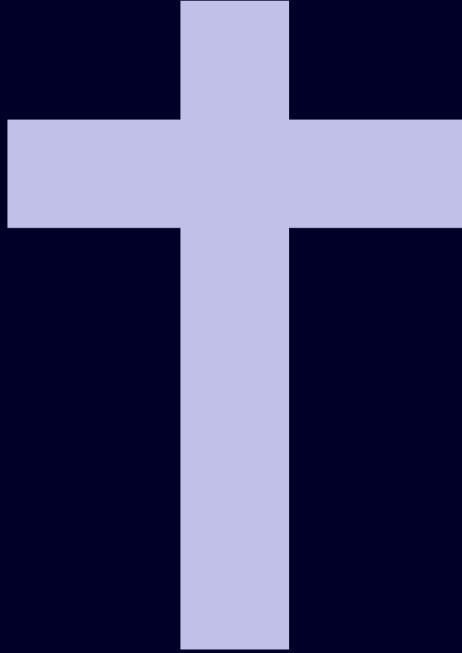

Jamaw ta Marbinto: Kabarre ta Gala do bi ka Iisa

Masi iŋ daŋla

New Testament in Dangaléat (CD:daa:Dangaléat)

Jamaw ta Marbinto: Kabarre ta Gala do bi ka Iisa Masi in dan^{la}
New Testament in Dangaléat (CD:daa:Dangaléat)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Dangaléat

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Dangaléat

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2021-11-01

Contents

Matiye	1
Maark	42
Luk	68
Yaaya	111
Akt	142
Roomen	184
1 Korentiye	204
2 Korentiye	222
Galaat	234
Epeziye	241
Pilipiye	247
Koloosiye	252
1 Tesalonisiye	256
2 Tesalonisiye	260
1 Timote	262
2 Timote	268
Tiit	272
Pilemon	275
Hebru	276
Zaak	291
1 Piye	296
2 Piye	302
1 Yaaya	305
2 Yaaya	310
3 Yaaya	311
Zuud	312
Apokalips	314

Kabarre ta Gala ta Matiye Pile ka kaawor

Maktumne-an, gee kuuk awalle kaawe kadar na Matiye kat siirta. Naar min paliinna ku Iisa kuuk orok in seera. Ya ku garkiya Kabarre taat Maark siirtu in ta Luk, nu kolaag oki Matiye a Lebi. Matiye naar Yuudince ho na siir do Yuudinnar. Ampaa ko, na ibingit rakki rakki Kitamne ta Jamaw ta Awalle ho na siirig werin dakina do maktumney. Na ibingit oki aadin ta Yuudinnar. Taar-at ko taat berji botol na siiriicot maktumne-an do Yuudinnar in gee okinco kuuk raka ase in Iisa Masi. Awalle, Yuudinna, nuur aada taat gaanuun kaawiico di. Kar Matiye gay gaaraacog Iisa ho na piliig odinco in botol ta pey, a maman nuu ibine baay ta gaanuunco. Kar agindaw ku Yuudinnar gay rakaatdo kaaw-ata. An-sii ko, nu poozig Iisa in nuur okinco kuuk aadaaga. Maajirna gay yaa gaarin Kabarre ta Gala do gee okinco kuuk do adiy ka kidar.

Tamba ta Iisa Masi

¹ Nuur-an sin ku tamba ta Iisa Masi, ron ka Dawuud kaak ron ka Ibraayim. ² Ibraayim weetu Isaaka, Isaaka weetu Yakuub, Yakuub weetu Zuuda in sintay ³ ho Zuuda weetu Perees in Zaara, nuur-an yaaco sinti Tamaar. Perees gay weetu Esroom, Esroom weetu Araam, ⁴ Araam weetu Aminadaab, Aminadaab weetu Nasoon ho Nasoon weetu Salmoon. ⁵ Salmoon weetu Booz, yaaco gay sinti Raab. Booz gay weetu Obeed, ronji ka Ruut. Obeed weetu Jeese, ⁶ Jeese weetu sultan Dawuud.

Dawuud gay weetu Selemaan, atan Selemaan awalle, ta daaciy ta gem rakki nu kolaag Uuri. ⁷ Selemaan weetu Robowaam, Robowaam weetu Abiya, Abiya weetu Aza, ⁸ Aza weetu Jozapaat, Jozapaat weetu Joraam ho Joraam weetu Oziyaas. ⁹ Oziyaas gay weetu Jowataam, Jowataam weetu Akaaz ho Akaaz weetu Ezekiyaas.

¹⁰ Ezekiyaas gay weetu Manaase, Manaase weetu Amoon ho Amoon weetu Zoziyaas.

¹¹ Zoziyaas gay weetu Jekoniyaas in sintay do wiktin taar-at ko gee ku Babiloon nosiriico do gee ku Israyeel ho nu iyiig do kidco.*

¹² Min nu iyiig Babiloon-ak, Jekoniyaas weeyiig Salatiyeel, Salatiyeel gay weetu Zorobabeel, ¹³ Zorobabeel weetu Abiyuud, Abiyuud weetu Eliyakiim, Eliyakiim weetu Azoor, ¹⁴ Azoor weetu Sadok, Sadok weetu Akiim ho Akiim weetu Eliyuud. ¹⁵ Eliyuud gay weetu Eliyazaar, Eliyazaar weetu Mataan, Mataan weetu Yakuub ¹⁶ ho Yakuub weetu Yuusup. Yuusup ko obit mic taat nu koliy Mariyam taat weeyig Iisa kaak nu koliy Masi.

¹⁷ Tamba okintit ko anta : min Ibraayim nam sultan Dawuud gin orok in pood tamba. Min sultan Dawuud nam wiktin taat nu iyiig gee ku Israyeel Babiloon gin orok in pood tamba, ho min wiktin taar-ata nam wiktin taat nu weeyig Masi gin orok in pood tamba.

Weenji ka Iisa Masi

¹⁸ Talon maman nu weeyiig Iisa Masi. Yaaco Mariyam, taar kaawco mat ko in Yuusup a nuu obe. Kar gay, min na bal weye misa in taar di, ta ictu adi in gudurre ta Ruwwin ta Bunji. ¹⁹ Yuusup dubilti, naar gem sellen ho na rakaado imilin oorinti kara. Paa ko, na ictu niyine a naa totirinti in bugumiy. ²⁰ Min na pakira misan di, dubil ka *Rabbin Bun bayniiji do sooniikar ho na kaawiji aman : « Yuusup, ron ka Dawuud, dak ginenna kolaw. Icit Mariyam do gerin ar daacin, asaan adti naar asa min gudurre ta Ruwwin ta Bunji. ²¹ Ta asa wee mico, ya ta wee kiji diye sin Iisa† asaan na asa jilin geenji min do zunubinnico. » ²² Maanna-ak kuuniyutu ar taat Rabbin Bun kaawtu awalle in bi ka nabiincey aman : ²³ « Cokiyon ! Gemso taat bal aawe mitko asa ice adi ho taa wee mico. Ya ta wee, mic-ak, nuu kolin “ Emanuweel ”. » ‡ Sin-ak diya aman : « Bun goy in ginte. » ²⁴ Min Yuusup niintu, na iciit Mariyam ar daaciy uudin taat dubil ka Rabbin Bun kaawiji. ²⁵ Kar

* **1:11** Anne-an kaawa a gee ku Israyeel nu obig 6errina do kid ka Babiloon (2 Ruwa 24.12-16). † **1:21** 'Iisa' : Sin-an diya a 'Bun jilaw'. ‡ **1:23** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 7.14.

gay, ɲa bal weye in taara nam ta weeyig ronɲi. Hiyya, mic-ak, Yuusup diyiiɲi sin Iisa.

2

Asinco ka gay ibinindi

¹ ɲu weeyig Iisa do hellin ta Beteleyem do kid ka Zuude do wiktin taat sultan kaak ɲu koliy *Herood tiya misa meennuwiy. Min ɲu weeyiiga, gay ibine kaalnal uctu min coke ka pati ho ɲu ɓaawtu Zeruzaleem.

² Kar ɲu inditu aman : « Moo mic kaak ɲu weetu daabiney ho asa gine sultan ka *Yuudinnar-aka ? Ni talig kaaloy bayin min coke ka pati ho ni as abdiyɲi. » ³ Min sultan Herood doriit kabarre-at, ɲa barjiltu yoo gee okinco ku Zeruzaleem oki. ⁴ ɲa ɲumiig agindaw ku gay satkiner okinco in agindaw ku gaanuundi ho ɲa indiigu aman : « Momon ga wer kaak ɲuu weenji Masi kaak Bun doɓtu ? » ⁵ ɲuur gay telkiiɲi aman : « ɲuu weenji do hellin ta Beteleyem do kid ka Zuude, asaan nabiinco siirit awalle do Kitamner aman :

⁶ « Kanke Beteleyem, do kid ka Zuude, ka seener, min do hellinnan ku Zuude-aɲ, ka kapakdo tak-tak,

asaan min kanken di asa amile tatkaw kaak asa tale kaaco do gee ku Israyeel. » »*

⁷ Hiyya, min Herood doriit kaaw-at, ɲa koliig in cigile gay ibine kaalnal-aku ho ɲa indiigu a ɲuɲi gaare wiktin taat kaal-ak bayintu. ⁸ Min ɲu gaariiji, ɲa ɲaamiig Beteleyem ho ɲa kaawiico aman : « Baan, indon samaane do bi ka mic-aka. Ya ku gas weriy di, ku asiidu kaawe. Paa kat, nun meendu sa yaa ɓaa abdiyɲi. » ⁹ Min sultan kaawiico pa-ak, ɲu ictu botilco. Do deetinco, ɲu talig kaal kaak awalle ɲu taltu min coke ka pat-aka. ɲaar gay sinja sinjen di in unji nam ɲa daktu pey do wer kaak mic goyiyo. ¹⁰ Min ɲu taliig kaal pey do wer-aka, aditco miintu in galal. ¹¹ Hiyya, ɲu unjitu geero ho ɲu gasiig mic-ak in yaaco Mariyam. ɲu dersitu do unji ho ɲu abdiyiga. Kar ɲu piliig gaminco ho ɲu beriiji gamin kuuk kaalne : daabne, *dokkanne ho in itir kaak ɲu koliy miir. ¹² Min ɲaar-ak, Bun miniig gee-ak do sooniikar a ɲu

ɓaanno pey wer ka Herood. Hiyya, ɲu yeeptu do darrico in botol ta pey.

Gade ka kaar do kid ka Meser

¹³ Min gay ibine kaalnal-ak yeeptu do darrico, dubil ka *Rabbin Bun bayniiji do Yuusup do sooniikar ho ɲa kaawiiɲi aman : « Ucu, icig mico in yaaco ho gadon do kid ka Meser. Goyon annere nam yiriy taat naan kaawe ja kat kii yeepe. Yampa, Herood yaa bariyin mico ɲaa deenji. » ¹⁴ Hiyya, in aando-at di, Yuusup uctu, ɲa iciig mic-aka in yaaco ho ɲu gadtu kayco Meser. ¹⁵ ɲu goytu anner kee nam sultan Herood mattu. Ta kuuniytu ampa-ak asaan kaaw taat Rabbin kaawtu in bi ka nabiinco yaa ase do werti. Kaaw-at aman : « Nu kolig rondu a ɲaa amile min Meser. »

Dee ka kooginar

¹⁶ Min Herood ibintu kadar gay ibine kaalnal caacyga-ak, ɲa dapintu aale. Paa ko, ɲa kaawiico do askirnay a ɲu ɓaa do hellin ta Beteleyem yoo hellinnan kuuk mootu, ɲuu deen koogin kuuk miday kuuk elginco bal necɛ seera. Elgin-ak, Herood girsico min menaw kuuk gay ibine kaalnal kaawiiɲi. ¹⁷ Ansii ko, kaaw taat nabi Zeremi kaawtu awalle do Kitamner astu do werti aman :

¹⁸ « ɲu dora koriya do geeger ka Raama, ale dakina ho in morke oki. Ta Raseel kat ala kooginti.

Ta rakaado a ɲuu doodinti† asaan ɲu mate.

»‡

Yeepe kaak min Meser

¹⁹ Wiktin taat Herood mattu, Yuusup gay goy misa Meser. Hiyya, dubil ka Rabbin Bun bayniiji do sooniikar ²⁰ ho ɲa kaawiiɲi aman : « Ucu ! Icig mico in yaaco ho yeepon do kid ka Israyeel, asaan ɲuur kuuk raka deen mic-ak mat ko. » ²¹ Do wer-ak, Yuusup uctu, ɲa iciig mico in yaaco ho ɲu yeeptu Israyeel. ²² Kar ɲa dortu kadar Arkelawuus ronji ka Herood icit Meennaw ta tacco do kid ka Zuude. Do wer-ak, kolaw obiiga ho ɲa rakaado goye do kid ka Zuude-aka. Kar *dubil ka Bundi miniig pey do sooniikar. Paa ko, ɲa deettu do kid ka Galile. ²³ ɲa ɓaawtu goye do hellin rakki

* 2:6 Wer ka gase kaawor do Mise 5.1. † 2:18 'doodinti' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'salinti'. ‡ 2:18 Wer ka gase kaawor do Zeremi 31.15.

ɲu kolaat Nazareet. Ta kuuniyту ampa-ak, asaan kaaw taat nabiinna kaawtu awalle as do werti aman : « ɲu asa kolin a ɲa Nazareyence. »

3

Asinji ka Yaaya-Batist

(Maark 1.1-8, Luk 3.1-18, Yaaya 1.19-28)

¹ Do wiktin taar-at, Yaaya-Batist astu do kalaan ka Zuude ho ɲa teestu gaare kaaw ta Bunɗi aman : ² « Ibinonɲ niginɲko, rasonɲ goye kaak awalle asaan *Meennaw ta Bunɗi askonɲ ko moota ! » ³ ɲaar ko Yaaya kaak nabi Ezaayi kaawtu biy awalle aman :

« Gaay tonɲo kaawa do kalaaner aman :
“ Siyon botol ta Rabbiner.

Siyonjiig botilay-ak dalan. ” »*

⁴ Kesuuney ta Yaaya, ɲu siyit in law ku lokumi ho ɲa duunit maasoy in karrabin ka zaami. Teenji gay, ɲa eeyma bagi in yiime. ⁵ Gee dakina asiji min Zeruzaleem, min kid ka Zuude okinji ho min kidin kuuk moota in barre kaak ɲu kolij Zurdan. ⁶ Min ɲu asiji, ɲu gaariig zunubinnico do unɲo ka geemir ho Yaaya *batiziyiig do barre ka Zurdan-aka.

⁷ Min Yaaya taltu kadar gee kuuk ɲu kolij *Pariziyenna in *Sadusiyenna asiji dakina a ɲaa batiziyinco, ɲa kaawiico aman : « Talon ja, kun gee kuuk ar aalin-anɲu ! Ku pakira a kuu pake min dapiɲko ta Bunɗi taat asaw walla ? Ku gasit kaawan min momo ? ⁸ Hadi, ginonɲ gamin ku samaane kuuk gaara a ku rasig goyinɲko kaak awalle. ⁹ Dakonɲ osenno do aditko aman : “ Gi koogin ku tatte Ibraayim ko, ” asaan ka seener, Bunɲ nec soke min do dambay-an di ɲaa rabilinɲ ronɲ ku Ibraayim. ¹⁰ Dinɲ gay jekin, ɲaar goy ko ka doliye atiydi min do caarco. Ay et kaak waado ronɲ kuuk samaane, ɲuu doliyinɲi ho ɲuu accin do aki. ¹¹ Nun batiziyaako in amay. Pa-ak gaara kadar ku rasig goyinɲko kaak awalle. Kar gay, gin gem kaak pakginu kat asaw. Nun sa da necdo kaak naa sorinɲ ɲugiray. Gem ɲaar-ak yaako batiziyinɲo in Ruwwin ta Bunɗi ho in ako. ¹² ɲa ob garta do pisinɲi,

* **3:3** Wer ka gase kaawor do Malasi 3:1 ho Ezaayi 40:3.

† **4:6** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.16.

ɲaa yiile *geme ka putiri ho ɲaa leen do urdey. Kar bunɲ gay, ɲaa orin do ak taat matdo tak-tak. »

Batem ka Iisa Masi

(Maark 1.9-11, Luk 3.21-22, 4.1-13)

¹³ Min ɲaar-ak, Iisa uctu min kid ka Galile. ɲa dakiig gas Yaaya do barre ka Zurdan a ɲaa *batiziyinɲi. ¹⁴ Kar ɲaar gay zer raka pooce. ɲa diyiji do Iisa aman : « Kinke kat yaan batiziyindu ga, ki kaawiy a nun kat yaan batiziyiye ! » ¹⁵ Iisa gay telkiji aman : « Paado, din gintonɲ maanna-anɲ ampaa di, asaan gii necin taat Bunɲ rakiyo. » Hiyya, Yaaya ooytu, ɲa batiziyiig Iisa. ¹⁶ Min ɲa batiziyiga, Iisa amiltu min do amiydi ho ta bite-an di, samaan piltu waakilak. Kar ɲa taliit Ruwwin ta Bunɗi paayiji ar ammaama ho ta goyiji. ¹⁷ Kar ɲa dora gaay kaawa min kuwa ka samaaner aman : « ɲaar-an Ronɲu, nu elgig dakina ho adir miin in galal do bi kanji. »

4

Gece ka Iisa Masi

¹ Min ɲaar-ak, Ruwwin ta Bunɗi ɲaamiig Iisa do goosiner a *Seetanne yaa gecinɲi. ² Do wer-ak, menaw orok pood, yiriyo aando, ɲa bal okume yoo maanna. Min menaw-ak gaastu, mey diyaaga. ³ Seetanne, gay gecindi, sinjiiji moota do Iisa ho ɲa kaawiji aman : « Ya kin kat Ronɲ ka Bunɗi-ak, kaawco do dambay-an a ɲuu rabile tee. » ⁴ Iisa gay telkiji aman : « ɲu siir do Kitamner aman : “ Gem ke goyaado do bi ka teendi di, illa gay in ay kaaw taat amila min do Bunɗi oki. ”* »

⁵ Min ɲaar-ak, Seetanne iyig Iisa Zeruzaleem, geeger kaak Bunɲ dobtu. ɲa diyig kuwa do kaay ka *ger ka Bunɗi ⁶ ho ɲa kaawiji aman : « Ya kin kat Ronɲ ka Bunɗi-ak, beer keder, asaan ɲu siir do Kitamner aman : “ Bunɲ yaaco kaawe do dubilji do bi kanji.

Dubal-ak yaan acume† do pisinco.

Paa kat, asinji dooyido in dambay. ”† »

⁷ Iisa gay telkiji aman : « ɲu siir do Kitamner aman : “ Ki gecaagdo *Rabbun Bunɲin.

* **4:4** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 8.3. † **4:6**

† **4:6** Wer ka gase kaawor do Soom 91.11-12. § **4:7** Wer ka gase

»§ » 8 Kar Seetanne iyiig pey do kaat ka damba taat bolok. Na gaariijig kidin ku sultinniidi okinco kuuk do duniiner in samaanuwco. 9 Na kaawiiji aman : « As kii derse untu kiin abdiyindu, kar naan berin gamin-an okinco. » 10 Kar Iisa gay telkiiji aman : « Yalla 6aa annere Seetanne ! Nu siir do Kitamner aman : “ Kii abdiye Rabbin Bunjin keeji di ho naar di kii derse unci. ”* » 11 Min naar-ak, Seetanne rasiiga, kar *dubal ku Bunji asiiji ho nu taltu kaaci.

Durce ka riyor do kid ka Galile

12 Do wiktin taar-at, nu obig Yaaya danjaayne. Min Iisa dortu pa-ak, na deettu do kid ka Galile, naa teese riyoy. 13 Kar gay, na bal goye do geeger ka Nazareet, na da goy do geeger ka Kapernayuum. Geeger naar-ak goy do bi ka barrer ka Galile, do kid ka Zabiloon in ka Neptali. 14 Ta kuuniyту ampa-ak, asaan kaaw taat nabi Ezaayi kaawtu awalle as do werti aman :

15 « Kin kid ka Zabiloon in ka Neptali,

Kin kaak aanij in barre,

Kin goy aar barre ka Zurdan,

Galile, kin kid kaak Yuudinnado oki goyiyo !

16 Nuur kuuk goy do gondikor

yaa tale portikaw dakin aale.

Nuur kuuk goy do kid ka kellam ku muuti, portikaw asaaco bayne. »†

17 Min wiktin taar-at di, Iisa teestu gaare kaaw ta Bunji aman : « Ibinon niginjo, rason goye kaak awalle, asaan *Meennaw ta Bunji askon ko moota ! »

Kole ka maajirna kuuk awalle

(Maark 1.16-20, Luk 5.1-11)

18 Yiriy rakki Iisa jaawa do bi ka barre ka Galile. Na gastu sinja seer, gay cabe boosir : Simon kaak nu koliy oki Piyer in sinji Andre. Nu caba boosi wiktin taat na gasiigu.

19 Iisa diyiico aman : « Ason aadonnu ho naako giniiko gay cabe geemir. » 20 Kodok di, nu rasiig ribbinco ho nu aadiiga. 21 Iisa sinjitu pey unja sood ho na gastu sinja seer ku pey, nuur kun Zaak in sinji Yaaya, ronji ku Zebede. Nu goy siya ribbinco in tacco ka markabar. Min Iisa gasiigu, na koliigu 22 ho

kodok di, nu rasiig markabco in tacco ho nu aadiiga.

Coole in bilde ka geemir

(Maark 1.39, Luk 5.12-16)

23 Iisa jaawiig kid ka Galile okinji. Na bildiy gee do geray ku salaaner ku *Yuudinar, na gaariy Kabarre ta Gala ta Meennaw ta Bunji ho na cooliig gee kuuk gin ay raduwa ho ay gem kaak ziy galjado. 24 Do wer-ak, Iisa, sinji altu do kid ka Siri okinji ho nu iyiiig gee kuuk raduwco keetiti keetiti : kuuk aarid obgu, kuuk gin punpun ho kuuk rungiye. Okinco, na cooliigu. 25 Gee dakina astu min Galile, min darre ta Geegirnay ku Orok, min Zeruzaleem, min kid ka Zuude ho min kid kaak aar barrer ka Zurdan. Okinco, nu aadiig Iisa.

5

Gaare ka kaawor kuwa ka dambar

1 Min Iisa taltu dakinaw ta geemir-ak, na coktu ka dambar ho na goytu. Maajirnay asiiji moota ho 2 na teestu garkiyo.

Galal ta tab

3 Do garaaney-at, na kaawa aman :

« Galal do nuur kuuk ibina kadar gelbinco aaye do unji ka Bunji, asaan *Meennaw ta Bunji taar loco.

4 Galal do nuur kuuk alaw, asaan Bun asa doodiico.

5 Galal do nuur kuuk dalullay, asaan Bun asaaco rasiin kid loco.

6 Galal do nuur kuuk bariya goye kaak Bun rakiyo ar gem kaak mey diyaaga bariya tee ho see, asaan Bun asaaco berin maan kaak nu bariyiyo.

7 Galal do nuur kuuk tala amindaw ta eenco, asaan Bun asa tale aminduwco.

8 Galal do nuur kuuk gelbinco *cawar, asaan nu asa taliin Bun.

9 Galal do nuur kuuk amra gee do werinco, asaan Bun asa kolin a nu kooginay.

10 Galal do nuur kuuk nu taabiyaagu do goyiico kaak Bun rakiyo, asaan *Meennaw ta Bunji, taar loco.

* 4:10 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.13. † 4:16 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 8.23-9.1.

11 Galal loko ya gee waraako, ya nu taabiyaako ho ya nu diyaako kaawin maalan di, asaan ku aamin lotu. 12 Aaciyon ho goyon do galal asaan haginko taat Bun yaako bere ka samaaner-at, taar dakina. Ansi-ak, ku kuuniy ar nabiinna kuuk awalle. Nuur oki, nu taabiyig ar kunjo.

Maral in portikaw

13 « Na kunjon kat ar maral ku duniiner. Ya maral-ak kat cille, gii giniñ pey maman nuu aawe ? Illa nuu oriñ kara, gee yaaco jaawe.

14 « Na kunjon kat ar portikaw ta duniiner. Geeger kaak nu pinig kuwa ka dambar, naar cigallo. 15 Ginno oki gem kaak biy lampa ho na zu6kiit in bardila. Kar gay, ya gem biy lampa-ak, na diyit do wer ka jadan. Paa kat, gee kuuk unja do ger-ak yaa talin portikuwti. 16 Ansii ko, portikuwko, ta ceeru do unco ka geemir a gee yaa tale riy taat samaan ku giniyo ho nu ozilin Takko Bun ka kuwa ka samaaner.

Garaan do bi ka gaanuundi

17 « Dakon pakirenno a nu as deen *gaanuun kaak Muusa siirtu wala kaawin kuuk nabiinna kaawtu. Nu bal ase deenco, nu as a gamin-an yaa ase do werco. 18 Cokiyon, naako kaawe seene, min kida ho samaane bal bire misa, Kaawin kuuk Bun kaawtu-anju, yoo rakki oki amilaado min do gaanuundi. Nuu goye kee nam gamin okinco yaa kuuniye. 19 Paa ko, min gaanuun okinji, naar kaak karmiygido kaak kapak tak-tak ho na jagaag eenji nuu gine ar naara, na asa gine kapak tak-tak do *Meennaw ta Bundi. Kar gay, naar kaak karmiyaaga ho gaaraag do eenji nuu gine ar naara, na asa gine tatko do Meennaw ta Bundi. 20 Ka seener nu kaawaako, ya kun kat bal gine taat Bun rakiyo pakgig agindaw ku gaanuundi in *Pariziyenna, ku unjaado do Meennaw ta Bundi.

Garaan do bi ka dapinkor

21 « Ku dor nu kaawco do aginiyte aman : “ Dak deenno gemo. Ay gem kaak dee gemo, nuuji dukume seriine. ” 22 Hadi nun gay kaawaako aman : Ay gem kaak

dapina in sinji, nec nuu sakkiyin do wer ka gay seriiner. Ay gem kaak wara sinji a na ibanno maanna, nec nuu sakkiyin do wer ka gay seriiner kaak tatiko. Ay gem kaak wara sinji a naa oliyo, nec nuu accin do ak ta ba oole. 23 Ya ki baa do *ger ka Bundi a kiji bere *satkine, kar do wer-ak, ki pakirtu kadar sinjin gin kaaw in kinke, 24 rasit satkineñ ede ho duw baa amron ja, kar kat kii yeepe berin satkineñ-ata.

25 « Ya waan sakkiyincin, daan kaawko kodok di botildi. Yampa, adineñ yaan iye do gay dukume seriiner. Kar gay dukume seriiner-ak yaan bere do pise ka askirnar, ho nuur gay yaan unje dajaayne. 26 Nu kaawaajin, ki gediraado kii imile kaan min do dajaayner-ata, illa ya ki gaasit ja tak-tak hokumne taat nu diyijin.

Garaan do bi ka baaye ka munjam

27 « Ku dor nu kaaw aman : “ Waan baayaado munjam. ”* 28 Kar nun gay kaawaako aman : Ay gem kaak tala daaciy ta gemor ho ta deeji, naar-ak ar na wey ko in taara do gelbiney. 29 Ya odoñ ta meeda kat iyaacin do zunuubinnar-ak, dimta. Guna ya maannañ rakki nige, min ak taat matdo yaa teen zin okinji. 30 Ya pisinjin ka meeda kat iyaacin do zunuubinnar-ak, dukumga ho accig kara. Guna ya maannañ rakki nige, min ak taat matdo yaa teen zin okinji.

Garaan do bi ka totiriikar

31 « Ku dor nu kaaw pey aman : “ Ya waan totirit daaciy, naati bere katkat ta totiriikar. ”† 32 Kar nun gay kaawaako aman : Gem ginno botol naa totirin daaciy, illa ya ta kokina miday kara. Ya gem totirit daaciy, na naamit do zunuubinnar ya ta ob mitik ka pey. Ho gem kaak ob daatik taat nu totirta, naar oki unje ziy do zunuubinnar.

Garaan do bi ka togiliikar

33 « Ku dor oki nu kaawco do aginiyte aman : “ Ya ki togil do unji ka *Rabbiner, necit kaawon. Dak yeepenno pey aaro. ”‡ 34 Kar nun gay kaawaako aman : Dakon togilenno tak-tak : wala in samaane, asaan na wer kaak Bun goyiyo, 35 wala in kida,

* 5:27 Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.14, Deteronoom 5.18. † 5:31 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 24.1.

‡ 5:33 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.12, Nombir 30.3, Deteronoom 23.22-24.

asaan ɲa wer kaak ɲa leeyiy asinji, wala in Zeruzaleem, asaan ɲa geeger ka Sultan kaak tatiko, ³⁶ wala in kaan ka meenji, asaan ki gediraado raḅilin durweɲ rakki portiko wal pondiko. ³⁷ Ya ki ooy sa, ooyu ho ya ki poo sa, poo. Yampa kaaw taat ɲu gaayiy gaaye, taar asa min do *Seetaner.

Garaan do bi ka kapuuni

³⁸ « Ku dor ɲu kaaw aman : « Ya gem dimit odoɲ, kin sa dimjiit tanji ho ya ɲa sik saanɲ, kin sa sikijig kanji. » § ³⁹ Kar nun gay kaawaako aman : Ya gem ginaako maan kaak samaanno, dakon kapiyenno. Ya waan baasiɲcin do gargumon ta meeda, newsiijit taat rakki oki. ⁴⁰ Ya waan sakkiyiɲcin do bi ka parlamann, rasjita ho berjit pey batkon min kaatiya. ⁴¹ Ya waan kusbiyiɲcin a kii iyiin goroy kilomeetir rakki, iyiit kilomeetir seera. ⁴² Beriyo do ay waan kaak indaaciɲ maanna ho dak newsenno kop do waan kaak telka maannan.

Garaan do bi ka ele ka adiner

⁴³ « Ku dor ɲu kaaw pey aman : « Kii elin gijin* ho kii yilin adinen. » ⁴⁴ Kar nun gay kaawaako aman : Elguwon adinko ho salkiyguwonco do ɲuur kuuk taabiyaako. ⁴⁵ Ansii kat, kuu gine koogin ku Takko kaak kuwa. Pa-ak asaan ɲaar sa cokaat patoy do gee kuuk jookumo ho in kuuk sellen. Na ɲokaag amiyji do ɲuur kuuk goy in botol do unji ho do ɲuur kuuk goyiɲco in botiliido oki. ⁴⁶ Kar ya kun kat el gee kuuk elgiikon di, maa haginir taat Bun yaako bere ? Gay oba miirir oki elgig ɲuur kuuk elgig di ! ⁴⁷ Kar ya ku ooya do sintikon di, maa biidir kaak ajbay ku giniyo ? ɲuur kuuk ibanno Bun oki gina pa ! ⁴⁸ ɲaar-ak, kuuniyon *cawar ar Takko Bun ka kuwa. » †

6

Garaan ta bere do pokirnar

¹ Iisa kaaw pey aman : « Pakiron, ya ku gina riy taat Bun rakiyo, dakon gaarenno do unco ka geemir. Yampa Takko kaak

kuwa yaako tofin hagin ta riyko-ata. ² Ya ki raka bere maan do pokirinɲer, dak delenno dariɲ do odin ku geemir ar gee kuuk abdiya Bun in biniko di. Gee-ak, ɲu el gaare ziniko do berindi do geray ku salaaner ho do botilniidi a gee yaa ozilinco. Ka seener nu kaawaako : gee ɲuur-ak gasit ko haginco. ³ Kar kin gay, ya ki gina oyaw in pisinji ka meeda, ka ɲugila ibinaado maan kaak ki beriyo. ⁴ Ansii ko, maan kaak ki bertu yaa goye in cigile. Paa kat, Takko Bun kaak talaag ay maan kaak ki giniy in cigile yaan berin haginɲ.

Garaan do bi ka salaaner

⁵ « Ya ku salkiyaw, dakon salkiyenno ar gee kuuk abdiya Bun in biniko di. ɲuur el salkiye in peyiɲco do geray ku salaaner ho do botilniidi a paa kat, gee yaa taliɲco. Ka seener nu kaawaako : gee ɲuur-ak gasit ko haginco. ⁶ Kar kin gay, ya ki salkiyaw, unju zugar ho dibirga. Indig Takko Bun kaak goy do wer kaak ki cigiltu-aka. Paa kat, ɲaar kaak talaag ay maan kaak ki giniy in cigile yaan berin haginɲ.

⁷ « Ya ku salkiyaw, dakon deelenno taar di kuu goye ar gee kuuk ibanno Bun. Gee ɲuur-ak, do tanco a wal in deele ka kaawiɲco-ak kat Bun ya cokiyiɲco. ⁸ Dakon icenno tanco, asaan Takko Bun ibingig maan kaak arumko min ku bal indinji. ⁹ Cokiyon maman kuu salkiye : Baaba, Bun kaak goy kuwa ka samaaner, gee okiɲco yaa ibine kadar sinji kunjin ɲuur keeco.

¹⁰ *Meennuwin yaa ase do duniiner. Gee okiɲco, ɲu ginguwon taat ki rakiyo keder

ar ɲu gingiy kuwa ka samaaner.

¹¹ Berni tee kaak yaani nece yiriya.

¹² Saamiyningu zunubinni ar nin oki saamiygiy do gee kuuk niginti.

¹³ Dakni rasenno *Seetanne yaani gece, kar gay gooyi minninee.

[Asaan locin di Meennaw, gudurre ho in *darjine elgin in elgina. *Aamin.]*

¹⁴ « Ya kun kat saamiyaaco do eenko, Takko kaak kuwa yaako saamiye loko oki.

§ 5:38 Wer ka gase kaawor do Ekzood 21.24, Lebitik 24.20, Deteronoom 19.21. * 5:43 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.18. † 5:48 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.2. * 6:13 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bundi kuuk ɲu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

15 Kar ya ku saamaydo do eenkonj gay, Takko Bunj saamiyaakonno tak-tak zunuu-binniko.

Garaan do bi ka sayamner

16 « Ya ku ic sayamne, dakonj ritinenno ar gee kuuk abdiya Bunj inj binjiko di. Njuur yiimiit wijeenco, paa kat, gee yaa talin a nu ic sayamne. Ka seener nu kaawaako, gee njuur-ak gasit ko haginco. 17 Kar kinj gay, ya ki ic sayamne, acit wijeeneñ ho kockac itir. 18 Paa kat, gee ibiniydo kadar ki ic sayamne, illa Takko kat talaag maan kaak gee giniy inj cigile. Njaar kaak talaag maan kaak ki giniy-ak yaan berin hagineñ.

Garaan do bi ka mallel

19 « Dakonj atkenno malle do duniiner, yampa gujin yaa cokinji, nadaane yaa obinji ho kokinay asa dimin gero, njuu kokininji. 20 Kar gay, bariyonj malle kaak do unji ka Bunji, asaan anner-ak, gujin ginno, wala nadaane wala kokinaw. 21 Nu kaawiy pa-ak, asaan wer kaak ki dum-miyiy malleñ-ak, gelbinenj sa goy eden di.

Portikaw ta zinjar

22 « Odina, njuur ko lampa ta zinjar. Ya odinanj tala samaane, zinj okinji goy do portikaw. 23 Kar ya odinanj tallo samaane gay, njaar-ak zinj okinji goy do gondikor. Ansii ko, ya portikaw taat Bunj diyiiñin do gelbinenj kat gondiko, gondikaw-at yaa gine dulum !

Dobe Bunj wala gurus

24 « Ginno waan kaak yaa gine riy do agindaw seera. Ya nja gina pa, ka rakki, njaa elinji ho ka rakki gay, njaa poocinji. Kar pey, ka rakki, njaa ice kaawoy ho ka rakki gay, nja icaatdo. Ku gediraado abdiye Bunj ho kuu abdiye pey gurus.

Diye ka kaar

25 « Do saan taar-an, nu kaawaako aman : Dakonj moyenno do bi ka teendi wala ka isindi. Goyinjo, njaar pakgig tee kaak ku tiyo, ho zinjiko, njuur pakgit kesuun taat ku isiyo wal maman ? 26 Talonj diidi, njuu luwdo ho njuu seddo, wala njuu liya gamin do urder. Illa Takko Bunj ka kuwa-anj di beraaco tee. Kar kunj gay pakgigdo diid serek walla ? 27 Waa minninko, inj pikirre ta meenji di gedirgiy gaaye yiriy rakki do menuwiy ?

28 Kar maa di ku moyiy do bi ka isindi ? Talonj maman booyaw amiliy do kalaaner, wala njuu wasaw, wala njuu azaw. 29 Kar nu kaawaako, sultan Selemaan, inj *darjiney okintiti sa, bal gine kesuun taat yaa nece inj rakki min do booyaw-aku. 30 Ganj kaak yiriya goy do kalaaner ho kaak kawtan di njuu orinji do ak din sa, Bunj imilaaji booyaw. Kar kunj yeel-anj kat nja isiikonno maman ? Talonj gee kuuk imaanco sood-anju ! 31 Dakonj moyenno aman : « Gii tee maa ? Gii see maa ? Gii ise maa ? » 32 Gamin njuur-ak, illa gee kuuk ibanno Bunj kat diya kayco. Kar kunj gay, Takko Bunj kaak goy ka samaaner ibingig gamin kuuk yaako nece. 33 Bariyonj ja *Meennaw ta Bunji ho goye kaak Bunj rakiyo. Kar gamin kuuk dak gay, Bunj yaako berinjo oki. 34 Dakonj moyenno ta neginda, asaan neginda taar goy inj tanti. Taabin ta yiriy rakki nec ko do yiriy taar-at di. »

7

Dukume ka seriiner

1 Iisa kaaw pey aman : « Dakonj talenno zinjiko ar gay dukume seriiner, paa kat Bunj dukumiikonno seriin loko. 2 Asaan Bunj yaako dukume seriine ar kunj dukumiy do eenjo. Njaako yeepin maan kaak kunj giniy do geemir. 3 Maman ki taliy ganj kaak kapak kaak goy do od ta sinjin, kar et kaak goy do odoñ tanjin gay, ki talgigdo ? 4 Kinj kaak gin et tatik do odoñ, kar maman ki kaawiy do sinjin aman : « Gem kol sinji, rasin ja naa icin ganj kaak goy do odoñ-anja ? » 5 Tal ja gem kaak kaawa inj biy di-anja ! Gedar ja do od tanjin, kii tale karanj, kar kii imilin ganj kaak goy do od ta sinjin. 6 Dakonj berenno gamin ku Bunji do kanir, yampa, njuu newse njuu uminjo. Dakonj orenno duurko do unjo ka kinziirnar, yampa, njuu jaawe kaaco.

Inde ka Bunji

7 « Indonj ho Bunj yaako berin kaak ku in-diyo, bariyonj ho Bunj yaako berin kaak ku bariyiyo, kokonj ho Bunj yaako pilin dibiyo. 8 Asaan njaar kaak indaw ho bariyaw-ak, Bunj yaaji bere, ho njaar kaak kokaw oki, Bunj yaaji pile. 9 Minninko-anj goy gem kaak ya ronji kat indaag mappa, njaji

bere dambi walla ? ¹⁰ Ho ya ɲa indaag booso, ɲaaji bere aalo walla ? ¹¹ Kuɲ kuuk gina jookum din sa iban bere gamin kuuk samaane do kooginko, kar maa di, Takko kaak goy ka samaaner beriicodo gamin kuuk samaane do ɲuur kuuk indaaga ! ¹² Ginonco do geemir gamin okinco ar taat kuɲ rakiy a ɲuuko gine loko. An ko taat ɲu siirtu do *gaanuun ka Muusa ho in makaatamna ku nabiinnar.

Botilay kuuk seera

¹³ « Unjon min botol ta ɲelel ! Asaan botol taat berel, taar iya gee do aki. Dibirti tatko ho gee dakina unja melen min ede. ¹⁴ Kar taat iya gee do janni gay, taar ɲelel ho dibirti sa kapak di. Gee sood di kuuk gasaata.

Nabiinna kuuk raada

¹⁵ « Yaman pakronco do gee kuuk gina zinƙico ar nabiinna. Ya ɲu as do werko, ɲu gina zinƙico dalullay ar tamgi, kar do aditco gay, ɲu motilay ar pulkina*. ¹⁶ Ku ibingig gee-ak min do riyco ar taat ku ibingig atay min do ronco. Gee cimdo sina min et kaak gin jamay. Ho gee okaddo gapra min do gurkuɗu. ¹⁷ Ay et kaak samaane wiya ron kuuk samaane, kar ay et kaak samaanno wiya ron kuuk samaanno. ¹⁸ Et kaak samaan-ak waado ron kuuk samaanno ho et kaak samaanno-ak waado ron kuuk samaane. ¹⁹ Ay et kaak waado ron kuuk samaan-ak, ɲuu doliyinji ho ɲuu erinji. ²⁰ Ar gi ibiniig et-ak min do ronji, kuu ibinin gee in riy ta ɲu giniyo.

Maajirna kuuk tab

²¹ « Gee kuuk kolaan a “ *Rabbine, Rabbine ”, wala okinco yaa unje do *Meennaw ta Bunɗi ? Ha’a, illa ɲuur kuuk gina riy taat Tanni ka kuwa rakiyo. ²² Do yiriy ta seriiner, gee dakina asaadu kaaw aman : “ Rabbine, Rabbine, in sin kunjin ko, ni gaartu kaawin ar nabiinna. Ni atiktu aaridna ho ni gintu gamin dakin kuuk ajbay in sin kunjin ! Maman ki ibingiydo ? ” ²³ Hiyya, naaco kaawe do gee ɲuur-ak aman : “ Nu ibingikonno bat. Yalla ɓaan annere, kun gee kuuk gina jookumo ! ”

Geray kuuk seera

* **7:15** ‘pulkina’ : Werin daarin, ɲu kolaag a ‘kulkina’ wala a ‘pilgay’.

²⁴ « Do bi ɲaar-ak ko, ay gem kaak cokiyaat kaawor ho aadaat in botilti, ɲaar-ak ar gem kaak gin ilim ho pinig geriy ka maari. ²⁵ Amay noktu, balal miintu, ɲu tambiltu ho us abirtu wuu-wuu. Okinco, ɲu duksiyiig ger-aka. Kar in taar-at oki, ger-ak bal eeze asaan ɲu pinig ka maari. ²⁶ Kar ay gem kaak cokiyit kaawor-anta ho rawit biti gay, ɲaar-ak ar gem kaak oliyo kaak pinig geriy do yiror. ²⁷ Amay noktu, balal miintu, ɲu tambiltu ho us abirtu wuu-wuu. Okinco, ɲu duksiyiig ger-aka ho ɲa eeztu dizic. »

Bilde kaak in izinne

²⁸ Min Iisa gaasiit kaawoy, gee okinco ajbiyitu do bildinji-aka, ²⁹ asaan bildinji arro ka agindaw ku gaanuundi. Kar ɲaar gay bildaag in izinne.

8

Cale ka burɗumdi (Maark 1.40-44, Luk 5.12-16)

¹ Min Iisa paaytu min ka dambar, gee dakina amiltu aadinji. ² Min ɲaar-ak, gem kaak gin burɗum ɓaawtu, ɲa dersitu do unji ka Iisa ho ɲa indiig aman : « Gem kol *Rabbiney, kii gedire kiin calindu ya ki ooye. » ³ Iisa ɲaamtu pisinji, ɲa diiriiga ho ɲa kaawtu aman : « Hii, nu ooye, din calu ! » Ek di ɲa caltu *cawar min do burɗumji. ⁴ Kar Iisa kaawiji do gem-ak aman : « Yaman dak kaawenno bat do waanna. Kar gay, ɓaa gaar zin do gay satkiner ho ber *satkin uudin taat *gaanuun ka Muusa kaawtu. Paa kat, ɲuu ibine kadar ki cale. »

Coolle ka gay riyor ka tatkaw ka askirin ku Room

⁵ Wiktin taat Iisa unjitu do hellin taat ɲu koly Kapernayuum, tatkaw rakki ka askirnar kaak gin askirin miya do aaroy ɓaawiji moota ho ɲa indiig a ɲaa gaayinji. Na kaawiji aman : ⁶ « Gem kol Rabbiney, nu gin gay riyor rakki weya kar geero. Na rungiye ho taaɓin patiy kaay. » ⁷ Iisa telkiji aman : « Yalla nu ɓaa coolinji. » ⁸ Kar tatkaw-ak gay telkiji aman : « Gem kol Rabbiney, nun bal nece kii unje do gerir.

Kar gay baanu, kaaw kaawen di, gay riyor-an yaa coole. ⁹ Nun meendu oki aada ta aginduwir ho nu gin askirin do aaror. Ya nun kat kaaw do rakki minnincó a “ Baa ! ” Ek di na baayo. Ya nu kol rakki ka pey a “ Asu ! ” Ek di na asiyo. Kar ya nu gaarji do gay riyor a “ Ginit riy-anta ! ” Ek di na giniita. » ¹⁰ Min Iisa doriit kaaw-at, na ajbiyiiji do tatkaw-aka. Kar na kaawiico do gee kuuk aadaaga-ak aman : « Nu kaawaako ka seener, min gee ku Israyeel okinco, nu bal tale gem kaak gin imaan ar naar-anka. ¹¹ Nu kaawaako pey, gee dakina yaa ase min coke ka pati wala min gale ka pati, nuu goye kefer do tee ka iidin ta *Meennaw ta Bunji in Ibraayim, Isaaka ho in Yakuub. ¹² Kar nuur kuuk pakira a zer Meennaw ta Bunji do pisinco gay, nuu atkin kara do gondikor. Do wer-ak, nuu eeyme saanco ho zulinco yaa mine dakina. »

¹³ Hiyya Iisa kaawiiji do tatkaw-ak aman : « Yeep ko geero, taat ki inditu in imaanjin, Bun yaan berinti. » Do wiktin-at di, gay riyor ka tatkaw ka askirnar-ak cooltu.

*Coole ka gee dakina
(Maark 1.29-31, Luk 4.38-41)*

¹⁴ Min naar-ak, Iisa baawtu wer kan Piyer. Min na unjitu geero, na gasit kogoy weyaw, ziti kobire. ¹⁵ Na obiig pisinti ek di ziti ooltu. Min naar-ak, ta uctu ho ta taltu kaaci. ¹⁶ Min pat gale, nu iyiiiji do Iisa gee dakina kuuk aaridna obgu. Na kaawa kaawen di aaridna amiliyo ho na cooliig okinco kuuk radaw oki. ¹⁷ Ampaa ko, kaaw taat nabi Ezaayi kaawtu awalle astu do werti aman : « Na sokig gamin kuuk taaɓiyaate ho na icit raduwte do kaay. »*

Gee kuuk raka aadin Iisa

¹⁸ Min Iisa taliit dakinaw ta gee kuuk leyga, na kaawiico do maajirnay a nuu aale aar barrer. ¹⁹ Kar rakki min agindaw ku gaanuundi baawiiiji moota ho na kaawiiiji aman : « Gem kol Tacco, ay wer kaak ki baayiy di naan aade. » ²⁰ Iisa telkiiiji aman : « Bolli, nuur gin biddinco ho diid sa gin geriycó, kar nun *Ron gemor gay, nu bal gine wer kaak naa unje kaar. » ²¹ Kar rakki

min maajirnay diyiiji aman : « Gem kol Rabbiney, beror ja botol taat nu baay tiisin tanni. » ²² Iisa gay telkiiiji aman : « Rasig gee ku mate yaa tiisin momtinco ho kin gay aadnu. »

*Peye ka usi
(Maark 4.35-41, Luk 8.22-25)*

²³ Min naar-ak, Iisa neptu markaba ho maajirnay gay aadiiga. ²⁴ Tala kar us teestu abire gidi-gidi-gidi do barrer ho amay paka puk-puk nam nu gaay miinin markaba. Kar do wiktin taar-at, Iisa gay weyaw. ²⁵ Paa ko, maajirna baawiiiji do Iisa ho nu niiniig aman : « Gem kol Rabbiney, uc kiite jilinte ! Amay tiyaate ! » ²⁶ Naar gay telkiico aman : « Maa di ku giniy kolaw ? Sando, imaanko sood ampa ! » Hiyya, na uctu, na leesiiiji do usi ho do amiydi. Ek di wer bugumtu dil. ²⁷ Okinco, nu ajbiyitu tak-tak ho nu kaawtu aman : « Naar-an kat maa gemir kaak nam usu ho amay din sa karmiyaaga ? »

*Coole ka gee kuuk aaridna obgu
(Maark 5.1-20, Luk 8.26-39)*

²⁸ Min wer bugume, Iisa aaltu in markaba do kid ka gee kuuk nu kolij Gadariyenna.† Do wer-ak, gin gee seer kuuk aaridna obgu amiltu min do maggindi ho nu baawiiiji. Gee-ak motilay aale nam waan gedarro aade min do botol-ata. ²⁹ Gee-ak teestu koole aman : « Ki rakaani gine maman, Iisa, Ron ka Bunji ? Ki asintin ko taaɓiye walla ? Wiktin taat Bun diytu bal nece misa. »

³⁰ Serek sood min do wer-aka, gin kinziirna dakina kuuk gooyaw. ³¹ Aaridna-ak marmiliiji do Iisa aman : « Ya ki rakaani atke sa, atkini ni baay unje do kinziirna ankure. » ³² Iisa gay telkiico aman : « Yalla amilon min do gee-anku ! » Hiyya, aaridna-ak amiltu ho nu unjitu do kinziirnar. Kodok di, min ka dambar, kinziirna-ak eeztu tem in gadco, nu sollitu do barrer ho amay teeyiigu. ³³ Gee kuuk gooya kinziirna-ak gadtu min do wer-aka ho nu deettu do geegirdi. Nu iyiicot kabarre okintit ta gee kuuk seer aarid obtu-aku. ³⁴ Kar gee ku geeger-ak amiltu okinco naamin Iisa. Min

* **8:17** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 53.4. † **8:28** ‘do kid ka gee kuuk nu kolij Gadariyenna’ : Kid naar-an nu kolaag ‘Gadara’.

nu n̄aamiiga, nu kaawiiji a n̄aa baane, n̄aa rasiñ kidco.

9

Coole ka gem kaak rungiye (Maark 2.1-12, Luk 5.17-26)

¹ Min n̄aar-ak, Iisa neptu markaba, n̄a aaltu barre ho n̄a birtu do geegirji. ² Min n̄a ottu, gee daariñ iyiiji gem rungiye ka dariñgildi. Min Iisa taliit imaanco ta gee-aku, n̄a diyiiji do rungiiner-ak aman : « Gem kol ronji, um biñ zunuubinnan, n̄u saamiyjingu. » ³ Do wer-ak, min agindaw ku gaanuundi, daariñ kaawiy do aditco aman : « Gem n̄aar-añ niga biy in Bun ! » ⁴ Iisa gay ibiniit pikirrico ho n̄a kaawiico aman : « Maa di aditko osiy gallo ampa ? ⁵ Ya nu kaaw aman : « Zunuubinnan, n̄u saamiyjingu » wala « Ucu ho jaawu », taat moo melen ? ⁶ Kar gay, nu raka kuu ibine kadar nun *Ronj gemor gin gudurre ta saamiye zunuubinnar do duniiner. » Kar pey n̄a diyiiji do rungiiner-ak aman : « Nu kaawiiñ-añ, ucu, icig dariñgilij ho deet geero. » ⁷ Hiyya, gem-ak uctu ho n̄a deettu. ⁸ Min gee taltu pa-ak, kolaw unjiico ho n̄u teestu ozile Bun kaak ber gudurre ar taar-an do geemir.

Kole ka Matiye (Maark 2.13-17, Luk 5.27-32)

⁹ Iisa uctu min do wer-aka ho n̄a deettu. Do botildi, n̄a taltu gay obe miirir, sinji Matiye, kaak goy do riyoy. Kar n̄a kaawiiji aman : « Uc aadnu. » Hiyya, Matiye uctu ho n̄a aadiiga. ¹⁰ Iisa baawtu in maajirnay do ger ka Matiye ho n̄u goytu tee. Do wer-ak, gay obe miirir in gee kuuk goyico arro astu dakina tee in nuura. ¹¹ Min *Pariziyenna taltu pa-ak, n̄u indiig maajirnay aman : « Maa di tatkuwko tiy in gay obe miirir ho in gee ku pey kuuk gina jookum-añku ? » ¹² Kar Iisa dorit kaawco ho n̄a telkiico aman : « Gee kuuk cewey baraydo daptoor, illa nuur kuuk radaw. ¹³ Paa ko, nun oki bal ase do gee kuuk tala zinjico a n̄u sellen. Nu as do nuur kuuk ibina kadar n̄u gina jookumo. Kar kunj gay, 6aan bariyon baati ta kaaw taat

Bun kaawtu awalle aman : « Nu rakaado *satkine, nu raka illa kuu gine sellinkaw do geemir. »* »

Bilde ka Iisa, n̄aar marbinto (Maark 2.18-22, Luk 5.33-39)

¹⁴ Min n̄aar-ak, maajirnay ku Yaaya-Batist baawiiji do Iisa ho n̄u indiig aman : « Nini in Pariziyenna icgiy sayamne, kar maajirnan kunjin gay, maa di n̄u icgiydo ? » ¹⁵ Iisa gay telkiico aman : « Gee kuuk n̄u kolig do iidin ta obindi, ya n̄u goy misa in n̄aar kaak obe, wala nuu gonde ? Ha'a, n̄u gondaado ! Kar gay, wiktin yaa ase taat nuu icin n̄aar kaak obe min do datikco. Yiriy taar-at kat, n̄u asiy ice sayamne. »

¹⁶ Na kaawiico pey aman : « Waan naallo kesuun taat zoode in giteen† kaak marbinto. Yampa giteen-ak obaat mirin ta bokiyo ho mutti gaayiy pey tatiko. ¹⁷ Waan laado maam kuuk eelaw do etirsinna kuuk taay ko. Yampa, maam-ak yaa pikiñ etirsinna-aku, nuu naale keder ho etirsinna-ak sa yaa nige. Kar gay, gee liya maam kuuk eelaw illa do etirsinna kuuk marbinto. Ampaa kat, seerco, n̄u nigiydo. »

Coole ka daatkor in nooye ka micar (Maark 5.21-43, Luk 8.40-56)

¹⁸ Min Iisa kaawaaco misan di, tatkaw ka *Yuudinnar rakki astu dersa do unji ho n̄a kaawiiji aman : « Romor mat diñka-añ di. As kiiti diye pisinji do kaati taa nooye. » ¹⁹ Hiyya, n̄a uctu in maajirnay ho n̄u aadiig tatkaw-aka. ²⁰ Do wer-ak, gin daatik rakki baarti taabiyaata. Elgin orok in seer, n̄u miña miñen di. Ta sinjitu moota do aaroy ta Iisa, kar ta diirit biti ka kesuuney. ²¹ Ta ginij pa-ak asaan do adti ta kaawa aman : « Ya nu gedir diirin bit ka kesuuney-an di, naa coole. » ²² Min ta diiriita, Iisa kolsitu ho n̄a taliita. Na diyiiit aman : « Gem kol romoy, um bike, imaanke coolinke. » Ta bite-añ di, daatko-at cooltu.

²³ Wiktin taat Iisa ottu do ger ka tatkaw-ak, n̄a gastu gee dakina in palindina alaata. ²⁴ Kar Iisa diyiiico aman : « Yalla amilon min anne, mic sa weya di, ta bal mate. » Kar gee-ak gay ajimiyaag Iisa. ²⁵ Min

* 9:13 Wer ka gase kaawor do Ooze 6.6. † 9:16 'giteene' : Werin daariñ n̄u kolaat a 'lawne'.

ɲu amiltu kara, Iisa unjitu zugar, ɲa obiig pisinti ka mic-ata ho ta uctu. ²⁶ Hiyya, kabarre-at totirtu do adti ka darrer okintiti.

Coole ka noolin seera

²⁷ Wiktin taat Iisa amiltu min do wer-aka, noolna seer aadiig in kolinco aman : « *Ronj ka Dawuud, tal aminduwni ! » ²⁸ Min ɲa ottu geer, noolna-ak baawtu do unji. Iisa gay indiigu aman : « Ku amniya kadar nu nec piliɲ odinko walla ? » Njuur gay telkiiji aman : « Hii, gem kol *Rabbiney, ni amniyaw. » ²⁹ Hiyya, Iisa diiriig odinco ho ɲa kaawtu aman : « In imaanko-anta, Bun yaako bere ar taat ku rakiyo. » ³⁰ Ek di odinco piltu ho Iisa karmiig aman : « Ha', yaman dakonj kaawenno tak-tak do waanna. » ³¹ Kar ɲuur gay, min ɲu amiltu di, ɲu teestu ko kaawe do bi ka Iisa do darre-at okintiti.

Coole ka gem kaak aarid sokumig biy

³² Wiktin taat noolna-ak amiliyo, ɲu iyiji pey gem kaak aarid sokumig biy. ³³ Iisa atkiig aarid-aka ho min ɲaar-ak di, gem-ak biy piltu. Hiyya, gee okinco ajbiyutu tak-tak ho ɲu kaawtu aman : « Maan ar ɲaar-an, gi bal taliɲ yiriy rakki do kid ka Israyeel ! » ³⁴ Kar Pariziyenna gay kaawtu aman : « Gem-an atkaag aaridna in gudurre ta tatkaw ka aaridnar ! »

Tale ka amindaw ta geemir

³⁵ Iisa birtu do geegirniidi ho do hellinniidi okinco. Na garkiyiigu do geray ku salaaner ku Yuudinnar, ɲa gaariy Kabarre ta Gala ta *Meennaw ta Bunde, ɲa cooliy ay raduwa ho ay gem kaak ziy galjido. ³⁶ Iisa tal amindaw ta gee kuuk dakin-aku asaan zinƙico oolgu ho ɲu rawte, ɲu jaawa ar tamgi kuuk ginno gay gooyinco. ³⁷ Min pa-ak, ɲa kaawiico do maajirnay aman : « Riy ta sedindi goy dakina, kar gay riyor gay sooda. ³⁸ Indonj meenji gay morgor a ɲa ɲaame gay riyor do sedinji. »

10

Paliinna kuuk orok in seera (Maark 3.13-19, Luk 6.12-16)

¹ Min pa-ak, Iisa koliig maajirnay kuuk orok in seera. Na beriico izinne taat ɲuu atke aaridna in gudurre taat ɲuu coole ay raduwa ho ay gem kaak ziy galjido.

² Anj ko sinco ku paliinna kuuk orok in seera : Simon ja kaak Iisa koliig oki Piyer in sinji Andre, Zaak ronj ka Zebede in sinji Yaaya, ³ Pilip in Bartelemi, Tooma in Matiye kaak ica miiri, Taade in Zaak ronji ka Alpe, ⁴ Simon kaak mala do darrey, ho Zuudas Iskariyoot kaak asaaji isine do Iisa.

Naame ka paliinna kuuk orok in seera (Maark 6.7-13, Luk 9.1-6)

⁵ Wiktin taat Iisa ɲaamiig paliinnay kuuk orok in seer do riyor-ak, ɲa taayiigu aman : « Dakonj baanno do gee kuuk Yuudinnado ho dakonj unjenno yoo do geeger rakki ka kid ka Samari. ⁶ Kar gay, baanco do tamgi kuuk rawte min gee ku Israyeel. ⁷ Ya ku deeta do botildi, gaaron Kabarre ta Gala aman : “ *Meennaw ta Bunde askonj ko moota ! ” ⁸ Coolonj gee kuuk radaw, nooyonj gee kuuk mate, calonj burdumna ho atkonj aaridna. Bun berko maalan di, beronj oki maalan di. ⁹ Ya ku baawaw, dakonj icenno gurus, wala daabne, wala tammin ku poddiner. ¹⁰ Dakonj icenno mokolle, wala batik seer, wala nugir ku pey, wala donkilo. Ya ta6 gay, gay riyor nec gase teenji.

¹¹ « Do ay geeger wala do ay hellin taat ku paaytu, bariyonj ja gem kaak nec yaako obinjo samaane ho goyonj do wer-ak di nam kuu deete. ¹² Ya ku unja do gerdi, kaawonco aman : “ Aapiy ta goy in kunjo. ” ¹³ Ya gee ku gerdi kat obinjo samaane, aapiy yaaco goye. Kar ya ɲu pook obinjonj gay, aapiy-at yaako yeepe do maaniiko. ¹⁴ Kar wer kaak gee pook obinjo ho ɲu pook cokiye kaawinko, kokonj burintal kuuk do asinjo* ho amilonj min do ger-aka wala min do geeger-aka. ¹⁵ Ka seener nu kaawaako, yiriy taat Bun yaa dukume seriin do geemir, gee ku geeger ɲaar-ak yaaco gine rad pak geeger ka Sodom in ka Gomoort. »

Taabin taat yaa ase (Maark 13.9-13, Luk 21.12-17)

* **10:14** 'kokonj burintal kuuk do asinjo' : Pa-ak gaara kadar ya gee ku geeger-an jag min botol ta samaane sa, do gaayico. † **10:15** 'geeger ka Sodom in ka Gomoort' : Gee ku geegirnay-ak goy do wiktin ta Ibraayim. Bun idiig geegirniico asaan goyinco jookum aale (Zeneez 19.24-28).

¹⁶ Iisa kaawtu pey awalle aman : « Cokiyon, nu naamaako ar ron ku tamgir do datik ta pulkinar. Goyon neenduway ar aalna ho dalullay ar ammaamna. ¹⁷ Gooyon zinkiko min do gee ku duni-ner, asaan do menaw ku asaw, nuuko sakkiyinko ho nuuko koocinko in kordingo do geriyco ku salaaner. ¹⁸ Do bi kanto, nuuko iyingko do unco ka guberneernar ho do sultinniidi. Paa kat, kuuco kaawin seenko loco ho do gee kuuk Yuudinnado oki. ¹⁹ Ya nu obinko ho nu sakkiyinko, dakon moyenno do kaaw taat kuu kaawe, wala maman kuu ose binikiko. Kaawin nuur-ak, Bun yaako gaarinko do wiktinat di. ²⁰ Kaawin kuuk kuu kaawe-ak, nuur asdo min loko, nu asa min Ruwwin ta Takko Bun. ²¹ Gee asa bere sinta ku maaniico, nuu deenco ho aginay sa yaa gine pa do kooginco. Koogin asa gine adin ku aginiyco ho nu asa bariye muutco. ²² Do bi kanto, gee dakina asaako pocijko. Kar gem kaak obit imaanji bombo nam do muutuy gay yaa gase jile. ²³ Ya nu taabiyaako do geeger rakki, gadon do ka pey. Nu kaawaako ka seener, ku necaagdo geegirnay ku Israyeel okinco di, nun *Ron gemor yaa ase.

²⁴ « Ku iban kadar *maajirince, naar pakgigdo tatkuwiy kaak bildiga ho gay riyoy oki pakgigdo gemoy. ²⁵ Nec di maajirince yaa gine ar gem kaak bildiga ho gay riyor oki yaa gine ar gemoy. Ya gee niga binikiko in mee gerdi a na Belzebuul†, do geenji ku geer gay, nuu nige binikiko paka !

Gine ka kolaw do Bunji (Luk 12.2-7)

²⁶ « Dakon ginenco kolaw do geemir asaan gamin okinco kuuk cigile, nuu imilinc kara, ho kuuk nu rakaado a gee yaa ibininc sa, nuuco gaarinko nuu ibininc. ²⁷ Kaawin kuuk nu kaawiiko in aando, kaawongu in yiriyo. Kar kuuk ku dortu in semsume, peyon do wer kaak jadan ho gaarongu. ²⁸ Dakon ginenco kolaw do nuur kuuk ida zi ka gemor ho gedarro idin kelmoy. Illa ginon kolaw do Bun kaak nec ide zi ka gemor in kelmoy do aki. ²⁹ Gee

gidaydo ga diid seer in tamma rakki di ? Yampa ya rakki minnenco gal keder oki, Takko Bun iban. ³⁰ Kar kun gay, duruwko okintiti, Bun osta. ³¹ Naar-ak, dakon ginenco kolaw. Do unji ka Bunji, kunjo kat kaalin pakgig diid okinco !

³² « Ay gem kaak kaawa do unco ka geemir a na maajirincer, nun oki yaa kaawe do unji ka Tanni ka kuwa a na kanto. ³³ Kar ay gem kaak poodaan do unco ka geemir gay, nun sa yaa pocijnji do unji ka Tanni ka kuwa. »

Rawte ka goyindi in gase ka jilindi (Luk 12.51-53, 14.26-27)

³⁴ « Dakon pakirenno kadar nu as iye aapiye do adiy ka kidar. Nu bal ase iye aapiye, illa taasinka. ³⁵ Ka seener gay, nu as eerin gemo in ronji, mica in yaaco, geema in kogti. ³⁶ Paa ko, do adiy ka gerco, nuu goye adine. §

³⁷ « Gem kaak elgig tacco wal yaaco pak nunu, turro kanto. Ho gem kaak elgig ronji wal romoy pak nunu, turro oki kanto. ³⁸ Gem kaak icgigdo etoy ka taabiner a naan aadindu, naar-ak oki turro kanto. ³⁹ Gem kaak raka jile goyjnji, naa rawtinji. Kar waan kaak rawtaag goyjnji do bi kanto gay, naa gase goye kaak tab.

Hagin ta nuur kuuk gaayaag gee ku Bunji (Maark 9.41)

⁴⁰ « Naar kaak obinko samaane, ar na obin nun meendu. Ho naar kaak obin nunu, ar na obig naar kaak naamintu. ⁴¹ Gem kaak oba nabiince do geriy do saan taat na nabiince, Bun yaaji bere haginey ar taat na beriy do nabiincer. Ho naar kaak oba gem kaak goy goye in botiliy do unji ka Bunji, do saan ta goyjnji-ak, Bun yaaji bere haginey ar taat na beriy do gem-aka. ⁴² Gem kaak gaaya rakki min maajirnar do saan taat na maajirincer, Bun yaaji berin haginey. Ka seener nu kaawaako, yoo na bera amay sood ku maala pondik-an di do maajirnar kuuk sinco allo misa, naa gasin haginey. »

† **10:25** 'Belzebuul' : Naar tatkaw ka aaridnar kaak nu koliy pey 'Seetanne'. § **10:36** Wer ka gase kaawor do Mise 7.6.

11

Inde ka Yaaya-Batist (Luk 7.18-35)

¹ Min Iisa taayig ko maajirnay kuuk orok in seera, na birtu bilde gee ho gaare Kabarre ta Gala do geegirnay kuuk do kid-aka. ² Do wiktin taar-at, Yaaya-Batist goy danjaayne. Do wer-ak, na dor gee kaawa do bi ka gamin kuuk Masi giniyo. Paa ko, na naamtu daarin min maajirnay a nu 6aa indin Iisa aman : ³ « Kin ko Masi kaak yaa ase wala ni ere ka pey ? » ⁴ Iisa gay telkiico aman : « Baan kaawonji do Yaaya do taat ku dortu ho ku taltu : ⁵ noolin talaw, mersin jaawa tal-tal, burdumin calaw, dunguyuyin doraw, gee ku mate nooyaw ho kuuk pokirna gasit Kabarre ta Gala. ⁶ Galal do naar kaak talintu ho rasgitdo imaanji do bi kanto. »

⁷ Min maajirna ku Yaaya yeeptu, Iisa teestu kaawe do bi ka Yaaya do gee dakina kuuk goy ede-ak aman : « Ku 6aaw tale maa do kalaaner ? Coor taat us awkaata walla ? Ha'a ! ⁸ Yampa, ku 6aaw tale maa ? Gem kaak is kesuun taat samaane walla ? Ha'a ! Njuur kuuk is kesuun taat samaan-at, njuur goy do geray ku sultinniidi. ⁹ Yampa, ku 6aaw tale waa ? Nabiinca ga ? Hii, ka seener, nu kaawaako, kun tal gem kaak pakgig nabiinca. ¹⁰ Yaaya-Batist, naar ko kaak Bunj kaawtu do Kitamner a naa naame awalle min Iisa Masi. Kitamne kaaw aman :

« Nun naa naame gay tabiriikar unci a naan siyin botilin. »*

¹¹ Nu kaawaako, min gee kuuk nu weeyig ween di-an, ginno kaak tatik pakgig Yaaya-Batist. Kar sando, naar kaak kapak do *Meennaw ta Bunji-ak gay, naar tatik pakgig Yaaya. ¹² Min wiktin taat Yaaya-Batist gaariy kaaw ta Bunji yoo dinjka, gee raka a Meennaw ta Bunji yaa ase in guwaane ho njuur kuuk gin gudurre gay raka gaaminti. ¹³ *Gaanuun kaak Muusa siirtu kaaw do bi ka Meennaw ta Bunji-ata. Nabiinna okinca oki kaawe nam do wiktin ta Yaaya. ¹⁴ Ya ku gin niyine, ooyon

kaaw-anta : Yaaya, naar ko *Eli kaak zer yaa ase†. ¹⁵ Ya ku gin dengina, laan denginko samaane, kuu cokiye ! »

¹⁶ Iisa kaawtu pey aman : « Gee ku dinjkan, njuur ar maa geenda ? Gee njuur-ak ar koogin kuuk goy ba beger ho kuuk koola do koolinca aman : ¹⁷ « Ni paanko perinna a kuu waare, kar ku bal waare. Ni riyko riyin ku muuti, kar ku bal ale. » ¹⁸ Di talon, wiktin taat Yaaya astu, na taado ho na saado do bi ka abaadiner. In taar-an oki, nu diya aman : « Aarid obga. » ¹⁹ Kar wiktin taat nun *Ronj gemor astu, nu tiyaw ho nu siyaw ho nu kaawa aman : « Talon ja, maan gemir kaak adiy begirji-anjka ! Na taa ho na saa ! Na royco ka gay obe miirir in gee kuuk gina jookumo. » Gee kuuk ooya ilim ta Bunji gay, nu ibiniit tak kadar taar sellen. »

Gee ku geegirnay kuuk pook aamine (Luk 10.13-15)

²⁰ Min naar-ak, Iisa teestu leese do gee ku geegirnay kuuk na gintu gamin dakina kuuk ajbay, asaan nu bal ibinin niginco. Na diyiico aman : ²¹ « Do gaayiko, kun gee ku geeger ka Koraziin ! Do gaayiko, kun gee ku geeger ka Betsayda ! Na lokon ko Bunj gintu gamin kuuk ajbay. Ya na ginig gamin-an do geeger ka Tiir in ka Sidon, ta-an nu ibinig niginco min awalle, in duune ka zamimdi ho in kokire ka buti do kayco. ²² Do saan taar-an ko, nu kaawiiko, do yiriy ta Bunj yaa dukume seriin do geemir, geegirnay ku Tiir in Sidon tanco ginaado rad aale ar tanjo. ²³ Kun gee ku geeger ka Kapernayuum, ya do tanjo a Bunj yaako cooninjo kuwa ka samaaner walla ? Ha'a, illa naako orinjo ba oole. Ya Bunj ginig gamin kuuk ajbay-an do geeger ka Sodom†, geeger-ak yaa goye yoo dinjka. ²⁴ Do bi naar-ak ko, nu kaawaako, yiriy taat Bunj yaa dukume seriine, taabinjo yaa gine rad aale pakgit ta gee ku Sodom. »

Gase ka jamiin ta tab (Luk 10.21-22)

²⁵ Do wiktin taar-at, Iisa ictu kaawo aman : « Baaba, kin di *Rabbin ka

* **11:10** Wer ka gase kaawor do Malasi 3.1. † **11:14** Kaaw ta Bunji kaawa a Bunj yaa naamen ja gem ar nabi Eli, kar kat, Masi yaa ase (Malasi 3.23). † **11:23** 'geeger ka Sodom' : Gee ku geeger-ak goy do wiktin ta Ibraayim. Bunj idiig geegirco asaan goyinco jookum aale (Zeneez 19.24-28).

samaaner ho ka kidar, nu ozilaacin do bi kaak ki cigilig maanna-ak do gee kuuk iban kaawna ho do gee kuuk gin ilim, kar ki bayincog do nuur kuuk gina zinƙico naada. ²⁶ Ka seener, ƙiƙaƙa raka a taa kuuniye ansi. »

²⁷ Iisa kaawtu pey do geemir aman : « Tanni berduug gamin okinco do pisindu. Waan ibingido Roƙaƙa kat waa, illa Tati. Waan ibingido Tati, illa Roƙaƙa ho nuur kuuk Roƙaƙa-ak raka a nuu ibininji.

²⁸ « Asondu okinƙo ƙuƙaƙa rawe min gorko ta ooma ho naako jammiyinƙo. ²⁹ Icon gor taat nu beriiko ho bilde kaak nu bildinƙo asaan nun dalulle ho gelbina oola. Paa kat, kuu gase jamiine taat ta. ³⁰ Ka seener, bilde kaak nu bildinƙo, naar raddo ho gor taat naako bere, taar oomno. »

12

Iisa in yiriy ta sabitdi (Maark 2.23-28, Luk 5.33-39)

¹ Yiriy rakki ta *sabitdi, Iisa dukuma datik morginar. Maajirnaƙa gay mey diyaagu ho nu teestu yiime ganduulinna, nu eeymiyo. ² Min *Pariziyenna taliigu, nu diyiji do Iisa aman : « Talig ja maajirnaƙa gina maan kaak *gaanuunte todiite in eele ka geeror ! » ³ Iisa gay telkiico aman : « Ku bal garkiyin ga maan kaak Dawuud in eenji gintu yiriy rakki taat mey diyigu ? ⁴ Na unjitu do *ger ka Bunƙaƙa in eenji ho nu teetu mappa kaak nu bertu *satkin do Bunƙaƙa. Zer tee naar-ak, nu bal gine botol taat nu teenji, gaanuunte ber botol illa do gay satkiner di. ⁵ Do gaanuun-ak, ku iban tam kadar ya gay satkiner gina riyco do ger ka Bunƙaƙa in yiriy ta sabitdi oki, nu nigaado maanna. ⁶ Kar nun gay kaawaako, maan goy anne kaak tatik pak ger ka Bunƙaƙa ! ⁷ Bunƙaƙa kaaw do Kitamney aman : « Nu rakaado satkine, nu raka illa kuu gine sellinƙaw do geemir. »* Ya ku iban baat ta kaaw-anta, ku diyaado kaaw do eenƙo maalan di. ⁸ Asaan nun *Roƙaƙa gemor di mee sabitdi. »

Gem kaak pisinji mate (Maark 3.1-6, Luk 6.6-11)

⁹ Min ede-ak, Iisa uctu ho na daktu unja do ger ka salaaner ka Yuudinnar. ¹⁰ Do wer-ak, gin gem rakki pisinji mate. Pariziyenna kuuk goy ede-ak rakaaji diye kaaw do Iisa. Do bi naar-ak ko, nu indiig aman : « *Gaanuunte ber botol ta coole gemor in yiriy ta sabitdi walla kawwi ? » ¹¹ Iisa gay telkiico aman : « Waa minninko, in yiriy ta sabitdi, ya na gin tamga rakki di ho na gal do beendi, na baayido imilinji ? ¹² Hadi, gem gay, naar pakgig tamig serek wal maman ? Paa ko, gaanuun bertu botol gii gine sellinƙaw do gemor in yiriy ta sabitdi. » ¹³ Hiyya, Iisa kaawiji do gem kaak pisinji mat-ak aman : « Paanig pisinjin. » Ek di na paaniiga ho pisinji cooltu ar giji. ¹⁴ Min naar-ak, Pariziyenna amiltu ho nu numtu dee kaawco maman nuu deen Iisa. ¹⁵ Iisa ibinit pikirrico, paa ko, na deettu min do wer-aka.

Iisa, gay riyor kaak Bunƙaƙa dobtu

Wiktin taat Iisa deeti-ak, gee dakina aadaaga ho na coolig kuuk radaw okinco. ¹⁶ Kar na karmiig tak a nuu gaarinjido. ¹⁷ Ampaa ko, kaaw taat Bunƙaƙa kaawtu awalle in biy ka nabi Ezaayi as do werti aman : ¹⁸ « An ko gay riyor kaak nu dobtu. Nu elgiga ho galilil okintit goy in naara. Naaji bere Ruwwiner. Naar yaa gaare botol taat samaane do dar-rinay okinco. ¹⁹ Na gidaado in gemo. Na koolaado. Gee doraado gaayay do botilay ku helliner. ²⁰ Na yiimaatdo coor taat koon ko. Na diyaatdo lampa taat gaay ko mate.† Na gine paa nam naa tale nosirraw ta sellinƙaw ta Bunƙaƙa. ²¹ Ho gee kuuk min darrinay okinco yaa diye gelbinco in naara. »‡

Iisa in tatkaw ka aaridnar (Maark 3.22-30, Luk 11.14-23)

²² Yiriy rakki, gee iyiji gem kaak aarid sokumig biy ho na noolo oki. Iisa cooliga. Gem-ak teestu kaawe ho odinay sa piltu. ²³ Gee okinco kuuk num-ak ajbiyutu tak-tak

* **12:7** Wer ka gase kaawor do Ooze 6.6. † **12:20** 'coor taat koon ko' in 'lampa ta gaay ko mate' : danil taar-an kaawa a naa kuuniye dalulle in gee kuuk imaanco misa sooda. ‡ **12:21** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 42.1-4.

ho ɲu kaawtu aman : « Ɗaar-aɲ ginaado roŋ ka sultan Dawuud walla ? » ²⁴ Kar min Pariziyenna doriit kaaw-at gay, ɲu diytu aman : « Gem-aɲ atkaag aaridna illa in gudurre ta Belzebuul, tatkaw ka aaridnar ! » ²⁵ Iisa gay ibingit pikirrico ho ɲa diyiico aman : « Ay meennaw taat geenti taasiɲa benannico, taar asa gale. Ho ay geeger kaak geenji kaawco baɲdo, ɲaar asa totire. Ho ay gee kuuk adiy ka gerco rakki, ya kaawco baɲdo, ɲu asa eere. ²⁶ Ya *Seetanne kat atka giji seetanne, ɲa taasiɲa ziy ka meenji di. Pa-ak gay, maman meennuwi yaa taaye ? ²⁷ Nu indaako pey, ya in gudurre ta Belzebuul kat nu atkiy aaridna, kar maajirinkoŋ gay, ɲu atkiy aaridna-ak in gudurre ta waa ? Maajirin ku maaniikoŋ di yaako dukume seriine. ²⁸ Kar ya nu atka aaridna in Ruwwin ta Buɲdi, ɲaar-ak gaara kadar *Meennaw ta Buɲdi askoŋ ko loko.

²⁹ « Ku iban di, waan gediraado unje do ger ka gem kaak bombo, ɲaa soke gamnay, illa ya ɲa duunig ja. Kar ya ɲa duunig gay, ɲaa gedire sokiŋ gamnay bal kaawo. ³⁰ Waan kaak in nunno-ak, ɲaar adiner. Waan kaak numno gee in nunu, ɲaar-ak totiraagu totire. ³¹ Do bi ɲaar-aɲ, nu kaawaako a Buɲ yaa saamiye ay zunuu-binna ku geemir yoo ɲuur kuuk biŋkico amila gallo in ɲaara oki. Kar gem kaak niga biy in Ruwwin ta Buɲdi gay, Buɲ saamiyaajido. ³² Ya gem kaak nig biy in nun *Roŋ gemor, Buɲ yaaji saamiye. Kar gem kaak waraat Ruwwin ta Buɲdi gay, ɲa saamiyaajido do duniin-anta yoo taat asa neginda. »

Eto in roŋji
(Luk 6.43-45)

³³ « Cokiyon, ya et kaak samaane, roŋji sa yaa gine samaane. Kar ya et kaak samaanno gay, roŋji sa yaa gine samaanno. Asaan gi ibiniig et-ak min do roŋji. ³⁴ Talon kate, kuŋ gee kuuk ar aalin-aŋku ! Kuŋ aditko pondiko, kar maman kaaw taat yaa amile min biŋkico yaa gine samaane ? Ka seener, kaaw taat goy do adir-at, taar ko amila kara. ³⁵ Gem

kaak sellen, amila minniney kaawin kuuk goy do adiy kaak portiko. Kar gem kaak jookum gay, amila minniney kaawin kuuk goy do adiy kaak pondiko. ³⁶ Nu kaawaako, do yiriy ta Buɲ yaa dukume seriine, gee yaa ose biŋkico do ay kaaw taat ɲu kaawtu bal baati. ³⁷ Asaan in kaawnaŋ-ak ko, Buɲ yaan dukume seriine ho ɲaa ibine kadar biŋ gala wala gallo. »

Inde ka gamin kuuk ajbay
(Maark 8.11-12, Luk 11.29-32)

³⁸ Min ɲaar-ak, Pariziyenna daarin in agindaw ku gaanuundi kaawiji do Iisa aman : « Gem kol *Rabbine, ni raka kii gine do unni maan kaak ajbay kaak gaara kadar Buɲ kat tabiriŋciŋ. » ³⁹ Iisa gay telkiico aman : « Gee ku diŋka-aɲ ɲuur jookumo ho ɲu newsiji kop do Buɲdi. Nu raka a naaco gaare maan kaak ajbay. Kar gay, illa ɲuu tale maan ka ajbay kaak nabi YuunusS gaartu-ak di. ⁴⁰ Yuunus gay, awalle, gumba sidga, yiriyo aando ɲa goy do atti nam mena subba. Ampaa ko, nun Roŋ gemor oki yaa gine mena subba do maginer. ⁴¹ Min gee ku Niniib cokiyit kaaw ta nabi Yuunus-ak, ɲu ibinig niginco. Sando, anne-aɲ gay, gin gem kaak pakgig Yuunus ! Do saan taar-at ko, yiriy taat Buɲ yaa dukume seriine, gee ku Niniib-ak yaa uce do unco ka gee ku diŋka ho ɲuuco diye kaawo. ⁴² Sultiŋca taat asa min watiine* oki yaaco diye kaawo, asaan ta as min kidin kuuk serek aale a taa cokiyin sultan Selemaan kaak iban kaawna. Sando, anne-aɲ gay, gin gem kaak pakgig sultan Selemaan serek ! »

Yeepe ka aariddi
(Luk 11.24-26)

⁴³ Iisa kaawtu pey aman : « Ya aarid amil min do gemor, ɲa baayiy do kalaaner ho ɲa bariiy wer kaak ɲaa goye. Kar ya ɲa bal gasen gay, ⁴⁴ ɲa osiig adiy aman : “ Nun naa yeepe do gerir kaak awalle nu amiltu minniney. ” Ek di ɲa yeepiyo. Ɗa gasiig ger-ak goy maala. Nu sooyiig sakaan ho siy samaane. ⁴⁵ Paa ko, aarid-ak baayiy bariye eenji peesira kuuk jookum pakgiga. Nu

§ 12:39 'Yuunus' : Yuunus, ɲaar nabiŋce kaak Buɲ ɲaamtu do gee ku Niniib a ɲuu jipte goyiŋco. Wer ka gase kaawor do maktumne ta Yuunus. * 12:42 'sultiŋca taat asa min watiine' : Sultiŋca-at, ta min Seeba. Ta as taliŋ Selemaan wiktin ta ɲa goyiy sultan ka Israyeel (1 Ruwa 10.1-10).

asiy sawa, ɲu unjiy do ger-aka ho ɲu goyiyo. Hiyya, gem-ak, raduway gaayiy dakin pak ta awalle. Ansii ko, taaco kuuniye do gee ku diŋka kuuk jookum-aŋku. »

Ataŋ Iisa in sintay

(Maark 3.31-35, Luk 8.19-21)

⁴⁶ Wiktin taat Iisa kaawa misa do gee kuuk num dakin-ak, yaaco in sintay gay pey kara. ɲu bariya botol taat ɲuuji kaawe. ⁴⁷ [Gem rakki asiji kaaw do Iisa aman : « Gem kol tacco, yaako in sintaŋ goy kara, ɲu indaaciŋ. »]† ⁴⁸ Iisa gay telkiji aman : « Yaani kat waa ho sintar gay kuŋ waa ? » ⁴⁹ Kar ɲa gaariig maajirnay ho ɲa kaawtu aman : « Talon, aŋ ko yaani ho sintar. ⁵⁰ Ka seener, ay gem kaak gina taat Tanni ka kuwa rakiyo, ɲaar di siŋdu, boor ho yaani. »

13

Danil ta gay luwor

(Maark 4.1-9, Luk 8.4-8)

¹ Yiriy taar-at di, Iisa amiltu min do ger-aka ho ɲa birtu bi ka barrer. Do wer-ak, ɲa goytu, ɲa garkiyiy gee. ² Gee dakina numiji nam ɲa coku ka markaba, kar ɲa goytu. Geen gay goy do gongumor. ³ ɲa gaarco kaawin dakina in dele ka danlal. ɲa kaawiico aman : « Cokiyon ! Gin gem rakki ɓaa luwo do morgoy. ⁴ Wiktin taat ɲa luwi-ak,* busumji daariŋ sollitu do botildi ho diid teeyiig okiŋco. ⁵ Busumji daariŋ sollitu do wer kaak gin karɲiyo ho kiday perew di. Kodok di busam-ak amiltu asaan kidco sood di. ⁶ Wiktin taat pat korsitu, ta aayiig kuuk amil-aku asaan ɲu bal paaye caari. ⁷ Daariŋ gay sollitu do wer kaak gin pompal kuuk gin jamay. ɲu maadiy sawa nam pompal-ak gooti-igu. ⁸ Kar daariŋ gay sollitu do kid kaak samaane, ɲu amiltu nam ɲu neetu. Ganduulin daariŋ wee ron miya,† daariŋ orok bijigiy ho daariŋ gay orok subba ! » ⁹ Iisa gaaytu pey aman : « Ya ku gin denjina, laaŋ denjinko samaane, kuu cokiye ! »

† **12:47** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daariŋ ku Buŋdi kuuk ɲu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. * **13:4** 'Wiktin taat ɲa luwi-ak' : Luw taar-at, ɲu dawiiig dawee ar ginte liyiy buur. † **13:8** 'ron miya' : Do darre ta Israyeel, ya ganduulic rakki ka geme wee ron orok subba, ɲa samaan ko. Ya ronji miya, ɲaar-ak, ɲa samaan paka. ‡ **13:15** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 6.9-10.

Inde ka baat ta danjal

(Maark 4.10-12, Luk 8.9-10)

¹⁰ Min ɲaar-ak, maajirnay ɓaawiji moota do Iisa ho ɲu indiig aman : « Maa di, ki deliico danla ? » ¹¹ ɲaar gay telkiico aman : « Buŋ gaarkon loko gamin kuuk cigile kuuk kaawa do bi ka Meennuwiyy. Yampa, do gee ku pey gay, ɲa todcogu. ¹² Gem kaak gine, Buŋ yaaji gaaye dakina min kuwa. Kar ɲaar kaak bal gineŋ gay, ka sood kaak ɲa gintu oki, Buŋ yaaji imilinji. ¹³ Do bi ɲaar-ak ko, nu deliico danla, asaan ya ɲu tala sa, ar ɲu tallo ho ya ɲu cokiya sa, ar ɲu cokaydo ho kayco icdo maanna. ¹⁴ Ampaa ko, taat nabi Ezaayi kaawtu awalle astu do werti aman :

« Kuu cokiye paa, kar ku ibinaado baati.

Kuu tale paa, kar ku talaado maanna.

¹⁵ Asaan kayco ku geemir-aŋ bombo,

denjinko amil lawa,

odinco, ɲu timingu,

pa ɲuu tale in odinco,

pa ɲuu dore in denjinko,

pa ɲuu diye do gelbinco.

ɲu pook jipte goyiŋco in nunu,

paa kat nu baltu gedire cooliŋco. »‡

¹⁶ Kuŋ gay, galal loko asaan odinko talaw ho denjinko doraw ! ¹⁷ Taat nu kaawiikoo-an, ka seener, nabiinna dakina in gee kuuk awalle kuuk goyiŋco sellen do unji ka Buŋdi rak tale maan kaak ku taliyo, kar ɲu bal talinji. ɲu raka doriŋ maan kaak ku doriyo, kar ɲu bal doriŋji. »

Baat ta danil ta gem ka luwaw

(Maark 4.13-20, Luk 8.11-15)

¹⁸ « Cokiyon, naako gaare baat ta danil ta gem ka luwaw. ¹⁹ Gee kuuk dorit kaaw taat ɲu gaariico do bi ka *Meennaw ta Buŋdi ho ɲu ibanno baati, ɲuur-ak ar botol taat busam solliititi. *Seetanne gay asiy imiliit kaaw-at min do aditco. ²⁰ Daariŋ gay ar kid kaak gin karɲiyo kaak busam solliiji. Gee ɲuur-ak cokiyaat kaaw ta Buŋdi ho kodok di ɲu ooyiit in galal. ²¹ Kar kaaw-at gay, ɲu rasgitdo taa paaye caari, ɲu obiit do menuwir di. Ya taaŋin ase wal gee

waraagu do bi ka imaanco, ek di nu rasiita. ²² Kar daarin gay ar kid kaak gin pompal kuuk busam sollico. Njuur-ak dorit kaaw ta Bunđi, kar nu pakira dakina do gamin ku duniiner ho malle oki daaniigu. Ampaa ko, kaaw-at wadirgiydo, ta uciy maala. ²³ Gee daarin gay ar kid kaak samaane. Njuur-ak cokiyiit kaaw ta Bunđi ho gas baati samaane nam kaaw-at wadirtu. Gee nuur-ak ar ganduulin kuuk wiyaw. Daarin wee ron miya, daarin orok bijigiy ho daarin gay orok subba. »

Danjil ta busam kuuk samaanno

²⁴ Min naar-ak, Iisa deliico danjil ta pey aman : « Cokiyon, naako gaare Meennaw ta Bunđi taar ar maa. Taar ar gem kaak luw busam kuuk samaane do morgoy. ²⁵ In aando, wiktin taat gee weyaw, adiney astu, na luwtu busam kuuk samaanno do morgo-aka, kar na deettu. ²⁶ Wiktin taat busam kuuk samaane maadtu ho nu imiltu ganduulinna, kuuk samaanno-ak oki imiltu kunco. ²⁷ Hiyya, gay riyoy dakiiji kaaw do mee morgor aman : “ Gem kol Tacco, ki luw busam kuuk samaane do morgon, kar kuuk samaanno-an gay min momo ? ” ²⁸ Naar gay telkiico aman : “ Na adin kat iyduugu. ” Gay riyoy indiig pey aman : “ Ki raka nii rotingo walla ? ” ²⁹ Naar gay telkiico aman : “ Ha’a, rasongu. Ya ku rotaagu, *game oki yaa rote. ” ³⁰ Rason juu maade sawa di nam wiktin ta sedindi yaa nece. Do wiktin taar-at kat, naaco kaawe do gay sedindi a juu dobe ja juur kuuk samaanno, juu duuningo kaa kaa ho juuco diye ako. Kar kat, juu sokin *game juu leen do urder. »

Danjil ta busum kaak nu koliy mutard (Maark 4.30-32, Luk 13.18-19)

³¹ Iisa deliico pey danjil rakki aman : « Meennaw ta Bunđi taar ar busum ka mutard kaak gem luwtu do morgoy. ³² Min ron okinco, naar di kapak tak-tak. Kar ya na amile ho na maade, na deetiy tatik pak gamin okinco kuuk amila do jineendi nam na giniy ar et kaak diid sa saayiy geriycu do leeginay. »

Danjil ta gelel (Luk 13.20-21)

³³ Iisa deliico danjil ta pey aman : « Meennaw ta Bunđi taar ar *gele taat sood di daatik liyiy do kurgal kuuk dakina, ta ediigu, ho nu uciy gusus. »

Maa di Iisa kaawiy in dele ka danjal (Maark 4.33-34)

³⁴ Iisa kaawig kaawin-an okinco in dele ka danjal ho na kaawiicog illa in dele ka danjal di. ³⁵ Ansii ko, ta kuuniyту in kaaw taat nabiince kaawtu awalle aman : « Naa pile bir in dele ka danjal. Naa imile baaco ta gamin kuuk goy cigile min kilgiye ka duniiner. » §

Baat ta danjil ta busam kuuk samaanno

³⁶ Hiyya, Iisa rasiig gee ho na birtu geero. Maajirnay dakiig gasa ho nu indiig aman : « Baan ja, gaarni baat ta danjil ta busam kuuk samaanno do morgor-an ka ? » ³⁷ Iisa telkiico aman : « Naar kaak luw busam kuuk samaan-ak, na nun *Ron gemor. ³⁸ Morgo-ak, taar ko duniine. Busam kuuk samaane, juur gee kuuk do Meennaw ta Bunđi. Kar busam kuuk samaanno-ak gay, juur gee kuuk ic kaaw ta Seetanner. ³⁹ Adin kaak luw busam kuuk samaanno-ak, naar ko Seetanne*. Sede, naar ko gaase ka duniiner ho gay sedindi gay, juur *dubal ku Bunđi. ⁴⁰ Uudin taat gay sedindi rotiy gan kaak samaanno ho nu oriig do aki, ampaa ko, dubal ku Bunđi asiy gine do gaase ka duniiner. ⁴¹ Nun Ron gemor yaa tabire dubildu, juu atkin min do Meennuwir gee okinco kuuk jookumo in juur kuuk isiniig eenco a juu rasin imaanco. ⁴² Kar juu oriinco do ak ta matdo. Do wer-ak, gee yaa ale ho juu eeyme saanço. ⁴³ Kar juur kuuk goy sellen do unji ka Bunđi gay, juu irne ar pato do Meennaw ta Tacco Bun. Ya ku gin denjina, laan denjinko samaane, kuu cokiye ! »

Danjil ta malle ka cigile

⁴⁴ « *Meennaw ta Bunđi taar ar malle kaak cigil do morgor. Gem rakki gaasiiga ho na cigiliig pey do wer-ak di. Gem-ak adiy giniiji gal aale nam na baayiy gidiyin

§ 13:35 Wer ka gase kaawor do Soom 78.2. * 13:39 'Seetanne' : Na gin sin ku pey a 'Diyaabul'.

gamnay okiŋco ho ɲa asiy gidiiyɪn morgo-aka. »

Danjil ta duur ta kaalne

⁴⁵ « Meennaw ta Buɲdi taar ar pey taa-jiriŋce kaak bariya duur kuuk samaan aale. ⁴⁶ Ya ɲa gas taat kaalin aale, ɲaa gidiiyɪn gamnay okiŋco ho ɲa asiy gidiiyɪn duur-ata. »

Danjil ta ribini

⁴⁷ « Meennaw ta Buɲdi taar ar pey ribin ta yaarko taat gee cabiy ay biyaw ku boosir do barrer. ⁴⁸ Ya ta miine, gay cabindi daaniit do bi ka amiydi. Kar ɲu goyiy keder, ɲu doɓiig boos kuuk samaane samaane ɲu leeyiig do gombirkor ho kuuk samaanno gay, ɲu oriigu. ⁴⁹ Ansii ko, do gaase ka duniiner, dubal ku Buɲdi asiy eerin gee kuuk sellen min kuuk jookumo. ⁵⁰ Njuur kuuk jookum-ak gay, ɲu oriŋco do ak ta matdo. Do wer-ak ko, gee dakina yaa ale ho ɲuu eeyme saanjo. »

Gamin kuuk marbinto in kuuk taay ko

⁵¹ Iisa indiiɲ maajirɲay aman : « Has diŋ ku iban baaco ta kaawin-aŋ okiŋco walla ? » Njuur gay aman : « Hii, ni iban. » ⁵² Naar gay yeepiico pey aman : « Di ya pa-ak, ay gem kaak iban *gaanuun ka Buɲdi ho ɲu garkiyig do bi ka *Meennaw ta Buɲdi, ɲa ar mee gerdi kaak soka min malley gamin kuuk marbinto in kuuk taay ko. »

Iisa do geeger ka Nazareet

(Maark 6.1-6, Luk 4.16-30)

⁵³ Min Iisa gaastu in dele ka danlay-at, ɲa deettu min do wer-aka. ⁵⁴ Na birtu do geeger ka Nazareet do wer kaak ɲa maadtu. Na teestu garkiye gee do gerco ka salaaner. Gee kuuk cokiyaaga-ak, okiŋco ajbiyɲu tak-tak. Nju kaawtu benannico aman : « Ilimji-an, ɲa gasit min momo ? Gudurre taat ɲa giniy gamin kuuk ajbay-aŋ, ɲa gasit min momo ? ⁵⁵ Ni iban kadar ɲa roŋ ka gay gerkiɲe atiydi. Yaaco-at wal siŋti Mariyam doo ? Siŋtay wal ɲu kuŋ Zaak, Yuusup, Simon in Zuud doo ? ⁵⁶ Siŋtay kuuk daad sa goy in ginte. Kar gamnay-aŋ gay, ɲa gasig min momo ? » ⁵⁷ Hiyya, pikirrico-at todiico ɲu baltu aamine do Iisa. Kar Iisa diyiico aman : « Ay wero, nabiinŋce, ɲu karmiyaag

di. Illa do wer kaak ɲu weeyiiga ho do adiy ka gerco di, ɲu karmiyigido. » ⁵⁸ Do bi ka imaanco taat sood-at ko, Iisa baltu gine gamin dakina kuuk ajbay do wer-aka.

14

Muutuy ta Yaaya-Batist

(Maark 6.14-29, Luk 9.7-9)

¹ Do wiktin taar-at, sultan *Herood*, guberneer ka Galile, dortu gee kaawa bi ka Iisa. ² Kar ɲa kaawiico do gay riyoy aman : « Gem-aŋ naar Yaaya-Batist ! Naar nooy min do muuti. Paa ko, ɲa gintu gudurre taat ɲa giniy gamin kuuk ajbay. »

³⁻⁴ Do wiktin taat Yaaya goyiy misa in odinay, Herood gay obit Herodiyaad, daaciy ta siŋji Pilip. Do bi naar-ak ko, Yaaya kaawiji do Herood aman : « *Gaanuun baljin bere botol taat kii obin Herodiyaad. » Min Herood dortu pa-ak, ɲa bertu izinne ɲu obiig Yaaya, ɲu duuniig in jinzirre ho ɲu unjiig danjaayne. ⁵ Na raka deenji, kar gay ɲa gina kolaw do *Yuudinnar asaan gee okiŋco talaag ar ɲa nabiinŋce.

⁶ Ba aaro, yiriy rakki, ɲu iidiya alguw ta Herood. Do wer-ak, romti ta Herodiyaad unjitu waare do unco ka geemir. Min Herood taliita-ak, ta ajbiyga ⁷ nam ɲa togiltu a ɲaati bere ay maan kaak ta inditu di. ⁸ Yaaco gay naamiit a taa indin Herood aman : « Nu raka kiidu berin kaay ka Yaaya-Batist annen di do gartar ! » ⁹ Do wer-ak, sultan Herood adiy nigtu. Kar min ɲa togil do unco ka geemir gay, ɲa bertu izinne a ɲuuti berin maan kaak ta inditu. ¹⁰ Paa ko, ɲa naamtu gemo do danjaayer, ɲuu dukumin kaay ka Yaaya-Batist. ¹¹ Min ɲu dukumga, ɲa iyiig do gartar ho ɲa beritig do gemso-ata. Taar gay iciiga ho ta iyiitig do yaaco. ¹² Min naar-ak, maajirɲay ku Yaaya asiig ic momtey ho ɲu tiisiiga. Kar ɲu baawtu minin Iisa do maan kaak kuuniye.

Bere ka teendi do gee alip beey

(Maark 6.30-44, Luk 9.1017, Yaaya 6.1-14)

¹³ Min kabarre-at galiiji do Iisa, ɲa neptu markaba ho ɲa deettu serek min gee. Kar

* **14:1** 'sultan Herood' : Naar ko ɲu koliiy oki 'Herood Antipaas'.

min gee kuuk dakin-ak dortu a ɲa amile, ɲu amiltu min do helliniico in aɲɲo, ɲuu jar-biy do bi ka barrer ho ɲu aadiiga. ¹⁴ Min Iisa paaytu min ka markaba, ɲa gasiig gee kuuk dakin-aku. Do wer-ak, ɲa taltu aminduwco ho ɲa teestu coolin ɲuur kuuk radaw.

¹⁵ Wiktin taat pat gale, maajirnay sinjiiji moota ho ɲu kaawiji aman : « Gem kol tacco, pat-an deete ho wer sa serek. Kaawco do gee-aŋku a ɲuu totire do hellinniidi, ɲu baayiy gidiye tee. » ¹⁶ Iisa gay telkiico aman : « Ha'a, kuuniyaado ta ɲuu deete, kuɲ maaniikon di beronco tee ! » ¹⁷ Kar ɲuur gay telkiiji aman : « Ni gin mappa beeyi in boos seer di ! » ¹⁸ Naar gay kaawiico aman : « Iyondug anne. » ¹⁹ Min pa-ak, ɲa diyiiico do geemir a ɲuu goye ka gaɲ ka balan. Min ɲu goye, ɲa sokiig mappa kaak beeyi in boos kuuk seer-aku, ɲa jaaltu kaay ka samaaner ho ɲa deltu barkin do Bunɲi. Kar ɲa pirsiiig mappa ho ɲa beriicog do maajirnar a ɲuu deedin do gee-aku. ²⁰ Okinco ɲu teetu, ɲu aaytu. Kar tee kaak dak-ak gay, ɲu ɲumiiga nam ɲa miin girdin orok in seera. ²¹ Miday kuuk goy ede-ak yaa nece ar alip beey pa, daadi in koogin gay, ɲu bal osinco.

Jiwi kuuk ka amiydi
(Maark 6.45-52, Yaaya 6.15-21)

²² Min ɲaar-ak, kodok di, Iisa diyiiico do maajirnay a ɲuu nepe ka markabar ɲuuji ogire ar barrer. Naar gay daktu a ɲaa ɲaamiŋco ja gee-aku. ²³ Min ɲa ɲaamiigu, ɲa coktu ka dambar a ɲaa inde Bun. Wiktin taat pat gale oki, ɲa goy keeji di ka dambar. ²⁴ Markab gay ot ko datik barrer. Us teestu abire dakina ho amay kuuk uca gulbaŋ-gulbaŋ-ak sa taŋkilaaga. Us ɲaamiiga nam markabco sinjaado. ²⁵ In datikawtira, Iisa jaawa ka amiydi, ɲa ica botol ta maajirnay. ²⁶ Wiktin taat maajirna-ak taliig Iisa jaawa ka amiydi-ak, kolaw unjiico. ɲu kaawtu aman : « Hey yaman kelmo ! » ho in koluwco, ɲu teestu koole. ²⁷ Kar kodok di Iisa diyiiico aman : « Oboŋ aditko. ɲa nunun di, dakon gineno kolaw ! » ²⁸ Piyer ictu kaawo ho ɲa kaawiji aman : « Gem kol *Rabbine, ya ka seener ɲa kinke-ak, beror botol naa jaawe ka amiydi naan gase. » ²⁹ Iisa telkiiji aman : « Di ɲaar-ak, asu ! »

Ek di Piyer paaytu min ka markabar, ɲa aaniyiig Iisa ho ɲa teestu jaawe ka amiydi. ³⁰ Min Piyer aawiig us abira rad-ak, kolaw unjiiji ho ɲa teestu nooriye do amiydi. ɲa kooltu rada aman : « Rabbine jorkinu ! » ³¹ Kodok di, Iisa ɲaamiiji pise, ɲa obiiga ho ɲa diyiji aman : « Imaanji goy misa sooda ! Maa di adin gintu seera ? » ³² Min pa-ak, seerco, ɲu coktu ka markabar ho us sa peytu min abirinji. ³³ Kar maajirna kuuk goy ka markabar dersitu do unji ka Iisa ho ɲu diytu aman : « Way, kinke-aŋ Ron ka Bunɲi ka seener ! »

Coole ka geemir do kid ka Zenezareet
(Maark 6.53-56)

³⁴ Min Iisa in maajirnay aaliig barre-ak, ɲu ottu do kid ka Zenezareet. ³⁵ Min gee taliigu, ɲu ibiniig Iisa ho ɲu totiriit kabarey do kid okinji. Ampaa ko, ɲu iyiiig geenco okinco kuuk radaw. ³⁶ ɲu marmiliji a ɲaa rasinco ɲuu diire kin bit ka kesuuney-at di. Paa ko, okinco kuuk diirta-at cooltu.

15

Iisa in aadanna ku aginiydi
(Maark 7.1-13)

¹ Ba aaro, daarin min *Pariziyenna in agindaw ku gaanuundi uctu min Zeruzaleem ho ɲu baawiji do Iisa. ɲu indiig aman : ² « Maa di maajirnan karmiygig do aadanna ku aginiydi ? Ya ɲu raka tee, maa di ɲu acgiyo pisinco ar kaak aginiyte diyite ? » ³ Iisa gay telkiico aman : « Kar kuɲ gay, maa di ku aadiy aadanna ku aginiyko ku maaniikon di ho ku karmiygig do ka Bunɲi-aka ? » ⁴ Bun gay diy aman : « Ber horoomin do yaako in takko. » Pey ɲa kaaw aman : « Waan kaak niga biy in tacco wala in yaaco, taŋji-at illa muutu. » ⁵ Kar kuɲ gay garkiya gee a ɲuu kaawe do aginiyco aman : « Maan kaak zer naako bere ka gaayor, taar-at *satkin taat waaliya Bun. » ⁶ Ho ku kaawa kadar ɲaar kaak kaawa ampa-ak, necig ko ɲa gedi-raado pey ɲaaco bere horoomine in gaayoy-ata. Paa ko, ku pociit kaaw ta Bunɲi ho ku makiit in ta aginiyko ku maaniiko. ⁷ Talon gee kuuk kaawa in binke di ho ta aditco gay keetiti-aŋku ! Kaaw taat Bun diytu do

bi kan̄ko, taar ka seener. Na kaaw awalle in̄ bi ka nabi Ezaayi aman :

⁸ « Gee n̄uur-aṅ beraadu horoomin in̄ bin̄kico di,

kar aditco gay serek min nunu.

⁹ Abaadin taat n̄u abdiyin-an, taar uca maalan di, asaan garaan taat n̄u garkiyiy gee sa, geen di imilit min do kayco. »* »

Maan kaak nigaag gemo do unji ka Bun̄di (Maark 7.14-23)

¹⁰ Min n̄aar-ak, Iisa koliig gee okin̄co ho na diyiiico aman : « Laaṅ den̄ginko samaane kuu ibinin baat ta kaaw-anta : ¹¹ maan kaak gem tiyo, n̄aar nigigdo do unji ka Bun̄di. Kaak nigaaga-ak, illa kaaw taat amila min do biy. » ¹² Kar maajirnay baawiiji moota ho n̄u indiig aman : « Ki iban kadar kaawnaṅ-aṅ nigig aditco ku Pariziyennar walla ? » ¹³ Iisa gay telkiico aman : « Ay et kaak Tanni ka kuwa bal taatin̄ji, n̄u asa rotin̄ji. ¹⁴ Rason oola Pariziyenna-aṅku ! N̄uur noolna kuuk daana noolna ! Ya nool kat daana giji noolo, seerco, n̄uu solle do beendi. » ¹⁵ Piyer ictu kaawo aman : « Gaarnin̄ ja baat ta dan̄laṅ-anta. » ¹⁶ Iisa newsiico loco aman : « Kun̄ oki kayko dibir ga ? ¹⁷ Ku ibanno ga maan kaak gem tiy-ak un̄ja do adiy ho ba aar gem-ak baay dooye ? ¹⁸ Kar kaaw taat amila min do bi ka gemor, taar min do gelbiney ho taar ko taat niga gemo do unji ka Bun̄di. ¹⁹ Asaan min do gelbiney-ak ko amiliy pikirre taat samaanno ta naamiig do dee ka geemir, do kokine ka miday wal daad̄ kara, do baaye kaak mun̄jam, do kok-inaw, diye ka kaawor kaak bal botol ho na nigiy biy in̄ gee. ²⁰ Gamin n̄uur-aṅ ko kuuk niga gemo do unji ka Bun̄di ! Kar gay, tee kaak bal ace ka pisindi ar ka aadinco, n̄aar nigdo gemo do unji ka Bun̄di. »

Ase ka daatik taat Yuudin̄cado (Maark 7.24-30)

²¹ Min Iisa gaasiit kaawoy, na uctu min do wer-aka ho na deettu do kid ka Tiir in̄ ka Sidon. ²² Tala kar daatik rakki taat Yuudin̄cado baawiiji do Iisa. Caarti min gee ku Kana kuuk do kid-aka. Ta astu marmile do Iisa aman : « Gem kol *Rabbiney, *Ron̄

ka Dawuud, tal aminduwir ! Romor, aarid obta ho na taabiyaat ko taabiye ! » ²³ Kar Iisa gay da pillo biy. Maajirnay baawiiji moota ho n̄u kaawiiji aman : « Kaawti do daatko-an a taa deete, yampa ta aadiite in̄ koolinti kon di-aṅ gay maman ! » ²⁴ N̄aar gay telkitu aman : « Nun, n̄u naamintu do gee kuuk ar tamgi kuuk rawte do kid ka Israyeel. »

²⁵ Kar daatko-at astu dera do unji ho ta diytu aman : « Gem kol Rabbiney, baanu jorkinu ! » ²⁶ Iisa gay telkiitit aman : « Kuuniyaado n̄uu icin̄ji tee ka kooginar ho n̄uu orin̄ do kan̄ir. » ²⁷ Daatko-at kaawiiji aman : « Gem kol Rabbiney, kaawon̄-an ka seener. Kar kan̄ sa, n̄uur tiya meerin kuuk gaama min do pise ka gemco di. » ²⁸ Kar Iisa telkiitit aman : « Way ! Kan̄ke-an imaanke-an dakina ! Taa kuuniye ar taat ka rakiyo. » Hiyya, do wiktin-at di, romti cooltu.

Coole ka gee dakina

²⁹ Min n̄aar-ak, Iisa birtu do bi ka barre ka Galile. Na coktu ka kooti ho na goytu. ³⁰ Gee dakina baawiiji, n̄u iyiji gee kuuk radaw : mersina, noolna, gee kuuk zin̄kico galcodo, dunguyuuyna, in̄ kuuk gin raduwnay ku pey. Okin̄co, n̄u iyiig do unji ka Iisa ho na cooliigu. ³¹ Min gee-ak taliig dunguyuuyn doraw, kuuk zin̄kico galcodo coolaw, mersin jaawa tal-tal ho noolin talaw-ak, n̄u ajbiytu tak-tak. Do wer-ak, n̄u teestu ozilin̄ Bun̄ ka Israyeel.

Bere ka teendi do gee alip pood (Maark 8.1-10)

³² Min pa-ak, Iisa koliig maajirnay ho na diyiiico aman : « Gee-aṅ, nu tala amin-duwco, asaan mena subba n̄u goy in̄ nun di ho n̄u ginno maan ka teendi. Nu rakaado naamin̄ aditco aaye, yampa, gudurrico yaa arme botildi. » ³³ Maajirnay indiig aman : « Kalaan ta-aṅka, kar gi aaniye momo, gii gase tee kaak yaa necin̄ gee kuuk dakin ta aṅku ? » ³⁴ N̄aar gay indiig aman : « Ku gin mappa minaw ? » N̄uur gay telkiiji aman : « Ni gin mappa peesira in̄ ten̄ilna minaw-minaw pa. » ³⁵ Kar Iisa kaawiico do gee-ak a n̄uu goye keder. ³⁶ Hiyya, na sokiig mappa

* 15:9 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 29.13.

kaak peesir-aka in tenilna-aku. Na deliiji barkin do Bunji, na pirsiiigu ho na beriicog do maajirnay. Njuur gay deediig do gee-aku. ³⁷ Okinco, nu teetu, nu aaytu. Maajirna sokiig tee kaak dake nam na miin girdin peesira. ³⁸ Miday kuuk tee gay, nuur alip pood. Daadi in koogin gay, nu bal osinco. ³⁹ Min nu tee, Iisa naamiig kat gee-aku. Kar na neptu markaba ho na birtu do kid ka Magadaan.

16

Inde ka maan ka ajbay

(Maark 8.11-13, Luk 12.54-56)

¹ Min naar-ak, *Pariziyenna in *Sadusiyenna sinjiiji moota do Iisa. Nu rakiiji dibe. Nu indiig a naaco gaare maan kaak ajbay kaak asa min do Bunji. ² Kar naar gay telkiico aman : « Ya pat gala zil-zil-zil, ku kaawgiy a wer yaa gine gala asaan pat ta guddinir ginig samaan dindiko. ³ In wer dugus-dugus sabaan cokaw, ku kaawgiy a yiriyta-an amay yaa ase asaan bun derde. Ku iban gaare baaco ta gamin kuuk ka samaaner, kar gamin ku gaarindi kuuk kuuniya din ka gay, ku ibanno baaco. ⁴ Gee ku din ka-an, nuur jookumo ho nu newsiji kop do Bunji. Nu raka a naaco gaare maan kaak ajbay. Kar gay, illa nuu tale maan ka ajbay kaak nabi Yuunus gaartu-ak di. » Kar na rasiigu ho na deettu.

Gel ta Pariziyennar in ta Sadusiyennar

(Maark 8.14-21)

⁵ Wiktin taat maajirna aaltu aar barrer, nu rawte ice mappa. ⁶ Kar Iisa kaawiico aman : « Yaman pakiron ! Goyon godom min *gel ta *Pariziyennar in ta *Sadusiyennar. » ⁷ Min pa-ak, maajirna kaawiy benannico aman : « Na kaawiite ampa-an asaan gi bal ice mappa kar di walla ? » ⁸ Iisa ibinit pikirrico ho na indiig aman : « Talon gee kuuk imaanco sood-an ku ! Maa di, ku kaawiy benanniko a gi bal ice mappa ? ⁹ Yoo din oki kayko dibir di misa walla ? Ku rawtig ko mappa kaak beey ku deedu do gee kuuk alip beey-aku ho in girdin minaw kuuk ku soktu-aku ? ¹⁰ Ku rawtig ko pey mappa ka peesira ku deedu

do gee kuuk alip pood ho in girdin minaw ku soktu-aku ? ¹¹ Kar maa di, ku ibingiy do kadar nu kaawgikonno do bi ka mappa wiktin taat nu kaawiiko a kuu goye godom min do gel ta Pariziyennar in ta Sadusiyennar ! » ¹² Min maajirnay dortu pa-ak, nu ibintu kadar na bal kaawe a nuu goye godom min gel ta nu ginii mappa, illa nuu goye godom min garaan ta Pariziyennar in ta Sadusiyennar.

Iisa, naar Masi kaak Bun dobtu

(Maark 8.27-30, Luk 9.18-21)

¹³ Min pa-ak, Iisa baawtu do kid ka Sezare ka Pilip. Na indiig maajirnay aman : « Do bi ka nun *Ron gemor-an, gee kaawa a nu waa ? » ¹⁴ Nuur gay telkiiji aman : « Daarin kaawa a ki Yaaya-Batist, daarin a ki *Eli ho daarin gay a ki Zeremi wal nabiince ka pey min awalle. » ¹⁵ Iisa gay indiigu aman : « Kar kun gay kaawa a nu waa ? » ¹⁶ Simon kaak nu kolii oki Piyer telkiiji aman : « Kinke *Masi kaak Bun dobtu, Ron ka Bunji, Bun kaak goy mento. » ¹⁷ Iisa telkiiji aman : « Galjin Simon, ronji ka Yaaya. Na Tanni ka kuwa kat gaarjin seen-anta, yampa na gemno. ¹⁸ Nun gay kaawaajin aman : “ Kin Piyer* ho do dambi-an ko, naa piniin *Eglizdu ho muut sa gediraajido do Egliz-aka. ¹⁹ Naan berin kerilna ku *Meennaw ta Bunji. Maan kaak kii pociin keder, kuwan sa nuu pociinji, ho maan kaak kii ooyin keder, kuwan sa nuu ooyinji. ” » ²⁰ Hiyya, Iisa karmiiig maajirnay a nuu kaawenno tak-tak do waanna a naar ko Masi kaak Bun dobtu.

Kaaw ta Iisa do bi ka muutuy in nooyinji

(Maark 8.31-9.1, Luk 9.22-27)

²¹ Min yiriy taar-at di, Iisa teestu kaawe waran do maajirnay aman : « Nun baa Zeruzaleem. Aginay, agindaw ku gay satkiner in agindaw ku gaanuundi, nuun taabiin dakina. Nuu asiin deendu ho yiriy ta subbin kar gay, naa nooye. » ²² Min pa-ak, Piyer imiliig serpiya ho na leesiji aman : « *Rabbine, Bun yaan gooye ! Maan sa asaajinno tak-tak ! » ²³ Kar Iisa kolsiig Piyer ho na kaawiji aman : « Baa annere,

* 16:18 'Piyer' : In kaaw ta Grek, Piyer-ak a 'dambi'.

Seetan-an̄ka ! Ki todaadu botol. Pikirren̄ taar arro ta Bun̄di, taar ar ta geemir di. »

²⁴ Kar Iisa kaawiico dō maajirnay aman : « Ya waan kaak rakaan aadindu, n̄aa pooce pey bariye galal ta meen̄ji, n̄aa icin̄ etoy ka taābiner ho n̄aan aadindu. ²⁵ Asaan waan kaak raka jile goyin̄ji ka meen̄ji, n̄aa rawtin̄ji. Kar waan kaak rawtaag goyin̄ji dō bi kanto gay, n̄aa gase goye kaak tāb. ²⁶ Yampa, ya gem kaak obit duniin̄ okintit dō pisin̄ji ho n̄a rawtig goyin̄ji, n̄aar-ak galilti gay maa ? N̄aa bere maa n̄aa gidiye goye ka gaas̄dō ? ²⁷ Ka seener gay, nun Ron̄ gemor naa ase in̄ *darjin ta Tanni ho in̄ d̄ubilji. Do wer n̄aar-ak, naa kappiye dō ay gemo dō riy taat n̄a gintu. ²⁸ Ka seener nu kaawaako, min gee kuuk goy anne-an̄, daarin̄co mataadō di, n̄uun talin̄ nun Ron̄ gemor asa ar Sultan. »

17

Newse ka zi ka Iisa (Maark 9.2-13, Luk 9.28-36)

¹ Gin mena bijigiy, Iisa koliig Piyer, Zaak in̄ sin̄ji Yaaya ho n̄a iyig keeco kuwa ka damba ta bolok. ² Tala kar Iisa, ziy newse. Wijeeney ir̄na pit-pit ar pato ho kesuuney newis portik kar ar n̄ir̄ne. ³ Ta bite-an̄ di, nabiinna seer bayintu. Nabiinna-ak, n̄uur Muusa in̄ *Eli kat kaawa in̄ Iisa. ⁴ Hiyya Piyer kaawiji dō Iisa aman : « Gem kol tacco, gala ni goyiy anne-an̄ka. Ya ki rakaw niiko siye tarram subba, rakki locin̄, rakki dō Muusa ho rakki gay dō Eli. » ⁵ Min Piyer kaawa misan di, uce ir̄naw gootiigu ho min dō uc-at amila gaaya taat kaawa aman : « N̄aar-an̄ Ron̄du, nu elgig dakina ho adir miin̄ in̄ galal dō bi kan̄ji. Cokiyon kaawoy ! » ⁶ Min maajirna doriit kaaw-at, kolaw obiigu nam n̄u zubik keder. ⁷ Iisa sin̄jiico moota, n̄a kedkid̄iigu ho n̄a kaawiico aman : « Ucon̄, dakon̄ gineno kolaw ! » ⁸ N̄u jaaltu kayco, kar n̄u bal tale pey waanna, illa Iisa keeji di. ⁹ Wiktin̄ taat n̄u paayiy min ka dambar, Iisa karmiig maajirnay aman : « Yaman, dakon̄ kaawenno dō waanna dō maan kaak ku taltu-an̄ka nam nun *Ron̄ gemor naa nooyen̄ ja min dō muuti. »

¹⁰ Kar maajirnay indiig aman : « Maa di agindaw ku gaanuundi kaawiy a *Eli yaa asen̄ ja ? » ¹¹ Iisa gay telkiico aman : « Hii, Eli yaa ase, n̄aa leen̄ gamin-an̄ dō botilco. ¹² Kar gay, nu kaawaako, Eli n̄aar as ko, kar gee gay bal ibinin̄ji. N̄u taabiyig ar taat n̄u raktu. Ansii ko, nun Ron̄ gemor oki, n̄u asiin̄ taabiyindu. » ¹³ Paa kat, maajirna ibintu kadar n̄a kaawaaco dō bi ka Yaaya-Batist.

Coole ka mic kaak gin punpun (Maark 9.14-29, Luk 9.37-43a)

¹⁴ Wiktin̄ taat Iisa in̄ maajirnay yeepco dō gee kuuk dakin-ak, gem rakki sin̄jiiji moota ho n̄a dersitu dō un̄ji. ¹⁵ Kar n̄a kaawiji aman : « Gem kol *Rabbiney, tal amindaw ta ron̄du. N̄a gin punpun. Ya punpunji ucji aale, n̄a galgiy dō aki wal dō amiydi. ¹⁶ Nu icyog dō maajirnan̄, kar n̄u bal gedire coolin̄ji. » ¹⁷ Iisa kaawtu aman : « Kun̄ gee ku din̄ka-an̄, ku geenno ho imaanko sa sooda. Dakdu mena mina naa goye in̄ kun̄ko ho naako sosin̄ko pey ? Iyig ron̄jin̄-an̄ anne. » ¹⁸ Min n̄u iyjiiga, n̄a leesiji dō aarid̄ kaak iyiji punpun-aka. Hiyya, n̄a amiltu. Ek di mic-ak cooltu. ¹⁹ Min n̄aar-ak, maajirna amiltu keeco ho n̄u indiig Iisa aman : « Gem kol tacco, maa di ni baltu gedire atkin̄ aarid̄-an̄ka ? » ²⁰ N̄aar gay telkiico aman : « Ku baltu gedire-ak asaan imaankon di sooda. Nu kaawaako ka seener, ya ku gin imaan kapak ar busum ka mutaard, nec kuuti kaawe dō damba-an̄ aman : “ Jan̄ku annere. ” Ek di taa jan̄ke, maan begiraakonno. ²¹ [Kar gay, aarid̄ n̄aar-an̄, kuu gedire imilin̄ji-ak, illa in̄ inde ka Bun̄di ho in̄ ice ka sayamner ja.]* »

Deele ka kaaw ta Iisa dō bi ka muutuy (Maark 9.30-32, Luk 9.43b-45)

²² Yiriy rakki, maajirna n̄umtu okin̄co dō kid̄ ka Galile. Iisa kaawiico aman : « Nun Ron̄ gemor, n̄u asaan berindu dō pise ka midir. ²³ N̄uun deendu ho yiriy ta subbin̄kar gay, naa nooye. » Min n̄u doriit kaaw-at, n̄u goytu aminda tak-tak.

Miiri ka ger ka Bun̄di

* **17:21** Kaaw taar-an̄ ginno dō makaatamna daarin̄ ku Bun̄di kuuk n̄u siirtu min awalle in̄ kaaw ta Grek.

²⁴ Wiktin taat Iisa in maajirnay ottu do geeger ka Kapernayuum, gay obe miirir ka *ger ka Bunđi 6aawiiji do Piyer ho nu indiig aman : « Tatkuwko kappaydo miiri ka ger ka Bunđi walla ? » ²⁵ Piyer gay telkiiji aman : « Na kappay. » Kar wiktin taat Piyer† unjiy geero, Iisa ictu kaaw awalle ho na indiig aman : « Simon, kin gay pakira maa do kaaw-anta ? Sultinnay kuuk do duniiner ica miiri ho patanti min do waa ? Min do geenco ku geero wala min do gee ku kara ? » ²⁶ Piyer telkiiji aman : « Min do gee ku kara. » Iisa gay kaawiiji aman : « Di ya pa-ak, koogin ku sultinniidi maan isgigdo. ²⁷ Di in taar-an oki, gi rakaado nige aditco ku gay obe miirir-an ku. Do saan taar-an ko, kii icin jambaatjin, ki 6aa do barrer, kii cabe boosi. Boos kaak kii ice awalle-ak di, pilig biy kii gase tamma rakki. Icgā, naar necten ko kiite kappiye miirte seerte. »

18

Inde kaak a waa tatik paka (Maark 9.33-37, Luk 9.46-48)

¹ Do wiktin taar-at, maajirna sinjiiji moota do Iisa ho nu indiig aman : « Do *Meennaw ta Bunđi, waa tatik paka ? » ² Iisa koltu mico, na iyiiig do datikco ³ ho na kaawtu aman : « Ka seener nu kaawaako, ya ku bal jipte goyin ko ho ku bal gine zin kiko naada ar koogina, ku unjaado tak-tak do Meennaw ta Bunđi. ⁴ Gem kaak gina ziy kapak ar mic-an ka, naar-ak di kaak tatik paka do Meennaw ta Bunđi. ⁵ Gem kaak obig samaane mic ar naar-an ka do bi kanto, ar na obintu nun meendu. »

Unje ka do zunuubinnar (Maark 9.42-48, Luk 17.1-2)

⁶ Iisa kaawtu pey aman : « Gem kaak unja rakki min eenji kuuk imaanco sooda do zunuubinnar, guna nuuji duune tolo do gaayay ho nuu accin do barrer. ⁷ Way duniine ! Gamin dakina goy do duniiner kuuk iya gee do zunuubinnar ! Ka seener gay, gamin nuur-ak yaa goyen di doo. Kar naar kaak iya eenji do zunuubinnar gay, taabin yaa gale do kaay ! ⁸ Ya pisinjin

wal asinjin kat iyaacin do zunuubinnar, dukunga ho acig kara. Gunjin kii unje do goye ka gaasdo in pise rakki wal merso, min kii unje in pisinjin wal in asinjin seer do ak taat matdo. ⁹ Ya odon di iyaacin do zunuubinnar, dimta. Guna kii unje in odon rakki di do goye ka gaasdo, min kii unje in odinan seerco do aki. »

Danjil ta tamga ta rawte (Luk 15.3-7)

¹⁰ « Yaman, min koogin-an, dakon aanenno rakki minnincō. Asaan nu kaawaako, *dubal ku Bunđi kuuk gooyaag koogin-an goy doo do unji ka Tanni ka kuwa. ¹¹ [Kar nun *Ron gemor as jile nuur kuuk rawte.]*

¹² « Ku pakira maa ? Ya gem kat gin tamgi miya ho rakki minnincō rawte, naa gine maman ? Naa rasiñ kuuk dakina ka dambar in gemo, kar na 6aayiy bariyin ta rawte-ata wal maman ? ¹³ Ka seener nu kaawaako, ya na gasta, naa aaciye. Ho aaciyinji-ak yaa pake aaciye ka nuur kuuk dakin bal rawte. ¹⁴ Ansii ko, Takko kaak goy ka samaaner rakiydo yoo rakki min koogin-an yaa rawte. »

Nige ka sinjor

¹⁵ Iisa kaawtu pey aman : « Ya sinjin kat nigjin, 6aa gasig keejin di ho gaarjiig maan kaak na nigiiji. Ya na cokiyinjin, naar-ak ki amir in sinjin. ¹⁶ Kar ya na pooce gay, kol gem rakki wala gee seera. Paa kat, kaaw yaa mate in saadonna seer wala subba ar kaak Kitamne kaawiyo.† ¹⁷ Ya na pook cokiyin saadonna-aku, kaawco do gee ku *Eglizdi. Kar ya na pook cokiyin gee ku Eglizdi-ak gay, talig ar na gem kaak ibanno Bun wal gay obe miirir.

¹⁸ « Ka seener nu kaawaako, maan kaak ku pookig keder, kuwan sa, nuu pookinji, ho maan kaak ku ooyig keder, kuwan sa, nuu ooyinji.

¹⁹ « Nu kaawaako pey, ya seer minninko dee kaawco keder a nuu inde maanna min do Tanni ka kuwa, maanna-ak, naaco berinji. ²⁰ Ka seener gay, ay wer kaak gee

† 17:25 'Piyer' : Nu kolaag oki Simon. * 18:11 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunđi kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. † 18:16 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 19.15.

seer wal subba num in sin kunto, nun gay datikco. »

Danjil ta gay riyor kaak pooc saamiye

²¹ Hiyya, Piyer sinjiiji moota do Iisa ho na indiig aman : « Gem kol *Rabbiney, ya sindu kat nigdu, naaji saamiye dees minaw ? Dees peesira walla ? » ²² Iisa gay telkiiji aman : « Ha'a, dees peesirro. Illa orok peesira kat peesira ! » ²³ Naako gaare *Meennaw ta Bunđi taar ar maa. Taar ar Sultan kaak raka ose gurus in gay riyoy. ²⁴ Min na tees ose, nu iyiji gay riyor rakki kaak yaaji kappiye tammin nononono. ²⁵ Kar gay riyor-ak gay bal gedire kappiye daanay. Hiyya Sultan-ak bertu izinne a nuu gidiyinco ar berrina : naara, daaciy, kooginay in gamnay okinco. Na kaawtu pa-ak a naaji kappiyin daanay-ata. ²⁶ Min pa-ak, gem-ak dersitu do unji ho na marmiliji aman : « Gem kol tacco, ic subirraw di, naan kappiyinti okintiti ! » ²⁷ Hiyya, tatkuwi-ak taltu aminduiy, na saamiyijit daanay ho na rasiig na deettu. ²⁸ Do deetinji, na naamtu in rakki min eenji kuuk nu giniy riy sawa. Gem-ak, na aadaag daan sood pa. Na gaabuigi ho na kaawiji aman : « Yalla kappiyorduut daanar ! » ²⁹ Giji-ak dersitu do unji ho na marmiliji aman : « Gem kol royay, ic subirraw di, naan kappiyinti ! » ³⁰ Kar ka boodaaga-ak gay pooce. Na sakkiyiiga ho nu obiig danayne, illa ya na kappiyit ja daanay. ³¹ Min gay riyor taliig maan kaak asji do royco-ak, aditco nigtu tak-tak ho nu dakiji os okintiti do tatkuwco. ³² Min nu osiji, tatkuwco kaawiico a nuuji iyin gay riyor-aka. Kar min nu iyiiga, na leesiiji aman : « Talon gay riyor kaak gelbiney samaanonaŋka ! Nun kat saamiyjin daanan okintiti asaan ki marmildu. ³³ Nun tal aminduwin. Zer kin sa yaa tale amindaw ta sinjin doo ? » ³⁴ Hiyya, tatkaw-ak dapintu aale ho na naamiig gem-ak a nuu asirin do riyor nam naa kappiyin daanay okintiti. »

³⁵ Kar Iisa kaawtu aman : « Ampaa ko, Tanni kaak goy ka samaaner yaako gine, ya rakki minninko saamaydo do sinji in gelbin rakki. »

19

Garaan do bi ka totiriikar (Maark 10.1-12)

¹ Min Iisa gaastu in garaaney, na uctu min kid ka Galile ho na baawtu do kid ka Zuude, aar barre ka Zurdan. ² Gee dakina aadiiga ho na cooliig geenco kuuk radaw.

³ Kar *Pariziyenna daarin baawiji moota, nu rakiy gaase baay. Paa ko, nu indiig aman : « *Gaanunte bera botol taat gem yaa totirin daaciy do ay maan kaak ta nigtu walla ? » ⁴⁻⁵ Iisa gay telkiico aman : « Kitamne kaaw aman : « Do teesindi, Bun kilgiyiig mitko in daatko. »* » Kar na kaawtu pey aman : « Do bi naar-ak ko, mitko yaa rasiin tacco in yaaco, na baayiy nume in daaciy, ho seerco, nuu gine ar gem rakki di do unji ka Bunđi. Ku garkiyit doo-at kaaw-anta ? » ⁶ Ampa-ak, nu seerro pey, nu num ko ar gem rakki di. Maan kaak Bun duunga-ak, gem ipiraagdo ! » ⁷ Pariziyenna indiig aman : « Hadi, maa di Muusa gay bertu botol do gemor taat naa bere maktumne ta totiriikar do daaciy ? » ⁸ Iisa gay telkiico aman : « Muusa berko botol taat kuu totirin daditko asaan kayko bombo. Yampa, do teesindi-ak taar paado. ⁹ Nu kaawaako, ya gem totirit daaciy ho nu bal obin in gemo, kar na obtu ta pey, taar-at daaciydo ar na kokina karan di. »

¹⁰ Kar maajiray kaawiji aman : « Ya ampa-ak, guna mitik yaa goye bal daatko. » ¹¹ Iisa gay telkiico aman : « Gee okinco gediraado icin kaaw-anta, illa nuur kuuk Bun berco ja. ¹² Ka seener, gee daarin, min nu weeyiig di, botol ta obindi, Bun todcota. Daarin gay, nu ticgu†. Kar daarin gay, maaniico kat ic niyine a nu obaado daad do bi ka *Meennaw ta Bunđi. Naar kaak nec icin bilde naar-anŋa, na icga ! »

Iisa in koogin kuuk naada (Maark 10.13-16, Luk 18.15-17)

¹³ Min naar-ak, gee iyiji koogin do Iisa a naaco lee pise ho naaco inde barkin min do Bunđi. Kar maajiray gay leesiico do gee-aku. ¹⁴ Kar Iisa diyiico aman : « Rason koogin-an yaadu ase. Dakonco todenno, asaan Meennaw ta Bunđi, taar do gee kuuk

* **19:4-5** Wer ka gase kaawor do Zeneez 1.27. † **19:12** 'ticgu' : Werin daarin, nu kaawa a 'kircigu'.

ar koogin-aŋku. » ¹⁵ Hiyya, ɲa leeyiico pisinji, kar ɲa deettu min do wer-aka.

Iisa inɗ gay gamnar
(Maark 10.17-31, Luk 18.18-30)

¹⁶ Min ɲaar-ak, gem rakki ɓaawiiiji do Iisa ho ɲa indiig aman : « Gem kol tacco, naa gine maa kaak sellen naa gase goye ka gaasdo ? » ¹⁷ Iisa gay telkiiiji aman : « Maa di ki indiin do bi ka maan kaak sellen ? Illa maan rakki di kaak sellen. Ya ki raka goye ka gaasdo, karmiyiig *gaanuun ka Bunɗi. » ¹⁸ Gem-ak indiig aman : « Gaanuun ka moo ? » Iisa gay telkiiiji aman : « Dakoŋ deenno gee, kuŋ miday, dakoŋ kokinenno daad kara ho kuŋ daad oki, dakoŋ kokinenno miday kara, okiŋko, dakoŋ kokinenno gamna ho dakoŋ diyenno kaaw do gemor maalan di. ¹⁹ Beron horoomine do aginiyko ho elguwoŋ eenko ar zinɗa ku maaniiko. » † ²⁰ Dubil-ak kaawiiiji aman : « Gaanuun-aŋ okiŋji nu karmiyga. Di kar naa gine maman pey ? » ²¹ Iisa kaawiiiji aman : « Ya ki raka gine zin *cawar, ɓaa gidiyig gamnan okiŋco kuuk ki gintu ho berig gurusji do pokirnar, kar kii gase malle kuwa ka samaaner. Min ki gin ko ampa-ak, asu ho aadnu. » ²² Min dubil-ak doriit kaaw-at, ɲa yiimiit wijeeneɗ asaan ɲa gay gamnar.

²³ Iisa kaawiiico do maajirnay aman : « Ka seener nu kaawaako, unje ka do Meennaw ta Bunɗi, ɲaar radɗa do gay gamnar ! ²⁴ Nu diyaako pey a lokumo gediraado taa bire min do bee ka ripirrer. Kar do gay gamnar gay, unje do Meennaw ta Bunɗi yaaji gine pey rad paka. » ²⁵ Min maajirnay doriig kaaw-at, ɲu ajiyitu tak-tak ho ɲu kaawtu aman : « Di ampa-aŋ gay, waa yaa gase jile ? » ²⁶ Kar Iisa gay taliig yalaan ho ɲa diyiico aman : « Maan kaak patiya kayco ku geemir, do Bunɗi gay, ɲa melen di. »

²⁷ Hiyya, Piyer ictu kaawo, ɲa diyiiiji aman : « Cokay, ni rasig gamin okiŋco, ni aadincin. Nin gay yaa gase maa ? » ²⁸ Iisa diyiico aman : « Ka seener nu kaawaako, ya kid newis marbinto, nun *Ron gemor yaa goye ka seesdu ka *darjiner. Kar kuŋ kuuk orok in seer aadintu gay, kuu goye do

seesna ku sultan, kuu dukume seriine do tamba ta orok in seer ta gee ku Israyeel. ²⁹ Ya gem kaak rasig geriy, sintay, aginiyji, kooginay wala morginay do saan tanto, ɲaa gase dakin pak miya. Ho ɲaa gase pey goye ka gaasdo. ³⁰ Gee dakina kuuk ogir dinɗa yaa dake aaro ho dakina kuuk aaro yaa ogire. »

20

Danil ta mee jineendi inɗ gay riyoy

¹ Iisa kaawtu pey aman : « Cokiyon, naako gaare *Meennaw ta Bunɗi taar ar maa. Gin mee jineendi rakki kaak amil bariye gay riyor in kawtir wer dugus-dugus a ɲu ɓaa gine riy do jineenji. ² ɲa gastu gee, ɲu deetu kaawco a ɲaaco kappiye ar kaak ɲu kappiygiy eel ta riyor, kar ɲa ɲaamiig do jineenji. ³ ɲa amiltu pey in pat parrika ta kawtira ho ɲa gastu gay riyor ku pey do wer ka berel ka helliner. ɲu goy maalan di. ⁴ ɲa kaawiiico aman : « Kuŋko oki, ɓaan ginon riy do jineendu ho naako kappiye maan kaak yaako kuuniye. » ⁵ Hiyya, ɲu ɓaawtu. Kar mee jineendi-ak amiltu pey in yiriyo ho ɲa ɲaamiig pey do jineenji ɲuur kuuk goy maala-aku. In pat subba oki, ɲa gintu pa. ⁶ Ba aaro, ɲa amiltu pey in pat beey ta maako. ɲa gastu pey gee goy maalan di do wer ka berel-aka. ɲa indiig aman : « Maa di ku eeliy do wer-aŋ di bal riyo ? » ⁷ ɲuur gay telkiiiji aman : « Di gem dakinti kollo do riyor-ak gay ! » ɲa diyiico aman : « Di ɲaar-ak, kuŋko oki ɓaan ginon riy do jineendu. »

⁸ « Min pat gale, mee jineendi kaawiiiji do gay kappiye gurusdi aman : « Kolig gay riyor ho ay gem di, kappiyiy ar kaak ɲu kappiygiy eel ta riyor. Tees ja in ɲuur kuuk as ba aaro, kar kii gaase in kuuk as awalle. » ⁹ Hiyya, ɲuur kuuk tees riy in pat beey ta maako-ak astu, ho ay gem di, ɲa kappiyiiji ar eel ta riyor. ¹⁰ ɲa kappiyiit do ay gemo nam ɲa ottu do ɲuur kuuk as awalle. ɲuur gay pakira a wal ɲaaco kappiye dakin paka. Kar ɲuur oki, ɲa kappiyco ar ta eenco di. ¹¹ Min ɲa kappiyiico, aditco nigtu in mee jineendi ¹² ho ɲu kaawiiiji aman : « ɲuur-aŋ kat as ba aaro ho ɲu gin riy pat rakki

† 19:19 Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.12-16, Deteronoom 5.16-20, Lebitik 19.18.

di. Nin-aŋ taabiy in riyo, ni icit pat do kayni nam ni eeltu. Kar kat ki kappiyinti sawa di ! ” ¹³ Kar mee jineendi-ak telkiiji do minnincō rakki aman : “ Gem kol royay, nun tiyaacinno. Gi kaaw ja a naaŋ kappiye tamma rakki do eelon wal maman ? ¹⁴ Icig gurusjin ho deettu ! Ya nu raka kappiye do ŋaar kaak as ba aaro ar kaak nu kappiyiijin locin, taar-an isgicinno. ¹⁵ Nu gin botol taat naa gine maan kaak nu rakiy in gurusdu wal nu ginno ? Wala ki giniit hasuudinawaŋ asaan nu sellen ? ” » ¹⁶ Kar Iisa kaawtu pey aman : « Paa ko, gee kuuk aaro yaa ogire ho kuuk ogire yaa dake aaro. »

Kaaw ta subbiŋkar ta Iisa do bi ka muutuy in nooyinji

(Maark 10.32-34, Luk 18.31-34)

¹⁷ Min ŋaar-ak, Iisa coontu Zeruzaleem. Wiktin taat ŋu baayiyō, ŋa koliig maajirnay kuuk orok in seer keeco di ho ŋa kaawiico aman : ¹⁸ « Cokiyon, diŋ gi ba Zeruzaleem. Anner ko, nun *Ron gemor, ŋuun berin do pise ku agindaw ku gay satkiner ho in agindaw ku gaanuundi, ŋuu dee kaawco a ŋuun deendu. ¹⁹ Kar ŋuun berin pey do gee kuuk Yuudinnado, ŋuudu samtiye, ŋuun kocin in kordingo ho ŋuun doodin ka etor. Kar yiriy ta subbiŋkar gay, naa nooye. »

Inde ka atan Zaak in Yaaya

(Maark 10.35-45)

²⁰ Min ŋaar-ak, daaciy ta Zebede sinjiiji moota do Iisa in kooginti kuuk seer-aku. Kar ta dersitu do unji asaan ta raka indin maanna. ²¹ Iisa gay indii aman : « Ka raka maa ? » Taar gay aman : « Baaŋor ja, wiktin taat ki asiy teen *Meennuwiŋ, nu raka a kooginar kuuk seer-aŋ, rakki yaa goye do meedaŋ ho rakki gay do ŋugilaŋ. » ²² Iisa telkiico aman : « Kuŋ bal ibine baay ta maan kaak ku indiy-aka. Kuu gedire seen *kordindi ta taabiner taat naa see-anta walla ? » Njuur gay aman : « Hii, nii gedire. » ²³ Iisa telkiico aman : « Ka seener, kuu ase see min do kordindir ta taabiner-ata. Kar do goye kaak do meedar wala do ŋugilal gay, nun ginno botol ta naa berinji. Werin ŋuur-ak, Tanni kat siyiig do ŋuur kuuk ŋa doŋtu. »

²⁴ Min maajirna kuuk orok doriit kaawco-at, ŋu dapiniico do sinja kuuk

seer-aku. ²⁵ Hiyya, Iisa koliig okinco ho ŋa kaawiico aman : « Ku iban kadar meennay ku duniiner hokumiyaag geenco in guwaane ho aginduwco goyaaco do kayco. ²⁶ Kar lokon gay, ta ginaado pa. Minninko ya gem kaak raka gine tatkaw, illa ŋaa ginen ja ar gay riyko, ²⁷ ho ya minninko rakki raka ogire, illa ŋaa ginen ja ar berriko. ²⁸ Ansii ko, nun Ron gemor, nu bal ase a gee yaadu gine riyo. Nun as a naa gine riy do geemir, naa bere zir do ŋuur kuuk goy do zunuubinnar a gee dakina yaa gase jile. »

Coolo ka noolin seera

(Maark 10.46-52, Luk 18.35-43)

²⁹ Iisa in maajirnay amiltu min geeger ka Zeriiko, ŋu baayiy Zeruzaleem ho gee dakina aadiiga. ³⁰ Do wer-ak, gin noolin seer kuuk goy do bit ka botildi. Nju dortu a Iisa bira min ede ho ŋu teestu koole rada aman : « Gem kol *Rabbinni, *Ron ka Dawuud, tal aminduwni ! » ³¹ Gee kuuk dakinak gay awniico aman : « Ha', bugumon ! » Kar ŋuur gay jaalaat pey gaayco aman : « Gem kol Rabbinni, Ron ka Dawuud, tal aminduwni ! » ³² Iisa peytu, ŋa koliigu ho ŋa indiig aman : « Ku raka naako gine maa ? » ³³ Njuur gay telkiiji aman : « Gem kol Rabbinni, pilniig odinni ! » ³⁴ Iisa taliit aminduwco ho ŋa diiriig odinco. Ek di odinco piltu ho ŋu teestu aadinji.

21

Unje ka Iisa Zeruzaleem ar Sultan

(Maark 11.1-11, Luk 19.28-40, Yaaya 12.12-19)

¹ Wiktin taat Iisa in maajirnay baawtu moota in Zeruzaleem, ŋu ottu do koot ka Olibiyennar, moota in hellin rakki taat ŋu koliy Betpaze. Do wer-ak, Iisa tabirtu maajirnay seera ² ho ŋa diyiico aman : « Baaŋ do hellin ta goy unnda antare. Ya ku ote, kuu gase durkila duune in ronŋi. Ipironta ho iyonduuta in ronŋi. ³ Ya waan indaako a maa di ku ipiriit durkil-anta, telkonji aman : “ Ŋa *Rabbin kat rakaata. ” Ek di ŋaako rasiŋko kuudu iyinti. »

⁴ Ta kuuniytu ampa-aŋ a kaaw taat nabiinco kaawtu awalle astu do werti aman :

5 « Kaawonco do gee kuuk do geeger ka
*Siyon aman :

Talon, sultinko asaako,
Na dalulle ho na nep durkila,

ka seener, na nep ronj ka durkilal. »*

6 Maajirna-ak baawtu ho nu gintu ar kaak
Iisa kaawiico. 7 Nu iyijit durkila inj ronji, nu
siddiyig inj kesuunco ho Iisa neptu kuwa.

8 Gee dakina deerit kesuunco do botildi.
Daarinj gay, yiimtu tapar ku atiydi ho nu
leeyig do botildi.† 9 Gee kuuk jaawa do unji
ho kuuk aadaaga kooliy aman :

« Hozanna, *Ronj ka Dawuud !

Barkin do naar kaak asa inj sinj ku Rabbine !
Hozanna, ozilintej Bunje

kaak goy kuwa ka samaaner ! »‡

10 Wiktin taat Iisa unjiy Zeruzaleem, gee
ku geegirdi okinco gina yik-yik. Nu indiy
zinkico aman : « Naar-anj gay maa gemira
? » 11 Gee kuuk dakin-ak telkitu aman
: « Na Iisa, nabiince kaak min geeger ka
Nazareet, kid ka Galile. »

Iisa do ger ka Bunji

*(Maark 11.15-19, Luk 19.45-48, Yaaya
2.13-22)*

12 Min pa-ak, Iisa unjitu do *ger ka Bunji
ho na teestu atkinj okinco kuuk suugiya
atta-aku. Na akiliicog taabulnico ku gee
kuuk maka gurus ho inj seesna ku gee kuuk
suugiya ammaamna. 13 Na kaawiico aman
: « Kitamne kaaw aman : “ Gerir, naar ger
ka salaaner. ” § Kar kunj gay ginig ger ka
kokinydi. »

14 Wiktin taat Iisa goy misa do ger ka
Bunji-ak, noolna inj mersina asiiji ho na
cooligu. 15 Agindaw ku gay satkiner inj
ku gaanuundi dapintu min nu taliig gamin
kuuk ajbay Iisa giniyo, inj koogin kuuk
koola do ger ka Bunji aman : « Hozanna,
barkin do *Ronj ka Dawuud ! » 16 Ampaa
ko, nu kaawiji do Iisa aman : « Ki cokiyit
kaawco-ata ? » Iisa telkiico aman : « Hii,
nu cokiya. Ho do Kitamner nu kaaw aman
:
“ Bunji, ki ginij nam koogin ku naada oki,
oziliika yaa amile min do binjico.

* 21:5 Wer ka gase kaawor do Zakariya 9.9. † 21:8 Do aadinco, ya nu raka karmiye gemo, nu deerit kesuunco ho inj tapar ku atiydi do botol taat gem-ak aadiyo. ‡ 21:9 Wer ka gase kaawor do Soom 118.25-26. § 21:13 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 56.7. * 21:16 Wer ka gase kaawor do Soom 8.3.

Ho nuur kuuk siya misa buw sa yaan ozile.
„*

Kaaw-an, ku bal garkiyin yiriy rakki walla
? » 17 Min pa-ak, Iisa uctu ho na rasiigu. Na
deettu min do geeger ka Zeruzaleem ho na
daktu wal Betani.

Iisa inj et ka waado

(Maark 11.12-14, 20-24)

18 Min wer waltu, Iisa yeptu do geeger
ka Zeruzaleem ho mey gay diyaaga. 19 Na
taltu et kaak nu kolaag *pigiye do bit ka
botildi ho na baawtu do baay. Na kociltu,
kar na bal gase yoo ronjo, illa tapar di.
Na kaawiji do et-ak aman : « Kinke-
anj wiyaado pey yoo ronjo ! » Min na
kaawtu pa-ak, ta bite-anj di et-ak aaytu
yarap. 20 Min maajirnay taliig et aaye-
ak, nu abiytu tak-tak. Kar nu indig Iisa
aman : « Maman et-anj aaytu kodok ampa
? » 21 Iisa gay telkiico aman : « Ka seener
nu kaawaako, ya ku gin imaan ho aditko
seerro-ak, kuu gedire gininj maan kaak nu
gintu do et-anjka ho kaak pak naar-anjka oki.
Kuu gedire kaawe do damba-an aman : “
Ucu, baa gal do barrer ! ” Ek di Bunj yaa
janjinti. 22 Ay maan kaak ku indiy inj imaan
min do Bunji, naako berinji. »

Izinne ta Iisa asa min momo ?

(Maark 11.27-33, Luk 20.1-8)

23 Min naar-ak, Iisa unjitu do ger ka Bunji
ho na teestu garkiye gee. Kar agindaw
ku gay satkiner inj *aginay ku Yuudinnar
baawiji ho nu indig aman : « Waa berinj
botol taat ki giniig gamin-anjku ? Izinne-an,
ki gasit min momo ? » 24 Iisa gay telkiico
aman : « Nun oki yaako indinjo maanna inj
kaaw rakki di. Ya ku telkidu, naako gaarinj
waan kaak beraadu botol taat nu giniig
gamin-anjku. 25 Waa naamig Yaaya-Batist a
naa *batiziye gee ? Na Bunj wala nu geen di ?
» Kar agindaw-ak teestu meelee benannico
aman : « Kar giiji telkenj kat a maa ? Ya gi
telkiji a na Bunj kat naamga, naate indinte
pey aman : “ Maa di ku poociit kaawoy
? ” 26 Kar ya gi telkiji aman : “ Nu geen
kat naamga, ” naar-ak, paa gee kuuk dakin-
anj yaate uce, asaan okinco pakira a Yaaya,

ɲaar nabiinɛe. » ²⁷ Hiyya, ɲu telkiiɲi do Iisa aman : « Ni ibanno waan kaak ɲaamga. » Kar Iisa gay kaawiico aman : « Di ɲaar-ak, nun oki gaaraakonno waan kaak berdu botol taat nu giniig gamin-anɲku. »

Danil ta koogin seera

²⁸ Min pa-ak, Iisa kaawiico aman : « Pakironɲ do danil taat naako dele-anta : Gin gem rakki, kooginay seera. ɲa kaawiiɲi do ronɲi kaak aawo aman : “ Yiriyta-anɲ, ki ɲaa gine riy do jineendi. ” ²⁹ Kar ronɲi-ak gay telkiiɲi aman : “ Ha’a, nu ɲaado. ” Kar ba aar gay, ɲa moyiit kaawoy-ata ho ɲa ɲaawtu. ³⁰ Kar tacco kaawiiɲi pey do aaroy a ɲa ɲaa gine riy do jineendi. ɲaar gay telkiiɲi aman : “ Hii baaba, naa ɲaawe ! ” Kar ɲa daktu. » ³¹ Kar Iisa indiig agindaw ku gay satkiner inɲ *aginay ku Yuudinnar-ak aman : « Kaawondu ja, min koogin kuuk seer-anɲ, ka moo ginit riy taat tacco gaariico-ata ? » ɲuur gay telkiiɲi aman : « ɲaar kaak aawo-aka. » Hiyya, Iisa kaawiico aman : « Ka seener nu kaawaako, gay obe miirir inɲ azbinna yaako ogire do *Meennaw ta Bunɲi. ³² Ka seener gay, Yaaya-Batist asko gaar botol taat samaane ho kuɲ gay bal icin kaawoy. Kar azbinna inɲ gay obe miirir gay icta. Ku taliig inɲ odinko maan kaak ɲa gintu, kar inɲ taar-an oki, ku bal nedimin pikirriko ho ku bal icin kaawoy. »

Danil ta gay gooye jineendi kuuk jookumo

(Maark 12.1-12, Luk 20.9-19)

³³ Iisa kaawtu pey aman : « Cokiyonɲ, naako dele danil ta pey. Gin mee jineendi rakki. ɲa taattu atay kuuk ɲu koliiɲ *biɲ do jineen-aka ho ɲa ɲaamiig inɲ kelel†. ɲa siytu dukitka taat ɲuu miyiɲ ronɲ ku atiydi-aku. Kar ɲa pintu ger bolok a ɲuu coke kuwa ɲuu gooyiɲɲi. Hiyya, ɲa rasig jineen-ak do gee daariɲ a ɲuu gooyiɲɲi ho ɲa deettu marti. ³⁴ Do wiktin taat ronɲ-ak nee, ɲa ɲaamtu gay riyoy do gee kuuk gooyaag jineen-ak a ɲuuɲi berin haginey. ³⁵ Kar gay gooyiɲɲi-ak obiig gay riyor-aku. Ka rakki ɲu koociiga, ka seeriɲkar ɲu deeyiiga, kar ka subbiɲkar gay ɲu dawig inɲ dambay, nam ɲaar oki mattu.

³⁶ Kar mee jineendi-ak ɲaamtu gay riyor ku pey, dakin pak kuuk awalle. Kar ɲuur oki, gay gooyiɲɲi-ak giniig ar kaak ɲu giniig eenco ku awalle. ³⁷ Ba aaro, mee jineendi ɲaamiicog ronɲi. ɲa kaawiy do adiy aman : “ Ronɲu-anɲ, ɲuu karmiyiɲɲi. ” ³⁸ Kar min gay gooyiɲɲi-ak taliig ronɲi ɲaaco-ak, ɲu kaawtu benannico aman : “ Talonɲ, anɲkar ko kaak ya tacco mate, jineen yaaji dake. Asonɲ, daantenɲga, kar jineen yaate dake lote ! ” ³⁹ Hiyya, do wer-ak, ɲu obiiga, ɲu imiliig kara min do jineendi ho ɲu deeyiiga. »

⁴⁰ Min pa-ak, Iisa indiig gee kuuk cokiyaaga-ak aman : « Ya mee jineendi kat as gay, ɲaa giniɲco maman ? » ⁴¹ ɲuur gay telkiiɲi aman : « ɲuur gee kuuk gelbinco samaanno-aku, ɲaa taabiɲɲ ko taabiye nam ɲaa deenco. Kar ɲaa beriɲ jineen-ak do gee ku pey kuuk yaaji berin haginey ya wiktin ta okidiɲɲi nece. »

⁴² Iisa gay kaawiico aman : « Do Kitamner, ɲu kaaw aman : “ ɲa dambi kaak gay pinindi accitu, ɲaar ko gin dambi kaak taɲ ka gerdi. Anɲ ko maan kaak Rabbin Bunɲ gintu, Ho ɲa ajbiyinte tak-tak. ” ‡ Kaaw-an, ku bal garkiyin yiriy rakki walla ? »

⁴³ Iisa kaawiico pey aman : « Do bi ɲaar-ak ko, Bunɲ yaa imilin *Meennuwiɲ minninko ho ɲaa berin do gee ku pey kuuk yaa gine maan kaak Bunɲ rakiyo. ⁴⁴ [Ay waan kat galɲi do dambi-anɲka, ɲaa yiime karapkarap, ho ya dambi-anɲ kat galɲi do gemor gay, ɲaa rigiɲɲi dagiygay.] § »

⁴⁵ Min agindaw ku gay satkiner inɲ *Pariziyenna doriig dele ka danɲlay-at, ɲu ibintu kadar ɲa ceera loco. ⁴⁶ Min ɲaar-ak, ɲu bariyiɲ botol taat ɲuu obiɲɲi, kar gay, ɲu gina kolaw do odin ku geemir, asaan okiɲco ɲu talaag Iisa ar nabiinɛe.

22

Danil ta gee kuuk ɲu kolig do iidiner (Luk 14.15-24)

¹ Iisa kaawiico pey do geemir inɲ dele ka danɲlal aman : ² « Cokiyonɲ, naako gaare

† **21:33** ‘ɲa ɲaamiig inɲ kelel’ : Werin daariɲ, ɲu kaawa a ‘ɲa ɲaamiig inɲ jaaba’. ‡ **21:42** Wer ka gase kaawor do Soom 118.22-23. § **21:44** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daariɲ ku Bunɲi kuuk ɲu siirtu min awalle inɲ kaaw ta Grek.

Meennaw ta Bunđi taar ar maa. Taar ar sultan kaak gin tee do iidin ta obe ka ronji. ³ Na naamtu gay riyoy a nuu 6aa kole gee kuuk sinco goya do teendi. Kar nuur gay pooce. ⁴ Min nu pooce, na naamtu gay riyor ku pey a nuuco kaawe do gee-an aman : “ Jamañce, teendu naar nee ko, nu dapsiyig barkiydu ho mallel kaak neere-neere. Gamin okinco odinco nece. Ason kate do tee ka obindi. ” ⁵ Kar nuur kuuk nu koliy-ak bal icin kaaw-at do aditco. Daarin deet do riyniico, daarin deet do morginco ho daarin gay deet do suuginiico. ⁶ Kar daarin gay obiig gay riyor-aku, nu koociig ko kooce nam nu deeyiigu. ⁷ Hiyya, sultan adiy nigtu. Na naamtu askiray nu deeyiig gay dee geemir-aku, ho gegirco sa, nu erga. ⁸ Min pa-ak, na kaawiico do gay riyor aman : “ Tee ka iidin ta obindi naar nee ko. Kar gee kuuk sinco goy-ak gay bal ture teenji. ⁹ Din amilon do naamiig ta botilniidi ho ay gem kaak kuu naame-ak, kaawonji a naa ase tee. ” ¹⁰ Hiyya, gay riyor amiltu. Nu numiig gee okinco kuuk nu gastu, nuur kuuk samaane in kuuk samaanno oki. Paa ko, ger kaak nuu iidiye-ak miintu in gee. ¹¹ Min sultan unjitu do wer kaak marti goyiy-ak, na taltu gem rakki kaak bal ise kesuun ta iidiner. ¹² Kar na indiig aman : “ Gem kol royay, ki unjitu anne bal kesuun ta iidiner-an gay maman ? ” Gem-ak gay bal pile biy. ¹³ Hiyya, sultan-ak kaawiico do gay riyor aman : “ Gem-an, duunonjiig asinji in pisinji ho accon kara do gondikor. Do wer ka taabiner-ak, naa ale ho naa eeyme saanji. ” ¹⁴ Ampaa di oki, gee dakina, nu koliigu, kar kuuk Bun doftu gay, nuur sood di. »

Kappiye ka miirir

(Maark 12.13-17, Luk 20.20-26)

¹⁵ Min naar-ak, *Pariziyenna 6aawtu dee kaawco. Nuu bariye botol taat nuu obinji Iisa in kaawo. ¹⁶ Min kaawco mate, nu naamtu maajirinco daarin in daarin min nuur kuuk aadaag *Herood.† Gee-ak kaawiji do Iisa aman : « Gem kol tacco, ni iban kadar ki kaawa seene. Ki garkiya gee

in botol ta Bunđi taat ta6. Kin isgicinno in gee kuuk kayco jaale ho ki ginno kolaw do geemir. ¹⁷ Hadi kaawnin ja, *gaanuunte kaaw a gii kappiye miiri do Sezaar, sultan ka tatik ka Room, wala gi kappiyaado ? » ¹⁸ Kar Iisa gay ibinit pikirrico taat samaanno. Paa ko, na telkiico aman : « Talon gee kuuk kaawa in binjico di anku ! Maa di ku dibiidu ? ¹⁹ Gaarondu ja tamma ka kappiye miirir-aka ? » Hiyya, nu gaariijig tamma-aka. ²⁰ Kar Iisa indiigu aman : « Kaa in sin kuuk siir kuwa-an gay ku waa ? » ²¹ Nu telkiiji aman : « Ku Sezaar. » Kar Iisa kaawiico aman : « Di naar-ak, gamin ku Sezaar, beronjiig do Sezaar, ho ku Bunđi sa, beronjiig do Bunđi. » ²² Min nu doriit kaawoy-at, nu ajbiyutu tak-tak. Kar nu rasiiga ho nu deettu.

Kaawo do bi ka nooyindi

(Maark 12.18-27, Luk 20.27-40)

²³ Yiriy taar-at di, gee daarin kuuk nu koliy *Sadusiyenna 6aawiji do Iisa. Gee nuur-ak kaawa a gee ku mate, nuur nooydo. Nu astu indin Iisa aman : ²⁴ « Gem kol tacco, Muusa siir do Kitamner aman : “ Ya gem ob daatko ho na mat bal mico, sinji yaa obin murgil-ata. Paa kat, taaji wee koogin do sinji kaak mate. ” ²⁵ Cokay, gin sinja peesira do datikni. Ka aawo obtu daatko, kar na mattu bal mico. Ampaa ko, na rasiit murgil-at do sinji kaak aaroy. Sinji-ak obiita. ²⁶ Min na obta, naar sa mattu. Ka subbinjar obiita. Naar oki mattu. Okinco, sinja kuuk peesir-ak obiita ho nu siibiytu bal koogina. ²⁷ Min nu siibiye, ba aar taar sa menuwti gaastu. ²⁸ Do taar-an, kaawnin ja, do yiriy ta nooyindi, min kuuk peesir-an, ka moo taa gine daaciy ? Asaan okinco-an midiyti ! » ²⁹ Iisa gay telkiico aman : « Kunjo-an rawte, asaan ku ibanno kaaw ta Bunđi wala gudurrey. ³⁰ Ka seener, do yiriy ta nooyindi, ginno pey obe. Gee yaa goye ar *dubal ku Bunđi kuuk goy ka samaaner. ³¹ Do bi ka nooyindi, ku bal garkiyin kaaw taat Bun kaawiiko-anta wal maman ? Na kaaw aman : ³² “ Nun Bun ka Ibraayim, Bun ka Isaaka ho Bun ka Yakuub. ” » ‡

* **22:4** ‘jamañce’ : Werin daarin, nu kaawa a ‘jamaangi’. † **22:16** ‘gee kuuk aadaag Herood’ : Gee nuur-ak kaawa a gee okinco yaa kappiye miiri do gee ku Room. Kar Pariziyenna gay ello kapuune. ‡ **22:32** Wer ka gase kaawor do Ekzood 3.6.

Iisa kaawtu pey aman : « Nja Bunđo ka gee kuuk mate, kar gay, nja Bun ka gee kuuk goy mento. »³³ Gee okińco kuuk dorit garaaney-at ajbiyту tak-tak.

Gaanuun kaak pakgig okińco
(Maark 12.28-34, Luk 10.25-28)

³⁴ Min nu dortu kadar Iisa gedirco do *Sadusiyennar nam nu gedarro pey pile bińkico-ak, *Pariziyenna numtu a nuuji 6aawe. ³⁵ Min nu ote, rakki min agindaw ku gaanuundi ictu kaawo a njaaji dibe in kaawo. Nja indiig aman : ³⁶ « Gem kol tacco, min gaanuun ka Muusa okińji-an, ka moo paka ? »

³⁷ Iisa telkiiji aman : « Kii elin *Rabbin Bunjin in gelbin rakki, in kelmon okintiti ho in pikirren okintiti. »³⁸ Njaar-an ko gaanuun kaak awalle kaak pakgig okińco. ³⁹ Goy pey ka seerinkar kaak ar njaar-an ka. Nja diya aman : “ Kii elin gijin ar zin ka meenjin. ”*⁴⁰ *Gaanuun ka Muusa okińji in kaawin kuuk nabiinna kaawtu, okińco num do kuuk seer-an di. »

Masi in sultan Dawuud
(Maark 12.35-37, Luk 20.41-44)

⁴¹ Min Pariziyenna goy misa do wer ka numińco-ak, Iisa indiig aman : ⁴² « Ku pakira maa do bi ka Masi ? Njaa gine ron ka waa ? » Nuur gay telkiiji aman : « Njaa gine ron ka Dawuud. »⁴³ Iisa indiig aman : « Ya ta as ampa-an gay, maa di Ruwwin ta Bunđi naamig Dawuud, nja koliig a “ Rabbine ” ? Ka seener, Dawuud kaaw awalle aman :

⁴⁴ “ Rabbin Bun kaawji do Rabbiner aman : As goy do meedar

nam wiktin taat naaco gedire do adinen, nuu gine wer ka lee asinjin. ”†

⁴⁵ Kar ya Dawuud kat kolaag Masi a “ Rabbiner ”, di maman nja gine ronji ? »⁴⁶ Do wer-ak, waanco rakki sa balji gedire telke yoo maanna. Min yiriy taar-at, nu cimtu kayco cat, yoo waan sa indigig do pey.

§ 22:37 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.5. * 22:39 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.18. † 22:44 Wer ka gase kaawor do Soom 110.1. * 23:14 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunđi kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

23

Do gaayico agindaw ku Yuudinnar
(Maark 12.38-39, Luk 11.43-46, 20.45-46)

¹ Min njaar-ak, Iisa kaawiico do maajirnay in gee kuuk dakin-ak aman : ² « Agindaw ku gaanuundi in Pariziyenna, Bun berco riy a nuu gaare baay ta gaanuun ka Muusa do geemir. ³ Ampa-ak, karmiyon kaawco ho ginon ay maan kaak nu kaawiiko. Kar gay, dakon icenno botilco, asaan goyińco turro in taat nu gaariy do geemir. ⁴ Nu duun gor oom aale ho nu diyit do geemir. Kar nuur maaniico gay, nu gaaydo gee tak-tak in icile ka gor-ata. ⁵ Riycokintiti taat nu giniy-at, nu rakiy a gee yaa talińco di. Gamin kuuk nu duuniy a nu rawtaagdo Bun, nu ginaag aginda. Ho batik sa, nu isa kuuk gin gamin ciilay-ciilay. ⁶ Ya nu kolig do teendi, nu do6a werin kuuk ta6 ho do geray ku salaaner, nu el goye unđa. ⁷ Nu el a gee yaaco ooye in karaamine do werin kuuk gee numiyo ho nu el pey a gee yaa kolguwin a “ *Rabbine ”. ⁸ Kar kun gay, ya nu kolaako a “ Gem kol Rabbiney ”, dakon ooyenno, asaan kun okińko sin ta di, ho Rabbinko sa, njaar rakki di. ⁹ Do kidar, dakon kolenno gemo a “ Takko ”, asaan Takko njaar rakki di ho nja goy kuwa ka samaaner. ¹⁰ Ya nu kolaako a “ Gem kol tat kaw ” oki, dakon ooyenno. Asaan Tatkuwko, njaar oki rakki di : njaar ko Masi. ¹¹ Kaak tatik minninko yaa gine gay riyko. ¹² Kaak jaala kaay datik geemir, Bun yaa onińji, ho kaak ona kaay gay, Bun yaa jaalinji.

¹³ « Do gaayiko, kun agindaw ku gaanuundi in kun Pariziyenna. Kun kuuk kaawa in bińkikon di ! Ku todaat botol ta *Meennaw ta Bunđi do geemir. Ka seener, kun maaniiko unjaado ho ku rasaado nuur kuuk raka unje.

¹⁴ [« Do gaayiko, kun agindaw ku gaanuundi in kun Pariziyenna. Kun kuuk kaawa in bińkikon di ! Ku sokaacog gamin ku murgilgildi ho pey do salaankon sa, ku osa kaawin dakina a paa kat gee yaako

oziliŋko. Do bi ŋaar-ak ko, seriin tanjo yaa gine raɗ paka.]*

15 « Do gaayiyko, kuŋ agindaw ku gaanu-undi in kuŋ Pariziyenna. Kuŋ kuuk kaawa in binjikon di ! Ku aaliig barrinay ho ku jaawiig adiy ka kidar okinji a kuu gase gem rakki kaak yaa ice abaadinko. Kar ŋaar kaak ic kaawko gay, ku giniig a gem-aŋ tur ka aki pakgiko.

16 « Do gaayiyko, kuŋ noolna gay daaŋe noolna-aŋku ! Ku diya aman : “ Ya gem looga in *ger ka Buŋdi, taar-at tiyaado. Kar ya gem looga in daabne ka ger ka Buŋdi gay, taar-at yaa tee. ” 17 Hey, taloŋ kat oliyay ho noolna-aŋku ! Kaawondu ja, maa kaak tatik paka : daabne kaak do ger ka Buŋdi wala ger ka Buŋdi kaak ginaag daabne *cawar ? Na ger ka Buŋdi kat paka wal maman ? 18 Ku kaawiy pey aman : “ Ya gem looga in wer kaak ŋu giniy *satkin do Buŋdi, taar-at tiyaado. Kar ya ŋa looga in maan kaak ŋu bertu satkin-ak gay, taar-at kat yaa tee. ” 19 Hey, taloŋ kat noolna-aŋku ! Kaawondu ja, maa kaak tatik paka : ta satkin taat ŋu giniy kat paka wala ŋa wer kaak ŋu giniy satkine kaak ginaat satkin cawar kat paka. Na wer kaak ŋu giniy satkin kat paka wala maman ? 20 Ya gem looga in *wer ka satkine-aka, ŋa looga in ŋaara ho in gamin okinjo kuuk ŋu leetu kuwa. 21 Ya gem looga in ger ka Buŋdi-ak, ŋa looga in ŋaara ho in Buŋdi kaak goy atta. 22 Ya gem looga in samaane, ŋa looga in sees ka Buŋdi ho in meenji kaak goyji kuwa.

23 « Do gaayiyko, kuŋ agindaw ku gaanu-undi ho in kuŋ Pariziyenna. Kuŋ kuuk kaawa in binjikon di ! Ku bera zakaane do Buŋdi min tapar kuuk do jineendi, ŋuur kuuk diyaw ho kuuk aawa gala. Ku karmiygig gaanuun in gamin ar ŋuur-aŋku, kar kaawin kuuk taɗ pak gay, ku rasgu : dukume ka seriiner kaak do botiliy, selinjaw taat do geemir ho in imaan ta do Buŋdi. Zer ŋuur-aŋ ko kuuk kuu gine paka, ho ŋuur kuuk dak gay, dakoŋ aaniŋcodo. 24 Kuŋ noolna gay daaŋe noolna-aŋku ! Ku iban cille† pitpidiŋ min do amiydi, kar sando ku siɗa lokkam !

25 « Do gaayiyko, kuŋ agindaw ku gaanu-undi ho in kuŋ Pariziyenna. Kuŋ kuuk kaawa in binjikon di ! Dawkinko in parkikko, ku acaag arirco samaane. Kar aditco gay, ku tooygigdo. Ampa-ak, aditko miin in gamin ku kokinaw ho in gamin kuuk gelbinko rakiyo. 26 Hey, Pariziyenŋe kaak nool-aŋka ! Tooyit ja adti ka dawkar samaane, paa kat aarti oki yaa gine wayar.

27 « Do gaayiyko, kuŋ agindaw ku gaanu-undi ho in kuŋ Pariziyenna. Kuŋ kuuk kaawa in binjikon di ! Ku ar maggan kuuk ŋu ooyco maan portiko min kara. Ya ki talaag min kara-ak, ŋu samaane. Kar atta gay miin in kaas ku gee kuuk mate ho in ay gamin kuuk zoodo. 28 Kuŋko oki, do unjo ka geemir, ku gaara zinŋiko a ku goy in botol do unji ka Buŋdi. Kar ta aditkoŋ gay keetiti ho ta miin in gamin ku jookumo.

29 « Do gaayiyko, kuŋ agindaw ku gaanu-undi ho in kuŋ Pariziyenna. Kuŋ kuuk kaawa in binjikon di ! Ku siy maggan aginda do nabiinna ku awalle, ho pey, do ŋuur kuuk goy sellen do unji ka Buŋdi gay, ku siiriig magginco samaane. 30 Kar ku kaaw aman : “ Ya nin kat goy do wiktin taat aginiyini deeyiig nabiinna, ni gedi-raado dee kaawni in ŋuura nam nii miŋe baarco. ” 31 Ansi-ak, kuŋ maaniikoŋ di imil bayko a ku kooginco kuuk gee kuuk deeyiig nabiinna ! 32 Di ŋaar-ak, riy taat aginiyko teestu-at, gaasonta ! 33 Kuŋ kuuk ar aalin-aŋku ! Kuŋ koogin ku koosinar‡ ! Kuu gine maman, kuu pake min ak ta ba oole ? 34 Do bi ŋaar-aŋ, cokioŋ, naako naame nabiinna, gee kuuk iban kaawna ho agindaw ku gaanu-undi kuuk taɗ. Kuu aadiŋ gee-ak geeger in geeger kuu obinjo. Ya ku obgu, daariŋ, kuu deenjo, daariŋ, kuu doodiŋ ka atiydi, ho daariŋ gay, kuu koociŋco do geriyko ku salaaner. 35 Ampa-ak, do gaayiyko, gee okinjo kuuk aginiyko miŋtu baarco awalle-aŋku, min Abeel kaak sellen do unji ka Buŋdi yoo Zakariya roŋ ka Baraaki. Zakariya-ak, ku deeyiig datik taat in ger ka Buŋdi ho in wer kaak ŋu giniy satkine. 36 Ka seener nu kaawaako, muut ta gee okinjo-aŋ yaaco gagire do gee ku

† 23:24 ‘cille’ : Werin daariŋ, ŋu kaawa a ‘miye’. ‡ 23:33 ‘koosinar’ : Werin daariŋ, ŋu kolaag a ‘koringi’.

dinƙa ! »

*Iisa in gee ku Zeruzaleem
(Luk 13.34-35)*

³⁷ « Tuɓina, tuɓina, gee ku Zeruzaleem, kuɓko kuuk daggig nabiinna, ho ɗuur kuuk Buɗ ɗaamiiko oki, ku zeergig in dambay nam ɗu matiyo. Dees minaw, nu ictu niyin a naako ɗuminƙo, kuɗ gee ku Zeruzaleem, ar kokir taat gootig ronƙi in gezgirti. Kar kuɗ gay pooce ! ³⁸ Di ɗaar-ak, goyiro in gerko. ³⁹ Ka seener nu kaawaako, ku talaanno pey tak-tak nam yiriy taat kuu asiy kaawe aman : “ Rabbin Buɗ yaa barkiyin ɗaar kaak as in sin kuɗji ! ” § »

24

*Dime ka ger ka Buɗi
(Maark 13.1-2, Luk 21.5-6)*

¹ Min ɗaar-ak, Iisa amiltu min do *ger ka Buɗi. Wiktin taat ɗa deetiyo, maajirɗay ɓaawiji moota ho ɗu kaawiji aman : « Gem kol tacco, tal ja samaanaw ta ger ka Buɗi-aɗka. » ² Kar Iisa gay telkiico aman : « Hii, ku talaag ger-aɗka ? Ka seener nu kaawaako, wiktin yaa ase taat ɗaa dime, yoo dambi rakki kaak ɗu diytu do giji sa goyaado. »

*Gamin kuuk gaara gaase ka duniiner
(Maark 13.3-13, Luk 21.7-19)*

³ Min pa-ak, Iisa coktu ka koot ka Oli-biyennar ho ɗa goytu. Maajirɗay ɓaawiji keeco ho ɗu indiig aman : « Gem kol tacco, kaawniɗ ja, gamin-aɗ yaa ase kimin ? Ho kaawniɗ maan kaak yaani gaare asinjin ho in gaase ka duniiner. » ⁴ Iisa gay telkiico aman : « Yaman pakiron, dakoɗ rasenno zinƙiko ɗuuko jaginƙo. ⁵ Gee dakina yaa ase in sinƙu ho ɗuu kaawe aman : “ Na nun ko *Masi ! ” ɗu asa rawte gee dakina min do botilco ta samaane. ⁶ Moota ho serek ku asa dore gee kaawa do bi ka gartar. Yaman, dakoɗ barjilenno. Ka seener, gamin-aɗ yaa asen ja, kar duniin gay gaasaado misa. ⁷ Darre in darre asa taasine ho sultan in sultan oki asa taasine. Meya yaa unje do werin daarin ho kid asa azire. ⁸ Ar kaak daatik aawiy atti ka weendi, gamin okinco-aɗ sa gaara kadar gaase ka duniiner gaaye.

⁹ Gee kuuk ibanno Buɗ yaako yilinƙo do saan tanto. ɗuuko taabiyaɗko ho ɗuuko deenƙo. ¹⁰ Do wiktin taar-at, gee dakina yaa rasin imaanco. ɗuu isine do benanico ho ɗuu yile oki zinƙiko. ¹¹ Nabiinna dakina kuuk raada yaa bayne ho ɗuu jage gee dakina in raadinco. ¹² Zunuubinna gaaya gaayen di nam gee dakina, elinco yaa gine sooda. ¹³ Kar gem kaak obit imaanji bombo nam do muutuy gay, ɗaa gase jile. ¹⁴ Kabarre ta Gala ta *Meennaw ta Buɗi-at, ɗu asa gaarin do duniin okintiti nam gee ku ay darre yaa dorinti. Kar kat duniin yaa gaasen kate. »

*Taabin ta dakina
(Maark 13.14-23, Luk 21.20-24)*

¹⁵ « Gem kaak garkiyaat kaaw-an, ɗaa ibininti ! Ku asa tale gay nigindi kaak Buɗ yiliyo do ger ka Buɗi. Maanna-ak, nabi Daniyeel kaaw biy. ¹⁶ Ya ku talga, gee kuuk goy do geeger ka Zuude, illa ɗuu gade do bayco ku dambiniidi. ¹⁷ Waan kaak jammiya kara gediraado unje atta, ɗaa soke gamɗay. ¹⁸ Ansii di oki, kaak deet do morgoy sa yeepaado geero, ɗaa icin batkoy. ¹⁹ Radco do daad kuuk in aditco ho kuuk macpi do menaw ɗuur-aku ! ²⁰ Indon Buɗ, gamin-aɗ yaa asenno do koyin ku elgol kuuk ku gediraado gade kayko ho do yiriy ta eele ka geeror ! ²¹ Ka seener, wiktin taat kuu talin maanna-aka, taabin yaa gine dakina do geemir pak taat gee aawtu min Buɗ kilgiyiit duniine yoo dinƙa. Kar ta deelaado pey tak-tak. ²² Ya Buɗ kat bal peyin taabin kodok, waan pakaado. Kar gay, ɗa peyit kodok do saan ta gee kuuk ɗa doɓtu. ²³ Do mena ɗuur-ak, ya ɗu kaawaako aman : “ Talon, Masi, ɗaar goy anne ! ”, wala aman : “ ɗaar goy annere ! ”, dakoɗ cokiyinco. ²⁴ Ka seener, gay raadindi dakina yaa ase : daarin yaa kaawe a ɗuur ko Masi ho daarin a ɗuur nabiinna. ɗuu gine gamin dakina kuuk ajbay in kuuk gaara gudurrice a ɗuu jage gee. ɗuu jage yoo ɗuur kuuk Buɗ doɓtu ya ɗuu gedire. ²⁵ Ha' ! Yaman nun sa mininƙon ko.

²⁶ « Di ɗaar-ak, ya ɗu kaawaako aman : “ Cokiyon, Masi goy do goosiner ! ”, dakoɗ ɓaanno. Wal ya ɗu kaawaako aman : “ Na

cigile-ak anne ! ”, dakon cokiyoŋcodo. ²⁷ Ka seener gay, ar bun kaak irnaw cippit min baay yoo gale ka pati, nun *Ron gemor oki, naa ase pa. ²⁸ Cokiyon pey, do ay wer kaak maan mattu-ak di, daamarlin paayiyo. »

Yeepe ka Ron gemor

(Maark 13.24-27, Luk 21.25-28)

²⁹ « Min mena ku taaɓiner-ak bire, kodok di pat yaa mate, kooy sa ceeraado pey, kaalin yaa solle min kuwa, ho gamin kuuk gin gudurre ka samaaner asa azire.

³⁰ Kar kat, maan kaak gaara asindu ka nun Ron gemor yaa bayne kuwa. Gee okiŋco kuuk do adiy ka kidar yaa aaye ale. Gee-ak yaan talin nun *Ron gemor asa datik ucar in gudurre ho in *darjin okintiti. ³¹ Perin yaa ale rada, kar naa naame dubildu do adiy ka kidar okinji. Dubal-ak yaa numin gee kuuk nu doɓtu min do coke ka pati yoo do gale ka pati. »

Danjil ta et kaak nu koliy pigiye

(Maark 13.28-31, Luk 21.29-33)

³² « Cokiyon danjil ta *pigiye. Ya ku tala leeginay kat eccaw ho nu lee, ku iban ko kadar kabun gaaye. ³³ Ampaa di, kunjo oki, ya ku talaag gamin-an asaw, ibinon kadar nun Ron gemor, nu gaay ko ote. ³⁴ Ka seener nu kaawaako, gee ku dinka-an mataado di, gamin-an okiŋco yaa ase. ³⁵ Samaane in kida yaa sawle, kar kaawnar gay rawtaado tak-tak. »

Wiktin taat Ron gemor yaa yeepe

(Maark 13.32-37, Luk 17.26-30, 34-36)

³⁶ « Kar do yiriy ta moo in pat ta moo naa yeepe gay, waan ibinaagdo, wala *dubal ku Bunji, wala nun Ronjo. Tatte Bun keeji di iban. ³⁷ Yiriy taat nun Ron gemor, naa yeepe-ak, taa kuuniye ar maan kaak asco do geemir wiktin ta nabi Nowe. ³⁸ Ka seener, min wiktin ta amay kuuk dakina bal teen misa gee, nu tiyaw ho nu siyaw. Nu oba daadi ho gemsico oki, nu beriico miday. Nu giniy paa di nam yiriy taat Nowe unjitu do markab ka tatiko. ³⁹ Wiktin taat nu giniy paa di-ak, amay paaytu ho teeyii okiŋco. Do yeepe ka nun Ron gemor oki, ta asa gine pa. ⁴⁰ Do wiktin taar-at, ya

gee seer gawna do morginco, ka rakki nuu icinji ho ka rakki nuu rasiŋji. ⁴¹ Ya daad seer eygaw, ta rakki nuu icinti ho ta rakki nuu rasinti. ⁴² Di naar-ak, goyon mento, asaan ku ibanno yiriy ta moo *Rabbinko yaa yeepe.

⁴³ « Diyon do kayko samaane : ya mee gerdi kat iban wiktin taat kokin yaa ase in aando, naa goye mento ho na rasaagdo naa dobe jolo. ⁴⁴ Do bi naar-ak, kunjo oki, siyon zinŋkiko, asaan ku ibanno wiktin taat nun Ron gemor, naa yeepe. »

Gay riyor kaak sellen in kaak jookumo

(Luk 12.41-48)

⁴⁵ « Ampa-an gay, kuuniyon ar gay riyor kaak sellen ho neenduwo. Naar di kaak mee gerdi yaa diyiŋji a naa tale do kaay ka geriy. Kar ya wiktin nece, naa bere tee do gee kuuk nu giniy riy sawa. ⁴⁶ Nu kaawaako, galal do gay riyor kaak do wiktin taat tatkuwiyy yeepe, naa gasin na ginaat riy-ata. ⁴⁷ Ka seener nu kaawaako, gemak, tatkaw yaaji beriŋ gamnay okiŋco do pisiŋji. ⁴⁸ Kar gay, ya gay riyor ka jookumo osiig adiy a tatkuwiyy yeepdo kodok, ⁴⁹ kar na teesiy koocin eenji ku riyor, na tiyaw ho na siyaw nam na ibanno ziy. ⁵⁰ Ampa-ak, tatkuwiyy yaa ase yiriy taat na ergigdo ho wiktin taat na ibingitdo. ⁵¹ Paa kat, tatkaw-ak yaa taaɓiyin ko taaɓiye ar nu taaɓiyiiŋ nuur kuuk kaawa in biŋkiko di. Do wer ka taaɓiner-ak, nuu ale ho nuu eeyme saanjo. »

25

Danjil ta gemsu ku orok

¹ Iisa kaawtu pey aman : « Do wiktin taar-at, *Meennaw ta Bunji yaa kuuniye ar danjil ta gemsu ku orok kuuk sok lampinco, nu ɓaa naamin dubil kaak obe. ² Min gemsu-ak, kuuk beey neenduway ho kuuk beey gay oliyay. ³ Nuur kuuk oliyay-ak sokiig lampinco kar nu balco ice zaadin ka sewindi. ⁴ Kar nuur kuuk neenduway gay sokiig lampinco ho nu iciico pey zaadin do dewniico. ⁵ Nu yokiig dubile-ak kee. Min na asdo kodok, gemsu-ak teestu gonce nam okiŋco wey iciigu.

⁶ « In datik aando, nu dortu gem koola rada aman : “ Ha’, talon dubil ote ! Amilon

ñaamonja ! ” ⁷ Min gema-ak dortu pa-ak, okiŋco ŋu niintu ho ŋu biyiig lampinco. ⁸ Kuuk oliyay-ak indiig eeŋco aman : “ Yaman lampinni mataw, beroniŋ ja sood min sewiŋko-aka. ” ⁹ Kar kuuk neenduway-ak telkiico aman : “ Ha’a, ŋa necaatenno okinte. Baan, dakonŋ giday. ” ¹⁰ Ek di kuuk oliyay-ak deettu gidiye sewe. Wiktin taat ŋu deete, dubil-ak astu aarco. Kar gema kuuk siy ko ziŋkico unjitu inŋ ŋaara do wer ka obindi. Min ŋu unje, ŋu dibiriit botol. ¹¹ Kar ba aaro, kuuk oliyay-ak astu kate. ŋu kolliy rada aman : “ Gem kol tacco, pilni botol ! ” ¹² Kar dubil-ak telkiico aman : “ Nu kaawaako seene, nu ibingikonno. ” » ¹³ Hiyya, Iisa kaawtu pey aman : « Goyon mento, asaan ku ibanno yiriyo wala paf taat naa yeepe. »

Danjil ta gay riyor ku subba
(Luk 19.11-27)

¹⁴ « *Meennaw ta Bunji-at yaa kuuniye oki ar gem kaak 6aa marti. Na koliig gay riyoy ho ŋa beriicog malley amaanne do pisiŋco. ¹⁵ Ka rakki, ŋa berji tammin beey ku daabner, ka seeriŋkar, seer ho ka subbiŋkar, rakki. Ay gem di ŋa berji uudin ta gudurrey. Min ŋa beriicog gurus-ak, ŋa deettu marti. ¹⁶ Kar gay riyor kaak gas tammin beey-ak, kodok di, ŋa teestu taajire ho ŋa gastu tammin beey min kuwa. ¹⁷ Naar kaak gas seer-ak oki gintu pa ho ŋa gastu tammin seer min kuwa. ¹⁸ Kar naar kaak gas tamma rakki-ak gay daktu ecar bee ho ŋa tiisiig gurus ka gemoy-aka.

¹⁹ « Goytu kee, gemco astu min do martuiy. Na koliig gay riyor-aku a ŋaa tale maan kaak ŋu gintu inŋ gurus-aka. ²⁰ Gay riyor kaak gas tammin beey-ak astu ho ŋa gaariijig gurus kaak ŋa gastu min kuwa. Kar ŋa diytu aman : “ Gem kol tacco, aŋ gurus kaak ki beriidu amaanne ho ka aŋ gay kaak nu gastu min kuwa. ” ²¹ Gemoy-ak oziliig aman : “ Seese, kiŋke-aŋ gay riyor kaak samaane ho kaak nec naan amniye. Do gamin kuuk sood-aŋ sa, ki gaar ziŋ kadar naan amniye ho diŋ gay naan bere kat kuuk dakina. As aacay inŋ nunu. ” ²² Naar kaak gas tammin seer-ak astu ho ŋa diytu aman : “ Gem kol tacco, aŋ gurus kaak ki beriidu amaanne ho ka aŋ gay kaak

nu gastu min kuwa. ” ²³ Gemoy-ak oziliig aman : “ Seese, kiŋke-aŋ gay riyor kaak samaane ho kaak nec naan amniye. Do gamin kuuk sood-aŋ sa, ki gaar ziŋ kadar naan amniye ho diŋ gay naan bere kat kuuk dakina. As aacay inŋ nunu. ” ²⁴ Kar ba aaro, naar kaak gas tamma rakki-ak astu ho ŋa diytu aman : “ Gem kol tacco, nu ibingicinŋ kiŋ gem tongo. Ki sedaw gamin kuuk ki bal luwiŋco ho ki soka gamin kuuk ki bal suude tiŋgon. ²⁵ Ampaa ko, nu gintu kolaw ho nu dakiig tiis gurusjin. Diŋ gay, naar ko-aŋka, obig maannan. ” ²⁶ Kar gemoy-ak kaawiji aman : “ Kiŋke-aŋ gem kaak napkiyaado. Ki zegilo ! Ki iban min awalle oki kadar nu seda gamin kuuk nu bal luwiŋco ho nu soka gamin kuuk nu bal suude tiŋgor. ²⁷ Ya ki iban ansi-ak, zer kii leen gurusdu-aŋ do wer ka dummaayner. Ansii kat ya nu yeepe, naa gasiŋ gurusdu wee. ” ²⁸ Kar ŋa kaawtu aman : “ Icoŋ tamma-ak minninye ho beronjiig do naar kaak gin orok-aka. ²⁹ Cokiyon naako kaawe, waan kaak gine, Bun yaaji gaaye min kuwa nam ŋaa goye do bidinaw. Kar naar kaak bal gineŋ gay, ka sood kaak ŋa gintu oki, Bun yaaji imilinji. ³⁰ Kar gay riyor kaak napkaydo gay, atkonŋ kara do gondikor, do wer kaak ŋu alaw ho ŋu eeyma saanŋco. ” »

Seriin ta ba aaro

³¹ « Wiktin taat nun *Ron gemor yaa yeepe do *darjiner inŋ dubal okiŋco, nu asiyye goye ka seesdu ka sultinnaw. ³² Gee kuuk do adiy ka kidar okiŋco asa ŋume untu. Kar naa eeriŋco ar gay gooyindi eergiy tamgi inŋ awgi. ³³ Kar naa dibiriŋ tamgi do meedar ho awgi gay do nugilal. ³⁴ Kar nun kaak sultan, naaco kaawe do kuuk do meedar aman : « Kun kuuk Tanni barkiyinŋko-aŋ, ason ho unjon do Meennaw taat Bun siytu loko min kilgiye ka duniiner. ³⁵ Asaan mey deentu ho ku berdu tee. Ibin deentu ho ku berdu see. Nu 6aawko martaw ho ku obintu samaane. ³⁶ Nu tukinka ho ku berdu kesuune. Nu rada wala ŋu obintu danjaayne ho ku dakintu tala. ³⁷ Hiyya, ŋuur kuuk sellen do unji ka Bunji-ak yaadu telke aman : “ Gem kol *Rabbine, kimin ni taliŋcinŋ mey diyaacinŋ ho ni beriijinŋ tee ? Kimin ibin diyaacinŋ ho ni beriijinŋ see

? ³⁸ Kimin ki asinti martaw ho ni obinčin samaane ? Kimin ki tukinka ho ni berijin kesuune ? ³⁹ Kimin ki radtu wala nu obinčin daɗaayne ho ni dakinčin tala ? ” ⁴⁰ Min pa-ak, nun kaak sultan, naaco telke aman : “ Ka seener nu kaawaako, ya ku ginit riy taar-an do rakki min do sinjar kuuk sinjo allo tak-tak-an, ar ku ginit lotu. ”

⁴¹ « Kar ba aaro, naaco newse do kuuk do nugilal aman : “ Kunjo-an Bunj surpiyinjo, etiron minniner serek. Baan do ak taat nu biytu do *Seetanner in dubilji. Ak-at matdo tak-tak. ⁴² Asaan mey deentu ho ku baldu bere tee. Ibin deentu ho ku baldu bere see. ⁴³ Nu baawko martaw ho ku dakintu obdo. Nu tukinka ho ku baldu bere kesuune. Nu radaw wala nu obintu daɗaayne ho ku bal ɓaa talindu. ” ⁴⁴ Hiyya, nuur kuuk do nugilal-ak yaadu telke aman : “ Gem kol Rabbine, kimin ni talinčin ki meya wala ibino, ki marte wala tukinka, ki radaw wala do daɗaayner ho ni dakinčin gaaydo ? ” ⁴⁵ Min pa-ak, naaco telke aman : “ Ka seener nu kaawaako, ya ku bal ginin riy taar-an do rakki min do sinjar kuuk sinjo allo tak-tak-an, ar ku bal ginin lotu. ” ⁴⁶ Gee nuur-ak ɓaa goye doo do ak taat matdo ho nuur kuuk sellen do unji ka Bunji-ak gay yaa gase goye ka gaasdo. »

26

Dee ka kaawor do muut ta Iisa
(Maark 14.1-2, Luk 22.1-2, Yaaya 11.45-

53)

¹ Min Iisa gaasiig kaawin-an okinco, na diyiico do maajirnay aman : ² « Ku iban kadar iidin ta *Paak daktit ko mena seer di. Ek di nun *Ron gemor, nuun berindu do nuur kuuk yaan doodin ka etor. »

³ Hiyya, agindaw ku gay satkiner in *aginay ku Yuudinnar numtu do geriy ka gem rakki sinji *Kayip, na *Mee satkiner ka tatko. ⁴ Nu deetu kaawco a nuu obin Iisa in cigile ho nuu deenji. ⁵ Nu kaawtu benannico aman : « Gi gediraado obin yiriy ta iidiner, yampa, gee yaa barjile. »

Kockice ka itirdi do kaay ka Iisa
(Maark 14.3-9, Yaaya 12.1-8)

* **26:17** 'iidin ta mappa ka bal gele' : Ta iidin ta Yuudinnar taat nu kolyi oki Paak. Do iidin taar-at, nu moyiy wiktin taat Bunj imiliig aginiyco min darre ta Meser (Ekzood 12.1-27).

⁶ Yiriy rakki, Iisa goy do geeger ka Betani do ger ka Simon kaak dukum burdum. ⁷ Wiktin taat na goytu tee, daatik rakki asiig gasa. Do pisinti, ta gin dew ka dambir kaak nu kolaag albaatir. Dewti-ak miin in itir kaak gasdo badam. Ta kockiciiji do kaay ka Iisa. ⁸ Min maajirna taliig maanna-ak, aditco nigtu ho nu kaawtu aman : « Maa di ta nigiiig itir-an dur di ? ⁹ Ya gi gidiyig itir-an, nec gii gase gurus dakina ho gii deedin do pokirnar ! » ¹⁰ Min Iisa doriit kaawco-at, na diyiico aman : « Maa di ku taabiyyit daatko-anta ? Riy taat ta giniiduan samaane. ¹¹ Ka seener, pokirna, nuur goy doo in kunjo, kar nun gay goyaado in kunjo doo. ¹² Min din di ta kockicdu ko itir, uudin ta neginda nuu unjin zir do maginer. ¹³ Ka seener nu kaawaako, aywer kaak nuu gaarin Kabarre ta Gala do adiy ka kidar, nuu moye bit ka daatko-anta ho nuu ose do maan kaak ta gintu. »

Isine ka Zuudas do Iisa
(Maark 14.10-11, Luk 22.3-6)

¹⁴ Min naar-ak, Zuudas Iskariyoot kaak min paliinna ku Iisa ku orok in seer-ak, baawiico do agindaw ku gay satkiner ¹⁵ ho na kaawiico aman : « Ya nu gaarko maman kuu obin Iisa-ak, kuudu bere maa ? » Hiyya, nu beriji tammin orok subba ku gurusdi. ¹⁶ Min yiriy taar-at di, na teestu bariye botol taat maman naaco gaarin Iisa, nuu obinji.

Iidin ta Paak
(Maark 14.12-21, Luk 22.7-14, 21-23, Yaaya 13.21-30)

¹⁷ Yiriy taat awalle ta iidin ta mappa ka bal gele*, maajirna sinjiiji moota do Iisa ho nu indiig aman : « Ki raka a ni baate gine tee ka Paakdi momo ? » ¹⁸ Iisa gay telkiico aman : « Baan do geegirdi do wer ka gem rakki pa ho kaawonji aman : “ Tatkaw kaawa a wiktiney gaaye. Na asa iidiye iidin ta Paak do gerin in maajirnay. ” » ¹⁹ Hiyya, maajirnay baawtu, nu giniit ar taat Iisa kaawiico ho nu giniico tee.

²⁰ Min pat gale, Iisa goytu tee in paliinnay kuuk orok in seera. ²¹ Wiktin taat

nu tiyo, na d̄iyiico aman : « Ka seener nu kaawaako, rakki minninko yaadu isine. » ²² Min nu doriit kaaw-at, ziŋkico ooliig koloc. Kar nu teestu indinji rakki rakki aman : « *Rabbine, na nununno d̄oo ? » ²³ Iisa gay telkiico aman : « N̄aar kaak pisinni or d̄o parki-aŋ di, n̄aar-ak di yaadu isine. ²⁴ Nun *Ron gemor asa mate ar taat Kitamne kaawtu d̄o bi kanto. Kar gay, radji d̄o gem kaak isindu ! Gem-ak, ya nu bal weenji sa guna ! » ²⁵ Zuudas kaak isinaaji-ak indiig aman : « Gem kol Rabbiney, na nununno d̄oo ? » Iisa gay telkiji aman : « Kiŋ meenji kaawit ko. »

Tee ka Rabbine
(Maark 14.22-26, Luk 22.14-20, 1 Korentiyen 11.23-25)

²⁶ Wiktin taat nu goytu tee, Iisa ictu mappa, na deliiji barkin d̄o Bun̄di, na pirsiiiga ho na beriicog d̄o maajirnay. Kar na kaawiico aman : « Obon̄ ho taan̄, n̄aar-aŋ zir. » ²⁷ Kar na ictu pey *kordindi, na deliiji barkin d̄o Bun̄di ho na beriicota. Kar na kaawiico aman : « Saan̄ okiŋko, ²⁸ asaan̄ n̄uur-aŋ baarir. Baar-aŋ d̄uunit *Jamaw ta marbinto taat Bun̄ asi y obe in̄ gee. Baar-ak yaa miŋe d̄o bi ka gee dakina a n̄uu gase saamiye ka zunuubinnico. ²⁹ Nu kaawaako aman : “ Nu siyaado pey maam ku *biŋdi nam yiriy taat naa see kuuk marbinto in̄ kuŋko d̄o Meennaw ta Tanni. ” » ³⁰ Hiyya, nu riytu riyin ku iidiner, kar nu amiltu, nu baayiy coke koot ka Olibiyennar.

Kaawo d̄o bi ka tatire ka Piyer
(Maark 14.27-31, Luk 22.31-34, Yaaya 13.36-38)

³¹ Do wer-ak, Iisa kaawiico d̄o maajirnay aman : « In̄ aando-an di, okiŋko, kuun rasindu. Ka seener, Kitamne kaaw aman : “ Naa deen̄ gay gooyindi ho tamgiy yaa totire. ” » ³² Kar Iisa kaawtu pey aman : « Wiktin taat nu nooy min d̄o muuti gay, naako ogire d̄o kid ka Galile. » ³³ Piyer gay kaawiji aman : « Ya okiŋco-aŋ rasiŋcin̄ oki, nun gay rasaacinno tuk. » ³⁴ Iisa gay telkiji aman : « Cokay, naan̄ kaawe seene, d̄o aando-anta, kokir boogaado di, kii tatire

dees subba a ki ibinginno. » ³⁵ Piyer gay telkiji aman : « Ya nu mata in̄ kiŋke oki, nu tatiraado a nu ibingicinno. » Kar maajirna okiŋco kaawtu paa di.

Inde ka Bun̄di Jetsemaane
(Maark 14.32-42, Luk 22.39-46)

³⁶ Hiyya, Iisa in̄ maajirnay ottu d̄o wer kaak nu kolaag Jetsemaane ho na kaawiico aman : « Goyon̄ anne, nun b̄aa inde Bun̄ annere. » ³⁷ Min na baayiy, na iciig Piyer in̄ koogin ku Zebede kuuk seera : Yaaya in̄ Zaak. Do wer-ak, kelmoy amiltu ho ziy sa oolga. ³⁸ Kar na kaawiico aman : « Kelmol tiyaan but-but ar naa mate. Kun̄ goyon̄ anne ho goyon̄ mento in̄ nunu. » ³⁹ Na siŋjitu un̄da sood̄, na dersitu ho na noodig un̄ji keder, kar na teestu inde Bun̄ aman : « Baaba, ya an kat niyinen̄, etirit taabin-an minniner. Yampa, taa ginenna ar taat nun rakiyo, illa taat kiŋ rakiyo. » ⁴⁰ Min n̄aar-ak, na yeepiico d̄o maajirnay kuuk subba. Kar na gasig nu weyaw. Na kaawiji d̄o Piyer aman : « Ku bal gedire goye mento sood̄ in̄ nunu ? » ⁴¹ Goyon̄ mento ho indiguwon̄ Bun̄ kuu goye bombo ya *Seetanne geacaako. Gelbin ka gemor, n̄aar gin niyin taat n̄aa gine taat samaane, kar ziy gay gedarro. » ⁴² Ka seeriŋkar, na deettu pey inde Bun̄ aman : « Baaba, ya taabin-an kat etiraado minniner illa naa seenti ja, n̄aar-ak niyin tan̄jin di paka ! » ⁴³ Kar na yeepu pey d̄o maajirnay ho na gasiig nu weyaw nam nu gedarro piliŋ odinco. ⁴⁴ Min n̄aar-ak, na rasiigu ho na deettu pey inde Bun̄ ka subbiŋkar. Na deeliig kaawin̄ n̄uur-ak di. ⁴⁵ Min na inde Bun̄, na yeepu d̄o maajirnay ho na d̄iyiico aman : « Ku weyaw ho ku darma misa ? Way, diŋ wiktinti nec kate. Nun *Ron̄ gemor, n̄uun berindu d̄o pise ku gay zunuubinnar. ⁴⁶ Talon̄, gem kaak isindu-aŋ asa ko eka ! Ucon̄, n̄aaminten̄ga ! »

Obinji ka Iisa
(Maark 14.43-50, Luk 22.47-53, Yaaya 18.3-12)

⁴⁷ Min Iisa kaawa misan di, Zuudas min paliinna kuuk orok in̄ seer astu in̄ gee dakina. Min gee-ak, daariŋ gin *seepinpan ho daariŋ gay gin don̄kilay. Agindaw ku

† 26:31 Wer ka gase kaawor d̄o Zakariya 13.7.

gay satkiner in *aginay ku Yuudinnar kat naamgu. ⁴⁸ Zuudas gaarco botol taat man nuu obin Iisa. Na kaawiico aman : « Naar kaak naa baamiye, naaji gine cuud, na naar ko ku rakiyo. Obonja ! » ⁴⁹ Min nu ottu do wer-aka, Zuudas sinjiiji moota do Iisa ho na ooyiiji aman : « Seek, gem kol Rabbiney ! » Kar na baamiyiiga ho na giniiiji cuud. ⁵⁰ Iisa gay telkiiiji aman : « Ab roya, maan kaak iyinčin-an, ginga ! » Hiyya, gee-ak baawiiiji moota ho nu obiiga. ⁵¹ Ek di rakki min maajirnay ku Iisa ceeptu *seepiney, na asidiig gay riyor kaak gina riy do *mee satkiner ka tatko ho na dukumiijit dengey. ⁵² Kar Iisa kaawiiiji aman : « Unjig seepinen-an do caapoy, asaan okinco kuuk jaawa in seepinpan-ak, nuu deenco in seepinpan. ⁵³ Ya do tanjin, ki pakira a nu gediraado indin Tanni yaadu male walla ? Ya nu indiga, kodok di naadu naame dubal dakin dakina†. ⁵⁴ Kar ya nu gina ampa-ak gay, maman taat nu siirtu awalle do Kitamner yaa ase do werti ? Asaan Kitamne kaaw a taa kuuniye ansi. »

⁵⁵ Min naar-ak, Iisa newsiico do gee-ak aman : « Kun kawta, nu goy in kunjko do *ger ka Bunji. Maa di ku obginno annere ? Ku astu in seepinpan ho in donkilay a kuun obindu. Wala nu kokino ? ⁵⁶ Kar gay, ta kuuniyutu ampa-ak a kaaw taat nabiinna siirtu awalle do Kitamner yaa ase do werti. » Min naar-ak, maajirnay okinco gadtu, nu rasiiga.

Iisa do unco ka agindaw ku gay satkiner
(Maark 14.53-65, Luk 22.54-55, 63-71, Yaaya 18.13-14, 19-24)

⁵⁷ Gee kuuk obig Iisa-ak iyiig do ger ka *Kayip, *mee satkiner ka tatko. Do wer-ak ko, agindaw ku gaanuundi in *aginay ku Yuudinnar numtu. ⁵⁸ Piyer gay aadaag min serek nam nu ottu do ger ka mee satkiner-aka. Kar na unjitu do wer ka berel ka gerdi-aka ho na goyutu in askirna. Na raka tale maman nuu deen kaawco. ⁵⁹ Sando,

† 26:53 'dubal dakin dakina' : Iisa kaawa do bi ka orok in seer 'leziyon'. Leziyon rakki, askirinti yaa gine maan ka alip subba (3000) wal alip bijigiy (6000) pa. § 26:64 'dak mena sood di' : In kaaw ta Grek, nu kaawa 'min dinja'. Kar gay, wiktin ta nu kaawiy ampa-ak, nu raka kaawe a maanna-an yaa ase kodok-kodok di. * 26:65 'na eeriit kesuuney' : Do aadin ta Yuudinnar, eere ka kesuuni-ak gaara kadar aditco nige. † 26:68 'menningcin' : Werin daarin, nu kaawa a 'doosinci'.

agindaw ku gay satkiner in agindaw ku Yuudinnar bariya botol taat nuuji diye kaaw do Iisa nuu deenji. Ya kaaw-at do wertido oki, do tanco-at, ta ginaado maanna. ⁶⁰ Gee dakina uctu, nu diyiiiji kaaw ta raadiner, kar in taar-at oki, nu balji gase orne. Ba aaro, gee seer uctu ho nu kaawtu aman : ⁶¹ « Gem-an kaawa a naa dimin ger ka Bunji-anja, kar do menaw subba di, naa pini do weriy. » ⁶² Hiyya, mee satkiner-ak uctu ho na kaawiiiji do Iisa aman : « Kin telkaacodo ga ? Gee-an kaawa do bi kanjin doo ? » ⁶³ Kar Iisa gay buguma di. Kar mee satkiner-ak togiliiiji aman : « In Bunj kaak goy mento-anja, kaawnin ja, kin ko *Masi, Ronj ka Bunji walla ? » ⁶⁴ Iisa gay telkiiiji aman : « Kin meenjin kaawit ko. Kar gay, nu kaawaako, dak mena sood di, nun *Ronj gemor, kuun talin nu goy do meeday ta Bunj kaak gin gudurre okintiti, ho kuun talin pey wiktin taat naa ase min ka samaaner in uca. » ⁶⁵ Min mee satkiner dortu pa-ak, na eeriit kesuuney* ho na diyutu aman : « Na niga biy in Bunj ! Wala gi raka pey saadine ! Ku doraaga, na geema ziy in Bunj ! ⁶⁶ Ya loko-ak, gee gininji maman ? » Nu telkiiiji aman : « Taar-an nec ko iye muutuy. » ⁶⁷ Do wer-ak, nu piciiiji ulna do wijeene, nu koociiga, ho daarin gay baasiiga ⁶⁸ ho nu kaawiiiji aman : « Hey Masi-anja, ya kin kat nabiince-ak, kaawni ja waa kaak menningcin† ? »

Tatire ka Piyer do bi ka Iisa
(Maark 14.66-72, Luk 22.56-62, Yaaya 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Do wiktin taar-at, Piyer gay goy kara do wer ka berel-aka. Kar gay riyor rakki baawiiiji moota ho ta kaawiiiji aman : « Kinke oki goy in Iisa, gem kaak min Galile ! » ⁷⁰ Kar Piyer gay tatiriig Iisa do unco ka geemir ho na diyutu aman : « Nu ibanno taat ka rakiy kaawe. » ⁷¹ Kar wiktin taat na raka nere min do wer-aka, gay riyor taat pey taliiga ho ta diyiiico do gee kuuk goy ede-ak aman : « Talon, gem-an oki in Iisa

kaak min Nazareet. » ⁷² Ka seerinkar, Piyer tatirtu pey ho na togiltu aman : « In Bun, nu ibingigdo gem-anka tara ! »

⁷³ Jammiy sooda, gee kuuk goy ede-ak 6aawiji do Piyer ho nu kaawiji aman : « Ka seener, kinke sa min nuura ! Ni ibinaacin min do kaawon-an di. » ⁷⁴ Min naar-ak, na togiltu pey aman : « In Bun-anka, nu diykon doo a nu ibingigdo gem-anka ! Ya nu raada sa, Bun, naan surpiyindu. » Min na kaawtu pa-ak di, kokir boogtu. ⁷⁵ Ek di Piyer moyiit kaaw taat Iisa kaawiji aman : « Awal ta kokir yaa booge, kii tatire dees subba a ki ibinginno. » Hiyya na amiltu kara ho na zugiig ale.

27

Iisa wer ka Pilaat

(Maark 15.1, Luk 23.1-2, Yaaya 18.28-32)

¹ In kawtir wer dugus-dugus, agindaw ku gay satkiner okinco in *aginay ku Yuudinnar deetu kaawco a nuu deen Iisa. ² Do wer-ak, nu duuniiga, nu iyiiga ho nu beriiig do Pilaat kaak gee ku Room diyiiig gubneer do wer-aka.

Muut ta Zuudas

(Akt 1.18-19)

³ Min Zuudas kaak isinji do Iisa taltu kadar nu raka deen Iisa-ak, ginji rada. Hiyya, na 6aawiico do agindaw ku gay satkiner in *aginay ku Yuudinnar a naaco yeepin tammin kuuk orok subba-aku. ⁴ Min na gasiigu, na diyco aman : « Nun di bir gallo asaan nu isinji do gem-an nuu deen maalan di ! » Nuur gay telkiji aman : « Ginir ! Nin isgininno, taan gagire do gaayan ! » ⁵ Min Zuudas doriit kaaw-at, na dawiiig gurus-ak do *ger ka Bundi ho na deettu zikide ziy. ⁶ Kar agindaw ku gay satkiner ipiniig gurus-aka ho nu diytu aman : « *Gaanuunte berro botol taat gii numin gurus-an in kaak gi dummiy do ger ka Bundi, asaan na gurus ka kayar. » ⁷ Hiyya, nu deetu kaawco, nu iciig gurus-aka ho nu daktu giday morgo ka gem kaak pina gamin in golno. Nu gidiiyig morgo-ak a naa gine wer kaak nuu tiisguwe awraatinna. ⁸ Do saan taar-at ko, yoo yiriyta nu koliig morgo-ak aman : « Morig

ka baarir. » ⁹ Ansii ko, kaaw taat nabi Zeremi kaawtu awalle astu do werti aman : « Nu ic tammin orok subba ku gurusdi. Gee ku Israyeel talaag gurus-an nec ko in kayay. ¹⁰ Kar in gurus-ak, nu gidiytu morgo ka gem kaak pina gamin in golno ar taat *Rabbin Bun kaawiidu. »*

Iisa do unji ka Pilaat

(Maark 15.2-15, Luk 23.3-25, Yaaya 18.33-19.16)

¹¹ Min nu beriig Iisa do gubneer Pilaat, Pilaat indiiig aman : « Kin ko sultan ka Yuudinnar walla ? » Iisa gay telkiji aman : « Kin meenjin kaawit ko. » ¹² Agindaw ku gay satkiner in *aginay ku Yuudinnar diyiiig kaawna, kar Iisa gay bugum mayaata. ¹³ Kar Pilaat kaawiji aman : « Ki doraag doo di gee-an diyiiin kaawin-an ku ? » ¹⁴ Naar gay balji telke maanna nam gubneer din sa ajbiy tak-tak.

¹⁵ Ay iidin ta *Paakdi, gubneer Pilaat imilgiy gem rakki min danayne, naar kaak gee inditu. ¹⁶ Do wiktin taar-at, gin gay danayner rakki sinji alaw, nu kolaag Iisa Barabaas. ¹⁷ Pilaat indiiig gee kuuk num dakin-ak aman : « Naako pike waa min do danayner ? Iisa Barabaas wala Iisa kaak nu koliy Masi ? » ¹⁸ Pilaat ibina tam kadar min hasuudinaw di, agindaw-ak iyiiig Iisa. ¹⁹ Do wiktin taat Pilaat goy misa do sees ka seriiner, daacyi naamiiji kaawo aman : « Yaman cim kaan min kaawin ku gem-anka. Na bal nige maanna. Maako-an nu bal weye min sooniika do bi kanji. »

²⁰ Do wer-ak, agindaw ku gay satkiner in aginay ku Yuudinnar isinaag gee ku dakin-ak, nuu indin Pilaat a naaco pikin Barabaas, kar Iisa gay nuu deenji. ²¹ Ampaa ko, wiktin taat gubneer Pilaat indiiig pey gee-ak aman : « Min kuuk seer-an, ka moo ku rakiy naako pike ? » Nuur gay telkiji aman : « Barabaas ! » ²² Pilaat indiiigu pey aman : « Kar Iisa kaak nu koliy Masi gay, naa ginin maman ? » Okinco, nu telkiji aman : « Doodig ka etor ! Doodig ka etor ! » ²³ Na indiiigu pey aman : « Kar na nig maa di ? » Nuur gay koola koolen di aman : « Doodig ka etor ! Doodig

* **27:10** Wer ka gase kaawor do Zakariya 11.12-13 in Zeremi 32.6-15.

ka etor ! » ²⁴ Min Pilaat taltu kadar ña gediraacodo ho kaawco bira maan ka peyak, ña ictu amay ho ña aciig pisinji do unco ka geemir. Kar ña diytu aman : « Di ñaar-ak giniro, nun maan isginno in muut ta gemanaka ! » ²⁵ Gee okinco telkiiji aman : « Ya an di kaawon-ak, baariy ñu gagirni do gayiyni yoo do kooginni ! » ²⁶ Hiyya, Pilaat pikiicog Barabaas. Kar Iisa gay, ña diyico a ñuu koocin in kordingo. Min ñu koocga, ña beriicog do askirnar a ñuu doodin ka etor.

*Ajimiika ta askirnar do Iisa
(Maark 15.16-20, Yaaya 19.2-3)*

²⁷ Min ñaar-ak, askirnar ku Pilaat iyii Iisa do geriy ka gubneer. Askirnar okinco numtu do wer-aka, Iisa gay datikco. ²⁸ Do wer-ak, ñu cimijiit kesuuney ho ñu isiiji batik ta dindik buñ ar ta sultinniidi. ²⁹ Kar ñu siyiiji jakumne ta jamiidi ho ñu isiiji ar jakumne ta sultinniidi. Min ñu isjiigu, ñu beriiji eto do pisinji ka meeda ar ka sultan icgiyo. Kar ñu dersiy do unji ho ñu ajimiyiig aman : « Gem kol sultan ka *Yuudinnar, ooyaajin ! » ³⁰ Kar do wer-ak, ñu piciji ulña ho ñu iciig etoy-aka, ñu menniig do kaay. ³¹ Min ñu ajimiyig ko ajimiye, ñu cimijiit batko-ata, kar ñu isiijit tanji, ñu baay doodin ka etor.

*Doode ka Iisa ka etor
(Maark 15.21-32, Luk 23.26-43, Yaaya 19.17-27)*

³² Min ñu amiliy min do gegirdi, ñu ñaamtu in gem rakki pa sinji Simon. Gem-ak min geeger ka Sireen†. Askirna asiriig a ña icin etoy ka Iisa. ³³ Ñu ottu wer rakki ñu kolaag Golgota. Pa-ak diya aman : « Dawik ta kaar. » ³⁴ Do wer-ak, ñu beriiji do Iisa maam kuuk amse in maan kaak yuutu. Min ña aawiig di, ña poocitu seenco. ³⁵ Hiyya, ñu doodiig ka etor. Min ñu doodga, ñu deediit kesuuney werin dakina ho ay gem di iciy taat galji. ³⁶ Ba aaro, askirna-ak goytu ede ñuu gooyinji. ³⁷ Kar do et ka Iisa gay, ñu dood maan kuwa do kaay. Do maanna-ak, ñu siir maan kaak iy obinji aman : « Ñaar-aj ko Iisa, sultan ka Yuudinnar. » ³⁸ Gin kokinay seera oki ñu doodgu do serpay ka

atiydi, rakki do meeday ho rakki gay do ñugilay.

³⁹ Gee kuuk bira min ede-ak sekiyiy kayco ho ñu wariig Iisa aman : ⁴⁰ « Kin kaak rak dimin ger ka Buñdi ho in menaw subba di kii pine ka pey, ya kin kat Ronj ka Buñdi-ak, jil kat doo zin ka meenjin ho paay min ka etor ! » ⁴¹ Yoo agindaw ku gay satkiner, agindaw ku gaanuundi, in *aginay ku Yuudinnar sa samtiyaaji aman : ⁴² « Ña jil gee ku pey, kar din gay, ña gedarro jile ziy ka meenji ! Sultan ka Israyeel kat ampa ? Paay din di min ka etor, kar niin aamine. ⁴³ Ña diyit kaay in Buñ ho ña kaawiy a ña Ronj ka Buñdi. Di ya Buñ elgiga-ak, din ña jilga kate ! » ‡ ⁴⁴ Yoo kokinay kuuk ñu doodtu ka atiidi in ñaara oki, waraag pa.

*Muut ta Iisa
(Maark 15.33-41, Luk 23.44-49, Yaaya 19.28-30)*

⁴⁵ Min pat ottu yiriyo, ta mattu. Wer astu gondiko do kid okinji nam pat subba ta maako. ⁴⁶ Do wiktin taar-at, Iisa kooltu rada aman : « Eli, Eli, lema sabaktani ? » Ansi-ak aman : « Buñdu, Buñdu, maa di ki poocinu ? » § ⁴⁷ Gee daarin kuuk goy moota-ak dorga ho ñu diytu aman : « Cokiyon ja, ña kolaag *Eli ! » ⁴⁸ Do wer-ak, rakki minnincog gactu ña ictu bit ka jardor, ña duuniit do bi ka etor ho ña coopiig do maam kuuk tooro. Kar ña beriijig do Iisa a ñaa coode. ⁴⁹ Daarin gay kaawiy aman : « Eron ja, gii tale ya Eli kat asa jilinji. » ⁵⁰ Ba aar, Iisa kooltu pey rada kar ña mattu. ⁵¹ Min ña mattu, zimilla kuuk bigira* ñu caaltu atta do ger ka Buñdi eertu min datko min kuwa yoo keder. Do wer-ak, kid sa azirtu ho dambinay sa doostu. ⁵² Maggan pile ho min gee kuuk sellen do unji ka Buñdi ho mate, dakina nooye. ⁵³ Gee-ak amiltu min do magginco ho min Iisa nooytu, ñu baawtu Zeruzaleem, geeger kaak *cawar, ho gee dakina taliigu. ⁵⁴ Min ña mattu, tatkaw ka askirin ku Room in geenji kuuk gooyaag Iisa taliig kid azire in ay maan kaak kuuniy-ak, kolaw obiig tak-tak ho ñu kaawtu aman : « Way, gem-aj

† 27:32 'Sireen' : Ña kid ka gee ku pondiko kaak goy in munsakne. ‡ 27:43 Wer ka gase kaawor do Soom 22.9.

§ 27:46 Wer ka gase kaawor do Soom 22.2. * 27:51 'bigira' : Werin daarin, ñu kaawa a 'bakar'.

Ronj ka Bunđi ka seener ! » ⁵⁵ Do wer-ak, goy oki daad dakina kuuk aadig Iisa min kid ka Galile ho nu taliy kaaci. Nu taliy min serek. ⁵⁶ Minnincó goy Mariyam ta Magdala, Mariyam atan Zaak in Yuusup, ho in atan koogin ku Zebede.

Unje ka Iisa do maginer

(Maark 15.42-47, Luk 23.50-56, Yaaya 19.38-42)

⁵⁷ In pat ta maako, gin gem rakki nu kolaag Yuusup min geeger ka Arimate. Na gay gamnar ho naar oki min maajirna ku Iisa. ⁵⁸ Gem-ak dakiig gas Pilaat ho na indiig momtey ka Iisa. Hiyya, Pilaat beriico izinne do askirnar a nuuji berinji. ⁵⁹ Min naar-ak, na dakiig paaya ho na maliyiig in batik marbinto. ⁶⁰ Kar na iciiga ho na unjiig do magin ta meenji taat nu dooddu ka dambar. Magin-at, yoo momte rakki oki, nu baltit unje. Min pa-ak, na tunkiltu dambi tatik, na dibiriit magin-ata, kar na deettu. ⁶¹ Wiktin taar-at, Mariyam ta Magdala in gaati Mariyam goy keder aanii magine.

Gooye ka maginer

⁶² Ka kawtinti, in yiriy ta *sabitdi†, agindaw ku gay satkiner in *Pariziyenna numtu ho nu baawtu wer ka Pilaat. ⁶³ Min nu ottu, nu diyiji aman : « In karaaminen, ni moy kaaw taat gay raadindi-an kaawtu min na goy misa in odinay. Na kaaw aman : “ In menaw subba di, naa nooye min do muuti. ” ⁶⁴ Baanu, gem kol tatkaw, diyco do askirnan a nuu gooyin magin-an nam mena subba. Yampa, maajirnay asa kokinin momtey ho nuu diye do geemir aman : “ Na nooye min datik ta gee ku mate. ” Kar raade kaak ba aar-an yaa pakin ka awalle. » ⁶⁵ Kar Pilaat kaawtu aman : « Paa ko, askirin eku. Baan in nuura ho kaawonco a nuu gooyin magine ar taat ku rakiyo. » ⁶⁶ Hiyya, nu baawtu do maginer, nu naariig dambi ka do bit-aka, kar nu rasiig askirna-ak yaa gooyinti.

28

Nooye ka Iisa

(Maark 16.1-10, Luk 24.1-12, Yaaya 20.1-10)

¹ Min yiriy ta *sabit birtu, in dumaas kawtir kawtira, Mariyam ta Magdala in gaati Mariyam baawtu talin magine. ² Min nu ottu, aawa kar kid azirtu linic. *Dubil ka Bunđi paaytu min ka samaaner. Na tunkiliig dambi kaak do bit ka maginer-aka ho na goyiiji kuwa. ³ Dubile-ak, ziy irna ar irne ka bunđi ho kesuuney portik kar ar nirne. ⁴ Min askirin kuuk gooyaat magine taliig maanna-ak, kelimco amiltu nam nu aziraw. Nu sollitu keder ar gee ku mate. ⁵ Kar dubil ka Bunđi kaawiico do daad-ak aman : « Dakon gineno kolaw. Nu iban kadar ku bariya Iisa kaak nu doodtu ka etor-aka. ⁶ Naar ginno anne, na nooye ar taat na kaawiiko. Ason, talon, an ko wer kaak nu diyiga. ⁷ Kar baan kodok, dakonco kaaw do maajirnay aman : “ Iisa naar nooye ho na ogirkon ko do kid ka Galile. Anner kat, ku baayiy talinji. ” An di ta iyintu. » ⁸ Min nu doriit kaaw-at, kodok di nu uctu min do maginer. Kolaw obiigu ho galal sa miin aditco. In gadco, nu iyaat kabarre-at do maajirnay. ⁹ Tala kar, Iisa naamaagu ho na diyico aman : « Nu ooyko ! » Kar daad-ak sinjiiji moota, nu obiig asinji ho nu abdiyiga. ¹⁰ Hiyya, Iisa diyico aman : « Dakon gineno kolaw. Baan kaawonco do sintar a nu baa do geeger ka Galile. Anner kat, nu baan talindu. »

Ose ka askirna do gamin kuuk kuuniye

¹¹ Wiktin taat daad-ak baawiico do maajirnay, askirin daarin kuuk gooyaat maginat baawtu do geegirdi. Nu osiico do agindaw ku gay satkiner gamin okinco kuuk kuuniye. ¹² Do wer-ak, agindaw ku gay satkiner in *aginay ku Yuudinnar numtu, nu deetu kaawco. Nu beriico gurus dakina do askirnar ¹³ ho nu kaawiico aman : « Yaman, kuu kaawe a maajirnay kokinig momte-ak aando wiktin taat ku weyiyo. ¹⁴ Ya kaaw-an kat gal do dengey ta guberner, nin di yaa gaasin in naara ho yaako dake kayko. » ¹⁵ Min nu kaawiico pa-ak, askirna iciig gurus-aka ho nu giniit ar taat nu kaawiico. Ansii ko, kaaw-at totirtu do Yuudinnar okinco yoo dinka a maajirnay kat kokinga.

† 27:62 ‘yiriy ta sabitdi’ : Yuudinna siya ja zinikico in yiriy ta jimeener, kar yiriy ta sabit gay, nu eeliy geero.

Bayne ka Iisa do maajirnay
(Maark 16.14-18, Luk 24.36-49, Yaaya
20.19-23, Akt 1.6-8)

¹⁶ Ya do maajirna ku Iisa kuuk orok in rakki gay, nu ɓaa do kid'ka Galile, do damba taat ɗa kaawiico. ¹⁷ Min ɗu taliiga, ɗu abdiyyiiga. Kar minninco, daarin gay aditco osaw. ¹⁸ Kar Iisa ɓaawiico ho ɗa kaawico aman : « Buɗ berduut gudurre okintit kuwa ho keder. ¹⁹ Ansi-ak, ɓaan do gee ku darrinay okiɗco, ginonɗu maajirnar, *batiziyonɗu in siɗ ku Tati, ku Rono, in ku Ruwwin ta Buɗi ²⁰ ho ɓildonɗu ɗuu gine gamin okiɗco kuuk nu kaawiiko. Nun gay goy in kuɗko kun kawta nam duniin yaa gaase. »

Kabarre ta Gala ta Maark Pile ka kaawor

Kabarre-an, ɲa Maark kat siirta. ɲaar attanno in paliinna kuuk orok in seera. Kar ɲa gin riy in rakki minnincɔ sinji Piyer. ɲa dorig kaawin okinco kuuk Piyer ostu. Paa ko, ɲa gastu botol taat ɲa siiriig gamin kuuk Iisa gintu ho kuuk ɲa kaawtu. Min okinco kuuk siirit kabarre ta Iisa, ɲa Maark kat siirit awalle. ɲa siirit do gee kuuk Yuudinnado a ɲuu ibine kadar Iisa, ɲaar ko Masi kaak Buɲ ɲaamtu a ɲaa jile gee.

Min Iisa teestu riyoy do kidar, ɲa gaarit Meennaw ta Buɲdi, ɲa cool gee ho ɲa atke aaridna. ɲa kaaw in izinne taat asa min kuwa. Min gee taliig maan kaak ɲa giniyo, ɲu indiy zinƙico a ɲaar-an gay waa ? Min tatkaw ka askirin ku Room taliig maan kaak kuuniye wiktin taat ɲu doodig Iisa ka etor, ɲa kaawtu aman : « Ka seener, gem-an Roɲ ka Buɲdi. » Maark raka a gee kuuk garkiyyaat maktumne-an asa oki ibiniɲ Iisa ar tatkaw ka askirnar-ak ibiniiga.

Gay tabiriikar Yaaya-Batist

(Matiye 3.1-12, Luk 3.1-18, Yaaya 1.19-28)

¹ An ko baati ta Kabarre ta Gala, ta kaawa do bi ka Iisa Masi, Roɲ ka Buɲdi. ²⁻⁴ Gem rakki, sinji Yaaya, as mine gee do bi ka asinji ka Iisa. Do bi ka Yaaya-ak ko, Buɲ kaawtu awalle do maktumne ta nabi Ezaayi aman :

« Nun naa ɲaame gay tabiriikar unci a ɲaan siyin botilin. »

Gaay tonɲo kaawa do kalaaner aman :

“ Siyon botol ta *Rabbiner.

Siyonjiig botilay dalan. ” »*

Wiktin ta Yaaya goyiy do kalaaner, gee asiji moota ho ɲa diyco aman : « Ibinon niginƙo, rason goye kaak awalle, ɲuuko *batiziyinƙo ho Buɲ yaako saamiyin zunubinniko. » Kar ɲuur kuuk ooye, ɲa batiziyi-igu.

⁵ Gee dakina asiji min kid ka Zuude ho min do geeger ka Zeruzaleem. Kar ɲu

gaariig zunubinnico do unco ka geemir ho Yaaya batiziyiig do barre ka Zurdan-aka.

⁶ Kesuuney ta Yaaya, ɲu siyit in law ku lokumi ho ɲa duunit maasoy in karrabin ka zaami. Teenji gay, ɲa eeyma bagi in yiime. ⁷ ɲa kaawiico do gee-ak aman : « Gin gem kaak pakginu kat asaw. Nun sa da necdo kaak naa sorin ɲugiray. ⁸ Nun batiziyaako in amay, kar ɲaar gay yaako batiziyinƙo in Ruwwin ta Buɲdi. »

Batem ka Iisa

(Matiye 3.13-4.11, Luk 3.21-22, 4.1-13)

⁹ Do wiktin taar-at, Iisa uctu min geeger ka Nazareet do kid ka Galile, ɲa dakiig gas Yaaya. Min ɲa gasga, Yaaya batiziyiig do barre ka Zurdan. ¹⁰ Wiktin ta Iisa imiliy kaay min do amiydi, ɲa taliig samaan pil waakilak. Kar Ruwwin ta Buɲdi paayiji ar ammaama. ¹¹ Do wer-ak, ɲa dortu gaay kaawa min kuwa ka samaaner aman : « Ƙinke ko rondu, nu elgicin dakina ho ki berdu galal dakina. »

¹² Min ɲaar-ak di, kodok di, Ruwwin ta Buɲdi ɲaamiig Iisa do goosiner. ¹³ ɲa gintu menaw orok poof do wer-aka. Wiktin ta ɲa goyiy ede-ak, *Seetanne astu gecinji. ɲa goy ko in kumin ku yeer di ho *ɗubal ku Buɲdi gay tala kaaci.

Kole ka maajirnar kuuk awalle

(Matiye 4.12-22, Luk 4.14-15, 5.1-11)

¹⁴ Yiriy rakki, ɲu obiig Yaaya danjaayne. Min ɲaar-ak, Iisa baawtu do kid ka Galile, ɲa teestu gaare Kabarre ta Gala ta asa min do Buɲdi. ¹⁵ ɲa kaawiy do geemir aman : « Wiktinti taar ase. *Meennaw ta Buɲdi askon ko moota. Jipton goyinƙo ho icon Kabarre ta Gala ! »

¹⁶ Goytu kee, Iisa jaawiy do bi ka barre ka Galile. ɲa gastu gay cabe boosir seera : Simon in sinji Andre. Wiktin taat ɲa gasiigu, ɲu caba in ribbinco. ¹⁷ Iisa diyiico aman : « Ason aadonnu ho naako gininƙo gay cabe geemir. » ¹⁸ Kodok di ɲu rasiig ribbinco ho ɲu aadiiga.

¹⁹ Iisa sinjitu pey unda sood ho ɲa gasiig kun Zaak in sinji Yaaya, ronji ku Zebede. ɲu goy siye ribbinco ka markabar in tacco. ²⁰ Do wer-ak, Iisa diyiico aman : « Aadonnu

* 1:2-4 Wer ka gase kaawor do Malasi 3.1, Ezaayi 40.3.

! » Hiyya, ɲu rasiig markabco in tacco ho ɲu aadiiga.

*Coole ka gem ka aarid obga
(Luk 4.31-37)*

²¹ Goytu kee, Iisa baawtu do geeger kaak ɲu koliy Kapernayuum in maajirnay. In yiriy ta *sabitdi, ɲa unjitu do ger ka salaaner ka Yuudinnar ho ɲa teestu bilde gee. ²² Gee kuuk cokiyaaga-ak ajbiyту do bildinji, asaan bildinji-ak arro in ka agindaw ku gaanuundi. Kar gay, ɲa bildaag in izinne.

²³ Wiktin ta Iisa garkiyiy-ak, gem kaak aarid obga astu. Kar ɲa teestu koole aman : ²⁴ « Wayyay, Iisa ka min Nazareet, ki rakaani gine maman ? Ki asinti ide walla ? Nun iban tam kadar kinke gem kaak Bun doftu ho ɲa naamtu. » ²⁵ Iisa leesiji do aarid-ak aman : « Yalla bugam ho amal min do gem-anka ! » ²⁶ Aarid-ak azbiig gem-ak zid-zid-zid, kar ɲa amiltu in koriyyay. ²⁷ Gee okinco ajbiyту, ɲu teestu kaawe benannico aman : « Way ! Taar-an garaan ta marbinto, ɲa kaawiit in izinne ! Gem-an awna yoo do aaridnar ho ɲu karmiyaaga ! » ²⁸ Kodok di, kabarrey ta Iisa totirtu do kid ka Galile okinji.

*Coole ka gee dakina
(Matiye 8.14-15, Luk 4.38-41)*

²⁹ Hiyya, ɲu amiltu min do ger ka salaaner ka *Yuudinnar ho ɲu baawtu wer kan Simon in Andre. Zaak in Yaaya sa baawtu in ɲuura. ³⁰ Kogoy ta Simon gay radaw. Ta weyaw, ziti kobire. Wiktin ta Iisa astu, ɲu miniiga. ³¹ Na sinjitu moota, ɲa obtu pisinti, kar ɲa copiliita. Ek di ziti ooltu ho ta teestu tale kaaco.

³² In maako, min pat gale, ɲu iyijig gee okinco kuuk radaw, in gee kuuk aaridna obgu. ³³ Gee ku geegirdi okinco numtu wer geero. ³⁴ Kar Iisa cooltu gee dakina kuuk gin ay biyaw ta raduwar ho kuuk aaridna obgu oki. Aaridna-ak, ɲa balco rase botol taat ɲuu kaawe, asaan ɲu ibingiga.

*Coole in bilde ka geemir
(Luk 4.42-44)*

³⁵ Ka kawtinti, Iisa saktu in kawtira. Na uctu min do geegirdi ho ɲa deettu do kalaaner. Do wer-ak, ɲa teestu inde Bun.

³⁶ Simon in eenji amiltu joriyinji. ³⁷ Min ɲu gasga, ɲu diyiji aman : « Gee okinco joriyaacin. » ³⁸ Iisa gay diyico aman : « Yallinte wer ka pey, do hellinnan anjure. Annere oki nu baa gaare kaaw ta Bun di. Taar-an di taat iyintu. »

³⁹ Ampaa ko, ɲa jaawiig kid ka Galile okinji. Na gaariy kaawin do geray ku salaaner ku Yuudinnar ho ɲa atkiy aaridna.

*Cale ka burdumdi
(Matiye 8.1-4, Luk 5.12-16)*

⁴⁰ Gem kaak gin burdum asiji do Iisa. Na dersitu do unji, ɲa loklikiji aman : « Gem kol Rabbiney, kiin gedire calindu ya ki ooye. » ⁴¹ Iisa taltu aminduwiyy, ɲa naamtu pisinji, ɲa diiriiga ho ɲa kaawtu aman : « Hii, nu ooye, diɲ calu ! » ⁴² Ek di ɲa caltu *cawar min do burdumji. ⁴³ Min ɲaar-ak, Iisa naamiiga ho ɲa karmiig aman : ⁴⁴ « Yaman, dak kaawenno bat do waanna. Kar gay, baa gaar zin do gay satkiner ho ber *satkin uudin taat gaanuun ka Muusa kaawtu. Paa kat, ɲuu ibine kadar ki cale »

⁴⁵ Gem-ak gay deettu, ɲa daktu tees ose wer okinji maan ka coolga. Do bi ɲaar-ak ko, Iisa pooctu unje do geegirdi, ɲa goytu do kalaaner di. Geen gay digaaaji digen di.

2

*Coole ka gem kaak rungiye
(Matiye 9.1-8, Luk 5.17-26)*

¹ Gin menaw, Iisa yeeptu do geeger ka Kapernayuum ho gee dortu kadar ɲa duw ko geero. ² Do wer-ak, gee asiy asiy nam wer arme, kara oki wer ginno. Do wer-ak, Iisa gaariico kaaw ta Bun di. ³ Wiktin ta Iisa kaawiyo, gee iyiji gem ka rungiye. Minninc geepood icilga. ⁴ Geen gay goy dakina ede, ɲu bal gedire iyin do unji ka Iisa. Hiyya, ɲu coktu kuwa ka gerdi, aaniy do wer kaak Iisa goyiyo ho ɲu noomtu bee. Min ɲu noomiig bee, ɲu paayig gem ka rungiy-ak in darinjal. ⁵ Min Iisa taliit imaanco, ɲa diyiji do rungiiner-ak aman : « Gem kol ronji, zunubinnaɲ, ɲu saamiyjinngu. »

⁶ Do wer-ak, agindaw ku gaanuun ka *Yuudinnar sa goya. Min ɲu doriit kaaw ta Iisa, ɲu teestu kaawe do aditco aman :

⁷ « Gem-aŋ diya a maa ? Na nigiy biy in Buŋ. Waa yaa gedire saamiye zunuubinna ? Illa Buŋ keeji di ! » ⁸ Kodok di, Iisa ibiniit pikirrico ho na kaawiico aman : « Maa di ku giniit pikirre taar-an do aditko ? ⁹ Ya nu diy do rungiiner-aŋ aman : “ Zunuubinnaŋ nu saamiyjinŋu ” wala ya nu diyiji aman : “ Ucu, icig darinŋiljin ho jaawu ”, taat moo melen ? ¹⁰ Kar gay, nu raka kuu ibine kadar nun *Ron gemor, nu gin gudurre ta saamiye zunuubinnar do duniiner. » Kar pey na diyiji do rungiiner-ak aman : ¹¹ « Nu kaawijin-aŋ, ucu, icig darinŋiljin ho deet gerko. »

¹² Kodok di, min do unco ka geemir, gem-ak uctu, na iciig darinŋilji ho na deettu. Okinco, nu abiyitu tak-tak. Nu oziliig Buŋ ho nu diytu aman : « Maan naar-aŋ, gi bal taliŋ yiriy rakki ! »

Kole ka Lebi
(Matiye 9.9-13, Luk 5.27-32)

¹³ Min naar-ak, Iisa yeptu pey do bi ka barre ka Galile. Gee dakin asiiji, na gaarico kaaw ta Buŋdi. ¹⁴ Iisa sinjitu sood min do wer-aka ho na taltu gay obe miirir rakki, sinji Lebi ron ka Alpe. Na goy do riyoy. Kar Iisa diyiji aman : « Uc aadnu ! » Ek di Lebi uctu, na aadiiga.

¹⁵ Iisa baawtu in maajirnay do ger ka Lebi ho nu goytu tee. Do wer-ak, gay obe miirir in gee kuuk goyinco arro astu dakina tee in nuura. Nu goyiy do wer-ak, asaan min gee kuuk aadaag Iisa, gee ar nuur-aŋ goy dakina. ¹⁶ Min *Pariziyenna kuuk agindaw ku gaanuundi oki taltu kadar Iisa tiya in gee-ak, nu indiig maajirnay aman : « Maa di, na tiyiy in gee-aŋku ? »

¹⁷ Iisa doriit kaawco ho na telkiico aman : « Gee kuuk cewey baraydo daptoor, illa nuur kuuk radaw. Nun bal ase do gee kuuk tala zinŋkico a nu sellen. Nu as do nuur kuuk ibina kadar nu gina jookumo. »

Inde do bi ka sayamner
(Matiye 9.14-17, Luk 5.33-39)

¹⁸ Yiriy rakki, maajirnay ku Yaaya-Batist in Pariziyenna ictu sayamne uudin ta nu icgiyo. Gee astu indin Iisa aman : « Maa-jirin ku Yaaya-Batist in ku Pariziyennar ica sayamne. Maa di, kunjin gay icgido ? »

¹⁹ Iisa telkiico aman : « Gee kuuk nu kolig do iidin ta obindi, ya nu goy misa in naar kaak obe, wala kuu gedire kuuco kaawe a nuu ice sayamne ? Ha'a, nu gediraado ice sayamne wiktin ta gem kaak ob goy datikco ! ²⁰ Kar gay, wiktin yaa ase taat nuu icin naar kaak obe min do datikco. Yiriy taar-at kat, nu asiy ice sayamne. »

²¹ Kar Iisa kaawiico pey aman : « Waan naallo kesuun taat zoode in giteen kaak marbinto. Yampa, giteen-ak obaat mirin ta bokiyho ho mutti gaayiy pey tatiko. ²² Waan laado maam kuuk eelaw do etirsinna kuuk taay ko. Yampa, maam-ak yaa pikin etirsinna-aku, nuu naale keder ho etirsinna-ak sa yaa nige. Kar gay, gee liya maam kuuk eelaw illa do etirsinna kuuk marbinto. »

Iisa in yiriy ta sabitdi
(Matiye 12.1-8, Luk 6.1-5)

²³ Yiriy rakki ta *sabitdi taat *Yuudinna eelgiy geero, Iisa in maajirnay aadtu do morginar. Wiktin ta nu biriyo, maajirnay teestu yiime kay ku *gemer, nu eeymiyo. ²⁴ Pariziyenna taliigu, kar nu diyiji do Iisa aman : « Talu ! Maa di, maajirnaŋ giniy maan kaak gi gingigdo in eele ka geeror ? » ²⁵ Iisa telkiico aman : « Ku bal garkiyin ga maan kaak Dawuud in eenji gintu yiriy rakki taat mey diyigu ? ²⁶ Do wiktin taat Abiyataar goy *mee satkiner ka tatko, Dawuud unjitu do ger ka Buŋdi ho na teetu mappa kaak nu bertu *satkin do Buŋdi ho na beriico do eenji oki. Zer tee naar-ak, nuur bal gine botol taat nu teenji, illa gay satkiner di. »

²⁷ Iisa kaawiico pey aman : « Geen ke wala nu kilgiyig do bi ka eele geeror di ? Ha'a ! Nu diyit yiriy ta sabitdi a taa gaaye gee. ²⁸ Naar nun *Ron gemor di mee sabitdi. »

3

Coolle ka gem kaak pisinji mate
(Matiye 12.9-14, Luk 6.6-11)

¹ Kar Iisa unjitu pey do ger ka salaaner ka *Yuudinnar-aka ho na gastu gem kaak pisinji mate. ² Adin gay dibiji do Iisa. Nu rakiy tale ya naa coolin gem-ak in yiriy ta sabitdi, kar nuuji diye kaawo. ³ Iisa kaawiji

do gem kaak pisinji mat-ak aman : « Ucu ! As datik anne ! »

⁴ Iisa indiig gee ku talaaga-ak aman : « *Gaanuunte kaaw a gii ginguwe taat sellen wala gii ginguwe taat jookumo in yiriy ta *sabitdi ? Gii jilguwe gee wala gii idguwincó ? » Njuur gay bugum di.

⁵ Min na indiig pa-ak, na taliig gee-ak in dapiŋko, asaan denŋinco amil lawa. Kar na yeepiiji do gem ka pisinji mat-ak aman : « Taarig pisinjin. » Ek di na taariiga ho pisinji cooltu do weriy.

⁶ Min naar-ak, *Pariziyenna amiltu. Ek di nu deetu kaawco in gee ku aadaag sultan *Herood maman nuu deen Iisa.

Gee dakina in Iisa

⁷ Iisa in maajirnay uctu ho nu baawtu do bi ka barre ka Galile. Gee dakin aale aadiiga. Nu asa min Galile, min Zuude, ⁸ min Zeruzaleem ho min kid ka Idume. Goy kuuk asa min aar barre ka Zurdan ho min kid ka geeger ka Tiir in ka Sidon. Gee-ak asiiji do Iisa, nu dor maan kaak na giniyo. ⁹ Iisa diyiiico do maajirnay a nuuji iyin markab moota paa gee kuuk dakin-ak yaa tiryinji. ¹⁰ Uudin taat na cooliy gee-ak, gee ku radaw okinco akiliy zinŋkico, nu rakiy diirinji. ¹¹ Ya gee ku gin aaridna talga-ak, nu solligiy do unji ho nu kooliy aman : « Kinŋen di Ron ka Bunŋdi. » ¹² Kar na karmiig tak a nuu gaarinjido.

Paliinna kuuk orok in seera (Matiye 10.1-4, Luk 6.12-16)

¹³ Min naar-ak, Iisa coktu ka dambar. Na koltu gee kuuk na rakiyo ho nu asiiji. ¹⁴ Do wer-ak, na dobtu minnincó gee orok in seera, na diyiiico sin a nu paliinna. Na dobiigu asaan na raka nuu goye in naara, naa tabirinco, nu baay gaare Kabarre ta Gala ¹⁵ ho nuu atikguwe aaridna. ¹⁶ An ko sinco ku paliinnar kuuk orok in seera : Simon kaak Iisa koliig oki Piyer,* ¹⁷ Zaak ron ka Zebede in sinji Yaaya kuuk Iisa koliig oki Bowanergees, sin nuur-an diya aman : « gee ku ar dildile ka bunŋdi », ¹⁸ Andre, Pilip, Bartelemi, Matiye, Tooma, Zaak ronji ka Alpe, Taade, Simon kaak mala do darrey,

¹⁹ in Zuudas Iskariyoot, naar kaak asaaji isine do Iisa.

Iisa in geenji ku geero

²⁰ Min naar-ak, Iisa yeepu geero. Gee dakina numiiji pey nam Iisa in maajirnay bal gase wiktin ta nuu tee. ²¹ Min sintay dortu pa-ak, nu astu a nuu iyin gerco, asaan nu kaawa do aditco a na oliyaw.

Iisa in tatkaw ka aaridnar (Matiye 12.22-32, Luk 11.14-23, 12.10)

²² Agindaw ku *gaanuun ka Yuudinnar astu min Zeruzaleem ho nu kaawtu aman : « Na gin *Seetanne kaak nu koliy Belzebuul† ! » Ho nu kaawtu pey aman : « Gem-an atkaag aaridna illa in gudurre ta tatkaw ka aaridnar ! » ²³ Kar Iisa koliigu, na deliico danla aman : « Maman Seetanne yaa gedire pey atke ziy ? ²⁴ Ya meennaw taat geenti taasiŋa benannico, maman goyinco yaa baawe ? ²⁵ Ho ya gee kuuk do adiy ka gerco kat ello zinŋkico, maman goyinco yaa baawe ? ²⁶ Pa-ak, ya Seetanne kat ello ziy ho ya geenji kat kaawco bagdo, gudurrey gediraado taa taaye, illa taa peye.

²⁷ « Ku iban di, waan gediraado unje do ger ka gem kaak bombo, naa soke gamnay, illa ya na duunig ja. Kar ya na duunig gay, naa gedire sokin gamnay bal kaawo. ²⁸ Ka seener nu kaawaako, Bun yaa saamiye zunuubinna okinco ku geemir yoo nuur kuuk binŋkico amila gallo in naara oki. ²⁹ Kar gem kaak niga biy in Ruwwin ta Bunŋdi gay, Bun saamiyaajido. Gem naar-ak gin zunuubinna kuuk gaasdo tak-tak. »

³⁰ Iisa kaawiy pa-ak, asaan nu diya a na gin aarid.

Atan Iisa in sintay (Matiye 12.46-50, Luk 8.19-21)

³¹ Min naar-ak, atan Iisa in sintay astu. Nu peytu kara, kar nu naamtu gem baawtu kolinji. ³² Gee dakina leyig Iisa datko, kar gem-ak diyiiiji aman : « Gem kol tacco, yaako in sintan goy kara, nu indaacin. »

³³ Kar Iisa telkiiiji aman : « Yaani kat waa ho sintar gay kun waa ? » ³⁴ Na taliig gee kuuk leyga-ak, kar na diytu aman : « Talon, an ko yaani ho sintar. ³⁵ Ka seener, ay gem

* 3:16 'Piyer' : Sin nuur-an diya a 'dambi'. † 3:22 'Belzebuul' : Nu sin ku rakki ku Seetanner.

kaak gina taat Buñ rakiyo, ñaar di sinđu, boor ho yaani. »

4

Danjil ta gay luwor (Matiye 13.1-9, Luk 8.4-8)

¹ Iisa teestu pey garkiye gee do bi ka barre ka Galile. Gee dakina numiiji nam ña cok ka markabar, kat ña goytu. Geen gay goy do gonjumor. ² Ña gaariico kaawin dakina in dele ka danjal. Ña kaawiico aman : ³ « Cokiyon ! Gin gem rakki 6aa luwo do morgoy. ⁴ Wiktin taat ña luwiy-ak*, busumji daarin sollitu do botildi ho diid teeyiig okinco. ⁵ Busumji daarin sollitu do wer kaak gin karniyo ho kiday perew di. Kodok di, busam-ak amiltu asaan kidco sood di. ⁶ Wiktin taat pat korsitu, ta aayiig kuuk amil-aku asaan ñu bal paaye caari. ⁷ Daarin gay sollitu do wer kaak gin pompal kuuk gin jamay. Ñu maadiy sawa nam pompal-ak gootiigu, yoo ron sa ñu bal imile. ⁸ Kar daarin gay sollitu do kid kaak samaane nam ñu neetu. Ganduulin daarin wee ron orok subba, daarin orok bijigiy ho daarin gay miya†. »

⁹ Kar Iisa kaawtu pey aman : « Ya ku gin dengina, laan denginko samaane, kuu cokiye ! »

Baat ta danjil ta gay luwor (Matiye 13.10-17, Luk 8.9-10)

¹⁰ Wiktin ta Iisa sinjitu sood min gee-ak, maajirnay in gee kuuk goy do serpey indiig a ñaaco gaare baat ta danjal. ¹¹ Ña telkiico aman : « Buñ gaarkon loko maan kaak cigile kaak kaawa do bi ka *Meennuwiy. Kar do gee ku pey gay, ña kaawaaco in dele ka danjal. ¹² Asaan

« Ya ñu tala sa, ar ñu tallo ho ya ñu cokiya sa, ar ñu cokaydo.

Yampa, ta-an ñuu jipte goyinco ho Buñ yaaco saamiye. » ‡ »

¹³ Kar Iisa diyiico aman : « Ku ibanno baat ta danjal-anta walla ? Kar di maman kuu ibine baat ta danjal ta pey ? ¹⁴ Anne-ak, gem kaak luwaw, ñaar totira kaaw ta Buñdi.

Ñuur kuuk cokiyaat kaaw gay, ñuur ar wer ka busam solliyo. ¹⁵ Gee daarin, ñuur ar bit ka botildi, wer ka kaaw-at totiriyo. Min ñu doriit kaaw-at di, *Seetanne asiy imiliit min do aditco. ¹⁶ Kar daarinco gay, ñuur ar wer kaak gin karniyo. Ñu cokiyiit kaaw ta Buñdi ho kodok di, ñu ooyiit in galal. ¹⁷ Kar kaaw-at gay, ñu rasgitdo taa paaye caari, ñu obiit do menuwir di. Ya taa6in ase wal gee waraagu do bi ka imaanco, ek di ñu rasiita. ¹⁸ Pey daarinco ar wer kaak gin pompal kuuk gin jamay. Ñu cokiyiit kaawo, ¹⁹ kar gay, ñu pakira do goyinco di, ñu bariya malle ka duniiner, ñu diya gelbinco do gamin ku duniiner. Gamin ñuur-ak imiliit kaaw taat ñu dortu min do aditco ho ta rawtiy maala. ²⁰ Gee daarin gay ar wer ka samaane. Ñuur-ak cokiyiit kaawo, ñu ooyiita ho ta wiyiy ron : daarin wee ron orok subba, daarin orok bijigiy ho daarin gay miya. »

Danjil ta lampa (Luk 8.16-18)

²¹ Kar Iisa diyiico aman : « Ginno gem kaak biya lampa ho ña zu6kiit in bardila wala ña diyiit ba danjal. Kar gay, ya gem biy lampa-ak, ña diyiit do wer ka jadan. ²² Gamin okinco kuuk cigile, ñuu imilinco kara, ho kuuk ñu rakaado a gee yaa ibininco sa, ñuu ibininco nam ñuu taliinco waran. ²³ Ya ku gin dengina, laan denginko samaane kuu cokiye. »

²⁴ Iisa diyiico pey aman : « Pakiron samaane do maan kaak kuu cokiye ! Buñ yaako yeepin maan kaak ku giniy do geemir, kar ñaako gaaye pey min kuwa. ²⁵ Gem kaak gine, Buñ yaaji gaaye pey min kuwa. Kar ñaar kaak bal ginen gay, ya ña diy kaay a ña gin maanna oki, ñuuji imilin minniney. »

Danjil ta busumdi

²⁶ Iisa diytu pey aman : « *Meennaw ta Buñdi ar gem kaak liya buur. ²⁷ Gem-ak, aando, ña weyiyo, yiriy ña goyiy mento, kar ña ibanno maman kooy amiliyo ho ta maadiyo. ²⁸ Ta amiliy-ak, kid boosit ko. Ta

* 4:4 'Wiktin taat ña luwiy-ak' : Luw taar-at, ñu dawiiig dawe ar ginte liyiy buur. † 4:8 'ron miya' : Do darre ta Israyeel, ya ganduulic rakki wee ron orok subba, ña samaan ko. Ya ronji miya, ñaar-ak, ña samaan paka. ‡ 4:12 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 6.9-10.

teesiy ja min aaro, ta buriyiyo, ta pikiyo, ta obiy roŋ, kar kat ta niyiyo. ²⁹ Ya koo-at nee, gem-ak icii goole, ŋa teesiy sede, asaan wiktin ta sedindi nec ko. »

*Danjil ta busum kaak ŋu koliiy mutaard
(Matiye 13. 31-34, Luk 13.18-19)*

³⁰ Iisa diytu pey aman : « *Meennaw ta Bunji taar ar maa ho naa gaarin in danjil ta moo ? ³¹ Taar ar busum ka mutaard kaak gem luwtu. Min roŋ okinco, ŋaar di kapak tak-tak. ³² Kar ya ŋa amile ho ŋa maade, ŋa deetiy tatik pak gamin okinco kuuk amila do jineendi. Na imiliy leegin aginda nam diid sa saayiy geriyco do leeginay. »

³³ Ansii ko, Iisa garkiyiy gee in dele ka danjal dakina ar taar-an di, uudin taat ŋuu gedire obe do kayco. ³⁴ Na garkiyiy gee illa in dele ka danjal di. Kar ya ŋu dak keeco in maajirnay gay, ŋa gaariico baati okintiti.

*Peye ka usi
(Matiye 8.23-27, Luk 8.22-25)*

³⁵ Yiriy taar-at di, in maako, Iisa diyiiico do maajirnay a ŋuu aale aar barrer. ³⁶ Iisa gay goy ka markabar di. Kar maajirnay deettu in ŋaara, ŋu rasiig gee do gongumor. Markabin daarin sa deettu in ŋuura. ³⁷ Kodok di, us teestu abire gidi-gidi-gidi do barrer ho amay teestu awke. Amay aastu do markabar nam ŋa miintu. ³⁸ Wiktin taar-at, Iisa gay weya do markabar aaro nam ŋa tokume. Maajirnay niiniig aman : « Gem koltacco, kin isinčinno ga ? Ucu ! Amay tiyaate. »

³⁹ Iisa niintu, kar ŋa leesiji do usi ho ŋa diyiiico do amiydi aman : « Bugumon ! Yalla peyon ! » Ek di us peytu ho wer siimtu dil. ⁴⁰ Kar Iisa kaawiico do maajirnay aman : « Maa di ku giniy kolaw ansi ? Yoo dinka, ku amnaydo misa walla ? »

⁴¹ Nuur gay kolaw unjiico, kar ŋu teestu inde zinikico aman : « Naar-an kat maa gemir kaak nam usu in amay din sa karmiyaaga ? »

5

*Coolle ka gem kaak aarid obga
(Matiye 8.28-34, Luk 8.26-39)*

¹ Min naar-ak, Iisa in maajirnay ottu aar barre ka Galile, do kid ka gee ku ŋu koliiy

Zeraziyenna. ² Iisa paaytu min ka markabar. Tala kar gem rakki aarid obga amiliiji min do maggindi. ³ Gem-ak goyiŋji do maggindi di. Yoo in jinziire oki, ŋu gedarro duuniŋji. ⁴ Awalle, ŋu doodgiijiig asiŋji in jinziire ho ŋu duungiijiig pisiŋji in zirnac. Kar ŋa okidiig zirnac ho ŋa kilig jinziire. Ginno pey gem ka bombo yaa gedire duuniŋji. ⁵ Yiriyo, aando, goyiŋji do maggindi ho ka dambiniidi di. Na kooliyo ho meeni di awriy zinƙay in dambay.

⁶ Min ŋa taliig Iisa min serek di, ŋa iciiig gadi ho ŋa astu dera do unji. ⁷ Kar ŋa kooltu rada aman : « Ki rakaan ginin maman, Iisa, roŋ ka Bunji ka kuwa ? Baanu, nu indaaciŋ, dakin taabiindudo ! » ⁸ Gem-ak kaawiy pa-ak, asaan Iisa diyiiiji aman : « Amal, rasig gem-anƙa, aarid ka maala-anƙa. » ⁹ Kar Iisa indiig aman : « Kin sinjin waa ? » Naar gay telkiiji aman : « Nun sindu ” Dakinaw ”, asaan nin dakina. » ¹⁰ Kar ŋa loklikiiji do Iisa a naa naaminco do kara min do darrer.

¹¹ Do wer-ak, gin kinziirna dakina gooya ka dambar. ¹² Aaridna loklikiiji do Iisa aman : « Atikni ni baay unje do kinziirna anƙure. » ¹³ Iisa ooytu. Hiyya, aaridna-ak amiltu min do gem-aka ho ŋu unjitu do kinziirnar. Kodok di, min ka dambar, kinziirna-ak okinco eeztu tem in gadco, ŋu sollitu do barrer ho amay teeyigu. Kinziirna-ak yaa nece ar alip seer pa.

¹⁴ Min gee kuuk gooya kinziirna-ak taliig maan kaak kuuniy-ak, ŋu gadtu, ŋu iyiit kabarre-at do geegirdi ho do hellinniidi. Min gee doriit kabarre-at, ŋu astu taliŋ maan kaak kuuniy-aka. ¹⁵ Nu asiji do Iisa ho ŋu taliig gem ka aaridna obga-ak goy keder, ŋa coole nam ŋa is ko kesuune. Min ŋu taliiga-ak, kolaw obiigu. ¹⁶ Gee kuuk talig maanna-ak osiico do eenco man gem kaak aaridna obga-ak cooltu ho maman aaridna-ak unjitu do kinziirnar. ¹⁷ Kar gee-ak kaawiiji do Iisa a naa baane, naa deete min do kidco.

¹⁸ Wiktin taat Iisa neptu ka markabar, ŋa rakiy ko deete, gem ka cool-ak loklikiiji a na ba in naara. ¹⁹ Iisa gay poocji. Kar ŋa diyiiiji aman : « Yeep gerko, gasgu geenjin ho osco

maan kaak Bunj giniijinj ho maman na taltu aminduwin. »

²⁰ Gem-ak deettu. Na teestu kaawe do kid kaak nu kolij Geegirnay ku Orok. Na osicog ay maan kaak Iisa giniiji. Gee okinco ku dorit kaawoy-at ajbiytu.

*Coole ka daatkor inj nooye ka micar
(Matiye 9.18-26, Luk 8.40-56)*

²¹ Wiktin taat Iisa yeptu inj markaba min aar barrer, na paaytu do gongumor ho gee dakina asiji. ²² Do wer-ak, gin gem rakki sinji Jayrus astu. Naar ko tatkaw ka ger ka salaaner ka *Yuudinnar. Min na taliig Iisa, na dersitu do unji. ²³ Na loklikiji aman : « Romor ta kapak raka mate. As kiiti lee pisinjin do kaati, taa coole ! »

²⁴ Hiyya, Iisa deettu inj naara. Gee dakina aadiigu nam nu tiryaaaga. ²⁵ Do wer-ak, gin daatik rakki baarti taabiyaata. Elgin orok inj seer, nu miina minen di. ²⁶ Ta taabiy dakina, ta jaaw do gay dawner dakina, ta gaasig ka pisinti. In taar-at oki ta bal coole, baarti goy miina di. ²⁷ Ta dortu gee kaawa do bi ka Iisa, ta sinjitu moota min aar ta geemir, ta diiriit bit ka kesuuney. ²⁸ Ta giniy pa-ak asaan do adti ta kaawa aman : « Ya nu gedir diirin bit ka kesuuney-an di, naa coole. » ²⁹ Ek di baarti peytu, ta aawtu ziti kadar ta coole. ³⁰ Do wer-ak, Iisa aawtu kadar gudurre amil min do ziy. Na kolsitu, na indiig gee-ak aman : « Waa diirit kesuuner ? » ³¹ Maajirnay telkiji aman : « Ki tala di gee tiryaacin, kar ki indiy kat a “ waa ga diirintu ” ? »

³² Iisa gay talaag di, na rakiy ibine waa kaak diirga. ³³ Daatko-at kolaw obiita, ta teestu azire asaan ta iban maan kaak astiti. Ta astu, ta dersitu do unji, kar ta kaawijiit seen okintiti. ³⁴ Iisa diyiitit aman : « Gem kol romoy, imaanke coolinke. Baa inj aapiye. Raduwke rasiinke. »

³⁵ Wiktin taat Iisa kaawiy pa-ak, gee astu min ger ka Jayrus tatkaw ka ger ka salaaner-aka ho nu kaawiji aman : « Romon taar mat ko. Maa di ki taabiyyiig pey *Rabbin-anjka ? » ³⁶ Kar Iisa doriit kaawata ho na telkiji do Jayrus aman : « Dak ginenna kolaw. Aaman di. »

³⁷ Iisa todiico do geemir a nuu aadiincodo, illa na kol Piyer, Zaak, inj sinji Yaaya. ³⁸ Min

nu ottu wer kan Jayrus, Iisa gastu gee dakina hawiyaw. Nu alaw ho nu koolaw. ³⁹ Iisa unjitu geero, na kaawiico do gee-ak aman : « Maa di ku aliyo ho ku giniy hawne ? Mic-an taar bal mate, ta weya di. » ⁴⁰ Gee-ak ajimiyaag Iisa. Kar naar gay imiliig okinco kara, illa dak aginiyti ku micar inj maajirnay ku subba di. Kar na unjitu zugar, wer ka mic-at goyiyo. ⁴¹ Na obiit min do pisinti ho na kaawiitit aman : « Talita kum ! » Ampa-ak aman : « Gem kol romoy, nu kaawaake : ucu ! »

⁴² Mic-at uctu puruk, ta teestu jaawe. Elginti orok inj seera. Do wer-ak, ta bico sa amallo ho nu ajbiytu tak-tak. ⁴³ Kar Iisa karmiig a nu kaawenna tak-tak do gemor ho na diyiico pey a nuuti bere tee.

6

*Iisa do geeger ka Nazareet
(Matiye 13.53-58, Luk 4.16-30)*

¹ Hiyya, Iisa amiltu min do wer-aka, na deettu do darrey ho maajirnay sa aadiiga. ² Yiriy ta *sabitdi, Iisa baawtu do ger ka salaaner ka *Yuudinnar ho na teestu garkiye gee. Nuur kuuk cokiyaaga-ak, okinco ajbiytu tak-tak. Nu kaawtu benannico aman : « Kaawnay-an, na gasig min momo ? Ilimji ho gudurre taat na giniy gamin kuuk ajbay-an, na gasig min momo ? » ³ Yampa, na ginaado gem ka gerkiide atiydi-aka, ronji ka Mariyam, sinco kan Yakuub, Yuusup, Zuud inj Simon ? Sinjay ku daad sa goy inj ginte annen doo di ? » Taar-an ko todcu aamine.

⁴ Kar Iisa diyiico aman : « Ay wero, nabiince, nu karmiyaag di. Illa do wer kaak nu weeyiiga ho do adiy ka gerco di, nu karmiygigdo. » ⁵ Do wer-ak, Iisa bal gine gamin dakina ku ajbay, illa na lee pisinji do gee minaw minaw paa di ku radaw ho nu cooltu. ⁶ Iisa ajbiytu do bi ka imaanco taat sood-ata.

Kar na jaawig hellinnan ku moota inj geeger ka Nazareet, na garkiyiy gee.

*Naame ka paliinna kuuk orok inj seera
(Matiye 10.5-15, Luk 9.1-6)*

⁷ Yiriy rakki, Iisa kolij maajirnay kuuk orok inj seera ho na beriico izinne taat nuu atke aaridna. Na naamiig seer, seer. ⁸ Na

kaawiico aman : « Yaman ya ku baawaw, dakon icenno yoo maanna, wala tee, wala mokolle, wala gurus, illa donkilo. ⁹ Ison nugira ho kesuun sa taat do zinjikon di. » ¹⁰ Kar na kaawiico pey aman : « Do ay ger kaak ku paaytu, goyon eden di nam menuwko yaa gaase. Ya menuwko gaase, kar kuu deete min do ger-aka. ¹¹ Kar wer kaak gee pook obinjo ho nu pook cokiye kaawkon gay, deeton min ede ho kokon burintal kuuk do asinjo.* Pa-ak yaaco gaare kadam nu gin jookumo. »

¹² Maajirnay deettu, nu teestu kaawe do geemir a nuu jipte goyinco. ¹³ Nu atkiy aaridna ho nu etiliico sewe do gee kuuk radaw, kar gee-ak cooliyo.

Muutuy ta Yaaya-Batist (Matiye 14.1-12, Luk 9.7-9)

¹⁴ Wiktin taat *Herood dortu gee kaawa bi ka Iisa, sinji alaw aale, asaan nu diya aman : « Gem-an, naar Yaaya-Batist ! Naar nooy min do muuti. Paa ko, na gintu gudurre taat na giniy gamin kuuk ajbay. » ¹⁵ Kar daarin a na *Eli. Daarin gay a na nabiince kaak ar nabiinna kuuk min awalle. ¹⁶ Min Herood doriig kaawinan okinco, na diytu aman : « Na Yaaya-Batist kaak nu dukumtu kaay-ak di nooye. » ¹⁷⁻¹⁸ Do wiktin taat Yaaya goyiy misa in odinay, Herood gay obit Herodiyaad, daacyi ta sinji Pilip. Do bi naar-ak ko, Yaaya kaawiji do Herood aman : « *Gaanuun baljin bere botol taat kii obin Herodiyaad, daacyi ta sinjin. » Min Herood dortu pa-ak, na bertu izinne nu obiig Yaaya, nu duuniig in jinzirre ho nu unjiig danjaayne. ¹⁹ Herodiyaad obijit do Yaaya, ta bariya ko muutuy di. Kar ta bal gase botol. ²⁰ Herood gay karmiyaag Yaaya. Ya na cokiye kaawoy, kaaw-at barjilaaga. In taar-at oki, na el cokiye kaawoy. Asaan na iban kadam Yaaya kaawa seene ho na gem sellen do unji ka Bujdi. Do bi naar-ak ko, Herood gooyaag min do Herodiyaad.

²¹ Kar yiriy rakki, Herood gintu iidin ta alguway. Na koliig agindaw ku darrer, agindaw ku askirnar ho in aginay ku Galile

okinco. ²² Do wer-ak, romti ta Herodiyaad unjitu waare do unco ka geemir. Min Herood in gee kuuk na koltu taliita-ak, ta ajbiygu nam Herood kaawitit a naati bere ay maan kaak ta inditu di. ²³ Kar na togilitit aman : « In Buj, ya maan kaak ka inditu di, naake berinji yoo cenne† ta meennuwir oki. »

²⁴ Hiyya, mic-at amiltu, ta indiit yaaco aman : « Naa inden kat maa ? » Yaaco gay telkiitit aman : « Baa indig kaay ka Yaaya-Batist. »

²⁵ Mic-at yeepiji kodok do sultan ho ta kaawiji aman : « Nu raka kiidu berinji kaay ka Yaaya-Batist annen di do gartar ! » ²⁶ Do wer-ak, sultan Herood adiy nigtu. Kar min na togil do unco ka geemir gay, na bal nakire pey do kaawoy. ²⁷ Ek di sultan tabirtu askirince ho na beriiji izinne a na baa iynji kaay ka Yaaya-Batist. Askirince-ak baawtu do danjaayner ho na dukumiig kaay ka Yaaya-Batist. ²⁸ Min na dukumga, na iciig do gartar ho na beriitig do gemsoata. Taar gay beriitig do yaaco.

²⁹ Wiktin ta maajirnay ku Yaaya doriit kabarre-at, nu asiig ic momtey ho nu tiisiiga.

Bere ka teendi do gee alip beey

(Matiye 14.13-21, Luk 9.10-17, Yaaya 6.1-14)

³⁰ Min paliinna yeepu, nu osiiji do Iisa gamin okinco kuuk nu gintu ho bilde kaak nu bilditu gee. ³¹ Gee dakina asiyo ho nu yeepiyo nam Iisa in maajirnay bal gase wiktin ta nuu tee. Iisa diyico do maajirnay aman : « Yallinte yeero, ku baay dak jammiye sooda. »

³² Hiyya, nu neptu markaba ho nu deettu keeco yeero. ³³ Wiktin taat nu deeti-ak di, gee dakina ibiniig wer kaak nu baayiyo. Gee ku min do hellinniidi okinco amiltu in asinco, nu gadtu, nu baawtu do wer-aka nam nu ogiriico do kun Iisa.

³⁴ Min Iisa paaytu min ka markabar, na gasiig gee kuuk dakin-aku. Do wer-ak, na taltu aminduwco, asaan nu ar tamgi kuuk ginno gemco ka gooyindi. Kar na teestu bildinco in kaawin dakina.

* **6:11** 'kokon burintal kuuk do asinjo' : Pa-ak gaara kadam ya gee ku geeger-an jag min botol ta samaan sa, do gaayico. † **6:23** 'cenne' : Werin daarin, nu kaawa a 'serpe'.

³⁵ Wiktin taat pat gal ko, maajirnay sinjiiji moota ho ɲu kaawiiiji aman : « Gem kol tacco, pat-an deete ho wer sa serek. ³⁶ Kaawco do gee-aŋ a ɲuu totire do hellinniidi ho do geray ku gee kuuk goy yeero, ɲu ɓaayiy gidiye tee. » ³⁷ Kar Iisa telkiico aman : « Kuŋ maaniikon di beronco tee ! » ɲuur gay indiig aman : « Gee-aŋ, gurus dakin ja kat yaaco nece. Ki raka a ni ɓaa gidiye paa di walla ? » † ³⁸ Iisa gay diyiico aman : « Baan, dakoŋ tala, ku gin mappa minaw. » ɲu daktu tala, kar ɲu kaawiiiji aman : « Ni gin mappa beeyi in boos seera. »

³⁹ Iisa diyiico aman : « Kaawonco do gee-aŋ a ɲuu goye ka gaŋ ka balan. » ⁴⁰ Hiyya, ɲu goytu, ɲu deettu werin dakina, daariŋ miya, daariŋ gay orok beey. ⁴¹ Min ɲu goye, ɲa sokiig mappa kaak beey in boos kuuk seer-aku, ɲa jaaltu kaay ka samaaner ho ɲa deltu barkin do Buŋdi. Kar ɲa pirsiiig mappa ho ɲa beriicog do maajirnar a ɲuu deediŋ do gee-aku. Boos ku seer-ak sa, ɲa deediicog okiŋco. ⁴² Okiŋco ɲu teetu, ɲu aaytu. ⁴³ Kar maajirin miintu girdin orok in seer in mappa ho boos kuuk dak-aku. ⁴⁴ Miday kuuk tee-ak gay yaa nece ar alip beey pa. §

Jiwi kuuk ka amiydi (Matiye 14.22-33, Yaaya 6.15-21)

⁴⁵ Min ɲaar-ak, kodok di, Iisa diyiico do maajirnay a ɲuu ɲepe ka markabar ɲuujji ogire ar barrer aaniy geeger ka Betsayda. ɲaar gay daktu a ɲaa ɲaamiŋco ja gee-aku. ⁴⁶ Min ɲa ɲaamiigu, ɲa coktu ka dambar a ɲaa inde Buŋ. ⁴⁷ Pat gale, maajirnay in markabco ot ko datik barrer. Iisa gay dak keeji kara. ⁴⁸ Us teestu abire gidi-gidi-gidi, ɲa ɲaamiigu nam markabco sinjaado. In datik kawtira, Iisa jaawa ka amiydi, ɲa ica botilco nam ɲa gaay biriŋco. ⁴⁹ Wiktin taat ɲu taliig Iisa jaawa ka amiydi-ak, ɲuur a wal ta kelmo ho ɲu teestu koole rada. ⁵⁰ Okiŋco min ɲu taliiga-ak, kolaw unjiico tak-tak. Kar kodok di Iisa diyiico aman : « Obon aditko ! ɲa nunun di, dakoŋ ginenno kolaw. »

⁵¹ Kar ɲa coktu in ɲuura ka markabar, us peytu min do abiriŋji ho maajirnay sa ta bico amallo. ⁵² ɲu ajbiytu-ak asaan maan ka Iisa gintu in mappa-ak sa, ɲu bal ibine baay, kayco dibire.

Coole ka geemir do kid ka Zenezareet (Matiye 14.34-36)

⁵³ Min Iisa in maajirnay aaliig barre-ak, ɲu ottu do kid ka Zenezareet ho ɲu peyiig markabco do gonumor. ⁵⁴ ɲu paaytu keder, kodok di gee ibiniig Iisa. ⁵⁵ Gee-ak jaawiig kid ka Zenezareet okiŋji, ɲu miniy ziŋkico do wer ka Iisa ottu, kar ɲu iyiiig geenco kuuk radaw in dariŋgilnico. ⁵⁶ Do ay helline wal geeger wal do geray ku gee kuuk goy yeero, ɲu imiliig geenco ku radaw do wer ka berel. Kar ɲu marmiliiji a ɲaa rasiŋco ɲuu diire kin bit ka kesuuney-at di. Paa ko, okiŋco kuuk diirta-at cooltu.

7

Iisa in aadanna ku aginiydi (Matiye 15.1-9)

¹ Gee ku ɲu koliy *Pariziyenna in agindaw daariŋ ku *gaanuun ka *Yuudinnar astu min Zeruzaleem. ɲu numiiji do Iisa. ² ɲu tal maajirnay daariŋ bal karmiye ace ka piŋco ar ka aginiyco gingiy ya ɲu raka tee.

³ Ka seener gay, Pariziyenna in Yuudinna okiŋco, ɲuur karmiya kaaw taat aginiyco rasiico. Uudin ta aadin ta aginiyco, ɲuur taado ya ɲu bal ace piŋco samaane. ⁴ Ya ɲu yeep min do suuginer, ɲu aca ja asiŋco kar kat ɲu tiyiyo. Ta taar-anno di, ɲu karmiya pey gamin ku pey kuuk aginiyco gaariico ar ace ka *kordindinar, ka balsinsindi in ka kongilgildi ku hadinner.

⁵ Pariziyenna in agindaw ku gaanuun ka Yuudinnar indiig Iisa aman : « Maa di maajirnan iciydo kaaw taat aginiyte rasiite ? Ya ɲu raka tee, maa di ɲu acgiydo piŋco ar kaak aginiyte diyiite ? » ⁶ Iisa diyiico aman : « Talon gee kuuk kaawa in biŋkico di ho ta aditco keetiti-aŋku ! Kaaw taat Buŋ diytu do bi kaŋko, taar ka seener. ɲa kaaw awalle in bi ka nabi Ezaayi aman :

† 6:37 Wer-aŋ, maajirnay ku Iisa kaaw do bi ka 'deniye miy seera'. Gurus ɲaar-ak nec in kaak gem yaa gase do koyin porpod ku gawnar. § 6:44 'alip beey' : Daadi in koogin gay, ɲu bal osiŋco.

“ Gee njuur-añ beraadu horoomin in binjico di,
kar aditco gay serek min nunu.

7 Abaadin taat nu abdiy-in-an, taar uca maalan di,
asaan garaan taat nu garkiyiy gee sa,
geen di imilit min do kayco. ”* »

8 Kar Iisa kaawiico pey aman : « *Gaanuun kaak Bunj kaawtu, kuñ rasig serpiya, kar ku karmiya kat kaaw ta geemir. 9 Ku zeeda pooce gaanuun ka Bunji, kar ku makiig in kaaw ta aginiydi ! 10 Muusa, naar diyko aman :

“ Ber horoomine do yaako in takko. ”

Na diy pey aman :

“ Waan kaak niga biy in tacco wala in yaaco,
tanji-at, illa muutu. ”†

11 Kar kuñ gay garkiya gee a nuu kaawe do aginiyco aman : “ Maan kaak zer naako bere ka gaayor, taar-at *satkin taat waaliya Bunj, ” 12 ho ansi-ak, nu gediraado pey nuuco bere. 13 Kaawin kuuk ku gaariy do zinjiko, nuur deet kaaw ta Bunji. Ku gina pey gamin dakina kuuk ar nuur-añku. »

Gamin kuuk nigaag gem do unji ka Bunji (Matiye 15.10-20)

14 Kar Iisa koliig pey gee, na kaawiico aman : « Laañ denginko samaane ho cokiyoñ ! Naako dele danla. 15 Maan kaak gem tiyiy, naar nigaagdo do unji ka Bunji. Naar maan ka amila min do gelbiney kat nigaag do unji ka Bunji. [16 Ya ku gin dengina, laañ denginko samaane kuu cokiye. »]‡

17 Wiktin ta Iisa rasiig gee na unjitu geero, maajirnay indiig aman : « Gaarnin ja baat ta danlal-anta. » 18 Iisa telkiico aman : « Kuñ kayko dibir ga ? Talon, maan ka gem tiyiy-ak, naar niggigdo do unji ka Bunji. 19 Maan ka gem tiyiy-ak, naar unja do adiy, kar ba aaro, gem-ak baay dooye. Maan ka gem tiyiy-ak, naar naamgigdo naa gine gamin ku samaanno. » Iisa kaawtu pa-ak a gamin okinco, nuur ku teendi.

20 Kar Iisa kaawtu pey aman : « Kaaw ta gem kaawiyo in maan ka na giniyo,

nuur di nigaag do unji ka Bunji. 21 Asaan min do gelbiney-ak ko amiliy pikirre taat samaanno ta naamiig do baaye kaak munjam, do kokinaw, do dee ka geemir, 22 do kokine ka miday wal daad kara. Ampaa ko, nu giniy tamaanaw, nu giniy motol, nu caaciyiy gee, nu giniy ta nu rakiyo, nu giniy hasuudinaw, nu nigiy binjico in eenco, nu iciy zinjiko, ho nu poociy jipte goyinco. 23 Njuur-añ ko gamin ku samaanno kuuk amila min do adiy ka gemor, ho nigaag do unji ka Bunji. »

Ase ka daatik taat Yuudincaado (Matiye 15.21-28)

24 Min Iisa gaasiit kaawoy, na uctu min do wer-aka ho na deettu do kid ka Tiir. Na unjitu do ger rakki, na rakaado waan yaa ibine a na goy ede. Kar gay, na bal gedire cigile ziy. 25-26 Tala kar daatik rakki romti aarid obta dortu gee kaawa do bi ka Iisa, ta asiiji. Taar gay Yuudincaado, nu weeyit do geeger Siri do ka kid ka Penisi. Min ta asiiji, ta dersitu do unji ho ta marmiliiji aman : « Gem kol tacco, baanu ! Atkig aarid-añ min do romor. » 27 Iisa diyitit aman : « Ras ja koogin yaa aaye ! Yampa, kuuniyaado nuu icinji tee ka kooginar ho nuu oriñ do kanir. »

28 Daatko-at kaawiji aman : « Gem kol *Rabbiney, kaawon-an ka seener. Kar kan sa, nuur tiya meerin kuuk gaama min do pise ku kooginar di. » 29 Min pa-ak, Iisa diyitit aman : « Kaawke ka seener ! Yeep ko gerke, aarid, naar amil ko min do romke. » 30 Hiyya, daatko-at duwtu geero. Min ta ote, ta gasiit romti aarid rasta ho ta jammiya ko ka danlil.

Coole ka gem kaak dunguyuuu

31 Min Iisa kaawtu in daatko-at, na deettu min kid ka Tiir, na aadtu min kid ka Sidon in kid kaak nu koliy Geegirnay ku Orok ho na birtu do biy barre ka Galile. 32 Do wer-ak nu iyiji gem kaak dunguyuuu ho gaayay amalloy. Nu marmiliiji do Iisa a naa lee pisinji do gem-ak naa coole. 33 Min naar-ak, Iisa obiig gem-aka, na imiliig serek min

* 7:7 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 29.13. † 7:10 Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.12, Deteronoom 5.16. ‡ 7:16 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. § 7:33 'kormay' : Werin daarin, nu kaawa a 'pernay'.

do geemir ho na kolniiig denjinay ku gem-ak in kormay\$, kar na pictu ulna do kormay ho na diirijiit leeseey ta gem-aka. ³⁴ Iisa kociltu kuwa, na niiztu ho na diyiiiji do gem-ak aman : « Eppata ! » ansi-ak aman : « Pilu ! »

³⁵ Do wer-ak, kodok di, gem-ak teestu cokiye, leeseey teestu awke, ho na baagtu kaawe samaane. ³⁶ Iisa kaawiico do gee okinco aman : « Dakon kaawenno do gemor. » Min na kaawiico pa-ak, nuur gay totiraat kat kaaw do geemir. ³⁷ Gee-ak ajbiyту tak-tak ho nu diyту aman : « Way, gem-an gina riy samaane nam dunyuyuyin sa, na coolaagu nu doriyo ho gee kuuk gaayiyco amallosa, kaawiyo ! »

8

Bere ka teendi do gee alip pood (Matiye 15.32-39)

¹ Do wiktin taar-at gee dakina numtu ho nu ginno maan ka teendi. Min pa-ak, Iisa koliig maajirnay ho na diyiiico aman : ² « Gee-an, nu tala aminduwco, asaan mena subba nu goy in nun di ho nu ginno maan ka teendi. ³ Ya nu naamaag aditco aaye, gudurrico yaa arme botildi, asaan daarinco as min serek. » ⁴ Maajirnay telkiiiji aman : « Kalaan ta anka, kar giico gase tee momo kaak yaa necinco ? » ⁵ Iisa indiig aman : « Ku gin mappa minaw ? » Nuur gay aman : « Ni gin mappa peesira » ⁶ Kar Iisa kaawiico do gee-ak a nuu goye keder. Hiyya, na sokiig mappa kaak peesir-aka, na deliiji barkin do Bunđi, na pirsiiiga ho na beriicog do maajirnay a nuuco deediñji. Hiyya, maajirnay deediicog do gee-aku.

⁷ Nu gin oki tenilna minaw-minaw pa. Iisa deliiji barkin do Bunđi do tenilna-aku ho na diyiiico do maajirnay a nuuco deediñco oki ! ⁸ Okinco, nu teetu, nu aaytu. Maajirna sokiig kaak dake nam nu miin girdin peesira. ⁹ Miday ku tee-ak yaa nece alip pood pa.* Iisa diyiiico aman : « Baan kate ! » ¹⁰ Kar kodok di, na neptu markaba in maajirnay ho nu birtu do kid ka Dalmanuta.

Inde ka gamin kuuk ajbay (Matiye 16.1-4)

¹¹ *Pariziyenna astu, nu teestu meele in Iisa. Nu rakiiiji dibe. Nu indiig a naaco gaare maan kaak ajbay kaak asa min do Bunđi.

¹² Iisa niiztu puus kar na diyту aman : « Maa di gee ku dinka indiy maan kaak ajbay ? Ka seener nu kaawaako, gee ku dinka-an, nu gediraado naaco gine maan kaak ajbay loco. » ¹³ Kar na rasiigu, na neptu markaba ho na aaltu aar barrer.

Maajirnay ku Iisa bal ibiniñ misa (Matiye 16.5-12)

¹⁴ Min nu ottu datik barrer, maajirnay pakirtu a nu bal ice tee, nu gin mappa rakki di do markabco. ¹⁵ Iisa taayiigu aman : « Yaman pakiron ! Goyon godom min gel ta Pariziyennar in ta *Herood. »

¹⁶ Maajirnay kaawtu benannico aman : « Na kaawiite pa-ak asaan gi bal ice mappa-an di walla ? » ¹⁷ Iisa ibiniit pikirrico ho na indiig aman : « Maa di ku kaawiy aman : “ Gi bal ice mappa-an di walla ? ” Yoo din sa ku tallo misa walla ? Kayko icdo misa ? Nu goy misa bombo di ? » ¹⁸ Ku talig gamin okinco kuuk nu gintu ho ku dorig gamin okinco kuuk nu diyту, kar kayko icdo di bat. ¹⁹ Wiktin taat nu pirsiiig mappa ka beeyi, miday alip beey teetu, ku miin girdin minaw in ka dake ? » Nuur gay telkiiiji aman : « Ni miin girdin orok in seera. » ²⁰ Kar Iisa indiigu pey aman : « Hadi wiktin taat nu pirsiiig mappa ka peesira, gee alip pood teetu-ak gay, ku miin girdin minaw in ka dake ? » Nuur gay telkiiiji aman : « Ni miin girdin peesira. » ²¹ Iisa diyiiico pey aman : « Yoo din sa ku ibinginno a nu waa ? »

Pile ka noolol

²² Hiyya, Iisa in maajirnay ottu Betsayda. Annere, nu daaniiji nool rakki, kar nu marmiliiji aman : « Gem kol *Rabbiney, baanu ! Diirga, naa pile. » ²³ Iisa obiig pisiñji ka nool-ak, na imiliig serek min do helliner. Kar na giniiji ulin do odinay, na leeyiiji pise ho na indiig aman : « Ek kat ki tala maanna ? » ²⁴ Nool-ak telkiiiji aman : « Nu tala gee ar atay, kar nu jaawaw. » ²⁵ Iisa leeyiiji pey pise do odinay. Gem-ak odinay piltu. Na taliy ko karan. ²⁶ Min naar-ak, Iisa

* 8:9 'alip pood' : Daadi in koogin gay, nu bal osinco.

diyijji aman : « Deet ko gerko, dak jagenno do helliner. »

*Piyer diya a Iisa, naar Masi
(Matiye 16.13-20, Luk 9.18-21)*

²⁷ Min naar-ak, Iisa in maajirnay deettu do hellinnan ku moota in kid ka Sezare ka Pilip. Do botildi, na indiig maajirnay aman : « Do bi kanto, gee kaawa a nu waa ? »
²⁸ Nuur gay telkiiji aman : « Daarin kaawa a ki Yaaya-Batist, daarin, a ki Eli, ho daarin gay, a ki min nabiinna ku min awalle. »
²⁹ Kar Iisa indiig pey aman : « Hadi kun gay diya a nu waa ? » Piyer telkiiji aman : « Kinke Masi kaak Bun dobtu. »
³⁰ Kar Iisa karmiig maajirnay a nu kaawenno tak-tak do waanna a naar ko Masi kaak Bun dobtu.

*Kaaw ta Iisa do bi ka muutuy in nooyinji
(Matiye 16.21-28, Luk 9.22-27)*

³¹ Kar Iisa teestu pey bildin maajirnay aman : « Illa nun *Ron gemor, naa taabiyeen ja dakina. Aginay ku darrer, agindaw ku gay satkiner ho in agindaw ku gaanuundi yaan pocindu. Nu asiin deendu ho yiriy ta subbin kar gay, naa nooye. »
³² Na kaawcot ko waran di. Kar Piyer imiliig serpiya ho na leesiiji. ³³ Kar Iisa kolsiig maajirnay ho na uciiji do Piyer aman : « Baa annere, Seetan-an ka! Pikirren, taar arro in ta Bun di, taar ta geemir di. »

Maman gii aadin Iisa

³⁴ Kar Iisa koliig gee kuuk dakina ho in maajirnay, na diyico aman : « Ya waan kaak rakaan aadindu, naa pooce pey bariye galal ta meenji, naa icin etoy ka taabiner ho naan aadindu. ³⁵ Asaan waan kaak raka jile goyinji ka meenji, naa rawtinji. Kar waan kaak rawtaag goyinji do bi kanto ho do bi ka Kabarre ta Gala gay, naa gase goye kaak ta6. ³⁶ Yampa, ya gem kaak obit duniin okintit do pisinji ho na rawtig goyinji, naar-ak galilti gay maa ? ³⁷ Na bere maa naa gidiye goye ka gaasdo ? ³⁸ Gee ku din ka, nuur gina taat samaanno ho nu newsiji kop do Bun di. Ya gem kaak gina soka lotu in do kaawnar do unco ka gee-aku, nun Ron gemor oki, naaji gine soka do wiktin taat naa ase in *darjin ta Tanni ho in ta *dubal ku Bun di kuuk *cawar oki. »

9

¹ Iisa diyico pey aman : « Ka seener nu kaawaako, min gee kuuk goy anne-an, daarinco mataado di nuu talin *Meennaw ta Bun di asa in gudurre. »

*Newse ka wijeen ta Iisa
(Matiye 17.1-13, Luk 9.28-36)*

² Gin mena bijigiy, Iisa koliig Piyer, Zaak in Yaaya ho na iyig keeco kuwa ka damba ta bolok. Tala kar Iisa ziy newse.
³ Kesuuney deettu portik kar nam ta diya odina. Min irnen di, do adiy ka kidar okinji, ginno gem kaak ya acin portik ansi. ⁴ Ta bite-an di, maajirna taltu nabiinna seer bayintu. Nabiinna-ak, nuur Muusa in *Eli kat kaawa in Iisa. ⁵ Hiyya, Piyer kaawiji do Iisa aman : « Gem kol tacco, gala ni goyiy anne-an ka. Niiko siye tarram subba, rakki locin, rakki do Muusa ho rakki gay do Eli. »
⁶ Kar Piyer gay ibanno taat naa kaawe, asaan kolaw obgu. ⁷ Min Piyer kaawa misan di, uc gootigu ho min do uc-at amila gaay kaawa aman : « Naar-an Ron du, nu elgig dakina. Cokiyon kaawoy ! »
⁸ Kodok di, maajirnay taliy-ak Muusa in Eli sawle, illa Iisa keeji di goya.

⁹ Min nu paayiy min ka dambar, Iisa karmiig maajirnay aman : « Yaman, dako kaawenno do waanna do maan kaak ku taltu-an ka nam nun *Ron gemor, naa nooyen ja min do muuti. »
¹⁰ Nu ooyit kaawoy. Kar nu teestu inde zin kico aman : « Na raka kaawe maa, na diyiy a " naa nooyen ja an ka ? " »

¹¹ Kar maajirnay indiig aman : « Maa di agindaw ku gaanuundi kaawiy a *Eli yaa asen ja ? »
¹² Iisa gay telkiico aman : « Hii, Eli yaa ase, naa leen gamin-an do botilco. Kar ku iban di nu siir do Kitanner a nun Ron gemor, naa taabiye dakina ho gee yaan pocindu. ¹³ Kar gay nu kaawaako, Eli naar as ko, kar gee gay taabiyig ar taat nu rakiyo uudin taat Kitanne kaawtu. »

*Coole ka gem kaak gin punpun
(Matiye 17.14-21, Luk 9.37-43a)*

¹⁴ Wiktin ta Iisa in maajirnay ku subba yeepey do eenco, nu gastu gee dakina numco do eenco-aku. Min gee-ak, goy oki agindaw ku gaanuundi meela in nuura.
¹⁵ Min gee-ak taliig Iisa, nu raastu, nu gadtu

a nu 6aaji ooye. ¹⁶ Iisa indiig maajir-nay aman : « Ku meela do bi ka moo in agindaw-an ku ? » ¹⁷ Gem rakki min datik geemir diyiji aman : « Gem koltacco, nu iyjin rondu, kiidu coolinji. Na gin aarid ka todaaji kaawo. ¹⁸ Ay wer kaak aaridji ucji, na accigig keder nam biy amila toppiyo, na eeyma saanji ho ziy aayiy yap. Nu indig maajirnaa a nuuji atkinji, kar gay, nu bal gedire. » ¹⁹ Iisa kaawiico aman : « Kun gee ku din ka-an, ku geenno ho imaanko sa sooda. Dakdu mena mina naa goye in kun ko ho naako sosin ko pey ? Iyiig ronji-an ane. »

²⁰ Kar nu iyijiga. Min aarid talig Iisa-ak, na azbiig mic-ak zid-zid-zid. Na galto keder, na tunkiliyo nam biy amila toppiyo. ²¹ Iisa indiig takaan mic-ak aman : « Min kimin aarid-an obiiga ? » Naar gay telkiji aman : « Min na kapaki. ²² Kun kawta, aarid naamgig do aki wal do amiydi, na rakiy deenji. Ya kii gedire kiini gaaye, tal aminduwni. » ²³ Iisa telkiji aman : « Maa di ki diyiy a " ya ki gedire kiini gaaye ? " Do naar kaak aamine, botol goya a naa gine ay maanna. »

²⁴ Kodok di, takaan mic-ak kaawtu rada aman : « Nu aamin kadar kii gedire gini maanna-an ka. Kar gay, gaayorduut pey imaandu ! » ²⁵ Min Iisa taltu kadar gee numa numen di-ak, na leesiji do aarid-ak aman : « Kin aarid, ki ginaag gee dunguyuuyna ho ki toda awke ka leeser. Yalla amal rasig mic-an ka ho dak yeepenno pey tak-tak ! » ²⁶ Aarid-ak kooltu rada, na azbiig mic-ak zid-zid-zid, kar na amiltu. Do wer-ak, mic-ak weytu lasaan nam gee ku goy ede-ak kaawiy aman : « Na mate ! » ²⁷ Hiyya, Iisa obiig min do pisinji, na copiliiga ho mic-ak peytu.

²⁸ Wiktin ta Iisa unjitu geero, maajir-nay indiig aman : « Gem koltacco, maa di ni baltu gedire atkin aarid-an ka ? » ²⁹ Iisa gay telkiico aman : « Kar gay, aarid naar-an, kuu gedire imilinji-ak, illa in inde ka Bun di ja. »

Iisa kaawa pey do bi ka muutuy in nooyinji

(Matiye 17.22-23, Luk 9.43-45)

³⁰ Min naar-ak, Iisa deettu min ede in maajir-nay ho nu aadtu min kid ka Galile.

Iisa rakaado gee ya ibine wer ka na goyiyo, ³¹ asaan na garkiyaag maajir-nay. Na diyiico aman : « Nun ron gemor, nu asaan berin do pise ka midir, nuun deendu ho yiriy ta subbin kar gay, naa nooye. » ³² Kar nuur gay bal ibinin baat ta kaawoy. Paa ko, nu gintu kolaw taat nuu indin Iisa do bi naar-aka.

Inde kaak a waa tatik paka
(Matiye 18.1-5, Luk 9.46-48)

³³ Hiyya, nu ottu kat Kapernayuum. Wiktin ta nu goyiy geero, Iisa indiig maajir-nay aman : « Ku meela do bi ka moo botildi ? » ³⁴ Nuur gay bugum cit-cit, asaan botildi, nu meel benannico a nuu ibine waa kaak tatik paka. ³⁵ Min naar-ak, Iisa goytu keder, na kolig maajir-nay ku orok in seera, na diyiico aman : « Ya gem kaak raka ogire do unji ka Bun di, naa dake aar ta eenji ho naa gine gay riycu. »

³⁶ Kar Iisa obtu mic rakki, na iyig do datikco, na diyig do tumkay ho na diyiico aman : ³⁷ « Gem kaak obig mic-an samaane do bi kanto, ar na obin nun meendu. Kar gay, gem kaak obintu, na da obdo nun di, na obig naar kaak naamintu. »

Waan kaak adiy pondikdo in kun ko, naar kan ko

(Luk 9.49-50)

³⁸ Yaaya diyiji do Iisa aman : « Gem koltacco, ni gas gem kaak atka aaridna in sinji kunji ho nin gay todaaji asaan naar in gintenno. » ³⁹ Kar Iisa gay kaawtu aman : « Dakonji todenno. Asaan ginno waan kaak yaa gedire gine maan kaak ajbay in sin kunto ho ba aar, naa nige pey biy in nunu. ⁴⁰ Waan kaak adiy pondikdo in kun ko, naar kan ko. ⁴¹ Gem kaak gaayaako, Bun yaaji berin haginey. Ka seener nu kaawaako, naa gasin haginey yoo na beraako amay sood ku maala pondik-an di do saan ta ku geenji ku Masi. »

Gale kaak do zunuubinnar
(Matiye 18.6-9, Luk 17.1-2)

⁴² Iisa kaawtu pey aman : « Gem kaak unja rakki min eenji kuuk imaanco sooda do zunuubinnar, nuuji duune tolo do gaayay ho nuu accin do barrer sa guna.

⁴³ Ya pisiinjin kat iyaacin do zunuubinnar-ak, dukumga. Gunjin kii unje in pisiinjin rakki di do goye ka gaasdo min kii unje in pisiinjin seerco do ak taat matdo. [⁴⁴ Do wer naar-ak, gur ku matdo tiyiig momtina ho ak sa goy doo.]* ⁴⁵ Ya asinjin kat iyaacin do zunuubinnar-ak, dukumga. Gunjin kii unje in asinjin rakki di do goye ka gaasdo min kii unje in asinjin seerco do ak taat matdo. [⁴⁶ Do wer naar-ak, gur ku matdo tiyiig momtina ho ak sa goy doo.]† ⁴⁷ Ya odoŋ di iyaacin do zunuubinnar-ak, dimta. Guna kii unje in odoŋ rakki di do *Meennaw ta Bunđi, min kii unje in odinaŋ seerco do ak taat matdo. ⁴⁸ Do wer naar-ak, gur ku matdo tiyiig momtina ho ak sa goy doo. ⁴⁹ Uudin taat ak siyiig hadinne ho uudin taat maral giniig tiw gala, Bun sa icit taabine, na newsiig gemo, na giniy *cawar. ⁵⁰ Ku iban tam kadar maral nuur gala. Kar ya nuur kat cille gay, kuuco gaaye maa, nuu aawe ? Naar-ak, kuŋko oki goyoŋ gala ar maral ho goyoŋ in aapiye benanniko. »

10

Garaan do bi ka totiriikar (Matiye 19.1-12, Luk 16.18)

¹ Min naar-ak, Iisa uctu min ede, na baawtu do kid ka Zuude, aar barre ka Zurdan. Pey gee dakin aale numiiji, na teestu garkiyinco uudin ta na garkiyiigu.

² *Pariziyenna daarin baawiji moota, nu rakiy gaase baay. Paa ko, nu indiig aman : « *Gaanunte bera botol taat gem yaa totirin daaciy walla ? » ³ Kar Iisa gay telkiico aman : « Muusa gay, naar rasko maa gaanuun da ? » ⁴ Nuur gay diyiji aman : « Muusa ber botol a gem ya siire mak-tumne ta totiriikar ho naa totirin daaciy. » ⁵ Min Iisa dortu pa-ak, na diyico aman : « Muusa berko botol taat kuu totirin daditko asaan kayko bombo. ⁶ Yampa, do teesindi, Bun kilgiyit duniine, na kilgiyig mitko in daatko.* ⁷ Do bi naar-ak ko, mitko yaa rasiŋtacco in yaaco, na baayiy nume in daaciy, ⁸ ho seerco, nuu gine ar gem rakki di do unji

ka Bunđi. Ampa-ak, nu seerro pey, nu num ko gem rakki di.† ⁹ Maan kaak Bun duunga-ak, gem ipiraagdo. »

¹⁰ Wiktin taat nu unjitu geero, maajirnay ku Iisa indiig pey do bi ka totiriikar. ¹¹ Na kaawiico aman : « Gem kaak totirit daaciy ho na obtu ta pey, naar-ak kokina karan di. ¹² Ar taar-an ko, geem taat rasig mitti ho ta obtu ka pey, taar-at kokina karan di. »

Iisa barkiya koogina

(Matiye 19.13-15, Luk 18.15-17)

¹³ Gee iyiji koogin do Iisa a naaco lee pise, naa barkiyinco. Kar maajirnay gay leesiico do gee-aku. ¹⁴ Min Iisa taliig maajirnay leesaaco do geemir-ak, na dapintu ho na diyico aman : « Rason koogin-an yaadu ase. Dakonco todenno, asaan *Meennaw ta Bunđi taar do gee kuuk ar koogin-an ku. ¹⁵ Ka seener nu kaawaako, ya waan kaak bal ooyin Meennaw ta Bunđi ar mico, na unjaado tak-tak. »

¹⁶ Hiyya, na baamiyiig koogina, na leeyiico pise ho na barkiyiigu.

Iisa in gay gamnar

(Matiye 19.16-30, Luk 18.18-30)

¹⁷ Do wiktin ta Iisa amiltu ko, gem rakki naamiig in gadiy. Na dersitu do unji, kar na indiig aman : « Gem koltacco, kin kaak sellen, naa gine maman naa gase goye ka gaasdo ? » ¹⁸ Iisa gay diyiji aman : « Maa di ki koliin a nu sellen ? Ginno gem kaak sellen do kidar, illa Bun keeji di. ¹⁹ Kin ibingig gaanuun kaak Bun bertu do geemir : « Dakon deenno gee, kuŋ miday, dakon kokinenno daad kara ho kuŋ daad oki, dakon kokinenno miday kara, okin ko, dakon kokinenno gamna, dakon raadenno in sin ku gemor, dakon diyenno kaaw do gemor, beron horoomin do aginiyko. » † ²⁰ Gem-ak telkiiji aman : « Gem koltacco, nu karmiyiig gaanuun-ak okinji min nu kapak di. » ²¹ Iisa taliig gem-ak ajbiyga ho na elgig dakina, na kaawiji aman : « Dakjin pey maan rakki : baa gidiyig gamnan okinco ho deedig gurus-ak

* **9:44** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunđi kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. † **9:46** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunđi kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. * **10:6** Wer ka gase kaawor do Zeneez 1.27, 5.2. † **10:8** Wer ka gase kaawor do Zeneez 2.24. † **10:19** Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.12-16, Deteronoom 5.16-20.

do pokirnar. Paa kat, kii leen malleñ do unji ka Bunđi. Kar asu, aadnu. » ²² Min gem-ak doriit kaaw-at, ña yiimiit wijeeney asaan ña gay gamnar.

²³ Iisa taliig maajirñay kuuk goy do serpey, ña diyiico aman : « Unje kaak do *Meennaw ta Bunđi, ñaar rada do gay gamnar ! » ²⁴ Kaawoy-at unjiico kolaw do maajirñay. Kar Iisa diyiico pey aman : « Gem kol sintay, unje ka do Meennaw ta Bunđi, ñaar rada ! ²⁵ Lokumo gediraado taa bire min do bee ka ripirrer. Kar do gay gamnar gay, unje do Meennaw ta Bunđi yaaji gine pey rad paka. »

²⁶ Do wer-ak, maajirñay ajbiyту tak-tak, ñu indiy zinñiko aman : « Di ampa-an gay, waa yaa gase jile ? » ²⁷ Kar Iisa gay taliig yalaan ho ña diyiico aman : « Maan kaak patiya kayco ku geemir, do Bunđi gay, ña melen di. »

²⁸ Min ñaar-ak, Piyer diyiji aman : « Cokay, ni rasig gamin okinco a niin aade. » ²⁹⁻³⁰ Kar Iisa diyту aman : « Ka seener nu kaawaako, ya gem kaak rasig geriy, sintay, aginiyi, kooginay wala morgoy do saan tanto in Kabarre ta Gala, do goye ka dinka, ñaa gase pey pak miya : geray, sinta, aginay, koogina in morgina. Wariy sa, ñaa gase. Kar do wiktin taat yaa ase neginda gay, ñaa gase goye ka gaasdo. ³¹ Gee dakina kuuk ogir dinka yaa ñake aaro, ho dakina kuuk aaro yaa ogire. »

Iisa kaawa do bi ka muutuy in nooyinji (Matiye 20.17-19, Luk 18.31-34)

³² Min ñaar-ak, Iisa in maajirñay ictu botol ta Zeruzaleem. Iisa ogiriico. Kar maajirñay in gee kuuk aadaagu, kolaw unjiico do maan ka yaaji ase Zeruzaleem. Iisa koliig maajirñay ku orok in seera, ña teesiico gaare maan ka yaaji ase. ³³ Ña kaawiico aman : « Cokiyon, diñ gi coona Zeruzaleem. Anner ko, nun *Ron gemor, ñuun berin do pise ku agindaw ku gay satkiner ho in agindaw ku gaanuundi, ñuu dee kaawco a ñuun deendu. Kar ñuun berin do gee kuuk Yuudinnado. ³⁴ Gee-ak yaadu samtiye, ñuudu pice ulña, ñuun koocindu in kordinño ho ñuun deendu. Kar yiriy ta subbinñar gay, naa nooye. »

Inde kan Zaak in Yaaya (Matiye 20.20-28)

³⁵ Min ñaar-ak, Zaak in Yaaya, kooginay ku Zebede, ñaawiji moota do Iisa ho ñu diyiji aman : « Gem kol tacco, ni raka kiini giniñ maan kaak niin inde-anka. » ³⁶ Iisa indiigu aman : « Ku raka naako gine maa ? » ³⁷ Ñuur gay telkiiji aman : « Ya ki icit Meennuwin, ni raka gemni rakki yaa goye do meedan ho rakki gay do ñugilan. » ³⁸ Kar Iisa diyiico aman : « Kun bal ibine baay ta maan kaak ku indiy-anka. Kuu gedire kuu seen *kordindi ta taabiner taat naa see-anta walla ? Kuu gedire ooyin *batem ka taabiner kaak eraanu-anka walla ? » ³⁹ Ñuur gay telkiiji aman : « Hii, nii gedire. » Iisa kaawiico aman : « Ka seener, kuu gedire see kordindir taat naa see ho kuu ooyin batem kaak nu kaawtu. ⁴⁰ Kar do goye kaak do meedar wala do ñugilal gay, nun ginno botol ta naa berinji. Werin ñuur-ak, Bun siyig do ñuur kuuk ña dobtu. »

⁴¹ Min maajirna kuuk orok doriit kaawco-at, ñu dapiniico do kun Zaak in Yaaya. ⁴² Hiyya, Iisa koliig okinco ho ña kaawiico aman : « Ku iban kadar meennay ku duniiner hokumiyaag geenco in guwaane ho aginduwco goyaaco do kayco. ⁴³ Kar lokon gay, ta ginaado ampa. Minninko, ya gem kaak raka gine tatkaw, illa ñaa ginen ja ar gay riyko, ⁴⁴ ho ya minninko rakki raka ogire, illa okinco, ñaa ginen ja ar berriko. ⁴⁵ Asaan nun *Ron gemor, nu bal ase a gee yaadu gine riy. Nun as a naa gine riy do geemir, naa bere zir do ñuur kuuk goy do zunuubinnar a gee dakina yaa gase jile. »

Pile ka nool rakki (Matiye 20.29-34, Luk 18.35-43)

⁴⁶ Min ñaar-ak, Iisa in maajirñay ho in gee dakina kuuk aadaaga-ak, ñu ottu do geeger ka Zeriiko. Min ñu aaliig geeger-ak, ñu gastu nool kaak goy oce do bit ka botildi. Nool-ak, ñu kolaag Bartime, ña ronji ka Time. ⁴⁷ Min ña dortu kadar ña Iisa kaak min Nazareet kat biraw-ak, ña teestu koole aman : « Iisa, *Ron ka Dawuud, tal aminduwir ! »

⁴⁸ Gee dakina awñiiji aman : « Ha', bugam ! » Kar ñaar gay gaayay jaala jaalen di aman : « Iisa *Ronj ka Dawuud, tal aminduwir ! » ⁴⁹ Iisa peytu, ña ñiytu aman : « Kolonja ! » Nju dakiiiji ñiy aman : « Obig adiñ ! Ucu, ña kolaaciñ. »

⁵⁰ Hiyya, nool-ak acciit batkoy, ña uctu in beeriñji ho ña ñaawiiiji ðo Iisa. ⁵¹ Min ña ñaawe, Iisa indiig aman : « Ki raka naañ gine maa ? » Nool-ak telkiiiji aman : « Gem kol *Rabbiney, nu raka kin odinar yaa pile-añ di. » ⁵² Iisa gay ñiyiiji aman : « Baa kate, imaanjin jiliñcin. » Ta bite-añ di, odinay piltu ho ña aadiig Iisa.

11

Unje ka Iisa Zeruzaleem ar Sultan

(Matiye 21.1-11, Luk 19.28-40, Yaaya 12.12-19)

¹ Wiktin taat Iisa in maajirñay ñaawtu moota in Zeruzaleem, ñu ottu ðo koot ka Olibiyennar, moota in hellinnan kuuk ñu koliiy Betpaze in Betani. Do wer-ak, Iisa tabirtu maajirñay seera. ² Ña ñiyiico aman : « Baañ ðo hellin ta goy unja-antare. Ya ku ote, kuu gase ronj ñurkilal ðuune. Yiriy rakki waan bal ñepinji. Ipironja ho iyonduuga. ³ Ya gem indaako aman : “ Maa di ku ipirig ronj ñurkil-añka ? ” Telkonji aman : “ *Rabbin kat rakaaga ho ñaako yeepinji kodok di. ” »

⁴ Hiyya, ñu ñaawtu, ñu gasiig ronj ñurkil-ak ðuun ðo botildi, moota in ger ka gemor. Nju ontu ipiriñji. ⁵ Wiktin taat ñu ipiriiga, gee daariñ kuuk goy eñe-ak indiig aman : « Ñaar ku gina maa ? Maa di ku ipiriig ronj ñurkil-añka ? » ⁶ Njuur gay telkiico aman : « Rabbin kat rakaaga ho ñaako yeepinji kodok di. » Min pa-ak, gee-ak rasiigu, ñu ðeettu.

⁷ Hiyya, maajirin ku seer-ak iyiiig ronj ñurkil-ak ðo Iisa. Nju siddiyiig in kesuunco ho Iisa ñeptu kuwa. ⁸ Gee dakina ðeeriit kesuunco ðo botildi. Daariñ gay yim tapar min ðo kalaaner, ñu leeyiig ðo botildi. ⁹ Gee kuuk jaawa ðo unji ho kuuk aadaaga kooliiy aman « Hozanna, Rabbin Buñ yaa barkiyin ñaar kaak asa in siñ kunji ! ¹⁰ Buñ ya barkiyin Meennaw ta asaw, Meennaw ta

tatte sultan Dawuud. Ozilinten Buñte kaak goy kuwa ka samaaner ! »

¹¹ Min ñaar-ak, Iisa unjitu Zeruzaleem, ña ñaawtu ðo *ger ka Buñdi ho ña taliig gamin okiñco kuuk goy atta. Min ña taliigu, ña amiltu in maajirñay ku orok in seera ho ñu birtu ðo hellin ta Betani, asaan pat ðeete.

Iisa in et ka waado

(Matiye 21.18-19)

¹² Ka kawtinti, wiktin ta ñu amiliiy min Betani, Iisa mey diyaaga. ¹³ Ña taltu min serek et ar buguwa lee. Iisa ñaawtu tale ya ña gase ronji. Kar gay, min ña otiiiji moota, illa ña tala tapar di, asaan wiktin ta weenji misa. ¹⁴ Hiyya, Iisa ñiyiiji ðo et-ak aman : « Waan aawaado pey ronjin tak-tak ! » Wiktin ta ña kaawiy pa-ak, maajirñay doraaga.

Atke ka gee kuuk suugiya ðo ger ka Buñdi

(Matiye 21.12-17, Luk 19.45-48, Yaaya 2.13-22)

¹⁵ Min ñaar-ak, Iisa in maajirñay yeepu pey Zeruzaleem. Iisa unjitu ðo ger ka Buñdi ho ña teestu atkin ñuur kuuk suugiya atta-aku. Ña akiliicog taabulnico ku gee kuuk maka gurus ho in seesna ku gee kuuk suugiya ammaamna. ¹⁶ Kar ðo gee kuuk jalla gaminco ñu biriy min ðo ger ka Buñdi sa, ña toðco. ¹⁷ Min ñaar-ak, ña garkiyiigu ho kaawiico aman : « Kitamne kaaw aman : “ Gerir, ñaar gin ger ka salaaner ka gee okiñco. ”* Kar kunj gay ginig ger ka kokiniydi. »

¹⁸ Agindaw ku gay satkiner in agindaw ku gaanuundi doriit riy ta Iisa gintu. Nju teestu bariye botol taat maman ñuu ðeenji. Kar gay, ñu gina kolaw asaan gee okiñco ajbiy tak-tak ðo garaan taat ña garkiyiigu.

¹⁹ In pat ta maako, Iisa in maajirñay amiltu min ðo geegirdi.

Kaaw ta buguw ta aaye

(Matiye 21.20-22)

²⁰ Ka kawtinti in kawtira, wiktin taat ñu yeepiy Zeruzaleem, ñu taliig et ka Iisa surpiytu-ak aay yarap min ðo caariy. ²¹ Piyer moyiit kaawoy ta Iisa ho ña ñiyiiji aman : « Gem koltacco, talig et ka ki surpiytu-añ aay yarap. »

* **11:17** Wer ka gase kaawor ðo Ezaayi 56.7, Zeremi 7.11.

²² Iisa dīyiico dō maajirnay aman : « Cokiyon, nu kaawaako ka seener, aaminon dō Bunđi in gelbin rakki ! ²³ Ya gem dīytit dō damba-an aman : « Ucu, 6aa gal dō barrer. » Nec Bun yaa jan̄kinti. Kar Bun yaaji ooye-ak, illa ya adiy seerro ho ɲa aamin in gelbin rakki kadar maan kaak ɲa inditu-ak yaa kuuniye. ²⁴ Ansi-ak, nu kaawaako, ay maan kaak ku indiy min dō Bunđi-ak, diyon dō gelbinko kadar ku gasig ko ho Bun yaako berin̄ji. ²⁵ Kar ya ku tees salaane ho ya ku gin kaaw in gemo, saamiyon̄ji ja. Ansii ko, Takko kaak goy ka samaaner yaako saamiȳn̄ zunuubinniko oki. [²⁶ Kar ya ku saamaydō dō een̄ko, Takko kaak goy ka samaaner sa saamiyaakonno zunuu-binniko.]† »

*Izinne ta Iisa asa min momo
(Matiye 21.23-27, Luk 20.1-8)*

²⁷ Kar Iisa in maajirnay yeeptu pey Zeruzaleem. Wiktin ta Iisa jaawiig ger ka Bunđi, agindaw ku gay satkiner, agindaw ku gaanuundi ho in *aginay ku Yuudinnar 6aawiji moota. ²⁸ Nu indiig aman : « Waa berin̄ji botol ki giniy gamin-an̄ku ? Izinne-an, ki gasit min momo ? » ²⁹ Iisa gay telkiico aman : « Nun oki yaako indin̄ko maanna in kaaw rakki di. Ya ku telkidu, naako gaarin̄ waan kaak beraadu botol taat nu giniig gamin-an̄ku. ³⁰ Waa ɲaamig Yaaya-Batist a ɲaa *batiziye gee ? ɲa Bun walla ɲu geen di ? Telkondu ja. »

³¹ Nuur gay teestu meele benannico aman : « Kar giiji telken̄ kat a maa ? Ya gi telkiji a ɲa Bun kat ɲaamga, ɲaate indinte pey aman : “ Maa di ku poociit kaawoy ? ” ³² Kar ginte gediraado gii diye a “ ɲu gee kat ɲaamga. ” Nu gina kolaw dō geemir, asaan gee okin̄co pakira kadar Yaaya-Batist, ɲaar nabiin̄ce ka seener. » ³³ Hiyya, ɲu telkiiji dō Iisa aman : « Ni ibanno waan kaak ɲaamga. » Kar Iisa gay kaawiico aman : « Di ɲaar-ak, nun oki gaaraakonno waan kaak berdu botol taat nu giniig gamin-an̄ku. »

12

Dan̄il ta gay gooye jineendi kuuk jookumo

(Matiye 21.33-46, Luk 20.9-19)

¹ Min ɲaar-ak, Iisa teesiico dele dan̄la dō agindaw ku *Yuudinnar aman : « Gin mee jineendi rakki. ɲa taattu atay kuuk ɲu koliy *bin̄ dō jineen-aka ho ɲa ɲaamiig in kelel*. ɲa siytu dukitka taat ɲuu miȳn̄ ron̄ ku atiydi-aku. Kar ɲa pintu ger bolok a ɲuu coke kuwa ɲuu gooyin̄ji. Hiyya, ɲa rasig jineen-ak dō gee daarin̄ a ɲuu gooyin̄ji ho ɲa deettu marti. ² Do wiktin taat ron̄-ak nee, ɲa ɲaamtu gay riyor dō gee kuuk gooyaaga a ɲuuji berin̄ haginey. ³ Kar gay gooyindi-ak obiig gay riyor-aku, ɲu koociiga ho ɲu atkiig pisin̄ji orok. ⁴ Wiktin taat gem ka jineendi taliig ɲa as pisin̄ji aaye-ak, ɲa ɲaamtu ka pey. Nuur gay, min ɲa otiico, ɲaar sa ɲu obiiga, ɲu wariiga ho ɲu kayiig dō kaay. ⁵ Min ɲaar-ak, gem ka jineendi-ak ɲaamtu ka pey. ɲaar-ak sa, ɲu deeyiig kalak. ɲa ɲaamtu gay riyor dakina ku pey, daarin̄, ɲu koocgu, daarin̄ gay, ɲu deegu. ⁶ Gem kaak d̄akji-ak illa ron̄ji kon di, ɲa elgig dakina. Kar ɲa osiig adiy aman : “ Ron̄du-an̄, ɲuu karmiyin̄ji. ” Kar ɲa ɲaamiig ba aaro. ⁷ Kar min gay gooyindi-ak taliig ron̄ji 6aaco-ak, ɲu kaawtu benannico aman : “ Talon̄, an̄kar ko kaak ya tacco mate, jineen yaaji d̄ake. Ason̄, daantenga kar jineen yaate d̄ake lote. ” ⁸ Hiyya, ɲu obiiga, ɲu deeyiiga ho ɲu acciig kara min dō jineendi. »

⁹ Min pa-ak, Iisa indiig gee kuuk cokiyaaga-ak aman : « Mee jineendi-ak yaa giniñco maman ? ɲa asa deen̄ gee kuuk gooyaag jineen-aka ho ɲaa berin̄ dō gee ku pey. ¹⁰ Kar ɲa kaawiico pey aman : Kaaw taat ɲu siirtu dō Kitamner-an baati maa ? “ ɲa dambi kaak gay pinindi accitu, ɲaar ko gin dambi kaak ta6 ka gerdi. ¹¹ An̄ ko maan kaak *Rabbin Bun̄ gintu, ho ɲa ajbiyinte tak-tak. ”† »

¹² Min ɲaar-ak di, agindaw ku *Yuudinnar ibintu kadar Iisa deliit dan̄lay-at, ɲa ceera loco. Paa ko, ɲu bariy botol taat ɲuu

† **11:26** Kaaw taar-an ginno dō makaatamna daarin̄ ku Bunđi kuuk ɲu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. * **12:1** ‘ɲaamiig in kelel’ : Werin daarin̄, ɲu kaawa a ‘ɲa ɲaamiig in jaaba’. † **12:11** Wer ka gase kaawor dō Soom 118.22-23.

obinji. Kar gay, nu gin kolaw do geemir. Hiyya, nu rasiig nu deettu.

Kappiye ka miirir

(Matiye 22.15-22, Luk 20.20-26)

¹³ Agindaw ku Yuudinnar naamiiji gee do Iisa a nuuji dibe in kaawo. Min gee-ak, gin *Pariziyenna daarin in gee ku *Herood oki.† ¹⁴ Nu dakiiji kaaw aman : « Gem kol tacco, ni iban kadar ki kaawa seene. Ya kaaw sa, ki kaawaat do gee okinco. Kin isgicinno in gee kuuk kayco jaale. Ki garkiya gee in botol ta Bunji taat tab. Hadi kaawnin ja, *gaanuunte kaaw a gii kappiye miiri do Sezaar, sultan ka tatik ka Room wala kawwi ? Gii kappiye wala gi kappiyaado ? »

¹⁵ Kar Iisa gay iban kadar nu bal imilin ta aditco. Na diyiiico aman : « Maa di ku dibiidu ? Iyondur ja tamma rakki, naa tale. » ¹⁶ Nu iyiiji. Kar Iisa indiigu aman : « Kaa in sin kuuk siir kuwa-an gay ku waa ? » Nu telkiiji aman : « Ku Sezaar. » ¹⁷ Min naar-ak, Iisa diyiiico aman : « Di naar-ak, gamin ku Sezaar, beronjiig do Sezaar, ho ku Bunji sa, beronjiig do Bunji. »

Kaaw ta Iisa taar-at ajbiygu.

Kaawo do bi ka nooyindi

(Matiye 22.23-33, Luk 20.27-40)

¹⁸ Min naar-ak, gee kuuk nu kolij *Sadusiyenna baawiiji moota do Iisa. Gee nuur-ak kaawa a gee ku mate, nuur nooydo. Nu astu indin aman : ¹⁹ « Gem kol tacco, Muusa siirte do gaanuunji aman : “ Ya gem ob daatko ho na mat bal mico, sinji yaa obin murgil-ata. Paa kat, taaji wee koogin do sinji kaak mate. ”§ ²⁰ Cokay, gin sinja peesira. Ka aawo obtu daatko, kar na mattu bal mico. ²¹ Ka seerinkar oki obiit daatko-ata. Naar oki mattu bal mico. Ka subinkar obiita, naar oki mattu. ²² Hiyya, okinco sinja ku peesir-ak obiita ho nu siibiytu bal koogina. Ba aaro, taar sa menuwti gaastu. » ²³ Kar Sadusiyenna-ak indiig Iisa aman : « Do taar-an, kaawnin ja, do yiriy ta nooyindi, min kuuk peesir-an, ka moo taa gine daaciy ? Asaan kuuk

peesir-an okinco midiyti ! » ²⁴ Iisa gay telkiico aman : « Kunko-an rawte, asaan ku ibanno kaaw ta Bunji wala gudurrey. ²⁵ Ka seener, do yiriy ta nooyindi, ginno pey obe. Gee yaa goye ar *dubal ku Bunji kuuk goy ka samaaner. ²⁶ Do bi ka nooyindi, ku bal garkiyin kaaw taat do gaanuun ka Muusa wiktin taat Bunji bayniiji do pompil kaak kobir ako, wal maman ? Na kaaw aman : “ Nun Bunji ka Ibraayim, Bunji ka Isaaka ho Bunji ka Yakuub. ” »* ²⁷ Iisa kaawtu pey aman : « Na Bunji do ka gee kuuk mate, kar gay, na Bunji ka gee kuuk goy mento. Do taar-an, ku rawte tak-tak. »

Gaanuun kaak pakgig okinco

(Matiye 22.34-40, Luk 10.25-28)

²⁸ Wiktin ta Iisa meelij in gee ku nu kolij *Sadusiyenna, tatkaw rakki ka gaanuun ka *Yuudinnar oki hadire. Min tatkaw-ak taltu kadar Iisa telkiico samaan-ak, na baawiiji moota ho na indiig aman : « Gem kol tacco, min gaanuun ka Muusa okinjan, ka moo paka ? » ²⁹ Iisa telkiiji aman : « Cokiyon, koogin ku Israyeel !

*Rabbin Bunje, naar rakki di.

³⁰ Kii elin Rabbin Bunjin in gelbin rakki, in kelmon okintiti, in pikirren okintiti ho in gudurren okintiti.†

³¹ An gay ka aadaag ka awalle :

Kii elin giji ar zin ka meenjin.‡

Min ku seer-an ginno pey gaanuun ka pakgigu. »

³² Hiyya, tatkaw ka gaanuundi diyiiji do Iisa aman : « Seese, gem kol tacco ! Kaa-won-an ka seener. Rabbine, naar ko Bunji kaak rakki-an di ho ginno ka pey. ³³ Gii elin Bunji in gelbin rakki, in pikirrite okintiti ho in gudurrite okintiti. Ho gii elin eente ar zin ka ku maaniite. Gamin nuur-an pakgig *satkin ta mallel ho in satkin taat gee beriy do Bunji. » ³⁴ Min Iisa taltu kadar gem-ak telkiji in ibine-ak, na diyiiji aman : « Kinke-an serekdo in *Meennaw ta Bunji. » Min yiriy taar-at, nu cimtu kayco cat, yoo waan sa indigido pey.

† **12:13** 'Pariziyenna in gee ku Herood' : Gee ku Herood kaawa a gee okinco yaa kappiye miiri do gee ku Room. Kar Pariziyenna gay ello kapuune. § **12:19** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 25.5-6. * **12:26** Wer ka gase kaawor do Ekzood 3.5. † **12:30** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.4-5. ‡ **12:31** Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.18.

*Masi in sultan Dawuud
(Matiye 22.41-46, Luk 20.41-44)*

³⁵ Wiktin ta Iisa garkiyiy gee do *ger ka Bunđi, ɲa diy aman : « Maman agindaw ku gaanuundi kaawiy a Masi ɲaar ronj ka Dawuud ? ³⁶ Ya ɲa ronj ka Dawuud, maa di Ruwwin ta Bunđi ɲaamig sultan Dawuud meenji ɲa diytu aman : « Bunj kaawji do Rabbiner aman :

“ As goy do meedar

nam wiktin taat naaco gedire do adinen,

ɲuu gine wer ka lee asinjin. ”§

³⁷ Paa ko, Dawuud meenji oki kolaag Masi-ak a “ Rabbine ”. Di maman ɲaa gine ronji ? » Wiktin ta ɲa kaawiy pa-ak, gee dakina goya. Kaawoy-at ginco gala.

*Do gaayico agindaw ku Yuudinnar
(Matiye 23.1-36, Luk 20.45-47)*

³⁸ Wiktin taat Iisa garkiyiy gee, ɲa kaawico aman : « Goyonj godom min agindaw ku gaanuundi kuuk el jaawe in batik ku aginda ho el a gee yaaco ooye do werin kuuk gee ɲumiyo. ³⁹ Do geray ku salaaner, ɲu el goye unđa ho ya ɲu kolig do teendi, ɲu doɓa werin kuuk taɓ. ⁴⁰ ɲu tiyaag murgilgal in neendaw. Kar do salaanco sa, ɲu osa kaawin dakina a paa kat, gee yaa ozilinco. Do bi ɲaar-ak ko, taabin taŋco yaa gine rad pak ta gee okinco. »

*Bere ka murgilal
(Luk 21.1-4)*

⁴¹ Kar Iisa goytu moota in maan kaak gee liyiy gurus do ger ka Bunđi ho ɲa taliy man gee liyiy gurus do maanna-aka. Gay gamnar liya gurus dakina. ⁴² Kar murgil rakki pokirinca astu. Ta leetu tammin seer kuuk bal baaco. ⁴³ Hiyya, Iisa koliig maajirnay ho ɲa diyico aman : « Ka seener nu kaawaako, murgil-an ber gurus dakina pakgig gee okinco kuuk liya gurus do maanna-anjka, ⁴⁴ asaan okinco-an ber min gurusco kaak daka maala. Kar murgil-an gay, in pokirruwti, gurusti kaak nec taa tee do menuwir, okinji ta berga. »

13

*Dime ka ger ka Bunđi
(Matiye 24.1-2, Luk 21.5-6)*

¹ Wiktin ta Iisa amiliy min do *ger ka Bunđi, min maajirnay rakki diyiji aman : « Gem kol tacco, tal ja dambay-anjku, tal ja pine-anjka ! » ² Iisa telkiiji aman : « Ka seener ɲa samaane, kar wiktin yaa ase taat ɲuu dime, yoo dambi rakki kaak ɲu diytu do giji sa goyaado. »

*Gamin kuuk gaara gaase ka duniiner
(Matiye 24.3-14, Luk 21.7-19)*

³ Min pa-ak, Iisa coktu ka koot ka Oli-biyennar ho ɲa goytu aaniy ger ka Bunđi. Do wer-ak, maajirnay kuɲ Piyer, Zaak, Yaaya in Andre goy keeco. ɲu indiig aman : ⁴ « Gem kol tacco, kaawniɲ ja, gamin-anj yaa ase kimin ? Ho kaawniɲ maan kaak yaani gaare asinco ka gamin-anj okinco. »

⁵ Iisa gay telkiico aman : « Yaman pakironj, dakonj rasenno zinƙiko ɲuuko jaginco. ⁶ Gee dakina yaa ase in sinđu ho ɲuu kaawe aman : “ ɲa nun ko Masi ! ” ɲu asa rawte gee dakina min do botilco ta samaane. ⁷ Ya ku dora gee kaawa do bi ka gartar, moota wala serek, dakonj barjilenno. Ka seener, gamin-anj yaa asenja, kar duniin gay gaasaado misa. ⁸ Darre in darre asa taasiɲe ho sultan in sultan oki asa taasiɲe. Werin daariɲ kid asa azire ho mey yaa ase. Ar kaak daatik aawiy atti ka weendi, gamin okinco-anj sa gaara kadar gaase ka duniiner gaaye.

« ⁹ Kuɲ gee kuuk aadintu gay, yaman pakironj do goyinco ! Gee asaako iyinco do werin ku dukume seriiner, ɲu asaako koocinco do geray ku salaaner. Do bi kanto, ɲuuko iyinco do unco ka guberneernar ho do sultinniidi. Paa kat, kuuco kaawin seenko. ¹⁰ Kar gay, Kabarre ta Gala, ɲuu gaarin ja do darrinay okinco. ¹¹ Wiktin taat yaa ɲu obinco ho ɲu sakkiyinco, dakonj moyenno do kaaw taat kuu kaawe. Kaawin ɲuur-ak, Ruwwin ta Bunđi yaako gaarinco do wiktin-at di. Kaawonj kaaw taat ta diyiko di. Ampa-ak, ɲa kuɲdo kat kaawaw, ta Ruwwin ta Bunđi. ¹² Do wiktin taar-at, gee asa bere sinƙa ku maaniico ɲuu deenco ho aginay sa yaa gine paa do kooginco. Koogin asa gine adin ku aginiyco ho ɲu asa bariye muutco. ¹³ Do bi kanto, gee dakina asaako pocinco. Kar gem kaak

obit imaanji bombo nam do muutuy gay, nya gase jile. »

*Taabin ta dakina
(Matiye 24.15-28, Luk 21.20-24)*

¹⁴ « Gem kaak garkiyaat kaaw-an, nya iban baati ! Ku asa tale maan ka nigindi kaak Bun yiliyo goy do wer kaak kuu-naydo kanji. Ya ku talga, gee kuuk goy do geeger ka Zuude, illa nuu gade do bayco ku dambiniidi. ¹⁵ Waan kaak jammiya kara gediraado unje atta nya soke gamnay. ¹⁶ Ansii di oki, kaak deet do morgoy sa yeepaado geero, nya icin batkoy. ¹⁷ Radco do daad kuuk in aditco ho kuuk macpi do menaw nuur-aku ! ¹⁸ Indon Bun, gamin-an yaa asenno do koyin ku elgol ku rada. ¹⁹ Ka seener do wiktin taar-at, taabin yaa gine dakina do geemir pak taat gee aawtu min Bun kilgiyiit duniine yoo dinka. Kar ta deelaado pey tak-tak. ²⁰ Ya Bun kat bal peyin taabin kodok, waan pakaado. Kar gay, nya peyit kodok do saan ta gee kuuk nya dobtu. ²¹ Do mena nuur-ak, ya nu kaawaako aman : “ Talon, Masi, naar goy anne ! ”, wala aman : “ Naar goy annere ! ”, dakon cokiyinco. ²² Ka seener, gay raadindi dakina yaa ase : daarin yaa kaawe a nuur ko Masi ho daarin a nuur nabiinna. Nuu gine gamin dakina kuuk ajbay in kuuk gaara gudurrico a nuu jage gee. Nuu jage yoo nuur kuuk Bun dobtu ya nuu gedire. ²³ Kun gay, yaman pakiron ! Nun minikon ko. »

*Yeepe ka Ron gemor
(Matiye 24.29-31, Luk 21.25-28)*

²⁴ Kar Iisa kaawiico pey do maajirnay aman : « Do menaw nuur-ak, ya taabin-at bire, pato yaa mate, kooy sa ceeraado pey, ²⁵ kaalin yaa solle min kuwa ho gamin kuuk gin gudurre ka samaaner asa azire. ²⁶ Kar kat, gee yaan talin nun *Ron gemor yaa ase datik ucar in gudurrer okintiti ho in *darjiner. ²⁷ Naa naame *dubildu do adiy ka kidar okinji, nuu numin gee kuuk nu dobtu min do coke ka pati yoo do gale ka pati. »

*Danjil ta et kaak nu koliy pigiye
(Matiye 24.32-35, Luk 21.29-33)*

²⁸ « Cokiyon danil ta *pigiye. Ya ku tala leeginay kat eccaw ho nu lee, ku iban ko kadar kabun gaaye. ²⁹ Ampa di kunjo oki, ya ku talaag gamin-an asaw, ibinon kadar nun *Ron gemor, nu gaay ko ote. ³⁰ Ka seener nu kaawaako, gee ku dinka-an mataado di, gamin-an okinco yaa ase. ³¹ Samaane in kida yaa sawle, kar kaawnar gay rawtaado tak-tak.

*Wiktin taat Ron gemor yaa yeepe
(Matiye 24.36-44)*

³² « Kar do yiriy ta moo in pat ta moo naa yeepe gay, waan ibinaagdo, wala *dubal ku Bun, wala nun Ron. Tatte Bun keeji di iban. ³³ Yaman pakiron, goyon mento asaan ku ibanno kimin wiktin-at yaa ase. ³⁴ Maanna-an, naar ar gem kaak baa marti. Na rasiig geriy do gay riyoy. Ay gem di na gaarji riy taat nya gine ho do gem kaak gooyaajiig geriy gay, nya diyiji a nya goy mento. ³⁵ Di naar-ak, goyon mento, asaan ku ibanno yiriy ta moo mee gerdi yaa yeepe. Kin nya ase in maako, datik aandor, in kokir ka awalle wal in kawtira ! ³⁶ Ya nya yeep rimsilik sa, nya gasakonno ku weye. ³⁷ Taat nu kaawiiko-an, nu kaawiit do gee okinco : « Goyon mento ! »

14

*Dee ka kaawor do muut ta Iisa
(Matiye 26.1-5, Luk 22.1-2, Yaaya 11.45-53)*

¹ Dak ko menaw seer di, *Yuudinna yaa gine iidinco taat nu koliy *Paak ho in ta mappa kaak bal *gele. Agindaw ku gay satkiner in agindaw ku gaanuundi bariya botol taat nuu obin Iisa in cigile a nuu deenji. ² Nu kaawtu benannico aman : « Gi gediraado obin in yiriy ta iidiner, yampa, gee yaa barjile. »

*Kockice ka itirdi do kaay ka Iisa
(Matiye 26.6-13, Yaaya 12.1-8)*

³ Yiriy rakki, Iisa goy do geeger ka Betani do ger ka Simon kaak dukum burdum. Wiktin taat na goytu tee, daatik rakki unjitu. Do pisinti ta gin dew ka dambir kaak nu kolaag albaatir. Dewti-ak miin in itir kaak gasdo badam, nu kolaag « naar ». Itir-ak, nu bal amsin in maan ka pey.

Min ta unjitu, ta kilciit gaay ta dewti kar ta kockiciiji itir do kaay ka Iisa. ⁴ Min gee kuuk goy ede-ak, daarin dapintu ho nu kaawiy benannico aman : « Maa di ta nigiiig itir-an dur di ? ⁵ Ya gi gidiiyig itir-an, nec naate iye gurus pak tammin miy subba ho gii deedin do pokirnar. » Do wer-ak, nu uciitit do daatko-ata.

⁶ Kar Iisa gay diyu aman : « Rasonta ! Maa di ku taa'iyiita ? Riy taat ta giniiduan samaane. ⁷ Ka seener, pokirna nuur goy doo in kunjo ho ya ku rakaw, nec kuuco gine taat samaane. Kar nun gay goyaado in kunjo doo. ⁸ Ta gin ta gudurruti. Min din di ta kockicdu ko itir, uudin ta neginda nuu unjin zir do maginer. ⁹ Ka seener nu kaawaako, ay wer kaak nuu gaarin Kabarre ta Gala do adiy ka kidar, nuu moye bit ka daatko-anta ho nuu ose do maan kaak ta gintu. »

*Isine ka Zuudas do Iisa
(Matiye 26.14-16, Luk 22.3-6)*

¹⁰ Hiyya, min paliinna ku Iisa kuuk orok in seer-aku, rakki kaak nu kolaag Zuudas Iskariyoot baawtu do agindaw ku gay satkiner ho na kaawiico in maman naaco gaarin Iisa, nuu obinji. ¹¹ Min nu doriit kaaw ta Zuudas, aawco gala. Nu diyiiiji a nuuji bere gurus. Min yiriy taar-at di, Zuudas teestu bariye botol taat maman naaco gaarin Iisa, nuu obinji.

*Iidin ta Paak
(Maark 14.17-21, Luk 22.7-14, 21-23, Yaaya 13.21-30)*

¹² Yiriy taat awalle ta iidin ta mappa ka bal *gele, yiriy taar-at, nu daggiy baar, nu gingiy tee ka *Paakdi. Maajirnay indiig Iisa aman : « Ki raka a ni baate gine tee ka Paak momo ? »

¹³ Kar Iisa tabirtu maajirnay seera ho na diyiiico aman : « Baan do geegirdi, kuu naame in gem rakki icil jalin ka amiydi, aadonga. ¹⁴ Do ger kaak naa unje, kaawonji do mee ka gerdi-ak aman : « Tatkaw naaminti a niin inde wer kaak naa tee ka iidiner in maajirnay ? » ¹⁵ Kar naako gaare ger berel ka gusuurdi, gamnay okinco goy ko. Eden ko, kuute gine tee. »

¹⁶ Hiyya, maajirnay baawtu do geegirdi. Nu gasiig gamin-ak uudin taat Iisa kaawiico ho do wer-ak ko, nu gintu tee ka Paakdi.

¹⁷ Min pat gale, Iisa in paliinnay ku orok in seer ottu. ¹⁸ Wiktin taat nu tiyo, na diyiiico aman : « Ka seener nu kaawaako, rakki minninko yaadu isine. Naar kaak tiya in nun-an di. »

¹⁹ Min nu doriit kaaw-at, zin'kico ooliig koloc. Kar nu teestu indinji rakki rakki aman : « Na nununno doo ? » ²⁰ Iisa gay telkiico aman : « Min kunjo kuuk orok in seera, na naar kaak pisinni oraw do parkian di. ²¹ Ka seener, nun *Ron gemor asa mate ar taat Kitamne kaawtu do bi kanto. Kar gay, radji do gem kaak isindu ! Gem-ak, ya nu bal weenji sa guna ! »

*Tee ka Paak ta Marbinto
(Matiye 26.26-30, Luk 22.14-20, 1 Korentiyen 11.23-25)*

²² Wiktin taat nu goytu tee, Iisa ictu mappa, na deliiji barkin do Bunji, na piriiga ho na beriicog do maajirnay. Kar na kaawiico aman : « Obon ho taan, naar-an zir. » ²³ Kar na ictu pey *kordindi, na deliiji barkin do Bunji ho na beriicota ho okinco seetu. ²⁴ Kar na diyiiico aman : « Nuur-an baarir. Baar-an duunit *Jamaw ta marbinto taat Bun asiy obe in gee ho kuuk min do saan ta gee dakina. ²⁵ Ka seener nu kaawaako, nu siyaado pey maam ku *bin'ndi nam yiriy taat naa see kuuk marbinto do *Meennaw ta Bunji. » ²⁶ Hiyya, nu riytu riyin ku iidiner, kar nu amiltu nu baayiy coke koot ka Olibiyennar.

*Kaaw do bi ka tatire ka Piyer
(Matiye 26.31-35, Luk 22.31-34, Yaaya 13.36-38)*

²⁷ Do wer-ak, Iisa kaawiico do maajirnay aman : « Okinjo, kuun rasindu, asaan do Kitamner nu kaaw aman : « Naa deen gay gooyindi ho tangiy yaa totire. »* » ²⁸ Kar Iisa kaawtu pey aman : « Wiktin taat nu nooy gay, naako ogire do kid ka Galile. » ²⁹ Piyer gay kaawiiiji aman : « Ya okinco-an rasiin'cin oki, nun gay rasaacinno tuk. » ³⁰ Iisa gay telkiiiji aman : « Cokay, naan kaawe seene, yiriyta-an di, do aando-anta,

* 14:27 Wer ka gase kaawor do Zakariya 13.7.

kokir boogaado dees seer di, kii tatire dees subba a ki ibingunno. » ³¹ Piyer gay wakiliiji aman : « Ha'a, ya nu mata in kinke oki, nu tatiraado a nu ibingicunno » Kar maajirna okinco kaawtu paa di.

*Inde ka Bunji Jetsemaane
(Matiye 26.36-46, Luk 22.39-46)*

³² Hiyya, Iisa in maajirnay ottu do wer kaak nu kolaag Jetsemaane ho na kaawico aman : « Goyon anne, nun baa inde Bunj. » ³³ Kar na koliig Piyer, Zaak in Yaaya. Do wer-ak, kelmoy amiltu ho ziy sa oolga. ³⁴ Kar na kaawico aman : « Kelmol tiyaan but-but ar naa mate. Kun goyon anne ho goyon mento. » ³⁵ Na sinjitu unda sooda, na dersitu ho na teestu inde Bunj a na rakaw naaji etirin wiktin ta taabiner-an minniner. ³⁶ Na indiig aman : « Baaba, locin-ak raddo, etirit taabin-an minniner. Yampa, taa ginenna ar taat nun rakiyo, illa taat kin rakiyo. » ³⁷ Min naar-ak, na yeepiico do maajirnay kuuk subba. Kar na gasiig nu weyaw. Na kaawiji do Piyer aman : « Simon, ki weya ga ! Ki bal gedire goye mento pat rakki di oki ? » ³⁸ Goyon mento ho indiguwon Bunj kuu goye bombo ya *Seetanne gecaako. Gelbin ka gemor, naar gin niyin taat naa gine taat samaane, kar ziy gay gedarro. » ³⁹ Ka seerinkar na etirtu, na inditu Bunj ho na deeliig kaawnay nuur-ak di. ⁴⁰ Kar na yeepu pey do maarjirnay ho na gasiig nu weyaw nam nu gedarro piliin odinco, nu ibanno taat nuuji kaawe. ⁴¹ Min na inde Bunj ka subbinakar, na yeepiico ho na diyiiico aman : « Ku weyaw ho ku darma misa ? Way, din wiktinti nec kate. Nun Ron gemor, nuun berindu do pise ku gay zunuubinnar. » ⁴² Talon, gem kaak isinduan asa ko eka ! Ucon, naamintenga ! »

*Obinji ka Iisa
(Matiye 26.47-56, Luk 22.47-53, Yaaya 18.3-12)*

⁴³ Min Iisa kaawa misan di, Zuudas min paliinna kuuk orok in seer astu in gee dakina. Min gee-ak, daarin gin *seepinpan ho daarin gay gin donkilay. Agindaw ku gay satkiner, agindaw ku gaanuundi ho in *aginay ku Yuudinnar kat naamgu. ⁴⁴ Zuudas, kaak isinji do Iisa, gaarco botol

taat maman nuu obinji. Na kaawico aman : « Naar kaak naa baamiye, naaji gine cuud, na naar ko ku rakiyo. Obonga, deetonga ho goyon samaane. » ⁴⁵ Min nu ottu, ta bite-an di Zuudas sinjiji moota do Iisa ho na ooyiiji aman : « Gem kol *Rabbiney ! » Kar na baamiyiiga ho na giniiji cuud. ⁴⁶ Hiyya, nuur kuuk daarin baawiji moota ho nu obiiga.

⁴⁷ Ek di rakki min maajirnay ku Iisa ceepu seepiney, na asidiig gay riyor kaak gina riy do *mee satkiner ka tatko ho na dukumijit dengey. ⁴⁸ Kar Iisa piltu biy aman : « Ku astu in seepinpan ho in donkilay a kuun obindu. Wala nu kokino ? » ⁴⁹ Kun kawta, nu goy in kunko do *ger ka Bunji ho nu garkiyiy gee. Maa di ku obginno annere ? Kar gay, ta kuuniyutu ampa-ak a kaaw taat nu siirtu do Kitamner yaa ase do werti. » ⁵⁰ Min naar-ak, maajirnay okinco gadtu, nu rasiiga. ⁵¹ Do wer-ak gin dubil rakki kaak aadaag Iisa. Na ginno kesuune illa na kakil zimilla di. Gee-ak obaaga. ⁵² Naar gay pikicog zimillay-aku ho na gadtu tukinka.

*Iisa do unco ka agindaw ku gay satkiner
(Matiye 26.57-68, Luk 22.54-55,63-71,
Yaaya 18.13-14,19-24)*

⁵³ Min naar-ak, nu iyiig Iisa do ger ka mee satkiner ka tatko. Do wer-ak ko, agindaw ku gay satkiner, agindaw ku gaanuundi in *aginay ku Yuudinnar numtu. ⁵⁴ Piyer gay aadaag min serek nam nu ottu do ger ka mee satkiner-aka. Kar na unjitu do wer ka berel ka gerdi-aka ho na goytu in askirna, nu ooriy ako. ⁵⁵ Sando, agindaw ku gay satkiner in agindaw ku Yuudinnar bariya botol taat nuuji diye kaaw do Iisa, nuu deenji. Ya kaaw-at do wertido oki, do tanco-at, ta ginaado maanna. ⁵⁶ Ka seener gay, gee dakin diyiji kaaw ta raadiner, kar kaawco gay rakki do. ⁵⁷ Gee daarin uctu, nu diyiji kaaw ta raadiner aman : ⁵⁸ « Ni dorig gem-an kaawa a naa dimin ger ka Bunji kaak gee pintu-anja, kar do menaw subba di, naa pine ka pey. Ger naar-ak, nuur geenno kat yaa pininji. » ⁵⁹ Do kaaw taaran sa, kaawco rakkido.

⁶⁰ Hiyya, mee satkiner ka tatko uctu do unco ka geemir, na indiig Iisa aman : «

Kiñ telkaacodo ga ? Gee-añ kaawa do bi kanjin doo ? » ⁶¹ Kar Iisa gay buguma di, ña telkido. Min ñaar-ak, mee satkiner ka tatko indiig pey aman : « Kiñ ko Masi, Roñ ka Buñ kaak gee abdiyiyo walla ? » ⁶² Iisa gay ooytu aman : « Hii ! Ña nun ko ho kuun talin nun *Roñ gemor goy do meeday ta Buñ kaak gin gudurre okintiti ho kuun talin pey wiktin taat naa ase min ka samaaner in uca. » †

⁶³ Min mee satkiner dortu pa-ak, ña eeriit kesuuney ‡ ho ña diytu aman : « Wala gi raka pey saadine ! ⁶⁴ Ku doraaga, gem-añ nigiy biy in Buñ-añka ! Ya do tañko, gem-añ, gii giniñ maman ? » Kar okiñco diytu aman : « Taar-an nec ko iye muutuy. » ⁶⁵ Min gee kuuk goy ede-ak, daarin teesiiji pice ulin do Iisa. Ñu duuniig odinay, ñu koociiga ho ñu indiig aman : « Hey nabiñce-añka, kaawnin ja waa kaak menñinçin § ! » Kar askirna ñaamiig Iisa in baase.

Tatire ka Piyer do bi ka Iisa

(Matiye 26.69-75, Luk 22.56-62, Yaaya 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Wiktin taat Piyer goyiy kara do wer ka berel ka gerdi, gay riyor ta mee satkiner ka tatko astu. ⁶⁷ Ta taliig Piyer oora ako, ta ibiniiga, kar ta diyiji aman : « Kiñke oki, ki goy in Iisa kaak min Nazareet-aka. » ⁶⁸ Kar Piyer gay tatirtu aman : « Nu ibingigdo. Nu ibanno taat ka rakiy kaawe. » Min pa-ak, Piyer amiltu kara min do wer-aka, ña peytu do bit ka botildi. Hiyya, kokir boogtu. ⁶⁹ Gay riyor-at gay taliiga ho ta diyico do gee kuuk goy ede-ak aman : « Kuñ gem-añ ñaar min ñuura tara. » ⁷⁰ Piyer gay tatira di pey. Darum sooda, gee kuuk goy ede-ak diyiji pey do Piyer aman : « Ka seener, kiñke sa min ñuura, asaan kiñke min Galile. » ⁷¹ Kar Piyer teestu togile aman : « In Buñ-añka, nu diyko doo a nu ibingigdo gem kaak ku kaawiy-añka ! Ya nu raada sa, Buñ, ñaa daan kara. » ⁷² Do wer-ak di, kokir boogtu ka seerinkar. Ek di Piyer moyiit kaaw taat Iisa kaawiji aman : « Awal ta kokir yaa booge dees seera, kii

tatire dees subba a ki ibinginno. » Hiyya, ña amiltu kara ho ña zugiig ale.

15

Iisa do unji ka Pilaat

(Matiye 27.1-2,11-14, Luk 23.1-5, Yaaya 18.28-38)

¹ In kawtir wer dugus-dugus, agindaw ku gay satkiner, *aginay ku Yuudinnar, agindaw ku gaanuundi in gay dukume seriiner, okiñco numtu dee kaawco. Min ñu deetu kaawco, ñu duuniig Iisa, ñu iyiga ho ñu berijig do Pilaat, guberneer ka Room. ² Pilaat indiig Iisa aman : « Kiñ ko sultan ka Yuudinnar walla ? » Iisa gay telkiiji aman : « Kiñ meenjin kaawit ko. » ³ Agindaw ku gay satkiner diyiji kaawin dakina. ⁴ Pilaat indiig pey aman : « Ki telkaado ga ? Ki doraag doo di kaawin okiñco kuuk ñu diyijin-añku ? » ⁵ Kar Iisa gay balji telke maanna nam Pilaat din sa ajbiye.

⁶ Ay iidin ta *Paakdi, guberneer Pilaat imilgiy gem rakki min dañaayne, ñaar kaak gee inditu. ⁷ Do wiktin taar-at, gin gem rakki sinji Barabaas, goy dañaayne. Gem-ak, ñu obig dañaayin sawa in eenji kuuk ñu barjiliig gee ho ñu dee gemo. ⁸ Gee dakina baawiji do Pilaat. Ñu teestu indinji a ñaaco gine maan kaak ña gingiyco ay iidin ta Paakdi. ⁹ Pilaat telkiico aman : « Ku raka naako pikiñ Sultan ka Yuudinnar walla ? »

¹⁰ Pilaat ibina tam kadar min hasuudina di, agindaw ku gay satkiner iyijig Iisa. ¹¹ Do wer-ak, agindaw ku gay satkiner isiniig gee-ak a ñuu indin Pilaat ñaaco pikiñ Barabaas. ¹² Pilaat indiigu pey aman : « Kar ñaar kaak ku koliy Sultan ka Yuudinnar-añ gay, naa giniñ maman ? » ¹³ Ñuur gay baagtu koole aman : « Doodig ka etor ! Doodig ka etor ! » ¹⁴ Pilaat indiigu pey aman : « Ñaar nig maa di ? » Ñuur gay koola koolen di aman : « Doodig ka etor ! Doodig ka etor ! »

¹⁵ Pilaat rakaado nige aditco ku gee-aku. Hiyya, ña pikiicog Barabaas. Kar Iisa gay, ña diyico a ñuu koocin in kordingo. Min

† 14:62 Wer ka gase kaawor do Daniyeel 7.13. ‡ 14:63 'ña eeriit kesuuney' : Do aadin ta Yuudinnar, eere ka kesuuni-ak gaara kadar aditco nige. § 14:65 'menñinçin' : Werin daarin, ñu kaawa a 'doosiñci'.

nu koocga, na beriicog do askirnar a nuu doodni ka etor.

*Ajimiika ta askirnar do Iisa
(Matiye 27.27-31, Yaaya 19.2-3)*

¹⁶ Min naar-ak, askirna iyig Iisa do geriy ka guberner, nu unjiig atta. Kar nu koliig eenco askirna okinco. ¹⁷ Do wer-ak, nu isiji batik ta dindik bun ar ta sultinniidi. Kar nu siyiiji jakumne ta jamiidi ho nu isiji ar jakumne ta sultinniidi. ¹⁸ Kar nu teesiiji ooye aman : « Seek, sultan ka Yuudinnar ! » ¹⁹ Kar nu menniig do kaay in eto, nu piciji ulna ho nu dersiy do unji, ansi-ak a nu karmiyaaga.

²⁰ Min nu ajimiyig ko ajimiye, nu cimijit batko-ata, kar nu isijit tanji, nu baay doodni ka etor.

*Dode ka Iisa ka etor
(Matiye 27.32-44, Luk 23.26-43, Yaaya 19.17-27)*

²¹ Wiktin nu baayiyo, nu naamtu in gem rakki paa sinji Simon. Gem-ak min geeger ka Sireen* ho na asa min yeero. Na takan Aleksandir in Rupuus. Nu asiriig a naa icin etoy ka Iisa. ²² Kar nu iyig Iisa do wer rakki nu kolaag Golgota. Pa-ak diya aman : « Dawik ta kaar. » ²³ Do wer-ak, nu rakki bere maam kuuk amse in dawin kaak nu kolii « miir ». Naar gay pooce. ²⁴ Hiyya, nu doodiig ka etor. Min nu doodga, nu deediit kesuuney werin dakina ho ay gem di icin taat galji.

²⁵ Wiktin taat nu doodiig Iisa, pat nec parrika ta kawtira. ²⁶ Nu siirtu kaaw taat iy obinji aman : « Naar-an ko sultan ka Yuudinnar. » ²⁷ Gin kokinay seera oki nu doodgu do serpay ka atiydi, rakki do meeday ho rakki gay do nugilay. [²⁸ Ansii ko, kaaw ta nu siirtu do Kitamner astu do werti aman : « Nu osig in gee kuuk jookumo. »]† ²⁹ Gee kuuk bira min ede-ak sekiiy kayco ho nu wariig Iisa aman : « Hey ! Kin kaak rak dimin *ger ka Bundi ho in menaw subba di, kii pine ka pey, ³⁰ jil kat doo zin ka meenjin ho paay min ka etor ! »

³¹ Yoo agindaw ku gay satkiner in agindaw ku gaanuundi sa samtiyaaji do Iisa, nu kaawiy benannico aman : « Na jil gee ku pey, kar din gay, na gedarro jile ziy ka meenji ! » ³² Seese Masi, sultan ka Israyeel. Paay din di min ka etor, nii tale kar niin aamine. » Yoo kokinay kuuk nu doodtu in naara oki waraaga.

*Muut ta Iisa
(Matiye 27.45-56, Luk 23.44-49, Yaaya 19.28-30)*

³³ Min pat ottu yiriyo, ta mattu. Wer astu gondiko do kid okinji nam pat subba ta maako. ³⁴ Do wiktin taar-at, Iisa kooltu rada aman : « Eli, Eli, lema sabaktani ? » Ansi-ak aman : « Bundu, Bundu, maa di ki poocinu ? » ‡

³⁵ Gee daarin kuuk goy moot-ak dorga ho nu diytu aman : « Cokiyon ja, na kolaag *Eli ! » ³⁶ Do wer-ak, rakki minnino gadu na ictu bit ka jardor, na duuniit do bi ka etor ho na coopiig do maam kuuk tooro. Kar na beriijig do Iisa a naa coode. Kar na diytu aman : « Eron ja, gii tale ya Eli kat asa paayin min ka etor. » ³⁷ Kar Iisa kooltu rada ho na mattu.

³⁸ Min na mattu, zimilla kuuk bigira§ nu caaltu atta do ger ka Bundi eertu min datko min kuwa yoo keder. ³⁹ Min tatkaw ka askirin ku Room ka pey do unji ka Iisa taltu maman Iisa mattu-ak, na diytu aman : « Way, gem-an Ron ka Bundi ka seener ! »

⁴⁰ Do wer-ak, goy oki daad daarin kuuk aadig Iisa. Nu taliy min serek. Minnino goy Mariyam ta Magdala, in Mariyam atan Zaak ka kapaki in Zooze, ho in Salome. ⁴¹ Nu aadig Iisa wiktin ta na goyiy Galile, nu taliy kaaci. Do wer-ak goy oki daad dakina ku pey, kuuk coon in naara Zeruzaleem.

*Unje ka Iisa do maginer
(Matiye 27.57-61, Luk 23.50-56, Yaaya 19.38-42)*

⁴² Wiktin taat Iisa mattu ka etor, *Yudinna okinco siya zinico do yiriy ta sabitdi. Yiriy taar-at teesa min gale ka pati nam gale ka pat ta kawta. Do aadino ta Yuudinnar, waan unjaado gem ka mate

* **15:21** 'Sireen' : Na kid ka gee ku pondiko kaak goy in munsakne. † **15:28** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bundi kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. ‡ **15:34** Wer ka gase kaawor do Soom 22.2. § **15:38** 'bigira' : Werin daarin, nu kaawa a 'bakar'.

do maginer in yiriy ta sabitdi. ⁴³ Do wer-ak, gin gem rakki nu kolaag Yuusup min geeger ka Arimate. Naar oki min agindaw ku darrer ho gee karmiyaaga. Na era ase ka *Meennaw ta Bunji. Yuusup bal rake a zi ka Iisa yaa goye ka etor in yiriy ta sabitdi. Na baawiiji do Pilaat bal kolaw ho na indiig zi ka Iisa. ⁴⁴ Min Pilaat dortu kadar Iisa mat ko, na ajbiyту tak-tak. Kar na koliig tatkaw ka askirnar-aka ho na indiiga ya Iisa mat ko jammiye. ⁴⁵ Min Pilaat doriit kaaw ta tatkaw ka askirnar-ak, na beriiji botol do Yuusup na baayiy paayin zi ka Iisa.

⁴⁶ Hiyya, Yuusup gidiyту kapanne, na paayig zi ka Iisa min ka etor ho na maliyig in kapanne-ata. Min na maliyga, na baawtu unjiig do magin taat nu dodditu ka dambar. Min pa-ak, na tunkiltu dambi ho na dibiriit magin-ata.

⁴⁷ Wiktin taar-at, Mariyam ta Magdala in Mariyam atan Zooze goy tala do wer kaak nu diyig Iisa.

16

Nooye ka Iisa

(Matiye 28.1-8, Luk 24.1-12, Yaaya 20.1-10)

¹ Min yiriy ta sabit birtu, kun Mariyam ta Magdala, in Mariyam atan Zaak, in gaaco Salome gidiyту itir, nu baawiiji kockice do zi ka Iisa. ² In yiriy ta dumaas, wer dugus-dugus sabaan cokaw, nu amiltu, nu baayiy do maginer. ³ Do botildi, nu kaawiy benanico aman : « Waa yaate tunkiliin dambi min do bit ka maginer ? »

⁴ Kar nu jaaltu kayco, nu tala kar dambi ka tatiko-ak waan tunkilig ko. ⁵ Wiktin taat nu unjiyo, nu gastu dubil rakki goy keder in serip ta meeda. Dubil-ak is kesuun portiko. Min nu taliiga-ak, kolaw obiigu. ⁶ Kar dubil-ak kaawiico aman : « Dakon ginenna kolaw. Nu iban kadar ku bariya Iisa ka min Nazareet kaak nu doodtu ka etor. Naar ginno anne, na nooye. Talon, an ko wer ka nu diyiga. ⁷ Kar baan, dakonco kaaw do maajirnay in do Piyer aman : “ Naar ogirkon ko do kid ka Galile. Anner kat, ku baayiy talinji uudin ta na kaawiiko. ” »

⁸ Hiyya, daad-ak amiltu ho nu gadtu serek min do maginer. Asaan nu barjile ho

nu azira jug-jug. Min kolaw di yoo do waan sa, nu bal kaawe.

Bayne ka Iisa do Mariyam ta Magdala (Matiye 28.9-10, Yaaya 20.11-18)

⁹ [Min Iisa nooytu, yiriy ta dumaas in kawtir kawtira, na bayniitit ja do Mariyam taat min geeger ka Magdala, taat na atiktu aaridna peesira min do ziti. ¹⁰ Ta baawtu, ta osiico do nuur kuuk awalle goy in naara. Nu morkaw ho nu alaw. ¹¹ Kar nuur gay, min nu doriit kaawti taat a ta talig Iisa nooye-ak, nu bal icin kaawti.

Bayne ka Iisa do maajirnay seera (Luk 24.13-35)

¹² Min naar-ak, Iisa ziy newsitu ho na bayniico do maajirnay kuuk seera do wiktin taat nu baayiy yeero. ¹³ Hiyya, nu yeeptu geero ho nu osiico do eenco maan kaak kuuniyco botildi. Kar nuur gay bal icin kaawco.

Bayne ka Iisa do maajirnay kuuk orok in rakki

(Matiye 28.16-20, Luk 24.36-49, Yaaya 20.19-23, Akt 1.6-8)

¹⁴ Hiyya, ba aar Iisa bayniico do maajirnay kuuk orok in rakki do wiktin ta nu tiyiyo. Na leesiico do bi ka imaanco taat sooda ho in kayco kuuk bombo, nu icgiydo kaaw ta gee kuuk talig na nooye. ¹⁵ Kar Iisa diyico aman : « Jaawon adiy ka kidar okinji. Gaaron Kabarre ta Gala do gee okinco. ¹⁶ Naar kaak aamine ho nu *batiziyga, Bun yaa jilinji. Kar naar kaak bal aamine gay, Bun yaaji dukume seriine. ¹⁷⁻¹⁸ An ko gamin kuuk ajbay kuuk yaa gaare a gee-an aamin lotu : nuur kuuk aamin lotu-ak yaa gedire atke aaridna in sindu ho nuu gedire kaawe kaawin kuuk marbinto. Nuu obe aalna wal ya nu see kop taat diya sa, ginaacodo maanna. Nuu lee pisinco do gee ku radaw ho gee-ak yaa coole. »

Coone ka Iisa ka samaaner (Luk 24.50-53, Akt 1.9-11)

¹⁹ Min *Rabbin Iisa kaawiico pa-ak, Bun coonig ka samaaner ho na diyig do meeday. ²⁰ Min naar-ak, maajirnay totirtu do ay wero, nu gaariy Kabarre ta Gala. Rabbin

gaayiigu nu giniy gamin kuuk ajbay kuuk
gaara kadar kaawco ka seener.]*

* **16:20** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daariñ ku Buñdi kuuk nu siirtu min awalle iñ kaaw ta Grek.

Kabarre ta Gala ta Luk Pile ka kaawor

Gee kuuk awalle kat kaaw min daayum kadar Luk siir makaatamna seera : ta rakki ko-anta ho ta seerinkar gay, Akt, riy taat paliinna gintu. Luk gay, naar paliinno ho na bal talin Iisa in odinay. Kar gay, na daptoor ho naar oki hadire do wiktin taat Pool gaariy Kabarre ta Gala do gee kuuk Yuudinnado. Na bariy baaco samaane ta gamin okinco kuuk kuuniye do goyinjji ka Iisa min do teesindi. Gamin nuur-an ko kuuk berji botol na siiriit Kabarre ta Gala-anta. Na siirit do gem rakki kaak Yuudincedo sinji Teyopil ho min loci ko Kabarre-an totirtu do gee kuuk Yuudinnado kuuk goy do ay wero ho kaawa Grek.

Na gaariico baaco ku kaawin kuuk rada ho aadanna ku Yuudinnar. Luk gaara oki ele kaak ta6 kaak Bunj gintu do kooginar, do daatir, do pokirnar, do awraatinnar ho do nuur kuuk gee poocgu. Maktumne-an gaara kadar Kabarre ta Gala, taar asa oki in galal, in oziliika ho in salaane. Luk raka a gee okinco kuuk do adiy ka kidar yaa ibine kadar Iisa, naar gay jilinco.

Teesinti ka Kabarre ta Gala ta Luk

¹ Gem kol sinji Teyopil, min awalle, gee dakina gec siirin gamin kuuk kuuniy do datikte. ² Nu gaarten gamin-ak ar kaak awalle gee kuuk tal in odinco osiitengu, nuur-ak riyco ta gaare kaaw ta Bunji di. ³ Ampa-ak, nun oki, aldu gala taat min nu bariytu baaco samaane ta gamin okinco kuuk kuuniy min do teesindi, nu siiriin gamin-ak rakki rakki locin. ⁴ Nu siiriin-ak asaan kii ibine seen ta garaan taat ki gastu.

Dubil ka Bunji gaara weenji ka Yaaya-Batist

* **1:5** 'gay satkiner ku Abiya' : Min wiktin taat Dawuud goy sultan, nu deedig gay satkiner werin orok seer in pood (24). Do wiktin taar-at, Abiya tatkaw ka gay satkiner ka porpodinjar. Kar min gay satkiner okinco, werco kaak rakki asgiy gine riy do ger ka Bunji menaw peesira, kar nu rasiit kamin do eenco. Zakariya gay, naar gay satkiner min gee ku Abiya. † **1:14** 'aaciye' : Werin daarin, nu kaawa a 'dagine'.

⁵ Do wiktin taat *Herood goyiy sultan ka Zuude, gin gay satkiner rakki nu kolaag Zakariya. Na gina riy do *ger ka Bunji in gay satkiner ku Abiya. * Daaciy, sinji Elizabeet, ta min tamba ta *Haruun. ⁶ Zakariya in daaciy, seerco, nu gee sellen do unji ka Bunji, ho in gelbin rakki, nu karmiyaag *gaanuun ka Bunji okinji. ⁷ Kar nuur gay bal wee asaan Elizabeet, taar mogina ho seerco nu za6 ko tak-tak.

⁸ Yiriy rakki, tamba tan Zakariya as gine satkine do ger ka Bunji asaan ta kaminco. ⁹ Zakariya kat ta gal do kaay a na 6aa onne *dokkanne atta do *ger ka Bunji ar kaak gay satkiner gingiy do aadinco. ¹⁰ Wiktin taat dokkanne onniy-ak, gee okinco gay goy salkiya kara. ¹¹ Tala kar, *dubil ka Bunji bayniiji do Zakariya ho na pey do meeday ta wer kaak dokkanne onniy-aka. ¹² Min Zakariya taliig dubil-ak, na barjiltu ho kolaw obiiga. ¹³ Kar dubil-ak gay kaawiji aman : « Zakariya, dak gineno kolaw. Bunj cokiyyit salaanen. Daacin Elizabeet yaan wee mico. Ya ta wee, kii kolin Yaaya. ¹⁴ Adin yaa gine portik aale ho gee dakina yaa aaciye† in kinke do bi ka weenji. ¹⁵ Asaan mic-ak asa gine gay riyor tatko ka Bunji. Wala na siya maama, wala na siya argi. Min do adti ka yaaco di, Ruwwin ta Bunji miinig ko. ¹⁶ Na asa iyin koogin ku Israyeel dakina do botol ta *Rabbincun Bunj. ¹⁷ Na ogirin unji, naa gine riyoy in gudurre ho in ruwwine ar kaak nabi *Eli gintu awalle. Na amrin aginay in kooginco ho naa newsin gee kuuk kayco bombo nuu gine gee sellen. Paa kat, naa nume gee kuuk yaa kuuniye kunji. »

¹⁸ Zakariya telkiiji do dubil ka Bunji-ak aman : « Nunu in daatur, seertini ni za6 ko, kar maman naa ibine kadar maanna-an ka seener ? » ¹⁹ Dubil-ak kaawiji aman : « Nun ko kaak nu koliy Jibriin kaak peya do unji ka Bunji. Na naamintu a naan iyin kabarre ta gala-anta. ²⁰ Kar kin gay bal aamine do kaawor. Kaawor-at yaa asen di do wiktinti. Do saan taar-at ko, Bunj yaan sokumin bin

nam yiriy taat gamin-ak yaa kuuniye. »

²¹ Wiktin taat Zakariya kaawiy in dubil ka Bun̄di-ak, gee kuuk eraag kara gay ajbiyту do taaye kaak na taaytu atta-aka.

²² Min na amiltu, biy sokume. Illa na tawga in pisin̄ji di. Ampaa ko, gee-ak ibintu kadar maan bayin̄ji atta do ger ka Bun̄di.

²³ Hiyya, min kun̄ Zakariya deet kam-inco, nu yeeptu geero. ²⁴ Ba aaro, daaciy Elizabeet ictu adi. Koyin beey ta cigil geer di. Ta kaawtu do adti aman : ²⁵ « Way, Rabbin tal kaatu. Din̄ na imilduut kat sokuṇuwir min un̄co ka geemir. »

Dubil ka Bun̄di gaara ween̄ji ka Iisa

²⁶ Adti ka Elizabeet nec ko koyin bijigiy, kar Bun̄ naamiig *dubiley Jibriin do geeger ka Nazareet do kid ka Galile. ²⁷ Na naamiig do gemso rakki, sin̄ti Mariyam taat kaawco mat ko in̄ Yuusup a ṇuu obe. Yuusup gay, naar min baa tan̄ Dawuud. ²⁸ Dubil-ak un̄jitu do werti, na ooyiititi, ho na kaawiitit aman : « Kan̄ aacay, ka gas barkin min do Bun̄di. Na goy in̄ kan̄ke. » ²⁹ Min Mariyam doriit kaawoy-at, ta barjiltu tak-tak. Kar ta ostu do adti aman : « Taar-an gay baati maa ? » ³⁰ Dubil-ak kaawiitit aman : « Dak gineno kolaw, Mariyam, asaan ka gas barkin ta Bun̄di. ³¹ Kaa ice adi, kaa wee mico ho kaaji diye sin̄ Iisa. ³² Mic-ak, sin̄ji asa aale. ṇuu kolin̄ Roṇ ka Bun̄ ka kuwa. Rabbin Bun̄ yaaji berin̄ sees ka sultan kaak min ka tacco Dawuud. ³³ Na goye sultan ka gee ku Israyeel doo ho meennuwiy gaasaado tak-tak. » ³⁴ Mariyam telkiiji do dubil-ak aman : « Maanna-an̄ yaa kuuniye maman asaan nun̄ ibanno misa mitko ? » ³⁵ Dubil-ak kaawiitit aman : « Ruwwin ta Bun̄di yaake ase ho gudurre taat min kuwa yaake gootin̄ke ar kelmo. Ansii ko, mic kaak kaa wee-ak yaa goye sellen̄ do un̄ji ka Bun̄di ho ṇuu kolin̄ Roṇ ka Bun̄di. ³⁶ Cokay ! Elizabeet taat min baako oki in̄ adti. Taar taat gee osiy a ta mogina din sa, din̄ adti koynay bijigiy ko ho taa wee mico. ³⁷ Asaan ginno maan kaak pak Bun̄. » ³⁸ Min pa-ak Mariyam kaawtu aman : « Nun̄ gay riyor ta Rabbiner. Kaaw taat ki kaawiidu-an̄ yaa ase do botilti. » Hiyya, dubil-ak rasiita ho na deettu.

Mariyam baati ooye do Elizabeet

³⁹ Menaw ṇuur-ak di, Mariyam uctu ho ta birtu sak-sak in̄ un̄ti do kid ka Zuude do geeger rakki ka dambar. ⁴⁰ Ta un̄jitu do ger kan̄ Zakariya ho ta ooyiitit do Elizabeet.

⁴¹ Min Elizabeet doriit ooyti-at di, mic kaak do adti-ak teestu awke ho Ruwwin ta Bun̄di miiniita. ⁴² Ta kaawtu in̄ gaay tongo aman : « Min daad okin̄co-an̄, kan̄ken di Bun̄ barkiyin̄ke ho mic kaak do adke oki, na barkiyga. ⁴³ Nun̄ gay waa, taat nam atan̄ Rabbiner asiin talindu ? ⁴⁴ Talu, do wiktin taat nu dorig gaayke di, mic kaak do adiran̄ alji gala nam na awke. ⁴⁵ Galal loke, kan̄ taat aamin do kaaw taat Rabbin kaawiike a taa nece do werti ! »

⁴⁶ Kar Mariyam ictu riye aman :

« Nu ozila Rabbin Bun̄, naar kaak tatiko.

⁴⁷ Gelbiner miin in̄ galal, asaan Bun̄ jilaanu.

⁴⁸ Na tal aminduwir, nun̄ taat gay riyoy ho din̄ na jaalintu.

Ka seener gay, min yiriyta baayiy in̄ un̄ti, gee okin̄co yaa kaawe a Bun̄ berdu galal,

⁴⁹ asaan Bun̄ kaak gin gudurre okintiti berdu gamin kuuk samaan lotu.

Sellen̄ gay sin̄ji.

⁵⁰ Aminduwiy goy doo do gee kuuk karmiyaaga.

⁵¹ Na gaarit gudurrey in̄ soriyay.

Na totirig gee kuuk jaala zin̄kico kuwa.

⁵² Na paayig sultinnay min do jardico, ho na jaalig masaakanna kuwa.

⁵³ Gee kuuk mey diyaagu, na berco tee, ho gay gamnar gay, na atkiig in̄ pisin̄co orok.

⁵⁴ Na mogig† gay riyoy, gee ku Israyeel.

Ansi-ak, na moyiig tale ka aminduwiy.

⁵⁵ Aminduwiy-at, na taliit doo do Ibraayim in̄ tambaay ar taat na kaawiico do aginiyte. »

⁵⁶ Min naar-ak, Mariyam taaytu wer ka Elizabeet ar koyin subba pa, kar ta yeeptu gerco.

Ween̄ji ka Yaaya-Batist

⁵⁷ Elizabeet, min menuwti ku weendinectu, ta weetu mico. ⁵⁸ Mutkiyti in̄

† 1:54 'mogig' : Werin daarin̄, ṇu kaawa a 'sakuwig'.

aginiyti dortu a Rabbin tal aminduwti-ak, nu aacytu in taara. ⁵⁹ Min mic-ak gintu menaw porpod, kar nu astu do *dukume ka selnol. Zer nu rakji diye sin ku tacco Zakariya. ⁶⁰ Kar yaaco gay kaawiico aman : « Ha'a, paado ! Gii kolin Yaaya. » ⁶¹ Nuur gay telkiitit aman : « Do baako, ginno gem kaak sinji pa. » ⁶² Kar nu kaawiji in pisinco do tacco Zakariya aman : « Ki raka ronji, gii kolin waa ? » ⁶³ Naar gay inditu maan ka siirindi, kar na siirtu aman : « Sinji Yaaya. » Hiyya, gee-ak okinco ajbiyitu. ⁶⁴ Do wer-ak, biy piltu kate ho na teestu kaawe. Na oziliig Bun. ⁶⁵ Gee-ak kolaw unjiico. Kaaw-at totirtu do kid okinji ka dambiniidi ka Zuude ho nu kaawa ko do bi naar-ak di. Okinco, gee kuuk doriit kaaw-at, kolaw unjiico, ⁶⁶ nu obiit do gelbinco ho nu diytu aman : « Mic-an asa gine maa gemira ? » Ka seener, gudurre ta Bun di goy in naara.

Zakariya ozila sellinkaw ta Bun di

⁶⁷ Ruwwin ta Bun di miiniig Zakariya takan mic-aka, na teestu kaawe ar nabiince aman :

⁶⁸ « Oziliika do Rabbin, Bun ka Israyeel asaan na mogiig geenji ho na jiliigu.

⁶⁹ Na imilte Gay Jilindi kaak gin gudurre min do tamba ta gay riyoy Dawuud.

⁷⁰ An ko kaaw taat min awalle Bun kaawico do nabiinnay kuuk na dobtu ho nuur gay kaawit do geemir.

⁷¹ Kaaw-at, taar ko taat Bun diytu a naate jilinte min do adinte ho min do pise ka gee kuuk elgitenno.

⁷² Na tal amindaw ta aginiyte ho na bal rawtin jamuwiyy taat ta6 na obtu in nuura.

⁷³ Jamaw-at, taar ko taat Bun togiltu do tatte Ibraayim

⁷⁴ a naate jilinte min do adinte ho gii abdiyinjii bal kolaw.

⁷⁵ Ampaa ko, gii gine sellen ho *cawar do unji, do menuwte kuuk na beriite do duniiner. »

⁷⁶ Zakariya kaawtu pey do ronji Yaaya aman :

« Gem kol ronji, yiriy rakki, nu asaan kole a ki nabiince ka Bun ka kuwa, asaan kii ogire do Rabbiner ho kiji siyin botiliy.

⁷⁷ Kiico gaare do geenji maman nuu gase jile

ho zunuubinnico, nuuco saamiyince.

⁷⁸ Ka seener, Bun, naar tala aminduwte ho na elgiite.

Paa kat, naate ceerin portikuwiyy min kuwa ar pat taat cokaw.

⁷⁹ Taa ceerin gee kuuk goy do gondikor ho muut eraagu.

Paa kat, ceerinti-ak yaate iyinte do botol ta aapiyer. »

⁸⁰ Hiyya, mic-ak maadiyo ho na gintu bombo do ruwwiner. Na goytu do kalaaner nam yiriy taat na gaartu ziy do gee ku Israyeel.

2

Weenji ka Iisa (Matiye 1.18-25)

¹ Do wiktin taar-at, sultan kaak tatik ka Room kaak nu kolig Sezaar Ogist bertu izinne a nuu osin gee kuuk goy do adiy ka kidar okinji. ² Ose kaak awalle-ak kuniytu do wiktin taat Kiriniyuus goy guberneer ka Siri. ³ Ay gem di baawtu do geegirji, nu osiiga. ⁴ Yuusup sa uctu min do geeger ka Nazareet, kid ka Galile, na baawtu do geeger ka Dawuud kaak nu kolig Beteleyem do kid ka Zuude asaan naar min tamba ta Dawuud. ⁵ Yuusup baawtu sawa in gemsoy Mariyam taat in adti, nu osiigu.

⁶ Do wiktin taat nu goyiy misa Beteleyem, Mariyam koyinti ku weendi nece. ⁷ Min adti aawiita, ta weeyig aawti, kar ta maliyiig in nanguuna ho ta deeriig do kolooyner. Ta deeriig pa-ak asaan wer ginno do zugun ku martir.

⁸ Do wer naar-ak, gin gay gooyindi kuuk goy yeero. Nu gooya mallico in aando.

⁹ *Dubil ka Bun di bayniico ho *darjin ta Bun di gootiig in portikuwiti. Kolaw obiig tak-tak. ¹⁰ Dubil-ak kaawiico karan aman : « Dakon ginenna kolaw, nu iyko kabarre taat yaa bere galal dakina do gee okinco.

¹¹ Do aandite-an di, do geeger ka Dawuud*,

* 2:11 'geeger ka Dawuud' : geeger-ak, naar geeger ka Beteleyem, wer kaak nu weeyig Sultan Dawuud.

nu weeko Gay Jilindi. Njaar ko Masi ho *Rab-
bine. ¹² An ko maan kaak yaako gaare kuu
ibiniñji : ku 6aa gase mico, nu maliyig in
nannguuna ho nu deerig do kolooyner. » ¹³ Ta
bite-an di, dubal ku Bunđi dakina paaytu
min ka samaaner, nu gasiig ka awalle-aka
ho nu teestu ozile Bun. ¹⁴ Do oziliñco-ak, nu
riya aman :

« Darjin do Bun kaak goy kuwa ka
samaaner
ho aapiye do gee kuuk na elgiyo kuuk goy
keder. »

¹⁵ Wiktin ta dubal ku Bunđi-ak coontu
kuwa ka samaaner, gay gooyindi-ak
kaawtu benannico aman : « Yallinten
ja Beteleyem, gi 6aa talin maan kaak
kuuniye, maan kaak Rabbin Bun gaariite.
» ¹⁶ Kodok di, nu uctu, nu 6aawtu do geeger-
aka. Nu gasiigu, Mariyam in Yuusup ho
in mic kaak nu deertu do kolooyner-aka.
¹⁷ Min nu taliig mic-ak, nu osiicot taat
dubil ka Bunđi kaawiico do bi kanji. ¹⁸ Gee
okiñco kuuk cokiyit kaaw ta gay gooyindi-
ak ajbiyту tak-tak. ¹⁹ Kar Mariyam gay
obig gamin-an okiñco do adti ho ta pakira
dakina loco. ²⁰ Hiyya, gay gooyindi-ak ictu
botilco. Do yeepiñco, nu jaalig sin ku Bunđi
kuwa ho nu oziliig do gamin okiñco kuuk
nu dortu ho kuuk nu taltu, asaan nu as do
botilco uudin taat dubil ka Bunđi kaawiico.

Iisa, nu iyiig do ger ka Bunđi

²¹ Min mic-ak gintu menaw porpod, wik-
tin astu taat nuuji *dukume selno ho nuuji
diye sin. Hiyya, nu diyiji sin Iisa kuuk
*dubil ka Bunđi gaariitit do Mariyam min
ta bal ice misa adi.

²² Goytu kee, menaw nectu kuuk nuu
gine *satkin taat nuu kuuniye *cawar do
unji ka Bunđi uudin ta *gaanuun ka Muusa
kaawtu. Hiyya, Yuusup in Mariyam iciig
mic-aka, nu deettu Zeruzaleem ho nu iyiig
do Rabbiner do *ger ka Bunđi. ²³ Nu gintu
pa-ak asaan do gaanuun ka Bunđi, nu siir
aman : « Ay mic kaak aawo, nuu berinji do
Rabbiner. » † ²⁴ Nuuji gine satkine. Satkin-
at gay, nuuji berguwe toeerin seera wala
ammaamin seer kuuk naada. ‡

† 2:23 Wer ka gase kaawor do Ekzood 13.2,12. ‡ 2:24 Wer ka gase kaawor do Lebitik 12.8. § 2:38 'jile ka Zeruzaleem' : Do wiktin taar-at, Yuudinna dakina pakira kadar Bun yaaco naame Masi kaak yaa jilico min do pise ka gee ku Room.

²⁵ Do geeger ka Zeruzaleem, gin gem
rakki sinji Simeyon. Njaar gem sellen do unji
ka Bunđi ho na karmiyaaga. Na era asinji
ka Gay Jilindi ka gee ku Israyeel. Ruwwin
ta Bunđi goy in naara ²⁶ ho ta miniig a na
mataado, illa na talin ja in odinay, Masi
kaak Bun naamtu-aka. ²⁷ Paa ko, Ruwwin-
at naamiig do ger ka Bunđi. Do wiktin
taar-at di, Iisa, aginiyji iyiig do wer-aka a
nuuji gine gamin kuuk gaanuun kaawtu.
²⁸ Hiyya, Simeyon iciig mic-ak do pisinji ho
na oziliig Bun aman :

²⁹ « Gem kol Rabbiner, din ki necit kaawon.
Rasin ko, nun gay riyon, naa mate in
aapiye.

³⁰ Ka seener, nu tal ko in odinar maman
kiini jile.

³¹ Jile naar-ak ko kaak ki bertu do unco ka
gee okiñco.

³² Taar portikaw do gee okiñco a nuu ib-
iniñji,
ho taar *darjine do geenjin ku Israyeel.
»

³³ Min aginiyji ku micor cokiyit kaaw
ta Simeyon-at, nu ajbiyту. ³⁴ Simeyon
barkiyiigu ho na kaawiitit do Mariyam
atan Iisa aman : « Do bi ka ronke-an,
gee ku Israyeel, dakina yaa solle, dakina
gay yaa coone. Mic-an, naar maan ka
gaarindi ka Bunđi kaak gee asiy meelee do
bi kanji. ³⁵ Ansii ko, kaaw taat cigile do
aditco, naa imilin kara. Kar kanke Mariyam
gay, taabin yaa noomin gelbinke ar nu
waacinke in garta. »

³⁶ Do wer-ak, gin pey nabiinca rakki sinji
Aan. Ta romoy ta Panuwel min tamba ta
Azeer. Taar za6 ko tak-tak. Ta goytu in
mitti elgin peesira, kar na mattu. ³⁷ Min na
mattu, ta goytu murgila nam elginti nectu
orok porpod in pood (84). Aan-at goyinti,
aando, yiriyo, ta goy ko do ger ka Bunđi
di, ta gina riy tanji : ta ica sayamne ho
ta salkiyaw. ³⁸ Wiktin taat Simeyon oziliy
Bun-ak, Aan sa goya. Taar oki teestu ozile
Bun ho ta kaawiy do bi ka mic-ak do gee
okiñco kuuk era jile ka Zeruzaleem§.

³⁹ Min aginiyji ku Iisa gaasiit riy taat gaanuun ka Rabbin kaawtu, nu yeptu do geegirco Nazareet do kid'ka Galile.

⁴⁰ Mic-ak maadiyo ho na denriyo. Ibine kaak asa min do Bun'di miinga ho Bun' berji barkin dakina.

Iisa unje do ger ka Bun'di

⁴¹ Ay elgo, aginiyji ku Iisa baggiy Zeruzaleem do iidin taat nu kolig *Paak. ⁴² Min elginay ku Iisa nectu orok in seera, uudin ta aadinco, aginiyji iyiig in nuura. ⁴³ Min iidin-at gaase, nu yeptu. Kar Iisa gay daktu Zeruzaleem. Sando, aginiyji balji pakire. ⁴⁴ Do taŋco-at a wal Iisa toliya ko in gee kuuk yeepa in nuura. Nu eeltu in jiwi, kar nu teestu bariyin datik ta aginiyco in royinco kuuk goy ede. ⁴⁵ Kar gay, nu bal gasinji. Nu bariyiy paa nam nu yeptu pey Zeruzaleem atta. ⁴⁶ Mena seer, nu bariya bariyen di. Kar yiriy ta baay ka subbin'kar gay, nu gasiig do *ger ka Bun'di. Na goy keder datik ta agindaw ku gaanuundi, na cokiyiigu ho na indiigu. ⁴⁷ Gee kuuk cokiyaaga-ak okinco ajbiyту do telkinji ka micor-aka, asaan na telkaaco in ibine dakina. ⁴⁸ Wiktin taat aginiyji taliiga, nuur sa ajbiyту. Kar yaaco kaawiji aman : « Gem kol ronji, maa di ki giniini ampa ? Talu, nunu in takko, seertini kelimni amile do wiktin taat ni bariyiicin. » ⁴⁹ Iisa gay telkiico aman : « Maa di kuu bariyiinu ? Ku ibanno kadar nun naa ginin riyoy ta Tanni do geriy walla ? » ⁵⁰ Kar aginiyji gay bal ibine baat ta kaawoy-ata.

⁵¹ Min naar-ak, Iisa yeptu Nazareet in nuura ho na karmiyiy kaawco. Yaaco gay obig gamin-an okinco do adti. ⁵² Hiyya, Iisa maadiyo, ibininji sa gaayiyo. Na goyiy sellen do unji ka Bun'di ho do unco ka geemir.

3

Asinji ka Yaaya-Batist

(Matiye 3.1-12, Maark 1.1-8, Yaaya 1.19-28)

¹ Do wiktin taar-at, Tibeer, sultan kaak tatiko, gin ko elgin orok in beey do meenuwiy. Pons Pilaat gay goy guberneer ka

Zuude. *Herood Antipaas tala kaati ka Galile ho sinji Pilip gay goy kaati ka Iture in Terakoniit. Lisaniyaas gay goy kaati ka Abileen. ² *Han in *Kayip gay agindaw ku gay satkiner. Do wiktinco-at ko, do kalaaner, Bun' berijit kaawoy do Yaaya ron' ka Zakariya. ³ Yaaya jaawiig biy ka barre ka Zurdan. Na kaawiy do geemir aman : « Ibinon nigin'ko, rason goye kaak awalle, nuuko *batiziyin'ko ho Bun' yaako saamiyin zunubinniko. »

⁴ Ampaa ko, taat nabi Ezaayi siirtu awalle do maktumney astu do werti aman :

« Gaay tongo kaawa do kalaaner aman :

“ Siyon botol ta *Rabbiner.

Siyonjiig botilay-ak dalan.*

⁵ Zoolna, gee yaa tiisinco,

dambinay in kootat, gee yaa eezinco.

Botilay kuuk kooliyaw, gee yaa siyinco dalan,

ho zorgilna, gee yaa siyinco sataan.

⁶ Paa kat, gee okinco yaa tale jile ka Bun'di.

”† »

⁷ Min naar-ak, gee dakina baawiji do Yaaya a naa batiziyinco. Naar gay kaawico aman : « Talon ja, kun gee kuuk ar aalin-an'ku ! Ku pakira a kuu pake min dapin'ko ta Bun'di taat asaw walla ? Ku gasit kaaw-an min momo ? ⁸ Hadi, ginon gamin ku samaane kuuk gaara a ku rasig goyin'ko kaak awalle. Dakon osenno do aditko aman : “ Gi koogin ku tatte Ibraayim ”, asaan ka seener, Bun' nec soke min do dambay-an di, naa ra'bilin ron' ku Ibraayim. ⁹ Din gay, jekin naar goy ko ka doliye atiydi min do caarco. Ay et kaak waado ron' kuuk samaane, nuu doliyinji ho nuu accin do aki. »

¹⁰ Kar gee-ak indiig Yaaya aman : « Hadi, nii gine zin'kini maman ? » ¹¹ Naar gay telkiico aman : « Gem kaak gin kesuun seera, do kaak ginno gay, naaji bere rakki. Kar gem kaak gin maan ka teendi sa, do kaak ginno gay, naaco deedinji oki. »

¹² Do wer-ak, gay obe miirir sa baawiji do Yaaya a naa *batiziyinco ho nu indiig aman : « Gem kol tatkaw, nin gay, nii gine maman ? » ¹³ Naar gay telkiico aman : « Ku

* 3:4 Wer ka gase kaawor do Malasi 3.1. † 3:6 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 40.3-5.

ginno botol ta kuu gaaye gurus do geemir min kuwa. Iconj maan kaak nu kaawikon di. »

¹⁴ Do wer-ak, pey gin askirna. Njuur sa indiig Yaaya aman : « Kar nin-anj gay, nii gine maman ? » Njaar gay telkiico aman : « Dakonj gaamenno gurus ka gemor, wala kuuji diye kaaw maala. Illa kuu peye inj gurus ka nu beriiko do koyer di. »

¹⁵ Wiktin taar-at, gee eraag ko Masi kaak Bunj kaawtu a nja naame-aka, kar nu indiy zinjico aman : « Yaaya-anj ko yaa gine njaara walla ? » ¹⁶ Yaaya gay kaawiico do gee okinco aman : « Nun batiziyaako inj amay. Kar gay, gin gem kaak pakginu kat asaw. Nun sa da necdo kaak naa sorinj nugiray. Gem njaar-ak yaako batiziyinjo inj Ruwwin ta Bunji ho inj ako. ¹⁷ Na ob garta do pisinji, nja yiile *geme ka putiri ho nja leen do urdey. Kar bunj gay, nja orin do ak taat matdo tak-tak. » ¹⁸ Ansii ko, Yaaya taayiig gee inj kaawin dakina ku pey kuuk gaara Kabarre ta Gala.

*Herood obig Yaaya-Batist danjaayne
(Matiye 14.3-4, Maark 6.17-18)*

¹⁹⁻²⁰ *Herood kaak tala kaati ka Galile gay obit Herodiyaad, daaciy ta sinji Pilip ho na gin pey gamin kuuk jookum ku pey. Do taar-at ko, Yaaya leesiji dakina. Inj taar-ata oki, Herood bal cime kaay. Na gin pey maan kaak jookumo, na obig Yaaya danjaayne.

*Batem ka Iisa
(Matiye 3.13-17, Maark 1.9-11)*

²¹ Min Yaaya, nuu bal obinj misa danjaayne ho na *batiziyiig gee okinco-ak, Iisa oki, na batiziyiiga. Wiktin taat Iisa salkiyiyo, samaan piltu waakilak. ²² Do wer-ak, Ruwwin ta Bunji paayiji ar ammaama, ho na dortu gaay kaawa min kuwa ka samaaner aman : « Kinke ko rondu, nu elgicin dakina ho ki berdu galal dakina. »

Tamba ta Iisa

²³ Wiktin taat Iisa teestu gine riyoy-ak, elginay yaa nece ar orok subba pa. Gee gay a wal na ronj ka Yuusup, ronji ka Eli-aka. ²⁴ Eli gay ronji ka Mataat, Mataat ronji ka Lebi, Lebi ronji ka Melsi, Melsi ronji ka Janaay, Janaay ronji ka Yuusup. ²⁵ Yuusup

gay ronji ka Matatiyaas, Matatiyaas ronji ka Amoos, Amoos ronji ka Nawuum, Nawuum ronji ka Esli, Esli ronji ka Nagaay. ²⁶ Nagaay gay ronji ka Maat, Maat ronji ka Matatiyaas, Matatiyaas ronji ka Simeyiin, Simeyiin ronji ka Josees, Josees ronji ka Joda. ²⁷ Joda gay ronji ka Yowanaan, Yowanaan ronji ka Reeza, Reeza ronji ka Zorobabeel, Zorobabeel ronji ka Salatiyeel, Salatiyeel ronji ka Neeri. ²⁸ Neeri gay ronji ka Melsi, Melsi ronji ka Addi, Addi ronji ka Kosaam, Kosaam ronji ka Elmadaam, Elmadaam ronji ka Eer. ²⁹ Eer gay ronji ka Iisa†, Iisa ronji ka Eliyezeer, Eliyezeer ronji ka Joriim, Joriim ronji ka Mataat, Mataat ronji ka Lebi. ³⁰ Lebi gay ronji ka Simeyon, Simeyon ronji ka Zuuda, Zuuda ronji ka Yuusup, Yuusup ronji ka Jonaam, Jonaam ronji ka Eliyakiim. ³¹ Eliyakiim gay ronji ka Meleya, Meleya ronji ka Menna, Menna ronji ka Mattata, Mattata ronji ka Nataan, Nataan ronji ka Dawuud. ³² Dawuud gay ronji ka Jeese, Jeese ronji ka Obeed, Obeed ronji ka Booz, Booz ronji ka Sala, Sala ronji ka Nasoon. ³³ Nasoon gay ronji ka Aminadaab, Aminadaab ronji ka Admiin, Admiin ronji ka Arni, Arni ronji ka Hesroon, Hesroon ronji ka Perees, Perees ronji ka Zuuda. ³⁴ Zuuda gay ronji ka Yakuub, Yakuub ronji ka Isaaka, Isaaka ronji ka Ibraayim, Ibraayim ronji ka Teera, Teera ronji ka Nawoor. ³⁵ Nawoor gay ronji ka Seruug, Seruug ronji ka Rewu, Rewu ronji ka Peleeg, Peleeg ronji ka Ebeer, Ebeer ronji ka Seela. ³⁶ Seela gay ronji ka Kenaan, Kenaan ronji ka Arpaksaad, Arpaksaad ronji ka Seem, Seem ronji ka Nowe, Nowe ronji ka Lemeek. ³⁷ Lemeek gay ronji ka Matusaleem, Matusaleem ronji ka Henok, Henok ronji ka Yereed, Yereed ronji ka Malaleyeel, Malaleyeel ronji ka Kenaan. ³⁸ Kenaan gay ronji ka Enoos, Enoos ronji ka Seet, Seet ronji ka Aadum, Aadum gay, njaar ko ronj ka Bunji.

4

*Gece ka Iisa Masi
(Matiye 4.1-11, Maark 1.12-13)*

† 3:29 'Iisa' : Iisa njaar-anj, na Iisa Masido, na gem ka pey.

1 Iisa miin in Ruwwin ta Bun̄di. Min na yeepiy min do barre ka Zurdan-ak, Ruwwin-at naamiig do goosiner. 2 Do wer-ak, *Seetanne astu gecin̄ji. Menaw orok pood, na gecaag gecen di ho Iisa bal okume yoo maanna. Min menaw-ak gaastu, Iisa, mey diyaaga. 3 Hiyya, Seetanne kaawiji aman : « Ya kin̄ kat Ron̄ ka Bun̄di-ak, kaawiy do dambi-an̄ a naan̄ rafile tee. » 4 Iisa gay telkiiji aman : « Nu siir do Kitamner aman : “ Gem ke goyaado do bi ka teendi di. ”* »

5 Min naar-ak, Seetanne iyiig pey do wer kaak kuwa aale ho kodok di, na gaariijig kid̄in ku sultinniidi okin̄co kuuk do duni-ner. 6 Kar na kaawiji aman : « Izinne in̄ malle ku sultinniidi-an̄, okin̄co, naan̄ berin̄co. Gamin-an̄, nu berduug do pisindu ho nun naa berin̄ do ay waan kaak nu rakiy di. 7 Kin̄ gay, ya ki ooy ki abdiyintu-ak, gamin-an̄ okin̄co locin̄. » 8 Iisa gay telkiiji aman : « Nu siir do Kitamner aman : “ Kii abdiye *Rabbin Bun̄jin̄ keeji di ho naar di kii derse un̄ci. ”† »

9 Min naar-ak, Seetanne iyiig Iisa Zeruza-leem ho na diyig kuwa do kaay ka *ger ka Bun̄di, kar na kaawiji aman : « Ya kin̄ kat Ron̄ ka Bun̄di-ak, beer ked̄er, 10 asaan nu siir do Kitamner aman : “ Bun̄ yaaco kaawe do dubilji nuun̄ gooye, ” 11 ho nu siir pey aman : “ Dubal-ak yaan̄ acume‡ do pisin̄co. Paa kat, asin̄ji dooyido in̄ dambay. ”§ » 12 Iisa gay telkiiji aman : « Nu siir do Kitamner aman : “ Ki gecaagdo Rabbin Bun̄jin̄. ”* » 13 Min Seetanne gaasiig gecin̄ji kaak na geciiig Iisa, na rasiiga ho na deettu minniney a naa ere wiktin ta pey.

*Iisa do geeger ka Nazareet
(Matiye 4.13-17, Maark 1.14-15)*

14 Min naar-ak, in̄ gudurre ta Ruwwin ta Bun̄di, Iisa yeptu do kid̄ ka Galile ho gee okin̄co kuuk goy ede-ak kaawa ko do bi kan̄ji di. 15 Na bilda gee do geray ku salaane ku *Yuudinnar ho gee okin̄co ozila ko naar di.

*Nu pooig Iisa do geeger ka Nazareet
(Matiye 13.53-58, Maark 6.1-6)*

16 Iisa baawtu do geeger ka Nazareet do wer kaak na maadtu. Ay yiriy ta *sabitdi, na baggiy do ger ka salaaner ka Yuudinnar. Ampaa ko, yiriy ta sabit taar-at oki, na un̄jitu pey do ger ka salaaner. Min na un̄je, na uctu a naa garkiye Kitamne. 17 Nu beriji maktumne taat nabi Ezaayi siirtu. Min na obta, na piliita, ho na gastu wer kaak kaawa aman :

18 « Ruwwin ta Bun̄di goy in̄ nunu asaan na do6intu
a naa gaarin Kabarre ta Gala do pokirnar.

Na naamintu a naa kaawe aman :

“ Gee kuuk goy do dan̄aayner, nuu pikiin̄co.

Nuur kuuk noolna, nuu piliin̄ odinco.

Nuur kuuk nu taabiyaagu, nuuco imilin taabinco.

19 Na naamintu a naa gaarin elgo taat kuu talin barkin ta Rabbin Bun̄. ” †

20 Min na gaastu in̄ garaaney, na maliyiit maktumne-at do werti, kar na berijit do gay riyor ho na goytu. Gee kuuk goy do ger-ak, okin̄co, odinco gooya ko naar di. 21 Iisa gay teesiico kaawe aman : « Kaaw taat ku dortu ho nu garkiytu min do Kitamner-ata, yiriyta-an̄ kat wiktinti nece. » 22 Gee okin̄co kuuk cokiyga-ak ajbiyту do kaawin kuuk un̄ja do gelbiner na kaawiico ho nu teestu kaawe samaane do bi kan̄ji. Kar nu diyту aman : « Naar-an̄ wal ron̄ ka Yuusup doo di ? » 23 Kar Iisa telkiico aman : « Ka seener gay, ku asaadu kaawe ar kaak nu kaawgiy aman : “ Kin̄ gay coole geemir, din̄ gay cool kat zin̄ ka meen̄jin̄. ” Kuudu kaawe pey aman : “ Ni dorig gamin okin̄co kuuk ki gintu Kapernayuum, din̄ gay ginig anne do darre ta meen̄jin̄ oki. ” » 24 Kar na deeltu pey aman : « Ka seener nu kaawaako, ginno nabiiin̄ce kaak gee ku darrey ica kaawoy. 25 Nu kaawaako ka seener, do wiktin taat nabi *Eli goyiy-ak, gin murgilgal dakina do kid̄ ka Israyeel ho mey yaarko un̄jitu do wer okin̄ji asaan elgin subba in̄ koyin bijigi ay bal noke.‡ 26 Kar gay,

* 4:4 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 8.3. † 4:8 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.13. ‡ 4:11 ‘acume’ : Werin daarin, nu kaawa a ‘okume’. § 4:11 Wer ka gase kaawor do Soom 91.11-12. * 4:12 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.16. † 4:19 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 61.1-2. ‡ 4:25 Wer ka gase kaawor do 1 Ruwa 17.1.

Buñ bal ñaamin *Eli do murgilgal kuuk goy do kid ka Israyeel-aku, ña ñaamig do murgil rakki taat goy do hellin ta Sarepta, do kid ka Sidon. ²⁷ Kar do wiktin ta nabi Elize gay, gin gee dakina kuuk dukum burdum do darre ta Israyeel. Kar Elize da cooldo yoo rakki minnincó. Illa ña cool gem rakki sinji Naama min darre ta Siri. »

²⁸ Min gee kuuk goy do ger ka salaaner doriit kaaw ta Iisa-ak, okinco, ñu dapiñtu aale. ²⁹ Kar ñu uctu putur ho ñu teestu akilinji nam ñu imiliig kara min do geeger ka Nazareet. Geeger-ak, ñu piniig kuwa ka kooti. Paa ko, gee-ak iyiig Iisa do wer kaak jerle a ñuu akilinji pey, ñaa tunkile keder. ³⁰ Kar Iisa gay uctu, ña birtu min do datikco ho ña deettu.

*Coole ka gem kaak aarid obga
(Maark 1.21-28)*

³¹ Min ñaar-ak, Iisa baawtu do geeger ka Kapernayuum, do kid ka Galile ho ña bildiy gee in yiriy ta *sabitdi. ³² Gee kuuk cokiyaaga-ak ajbiyту do bildinji-aka, asaan ña kaawa in izinne. ³³ Atta do ger ka salaaner-ak, gin gem rakki kaak aarid obga. Gem-ak koola rada aman : ³⁴ « Wayyay, Iisa ka Nazareet, ki rakaani gine maman ? Ki asinti ide walla ? Nu ibingicin tam, kin ko kaak Buñ dobtu ho ña ñaamtu. » ³⁵ Iisa telkiji do aarid-ak in gaay tongo aman : « Yalla bugam ho amal min do gem-anka ! » Hiyya, aarid-ak acciig gem-ak bup do datikco ho ña amiltu min do gem-aka. Kar gem-ak uc cewey di, maan sa bal giniñji. ³⁶ Gee-ak okinco ajbiyту tak-tak ho ñu kaawtu benannico aman : « Taar-an gay maa kaawra ? Gem-an kaawa in izinne ho in gudurre do aaridnar, ek di ñu amiliy min do geemir. » ³⁷ Hiyya, do adiy ka kid ka Galile okinji, gee kaawa ko do bi ka Iisa di.

*Coole ka gee dakina
(Matiye 8.14-17, Maark 1.29-34)*

³⁸ Min ñaar-ak, Iisa amiltu min do ger ka salaaner ho ña baawtu wer kan Simon. Min ña unjitu geero, ña gasiit kogoy, ziti kobire. Ñu indiig Iisa a ñaa ase talinti. ³⁹ Iisa baawiititi ho ña oniititi, kar ña kaawtu in gaay tongo do raduw-at a taa rasinti. Ek di

ta rasiita. Ta bite-an di, geem-at uctu ho ta teestu tale kaaco.

⁴⁰ Wiktin taat pat gale, gee ku geeger-ak iyiig geenco okinco kuuk radaw in ay biyaw ta raduwar do Iisa. Ña leeyiico pise ho ña cooliigu. ⁴¹ Aaridna amiliy min do gee dakina in koriyco aman : « Kinke Ron ka Buñdi ! » Kar Iisa gay awniico ho ña todiico kaawo, asaan ñu ibingig a ñaar ko *Masi.

Iisa gaara Kabarre ta Gala do geray ku salaaner

(Maark 1.35-39)

⁴² Min wer waltu, Iisa amiltu, ña deettu do kalaaner. Gee dakina amiltu bariyinji. Min ñu gasga, ñu leyiiga a ñaa deetenno. ⁴³ Kar Iisa gay kaawiico aman : « Nun naa baa do geegirnay ku pey a naa gaarin Kabarre ta Gala ta *Meennaw ta Buñdi. Do riy taar-an ko, Buñ ñaamiinu. » ⁴⁴ Hiyya, Iisa uctu, ña baawtu do kid ka Zuude, ña gaariy Kabarre ta Gala do geray ku salaaner ku *Yuudinnar.

5

*Dobe ka maajirna kuuk awalle
(Matiye 4.18-22, Maark 1.16-20)*

¹ Yiriy rakki, Iisa baawtu do biy ka barre kaak ñu kolig Zenezareet. Gee dakina asiiji a ñuu cokiye kaaw ta Buñdi. Gee-ak akila zinikico, ñu raka a ñuuji baawe moota. ² Iisa jaaltu kaay ho ña taltu markabin seera goy do biy ka barrer. Gay cabindi* gay paay ko ace ribbinco. ³ Iisa baawtu, ña coktu ka markab ka Simon-aka ho ña kaawiji a ñaa sinjin sood min do gongumor†. Hiyya, ña goytu in baay ho ña teestu bilde gee.

⁴ Min Iisa gaastu in bilde ka geemir, ña kaawiji do Simon aman : « Sinjite pey unda do wer ka baata ho pikkirongu ribbinko kuu cabe boosi. » ⁵ Simon telkiji aman : « Gem kol tacco, aando-an okintit, ni caba caben di, kar ni bal gase yoo maanna. Kar gay, min ki kaawdu, naa pikkirin ribban. » ⁶ Hiyya, ñu pikkiriigu ho ñu soktu boos dakina nam ribbinco sa eeraw. ⁷ Ñu jaaliico pise do eenco kuuk goy do markab ka pey a ñuu jorkinco. Eenco-ak astu ho okinco, ñu miiniig markabinco seerco in boosi nam

* **5:2** 'Gay cabindi' : Werin daarin, ñu kaawa a 'gay dee boosir'. † **5:3** 'do gongumor' : Werin daarin, ñu kaawa a 'bi joorner'.

markabinco-ak raka nooriye. ⁸ Min Simon-Piyer taliig maanna-ak, na dersitu ris do asinji ku Iisa ho na kaawiji aman : « Gem kol *Rabbiney, etar minniner asaan nu gin zunuubinna. » ⁹ Simon kaawtu pa-ak, asaan naar in eenji, okinco, nu ajbiye do bi ka boos kuuk dakina nu soktu-aku nam kolaw sa obgu. ¹⁰ Min eenji ku Simon kuuk ajbiy-ak, goy oki Zaak in Yaaya, kooginay ku Zebede. Kar Iisa diyiji do Simon aman : « Dak ginenco kolaw. Min yiryta-an, ki cabaado pey boosi, illa kii cabguwen ko geen di. » ¹¹ Hiyya, nu iyiig markabinco do gonjumor, nu rasiig in gaminco okinco ho nu aadiig Iisa.

Cale ka burdumdi
(Matiye 8.1-4, Maark 1.40-45)

¹² Ba aaro, Iisa goy do geeger rakki ho gem kaak dukum burdum asiji. Min gem-ak taliig Iisa, na dersitu do unji nam na noodiig unji keder, kar na loklikiiji aman : « Gem kol *Rabbiney, kiin gedire calindu ya ki ooye. » ¹³ Iisa naamtu pisinji, na diiriiga† ho na kaawtu aman : « Hii, nu ooye, din calu ! » Ek di na caltu *cawar min do burdumji. ¹⁴ Iisa karmiig gem-ak aman : « Yaman, dak kaawenno bat do waanna. Kar gay, 6aa gaar zin do gay satkiner ho ber *satkin uudin taat *gaanuun ka Muusa kaawtu. Paa kat, nuu ibine kadar ki cale. » § ¹⁵ Min naar-ak, gee kaawa ko kaawin kunji di pak ka awalle. Gee dakina numiyo, nu cokiyiy kaawoy ho na cooliigu min do raduwniico. ¹⁶ Kar Iisa gay amilgiy do kalaaner keeji di ho na salkiygiyo.

Coole ka gem kaak runjiye
(Matiye 9.1-8, Maark 2.1-12)

¹⁷ Yiriy rakki, wiktin taat Iisa bildiy gee, agindaw ku gaanuundi in gee kuuk nu koliy *Pariziyenna sa goya. Gee-ak, asa min hellinnan okinco ku Galile in ku Zude ho min geeger ka Zeruzaleem oki. Gudurre ta Rabbin Bun goy in Iisa a naa coole gee. ¹⁸ Gee daarin pa astu, nu icil gem kaak runjiye ka darinildi. Nu bariya botol taat nuu unjin do gerdi a nuu iyin do Iisa. ¹⁹ Kar gay, gee tid aale nam nu bal gedire unjinji. Ampaa ko, nu coku

kuwa ka gerdi-aka, nu noomtu bee ho nu paayiig in darinilji datik geemir do unji ka Iisa. ²⁰ Min Iisa taliit imaanco ta gee-aku, na diyiji do rungiiner-ak aman : « Gem kol ronji, zunuubinnan, nu saamiyjin gu. » ²¹ Do wer-ak, agindaw ku gaanuundi in Pariziyenna teestu kaawe do aditco aman : « Na maa gemir kaak niga biy in Bun-an ka ? Waa yaa gedire saamiye zunuubinna ? Illa Bun keeji di ! » ²² Kar Iisa gay ibiniit pikirrico ho na kaawiico aman : « Maa di ku giniit pikirre taar-an do aditko ? ²³ Ya nu kaaw aman : “ Zunuubinnan, nu saamiyjin gu ” wala “ Ucu ho jaawu », taat moo melen ? ²⁴ Kar gay, nu raka kuu ibine kadar nun *Ron gemor, nu gin gudurre ta saamiye zunuubinnar do duniiner. » Kar pey, na diyiji do rungiiner-ak aman : « Nu kaawijin-an, ucu, icig dariniljin ho deet gerko. » ²⁵ Kodok di, gem-ak uctu do unco ka geemir okinco, na iciig darinilji, na deettu gerco ho na oziliy Bun. ²⁶ Do wer-ak, gee okinco kolaw obiigu, nu ajbiy tu tak-tak ho nu teestu ozile Bun. Nu kaawiy aman : « Yiryta, gi tal gamin kuuk ajbay aale. »

Kole ka Lebi
(Matiye 9.9-13, Maark 2.13-17)

²⁷ Min naar-ak, Iisa amiltu kara ho na taliig gay obe miirir, sinji Lebi, kaak goy do riyoy. Kar Iisa kaawiji aman : « Uc aadnu. » ²⁸ Ek di Lebi uctu, na rasiig gamnay okinco ho na aadiiga. ²⁹ Kar Lebi iyiig Iisa do geriy, na depiyiiga. Gay obe miirir dakina in gee kuuk pey sa tee in nuura. ³⁰ Pariziyenna in agindaw ku gaanuundi kuuk goy ede-ak teestu gujumjume. Nu kaawiico do maajiray ku Iisa aman : « Maa di ku tiyiyo ho ku siyiy in gay obe miirir ho in gee ku pey kuuk gina jookum-an ku ? » ³¹ Iisa telkiico aman : « Gee kuuk cewey baraydo daptoor, illa nuur kuuk radaw. ³² Nun bal ase do gee kuuk tala zin kico a nu sellen. Nu as do nuur kuuk ibina kadar nu gina jookumo a nuu rasiin goyinco kaak awalle. »

Inde do bi ka sayamner
(Matiye 9.14-17, Maark 2.18-20)

† 5:13 'diriiga' : Werin daarin, nu kaawa a 'ecimiiga'. § 5:14 Wer ka gase kaawor do Lebitik 14.2-32.

³³ Pariziyenna indiig Iisa aman : « Maa-jirna ku Yaaya-Batist in kuni ica sayamne doo ho nu salkiyaw. Kar kunjin gay tiyaw ho nu siyaw. » ³⁴ Iisa telkiico aman : « Gee kuuk nu kolig do iidin ta obindi, ya nu goy misa in naar kaak obe, wala kuu gedire kuuco kaawe a nuu ice sayamne ? Ha'a, kaawaacodo. ³⁵ Kar gay, wiktin yaa ase taat nuu icin naar kaak obe min do datikco. Yiriy taar-at kat, nu asi ice sayamne. »

³⁶ Iisa deliico pey danla aman : « Waan erro giteen min do batik ta marbinto a naa naale batik taat zoode. Yampa, batik taat marbinto-at oki eere ho giteenti sa numaado in taat zoode. ³⁷ Waan laado maam kuuk eelaw do etirsinna kuuk taay ko. Yampa, maam-ak yaa pikiin etirsinna-aku, nuu naale keder ho etirsinna-ak sa yaa nige. ³⁸ Kar gay, gee liya maam kuuk eelaw illa do etirsinna kuuk marbinto. ³⁹ Waan kaak aaw ko maam kuuk nee-ak ello pey kuuk eelaw. Asaan gee kaawa aman : « Maam kuuk nee kat gala. » »

6

Iisa in yiriy ta sabitdi (Matiye 12.1-8, Maark 2.23-28)

¹ Yiriy rakki ta *sabitdi, kun Iisa bira min do morginar. Maajirnay teestu yiime kay ku *gemer, nu sooyiyo ho nu eeymiyo. ² Do wer-ak, gin *Pariziyenna daarin kuuk kaawiico aman : « Maa di ku giniy maan kaak *gaanuunte todiite in eele ka geeror ? » ³ Iisa telkiico aman : « Ku bal garkiyin ga maan kaak Dawuud in eenji gintu yiriy rakki taat mey diyigu ? ⁴ Dawuud unjitu do *ger ka Bunji, na teetu tee kaak nu bertu *satkin do Bunji, ho na beriico do eenji oki. Zer tee naar-ak, gem ka pey ginno botol taat naa teenji, illa gay satkiner di. » ⁵ Iisa kaawiico pey aman : « Nun *Ron gemor di mee sabitdi. »

Coole ka gem kaak pisinji mate (Matiye 12.9-14, Maark 3.1-6)

⁶ Gin menaw, in yiriy ta sabit ta pey, Iisa unjitu do ger ka salaaner ka *Yuudinnar ho na teestu bilde gee. Do ger-ak, gin gem kaak pisinji ka meeda mate. ⁷ Agindaw ku gaanuundi in *Pariziyenna dibiji do Iisa,

* 6:14 'Piyer' : Sin nuur-an diya a 'dambi'.

nu rakiy tale ya naa coole gem in yiriy ta sabitdi, kar nuuji diye kaawo. ⁸ Sando, Iisa gay ibinit pikirrico. Na diyiji do gem kaak pisinji mat-ak aman : « Uc pey datik ta geemir. » Ek di na uctu, na peytu. ⁹ Kar Iisa kaawiico aman : « Nu indakon ja : gaanuunte kaaw a gii ginguwe taat sellen wala gii ginguwe taat jookumo in yiriy ta sabitdi ? Gii jilguwe gee wala gii idguwino ? » ¹⁰ Min na indiig pa-ak, na taliig gee-ak okinco, kar na kaawiji do gem kaak pisinji mat-ak aman : « Taarig pisinjin. » Ek di na taariiga ho pisinji cooltu do weriy. ¹¹ Min agindaw ku gaanuundi in Pariziyenna taliig maanna-ak, nu dapintu aale ho nu teestu kaawe benannico do maan kaak nuuji gine do Iisa.

Paliinna kuuk orok in seera (Matiye 10.1-4, Maark 3.13-19)

¹² Yiriy rakki, Iisa coktu ka dambar a naa salkiye. Na waltu kuwa in inde ka Bunji. ¹³ Min wer waltu, na koliig maajir-nay, kar na dobtu minnino orok in seera ho na koliig a nu *paliinna. ¹⁴ Paliinna-ak, nuur ko : Simon kaak Iisa koliig oki Piyer* in sinji Andre, Zaak in Yaaya, Pilip in Bartelemi, ¹⁵ Matiye in Tooma, Zaak ronji ka Alpe, Simon kaak mala do darrey, ¹⁶ Zuud ronji ka Zaak, ho in Zuudas Iskariyoot kaak asaaji isine do Iisa.

Coole ka geemir (Matiye 4.23-25)

¹⁷ Kar ba aaro, wiktin taat Iisa paayiy min ka dambar in paliinnay-aku, na peytu do wer kaak patal. Maajirnay dakina goy do wer-aka, in gee dakin dakina ku pey min kid okinji ka Zuude, min Zeruzaleem, ho min gegirnay ku Tiir in Sidon kuuk goy do biy ka barrer. ¹⁸ Gee okinco-ak as a nuu cokiye kaawoy ho naa coolinco. Nuur kuuk aaridna obgu sa, Iisa coolgu. ¹⁹ Ay gem di raka diirinji, asaan gudurre taat amila min do ziy-at coolaag gee okinco.

Iisa kaawa do bi ka galal in taabine (Matiye 5.1-12)

²⁰ Do wer-ak, Iisa jaaltu kaay, na taliig maajirnay ho na teestu kaawe aman : « Galal do kun kuuk pokirna,

asaan *Meennaw ta Bunđi taar loko.

²¹ Galal do kunj kuuk mey diyaako dinka, asaan tee yaako necinjo.

Galal do kunj kuuk zulinjo minaw dinka, asaan ku asa site in galilko.

²² « Galal loko ya gee elgiikonno, ya nu yilaako, ya nu waraako ho ya nu kaawaako jookumo, asaan ku aamin do nun *Ron gemor. ²³ Aaciyon min galal wiktin taat gamin-ak as ko, asaan haginko taat Bun yaako bere ka samaaner-at, taar dakina. Ansii ko, aginiyco ku geemir-an taaḃiyiig nabiinna oki pa.

²⁴ « Kar gay, do gaayiyko kunj gay gamnar, asaan ku gasit ko galilko.

²⁵ Do gaayiyko kunj kuuk din tee necinjo, asaan mey asaako deenjo.

Do gaayiyko kunj kuuk sita dinka, asaan kuu asa ale do taaḃinko.

²⁶ « Do gaayiyko kunj kuuk gee okinjo ozi-laako, asaan awalle aginiyco ozilaag nabi-inna kuuk raada oki. »

Ele ka adiner
(Matiye 5.38-48, 7.12)

²⁷ « Kar gay, do kunj kuuk cokiyaanu, nu kaawaako : Elguwon adinko ho gin-guwoṅco sellen do nuur kuuk elgiikonno.

²⁸ Indonco barkin ta Bunđi do nuur kuuk surpiyaako ho salkiyonco do nuur kuuk taabiyaako.

²⁹ « Ya waan baasinjin do gargumon, newsijit taat rakki oki. Ya waan gaamit batkon, rasjit ta kapak oki. ³⁰ Beriy do ay waan kaak indacin maanna ho ya waan gaamig maanna, da icenno pey biy. ³¹ Ginonco do geemir ay maanna ar taat kunj rakiy a nuuko gine loko.

³² « Ya kunj kat el gee kuuk elgiikon di, maman Bun yaako ozilinjo ? Gee kuuk jookumo oki elgig nuur kuuk elgiigu ! ³³ Ya kunj kat gina sellen do nuur kuuk ginaako sellen di, maman Bun yaako ozilinjo ? Gee kuuk jookumo oki gina pa ! ³⁴ Ya ku bera daan do gee kuuk yaako kappiyinti di, maman Bun yaako ozilinjo ? Gee kuuk gina jookumo oki bera daan do eenco ya nu hariya a nuuco kappiyinti. ³⁵ Kar gay, elguwon adinko, ginguwoṅco sellen. Berguwoṅco daana ho dakon hariyenno a

nuuko kappiyinti. Ansii kat, kuu gine kooginay ku Bun ka kuwa ho kuu gase haginko taat dakina oki. Asaan Bun, naar sellen do gee okinjo, nuur kuuk oziligid do yoo kuuk motilay oki. »

Dukume ka seriiner
(Matiye 7.1-5)

³⁶ Iisa gaaytu pey aman : « Kuuniyon sellen ar Takko ka sellen. ³⁷ Dakon talenno zinikiko ar gay dukume seriiner, paa kat, Bun dukumiikonno seriine loko. Dakon diyenno kaaw do gemor, paa kat, seriin ta Bunđi obaakonno. Saamiyonco do gee kuuk ginaako jookumo ho Bun yaako saamiye loko. ³⁸ Beron ho Bun yaako bere. Naako bere ar gem kaak liya koo do girdor, na yakyikiiga, na nonyiiga nam ta sollaw. Ampaa ko, Bun yaako yeepin maan kaak ku giniy do geemir. »

³⁹ Iisa deliico pey danla aman : « Nool kat daangiy giji noolo walla ? Ha'a, daanno. Yampa seerco, nuu solle do beendi. ⁴⁰ *Maajirinco, naar pakgid do tatkuwiy kaak bildiga, kar naar kaak nu bildig samaane gay yaa nece in kaak bildiga.

⁴¹ « Maman ki taliy gan kaak kapak kaak goy do od ta sinjin, kar et kaak goy do odon tanjin gay, ki talgid do ? ⁴² Kin kaak gin et tatik do odon, kar maman ki kaawiy do sinjin aman : “ Gem kol sinji, rasin ja naa icin gan kaak goy do odon-anja ? ” Ki tallo et kaak goy do odon walla ? Tal ja gem kaak kaawa in biy di-anja ! Gedar ja do tanjin, kii tale karan, kar kii imilin gan kaak goy do od ta sinjin. »

Maajirin kaak tab
(Matiye 7.16-20, 12.33-35)

⁴³ « Et kaak samaane waado ron kuuk gallo ho et kaak samaanno oki waado ron kuuk gala. ⁴⁴ Asaan ay eto, gee ibinaag min do ronji. Gee okaddo ron ku buguwar wala ron ku karumder min do et kaak gin jamay. ⁴⁵ Gem kaak sellen-ak, sellinkuwiy asa min do adiy kaak portiko. Kar gem kaak jookum gay, jookumiy-at sa asa min do adiy kaak pondiko. Ka seener, kaaw taat goy do adiy-at, taar ko na imiliit kara. »

⁴⁶ Iisa kaawiico pey aman : « Maa di ku koliin aman : “ *Rabbine, Rabbine ”

in̄ bin̄kikon di, kar kuu gingitdo taat nu kaawiiko ? ⁴⁷ Naar kaak asa lotu, kaak cokiyaat kaawor ho kaak aadaat in̄ botilti, na ar waa ? ⁴⁸ Gem naar-ak ar gem kaak pina gero. Na eciriy ja beenay baata, na paayiig dulaayinna ku gerdi ho na teesiy pine ar gem kaak pinig geriy ka maari. Paa kat, ya tambal aadji sa naa eeziydo, asaan na pin bombo. ⁴⁹ Kar gay, ya gem kaak cokiyaat kaawor ho aadgitdo in̄ botilti, naar ar gem kaak pin ger bal dulaayinna. Ya tambal aadji-ak, kodok di na eeziy nam na nigiy tak-tak. »

7

Gay riyor ka tatkaw ka askirin ku Room (Matiye 8.5-13)

¹ Min Iisa gaasit kaawoy okintit do geemir, na deettu pey Kapernayuum. ² Do geeger-ak, gin tatkaw rakki ka askirin ku Room kaak gin askirin miya do aaroy. Tatkaw-ak gin gay riyoy rakki radaw nam na gaay mate. Naar gay, na elgiga. ³ Paa ko, wiktin taat na dortu gee kaawa do bi ka Iisa, na tabiriiji aginay daarin̄ ku *Yuudinnar, nuuji diye a naa ase coolin̄ gay riyoy. ⁴ Min aginay-ak ottu moota do Iisa, nu wakiliiji marmile aman : « Gem-an̄ nec ta ki gaayin̄ji, ⁵ asaan na elgig geente ho naar di oki pinig gerni ka salaaner. » ⁶ Hiyya, Iisa uctu na baawtu in̄ nuura. Wiktin taat na gaay ote geero, tatkaw ka askirnar-ak naamtu roynay a nuuji diye aman : « Gem kol *Rabbiney, dak taabiyyenno asaan nun bal nece kii un̄je do gerir. ⁷ Do saan taar-at ko, nun meendu baljin̄ baawe. Kar gay baanu, kaaw kaawen di, gay riyor-an̄ yaa coole. ⁸ Nun meendu oki aada ta aginduwir ho nu gin askirin do aaror. Ya nun kat kaaw do rakki minnino a “ Baa ! ” Ek di na baayo. Ya nu kol rakki ka pey a “ Asu ! ” Ek di na asiyo. Kar ya nu gaarji do gay riyor a “ Ginit riy-anta ! ” Ek di na giniita. » ⁹ Min Iisa doriit kaaw-at, na ajbiyiiji do tatkaw-aka. Kar na newsiico do gee ku aadaaga-ak ho na kaawiico aman : « Nu kaawaako ka seener, min gee ku Israyeel okin̄co, nu bal tale gem kaak gin imaan ar naar-an̄ka. » ¹⁰ Hiyya, gee kuuk

tatkaw tabirtu-ak yeeptu geero. Min nu yeepe, nu gasiig gay riyor-ak cool ko.

Nooye ka ron̄ ka murgilal

¹¹ Min naar-ak, Iisa uctu, na deettu do geeger kaak nu koliig Nayiin. *Maajirnay in̄ gee dakina ku pey aadaaga. ¹² Wiktin taat na gaay ko un̄je do geegirdi-ak, na naamtu in̄ gee kuuk icil momte. Momte-ak gay, na ron̄ ka murgilal. Ron̄ti rakki di gaasiiji. Gee dakina ku geegirdi-ak gay aadaata. ¹³ Min Rabbin taliita, na taltu aminduwiti ho na kaawiitit aman : « Bugam, dak alenno pey ! » ¹⁴ Kar Iisa sin̄jitu moota ho na diirig darin̄gal-aka. Min na diiriig di, gee kuuk icil momte-ak peytu dut. Kar Iisa kaawtu aman : « Gem kol ron̄ji, nu kaawaajin̄, ucu ! » ¹⁵ Ek di momte-ak nooytu, na goyту in̄ baay, kar na teestu kaawe. Hiyya, Iisa beriitig do yaaco. ¹⁶ Gee-ak okin̄co ajbiyту tak-tak nam kolaw sa un̄jiico ho nu kaawtu aman : « Ozilinten̄ Bun̄te ! Na iyte nabiin̄ce tatko do datikte. » Ho nu kaawtu pey aman : « Bun̄ as mogin̄ geen̄ji. » ¹⁷ Hiyya, kabarre-at totirtu do kid̄ ka Zuude okin̄ji yoo do kid̄in̄ kuuk moota oki.

Inde ka Yaaya-Batist (Matiye 11.2-19)

¹⁸ Min naar-ak, maajirnay ku Yaaya-Batist osiijig gamin okin̄co kuuk Iisa gintu-ak do tatkuwco. Min nu osiiji pa-ak, Yaaya koltu minnino seera ¹⁹ ho na naamiig do Rabbin Iisa a nuu indin̄ji aman : « Kin̄ ko Masi kaak yaa ase wala ni ere ka pey ? » ²⁰ Min nu otiiji, nu kaawiiji aman : « Yaaya-Batist naaminti a niin̄ inde aman : “ Kin̄ ko Masi kaak yaa ase wala ni ere ka pey ? ” » ²¹ Do wiktin taar-at, Iisa gay coola gee dakina min do raduwniico, na bera aapiye do mersinar, na atka aaridna ho na pila odin̄ ku noolin̄ dakina. ²² Iisa telkiico aman : « Baan̄ kaawon̄ji do Yaaya do taat ku taltu ho ku dortu : noolin̄ talaw, mersin̄ jaawa taltal, burdumin calaw, dunguyuuyn̄ doraw, gee ku mate nooyaw ho kuuk pokirna gasit Kabarre ta Gala. ²³ Galal do naar kaak talintu ho rasgitdo imaanji do bi kanto. »

Iisa kaawa do bi ka Yaaya-Batist (Matiye 11.7-11)

²⁴ Min gee kuuk Yaaya-Batist tabirtu-ak deettu, Iisa teestu kaawe do bi ka Yaaya do gee dakina kuuk goy ede-ak aman : « Ku baaw tale maa do kalaaner ? Coor taat us awkaata walla ? Ha'a ! ²⁵ Yampa, ku baaw tale maa ? Gem kaak is kesuun taat samaane walla ? Ha'a ! Njuur kuuk is kesuun ta samaan-at, njuur gay gamnar kuuk goy do geray ku sultinniidi. ²⁶ Yampa, ku baaw tale waa ? Nabiiñce ga ? Hii, ka seener nu kaawaako, kuñ tal gem kaak pakgig nabiiñce. ²⁷ Yaaya-Batist, ñaar ko kaak Buñ kaawtu do Kitamner a ñaa ñaame awalle min Iisa Masi. Kitamne kaaw aman :
« Nun naa ñaame gay tabiriikar unçi a ñaañ siyin botiliñ. »*

²⁸ Nu kaawaako, min gee kuuk ñu weeyig ween di-añ, ginno kaak tatik pakgig Yaaya. Kar sando, ñaar kaak kapak do *Meennaw ta Bunđi-ak gay, ñaar tatik pakgig Yaaya. ²⁹ Gee okiñco inñ gay obe miiri oki cokiyiig Yaaya. Nju ibin kadar Buñ, ñaar sellen ho ñu ooytu, Yaaya *batiziyiigu. ³⁰ Kar *Pariziyenna inñ agindaw ku gaanuundi gay pociit taat Buñ rakiy a ñuu gine, ñu bal ooyiñ batem ñaar-aka. »

³¹ Iisa kaawtu pey aman : « Gee ku diñka-añ, ñuur ar maa geenda ho ñu tur kuñ waa ? ³² Gee ñuur-ak ar koogin kuuk goy ba beger ho kuuk koola do kooliñco aman : « Ni paanko perinna a kuu waare, kar ku bal waare. Ni riyko riyin ku muuti, kar ku bal ale. » ³³ Di talon, wiktin taat Yaaya-Batist astu, ña taado ho ña saado do bi ka abaadiner, oki ku diya aman : « Aarid obga. » ³⁴ Kar wiktin taat nun *Ron gemor astu, nu tiyaw ho nu siyaw, ho ku kaawa aman : « Talon ja maan gemir kaak adiy begirji-añka ! Ña tiyaw ho ña siyaw ! Ña royco ka gay obe miirir inñ gee kuuk gina jookumo. » ³⁵ Gee kuuk ooya ilim ta Bunđi gay, ñu ibiniit tak kadar taar sellen. »

Iisa do ger ka Simon kaak Pariziyençe

³⁶ Min ñaar-ak, *Pariziyençe rakki kolig Iisa gerco a ñu baaw tee. Iisa ooytu, ña baawtu wer ka gem-aka ho ñu goytu tee.

* **7:27** Wer ka gase kaawor do Malasi 3.1. † **7:37** 'gazzaz wic-wic' : gazzaz-ak, ñu siyig inñ dambay kuuk ñu koliy 'albaatir'. ‡ **7:38** 'ta jopintu inñ alinti do aaroy ta Iisa' : Do aadin ta Yuudinnar, ya ñu tiyaw, ñu danlaw, asiñco gay inñ aaro. § **7:41** 'tammin miy beey' : Tamma rakki nec inñ gurus kaak gem gasiy do el ta riyor.

³⁷ Do geegirdi-ak, gin daatik rakki taat gin oorne. Min ta dortu kadar Iisa goy tiya do ger ka Pariziyencher-ak, ta ictu gazzaz wic-wic† miin inñ itir, kar ta dakig gasa. ³⁸ Min ta gasga, ta jopintu inñ alinti do aaroy ta Iisa,‡ zulinti etiltu do asiñji ho ta suudiig inñ duruwti. Kar ta giniiji cuud do asiñji ho ta kockiciico itir. ³⁹ Min Pariziyençe kaak kolig Iisa talit pa-ak, ña kaawtu do adiy aman : « Ya gem-añ kat nabiiñce ka seener-ak, ñaa ibine kadar daatik taat diirga-an gin oorne. » ⁴⁰ Iisa kaawiiiji do gem-ak aman : « Cokay Simon, nu gin kaawo, naañ kaawinti. » Simon telkiiiji aman : « Gem koltacco, kaaworduuta. » ⁴¹ Kar Iisa deliiji danla aman : « Gee seer ic daana ta gurusdi min do gemor. Ka rakki ic tammin miy beey§, rakki gay tammin orok beey. ⁴² Kar uudin taat seerco ñu ginno maan kaak ñuu kappiyinti-ak, gem-ak saamiyiicota. Min ku seer-añku, ka moo yaa elinji paka ? » ⁴³ Simon telkiiiji aman : « Ya do tanto-at, kaak daanay dakina, ña saamiyiita. » Iisa kaawiiiji aman : « Hii ! Biñ gala. »

⁴⁴ Min ña kaawiiiji pa-ak, ña newsitit do daatko-ata ho ña kaawiiiji do Simon aman : « Ki taliit daatko-anta ? Min nu unñjitu gerko, ki baldu bere amay kuuk naa ace asindu. Taar gay acduug asindu inñ zulinti ho ta suudiig inñ duruwti. ⁴⁵ Kin baldu gine cuud, taar gay min ta unñjitu di, ta aay gine cuud do asindu. ⁴⁶ Kin baldu kockice itir do kaar, taar gay kockicdu do asindu. ⁴⁷ Ansii ko, ka seener nu kaawaa-jin, geem-an zunuubinniti kuuk dakin-ak, ñu saamiytigu. Do bi ñaar-ak ko, ta gaarig elinti dakina. Kar gay, ñaar kaak ñu saamiyji sood-ak, elinji oki sooda. » ⁴⁸ Kar Iisa kaawiiitit do daatko-at aman : « Gem kol romoy, zunuubinnike ñu saamiykengu. » ⁴⁹ Gee kuuk ñu koltu do teendi-ak kaawtu do aditco aman : « Ñaar maa gemir kaak nam saamiya zunuubinna kare ? » ⁵⁰ Kar Iisa gay kaawiiitit do daatko-at aman : « Imaanke jiliñke, baaw inñ aapiye. »

8

Iisa in gee kuuk aadaaga

¹ Min njaar-ak, Iisa birtu do geegirniidi ho do hellinniidi a nnaa gaare Kabarre ta Gala ta *Meennaw ta Bunđi. Paliinna kuuk orok in seer goy in nnaara, ² in daad daarin kuuk Iisa atiktu aaridna minninc ho kuuk cool min do raduwniico. Daad-ak, minninc goy Mariyam, taat min Magdala, taat Iisa atiktu aaridna peesira min do ziti, ³ Zaan, daacyi ta Suuza, gay riyor kaak tatik ka sultan *Herood, ho in Sizaan. Daad-ak in eenco dakina ku pey gaayaag kun Iisa in gaminco.

*Danjil ta gay luwor**(Matiye 13.1-9, Maark 4.1-9)*

⁴ Gee dakin aale amiltu min ay geeger ho nu asiji do Iisa. Nu numiy do wer ka Iisa goyiyo ho na deliico danla aman : ⁵ « Cokiyon ! Gin gem rakki baa luwo do morgoy. Wiktin taat na luwi-ak*, busumji daarin sollitu do botildi. Gee jaawiico kaaco ho diid teeyig okinco. ⁶ Busumji daarin sollitu do kid kaak gin karjiyo. Min nu amiltu di, nu aaytu asaan wer cokdo oola. ⁷ Daarin gay sollitu do wer kaak gin pompal kuuk gin jamay. Nu maadiy sawa nam pompal-ak gootiigu. ⁸ Kar daarin pey sollitu do kid kaak samaane. Nu amiltu, nu maadtu ho nu imiltu ganduulinna. Ay ganduulic di weetu ron miya†. » Iisa gaaytu pey aman : « Ya ku gin denjina, laan denjinko samaane, kuu cokiye ! »

*Baat ta danjil ta gay luwor**(Matiye 13.10-23, Maark 4.10-20)*

⁹ Min njaar-ak, maajirnay indiig Iisa aman : « Danlan-an baati maa ? » ¹⁰ Iisa telkiico aman : « Bun gaakon loko gamin kuuk cigile kuuk kaawa do bi ka *Meennuwi. Kar do gee ku pey gay, nu delco dele danla. « Paa ko, ya nu tala sa, ar nu tallo, ya nu cokiya sa, kayco icdo maanna. » ‡

¹¹ An baat ta danla-anta : Busam-ak, nuur gaara kaaw ta Bunđi. ¹² Busam kuuk solle do botildi-ak, nuur gee kuuk cokiyaat kaaw-ata, kar *Seetanne gay asi imiliit min do

aditco. Na imiliita-ak, pa nuu aamine ho nuu gase jile. ¹³ Busam kuuk solle do kid kaak gin karjiyo-ak gay, nuur gee kuuk cokiyaat kaaw-ata ho nu ooyiit in galal. Kar imaanco gay paaydo caari, nu obiit do menuwir di. Kar wiktin taat Seetanne gecaag di, nu rasiita. ¹⁴ Busam kuuk solle do pompal kuuk gin jamay-ak, nuur gee kuuk cokiyaat kaaw-ata, kar nu diy gelbinco do gamin ku duniiner ho paa ko, ronco darsigiydo. Gamin ku duniiner-ak, nuur pikirre ta duniiner in galilti ho in joriye ka mallel oki. ¹⁵ Kar busam kuuk solle do kid kaak samaan-ak gay, nuur gee kuuk cokiyaat kaaw-ata, nu obit bombo do aditco ku portiko, nu rasgitdo tak-tak nam nu wiyiy ron. »

*Danjil ta lampa**(Maark 4.21-25)*

¹⁶ Iisa gaaytu do kaawoy aman : « Ginno gem kaak biy lampa ho na zuukiit in bardila wala na diyit ba danlil. Kar gay, ya gem biy lampa-ak, na diyit do wer ka jadan. Paa kat, gem kaak unja do gerak yaa talin portikuwiti. ¹⁷ Gamin okinco kuuk cigile, nuu imilinco kara, yoo kuuk gee ibingigdo oki, nuu ibininco nam nuu talinco waran. ¹⁸ Yaman pakiron samaane maman ku doriig kaawin kuuk nu kaawiko ! Kar njaar kaak gine, Bun yaaji gaaye pey min kuwa. Kar njaar kaak bal ginen gay, ya na diy kaay a na gin maanna oki, nuuji imilin minniney. »

*Atan Iisa in sintay**(Matiye 12.46-50, Maark 3.31-35)*

¹⁹ Wiktin taat Iisa kaawiy-ak, yaaco in sintay astu talinji. Kar wer gay tide. Paa ko, nu baltu gedire ote mooto in nnaara. ²⁰ Hiyya, gee miniig Iisa aman : « Gem koltacco, yaako in sintan goy kara, nu indaacin. » ²¹ Kar Iisa gay telkiico aman : « Yaani in sintar, nuur gee kuuk cokiyaat kaaw ta Bunđi ho ginaat in botilti. »

*Peye ka usi**(Matiye 8.23-27, Maark 4.35-41)*

²² Yiriy rakki, Iisa neptu markaba in maajirnay ho na kaawiico aman : « Aalinte aar

* **8:5** 'Wiktin taat na luwi-ak' : Luw taar-at, nu dawiig dawee ar ginte liyiy buur. † **8:8** 'ron miya' : Do darre ta Israyeel, ya ganduulic rakki wee ron miya, njaar-ak, na samaan paka. ‡ **8:10** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 6.9.

barrer. » Ek di nu deettu. ²³ Wiktin taat nu aaliy barre, Iisa gay aayiig wey yarap. Kodok di, us teestu abire gidi-gidi-gidi do barrer ho amay aastu do markabar nam amay-ak raka teenco. ²⁴ Paa ko, maajirnay baawiiji do Iisa ho nu niiniig aman : « Gem kol tacco, ucu, amay tiyaate ! » Hiyya, Iisa niintu ho na awniiji do usi ho do amiydi. Ek di nu peytu ho wer siimtu dil. ²⁵ Kar na kaawiico do maajirnay aman : « Yoo diŋ sa, ku aamanno misa walla ? » Kar maajirnay gay kolaw obgu, nu ajbiyitu tak-tak ho nu indiy zinƙico aman : « Naar-aŋ kat maa gemir kaak min na awiŋtu di, usu in amay oki karmiyaaga ? »

*Coole ka gem kaak aarid obga
(Matiye 8.28-34, Maark 5.1-20)*

²⁶ Min naar-ak, Iisa in maajirnay ottu do kidka gee kuuk nu koliig Zeraziyenna kaak goy aar barrer, serek min Galile. ²⁷ Min Iisa paaytu min ka markabar, gem rakki astu naaminji. Gem-ak aaridna obga. Na asa min do geeger-aka, kar taaye na goy ko karan di. Na goy tukinkin di. Gem-ak goydo zugar, illa goyinji do maggindi di. ²⁸ Min na talig Iisa, na kooltu rada ho na zuƙitu guƙ do asinji. Kar na kaawtu in gaay tonƣo aman : « Ki rakaan ginin man, Iisa, roŋ ka Buŋ ka kuwa ? Baanu, nu indaaciŋ, dakin taaƣiyindudo ! » ²⁹ Gem-ak kaawiy pa-ak, asaan Iisa kaawji ko do aarid-ak a naa amile minninye. Awalle oki, aarid-ak accigiyya. Paa ko, nu doodiig pisinji in asinji in jinzirrina a nuu gooyinji geero. Kar gem-ak dukumiigu ho aarid-ak naamiig do kalaaner. ³⁰ Do wer-ak, Iisa indiig aman : « Kiŋ sinjin waa ? » Naar gay telkiiji aman : « Nun sindu “ Dakinaw ”. » Na kaawtu pa-ak asaan aaridna dakina unje do ziy. ³¹ Aaridna-ak loklikiiji do Iisa a naa naaminco do bee kaak sugulgu ba oole.

³² Do wer-ak, gin kinziirna dakina gooya ka dambar. Kar aaridna-ak indiig Iisa a naaco bere botol taat nu baay unje do kinziirna-aku. Hiyya, Iisa ooytu ³³ ho aaridna-ak amiltu min do gem-aka, nu unjitu do kinziirnar. Kodok di, min ka dambar, kinziirna-ak okinco eeztu tem in gadco, nu sollitu do barrer ho amay

teeyiigu. ³⁴ Wiktin taat gee kuuk gooya kinziirna-ak taliig maan kaak kuuniy-ak, nu gadtu, nu iyiit kabarre-at do geegirdi ho do hellinniidi. ³⁵ Min gee doriit kabarre-at, nu astu talin maan kaak kuuniy-aka. Nu baawtu moota do Iisa ho nu gasiig gem kaak aarid obga-ak coole. Na is kesuune ho kaay sa as ko do weriy. Na goy keder do unji ka Iisa. Min nu taliiga-ak, kolaw obiigu. ³⁶ Gee kuuk talig maanna-ak osiico do eenco maman gem kaak aarid obga-ak cooltu. ³⁷ Ek di gee ku kidar-ak okinco kolaw obiig aale ho nu kaawiiji do Iisa a naa deete min do kidco. Hiyya, Iisa neptu markaba a naa deete. ³⁸ Gem kaak aarid amil minninye-ak loklikiiji do Iisa a naa baa in naara. Kar Iisa gay naamiig aman : ³⁹ « Yeep gerko ho osit okintit taat Buŋ giniijin. » Hiyya, gem-ak yeepu ho na osiig maan kaak Iisa giniiji do adiy ka geegirdi okinji.

*Coole ka daatkor in nooye ka micar
(Matiye 9.18-26, Maark 5.21-43)*

⁴⁰ Wiktin taat Iisa yeepu min aar barrer, gee dakina naamiiga asaan okinco nu yoka naar di. ⁴¹ Do wer-ak, gin gem rakki sinji Jayrus astu. Na tatkaw ka ger ka salaaner. Na dersitu do asinji ku Iisa ho na loklikiiji a naa baawe gerco, ⁴² asaan romoy taar rakki di ho ta mataw. Elginti yaa nece ar orok in seer pa.

Wiktin taat Iisa baayiyo, do botildi gee dakina nam nu tiryaaaga. ⁴³ Min do gee-ak, gin daatik rakki baarti taaƣiyaata. Elgin orok in seer, nu miŋa miŋen di. Ta orig ka pisinti okinji do gay dawner. Kar gay ginno gem kaak gedir coolta. ⁴⁴ Ta sinjitu moota do aaroy ta Iisa kar ta diiriit bit ka kesuuney. Ek di baarti-ak peytu min do miŋinco. ⁴⁵ Do wer-ak, Iisa indiig gee-ak aman : « Waa diirintu ? » Okinco, nu tatirtu. Kar Piyer gay kaawiiji do Iisa aman : « Gem kol tacco, nuur gee kuuk dakin-aŋ di tiryaciŋ. » ⁴⁶ Kar Iisa gay telkiico aman : « Ka seener, waan diirintu asaan nu aaw gudurre amil min do zir. » ⁴⁷ Min daatko-at ibintu kadar ta gediraado cigilin maan kaak ta gintu-ak, ta astu in azirinti, ta dersitu do asinji. Kar ta teestu ose do unco ka gemir okinco maan kaak naamit ta diiriig Iisa ho maman kodok di ta cooltu.

48 Iisa kaawiitit aman : « Gem kol romoy, imaanke coolinje. Baa in aapiye. »

49 Wiktin taat Iisa kaawiy pa-ak, waan astu min ger ka Jayrus-aka ho na kaawiji aman : « Romon, taar mat ko, dak taa6iyinjido pey rabbin-anja. » 50 Kar Iisa doriit kaaw-ata ho na telkiji do Jayrus aman : « Dak gineno kolaw. Aaman di, kar kii tale ya ta bal coole. » 51 Min Iisa ottu wer ka Jayrus-ak, na kol Piyer, Yaaya in Zaak ho in aginiyti ku micar di a nuu unje in naara. Kar gee kuuk dakin gay, na todco. 52 Gee okinco kuuk goy ede-ak alaw ho marmilaw do kaat ka micar. Kar Iisa kaawiico aman : « Dakon alenno. Taar bal mate, ta weya di. » 53 Gee-ak ajimiyaag Iisa, asaan nu iban kadar taar mate. 54 Min naar-ak, Iisa obiig pisinti ka micar-ata ho na kaawiitit in gaay tongo aman : « Gem kol romoy, ucu ! » 55 Ek di mic-at nooytu ho kodok di ta uctu. Kar Iisa kaawiico a nuuti bere tee. 56 Aginiyti ku micar-at ajbiytu tak-tak, kar Iisa karmiig a nu kaawenno do gemor maan kaak kuuni-anja.

9

Naame ka paliinna kuuk orok in seera (Matiye 10.5-15, Maark 6.7-13)

1 Yiriy rakki, Iisa numiig *paliinnay kuuk orok in seera ho na beriico gudurre in izinne a nuu atke aaridna okinco ho nuu coole gee min do raduwniico. 2 Kar na naamiig nu baay gaare *Meennaw ta Bunji ho nuu coole gee. 3 Na kaawiico aman : « Yaman ya ku baawaw, dakon icenno yoo maanna, wala donkilo, wala mokolle, wala tee, wala gurus. Kar kesuun sa, taat do zinikon di. 4 Do ay ger kaak ku paaytu, goyon eden di nam menuwko yaa gaase. Ya menuwko gaase, kar kuu deete min do ger-aka. 5 Kar wer kaak gee pook obinok-ak, deeton min ede ho kokon burintal kuuk do asinjo.* Pa-ak yaaco gaare kadar nu gin jookumo. » 6 Min naar-ak, paliinna deettu. Nu baawiy do ay helline, nu gaariy Kabarre ta Gala ho ay wero nu cooliy gee.

* 9:5 'kokon burintal kuuk do asinjo' : Pa-ak gaara kadar ya gee ku geeger-an jag min botol ta samaane sa, do gaayico. † 9:14 'gee alip beey pa' : Daadi in koogin gay, nu bal osinco.

Herood Antipaas barjil do bi ka Iisa (Matiye 14.1-12, Maark 6.14-29)

7 Wiktin taat *Herood, gubeneer ka Galile, doriig gamin okinco kuuk kuuniyaw-ak, na barjiltu asaan gee daarin kaawa a Iisa-ak, naar ko Yaaya-Batist kat nooye min do muuti. 8 Kar daarin a na *Eli kat bayne, ho daarin pey a na nabiince kaak min awalle kat nooy min do muuti. 9 Kar Herood gay kaawtu aman : « Naar nun meendu-an ko kaak dukumig kaay ka Yaaya. Kar naar maa gemir pey nu kaawiy biy dakin ampa-anja ? » Hiyya, Herood teestu bariye botol taat naa talin Iisa.

Bere ka teendi do gee alip beey (Matiye 14.13-21, Maark 6.30-44, Yaaya 6.1-14)

10 Min paliinna yeptu, nu osiji do Iisa gamin okinco kuuk nu gintu. Kar Iisa koligu, nu amiltu keeco do wer rakki, moota in geeger kaak nu koliig Betsayda. 11 Kar min gee kuuk dakin-ak dortu kadar kun Iisa deete, nu ictu botilco. Hiyya, Iisa naamiigu, na gaariico Meennaw ta Bunji ho na coolig nuur kuuk bariya aapiy ta zinjico.

12 Wiktin taat pat galaw, paliinnay kuuk orok in seer-ak baawiji moota do Iisa ho nu kaawiji aman : « Kaawco do gee-an a nuu deete. Nu baayiy gase maan ka teendi do hellinnan kuuk moota ho nuu wale. Yampa, anne-an kalaane. » 13 Kar Iisa gay kaawiico aman : « Kun maaniikon di beronco tee ! » Nuur gay telkiji aman : « Ni gin mappa beeyi in boos seer di. Ki raka a ni baa gidiye tee kaak yaa necin gee-an ku walla ? » 14 Miday kuuk goy ede-ak yaa nece ar gee alip beey pa.† Hiyya, Iisa kaawiico do maajiray aman : « Kaawonco do gee-an a nuu goye keder, deedonju orok beey beey. » 15 Paliinna ooyit kaawoy ho nu kaawiico nu goytu keder. 16 Min naar-ak, Iisa sokiig mappa kaak beeyi in boos kuuk seer-aku, na jaaltu kaay ka samaaner ho na deltu barkin do Bunji. Kar na pirsigu ho na beriicog do *maajirnar a nuu deedin do gee-aku. 17 Okinco, nu teetu nu aaytu. Kar tee

kaak dak-ak gay, ɲu ɲumiiga nam ɲa miin girdin orok in seera.

*Iisa, ɲaar Masi kaak Buɲ doɓtu
(Matiye 16.13-19, Maark 8.27-30)*

¹⁸ Yiriy rakki, Iisa salkiya keeji. Maajir-nay sa goy in ɲaara. Kar ɲa indiigu aman : « Ku dora gee kaawa a nu waa ? » ¹⁹ ɲuur gay telkiiji aman : « Daarin kaawa a ki Yaaya-Batist, daarin a ki *Eli, ho daarin gay a ki nabiince kaak min awalle kat nooy min do muuti. » ²⁰ Iisa kaawiico pey aman : « Kar ya do tanƙon gay a nu waa ? » Piyer ictu kaawo aman : « Kin ko *Masi kaak Buɲ doɓtu. » ²¹ Kar Iisa karmiig tak-tak-tak a ɲuu kaawenno do waanna. ²² ɲa gaaytu aman : « Illa nun *Ron gemor, naa taabiyeɲ ja dakina. Aginay ku darrer, agindaw ku gay satkiner ho in agindaw ku gaanuundi yaan pocindu. ɲuu asiin deendu ho yiriy ta subbinƙar gay, naa nooye. »

²³ Kar Iisa kaawiico do gee okinco aman : « Ya waan kaak rakaan aadindu, ɲaa pooce pey bariye galal ta meenji, ɲaa icin etoy ka taabiner kun kawta ho ɲaan aadindu. ²⁴ Asaan waan kaak raka jile goyinji ka meenji, ɲaa rawtinji. Kar waan kaak rawtaag goyinji do bi kanto gay, ɲaa gase goye kaak taɓ. ²⁵ Yampa, ya gem kaak obit duniin okintit do pisinji ho ɲa rawtig goyinji wala ɲa meenji di id ziy, ɲaar-ak galilti gay maa ? ²⁶ Ya gem kaak gina sokaɲ lotu in do kaawnar, nun Ron gemor oki, naaji gine sokaɲ do wiktin taat naa ase in *darjin ta Tanni ho in ta *ɗubal ku Buɲdi kuuk *cawar oki. ²⁷ Ka seener nu kaawaako, min gee kuuk goy anne-aɲ, daarinco mataado di, ɲuu talin Meennaw ta Buɲdi. »

*Newse ka wijeen ta Iisa
(Matiye 17.1-8, Maark 9.2-8)*

²⁸ Min Iisa kaawtu pa-ak, gintu ar mena porpoɗ, ɲa koliig Piyer, Yaaya in Zaak ho ɲu coktu ka dambar a ɲuu salkiye. ²⁹ Wiktin taat Iisa salkiyiyo, wijeeneɲ newsitu ho batkoy sa deettu portik kar nam ta diya odina. ³⁰⁻³¹ Tala kar nabiinna seer bayintu datik ta *darjin taat asa min do Buɲdi. Nabiinna-ak, ɲuur Muusa in *Eli kat kaawa in Iisa a maman ɲa ɓaay gaasin riyoy in

muutu Zeruzaleem. ³² Do wer-ak, Piyer in eenji gay aayig wey yarap. Kar min ɲu niintu, ɲu taliig Iisa in darjineɲ in gee seer goy in ɲaara. ³³ Wiktin taat gee-ak rakiy deete, Piyer ictu kaawo aman : « Gem kol tacco, gala ni goyiy anne-aɲka. Niiko siye tarram subba, rakki locin, rakki do Muusa ho rakki gay do Eli. » Kar Piyer gay ibanno taat ɲa kaawiyo. ³⁴ Wiktin taat Piyer kaawiy pa-ak, tala kar uc asiig goota. Min paliinna taltu kadar uc gootaagu-ak, kolaw obiigu. ³⁵ ɲu dortu gaay amila min do ucer, ta kaawa aman : « ɲaar-aɲ ronɗu. Nun kat doɓga. Cokiyon kaawoy ! » ³⁶ Min gaay-at kaawtu pa-ak, paliinna taltu ko Iisa keeji di. Min ɲu taliig gamin-ak, ɲu obiig do aditco ho do menaw ɲuur-ak, ɲu bal kaawe do gemor maan kaak ɲu taltu.

*Coolle ka gem kaak gin punpun
(Matiye 17.14-18, Maark 9.14-27)*

³⁷ Ka kawtinti, min Iisa in paliinnay kuuk subba paaytu min ka dambar, gee dakina astu ɲaaminji. ³⁸ Min datik ta geemir-ak, gin gem rakki koola aman : « Gem kol tacco, baanu, tal do kaay ka ronɗu-aɲ, ɲaar rakki di ! ³⁹ Aarid obgiiga ho ɲa koolgiy koolgiyo. ɲa tunkilgiyo in gudurre nam biy amila toppiyo. ɲa taabiyaag ko taabiye nam ɲa amila in rada. ⁴⁰ Nu indig maajirnaɲ a ɲuu atkinji, kar ɲu bal gedire. » ⁴¹ Iisa kaawtu aman : « Kun gee ku dinƙa-aɲ, ku geenno ho imaanko sa sooda. Dakdu mena mina naa goye in kunƙo ho naako sosinƙo pey ? Iyiig ronji-aɲ anne. » ⁴² Min mic-ak asiiji moota-ak, aarid acciig keder ho ɲa tunkiliy burɗunƙul-burɗunƙul. Kar Iisa awɲiiji do aarid-aka. Ek di ɲa cooliig mic-aka ho ɲa beriijig do tacco. ⁴³ Gee-ak okinco ajbiyту tak-tak ho ɲu kaawtu aman : « Way, Buɲ-aɲ sa tatko ! »

*Kaaw ta Iisa do bi ka muutuy
(Matiye 17.22-23, Maark 9.30-32)*

Min gee okinco ajbiyту do gamin okinco kuuk ɲa giniy-ak, Iisa kaawiico do maajir-nay aman : ⁴⁴ « Laaɲ denƙinko samaane kuu cokiye taat naako kaawe dinƙa : Nun *Ron gemor, ɲu asaan berindu do pise ka midir. » ⁴⁵ Kar ɲuur gay bal ibinin kaawoy asaan ta kaaw agunuwa. Paa ko, ɲu baltu gase

baati ho ɲu gintu kolaw taat ɲuu indin Iisa do bi ɲaar-aka.

*Inde kaak a waa tatik paka
(Matiye 18.1-5, Maark 9.33-37)*

⁴⁶ Min ɲaar-ak, paliinna meela benannico a ɲuu ibine waa kaak tatik paka. ⁴⁷ Iisa gay ibiniit pikirrico. Hiyya, ɲa koltu mic rakki ho ɲa diyig do unji. ⁴⁸ Kar ɲa kaawiico aman : « Gem kaak obig mic-aɲ samaane do bi kanto, ar ɲa obin nun meendu. Kar gay, gem kaak obintu, ɲa ob ɲaar kaak ɲaamintu. Asaan ya ɲu talaako okinjo, ɲaar kaak ɲu talaag a ɲa gina ziy kapak, ɲaar ko kaak tatik paka do unji ka Bunɲi. »

*Waan kaak adiy pondikdo in kunjo, ɲaar kanjo
(Maark 9.38-40)*

⁴⁹ Yaaya kaawiji do Iisa aman : « Gem kol tacco, ni gas gem kaak atka aaridna in sinji kunji ho nin gay todaaji asaan ɲaar in gintenno. » ⁵⁰ Kar Iisa gay telkiji aman : « Dakonji todenno asaan waan kaak adiy pondikdo in kunjo, ɲaar kanjo. »

Iisa ɲaa Zeruzaleem

⁵¹ Wiktin taat Bun gaay ko icin Iisa ɲaa coonin kuwa ka samaaner, Iisa diy kaay tak illa a ɲa ɲaa Zeruzaleem. ⁵² Na ɲaamtu gay tabiriikar yaaji ogire. Gay tabiriikar-ak ottu do hellin rakki ta Samari asaan ɲuu siye zinƙico ɲuu yoke asinji. ⁵³ Kar gee ku helliner-at gay pook ɲaaminji, asaan ɲa bira Zeruzaleem.† ⁵⁴ Min kun Zaak in Yaaya doriit kaaw-at, ɲu kaawiji do Iisa aman : « Gem kol *Rabbiney, ya ki ooye, nii inde ak taat yaa paaye min ka samaaner yaa idin gee-aɲku. » ⁵⁵ Kar Iisa gay newsiico ho ɲa karmiigu. § ⁵⁶ Kar ɲu deettu do hellin ta pey.

*Maman gem yaa aadin Iisa
(Matiye 8.19-22)*

⁵⁷ Wiktin taat ɲu deetiyo, do botildi, gem rakki kaawiji do Iisa aman : « Ay wer kaak ki ɲaayiy di naan aade. » ⁵⁸ Iisa telkiji aman : « Bolli, ɲuur gin biddinco ho diid sa

gin geriyco, kar nun Ron gemor gay, nu bal gine wer kaak naa unje kaar. »

⁵⁹ Kar Iisa kaawiji do gem ka pey aman : « Aadnu. » Gem-ak telkiji aman : « Gem kol Rabbiney, beror ja botol taat nu ɲaay tiisin tanni. » ⁶⁰ Iisa gay kaawiji aman : « Rasig gee ku mate yaa tiisin momtinco. Kar kin gay, ɲaa gaarit *Meennaw ta Bunɲi. »

⁶¹ Gem ka pey kaawiji do Iisa aman : « Gem kol Rabbiney, nun naan aade. Kar beror ja botol taat nu ɲaaco bere ooya taat ba aaro do geendu. » ⁶² Iisa gay telkiji aman : « Gem kaak gawnaw ho kolsa aaroy-ak, ɲaar turro do Meennaw ta Bunɲi. »

10

Iisa ɲaamiig maajirnay kuuk orok peesira in seera

¹ Min ɲaar-ak, *Rabbin doɓtu pey maajirin orok peesira in seera. Na ɲaamiig seer seer unci do geegirnay okinco ho do werin okinco kuuk meenji yaa ɲaawe. ² Na kaawico aman : « Riy ta sedindi goy dakina, kar gay riyor gay sooda. Indon meenji gay morgor a ɲaa ɲaame gay riyor do sedinji. ³ Ucon ɲaan ! Nu ɲaamaako ar ron ku tamgir do datik ta pulkinar*. ⁴ Ya ku ɲaawaw, dakon icenno do pisinjo wala gurus, wala mokolle, wala nugira. Dakon peyenno kuu ooye in gee do botildi. ⁵ Do ger kaak kuu unje-ak, kaawonco ja aman : “ Aapiy ta Bunɲi yaa goye do ger-aɲka. ” ⁶ Kar ya do ger-ak kat gin gem ka aapiyer, aapiy-at yaa goye in ɲaara. Yampa, ya gem ka aapiyer ginno, aapiy-at yaa yeepe do maaniiko. ⁷ Goyon do ger-aka. Taan ho saan gamin kuuk ɲuuko bere, asaan gay riyor nec gasin hagin ta riyoy. Dakon jankenno gero in gero. ⁸ Ya ku unje do geeger ho ɲu ɲaaminjo samaan-ak, taan gamin kuuk ɲu beriikon di. ⁹ Coolon gee kuuk radaw do wer-aka ho kaawonco do geemir aman : “ *Meennaw ta Bunɲi askon ko moota. ” ¹⁰ Kar ya ku unje do geeger ho ɲu balko ɲaaminjo samaan gay, ɲaan do werin kuuk

† **9:53** ‘ɲa bira Zeruzaleem’ : Gee ku Samari, ɲuur adinco ku Yuudinnar min in elgina. ɲu rakaado a gee kuuk min Galile yaa bire min do kidco ya ɲu ɲaa Zeruzaleem. § **9:55** In kaaw ta Grek, do makaatamna daarin kuuk awalle, ɲu siir do wer-aɲ aman : « Iisa kaawiico aman : “ Ku ibanno maan ruwwinir ta unjiko ku kaawiy ampa. Asaan nun Ron gemor, nu bal ase taat naa idin gee, nu as taat naa jilinco. ” » * **10:3** ‘pulkinar’ : Werin daarin, ɲu kolaag a ‘kulkina’ wala a ‘pilgay’.

berel ku geeger-aka ho kaawonco aman :
 11 “ Ni kokaakon yoo burintal ku geegirko kuuk sopirig asinni. Kar gay, ibinon tam kadar Meennaw ta Bunđi askon ko moota. »
 12 Ka seener nu kaawaako, yiriy taat Bun yaa dukume seriin do geemir, gee ku geeger naar-ak yaaco gine rad pak geeger ka Sodom.† »

*Geegirnay kuuk pood aamine do Iisa
(Matiye 11.20-24)*

13 Min naar-ak, Iisa kaawtu pey aman :
 « Do gaayiko, kun gee ku geeger ka Koraziin ! Do gaayiko, kun gee ku geeger ka Betsayda ! Na lokon ko Bun gintu gamin kuuk ajbay. Ya na ginig gamin-an do geeger ka Tiir in ka Sidon, ta-an nu ibinig niginco min awalle, in duune ka zamimdi ho in kokire ka buti do kayco. 14 Do saan taarat ko, do yiriy ta Bun yaa dukume seriin do geemir, geegirnay ku Tiir in Sidon tanco ginaado rad aale ar tanjo. 15 Kun gee ku geeger ka Kapernayuum, ya do tanjo a Bun yaako cooninjo kuwa ka samaaner walla ? Ha'a, illa naako orinjo ba oole. »
 16 Iisa kaawiico pey do maajirnay aman : « Gem kaak cokiyaako, na cokiyaan nunu. Gem kaak poodaako, na poodaan nunu. Kar gem kaak poodaanu-ak, na poodaag naar kaak naamintu. »

Yeepe ka maajirin kuuk orok peesira in seera

17 Goytu kee, maajirin kuuk orok peesira in seer yeepu in galal. Nu kaawiy aman : « Gem kol *Rabbinni, aaridna din sa karmiyaani yaa ni kaawaaco in sinjin. »
 18 Iisa gay telkiico aman : « Wiktin taat ku goy misa do riyor, nu jaaliy kaar ho nu tal *Seetanne gala min kuwa ka samaaner ar irne ka bunđi. 19 Di cokiyon ! Nun berko gudurre taat kuu jaawe ka aalnal ho do erindilnal. Nu berko gudurre taat kuuji gedire do adin ka tatko yoo maan sa asaakonno. 20 Kar gay, dakon aaciyenno do bi kaak a aaridna karmiyaakon di, aaciyon do bi kaak a nu siirig sinjo kuwa ka samaaner. »

*Gaare ka Kabarre ta Gala do pokirnar
(Matiye 11.25-27, 13.16-17)*

21 Wiktin taat Iisa kaawiy-ak di, Ruwwin ta Bunđi miiniig in galal ho na kaawtu aman : « Baaba, kin di Rabbin ka samaaner ho ka kidar, nu ozilaacin do bi kaak ki cigilig maanna-ak do gee kuuk iban kaawna ho do gee kuuk gin ilim, kar ki bayincog do nuur kuuk gina zinjico naada. Ka seener, kin kat raka a taa kuuniye ansi. »

22 Iisa kaawtu pey do geemir aman : « Tanni berduug gamin okinco do pisindu. Waan ibingigdo Ron kat waa, illa Tati. Waan ibingigdo Tati, illa Ronjo ho nuur kuuk Ron-ak raka a nuu ibininji. »

23 Kar Iisa newsitu do maajirnay ho na kaawiico do nuur keeco di aman : « Galal loko, kun kuuk taliig maan kaak ku taliyo ! 24 Asaan ka seener nu kaawaako, nabinna ho in sultinnay dakina kuuk awalle rak talin maan kaak ku taliyo, kar nu bal talinji. Nu raka dorin maan kaak ku doriyo, kar nu bal dorinji. »

Danjil ta gem kaak sellen min Samari

25 Do wer-ak, tatkaw ka gaanuundi rakki astu. Na weyiiji do Iisa min keder aman : « Gem kol tacco, naa gine maman naa gase goye ka gaasdo ? »
 26 Iisa kaawiji aman : « Do *gaanuunte nu siir a maa ? Ya ki garkiyaaga-ak, maman ki ibiniy baay ? »
 27 Gem-ak telkiiji aman : « Kii elin Rabbin Bunjin in gelbin rakki, in kelmon okintiti, in gudurren okintiti ho in pikirren okintiti.‡ Kii elin giji ar zin ka meenjin. § »
 28 Iisa kaawiji aman : « Kaawon-an ka seener. Ginig gamin-anjo, kar kii gase goye ka gaasdo. »
 29 Kar tatkaw ka gaanuundi-ak gay raka gaare kadar indinji-an samaane. Paa ko, na indiig pey Iisa aman : « Gidu-ak gay naar waa kaak naa ele ? »
 30 Iisa deliiji danjil aman : « Gin gem rakki paaya min Zeruzaleem, na baa Zeriiko. Wiktin taat na baayo, kokinay dukumiji botol. Nu gaamiig gamnay okinco ho nu koociig ko kooce nam nu gaay deenji. 31 Ba aaro, gay satkiner rakki paaya min do botol-ata. Min na taliig gem-ak, na

† 10:12 'geeger ka Sodom' : Gee ku geeger-ak goy do wiktin ta Ibraayim. Bun idiig geegirco asaan goyinco jookum aale (Zeneez 19.24-28). ‡ 10:27 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.4-5. § 10:27 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.18.

jagtu serek ho ɲa birtu. ³² Kar gem rakki kaak min caar kaɲ Lebi* ottu do wer-aka. Min ɲa taliig gem-ak, ɲaar oki jagtu serek ho ɲa birtu. ³³ Kar gem rakki min geeger ka Samari ɓaa marti ho ɲa aada min botol-ata. Min ɲa ottu do wer-aka, ɲa gasiig gem-aka ho ɲa taltu aminduwiyy aale. ³⁴ ɲa sinjiiji moota, ɲa aciig mutiyji in dawne ho ɲa ooyiico sewe, kar ɲa maliyijigu. ɲa ɲepiig ka durkilji, ɲa iyiiig do ger ka obe martir, kar ɲa taltu kaaci. ³⁵ Ka kawtinti, ɲa imiltu tammin seer† ku gurusdi, ɲa beriiig do meenji ka ger ka obe martir-aka ho ɲa kaawiji aman : « Gem kol sinji, gem-aɲ, taliy kaaci. Ya gurus kaak nu beriji kat arme, do yeepindu naaɲ kappiyinji. »

³⁶ Min Iisa gaasiit kaawoy-ata, ɲa indiig tatkaw-ak aman : « Ki indiinu a “ Gidu gay waa ? ” Diɲ gay nun indaaciɲ, min gee kuuk subba kuuk gasig gem kaak ɲu kooctu-aka, ka moo giji ? » ³⁷ Tatkaw-ak telkiiji aman : « Gem kaak ginji sellen. » Hiyya, Iisa kaawiji aman : « Di ɲaar-ak, ɓaa, kiɲke oki gin ar ɲaara. »

Iisa goy wer kaɲ Maart in Mariyam

³⁸ Wiktin taat kuɲ Iisa ɓaay Zeruzaleem, do botildi, ɲu ottu do hellin rakki. Do hellinat gin daatik rakki sinji Maart taat ɲaamiigu gerti. ³⁹ Maart gin boo ɲu kolaat Mariyam. Ta daktu goy keder moota in *Rabbin Iisa ho ta cokiyiy kaawoy. ⁴⁰ Kar Maart gay gina tukina ho riy patiy kaati. Paa ko, ta ɓaawiji do Iisa ho ta kaawiji aman : « Gem kol Rabbiney, tal ja, boor-an rasduut riy ta tukinar-an okintit do kaar. Ampa-ak, ya lociɲ samaane walla ? Di kaawti taan gaayindu dako. » ⁴¹ Rabbin telkiitit aman : « Maart, Maart, ka moya gamin dakina ho gelbinke goy eden di. ⁴² Kar gay, illa ka diye gelbinke do maan rakki di. Mariyam, taar do ɓ maan kaak samaan paka ho ginno waan kaak yaati imilinji. »

11

*Iisa bildiig maajirɲay do bi ka salaaner
(Matiye 6.9-13, 7.7-11)*

¹ Yiriy rakki, Iisa salkiya do wer rakki. Wiktin taat ɲa gaastu in salaaney, *maajirincey rakki kaawiji aman : « Gem kol *Rabbiney, ɓildini ja maman nii salkiye ar kaak Yaaya-Batist bildiig maajirɲay. »

² Hiyya, Iisa kaawiico aman : « Ya ku salkiyaw, kaawon aman :

“ Baaba,
gee okiɲco yaa ibine kadar sinji kunjin
ɲuur keeco.

Meennuwiɲ yaa ase do duniiner.

³ Berguwaani tee kaak yaani nece yiriyta.

⁴ Saamiyningu zunuubinni,
asaan nin oki saamiyaaco do gee
okiɲco kuuk niginti.

Ho dakni raseno *Seetanne yaani gece. ”

⁵ Iisa iciico pey kaaw aman : « Ya minninko rakki gin roya, ɲa dakig gas datik aandor ho ɲa kaawiji aman : “ Gem kol royay, beror ja daan ta mappa subba di, ɓasaan royar rakki as kar min marti ho nu ginno maan kaak naaji bere amay. ”

⁷ Kar ya royay-ak telkiji min zugar aman : “ Rasin godom ! Nun dibirit ko botilni. Nunu in kooginar, ni cok ko. Nu gedi-raado pey uce naaɲ bere maanna. ” ⁸ Ka seener nu kaawaako, ya royay ucaado do saan taat ɲu royna oki, ya gem-ak wakila inde, ɲaa ucen di, ɲaaji bere maan okinji kaak ɲa indiyo asaan ɲa wakila bal sokaɲ. ⁹ Kar nun gay kaawaako : indon ho Buɲ yaako berin kaak ku indiyo, bariyon ho Buɲ yaako berin kaak ku bariyiyo, kokon ho Buɲ yaako pilin dibiyo. ¹⁰ Asaan ɲaar kaak indaw ho bariyaw-ak, Buɲ yaaji bere, ho ɲaar kaak kokaw oki, Buɲ yaaji pile.

¹¹ Minninko-aɲ goy gem kaak ya ronji kat indaag booso ɲaa tee, ɲaaji bere aalo walla ? ¹² Ho ya ɲa indaag diisa ɲaa tee, ɲaaji bere erindile walla ? Ha’a, beraajido. ¹³ Kuɲ kuuk gina jookum din sa iban bere gamin kuuk samaane do kooginko, kar maa di Tatte ka kuwa beriydo Ruwwiney do ɲuur kuuk indaaga ! »

*Iisa in tatkaw ka aaridnar
(Matiye 12.22-30, Maark 3.22-27)*

* **10:32** ‘gem rakki kaak min caar kaɲ Lebi’ : Gee ɲuur-ak gaayaag gay satkiner do Ger ka Buɲdi. † **10:35** ‘tammin seer’ : Tamma rakki nec in gurus kaak gem gasiy do el ta riyor.

¹⁴ Yiriy rakki, Iisa coola gem kaak aarid sokumig biy. Min ña atkiig aarid-ak di, gem-ak biy piltu. Hiyya, gee kuuk dakin goy ede-ak ajbiytu tak-tak. ¹⁵ Kar gee daarin minninco gay kaawtu aman : « Gem-añ atkaag aaridna illa in gudurre ta Belzebuul*, tatkaw ka aaridnar. » ¹⁶ Daarin pey raka gecinji ho ñu indiig a ñaaco gaare maan kaak ajbay kaak asa min do Bunđi. ¹⁷ Kar Iisa gay ibingit pikirrico ho ña kaawiico aman : « Ay meennaw taat geenti taasiña benannico, taar yaa gale ho geriyti sa yaa eeze do eenco. ¹⁸ Ku kaawa a nu atka aaridna in gudurre ta Belzebuul. Kar nu indaako, ya Seetanne kat taasiña ziy ka meenji di-ak, maman meennuwiy yaa taaye ? ¹⁹ Nu indaako pey, ya in gudurre ta Belzebuul kat nu atkiy aaridna, kar maajirinkon gay, ñu atkiy aaridna-ak in gudurre ta waa ? Maajirin ku maaniikon di yaako dukume seriine. ²⁰ Kar ya nu atka aaridna in gudurre ta Bunđi, ñaar-ak gaara kadar *Meennaw ta Bunđi as ko loko.

²¹ « Ya gem kaak mitko in gartiy kat gooya geriy, ginno waan kaak yaa wakin malley. ²² Kar ya gem kaak mitik pakgiga ho gedirji gay, ña gaamin gartiy kuuk ña diytu kaay ho ñaa deedin gamin okinco kuuk ña gaamtu min do gem-aka.

²³ « Waan kaak in nunno-ak, ñaar adiner. Waan kaak numno gee in nunu, ñaar-ak totiraagu totire. »

Yeepe ka aariddi (Matiye 12.43-45)

²⁴ Iisa kaawtu pey aman : « Ya aarid amil min do gemor, ña baayiy do kalaaner ho ña bariiy wer kaak ñaa goye. Kar ya ña bal gasen gay, ña osiig adiy aman : « Nun naa yeepe do gerir kaak awalle nu amiltu minniney. » ²⁵ Ek di ña yeepiyo. Ña gasiig ger-ak sooy sakaan ho siy samaane. ²⁶ Paa ko, aarid-ak baayiy bariye eenji peesira kuuk jookum pakgiga. Ñu asiy sawa, ñu unjiy do ger-aka ho ñu goyiyo. Hiyya, gem-ak, raduway gaayiy dakin pak ta awalle. »

Galal ta tab

²⁷ Min Iisa kaawtu pa-ak, gin daatik rakki min datik geemir taat kaawiji in gaay tongo aman : « Galal do daatik taat sosinjin do adti ho berjin buwti ! » ²⁸ Kar Iisa telkiitit aman : « Nun gay kaawaake, galal do ñuur kuuk cokiyaat kaaw ta Bunđi ho ginaat in botilti. »

Iisa pook gine maan kaak ajbay (Matiye 12.38-42)

²⁹ Min ñaar-ak, gee dakina asiji moota do Iisa ho ña teesiico kaawe aman : « Gee ku dinka-añ, ñuur jookumo. Ñu raka a naaco gaare maan kaak ajbay. Kar gay, illa ñuu tale maan ka ajbay kaak nabi Yuunus† gaartu-ak di. ³⁰ Asaan uudin taat nabi Yuunus kuuniyту maan kaak gaaraw do gee ku Niniib, nun *Ron gemor oki naa kuuniye pa do gee ku dinka. ³¹⁻³² Min gee ku Niniib cokiyyit kaaw ta nabi Yuunus-ak, ñu ibinig niginco. Sando, anne-añ gay, gin gem kaak pakgig Yuunus ! Do saan taarat ko, yiriy taat Bunđ yaa dukume seriine, gee ku Niniib-ak yaa uce do unco ka gee ku dinka ho ñuuco diye kaawo. Sultinca taat asa min watiine‡ oki yaaco diye kaawo, asaan ta as min kidin kuuk serek aale a taa cokiyyin sultan Selemaan kaak iban kaawna. Sando, anne-añ gay, gin gem kaak pakgig sultan Selemaan serek ! »

Danjil ta lampa (Matiye 5.15, 6.22-23)

³³ Iisa gaaytu do kaawoy aman : « Ginno gem kaak biy lampa ho ña zuŋkiit in bardila wala ña diyit do wer ka cigile. Kar gay, ya gem biy lampa-ak, ña diyaat do wer ka jadan. Paa kat, gee kuuk unja do ger-ak taliy portikuwti. ³⁴ Odinan, ñuur ko lampa ta zin. Ya odinan tala samaane, zin okinji goy do portikaw. Kar ya odinan tallo samaane gay, ñaar-ak, zin okinji goy do gondikor. ³⁵ Ñaar-ak goy godom, yampa portikuwin yaa gine gondiko. ³⁶ Ya zin okinji goy do portikaw ho ña ginno weriy kaak goy do gondikor-ak, goyinjii okinji yaa goye do portikaw taat ar lampa taat caapinjin portik kar. »

* **11:15** 'Belzebuul' : Ñuur sin ku rakki ku Seetanner. † **11:29** 'Yuunus' : Ñaar nabiiñce kaak Bunđ ñaamtu do gee ku Niniib a ñuu jipte goyinco. Wer ka gase kaawor do maktumne ta Yuunus. ‡ **11:31-32** 'sultinca taat asa min watiine' : Sultinca-at, ta min Seeba. Ta as talin Selemaan wiktin ta ña goyiy sultan ka Israyeel (1 Ruwa 10.1-10).

*Iisa in aadanna ku aginiydi
(Matiye 23.1-36, Maark 12.38-40)*

³⁷ Min Iisa gaastu in kaawoy-ak, *Pariziyence rakki koliig gerco a nu 6aa tee. Hiyya, Iisa ooytu, na 6aawtu do wer ka gem-aka ho nu goytu tee. ³⁸ Min Pariziyence-ak taltu kadar Iisa tiya bal ace ka pisindi ar kaak nu gingiy do aadinco-ak, na ajbiyту. ³⁹ Paa ko, Rabbin Iisa kaawiji aman : « Kun Pariziyenna, ku iban ace aar ta dawkinar in ta parkikdi. Kar attan gay, gelbinko miin in kokinaw ho motol. ⁴⁰ Talon kat gee kuuk ibanno maanna-an ku ! Bun kaak kilgiyig aarco ta gamin-an, na naar di oki kaak kilgiyig gelbin ka gemor wala maman ? ⁴¹ Di gamin kuuk do dawkinar ho do parkikdi-ak, beroncog do pokirnar. Paa kat, kuu goye *cawar do unji ka Bundi. »

⁴² Iisa gaaytu pey aman : « Do gaayiko, kun Pariziyenna ! Ku bera zakaane do Bundi min tapar kuuk do jineendi, nuur kuuk diyaw§ ho kuuk aawa* gala. Kar gay, ku dukumgitdo seriin in botilti ho ku elgigdo Bun. Zer nuur-an ko kuuk kuu gine paka, ho nuur kuuk dak gay, dakon aaniçodo.

⁴³ « Do gaayiko, kun Pariziyenna ! Ku el goye unda do geemir do geray ku salaaner ho ku el a gee yaako ooye in karaamine do werin kuuk gee numiyo.

⁴⁴ « Do gaayiko, kun Pariziyenna ! Kun ar maggan kuuk gee jaawaaco kaaco asaan nu pakirgiyçodo. »†

⁴⁵ Gem rakki min agindaw ku gaanuundi kaawiji do Iisa aman : « Gem koltacco, ki kaawiy ampa-an, ki waraani nini oki. » ⁴⁶ Kar Iisa gay telkiji aman : « Kun agindaw ku gaanuundi oki, do gaayiko ! Ku diyco gor oom aale do geemir. Kar kun maaniikon gay diirgitdo in pisinçko wala ku gaayaag in icile.

⁴⁷ « Do gaayiko, kun kuuk siyiig maggan kuuk samaane ku nabiinna kuuk awalle. Nabiinna-ak, aginiykon di deegu ! ⁴⁸ Ansiak, ku gaara kadar ku ooy in taat aginiyko

gintu. Nuur deeyig nabiinna, kar kun gay siyco maggan. ⁴⁹ Do saan taar-at ko, Bun in ibiniñji kaawtu aman : « Nun naaco tabire nabiinna in paliinna. Nuu deen daarin ho daarinçko gay, nu taabiyn taabiyen di. »

⁵⁰ Min do kilgiye ka duniiner, nu deeyig nabiinna dakina ho baarco gay yaaco gagire do gee ku dinça. ⁵¹ Ka seener nu kaawaako, Bun yaa taabiyn gee ku dinça-an do muut-at okintiti, min muutuy ta Abeel yoo ta Zakariya kaak nu deeyig do *ger ka Bundi, datik in wer kaak nu giniy *satkine ho in wer kaak atta *cawar aale.‡

⁵² « Do gaayiko, kun agindaw ku gaanuundi ! Kun kuuk gin kerle ka pile kayir do pisinçko. Kar in kerle-ak oki, ku bal pile kayko ku maaniiko ho ku toçco do nuur kuuk raka a kayco yaa pile. »

⁵³ Min Iisa amiltu min ger ka Pariziyencer-ak, agindaw ku gaanuundi in Pariziyenna dapintu aale in naara ho nu teestu indinji in kaawin dakina. ⁵⁴ Nu rakaaji dibe a nuu gase oorin taat nu obin in kaawo.

12

*Gine ka kolaw do Bundi
(Matiye 10.26-27)*

¹ Wiktin taat Iisa kaawiy-ak, gee asiyo nam nu nepida zinçkico. Hiyya, Iisa teestu kaawe do maajirnay aman : « Pakiron ja ! Goyon godom min lees ta *Pariziyennar ! Taar ar *gele taat ucaag gamin okinço. Dakon kuuniyenno gee kuuk kaawa in binçkico di ho ta aditco gay keetiti. ² Gamin okinço kuuk cigile, nuu imilinço kara, ho kuuk nu rakaado a gee yaa ibiniñço sa, nuuco gaarinço nuu ibiniñço. ³ Ansii ko, gamin okinço kuuk ku kaawiy in aando, gee yaa cokiynço in yiriyo, ho kuuk ku semsumiy zugar in eenço sa, gee asa cokiynço waran do wer okinji. »

⁴ « Kar nu kaawaako do kun kuuk roynar : dakon gineno kolaw do nuur ku diya zi ka gemor ho gedarro gine maan kaak pak naar-ança. ⁵ Nun, naako gaare waan kaak

§ 11:42 'nuur kuuk diyaw' : Iisa kaawa do bi ka tapir rakki kaak nu kolaag 'menthe' in nassarinça wala 'naana' in soginça. * 11:42 'nuur kuuk aawa gala' : Iisa kaawa do bi ka tapir rakki kaak nu kolaag 'rue' in nassarinça. † 11:44

Do aadin ta Yuudinnar, ya gem nepid magine, na cawarro do unji ka Bundi ho salaaney oki, Bun ooyatdo. ‡ 11:51 Wer ka gase kaawor do Zeneez 4.8, 2 Kronik 24.20-22.

kuuji gine kolaw : waanna-ak, ɲa Buɲ kaak gin gudurre, ya ku mate, ɲaa gedire orinƙo do aki. Nu kaawaako seene, ɲa ɲaar kat kuuji gine kolaw !

⁶ « Gee gidaydo ga diid beeyi kuuk ɲaada in gurus seer di ? Yampa, ya rakki mininco gal keder oki, Buɲ iban. ⁷ Kar kuɲ gay, duruwko okintiti, Buɲ osta. ɲaar-ak, dakon gineno kolaw. Do unji ka Buɲdi, kuɲko kat kaalin pakgig diid okinco ! »

Ooye wal pooce ka Iisa Masi
(Matiye 10.32-33, 12.32, 10.19-20)

⁸ « Nu kaawaako waraɲ : ay gem kaak kaawa do unco ka geemir a ɲa *maajirinƙer, nun *Roɲ gemor oki, naa kaawe do unco ka *ɗubal ku Buɲdi a gem-aɲ kanto. ⁹ Kar ay gem kaak pooaanu do unco ka geemir gay, nun Roɲ gemor oki, naa pociɲji do unco ka ɗubal ku Buɲdi. ¹⁰ Ya waan kaak biy amila gallo do nun Roɲ gemor, Buɲ yaaji saamiye. Kar ya waan kaak niga biy in Ruwwin ta Buɲdi gay, Buɲ saamiyaajido.

¹¹ « Ya ɲu sakkiyaako do geray ku salaaner, wala do unco ka sultinniidi, wal ɲuur kuuk gin izinne, dakon moyenno do kaaw taat kuu imile kayko. ¹² Asaan do wiktin taar-at di, Ruwwin ta Buɲdi yaako gaare taat kuu kaawe. »

Iisa kaawa do bi ka malle ka duniiner

¹³ Min gee kuuk dakin-ak, gem rakki kaawiji do Iisa aman : « Gem kol tacco, kaawiy do sinɗu a nii deedin malle kaak tanni rasinti-aɲka. » ¹⁴ Iisa telkiji aman : « Ab roya, waa diyintu a naako dukume seriin ta gaminko ho naako deedin malliko ? » ¹⁵ Kar ɲa kaawiico do ɲuur okinco aman : « Goyon godom ! Dakon elenno malle ka duniiner, asaan goye ka gemor, Buɲ tallo malle kaak ɲa gintu, ya malle-aɲ kat dakin nam wer ka leenji ginno oki. »

¹⁶ Iisa deliico danla aman : « Gin gay gamnar rakki kaak kiday niya gamna. ¹⁷ Gemak kaawiy do adiy aman : “ Naa gine kat mamam ? Nu bal gine werin kuuk naa leen gamin-aɲku. ” ¹⁸ Hiyya, ɲa ictu niyin aman : “ An ko taat naa gine ! Naa diminco urdinar, naa pine kuuk aginda paka, naa leen

gamnar okinco in mallel atta. ¹⁹ Ampak, naa kaawe pey do adir aman : Gem kol sinji, ki gin tee ka elginar. Dinƙa-aɲ jammay, taa, saa ho kanju do duniinen. ”

²⁰ Kar Buɲ gay kaawiji aman : “ Tal ja gem kaak ibanno maanna-aɲka ! Do aando-andi, ɲuu icin ruwwinen ho gamin kuuk ki gintu kirip-kirip-aɲ gay, ki rasin do waa ? ” ²¹ Hiyya, Iisa gaasiit kaawoy aman : « Di talon ! ɲaar-aɲ maan kaak yaaji ase do gem kaak bariya malle do meenji di : do unco ka geemir-ak, ɲa gay mallel, kar do unji ka Buɲdi gay, ɲa ar maan kaak maala. »

Malle ka tab
(Matiye 6.25-34)

²² Kar Iisa kaawiico do maajirnay aman : « Do saan taar-an, nu kaawaako aman : do goyinƙo, dakon moyenno do bi ka teendi wala ka isindi. ²³ Asaan goye, ɲaar pakgig tee kaak ku tiyo, ho zinƙa, ɲuur pakgit kesuun taat ku isiyo. ²⁴ Talon diidi, ɲu luwdo ho ɲu seddo. Nu bal gine urdina wala werin kuuk ɲu dummiyin gaminco. Kar Buɲ beraaco tee. Kar kuɲ gay pakgig diid serek ! ²⁵ Waa minninko, in pikirre ta meenji di gedirgiy gaaye yiriy rakki do menuwiy ? ²⁶ Ya maan kaak kapak-aɲ din sa, ku gedirgijido, kar maa di ku pakiriy do gamin ku pey ? ²⁷ Di talon mamam booyaw amiliy do kalaaner, wala ɲu wasaw, wala ɲu azaw. Kar nu kaawaako, sultan Selemaan, in *darjiney okintiti sa, bal gine kesuun taat yaa nece in rakki min do booyaw-aku. ²⁸ Gaɲ kaak yiriyta goy do kalaaner ho kaak kawtan di ɲuu orinji do ak din sa, Buɲ imilaaji booyaw. Kar kuɲ yeel-aɲ kat ɲa isiikonno mamam ? Talon gee kuuk imaanco sood-aɲku ! ²⁹ Kar kuɲ gay, dakon diyenno gelbinko do gamin ku teendi wala ku seendi di. Dakon obenno tirit do gamin-aku. ³⁰ Gamin ɲuur-ak, illa gee kuuk ibanno Buɲ kat diya kayco. Kar kuɲ gay, Takko Buɲ ibingig gamin kuuk yaako nece. ³¹ Bariyon ja *Meennaw ta Buɲdi, kar gamin kuuk dak gay, Buɲ yaako berinco oki. »

³² Iisa gaayitit do kaawoy aman : « Kuɲ kuuk ar hidbiner taat sood di, dakon gi-

* 12:32 'ɲaako berin Meennaw, kuu hokumiye in ɲaara' : Talon oki do Luk 22.29.

nenno kolaw. Njaar-ak, alji gala do Takko, njaako berin Meennaw, kuu hokumiye in njaara.* 33 Gidiyon gaminko ho beron gurus-ak do pokirnar. Ampa-ak, ku dum-miyig malliko do unji ka Bunji, do wer kaak na rawtaado. Wer-ak samaane, na zoodaado tak-tak. Kokinay gediraado kokiniñji ho gujin sa cokaagdo. 34 Nu kaawiiko pa-ak, asaan wer kaak ku dum-miyiy malliko-ak, gelbinko sa goy eden di. »

Siye ka zinjkar do ase ka Rabbiner

35 « Duunon masisko bombo, peyon kay asinjo ho rason lampinko yaa obe. 36 Goyon mento ar gay riyor kuuk era tatkuwco kaak asa min do iidin ta obindi a ya na ote ho na kooce botol, kodok di nuuji pile. 37 Galal do gay riyor kuuk goy mento wiktin taat tatkuwco ase. Ka seener nu kaawaako, ya tatkuwco gasiig nu goy mento-ak, njaar meenji sa yaa unje pisinji do riyor, njaaco kaawe a nuu goye keder ho njaaco bere tee. 38 Ya na as datik aandor wala datik kawtira oki, galal do gay riyor kuuk na gasig nu goy mento.

39 « Diyon do kayko samaane : ya mee gerdi kat iban wiktin taat kokin yaa ase, njaa rasiñji njaa dobe jolo walla ? 40 Kunjo oki, siyon zinjiko, asaan ku ibanno wiktin taat nun *Ron gemor, naa yeepe. »

Gay riyor kaak sellen in kaak jookumo (Matiye 24.45-51)

41 Min njaar-ak, Piyer indii Iisa aman : « Gem kol *Rabbiney, ki deliit danla-an lonin di wala do gee okinco ? »

42 Kar Rabbin Iisa telkiji aman : « Gay riyor kaak sellen ho neenduwo, kaak mee gerdi yaa diyiñji a nja tale do kaay ka geriy ho ya wiktin nece nja bere tee do gay riyor-ak, njaar waa ? 43 Nu kaawaako, galal do gay riyor kaak do wiktin taat tatkuwiyy yeepe, nja gasin na ginaat riy-ata. 44 Ka seener nu kaawaako, gem-ak, tatkaw yaaji berin gamnay okinco do pisinji. 45 Kar gay, ya gay riyor-ak osiig adiy a tatkuwiyy yeedo kodok, kar na teesiy kociñ eenji gay riyor, na tiyaw ho na siyaw nam na ibanno ziy. 46 Ampa-ak, tatkuwiyy yaa ase yiriy taat na

ergigdo ho wiktin taat na ibingitdo. Paa kat, tatkaw-ak yaa taabiyyin ko taabiye ar nu taabiyyig nuur kuuk gingitdo riy in botilti. 47 Njaar kaak ibingit di riy taat tatkuwiyy rakiy a njaaji gine, kar na pook gininti-ak gay, nuu kociñ ko kooce. 48 Kar njaar kaak ibingitdo riy taat tatkuwiyy rakiy a njaaji gine gay, ya na gina maan kaak nec yaaji iye kooce oki, nuu kociñ sood di. Do njaar kaak nu berji dakina, nuu inde oki minninye dakina. Ho do njaar kaak nu diyji amaanne dakina, nuu inde oki minninye dakin paka. »

Eere ka gemir do bi ka Iisa (Matiye 10.34-36)

49 « Asindu-an, nu as iye ako do kidar, ho do tanto-ak, nu raka a illa nuu biyinti ko. 50 Naa unje do taabiner ar gem kaak nu nooriyyig do amiydi. Nuun *batiziyindu in batem ka taabiner. Maanna-an yaan oomin ko oome nam wiktiney yaa nece. 51 Ku pakira a nu astu-an, nu iy aapiy do kidar walla ? Ha'a, nu bal iye. Asindu-an a gee yaa eere benannico. 52 Talon, min dinka-an di, ya gee beey kat goy do adiy ka gerco, kaawco numaaado. Kuuk subba kaawco yaa waale in kuuk seera, ho kuuk seera oki, kaawco ya waale in kuuk subba. 53 Do bi kanto ko, gee yaa eere : gem in ronji ho mico in tacco, geema in romti ho mica in yaaco, geema in kogti ho kogo in kogti oki. Paa kat, gee dakina yaa eere. »†

Maman gem yaa ibine baat ta wiktiner (Matiye 16.2-3)

54 Iisa kaawiico pey do gee kuuk dakin-ak aman : « Ya ku tala Bun diy uce in gale ka pati, kodok di ku kaawiy aman : « Yaman bun asaw. »‡ Kar kaawko asiy do botilti ho na nokiyo. 55 Kar pey, ya ku tala us abira min watiine, ku kaawiy aman : « Yaman wer yaa gine tongo. » Kar na giniy tongo. 56 Talon gee kuuk kaawa in binjiko di ho ta aditco gay keetiti-an ku ! Ku iban gaare baaco ta gamin kuuk keder ho in kuuk ka samaaner. Kar maa di gamin kuuk kuuniya din gay, ku ibingiydo baaco ? »

† 12:53 Wer ka gase kaawor do Mise 7.6. ‡ 12:54 'gale ka pati' : Do darre ta Israyeel, bun liya uca in gale ka pati.

*Dee ka kaawor
(Matiye 5.25-26)*

⁵⁷ Iisa gaayitit do kaawoy aman : « Maa di maaniiko icgiydo niyin taat kuu ibiniñ gamin kuuk sellen kuu giniñ in botilco ? ⁵⁸ Ya waan sakkiyiñcin, daan kaawko botildi di. Yampa, adinen yaan iye do wer ka dukume seriiner. Kar gay dukume seriiner-ak yaan bere do pise ka askirnar, ho nuur gay yaan unje danjaayne. ⁵⁹ Nu kaawaajin, ki gediraado kii imile kaan min do danjaayner-ata, illa ya ki gaasit ja tak-tak hokumne taat nu diyijin. »

13

Jipte ka goyindi

¹ Do wiktin taar-at, gee daarin astu ho nu osiiji do Iisa maan kaak gubeneer Pilaat gintu. Na deeyig gee daarin min Galile do wiktin taat nu giniy *satkine. Paa ko, baar ku geemir-ak amsitu in kuuk nu giniy satkine. ² Min Iisa dorit kaawco, na telkiico aman : « Talon muutco ta gallo ta gee-aku. Ku pakira a muutco gaara kadar zunubinnico pakgig zunubinna ku gee ku Galile kuuk bal mate walla ? ³ Ha'a, pakgigdo. Nu kaawaako, ya ku bal ibiniñ niginjo, okinjo, muutko yaa gine gallo ar tanco. ⁴ Pey, gee kuuk orok in porpod kuuk mat wiktin taat durdurre ka geeger ka Silowe eeziico-ak, ku pakira a zunubinnico pakgig ku eenco kuuk goy Zeruzaleem walla ? ⁵ Ha'a, pakgigdo ! Nu kaawaako, ya ku bal ibiniñ niginjo, okinjo, muutko yaa gine oki gallo pa. »

Danjil ta et kaak waado

⁶ Kar Iisa deliico danla aman : « Cokiyon, gem rakki gin jineene. Do jineen-ak, gin et ar buguwa. Gem-ak baawtu okide ronji, kar na bal gase yoo rakki. ⁷ Kar na kaawiji do gay riyoy aman : « Talu ! Gin ko elgin subba, nu asgiy okide ron ku et-anja, kar nu gasdo maanna. Doliyiig kara asaan na ica wer maala. » ⁸ Kar gay riyoy-ak telkiiji aman : « Gem kol tacco, rasig pey do elgol-anta. Naaji siye porda do baay ho naaji lee dooyo. ⁹ Pa-ak, wal naa ween din ga

ron weeno*. Kar ya na bal ween gay, kii doliyiñ di. » »

Iisa cool geem ta radaw in yiriy ta sabitdi

¹⁰ Yiriy rakki ta *sabitdi, Iisa goy bilda gee do ger ka salaaner. ¹¹ Do wer-ak, gin daatik rakki aarid obta nam elgin orok in porpod ta goy koon di. Ta gedarro taa peye tal. ¹² Min Iisa taliit daatko-at, na koliita ho na kaawiitit aman : « Kan coole min do raduwke. » ¹³ Min naar-ak, Iisa leetu pisinji do kaati, ek di ta peytu tal ho ta teestu ozile Buñ. ¹⁴ Kar tatkaw ka ger ka salaaner-ak dapiñtu do bi kaak a Iisa cool geem in yiriy ta sabitdi. Do bi naar-ak ko, na kaawiico do gee kuuk dakin-ak aman : « Gi gin mena bijigiy ku riyor. Do mena nuur-ak kat kuu ase nuuko coolinjo. Yampa, dakon asenno in yiriy ta sabitdi. » ¹⁵ Kar *Rabbin Iisa telkiiji aman : « Kun gee kuuk kaawa in binjikon di ho ta aditkon gay keetiti ! In yiriy ta sabitdi, waa kaak iparro berkiy wala durkilji min do saayney† ho na baayiji bere amay ? ¹⁶ Kar daatko-an, taar min tamba ta Ibraayim. *Seetanne duunit nam elgin orok in porpod. Kar maa di nu ipiriitdo min do raduwti in yiriy ta sabitdi ? » ¹⁷ Wiktin taat Iisa kaawiy pa-ak, adiney okinjo sokañ deeyiig ko dee. Kar gee kuuk dakin-ak gay, aaciyaw do gamin okinjo kuuk ajbay na gintu.

*Danjil ta busum kaak nu koliy mutard
(Matiye 13.31-32, Maark 4.30-32)*

¹⁸ Min naar-ak, Iisa kaawtu aman : « *Meennaw ta Buñdi taar ar maa ho naa taskiyin in maa ? ¹⁹ Taar kapak ar ron ka mutard kaak gem luwtu do jineendi. Ron-ak amiltu, na maadtu ho na gintu ar eto nam diid sa saaytu do leeginay. Meennaw ta Buñdi oki pa. »

*Danjil ta gelel
(Matiye 13.33)*

²⁰ Iisa kaawtu pey aman : « Meennaw ta Buñdi taar naa taskiyin in maa ? ²¹ Taar ar *gele taat sood di taat daatik liyiy do kurgal kuuk dakina, ta ediigu ho nu uciy gusus. »

*Botol ta nelel
(Matiye 7.13-14,21-23)*

* **13:9** 'weeno' : Werin daarin, nu kaawa a 'zootira' wala 'daayum'. † **13:15** 'saayne' : Werin daarin, nu kolaat a 'denjile'.

²² Wiktin taat Iisa 6aay Zeruzaleem, ɲa aada geegirnay ho hellinnan in ɓilde ka geemir. ²³ Do botildi, waan rakki indiig aman : « Gem kol *Rabbiney, Buɲ yaa jile gee sood di walla ? » Kar Iisa diyiico do gee kuuk goy do wer-ak aman : ²⁴ « Zeedoɲ kuu unje min do botol ta ɲelel. Asaan nu kaawaako, gee dakina yaa bariye botol taat ɲuu unje, kar ɲu gediraado.

²⁵ « Wiktin yaa ase taat mee gerdi yaa uce ɲaa dibirin botol. Ya ku goy kara do wiktin-ata, ku as kooce dibiro ho kuu indiɲ aman : « Gem kol tacco, pilni botol. » ɲaar gay yaako telke aman : « Nu ibanno kuɲ min momo ? » ²⁶ Kar kuuji telke aman : « Ni tee ho ni see in kinke. Ki ɓilde oki gee do werin kuuk berel ku geegirni. » ²⁷ Kar mee gerdi-ak yaako telke pey aman : « Nu ibanno kuɲ min momo, etiroɲ serek mininer, okiɲko, kuɲ gee kuuk gina jookumo. » ²⁸ Kar do wiktin taat kuu taliɲ aginiyko Ibraayim, Isaaka, Yakuub ho in nabiinna okiɲco do *Meennaw ta Buɲdi, kar kuɲ gay, ɲuuko orinɲo kara-ak, kuu eeyme saanɲo ho zuliɲko yaa miɲe dakina. ²⁹ Do Meennaw ta Buɲdi-at, gee yaa ase min coke ka pati, min gale ka pati, min watiine ho min mun-sakne. Okiɲco, ɲuu goye keder do tee ka iidin ta Meennaw ta Buɲdi. ³⁰ Ansii ko, min gee kuuk diɲ goy aaro, daariɲ yaa ogire, ho min gee kuuk diɲ ogire, daariɲ yaa dake aaro. »

Iisa in gee ku Zeruzaleem (Matiye 23.37-39)

³¹ Do wiktin taar-at, *Pariziyenna daariɲ 6aawiiɲi do Iisa ho ɲu kaawiiɲi aman : « Uc min anne, deet wer ka pey. Yampa, *Herood rakaan dee. » ³² Iisa gay telkiico aman : « Baan kaawonji do guberneer kaak neenduwar sokriya-ak aman : « Min yiriyta yoo kawta, nu gina riy ta atke aaridnar ho ta coole geemir. Kar yiriy ta subbiɲkar gay, naa gaasin riy-ata. » ³³ Kar gay, nu ic ko botol ta Zeruzaleem. Min yiriyta, kawta ho neginda oki, illa naa sinje in unɲu. Yampa, nabiinɲe, ɲu daggigdo kara min do geeger-aka.

³⁴ « Tuɓina, tuɓina, gee ku Zeruzaleem, kuɲko kuuk daggig nabiinna, ho ɲuur kuuk

Buɲ ɲaamiiko oki, ku zeergig in dambay nam ɲu matiyo. Dees minaw, nu ictu niyin a naako ɲuminɲo, kuɲ gee ku Zeruzaleem, ar kokir taat gootig ronɲi in gezgirti. Kar kuɲ gay pooce ! ³⁵ Di ɲaar-ak, goyiro in gerko. Ka seener nu kaawaako, ku ta-laanno pey tak-tak nam yiriy taat kuu asiya kaawe aman : « Rabbin Buɲ yaa barkiyin ɲaar kaak as in sin kuɲji ! » † »

14

Coole ka gemor in yiriy ta sabitdi

¹ Yiriy rakki in yiriy ta *sabitdi, rakki min agindaw ku *Pariziyennar 6aawtu in Iisa do geriy a ɲu 6aa tee. Gee kuuk goy ede-ak okiɲco leeyig odinco ruum do Iisa ya ɲaa ɲepidiɲ *gaanuunco wala kawwi. ² Do wer-ak, gem rakki gin raduw ta waase ziɲkar goy do unji ka Iisa. ³ Iisa ictu kaawo ho ɲa indiig agindaw ku gaanuundi in Pariziyenna aman : « Gaanuunte beraate botol ta coole gemor in yiriy ta sabitdi wala kawwi ? » ⁴ Kar ɲuur gay bugum cit-cit. Do wer-ak, Iisa obiig gem kaak radaw-aka, ɲa cooliiga ho ɲa kaawiiɲi a ɲaa deete. ⁵ Min ɲaar-ak, Iisa iciico kaawo do gee kuuk do ger-ak aman : « Waa minninko in yiriy ta sabitdi, ya ronji wala berkiy kat gal do beendi, 6aayido imiliɲ kodok ? » ⁶ Do bi ɲaar-ak oki, ɲu bugum di cit-cit. ɲu bal gedire telke.

Taayiika do bi ka dobe ka wer ka goyindi

⁷ Min gee kuuk ɲu koltu-ak, ay gem di bariya wer kaak taɓ ɲaa goye unɲa. Min Iisa taltu pa-ak, ɲa deliico danla aman : ⁸ « Ya waan kolinɲin do iidin ta obindi, dak goyenno unɲa. Paa ɲuu kole gem kaak tatik pakgicin. ⁹ Yampa, gem kaak kolinɲo-ak yaan kaawe aman : « Gem kol sinji, uc rasig wer-an do gijiɲ. » Hiyya, kii uceɲ kat in kaan waase, ki 6aay goye aar ta geemir. ¹⁰ Kar gay, ya waan kolinɲin-ak, goy aar ta geemir di. Ampaa kat, ya kaak kolinɲin-ak ase, ɲaan kaawe aman : « Gem kol royay, as kii goye unɲa anne. » Paa kat, gee kuuk ku tiyiy sawa yaa ibine kadar kin kaan jaale. ¹¹ Nu kaawiy pa-ak, asaan ya gem kaak jaala ziy do unco ka eenji-ak, Buɲ

† 13:35 Wer ka gase kaawor do Soom 118.26.

yaa yeepiñ kapak tak-tak, ho ya gem kaak yeepa ziy kapak gay, Bun yaa jaalinji. »

Kole ka pokirnar do teendi

¹² Min naar-ak, Iisa kaawiji do naar kaak kolig do teendi aman : « Ya ki kol gee a nu baa tee do gerin, yiriyo wala aando, dak koleno royan, sintan, gee ku adiy ka gerko, wala mutkiyin kuuk gay gamnar. Yampa, nuur oki yaan kole ho nuun kapiyin hagineñ taat nu teetu. ¹³ Kar gay, ya ki bera tee ka iidiner, kol pokirna, mersina, noolna in kuuk zinikico galcodo. ¹⁴ Ya ki gina pa-ak, kii gase galal, asaan nuur gediraado nuun kapiyin hagineñ taat kin berico. Illa Bun kat yaan kapiyinti do wiktin taat naa nooyin nuur kuuk goy in botol do unji. »

Danjil ta gee kuuk nu kolig do iidiner (Matiye 22.1-10)

¹⁵ Min gee kuuk tiyaw dortu pa-ak, rakki kaawiji do Iisa aman : « Galal do naar kaak yaa goye do tee ka iidin ta *Meennaw ta Bundi. » ¹⁶ Iisa gay deliiji danla aman : « Gem rakki gina iidine. Na koltu gee dakina do teendi. ¹⁷ Pat ta teendi nece, na naamtu gay riyoy rakki a na baa kole gee kuuk sinco goya aman : “ Ason kodok ! Tee naar nee ko. ” ¹⁸ Kar nuur gay, okinco imiltu kayco a nu otaado. Ka awalle-ak kaawiji do gay riyor-ak aman : “ Baañu, kaawiy do tatkuwin naadu saamiye. Din di nu gidiy morgo, illa nu baa ja talinji. ” ¹⁹ Ka seerinkar kaawiji aman : “ Baañu, kaawiy do tatkuwin naadu saamiye. Din di nu gidiy barkay orok ku riyor, nu baa ja gecinco. ” ²⁰ Ka subbinkar kaawiji aman : “ Nun daabiner di ob daatko. Do bi naar-ak ko, nu gediraado naa baawe. ” ²¹ Hiyya, gay riyor-ak yeepu do tatkuwiy ho na osi-ijig kaawinco-aku. Min tatkaw-ak doriig kaawin-ak, na dapintu ho na kaawiji do gay riyoy-ak aman : “ Gad kodok do werin kuuk berel ho do botilay ku geegirdi. Baa kolig pokirna, mersina, noolna ho in kuuk zinikico galcodo. ” ²² Jammiy sooda, gay riyoy-ak yeepu, naa kaawiji do tatkuwiy aman : “ Gem kol tacco, nu ginit taat ki kaawiidu, kar wer gay goy di dake. ” ²³ Hiyya, mee gerdi-ak kaawiji aman : “ Baa do botilay ku yeero ho gee kuuk kii

naame, wakilco nuu unje, paa kat, gerir yaa miine in gee. ²⁴ Ka seener nu kaawaako, min gee kuuk awalle nu koltu ho pooc-an, yoo waan sa aawaagdo teendu. ” »

Maman gem yaa aadin Iisa (Matiye 10.37-38)

²⁵ Yiriy rakki, Iisa ica botol ho gee dakin aadaaga. Na kolsitu ho na kaawiico aman : ²⁶ « Ya waan kaak rakaan aadindu, illa naan elindu pak aginiyi, daaciy, kooginay, sintay ho ziy ka meenji oki. Yampa, na ginaado tak-tak *maajirinçer. ²⁷ Ya waan kaak icaagdo etoy ka taabiner a naan aadindu, naar-ak gediraado gine maajirinçer. ²⁸ Ya minninko rakki raka pine ger tatiko, illa na goya ja keder, naa tale ya gurusji yaaji nece naa peyin ger-aka. ²⁹ Yampa, ya na durcit baay ho na bal peyinji, gee okinco kuuk biraw yaaji samtiye aman : ³⁰ “ Huu, talon ja, gem-an tees pine gero kar na bal peyinji ! ” ³¹ Ya sultan rakki raka taasine in giji, illa na tala ja in askirnay kuuk alip orok ya naa gedire taasine sultan kaak gin orok seer alip askirna do aaroy. ³² Ya na gediraado gay, naaji naame paliinna min nu misa sereki, nuuji kaawe do sultan-ak a nuu gine maman garta yaa peye. » ³³ Iisa gaayitit pey do kaawoy aman : « Minninko rakki gediraado naan aadindu ya na bal rasiñ malley okinji kaak na gintu. »

Maral kuuk cille (Matiye 5.13, Maark 9.50)

³⁴ Iisa kaawtu pey aman : « Ku iban tam kadar maral, nuur gala. Kar ya nuur kat cille gay, kuuco gaaye maa nuu aawe ? Ha'a, ginno maanna. ³⁵ Maral kuuk cille-ak, nuur kuunaydo diyarre do kidar wala do morginar. Gee oraag ka suusi. Ya ku gin dengina, laan denginko samaane, kuu cokiye. »

15

Danjil ta tamga ta rawte (Matiye 18.12-14)

¹ Yiriy rakki, min gay obe miirir in gee ku pey kuuk gin zunuubinna, dakina baawiji do Iisa a nuu cokiyanji. ² Do wer-ak, *Pariziyenna in agindaw ku gaanuundi

dapintu ho ɲu kaawtu aman : « Gem-aɲ jaawa in gee kuuk gin zunuubinna ho ɲa tiya in ɲuura. » ³ Iisa gay deliico danla aman : ⁴ « Cokiyon, ya rakki minninko gin tamgi miya ho ta rakki rawte, ɲaa gine maman ? ɲaa rasiɲ kuuk dakina do kalaaner in gemo ho ɲa baayiy bariyin ta rawte nam ɲaa gasinti. ⁵ Ya ɲa gasta, ɲaa aaciye ho ɲaa icin do gornay. ⁶ ɲaa yeepe geero ho min ɲa ote, ɲaa kolin roynay in mutkiyiy ho ɲaaco kaawe aman : “ Ason, aaciyon in nunu asaan tamgar taat rawte-at, nu gasta. ” ⁷ Ka seener nu kaawaako, ampa kat, ya gem rakki gay zunuubinnar ibinig niginji, *dubal ku Bunɗi yaa aaciye dakina. Aaciye ɲaar-ak pakgig aaciye kaak dubal-ak yaa aaciye in gee kuuk orok parrika in parrika kuuk pakira a ɲu goy ko in botol do unji ka Bunɗi ho isgigdo in jipte ka goyiɲco. »

Danil ta gurus ka rawte

⁸ Iisa gaayitit do kaawoy aman : « Ya daatik rakki gin tammin orok ku gurusdi ho rakki rawte, ta biyaado lampa taa tale samaane ho taa elne lapad-lapad adiy ka gerti nam taa gasinji walla ? ⁹ Ya ta gasga, ta kolin gaadinti in mutkiyti ho taaco kaawe aman : “ Ason, aaciyon in nunu, asaan tamar kaak rawte, nu gasga. ” ¹⁰ Ka seener nu kaawaako, dubal ku Bunɗi yaa aaciye oki dakin pa, ya gay zunuubinnar rakki kat ibinig niginji. »

Danil ta koogin seera

¹¹ Iisa kaawtu pey aman : « Gem rakki gin koogin seera. ¹² Yiriy rakki, ronji ka kapak kaawiji do tacco aman : “ Baaba, baanu, min malle-aɲ, berduut ko hagner. ” Hiyya, tacco ooytu ho ɲa deediicog malley do kooginay seerco. ¹³ Gin menaw seer subba, ronji ka kapak-ak gidiyiig gamnay okiɲco ho ɲa deettu in gurusji do darre ta serek. Anner-ak, ɲa kanjit ko kanje in gurus nam wer kaak ɲa gaasiiga. ¹⁴ Wiktin taat ɲa gaasga, mey yaarik unjitu do darre-ata ho maan kaak ɲaa tee sa ginno tak-tak. ¹⁵ Hiyya, ɲa baawtu bariye riyo. Gem rakki min do darre-at iciiga, ɲa ɲaamiig gooye kinziirna do morginay. ¹⁶ Do wer-ak, ɲa raka kin miine adiy in keckil* kaak

kinziirna eeymiy-ak di oki, waan bergijido. ¹⁷ Hiyya, ɲa pakiriit kat duniin kee ho ɲa kaawtu aman : “ Way, nun-aɲ kati, gay riyor ku tanni tiya maak-kawtira nam ɲu pica siro. Kat nun gay mata anne in meya ! ¹⁸ Nun naa yeepe in tanni ho naaji kaawe aman : Baaba, nu nig do unji ka Bunɗi ho do unjin. ¹⁹ Dakin talindudo pey ar ronji. Talin ko ar nu gay riyon di. ” ²⁰ Hiyya, ɲa uctu, ɲa deettu wer ka tacco. Min ɲa asa misa serek di, tacco taliiga ho ɲa taltu aminduwiyy dakina. ɲa uctu in gadiy, ɲa baawtu ɲaaminji. Min ɲu ɲaame, ɲa baamiyig tipic ho ɲa giniji cuud. ²¹ Kar ronji kaawiji aman : “ Baaba, nu nig do unji ka Bunɗi ho do unjin. Dakin talindudo pey ar ronjin. ” ²² Kar tacco gay kaawico do gay riyoy aman : “ Kun-aɲku, gadon kodok. Iyonjit kesuun taat kaalne-ata ho isonjiita. Unjonji korkido ho isonji oki nugira. ²³ Iyon ijilin kaak dub-dub-aka ho dapsiyonga. Gininte iidin yaarko ho aaciyinte ! ²⁴ Gii iidiye-ak asaan rondu kaak ku taliy-aɲ, ar ɲa mate ho din gay ɲa goy in odinay. ɲa rawte ho din gay, nu gasga. ” Hiyya, ɲu teestu iidine.

²⁵ « Wiktin taar-at, ronji ka aawo gay deet yeero. Do yeepinji, min ɲa gaay ote geero, ɲa dora gangin alaw. ²⁶ Hiyya, ɲa koltu gay riyor rakki ho ɲa indiiig aman : “ Naar maa di kuuniy geero ? ” ²⁷ Gay riyor-ak telkiji aman : “ Naar sinjin kaak kapak-ak doo ase ho takko dapsiyig ijilin kaak dub-dub-aka, asaan ɲa as in cewey. ” ²⁸ Min ronji ka aawo dortu pa-ak, ɲa dapintu aale ho ɲa pooctu unje geero. Kar tacco amiltu salinji a ɲaa unje geero. ²⁹ Naar gay telkiji do tacco aman : “ Cokay baaba ! Gin elgin dakina nu gina riy locin di ho yiriy rakki nu bal pooce kaawon. Kar lotu gay, yoo ron awkor oki, ki baldu bere naa iidiye in roynar. ³⁰ Kar gay, wiktin ta ronjin kaak kanje in malle in azbinna as gay, ki dapsiyiig ijilin kaak dub-dub-aka. ” » ³¹ Tacco gay telkiji aman : « Gem kol ronji, kin goy doo in nunu ho gamin kunto, okiɲco, ɲuur kunjin di. ³² Kar gay, ya taɓ-ak, ginte iidiye ho ginte aaciye, asaan sinjin kaak ki taliy-aɲ, ar ɲa mate, ho din gay, ɲa goy in odinay. ɲa rawte ho din gay, nu gasga ! »

* **15:16** 'keckile' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'goddo'.

16

Danjil ta gay riyor kaak neenduwo

¹ Yiriy rakki, Iisa deliico pey danla do maajirnay aman : « Gem rakki gay gamnar, na gin gay riyor rakki na beriijig gamnay do pisinji. Kar gee daarin astu nu osiiji do tatkaw-ak aman : “ Yaman gay riyor-an nigaag gamnan. ” ² Tatkuwi-ak koliiga ho na kaawiji aman : “ Nu dor gee kaawa jookumo do bi kanjin. Osor ja gurus kaak ki gastu, asaan min yiriyta-an ki goyaado pey tak-tak kaaco ka gamnar. ” ³ Kar gay riyor-ak osiig adiy aman : “ Tatkuwir imilaan min do riyor. Gawin sa, nu ka gawnarro ho naa oce sa, sokañ diyaanu. Kar nun-an, naa gine zir maman ga ? ” ⁴ Wayya ! Nun iban maan kaak naa gine. Ansi-ak, ya na imilin min do riyor oki, gee goy di kuuk yaan obindu tara ! ” ⁵ Kar na koliig nuur okinco kuuk ic daan ta tatkuwi a nuu ase rakki rakki. Naar kaak asji awalle-ak, na kaawiji aman : “ Daanan minaw taat kiiji kappiye do tatkuwir ? ” ⁶ Naar gay telkiiji aman : “ Nun, naaji kappiye yogingan miya ku sewindi. ” Kar gay riyor-ak telkiiji aman : “ Aan katkidjin ta daani, goy keder kodok ho siir yogingan orok beey di. ” ⁷ Kar na kaawtu pey do ka pey aman : “ Kin gay tanjin minaw ? ” Naar gay telkiiji aman : “ Nun, naaji kappiye suwaalin miya ku *gemer. ” Gay riyor-ak kaawiji aman : “ Aan katkidjin ta daani, goy keder kodok ho siir suwaalin orok porpod di. ” ⁸ Hiyya, tatkuwi oziliig gay riyoy kaak jookumo asaan na ginit riyoy in neendaw. Ka seener, gee ku do duniiner-an, neenduwo taat benannico pakgit ta nuur kuuk goy do portikaw ta Bunji. »

⁹ Iisa gaaytu pey aman : « Ka seener nu kaawaako, obguwon roynaw in gurus kaak jagaag gee ku duniiner. Paa kat, wiktin taat gurus-ak gaase, Bun yaako obinco do geriy kuu goye doo. ¹⁰ Naar kaak gaara ziy a nuu amniyinji in gamin kuuk sooda, kuuk dakina oki, naaco gedire. Kar naar kaak nigaag gamin kuuk sood-ak gay, kuuk dakina oki, naa niginco. ¹¹ Ya gamin ku duniiner kat ku balco gedire-ak, waa yaako amniye gamin kuuk ta6 ? ¹² Ya ku

tiya gamin ku geemir, ku maaniikon gay, waa yaako berinco.

¹³ « Ginno gay riyor kaak yaa gine riy do agindaw seera. Ya na gina pa, ka rakki, naa elinji, ho ka rakki gay, naa pociinji. Kar pey, ka rakki, naa ice kaawoy, ho ka rakki gay, na icaatdo. Ku gediraado abdiye Bun ho kuu abdiye pey gurus. »

Iisa kaawa do bi ka gaanuun in Meennaw (Matiye 11.12-13, 5.31-32, Maark 10.11-12)

¹⁴ Do wer-ak, *Pariziyenna kuuk goy cokiya kaawin ku Iisa-ak samtiyaaji asaan nu el gurus dakina. ¹⁵ Kar Iisa kaawiico aman : « Kun Pariziyenna, ku el gaare zin kiko do unco ka geemir a ku gee sellen. Kar Bun gay ibingit ta aditko. Asaan maan kaak gee taliig ta6-ak, Bun gay yilaaga.

¹⁶ « Taat *gaanuun ka Muusa kaawtu in taat nabiinna gaartu, tanco di tee kee nam wiktin taat Yaaya-Batist astu. Min na ase, nu gaariit ko Kabarre ta Gala ta *Meennaw ta Bunji ho ay gem di oosa kaay a naa unje. ¹⁷ Ku tala maman ? Samaane in kida, nuu sawle melen di walla ? Ha'a, melendo. Kar nun gay kaawaako, taar-at oki melen min wer rakki kaak nu siirtu do gaanuundi yaa amile.

¹⁸ « Gem kaak totirit daaciy ho na obtu ta pey, naar-ak kokina karan di. Kar gem kaak ob daatik taat mitti totirta, taar-at oki daaciydo. »

Danjil ta gay gamnar in Lazaar

¹⁹ Iisa deltu danla aman : « Gin gem rakki gay gamnar. Na isa kesuun taat samaane, dindiko ho kaalne, ho kun kawta na gina iidine, na tiya gala. ²⁰ Gin oki pokirinco rakki sinji Lazaar. Na weya do botol ta geero ta gay gamnar-aka. Zinkay okinco mutay di. ²¹ Ya gay gamnar-ak tiyaw, na raka kin tee kaak gaama keder-ak di, oki na gasdo. Illa kan kat asa meraag mutiyji. ²² Yiriy rakki, pokirinco-ak mattu ho *dubal ku Bunji iyiig do wer kaak Ibraayim goyiyo. Kar gay gamnar oki mattu ho nu tiisiiga. ²³ Gay gamnar-ak taabiya dakina ba oole. Na jaaltu kaay ho na taliig min serek Ibraayim in Lazaar kaak goy do serpey. ²⁴ Hiyya, na teestu koole aman : “ Kuk, gem kol tacco Ibraayim, tal aminduwir. Kaawiy

do Lazaar n̄aa coopin̄ kormoy do amiydi, n̄aadu corre do bir, gaayar yaa boosen d̄ako. Yampa, ak-an patiy kaar. ” ²⁵ Kar Ibraayim kaawiji aman : “ Gem kol ronji, pakar do goyin̄ji ka awalle. Ki gas galal ho Lazaar gay taabiye. Din̄ anne-an̄, Lazaar gas galal, n̄a jammiy kate ho kin̄ gay taabiyaw. ²⁶ Ta taar-anno di, gin oki bee baata d̄atikte. Ansii kat, ya gee kuuk uc min anne raka b̄aa do werko wala kuuk min do werko ho rakaani ase-ak, n̄u gediraado n̄uu aalin̄ bee-aka. ” ²⁷ Hiyya, gay gamnar-ak kaawtu aman : “ Baan̄ ja, n̄aamig Lazaar do ger ka tanni. ²⁸ Nu gin kur sintar beey, n̄a b̄aa minin̄co paa n̄uur oki yaa ase do wer kaak nun taabiyiy-an̄ka. ” ²⁹ Ibraayim telkiji aman : “ Sintan̄, n̄uur gin ko gaanuun kaak Muusa siirtu ho in̄ taat nabiinna gaartu. Illa n̄uu ice kaawco ! ” ³⁰ Gay gamnar-ak kaawiji aman : “ Gem kol tacco Ibraayim, taar-an soodco. Illa ya waan kaak min ba oole b̄aawco ja kat, n̄uu ibinin̄ nigin̄co. ” ³¹ Ibraayim gay kaawiji aman : “ Ya n̄u pood icin̄ gaanuun kaak Muusa siirtu ho in̄ kaawin̄ kuuk nabiinna gaartu-ak, ya waan kaak nooy min do muuti kaawco oki, n̄u icaado kaawoy. ” »

17

Taayik ta Iisa do bi ka saamiyindi (Matiye 18.6-7,21-22, Maark 9.42)

¹ Iisa kaawiico do maajirnay aman : « Gamin̄ goy di kuuk iya gee do zunuubin̄nar. Kar n̄aar kaak un̄jaag een̄ji do zunuubin̄nar gay, do gaayay. ² Gem n̄aar-ak, n̄uuj̄i d̄uune tolo do gaayay ho n̄uu accin̄ do barrer, guna min n̄aa un̄je rakki min een̄ji kuuk imaanco sooda do zunuubin̄nar. ³ Yaman goyon̄ godom !

« Ya sin̄jin̄ kat nigjin̄, leesiy. Kar ya n̄a ibinig nigin̄ji-ak, saamiyiy. ⁴ Ya yiriy rakki di n̄a nigjin̄ dees peesira ho n̄a asji dees peesira a kiji saamiye, n̄aar-ak saamiyiy. »

Imaan taat kapak gin gudurre

⁵ Min n̄aar-ak, paliinna kaawiji do Iisa aman : « Gem kol Rabbinni, gaayninta imaanni. » ⁶ Kar *Rabbin̄ Iisa telkiico aman : « Nu kaawaako, ya ku gin imaan kapak ar ron̄ ku mutaard, nec kuuji kaawe

do et-an̄ aman : “ Jan̄ku do barrer. ” Ek di n̄aa jan̄ke. »

Gay riyor kaak ginit riyoy

⁷ Iisa kaawtu pey aman : « Ya rakki min-ninko gin gay riyor kaak gawnaaji wala kaak gooyaaji, ya n̄a asa curtan̄ min yeer di, kiji kaawen̄ ko a n̄aa tee walla ? ⁸ Ha’a, kaawaajido. Kiji kaawe aman : “ Sorig gamnan̄ ho is ku pey, ginor maan naa tee. Kar wiktin̄ taat nu tee aay ja, kat kin̄ asiy tee ba aaro. ” ⁹ Gem-ak yaa ozilin̄ gay riyoy asaan n̄a ginit riy okintit taat n̄a gaariiji walla ? Ha’a, ozilaagdo. ¹⁰ Ansi-ak kun̄ko oki, ya ku ginit riy okintit taat Bun̄ gaari-iko, kaawo aman : “ Nin gay riyor kuuk maala, ni ginit riyni taat n̄u gaarintin̄ di. ” »

Iisa in̄ gee orok kuuk dukum burdum

¹¹ Wiktin̄ taat Iisa b̄aayiy Zeruzaleem, n̄a aaliig gun̄gar ku kid ka Samari in̄ ka Galile. ¹² Min n̄a gaay un̄je do helliner, gee orok kuuk dukum burdum b̄aawtu n̄aamin̄ji. Min n̄u n̄aamtu, n̄u peytu serek ¹³ ho n̄u teestu koole aman : « Hey, gem kol tacco Iisa, tal aminduwni ! » ¹⁴ Min Iisa taliigu, n̄a kaawiico aman : « Baan̄ gaaron̄ zin̄kiko do gay satkiner. » Hiyya, min n̄u b̄aa misan di, n̄u caltu ko. ¹⁵ Min n̄u tal zin̄kiko cale, rakki minn̄inco yeep̄tu do Iisa ho do yeepin̄ji-ak n̄a oziliy Bun̄ in̄ gaay ton̄go aman : « Darjin̄ do Bun̄di ! Darjin̄ do Bun̄di ! » ¹⁶ Kar min n̄a ottu do wer ka Iisa, n̄a dersitu do un̄ji nam n̄a nood̄ig un̄ji keder ho n̄a oziliiga. Gem-ak min kid ka Samari. ¹⁷ Hiyya, Iisa kaawtu aman : « Gee kuuk orok-ak okin̄co bal cale walla ? Kar kuuk parrik gay moo ? ¹⁸ Talon̄ kate, min okin̄co kuuk cale-an̄, illa n̄a marte-an̄ di kaak yeep ozile Bun̄. » ¹⁹ Kar Iisa kaawiji do gem-ak aman : « Ucu, b̄aa kate. Imaanjin̄ kat jilin̄cin̄. »

Ase ka Meennaw ta Bun̄di (Matiye 24.23-28,37-41)

²⁰ Min n̄aar-ak, *Pariziyenna indiig Iisa aman : « *Meennaw ta Bun̄di yaa ase kimin ? » N̄aar gay telkiico aman : « Meennaw ta Bun̄di, taar asaado ar maan kaak gee taliyo. ²¹ Gee kaawaado aman : “ Talon̄, ta anta ”

wal “ Taar ko antare, ” asaan, ka seener, Meennaw ta Bunđi, taar goy ko datikko. »

²² Kar Iisa kaawiico do maajirnay aman : « Wiktin yaa ase taat ku rakaan talin nun *Ron gemor ho ku talaanno, yoo yiriy rakki di oki. ²³ Gee yaako kaawe aman : “ Talon njaar ko anka ” wal “ Njaar ko ankare. ” Dakon baanno ho dakon aadincofo. ²⁴ Ka seener gay, nun Ron gemor, naa ase ar bun kaak irnaw cippit min baay yoo gale ka pati. ²⁵ Kar gay, illa nun Ron gemor, naa taabiyeñ ja dakina ho gee ku dinka yaan pociñdu. ²⁶ Yiriy taat nun Ron gemor, naa yeepe-ak, taa kuuniye ar maan kaak asco do geemir wiktin ta nabi Nowe. ²⁷ Wiktin taar-at, gee tiyaw, nu siyaw ho nu oba daadi nam yiriy taat Nowe unjitu do markab kaak tatiko. Hiyya, amay kuuk dakina paaytu ho kuuk boka boke teeyiig gee okinco. ²⁸ Ampaa di oki, do wiktin ta gem kaak nu koliy Loot : gee tiyaw ho siyaw, nu gidiya gamna ho nu imila gaminco ku gidiyir. Nu taata atay ho nu pina geray. ²⁹ Kar gay, yiriy taat Loot amiltu min do geeger ka Sodom*, Bun nokiico ak ta baruukiner, ho okinco, na idiigu dakap. ³⁰ Ampaa ko, wiktin taat nun Ron gemor, naa ase oki, taa kuuniye pa.

³¹ « Yiriy taar-at, gem kaak jammiya kara gediraado unje atta naa soke gamnay. Ansii di oki, kaak deet do morgoy sa yeepaado geero. ³² Moyon do taat astit do daaciy ta Loot.† ³³ Gem kaak gooya ziy asa rawtinji ho kaak rawtaag ziy asa jilinji. ³⁴ Nu kaawaako, do aando taar-ata, ya gee seer weya ka danlil, ka rakki nuu icinji ho ka rakki nuu rasiñji. ³⁵ Ya daad seer eygaw, ta rakki nuu icinti ho ta rakki nuu rasinti. [³⁶ Ya gee seer baa do morgor, ka rakki nuu icinji ho ka rakki gay nuu rasiñji. »]‡ ³⁷ Kar maajirnay ku Iisa indiig aman : « Gem kol Rabbinni, maanna-an yaa kuuniye momo ? » Njaar gay telkiico aman : « Do wer kaak maan mattu-ak di, damaarlin paayiyo. »

* **17:29** ‘geeger ka Sodom’ : Gee ku geeger-ak goy do wiktin ta Ibraayim. Bun idiig geegirco asaan goyinco jookum aale (Zeneez 19.24-28). † **17:32** ‘daaciy ta Loot’ : Daaciy ta Loot rañiltu marlo asaan Bun kaawtit a ta kolsaado ho taar gay kolse (Zeneez 19.26). ‡ **17:36** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunđi kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. * **18:2** ‘indado’ : Werin daarin, nu kaawa a ‘inaddo’ wala a ‘jaalaydo’.

18

Gay seriiner in murgila

¹ Min njaar-ak, Iisa deliico pey danla do maajirnay a nuu salkiyguwe doo, nuu rasenno tak-tak. ² Na kaawiico aman : « Gin gem pa gay dukume seriiner do geeger rakki. Na karmaydo Bun ho na indado*. ³ Do geeger-ak, gin oki murgil rakki. Ta baggiyi do ka seriiner-aka. Ta sakkiyiiji aman : “ Gem kol tatkaw, baanu, talit kaawni in adiner-anka. ” ⁴ Dees dakina zer na poocaadi, kar min njaar-ak, na osiig adiy aman : “ Ka seener, nu karmaydo Bun ho nu indado. ⁵ In taar-an oki, naati talin kaawti paa di. Yampa, daatko-an tofdu wero. Ya nu talit kaawti, taan rasindu, naa gase kaar. ” » ⁶ *Rabbin Iisa gaayitit do kaawoy aman : « Talon ja gay dukume seriiner kaak bagdo botol-anka ! Din sa na talit kaaw ta murgil-anta. ⁷ Kar ya nuur kuuk Bun doftu alaaji yiriyo ho aando, maa di na dukumiicodo seriine. Wala naa taaye talin kaawco ? Ha’a, taayaado. ⁸ Ka seener nu kaawaako, kodok di Bun yaaco dukume seriin in botilti. Kar maan rakki goya, wiktin ta nun *Ron gemor naa yeepe, naa gase gee kuuk gin imaan walla ? »

Danil ta Pariziyencer in ta gay obe miirir

⁹ Iisa deltu danla rakki do gee kuuk tala zinikico a nu goy in botol do unji ka Bunđi ho nu talaag eenco ar maan ka maala. Na kaawiico aman : ¹⁰ « Yiriy rakki, gee seer unje salaane do *ger ka Bunđi. Ka rakki Pariziyence, ka rakki gay, gay obe miirir. ¹¹ Pariziyence-ak teestu salkiye do adiy in ka peyinji aman : “ Bunđi, nu delaajin barkine asaan nun arro gee kuuk kokinay, kuuk jookumo ho kuuk kokina miday wal daad kara. Naan ozile asaan nun arro gay obe miirir-anka. ¹² Do suugin rakki, nu ica sayamne menaw seera ho nu bera zakaane min gamnar okinco kuuk nu gasiyo. ” ¹³ Kar gay obe miirir-ak gay, peytu aaro ho na oniig kaay. Na rakaado kocile tak-tak ka samaaner. Na obiig gonjumoy ho na

lokliktu aman : “ Bunđu, tal aminduwir, nun gay zunuubinnar. ” » ¹⁴ Iisa gaayitit pey do kaawoy aman : « Ka seener nu kaawaako, do wiktin taat gay obe miirir-ak yeepu geero, Bun talga a na goy in botol do unji. Kar Pariziyence gay, na poooga. Asaan naar kaak jaala ziy, Bun yaa oninji ho naar kaak ona ziy gay, Bun yaa jaalinji. »

Iisa in koogina

(Matiye 19.13-15, Maark 10.13-16)

¹⁵ Do wiktin taar-at, gee daarin iyii kooginco ku naada do Iisa a naaco lee pise, naa barkiyinco. Min maajirna taliigu, nu leesiico do gee-aku. ¹⁶ Kar Iisa gay koliig koogin-aku ho na kaawtu do maajirnay aman : « Rason koogin-an yaadu ase. Dakonco todenno, asaan *Meennaw ta Bunđi taar do gee kuuk ar koogin-anju. ¹⁷ Ka seener nu kaawaako, ya waan kaak bal ooyin Meennaw ta Bunđi ar mico, na unjaado tak-tak. »

Iisa in gay gamnar

(Matiye 19.16-30, Maark 10.17-31)

¹⁸ Do wer-ak, tatkaw ka *Yuudinnar rakki indiig Iisa aman : « Gem kol tacco, kin kaak sellen, naa gine maman naa gase goye ka gaasdo ? » ¹⁹ Iisa gay telkiiji aman : « Maa di ki koliin a nu sellen ? Ginno gem kaak sellen do kidar, illa Bun keeji di. ²⁰ Kin ibingig *gaanuun kaak Bun bertu do geemir : “ Kun miday, dakon kokinenno daad kara ho kun daad oki, dakon kokinenno miday kara, okinco, dakon deenno gee, dakon kokinenno gamna, dakon raadenno in sin ku gemor, beron horoomin do aginiyko. ” » ²¹ Gem-ak telkiiji aman : « Nu karmiyig gaanuun-an okinji min nu kapak di. » ²² Min Iisa dortu pa-ak, na kaawiji aman : « Dakin pey maan rakki : 6aa gidiyig ganna okinco ho deedig gurus-ak do pokirnar. Paa kat, kii leen malle do unji ka Bunđi. Kar asu, aadnu. »

²³ Min gem-ak doriit kaaw-at, na yiimit wijeene asaan na gay gamnar. ²⁴ Min Iisa taltu kadar gem-ak yiimit wijeene-at, na kaawtu aman : « Unje ka do Meennaw ta Bunđi, naar rada do gay gamnar ! ²⁵ Ka seener, lokumo gediraado taa bire min do

bee ka ripirrer. Kar do gay gamnar gay, unje do Meennaw ta Bunđi yaaji gine pey rad paka. » ²⁶ Gee kuuk cokiyaaga-ak kaawtu aman : « Di ampa-an gay, waa yaa gase jile ? » ²⁷ Iisa gay telkiico aman : « Maan kaak patiya kayco ku geemir, do Bunđi gay, na melen di. » ²⁸ Hiyya, Piyer kaawiji do Iisa aman : « Kar nin kuuk rasig gaminni ho ni aadinjin-an gay ? » ²⁹ Kar Iisa kaawiico aman : « Ka seener nu kaawaako, ya gem kaak rasig geriy, daaciy, sintay, aginiyji, kooginay do saan ta *Meennaw ta Bunđi-ak, ³⁰ do goye ka dinja, naa gase dakin paka, ho do wiktin taat yaa ase neginda gay, naa gase goye ka gaasdo. »

Kaaw ta Iisa do bi ka muutuy in nooyinji

(Matiye 20.17-19, Maark 10.32-34)

³¹ Min naar-ak, Iisa koliig paliinna kuuk orok in seer keeco ho na kaawiico aman : « Cokiyon, din gi coona Zeruzaleem. Anner kat, gamin okinco kuuk nabiinna siirtu do saan ta nun *Ron gemor-ak yaa ase uud-inco. ³² Nuun berin do pise ka gee kuuk Yuudinnado, nuun warindu, nuudu samtiye ho nuudu pice ulna. ³³ Nuun koocindu in kordinco ho nuun deendu. Kar yiriy ta subbin kar gay, naa nooye. » ³⁴ Kar paliinnay gay ibanno tak-tak maan kaak Iisa rakiy kaawe asaan nu cigilcot baat ta seener.

Coolle ka noolol

(Matiye 20.29-34, Maark 10.46-52)

³⁵ Wiktin taat kun Iisa gaay ote do geeger ka Zeriiko, gin nool kaak goy oce do bit ka botildi. ³⁶ Min na doriig gee kuuk dakina biraw-ak, na inditu maan kaak kuuniye. ³⁷ Nu telkiiji aman : « Na Iisa kaak min geeger ka Nazareet kat biraw. » ³⁸ Hiyya, na teestu koole aman : « Iisa *Ron ka Dawuud, tal aminduwir ! » ³⁹ Gee kuuk ogir-ak, awniiji aman : « Ha', bugam ! » Kar naar gay, gaayay jaala jaalen di aman : « Iisa, Ron ka Dawuud, tal aminduwir ! » ⁴⁰ Iisa peytu ho na kaawiico a nuuji iynji. Min nu iyijiga, Iisa indiig aman : ⁴¹ « Ki raka naan gine maa ? » Nool-ak telkiiji aman : « Gem kol Rabbiney, nu raka kin odinar yaa pile-an di. » ⁴² Iisa gay telkiiji aman : « Odinan, nu pilon. Imaanjin kat coolinjin. » ⁴³ Ta bite-an di, odinay piltu. Min naar-ak, na aadiig Iisa ho na oziliy Bun,

ho gee okiŋco kuuk taliig maanna-ak, njuur oki oziliig Bunj.

19

Iisa in Zaase

¹ Kuŋ Iisa unjitu do geeger ka Zeriiko, kar nu bira in unco. ² Do geeger-ak, gin gem rakki paa sinji Zaase. Na tatkaw ka gay obe miiri ho na gay gamnar. ³ Na bariya botol taat naa taliŋ a Iisa kar waa. Kar gay, na talgigdo asaan na geeram ho gee ginji dakina. ⁴ Hiyya, na gadtu unda, na coktu ka et kaak nu kolij sikomoor. Paa kat, naa taliŋ Iisa ya na biraw. ⁵ Min Iisa ottu do wer-aka, na jaaltu kaay ho na kolijig aman : « Zaase, paay kodok. Yiriyta-anj illa nu baa paaye gerko. » ⁶ Kodok di, Zaase paaytu ho na naamiig Iisa in galal. ⁷ Min gee okiŋco taltu pa-ak, nu teestu gujumjume aman : « Ha', talonj gem-anj baa paaye do wer ka gay zunubinnar-anjka ! » ⁸ Min naar-ak, Zaase peytu do unji ka *Rabbin Iisa ho na kaawiji aman : « Gem kol Rabbinney, nun naa berin serip ta mallel do pokirnar ho ya nu ic gurus do gemor in gaayo, naaji yeepin dees poodi. » ⁹ Hiyya, Iisa kaawiji aman : « Yiriyta-anj Bunj as jilinj gee ku ger-anjka, asaan Zaase oki min ronj ku Ibraayim. ¹⁰ Ka seener gay, nun *Ronj gemor as bariye gee kuuk rawte, naa jilinco. »

Danjil ta sultan in gay riyor (Matiye 25.14-30)

¹¹ Iisa gaayitit pey do danlay do gee kuuk cokiyaaga, asaan naar gaay ko ote Zeruzaleem ho gee pakira kadar *Meennaw ta Bunji taar asa ko. ¹² Danjay-at aman : « Gin gem rakki baaco tiya meennaw. Na raka baa marti serek a nuu darjiyinj sultan do darrey, kar kat naa yeepe.* ¹³ Paa ko, na koltu min gay riyoy gee orok. Na deediico tammin orok kuuk nu kolij 'miin'† ho na kaawiico aman : « Ginonj in naar riyo nam yiriy taat naa yeepe. » ¹⁴ Kar gee ku darrey gay elgigdo. Paa ko, nu naamtu gee do aaroy, nuuji kaawe do sultan kaak tatko aman : « Gem-anj ni rakaagdo kiini darjiyinj sultan. » ¹⁵ Inj taar-ata oki, nu darjiyiiga

ho na yeeptu do darrey. Min na yeepe, na kolijig gay riyoy kuuk na berco gurus-aku, na raka tale maan kaak nu gastu min kuwa.

¹⁶ « Kaak awalle baawtu ho na kaawtu aman : « Gem kol tacco, gurusji-anj iy pey eenji orok min kuwa. » ¹⁷ Sultan-ak oziliig aman : « Seese, kinke-anj gay riyor kaak samaane. Do gamin kuuk sood-anj sa, ki gaar zin kadar naan amniye. Naar-ak, naan diye tatkaw, kii goye kaaco do geegirnay kuuk orok. »

¹⁸ « Ka seerinkar baawtu ho na kaawtu aman : « Gem kol tacco, gurusji-anj iy pey eenji beey min kuwa. » ¹⁹ Sultan gay oziliig aman : « Seese, kinke-anj oki, naan diye tatkaw, kii goye kaaco do geegirnay kuuk beey. »

²⁰ « Kar gay riyor ka pey astu ho na kaawtu aman : « Gem kol tacco, anj gurusji. Nu duuniig in nanguuna ho nu dummiyinja. ²¹ Nu ginaajinj kolaw asaan kinj gem tonjo. Ki soka gamin kuuk ki bal suude tingon‡ ho ki seda gamin kuuk ki bal luwinc. »

²² « Sultan-ak kaawiji aman : « Talonj ja gay riyor kaak napkiyaado-anjka ! Naan obe in kaaw taat amil min do binj. Ki iban kadar nun gem tonjo. Nu soka gamin kuuk nu bal suude tingor ho nu seda gamin kuuk nu bal luwinc. ²³ Ya ki iban pa-ak, maa di ki dummiygigdo gurusdu wer ka dumaayner ? Ansii kat, ya nu yeepe naa gasinj gurusdu wee. » ²⁴ Kar na kaawiico do nuur kuuk goy ede-ak aman : « Iconj tamma-ak minninye ho beronjiig do naar kaak gin orok-aka. » ²⁵ Kar nuur gay kaawiji aman : « Gem kol tacco, naar gin ko tammin orok ! » ²⁶ Sultan-ak telkiico aman : « Cokiyonj, naako kaawe, waan kaak gine, Bunj yaaji gaaye min kuwa. Kar naar kaak bal ginenj gay, ka sood kaak na gintu oki, Bunj yaaji imilinj. ²⁷ Kar adiner kuuk rakaado a naa gine sultinco-ak gay iyonduug anne ho daangu untu. » »

²⁸ Min Iisa gaastu in kaawoy, na ogiriico, nu ictu botol taat coona Zeruzaleem.

* **19:12** Do aadin ta gee ku Room, na sultan ka tatik kat darjiya sultinnay do kidinco. † **19:13** 'miin' : Miin rakki, na gurus kaak gem gasiy do mena miya ku riyor. ‡ **19:21** 'tingon' : Werin daarin, nu kaawa a 'wer erindin'.

*Unje ka Iisa Zeruzaleem ar Sultan
(Matiye 21.1-11, Maark 11.1-11, Yaaya
12.12-19)*

²⁹ Wiktin taat Iisa gaay ote do hellinnan kuuk nu koliy Betpaze in Betani, moota in koot ka Olibiyennar, na tabirtu maajirnay seera. ³⁰ Na kaawiico aman : « Baan do hellin ta unnda antare. Ya ku ote, kuu gase ron durkilal duune. Yiriy rakki, waan bal nepinji. Ipironga ho iyonduuga. ³¹ Kar ya waan indaako aman : “ Maa di ku ipirig ron durkil-anka ? ” Telkonji aman : “ *Rabbin kat rakaaga. ” »

³² Maajirnay baawtu ho nu gasiig gamin-ak uudin taat Iisa kaawiico. ³³ Wiktin taat nu ipiriiga, maaniico ku durkil-ak indiigu aman : « Maa di ku ipirig ron durkilal-anka ? » ³⁴ Nuur gay telkiico aman : « Rabbin kat rakaaga. » ³⁵ Hiyya, nu iyiiig do Iisa. Kar in kesuunco nu siddiyiiga ho nu nepiig Iisa. ³⁶ Wiktin taat Iisa baawiy-ak, gee deeraaji kesuunco§ unci. ³⁷ Min na paayiy min do koot ka Olibiyennar ho na gaay ko ote Zeruzaleem, maajirnay okinco in dakinuwco-at alco gala. Nu teestu ozile Bun in gaay tongo do gamin okinco kuuk ajbay nu taltu. ³⁸ Do ozilinco-ak, nu kaawiy aman : « Rabbin Bun yaa barkiyin sultan kaak as in sin kunji ! Aapiye kuwa ka samaaner ho *darjin do Bun do wer-aka ! »

³⁹ Min gee-aku, gin *Pariziyenna daarin kaawiji do Iisa aman : « Gem kol tacco, awinco do maajirnan a nuu bugume. » ⁴⁰ Iisa gay telkiico aman : « Nu kaawaako, ya nuur kat bugume, dambay gay yaa koolen kate. »

Iisa in gee ku Zeruzaleem

⁴¹ Wiktin taat Iisa gaay ko ote do geeger ka Zeruzaleem ho na talaag ko, na altu do saan ta geenji ⁴² aman : « Wayyayo, gee ku Zeruzaleem ! Yiriyta-an ku bal ibine maman aapiy yaa ase ! Kar din gay, aapiy taar-at cigilko, ku gediraado gasinti. ⁴³ Wiktin yaa ase taat adinko yaa pine durdurre, nuuko leyinco datko nam ku gediraado amile ho nuuko taasininco.

⁴⁴ Nuuko idinco dakap, kunco in geegirko, yoo dambi rakki sa goyaado do giji, asaan ku bal ibinin wiktin taat Bun astu a naako moginco* . »

*Atke ka gee kuuk suugiya do ger ka Bun di
(Matiye 21.12-17, Maark 11.15-19,
Yaaya 2.13-22)*

⁴⁵ Min naar-ak, Iisa unjitu do *ger ka Bun di ho na teestu atkin gee kuuk suugiya atta-aku. ⁴⁶ Na diyiiico aman : « Kitamne kaaw aman : “ Gerir, naar gin ger ka salaaner. ”† Kar kun gay ginig ger ka kokiniydi. »

⁴⁷ Min na atkiigu, kun kawta, Iisa bildiig gee do ger ka Bun di. Kar gay, aginay ku darrer, agindaw ku gay satkiner in ku gaandu bariya botol taat nuu deenji. ⁴⁸ Kar nu ibanno maman nuu obinji asaan gee okinco cokiyaaga ho nu tala ko naar di.

20

*Izinne ta Iisa asa min momo ?
(Matiye 21.23-27, Maark 11.27-33)*

¹ Yiriy rakki, wiktin taat Iisa bildiy gee do *ger ka Bun di ho na gaariico Kabarre ta Gala, agindaw daarin baawiji, nuur agindaw ku gay satkiner in ku gaanuundi, in aginay ku darrer oki. ² Nu indiig aman : « Kaawni ja, waa berjin botol taat ki giniy gamin-anku ? Izinne-an, ki gasit min momo ? » ³ Iisa gay telkiico aman : « Nun oki naako indinco, kar telkondu : ⁴ “ Waa naamig Yaaya na *batiziyiy gee ? Na Bun walla, nu geen di ? ” » ⁵ Nu teestu meelee benannico aman : « Kar giiji telken kat a maa ? Ya gi telkiji a na Bun kat naamga, naate indinte pey aman : “ Maa di ku poociit kaawoy ? ” ⁶ Kar ya gi telke aman : “ Nu gee kat naamga, ” gee kuuk okinco-an yaate dawinte in dambay nuute deente, asaan okinco, nu pakira kadar Yaaya, naar nabiinco. » ⁷ Hiyya, nu telkiji do Iisa aman : « Ni ibanno waan kaak naamga. » ⁸ Kar Iisa gay kaawiico aman : « Di naar-ak, nun oki gaaraakonno waan kaak berdu botol taat nu giniig gamin-anku. »

§ 19:36 ‘deeraaji kesuunco’ : Awalle do darre ta Israyeel, ya gem kaak sinji alaw kat biraw, gee deeraaji kesuunco wala zimilla do botildi. Naar-ak gaara kadar gem-ak, nu talaag ar sultan. * 19:44 ‘moginco’ : Werin daarin, nu kaawa a ‘sakuwinco’. † 19:46 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 56.7.

Danjil ta gay gooye jineendi kuuk jookumo

(Matiye 21.33-46, Maark 12.1-12)

⁹ Do wer-ak, Iisa deliico danjil do gee-ak aman : « Gin mee jineendi rakki. Na taattu rezen, na rasig do gay riyor a nuu gooyinji, kar na deettu marti ho na taaytu. ¹⁰ Do wiktin taat ron-ak nee, na naamtu gay riyor do gee kuuk gooyaaga a nuuji berin haginey. Kar gee kuuk gooyaaga-ak, koocig gay riyor kaak na naamtu-aka ho nu atkiig pisinji orok. ¹¹ Kar mee jineendi-ak naamtu gay riyor ka pey. Gee kuuk gooyaaga-ak kooci-iga, nu wariiga ho naar oki, nu atkiig pisinji orok. ¹² Na naamtu pey ka subbinjar. Naar-ak oki, nu koociiga, nu awriiga ho nu acciig kara min do jineendi. ¹³ Kar mee jineendi-ak osiig adiy aman : “ Di naa gine maman ? Naa naame ron ka adir kaak nu elgiy dakina. Naar-ak, nu karmiyinji ! ” ¹⁴ Kar min gay gooyindi-ak taliig ronji baaco-ak, nu kaawtu benannico aman : “ Talon, ankar ko kaak ya tacco mate, jineen yaaji dake. Daantenga kar jineen yaate dake lote. ” ¹⁵ Hiyya, nu imiliig kara min do jineendi ho nu deeyiiga. »

Min pa-ak, Iisa indiig gee kuuk cokiyaaga-ak aman : « Mee jineendi-ak yaa giniico maman ? ¹⁶ Na asa deen gee kuuk gooyaag jineen-aka ho naa berin do gee ku pey. » Min gee-ak doriit kaawoy-at, nu kaawtu aman : « Tubina, maan naar-an, Bun yaa iyinjido tak-tak ! » ¹⁷ Kar Iisa gay taliig yalaan ho na kaawiico aman : « Kitamne kaaw aman :

“ Na dambi kaak gay pinindi accitu, Naar ko gin dambi kaak ta6 ka gerdi. ”*

Kaaw-an baati maa ? ¹⁸ Ay gem kaak galji do dambi-anka, naa yiime karap-karap ho ya dambi-an kat galji do kaay gay, naa rigininji dagiygay. »

Kappiye ka miirir

(Matiye 22.15-22, Maark 12.13-17)

¹⁹ Min Iisa gaasiit kaawoy, agindaw ku gaanuundi in agindaw ku gay satkiner ibintu kadar Iisa deliit danlay-at, na ceera loco. Min naar-ak di, nu teestu bariye botol taat nuu obinji. Kar gay, nu gina kolaw

do geemir. ²⁰ Min pa-ak, nu gooya ko naar di. Nu naamiji gee kuuk gina zinikico a nu sellen do unji ka Bunji. Gee-ak raka obinji in kaawo a nuu gase botol taat nuu iyinji do unji ka guberneer kaak gin izinne. ²¹ Paa ko, nu indiig Iisa aman : « Gem kol tacco, ni iban kadar bildinjin in kaawnan, nuur do botilco. Kin isgicinno in gee kuuk kayco jaale. Ki bilda gee in seen ta Bunji. ²² Hadi kaawnin ja, gaanuunte kaaw a gii kappiye miiri do Sezaar, sultan ka tatik ka Room, wala gi kappiyaado ? » ²³ Kar Iisa gay ibiniit neenduwco ho na kaawiico aman : ²⁴ « Gaarondu ja tamma ka gurusdi. Kaa in sin kuuk siir kuwa-an gay ku waa ? » Nu telkiiji aman : « Ku Sezaar. » ²⁵ Kar Iisa kaawiico aman : « Di naar-ak, gamin ku Sezaar, beronjiig do Sezaar, ho ku Bunji sa, beronjiig do Bunji. » ²⁶ In neenduwco-at oki, nu bal gase kaaw taat nuu obinji do unco ka geemir. Do wer-ak, nu bugumtu dil, nu ajbiy do telke kaak na telkiico.

Kaawo do bi ka nooyindi

(Matiye 22.23-33, Maark 12.18-27)

²⁷ Min naar-ak, gin gee daarin nu ko-laag *Sadusiyenna. Gee nuur-ak kaawa a gee ku mate, nuur nooydo. Nu baawiji moota do Iisa ²⁸ ho nu indiig aman : « Gem kol tacco, Muusa siirte do gaanuunji aman : “ Ya gem ob daatko ho na mat bal mico, sinji yaa obin murgil-ata. Paa kat, taaji wee koogin do sinji kaak mate. ”† ²⁹ Cokay, gin sinja peesira. Ka aawo obtu daatko, kar na mattu bal mico. ³⁰ Ka seerinkar oki obiit daatko-ata. Naar oki mattu bal mico. ³¹ Ka subbinjar oki paa di, nam okinco kuuk peesir-ak obiita ho nu mattu bal koogina. ³² Ba aar, daatko-at sa, menuwti gaastu. ³³ Do taar-an, kaawnin ja, do yiriy ta nooyindi, min kuuk peesir-an ka moo taa gine daaciy ? Asaan kuuk peesir-an okinco midiyti ! »

³⁴ Iisa gay telkiico aman : « Gee ku dinja, nuur obaw. ³⁵ Kar gay, gee kuuk Bun berco botol a nuu goye do duniin taat asa neginda ho kuuk asa nooye min do muut-ak, ginno pey obe. ³⁶ Gee nuur-ak mataado tak-tak asaan nuu gine ar *dubal ku Bunji.

* **20:17** Wer ka gase kaawor do Soom 118.22. † **20:28** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 25.5-10.

Nuu gine koogin ku Bunđi asaan ɲa nooyig nooye. ³⁷ Do bi ka nooyindi, Muusa gaarit waraŋ do wiktin taat Bunđ bayniiji do pompil kaak kobir ako. ɲa koliig Bunđ aman : “ *Rabbine, kiŋ Bunđ ka Ibraayim, Bunđ ka Isaaka ho Bunđ ka Yakuub. ” ³⁸ ɲa Bunđo ka gee kuuk mate, kar gay, ɲa Bunđ ka gee kuuk goy mento. Asaan do unji ka Bunđi, gee ku subba-aŋ, okiŋco goy mento. » ³⁹ Agindaw ku gaanuundi daariŋ ictu kaawo aman : « Gem kol tacco, an kat kaawo. » ⁴⁰ Min ɲaar-ak, ɲu bal gedire pey indiŋ tak-tak.

Masi in sultan Dawuud
(Matiye 22.41-46, Maark 12.35-37)

⁴¹ Min pa-ak, Iisa kaawiico aman : « Maman gee kaawiy a Masi, ɲaar *roŋ ka Dawuud ? ⁴² Ya ɲa roŋ ka Dawuud, maa di sultan Dawuud meenji kaawiy do mak-tumne ta *Soom aman : “ Rabbin Bunđ kaawji do Rabbiner aman : As goy do meedar

⁴³ nam wiktin taat naaco gedire do adinen, ɲuu gine wer ka lee asiŋjin. ” †

⁴⁴ Paa ko, Dawuud kolaag Masi-ak a “ Rabbiner ”. Di maman ɲaa gine ronji ? »

Do gaayico agindaw ku Yuudinnar
(Matiye 23.1-36, Maark 12.38-40)

⁴⁵ Do wiktin taat gee okiŋco cokiyiy-ak, Iisa kaawiico do maajirnay aman : ⁴⁶ « Goyon godom min agindaw ku gaanuundi kuuk el jaawe in batik ku aginda ho el a gee yaaco ooye do werin kuuk gee ɲumiyo. Do geray ku salaaner, ɲu el goye unđa ho ya ɲu kolig do teendi, ɲu doɓa werin kuuk taɓ. ⁴⁷ ɲu tiyaag murgilgal in neendaw. Kar do salaanco sa, ɲu osa kaawin dakina, paa kat, gee yaa oziliŋco. Do bi ɲaar-ak ko, taabin taŋco yaa gine rad pak ta gee okiŋco. »

21

Bere ka murgilal
(Maark 12.41-44)

¹ Iisa jaaltu kaay ho ɲa taliig gay gamnar kuuk bera gurus do Bunđi. Gurusco-ak, ɲu leeyiig do koopor ka goy do *ger ka Bunđi. ² ɲa taltu oki murgil rakki pokiriŋca tak-tak. Ta bertu tammin seer kuuk bal baaco. ³ Kar Iisa kaawtu aman : « Ka seener

nu kaawaako, murgil-an ber gurus dakina pakgig gee-aŋ okiŋco, ⁴ asaan ɲuur ber min gurusco kaak daka maala. Kar murgil-an gay, in pokurruwti, gurusti kaak nec taa tee do menuwir, okinji, ta berga. »

Dime ka ger ka Bunđi
(Matiye 24.1-2, Maark 13.1-2)

⁵ Do wer-ak, gee daariŋ gay kaawa do bi ka ger ka Bunđi aman : « Talon ja, ger-aŋ ɲu pinig samaanaw, ɲu siirig in gamin kuuk gee bertu do Bunđi ho in dambay kuuk samaane. » ⁶ Kar Iisa gay telkiico aman : « Okiŋco kuuk ku taliy-aŋ, wiktin yaa ase taat ɲuu dime, yoo dambi rakki kaak ɲu diytu do giji sa goyaado. »

Gamin kuuk gaara gaase ka duniiner
(Matiye 24.3-14, Maark 13.3-13)

⁷ Gee kuuk cokiyaaga-ak indiig Iisa aman : « Gem kol tacco, gamin kuuk ki kaawiy-aŋ yaa ase kimin ho kaawniŋ ja maan kaak yaani gaare asiŋco ? » ⁸ Iisa gay telkiico aman : « Yaman pakiron, dakon rasenno zinjiko ɲuuko jagiŋko. Gee dakina yaa ase in siŋdu ho ɲuu kaawe aman : “ ɲa nun ko Masi ! ” wal “ Wiktin taar nec ko ! ” Kar kuŋ gay, dakon icenno kaawco. ⁹ Ya ku dora gee kaawa do bi ka gartar ho gee amila sawirnew, dakon barjilenno. Ka seener, gamin-aŋ yaa asen ja, kar duniin gay gaasaado misa. » ¹⁰ Kar Iisa kaawiico pey aman : « Darre in darre asa taasine ho sultan in sultan oki asa taasine. ¹¹ Kid asa azire liŋic. Meya in raduwa yaa ase anne-anne do kidin daariŋ. Gee yaa tale gamin kuuk isa kolaw ho gamin kuuk gaara gudurre ta Bunđi kuuk asa min kuwa ka samaaner. ¹² Kar gay, awal taat gamin-aŋ yaa ase, gee yaako obiŋko do bi kanto, ɲuuko taabiŋinjo. ɲuuko iyinjo do geray ku salaaner, ɲuuko unjinjo daŋaayne, ɲuuko iyinjo do unco ka sultinniidi ho do guberneernar. ¹³ Taaŋin taar-at yaako bere botol taat kuu kaawe seene do bi kanto. ¹⁴ Min diŋka-aŋ, diyon do kayko, dakon moyenno do kaaw taat kuu imile kayko, ¹⁵ asaan nun naako bere lees ta gala ho in ibine kaak nam adinko sa gediraado yaako meeliŋko wala yaako

† 20:43 Wer ka gase kaawor do Soom 110.1.

telke. ¹⁶ Nam aginiyko, siŋtiko, jaamko ho royinko ku maaniikon di yaako sakkiyinko do wer ka seriine. Minninko daarin, ŋuu deenŋo. ¹⁷ Gee dakina yaako yilinŋo do saan tanto. ¹⁸ Kar gay, yoo duruwko rakki sa galaado keder. ¹⁹ Goyon bombo, zeedon do imaanko. Paa kat, kuu gase goye ka gaasdo.

Zeruzaleem asa ide
(*Matiye 24.15-21, Maark 13.14-19*)

²⁰ « Wiktin taat ku tala askirin leyig geeger ka Zeruzaleem, ibinon kadar ŋa gaay ko ide. ²¹ Do menaw ŋuur-ak, gee kuuk do kid ka Zuude, illa ŋuu gade do bayco ku dambiniidi, kuuk do geeger ka Zeruzaleem yaa amile kodok yeero ho kuuk yeero unjaado do geegirdi. ²² Bun yaaco peyin do kayco do menaw ŋuur-aku, asaan gamin kuuk nabiinna siirtu do makaatamnar as do botilco. ²³ Radco do daad kuuk in aditco ho kuuk macpi do menaw ŋuur-aku ! Gee ku darre-at yaa taabiye aale in dapinko ta Bundi. ²⁴ Gee daarin, ŋuu deenŋo in *seepinpan, daarin, ŋuu obinŋo ŋuu iyinŋo do darriniyco. Kar gee kuuk Yuudinnado gay yaa icin geeger ka Zeruzaleem, ŋuu gine do giniŋco nam wiktinco yaa bire.

Yeepe ka Ron gemor
(*Matiye 24.29-31, Maark 13.24-27*)

²⁵ « Min ka samaaner, kuu talin gamin kuuk gaara gudurre ta Bundi : ka pati, do koyer, do kaalna. Do kidar, barre yaa uce gulban-gulban ho gee yaa dore hawin ta amiydi gidi-gidi-gidi nam gee kuuk do adiy ka kidar okinŋo kellimco yaa amile ho kolaw yaa obinŋo. ²⁶ Ya ŋu pakira do gamin kuuk yaa ase do adiy ka kidar-ak, kellimco amiliyo nam ŋu mataw, asaan gamin kuuk gin gudurre ka samaaner asa azire. ²⁷ Kar kat, gee yaan talin nun *Ron gemor yaa ase datik ucer in gudurrer okintiti ho in *dajiner. ²⁸ Do wiktin taat gamin-an baynaw-ak, jaalon kayko kuwa, asaan Bun gaay ko jilinŋo. »

Danjil ta et kaak ŋu koliy pigiy
(*Matiye 24.32-35, Maark 13.28-31*)

²⁹ Min naar-ak, Iisa deliico pey danla aman : « Talon ja *pigiy-anŋa ho atay

okinŋo-anŋu. ³⁰ Ya ku talaag ŋu eccaw, kun maaniiko iban ko kadar kabun gaaye. ³¹ Ampaa di kunŋo oki, ya ku talaag gamin-an baynaw, ibinon kadar *Meennaw ta Bundi gaay ko. ³² Ka seener nu kaawaako, gee ku dinŋa-an mataado misan di, gamin-an okinŋo yaa bayne. ³³ Samaane in kida yaa sawle, kar kaawnar gay rawtaado tak-tak. »

Goye ka mento

³⁴ Kar Iisa kaawtu pey aman : « Yaman pakiron ! Dakon diyenno gelbinko lenlen do seendi di ho do pikirre ta gamin ku duniiner. Ya ku gina ampa-ak, yiriy ta dukume seriiner yaako cokinŋo bordiko,* ³⁵ ar boos kuuk ŋu sokig in ribino. Ansii ko, gee kuuk goy do adiy ka kidar okinŋi, taaco ase loco. ³⁶ Goyon mento ho salkiyon doo. Paa kat, kuu gase gudurre taat kuu pake min do gamin okinŋo kuuk yaako ase ho kuu 6aa do undu, nun *Ron gemor, bal sokaŋ. »

³⁷ In yiriyo, Iisa bildigiy gee do ger ka Bundi. In aando gay, ŋa baggiy wale kuwa ka koot ka Olibiyennar. ³⁸ Kar in kawtir wer dugus-dugus, gee okinŋo asgiy do ger ka Bundi, ŋuu cokiynŋi.

22

Dee ka kaawor do muut ta Iisa
(*Matiye 26.1-5, Maark 14.1-2, Yaaya 11.45-53*)

¹ Iidin ta mappa kaak bal *gele taat *Yuudinna koliy *Paak gaay ko. ² Agindaw ku gay satkiner ho in agindaw ku gaanuundi bariya botol taat ŋuu deen Iisa, kar ŋu gina kolaw do geemir.

³ Do wer-ak, *Seetanne unjiiji do Zuudas kaak ŋu koliy oki Iskariyoot, naar min paliinna ku Iisa kuuk orok in seera. ⁴ Na 6aawtu do agindaw ku gay satkiner in agindaw ku gay gooye *ger ka Bundi ho na kaawiico in maman ŋaaco gaarin Iisa, ŋuu obinŋi. ⁵ Gee-ak, aawco gala ho ŋu kaawtu a ŋuujji bere gurus. ⁶ Hiyya, Zuudas ooytu ho na teestu bariye botol taat maman ŋaaco gaarin Iisa do wiktin taat ya gee dakin ginno ja.

* **21:34** 'bordiko' : Werin daarin, ŋu kaawa a 'gugal'.

Iidiye ka iidin ta Paakdi
(*Matiye 26.17-25, Maark 14.12-21, Yaaya 13.21-30*)

⁷ Yiriy ta iidiner astu, yiriy taar-at, ñu daggiy baar, ñu gingiy tee ka *Paakdi. ⁸ Iisa ñaamiig Piyer in Yaaya. Ña kaawiico aman : « Baan ku baate gine tee ka iidin ta Paakdi. » ⁹ Njuur gay indiig aman : « Ki raka a ni baate gine tee momo ? » ¹⁰ Iisa telkiico aman : « Cokiyon samaane, ya ku unjaw do geegirdi, kuu ñaame in gem rakki icil jalin ka amiydi. Aadonga do ger kaak ñaa unje. ¹¹ Kaawonji do mee gerdi-ak aman : « Tatkaw ñaaminti a niin inde wer kaak ñaa tee tee ka iidiner in maajirnay. » ¹² Kar ñaako gaare ger berel ka gusuurdi, gamnay okinco goy ko. Eden ko, kuute gine tee. » ¹³ Hiyya, maajirin baawtu, ñu gasiig gamin-ak uudin taat Iisa kaawiico ho do wer-ak ko, ñu gintu tee ka Paakdi.

Tee ka Paak ta marbinto
(*Matiye 26.26-30, Maark 14.22-26, 1 Korintiye 11.23-25*)

¹⁴ Wiktin taat pat nectu ta teendi, Iisa goytu tee in *paliinnay ¹⁵ ho ña kaawiico aman : « Min taabiner bal ase misa-an, nu raka ja a illa gi tee sawa tee ka iidin ta Paakdi-anta. ¹⁶ Nu kaawiico ampa-ak asaan min tee ñaar-an, nu tiyaado pey tee ka iidin-anta nam yiriy taat Bun asiy gaare baat ta iidin-an do Meennuwiy. » ¹⁷ Kar ña iciit *kordindi, ña deltu barkin do Bun di ho ña kaawtu aman : « Obon kordindi-anta, kuu see, kuu dakguwe do zin kiko. ¹⁸ Ka seener nu kaawaako, min din ka-an, nu siyaado pey maam ku *bin di nam yiriy taat *Meennaw ta Bun di yaa ase. » ¹⁹ Kar ña ictu mappa, ña deliiji barkin do Bun di, ña pirsiiiga ho ña beriicog do maajirnay. Kar ña kaawtu aman : « Ñaar-an zir kaak naa bere *satkin do saan tan ko. Ginguwon ansii kat kuu moyguwe bir. » ²⁰ Min ñu tee, ña beriico oki kordindi ar kaak ña beriico mappa ho ña kaawtu aman : « Kordindi-an gaara *Jamaw ta marbinto taat Bun asiy obe in gee in baarir kuuk min do saan tan ko. ²¹ Kar gay talon, gem kaak asaadu isine pisinni ora do parki. ²² Ka seener, nun *Ron gemor asa mate ar taat Bun kaawtu. Kar gay, radji do gem kaak isindu ! » ²³ Min

Iisa kaawtu pa-ak, maajirnay teestu inde zin kico aman : « Waa kaak yaa ginin riy-anta ? »

Inde kaak a waa tatik paka

²⁴ Min ñaar-ak, maajirna teestu meele benannico a minnincan waa tatik paka. ²⁵ Kar Iisa kaawiico aman : « Sultinnay ku duniiner goy kaaco ka geenco. Ñu hokumiyaag geenco in guwaane, kar ñu raka pey a gee yaa kolinco a “ gay sellinkaw ”. ²⁶ Kun ko-an, dakon ginenna ar ñuura. Minninko, gem kaak tatik paka yaa tale ziy ar ña kapak, ho ñaar kaak hokumiya yaa gine ar gay riyor. ²⁷ Naako indin ko : ya do tan ko, gem kaak tiya kat tatko wala kaak iya tee ? Kaak tiyaw-ak doo di ? Kar nun gay, nu goy datikko ar gay riyor kaak iyaako tee. ²⁸ Kun ko-an ko, wiktin taat taabin gasintu, ku balnu rasindu. ²⁹ Do saan taar-at ko, nun naako berin Meennaw do pisin ko ar Tanni Bun beriiduuta. ³⁰ Paa kat, ku asiy tee ho kuu see in nunu do *Meennuwir. Ku asiy goye ar sultinnay, kuu dukume seriin do tamba ta Israyeel taat orok in seera. »

Iisa kaawa do Piyer a ña asa tatire
(*Matiye 26.31-35, Maark 14.27-31, Yaaya 13.36-38*)

³¹ Iisa kaawiiji do Simon Piyer aman : « Simon cokay samaane, Seetanne indig Bun a ñaako dodiyin ko ar ñu dodiyiy *geme. ³² Kar nun gay indijin Bun imaanjin ginido sooda. Kar wiktin taat Seetanne gecin cin ko ho ki goy pey bombo do imaanjin, denrig sin tan oki. » ³³ Piyer gay kaawiiji do Iisa aman : « Gem kol *Rabbine, ya ñu unjaacin danaayne wala ñu diyaacin oki, nun rasaacinno. » ³⁴ Kar Iisa telkiiji aman : « Piyer, nu kaawaajin ka seener, yiriyta in aando-anta, kokir boogaado di, kii tatire dees subba a ki ibinginno. »

Gurus, mokolle in seepine

³⁵ Min ñaar-ak, Iisa indiig maajirnay aman : « Wiktin taat nu ñaamin ko do riyor, ku bal soke do pisin ko wala gurus, wala mokolle, wala nugira. Do wiktin taar-at, maan arumko walla ? » Njuur gay telkiiji aman : « Ha'a ! Maan balni arme. » ³⁶ Kar ña kaawiico aman : « Min din ka-an, kaak gin gurus, ña icga. Kaak gin mokolle oki,

na icta. Kaak ginno *seepin gay, na gidiyit batkoy ho naa gidie seepine. ³⁷ Kar nu kaawaako, kaaw taat nu siirtu do Kitamner do bi kanto yaa ase do werti. Kaaw-at aman : « Nu asa taliñ naar oki atta in gee kuuk jookumo. »* Ka seener, kaawin okiñco kuuk nu siirtu do bi kanto-ak gaay ko nece. » ³⁸ Maajirnay kaawiji aman : « Gem kol Rabbinni, an seepinpan seera. » Iisa gay telkiico aman : « Rason kaaw-anta. »

*Iisa do koot ka Olibiyennar
(Matiye 26.36-46, Maark 14.32-42)*

³⁹ Min naar-ak, Iisa amiltu in maajirnay min do geegirdi. Nu baawtu do koot ka Olibiyennar uudin ta na baggiyo. ⁴⁰ Min nu ottu do wer-ak, na kaawiico aman : « Indon Bun kuu goye bombo ya Seetanne gecaako, kuuji gedire. » ⁴¹ Kar Iisa etirtu minninc serek sood, na dersitu ho na indiy Bun aman : ⁴² « Baaba, locin-ak radfo, etirit taabin-an minniner. Yampa, taa ginenco ar taat nun rakiyo, illa taat kin rakiyo. » [⁴³ Hiyya, *dubil ka Bun di bayniji a naa denrinji. ⁴⁴ Iisa kelmoy amile nam na tala aminda. Do wer-ak, na salkiytu in gelbin rakki paa nam tingoy etila cus-cus ar baar.]†

⁴⁵ Min na gaastu in salaaney, na uctu ho na yeeptu wer ka maajirnay. Min na ottu, na gasiig nu weye asaan nu moya gamin okiñco kuuk nu dortu ho kuuk yaa ase ba aaro. ⁴⁶ Kar na indiiig aman : « Maa di ku weyiyo ? Ucon, indon Bun kuu goye bombo ya *Seetanne gecaako. »

*Obinji ka Iisa
(Matiye 26.47-56, Maark 14.43-50,
Yaaya 18.3-11)*

⁴⁷ Min Iisa kaawa misan di, tala kar gee asaw. Zuudas kaak min paliinna kuuk orok in seer ogirco. Na baawiji do Iisa, na baamiyiiga ho na giniiji cuud.† ⁴⁸ Kar Iisa gay kaawiji aman : « Zuudas, nun kaak *Ron gemor, in cuud-an di, ki isiniidu ! » ⁴⁹ Min maajirin ku Iisa taltu maan kaak yaa kuuniye-ak, nu indiiig aman : « Rabbine,

ni asidin gee-an in seepinpan walla ? » ⁵⁰ Ek di rakki min maajirnay ku Iisa ceptu seepiney, na asidiig gay riyor kaak gina riy do *mee satkiner ka tatko ho na dukumijit dengey ta meeda. ⁵¹ Kar Iisa ictu kaawo aman : « Ha'a, paado, goyon werko rakki ! » Kar na atit denge-at do werti. ⁵² Min pa-ak, Iisa kaawiico do agindaw ku gay satkiner, ku gay gooye ger ka Bun di ho *aginay ku Yuudinnar aman : « Ku astu in seepinpan ho in donkilay a kuun obindu, wala nu kokino ? » ⁵³ Nun sa goy doo in kunjo do ger ka Bun di. Maa di ku obginno annere ? Kar din gay, wiktin tanjo ase, taar taat gondikaw§ yaa gaare gudurriti. »

*Tatire ka Piyer do bi ka Iisa
(Matiye 26.57-58,69-75, Maark 14.53-54,66-72, Yaaya 18.12-18,25-27)*

⁵⁴ Min naar-ak, nu obiig Iisa, nu iyiig do ger ka mee satkiner ka tatko ho nu unjiig atta. Piyer gay aadaag min aaro, datikco dukume. ⁵⁵ Min naar-ak, gee daarin naamtu ako do wer ka berel nu ooriyo. Piyer oki goytu in nuura. ⁵⁶ Daatik rakki gay riyor taliig Piyer oora ako, ta taliig yalaan ho ta kaawiico do gee-ak aman : « Ha', talon gem-an oki in naara ! » ⁵⁷ Kar Piyer gay tatirtu aman : « Ha'a, nu ibingigdo gem-an ka. » ⁵⁸ Jammiy sood, gem ka pey taliiga ho na kaawtu aman : « Kin oki rakki min maajirnay ku Iisa doo ? » Kar Piyer telkiji aman : « Ha'a, nun min nuurro. » ⁵⁹ Goytu kee, yaa gine ar pat rakki pa, kar gem rakki ka pey wakiliy di aman : « Ka seener gay, gem-an, naar goy in naara asaan naar oki min kid ka Galile. » ⁶⁰ Kar Piyer gay telkiji aman : « Hey kinke-an ka, kaawon-an gay min momo ? » Min na bal deen kaawoy misan di, kokir boogtu. ⁶¹ Do wer-ak, Rabbin kolsiig Piyer ho na taliig yalaan. Hiyya, Piyer moyiit kaaw taat Rabbin kaawiji aman : « Yiriyta in aando-anta, kokir boogaado di, kii tatire dees subba a ki ibinginno. » ⁶² Min naar-ak, Piyer amiltu kara ho na zugiig ale.

* **22:37** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 53.12. † **22:44** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bun di kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. ‡ **22:47** 'na giniiji cuud' : Do aadin ta Yuudinnar, ya nu ooya do gem kaak nu ibingiga, nu gingiy pa. § **22:53** 'gondikaw yaa gaare gudurriti' : Gudurre ta gondikaw, ta gudurre taat amilaw min do Seetanner di.

*Nu koocig Iisa ho nu warga
(Matiye 26.67-68, Maark 14.65)*

⁶³ Gee kuuk gooyaag Iisa ajimiyyiga ho nu kooiiga. ⁶⁴ Nu duuniig odinay ho nu indiig aman : « Hey nabiiñce-anjka, kaawnin ja waa kaak menñinčin* ! » ⁶⁵ Kar nu wariig ko ware.

*Iisa do unjo ka agindaw ku gay satkiner
(Matiye 26.59-66, Maark 14.55-64, Yaaya 18.19-24)*

⁶⁶ Min wer waltu, *aginay ku Yuudinnar numtu, nuur agindaw ku gay satkiner in agindaw ku gaanuundi. Kar gee kuuk gooyaag Iisa-ak iyicoga. ⁶⁷ Min nu iyga, nu indiig Iisa aman : « Kaaw ta gaayan, ya kin ko Masi kaak Bun dobtu. » Naar gay telkiico aman : « Ya nun kat diyaako, ku amniyaanno, ⁶⁸ ho ya nun kat indaako, ku yeepaadudo. ⁶⁹ Kar gay, dak mena sood di†, nun *Ronj gemor yaa goye do meeday ta Bun kaak gudurre okintit do pisinji. » ⁷⁰ Do wer-ak, okinco kaawtu aman : « Di pa-ak, kin ko Ronj ka Bundi walla ? » Naar gay telkiico aman : « Kun maaniiko kaawit ko a na nunu. » ⁷¹ Hiyya, nu kaawtu benannico aman : « Maaniite cokiyit ko ta biy, wala gi raka pey saadine ! »

23

*Iisa do unji ka Pilaat
(Matiye 27.1-2,11-14, Maark 15.1-5, Yaaya 18.28-38)*

¹ Do wer-ak, gee ku dukuma seriin-ak uctu okinco, nu iyig Iisa do unji ka guberner Pilaat*. ² Min nu iyiga, nu diyiji kaaw aman : « Ni gasig gem-an as nigin darrini ho na isinaag gee a nuu kappiyenno miiri do Sezaar, sultan ka tatik ka Room. Na gina ziy a na Masi, ansi-ak a na Sultan. » ³ Pilaat indiig Iisa aman : « Kin ko sultan ka Yuudinnar walla ? » Iisa gay telkiiji aman : « Kin meenjin kaawit ko. » ⁴ Pilaat kaawiico do agindaw ku gay satkiner ho do gee kuuk dakin-ak aman : « Nun bal gase oorin taat naa obin gem-anjka. » ⁵ Kar gee

kuuk diyji kaaw-ak wakiliy kon di aman : « Na isinaag gee in bildinji, min kid ka Galile yoo kid ka Zuude okinji nam na astu anne. »

Iisa do unji ka sultan Herood

⁶ Wiktin taat Pilaat dortu-ak, na inditu aman : « Gem-an min Galile walla ? » ⁷ Kar min nu kaawiji a Iisa asa min do kid ka Galile do wer kaak *Herood Antipaas goy kaaci, na naamiijiga. Do menaw nuur-ak, Herood oki goy do geeger ka Zeruzaleem. ⁸ Min nu ottu ho Herood taliiga-ak, alji gal aale asaan min awalle na raka talinji. Na dor gee kaawa biy ho na raka talin naa gine maan kaak ajbay. ⁹ Do wer-ak, na indiig in kaawin dakina, kar Iisa gay bugum mayaas. ¹⁰ Agindaw ku gay satkiner in ku gaanuundi sa goya. Nu diyiji kaawin kuuk ooma. ¹¹ Do wer-ak, Herood in askiray wariiga. Nu isiiji batik taat samaane ho nu ajimiyyiga. Kar nu naamiijig pey do Pilaat. ¹² Awalle Herood in Pilaat, nuur adine ho yiriy taar-at di nu amirtu.

*Nu iyig pey Iisa do unji ka Pilaat
(Matiye 27.15-26, Maark 15.6-15, Yaaya 18.39-19.16)*

¹³ Min nu yeepig Iisa, Pilaat numiig *Yuudinna in agindawcu in agindaw ku gay satkiner ¹⁴ ho na kaawiico aman : « Ku iyduug gem-anjka ho ku diyji kaawo a na isinaag gee a wer yaa nige. Kar nu indig unjo ho min kaawin okinco kuuk ku diyji, oorin rakki sa nu balji gase taat yaaji iye obe. ¹⁵ Herood oki balji gase oorin taat naa obinji. Paa ko, na naamitennga. Di naar-ak, gem-an naar ginno oorin taat yaaji iye muutu. ¹⁶ Ansi-ak, naa koocinji di kar naa pikinji. » [¹⁷ Do ay iidin ta *Paak, do aadiney, Pilaat imilgiyco do Yuudinnar gem rakki min do danaayner.]† ¹⁸ Kar gay, okinco, nu teestu obe kuuri aman : « Daag gem-anjka ho pikiniig Barabaas. » ¹⁹ (Barabaas gay, nu unjiig danaayne asaan na barjilig gee ku gegirdi ho na dee gemo.) ²⁰ Pilaat gay, do tanji-at, na raka pikin Iisa.

* 22:64 'menñinčin' : Werin daarin, nu kaawa a 'doosinçi'. † 22:69 'dak mena sood di' : In kaaw ta Grek, nu kaawa 'min dinjka'. Kar gay, wiktin ta nu kaawiy ampa-ak, nu raka kaawe a maanna-an yaa ase kodok-kodok di. * 23:1 'Pilaat' : Naar Roominçe, na Yuudincedo. Sultan ka tatik ka Room diyig guberner do kidin ku Zeruzaleem. † 23:17 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bundi kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

Ampaa ko, ɲa kaawiico paa do gee kuuk dakin-aku. ²¹ Kar ɲuur gay kaawiy rada aman : « Doodig ka etor ! Doodig ka etor ! » ²² Ka subbinƙar, Pilaat ictu pey kaawo aman : « Ɗaar nig maa di ? Yoo oorin rakki taat nec yaa iye muutuy oki, nu balji gase. Naa koocin in kordingo kar naa pikiɲji. » ²³⁻²⁴ Kar ɲuur gay wakila di kaawe rada aman : « Doodig ka etor ! Doodig ka etor ! » Gaayco jaala jaalen di nam Pilaat giniicot taat ɲu rakiyo. ²⁵ Ɗa pikiicog Barabaas ar taat ɲu inditu, ɲaar kaak barjilig gee ku geegirdi ho dee gemo. Kar Iisa gay, ɲa beriicog do pise ka askirnar a ɲuuji gine taat gee-ak rakiyo.

Doodɛ ka Iisa ka etor
(*Matiye 27.32-44, Maark 15.21-32, Yaaya 19.17-27*)

²⁶ Ɗu iyiig Iisa do wer kaak ɲuu deenji ho ɲu iciig et kaak ɲu doodiɲ kuwa. Do botildi, ɲu ɲaamtu in gem rakki pa sinji Simon. Gem-ak min geeger ka Sireen† ho ɲa asa min yeero. Ɗu asiriig ɲaa icilin et-ak do goroy ho ɲaa aadin Iisa. ²⁷ Gee dakin aale aadaaga. Minnincogoy oki daad kuuk alaw ho kuuk marmilaw do saan tanji. ²⁸ Iisa kolsiig daad-aku ho ɲa kaawiico aman : « Kun daad ku Zeruzaleem, dakon alenno lotu. Illa alon ta maaniiko ho ta kooginko, ²⁹ asaan wiktin yaa ase taat gee yaa kaawe aman : « Galal do moggan, ɲuur kuuk bal aawe wee ho kuuk bal bere popo tak-tak. » ³⁰ Do menaw ɲuur-ak, gee yaa kaawe do dambiniidi aman : « Sollonni do kayni » ho do kotat aman : « Gootonni. » § ³¹ Ka seener, ya et kaak balan kat ɲu doliyaag ampa-ak, kar kaak aay gay ɲuu giniɲji maman ? »*

³² Do werco-ak, ɲu iytu oki kokinay seera a ɲuu deenco in Iisa. ³³ Min ɲu ottu do koot kaak ɲu koliy « Dawik ta kaar », ɲu doodiɲ Iisa ka etor. Ɗu doodiɲ oki kokinay-aku : rakki do meeday ho rakki gay do ɲugilay. ³⁴ Min ɲu doodiɲ Iisa, ɲa inditu tacco Bun aman : « Baaba, saamiyco do gee-anƙu asaan ɲu ibanno maan kaak ɲu giniyo. » Kar askirna-ak deediit kesuun ta Iisa werin

dakina ho ay gem di iciy taat galji. ³⁵ Gee gay talaaga. Ɗuur agindaw ku Yuudinnar oki samtiyaaji aman : « Ɗa jil gee ku pey. Din gay, ɲa jil ziy ka meenji ya ɲaar kat Masi kaak Bun dobtu kare ! » ³⁶ Askirin oki samtiyaaji. Ɗu baawiji moota ho ɲu beriiji maam ku tooro ³⁷ ho ɲu kaawiji aman : « Ya kin kat sultan ka Yuudinnar-ak, jil kat doo zin ! » ³⁸ Kar do et ka Iisa, ɲu dood maan kuwa do kaay kaak ɲu siirji aman : « Ɗaar-an ko sultan ka Yuudinnar. »

³⁹ Rakki min kokinay kuuk ɲu doodtu-ak wariig Iisa aman : « Kinke-an doo ko kaawa a ki Masi kaak Bun dobtu-aka ! Jil zin ho kiini jile oki ! » ⁴⁰ Kar kokin ka seerinkar-ak gay leesiji do giji aman : « Ginte-an, ɲu obinte ɲuute deente ar ɲaara. Kin ginno kolaw do Bun di walla ? ⁴¹ Tante-an taar do botilti asaan ɲuute deente do maan kaak gi gintu. Kar ɲaar-an gay nig maa ? » ⁴² Kar ɲa kaawtu pey aman : « Gem kol tacco Iisa, dakin rawtinno do wiktin taat ki asiy teen meennuwin. » ⁴³ Iisa gay telkiji aman : « Ka seener nu kaawaajin, yiriya-an di, ki baa goye do janni in nunu. »

Muut ta Iisa
(*Matiye 27.45-56, Maark 15.33-41, Yaaya 19.28-30*)

⁴⁴⁻⁴⁵ Wiktin taat pat nectu yiriyo, ta mattu. Wer astu gondiko do kid okinji nam pat subba ta maako. Do *ger ka Bun di sa, zimilla kuuk ɲu duuntu do botol taat unja do wer kaak *cawar aale eertu min datko min kuwa yoo keder. ⁴⁶ Hiyya, Iisa kooltu rada aman : « Baaba, nu diyit ruwwiner do pisiɲin. » Kar min ɲa kaawtu pa-ak di, ɲa mattu. ⁴⁷ Min tatkaw rakki ka askirin ku Room taliig gamin okinco kuuk kuuniy-ak, ɲa oziliig Bun ho ɲa kaawtu aman : « Way, ka seener, gem-an bal nige maan tak-tak ! » ⁴⁸ Do wer-ak, goy gee dakina kuuk as tale maan kaak kuuniye. Min ɲu totirtu, ɲu deliig gonguminco min nige kaak aditco nigtu. ⁴⁹ Roynay ku Iisa okinco ho in daad kuuk aadiɲ min Galile-ak peytu serek ho ɲu taliy maan kaak kuuniya-aka.

† **23:26** 'Sireen' : Ɗa kid ka gee ku pondiko kaak goy in munsakne. § **23:30** Wer ka gase kaawor do Ooze 10.8.

* **23:31** Danjil ta et kaak balan in kaak aaye : Et kaak balan, ɲaar gaara gem kaak bal gine oorne ho kaak aaye gay gaara kaak gin oorne. Iisa, ɲaar bal gine oorne ho ɲu doodiɲ ka etor.

Unje ka Iisa do maginer
(*Matiye 27.57-61, Maark 15.42-47, Yaaya 19.38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹ Do wer-ak, gin gem rakki nu kolaag Yuusup. Naar min geeger ka *Yuudinnar kaak nu koliy Arimate. Gem-ak goyiñji samaane ho na sellen do unji ka Bunji. Na era ase ka *Meennaw ta Bunji. Naar min *aginay ku Yuudinnar, kar gay, na bal ooye do kaawco ho do maan kaak nu gintu. ⁵² Na baawtu gasin Pilaat ho na indiig zi ka Iisa. ⁵³ Kar na paayiig min ka etor, na maliyiig in kappanne ho na baawtu unjiig do magin taat nu dodditu ka dambar. Magin-at, yoo momte rakki oki nu baltu diye. ⁵⁴ Yiriy taar-at ta siye ka zinakar asaan yiriy ta *sabitdi gaay ko. ⁵⁵ Daad kuuk as min Galile in Iisa-ak aadiig Yuusup min aaro. Nu taliit magin-ata ho maman nu deeriig Iisa. ⁵⁶ Kar nu yeptu do geriyco ho nu teestu siye gamin kuuk nuuji ooye do momtey ka Iisa : itir in sewe. Kar gay, in yiriy ta sabitdi, nu bal baawe do maginer, nu eeltu geero uudin taat *gaanuun kaawtu.

24

Nooye ka Iisa
(*Matiye 28.1-10, Maark 16.1-8, Yaaya 20.1-10*)

¹ In yiriy ta dumaas, wer dugus-dugus, daad-ak sokiig gamin kuuk nu siytu a nuuji ooye do ziy ka Iisa ho nu baawtu do bit ka maginer. ² Min nu ote, nu gasig dambi kaak nu goottu magin-ak tunkil serpiya. ³ Nu unjitu do maginer, kar nu bal gasin zi ka *Rabbin Iisa. ⁴ Nu ajbiyту nam ta bico sa amallo. Do wer-ak, tala kar gee seer kesuunco irna pit-pit bayniico. ⁵ Daad-ak kolaw obiigu nam nu onig kayco. Kar gee-ak kaawiico aman : « Maa di ku bariyiy gem kaak goy mento min datik ta gee kuuk mate ? ⁶ Naar kawwi do maginer, na nooye. Pakiron do kaaw taat na kaawiiko wiktin taat na goyiy Galile. ⁷ Kaaw-at aman : “ Illa nun *Ron gemor, nuun berin do pise ka gee kuuk jookumo. Nuun doodin ka etor ho yiriy ta subbinakar gay, naa nooye. ” »

⁸ Hiyya, daad-ak moyiig kaawin kuuk Iisa kaawiico. ⁹ Nu yeptu min do maginer ho nu osiicog gamin okinco kuuk nu taltu

do paliinna kuuk orok in rakki ho do gee okinco kuuk aadig Iisa. ¹⁰ Daad kuuk iyiit kabarre do paliinnar-ak, nuur Mariyam ta min geeger ka Magdala, Zaan, Mariyam atan Zaak ho in daad daarin ku pey. ¹¹ Kar min paliinna-ak doriit kabarre-at, do tanco a wal daad-ak osa kaawin kuuk bal baaco din ga. Paa ko, nu baltu amniyinco. ¹² Kar Piyer gay uctu, na iciig gadi na baawtu do maginer. Min na ottu, na yogiltu ho na taltu jardad di goy keeco. Do wer-ak, na ajbiyту tak-tak. Hiyya, do yeepinji na osiig kat adiy do maan kaak kuuniye.

Maajirna seer do botol ta Emayuus
(*Maark 16.12-13*)

¹³ Do yiriy taar-at di, maajirna seer ku Iisa baa do hellin taat nu koliy Emayuus. Hellin-at, min Zeruzaleem yaa nece ar kilo-meetir orok. ¹⁴ Do botildi nu kaawiy benannico do gamin okinco kuuk kuuniye. ¹⁵ Wiktin taat nu kaawiyo ho nu meeliyak, Iisa meenji jorkiigu ho na toliyi in nuura. ¹⁶ Maajirna-ak talaaga, kar gay, maan todcu nuu ibininji. ¹⁷ Iisa indiig aman : « Ku meela do bi ka moo botildi ? » Do wer-ak, nu peytu dut ho nu yiimiit wijeenco. ¹⁸ Rakki minninc sinji Kileyopaas telkiiji aman : « Min gee kuuk goy Zeruzaleem, kin keejin di ibingigdo gamin kuuk kuuniy do menaw-anku walla ? » ¹⁹ Iisa indiig aman : « Nuur maa ? » Nuur gay telkiiji aman : « Maan kaak asji do Iisa ka min Nazareet ! Naar nabiiñce tatiko. Do unji ka Bunji ho do unco ka gee okinco, na gaarit gudurrey in gamin kuuk na giniyo ho in kaawin kuuk na kaawiyo. ²⁰ Aginduwte ku gay satkiner in aginiyte ku darre berig do pise ka agindaw ku Room a nuu obinji, nuuji diye kaawo ho nuu deen ka etor. ²¹ Zer nin pakir a wal naar ko kaak asa jilin gee ku Israyeel min adinco. Kar taar gay bal ase pa, ho din gay gin ko menaw subba min gamin-an kuuniyту. ²² Illa gay daad daarin minninni iyinti kaawin kuuk ajbay. Nu sak bit ka maginer, ²³ kar nu bal gasin ziy ka Iisa. Nu asinti kaaw a *dubal ku Bunji bayinco ho nu kaawiico a na goy mento. ²⁴ Minninni, daarin baawtu do maginer ho nu gasiig gamin-ak uudinco ar taat daad-ak kaawiico. Kar naar gay,

nu bal gasinji. » ²⁵ Hiyya, Iisa kaawiico aman : « Kunj maa di kayko dibirtu ampa ? Kaawin okinco kuuk nabiinna iyiiko-anjku, maa di nu unjigikonno kodok ? ²⁶ Ka seener, nabiinna kaaw a illa Masi kaak Bunj doftu yaa taabiyeñ ja ampa, kar kat, ñaa unje do *darjiney. » ²⁷ Kar Iisa gaariico baaco ta kaawin kuuk nu siirtu do saan tanji. Na teestu inj makaatamna ku Muusa inj ku nabiinnar nam ña gasiit Kitamne okintiti.

²⁸ Wiktin taat nu gaay ote do hellin taat maajirna-ak baayiyo, Iisa gintu ar ña bira inj unji. ²⁹ Kar nuur gay todiji aman : « Ha'a, gem kol sinje, as inj nini asaan patan deete. » Hiyya, Iisa ooytu ho ña baawtu goye inj nuura. ³⁰ Wiktin taat nu goyiy keder do teendi, ña ictu mappa ho ña deltu barkin do Bunji. Na pirsiiiga ho ña deediicoga. ³¹ Do wer-ak odinco piltu kate ho nu ibiniig Iisa. Kar ta bite-anj di, ña sawiltu min do unco. ³² Min pa-ak, nu kaawtu benannico aman : « Min ña kaawiite do botildi ho ña gaariite baat ta Kitamner-at, kaaw-at eruwgintennen walla ? »

³³ Kodok di, nu uctu ho nu yeeptu Zeruzaleem. Nu gasiig *paliinna kuuk orok inj rakki num inj eenco. ³⁴ Maajirna-ak, kaawiico do nuur kuuk asa min hellin ta Emayuus-ak aman : « Ka seener, *Rabbin nooye ! Na bayinji do Simon. » ³⁵ Kar maajirin ku seer-ak osiico oki maan kaak kuuniyco do botildi ho maman nu ibiniig Iisa do wiktin taat ña pirsiiig mappa.

Bayne ka Iisa do maajirnay

(Matiye 28.16-20, Maark 16.14-18, Yaaya 20.19-23, Akt 1.6-8)

³⁶ Wiktin taat nu kaawa misan di, tala kar Iisa goy datikco ho ña kaawiico aman : « Aapiye, taa goye inj kunjko ! » ³⁷ Do wer-ak, nu raastu ho kolaw obiigu, nuur a wal ta kelmo. ³⁸ Kar Iisa gay kaawiico aman : « Maa di ku barjiliyo ho aditko gintu seera ? ³⁹ Talonj pisindu ho asindu. Ka seener ña nunu ! Diironnu ho kuu tale asaan kelim taar bal gine kuma wala kaasoo ar ku taliy nun gintu-anjka. » ⁴⁰ Min ña kaawiico pa-ak, ña gaariico pisinji inj asinji. ⁴¹ Alco gala ho nu ajbiyitu tak-tak, kar inj ajbiyiinco-ak

oki, nu bal amniye loci. Paa ko, Iisa indiig aman : « Ku gin maan ka teendi walla ? » ⁴² Nuur gay aman : « Hii, ni gine. » Kar nu persiiji boos ka bike. ⁴³ Iisa iciiga ho ña teeyig unco. ⁴⁴ Kar ña kaawiico aman : « Aan taat nu kaawiico wiktin taat nu goyiy in kunjko : Gamin kuuk siir do bi kanto do *gaanuun ka Muusa, do makaatamna ku nabiinnar ho inj ta *Soom, okinco yaa asen ja uudinco. » ⁴⁵ Do wer-ak, Iisa piliig kayco ho nu ibiniit kat baat ta Kitamner. ⁴⁶ Na kaawiico aman : « An kaaw taat siir do Kitamner : “ Illa Masi yaa taabiyeñ ja, ñaa mate, kar yiriy ta subbinjar gay ñaa nooye min do muuti. ” ⁴⁷ Paa kat, gee yaa gaare Kabarre ta Gala inj sin kunjji min Zeruzaleem yoo adiy ka kidar okinji. Kabarreat a nuu ibinin niginco, nu pociin goyino kaak samaanno ho Bunj yaaco saamiyin zunubinnico. ⁴⁸ Kunj kon di gee kuuk talig gamin-anj inj odinko. ⁴⁹ Kar nun meendu yaako ñaame maan kaak Tanni kaawtu a ñaako bere. Kunj gay, goyonj do geeger-anj di nam gudurre taat asa min kuwa* yaako miininjo. »

Iisa coona ka samaaner (Maark 16.19-20, Akt 1.9-11)

⁵⁰ Min ñaar-ak, yiriy rakki Iisa imiliig maajirnay min do geeger-aka, ña iyiig moota inj hellin ta Betani. Do wer-ak, ña jaaltu pisinji ho ña barkiyiigu. ⁵¹ Wiktin taat ña barkiyiigu-ak di, ña etirtu minninco ho Bunj coonig ka samaaner. ⁵² Do wer-ak, nu abdiyiga, kar nu yeeptu Zeruzaleem inj galal dakina. ⁵³ Min nu yeepe, nu baggiy do *ger ka Bunji ho nu oziliiga.

* **24:49** 'gudurre taat asa min kuwa' : Gudurre-at, taar Ruwwin ta Bunji.

Kabarre ta Gala ta Yaaya Pile ka kaawor

Maktumne-an, gee kuuk awalle kat kaaw min daayum kadar na Yaaya kat siirta. Yaaya, naar min paliinna kuuk orok in seera. Kar na bal siirin sinji kuuk Yaaya-ak do maktumne-anta. Illa na siir aman : « Naar kaak Iisa elgiyo » (Yaaya 13.23).

Maktumne ta Yaaya, taar ginno dele ka danjal. Kar gay, ta gin kaawin dakina kuuk Maark, Matiye in Luk bal siirinco. Ta kaawa oki do bi ka gamin peesira kuuk ajbay Iisa gintu. Njuur ko kuuk gaara a Iisa, naar Ronj ka Bunji. Ta kaawa pey do bi ka Iisa kaak meela in gee ar : maajir-nay, Nikodeem, daatik taat min geeger ka Samari, agindaw ku Yuudinnar ho sinjay ku Lazaar. Yaaya siir do gee okinco kuuk bariya botol, seene ho in goye ka gaasdo. Gamin njuur-an, illa in Iisa kat njuu gasinco.

Iisa Masi, naar Kaaw ta Bunji

¹Awalle, min Bunj bal kilgiyin misa duni-ine, gem kaak nu kolij Kaaw ta Bunji goy ko. Na goy sawa in Bunj ho naar meenji di Bunj. ²Min Bunj bal kilgiyin misa duni-ine, na goy ko in naara. ³In Kaaw-at di, Bunj kilgiyiig gamin okinco. Maan ginno kaak na kilgiyutu bal taara. ⁴Ta taar kat ber goye do gamin okinco. Ho in goye kanti ko, gee taltu portikaw. ⁵Portikaw-at caapiy do gondikor, kar gondikaw baltit gine maanna.

⁶Kar gay, gin gem rakki kaak Bunj naamtu, nu kolaag Yaaya-Batist. ⁷Naar as kaawe do geemir do bi ka naar kaak gaarit portikaw-ata, asaan gee yaa cokiye kaawoy ho njuu aamine in naara. ⁸Yaaya gay, naar meenjido kat portikaw, naar as kaawe biti di. ⁹Portikaw-at taar ko seene. Taar as do adiy ka kidar ho ta caapiy do gee okinco.

¹⁰Gem kaak nu kolij Kaaw-ak, naar goy do adiy ka kidar. In naar ko, Bunj kilgiyiig kida. Kar gee kuuk do adiy ka kidar gay bal ibininji. ¹¹Na baaw goye in geenji ku

meenji, kar geenji gay bal obinji. ¹²Kar do gee kuuk obga ho kuuk aamin in sinji, na berco botol taat njuu gine koogin ku Bunji. ¹³Njuu gine kooginay-ak, asaan Bunj kat bercog wee ka marbinto. Wee naar-ak wala isgig in niyin ta gemor, wala in pikirre ta gemor.

¹⁴Gem kaak nu kolij Kaaw-ak gintu gemo ho na astu goye in ginte. Gi talit *darjiney taat na gastu min Tacco Bunj. Darjiney-at, taar ko ta Ronji ka dangiro.* In barkiney, na elgiy gee ho na gaariico seen ta Bunji.

¹⁵Yaaya gay, naar kaaw biy. Na kaawtu rada aman : « Talon ! Anj ko gem kaak nu kaawiiko awalle aman : “ Gin gem rakki kaak yaa ase do aaror, kar gay, na ogirdu. Asaan min nu bal ase misan di, naar goy ko. ” »

¹⁶Paa ko, in sellinkuwiy-at, na barkiyiite dakina, okinte na barkiyaaten di gaay in gaayo. ¹⁷Awalle Bunj berten *gaanuun min do pise ka Muusa. Kar barkin in seen gay, Bunj bertenju in ase ka Iisa Masi. ¹⁸Ginno waan kaak talig Bunj. Illa Ronji ka dangiro, naar kaak goy sawa in Bunj-ak di, gaartenja.

Kaawo do bi ka Yaaya-Batist

(Matiye 3.1-12, Maark 1.1-8, Luk 3.1-18)

¹⁹Yiriy rakki, agindaw ku Yuudinnar kuuk goy Zeruzaleem naamtu gay satkiner in gee ku min baaco tan *Lebi a njuu gasin Yaaya. Min nu gasga, nu indiig aman : « Kin waa ? » ²⁰Naar gay balco cigile maanna. Na telkiico aman : « Nun-an Masido. » ²¹Njuur gay indiig pey aman : « Di kin ke waa ? Wal kin ko *Eli ? » Yaaya gay telkiico aman : « Ha'a ! Nun Elido. » Nu indiig pey aman : « Di wal kin ko nabiince kaak nu kaawtu biy do Kitamner-aka ? » Naar gay telkiico aman : « Ha'a ! Na nunno. » ²²Kar njuur gay diyiji aman : « Di kin waa ? Ki kaawa maa do bi kanjin ? Asaan ni raka niico yeepe kaaw do njuur kuuk naaminti. » ²³Yaaya telkiico aman : « Nun ko gem kaak nabi Ezaayi kaawtu biy aman : “ Gin gem rakki koola do kalaaner a *Rabbinte asaw. Uconj, siyonji botol dalanj. ”† »

* **1:14** 'dangiro' : Werin daarin, nu kaawa a 'kida di' wal 'rakki di'. † **1:23** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 40.3.

²⁴ Min gee kuuk ñu ñaamtu do Yaaya, goy oki gee kuuk ñu koliy *Pariziyenna. ²⁵ Ñu indiig aman : « Di ya kinj kat Masido, wala ki Elido, wala ki nabiincedo kaak ñu kaawtu biy do Kitamner-ak, maa di ki *batiziyiy gee ? » ²⁶ Yaaya telkiico aman : « Nun-anj batiziya gee inj amay di. Kar gem rakki goy do datikko kaak ku ibingigdo. ²⁷ Gem-ak yaa ase do aaror, kar gay, nun bal nece kaak naa one, naa soriñ ñugiray. » ²⁸ Maanna-ak kuuniy do wer kaak Yaaya batiziyiy gee, do geeger ka Betani, aar bar-rer kaak ñu koliy Zurdan.

Iisa Masi, ñaar Ronj Tamgi ka Bunđi

²⁹ Ka kawtinti, Yaaya taliig Iisa asaaji. Do bi kanji, ña diyту aman : « Talon, anj ko *Ronj tamgi ka Bunđi, ñaar sooya zunuubinna ku geemir. ³⁰ Do bi kanji ko, nu diyту aman : « Goy gem rakki kaak yaa ase do aaror, kar gay, ñaar ogirdu. Asaan min nu bal ase misan di, ñaar goy ko. » ³¹ Awalle, nunu oki ibingigdo. Kar diñ gay, nun as *batiziye gee inj amay a naa gaarinji do gee ku Israyeel. »

³² Do bi ka Iisa Masi, Yaaya kaawtu pey aman : « Nu tal Ruwwin ta Bunđi paayiji do Iisa ar ammaama ho ta goyiji. ³³ Awalle nun ibingigdo oki, kar gay, Bunj kaak ñaamintu a naa batiziye gee inj amay kat kaawdu aman : « Ki asa tale gem rakki, Ruwwin ta Bunđi yaaji paaye ho taaji goye. Gem ñaar-ak ko asa batiziye gee inj Ruwwin ta Bunđi. » ³⁴ Nun talig maanna-ak inj odinar ho nu kaawaako ka seener, gem-anj, ñaar Ronj ka Bunđi. »

Gee kuuk tees aadiñ Iisa

³⁵ Ka kawtinti, Yaaya-Batist goy pey do wer-ak inj maajirnay seera. ³⁶ Do wiktin taat ña taliig Iisa biraw, ña kaawtu aman : « Talon, anj ko *Ronj tamgi ka Bunđi ! » ³⁷ Maajirnay ku Yaaya ku seer-ak dorit kaawoy taat ña kaawtu-ata ho ñu teestu aadiñ Iisa. ³⁸ Iisa kolsitu ho ña tala ñu aadaaga. Ña indiig aman : « Ku aadiñ gay ku bariya maa ? » Ñuur gay diyiji aman : « *Rabbine, kinj goy momo ? » (Sinj ku Rabbin-ak diya a « Tatkaw ».) ³⁹ Ñaar gay telkiico aman : « Asonj tala. » Hiyya, ñu daktu tal wer ka ña goyiyo. Wiktin taar-at

yaa necenj ko pat poof ta maako. Hiyya, ñu eeltu inj ñaara.

⁴⁰ Min gee seer kuuk doriit kaaw ta Yaaya ho aadiig Iisa-ak, Andre sinji ka Simon Piyer sa goya. ⁴¹ Ña uctu dakiig gas sinji Simon ho ña miniig aman : « Ni gasig *Masi. » (Sinj ku Masi-ak diya a « Ñaar kaak Bunj doftu. ») ⁴² Kar ña iyijig Simon do Iisa. Iisa taliig yalaan kar ña diyiji aman : « Kinje Simon, ronj ka Yaaya. Min yiriyta-anj gee yaan kolenj ko Sepaas. » (Sinj ku Sepaas-ak diya a « Piyer ». †)

⁴³⁻⁴⁴ Ka kawtinti, Iisa ictu niyin taat ñaa baawe do kid ka Galile. Do botildi, ña ñaamtu inj gem rakki sinji Pilip kaak min Betsayda, werco kanj Andre inj Piyer. Iisa diyiji do Pilip aman : « Aadnu ! » ⁴⁵ Kar Pilip gay baa tale gem rakki sinji Natanayeel. Pilip diyiji do Natanayeel aman : « Ni gasig gem kaak ñu kaawtu biy do Kitamner, do *gaanuun ka Muusa ho do makaatamna ku nabiinnar oki. Ña Iisa ronji ka Yuusup min geeger ka Nazareet. » ⁴⁶ Kar Natanayeel gay diyiji aman : « Has min Nazareet kat amilgiy maan ka samaane ? » Pilip gay telkiiji aman : « Asu, ki baa tale. »

⁴⁷ Min Iisa taliig Natanayeel gaayji ko ote-ak, ña kaawtu do biy kanji aman : « Talon ! Anj kat gem ka Israyeel kaak ta6. Ñaar-anj, yoo raadin rakki oki, amilaado minnney. » ⁴⁸ Natanayeel gay indiig aman : « Maman ki ibinginu ? » Iisa telkiiji aman : « Do wiktin taat Pilip gasinjin do baat ta buguwar-ak di, nun talinjin ko. »

⁴⁹ Min pa-ak, Natanayeel kaawtu aman : « Gem kol Rabbiney, nu iban kadar kinj kat Ronj ka Bunđi, Sultan ka Israyeel ! » ⁵⁰ Iisa telkiiji aman : « Nu kaawaajinj ja a nu talinjin do baat ta buguwar-ata, ampaa doo wal ki aamintu kadar nu Ronj ka Bunđi ? Hadi ki asa tale misa gamin kuuk ajbay pa-ak ñuur-anjku. ⁵¹ Cokiyon, naako kaawe seene. Ku asa tale samaan yaa pile waakilak ho *dubal ku Bunđi yaa paayguwe ho ñuu cokguwe, ñuu birguwe min do werir, nun *Ronj gemor. »

2

† 1:42 'Piyer' : 'Sepaas' inj kaaw ta Yuudinnar ho 'Piyer' kaak asa min kaaw ta Grek, ñuur baaco rakki di a 'dambi'.

Maan ka ajbay kaak Iisa teestu gine

¹ Min njaar-ak, menaw seer birtu. Kar gee gay gina iidin ta obindi do geeger ka Kana, kid ka Galile. Do iidin taar-at, Mariyam atan Iisa goya. ² Kar Iisa in maajirnay sa, nu naamco, nu astu. ³ Kar ba aar, maam ku *bindi kuuk gee siyo gaase. Hiyya, atan Iisa diyiji do roniti aman : « Gee-an, seenco arme. » ⁴ Iisa telkiitit aman : « Iya, nun gay yaa gine maa ? Nun wiktiner misa taat naa gaare zir. » ⁵ Min pa-ak, yaaco diyiiico do gay riyor aman : « Ya taat na kaawiikon di, ginonta. »

⁶ Kar do wer-ak gay gin guwin bijigiy ku dambiydi. Guwin-ak, *Yuudinna aciy zinkico do aadinco a nuu goye *cawar do unji ka Bunđi. (Ay guw di ica jelingin pood wal beey.) ⁷ Iisa diyiiico do gay riyor-ak aman : « Miinon guwin-an in amay ! » Kar nu miiniig pal-pal-pal. ⁸ Min guwin-ak miine, Iisa diyiiico aman : « Din gay itinon* min amay-an ku, kuuji iye do meeram.† » Hiyya, nu itintu, nu iyiji. ⁹ Min nu iyijigu, amay-ak rabil ko maam ku bindi. Nuur kuuk itinig amay-ak iban wer kaak nu asiyo. Kar meeram gay ibanno. Min na aawiigu, na koliig gem ka obe ¹⁰ ho na diyiji aman : « Kun kawta, gee bera ja maam ku yuutu, kar ya gee aay kon gay, nu beriy kuuk yuutinkuwco sooda. Di kin gay dummiyig kuuk yuutu yoo din ka ! »

¹¹ Maan kaak gaara gudurre ta Bunđi-aka, njaar ko maan kaak Iisa gintu awallico ta gamnar. Na ginig do geeger ka Kana, kid ka Galile. Ansii ko, Iisa gaartu *darjiney do geemir ho maajirnay aamintu loci. ¹² Min njaar-ak, Iisa in yaaco ho in sintay kuuk goy oki do wer-aka yoo maajirnay, okinco, nu uctu ho nu birtu do geeger ka Kaper-nayuum. Do wer-ak, nu goytu menaw sooda.

*Atke ka taajirnar min do ger ka Bunđi
(Matiye 21.12-13, Maark 11.15-17, Luk
19.45-46)*

¹³ Menaw ku iidin ta Yuudinnar taat nu koliy *Paak gaaye. Kar Iisa uctu, na baawtu do geeger ka Zeruzaleem. ¹⁴ Min na ottu,

na unjitu do *ger ka Bunđi. Do ger-ak gin gee ku gidiya barkay, tamgi in ammaamna. Atta-ak gin oki gee kuuk maka gurus. Nu deerig gaminco ka taabulnal. ¹⁵ Min Iisa taltu pa-ak, na soktu mernan ho na siytu kordinjo, kar na atkiig okinco kara, yoo tamgico in barkiyco. Gee ku maka gurus-ak, na akiliig taabulnico ho na dawiiig gurusco. ¹⁶ Na kaawiico do taajirin ku ammaamnar-ak aman : « Imilon gaminko-an min anne ! Ger ka Tanni, dakon giniinjido ger ka suuginer ! » ¹⁷ Do wer-ak, maajirnay ku Iisa moyiit kaaw taat nu siirtu do Kitamner aman : « Gem kol *Rabbiney, nu elgig gerin dakina. Ya nu moyaw-ak, adir erwaan ar ako. »†

¹⁸ Hiyya, agindaw ku Yuudinnar indiig Iisa aman : « Ni raka kiini gaare maan kaak ajbay, nii ibine kadar Bun ko tabirinjin, ki giniig maanna-an ka. » ¹⁹ Iisa gay telkiico aman : « Dimon ger-an ka. Ya ku dimig gay, do menaw subba di, nun naa peyin do weriy. » ²⁰ Nuur gay diyiji aman : « Ger-an, nu pinig do elgin orok pood in bijigiy. Kar kin gay maman do menaw subba di, ki kaawiy a kii pininji ! » ²¹ Sando, wiktin taat Iisa kaawiy do bi ka gerdi-ak, na kaawa do bi ka ziy ka meenji. ²² Ba aar, min Iisa nooytu min do muuti, maajirnay moyiit kaawoy-ata. Paa ko, nu aamintu do kaaw taat nu siirtu do Kitamner ho do taat Iisa kaawtu.

Iisa iban adat ku geemir

²³ Do wiktin taat Iisa iidiyiy iidin ta *Paak do geeger ka Zeruzaleem, na gin gamin ku ajbay dakina. Min gee taliig gamin ku ajbay-ak, dakina minnincu piltu bin kico a nu aamin in naara. ²⁴ Kar Iisa gay bal amniyinco, asaan okinco, na ibingit ta aditco. ²⁵ Na rakaado a gem yaaji ose do biy ka gemor, asaan na ibingit okintit taat goy do adiy ka gemor.

3

Nikodeem indaag Iisa

¹ Kar gin gem rakki sinji Nikodeem. Na min gee ku nu koliy *Pariziyenna ho na

* 2:8 'itinon' : Werin daarin, nu kaawa a 'dokino'. † 2:8 'meeram' : Meeram-ak, njaar ko deeda tee ka iidiner do geemir. ‡ 2:17 Wer ka gase kaawor do Soom 69.10.

min *agindaw ku Yuudinnar. ² Yiriy rakki, na dakiig gas lisa in aando, na diyiji aman : « Gem kol Tacco, ni iban kadar Bun kat tabiriin, ki asiini bilde, asaan ginno gem kaak yaa gedire giniin gamin kuuk ajbay ar kuuk ki gintu-anƙu ya Bun in naarro. » ³ Iisa telkiji aman : « Cokay, naan kaawe seene ! Ginno gem kaak yaa gedire talin *Meennaw ta Bunƙi ya nu bal ween wee ka marbinto. » ⁴ Nikodeem gay indiig aman : « Maman gem kaak tatik ko, nuu ween pey marbinto ? Ampa-ak, naa unje pey do atti ka yaaco kat taa weenji wal maman ? » ⁵ Iisa diyiji aman : « Cokay, naan kaawe seene ! Ginno gem kaak yaa unje do Meennaw ta Bunƙi ya nu bal ween in amay ho in Ruwwin ta Bunƙi. ⁶ Nuur kuuk nu weeyig ween di, nuur goy koogin ku geemir di. Kar nuur kuuk nu weeyig in Ruwwin ta Bunƙi gay, nuur koogin ku Bunƙi. ⁷ Dak ajbiyenno do kaawor taat aman : “ Illa ku asa ja wee wee ka marbinto. ” ⁸ Pakar ja do usi. Na abiriyo ho na aaniyyi wer kaak na rakiy di. Gee cokiya abiriinji kaak na abiriyo, kar gay, gee ibanno wer kaak na asiyo ho kaak na baayiyo. Hadi, gem kaak nu weeyig in Ruwwin ta Bunƙi sa, naar paa di. »

⁹ Kar Nikodeem indiig aman : « Maman maanna-an yaa kuuniye ? » ¹⁰ Iisa telkiji aman : « Kin sinjin ale, ki tatkaw ka *gaanuun ka gee ku Israyeel, kat ki ibingido gamin-anƙu ? ¹¹ Di cokay, naan kaawe seene ! Nin kaawa do bi ka maan kaak ni ibingiyo ho kaak ni taltu in odinni, kar kun gay rakaado ice kaawni. ¹² Ya nu kaawaako do bi ka gamin kuuk goy do adiy ka kidar din sa, ku aamanno, kar maman kuu aamine ya nu kaawaako do bi ka gamin kuuk goy kuwa ka samaaner ? ¹³ Asaan ginno waan kaak coon ka samaaner, illa nun *Ron gemor di paay min kuwa. ¹⁴ Ku iban kadar gin ko elgin dakina, nabi Muusa siytu aal ka hadinner, na caaliig kuwa ka etor do wiktin taat nu goyiy do goosiner. Uudin ta na caaliig aal-aka, nun Ron gemor oki, nu asaan caalindu ka etor ansi.* ¹⁵ Nu asaan caalin ka etor-ak a gem kaak aamin lotu yaa gase goye

ka gaasdo do unji ka Bunƙi. ¹⁶ Ka seener, Bun elig gee ku duniiner okinco nam na tabiriig Ronji kaak dangiro a ay gem kaak aamin loci idiydo maala, kar gay, naa gase goye ka gaasdo. ¹⁷ Bun, naar bal tabiriin ronji do duniiner a seriin yaa obin gee, kar gay, na tabirig a naa jilin gee okinco. ¹⁸ Gem kaak aamin do Ron ka Bunƙi, seriin obaagdo. Kar naar kaak bal aamine loci gay, seriin obig ko, asaan na bal aamine do Ron ka Bunƙi kaak dangiro. ¹⁹ Talu, maman seriin yaa obe gee : portikaw as do duniiner, kar geen gay el gondikaw kat guna, asaan nu gina gamin kuuk jookumo. ²⁰ Ka seener gay, gee kuuk gina jookum-ak, nuur elgitdo portikaw ho nu baggitido, asaan nu rakaado gee yaa talin gaminco kuuk jookum nu giniy-aku. ²¹ Kar gee kuuk gina riy taat samaane do unji ka Bunƙi gay, nuur ɓaa do portikaw, asaan gee yaa tale waran kadar nu gina gamin kuuk samaane do unji ka Bunƙi. »

Kaawo do bi ka Iisa in Yaaya

²² Min naar-ak, Iisa in maajirnay uctu, nu deettu do kid ka Zuude. Do wer-ak, nu taaytu ho Iisa *batiziyi gee. ²³ Do wiktin taar-at, Yaaya-Batist sa batiziya gee. Naar gay goy kid ka Enon, moota in Saliim, asaan do wer-ak gin amay dakina. Gee asiiji ho na batiziyiigu. ²⁴ Kar do wiktin taar-at, Yaaya, nu bal obin misa danayne.

²⁵ Yiriy rakki, maajirnay ku Yaaya daarin teestu meele in *Yuudinƙe rakki do bi ka aadinco. Aadinco-at kaawa do bi ka acindi kaak gem yaa gine *cawar do unji ka Bunƙi. ²⁶ Do wer-ak, maajirna-ak dakiig gas Yaaya ho nu diyiji aman : « Gem kol Tacco, gem kaak goy awalle in kinke aar barre ka Zurdan, naar kaak ki kaawinti biy-ak, din na tees kar batiziye gee ho gee okinco ɓaa ko loci di. » ²⁷ Yaaya gay telkiico aman : « Gem gediraado gine maan kaak Bun balji kaawe. ²⁸ Ku dor di nu kaawko a nun Masido. Kar gay, nun gem kaak Bun tabirtu yaaji siyin botiliy. ²⁹ Ku iban di mitik in daatko, yiriy ta nuu obe, naar ko mitti ho royay gay, naar goy do serpey, na cokiyyi gaayay, ansi-ak galji. Di nun sa paa di. Nun ko royay ka mitkor. Dinƙa-an galilil

* **3:14** Wer ka gase kaawor do Nombir 21.9.

nec kat do werti. ³⁰ Min yiriyta baayiy in unti, sinji kunji yaa coone ho kunto gay yaa one. »

Gem kaak asa min kuwa ka samaaner

³¹ « Naar kaak asa min kuwa ka samaaner, naar pakgig gee okiŋco. Kar naar kaak asa min do kidar gay, naar goy do kidar di ho na kaawa do bi ka gamin kuuk do adiy ka kidar di. Ka seener, naar kaak asa min kuwa ka samaaner, [naar pakgig gee okiŋco.]† ³² Na kaawa do bi ka maan kaak na taltu ho na dortu, kar gay, ginno gem kaak icit kaawoy. ³³ Naar kaak icit kaawoy gay gaara kadar Buŋ kaawa seene. ³⁴ Kar gay, naar kaak Buŋ tabirtu gay, naar kaawa kaaw taat Buŋ beriji, asaan Buŋ berji Ruwwiney okintiti. ³⁵ Tatte Buŋ, naar elgig Ronji ho na berji izinne do gamin okiŋco. ³⁶ Gem kaak aamin do Ronj ka Buŋdi, naar gas goye ka gaasdo. Kar gay, naar kaak pook aamine do Ronj ka Buŋdi, naar gasaagdo goye naar-aka. Kar gay, dapinko ta Buŋdi yaa paaye kaaci. »

4

Iisa kaawa in daatik taat min Samari

¹⁻³ Pariziyenna dortu kadar gee kuuk aadaag Iisa ho kuuk Iisa *batiziyiy-ak gin dakin pakgig gee kuuk aadaag Yaaya. Ka seener gay, Iisa naar meenjido kat batiziya gee, illa maajirnay di. Min Iisa doriit kaawat, na uctu min Zuude ho na ictu botol ta Galile. ⁴ Do gaanji, na aad min kid ka Samari. ⁵ Hiyya, na ottu do geeger ka Samari kaak nu koly Sikaar. Geeger-ak moota in morig kaak Yakuub beriji awalle do ronji Yuusup. ⁶ Do wer-ak ko, Yakuub ecirtu bee ka amiydi. Min Iisa in maajirnay ottu do wer-aka, Iisa rawe. Ampaa ko, na daktu goy do bi ka beendi. Pat nec ko yiriyo.

⁷⁻⁸ Wiktin taat Iisa jammiiyiy-ak, maajirnay gay baawco gidiye tee do geegirdi. Awalle min nuu deete, daatik rakki min kid ka Samari baaw amay. Ta gasiig Iisa do bi ka beendi-aka. Na indiit aman : « Beror ja amay, naa see. » ⁹ Daatko-at kaawiji aman : « Kin kat *Yuudiŋce, kar maman ki indiin a naan bere amay, nun taat *Samariteŋca

? » Sando, Yuudinna in gee ku Samari gay kaawco bagdo. ¹⁰ Iisa telkiitit aman : « Ya ka iban maan kaak Buŋ beriyo ho ya ka ibingig naar kaak kaawaake a “beror amay”, zer kan kat yaan indindu ho naake bere amay kuuk bera goye kaak ta6. » ¹¹ Daatko-at diyiji aman : « Gem kol *Rabbiney, bee-an baata aale ho kin bal gine maan ka itinindi. Kar maman kii gasin amay kuuk bera goye-aka ? ¹² Migini* Yakuub ko berintin bee-anjka. Naar meenji sa seetu amiyji, yoo kooginay ho malley oki. Do tanjin-ak, kin kat tatik pakgig Yakuub walla ? » ¹³ Iisa telkiitit aman : « Ya gem kaak see amay ku beendi-an, ibin yaa obin pey. ¹⁴ Kar gem kaak yaa see amay kuuk naaji bere gay, ibin obaagdo pey. Amay kuuk naaji bere-ak yaaji goye ar concal kuuk bera goye ka gaasdo do unji ka Buŋdi. » ¹⁵ Daatko-at telkiji pey aman : « Gem kol Rabbiney, beror ja amiyjin-aku a ibin obiinno pey ho nu asiydo pey deese amay min do beendi. »

¹⁶ Iisa diyitit aman : « Baa, kolig mitke, kar kuu ase. » ¹⁷ Taar gay aman : « Nun bal gine mitko. » Iisa kaawitit aman : « Way, ka kaaw seene a ka bal gine mitko-anjka. ¹⁸ Asaan awalle ka ob miday beey ho kaak din ku goyiy-an sa, na mitkenno. Do taar-an ka kaaw seene. » ¹⁹ Hiyya, do wer-ak, ta kaawiji aman : « Gem kol Rabbiney, nu tala kadar kin nabiiŋce. ²⁰ Aginiyni ku Samari abdiy Buŋ kuwa ka damba-anta, kar kun Yuudinna diya a wer ka abdiye Buŋdi, naar Zeruzaleem. » ²¹ Iisa telkiitit aman : « Gem kol yaaco, cokay : wiktin asaw taat ku abdiyiigdo Tatte Buŋ kuwa ka damba-an di wal Zeruzaleem di. Icit kaawor-anta. ²² Kun gee ku Samari, ku abdiya Buŋ kaak ku ibingigdo. Kar nin Yuudinna gay ibingig ja kat ni abdiyiiga, asaan naar kaak yaa jile gee amil min do Yuudinnar. ²³ Kar gay, wiktin asaw ho din taar as ko taat gay abaadiner kuuk ta6 yaa abdiye Buŋ in gelbin rakki ho in botol ta seener. Asaan Tatte Buŋ, naar raka a gee yaa abdiyin ansi. ²⁴ Buŋ, naar ruwwine ho nuur kuuk abdiyaaga, illa nuu abdiyin in

† **3:31** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Buŋdi kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. * **4:12** ‘Migini’ : Werin daarin, nu kaawa a ‘tanni ka tatko’.

gudurre ta Ruwwin ta Bunđi ho in seene. »
²⁵ Daatko-at telkiiji aman : « Nu iban kadar Masi yaa ase, ñaar kaak Bun yaa tabire ña asiy jiliñ gee. Ya ña ase, ñaani gaariñ gamin okiñco. »
²⁶ Iisa telkiitit aman : « Ña nun kaak kaawaake-añ ko Masi. »

²⁷ Do wiktin taat ña kaawiy pa-ak ko, maajirñay astu min bariye tee. Ñu ajbiyту do bi kaak ña kaawa in daatko. Kar waanco ke bal gedire indin aman : « Ki rakaati maa ? » wala « Maa ki kaawiy in taara ? »
²⁸ Min ñaar-ak, daatko-at rasig jelingiti, ta deettu do geegirdi ho ta dakiig min gee aman :
²⁹ « Amilon, ason talon ! Gem-añ gaarduug gamin okiñco kuuk nu gintu ! Wal ñaa gine Masi ga ! »
³⁰ Hiyya, ñu amiltu, ñu dakiig gasa.

³¹ Do wiktin taat ta deettu mine gee, maa-jirñay diyiji aman : « Gem kol Tacco, kin okam dak maanna tara ! »
³² Ñaar gay telkiico aman : « Nun gin tee kaak kuñ ibingigdo. »
³³ Maajirñay kaawiy benan-nico aman : « Di gem-añ, waan iyji tee ga ? »
³⁴ Iisa diyiico aman : « Nun, teendu, illa naa ginin taat ñaar kaak ñaamintu rakiyo ho naa gaasin ja tak riy taat ña beriidu. »
³⁵ Ña diyiico pey aman : « Kaaw agunuw rakki kaawa aman : “ Dak ko koyin pood di, kar gee yaa sede. ” Nun gay diyaako a talon ja morgin-añku. Koo nee ko, ta raka ko sede. »
³⁶ Gem kaak sedaw, ñaar gasaag ko maan ka yaaji nece do elgol ho ya ña numig gamin-añku, ña numiig do goye ka gaasdo. Ansii ko, ñaar kaak luwaw in ñaar kaak sedaw, ñu aaciyiy sawa. »
³⁷ An gay kaaw agunuw ta pey, taat diya aman : “ Añka-añ luwaw ho añ gay sedaw. ” Taar sa seene. »
³⁸ Nu tabiriñko sede do morig kaak ku bal gawniñji. Gee ku pey gawinga, kar kuñ gay tiya tingico. »

³⁹ Do kaaw ta daatkor taat aman : « Gem-añ gaarduug gamnar okiñco kuuk nu gintu », gee dakina kuuk min geeger ka Samari-ak aamintu do Iisa. »
⁴⁰ Wiktin taat gee ku Samari otiji do Iisa, ñu kaawiji a ñaa baane ñaa jammiye do werco. Hiyya, ña gintu menaw seer in ñuura. »
⁴¹ Do wiktin taat Iisa goytu in ñuura, gee ku Samari dakina pak ku awalle aamintu in Iisa, asaan ñu dorig meenji kat kaawco. »
⁴² Hiyya, ñu diyitit do

daatko-at aman : « Din nin aamintu-añ do kaaw taat ni dortu min do meenji Iisa. Ni bal aamine do kaaw tanjen di ho ni iban kadar ka seener, ñaar ko yaa jiliñ gee. »

Iisa cool ronj ka tatkaw rakki

⁴³ Min Iisa gin ko menaw seer Samari, ña uctu min wer-aka ho ña ictu botol ta Galile. »
⁴⁴ Iisa meenji diy aman : « Nabiñce, gee karmiygigdo do darrey ta meenji. »
⁴⁵ Kar gay, do wiktin taat Iisa ottu do kid ka Galile, gee ku Galile obig samaane, asaan ñuur sa baaw iidiye iidin ta *Paak Zeruzaleem ho ñu talig gamin okiñco kuuk Iisa gintu do iidin-ata.

⁴⁶ Hiyya, Iisa yeeptu do geeger ka Kana, do wer kaak ña newsiig amay maam ku *biñdi. Geeger-ak sa do kid ka Galile. Do geeger ka Kapernayuum gay gin tatkaw rakki ronji radaw. »
⁴⁷ Wiktin taat tatkaw-ak dortu a Iisa uc min Zuude, ña astu gasinji do kid ka Galile. Ña marmiliiji do Iisa a ña baa cooliñ ronji kaak gaay mate. »
⁴⁸ Kar Iisa diyiji aman : « Ya ku bal tale gamin kuuk ajbay in kuuk gaara gudurre ta Bunđi, kuñ amniyaado bat ! »
⁴⁹ Tatkaw-ak wakiliiji aman : « Gem kol Tacco, asor kodok paa rondu yaa mate. »
⁵⁰ Iisa gay telkiiji aman : « Yeep ko do geriñ, ronjin, ñaar cewey ko. »
⁵¹ Hiyya, tatkaw-ak aamintu do kaaw ta Iisa ho ña yeeptu do geriy. »
⁵² Do yeepiñji, ña ñaamtu in gay riyoy kuuk baa gasinji. Ñu diyiji aman : « Ronjin, ñaar cewey ko ! »
⁵³ Tatkaw-ak indiigu aman : « In maa patira ña aawiig zi cewey ? »
⁵⁴ Ñuur gay telkiiji aman : « Duudi, in pat rakki ta yiriyo kat zi ooltu. »
⁵⁵ Takan mic-ak pakirtu kadar pat taar-at ko Iisa kaawiji aman : « Ronjin ñaar cewey ko. »
⁵⁶ Hiyya, tatkaw-ak aamintu do Iisa in gee ku geriy okiñco. »
⁵⁷ Ñaar-añ maan kaak ajbay ka seeriñkar kaak Iisa gintu do kid ka Galile. Ña ginig do wiktin taat ña yeeptu min kid ka Zuude.

5

Iisa cool rungiine

¹ Min ñaar-ak, *Yuudinna iidiya iidinco do geeger ka Zeruzaleem ho Iisa baawtu hadire. »
² Do geeger-ak, gin dibir rakki kaak ñu koliy dibir ka Tamgir. Moota in dibir-ak, gin koriy taat ñu kolaat Betzaata in

kaaw ta *Hebru ho do bit ka koriyor-at, nu siy kellam beeyi. ³ Kellam-ak miin inj gee kuuk radaw : noolna, mersina inj rungiina. [Gee-ak era wiktin taat amay ku koriyor yaa awke. ⁴ Asaan werin daarin, *dubil ka Bunji paaygiy do koriy-ata, na awkigig amay-aku. Kar min gee kuuk radaw, kaak paay awalle di cooliyo, yoo raduway ta maa oki.]*

⁵ Kar do wer-ak, gin gem rakki kaak raduway gin ko elgin orok subba inj porpod. ⁶ Iisa taliig gem-ak danle ho na dor kadar raduway taay ko, kar na indiig aman : « Ki raka kii coole walla ? » ⁷ Gem-ak telkiji aman : « Gem kol *Rabbiney, nu bal gine gem kaak yaan paayin do koriyor wiktin taat amay awkiyo. Ya nu baa paayen di, waan ka pey ogirdu ko. » ⁸ Iisa diyiji aman : « Diñ ucu, maliyit argan ho deettu ! » ⁹ Hiyya, kodok di, gem-ak cooltu. Na maliyit argay ho na deettu. Sando, yiriy taar-at gay ta *sabitdi. ¹⁰ Min agindaw ku Yuudinnar taliig gem-aka ho nu diyiji aman : « Hey kinke-anka ! Yiriyta-an sabit, kar maa di ki iciit argan ? Taar-an, *gaanuun tofta. » ¹¹ Naar gay telkiico aman : « Gem kaak coolintu-an ko diydu a naa maliyin argar ho naa deete. » ¹² Agindaw-ak indiig pey aman : « Naar waa kaawjin pa ? » ¹³ Kar gem-ak gay ibingigdo gem kaak coolga, asaan min Iisa coolig di, na unjitu datik ta gee kuuk dakin goy do wer-aka.

¹⁴ Kar ba aaro, Iisa dakiig gas gem kaak na cooltu-ak do *ger ka Bunji ho na diyiji aman : « Diñ ki cool ko. Kar gay, dak ginno pey zunuubinna, yampa omaayin yaan ase pey pak taat asjin awalle. » ¹⁵ Gem-ak dakiico os do agindaw ku Yuudinnar a na Iisa kat coolga. ¹⁶ Min naar-ak, Yuudinna teestu taabiyn Iisa, asaan na coolig gem-ak inj yiriy ta sabitdi. ¹⁷ Iisa gay teesiico ose baati aman : « Tanni, naar ginaat riyoy yoo yiriyta ho nun sa gina ar tanji-at di. » ¹⁸ Do kaawoy taar-an ko, agindaw ku Yuudinnar bariyiy botol taat nuu deenji, asaan naar bal aalin gaanuun ka sabitdi di, kar gay, na diy a Bunj kat Tacco ho ansi-ak, na gina zi nec inj Bunj.

Bun berji izinne do Ronji

¹⁹ Iisa gay diy pey aman : « Cokiyon, naako kaawe seene : nun Ronj ka Bunji, nu gedarro gine maan keedu. Nu tala gamin kuuk Tanni giniyo, nun sa giniy ar kunji di. Gamin kuuk Tanni giniy-ak, nun Ronji sa gina nuur di. ²⁰ Asaan Tanni naar elgiinu ho na gaaraadu ay maan kaak na giniyo. Naadu gaare pey gamin ku aginda pak nuur-an ku nam kuu ajbiye tak-tak. ²¹ Ka seener gay, Tanni, naar nooya gee ku mate ho na beriico goye. Ar taar-at ko, nun kaak Ronji sa bera goye do gee kuuk nu rakiyo. ²² Pey Tanni, meenji dukumaado seriin do geemir, kar gay, na berdu izinne do nun Ronji, naa dukume seriin do geemir. ²³ Ansii ko, gee okinco yaadu bere horomine ar kaak nu beriji do Tanni. Gem kaak bergiidudo horomine do nun Ronjo, naar bergiido do Tanni kaak tabirintu.

²⁴ « Cokiyon, naako kaawe seene : ya gem kaak cokiya kaawor ho na aamina do kaak tabirintu, naar gas ko goye ka gaasdo. Naar-ak, seriin obaagdo. Kar gay, naar aad ko min do muuti ho na tees ko goye kaak ta6. ²⁵ Cokiyon, naako kaawe pey seene : wiktin yaa ase ho taar as ko taat gee ku mate yaa cokiya gaayar, nunu kaak Ronj ka Bunji, ho kuuk cokiyaata yaa gase goye ka gaasdo. ²⁶ Asaan ar Tanni beriy goye do geemir, nun kaak Ronji sa, na berdu botol a naa bere goye do geemir. ²⁷ Ho na berdu pey izinne a naa dukume seriin do geemir, asaan nun *Ronj gemor. ²⁸ Dakon ajbiyenno do gamin kuuk nu kaawiiko-an ku. Wiktin yaa ase taat gee ku mat okinco yaa cokiya gaayar ²⁹ ho nuu nooye. Gee kuuk gin riy taat samaane, nuur yaa gase goye ka gaasdo. Kar gee kuuk gin riy taat jookum gay, seriin yaa obinco.

³⁰ « Nun gediraado gine maan keedu. Ya nu dukuma seriin do geemir, nu dukumaat uudin taat Tanni diyidu. Kaaw taat nu dukumta-at, taar do botilti, asaan nu gina riy taat Bunj kaak tabirintu rakiy di, yampa, nu ginno ta meendu di. »

Saadinna ku Iisa

* 5:4 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk nu siirtu min awalle inj kaaw ta Grek.

³¹ Iisa kaawtu pey aman : « Ya nun meendu di diya a kaawor-an seene, man gee yaa ibine a nu kaawa seene ?
³² Kar gay, gin waan ka pey kat kaaw bir ho nu iban kadar kaaw taat na kaawiy-at, taar seene. ³³ Kun kat tabirji gee do Yaaya-Batist ho naar sa kaawko seene bi kanto. ³⁴ Nun gay, na gemno kat yaa kaawe bir. Kar gay, ya nu kaawa pa-ak, nu raka a kuu gase jile. ³⁵ Yaaya, naar goy ar lampa do geemir ho na ceeriico. Do wiktin taar-at, portikaw-at berko galal. ³⁶ Kar gay, nun gin saadin kaak tatik pakgig Yaaya. Ka seener, riy taat Tanni beriidu ho taat nu giniy-at, taar ko saadiner ho ta gaara kadar na Tanni kat tabirintu. ³⁷ Ho Tanni kaak tabirintu sa, meenji saadiner. Kar kun gay bal dorin kaawoy ho ku bal talin wijeene bat. ³⁸ Ku icgitdo kaaw do kayko, asaan ku bal aamine in nun kaak na tabirtu. ³⁹ Ku el garkiye do Kitamner a kuu gase baati, asaan ku pakira kadar ansii di kuu gase botol taat yaako iyinjo do goye ka gaasdo. Sando, Kitamne-an sa kaawa bi kanto di. ⁴⁰ Kar gay, ku rakaado ase lotu a naako bere goye ka gaasdo.

⁴¹ « Nun-an baraydo oziliik ta asa min do geemir. ⁴² Nun ibingiko. Nu iban tak kadar ku elgigdo Bun min do aditko. ⁴³ Nun as asaan Tanni kat tabirintu ho ku pocc obindu. Kar gem kaak as in ta kaay di gay, ku obaaga. ⁴⁴ Ku el ozile zinikiko, kar gay, ku baraydo oziliik taat asa min do Bundi. Kar di maman kuu aamine lotu ? ⁴⁵ Dakon moyenno a nun kat naako sakkiyinjo do Tanni. Naar kaak yaako sakkiyinjo gay, na Muusa kaak ku diytu gelbinko. ⁴⁶ Zer, ya ku aamin ka seener in Muusa, nec kuun aaminindu oki, asaan naar siir do bi kanto ko. ⁴⁷ Kar gay, ya ku amnaydo in taat Muusa siirtu, maman kuu aaminin kaawor ? »

6

Bere ka teendi do gee alip beey
(Matiye 14.13-21, Maark 6.30-44, Luk 9.10-17)

¹ Min naar-ak, Iisa aaltu barre ka Galile, naar di nu kolij oki barre ka Tiberiyaad.

² Gee dakina aadiiga, asaan nu tal gamin kuuk ajbay na giniy do wiktin taat na cooliy gee kuuk radaw. ³ Iisa caktu ka dambar in maajirnay ho nu goytu. ⁴ Do wiktin taar-at, iidin ta *Yuudinnar taat nu kolij Paak gaay ko. ⁵ Kar Iisa jaaltu kaay ho na taltu kadar gee dakina asaaji. Hiyya, na indiig Pilip aman : « Momon ga gii gidiye tee kaak yaa nece do gee-an okinco ? »

⁶ Iisa kaawiy pa-ak, asaan na raka gecin Pilip di. Yampa, na iban ko maan kaak naa gine. ⁷ Pilip gay telkiji aman : « Gee-an, gurus ka eel ta gee miy seer sa necaado yaaco gidiye tee, ya ay gem di yaa okume maan kapak kapak oki. » ⁸ Min maajirnay, rakki kaak nu kolaag Andre, sinji ka Simon Piyer diyiiji do Iisa aman : ⁹ « Mic rakki goy anne kaak gin mappa beey ka oorze* ho in boos seera. Kar nuur-an gay yaa nece maa do gee kuuk dakin-anjo ? » ¹⁰ Iisa kaawiico do maajirnay aman : « Diyonco do gee-an a nuu goye keder. » Kar nu goytu. Wer-ak gin gan ka balan dakina. Gee-ak yaa nece alip beey†. ¹¹ Hiyya, Iisa sokiig mappa-aka, na jaaltu kaay ka samaaner ho na deltu barkin do Bundi. Kar na pirsiiiga ho nu deediicog do gee kuuk goy keder-aku. Kar pey, Iisa sokiig boos-aku, na barkiyiigu ho nuur oki, na deediicog ar ka mappar-aka. Okinco, nu teetu, nu aaytu. ¹² Min nu tee aaye, Iisa diyiico do maajirnay aman : « Numon tee ka dak-anja, dakon rasenno maan keder. » ¹³ Hiyya, nu sokiig mappa ka dake nam nu miin girdin orok in seer min do mappa ka beey-ak di.

¹⁴ Min gee-ak taltu maan ka ajbay kaak Iisa gintu-ak, nu diytu aman : « Way ! Gem-an nabiince ka seener. Naar ko kaak nu diytu awalle a naa ase do duniiner. »

¹⁵ Kar Iisa uctu ho na etirtu pey keeji ka dambar, asaan na ibin ko kadar gee-an raka obinji nuu darjiyin sultan.

Jiwi kuuk ka amiydi

(Matiye 14.22-27, Maark 6.45-52)

¹⁶ In maako, maajirnay ku Iisa baawtu do bi ka barrer. ¹⁷ Nu daktu nep markaba a nuu aaniye geeger ka Kapernayuum aar barrer. Do wiktin taar-at, wer aando ko,

* **6:9** 'mappa beey ka oorze' : Oorze-ak, na gan ar *geme.

† **6:10** 'alip beey' : Daad in koogin gay nu bal osinco.

kar Iisa bal jorkinco misa. ¹⁸ Kar us dakina paaytu ho ɲa abiriy do amiydi nam amay awka dakina. ¹⁹ Min maarjirna-ak deet ko serek ta kilomeetir beey wal bijigiy, ɲu taliig Iisa asaaco moota do markabco. ɲa jaawa ka amiydi. Do wer-ak, kolaw obiigu. ²⁰ Iisa gay diyiiico aman : « ɲa nunun di, dakon gineno kolaw. » ²¹ Zer maajirnay-ak rak icin Iisa do markabco, kar tala kar ɲa dooy ko keder, ɲu ot ko do wer kaak ɲu baayiyo.

Iisa ar tee kaak gee tiyo

²² Ka kawtinti, gee kuuk dak aar barrer-ak pakirtu kadar awalle gin markab rakki di do wer-aka ho ɲu iban kadar Iisa bal nepe in maajirnay do markab-aka, ɲuur deet keeco di. ²³ Ba aar, markabin ku pey uctu min geeger ka Tiberiyaad. ɲu asiig gas gee do bi ka barrer, do wer kaak *Rabbin Iisa deltu barkin do Bunɗi ho ɲa beriico tee. ²⁴ Min gee-ak taltu kadar Iisa in maajirnay ginno do wer-aka, ɲu neptu markabna ho ɲu aaniytu Kapernayuum, ɲu baayiy bariyiɲji.

²⁵ ɲu dakiig gas Iisa aar barrer ho ɲu indiig aman : « Gem kol Tacco, kin as anne kimin ? » ²⁶ Iisa telkiico aman : « Cokiyon, naako kaawe seene, ku bariyin sa, asaan nu berko tee ku aaytu. Yampa, ku bariy-ginno, asaan ku ibin ko baaco ta gamin kuuk ajbay nu gintu. ²⁷ Nu kaawaako a zeedon, kuu gase tee kaak taayaw ho kaak bera goye ka gaasdo. Yampa, dakon zeedenno do tee kaak taaydo. Tee kaak taayaw-ak, ɲa nun *Ron gemor ko kaak yaako berinji, asaan Tanni Bun berdu maan kaak gaara kadar nu gin izinne min loci. » ²⁸ ɲuur gay telkiiji aman : « Nii gine maman a nii necin taat Bun rakiyo ? » ²⁹ Iisa telkiico aman : « Riy taat Bun rakiyat, illa kuu aamine in nunu kaak ɲa tabirtu. »

³⁰ ɲuur gay diyiiiji aman : « Ya ki raka nii aamine in kinke-ak, gaarni ja maan kaak ajbay kaak gaara kadar Bun kat tabirinjin. Kiini gine maa ? ³¹ Awalle, do wiktin taat aginiyni goyiy do goosiner, ɲu tee tee kaak ɲu koliy “ maan ”†. Ansii ko, ɲu siirtu do

Kitamner aman : “ Bun berco tee kaak asa min kuwa ka Bunɗi. ” » ³² Iisa telkiico aman : « Cokiyon, naako kaawe seene, ɲa Muusado kat berko tee kaak asa min kuwa ka Bunɗi, ɲaar kaak beraako tee kaak ta6 gay, ɲaar Tanni. ³³ Asaan tee kaak Bun beriyo, ɲaar ko kaak asa min kuwa ho bera goye do geemir. » ³⁴ Kar gee-ak kaawiiji aman : « Gem kol Tacco, kun kawta, berguwaani tee ɲaar-aka. »

³⁵ Kar Iisa kaawiico aman : « Tee kaak bera goye kaak ta6-ak, ɲa nun ko. Gem kaak as lotu, mey diyaagdo, ho ɲaar kaak aamin lotu, ibin diyaagdo tak-tak. ³⁶ Nun kaawkon ko a ku talintu, kar ku bal aamine. ³⁷ Ay gem kaak Tanni beridu yaadu ase, ho ɲaar kaak asaadu, nu poocaagdo bat. ³⁸ Nu poocaagdo-ak, asaan ya nu paay min ka samaaner, nu paay a naa gine riy ta ɲaar kaak ɲaamintu. Yampa, nu bal paaye a naa gine riy taat nu rakiy di. ³⁹ An ko riy taat ɲaar kaak ɲaamin rakiyo : min ɲuur kuuk ɲa beriidu, nu rawtaado rakki minnino, kar gay, do yiriy ta ba aaro, illa naa nooyinco min do muuti. ⁴⁰ Ka seener, an ko taat Tanni rakiyo : ay gem kaak talin nun Ronjo ho kaak aamin in nunu yaa gase goye ka gaasdo, ho nun gay, naa nooyinji do yiriy ta ba aaro. »

⁴¹ Min ɲaar-ak, *Yuudinna teestu osin Iisa asaan ɲa kaaw aman : « Nun tee kaak paay min ka samaaner. » ⁴² ɲuur gay diytu aman : « Gem ɲaar-an, ɲa Iisa, ronji ka Yuusup-ak doo di ? Gi ibingig kun tacco in yaaco. Maman ɲa kaawiy dinka a ɲa paay min ka samaaner ? » ⁴³ Kar Iisa gay telkiico aman : « Dakon osenno benanniko. ⁴⁴ Waan gedi-raado yaadu ase ya Tanni kaak ɲaamintu baldu iyiɲji. Ho ɲaar kaak asaadu gay, naa nooyinji do yiriy ta ba aaro. ⁴⁵ Do makaatamna ku nabiinnar, ɲu kaaw aman : “ Bun yaa bildin gee okinco. ” § Ay gem kaak cokiya kaaw ta Bunɗi ho ica kaawoy yaa ase lotu. ⁴⁶ Ginno bat gem kaak talig Bun, illa ɲaar kaak as min do Bunɗi keeji di talga.

⁴⁷ « Cokiyon, naako kaawe seene : gem kaak aamina lotu gay, ɲaa gase goye ka

† 6:31 ‘maan’ : ɲa tee kaak Bun bertu do gee ku Israyeel do goosiner (Ekzood 16.13-15). § 6:45 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 54.13.

gaasdo. ⁴⁸ Nun ko tee ka bera goye. ⁴⁹ Aginiyko tee tee kaak nu koliy maan do goosiner, kar in taar-at sa, nu mattu di. ⁵⁰ Kar gay, ya gem tiya tee kaak paay min ka samaaner-ak, na mataado. ⁵¹ Nun ko tee kaak paay min ka samaaner ho kaak bera goye. Gem kaak tiya tee naar-an yaa gase goye ka gaasdo. Tee kaak naa bere-an, naar zir ka meendu. Naa berinji-ak a gee ku duniiner yaa gase goye kaak ta6. »

⁵² Min na kaawtu pa-ak, *Yuudinna teestu leese benannico aman : « Maman gem-an kaawiy a naate bere ziy kat gii tee ? »

⁵³ Iisa telkiico aman : « Cokiyon, naako kaawe seene, nun *Ron gemor, ya ku tiyaagdo zir ho ku siyaagdo baarir, ku gasaagdo goye kaak ta6-aka. ⁵⁴ Gem kaak tiya zir ho siya baarir, naar yaa gase goye ka gaasdo, ho nun gay, naa nooyin do yiriy ta ba aaro. ⁵⁵ Asaan zir, naar tee kaak ta6, ho baarir sa, nuur see kaak ta6. ⁵⁶ Gem kaak tiya zir ho siya baarir-ak, naar yaa goye in nunu ho nun sa yaa goye in naara. ⁵⁷ Tanni kaak naamintu, naar goy mento ho nun sa goy do saan tanji. Ampaa ko, naar kaak tiya zir yaa gase goye do saan tanto. ⁵⁸ Naar-an ko tee ka ta6 kaak paay min ka samaaner. Na arro tee kaak aginiyko teetu, kar nu mattu di. Gem kaak tee tee naar-an, naa gase goye ka gaasdo. »

⁵⁹ Iisa kaawiig kaawnay-an do geeger ka Kapernayuum wiktin taat na bildiy gee do ger ka salaaner ka Yuudinnar.

Dakin min gee ku aadaag Iisa rasga

⁶⁰ Min maajirnay dortu kaaw taat Iisa kaawtu-at, daarinco diytu aman : « Kaaw-an taar rad aale. Waa yaa ooyinti ? »

⁶¹ Iisa gay iban tak kadar maajirnay leesa benannico. Kar na kaawiico aman : « Kaawor-an erwig aditko walla ? ⁶² Kar di, kuu gine maman wiktin ta kuun talin nun *Ron gemor naa yeepe do wer kaak nu paaytu-aka ? ⁶³ Taar Ruwwin ta Bunji ko taat bera goye. Gem keeji di gediraado gine maanna. Kar gay, kaawin kuuk nu kaawiko awalle-ak, nu asa min do Ruwwiner ho nu bera goye. ⁶⁴ Kar gay, do datikko, goy gee ku aamanno. » Iisa gay ibingig ko min do teesindi, nuur kuuk bal aamine in naara ho

naar kaak asa gaarinji do adiney oki. ⁶⁵ Iisa kaawiico pey aman : « An ko kaaw taat nu kaawiko min awalle : ya Tanni Bun bal bere botol do gemor, gem gediraado yaadu ase. »

⁶⁶ Min naar-ak, dakin min gee ku aadaag Iisa rasiiga, nu pooctu aadinji. ⁶⁷ Kar Iisa indiig maajirnay ku orok in seera aman : « Kun sa rakaan rasindu walla ? » ⁶⁸ Simon Piyer telkiiji aman : « Gem kol Tacco, nin-an gay, nii aade pey waa ? Kinke-an ko kaak kaawa kaaw taat bera goye ka gaasdo. ⁶⁹ Ni iban ho ni aamina kadar kinke-an ko kaak Bun dobtu ho na naamtu. » ⁷⁰ Iisa gay telkiico aman : « Naar nun ko kaak dobinjo, kunjo kuuk orok in seer-anju. Kar gay, minninko, rakki, naar seetanne. » ⁷¹ Wiktin taat Iisa kaawiy pa-ak, na kaawa do bi ka Zuudas, ronji ka Simon Iskariyoot. Naar sa min do maajirnay ku Iisa kuuk orok in seera ho naar ko kaak asaaji isine do Iisa.

7

Iisa yeep Zeruzaleem do iidiner

¹ Min naar-ak, Iisa uctu jaawe do kid ka Galile. Na rakaado baawe do kid ka Zuude, asaan *agindaw ku Yuudinnar bariyaaga a nuu deenji. ² Do wiktin taar-at, iidin ta Yuudinnar taat nu koliy Tabernaakile as ko moota. ³ Kar sijtay ku Iisa diyijji aman : « Uc 6aa do kid ka Zuude, asaan anner kat maajirnan sa yaa tale riy taat ki giniyo. ⁴ Ya gem kaak raka a sinji yaa ale, naar ginaado gamin in cigile. Kin gina gamin kuuk ajbay, naar-ak samaane. Ginig gamin-an do unco ka gee okinco, ansii kat, nuun ibine. » ⁵ Ka seener, maaniico sijtay ku Iisa din sa aamanno in naara. ⁶ Kar Iisa diyiico aman : « Wiktin taat naa baawe bal nece misa. Ya lokon gay, taar samaan ko ! ⁷ Gee kuuk do kid-an, nuur poocaakonno. Kar gay, nu oyaanno nunu, asaan nu kaawaaco seene do bi ka gamin kuuk samaanno nu giniyo. ⁸ Kun baan do iidin-anta. Nun gay baado misa, asaan wiktiner bal nece misa. » ⁹ Min na kaawiico pa-ak, na daktu do kid ka Galile.

¹⁰ Wiktin taat sijtay ku Iisa deettu do iidin-at, naar oki baawtu in cigile, na bal gaare ziy. ¹¹ Do wiktin taat gee iidiyiyo,

agindaw ku Yuudinnar bariyiiga ho ɲu in-diy aman : « Ɗaar kat moo ? » ¹² Gee dakina kuuk hadir do iidin-at meeliy benannico do bi ka Iisa. Daariɲ kaawa aman : « Gem-aɲ, ɲaar sellen. » Kar daariɲ gay diya aman : « Ɗa caaciya gee. » ¹³ Kar gay, ɲu semsuma di, asaan ɲu gina kolaw paa agindaw ku Yuudinnar yaa doriɲ kaawinco-aku.

¹⁴ Do wiktin taat iidin-at ottu datko, Iisa unjitu do *ger ka Buɲdi ho ɲa teestu bilde gee. ¹⁵ Gee ku cokiyaaga-ak ajbiyitu ho ɲu diyutu aman : « Maman gem-aɲ ibiniy gamin dakina, kar ɲa bal garkiyen di ? »

¹⁶ Iisa gay telkiico aman : « Garaan taat nu garkiyiiko-an, taar asdo min do meendu, kar gay, ta asa min do Buɲ kaak ɲaamintu. ¹⁷ Ya gem raka gine maan kaak Buɲ rakiyo, ɲaa ibine ya bildindu-aɲ asa min do Buɲdi wal nu garkiya gee in kaar ka meendu di. ¹⁸ Ya gem kaak garkiya in kaay ka meenji di, ɲaar raka a siɲ ku meenji yaa ale. Kar gem kaak gina riy a siɲ ku ɲaar kaak tabirga yaa alen gay, ɲa kaawa seene ho ɲa ginaat riyoy in botilti. ¹⁹ Ɗaar Muusa ko kaak berko *gaanuun, kar minninkon gay, ginno gem rakki oki kaak karmiyaaga. Pa-ak gay, maa di ku rakiin deendu ? » ²⁰ Gee-ak telkiiji aman : « Ki gin aarid do kaan wal maman ki kaawiy a ni rakaan dee ? »

²¹ Iisa kaawiico aman : « Nun gin maan rakki di ho okiɲko ku ajbiyitu. ²² Muusa kaawko a kuu *ɗukumguwe selno do kooginko kuuk miday. Kar maanna-aɲ, ɲa Muusado kat teesga, ɲu aginiyji. In taar-at ko, yiriy ta sabitdi sa, ku dukuma di selno. ²³ Ya yiriy ta sabit oki, ku dukuma selno do gemor ho ku niggigdo gaanuun ka Muusa, maa di ku dapiniidu ya nu cool gem do yiriy ta sabitdi ? ²⁴ Dakon obenno rikimit do maan kaak gee taliy di. Kar gay, pakiron do botol ta seener. »

²⁵ Min gee kuuk goy Zeruzaleem, daariɲ kaawtu aman : « Ɗa ɲaar-aɲ doo ko kaak ɲu bariyiy a ɲuu deenji-aka ? ²⁶ Talon ! Di ɲaar doo ko kaawa pey do datik ta geemir-aɲka ? Kar aginduwte kaawgijido maanna-aɲ gay maa ? Di wal ɲu ibinig ko kadar ɲa ɲaar ko Masi kaak Buɲ doftu ? ²⁷ Zer, ɲaar-aɲ gay, gee ibingig aginiyji. Kar gay, Masi

kaak Buɲ yaa tabire-ak, gee ibinaado wer kaak ɲaa ase. »

²⁸ Kar do wiktin taat Iisa garkiyiy gee do ger ka Buɲdi-ak, ɲa kaawtu rada aman : « An kat ku ibingin tabi ? Ku iban wer kaak nu asiyo walla ? Nun bal ase in ta kaar di. Kar waan kaak tabirintu-aɲ gay, ɲaar ka amaanner ho kun ibingigdo. ²⁹ Nu ibingiga, asaan nu asa min do weriy ho ɲaar ko kaak tabirintu. » ³⁰ Hiyya, ɲu teestu bariye botol taat ɲuu obinji, kar ɲu bal gedire asaan wiktiney goy misa. ³¹ Min ɲaar-ak, gee dakina aamintu in ɲaara ho ɲu kaawiy aman : « Ya Masi ase-ak, ɲaa gine gamin kuuk ajbay pak ɲuur kuuk gem-aɲ gintu walla ? »

Pariziyenna raka obin Iisa

³² Wiktin taat *Pariziyenna dortu gee semsuma do bi ka Iisa, ɲuura in agindaw ku gay satkiner, ɲu ɲaamtu gee a ɲu baa obin Iisa. ³³ Iisa gay kaawtu aman : « Nun goy pey in kunjo do wiktin sooda, kar kat naa yeepe gasin ɲaar kaak tabirintu. ³⁴ Kuun bariyindu ho ku gasaanno, asaan ku gediraado baawe wer kaak nun, naa baawe. » ³⁵ *Yuudinna teestu kaawe benannico aman : « Ɗaar baa momon ga nam gee gasigdo kare ? Wal ɲa baa wer kaak Yuudinna goyiy in Grekna, wal ɲa baa bildin Grekna doo walla ? ³⁶ Ɗa kaawiite aman : « Kuun bariyindu ho ku gasaanno, asaan ku gediraado baawe wer ka nun, naa baawe. » Kar kaawoy-an gay raka kaawe maa ? »

Amay kuuk bera goye do geemir

³⁷ Yiriy ta gaase ka iidiner, taar yiriy ta yaarko. Yiriy taar-at ko, Iisa peytu datik ta geemir ho ɲa teestu kaawe rada aman : « Ya gem kaak ibin diyaaga, illa ɲaadu ase ho ɲaa see. ³⁸ Ɗaar kaak aamin in nunu, ar ɲa gas od ta amiydi do gelbiney. Ampaa ko, amay kuuk bera goye yaa gade min do gelbiney ar taat ɲu kaawtu do Kitamner. » ³⁹ Wiktin taat Iisa kaawtu pa-ak, ɲa kaawa do bi ka Ruwwin ta Buɲdi taat gee kuuk yaa aamine in ɲaara yaa gase. Sando, wiktin taar-at, Ruwwin-at bal ase misa, asaan Iisa, Buɲ bal darjiyin misa.

Gee meela do bi ka Iisa

⁴⁰ Min gee dorig kaawin-ak, daarin diytu aman : « Gem-an, naar Nabiinçe kaak taab kaak nu kaawtu awalle a naa ase-aka. »

⁴¹ Daarin gay kaawtu aman : « Naar ko *Masi kaak Bun dobtu. » Kar daarin gay diytu aman : « Masi ke amilaado min kid ka Galile, ⁴² asaan nu kaaw do Kitamner kadar Masi yaa amile min baa ta Dawuud ho naa ase min Beteleyem, geeger ka Dawuud. »

⁴³ Ansii ko, gee meeltu benannico do bi ka Iisa nam nu eertu. ⁴⁴ Daarinco raka obin Iisa, kar gay, nu bal gedire.

⁴⁵ Gee kuuk nu naamtu a nuu obin Iisa yeeptu do wer kaak agindaw ku gay satkiner in *Pariziyenna goyiyo. Kar agindaw-ak indiig aman : « Maa di ku obgigdo Iisa ? » ⁴⁶ Nu telkiico aman : « Ginno gem kaak yaa gedire kaawe ar kaawin kuuk Iisa kaawtu ankure. » ⁴⁷ Kar Pariziyenna diyico aman : « Kunko-an oki, na rawtinjon ko ? » ⁴⁸ Min ginte Pariziyenna, ginno rakki kaak aamin in Iisa, yoo aginduwte oki. ⁴⁹ Nuur kuuk aamin in Iisa-ak, nuur ibingigdo *gaanuunte. Nuur gee kuuk surpiye ! »

⁵⁰ Nikodeem oki goy in Pariziyenna-aku. Naar ko kaak yiri rakki dakig gas Iisa. Do wer-ak, na uctu ho na kaawiico do Pariziyenna-ak aman : ⁵¹ « Gaanuunte diya a gi gediraado obe gemo in taar-anta ! Illa ya gi dor ja min do biy ho gi ibin maan kaak na gintu. » ⁵² Nuur gay telkiji aman : « Naar kin sa min Galile wal maa ? Garkay ja do Kitamner kat kii ibine kadar nabiinçe amilaado bat min Galile. »

[⁵³ Min naar-ak, nu totirtu, ay gem di deettu do geriy.

8

Daatik taat kokina mitik kara

¹ Kar Iisa gay uctu, na coktu ka koot ka Olibiyennar.* ² Kar ka kawtinti in kawtir kawtira, na yeeptu, na unjitu do *ger ka Bunde ho gee okinco asig gasa. Na goytu ho na teestu bildinco. ³ Hiyya, agindaw ku gaanuundi in *Pariziyenna obtu geem taat kokina mitik kara. Nu iyiit datik geemir

* **8:1** 'koot ka Olibiyennar' : Koot-ak, nu koliig pa-ak, asaan na gin et dakina kaak nu kolyi Olibiye. † **8:11** Wer ka gase kaawor 7.53–8.11 ginno do makaatamna daarin ku Bunde kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. ‡ **8:17** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 19.15.

do unji ka Iisa. ⁴ Kar nu kaawiji do Iisa aman : « Gem kol Tacco, talu, ni obit geeman kokina mitik kara. ⁵ Do bi naar-ak ko, Muusa siirtu do *gaanuunte a geem taat gina ansi-ak, nuu zeerin in dambay nam nuu deenti. Kar kin gay, kaawon maa ? »

⁶ Nu indiig pa-ak, asaan nu rakiy a naa dee jookumo, ansii kat, nuu gase botol taat nuu obinji. Iisa gay onig kaay ho na teestu siire in perney keder. ⁷ Nu wakiliy wakiliy inde, kar Iisa jaaltu kaay ho na kaawiico aman : « Minninko, kaak ginno zunubinna, na ic dambi awalle ho na zeerta. » ⁸ Kar na ontu pey, na teestu siire pey keder. ⁹ Min nu dortu pa-ak, nu teestu amile rakki rakki, min jaminna yoo ku naada, dak ko Iisa keeji di in daatik taat pey datko-ata. ¹⁰ Kar Iisa jaaltu pey kaay, na indiit daatko-aman : « Nu moon di gee kuuk obinke-aku ? Moon di kuuk sakkiyinke-aku ? » ¹¹ Ta telkiji aman : « Gem kol *Rabiney, ginno yoo gemo. » Naar gay telkiitit aman : « Nun sa naake rasinke. Baa ho dak gineno pey zunubinna. »]†

¹² Iisa kaawiico pey do gee ku cokiyaaga-ak aman : « Nun ko portikaw ta duni-ner. Naar kaak aadaanu jaawaado do gondikor, kar gay, naa gasin portikaw taat bera goye. » ¹³ *Pariziyenna kaawiji aman : « Ki kaawa do bi ka meenjin di, ansi-ak, kaawon, gee icaatdo. » ¹⁴ Iisa gay telkiico aman : « Ya nun kat kaawa do bi ka meendu sa, kaawor, taar ka seener, asaan nun iban wer kaak nu asiyo ho wer kaak nu baayiyo. Kar kun gay ibanno wer kaak nu asiyo ho kaak nu baayiyo. ¹⁵ Kun dukuma seriine ar taat gee ginny di. Nun gay dukumaado seriin ansi. ¹⁶ Ya nun kat diya kaaw gay, tanto seene, asaan nun keedudo, kar gay, in Tanni kaak tabirintu-ak, nin sawa. ¹⁷ Do *gaanuunko, gee garkiyaat kaaw taat kaawa aman : « Ya kaaw ta saadonna seer as werti rakki, kaaw-at ka seener. » ‡ ¹⁸ Nun kaawa do bi ka meendu di ho Tanni kaak tabirintu sa kaawa do bir. » ¹⁹ Gee-ak indiig Iisa aman : « Takkon gay goy momo ? » Naar gay

telkiico aman : « Wala ku ibinginu, wala ku ibingig Tanni. Ya ku ibinginu, ku ibingig Tanni oki. »

²⁰ Iisa kaawiig kaawnay-an wiktin taat ɲa ɓildiy gee ɗo ger ka Buɗdi, moota in wer kaak gee beriy maan ɗo Buɗdi. Kar ɲu bal obinji, asaan wiktiney goy misa.

Iisa ko kaak goya

²¹ Iisa kaawiico pey aman : « Nun, naa ɗeete. Ya nu ɗeete, kuun bariyindu, kar gay, ku gasaanno, kuu mate in zunubinniko. Ku gediraado ɓaawe wer kaak nu ɓaayiyo. » ²² *Agindaw ku Yuudinnar teestu kaawe benannico aman : « ɲa kaawiy a gee gediraado ɓaawe wer kaak ɲa ɓaayiy-an, ɲa raka dee ziy walla ? » ²³ Iisa telkiico aman : « Nun asa min kuwa, kar kuɲ gay min keɗer. Kuɲ min ɗo duniinanta, kar nun gay min ka samaaner. ²⁴ In taar-an ko, nu kaawiiko aman : “ Ku asa mate in zunubinniko. ” Ka seener, ya ku aaminaado kadar ‘nun kaak goya’§, ku asa mate in zunubinniko. » ²⁵ Kar ɲu indiig aman : « Kinke waa ? » Iisa telkiico aman : « Min awalle, nu kaawko a maa ? ²⁶ Nu gin kaawin dakina ɗo bi kanjo ho naako deɗco. Nu gaara ɗo duniiner kaawin kuuk ɲaar kaak tabirintu beriidu di, ho ɲaar gay kaawa seene. »

²⁷ Gee-ak, ɲuur bal ibine kadar ɲa kaawico ɗo bi ka Tacco Buɗ. ²⁸ Ampaa ko, Iisa kaawiico aman : « Wiktin taat ku asiy jaalindu, nun *Roɲ gemor, ku asiy ibine kadar ‘nun kaak goya’. Ku asiy ibine pey kadar riy taat nu giniyan, ta meendudo, kar gay, nu kaawaako taat Tanni Buɗ gaariidu. ²⁹ ɲaar kaak tabirintu goy in nunu. ɲa balnu rasin keedu, asaan nu gina doo maan kaak ɲa elgiyo. » ³⁰ Wiktin taat Iisa kaawiy pa-ak, gee dakina aamintu in ɲaara.

Horrina in berrina

³¹ Kar ɗo *Yuudinna kuuk aamin in ɲaar-ak, Iisa kaawiico aman : « Ya ku obit kaawor-an bombo, kuu kuuniye maa-jirnar kuuk taɓ. ³² Ku asiy ibine seen taat kaawa ɗo bi ka Buɗdi ho seen-at yaako giniɲko horrina. » ³³ ɲu telkiiji aman : «

Nini min tamba ta Ibraayim ho ni berrinno bat ku gemor. Maman ki kaawiy a nii gine horrina ? » ³⁴ Iisa gay telkiico aman : « Cokiyon, naako kaawe seene : ay gem kaak gina zunubinna, ɲaar berre ka zunubinnar. ³⁵ Berre-ak, ɲaar kuunaydo roɲ ka geero, kar gay, roɲ ka geer-ak goy roɲ ka geer di. ³⁶ Ya Roɲ ka Buɗdi kat imilaako min ɗo berrinƙaw, ku asa kuuniye horrina ka seener. ³⁷ Nu iban kadar ku amil min tamba ta Ibraayim. Kar ku rakaan deendu asaan ku pocit kaawor. ³⁸ Nun kaawaako maan kaak Tanni gaariidu. Kar kuɲko gay gina taat takko kaawiiko. » ³⁹ ɲu telkiiji aman : « Nin, tanni, ɲaar Ibraayim. » Kar Iisa kaawiico aman : « Ya ka seener, kuɲ koogin ku Ibraayim-ak, kuu gine ar taat ɲa gintu. ⁴⁰ Diɲ gay, ku rakaan deendu. Maa di ? Ku rakiin deendu-an, asaan nu kaawaako seen ta Buɗdi. Ibraayim, ɲaar ginno tak-tak maan ar ɲaar-anƙa ! ⁴¹ Kuɲko, ku gina gamin kuuk takko giniy di. » ɲuur gay telkiiji aman : « Nin buuminno, tanni, ɲaar rakki di, ɲaar ko Buɗ-an di. » ⁴² Iisa diyiico aman : « Ka seener, ya Buɗ kat Takko, kuun elindu, asaan nun sa asa min ɗo Buɗdi, ɲaar kat ɲaamintu. » ⁴³ Maa di ku ibingitdo taat nu kaawiiko-anta ? Ku ibingitdo-ak, asaan ku gedarro icin kaawor. ⁴⁴ Takko kanjo, ɲaar *Seetanne. Ku el gine gamin kuuk ɲa rakiyo. Min ɗo teesindi sa, ɲaar usin dee ka geemir. ɲa kaawdo seene, asaan ginno seen loci. Ya ɲa raadaw, ɲa kaawa kaaw taat tanji di, asaan ɲaar ko gay raadindi ho ɲa tacco ka gay raadindi. ⁴⁵ Kar nun gay, nu kaawa seene. In taar-at ko, ku aaminginno. ⁴⁶ Waan minninko yaadu diye kaaw kadar nu gin zunubinna yoo rakki oki walla ? Ya nu kaawaako seene, maa di ku aamanno ɗo kaawor. ⁴⁷ Ya waan gin gem ka Buɗdi, ɲaar cokiya kaawin ku Buɗdi. Kar kuɲ gay, ku cokaydo, asaan ku gee ku Buɗido.

Iisa in Ibraayim

⁴⁸ *Agindaw ku Yuudinnar kaawiji ɗo Iisa aman : « Ya ni kaawa a ki min *Samari ho ki gin aarid ɗo kaan, kaawan ka seenerro walla ? » ⁴⁹ ɲaar gay telkiico aman : « Nun bal gine aarid, kar

§ 8:24 ‘nun kaak goya’ : Siɲ ɲuur-an gaara siɲ ku Buɗdi ɗo Jamaw ta Awalle (Ekzood 3.14-15).

gay, nu bera horoomin do Tanni ho kun gay bergidudo horoomine. ⁵⁰ Nun baraydo ozile ka meendu, kar gay, gin waan ka pey kat rakaaga ho kaak asa tale baat ta kaaw-anta. ⁵¹ Cokiyon, naako kaawe seene : gem kaak obit kaawor-an bombo, na mataado tak-tak. »

⁵² Agindaw ku Yuudinnar diyiji aman : « Dinjka-an, ni iban kadar aarid obinjin. Ibraayim, naar mat ko. Ho nabiinna oki, nuur mat ko. Kar kinke gay, ki kaawiy a gem kaak obit kaawon bombo, naar mataado tak-tak. ⁵³ Tatte Ibraayim, naar mate. Ki pakira kadar kin kat tatik pakgiga walla ? Nabiinna oki, nuur mate. Do tanji-at, kin gay waa kina ? » ⁵⁴ Iisa gay telkiico aman : « Nun baraydo ozile ka meendu. Ya nu bariya ozile ka meendu-ak, ta ginno baati. Naar kaak ozilaanu, naar Tanni. Ku diya a naar ko Bunjo. ⁵⁵ Ka seener gay, kun ibingigdo ho nun kat ibingiga. Ya nu diya a nu ibingigdo, nun sa yaa gine raada ar kunjo. Kar gay, nu ibingiga ho nu obit kaawoy bombo. ⁵⁶ Min Ibraayim goy misa in odinay, na pakir do yiriy ta weendu ho na aacyi dakina. Kar min na taliit yiriy-ata, adiy gintu portik aale. » ⁵⁷ Agindaw ku Yuudinnar diyiji aman : « Kin, elinan bal nece misa orok beey-an di, ki talig ko Ibraayim walla ? » ⁵⁸ Iisa telkiico aman : « Cokiyon, naako kaawe seene, min Ibraayim nu bal ween misan di, nun goy ko. » ⁵⁹ Min na kaawtu pa-ak, nu soktu dambay a nuu zeerinji. Hiyya, Iisa toopintu in gee, na amiltu min ger ka Bunji ho na deettu.

9

Pile ka noolol

¹ Yiriy rakki, Iisa biraw ho do botildi, na gastu noolo. Min nu weeyig di, naar nool ko. ² Min *maajirnay taliiga, nu indiig Iisa aman : « Gem kol Tacco, gem-an, min nu weeyig di, na nool ko. Naar kat gin zunubinna, wala aginiyji kat gin zunubinna ? » ³ Iisa telkiico aman : « Gem-an nooltu-an, wala do bi ka zunubinna ku aginiyji, wala ku meenji. Na nooltu-an a gee yaa tale maan kaak Bun yaaji gine. ⁴ Min pat goy misa, illa gii ginin riy ta naar kaak naamintu. Aando asaw ho do aando-an,

gem gediraado gine riyo. ⁵ Min nun goy misa do duniiner, nun portikaw ta gee ku duniiner. » ⁶ Hiyya, min Iisa kaawtu pa-ak, na pictu ulnay ho na liiptu goljo. Kar na torziig goljo-ak do odin ku nool-aka. ⁷ Kar na diyiji aman : « Baa acig odinan do koriy taat nu boktu nu koliy Silowe. » (Sin kuuk Silowe-ak diya a « tabire ».) Hiyya, nool-ak daktu ac odinay. Min na acgu, odinay piltu karan. Kar na yeeptu do geriy. ⁸ Mutkiyiy in gee kuuk talig wiktin taat na ociy-ak indiy zinjico aman : « Gem-an ar nool kaak goygiy oce-ak doo ? » ⁹ Daarinco diya aman : « Hii, na naara. » Daarinco gay aman : « Ha'a, na naarro. Gem-an ar naar di. » Kar naar gay telkiico aman : « Ka seener, na nunu ko. » ¹⁰ Nu indiig aman : « Kar maman odinan piltu ? » ¹¹ Naar gay telkiico aman : « Gem kaak nu koliy Iisa kat liip goljo, na torziig do odinar kar na diyidu aman : « Baa acig odinan do koriy ta Silowe. » Nu baawtu, nu dakiig aca, ek di, nu teestu tale. » ¹² Nu indiig pey gem-ak aman : « Kar din gay, na moo ? » Na telkiico aman : « Baana ! Nu ibanno wer kaak na deettu. »

Pariziyenna indaag nool ka pile

¹³ Gem kaak awalle nool-ak, nu iyiig do unco ka Pariziyennar. ¹⁴ Sando, yiriy taat Iisa liiptu goljo in ulnay ho na piliig odin ku nool-ak, ta yiriy ta *sabitdi. ¹⁵ Pariziyenna oki indiig gem-aka a na ginji maa do odinan nu piltu. Na diyico aman : « Na torzidu golin do odinar, kar nu dakiigu aca, ek di odinar piltu. » ¹⁶ Pariziyenna daarin diytu aman : « Gem-an, naar asdo min do Bunji, asaan na karmaydo *gaanuun kaak kaawa do bi ka yiriy ta sabitdi. » Daarinco gay diytu aman : « Ya gem-an gin zunubinna, maman naa gine gamin ku ajbay ? » Min naar-ak, nu eertu. ¹⁷ Nu indiig pey nool kaak pil-ak aman : « Kinke gay pakira maa do bi ka gem kaak pilig odinan ? » Na telkiico aman : « Naar nabiince. »

¹⁸ Kar gay, agindaw ku Yuudinnar aamanno kadar nu weeyig gem-an noolo ho din odinay pile. Ampaa ko, nu koliig aginiyji. ¹⁹ Kar nu indiig aman : « Gem-an ronko walla ? Ka seener, min ku weeyig di, na nool ko walla ? Din gay, maman na

taliyo ? » ²⁰ Aginiyji-ak telkiico aman : « Hii, ɲa roŋni ho min ni weeyig di, ɲaar nool ko. ²¹ Kar ni ibanno maman odinay piltu. Ho ni ibanno gem kaak pilgu. Indon meenji, ɲaar sa tatik ko nec ɲaako kaawe. » ²² Aginiyji kaawtu ansi-ak, asaan ɲu gina kolaw do agindaw ku Yuudinnar. Ka seener, agindaw-ak deet ko kaawco kadar ay gem kaak kaawa a Iisa ko Masi kaak Buɲ doɓtu, ɲuu atkiŋji min do gerco ka salaaner. ²³ In taar-at ko, aginiyji ku nool-ak diytu aman : « Indon meenji, ɲaar sa tatik ko nec ɲaako kaawe. »

²⁴ Pey *Pariziyenna koliig gem-ak ka seerinɲar ho ɲu diyiji aman : « Kaaw ja seen taat Buɲ weenɲin ! Nin iban kadar gem kaak coolinɲin-ɲ, ɲaar gin zunubinna. » ²⁵ Gem-ak telkiico aman : « Nu ibanno ya ɲa gin zunubinna wala ɲa bal gine. Kar gay, nu iban maan rakki di : awalle nu noolo, diɲ gay, nu talaw. » ²⁶ ɲu indiig pey aman : « ɲaar ginjin maa ? Maman ɲa piliig odinan ? » ²⁷ ɲa telkiico aman : « Nun kaawkoŋ ko, kar ku bal icin kaawor. Kar ku indaan pey maa ? Kuŋko oki raka gine maajirɲay walla ? » ²⁸ ɲu uciji aman : « ɲa wanjin, kiŋ kat *maajirinɲey ! Nin-ɲ maajirin ku Muusa. ²⁹ Ni iban kadar Buɲ kaawji do Muusa, kar gay, gemon-ɲ, ni ibanno wer kaak ɲa asiyo. » ³⁰ Gem-ak telkiico aman : « Way, nun-ɲ ajbiye ! Gem-ɲ kat pilig odinar ho ku ibanno wer ka ɲa asiyo ! ³¹ Gi iban tak kadar Buɲ ooydo kaaw ta gem kaak gin zunubinna, kar gay, ɲa ooya gem kaak karmiyaaga ho gina taat Buɲ rakiyo. ³² Min kilgiye ka duniiner, gi bal dore tak-tak gem kat pil odin ku gemor kaak ɲu weeyig noolo. ³³ Ka seener, gem-ɲ, ɲaar as min do Buɲdi, yampa, ɲa gediraado ginin maanna-ɲka. » ³⁴ Pariziyenna-ak telkiiji aman : « Kiŋ din sa, min ɲu weenɲin di, ki miin ko in zunubinna, kar ki raka bilde kuŋ waa ? » Min ɲaar-ak, ɲu atkiig kara.

³⁵ Min Iisa dortu kadar ɲu atkiig gem-aka, ɲa deettu bariyinji. ɲa dakiig gasa ho ɲa kaawiji aman : « Ki aamina in nun *Roŋ gemor walla ? » ³⁶ Gem-ak telkiiji aman : « Gem kol *Rabbiney, ɲaar waa

kaak naa aamine in ɲaara ? » ³⁷ Iisa diyiji aman : « ɲa nun ko kaak ki taliy kaawijiŋ-ɲka. » ³⁸ Hiyya, gem-ak kaawiji aman : « Rabbine, nu aamin in kiŋke. » Min ɲa kaawtu pa-ak, ɲa dersitu do unji. ³⁹ Kar Iisa kaawiji aman : « Nun as do duniiner a dukume ka seriiner yaa kuuniye : kuuk tallo asa tale, ho kuuk talaw gay asa gine noolna. » ⁴⁰ Pariziyenna daarin kuuk goy do serpey ta Iisa doriit kaawoy-ata ho ɲu indiig aman : « Ki pakira a nin sa noolna walla ? » ⁴¹ Iisa telkiico aman : « Ya kuŋ kat noolna, ku bal gine zunubinna. Kar gay, uudin taat ku kaawiy a ku talaw, ansii ko, ku goyiy in zunubinnikon di. »

10

Danil ta tamgir in gay gooyindi

¹ Iisa kaawiico pey aman : « Cokiyon, naako kaawe seene : ya gem doɓ min do joli, ɲaar kokino ho ɲa bandinɲe. ² Kar gay, ɲaar kaak unja min do botildi, ɲaar kat gay gooyindi. ³ Gem kaak gooya wer geer yaaji pile botol. Tamgi iban gaayay, ɲa koliig rakki rakki in siŋco ho ɲa imiliig kara. ⁴ Ya ɲa imilig okinɲo, ɲaar ogiriico ho ɲuur gay aadiig min aaro, asaan ɲu ibingiga. ⁵ Kar gay, ɲu aaddo gem kaak ɲu ibingigdo. Ya ɲu dor gaay ta gem kaak ɲu ibingigdo, ɲuu gade minnney serek. »

⁶ Min Iisa deliicot danil-ata, gee bal ibine baati.

⁷ Ampaa ko, Iisa diytu pey aman : « Cokiyon, naako kaawe seene : nun ko dibir ka wer kaak tamgi goyiyo. ⁸ Gee kuuk as awalle, ɲuur kokinay ho ɲu bandina, kar tamgi gay bal ooyinɲo. ⁹ Nun ko dibir ka wer kaak tamgi goyiyo. Gem kaak aada min lotu, ɲaa gase jile. ɲaa unjiguwe, ɲaa amilguwe ho ɲaa gase tee. ¹⁰ Kokin asiy kokiniyo, ɲa diyiy gee ho ɲa nigiyoy. Nun gay, nu as a gee yaa gase goye kaak taɓ. ¹¹ Nun ko gay gooyindi kaak taɓ. Gay gooyindi kaak taɓ-ak, ɲaar yaa ooye muut do bi ka tamgiy. ¹² Gem kaak ɲu gidiyig gidiyen di, tamgi-ak kuŋjido. Ampaa ko, ya ɲa tala pulkina* asa di, ɲaa gade, ɲaa rasiŋ tamgi-aku. Kar pulkin gay yaa totirinɲo.

* **10:12** 'pulkina' : Werin daarin, ɲu kolaag a 'kulkina' wala a 'pilgay'.

¹³ Gem kaak ɲu gidiyig gidiyen di-ak, ɲaar isgigdo in tamgi. ¹⁴⁻¹⁵ Nun ko gay gooyindi kaak ta6. Nu ibingig tamgir ho ɲuur sa ibinginu. Nu ibingigu ar Tanni ibinginu ho nun oki ibingig Tanni. Naa bere zir naa mate do bi ka tamgir. ¹⁶ Nu gin pey tamgi ku pey kuuk bal unje misa in eenco. Illa naa iynco a ɲuu ɲume in eenco. Ampaa ko, ɲuu cokiye gaayar ho ɲuu gine hidbin rakki, ho gay gooyinco oki rakki. ¹⁷ Tanni, ɲaar elgiinu, asaan naa bere zir do muuti, kar naa gasinji pey ya nu nooye. ¹⁸ Ginno gem kaak yaan deendu, nu meendu ko bera zir do muuti. Nu gin botol taat naa mate ho nu gin gudurre taat naa nooye. An maan kaak Tanni kaawiidu a naa gine. »

¹⁹ Min agindaw ku Yuudinnar doriit kaaw ta Iisa-at, ɲu eertu werin seera. ²⁰ Dakinuwco kaawtu aman : « Gem-an, ɲaar oliyo ho ɲa gin aarid. Maa di ku cokiyy kaawoy ? » ²¹ Kar daarin gay diytu pey aman : « Bat, gem-an, ɲaar oliydo. ɲa bal gine aarid. Maa oliyir kaak kaawa ansi ! Oliy kat gedirgiy pile odin ku noolnal walla ? »

Yuudinna pociig Iisa

²² Wiktin taar-at, ta siteener ho ɲu iidiya iidin ta pile ka *ger ka Bunji Zeruzaleem. ²³ Do menaw ku iidiner-ak, yiriy rakki, Iisa kaariy atta do ger ka Bunji-aka. Kar ɲa peytu do kelim taat ɲu koliy kelim ta Selemaan. ²⁴ Yuudinna daarin ɲumtu pey do unji ho ɲu diyiji aman : « Kimin ja kat kiini mine ? Kaawni waran ya kinke-an ko Masi kaak Bun do6tu wala kawwi ! » ²⁵ Iisa gay telkiico aman : « Nun kaawkon ko, kar ku bal icin kaawor. Gamin kuuk nu gintu in gudurre ta Tanni kaawa ko waran do bi kanto. Gamin-an nec ko kuu ibine kadar nun ko kaak Bun tabirtu. ²⁶ Kar gay, ku bal aamine, asaan ku tamgirro. ²⁷ Ar tamgi kuuk cokiyaat gaay ta gay gooyinco, geendu sa cokiyaat gaayar. Nu ibingigu ho ɲu aadaanu. ²⁸ Nu beraaco goye ka gaasdo. ɲu mataado tak-tak ho ginno gem kaak nec gaaminco min do pisindu. ²⁹ Tanni kaak berduugu-ak, ɲaar gin gudurre pak gee okinco. Ginno gem kaak nec gaame

maan min pise ka Tanni. ³⁰ Nun in Tanni, nin rakki di. »

³¹ Min *Yuudinna dortu pa-ak, ɲu ipintu dambay a ɲuu zeerinji ɲuu deenji. ³² Kar Iisa gay kaawiico aman : « Nu gin gamin dakin kuuk ajbay do unko in gudurre taat Tanni beriidu. Ku talig in odinko. Min gamin-an, ka moo ku rakiin deen in dambay ? » ³³ Yuudinna diyiji aman : « Ni diyaacinno do bi ka maan kaak samaane ki gintu. Ni rakiin dee-ak, asaan ki niga bin in Bun. Kin kat gem di, kar ki gina zin ar Bun ! »† ³⁴ Iisa telkiico aman : « ɲu siir do *gaanuunko kadar Bun kaaw aman : “ Kunko ko bunay. ” ‡ ³⁵ Ansi-ak, ɲuur kuuk cokiyaat kaawoy, ɲu kolaag a ‘bunay’ ho gee iban kadar gee siimaatdo kaaw ta Bunji. ³⁶ Kar nun gay, Bun do6intu ho ɲa ɲaamintu do duniiner. Kar maman ku diyidu kaawo a nu niga bir in Bun wiktin taat nu kaawtu a nu Ron ka Bunji ? ³⁷ Ya nu ginno riy ta Tanni, dakonnu aaminindudo. ³⁸ Kar ya nu gina riy ta Tanni gay, ya ku aaminginno oki, aaminon in gamin kuuk nu gintu-aku. In taar-at ko, kuu ibine waran a Tanni goy in nunu ho nun sa goy in ɲaara. » ³⁹ Agindaw ku Yuudinnar teestu pey bariyinji a ɲuu obinji, kar gay, ɲa paka di. ⁴⁰ Iisa yeptu pey aar barre ka Zurdan do wer kaak Yaaya-Batist *batiziyiy gee awalle ho ɲa goytu do wer-aka. ⁴¹ Gee dakina asiiji ho ɲu diyiji aman : « Yaaya bal gine yoo maan rakki oki ka ajbay, kar kaawoy taat ɲa kaawtu do bi ka Iisa gay, taar as do botilti. » ⁴² Hiyya, gee dakina kuuk 6aa do wer-ak aamintu in Iisa.

11

Muut ta Lazaar

¹⁻² Gin gem rakki, sinji Lazaar. ɲa goy do hellin ta Betani in sintay ku daadi, Mariyam in Maart. Mariyam gay, taar ko taat koc-kicji itir do asinji ku *Rabbin Iisa ho ta sooyig in duruwti. Kar yiriy rakki, Lazaar-ak galtu raduwa. ³ Sintay-ak ɲaamiiji gem do Iisa a ɲaa mininji. Min gem kaak ɲu ɲaamtu-ak ote, ɲa kaawiiji do Iisa aman : « Gem kol Tacco, royan Lazaar radaw. »

† 10:33 Wer ka gase kaawor do Lebitik 24.16. ‡ 10:34 Wer ka gase kaawor do Soom 82.6.

⁴ Min Iisa dorit kaaw-at, ɲa diytu aman : « Raduway taar-an diyaagdo. In raduw taar-an ko, gee yaa tale *darjin ta Bunɗi. Ho in taar ko oki, gee yaa tale darjin ta Roŋ ka Bunɗi. »

⁵ Iisa gay elgig kuɲ Maart in booti ho in Lazaar oki. ⁶ Kar gay, do wiktin taat ɲa dortu kadar Lazaar radaw, ɲa bal uce kodok. ɲa goy ja pey menaw seer do wer-aka. ⁷ Min ɲaar-ak, ɲa kaawiico do maajir-nay aman : « Yeepinte Zuude. » ⁸ Kar maa-jir-nay gay telkiiji aman : « Gem kol Tacco, misa-aŋ di, ɲu rakaanɲ dee in dambay, kar diɲ pey ki raka yeepe annere ? » ⁹ Iisa gay diytu aman : « Min kawtira yoo maako, wer, ɲaar yaa goye karanɲ di. ɲaar kaak jaawa in yiriy-ak, ɲa batakdo, asaan ɲa tala karanɲ. ¹⁰ Kar ɲaar kaak jaawa in aando gay, ɲaar tallo karanɲ ho ɲa batkaw, asaan ɲa ginno portikaw do gelbiney. » ¹¹ Min ɲaar-ak, Iisa kaawtu pey aman : « Royte Lazaar weye, kar gay, nu ɓaa niiniɲi. » ¹² Maajir-nay telkiiji aman : « Gem kol Rabbinni, ya ɲa weyaw-ak, ɲaa coole doo di. » ¹³ Sando, Iisa gay rakaaco kaawe a Lazaar mate. ɲuur gay a wal ɲa kaawa do bi ka wey ku maalan di. ¹⁴ Hiyya, Iisa piliicot waranɲ aman : « Lazaar mat ko. ¹⁵ Kar gay, ya nu ginno do serpey wiktin taat ɲa radiyo oki, adir gala, asaan ansii ko, ku gastu botol taat kuu aamine in nunu tak-tak. Diɲ gay ucinte, gi ɓaa talinɲi. » ¹⁶ Hiyya, Tooma kaak ɲu koliy pey Didim diyiiico do eenji aman : « Yallinte, ginte oki, gi ɓaa mate in Rabbinte ! »

¹⁷ Min ɲu ottu do wer-aka, ɲu dortu kadar Lazaar goy ko do maginer. ɲa gin ko menaw poodi. ¹⁸ Kar Betani in Zeruzaleem gay, datikco yaa nece ar kilomeetir subba pa. ¹⁹ Ansii ko, *Yuudinna dakin asiico ooya do kuɲ Maart in Mariyam do sinco ka mate. ²⁰ Min Maart dortu kadar Iisa gaay ko ote do helliner, ta uctu, ta ɓaawtu ɲaaminɲi. Mariyam gay daktu geero. ²¹ Min Maart otiiɲi do Iisa, ta diyiiɲi aman : « Gem kol *Rabbiney, zer ya ki goya, sinɲu mataado. ²² Kar diɲka-aŋ sa, nu iban kadar ya ki inde maan do Bunɗi, ɲaanɲ berinɲi. » ²³ Iisa diyiiitit aman : « Sinke, ɲaar yaa

nooye. » ²⁴ Maart telkiiji aman : « Nu iban kadar ɲa asa nooye do wiktin taat gee okinco asiy nooye do yiriy ta ba aaro. »

²⁵ Kar Iisa gay kaawiitit aman : « Nun ko kaak bera goye do geemir ho ɲa nun di oki kaak nooya gee. Gem kaak yaa aamine in nunu, ya ɲa mate oki, ɲa asa nooye, ɲaa goye pey. ²⁶ Ho ya gem kaak goy misa in odinay aamina in nun-ak, ɲa mataado tak-tak. Maanna-aŋ, ka aamina walla ? » ²⁷ Taar gay telkiiji aman : « Ka seener, gem kol Rabbiney, nu aamin kadar kin ko Masi, Roŋ ka Bunɗi, ɲaar kaak yaa ase do duniiner. »

²⁸ Min Maart kaawtu pa-ak, ta yeptu kolin booti Mariyam. Ta semsumiitit aman : « Rabbin ase, ɲaa kolaake. » ²⁹ Min Mariyam dortu pa-ak, ta uctu puruk, ta ɓaawiiɲi. ³⁰ Sando, Iisa bal unje misa do helliner. ɲa goy misa do wer kaak Maart ɲaamiiga-ak di. ³¹ Min Mariyam ɓaawiiɲi do Iisa, *Yuudinna kuuk as ooya do kuɲ Mariyam goy misa gerco. Min ɲu taliit Mariyam uctu puruk-ak, ɲuur sa aadiita. Ya do tanco-ak a wal ta ɓaa ale do maginer.

³² Hiyya, Mariyam ottu do wer kaak Iisa goyiyo. Min ta taliiga, ta dersitu do unji ho ta kaawiiɲi aman : « Gem kol Rabbiney, zer ya ki goya, sinɲu mataado. » ³³ Iisa taliit Mariyam alaw in Yuudinna kuuk aadta oki. Hiyya, ziy ooliiga ho ɲa barjiltu. ³⁴ ɲa indiig aman : « Ku diyig momtey-ak momo ? » ɲuur gay telkiiji aman : « Gem kol Rabbinni, as niin gaare. » ³⁵ Kar meenɲi Iisa teestu ale. ³⁶ Min Yuudinna taliig Iisa alaw-ak, ɲu diytu aman : « Talon ja, ɲa elgig Lazaar ! » ³⁷ Kar daarin minnincō gay diytu aman : « ɲa pil odin ku noolol, maa di ɲa baltu gedire jilin Lazaar min do muuti ? »

Nooye ka Lazaar

³⁸ Iisa gay, ziy ooliig di misa wiktin taat ɲu ottu do maginer. Magin-at gay, ɲa girpi*. ɲu diyig momtey ka Lazaar atta ho ɲu dibiriit in dambi tatko. ³⁹ Hiyya, Iisa kaawico aman : « Tunkilon dambi-aŋka. » Maart gay diyiiɲi aman : « Gem kol Rabbiney, momtey-aŋ, ɲaar menuwiy pood ko atta. Wiktin-an, ɲaa zooden ko. » ⁴⁰ Iisa telkiitit

* **11:38** 'girpi' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'pugurum'.

aman : « Nu balke kaawe kadar ya kan kat aamin in nunu, ka asa tale *darjin ta Bunji walla ? » ⁴¹ Hiyya, nu tunkiliig dambi-aka. Kar Iisa gay jaalig kaay ho na diytu aman : « Gem kol Tacco, nu ozilaacin do cokiye kaak ki cokiyiinu. ⁴² Ho nu iban kadar ki cokiyaan doo, kar gay, nu kaawiy pa-ak do bi ka gee kuuk goy in nun-anju a nuu aamine kadar kin kat tabirintu. » ⁴³ Min na kaawtu pa-ak, na koliig Lazaar rada aman : « Lazaar, amal kara ! » ⁴⁴ Ek di Lazaar kaak mat-ak amiltu. Pisinji in asinji, nu maliyjig in jardad ho nu suriyig kaay oki. Do wer-ak, Iisa diyico aman : « Ipironga ho rason naa deete. »

*Dee ka kaawor do muut ta Iisa
(Matiye 26.1-5, Maark 14.1-2, Luk 22.1-*

2)

⁴⁵ *Yuudinna dakina kuuk baawco ooya ho in Mariyam taliig maan kaak Iisa gintu ho nu aamintu in naara. ⁴⁶ Kar daarinco gay dakiig gas *Pariziyenna ho nu osiico do bi ka maan kaak Iisa gintu. ⁴⁷ Kar agindaw ku gay satkiner in Pariziyenna numtu ho nu diytu aman : « Gem-an, naar gina gamin dakina kuuk ajbay. Din gay, gii ginin man ? ⁴⁸ Ya gi rasaag paa di, gee okinco yaa aamine in naara. Kar gee ku Room asa dimin *ger ka Bunji ho nu asa nigin darrite. » ⁴⁹ Minninc, gin gem rakki, sinji *Kayip. Do elig taar-at, naar ko *mee satkiner ka tatko. Do wer-ak, na uctu ho na kaawiico aman : « Kun, kayko dibire. ⁵⁰ Ku ibanno ga ? Ya gem rakki mat do bi ka gee okinco, naar-ak, guna min darrite okintit yaa ide. » ⁵¹ Sando, kaaw taat na kaawiy-at, taar asdo min loci di. Kar gay, ar naar di mee satkiner ka tatko, na kaawiy ar nabiince kadar Iisa asa mate do bi ka Yuudinna okinco. ⁵² Kar gay, na bal mate do bi ka Yuudinna keeco di. Na mat a koogin ku Bunji kuuk totir do adiy ka kidar okinji yaa nume werco rakki do unji ka Bunji.

⁵³ Min yiriy taar-at di, agindaw ku Yuudinnar deetu kaawco a nuu deen Iisa. ⁵⁴ Min naar-ak, Iisa jaawa ko in cigilen di min do agindaw ku Yuudinnar. Na uctu ho na deettu do geeger rakki moota in goosin

kaak nu kolaag Epraayim. Do wer-ak, na daktu goy in maajirnay.

⁵⁵ Min iidin ta Yuudinnar taat nu koliy Paak gaaye, gee dakina uctu min geegirnay okinco ho nu baawtu Zeruzaleem. Nu baaw siye zinico a nuu gine sellen do unji ka Bunji do iidin-ata. ⁵⁶ Gee kuuk as do iidin-at bariyaag Iisa. Do adiy ka ger ka Bunji, nu kaawiy benannico aman : « Gem-an kat yaa ase do iidiner walla ? Wala ku pakira maa ? » ⁵⁷ Nu kaawiy pa-ak, asaan agindaw ku gay satkiner in Pariziyenna kaaw kadar ya gem ibingig wer kaak Iisa goyiy-ak di, illa naa minninc a nuu baawe obinji.

12

*Kockice ka itirdi do kaay ka Iisa
(Matiye 26.6-13, Maark 14.3-9)*

¹ Wiktin taat iidin ta *Paak daktit ko menaw bijigiy di, Iisa uctu ho na deettu Betani, hellin ta Lazaar kaak na nooytu-aka. ² Min na ottu, nu giniiji tee ho Maart iyicoga. Min gee ku tee in Iisa-ak, Lazaar sa goya. ³ Kar Mariyam ictu dew miin in itir kaak gasdo badam. Itir naar-ak, nu ginig in et kaak nu koliy « naar » ho nu bal asinji. Mariyam kockiciijig itir-ak do asinji ku Iisa ho ta sooyijig in duruwti. Deenji iciig adiy ka gerdi okinji. ⁴ Min maajirnay ku Iisa, rakki kaak nu kolaag Zuudas Iskariyoot kaak asaaji isine do Iisa diytu aman : ⁵ « Talon ja ! Maa di gi gidiyigdo itir-an unda ho gii deedin gurus do pokirnar ? Itir-an nec iye gurus tammin miy subba* . » ⁶ Wiktin taat na kaawiy pa-ak, na pakarro do pokirnar, na meenji kat kokino. Min awalle, naar ko dummiyaacog gurusco ho na icyi sood-sood do meenji. ⁷ Iisa gay diyiji do Zuudas aman : « Rasit oolo ! Ta ginig maanna-an uudin taat nu asiidu gine ya nu unjaan do maginer. ⁸ Pokirna, nuur goy doo in kunjo, kar nun gay goyaado doo in kunjo. »

⁹ *Yuudinna dakina dortu kadar Iisa goy Betani. Nuur sa baawtu. Baanco gay, nu bal baa taliin Iisa di, kar gay, nu baaw taliin oki

† **11:55** 'nu baaw siye zinico' : Yuudinna, ya nu raka gine sellen do unji ka Bunji, nu aca ja zinico uudin ta aadinc.

* **12:5** 'tammin miy subba' : Tamma rakki nec in gurus kaak gem gasiy do el ta riyor.

Lazaar kaak ɲa nooytu-aka. ¹⁰ Hiyya, agindaw ku gay satkiner deetu kaawco a ɲuu deen Lazaar oki, ¹¹ asaan do bi ka Lazaar ko, gee dakina icdo kaawco, ɲu aamina ko do kaaw ta Iisa di.

Unje ka Iisa Zeruzaleem ar Sultan

(Matiye 21.1-11, Maark 11.1-11, Luk 19.28-40)

¹² Ka kawtinti, gee dakin aale kuuk ɓaa iidin Zeruzaleem dortu kadar Iisa asa do geegirdi. ¹³ Gee-ak dukumtu carig in margigti, ɲu ɓaawtu ɲaamin Iisa botildi. ɲu kooliy rada aman :

« Darjin do Bunji !

*Rabbin Bun yaa barkiyin ɲaar kaak asa in sin kunji.

Talon, ɲa ɲaar ko Sultan ka Israyeel.

Ozilintenga ! » †

¹⁴ Do botildi, Iisa gastu ron durkilal ho ɲa neptu uudin taat ɲu siirtu do Kitamner aman :

¹⁵ « Dakon gineno kolaw, kun gee ku geeger ka Siyon ‡.

Talon, sultinko asaako, ɲa nep ron durkilal. » §

¹⁶ Do wiktin taar-at, maajiray bal ibine misa baaco ta gamin-an ku. Ba aar, min Iisa gasit ja *darjiney kat ɲu moytu maan kaak Kitamne kaawtu do bi kanji ho ɲu ibintu kadar maan kaak gee gintu-an necit kaawata.

¹⁷ Do wiktin taat Iisa nooyiig Lazaar ho ɲa koliig min do maginer, gee dakin aale goya. ɲaar-ak ko, ɲu dakiico os do eenco maan kaak Iisa gintu. ¹⁸ Do taar-at ko, gee dakin astu ɲaaminji. ɲu astu-ak, asaan ɲu dorig maan kaak ajbay Iisa gintu. ¹⁹ Pariziyenna gay kaawiy benannico aman : « Ku talaw, din ka-an, gi gedi-raado gine maanna. Gee okinco-an aada ko ɲaar di. »

Greka daarin as talin Iisa

²⁰ Min gee kuuk ɓaaw Zeruzaleem a ɲuu abdiye Bun do wiktin ta iidiner-at, Greka oki goya. ²¹ ɲu dakiig gas Pilip kaak min Betsayda taat do kid ka Galile ho ɲu diyiji aman : « Gem kol Tacco, ni raka talin Iisa. » ²² Pilip dakiiji kaaw do Andre, kar

seerco, ɲu ɓaawiji do Iisa ho ɲu kaawiji. ²³ Iisa diyiico aman : « Din kat wiktinti nece taat nun *Ron gemor, naa gasin *darjiner. ²⁴ Cokiyon, naako kaawe seene, ya gem luwa koo, ɲa tiisiig bungiy ho ta amiliyo. Maanti kaak dak keder zoodiyo, kar in ɲaar-ak ko, ta wiyiy ron dakina. Yampa, ya ɲa bal luwinti, ta goy taar di. ²⁵ Ampaa ko, gem kaak el goye ka duniiner, ɲa asa rawte ziy maala. Kar gem kaak obdo tirit do goye ka duniiner-an gay, ɲa asa gase goye ka gaasdo. ²⁶ Ya gem kaak rakaadu gine riyo, illa ɲaan aadindu. Ampaa ko, wer kaak nu ɓaayiyo, gay riyor-ak yaa ɓagguwe oki in nunu. Gem kaak ginaadu riy-ak, Tanni yaaji bere horoomine.

²⁷ « Din ka-an, kelmol amile. Do Tanni gay, naaji kaawe kat maa ? Wala naa gedire naaji kaawe a “ Gem kol Tacco, etirit taabin-an minniner ? ” Ha’a, nu kaawaajido, asaan do bi ɲaar-an ko, nun astu do duniiner. ²⁸ Maan kaak naaji kaawe-ak aman : “ Gem kol Tacco, jaalig sinjin kuwa. ” » Min ɲaar-ak, gee dortu gaay taat kaawa min kuwa ka samaaner aman : « Nu jaalig ko ho naa jaalin pey. » ²⁹ Gee kuuk goy do wer-ak doriit gaayata ho ɲu diytu aman : « ɲaar-an, bun kat awnaw. » Kar daarin gay diy aman : « ɲa *dubil ka Bunji kat kaawji. » ³⁰ Iisa gay kaawiico aman : « Gaay-an bal kaawe a nun kat yaa dore, illa kunjon di. ³¹ An ko wiktin taat ɲuu dukumin seriin ta gee kuuk goy do adiy kidar. Din, Bun yaa atkin sultan ka duniiner min do adiy ka kidar. ³² Kar nun gay, wiktin taat ɲuun jaalin kuwa-ak, naa iyin gee okinco lotu. » ³³ Wiktin taat Iisa kaawiy pa-ak, ɲa gaara maman ɲa asiy mate. ³⁴ Gee-ak kaawiji aman : « Do *gaanuundi, ɲu siir a Masi mataado tak-tak. Kar kinke-an gay, maman ki kaawiy a *Ron gemor-ak, ɲuu jaalin kuwa. Ron gemor-ak, ɲaar waa ? » ³⁵ Kar Iisa diyiico aman : « Portikaw goy misa in kunjo do mena sood di. Jaawon min portikaw goy misa in kunjo. Jaawon do portikaw paa gondikaw yaako gootinjo, asaan gem kaak jaawa do gondikor, ɲaar ibanno wer kaak

† 12:13 Wer ka gase kaawor do Soom 118.25-26. ‡ 12:15 ‘geeger ka Siyon’ : ɲuur-an sin ku rakki ku geeger ka Zeruzaleem. § 12:15 Wer ka gase kaawor do Zakariya 9.9.

na baayiyo. ³⁶ Aaminon do portikaw do wiktin taat ta goy misa in kunjko. Ansii kat, kuu gine gee ku portikaw. »

Min Iisa kaawtu pa-ak, na daktu cigal serek minninc.

Yuudinna bal aamine in Iisa

³⁷ Iisa gin gamin dakina kuuk ajbay do unco ka geemir. Kar in taar-an oki, gee bal aamine in naara. ³⁸ Maanna-an ko gaara kadar kaaw ta nabi Ezaayi as do botilti aman :

« Gem kol *Rabbiney, waa icit kaaw taat ni kaawtu ?

Ki gaarit gudurren do waa di ? »*

³⁹ Ezaayi gaarig pey maan kaak todco do geemir a nuu aamine in Iisa. ⁴⁰ Na kaawtu aman :

« Bunj timincog odinco ho na ginig kayco bombo.

Na ginig a nu talaado in odinco

ho diyaado maan do gelbinco.

Ampaa ko, nu newsiido loci pa naa coolinco. »†

⁴¹ Ezaayi diytu pa-ak, asaan na talit *darjin ta Iisa ho na kaaw biy.

⁴² In kaaw ta Ezaayi-at, agindaw ku Yuudinnar dakin aamintu in Iisa. Kar gay, nu bal gaarin imaanco do geemir, asaan nu gina kolaw do Pariziyennar, pa nuu atkin min do ger ka salaaner. ⁴³ Gee-ak raka a gee yaa elinco di. Do tanco-at, nu tala kadar ele naar-an pakgig kaak asa min do Bunji.

Iisa, naar portikaw ta duniiner

⁴⁴ Iisa kaawtu rada aman : « Naar kaak aamin in nunu, na bal aamine in nun di, na aamin oki in naar kaak tabirintu. ⁴⁵ Ho naar kaak talintu, na talig naar kaak tabirintu oki. ⁴⁶ Nun kaak portikaw, nu as do duniiner. Ampaa ko, ay gem kaak aamin in nunu goyido do gondikor. ⁴⁷ Ya waan cokiya kaawor ho na ginno maan kaak nu kaawiyo, na nununno kat yaaji dukume seriine, asaan nu as do duniiner a naa jile gee, nu bal ase a naaco dukume seriine. ⁴⁸ Kar naar kaak pocintu ho icdo kaawor, in kaaw taar-at ko, seriin asiy obinji do yiriy ta ba aaro. ⁴⁹ Ka seener gay, nun bal imilin kaaw-an min do kaar. Kar gay, na

Tanni kaak tabirintu kat berduut kaaw-anta, asaan naa gaarin do geemir. ⁵⁰ Nun iban kadar kaaw taat Bunj kaawtu-an, taar bera goye ka gaasdo do geemir. In taar-at ko, kaaw okintit taat nu kaawiyo, taar asa min do Tanni. »

13

Iisa aca ase ku maajirnay

¹ Wiktin taat iidin ta *Paak gaaye, Iisa ibin ko kadar wiktin taat naa rasin duniin nec ko ho naa yeepen ko do Tacco. Na elgig geenji kuuk do adiy ka kidar in ele kaak gaasdo tak-tak. ² In maako, Iisa in maajirnay goytu tee. Sando, *Seetanne unje ko do adiy ka Zuudas, ronji ka Simon Iskariyoot a naaji isine do Iisa. ³ Iisa iban kadar na asa min do Bunji ho naa yeepe pey loci. Na iban oki kadar Tacco berjiig gamin okinco do pisinji. ⁴ Wiktin taat nu tiyo, Iisa uctu ho na soriit batkoy, na ictu nangguuna ho na duunit maasoy. ⁵ Kar na weertu amay do maan ka acindi ho na teestu acin ase ku maajirnay ho na sooyinco in nangguun kuuk do maasoy-aku. ⁶ Wiktin taat na otiji do Simon Piyer, Simon pootu aman : « Gem kol *Rabbiney, kinke acaadudo ase kunto. » ⁷ Iisa diyiji aman : « Dinjka-an, kin ibanno maan kaak nu giniy-anjka, kar gay, neginda ja kat ki asiy ibininji. » ⁸ Simon Piyer diyiji aman : « Ha'a ! Kin acaadudo tak-tak ase kunto. » Iisa gay telkiji aman : « Ya nu baljin acin gay, kin gasaado pey hagine in nunu. » ⁹ Ampaa ko, Simon Piyer diyiji aman : « Gem kol Rabbiney, kin acaado asindu di, kiidu acin pisindu ho kaar oki. » ¹⁰ Kar Iisa diytu aman : « Ya gem kaak ac ko ziy-ak, naar *cawar ko, illa asinji di raka ace. Kun cawar ko, kar gay, okinkonno. » ¹¹ Naar ibingig ko gem kaak asaaji isine. Paa ko, na kaawtu aman : « Okinco, ku cawarro. »

¹² Min Iisa aciig asinco ku maajirnay, na isiit batkoy ho na goytu pey do teendi. Kar na indiigu aman : « Has, ku ibinig maan kaak nu giniiko-anjka walla ? ¹³ Kun kolaan a " Gem kol Tacco " wal " Gem kol Rabbiney ". Ya ku kaawa ampa-ak, ku kaawa seene, asaan na nun ko. ¹⁴ Hadi, ya nun

* 12:38 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 53.1. † 12:40 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 6.9-10.

kat Takko ho Rabbinko kaak acig asin̄ko, kun̄ko oki, kuu acguwe asin̄ko benanniko. ¹⁵ Maanna-an̄, nu gaarkon̄ a kuu ginguwe ar kaak nu gaariiko. ¹⁶ Cokiyon̄, naako kaawe seene : berre, n̄aar pakgigdo gemoy, ho gem kaak n̄u tabirtu sa, n̄a pakgigdo gem kaak tabirga. ¹⁷ Din̄ gay, maanna-an̄, ku ibingig ko, ho ya ku karmiyga, kuu goye do galal. ¹⁸ Kar gay, nun kaawaado do bi ka kun̄ okin̄ko. Nun ibingig geendu kuuk nu dobtu-aku. Kar gay, kaaw taat n̄u siirtu do Kitamner yaa ase do werti aman : “ Gem kaak tee in̄ nunu, gin adiner. ”* ¹⁹ Nu minaakon̄ ko min din̄ka, ya maanna-ak ase, kuu aamine kadar n̄a nun kaak nunu. ²⁰ Cokiyon̄, naako kaawe seene : gem kaak obig samaan n̄aar kaak nu tabirtu, ar n̄a obintu nun meendu, ho ya n̄a obintu gay, ar n̄a obig oki n̄aar kaak n̄aamintu. »

Seetanne unje do adiy ka Zuudas
(*Matiye 26.20-25, Maark 14.17-21, Luk 22.21-23*)

²¹ Min Iisa kaawtu pa-ak, kelmoy amiltu piw ho n̄a kaawiico bal cigile aman : « Ka seener nu kaawaako, rakki minninko yaadu isine. » ²² Maajirnay teestu tale odinco, asaan n̄u ibanno Iisa kaawa do bi ka waa. ²³ Min maajirna-ak, n̄aar kaak Iisa elgiyo goy do serpey. ²⁴ Simon Piyer kaawiji in̄ odinay a n̄aa indin̄ Iisa do gemoy kaak n̄a kaawiyo. ²⁵ Hiyya, *maajirin̄ce-ak onijji do Iisa ho n̄a indiig aman : « Gem kol Rabbiney, n̄aar waa ? » ²⁶ Iisa telkijji aman : « Naa ice lokumne, naa ocumin do tiwir, kar naajig berin do gem-aka. » Kar Iisa ictu lokumne, n̄a ocumiita ho n̄a berijit do Zuudas, ronji ka Simon Iskariyoot. ²⁷ Min Zuudas obiig lokumne-at, Seetanne unjiiji. Kar Iisa diyijji aman : « Zuudas, maan kaak ki rakiy gine-ak, ginig kodok. » ²⁸ Min gee kuuk tiya in̄ Iisa-ak, waanco rakki sa bal ibinin kaawoy. ²⁹ Sando, Zuudas gay, n̄aar ko dummiyaacog gurusco. Ansii ko, maajirin daarin̄ pakirtu a wal Iisa kaawji do Zuudas a n̄a baa gidie tee ka iidiner, wal n̄aa deede gurus do pokirnar. ³⁰ Zuudas gay, min n̄a okumiit lokumney-at, kodok di, n̄a amiltu kara. Wer gay aando.

* **13:18** Wer ka gase kaawor do Soom 41.10.

Iisa ber gaanuun kaak marbinto

³¹ Min Zuudas amiltu kara, Iisa diytu aman : « Din̄ka-an̄, nun *Ron̄ gemor, nu gasit ko *darjiner. In̄ nun ko, gee taliit darjin ta Bun̄di. ³² Asaan nu gaaraat darjin ta Bun̄di do geemir ho Bun̄ sa gaaraat tanto do geemir. Dak ko soof di, n̄aaco gaarinti, n̄aan coonin kuwa, ni baayiy goye sawa. ³³ Gem kol kooginay, nu taayaado pey in̄ kun̄ko. Ku asaan bariyindu, kar gay, din̄ nu kaawaako taat nu diyiiico do *Yuudinnar aman : “ Ku gediraado baawe wer kaak nu baayiyo. ” ³⁴ Nu beraako *gaanuun ka marbinto : “ Elguwon̄ eenko ar ku elgiy zin̄ka ku maaniiko. Ar kaak nu elgiiko, kun̄ko oki elguwon̄ zin̄kiko. ” ³⁵ Ya ku el zin̄kiko, n̄aar-ak, gee yaa ibine kadar ku maajirnar. »

Iisa diya a Piyer asa tatirin̄ji
(*Matiye 26.31-35, Maark 14.27-31, Luk 22.31-34*)

³⁶ Simon Piyer indiig aman : « Gem kol Rabbiney, ki baa momo ? » Iisa telkijji aman : « Din̄ka-an̄, ki gediraado kiin aadindu do wer kaak nu baayiyo, kar gay, neginda ja kat ki asiin aadindu. » ³⁷ Piyer diyijji aman : « Maa di nu gediriido naan̄ aade din̄ka ? Nun ooy a naa mate do bi kan̄jin. » ³⁸ Iisa gay telkijji aman : « Ka seener, ki ooy kii mate do bi kanto walla ? Di cokay, naan̄ kaawe seene : kokir boogaado di, kii tatire dees subba a ki ibinginno. »

14

Iisa ko botol taat iya gee do Tacco Bun̄

¹ Iisa diytu pey aman : « Dakon̄ ginenno kolaw. Beron̄ gelbinko do Bun̄di ho lotu oki. ² Do ger ka Tanni, werin goy dakina. Paa ko, nu dakiiko kaawdo a nu baako siye wero. ³ Ya nu baawe ho nu dakko siy wer gay, naa yeepe ho nu asiiko sokin̄ko, ku baayiy goye oki do wer kaak nu baayiyo. ⁴ Kun̄ ibingit botol taat iya gee do wer kaak nu baayiyo » ⁵ Tooma diyijji aman : « Gem kol *Rabbiney, nin ibanno wer kaak ki baayiyo. Kar gay, maman nii ibinin botilin̄ ? » ⁶ Iisa diytu aman : « Nun meendu ko

botol-ata. Nun di oki seene ho goye. Waan ginno kaak yaa 6aa do Tanni ya ɲa bal bire min lotu. ⁷ Uudin taat ku ibinginu, kuu ibiniŋ oki Tanni. Kar gay, min diŋ di, kuŋ ibiniŋ ko ho ku talga. »

⁸ Pilip diyiiji aman : « Gem kol Rabbiney, gaarniŋ ja Takko, ek di, necintiŋ ko. »
⁹ Iisa telkiiiji aman : « In elgin-aŋ kat gi goy sawa di, geekaade Pilip, yoo diŋ sa ki ibingino di misa ? Ya gem kaak talintu, ɲaar talig Tanni oki. Kar maa di ki kaawiy aman : “ Gaarniŋ ja Takko ”. ¹⁰ Ki bal aamine kadar nu goy in Tanni ho Tanni goy in nunu walla ? Kaawor taat nu kaawiiko-an, nu bal imilin min do kaar, kar gay, ta asa min do Tanni. ɲaar kat goy in nunu ho ɲaar di ginaat riyoy-anta. ¹¹ Aaminon do kaawor a nun goy in Tanni ho Tanni goy in nunu. Ya ku gediraado aamine do kaawor-at sa, aaminon do bi ka riy taat nu giniyo. ¹² Cokiyon, nu kaawaako seene : gem kaak yaa aamine in nunu, ɲaa gedire giniŋ gamin kuuk nu giniyo. ɲa gin pey botol ɲaa gine gamin kuuk pak ɲuur-aŋku, asaan nun coona wer ka Tanni. ¹³ Ho gamin okiŋco kuuk kuu inde in siŋdu, nu asa giniŋco. Ansi-ak, Ron ka Bun di yaa gaarin *darjin ta Tacco. ¹⁴ Ya ku inda maan in siŋdu, nun naa giniŋji. »

Iisa di yaa ɲaame Ruwwin ta Bun di

¹⁵ Iisa diytu pey aman : « Ya ku elgiinu, kuu cokiye kaawor. ¹⁶ Naako in diŋ Tanni ho ɲaako ɲaame waan ka pey kaak asaako gaayiŋko. ɲaa goye doo in kuŋko. ¹⁷ Waanna-ak gay, ta Ruwwin ta seener. Gee kuuk el gamin ku duniiner, ɲuur gasaado, asaan ɲu talgitdo ho ɲu ibingitdo. Kar kuŋko gay ibingita, asaan ta goy in kuŋko ho taa goyen ko do gelbinkon di. ¹⁸ Ansi-ak, nu rasaakonno gollina. Nu asa goye in kuŋko. ¹⁹ Dak sood di, gee kuuk el gamin ku duniiner talaanno pey. Kuŋ gay yaan talindu, asaan nun goya ho kuŋko oki yaa goye. ²⁰ Yiriy taar-at, ku asiy ibine kadar nun goy in Tanni ho kuŋ goy in nunu, ho nun sa goy in kuŋko.

²¹ « Ay gem kaak cokiya kaawor ho ɲa karmiyaata, ɲaar ko elgiinu ho Tanni sa yaa eliŋ ɲaar kaak elgiinu. Nun sa naa eliŋji ho nu cigilaajido maanna. »

²² Zuud diyiiji do Iisa aman : « Gem kol *Rabbiney, maman ki kaawiy a kii gaare ziŋ loni, kar do gee kuuk el gamin ku duniiner gay, ki cigiliy ziŋ ? » (Zuud-ak gay, ɲaar keeji min Zuudas Iskariyoot.) ²³ Iisa telkiiiji aman : « Gem kaak elgiinu-ak, yaa karmiyin kaawor ho Tanni sa yaa eliŋji. Seertini in Tanni niiji 6aawe ho ni 6aayiy goye in ɲaara. ²⁴ Gem kaak elginno, ɲaar karmaydo kaawor. Ibinon kadar kaaw taat nu kaawiiko-an, nu bal imilin min do kaar, kar gay, ta asa min do Tanni kaak ɲaamintu. ²⁵ Nu kaawiikonta do wiktin taat nu goy misa in kuŋko. ²⁶ Ruwwin ta Bun di taat Tanni Bun yaako ɲaame in siŋdu-at, taar ko yaako gaariŋ gamin okiŋco ho taako moyiŋ kaawnar okiŋco.

²⁷ « Diŋka-aŋ, nun deetaw ho nu rasaako aapiye. Aapiy taat nu rasiiko-an, taar aapiy tanto di. Nun bergitdo ar gee ku duniiner bergiyo. Dakon barjilenno ho dakon gineno kolaw. ²⁸ Ku dor di, nu diyo a “ nu deetaw ho naako yeepe ”. Zer ya ku elgiinu, aditko yaa gine portiko, asaan nu coona wer ka Tanni, ɲaar kaak pakginu. ²⁹ Min gamin-aŋ bal ase misa, nu kaawkonta ko a wiktin taat gamin-aŋ yaa kuuniye, kuu aamine in nunu. ³⁰ Nun kaawaado pey dakina in kuŋko, asaan sultan ka duniiner asaw. Kar gay, ɲa ginno gudurre lotu. ³¹ Illa gee ku duniiner yaa ibine kadar nu elgig Tanni ho gamin okiŋco kuuk nu giniy-ak, nu ginaag uudin taat ɲa kaawiidu. Diŋ gay ucon, deetinte min anne ! »

15

Iisa ar et kaak ɲu koliy biŋ

¹ Iisa diyiico pey do maajirnay aman : « Nun ar et kaak ta6 kaak ɲu koliy *biŋ ho Tanni gay gemoy ka et-aka. ² Leeginay kuuk waado, ɲa dukumaagu. Kar ɲuur kuuk wiya gay, ɲa siyiigu. Pa-ak, ɲu wiyiy pey dakin paka. ³ Kuŋko gay, in kaawin kuuk nu kaawiiko-ak, ku gin ko *cawar. ⁴ Goyguwon in nunu ar nun goyiy in kuŋko. Ya ɲu dukumig leegina, ɲu waado. ɲu wiyak, illa ya ɲu goy do etco. Kuŋko oki, ya ku raka gine maan kaak Bun rakiyo, illa kuu goyguwe in nunu. ⁵ Ay gem kaak goy

in nunu, nun oki goy in njaara, nja wee dakina. Asaan bal nunu, ku gediraado gine maanna. ⁶ Njaar kaak goyaado in nunu, nu accin kara ar leegin kuuk nu dukumig min do etco. Leegin-ak, nu aayaw, kar nuu numinco, nuu orin do aki taa teenco. ⁷ Kun gay, ya ku goy in nunu, kaawor oki goy in kunjo, indiguwon maan kaak ku rakiy di ho kuu gasinji. ⁸ Talon maman *darjin ta Bunji yaa bayne waran. Taa bayne-ak ya ku wiya ron dakina, asaan ansii kat kuu gaare kadar ku maajirnar kuuk ta6. ⁹ Nun elgiiko ar kaak Tanni elgiinu. Goyguwon do ele kanto. ¹⁰ Ya ku karmiyaat kaawor, kuu goyguwe do ele kanto-aka. Nun oki, nu karmiyiit kaaw taat Tanni kaawiidu ho nu goyiy do elinji.

¹¹ « Nu kaawiiko ansi-ak a galilil yaa goye in kunjo ho galilko yaa ase do werti. ¹² Anjo ko *gaanuun kaak nu beriiko : elguwon zinikiko ar kaak nu elgiiko. ¹³ Ele kaak pak ele okinji, illa gem kaak ooy muut do bi ka roynay ku bici. ¹⁴ Ku kuuniytu roynar-ak ya ku ginaat taat nu kaawiiko. ¹⁵ Nu kolaakonno pey gay riyor, asaan gay riyor-ak, njaar ibanno maan kaak gemoy giniyo. Nu kolaako roynar, asaan nu gaarkon gamin okinco kuuk nu dortu min do Tanni. ¹⁶ Kun gay, kun balnu do6indu, kar gay, nu meendu kat do6injo. Nu naaminjo a ku baayiy wee ron kuuk yaa taaye doo. Ansi-ak, maan kaak kuu inde min do Tanni in sinjo, njaako berinji. ¹⁷ Maan kaak nu indiy minninkon gay, illa kuu elguwe zinikiko. »

Gee yilaag kun Iisa in geenji

¹⁸ Iisa kaawtu pey aman : « Ya gee yilaako-ak, ibinon kadar nun kat nu yilin ja awalle. ¹⁹ Ya kun kat ar gee ku duniiner, gee ku duniiner yaako elinjo asaan ku geenco. Kar gay, ku arro gee ku duniiner-anjo. Na nun ko kaak do6injo a kuu goye keeko min gee ku duniiner-anjo. Do bi njaar-ak ko, nu yiliiko. ²⁰ Moyon kaaw taat nu kaawiiko a “ berre, njaar pakgigdo gemoy ». Gee ta6iyintu, ho nu asaako ta6iyinjo kunjo oki. Ya nu karmiyiit kaawor tanto, nuu karmiyin tanjo oki. ²¹ Gamin-anjo okinco, nuuko giniinco do bi kanto, asaan nuur

ibingigdo njaar kaak tabirintu. ²² Zer, ya nu bal ase ho nu balco kaawe, njaar-ak, nu bal gine zunuubinna yoo rakki. Din gay, nu ginno botol taat waan yaaco saamiyin zunuubinnico. ²³ Gem kaak yilaanu, njaar yilaag Tanni oki. ²⁴ Do unco, nu giniig gamin kuuk ajbay kuuk waan bal giniin yiriy rakki. Ya nu bal gine ampa-ak, nu ginno zunuubinna. Kar gay, nu talig gamin kuuk nu gintu-aku, ho in taar-at sa, din nu yilaanu ho yilaag Tanni oki. ²⁵ Do gaanu-unco, nu siir aman : “ Nu yilin bal botol. ”* Gee-anjo yilintu asaan kaaw taat nu siirtu-an yaa ase do werti.

²⁶ « Nu baako naame min do Tanni waan kaak yaako gaayinjo. Taar Ruwwin ta seener, ta asa min do Tanni. Ya ta ase, taako goye saadiner. ²⁷ Kunjo oki yaa goye saadinar, asaan min do teesindi, gi goy sawa di.

16

¹ « Nu diyiiiko ansi-ak a ku rawtiitdo imaanko. ² Nu asaako atkinjo min do geriyco ku salaaner ho wiktin asaw taat gee asiiko dagguwinjo. Nuur kuuk yaako deenkon gay, loco-ak, illa nuu gine riy ta Bunji. ³ Maanna-anjo, nuu giniinji, asaan nu ibingigdo Tanni ho nun sa, nu ibinginno. ⁴ Nu kaawiiko min dinjo-anjo, asaan wiktin taat maanna-ak yaa ase, kuu ibine kadar nu mininjo ko. Min do teesindi, nu balko kaawin gamin-anjo, asaan nu goy misa in kunjo. »

Riy taat Ruwwin ta Bunji giniyo

⁵ Iisa diyiiico pey do maajirnay aman : « Din gay, nun coona ko wer ka njaar kaak tabirintu. Kar minninko, rakki sa indiginno aman : “ Ki 6aa momo ? ” ⁶ Ku barjiltu-anjo, asaan nu diyko a nu deetaw. ⁷ Sando, nun gay kaawaako seen di a ya nu deet di guna. Asaan ya nu bal deete, waan kaak asaako gaayinjo asaakonno. Kar ya nu deet gay, nu baako naaminji. ⁸ Ya na as gay, na asaaco gaare do gee ku duniiner kadar maan kaak nu pakiriy do bi ka zunuubinnar, do bi ka maan kaak do botiliy ho do bi ka seriiner, njaar do botiliy. ⁹ Na asaaco gaare do bi ka zunuubinnar,

* 15:25 Wer ka gase kaawor do Soom 35.19, 69.5.

asaan nu bal aamine in nunu. ¹⁰ Na asaaco gaare do bi ka maan kaak do botiliy-ak, asaan nu coona do Tanni ho ku talaanno pey. ¹¹ Ho do bi ka seriiner gay, na asaaco gaare, asaan sultan ka duniiner, seriin obig ko.

¹² « Dak gamin dakina kuuk nu balko kaawinco misa. Kar gamin nuur-ak gay, ya nu kaawkonngu dinka, ku ibinaado baaco. ¹³ Wiktin taat Ruwwin ta seener yaa ase, taako iynko do botol ta seener okintiti. Ka seener gay, ta kaawaakonno gamin kuuk ta imiliy min do kaati. Kar gay, taako kaawe gamin okinco kuuk ta dortu ho taako gaare gamin okinco kuuk yaa ase neginda. ¹⁴ Ruwwin ta seener-ak yaa ice min tanto ho taako gaarinco. Ampaa ko, ta asaako gaare gudurre ta *darjiner. ¹⁵ Gamin ku Tanni okinco, nuur kuntu oki. Do taar-an ko, nu diyiko aman : « Ruwwin ta seener asa gaare gudurre ta darjiner, asaan gamin kuuk taako gaare-ak, nuur min lotu. » »

Taabin yaa newse in galal

¹⁶ Iisa diyiko pey aman : « Dak ko sood di, ku talaanno pey ho ba aar sood di, kuun talindu pey. » ¹⁷ Min maajirnay ku Iisa, daarin indiy zin kico aman : « Na raka kaawe maa ? Na diyiy a dak ko sood di, gi talaagdo pey ho ba aar sood di, gi asiy talinji. Ho pey, na diyiy a naa coone wer ka Tacco. Gamin-an raka kaawe maa ? » ¹⁸ Maajirnay indiy pey zin kico aman : « Na kaawiy a “ dak ko sood di », kar kaawoy-an raka kaawe maa ? Gi ibanno baati. » ¹⁹ Sando, Iisa iban kadar maajirnay raka indinji. Ampaa ko, na diyiko aman : « Kaawor taat a “ dak ko sood di, ku talaanno pey ho ba aar sood di, kuun talindu-an » kat, ku bal ibine baati wala maman ? ²⁰ Hadi, cokiyoŋ, naako kaawe seene : ku asa ale ho ku asa marmile. Gee ku duniiner gay asa site. Ku asa taabiye, kar taabinko gay yaa newse in galal. ²¹ Daatik taat atti awaata, ta taabiya dakina. Ta taabiyiy-ak, asaan wiktinti ta weendi nec ko. Kar ya mic amil koŋ gay, kodok di, ta rawtiit taabinti ho ta aaciyo, asaan ta wee roŋ gemor. ²² Kuŋ sa, din ku taabiyaw. Kar gay, nu asaako talinjo pey, ho do yiriy taar-at,

aditko yaa miine in galal, ho galal-at, waan gaamaado pey minninko tak-tak.

²³ « Yiriy taar-at, ku indaanno pey yoo maanna. Ka seener nu kaawaako waraŋ : ay maan kaak ku indiy in sindu, Tanni yaako berinji. ²⁴ Yoo dinka, ku bal inde misa maan in sindu. Indiguwoŋ ho kuu gase. Ansii kat, aditko yaa miine in galal. »

Iisa gedirtit ko do duniiner

²⁵ Iisa kaawtu pey aman : « Nu kaawkon gamin-an okinco in dele ka danlal. Kar gay, wiktin asaw taat nu deliikonno pey danla. Naako kaawen ko waraŋ di do bi ka Tanni. ²⁶ Yiriy taar-at, kuu inde Buŋ in sindu. Nu kaawaakonno a naako inde Tanni do bi kanjo, ²⁷ asaan ka seener, Tanni meenji elgiiko. Na elgiiko-ak, asaan ku elgiinu ho ku aamin kadar nu as min do Buŋdi. ²⁸ Nu as min do Tanni ho nu goytu do duniiner. Din gay, nu rasaat ko duniin-anta ho nu coona wer ka Tanni. » ²⁹ Maajirnay diyiji aman : « Tal di, din ki kaawa ko waraŋ. Ki dello pey danla. ³⁰ Din ni tal ko kadar kin iban gamin okinco, nam gamin kuuk gee rakiy yaan inde oki. Do taar-an ko, ni aaminiy kadar ki as min do Buŋdi. » ³¹ Iisa telkiico aman : « Din ja kat ku aamine walla ? ³² Hadi, wiktin asaw ho taar as ko, taat ku asiy totire, ay gem di yaa ice botiliy, kuun rasindu keedu. Kar nun gay keedudo, asaan Tanni goy in nunu. ³³ Gamin-an, nu kaawkon min dinka, asaan kuu goye in aapiye in nunu. Ka seener, kuu taabiy do duniiner. Kar gay, duunon masisko, asaan nun gedirtit ko do duniiner-anta. »

17

Iisa inda Buŋ do bi ka geenji

¹ Min Iisa kaawtu pa-ak, na jaaliig kaay ho na indiig Tacco Buŋ aman : « Baaba, wiktinti ase. Beror ko *darjine do nun kaak Ronjin a nun sa, naa gaarin darjinen. ² Ki berduug gee okinco do pisindu. Ansi-ak, naaco bere goye ka gaasdo do gee okinco kuuk ki beriidu-anju. ³ Goye ka gaasdo-ak, illa nuun ibine, kin Buŋ keejin di ka seener, ho nuu ibinin pey naar kaak ki tabirtu, nun ko Iisa Masi. ⁴ Nu gaarit darjinen do adiy ka kidar ho nu gaasit ko riy okintit taat

ki beriidu a naa gine. ⁵ Diŋ gay, Baaba, berduut ko darjin unçi loci. Darjin-at, nu ginit ko in kinke min duniin bal kilgiye misa.

⁶ « Gee kuuk ki dobtu min do duniiner ho ki beriidu-ak, nuur ibingicin, asaan nu gaarincin loco. Nu gaarincin a nuun ibine. Okinco, nu kunjin, ki berduugu ho nu karmiya kaawon. ⁷ Diŋ nuur iban kadam gamin okinco kuuk nu gintu asa min locin, ⁸ asaan nu gaarcot kaawon taat ki beriidu ho nu cokiya. Nu iban kadam ka seener, nu asa min locin ho nu aamin kadam na kin ko tabirintu.

⁹ « Nu indaacinno do bi ka gee ku duniiner, kar gay, nu indacin do bi ka nuur kuuk ki beriidu, asaan nu kunjin. ¹⁰ Gee okinco kuuk kuntu, nuur kunjin, ho gee okinco kuuk kunjin, nuur kuntu. Ho in gee nuur-an ko, nu gaariy darjiner. ¹¹ Diŋ gay, nun, naa rasin ko duniine ho naa coone do werin. Nuur gay goy misa do duniiner. Baaba, kin kaak *cawar aale, gooygu in gudurre tanji, gudurre taat ki beriidu. Gooygu a nuu kuuniye ar gem rakki, ar kinke in nunu, gi rakki. ¹² Wiktin taat nu goyiy in nuura, nu gooyig in gudurren taat ki beriidu. Nu gooyigu nam waanco sa bal rawte, illa naar kaak yaa rawte a kaaw taat nu siirtu do Kitamner yaa ase do werti. ¹³ Diŋ gay, nun coona ko do werin. Ya nu kaawa pa-ak wiktin taat nu goy misa do duniin-an, nu kaaw a galal taat nu gintu yaa miinin aditco tak. ¹⁴ Nu gaarcot kaawon, kar gee ku duniiner gay yilgu, asaan nu attanno in nuura, ar nun oki attanno in gee ku duniiner-aku. ¹⁵ Nu indaacinno a kii imilin min do duniiner, kar gay, nu indacin a kii gooyin min do *Seetanner. ¹⁶ Nuur gee ku duniinero ar nunu gemtifo. ¹⁷ Ginu a nuu kuuniye kunjin tak-tak in botol ta seener. Seen gay, taar ko kaawon. ¹⁸ Nu tabiraag gee-ak do adiy ka kidar, ar nun oki, ki tabirin do adiy ka kidar. ¹⁹ Do bi kanco, nu ras zir okinji loci a nuur oki yaa kuuniye geenji tak-tak.

²⁰ « Kar gay, nu indaacinno do bi maajirnar kuuk goy dinka-an di, nu indacin oki do bi ka gee kuuk asa aamine in nunu in kaaw taat nuuco kaawe. ²¹ Nu indacin a nuur okinco yaa kuuniye rakki. Baaba,

kin goy in nunu ar nun goy in kinke, nu raka a nuur oki yaa nune in ginte a gee ku duniiner yaa ibine kadam kin kat tabirintu. ²² Nu bercot darjin taat ki beriidu lotu a nuu kuuniye ar gem rakki, ar kinke in nunu, gi rakki. ²³ Nun goy in nuura ho kin goy in nunu. Ansi-ak, nu gin botol taat nuu kuuniye ar gem rakki di, ho ampaa ko, gee ku duniiner yaa ibine kadam na kin ko kaak tabirintu ho ki elgiigu ar kaak ki elgiinu.

²⁴ « Baaba, gee-an, ki berduugu. Nu raka a nuu goye in nunu ay wer kaak nu goyiy. Ampaa ko, nuu talin darjiner. Ki berduut darjine-at, asaan ki elgin min duniin bal kilgiye misa. ²⁵ Baaba, kin ginaag ay maan in botiliy. Gee ku duniiner, nuur balin ibine. Kar nun gay ibinincin ho geendu-an sa ibin kadam kin ko kaak tabirintu. ²⁶ Nu gaarincin loco ho naan gaare pey a ele kaak ki elgiinu yaa goye loco oki. Ho nun meendu sa, naa goye in nuura. »

18

Obinji ka Iisa

(Matiye 26.47-56, Maark 14.43-50, Luk 22.47-53)

¹ Min Iisa gasiit kaawoy-ata, na uctu in maajirnay ho nu deettu aar corkilol kaak nu koliy Sedron. Wer-ak gin jineene. Iisa in maajirnay unjitu do jineen-aka. ² Wer-ak, Zuudas kaak asaaji isine do Iisa sa ibingiga, asaan wer-ak, Iisa in maajirnay jaawgiy in menaw. ³ Hiyya, do wer-ak, Zuudas uctu in askirin ku Room ho in askirin ku agindaw ku gay satkiner in ku Pariziyennar. Na ogiriico ho na iyig do jineen-aka. Askirnak sok garti, biruwna ho in lampina. ⁴ Iisa gay, naar iban ko maan kaak yaaji ase. Ampaa ko, na asiico moota ho na indiigu aman : « Ku bariya waa ga ? » ⁵ Nuur gay telkiji aman : « Ni bariya Iisa kaak min Nazareet. » Iisa diyico aman : « Na nun ko anka. » Do wer-ak, Zuudas kaak isinaaji do Iisa-ak sa goya. ⁶ Do wiktin taat Iisa diytu aman : « Na nun ko anka », nu dendirtu aaro ho nu sollitu keder. ⁷ Iisa indiig pey aman : « Ku bariya waa ga ? » Nuur gay diyiji aman : « Ni bariya Iisa kaak min Nazareet. » ⁸ Iisa telkiico aman : « Nu diykon doo a nun ko anka. Ya na nun di kaak ku

bariyiy-ak, rason maajirnar-an yaa deete. »⁹ Na kaawtu ansi-ak, asaan kaaw taat na kaawtu awalle yaa ase do werti aman : « Baaba, min gee kuuk ki beriidu-an, nu bal rawte yoo waan minninco. »*

¹⁰ Hiyya, do wer-ak, Simon Piyer kaak gin *seepin-ak ceepiiga ho na asidiig gay riyor kaak gina riy do *mee satkiner ka tatko ho na dukumiijit dengey ta meeda. Gay riyor-ak, sinji Malkuus. ¹¹ Iisa gay diyiji do Piyer aman : « Unjig seepinen-an do caapoy. Ya locin-ak, taabin taat Tanni kaawtu a naa taabiye-at, nu aawaatdo walla ? » ¹² Min naar-ak, askirna in tatkuwco, in askirin ku agindaw ku Yuudinnar okinco, nu obiig Iisa ho nu duuniiga.

Iisa do unji ka mee satkiner ka tatko

¹³ Hiyya, nu iyijig ja do gem rakki, sinji *Han. Naar gay, takan daacyi ta *Kayip. Do elig taar-at, Kayip ko *mee satkiner ka tatko. ¹⁴ Naar ko kaak taayig agindaw ku Yuudinnar aman : « Guna ya gem rakki di mat do bi ka gee okinco. »

Tatire ka Piyer do bi ka Iisa

(Matiye 26.69-70, Maark 14.66-68, Luk 22.55-57)

¹⁵ Simon Piyer in giji *maajirince ka pey aadaag Iisa. Maajirince ka pey-ak gay, mee satkiner ka tatko ibingiga. Paa ko, na unjitu in Iisa do ger ka mee satkiner ka tatko. ¹⁶ Kar Piyer gay pey kara do bit ka botildi. Hiyya, maajirince kaak mee satkiner ka tatko ibingiy-ak amiltu kara. Na kaawiitit do daatik taat gooya botol a taa rasi Piyer yaa unje oki. ¹⁷ Wiktin taat Piyer unjiyo, daatik taat gooya botol-at indiig aman : « Kinke oki min maajirnay ku gem-an doo ? » Piyer telkiitit aman : « Ha'a, nun maajirinceydo. »

¹⁸ Do wiktin taar-at, us diyaw. Paa ko, gay riyor in askirin kuuk gooya wer-ak biytu ako nu ooriyo. Piyer sa peytu in nuura, na ooriyo.

Mee satkiner ka tatko indiig Iisa

(Matiye 26.59-66, Maark 14.55-64, Luk 22.66-71)

¹⁹ Kar mee satkiner ka tatik indiig Iisa do bi ka maajirnay ho do bi ka bilde kaak na bildiy gee. ²⁰ Iisa gay telkiiji aman : « Nun kaaw bal cigile do unco ka gee okinco. In menaw, nu bildigiy gee do geray ku salaaner ho do *ger ka Bundi. Nu bal kaawe maan tak-tak in cigile. ²¹ Kar maa di ki indiin pey ? Ya ki rakaw, indig ja gee kuuk dorintu. Nuur iban taat nu kaawiico. » ²² Do kaawoy taar-at, askirince rakki min kuuk peya do wer-ak baasiig Iisa. Na kaawiiji aman : « Ampaa kat ki telkiiji do mee satkiner ka tatko walla ? » ²³ Kar Iisa gay telkiiji aman : « Ya nu kaaw jookumo, gaarduug ja nigindu. Kar ya kaaw taat nu kaawtu-an kat do werti gay, maa di ki baasiinu ? » ²⁴ Min naar-ak, *Han naamiig Iisa do *Kayip, *mee satkiner ka tatko. Wiktin taat na naamiijiga-ak, Iisa, nu bal ipirin misa.

Tatire ka Piyer

(Matiye 26.71-75, Maark 14.69-72, Luk 22.58-62)

²⁵ Wiktin taar-at, Piyer gay oora misa ako. Kar nu indiig pey aman : « Kinke oki min maajirnay ku gem-an doo ? » Kar Piyer gay tatirtu aman : « Ha'a, nun maajirinceydo. » ²⁶ Kar min gay riyor kuuk gina riy do mee satkiner ka tatko-ak, goy gem rakki jaamay ka gem kaak Piyer dukumtu dengey-aka. Gem-ak diyiji do Piyer aman : « Kinke-an, nu balin tale in Iisa do jineendi walla ? » ²⁷ Piyer gay tatirtu pey. Hiyya, do wer-ak, kokir boogtu.

Iisa do unji ka Pilaat

(Matiye 27.1-2,11-14, Maark 15.1-5, Luk 23.1-5)

²⁸ Kar in kawtir kawtira, nu amiltu min do ger ka *Kayip ho nu iyig Iisa do ger ka Pilaat, tatkaw ka Room. Kar agindaw ku Yuudinnar-ak bal unje, asaan nu rakaado nige zinkico uudin taat *gaanu-unco diytu awalle min nuu tee tee ka *Paakdi. ²⁹ Ampaa ko, Pilaat amiliico, na dakiig gas kara. Kar na indiig aman : « Gem-an, ku gasji maa kaawra ? » ³⁰ Agindaw-ak telkiiji aman : « Ya gem-an kat bal nige-ak, zer ni iyaajigdo anne.

* 18:9 Wer ka gase kaawor do Yaaya 6.39, 17.12.

» ³¹ Pilaat gay diyiiico aman : « Di njaar-ak, obonga ku maaniiko, ku baayiy deen kaawoy uudin taat gaanuunko diytu. » Njuur gay telkiiiji aman : « Nin bal gine botol taat nii dee gemo. » ³² Iisa gay kaaw ja ko maman na asiy mate. Ansii kat, uudin taat agindaw-ak kaawtu, kaaw-at astu do werti.

³³ Min njaar-ak, Pilaat unjitu pey do geriy, na koliig Iisa, kar na indiiig aman : « Has, kinke-an ko sultan ka Yuudinnar walla ? »

» ³⁴ Iisa telkiiiji aman : « Kaawon-an, ki meenjin di pakire wala gee ku pey kat kaawjin bir ? » ³⁵ Pilaat gay kaawiiiji aman : « Ya locin-ak, nu *Yuudinçe walla ? Njuur gee ku darren in agindaw ku gay satkiner kat iyinçin lotu. Kaawor ja, ki nig maa ? »

³⁶ Iisa telkiiiji aman : « Jardor tanto, taar do duniinerro anne. Zer ya jardor kat anne-ak, wiktin-an, geendu jilintu ko min do pise ku agindaw ku Yuudinnar. Kar gay, jardor tanto, taar do duniinerro anne. » ³⁷ Kar Pilaat indiiig aman : « Ya pa-ak, kinke-an ko sultan doo ? » Iisa gay telkiiiji aman : « Kin meenjin kaawit ko. Nun, nu weentu ho nu as do duniiner asaan naa gaare seene. Gee kuuk raka seene, njuur cokiya kaawor. » ³⁸ Pilaat indiiig Iisa aman : « Seen gay taar maa ? »

Pilaat berig Iisa njuu doodin ka etor

(Matiye 27.15-31, Maark 15.6-20, Luk 23.13-25)

Min Pilaat kaawtu pa-ak, na dakiig gas pey Yuudinna-aku ho na kaawiiico aman : « Gem-an, nu balji gase kaaw taat yaa iye muutuy. » ³⁹ Kar gay, kun gin aadin taat nu pikgiyko gem ka danayner do iidin ta *Paakdi. Kar din gay, ku raka naako pikiin sultan ka Yuudinnar walla ? » ⁴⁰ Njuur gay kooliiji aman : « Ha'a, njaarro. Ni raka Barabaas ! » Sando, Barabaas-ak gay, njaar bandinçe.

19

Pilaat ooy a njuu doodin Iisa

¹ Pilaat unjitu pey do geriy. Na diyiiico do askirnar a njuu koocin Iisa in kordingo. ² Askirna-ak siyiiiji jakumne ta sultinniidi ta jamiidi. In ajimiye kaak nu ajimiyiiga-ak, nu isiijit do kaay. Kar pey nu isiiji batik ta sultinniidi taat dindiko. ³ Nu baawiiiji

moota, kar nu ooyiiji aman : « Gem kol sultan ka *Yuudinnar, seek ! » Kar nu koociiga.

⁴ Pilaat amiltu pey kara. Na diyiiico do Yuudinnar aman : « Talon ! Naakon imilin Iisa kara. Ansi-ak, kuu ibine kadar nu balji gase oorin taat yaa iye muutuy. » ⁵ Hiyya, Iisa amiltu kara in jakumne ta jamiidi do kaay ho in batik ta dindik-at do ziy. Pilaat diyiiico aman : « An gemko ! » ⁶ Min agindaw ku gay satkiner in askirin kuuk gooya *ger ka Bunji taliig Iisa-ak, nu teestu koole aman : « Doodig ka etor ! Doodig ka etor ! » Pilaat gay kaawiiico aman : « Icon ku maaniiko dakon doo ka etor, asaan nun-an balji gase oorin taat yaa iye muutuy. » ⁷ Gee-ak telkiiiji aman : « Nin gin *gaanuun kaak kaawa a nnaa mate, asaan na diya a na Ron ka Bunji. » ⁸ Min Pilaat dortu pa-ak, kolaw obiig pey dakin paka. ⁹ Na unjitu pey do geriy. Kar na dakiig gas Iisa ho na indiiig aman : « Kinke asa min momo ? » Kar Iisa gay balji telke yoo maanna. ¹⁰ Min njaar-ak, Pilaat diyiiiji aman : « Lotu kat ki rakaado kaawe ? Ki ibanno a nu gin botol taat naan pike wal taat naan doode ka etor walla ? » ¹¹ Iisa telkiiiji aman : « Ya ki gin botol taat kiin doodin ka etor-ak, illa taat Bun beriijin min kuwa. In taar-ak kat, njaar kaak berintu do pisinjin ic kaya pak tanjin. »

¹² Min njaar-ak, Pilaat bariya ko botol taat nnaa pikiin Iisa di. Kar Yuudinna gay tees pey koole aman : « Ya ki pikig gem-an, ki royaydo ka sultan ka tatik ka Room ! Asaan gem kaak gina ziy sultan-ak, njaar adiney ka sultan ka tatik ka Room ! » ¹³ Min Pilaat dortu pa-ak, nnaa imiliig Iisa kara. Na goytu do wer ka seriiner kaak nu pintu in dambay. Wer ka seriiner-ak, Yuudinna kolaag in kaawco a « Gabbata ». ¹⁴ Sando, ka kawtinti gay iidin ta *Paakdi. Pat ot yiriyo. Do wer-ak, Pilaat kaawiiico aman : « Talon, an sultinko ! » ¹⁵ Njuur gay teestu pey koole aman : « Ibiniy weriy ! Ibiniy weriy ! Doodig ka etor ! » Pilaat indiiig aman : « Ku raka naa doodin sultinko ka etor walla ? » Agindaw ku gay satkiner telkiiiji aman : « Ni bal gine sultan ka pey. Sultinni-ak, njaar ko sultan ka tatik ka Room-an di.

» ¹⁶ Hiyya, Pilaat beriicog Iisa, ɲu ɓaayiy doodɪn ka etor. Kar askirna-ak obiiga ho ɲu deettu in ɲaara.

Doode ka Iisa ka etor
(*Matiye 27.32-44, Maark 15.21-32, Luk 23.26-43*)

¹⁷ Wiktin taat Iisa amiliy min do geegirdi-ak, meenji di icig etoy kaak ɲu ɓaayiy doodɪnɲi. ɲa aaniytu wer kaak ɲu ɓaayiy doodɪnɲi-aka. Wer-ak, ɲu kolaag a « Dawik ta kaar » ho in kaaw ta *Yuudinnar gay, ɲu kolaag a « Golgota ». ¹⁸ Min ɲu ottu do wer-ak, askirna-ak doodiig Iisa ka etor. ɲu doodtu pey gee seer ka atiydi, rakki do meeday, rakki gay do ɲugilay. ¹⁹ Pilaat diyiico do geenji a ɲuu siire maanna, ɲuu doodɪn ka etoy ka Iisa. Maanna-ak, ɲu siirji aman : « Iisa kaak min Nazareet, sultan ka Yuudinnar. » ²⁰ Yuudinna dakina garkiyiig maan kaak ɲu siirtu-aka, asaan wer kaak ɲu doodiig Iisa-ak mootan di in geeger. Ho siire-ak sa, ɲu siirig in kaaw ta Yuudinnar, in ta Roominar ho in ta Greknar. ²¹ Min agindaw ku gay satkiner ku Yuudinnar taliig maan kaak Pilaat siirtu-ak, ɲu ɓaawiji. ɲu diyiji aman : « Maa di ki siiriy aman : “ Sultan ka Yuudinnar ” ? Nin raka kii siire aman : “ Gem-aɲ diya a ɲa sultan ka Yuudinnar. ” » ²² Pilaat gay telkiico aman : « Kaaw taat nu siirtu-at, nu siirta. »

²³ Askirin gay, min ɲu doodiig Iisa ka etor, ɲu deediit kesuuney werin pood, ay gem di ictu wer rakki. Kar ɲa gin pey batik yaarko taat bal orpe, ɲu azit werti rakki di min kuwa yoo baata. Taar sa ɲu iciita. ²⁴ Do bit kanti ko, askirin kaawtu benannico aman : « Dakinte eerintido. Kanjinte kanjen di. Gem kaak ta galji di yaa icinti. » Ampaa ko, kaaw taat ɲu siirtu do Kitamner astu do werti aman : « ɲu deedit kesuuner ho ɲu kanje in batkor ta yaarko. »*

²⁵ Moota in et kaak ɲu doodiig Iisa-ak gay, daad peya ede, ɲuur atan Iisa, in booti Mariyam, in daaciy ta Kilopaas ho in Mariyam taat min geeger ka Magdala. ²⁶ Wiktin taat Iisa taliit yaaco ho ɲa taliig *maajirinɲey kaak ɲa elgiyo peya

do serpiti-ak, ɲa diyitit aman : « Iya, an ko ronke. » ²⁷ Kar ɲa kaawiji pey do maajirinɲey aman : « An ko yaako. » Min ɲaar-ak di, maajirinɲey-ak iyiit atan Iisa do geriy.

Muut ta Iisa
(*Matiye 27.45-56, Maark 15.33-41, Luk 23.44-49*)

²⁸ Min ɲaar-ak, Iisa kaawtu aman : « Ibin diyaanu. » Ka seener, ɲa ibina ko kadar riyoy gaase, ɲa kaawtu pa-ak a kaaw taat ɲu siirtu do Kitamner yaa ase do werti. ²⁹ Do wer-ak gin bardil miin in maam tooro ku *biɲdi. Askirna-ak ictu bit ka jardor, ɲu duuniit do kordɪn ta et kaak ɲu kolii « Isoop ». ɲu coopiig do maamar, kar ɲu ɲaamiijig do bi ka Iisa. ³⁰ Min Iisa aawiiga, ɲa diytu aman : « Hiyya, ta nece. » Min ɲaar-ak, ɲa oniig kaay ho ruwwiney amiltu.

ɲu waacig Iisa do serpey

³¹ Uudin taat ɲu siya ko zinɲico do yiriy ta *sabitdi, agindaw ku *Yuudinnar bal rake a momtin kuuk ɲu doodtu-ak yaa goye pey kuwan di. Asaan yiriy ta sabit-at, taar yaarko. Hiyya, ɲu kaawiji do Pilaat a ɲaaco kaawe do askirnar ɲuu ɓaa yiimin asinco ku gee kuuk ɲu doodtu-aku. ³² Hiyya, askirna-ak ɓaawtu. Gee kuuk ɲu doodiig in Iisa-ak, ɲu yiimicog asinco. Ay gem di, ɲu yiimig asinji rakki rakki. ³³ Wiktin taat ɲu otiji do Iisa gay, ɲu gasig ko ɲa mate. Min pa-ak, ɲu bal ko yiimin asinji. ³⁴ Kar min askirna-ak, rakki ictu garta, ɲa waaciig Iisa do serpey ho baar in amay amiltu. ³⁵ Gem kaak siirkoɲ gamin-aɲ talig in odinay ho kaawoy-an ka seener. ɲaar meenji iban kadar kaawoy taat ɲa kaawiy-an ka seener ho ɲa kaawiy a kuɲko oki yaa aamine. ³⁶ Kar awalle gay, ɲu siir do Kitamner aman : « Yoo kaasoy rakki sa, ɲu bal yiiminji. »† Maanna-aɲ kuuniytu asaan kaaw-an yaa ase do werti. ³⁷ Do wer ka pey ɲu siir do Kitamner aman : « Yiriy rakki, odinco, ɲu asa aaniyin do ɲaar kaak ɲu waacig do serpey. »‡

* **19:24** Wer ka gase kaawor do Soom 22.19. † **19:36** Wer ka gase kaawor do Ekzood 12.46, Nombir 9.12 ho Soom 34.21. ‡ **19:37** Wer ka gase kaawor do Zakariya 12.10.

Unje ka Iisa do maginer
(*Matiye 27.57-61, Maark 15.42-47, Luk 23.50-56*)

³⁸ Min gamin-an birtu, gin gem rakki min geeger ka Arimate kaak nu kolaag Yuusup. Naar sa maajirin-cey ka Iisa. Kar na bal kaawe do geemir, asaan na gina kolaw do agindaw ku Yuudinnar. Na baawiji do Pilaat ho na dakiig inda a naaji rase botol, na baayiy paayin zi ka Iisa. Hiyya, Pilaat ooytu Yuusup baa paayinji, na baayiy tiisinji. ³⁹ Kar gin pey gem ka pey, nu kolaag Nikodeem. Naar ko kaak awalle baawji dak ko do Iisa in aando-aka. Naar gay iytu itir kaak na amsig buw ku atay kuuk nu koliy « miir » in « alowes ». Itir naar-ak, oominkuwi yaa nece in jelin ka amiydi. ⁴⁰ Yuusup in Nikodeem ictu jardo, nu koc-kiciitit itir uudin taat Yuudinna gingiy ya nu tiisa geenco, kar nu maliyiig zi ka Iisa in kapanne. ⁴¹ Do wer kaak nu doodiig Iisa-ak gay gin jineene rakki. Kar atta do jineendi-ak gay gin magin taat nu baltit unje misa gemo. ⁴² Uudin taat ka kawtinti sabit ko, pey magin-at sa moota di-ak, hiyya, nu unjiig zi ka Iisa do maginer-ata.

20

Nu bal gasin zi ka Iisa do maginer
(*Matiye 28.1-8, Maark 16.1-8, Luk 24.1-12*)

¹ Yiriy ta dumaas, Mariyam taat min Magdala saktu, ta baayiy do maginer. Min ta ottu, ta tala kar dambi kaak nu dibiriit magin-ak, nu tunkilig serpiya. ² Hiyya, ta yeepu in gadi, ta dakiig gas kun Simon Piyer in maajirin kaak Iisa elgiyo ho ta kaawiico aman : « Nu imilig *Rabbinte, kar ni ibanno wer kaak nu diyiga. »

³ Min Piyer in *maajirin-ce-ak doriit kaawti, nu uctu ho nu aaniytu do maginer. ⁴ Do baanco-ak, nu gada di. Kar gay, maajirin-ce kaak rakki-ak gada pakgig Piyer. Ampaa ko, na ogiriiji do maginer. ⁵ Kar na yogiltu do maginer. Na taltu jarda di goy keder, kar gay, na bal unje. ⁶ Kar ba aar, Simon Piyer sa ottu. Min na ote, naar-ak unjitu kalak do maginer. Naar sa taliig jarda kuuk goy keder-aku. ⁷ Na taliit pey

jarid taat nu maliyiig kaay ka Iisa. Jardo-at, nu bal diyin sawa in jarda ku awalle-aku. Kar gay, nu maliyit keetiti ho nu diyig keetiti. ⁸ Min naar-ak, maajirin kaak ogirji do Piyer do maginer-ak unjitu oki. Na taltu in odinay ho na aamintu kadar Iisa nooye. ⁹ Ka seener gay, yoo yiriy taar-ata, maajirin bal ibinin kaaw taat nu siirtu do Kitamner taat diya a Iisa asa nooye min datik ta gee kuuk mate. ¹⁰ Hiyya, maajirin kuuk seer-ak yeepu do geriyco.

Iisa num in Mariyam taat min Magdala
(*Matiye 28.9-10, Maark 16.9-11*)

¹¹ Mariyam taat min Magdala-at gay yeepu pey do maginer. Ta peyiy do bit ka maginer ho ta aliyo. In alinti, ta yogiltu atti ka maginer ¹² ho ta taltu *dubal ku Bun di seer kuuk is batik portik kar. Nu goy do wer kaak nu diyig zi ka Iisa, rakki in kaay, rakki in asinji. ¹³ Dubal ku Bun di-ak indiit aman : « Kan ala maa ga ? » Taar gay telkiico aman : « Nu imilig *Rabbiner, kar nu ibanno wer kaak nu diyiga. »

¹⁴ Min ta kaawtu pa-ak, ta kolsitu ho ta taliig Iisa peya do wer-aka. Kar gay, ta bal ibininji. ¹⁵ Kar Iisa indiit aman : « Kan ala maa ga ? Ka bariya waa ? » Mariyam gay ginig a na gay gooye jineendi, ta diyiji aman : « Gem kol sinji, ya na kin kat icig sa, gaaror weriy, nu baayiy icinji. » ¹⁶ Iisa koliit in sinji aman : « Mariyam ! » Ta kolsitu ho ta kaawiji in kaaw ta *Yuudinnar aman : « Rabbuni ! » Ansi-ak aman : « Gem kol Tacco ! » ¹⁷ Min naar-ak, na diyitit aman : « Dakin obindudo, asaan nu bal coone misa do Tanni. Kar gay, dakig gas sintar, diyco a nun coonaji do Tanni kaak Takko oki. Nun coona do wer ka Bun du kaak Bun ko oki. »

¹⁸ Hiyya, Mariyam taat min Magdala-at yeepu, ta dakiig gas maajirnay ho ta miniig aman : « Nu talig Rabbine. » Kar ta osiicot kaaw taat na kaawiititi.

Bayne ka Iisa do maajirnay
(*Matiye 28.16-20, Maark 16.14-18, Luk 24.36-49*)

¹⁹ Do dumaas taar-at di, in maako, maajirin numtu do ger rakki. Ger-ak, nam nu dibirin in kerle min atta, asaan nu gina

kolaw do agindaw ku Yuudinnar. Do wiktin taat nu goyiyo, Iisa astu, na peytu do datikco ho na kaawiico aman : « Aapiy taa goye in kunjo ! » ²⁰ Min na kaawtu pa-ak, na gaariico pisinji in serpey. Min maajirin taliig Rabbin-ak, aditco gintu portiko. ²¹ Iisa diyiiico pey aman : « Aapiy taa goye in kunjo ! Uudin taat Tanni tabirintu do datikko, nunu oki tabiraako do adiy ka kidar, ku baayiy gine riyor. » ²² Min na kaawtu pa-ak, na biyiriico usu ho na diyiiico aman : « Ooyon Ruwwin ta Bunji. ²³ Nu diyaako, ya ku saamiy zunuubinna ku gemor, Bunj sa yaaji saamiye. Kar ya ku poo saamiye zunuubinna ku gemor gay, Bunj sa saamiyaajido. »

Iisa kaawa in Tooma

²⁴ Yiriy taat Iisa asiico do maajirnay-ak, rakki minnino ginno. Naar sinji Tooma kaak nu koliy oki Didim. ²⁵ Kar ba aar Tooma astu. Eenji kaawiji aman : « Ni talig Rabbine ! » Kar Tooma gay telkiico aman : « Ya nun kon di bal tale delin ku pontinar kuuk do pisinji, ya nu bal naame kormor do delin ku pontinar ho ya nu bal naame pisindu do del taat do serpey, nu aaminaado bat. »

²⁶ Astu suugin ta pey, yiriy ta dumaasdi, maajirnay ku Iisa numtu pey do ger-aka. Kar yiriy taar-at, Tooma goya. Ger-ak, nu dibirig pey in kerle min atta. Kar Iisa asiico pey, na peytu datikco ho na kaawiico aman : « Aapiy taa goye in kunjo ! » ²⁷ Kar Iisa diyiji do Tooma aman : « Kin kaak meela-anja, talig pisindu ho naam kormon anne. Naamig pey pisinjin do del ta serper. Min yiriyta-an, pey ko min meelo ho aaman ! » ²⁸ Tooma telkiiji aman : « Kinje Rabbiner ho Bunji ! » ²⁹ Iisa diyiji aman : « Ki aamintu asaan ki talintu. Kar gay, nu diyaajin, galal do gee kuuk balin talindu ho aamine. »

Baati ta maktumne-anta

³⁰ Iisa gin pey gamin kuuk ajbay dakina kuuk maajirnay taltu in odinco. Kar gay, waan bal siirin atta do Kitamne-anta. ³¹ Kar gay, gamin okinco kuuk nu siirtu-an, nu siirig a kuu aamine kadar Iisa, naar Masi kaak Bunj doftu, ho naar ko Ronj ka

Bunji. Ya ku aamin do kaaw-anta, in sin kunji, kuu gase goye kaak tab.

21

Iisa bayinco do maajirnay ku peesira

¹ Ba aar, Iisa bayniico pey do maajirnay do bi ka barre kaak nu koliy Tiberiyaad. Talon maman na bayniico. ² Maajirnay ku Iisa peesira goy werco rakki. Nuur gay kun Simon Piyer, in Tooma kaak nu koliy Didim, in Natanayeel kaak min Kana kid ka Galile, in koogin ku Zebede ho in maajirin seer ku pey. ³ Simon Piyer diyiiico do eenji aman : « Nu baa cabe boosi. » Nu kaawiji aman : « Gi baa sawa. » Hiyya, nu daktu nep markabco ho nu deettu. Nu daktu tees cabe. Kar do aando taar-at, nu bal gase yoo maanna.

⁴ Min wer wale, Iisa peyiico do gongumor. Kar maajirnay gay bal ibininji. ⁵ Iisa indiig aman : « Gem kol kooginay, has ku bal ice yoo maanna ? » Nuur gay telkiiji aman : « Hii ! Yoo maanna, ni bal ice. » ⁶ Iisa diyiiico aman : « Di naar-ak, pikkiron ribinko in pise ka meeda, ek di, kuu gase. » Hiyya, nu pikkiriit ribinco uudin taat na kaawiico. Kar ta miintu nam nu gedarro daaninti. ⁷ Maajirin kaak Iisa elgiy-ak diyiji do Piyer aman : « Gem kaak kaawte-an, na *Rabbine ! » Min Piyer dortu a na Rabbin-ak, na isiit batkoy taat na cimtu wiktin taat na baay cabe ho na galto do amiydi. ⁸ Maajirin ku pey-ak gay daaniit ribinco in boosti ho nu coktu do gongumor in markabco. Asaan gongum serekdo, naa nece ar kocingil miy seer di. ⁹ Min nu paaytu keder, nu taltu ako taat nu leetit boos kuwa ho nu taltu pey mappa. ¹⁰ Iisa diyiiico aman : « Iyundu min boosko kuuk ku soktu-anju. » ¹¹ Hiyya, Simon Piyer coktu ka markabar, na daaniit ribin keder. Atta ta gin boos ku aginda miya in orok beey in subba (153). Kar in dakinaw ta boosir-an sa, ribinco bal eere. ¹² Iisa koliig aman : « Ason, kuu tee. » Hiyya, nu astu. Kar waanco bal gece indin aman : « Kin waa ? » asaan nuur iban ko kadar na Rabbine. ¹³ Iisa sinjitu mootu, na ictu mappa ho na deediicoga. Kar na beriico pey boosi. ¹⁴ Bayninji naar-ak, ka subbinjar ko do maajirnay min na nooytu.

Iisa kaawa in Piyer

¹⁵ Min ɲu teetu, Iisa indiig Simon Piyer aman : « Simon, ronji ka Yaaya, has ki elgin pak eenjin walla ? » Naar gay telkiiji aman : « Hii, Rabbiner, ki iban kadar nu elgicin. » Iisa kaawiji pey aman : « Di ɲaar-ak, tal kaaco ka ron tamgir-anƙu. » ¹⁶ Kar pey Iisa indiig ɓaayiy ka seerinƙar aman : « Simon, ronji ka Yaaya, has ki elgiinu walla ? » Naar gay telkiiji aman : « Hii, Rabbiner, ki iban kadar nu elgicin. » Iisa diyiiji aman : « Di ɲaar-ak, tal kaaco ka ron tamgir-anƙu. » ¹⁷ Kar pey Iisa indiig ɓaayiy ka subbinƙar aman : « Simon, ronji ka Yaaya, has ki elgiinu walla ? » Wer-ak, Piyer adiy nigtu do bi kaak Iisa indig dees subba aman : « Has ki elgiinu walla ? » Kar ɲa telkiiji do Iisa aman : « *Rabbiner, ki iban gamin okinco. Ki iban kadar nu elgicin. » Iisa gay diyiiji aman : « Di ɲaar-ak, tal kaaco ka ron tamgir-anƙu. » ¹⁸ Cokay ! Naan kaawe seene. Do ɗubiluwin, kin meenjin duuna karraabiney, ki ɓaayiy wer kaak ki rakiyo. Kar ya ki zaɓ gay, waan ka pey kat yaan duuniiji ho ɲaan iye do wer kaak ki rakiydo ɓaawe. » ¹⁹ Iisa kaawiy pa-ak, asaan ɲa raka gaare maman Piyer asiy mate do oziliik ta Bundi. Hiyya, min ɲa kaawtu pa-ak, ɲa diyiiji do Piyer aman : « Aadnu ! »

Iisa in maajirin kaak ɲa elgiyo

²⁰ Piyer kolsitu ho ɲa taliig *maajirin kaak Iisa elgiy-ak aadaag min aarco. Naar ko kaak awalle onji dak ko do Iisa do wiktin ta teenco ho ɲa indiig aman : « Gem kol *Rabbiney, ɲa waa kaak yaan isine ? » ²¹ Min Piyer taliig maajirinco-ak, ɲa indiig Iisa aman : « Gem kol Rabbiney, di ɲaar gay, maa yaaji ase do kaay ? » ²² Iisa telkiiji aman : « Ya nun kat raka a ɲaa goye paa nam naa yeepe do duniiner gay, kin maa isgicin ? Kin aadin di ! » ²³ Do wer-ak, kabarre totiriico do datik ta sintar a maajirinco ɲaar-ak mataado tak-tak. Sando, Iisa gay diyiiji do Piyer aman : « Ya nun kat raka a ɲaa goye paa nam naa yeepe do duniiner gay, kin maa isinƙin ? » Yampa, ɲa balji diye a maajirinco-ak mataado.

²⁴ Na maajirin kaak Iisa kaawiy biy-an ko kaak kaawiig gamin-anƙu ho ɲa siiriig

siire. Di nin gay iban kadar ɲa kaawa seene.

²⁵ Iisa gin pey gamin dakina ku pey. Zer, ya ɲu siiraag gamin-an okinco-ak, nu ibina kadar adiy ka kidar okinji gediraado icinco.

Akt Riy ta paliinna ku Iisa Masi Pile ka kaawor

Luk siir makaatamna seera : taat awalle Kabarre ta Gala taat kaawa do bi ka riy taat Iisa Masi gintu kefer. Ta seerinkar gay, taar ko maktumne ta Akt-anta, taat kaawa do bi ka riy taat paliinna gintu min Buñ cooniig Iisa ho ña diyiiig do serpey. Iisa Masi, paliinna talgigdo in odinco ar ka awalle. Kar gay, ña goy datikco in Ruwwin ta Buñdi. Ruwwin-at gaayaag maajirin ku Iisa do gaare ka Kabarre ta Gala.

Luk siirit maktumne-an do gem rakki sinji Teyopil (Akt 1.1) in gee okinco kuuk raka ibine gamin kuuk kuuniye min Iisa nooytu min do muuti. Ampaa ko, ya gee dorit Kabarre ta Gala ho ñu ooyta, ñu teesiy ko Egliz. Luk gaara ja maman Egliz teestu Zeruzaleem in Yuudinna. Ña gaaraate pey maman Kabarre ta Gala taat kaawa do bi ka Iisa totirtu do kid ka Palestin okinji ho do darrinay kuuk leyig barre kaak ñu kolliy Mediteraane, nam Room, geeger ka Tatko. Kar min do werin ñuur-ak ko, diñ oki kretiyenna gaariit Kabarre-at do gee kuuk goy do adiy ka kidar okinji.

Maajirna era Ruwwin ta Buñdi

¹ Gem kol sinji Teyopil, nu siir ko do maktumner taat awalle gamin okinco kuuk Iisa Masi gintu ho kaawin okinco kuuk ña gaartu min Buñ ñaamiiga ² nam yiriy taat Buñ cooniig ka samaaner. Min ña bal coone misa, in gudurre ta Ruwwin ta Buñdi kat ña doftu gee a ñuu goye paliinna, kar ña gaariico maan kaak ñuu gine. ³ Ka seener, min ña nooytu, ña bayinco loco. Ña goy in ñuura mena orok pood ho ña gaariico gamin dakina kuuk gaara kadar ka seener, ña goy in odinay. Ña kaawco do bi ka *Meennaw ta Buñdi. ⁴ Yiriy rakki, wiktin taat ñu rakiy tee, ña diyiiico aman : « Dakon amilenno min Zeruzaleem, illa ku eren ja maan kaak Takko Buñ kaawtu a ñaako bere. Maan ñaar-ak, nu kaawkonja

ko. ⁵ Ar kaak awalle Yaaya *batiziyiiig gee in amay, diñ gay, dak ko mena sood di, Buñ yaako batiziyinjo in Ruwwiney. »

Iisa coona ka samaaner

⁶ Yiriy rakki, gee numtu in Iisa Masi ho ñu indiig aman : « *Rabbine, a do wiktin anta-an ko, kii berin pey *darjin pisinco do gee ku Israyeel* ga ? » ⁷ Iisa gay telkiico aman : « Ñaar Tanni in izinney kat ña diyiiit wiktine. Kar kuñ gay, ku bal gine botol taat kuu ibininti. ⁸ Kar gay, wiktin taat Ruwwin ta Buñdi asko paaya, ku asiy gase gudurre taat ku asiy kaawe bi kanto do geeger ka Zeruzaleem, do kid okinji ka Zude in ka Samari, ho do ay wer ka duniiner, nam kuu gaasin wer okinji. » ⁹ Min ña kaawtu pa-ak, Buñ cooniig Iisa Masi min do unco, kuwa ka samaaner. Wiktin taat ña cooniyo, uce asiig goota nam ñu talgigdo tak-tak. ¹⁰ Wiktin taat ñu wakiliy kocile-ak, tala kar gee seer kesuunco portiko do serpico. ¹¹ Kar ñu kaawiico aman : « Gee ku Galile, maa di ku peyiy kay asinjo ampa, ku kociliy samaane ? Ña Iisa kaak Buñ coontu kuwa-ak di, yeepinji sa asa gine ar kaak ku taliig ña coontu unjo-an di. »

Ñume ka paliinnar

¹² Min gee ku seer-ak deettu, maajirna paaytu min ka koot ka Olibiyennar†, ñu yeeptu Zeruzaleem. Zeruzaleem mootan di, yaa nece ar kilomeetir rakki. ¹³ Min ñu ottu Zeruzaleem, ñu unjitu geero ho ñu coktu kuwa ka gusuurdi, wer kaak ñu numgiyo. Do wer-ak, goy Piyer, Yaaya, Zaak in Andre, Pilip in Tooma, Bartelemi in Matiye, Zaak roñ ka Alpe, Simon kaak mala do darrey, ho Zuud roñ ka Zaak. ¹⁴ Ñu numgiy in menaw ho ñu indiy Buñ in gelbin rakki. Daaf daarin, in Mariyam atan Iisa, ho in sinjay ku Iisa, ñuur sa goy in ñuura.

Ñu dobig Matiyaas kat yaa makin Zuudas

¹⁵ Do mena ñuur-ak, yiriy rakki, gee ku aamine numtu maan ka miya in orok seer (120) gemo. Do wiktin taar-at, Piyer uctu

* **1:6** 'ki berin pey darjin pisinco do gee ku Israyeel' : Gee ku Israyeel era a Iisa asa icin meennaw ta gee ku Israyeel min do gee ku Room. † **1:12** 'koot ka Olibiyennar' : Koot-ak ñu kolliig pa-ak, asaan ña gin atay dakina kaak ñu kolliy Olibiye.

datikco ho ɲa kaawtu aman : 16-17 « Gem kol sinɲay, ku iban kadar Zuudas, ɲaar minninte ho riyoy sa ba serpite, kar gay, ɲaar di kaak ogirco do ɲuur kuuk as obin Iisa. Maanna-ak as do weriy asaan Ruwwin ta Bunɲi kat kaawji do Dawuud min awalle a ɲaa siirin do Kitamner a taa kuuniye ampa. 18 ɲu berji gurus do Zuudas a ɲaaco gaarin Iisa Masi. In gurus-ak, ɲa gidiytu morgo. Do wer-ak, ɲa zuɓkitu guɓ nam aadiy okinco sa booye. 19 Gee ku Zeruzaleem okinco doriig maan kaak asji do kaay ka Zuudas. Do saan taar-at ko, ɲu kolaag morgo-ak a “ Akeldamma. ” Pa-ak diya aman : “ Morig ka baarir ” in kaawco. 20 Cokiyon taat Sultan Dawuud siirtu do maktumne ta *Soom do bi ka Zuudas aman :

“ Geriy sa, ɲu pociɲji

ho waan sa goyaaɲido. ” †

ɲa siir pey aman :

“ Gem ka pey kat yaa icin riyoy. ” §

21 Do bi ka siirindi-an ko, gii ice gem kaak yaa makin Zuudas. Gem ɲaar-ak yaa gine min gee kuuk goy in ginte do wiktin taat Rabbin Iisa goyiy misa, 22 min wiktin taat Yaaya *batiziyiiga nam yiriy taat Bun cooniig kuwa ka samaaner min do datikte. Illa gem-ak yaa kuuniye minninte ginte kuuk talig in odinte nooye ka Rabbinte Iisa Masi. »

23 Min ɲu doriit kaaw ta Piyer-at, ɲu doɓtu gee seer : ka rakki, sinji Yuusup Barsabaas ho gee gay kolaag Zustuus, ka seerin kar gay sinji Matiyaas. 24 Min pa-ak, ɲu inditu Bun aman : « *Rabbin ki ibingig gelbin ka gee okinco. Gaarni min gee ku seer-an ka moon di ki doɓtu, 25 asaan gem-ak zer yaa goye *paliine yaa makin Zuudas. Yampa, Zuudas, ɲaar rasit ko riyoy ho ɲa deet kar wer ka waaliya. » 26 Hiyya, do wer-ak, ɲu indiig Bun a ɲaaco doɓe ɲaar kaak ɲa rakiyo. * Bun gay doɓiig Matiyaas. Hiyya, ɲa numtu in paliinna kuuk orok in rakki.

† 1:20 Wer ka gase kaawor do Soom 69.26. § 1:20 Wer ka gase kaawor do Soom 109.8. * 1:26 Awalle, wiktin ta gee ku Israyeel raka ibine waa kaak Bun yaa doɓe, ɲu inda ja Bun, kar ɲu siiriig sin ku gee okinco do gamnar, ɲu leeyiig gamin-ak do baldumner, ɲu sekiiya ho ɲu oriig keder. Paa kat, ɲuu tale waan kaak Bun yaa doɓe.

2

Ruwwin ta Bunɲi paaya do geenji

1 Yiriy ta iidin ta Pantekoot astu, gee ɲuur-ak numtu okinco do wer rakki. 2 Kodok di, ɲu dora kar hawin paaytu min kuwa ar us kaak abira gidi-gidi-gidi nam ɲa miniig wer ka ɲu goyiyo. 3 ɲu tala kar maan amila ar lesas ku aki, lesas-ak totirtu ho ɲu paayiy do ay kaa ka gemor. 4 Ruwwin ta Bunɲi gay miniigu ho ɲu teesit kat kaawe kaawin kuuk kuɲodo uudin taat ta gaariico a ɲuu kaawe.

5 Do wiktin taar-at, do Zeruzaleem, gin *Yuudinna kuuk obit abaadinco bombo ho kuuk asa min darrinay okinco kuuk do adiy ka kidar. 6 Min hawin-at kuuniyту, gee dakina dortu, ho ɲu astu talin maanna-aka. ɲu barjiltu asaan ɲu cokiya ɲuur kuuk kaawa kaawin kuuk kuɲodo ho ay gem di cokiya waan kaawa in kaaw ta darrey. 7 Maanna-an patiy kayco, taat ɲuu kaawen ke ɲu ibanno. ɲu indintu zin kico aman : « Okinco kuuk ku taliy-an, ɲu min Galile di walla ? 8 Maman gee-an di gediriy kaawe kaawin ku darrite ? 9 Minninte asa min ay darre : min Partees, min Medi, min Elaam, min Mezopotami, min Zuude, min Kapadoos, min Pont, ho min Aazi. 10 Goy kuuk as min Prizi, min Pampili, min Meser, min kid ka Sireen ka Libi, min Room, 11 min Kreet ho min darre ta Sogindi. Minninte goy kuuk Yuudinna ho kuuk Yuudinnado ku aada abaadin ta Yuudinnar. Yampa, okinte, gii doraagu ɲu kaawa in kaawin ku darriniyte do bi ka gamin kuuk ajbay ku Bunɲi. » 12 Okinco, ɲu ajbiyту dakina, taat ɲu kaawen ke ɲu ibanno. ɲu inditu zin kico aman : « Taar-an gay baati maa kate ? » 13 Kar daarin gay ajimiyaagu ho ɲu diyiico aman : « ɲu see aay di ! »

Piyer kaawa do geemir

14 Min ɲu cokiyту kaaw taat gee kaawtu-ak, Piyer astu unco in paliinna kuuk orok in rakki, kar ɲa kaawiico rada do geemir

aman : « Gem kol sinṭay, kuṅ kuuk Yu-
udinna inḡ kuṅ okiṅko kuuk goy Zeruz-
leem, laaṅ deṅginko samaane do taat naako
kaawe ho girsonti do taat kuuniyaw. ¹⁵ Nju
kaawa a gee-aṅ see aaye. Kar sando, ka
seenerro, taar kat daabinti pat parrik di !
¹⁶ Kar diṅ gay taat nabi Zowel kaawtu min
awalle as kat do werti. ¹⁷ Na kaaw aman :

“ An taat Buṅ kaawtu :
Do wiktin taat yaa ase,
naako paayin Ruwwiner ay wer do gee
okiṅco.

Kooginko ku miday inḡ ku daadi asiy kaawe
ar nabiinna,
do dubilko ho do gemsiko naaco bayne
gamna nuu tale.

Kar do aginiykoṅ gay, naaco kaawe inḡ
sooniika.

¹⁸ Ka seener, menaw nuur-ak,
naa berin Ruwwiner ay wero
do gay riyor kuuk miday ho inḡ kuuk
daadi.

Paa kat, nu asiy gine nabiinnar.

¹⁹ Nu asiy gine gamin kuuk ajbay dakin ka
samaaner ho keḡer oki.

Gee asa tale baar, ako, inḡ uc ku mooydi.

²⁰ Pat asa mate ho koy oki asa newse dindik
ar baar,
ja kat yaa ase yiriy ta *Rabbiner.

Yiriy taar-at yaarko ho gin *darjine.

²¹ Wiktin taar-at, ay gem kaak inda Buṅ
inḡ siṅ ku Rabbine yaa gase jile. ”* »

²² Piyer deeliit pey kaawoy aman : «
Cokiyon sellenḡ, kuṅ gee ku Israyeel, do taat
naako kaawe. Ku iban tam kadar Buṅ
gin gamin kuuk ajbay dakina do datikko.
Na ginig gamin-ak inḡ Iisa Masi kaak min
geeger ka Nazareet asaan naako gaare
kadar naar kat tabirga. ²³ Gem-ak, Buṅ
meenḡi ko berkoṅ do pisiṅko ar taat na
raktu. Naar iban ko min awalle ho na ictu
niyine do maan kaak ku asiiji gine do kaay.
Paa ko, ku beriig do gee kuuk ibanno Buṅ a
nuu doodiṅ ka etor kar naa mate. ²⁴ Kar Buṅ
gay jilig min do diiginey ho na nooyig min
do muuti asaan muut ginno gudurre kaaci.

²⁵ Ka seener gay, nabi Dawuud kaawko do
Kitamner aman :

“ Nu talaag Rabbine unṭu doo,

na goy do serpar paa kat, nu galiydo.

²⁶ Do saan taar-at ko, adir gintu portiko
ho kaawnar sa gintu gala,

asaan nu iban kadar inḡ imaandu kat
naa baay jammiye do unḡi ka Buṅdi.

²⁷ Asaan Rabbine, ki rasinno ba oole
ho ki ooyaado kadar nun gemonḡ yaa
zoode keḡer.

²⁸ Ki gaarduut botol taat bera goye
ho kiidu miiniṅ adir inḡ galal

do wiktin taat naa goye inḡ kiṅke. ”† »

²⁹ Piyer diytu pey aman : « Gem kol sinṭay,
naako kaawe waraṅ, Migite Dawuud, naar
mate, nu diyiig do girpiḡ kaak yoo diṅ
oki goy kar do darrite. ³⁰ Kar naar gay
nabiinḡe ho na iban kadar Buṅ togile a gem
rakki min do tambaay asa tee meennaw.

³¹ Sando, Dawuud naar iban ko min awalle
kadar Masi kaak Buṅ doḡtu asa nooye. Do
bi naar-ak ko, na diytu aman :

“ Buṅ bal rasiṅi do datik ta gee kuuk mate
ho ziy sa bal zoode do maginer. ”

³² Ansii ko, nu kaawiiko aman : Buṅ nooyig
Iisa Masi-aka, ho okintini, ni talig na goy inḡ
odinay. ³³ Buṅ cooniiga, kar na diyiig do
meeday, kar na beriji Ruwwiney taat na
kaawtu a naaji bere. Maan kaak na gastu
min do tacco, na berintiṅ loni. Taar-an
ko taat ku doriyo ho ku taliy diṅka. ³⁴ Ya
Dawuud meenḡi sa, naar bal coone kuwa.

Kar gay, na kaaw do bi ka Iisa Masi aman
:

“ Rabbin kaawji do Rabbiner aman :

Asu goy do meedar

³⁵ nam wiktin taat naa asiriṅ adinenḡ,
nuu gine wer ka lee asinḡinḡ. ”§

³⁶ Kar gay cokiyonḡ, kuṅ okiṅko gee ku Is-
rayeel, ibinonḡ tam kadar na Iisa Masi kaak
ku doḡtu ka etor-ak, na naar ko Buṅ diytu
*Rabbine ho Masi ! »

Gee alip subba num inḡ kuuk aamine

³⁷ Min gee-ak doriit kaaw-at, nu barjiltu
tak-tak, kar nu indiig Piyer inḡ eenḡi pali-
inna aman : « Gem kol sinṭay, ampa-ak gii
gineṅ kat maman ? » ³⁸ Piyer gay telkiico
aman : « Ibinonḡ nigiṅko ho ay gemo, nu
*batiziyiṅi inḡ siṅ ku Iisa Masi, kar Buṅ
yaako saamiyiṅ zunuubinniko ho naako

* 2:21 Wer ka gase kaawor do Zowel 3.1-5. † 2:28 Wer ka gase kaawor do Soom 16.8-11. ‡ 2:29 'girpi' : Werin
daariṅ, nu kaawa a 'pugurum'. § 2:35 Wer ka gase kaawor do Soom 110.1.

bere Ruwwiney. ³⁹ Asaan maan kaak ɲa kaawtu-ak, ɲaako berinji yoo ɔo kooginko ho ɔo gee kuuk goy serek oki. Ka seener, ɲa berinji ɔo gee okiŋco kuuk ɲaa kole. » ⁴⁰ Piyer kaawco pey kaawin dakina a ɲuu ooyiŋco ho ɲaa iskiŋco*. ɲa ɔiyco pey aman : « Gee ku diŋka-aŋ, ɲuur samaanno. Pikoŋ botilco ! Ek di kuu gase jile. » ⁴¹ Gee kuuk ooy kaawin ku Piyer-ak, ɲu batiziyiigu. Yiriy taar-at, gee gaay nece alip subba ɲumtu in gee kuuk aamin ɔo Iisa Masi.

Goye ka gee kuuk aamine

⁴² Gee okiŋco kuuk aamine obit garaan-at bombo taat paliinna bildiigu a ɲuu goye ar siŋta kuuk tacco rakki. ɲuu goye sawa : teŋco, seenco sawa ho salaanco sa sawa. ⁴³ ɔo wiktin taar-at, paliinna gin gamin dakina kuuk ajbay in gudurre ta Buŋdi ho gamin-aŋ unjiico kolaw ɔo geemir. ⁴⁴ Gee kuuk aamin-ak, okiŋco kaawco rakki ho ɲu ɲumaag gaminco sawa. ⁴⁵ ɲu giduyaag gaminco, ho gurusco-ak gay, ɲu deediig benannico, ay gem di ɔo wer kaak ɲaaji nece. ⁴⁶ Kun kawta, ɲu ɲuma in gelbin rakki ɔo hoosin ta *ger ka Buŋdi. ɔo geriyco, ɲu tiya sawa in galal, bal ice ka ziŋkico. ⁴⁷ Hiyya, ɔo wer-ak, ɲu oziliy Buŋ ho gee okiŋco elgiigu. Ansii ko, kun kawta, Rabbin jiliy gee ku pey asgiy ɲume in ɲuura.

3

Piyer in Yaaya cool gem kaak rungiye

¹ Yiriy rakki, ɔo wiktin ta salaaner in pat subba, Piyer in Yaaya coona ɔo hoosin ta *ger ka Buŋdi ka *Yuudinnar. ² ɲa gin gem rakki rungiye min ɲu weeyiiga. Kun kawta, ɲu iyiiga, ɲu diyiiig ɔo botol ta ger ka Buŋdi taat ɲu koliy « Botol taat Samaane » a ɲaa oce min ɔo gee kuuk asa unje ede. ³ Wiktin taat gem-ak taliig kun Piyer in Yaaya asa unje ede-ak, ɲa indiigu aman : « Gem kol siŋtay, berondu ɔak ɔa. » ⁴ Min ɲu doriit kaaw-at, ɲu peytu ho ɲu taliig yalaan. Kar Piyer diyiiji aman : « Talni samaane. » ⁵ Ek di gem-ak taliig samaane. ɲa hariya a wal ɲaa gasen ko maan minninco. ⁶ Kar Piyer gay diyiiji aman : « Wala nu gin gurus, wala

nu gin daabne. Kar gay, maan kaak nu gintu di, naan berinji, in siŋ ku Iisa Masi ka min Nazareet, nu kaawaajin-aŋ : ucu ho jaawu ! » ⁷ ɔo wer-ak, Piyer obiig pisiŋji ka meeda, ɲa jaaliiga. Ta bite-aŋ di, asiŋji ku gemor-ak paantu tal ⁸ ho ɲa uctu parak, ɲa peytu tal, ho ɲa teesit jiwi. ɲa unjitu in paliinna ɔo ger ka Buŋdi ho ɲa jaawiyo, ɲa beriyo, ho ɲa oziliy Buŋ. ⁹ Gee okiŋco taliig ɲa jaawaw ho ɲa ozila Buŋ ¹⁰ ho ɲu ibiniig a ɲa gem kaak goygiy oce ɔo botol taat ɲu koliy a « Botol taat Samaane » ta ger ka Buŋdi. Okiŋco, ɲu ajbiyту tak-tak ɔo maan kaak kuuniyji ɔo gem-aka.

Piyer kaawa ɔo geemir ɔo ger ka Buŋdi

¹¹ Piyer in Yaaya unjitu ba tarmi ta ger ka Buŋdi taat ɲu koliy « Tarum ta Selemaan » ho gem kaak ɲu cooltu-ak ob baaco di. Gee dakina aaniyiigu in gadco asaan ɲu ajbiy aale. ¹² Min Piyer taliig ɲu asaaco-ak, ɲa diyiiico aman : « Gee ku Israyeel, maa di ku ajbiy pa ɔo gem kaak cool-aŋka ? Maa di ku taliini ampa ? Ku pakira a gem-ak, nin kat coolig in gudurrini walla ? Wal a nin diŋ kat samaane ɔo unji ka Buŋdi ? ¹³ Ha'a, paado ! ɲa Buŋ ka Ibraayim, ka Isaaka, ho in ka Yakuub, ɲaar di oki Buŋ ka aginiyte kaak berit *darjiney ɔo gay riyoy Iisa. Kun maaniikon di obiiga, ku iyiig ɔo unji ka Pilaat. Kar ɔo wiktin taat ɲa raka pikiŋji, kun gay pooce. ¹⁴ Ku indig ɲaako pike ɲaar kaak dee gemo ho kaak sellen ɔo unji ka Buŋdi ho bal nigen gay, ku poocega. ¹⁵ Paa kat, ku deeyig ɲaar kaak bera goye. Kar Buŋ gay nooyig min datik ta gee ku mate, nin gay saadonna. ¹⁶ Gem-aŋ coole in gudurre ta siŋ ku Iisa. Nun gay aamin in ɲaara ho paa kat, gem kaak ku taliyo ho ku ibiniy-aŋ cooltu-aŋka. In amaanne taat in siŋ ku Iisa Masi kat, ɲa gastu gudurre tak-tak.

¹⁷ « Diŋ gay gem kol siŋtay, nu iban tam kunko ho in aginduwko, pooce kaak ku pociig Iisa-ak asaan ku ibanno maanna. ¹⁸ Kar gay, ampa-ak, Buŋ necit kat taat ɲa kaawtu awalle in biŋkico ku nabiinnar aman : « Masi kaak naako tabire asa taaɔiye. » ¹⁹ Diŋka-aŋ gay, ibinon nigiŋko, rason botol ta samaanno ho aadon Buŋ,

* 2:40 'iskiŋco' : Werin daariŋ, ɲu kaawa a 'huusiniŋco'.

kar ɲaako saamiyiɲ zunuubinniko. ²⁰ Kar kat, *Rabbin Buɲ yaako bere wiktin ta aapiyer, kar ɲaako ɲaamiɲ pey Masi kaak ɲa doɓtu loko min awalle, ɲaar ko Iisa. ²¹ Diɲka-aɲ, Iisa Masi yaa goyeɲ ja kuwa ka samaaner nam yiriy taat Buɲ asiy newsiɲ gamin okiɲco marbinto ar taat ɲa kaawtu min awalle inɲ biɲkico ku nabiinna kuuk ɲa doɓtu. ²² Ka seener, nabi Muusa gay kaaw do Kitamner aman : “ Rabbin Buɲ yaako doɓe nabiɲce kaak ar nunu min do siɲtiko. Cokiyon ay kaawoy-ata. ²³ Ay gem kaak pociit kaawoy-at, ɲu imiliɲ kara min do gee ku Buɲdi ho ɲuu deenji. ”* ²⁴ Nabiinna okiɲco kuuk kaaw min wiktin ta Samiyeel kaawtu rakki rakki maan kaak yaa kuuniye do menaw-aɲku. ²⁵ Gem kol siɲtay, kaaw taat Buɲ kaawtu inɲ biɲkico ku nabiinnay, taar loko. Ampa-ak, ku unje ko do jamaw taat Buɲ obtu inɲ aginiyko, wiktin taat ɲa kaawiji do Ibraayim aman : “ Min baa tanjin di, naa barkiyiɲ gee okiɲco kuuk goy do duniiner. ”† ²⁶ Awalle, Buɲ ɲaamig ja gay tabiriikar Iisa Masi loko. ɲa ɲaamiiga-ak a ɲaako barkiyiɲko ho ay gem di yaa rase goyiɲji ka jookumo. »

4

Piyer inɲ Yaaya do unco ka agindaw ku Yuudinnar

¹ Wiktin taat Piyer inɲ Yaaya kaawiy misa do geemir di, *agindaw ku Yuudinnar daariɲ astu : gay satkiner, tatkaw ka askirnar kaak gooya ger ka Buɲdi, ho inɲ *Sadusiyenna oki. ² Min ɲu taliig di, ɲu dapiɲtu asaan Piyer inɲ Yaaya bilda gee a Buɲ nooyig Iisa min do muuti. Ansii kat, gee oki asiy nooye. ³ Hiyya, ɲu obiigu ho ɲu unjiig daɲaayne. ɲu waltu atta asaan pat deete.* ⁴ Kar gay, min gee kuuk cokiyit kaaw ta paliinnar do *ger ka Buɲdi-ak, dakina aamintu. Inɲ ɲuur kuuk awalle, okiɲco, ɲuu nece ar gee alip beey (5000) pa.

⁵ Ka kawtinti, agindaw ku Yuudinnar, maɲjikina ho agindaw ku gaanuundi ɲumtu okiɲco do geeger ka Zeruzaleem.

* **3:23** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 18.15, 18.19. Do gaanuun ka Yuudinnar, ɲu dukamno seriin inɲ aando.

⁶ Do wer-ak, gin gem rakki ɲu kolaag *Han, *mee satkiner ka tatko, inɲ *Kayip, Yaaya, Alekzandir, ho inɲ gee okiɲco ku adiy ka ger ka gay satkiner ka tatko-aka. ⁷ Kar Piyer inɲ Yaaya, ɲu imiliig min do daɲaayner ho ɲu iyiig unco, ɲu indiigu aman : « Ku cooliig gem-aɲ inɲ gudurre ta waa ho inɲ siɲ ku waa ? » ⁸ Min ɲaar-ak di, Buɲ miiniig Piyer inɲ Ruwwiney kar ɲa kaawiico aman : « Kuɲ agindaw ku Yuudinnar ho inɲ ku darrer : ⁹ yiriyta ku indaani do bi ka a ni ginji sellen do rungiiner-aɲka ho ku raka ibine inɲ maman gem-aɲ cooltu. ¹⁰ Di ɲaar-ak, ya gem-aɲ, ku talaag ɲa pey unco cewey-aɲ, kuɲ ibanno yoo gee ku Israyeel okiɲco kadar gem-aɲ gas aapiye inɲ siɲ ku Iisa Masi kaak min Nazareet. Ta barkin tanji kat coolig gem-aɲka. ɲaar ko ku doodu ka etor ho Buɲ gay nooyig min do muuti. ¹¹ Do bi ka Iisa, ɲu siirtu do Kitamner aman : “ ɲa dambi kaak gay pinindi accitu.

ɲaar ko gin dambi kaak taɓ ka gerdi. ”†

¹² Ka seener, jile goy inɲ ɲaar di. Min do duniiner okintiti, Buɲ bal diye siɲ ku pey do geemir a ɲuu gase jile, illa siɲ kuɲji di. »

¹³ Do wiktin taar-at, agindaw ku abaadin ta Yuudinnar† ajbiyту tak-tak, asaan ɲu talaag Yaaya inɲ Piyer bal garkiye, kar ɲu kaawaaco do unco bal kolaw. ɲu ibintu kadar ɲu gee kuuk aadiig Iisa. ¹⁴ Kar gay, min ɲu taliig gem kaak cool-ak goy unco, ɲu ibanno kaaw tak-tak taat ɲuuco telke. ¹⁵ Hiyya, ɲu kaawiico aman : « Amilonɲ kara min anne ! » Min ɲu amiltu, agindaw ku Yuudinnar teestu kaawe benannico do bi kaɲco. ¹⁶ ɲu kaawtu aman : « Di gee-aɲ gi giniɲ maman ? Gee okiɲco kuuk goy Zeruzaleem gin kabarre kadar ɲuur ko ginig maan kaak ajbay-aɲka. Inɲ taaran, gi gediraado gii meele. ¹⁷ Kar gay, gi rakaado kadar kabarre-an yaa totire do geemir. Diɲka-aɲ giico tode, ɲu kaawenno bat inɲ siɲ ku Iisa do waanna ho ya ɲu kaawa pey, ɲuu aawe rada. »

¹⁸ Min ɲaar-ak, ɲu koliig Piyer inɲ Yaaya ho ɲu diyiiico aman : « Yaman kawiyon

† **3:25** Wer ka gase kaawor do Zeneez 22.18. * **4:3**

† **4:11** Wer ka gase kaawor do Soom 118.22. † **4:13**

† **4:13** Wer ka gase kaawor do Soom 118.22. † **4:13** rakki gemo. Tatkuwco, ɲaar mee satkiner ka tatko ho riyco gay, ta dukume seriiner ta abaadin ta Yuudinnar.

tak-tak-tak, dakonj kaawenno ho dakonj bildenno pey gee inj sinj ku Iisa. » ¹⁹ Kar nuur gay telkiico aman : « Ya loko-ak, taat moo samaane, nii icej kat taat moo, kaawin kunjkonj wala kaaw ta Bunji ? ²⁰ Nin gay bugumaado. Ni kaawin taat ni taltu ho ni dortu min do Iisa. »

²¹ Kar agindaw ku Yuudinnar teestu karminco pey, kar nu rasiigu asaan nu balco gase oorne taat nuu obinco ho gee okinco ozilaag Bun do maan kaak kuuniye. ²² Nu oziliiga-ak asaan gem kaak cool-ak ajbiyiig gee-aku, elginay yaa pake orok poof.

Salaan ta gee kuuk aamine

²³ Min agindaw ku Yuudinnar-ak pikiigu, Piyer inj Yaaya dakiig gas eenco ho nu osiicog maan kaak agindaw ku gay satkiner ho agindaw ku Yuudinnar kaawico. ²⁴ Min nu doriit kaawco-at, okinco, nu teestu salkiye sawa inj gelbin rakki. Do salaanco-at nu kaawa aman : « *Rabbin Bun, na kinke-anj ko kaak kilgiyig samaane inj kida, barre ho inj gamin okinco kuuk goya. ²⁵ Na kinke-anj ko kaak berit Ruwwinen do migini[§] Dawuud kaak gay riyon. Ruwwin-at ko naamig na kaawiy aman : Na dambi kaak gay pinindi accitu, “ Maa di gee ku duniiner saariy motol ? Nu diya kaawco maala.

²⁶ Sultinnay siy zinjico do gartar.

Ho agindaw num a nuu poocin Rabbine ho Sultan kaak na dootu. ”*

²⁷ Hii, ka seener, *Herood inj Pons Pilaat numtu Zeruzaleem inj gee kuuk Yuudinna inj kuuk Yuudinnado a nuu poocin gay riyon kaak ki dootu ho ki darjiyutu.

²⁸ Ampa-ak, nu ginit okintit taat ki kaawtu min awalle ho taat ki raktu inj gudurren.

²⁹ Kar dinj gay, Rabbine talu, nu saraaninta. Berni gudurren taat ni gaarin kaawon bal kolaw. ³⁰ Gaar gudurren, kii coole gee ho inj sinj ku Iisa, kii gine gamin kuuk gaara gudurren ho kuuk ajbay, naar kaak ki dootu do riyon. »

³¹ Wiktin taat nu gaastu inj salaane, werco kaak nu goyiy-ak teestu azire.

Okinco, Ruwwin ta Bunji miiniigu ho nu baawtu gaare kaaw ta Bunji bal kolaw.

Gee kuuk aamin deeda gaminco benan-nico

³² Gee kuuk aamine, okinco kaawco rakki ho gelbinco oki rakki. Paa ko, nu numiig gaminco okinco sawa. Ginno gem kaak yaa kaawe a maanna-anj kanto. ³³ Paliinna kaawtu do bi ka Rabbin Iisa aman : « Na nooye ho ni talig inj odinni. » Nu kaawtu inj gudurre okintiti ho inj gee ku aamin-ak, okinco, Bun barkiyiig dakina. ³⁴ Do datikco, ginno gem kaak arumji maanna. Asaan ay gem kaak gin kida ho gin ger-ak di gidiyiig gamnay ho na iyiig gurusji. ³⁵ Nu beriig do pise ka paliinnar ho nuur gay, deediig gurus-ak do ay gemo uudin taat yaaji nece. ³⁶ Do datikco, gin gem rakki nu kolaag Yuusup. Paliinna gay, kolaag pey a na Barnabaas, sinj-ak kaawa a « Gem kaak iska gee ». Naar min baa tanj Lebi, kar nu weeyig do kid ka Sipre. ³⁷ Gem naar-ak gin kida. Na gidiyiiga, kar na iyiig gurus-aka, na beriig do paliinnar.

5

Raade ka Ananiyaas inj Sapiira

¹ Gin gem rakki nu kolaag Ananiyaas inj daaciy Sapiira. Nu deetu kaawco a nu gidiyin kidco. ² Min nu gidiyga, nu kaawtu a naa dukumin gurus-ak daarin ho kaak dak gay, naa iyiin do paliinnar. ³ Min pak, Piyer kaawiji aman : « Ananiyaas, maa di ki rasiig *Seetanne unjitu do gelbinen ? Ki dukumiig gurus kaak ki gidiyiig kida, kar ki raadiy do Ruwwin ta Bunji. ⁴ Min ki bal gidiyin misa kid-anj sa, na kanji wal maman ? Ho min ki gidiyiig ko sa, gurus sa kanji wal maman ? Kar maan kaak naaminjin ki raadiy ampa-anj gay maa ? Iban kadar raadinji-anj, ki bal raade do geemir, ki raad do Bunji. » ⁵ Min Ananiyaas doriit kaawat, na galtu ho na mattu. Hiyya, nuur kuuk dorit kabarre-at, okinco, kolaw obigu. ⁶ Wiktin taat na mattu, dubal astu, nu maliyiig ziy inj kapanne, nu iyiig do maginer ho nu tiisiiga.

§ 4:25 'migini' : Werin daarin, nu kaawa a 'tanni ka tatko'. * 4:26 Wer ka gase kaawor do Soom 2.1-2.

⁷ Min nu tiisiga, yaa nece ar pat subba pa. Daaciy ta Ananiyaas unjitu do wer kaak paliinna goyiyo. Ta bal gasin kabarre-ata. ⁸ Do wer-ak, Piyer gaariitig gurus kaak mitti iyiico. Ho na indiit aman : « Kid kaak ku gidiytu-an an di gurusji walla ? » Ta taliig gurus-aka kar ta telkiiji aman : « Hii, na naar ko an di » ⁹ Kar Piyer gay telkiitit aman : « Maman ku ictu niyin in mitke a kuu gecin Ruwwin ta Bunji ? Di cokay, gee kuuk asa min tiisin mitke as ko moota in geero. Nuuke icinje kanje oki. » ¹⁰ Ar kaawte-an di, ta galtu do unji, kar ta mattu. Dubal-ak astu do wer-aka, nu unjitu, kar nu gasit ta mat ko. Hiyya, nu iciliita, nu iyiita ho nu tiisiit do serpey ta mitti. ¹¹ Hiyya, *Egliz okinji in gee okinco kuuk dorit kabarre-at, kolaw unjiico dakina.

Paliinna gina gamin dakina kuuk ajbay

¹² Do wiktin taar-at, paliinna gintu gamin dakina kuuk ajbay, kuuk gaara gudurre ta Bunji do unco ka geemir. Gee kuuk aamine numgiy okinco werco rakki do *ger ka Bunji, do wer kaak nu koliy ba tarum ta Selemaan. ¹³ Kar gee kuuk kara gay gina kolaw taat nuu nume in nuura. Yampa, nuur sa kaawa samaane do bi kanco. ¹⁴ Paa di oki, goy gee dakina, miday ho daadi, nu duuntu masisco, nu aamintu do *Rabbine ho nu numtu in nuura. ¹⁵ Do saan ta gamin kuuk ajbay kuuk paliinna giniyo, nu imilaag gee kuuk radaw do botilniidi, nu leeyiig do argigdi ho do darinjalnal. Nu giniy ansi-ak a wal paa kat, ya Piyer biraw kar kelmoy yaa goote din ga minninc rakki, naa gasen din ga aapiye. ¹⁶ Min darrinay ku moota in Zeruzaleem sa, gee dakina astu. Nu iyiig geenco ku radaw ho in kuuk aarid obgu. Gee-ak okinco, Bun coolgu.

Nu obig paliinna danaayne

¹⁷ *Mee satkiner ka tatko ho in nuur kuuk goy in naara kuuk min *Sadusiyenna, ictu niyine a nuu obin paliinna. Nu ictu niyin-ak asaan nu ginaaco hasuudinaw. ¹⁸ Min pa-ak, nu obiigu, kar nu unjiig danaayne, do wer kaak nu obiy gee doo. ¹⁹ Kar gay, in aando, Rabbin naamtu dubiley piliig dibirin ku danaayner. Na imiliig paliinna

kara, kar na diyiiico aman : ²⁰ « Baan do ger ka Bunji, anner kat, kuuco gaare do geemir kaaw taat bera goye kaak marbinto. »

²¹ Min paliinna dortu pa-ak, in kawtir kawtira, nu baawtu do ger ka Bunji ho nu teestu gaarin garaanco.

In kawtir-at di, mee satkiner ka tatko in nuur kuuk goy in naara uctu in tanco. Nu numiig aginay ku darrer ku Israyeel a nuu dee kaawco. Kar nu naamtu askirna, nuu iyin paliinna-ak min do danaayner, nuu indinco. ²² Min nu ottu do danaayner, nu bal gasinco. Ek di nu yeeptu ho nu osiico do maan kaak kuuniye. ²³ Nu kaawtu aman : « Ni baaw do danaayner ho ni gasig dibirniiti dibir gap-gap. Askirna gay goy ede do werco. Kar gay, min ni piliig dibirna-ak, yoo waan sa ginno atta. » ²⁴ Min tatkaw ka askirnar ka ger ka Bunji in agindaw ku gay satkiner gasiit kabarre-at, nu ibanno taat nu kaawe oki. Do wer-ak, nu indiy kat zinico do maan kaak asco do paliinnar. ²⁵ Min pa-ak di, waan gay astu min do ger ka Bunji, na diyiiico aman : « Cokiyon ! Yaman, gee kuuk ku obtu do danaayner-an, din goy kur do ger ka Bunji, nu garkiya gee. »

²⁶ Kodok di tatkaw ka askirnar amiltu in geenji a nuu obiin paliinna, nuu iyiinco. Kar gay, nu obiig in taat ool di, asaan nu gina kolaw pa gee yaa dawinco in dambay.

²⁷ Min nu ottu do wer kaak agindaw ku *Yuudinnar numgiyo, nu iyiig paliinna unco, ho mee satkiner ka tatko teestu indinco ²⁸ aman : « Has ni todkonno tak-tak a ku garkiyenno in sin ku Iisa ? Di talon ja maan kaak ku gintu-anja ! Ku kaawcot kaaw-an okintit do gee ku Zeruzaleem okinco ho wal maanko ku raka a baar ku gemor-an yaa gagire do gaayiyi kuni. »

²⁹ Piyer in eenji telkiico aman : « Ku iban kadar gii karmiyen ja Bun, kar gii karmiye kat gee. ³⁰ Kunjo ko kuuk deeyig Iisa Masi, ku doodig ka etor. Kar gay, Bun ka aginiyte nooyig min do muuti, ³¹ na coonig kuwa ho na diyig do meeday. Na diyig tatkaw ho Gay Jilindi a naa pile botol do gee ku Israyeel, nuu ibinin niginco, nuu rasiin goye kaak awalle ho Bun yaaco saamiyin zunubinnico. ³² Nin tal in odinni ho Ruwwin ta

Bunđi oki saadine, taar ko taat Bunj bertu do gee kuuk karmiyaaga. »

³³ Wiktin taat nu doriit kaaw-at, nu dapintu aale nam nu gaay deen *paliinna. ³⁴ Do wer-ak, gin gem rakki min *Pariziyenna, nu kolaag Gamaliyeel. Naar gay tatkaw ka gaanuundi ho gee okiŋco karmiyaaga. Wiktin taat nu rakiy deen paliinna, na uctu datikco ho na kaawtu a nuu imiliŋ ja paliinna sooda. ³⁵ Min nu imiliigu, na diyiico aman : « Gem kol sintay gee ku Israyeel, girsonti do taat kuuco gine do gee-aŋku. ³⁶ Pakiron do elgin kuuk bir moot-aŋku. Gin gem rakki nu kolaag Tedaas. Na gina ziy gem tatiko. Na gas gee yaa gaaye miy pood kuuk aadaaga. Kar naar gay, nu deeyiiga ho geenji sa totirtu. Hiyya, werco siimtu dil. ³⁷ Min naar-ak, amiltu pey gem ka pey nu kolaag Zuudas. Na min geeger ka Galile. Wiktin taat agindaw ku Room osiy gee, gem-ak amiltu sawirnew ho gee dakina aadiiga. Naar oki nu deeyiiga ho geenji sa totirtu. ³⁸ Din gay, nu kaawaako : Cimon kayko min do gee-aŋku ! Rason nuu deete. Asaan ya pikirrico ho riyco kat asa min do geemir, taar yaa peye keetit di. ³⁹ Kar gay, ya riyco taat nu giniy-an kat asa min do Bunđi, ku gediraado peyiŋ ampa, yampa, ku asa gine adiney ku Bunđi ! »

Hiyya, gay seriiner ooyiit kaaw ta Gamaliyeel. ⁴⁰ Min naar-ak, nu iyiig paliinna ho nu kaawiico do askirna a nuu koociŋco. Nu koociigu, kar nu kaawiico a nuu icenno pey bat bi ka Iisa. Hiyya, nu rasiigu, nu deettu. ⁴¹ Paliinna rasiig gay seriiner in gelbinco kaak portiko, asaan Bunj taliig nu nec icin taabine taat do bi ka siŋ ku Iisa. ⁴² In taabin taat nu awtu-anta oki, do ger ka Bunđi yoo do geriydi sa, kun kawta, nu garkiya di gee. Nu gaartu Kabarre ta Gala a Iisa, naar *Masi kaak Bunj doŋtu.

6

Nu doŋ gee peesira kuuk yaa gaayin paliinna

¹ Do wiktin taar-at, maajirna ku Iisa Masi, illa gaaya gaayen di. Kar gay, *Yuudinna kuuk aamine kuuk kaawa kaaw ta Grek sakkiyту do eenco kuuk kaawa

*Hebru. Nu kaawtu kadar kun kawta, ya nu deeda gamin ku teendi, nu rawtaag murgilgilco. ² Min *paliinna kuuk orok in seer doriit sakuunco-at, nu numiig gee kuuk aamin do Iisa, kar nu diyiico aman : « Ta kuuniyaaninno nii rase gaare kaaw ta Bunđi ho nii oben ko do deede ka gamin ku teendi di. ³ Ampa-ak, gem kol sintay, doŋon minninko gee peesira, kuuk goyiŋco samaane, miin in Ruwwin ta Bunđi, ho gin ilim dakina. Paa kat, niico rasin riy-an do piŋco. ⁴ Nin-aŋ gay, nii bere zinjini okiŋco do salaaner ho do gaare ka Kaaw ta Bunđi do geemir. » ⁵ Gee okiŋco kuuk num-ak ooyiit kaaw taat paliinna diyiico a nuu gine. Nu doŋiig ja Etiyeen kaak obig imaanji bombo ho Ruwwin ta Bunđi gaayaaga. Kar nu doŋtu pey Pilip, Prokoor, Nikanoor, Timon, Parmenaas, ho Nikola kaak min geeger ka Antiyoos. Naar Yuudiŋcedo, kar min awalle, na ictu ja niyine do abaadin ta Yuudinnar, kar ba aar gay, na aamintu do Iisa Masi. ⁶ Hiyya, do wer-ak, nu iyiig gee ku peesir-ak do uŋco ka paliinnar a nuuco lee pise do kayco ho nuuco inde barkin ta Bunđi yaa gaayinco.

⁷ Paa kat, gee ku ibiniit kaaw ta Bunđi gaayiy gaayen di, ho do Zeruzaleem, gee ku aamin do Iisa Masi oki wadirtu ho gay satkiner dakina numtu in nuura.

Nu obig Etiyeen

⁸ Bunj barkiyiig Etiyeen dakina ho na berji gudurre, na giniy gamin kuuk ajbay in kuuk gaara gudurre ta Bunđi do datik ta geemir. ⁹ Kar gay, *Yuudinna daariŋ teestu meele in naara. Nuur-aŋ gay astu min werin seera. Daariŋ astu min geeger ka Sireen in ka Alekzandir, nu numgiy do ger ka salaaner kaak nu koliy « Wer ka berrin kuuk nu piktu. » Kar daariŋ gay asa min waay Silisi ho min Aazi. ¹⁰ Yuudinna nuur-ak gay, min do meelco, nu balji gedire do Etiyeen, asaan na kaawa in ibine kaak Ruwwin ta Bunđi beriji. ¹¹ Hiyya, nu deewintu gee a nuu kaawe aman : « Ni dorig Etiyeen niga biy in *gaanuun ka Muusa ho in Bunj. » ¹² Nu isiniig gee ku dakina, in agindaw ku darrer, ho in gee kuuk 6ilda gaanuun ka Muusa oki. Okiŋco, nu teesiig Etiyeen. Nu obiiga, kar nu iyiig

do unco ka *aginay ku Yuudinnar. ¹³ Do wer-ak, nu iytu pey gee kuuk raada a nuu kaawe aman : « Gem-an wakila di nige biy in *ger ka Bunđi ka *cawar ho in gaanuun ka Muusa. ¹⁴ Ni dorig na kaawa a gem kaak nu kolyi Iisa kaak min Nazareet-ak ko yaa dimin ger ka Bunđi, ho na naar di pey kaak yaa makin aadanna kuuk Muusa rasiite. » ¹⁵ Do wiktin taar-at, gee okinco kuuk goy do wer-ak gooyaag ko Etiyeen di, asaan wijeene yirna ar ta *dubil ka Bunđi.

7

Etiyeen kaawa do unco ka agindaw ku Yuudinnar

¹ Kar *mee satkiner ka tatko indiig Etiyeen aman : « Kaawin kuuk nu kaawiy do bi kanjin-an ka seener walla ? » ² Naar gay telkiiji aman : « Gem kol aginiyji ho gem kol sintay, cokiyon, wiktin taat Ibraayim goyiy misa do darre taat nu kolyi Mezopotami ho min na bal deete misa goye do geeger ka Haran, Bunđi ka *darjiner bayniiji unci. ³ Kar na diyiji aman : “ Amal rasig geenjin ho in darren, ho baa do kid kaak naan gaare. ” ⁴ Min naar-ak, Ibraayim amiltu min do darre ta Kalde ho na deettu goye Haran. Min tacco mattu, Bunđi kaawiji a na baa goye do darre taat ku goyiy dinka. ⁵ Bunđi diyiji a naji berin darre-ata, ho tambaay sa yaa goye ede. Kar do wiktin taar-at gay, Bunđi todji wero, yoo kaak na diyin baay oki ginno. Ho do wiktin taar-at, na ginno misa yoo mico. ⁶ An ko kaaw ta Bunđi kaawiji awalle do Ibraayim aman : “ Tambaay asa goye do darre ta geemir. Nu asiy giniñ berrina ho nu taabiyoñ nam elgin miy pood. ⁷ Kar gee kuuk obig geendu berrina-ak gay, nu asaaco gaarinti. Min naar-ak, kooginan-ak yaa amile min annere ho nuu asiin abdiyindu anne. ” ⁸ Min na kaawtu pa-ak, Bunđi obtu jamaw in Ibraayim kar na diyiji aman : “ *Dukume ka selñol yaa gine dele ta jamuwte. ” Paa ko, min Ibraayim weeyig Isaaka, yiriy ta porpodinakar, na dukumiiji selño. Isaaka oki dukumji selño do Yakuub. Ho Yakuub gay, dukumco selño do kooginay ku orok in seer, nuur ko kuuk aginiyte.

⁹ « Koogin ku Yakuub gay giniiji hasuudinaw do sinco Yuusup. Nu gidiyig ar berre do geemir. Kar nu iyig kat Meser. Kar Bunđi gay goy in naara ¹⁰ ho na jilig min do taañin okintiti. Na berji ibine dakina. Na ginig gem sellen do unji ka Parawon, sultan ka darrer. Do bi naar-ak ko, Parawon diyig guberneer ka Meser okintiti, yoo geriy oki, na rasjig do pisinji. ¹¹ Goytu kee, mey astu wer okinji ka Meser yoo do kid ka Kana, wer kaak Yakuub goyiyo. Gee taañiy dakina ho aginiyte sa, gaminco ku teendi arumco taktak. ¹² Min Yakuub dortu kadar *geme goy Meser, na naamiig aginiyte baaco gidiyte tee ho nu iyico. ¹³ Min tee-ak gase, ka seerinkar, na naamiig a nuu baaco gidiyte pey. Wiktin ta nu ottu, Yuusup bariytu botol taat sintay ibiniiga. Paa kat, Parawon oki gintu kabarre kadar nu gee ku Yuusup. ¹⁴ Min naar-ak, Yuusup naamtu a nuu kolin tacco Yakuub in geenji okinco. Okinco, nu nec gee orok peesira in beey (75). ¹⁵ Kar min Yakuub doriit kaaw-at, na uctu na deettu Meser in geenji okinco. Goytu kee, na mattu in kooginay okinco kuuk aginiyte. ¹⁶ Nu iyig momtinco Sisem, Kar nu tiisiig do magin taat Ibraayim gidiytu awalle in poddine min do koogin ku Amoor kaak min Sisem.

¹⁷ « Goytu elgin kee, geente ku goy Meser weetu ko wee ho nu gintu dakina. Sando, wiktinti kat ase taat kaaw ta Bunđi kaawiji do Ibraayim astu do werti. ¹⁸ Sultan ka pey gay coktu, na teestu goye kaati ka Meser ho naar gay ibingido Yuusup. ¹⁹ Na caaciyig geente ho na taabiyoñ aginiyte aale. Na asiraag a nuu orin kooginco kuuk nu weetu daabinco a paa kat nuu mate. ²⁰ Wiktin taar-at ko, nu weeyig Muusa. Naar gay samaane do unji ka Bunđi. Koyin subba aginiyji cigilig gerco. ²¹ Min cigilinji gin ko rada, nu iciiga nu diyig kara. Kar rom ta Parawon asig gasa ho ta iciiga. Ta iyig gerti, ta maadiig ar ronji ka meenti. ²² Paa ko, nu bildiig gamin dakina kuuk gee ku Meser ibingiyo. In taar-at ko, gee ibingig in kaaw taat na ibingiyo ho in riy taat na gingiyo.

²³ « Min Muusa elginay nectu orok pood, na ictu niyine a na baa talin sintay, gee ku

Israyeel. ²⁴ Kar min ña ottu ðo wer ka sinjay, ña tala kar gem rakki min Meser kooca rakki minnincó. Ña ðaawtu male ðo sinji nam ña deeyiiga. ²⁵ Ya ðo tanji-at, ña pakira kadar sinjay gee ku Israyeel yaa ibine a Bun yaa jiliñco in sin kunji. Kar sando, taar gay paado. ²⁶ Ka kawtinti, Muusa gastu min sinjay seer taasiñaw. Ña rak leyinco ho ña ðiyiico aman : “ Gem kol sinjay, ñaar kun sinjado ga ? Maa di ku taasiñyo ? ” ²⁷ Kar gay, ñaar kaak gedirji ðo giji-ak akiliig Muusa ho ña kaawiji aman : “ Waa diyinçin tatkaw ho gay dukume seriini ? ²⁸ Ki rakaan deendu ar duudí ki deeyiig gem kaak min Meser-aka walla ? ” ²⁹ Min ña doriit kaaw-at, Muusa kolaw obiiga. Ña gadtu kaya min Meser ho ña birtu ðo darre ta Madiyaan. Ña daktu goy ar awraatiñce ho ðo darre-at, ña weetu koogin seera.

³⁰ « Ña goytu elgin orok pood ðo darre-ata. Yiriy rakki, moota in damba ta Sinayi, Bun bayniji ðo Muusa ar ðubiley, ðatik pompil kaak kobir ako. ³¹ Muusa talig kadar ak ergigdo pompil-ak ho ña ajbiyту. Ña sinjitu moota a ñaa pandiyinji samaane. Min ña pandiyiiga, ña dortu gaay ta *Rab-bine taat ðiya aman : ³² “ Ña nun-an ko Bun ka aginiyjin, Bun ka Ibraayim, ka Isaaka, ho in ka Yakuub. ” Do wer-ak, Muusa teestu azire, asaan kolaw obga. Ña gedarro pey tale tak-tak. ³³ Min pa-ak, Rabbin kaawiji pey aman : “ Sorig ñugiran asaan wer kaak ki diyig asinjin-an, ñaar *cawar. ³⁴ Ka seener, nu tal taabin ta geendu Meser. Nu dorig niiziñco ho nu as jiliñco. Din gay ucu, nu ñaamaaciñ Meser. ”* »

³⁵ Kar Etiyeen kaawtu pey aman : « Ña Muusa kaak gee ku Israyeel pooc-tu-ak doo di, ñu ðiyiiji aman : “ Waa diyinçin tatkaw ho gay dukume seriini ? ” Sando, ña meenji Bun kat ñaamga a ñaa goye tatkaw ho gay jilindi. Ña ñaamig wiktin taat ña asiji ar *ðubil ka Bun di ho ña bayniji ðo pompil-aka. ³⁶ Muusa ko imilig gee kuuk Israyeel min Meser. Ña gintu gamin kuuk ajbay in kuuk gaara gudurre ta Bun di, wiktin taat ñu goyiy misa Meser, wiktin taat ñu aaltu barre kaak dindiko ho ðo elgin kuuk

orok pood ñu goytu ðo goosiner. ³⁷ Ña Muusa di pey kaak diyco ðo gee ku Israyeel aman : “ Bun asaako bayne nabiinçe ar nunu min ðo ðatikko. ”† ³⁸ Min gee ku Israyeel numtu ðo goosiner, ña Muusa-ak di kaak goy ðatikco in ðubil ka Bun di ho in aginiyte, wiktin taat ðubil-ak kaawiji ka damba ta Sinayi. Paa kat, Bun beriji kaawoy a ñaate gaarinti, taar ko taat bera goye ka gaasdo. ³⁹ Kar gay, aginiyte ñuur pood karmiyinji ho ñu poodit kaawoy oki. Ñuur gay diy kayco a illa ñuu yeepe Meser di. ⁴⁰ Wiktin taat Muusa bal paaye misa min ka dambar, ñu kaawiji ðo *Haruun aman : “ Siyte margi gii icinji kar gii jaawe in ñaar unte. Asaan gi ibanno maan kaak asji ðo maan Muusir kaak imilinte min Meser. ” ⁴¹ Hiyya, ðo wiktin taar-at, ñu siyту maan ar ijiliñce. Ñu teestu abdiyinji ho ñu giniig ar margico. Kar ñu gintu iidine ðo maan kaak ñu siyту in pisiñco-aka. ⁴² Kar Bun gay newsiico kopo. Ña rasiig ñu abdiyiy gamin kuuk ceera kuwa ka samaaner ar taat ñu siirtu ðo maktumne ta nabiinnar aman : “ Koogin ku Israyeel,

ðo elgin kuuk ku gintu orok pood ðo goosiner,

ku gin *satkinkan in malle ho gamin ku pey kat lotu walla ?

⁴³ Ha'a paado !

Ku icig zug ka margir kaak ñu koliy Malook ho ku icig pey margi kaak ar kaalo kaak ñu koliy Repaan.

Gamin kuuk ku siyту in pisiñko-an di, ku abdiyig ar ñu marginko.

Do bi ñaar-ak ko, naako atkiñko serek aar Babiloon. ”‡

⁴⁴ « Wiktin taat aginiyte goyiy misa ðo goosiner, ñu gin *kuraarin taat ñu siyту ðo Bun di. Muusa siyig ar taat Bun kaawiji. Ña pinig sawa-sawa ar taat ña gaariiji. In ger-ak ko, gee ku Israyeel yaa ibinguwe a Bun goy in ñuura. ⁴⁵ Goytu kee, gee-ak rasiit kuraarin-at ðo kooginco. Kar ñuur gay iciit kuraarin-at, ñu deettu in taara ho ñu iyiit wiktin ta ñu unjiy ðo darre taat Bun beriico. In tatkawco Zoozuwe, ñu nosiriico ðo gee ku darre-ata. Ñaar Bun kat atkiig

* 7:34 Wer ka gase kaawor ðo Ekzood 3.1-10. † 7:37 Wer ka gase kaawor ðo Deteronoom 18.15, 18. ‡ 7:43 Wer ka gase kaawor ðo Amos 5.25-27.

gee-ak unco. Ampaa ko, kuraarin ta Bunđi-at goytu nam wiktin ta sultan Dawuud. ⁴⁶ Dawuud gay goy samaane do unji ka Bunđi ho na indiig a naaji bere botol taat naaji pine wer kaak naa goye. Naar Bunđi ka aginiyi ku Yakuub. ⁴⁷ Kar gay, na ronji Selemaan kat pinjig ger-aka. ⁴⁸ Yampa, Bunđi ka kuwa goyaado atta do ger kaak gem di pintu, asaan na tatik aale. Ar taat Bunđi kaawtu in bi ka nabiince aman : ⁴⁹ « Rabbini diy aman :

Samaane, naar wer kaak nu goyiyo ho nu hokumiyo.

Ho kid gay, naar wer kapak di nu leeyiy asindu ho nu jammiyiyo.

Kuudu pine maa gerda ?

Wer kaak nu baay jammiye gay momo ?

⁵⁰ Na nun di kilgiyig gamin-an okinco in pisindu. » § »

⁵¹ Etiyeen diyiico pey aman : « Kun, kayko bombo do unji ka Bunđi ! Denginko amil lawa. Ku meelgit Ruwwin ta Bunđi ! Ku ginaag gamin sawa-sawa ar taat aginiyko giniyo. ⁵² Maa nabiincir kaak aginiyko daktu taabaydo ? Nu deeyig nuur kuuk kaaw do bi ka gem kaak sellen pakgig gee okinco. Naar ko kaak din kun deetu kaawko nam ku deeyiiga. ⁵³ Bunđi berko gaanuunji in botol ta dubilji. Kar kun gay poo karmiyinji. »

Muut ta Etiyeen

⁵⁴ Min Etiyeen kaawtu pa-ak, gee ku seriner dapintu ar aditco yaa doose nam nu uma korumco. ⁵⁵ Naar gay miin in Ruwwin ta Bunđi, na kociltu kuwa. Na taliit *darjin ta Bunđi ho Iisa Masi gay peya do meeday. ⁵⁶ Na kaawiico do gee-ak aman : « Talon ja ! Nu tala samaan pile ho *Ron gemor gay peya do meeday ta Bunđi. » ⁵⁷ Gee kuuk dorit kaaw-at teestu koole rada ho nu tiriig denginco in pisinco paa nu cokiynji pey. Kar okinco, nu uciji, ⁵⁸ nu obiig cap, kar nu imiliig kara min do geegirdi a nuu dawin in dambay. Min amil kara, nu cimiig batikco ho nu leeyiig ba serpe ta dubil rakki sinji Sawuul ho nu teestu dawinji. ⁵⁹ Wiktin taat nu dawiga-ak di, Etiyeen inditu Bunđi aman : « Gem kol Rabbiney Iisa, icit ruwwiner ! »

⁶⁰ Hiyya, na dersitu ho na kooltu rada aman : « Rabbine, saamiyco do gee-anju. » Min na kaawtu pa-ak, na mattu.

8

¹ Dubil kaak nu koliy Sawuul-ak, kaawco rakki in gee kuuk deeyig Etiyeen.

Sawuul taabiyaag geenji ku Iisa

Yiryi taar-at di, taabin taat rada asiiji do *Egliz ka Zeruzaleem. Paa kat, nu totirtu okinco do kid ka Zuude in ka Samari, illa dak ko paliinna di Zeruzaleem. ² Gee kuuk karmiyaag Bunđi tiisig Etiyeen ho nu alit muutuy dakina. ³ Kar Sawuul gay bariya botol taat naa rawtin Egliz ka Iisa tak-tak. Na unja gero in gero, na obiigu, miday in daadi, ho na unjiig danaayne.

Pilip gaara Kabarre ta Gala Samari

⁴ Gee kuuk totir-ak teestu jaawe do hellinniidi, nu gaariy Kabarre ta Gala. ⁵ Paa ko, Pilip uctu min Zeruzaleem, na baawtu do geeger ka tatik ka Samari. Kar na teestu kaawe a Iisa, naar *Masi kaak Bunđi dobtu. ⁶ Gee okinco ictu niyine nu baawtu cokiye samaane kaaw ta Pilip, asaan nu dor kadar na gina gamin kuuk ajbay ho din gay maaniico taliig in odinco. ⁷ Do wer-ak, nu tala gee dakina kuuk gin aaridna coolaw. Aaridna-ak amiliy in koolinco. Nu tala gee ku rungiye in mersin dakina kuuk coolaw oki. ⁸ Ansii ko, gee ku geegirdi-ak, galilco gintu dakina.

⁹ Do wiktin taar-at, gem rakki sinji Simon, goy ko do geeger-aka. Na gina olgaw* min daayum ho gee dakina ajbiyaaji. Na tala ziy ar naar di gemo. ¹⁰ Ho gee okinco kuuk aginda yoo ku naada karmiyaag dakina. Nu kaawa aman : « Gem-an, naar gudurre ta Bunđi taat nu koliy gudurre ta yaarko. » ¹¹ Nu cokiyaat kaawoy, asaan min daayum, na ajbiyaag gee in olguwiy. ¹² Kar din gay, Pilip iyicot Kabarre ta Gala ta kaawa do bi ka *Meennaw ta Bunđi ho do bi ka Iisa Masi. Min nu dorit Kabarreat, miday in daadi aamintu, kar nu *batiziyiigu. ¹³ Meenji Simon oki aamintu ho nu batiziyiiga. Na obtu baay ta Pilip ho na ajbiyitu wiktin taat na taliig Pilip giniy

§ 7:50 Wer ka gase kaawor do Ekzood 66.1-2. * 8:9 'olgaw' : Werin daarin, nu kaawa a 'olgi'.

gamin kuuk ajbay ho kuuk gaara gudurre ta Bunđi.

¹⁴ Wiktin taat paliinna kuuk goy Zeruzaleem dortu a gee ku Samari ooyit kaaw ta Bunđi, ɲu ɲaamiicog Piyer in Yaaya. ¹⁵ Min ɲu ottu Samari, ɲu indiico Bunđ do gee ku aamine a ɲaaco bere Ruwwiney. ¹⁶ Asaan Bunđ balco ɲaame misa Ruwwiney datikco. ɲu *batiziyiig in sin ku *Rabbin Iisa Masi. ¹⁷ Hiyya, Piyer in Yaaya leeco pise do kayco, kar Bunđ beriico kat Ruwwiney. ¹⁸ Min Simon taltu kadar Bunđ paayco Ruwwiney do gee-an̄ku wiktin taat paliinna leeco pisiŋco do kayco, ɲa imiltu gurus a ɲaa bere do Piyer in Yaaya ¹⁹ ho ɲa diyiico aman : « Nun sa, berindu gudurre-anta, naa laguwe pisindu do geemir ho ɲu gasguwe Ruwwin ta Bunđi. » ²⁰ Kar Piyer gay telkiiji aman : « Hey kin̄ke-an̄ka, wala gurusjin, wala meen̄jin, Bunđ yaako idiŋko jot, asaan kin̄ pakira kadar kii gidiye maan kaak Bunđ beriig maalan di ! » ²¹ Do riy-an maan isgicinno. Ki ginno botol taat kii un̄je kaan̄ do wer-an̄ka, asaan gelbinen̄ samaanno do un̄ji ka Bunđi. ²² Taat ki inditu-an taar samaanno. Ibinig nigin̄ji ho indig Bunđ, wal ɲaan̄ saamiye diŋ ga ? ²³ Nu tala kadar adiŋ teen̄ci do gamin-an̄ku ho ki deet berre ka zunuubinnar. » ²⁴ Kar Simon telkiiico aman : « Kun̄kon̄ sa salkiyondu, paa kat, kaaw taat ku kaawtu-an ginaadudo maanna. »

²⁵ Min ɲaar-ak, Piyer in Yaaya wakilit kaawe do geemir do maan kaak ɲu taltu min do Iisa Masi ho ɲu gaariy kaaw ta Rabbiner. Kar ɲu yeepu Zeruzaleem. Do botildi, ɲu gaariit pey Kabarre-at do hellinnan dakina ku Samari.

Pilip in gem kaak min Etiyopi

²⁶ Pilip gay goy misa Samari. Kar *ɖubil ka Bunđi astu diyiiji aman : « Ucu ! Aanay watiine. Ic botol taat do goosiner taat amila min Zeruzaleem aaniy Gaza. » ²⁷ Hiyya, kodok di Pilip uctu ho ɲa deettu. Wiktin taat ɲa baay botildi, ɲa tala kar gem kon di un̄ci. Gem-ak gay, tatko min Etiyopi.† ɲa gina riy ta taḅ in Kandas sultin̄ca ta

Etiyopi ho gaminti okin̄co do pisin̄ji. ɲa asa abdiye Bunđ Zeruzaleem ²⁸ ho diŋ gay, ɲa ɲep ka puusji ho ɲa yeepa ko do geriy. Do botildi, ɲa garkiya maktumne ta nabi Ezaayi. ²⁹ Wiktin taat Pilip taliig gem-aka, Ruwwin ta Bunđi kaawiiji aman : « Jorkig gem ka puusdi an̄kare. » ³⁰ Hiyya, Pilip iciig gadi, ɲa jorkiiga. Min ɲa otiiji mootu, ɲa cokiyaag gem-ak garkiyaw, kar ɲa indiig aman : « Has garkiyn̄ji-an̄, ki iban baay walla ? » ³¹ Gem-ak telkiiji aman : « Maman naa ibine baay ka garkiyindu ya gem baldu gaare ? ɲepu, kiidu gaare baay. » ³² Wer kaak ɲa garkiyiy-ak kaawa aman : « ɲa ar tamga kaak ɲu daanaag ɲu baadapsiyin̄ji.

Wal ar ron̄ tamgi kaak allo ya ɲu dukumaag laway.

Paa ko, biy sa ɲa bal piliŋji.

³³ ɲu eebiyga ho seen sa ɲu todjiita.

Waa di pey asa kaawe bi ka kooginay ?

Menuwiy kuuk do duniiner sa, ɲu gaasgu. »†

³⁴ Gem-ak indiig Pilip aman : « Baan̄ ja kaawor, nabiin̄ce-an̄ kaawa do bi ka waa ansi-an̄ka ? ɲa kaawa do bi ka meen̄ji di, wal do gem ka pey ? »

³⁵ Hiyya, do wer-ak, Pilip teestu gaare Kabarre ta Gala ta Iisa Masi min do wer kaak ɲa garkiyiy-aka. ³⁶ ɲu toliytu kee nam ɲu ottu do wer kaak gin amay. Gem-ak kaawiiji do Pilip aman : « Talu, amay goyan̄ku. Maa yaadu tode pey *batem, naa gine gem ka Iisa Masi ? » ³⁷ [Pilip gay telkiiji aman : « Ya ki aamin ka seener do gelbinen̄ in̄ Iisa Masi-ak, maan todaajinno, naan̄ batiziyee. » Kar gem-ak telkiiji aman : « Hii, nu aamin kadar Iisa Masi, ɲaar Ron̄ ka Bunđi. »]§ ³⁸ Kar gem-ak kaawtu a ɲuu peyin̄ puus. ɲu paaytu, ɲu daktu paay do amiydi, ho Pilip batiziyiiga. ³⁹ Wiktin taat ɲu amiltu min do amiydi, Ruwwin ta Bunđi iciig Pilip ho gem-ak bal taliŋ pey tak-tak. Kar ɲaar gay icit botiliy, ɲa deettu in̄ galal. ⁴⁰ Pilip gay, tala kar, ɲa goy ko Azoot di. Min ede-ak, ɲa aaniytu Sezare, ho do botildi, ay

† **8:27** 'tatko min Etiyopi' : in̄ nassariŋca ɲu kolaag a 'eunuque'. Gee ɲuur-ak, ɲu ticgu (kircigu) ho do wer-ak, sultinnay icgu ar gee kuuk amaannico. ‡ **8:33** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 53.7-8. § **8:37** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin̄ ku Bunđi kuuk ɲu siirtu min awalle in̄ kaaw ta Grek.

wer kaak ɲa ottu di, ɲa gaariy Kabarre ta Gala nam ɲa ottu Sezare.

9

Rabbin Iisa kolaag Sawuul (Akt 22.6-16,26.12-18)

¹ Do wiktin taar-at, gem kaak sinji Sawuul-ak taabiyaag gee kuuk aamin do *Rabbin Iisa ho ɲa bariya muutco. Na dakiig gas *mee satkiner ka tatko Zeruzaleem. ² Na daktu inda izinne a ɲuuji bere makaatamna a ɲaaco iyiɲ do agindaw ku ger ka salaaner ka Damaas. Makaatamna-ak beraaji botol taat ɲaa obin miday in daad ku iciit Botol ta Iisa, ɲaa iyiɲ Zeruzaleem. ³ Min ɲa gasiig makaatamna-aku, ɲa iciit botol ta Damaas in eenji. Wiktin taat ɲu gaay ote do gegirdi, tala kar portikaw wic min ka samaaner yoo do kaay. ⁴ Do wer-ak, tala kar Sawuul gal keder bup. Kar ɲa doriit gaay ta gemor kolaag aman : « Sawuul, Sawuul, maa di ki taabiyaag ampa-anƙa ? » ⁵ Sawuul gay indiig aman : « Rabbine, kin waa ? » Gaay-at telkiiji aman : « Naar nun Iisa Masi ko kaak ki taabiyaag-anƙa. ⁶ Ucu, unju do gegirdi. Anner kat, naan gaare maan kaak kii gine. » ⁷ Kar eenji kuuk ɲu toliyi sawa-ak, peytu dut. ɲu bal gedire pile binƙico asaan kellimco amile. ɲu dora gaaya, kar ɲu tallo waanna. ⁸ Min ɲaar-ak, Sawuul uctu, ɲa piliig odinay, kar ɲa tallo. Min do wer-ak, eenji obiig min do pisinji, ɲu daaniig yoo Damaas. ⁹ Menuwi subba, ɲa tallo tak-tak, wala ɲa tiyaw, wala ɲa siyaw.

Sawuul odinay pile

¹⁰ Gin gem rakki pa goy Damaas, ɲu kolaag Ananiyaas. Na *maajirinƙey ka Iisa Masi. *Rabbin bayniiji ho ɲa koliig aman : « Ananiyaas ! » Naar gay oyiji aman : « Hoy Rabbine, nun ko anƙa ! » ¹¹ Rabbin kat kaawaajin aman : « Ucu, ɲaa diɲ di do botol taat berel ɲu koliy “ Dalan ”, do geriy ka Zuudas ho indiig gem rakki sinji Sawuul min Tars. Diɲ ɲa goy kar salkiyaw. ¹² In salaaney-at kat, Buɲ gaariiji gem kaak ɲu koliy Ananiyaas, ɲaa unje gerci, ɲaaji lee pise do kaay a odinay yaa pile. » ¹³ Ananiyaas gay telkiiji aman

: « Nu dor gee dakina kaawa do bi ka gem-anƙa. Nu osduug gamin kuuk samaanno ɲa giniy Zeruzaleem do gee kuuk aamin in sin kunjin. ¹⁴ Ho ɲu kaawa pey kadar agindaw ku gay satkiner berji izinne a ɲaa obin gee kuuk aamin okinco. Do bi ɲaar-ak ko, ɲa astu yoo anne. » ¹⁵ Kar Rabbin gay kaawiji aman : « Uc ɲaa paa di, gasig gem-aka, asaan ɲa nun ko doɲga, ɲaadu ginin riyor. Na jaawe in sin kunto ho ɲaan gaarindu do gee kuuk Yuudinnado in sultinniico, yoo do gee ku Israyeel oki. ¹⁶ Nun meendu yaaji gaare gamin kuuk yaa taabiyaag do bi kanto. » ¹⁷ Hiyya, Ananiyaas uctu ho ɲa deettu. Kar ɲa unjitu do ger-aka, ɲa dakiig gas Sawuul. Kar ɲa leeyig pisinji do kaay ho ɲa kaawiji aman : « Sawuul, gem kol sinji, ɲaar Rabbin kat ɲaamintu. Naar ko Iisa Masi kaak ki taltu bayinjin do botildi wiktin taat ki asiy anne. Naar ko ɲaamintu loci, asaan odinan yaa pile, ho Buɲ yaan bere Ruwwiney. » ¹⁸ Ta bite-an di, gamin ar aar ta gugurumdi sollitu min do odinay ku Sawuul ho ɲa teestu pey tale. Hiyya, ɲa uctu ho Ananiyaas *batiziyaag, ɲaa gine gem ka Iisa Masi. ¹⁹ Do wer-ak, ɲu iyiji kat tee. Na teetu ho ɲa gastu pey gudurre.

Sawuul gaara kaaw Damaas

Sawuul gin mena in maajirna Damaas, kar ɲa bal taaye. ²⁰ Min ɲa goy misa, ɲa teestu ko gaare kaaw ta Buɲdi do ger ka salaaner ka *Yuudinnar. Na kaawico aman : « Iisa Masi, ɲaar Roɲ ka Buɲdi. » ²¹ Gee kuuk cokiyaaga-ak, okinco ajbiyutu. Kar ɲu teestu inde benannico aman : « Naar-an doo ko gem kaak awalle taabiyaag gee kuuk aamin in sin ku Iisa Masi Zeruzaleem-aka ? Asinji-an, ɲa da asdo gay obe geemir ho ɲaa iyinco do unco ka agindaw ku gay satkiner walla ? » ²² Kar Sawuul gay, kun kawta wakila kaawe in gelbin rakki do Yuudinna kuuk goy Damaas. Na kaawaaco waran kadar Iisa, ɲaar ko Masi kaak Buɲ ɲaamtu ho Yuudinna-an gay gedarro meelinji.

²³ Min ɲaar-ak, goytu kee, Yuudinna deetu kaawco a ɲuu deen Sawuul. ²⁴ Nu duunji kur botilay yiriyo aando. Ampaa kat, ya ɲa deeta min do helliner, ɲuu obinji ɲuu deenji. Kar gem rakki gay dakiig mina

aman : « Nju rakaan̄ dee. » ²⁵ Paa kat, in aando di, gee ku aadaag Sawuul iciiga, nu saliiḡ do barner ho nu aaliḡ aar durdurrer ka geegirdi.

Sawuul goy Zeruzaleem

²⁶ Hiyya, Sawuul amiltu min Damaas, na birtu Zeruzaleem. Min na ottu, na rak nume in maajirna. Kar nuur gay gina kolaw asaan nu aamniygig do misa kadar na aada Iisa in gelbin rakki. ²⁷ Kar Barnabaas gay ooyga ho na iyiicog do paliinnar. Na osiico in maman Sawuul taliḡ Rabbin bayniiḡ do botol ta Damaas ho in maman Rabbin kaawiiḡ. Kar na osiico a maman na gaartu kaaw bal kolaw in sin ku Iisa Masi do geeger ka Damaas.

²⁸ Min naar-ak, Sawuul numtu in nuura ho nu baawiy asiyo Zeruzaleem sawa, ho Sawuul kaawiy kaaw ta Bunḡi bal kolaw in sin ku Rabbine. ²⁹ Na kaawiy oki do Yuudinna kuuk kaawa Grek ho nu meelgiyo. Kar nuur gay illa bariya botol taat nuu deenji di. ³⁰ Min gee kuuk aamin in Iisa Masi doriit kaaw-at, nu baawtu gasin Sawuul, nu imilig kara min do geegirdi ho nu toliytu yoo Sezare. Min ede-ak, nu naamiiga, na deettu Tars.

³¹ Do wiktin taar-at, *Egliz goy in aapiye do kid ka Zuude yoo kid ka Galile in ka Samari. Gee ku Eglizdi-ak obtu tirit do botol ta Bunḡi, nu karmiyaat kaawoy ho in gudurre ta Ruwwin ta Bunḡi, nu wadiriy in unco.

Coole ka Eene

³² Do wiktin taar-at, Piyer teestu jaawe kee do atti ka darre okintiti. Kar yiriy rakki, na dakiḡ gas gee ku Bunḡi kuuk goy Lidda. ³³ Min Piyer ottu do wer-ak, na gastu gem rakki sinji Eene. Naar gay rungiye. Elgin porpod, na weya ka danlil di. ³⁴ Do wer-ak, na kaawiiḡ aman : « Eene, Iisa Masi coolinjin. Ucu ho maliyig gamnan. » Ek di na uctu puruk kay asinji. ³⁵ Hiyya, gee okinco ku Lidda in gee kuuk goy do kid ka patal ka Saroon taliḡ gem ka cool-aka ho nu aamintu do Rabbin Iisa.

Nooye ka Dorkaas

* **9:36** 'Dorkaas' : Sin nuur-an̄ diya a 'botila'.

³⁶ Kar gin geem rakki do geeger ka Jappa nu kolaat Tabiita taat aamin in Iisa. (Sin kuuk Tabiita-ak, in kaaw ta Grek kaawa a « Dorkaas* ».) Geem-at kun kawta, ta gina samaane do geemir ho gaminti oki, ta beraag do pokirnar. ³⁷ Min Piyer goy misa Lidda di, ta galtu raduwa kar ta mattu. Nu aciit momta-ata, kar nu dakiit deer kuwa ka gusuurdi. ³⁸ Min maajirna kuuk goy Jappa dortu kadar Piyer goy moota, Lidda di-ak, nu naamtu gee seera. Nu dakiiji kaawa aman : « Gem kol sinḡe, baanu ! Asnin ja kodok-kodok. » ³⁹ Hiyya, Piyer uctu pasuwat ho na baawtu in nuura. Min nu ottu, nu iyiḡ wer kaak nu deerit momta-ata. Murgilgal okinco asiḡ gas Piyer in alinco ho nu teesiiḡ gaare kesuun taat Tabiita orpitu wiktin taat ta goyiy misa in odinti. ⁴⁰ Piyer kaawiico do gee-ak a nuu amile kara, kar na dersitu inde Bunḡ. Min na inditu Bunḡ, na newsiitit do momta-ata ho na koliit aman : « Tabiita, ucu ! » Hiyya, ta piliḡ odinti. Min ta taliḡ Piyer, ta uctu, ta goytu in baati. ⁴¹ Do wer-ak, Piyer obiḡ pisinti, na copiliita, ta peytu. Kar na koliḡ murgilgal-aku ho in gee ku aamine, na gaariicot ta nooye. ⁴² Gee okinco kuuk do geeger ka Jappa doriit kabarre-ata ho gee dakina aamintu do Rabbin Iisa. ⁴³ Piyer taaytu ede do ger ka Simon, gay amye zamimidi.

10

Bayne ka dubil ka Bunḡi do Korney

¹ Gin gem rakki nu kolaag Korney, min geeger ka Sezare. Na tatkaw ka askirnar miya. Askirin kuuk guul werco rakki-ak, nu kolaag askirin ku Itali. ² Gem-ak sellen. Na abdiya Bunḡ in geenji ku geriy okinco. Na oya do pokirna kuuk *Yuudinna ho salaan ta Bunḡi gay, na warraydo. ³ Yiriy rakki, in pat subba ta maako, na taliḡ *dubil ka Bunḡi bayniiḡ waran do geriy. Dubil-ak koliḡ aman : « Korney ! » ⁴ Wiktin taat Korney taliḡ-ak, kolaw gay obiḡ. Na telkiiḡ aman : « Maa di gem kol *Rabbiney ? » Naar gay telkiiḡ aman : « Bunḡ cokiyit salaanen ho na talig pisinji kaak ki beriy do pokirnar-aka. Do bi naar-ak

ko, ɲa pakirjin kat locin. ⁵ Kar din di, ɲaam gee do geeger ka Jappa, ɲu baayiy kole gem rakki sinji Simon ɲaa ase. ɲaar di ɲu koliy pey Piyer. ⁶ ɲaar martey ka gem rakki ɲu kolaag oki Simon, ɲaar kaak amya zamam. Geriy moota in bi ka barrer. » ⁷ Wiktin taat dubil ka Bunɗi gaasit kaawoy, ɲa deettu. Min pa-ak, Korney koliig gay riyoy seer in askirinɗey rakki kaak obit kaaw ta Bunɗi bombo. ⁸ Hiyya, Korney osiicog gamin okinco kuuk kuuniye, kar ɲa ɲaamiig Jappa.

Piyer tala gamin kuuk Bun toɗtu

⁹ Ka kawtinti in yiriyo, wiktin taat gee ku Korney baay misa do botildi ho ɲu gaay ko ote Jappa, Piyer gay coktu ka gerdi a ɲaa salkiye. ¹⁰ Mey gay diyaaga ho ɲa rak tee. Wiktin taat ɲu giniji misa tee-ak, do salaaner, Bun gaariiji maanna. ¹¹ ɲa tala samaan pile ho maan ar zimilla paaya min kuwa. Zimilla-ak, ɲu obig binɗiko poodikco. ¹² Kar do datik ta zimilla-ak gay, gin ay biyaw ta kumnar : kuuk asinco poodi, kuuk poypiyaw ho in kuuk zewaw. ¹³ Do wer-ak, Piyer dortu gaay diyaaji aman : « Piyer ucu, obu min kumin-anɗku, daa, kii tee ! » ¹⁴ Piyer gay telkiji aman : « Ha'a, gem kol Rabbiney ! Yiriy rakki nu bal tee kumin kuuk ki toɗtu-anɗku kuuk niga gemo do unjin. »* ¹⁵ Gaay-at deeliiji pey aman : « Maan kaak Bun diyig samaane, dak diyenno a ɲa samaanno. » ¹⁶ Gaay-at deeltu paa di dees subba, kar ta coontu ka samaaner.

¹⁷ Do wer-ak, Piyer ajbiyitu maala do maan kaak ɲa taltu, asaan ɲa bal ibine baay. Sando, do wiktin taar-at, gee kuuk Korney ɲaamtu-ak inde ko wer kaak Simon gay amye zamimdi goyiyo, ho din gay, ɲu ot ko do bit ka botildi. ¹⁸ Min ɲu unjitu, ɲu koliig gem ka gerdi ho ɲu indiig aman : « Simon kaak ɲu koliy oki Piyer goy do ger-anɗka walla ? » ¹⁹ Piyer gay goy misa, ɲa pakira do maan kaak ɲa taltu, ho do wiktin taar-at di, Ruwwin ta Bunɗi kaawiji aman : « Piyer, yaman gee subba indaacin kure. ²⁰ Ucu, paayu, baa in ɲuura. Dak pocenno, asaan nun kat ɲaamgu. » ²¹ Hiyya, Piyer paaytu, ɲa dakiig

ɲaam gee-aku, kar ɲa diyico aman : « Nun ko-anɗka kaak ku bariyiyo. Ku bariyin-an oy di ? » ²² ɲuur gay telkiji aman : « Nin-an, Korney tatkaw ka askirnar-an kat ɲaaminti. ɲaar gem kaak goy in botol ho ɲa abdiya Bun. *Yuudinna okinco sa ozilaaga. Ho *dubil ka Bunɗi gay kaawji a ɲaa ɲaame gee, ɲuun kole, kiiji baawe do geriy, ɲaa cokiye kaawna. » ²³ Hiyya, Piyer ɲaamiigu ɲa unjiigu geero. ɲa obiig samaane, ɲu waltu do wer-aka. Kar ka kawtinti, ɲu uctu. Piyer toliytu in ɲuura. Sintay daarin min Jappa sa gaayga.

Piyer do ger ka Korney

²⁴ Ka kawtinti, kun Piyer ottu Sezare. Korney gay numig geenji in roynay ku taɓ, ɲu yokiy asinji. ²⁵ Kar wiktin taat Piyer unji ger-ak, Korney ɲaamiiga. ɲa galtu bup do unji ho ɲa ooyiji. ²⁶ Piyer gay telkiji aman : « Ha'a, dak ginenno ampa. Ucu ! Nun sa gem ar kinɗen di. » Kar Piyer obiig pisinji, ɲa copiliiga. ²⁷ Wiktin taat ɲa kaawiy misa in Korney-ak di, ɲa unjitu geero ho ɲa tala gee num dakina. ²⁸ Min ɲaar-ak, ɲa kaawiico aman : « Ku iban kadar nin *Yuudinna, *gaanuunni toɗinti roynaw in gee ku Yuudinnado wala nii unje do geriyco. Kar Bun gay gaardu wara, ya naa pooce gemo ho naa kaawe a ɲa samaanno do unji ka Bunɗi do bi ka tambaay di, ta botilito. ²⁹ Do bi ɲaar-ak ko, wiktin taat ɲu kolintu, nu bal meelee, nu asiikon di. Din gay, kaawondu ja, maa di ku koliinu ? » ³⁰ Korney gay telkiji aman : « Gin ko mena subba, ar pat anta, pat subba ta maako, nu goy gertu, nu salkiyaw ho nu taltu gem rakki bayniidu untu wara. Kesuuney irna pit-pit. ³¹ Ho ɲa kaawiidu aman : « Korney, Bun dorit salaane ho ɲa bal rawtin oyaw taat ki ginii do pokirnar. ³² Din ɲaam gee Jappa. ɲu baa kolin Simon kaak ɲu koliy oki Piyer a ɲaa ase anne. ɲaar marte ka Simon, gay amye zamimdi kaak goy do bi ka barrer. » ³³ ɲaar-ak di, nu ɲaamtu gee kodok-kodok dakinɗin baray. Barkin do asinji. Din gay, okinte gi goy do unji ka Bunɗi. Ni yokaacin nii cokiye kabarre taat Bun ɲaaminɗin a kiini kaawe. »

* **10:14** Wer ka gase kaawor do Lebitik 4.14.

Piyer kaawa wer ka Korney

³⁴ Hiyya, Piyer uctu ɲa teestu kaawe aman : « Diɲ nu ibin kate kadar Buɲ erro gee. ³⁵ Buɲ ooya ay gemo, min ay ba ta geemir, ya ɲa karmiyaaga ho ya ɲa gina samaane do unji. ³⁶ Buɲ berit kaawoy do gee ku Israyeel : taar ko Kabarre ta Gala ta aapiyer in botol ta Iisa Masi, ɲaar kaak Rabbin ka gee okiɲco. ³⁷ Ku iban ko kadar maanna-aɲ ɲaar tees min wiktin taat Yaaya-Batist kaawiy do geemir aman : “ Asoɲ, ɲuuko *batiziyiɲko, ” ho ku iban oki maan kaak kuuniy do kid ka Galile ho astu kat do kid ka Zuude okiɲji. ³⁸ Ku ibina maman Buɲ beriji gudurre ta Ruwwiney do Iisa Masi kaak min Nazareet. ɲa baay ay wero, ɲa giniy selliɲkaw do geemir ho ɲa cooliy gee kuuk *Seetanne obgu, asaan Buɲ goy in ɲaara. ³⁹ Nin-aɲ ko gee kuuk hadire. Ni tal in odinni maan kaak Iisa Masi gintu do kid ka Israyeel ho do geeger ka Zeruzaleem. Ba aaro, ɲu doodiig ka etor ho ɲu deeyiiga. ⁴⁰ Kar gay, gin mena subba Buɲ nooyiiga ho ɲa daktu gaar ziy do geemir. ⁴¹ ɲa bal gaare ziy do gee okiɲco, kar gay, ɲa gaarig loni, nini kuuk Buɲ doftu min awalle. Ni talig in odinni, nin-aɲ ko tee ho see in ɲaara wiktin taat ɲa nooytu. ⁴² Iisa Masi kaawinti a ni gaarin Kabarrey ta Gala do geemir ho nii kaawe do bi kaɲji a ɲaar ko kaak Buɲ doftu a ɲa dukume seriin do gee ku goya in kuuk mate. ⁴³ Nabiinna okiɲco kaaw do bi kaɲji. ɲu diytu aman : “ Ay gem kaak aamina in siɲ ku Iisa Masi, Buɲ yaaji saamiyiɲ zunubinnay okiɲco. ” »

Bere ka Ruwwin ta Buɲdi do gee kuuk Yuudinnado

⁴⁴ Wiktin taat Piyer kaawa misan di, Ruwwin ta Buɲdi paayiico do gee ku cokiyaaga. ⁴⁵ Gee kuuk as in Piyer min Jappa ajbiytu tak-tak. ɲuur *Yuudinna kuuk aamin ko do Iisa Masi. ɲu kaawtu aman : « Doron ja, Buɲ beraat Ruwwiney yoo do gee kuuk Yuudinnado ! » ⁴⁶ ɲu cokiyaag gee-ak kaawa in kaawin kuuk kuɲcodo ho ɲu oziliy tatkaw ta Buɲdi. Hiyya, Piyer kaawtu aman : ⁴⁷ « Diɲ gee-aɲ gas Ruwwin ta Buɲdi ar ginte gasiita. Ginno maan kaak yaaco tode pey gii

*batiziyiɲ do amiydi. » ⁴⁸ Do wer-ak, Piyer kaawiico do gee-ak aman : « Asoɲ niiko batiziyiɲko in siɲ ku Iisa Masi. » Min ɲu batiziygu, Korney in geenji indiig Piyer a ɲaa goye menaw seer wal subba in ɲuura. Ek di ɲa ooytu.

11

Piyer kaawa do maan kaak kuuniy Sezare

¹ Siɲta kuuk min Zuude in paliinna dortu kadar gee kuuk Yuudinnado cokiyyit kaaw ta Buɲdi, ɲuur oki ooyiita. ² Min Piyer yeeptu Zeruzaleem, siɲtay kuuk Yuudinna teestu karmini ³ ho ɲu kaawiji aman : « Maa di ki giniig maanna-aɲka ? Kat ki unjitu do wer ka gee kuuk Yuudinnado ho ki tiy in ɲuura ! » ⁴ Min pa-ak, Piyer osiico maan kaak bire min do baay. ɲa kaawiico aman : ⁵ « Nu goy do geeger ka Jappa, wiktin taat nu salkiyiyo, Buɲ gaaridu maanna. ɲa paayig min ka samaaner moota in nunu. Maanna-ak ar zimilla ho ɲu obig biɲkico poodikco. ⁶ Nu taliig samaane datik ta zimilla-aku ho adco gin kumin kuuk asiɲco pood, kumin ku yeero, kuuk poypiyaw ho in gamin kuuk zewaw. ⁷ Min ɲaar-ak, nu dortu gaay diyaadu aman : “ Piyer ! Ucu, obu min kumin-aɲku, daa, kii tee ! ” ⁸ Kar nun gay telkiji aman : “ Ha’a, gem kol *Rabbiney, yiriy rakki, nu bal tee kumin kuuk ki toftu-aɲku kuuk niga gemo do unjiɲ. ” ⁹ Gaay-at deeliiji pey aman : “ Maan kaak Buɲ diytu a ɲa samaane dak diyenno a ɲa samaanno. ” ¹⁰ Gaay-at deeltu paa di dees subba, kar ta coontu ka samaaner. ¹¹ Do wiktin taarat di, gee subba astu geero, do wer kaak ni goyiyo. Gee-ak gay, ɲu ɲaamduug min Sezare. ¹² Ruwwin ta Buɲdi gay kaawdu aman : “ Ucu, ɲaa in ɲuura, dak pocenno. ” Siɲta ku bijigiy kuuk nu iytu anne-aɲ aadintu yoo Sezare, ho okintini, ni unjitu do ger ka Korney. ¹³ Do wer-ak, Korney osintiit kaaw taat *dubil ka Buɲdi astu kaawiji gerci. Dubil-aɲ diyiiji aman : “ Diɲ ɲaam gee Jappa, ɲu baayiy kole gem rakki siɲji Simon ɲaa ase. ɲaar di ɲu koliy oki Piyer. ¹⁴ ɲaam kaawe kaaw taat yaako bere jile, lociɲ ho in geenjiɲ okiɲco kuuk do geriɲ.

» ¹⁵ Kar nun gay, wiktin taat nu teestu kaawe do kun Korney-ak di, Ruwwin ta Bunđi paayiico do kayco ar kaak ta paayiite kaate awalle. ¹⁶ Hiyya, nu moyiit kaaw taat Rabbin kaawtu aman : « Yaaya, naar *batiziyig gee in amay. Kar kun gay, nuuko batiziyin ko in Ruwwin ta Bunđi. » ¹⁷ Hiyya, nu taltu kadar Bun berco Ruwwiney uudin taat na beriite min gii aamintu in sin ku Rabbin Iisa Masi. Ya do tanto, nun gay waa naaji tode do Bunđi do maan kaak na rakiy gine ? » ¹⁸ Min nu doriit kaaw ta Piyer-at, gee okinco bugumtu. Nu diytu aman : « Ozilinten Bunte. Na pilco botol oki do gee kuuk Yuudinnado a nuu ibinin niginco, nuu rasiñ goyinco kaak awalle ho nuu gase goye ka gaasdo. »

Gaare ka Kabarre ta Gala do gee ku Antiyoos

¹⁹ Min nu deeyig Etiyeen di, nu teestu taabiyn gee ku aamine ho do saan taar-at ko nu totirtu serek. Minnincó, daarin gadtu yoo kid ka Penisi, ka Sipre ho do geeger ka Antiyoos. Do darrinay-ak, nu gaara kaaw ta Bunđi do Yuudinnar di. ²⁰ Kar gay, min gee ku aamine kuuk goy Antiyoos-aku, daarin kuuk as min Sipre ho kuuk as min Sireen teestu gaare Kabarre ta Gala ta Rabbin Iisa Masi do gee kuuk Yuudinnado. ²¹ Gudurre ta Bunđi goy in nuura. Do bi naar-ak ko, gee dakina ooyiit kaaw ta Bunđi ho nu diyig gelbinco in Iisa Masi. ²² Kabarre-at galtu do denjinco ku gee kuuk goy do *Egliz ka Zeruzaleem. Hiyya, nu naamiig Barnabaas yaa baa taliñco Antiyoos. ²³⁻²⁴ Nu naamiiga-ak asaan naar gem sellen, na obit imaanji bombo ho na miin in Ruwwin ta Bunđi. Min na ottu Antiyoos, na taltu barkin taat Bun gintu do geenji ho adiy gintu portiko. Okinco, na kaawiico a nuu goye bombo in Rabbinco. Do wiktin taar-at di, gee dakina aamintu do Rabbin Iisa, kar nu numtu kat in nuura.

²⁵ Min naar-ak, Barnabaas baawtu gasin Sawuul do geeger rakki nu kolaag Tars. ²⁶ Min na gasiiga, na iyiig Antiyoos. Seerco, nu algitu ede. Nu numgiy in gee ku Eglizdi. Nu bilditu gee dakina. Do wer-ak ko, nu teestu awalle kolin maajirna a nu kretienna.

Gaayo do sinja ku Zeruzaleem

²⁷ Yiriy rakki, nabiinna daarin uctu min Zeruzaleem, nu birtu Antiyoos. ²⁸ Minnincó rakki sinji Agabuus. Ruwwin ta Bunđi naamiig na kaawtu aman : « Cokiyon, yaman mey yaarko asa-ata do wer okinji. » (Mey-at as dak ko, wiktin taat Kilood goytu sultan ka tatik ka gee ku Room.) ²⁹ Min maajirna dortu pa-ak, nu ictu niyine a ay gem di yaa bere maanna do gee kuuk aamine kuuk goy do kid ka Zuude. Ay gem di yaa bere do wer kaak pisin nectu di. ³⁰ Hiyya, nu captu gurus, kar nu beriig do Barnabaas in Sawuul a nuu iyin do agindaw ku Egliz ka Zuude ho nuu berin do pisinco.

12

Herood deeyig Zaak ho na unjig Piyer danjaayne

¹ Wiktin taar-at, sultan *Herood teestu taabiyn gee daarin ku *Egliz ka Zeruzaleem. ² Na bertu izinne a nuu deen Zaak, sinji ka Yaaya in *seepine. ³ Kar min na taltu kadar maanna-ak alco gala do *Yuudinnar, na obiig oki Piyer wiktin taat nu giniy iidin taat nu koliy iidin ta mappa ka bal *gele. ⁴ Min na obga, na unjiig danjaayne. Kar na imiltu askirin orok in bijigiy yaa gooyinji. Na leeyig pood, pood. Do tanji-at, na raka ya iidin ta *Paak bir ja, kar naa iyn unco ka geemir naaji dukume seriine. ⁵ Hiyya, Piyer goyiy di misa do danjaayner, kar gee ku *Eglizdi gay indiji Bun dakina in gelbin rakki.

Bun imilig Piyer min do danjaayner

⁶ Sultan *Herood diyit ko yiriy taat naa iyn Piyer do unco ka geemir naaji dukume seriine. Kar yiriy taar-at di, min wer bal wale misa, Piyer weya datik ta askirna seera. Pisinji, nu duunig in jinzirre. Kar askirin ku pey gay goy do werco do bit ka danjaayner. ⁷ Tala kar *dubil ka Bunđi bayintu. Wer-ak caaptu portik kar. Na kedkidig Piyer, na niintu. Kar dubil-ak diyiji aman : « Yaman uc ja kodok ! » Na uctu, ek di jinzirre kiltu min do pisinji. ⁸ Kar dubil ka Bunđi kaawiji pey aman : « Duunit maason ho isig nugiran. » Piyer ooyiit kaaw-ata. Kar dubil-ak kaawiji pey

aman : « Isit batkon kar aadnu. » ⁹ Ek di Piyer aadfiig *dubil ka Bunđi-aka ho na amiltu min do danayner. Do pikirrey, na ibanno kadar taat dubil-ak giniiji-at ka seener. Do tanji-at a wal na soona diŋ ga. ¹⁰ Wiktin taat nu baayiyo, nu gas ja wer rakki ka askirin gooyiyo. Kar unđa, nu gastu ku pey. Kar kat nu ottu do bit ka botol ta hadinner taat gee amiliy do geegirdi. Bit ka botol-at piltu keetit di. Hiyya, nu amiltu min do danayner ho nu toliytu sooda. Tala kar dubil ka Bunđi-ak rasga.

¹¹ Min naar-ak Piyer ibintu kat ziy samaane do maan ka asji ho na diytu aman : « Diŋka-aŋ, nu iban kat ka seener kadar *Rabbin Iisa tabirduug dubiley a naan jilindu min do pise ka Herood ho do ay maan kaak samaanno Yuudinna rakiidu gine. »

¹² Min Piyer ibintu ziy, na deettu wer ka daatik rakki taat nu kolaat Mariyam ataŋ Yaaya kaak nu koliy oki Maark. Do ger-ak, gee dakina num salkiye. ¹³ Min Piyer ottu do wer-aka, na kooctu botol ta gerdi. Kar geem rakki siŋti Rood taat gina riy ede amiltu pile botol. ¹⁴ Min ta ibiniit gaay ta Piyer-at, gintit gala nam ta bal pile botol, ta yeepu ja miniŋ eenti kuuk goy atta aman : « Na Piyer ! Na goy kar bit ka botildi. » ¹⁵ Nuur gay telkiitit aman : « Ka oliya ga, wal maanke maa ? » Kar taar gay wakila di aman : « Ka seener, na Piyer tara. » Nuur gay aman : « Wal naa gine dubil ka Bunđi kaak gooyaaga ga ? » ¹⁶ Piyer gay wakila di kooce bi botildi nam nu astu piliiji. Min nu piliiji-ak, nu taliiga ho nu aŋbiytu tak-tak. ¹⁷ Kar Piyer gay tawgiig piŋiŋi a nuu bugume, kar na osiico maan kaak Rabbin giniiji, na imiliig min do danayner. Ho na diyiico pey aman : « Baan, iyoŋcot kaaw-an do kuŋ Zaak ho in siŋta ku pey. » Hiyya, do wer-ak, na uctu, na rasiigu ho na birtu wer ka pey.

¹⁸ Kar wiktin taat wer waltu gay, askirin kuuk gooyaag Piyer-ak taltu kadar na kooŋe ho kelimco amiltu. Nu diytu aman : « Naar maa asji do Piyer ? » ¹⁹ Min Herood dortu pa-ak, na naamtu gee baawtu bariyiŋi. Kar gay, nu bal gasiŋi. Ho askirin kuuk gooyaaga-ak, na indiigu do

maan kaak asji, kar na deeyiigu. Min naar-ak, Herood deettu min do kid ka Zuude, na baayiyo goye do geeger ka Sezare sooda.

Muut ta sultan Herood

²⁰ Do menaw nuur-ak, *Herood dapiŋtu in gee ku Tiir in ku Sidon. Sando, nuur gay dee kaawco a nu baa amre in naara asaan nu gasaag teenco min do kiday. Paa kat, nu dewiniig tatkaw rakki gay amaanney ka sultan, siŋi Blastus, a naa iyiico do unji. ²¹ Hiyya, Herood gay dukumiico yiry taat naaco kaawe. Yiry taar-at, na isit kesuuney ta sultinnaw, na goytu ka sees ka sultan ho na kaawtu do unco ka geemir okiŋco. ²² Min gee-ak doriit kaawoy, nu teestu koole rada aman : « Naar-aŋ buŋ ga, gem di kaawa ansi ! » ²³ Wiktin taat Herood doriit kaaw ta geemir-at, adiy gintu portiko. Kar kodok di, dubil ka Rabbin Buŋ diyiji raduwa : nu gur ku adir. Hiyya, na mattu. Muutuy-at asaan na rakaat *darjin ta Bunđi do meenji.

²⁴ Kar kaaw ta Bunđi gay, gee dakina cokiyiita ho dakin sa ooyiita. ²⁵ Barnabaas in Sawuul gay, nuur gaasit ko riyco Zeruzaleem. Do deetiŋco, nu iciig Yaaya kaak nu koliy oki Maark, kar nu yeepu Antiyoos.

13

Martaw ta awalle ta Pool

Ruwwin ta Bunđi naamig Pool in Barnabaas do riyor

¹ Do *Egliz ka Antiyoos, gin gee kuuk garkiyaagu ho in nabiinna oki : nuur Barnabaas, Simeyon kaak nu koliy oki Pondiko, Lisiyuus kaak min Sireen, Manayeen kaak maad in Sultan *Herood, ho in Sawuul. ² Yiry rakki, wiktin taat nu ictu sayamne ho nu salkiyiy do *Rabbiner, Ruwwin ta Bunđi kaawiico aman : « Imilonduug Barnabaas in Sawuul do riy taat nu koliig a nuudu gine. » ³ Kar min nu ictu pey sayamne ho nu salkiytu, nu asiico laa pise do kayco ho nu rasiig nu deettu gine riy ta Bunđi.

Barnabaas in Sawuul do kid ka Sipre

⁴ Ar taat Ruwwin ta Bunđi naamiig Barnabaas in Sawuul do riyor, nu deettu do geeger ka Seluusi. Min ede-ak, nu neptu markaba, nu deettu Sipre, do kid kaak datik

amiydi. ⁵ Min nu ottu do wer-ak, nu paaytu do geeger ka Salaamin ho nu teestu gaare kaaw ta Bunđi do ger ka salaaner ka *Yuudinnar. Wiktin taar-at, Yaaya-Maark sa goy in nuura, na gaayaagu.

⁶ Kar min nu gaay birin kid okinji ka Sipre, nu ottu do geeger ka Papos. Do wer-ak, nu naamtu in gem rakki, nu kolaag Baar-Iisa, na Yuudinçe. Naar gay olgo ho na gina ziy ar nabiinçe. ⁷ Na goy do serpey ta guberneer kaak nu kolaag Serziyuus Poluus. Guberneer-ak iban gamna. Na koliig Barnabaas in Pool do geriy, asaan na raka a nuuji gaare kaaw ta Bunđi. ⁸ Kar olga-ak gay todco, asaan na rakaado a guberneer-ak yaa aamine do Iisa Masi. (Olga-ak, nu kolaag in kaaw ta Grek a « Elimaas ».) ⁹ Min naar-ak, Ruwwin ta Bunđi miiniit gelbiney ka Sawuul kaak nu kolaag oki Pool. Paa ko, Pool taliig gem-ak yalaan do odinay ¹⁰ ho na kaawiji aman : « Kinke-an gem kaak raada. Ki caaciya gee ! Talon ja ron ka seetanner-anka ! Ki adin ka ay maan kaak samaane. Botol ta *Rabbiner-an, illa a ki niginti ja. ¹¹ Hadi din cokay samaane : Rabbin Bun yaan gide ho ki asiy noole, kii taaye, ki talaatdo pato. » Min naar-ak di, na nooltu, wer giniiji dulum. Na danduma meeda nugila a naa gasen di gemo yaa daaninji. ¹² Min guberneer taliig maan kaak asji do Elimaas-ak, na ajbiytu tak-tak do garaan taat asa min do Rabbin Bun ho na aamintu do kaawoy.

Pool gaara kaaw ta Bunđi Antiyoos ta Pisidi

¹³ Kar Pool in eenji gay, nu amiltu min Papos ho nu neptu markaba nu aaltu Perz do kid ka Pampili. Min nu ottu, Yaaya-Maark rasiig kat ede ho na yeptu Zeruzaleem. ¹⁴ Min naar-ak, kun Pool amiltu min Perz, nu ictu botol taat 6aa Antiyoos do kid ka Pisidi. Yiriy ta *sabitdi, nu unjitu do ger ka salaaner ka *Yuudinnar ho nu goytu. ¹⁵ Kar gee kuuk do ger ka salaaner-ak garkiytu min do *gaanuun kaak Muusa siirtu ho in maktumne ta nabiinnar. Do wer-ak, agindaw ku ger ka salaaner-ak kaawiico do kun Pool aman : « Ya ku gin kaaw taat yaani bere gudurre sa kaawonninta kate.

» ¹⁶ Hiyya, Pool uctu. Na tawgitu pisinji a nuu bugume. Kar na diyiico aman : « Kun gee ku Israyeel ho kun kuuk karmiya Bun, cokiyonnu ! ¹⁷ Bun ka geente ku Israyeel, naar ko kaak dobig aginiyte. Na wadiriigu wiktin taat nu goyiy do kid ka Meser. Kar in gudurrey tanji kat na imiliig min ede. ¹⁸ Bun tal kaaco ka geenji do wiktin taat nu goyiy do goosiner ar elgin orok pood pa. ¹⁹ Min pa-ak, na idiig gee ku darrinay kuuk peesira kuuk goy do kid ka Kana ho na beriicog kid-ak do geenji. ²⁰ Min gamin-ak kuuniytu, kid-an goy do pisinco ar elgin miy pood in orok beey (450) pa.

« Min naar-ak, Bun dobtu min aginiyte gay seriiner a nuuco dukumin kaawco kee nam do wiktin taat nabi Samiyeel yaa ase. ²¹ Wiktin taat Samiyeel goyiy misa in odinay, aginiyte inditu Bun a naaco imile sultan. Ek di Samiyeel darjiyiico Sawuul ron ka Kiis, min tamba ta Benjamin. Na goytu elgin orok pood min nu darjiyiiga. ²² Min naar-ak, Bun paayig Sawuul min do meenuwiy ho na darjiyiig Dawuud kaak Bun kaawtu biy aman : « Naar Dawuud, ronji ka Jese kat nu eltu. Naa gine ay maan kaak gelbiner rakiyo. » ²³ Min tamba ta Dawuud ko amiltu Iisa Masi kaak Bun kaawtu a naa naame do gee ku Israyeel a naa jilincó. Ansii ko, kaaw taat Bun kaawiji do Dawuud min awalle-at as kat do werti. ²⁴ Min Iisa bal teese misa riy ta Bunđi, Yaaya-Batist astu kaawiico do gee ku Israyeel okinco aman : « Ibinon niginko, rason goye kaak awalle ho naako *batiziyinco. » ²⁵ Wiktin taat Yaaya-Batist gaay gaase riyoy ta Bunđi, na diytu aman : « Ku taliin kar a nu waa ? Nun sa Masido kaak ku eriyo. Kar gay, cokiyon, na asa-ak aaror ho nun meendu sa da necdo kaak naa sorin nugiray. »*

²⁶ « Gem kol sintay, kun kuuk min tamba ta Ibraayim ho kun kuuk karmiya Bun, na lote kat Bun naamiite kaawoy a naate jilinte. ²⁷ Min Iisa astu do duniiner, gee ku Zeruzaleem ho in aginduwco, nu bal ibine a naar ko Masi. Nu balco girse do kaawin ku nabiinnar do bi kanji kuuk nu garkiyiico ay sabit. Kar gay, wiktin ta nu obiig Iisa ho nu deeyiiga, kaaw taat nabiinna kaawtu-

* 13:25 'sorin nugiray' : Riy ta sore nugirar-an, taar ta berrer.

at astu do werti. ²⁸ Gee-ak balji gase yoo oorin rakki taat nec iye muutuy. Inj taarat di oki, nu indiig Pilaat a naa deenji. Na ooytu, nu dakig da. ²⁹ Hiyya, min kaaw taat Kitamne kaawtu do bi kanji astu tak do werti, nu paayiig min ka etor, kar nu unjiig do maginer. ³⁰ Kar Bun gay nooyiig min do muuti. ³¹ Min na nooyga, Iisa bayinco mena dakina do gee kuuk jaaw inj naar awalle min do kid ka Galile yoo do geeger ka Zeruzaleem. Din gay, nuur kon di saadinnay do unco ka geemir ³² ho nin meenini iyaakonta Kabarre ta Gala : ta taar ko taat Bun kaawiico do aginiyte min daayum, ³³ ho dinka, do ginte kooginco, na necta wiktin taat na nooyit Iisa Masi min do muuti. Ar taat nu siirtu do *Soom ta seerin kar aman :

“ Kinke-an ko Rondu,

min yiriyta-an, nun ko Takko. ”†

³⁴ Bun gaartu pey do aginiyte kadar na nooyig min do muuti ho ziy zoodaado keder. Ansii ko, Bun kaawtu aman :

“ Naako bere barkin taat nu kaawtu a naaji bere do Dawuud,

taar ko kuu diye do kayko. ”‡

³⁵ Paa ko, do wer ka pey, do maktumne ta Soom, Dawuud kaaw aman :

“ Ki rasaagdo gem kaak ki doftu

yaa zoode maala do maginer. ”§

³⁶ Dawuud gay, wiktin taat na goyiy misa inj odinay, na ginit riy ta Bun di ar taat Bun raktu, kar na mattu. Min na mattu, gee unjiig momtey-ak inj aginiyji. Hiyya, do wer-ak, na zoodtu. ³⁷ Kar Iisa Masi gay bal zoode do maginer. Bun nooyig min do muuti. ³⁸⁻³⁹ Gem kol sintay, ibinon tam kadar inj sin ku Iisa kat ni gaarikon Kabarre ta Gala taat kaawa a Bun saamiykon zunubinniko. Ya ku aamin inj sinji, Bun yaako saamiyin zunubinniko okinco. Saamiye ar naar-an, ku gasaagdo do gaanuun ka Muusa. ⁴⁰ Din gay, yaman goyon godom ! Yampa, maan kaak nabinna siirtu-an yaako ase do kayko. Nu siir aman :

⁴¹ “ Cokiyon samaane, kunjo gee ku dupal.

Kuu ajbiye ho nuuko idinjo !

Asaan naa gine maan kaak ajbay do zammanniko.

Maan naar-ak, ya nu osaakonja sa, ku aaminaajido. ”* »

⁴² Wiktin taat Pool amiltu inj Barnabaas min ger ka salaaner-ak, gee-ak indiigu a nuu yeepe yiriy ta sabit ta asaw nuuco deelin kaaw-ata. ⁴³ Min nu totirtu, gee dakina kuuk *Yuudinna ho inj kuuk karmiyaag *gaanuun ka Muusa aadiig Pool inj Barnabaas. Nu kaawiico do gee-ak a nuu obe rikimit do barkin ta Bun di.

⁴⁴ Min yiriy ta sabit astu, anuwco gee ku geegirdi numtu cokiye kaaw ta Bun di.

⁴⁵ Kar gay, min Yuudinna taliig gee-ak, aditco miintu inj hasuudinaw. Paa ko, nu teestu meelin Pool ho nu wariiga. ⁴⁶ Kar Pool inj Barnabaas gay kaawiico bal kolaw aman : « Loko, kun Yuudinna ja kat niiko gaare kaaw ta Bun di, kar kun gay poocata. Ampa-ak, ku gaara kadar ku bal ture gase goye ka gasdo. Hadi din gay, ni baaco iyin kaaw-an do gee kuuk Yuudinnado. ⁴⁷ Taaran gay taat Rabbin kaawinti a ni kaawe aman :

“ Nu diyinjin ar portikaw

taat yaa ceere do darrinay okinco.

Ki iyin kaaw taat bera jile

do gee okinco ku duniiner. ”† »

⁴⁸ Min gee kuuk Yuudinnado doriit kaaw-at, nu aacytu. Nu deliiji barkin do Bun di do bi ka kaawoy. Ho gee okinco kuuk Bun doftu a nuu gase goye ka gasdo, nuur sa aamintu inj Iisa Masi. ⁴⁹ Kaaw ta Bun di-at totirtu do kid okinji. ⁵⁰ Kar Yuudinna gay, akilaag daad kuuk sinco alaw kuuk abdiyaag Bun ka Yuudinnar, inj agindaw ku geegirdi. Nu isiniig gee a nuu taadiyin Pool inj Barnabaas ho nu atkin min do kidco. ⁵¹ Hiyya, Pool inj Barnabaas, do deetinco, nu kokiig burintal ku asinco‡. Min naar-ak, nu birtu do geeger ka Ikoniyoom. ⁵² Kar *maajirna kuuk goy do geeger ka Antiyoos gay, Ruwwin ta Bun di miiniig gelbinco ho aditco gintu portik ar buguwa.

† 13:33 Wer ka gase kaawor do Soom 2.7. ‡ 13:34 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 55.3. § 13:35 Wer ka gase kaawor do Soom 16.10. * 13:41 Wer ka gase kaawor do Habakuuk 1.5. † 13:47 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 49.6.

‡ 13:51 ‘nu kokiig burintal ku asinco’ : Pa-ak gaara kadar ya gee ku geeger-an jag min botol ta samaan sa, do gaayico.

14

Pool in Barnabaas goy Ikoniyoom

¹ Min *paliinna-ak ottu do geeger ka Ikoniyoom, nu daktu pey unja do ger ka salaaner ka *Yuudinnar. Do wer-ak, nu gaartu kaaw ta Bunji paa nam gee dakina kuuk Yuudinna in kuuk Yuudinnado aamintu do Iisa Masi. ² Kar gay, Yuudinna kuuk poc aamine isiico binja do nuur kuuk Yuudinnado a nuu nige aditco ku sinja ku aamine. ³ In kaawin nuur-ak oki, Pool in Barnabaas taaytu do geeger-aka. Nu kaawa bal kolaw in amaanne taat nu gintu do *Rabbin Iisa. Rabbin Bun gaayaagu, nu giniy gamin kuuk ajbay in kuuk gaara gudurrey. In gamin-ak ko, gee ibiniy kadar nu kaawa seene do bi ka barkin ta Bunji. ⁴ Gee ku gegirdi-ak, deedtu werinco seera: daarin deet in Yuudinna ho daarin gay deet in kun Pool. ⁵ Min naar-ak, Yuudinna in gee kuuk Yuudinnado ho in aginduwco ictu niyine a nuu taabiin paliinna, nuu dawin in dambay nuu deenjo. ⁶ Min kabarre-at galiico do kun Pool in Barnabaas-ak, nu gadtu kayco. Nu aaniytu gegirnay kuuk do kid ka Likawoni, Listir, Derbe, in gegirnay kuuk moota. ⁷ Do kid naar-ak oki, nu gaara Kabarre ta Gala.

Pool in Barnabaas goy Listir

⁸ Gin gem rakki do geeger ka Listir. Na rungiye min nu weeyiiga. Na bal jaawe tak-tak. Na goy in baay di. ⁹ Yiriy rakki, na cokiyyit kaaw ta Bunji taat Pool kaawtu. Pool gay gooyiig yalaan, na tal imaanji ho na iban kadar ta nec coolinji. ¹⁰ Do wer-ak, Pool kaawtu rada aman: « Ucu, pey kay asinjin! » Ek di gem-ak uctu in beerinji ho na teestu ko jiwu. ¹¹ Gee dakina goy do wer-aka. Min nu taliig maan kaak Pool gintu-ak, nu teestu kaawe in kaawco ta Likawoni aman: « Talon ja margin kat ic zi ka gemor, kar nu paaytu datikte! » ¹² Nu kolaag Barnabaas « Zeyuus », ho Pool gay, nu kolaag « Ermees » asaan naar ko gay iye kaawor. ¹³ Ger ka margi Zeyuus goy moota in unje ka gegirdi. Min mee satkiner kaak goy ede dorit kaaw-at, na daktu ob barkay ho na ictu booyaw. Barkay-ak, na duuniico

booyaw, kar na iyiig do bi ka botildi. In gee-ak, na raka gine *satkin do Pool in Barnabaas. ¹⁴ Min kun Pool doriit kaawat, nu eeriit kesuunco* ho nu iciig gadi. Nu aaniyiig gee-aku in koolinco aman: ¹⁵ « Gem kol sinjay, maa ga ku giniy ampa? Nin sa gee ar kunjo-an di. Ni iyko Kabarre ta Gala a kuu rasiin marginko kuuk ginno paydinco. Ason do Bun kaak goy doo. Naar kaak kilgiyig samaane in kida, in amay ho ay maan kaak goy do duniiner. ¹⁶ Awalle Bun rasig gee ku ay darre iciy botol taat nu rakiyo. ¹⁷ In taar-at oki, na gaariico do geemir a naar sellen in nuura. Sellinkuwiyat, ku taliit uudin taat na nokiiko amay ho gaminko niyiy ay elgo. Ka seener gay, na naar di kaak beraako tee in galal dakina. » ¹⁸ In kaawin kuuk nu kaawiico-anju oki, gee-ak tirig denjinco. In taar-at oki, nu gediriico, nu baltu gine *satkine.

¹⁹ Min naar-ak, *Yuudinna daarin uctu min Antiyoos ta Pisidi ho min Ikoniyoom. Min nu ottu do wer-aka, nu isiniig gee-ak a kabarre taat Pool iyiico-an taar seenno. Ek di nu teestu dawin Pool in dambay a nuu deenji. Nu daaniiga, nu imiliig kara min do gegirdi. Do tango-at a na mat ko. ²⁰ Min gee ku aamin numtu do unji, Pool uctu paa di ho na yeptu pey do gegirdi. Kar ka kawtinti, nu birtu in Barnabaas do geeger ka Derbe.

Pool in Barnabaas yeep Antiyoos ta Siri

²¹ Min nu ottu Derbe, nu gaariit Kabarre ta Gala ho gee dakina aamintu do Iisa Masi. Min naar-ak, nu yeptu do gegirnay ku Listir, Ikoniyoom ho in Antiyoos ta Pisidi. ²² Do ay geeger, nu iskaag gee kuuk aamine a nuu goye bombo do imaanco. Nu kaawaaco aman: « Gii gasen ja taabin dakina unte, kar gii unje kat do *Meennaw ta Bunji. » ²³ Do ay *Egliz, nu liyaaji agindaw. Kar nu iciy sayamne, nu salkiyiico do agindaw-aku, kar nu rasiig do pisinji ka *Rabbin Iisa kaak nu aamintu in naara.

²⁴ Min pa-ak, Pool in Barnabaas deettu. Nu aaliig kid ka Pisidi, kar nu daktu ot do kid ka Pampili. ²⁵ Do wer-ak, nu teestu gaare Kaaw ta Bunji do geeger ka Perz.

* 14:14 'nu eeriit kesuunco': Do aadin ta Yuudinnar, eere ka kesuuni-ak gaara kadar aditco nige.

Min nu gaastu, nu birtu do bi ka barrer kaak nu koliy Attaliya. ²⁶ Kar min do wer-ak, nu ictu pey markaba ho nu yeeptu do geeger ka Antiyoos ta Siri. Edeñ ko, wiktin taat nu rakiy deete, nu salkiyiico a Buñ yaa gaayinco do riy taat diñ nu gaastu-anta. ²⁷ Wiktin taat nu ottu do wer-aka, nu numiig gee ku Eglizdi. Kar nu osiicog gamin okinco kuuk Buñ gintu in nuura. Nu osiico pey maman Buñ gaariico botol do gee kuuk Yuudinnado ho maman nuur oki aamintu do Iisa Masi. ²⁸ Hiyya, do wer-ak, Pool in Barnabaas gintu mena dakina in gee kuuk aamine.

15

Nume ka Eglizdi Zeruzaleem

¹ Yiriy rakki, gee daarin uctu min Zude kar nu baawtu Antiyoos. Gee-ak teestu garkiyin sinja aman : « Ya kun kat *dukamno selno ar ka *gaanuun ka Muusa kaawtu, ku gasaado jile. » ² Pool in Barnabaas pocit kaaw-ata ho do bi naar-ak ko, nu meeltu paa in nuura. Kar ba aaro, nu ictu niyine a Pool in Barnabaas in sinja daarin ku pey, nu baay talin kaawat Zeruzaleem do unco ka paliinnar ho in agindaw ku *Eglizdi. ³ Min pa-ak, gee ku Egliz ka Antiyoos beriico zaadin ka botildi, kar nu naamiigu.

Min nu naamgu, nu aaltu kid ka Penisi ho in ka Samari. Do botildi, nu gastu sinja ho nu osiicot okintit kaaw taat gee kuuk Yuudinnado din sa ooyit kaaw ta Buñdi. Ho okinco, maanna-ak berco galal dakina. ⁴ Min nu ottu Zeruzaleem, gee ku Egliz-ak obiig samaane, wala paliinna, wala agindaw okinco. Kar nu osiicot kaaw okintit taat Buñ gintu in nuura. ⁵ Kar gay, gee daarin min Pariziyenna kuuk aamin do Iisa Masi uctu aman : « Gee kuuk Yuudinnado-an, illa giico dukume ja selno, ho diyonco a nuu karmiyin gaanuun ka Muusa. »

⁶ Do wer-ak, paliinna ho in agindaw ku Eglizdi numtu a nuu talin kaaw-ata. ⁷ Min nu meeltu paa, Piyer uctu ho na kaawiico aman : « Gem kol sinjay, ku iban kadar Buñ

do bin minninko min daayum a naa gaarin Kabarre ta Gala do gee kuuk Yuudinnado. Paa kat, nuu cokiya ho nuu aamine do Iisa Masi. ⁸ Buñ kaak iban gelbin ka geemir gaaraako kadar na ooyiy gee-ak do wiktin taat na beriicot ja Ruwwiney ar taat na beriiten lote. ⁹ Ginte in nuura, Buñ talaate sawa di do unji ho na saamiyiig zunuubin-nico asaan nu aamin do Iisa Masi. ¹⁰ Di diñ gay, maa di ku rakiy nige adiy ka Buñdi ? Dakon ginenna pa. Ku raka rase goro do maajirnar. Gor taat ooma* nam aginiyte sa bal gedire sosinti ho nini oki gediraatido ! ¹¹ Ha'a, paado ! Ni iban kadar na Buñ kat jilinti in barkin ta *Rabbin Iisa ar taat na jiliig nuur oki. »

¹² Min pa-ak, gee okinco kuuk num ede-ak bugumtu. Kar Barnabaas in Pool osiicog gamin okinco kuuk Buñ gintu in nuura do unco ka gee kuuk Yuudinnado gamin kuuk ajbay ho in kuuk gaara gudur-rey. ¹³ Min nu gaasit kaawco, Zaak† piltu biy, kar na diytu aman : « Gem kol sinjay, laan denginko samaane, cokiyonnu ! ¹⁴ Simon, naar kaawintin ko a maman min do teesindi Buñ taltu kaaco ka gee kuuk Yuudinnado ho na dobtu minninko yaa gine geenji. ¹⁵ Kaaw-at numtu in kaaw taat nabiinna kaawtu min daayum. Ampaa di, gi garkiyiy do Kitamner aman :

¹⁶ « Min naar-ak, naa yeepe piniñ pey geriy ka Dawuud kaak gale. Yoo na eez tak-tak oki, naa ase pey piniñji, naa peye pey do weriy.

¹⁷ Ampaa kat, gee okinco asiin bariyindu. Hii, ka seener, tamba ta geemir okinco taat nu koltu yaa gine geendu. An kaaw taat Rabbin Buñ kaawtu,

¹⁸ naar kaawig ko min daayum maan kaak naa gine. » † »

¹⁹ Zaak gay diytu pey aman : « Ya do tanto-at, dakoñco ginenna kaawin do gee kuuk Yuudinnado asaan nu aamin ko in Buñ. ²⁰ Kar gay, siirinteñco maktumne ho giico kaawe aman : « Dakon teenno kum kaak nu satgiytu do marginar. Na gallo. Gooyon zinñkiko min baaye kaak munjam. Dakon

* **15:10** 'gor taat ooma' : Anne-an kaawa do bi ka karaamin ta gaanuun ka Muusa. † **15:13** 'Zaak' : Na sinji ka Iisa Masi. ‡ **15:18** Wer ka gase kaawor do Amoos 9.11-12.

teenno kum kaak patiis. Ho baar oki, dakonj teençodo. » ²¹ Giico siire ampa-ak, asaan min daayum, gee gaaraag gaanuun ka Muusa do ay geeger ho nu garkiyaag do ger ka salaaner ka Yuudinnar ay *sabit. »

Maktumne do kretiyenna kuuk Yuudinnado

²² Do wer-ak, *paliinna, aginay, in gee ku *Egliz okinco ictu niyine a nuu dobe minnino gee kuuk nuu naamin Antiyoos sawa in Pool ho in Barnabaas. Hiyya, nu dobtu gee seer kuuk sintico karmiyaagu : Zuud kaak nu kolij oki Barsabaas ho in Silaas. ²³ Kar nu naamiig in maktumne taat kaawa aman :

« Nin sintiko in paliinna ho in aginay ku Eglizdi, ni ooyko dakina. Ni ooyko kun sinta kuuk Yuudinnado kuuk goy Antiyoos do kid ka Siri ho in ka Silisi. ²⁴ Ni dor kadar gee minnini baawko. Gee-ak barjilinko in kaawin kuuk imila kellam ku geemir. Kar gay, nin balco bere yoo botol rakki taat nu ginin riy-anta. ²⁵ Do bi naar-ak ko, ni deetu kaawni a nii dobe gee kuuk niko naame in Pool ho in Barnabaas, sintini kuuk ni elgiyo. ²⁶ Nuur-an ko kuuk lee baarco do bulel do riy ta Rabbinte Iisa Masi. ²⁷ Din gay, ni naamaakonngu Zuud in Silaas. Nuur ko yaako kaawe karan bi in bi kaaw taat ni siiriiko do maktumner-anta. ²⁸ Ka seener gay, Ruwwin ta Bunji gaayinti ni ictu niyine a ni diyaakonno pey goro, illa kuu karmiye gamin daarin di kuuk Kitamne toftu : ²⁹ dakonj teenno kum kaak nu satgiyту do bunniydi, dakonj teenno baar, dakonj teenno kum kaak patiis ho dakonj baayenno munjam. Ya kuu karmiyit kaaw taar-an, ta samaane. Nin sintiko kuuk goy anne kat ooyko dakina. An di kaawni. »

³⁰ Hiyya, kun Pool deettu Antiyoos in maktumne-ata. Min nu ottu, nu numiig gee ku Eglizdi, kar nu beriicot pisinco. ³¹ Min nu garkiyiita, okinco aditco ginco gala asaan ta denjirgu. ³² Zuud in Silaas kuuk maaniico nabiinna sa kaawiico kee do gee ku Eglizdi a nuu obin imaanco-at bombo. ³³ Do wer-ak, nu gintu menaw ede, kar sintico ku Antiyoos naamiigu in Bunj a nuu yeepe do gee kuuk naamgu. [³⁴ Kar

ba aar gay, Silaas ictu niyine a naa dake Antiyoos.] ³⁵ Pool in Barnabaas oki daktu. In eenço dakina, nu bilda gee ho nu gaariico kaaw ta Bunji.

Pool in Barnabaas eere

³⁶ Gintu menaw, Pool kaawiji do Barnabaas aman : « Yeepte, gi baa talin sinta kuuk goy do ay geeger kaak gi gaartu kaaw ta Bunji. Gi baa talin goye ka imaanco. » ³⁷ Barnabaas ooyit kaaw ta Pool, kar na raka iyin Yaaya kaak nu kolij oki Maark in nuura. ³⁸ Kar Pool gay pooce. Na rakaado Yaaya-Maark yaa baa in nuura, asaan awalle wiktin ta nu goyiy Pampili, na deettu, na rasiig nu giniy riy keeco di. ³⁹ Barnabaas gay diy kaay kadar Yaaya-Maark yaa baawe. Do bi naar-ak ko, kaawco waaltu tak-tak nam nu eertu. Barnabaas iciig Yaaya-Maark, nu neptu markaba ho nu aaltu Sipre. ⁴⁰ Kar Pool gay dobiig Silaas. Gee ku Egliz deliico barkin ta Bunji, kar nu deettu. ⁴¹ Nu jaawtu do kid ka Siri ho in ka Silisi ho nu gaayig gee ku Egliznar a nuu goye bombo do imaanco.

16

Martaw ta seerinkar ta Pool

Pool in Silaas icig Timote a naa baa in nuura

¹ Min naar-ak, Pool ottu do geeger ka Derbe ho in ka Listir. Do wer-ak, nu gastu *maajirince rakki kaak nu kolaag Timote. Na ronji ka *Yuudinçar taat aamin do Iisa Masi. Kar tacco gay, Grekinçe. ² Timote, sintay ku Listir in ku Ikoniyoom ozilaag dakina. ³ Pool raka iyin in naara. Do bi naar-ak ko, na *dukumiji selno do saan ta Yuudinnar kuuk goy do darrinayaku. Okinco, nu iban kadar tacco Grekinçe. ⁴ Min naar-ak, nu amiltu jiwu geeger in geeger. Nu kaawiico do gee ku ay *Egliz do niyin taat paliinna in agindaw ictu Zeruzaleem ho nu taayig a nuu rasinno kaaw-ata. ⁵ Hiyya, do Egliznar-ak, imaanco gaayio ho kun kawta, nu gasiy gee ku pey numiy in nuura.

Soonik ta Pool do kid ka Trowaas

§ 15:34 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

⁶ Min njaar-ak, zer nu rak gaare kaaw ta Bunđi do darre ta Aazi. Kar Ruwwin ta Bunđi gay todco. Hiyya, nu aaltu do kid ka Prizi in ka Galaasi. ⁷ Min nu ottu moota in Miizi, nu rak zer baawe Bitini. Kar gay, Ruwwin ta lisa todco pey a nu baanno ede. ⁸ Paa ko, nu birtu min do kid ka Miizi ho nu paaytu bi ka barre ka Trowaas. ⁹ In aando, Pool soontu aman : « Gem rakki min Maseduwaan peyji unci ho na marmiliiji aman : “ Gem kol sinji, asniñ ja Maseduwaan, kiini gaaye. ” » ¹⁰ Hiyya, min Pool soontu paak, kodok di, ni* bariytu botol ta deetindi do kid ka Maseduwaan, asaan ni ibin tam kadar na Bun kat kolinti a ni baa gaare Kabarre ta Gala do gee anjkure.

Kun Pool ot do geeger ka Pilip

¹¹ Min Trowaas, ni neptu markaba, ni aaniytu dalan do kid ka Samotraas, datik barrer. Kar ka kawtinti, ni ottu Neyapoliis. ¹² Min ede-ak, ni birtu do geeger ka Pilip do kid ka Maseduwaan. Kid-ak, nu deedga ho Pilip gay, njaar geeger tatik do kid ka awalle. Gee ku Room kat hokumiyaaga. Ni gintu mena dakina ede. ¹³ Yiriy ta *sabitdi, ni amiltu min do geeger-aka, ni baawtu moota in baala, wer kaak ni hariiy a *Yuudinna numgiyo ho nu salkiygiyo. Do wer-ak, ni gas daad nume. Ni goytu in nuura ho ni kaawiico. ¹⁴ Min do daad-ak, rakki nu kolaat Liidi. Ta asa min geeger ka Tiyaatiir. Ta suugiya toošina samaane kuuk dindiko† ho ta abdiya Bun. Wiktin taat ta cokiyit kaaw ta Pool, *Rabbin Bun newsiig gelbinti ho ta iciit kaawoy. ¹⁵ Hiyya, ni *batiziyiita in geenti ku geer okinco. Min ni batiziyiita, ta kolinti, kar ta kaawinti aman : « Ya ku ooy ko a nu aamin ta6 do Rabbiner, ason goyon gertu. » Do wer-ak, ta wakiliy paa nam ni ooytu.

Nu obig Pool in Silaas danjaayne

¹⁶ Yiriy rakki, wiktin taat ni baay do wer ka salaaner, berre rakki asinti gasa. Taar gay olga. Ta kaawa do maan kaak yaa ase misa in gudurre ta aarid kaak obta. In kaawinti-ak di, aginduwti jalliy gurus. ¹⁷ Daatko-at teestu aadinni in koolinti, nini

in Pool aman : « Sando, gee nuur-an kuuk gina riy ta Bun ka kuwa ! Nu gaaraako botol taat Bun yaako jilinko. » ¹⁸ In menaw, ta aadaani paa di. Kar ba aaro, Pool dapiñtu. Na kolsitu, kar na kaawiji do aarid kaak obta-ak aman : « In sin ku lisa Masi, nu diyaaaji, amal min do daatko-anta ! » Kodok di, na amiltu suu na rasiita. ¹⁹ Min aginduwti taltu kadar nu gasaado pey gurus min do daatko-at, nu obiig Pool in Silaas. Nu iyiig do wer kaak gee ku geegirdi numgiyo, do unco ka agindaw ku darrer. ²⁰ Do wer-ak, gee ku Room goy dukuma seriine. Min nu ottu, nu sakkiyiig do unco aman : « Gee-an, nuur as barjilñ geegirte ! Yaman, nu Yuudinna. ²¹ Kar nu as gaare aadanna kuuk nin gee ku Room din sa ooygigdo ho gingigdo. »

²² Do wer-ak, gee kuuk num-ak uciico do kun Pool in Silaas. Kar gay seriiner ku Room gay kaawiico a nuu soriin kesuunco ho nuu koocinco in kordingi. ²³ Min nu koociig zu6-zu6-ak, nu unjiig do danjaayner. Kar nu diyiji do gay gooye danjaayner-ak a naa gooyin samaane. ²⁴ Min gem-ak doriit kaaw-at, na unjiig do danjaayner atta kar na doodiig asinco do dugildi.

Tatkaw ka danjaayner aamin in sin ku lisa Masi

²⁵ In datik aandor, Pool in Silaas teestu salaane ho nu riyiy riyin ku ozile Bunđi. Eenco kuuk goy do danjaayner gay cokiyaagu. ²⁶ Tala kar, kid teestu azire rada nam baat ta danjaayner gaay dime. Do wer-ak, dibirniico okinco piltu waakilak keeco di ho ay jinzirre ka gay danjaayner-ak sa kile. ²⁷ Do wer-ak, tatkaw ka danjaayner-ak raastu, na uctu puruk. Ya na tala kar botilay ku danjaayner kon di pile. Na pakirtu a wal gay danjaayner okinco gade, ho na ceceptu *seepiney a naa dee ziy. ²⁸ Kar Pool gay, astu gaar gaayay rada aman : « Hey, Hey ! Dak denno zin, okintini ni goya ! » ²⁹ Min pa-ak, gay gooye danjaayner-ak inditu ako a naa tale. Kar na unjitu atta karak. Min na unje, kelmoy oki amile ho na dersitu ris do unco kan Pool in Silaas. ³⁰ Jammiy sooda, na imiliig min do danjaayner. Kar

* **16:10** 'ni bariytu' : Luk kaak siirit maktumne-an oki atta do maliyal. † **16:14** 'toošina samaane kuuk dindiko' : Awalle toošina ku dindiko-an, nuur kaalne ho nu gasdo badam.

na indiigu aman : « Gem kol aginiyyi, naa gine maman naa gase jile ? » ³¹ Njuur gay telkiiji aman : « Aaman in sin ku *Rabbin Iisa di kar kii gase jile, kinke ho in geenji ku geero. » ³² Hiyya do wer-ak, nu gaariiji kaaw ta Bunji do gay gooye danjaayner-aka ho do gee okinco kuuk adiy ka geriy. ³³ In aando-at di, na iyiigu do wer kaak gin amay ho na teyiriicog mutiyco. Do wer-ak, nu *batiziyig gay gooye danjaayner-aka in geenji. ³⁴ Min naar-ak, na iyiig kat kun Pool do geriy ho na beriico tee. Gem-ak in adiy ka geriy okinji, aditco gintu portiko asaan nu aamin do Bunji.

³⁵ Min wer waltu, gay seriiner ku Room naamtu gee a nuuji kaawe do tatkaw ka danjaayner a naa pikin gee-an min do danjaayner. ³⁶ Hiyya, gem-ak iyiit kabarreat do Pool aman : « Gay seriiner berdu izinne a naako imilinjo min do danjaayner. Di naar-ak, amilonjo ko ho baan in aapiye. » ³⁷ Pool gay iban kadar nu obaagdo gem ka Room do danjaayner ya nu balji dukume ja seriiney. Ampaa ko, na osiico baati aman : « Nin kat nu bal goyin misa kaawni-an di, ek di nu koocinti do unco ka geemir. Nin sa Yuudinnado, ni Roomina. In taarat oki, nu obinti danjaayne. Din gay a nuuni imile in cigile-ak gay maa ? Ha'a, pa-ak ni oyaado. Maaniico kat nu asonjo nuuni imile. » ³⁸ Kar gee-ak iyiit kaaw ta Pool in Silaas do gay seriiner. Min nu doriit kaawco taat diya a nu Roomina, kolaw obiigu. ³⁹ Hiyya, nu astu nu obtu aarco ho nu imiliig min do danjaayner. Kar nu diyiico pey a nuu amile min do geeger-aka. ⁴⁰ Min nu amiltu min do danjaayner, nu deettu wer ka Liidi-ata ho nu gasiig sinja okinco ede. Nu iskiigu, kar nu iciit botilco, nu deettu.

17

Pool in Silaas ot do geeger ka Tesalonik

¹ Kar min nu amiltu min geeger ka Pilip, Pool in eenji, nu birtu ja min do geeger ka Ampipoliis in ka Apolooni. Kar kat, nu ottu do geeger ka Tesalonik. Do wer-ak, *Yuudinna gin ger ka salaaner. ² Ar taat na usintu ko, Pool baawtu do ger ka salaaner. Na kaawgico kaaw ta Bunji min do Kitamner. *Sabit subba, na jaawa di. ³ Do

wiktin taat na baawiico-ak di, na gaariico min do Kitamner a *Masi kaak Bun dobtu asa taabiye, naa mate ho naa nooye. Ho na kaawiico aman : « Iisa kaak nu kaawiiko biy-anja, na naar ko Masi kaak ku eriyo. » ⁴ Min gee kuuk cokiye, Yuudinna daarin astu num in kun Pool in Silaas. Gin gee dakina kuuk Yuudinnado kuuk abdiya Bun kuuk as oki num in nuura, in pey daad dakina kuuk sinco alaw.

⁵ Kar Yuudinna kuuk bal aamine do Iisa Masi gay ginaaco hasuudinaw. Paa ko, nu baawtu bariye maan geenda kuuk ginno kay min do suuginer. Nuu barjilin gee in geeger okinji. Kar kat, nu baawtu duksiyin ger ka Jaason a nuu gasin Pool in Silaas. Zer nu raka iyiin do wer kaak gee ku darrer numgiyo, ⁶ kar nu bal gasinco. Paa ko, nu obiig Jaason in sinja daarin ho nu iyiig do unco ka agindaw ku geegirdi. Do wer-ak, nu teestu koole aman : « Waay, talonjo kate ! Maan geenda-an as nigin duniin okintiti. Din nu as kuude anne ! ⁷ Jaason obiig do geriy ! Gee-ak gay, okinco pocig *gaanuun ka sultinte ka Room. Do tanco-at, a gin sultan ka pey, nu kolaag Iisa. » ⁸ Min agindaw ku geegirdi doriit kaaw-at, nu barjiltu okinco in gee ku darrer oki. ⁹ Hiyya, Jaason in eenji, nu pooctu pikinco, illa a nuu kappiyen ja maanna.

Pool in Silaas ot do geeger ka Beere

¹⁰ In aando, sinja ku Tesalonik nolpiig kun Pool in Silaas a nuu deete do geeger ka Beere. Min nu ottu annere, nu daktu unja do ger ka salaaner ka *Yuudinnar. ¹¹ Yuudinna kuuk do geeger naar-ak pikirrico samaane pakgit nuur ku Tesalonik. Nu cokiyaat Kabarre ta Gala ho nu ooyiit in galal. Kun kawta, nu garkiya kaawin kuuk do Kitamner a nuu tale yaa kaawin kuuk Pool kaawiico-an do botilco wala do botilcodo. ¹² Minninco dakina aamintu do Iisa Masi. Min do Greknar gay, goy daad kuuk sinco alaw kuuk aamine ho in miday dakina oki.

¹³ Kar min Yuudinna kuuk goy Tesalonik dortu kadar Pool gaara kaaw ta Bunji do geeger ka Beere oki, nu astu barjilin gee ku geegirdi a nuu pocin kaawco. ¹⁴ Kodok di, sinja nolpiig Pool, nu iyiig bi ka barrer, ho nu neptu markaba. Kar Silaas in Timote

gay, daktu Beere. ¹⁵ Pool in eenji kuuk ñaamaaga-ak, ñu birtu in markaba yoo do geeger ka Aten. Hiyya, Pool kaawiico do eenji-ak aman : « Ya kuu yeepe, diyonco do kuñ Silaas in Timote a ñu asaan gasin kodok anne. »

Pool ot do geeger ka Aten

¹⁶ Wiktin taat Pool eriig kuñ Silaas in Timote do geeger ka Aten, ña taliig geeger-ak miin cak in margina. Do saan taar-ak ko, gelbiney nigtu. ¹⁷ Paa ko, ña ßaawtu do ger ka salaaner ka *Yuudinnar ho ña kaawiico do Yuudinnar in gee kuuk Yuudinnado kuuk abdiya Buñ. Ho ña ßaawtu pey do wer ka gee ku geegirdi ñumgiyo ho kun kawta ña kaawiico do gee okinco kuuk bira do biriñco. ¹⁸ Do wer-ak, gin toksina daarin kuuk meela in Pool. (Taksin-ak, illa ñu aadaag gem kaak ñu kolaag Epikuur, wala kaak ñu kolaag Zeno).* Min toksin-ak, daarin inda aman : « Gay osindi-an kaawa a maa ga ? » Ho daarin gay aman : « Wal ña gaara margin kuuk min karan ga ? » Ñu indiy ampa-ak, asaan ñu doriig Pool kaawa do bi ka Iisa Masi in nooyinji.

¹⁹ Min ñaar-ak, ñu iyiig Pool do koot ka Ayeropaaz†, wer kaak agindaw ku geegirdi sooriygiyo ho ñu diyiji aman : « Ni raka kiini gaarin kaawin kuuk marbinto kuuk ki bildiy gee-anju. ²⁰ Ki kaawiini kaawin kuuk yiriy rakki ni bal doriñco ho diñ gay, ni raka gase baaco samaane. » ²¹ (Ya taß-ak, goyiñco ka gee ku Aten okinco ho in martico, illa ñu el cokiye ho ñu el ose kaawin kuuk marbinto di.)

²² Do wer-ak, Pool uctu datikco ho ña diyiico aman : « Kuñ gee ku Aten, cokiyoñ ! Nu tala kadar, do ay maanna, ku gee kuuk obig marginko bombo. ²³ Ka seener, min nu jaawiig geegirko, nu talig werinko ku satkiner ku marginko. Nu taliy kee nam nu gas wer rakki kaak ku siirji kuwa aman : “ Buñ kaak gee ibingigdo. ” Di ñaar-ak, asoñ, naako gaare baay ta Buñ kaak ku abdiyiyo ho ku ibingigdo-anka. ²⁴ Buñ ñaar-ak ko kaak kilgiyit duniine ho in gamin okinco. Ñaar di *Rabbin kaak goy kuwa ka samaaner ho keder. Ña goydo do geray ku

margin kuuk geen di siytu. ²⁵ Ña rakaado tak-tak gaay ta gemor. Ñaar keeji di beraate ay maanna, yoo siikime kaak gi goyiy oki. ²⁶ Ña ñaar di kaak kilgiyig gee okinco min gem rakki di ho ña totiriig do adiy ka kidar okinji. Ña ñaar di eerit pudiya in maawa. Ho ña ñaar di dukumig gunjar ku kidco okinji. ²⁷ Buñ gintu pa-ak a ñuu bariye botiliy badam-badam wal ñuu gasinji din ga ? Zer ñaar gay serekdo min do ay gemo, ²⁸ asaan in ñaar di gi siikimiyo, gi goyiyo ho gi jaawiyo. Ka seener gay, gee daarin minninko miliyna kaaw aman :

“ Ginte okinte koogin ku Buñdi. ”

²⁹ Ka seener, okinte gi kooginay. Ampa-ak, dakinte pakirenno pey kadar Buñ, ñaar ar margi kaak gee siytu in daabne, wala in poddine, wala in dambay. Dakinte pakirenno kadar in pikirre ta maanite wala in ibininte, gii gedire siye Buñ. ³⁰ Buñ balco obinti do gamin kuuk ñu gintu awalle, asaan ñu bal gine ibine. Kar diñ gay, ña kolaag gee okinco kuuk goy do ay wero a ñuu ibiniñ niginco. ³¹ Yampa, Buñ diy yiriy rakki taat ñaa gine seriin in botilti do gee okinco kuuk do duniiner. Seriin-at yaa kuuniye in gem rakki kaak ña doßtu. Gem-ak, ña nooyig min do muuti. Paa kat, gee yaa ibine kadar ña ñaar ko kaak Buñ doßtu. »

³² Wiktin taat gee-ak doriit kaaw taat Pool kaawtu aman : « Buñ nooy gem min do muuti », daarin teestu ajimiyanji, kar daarin gay diyiji aman : « Ni raka ki asaani deelin pey kaaw-an neginda. »

³³ Min ñaar-ak di, Pool rasiigu ho ña deettu. ³⁴ Kar gay, min gee ku goy ede-ak, goy di kuuk da as num in ñaara ho aamintu in Iisa Masi. Minninko rakki ñu kolaag Deniis min gee ku seriiner ku Aten. Ta rakki gay, sinji Damariis ho gin gee kuuk pey oki.

18

Pool goy do geeger ka Korent

¹ Min ñaar-ak, Pool uctu min geeger ka Aten ho ña birtu Korent. ² Min ña ottu, ña

* **17:18** Gee kuuk aadaag Zeno, ñu kolaag Estoyisiyenna. Kar ñuur kuuk aadaag Epikuur gay, ñu kolaag Epikuuriyenna. † **17:19** 'Ayeropaaz' : Ña ger kaak gee ñumiy dakina.

gastu gem rakki *Yuudiñçe ñu kolaag Aki-laas. Ñu weeyig ðo darre ta Pont. Daabiney, ña as in daacy Prasil* min geeger ka Room, asaan sultan Kilood kat ber izinne ñu atkiig *Yuudinna okiñço min Room. Pool daktu ñum in ñuura, ³ asaan riyoy sa ar tañço di. (Ña siya tarram in tandina.) Ña goy gerco ho ñu gina riy sawa. ⁴ Ay *sabit, Pool baggiy ðo ger ka salaaner. Ña icgiy kaawo. Ña raka a ñaaco gedire ðo Yuudinnar in ðo Greknar oki.

⁵ Min Silaas in Timote astu min Maseduwaan, goye ka Pool okinji ña gaara kaaw ta Buñdi di, ña bariya botol taat ñaaco gedire ðo Yuudinnar a Iisa, ñaar Masi kaak Buñ doñtu. ⁶ Kar ñuur gay pocit kaawoy-ata ho ñu teestu warinji. Do wer-ak, ña ergiit kesuuney kar ña kaawiico aman : « Ya ku tar zinñiko sa, ku maaniiko kat nige ho nun isginno bat. Min ku poc-ak, nun deetaw in gee kuuk Yuudinnado. »

⁷ Hiyya, ña amiltu min ger ka salaaner. Ña baawtu wer ka gem rakki kaak goy moota in ger ka salaaner, sinji Tituyuus Zustus. (Ña Yuudiñçedo kar ña abdiya Buñ.) ⁸ Gin gem rakki, tatkaw ka ger ka salaaner, ñu kolaag Krispuus. Ña aamin ðo *Rabbin Iisa Masi, yoo geenji okiñço ku geero. Min ðo geeger-ak oki, gee dakina kuuk cokiyit kaaw ta Pool, aamintu ho ñu *batiziyiigu.

⁹ Yiriy rakki, in aando, Rabbin bayniiji ðo Pool. Ña kaawiji aman : « Dak ginno kolaw. Kaawco di, dak bugumenno, ¹⁰ asaan nun goy in kinke. Waan gediraado yaan diye pise. Do geeger-añ, goy geendu dakina. » ¹¹ Pool goytu ðo geeger ka Korent maan ka elgo in koyin bijigiy ho ña gaariico kaaw ta Buñdi ðo gee okiñço.

Pool ðo unji ka tatkaw Galiyon

¹² Do wiktin taar-at, Galiyon, ñaar guberneer ka darre ta Akayi. *Yuudinna deetu kaawco a ñu sakkiyin Pool. Hiyya, ñu iyig ðo wer ka seriiner ¹³ ho ñu diytu aman : « Yaman, gem-añ isinaag gee a ñuu abdiye Buñ maala. Abdiyñço arro in *gaanunte. » ¹⁴ Pool raka ice kaawo, kar Galiyon gay dukumtu min ðo biy. Kar ña newsiico ðo Yuudinnar aman : « Kuñ

Yuudinna, cokiyon, ya gem-añ kat niginji aale, kin ña kokine wala ña nig maa, naa ice subirraw di guna, naako cokiyinñko. ¹⁵ Di kuñko meela ðo kaawin kuuk maalan di. Ku meela ðo bi ka kaawnar in sinj. Ku kaawa ðo gamin kuuk goy ðo ganuunko kanñon di. Di ñaar-ak giniron ! Do gamin ñuur-añ, nun unjaado kaar. » ¹⁶ Min paak, Galiyon atkiig gee-ak min wer ka seriiner. ¹⁷ Hiyya, gee-ak obiig gem rakki sinji Sosten, ñaar tatkaw ka ger ka salaaner ka Yuudinnar. Ñu koociig ðo wer ka seriiner di, kar Galiyon gay, isgigido, ña newsiico kopo.

Pool yeepa ðo geeger ka Antiyoos

¹⁸ Min ñaar-ak, Pool goytu kee Korent. Kar sintay gay ña rasiig ede, illa ña icit Prasil in Akilaas di ho ñu birtu Sanñerees. Do wer-ak ko, Pool oodiiig kaay asaan ña togil in Buñ. Hiyya ñu ñeptu markaba, ñu aaltu ðo kid ka Siri. ¹⁹ Min ñu ottu ðo geeger ka Epeez, Pool rasiig eenji Prasil in Aki-laas, kar ñaar gay unjitu ðo ger ka salaaner a ña ba meelee in Yuudinna. ²⁰ Min ñu meeltu paa, Yuudinna-ak indiig a ñaa goye in ñuura. Kar ñaar gay pooce. ²¹ Do deetinji, ña kaawiico aman : « Naako yeepe ya Buñ pildu botol. » Hiyya, min Epeez-ak, ña ñeptu markaba, ña deettu. ²² Ña paaytu Sezare, kar ña birtu ja Zeruzaleem a ña baaco ooye ðo gee ku *Eglizdi. Kar kat, ña yeepu ðo geeger ka Antiyoos.

Martaw ta subbinñkar ta Pool

Apoloos goy ðo geeger ka Epeez in ka Korent

²³ Pool gintu menaw Antiyoos, kar ña birtu pey ðo kid ka Galaasi ho in ka Prizi. Do ay wer kaak ña ottu, ña denriig sinja in kaaw ta Buñdi.

²⁴ Do wiktin taar-at, Yuudiñçe rakki kaak ñu kolaag Apoloos as Epeez. Gem-ak, ñu weeyig Alekzandri. Ña iban kaawna ho ña iban pey Kitamne. ²⁵ Ñu bildig samaane ðo Botol ta Rabbin Iisa Masi. Paa ko, ña zeediyo, ña gaariy Kabarre ta Gala in galal. Ña bildiy gee in botol ðo bi ka Iisa Masi. Kar

* 18:2 'Prasil' : Ñu kolaat oki Priska.

ɲaar gay, illa ɲa iban ko *batem ka Yaaya-Batist di. ²⁶ Do ger ka salaaner ka Yuudin-nar, ɲa kaawa kaawin ku Bunɗi bal kolaw. Min Prisil in Akilaas doriit kaawoy, ɲu iyiig gerco a ɲuuji gaare botol ta Bunɗi samaane. ²⁷ Ba aar gay, Apoloos raktu ɓaawe do kid ka Akayi. Siɲta ku Epeez iskiiga ho ɲu siirtu maktumne do gee kuuk aamine kuuk goy do kid-aka a ɲuu obiɲ samaane. Hiyya, Apoloos deettu Akayi. Min ɲa ottu, ɲa obco wero do gee kuuk aamin do Iisa Masi in barkin ta Bunɗi. ²⁸ Ka seener gay, ɲa gaar waraɲ do uɲco ka gee okiɲco a Kitamne kaawa a Iisa, ɲaar *Masi kaak Bun doɓtu. Min ɲa kaawtu pa-ak, Yuudinna bugumtu dil nam ta ɲuu kaawe sa, ɲu ibanno.

19

Pool yeep pey Epeez

¹ Min Apoloos goy misa Korent, Pool gay aaltu Aazi, wer ka gin dambinay, kar ɲa ottu Epeez. Do wer-ak, ɲa gastu gee daariɲ kuuk aamin do Iisa Masi ² ho ɲa indiigu aman : « Min ku aamintu-aɲ, Ruwwin ta Bunɗi paayko walla ? » Nuur gay telkiji aman : « Ha'a, yiriy rakki gem balni kaawe biti. » ³ Pey Pool indiigu aman : « Di maa *batemda ku gastu ? » Nuur gay aman : « Nin gas batem ar kaak Yaaya-Batist kaawtu. » ⁴ Pool kaawiico aman : « Yaaya batiziyig gee kuuk ibinig nigiɲco ho ɲa kaawiico do gee ku Israyeel a ɲuu aamine do gem kaak yaa ase do aaroy. Gem-ak gay, ɲa Iisa Masi. » ⁵ Min ɲu doriit kaaw ta Pool-at, ɲu ooytu ho ɲa batiziyiigu in siɲ ku *Rabbin Iisa. ⁶ Pool leeco pise do kayco ho Ruwwin ta Bunɗi paayiico. Ek di ɲu teestu ko kaawe kaawin kuuk kuɲco do ho ɲu gaariy kaaw taat ɲu gastu min do Bunɗi. ⁷ Gee-ak, okiɲco yaa nece ar orok in seer pa.

⁸ Kun kawta Pool ɓaggiy do ger ka salaaner nam koyin subba. Na gaariy kaaw ta Bunɗi bal kolaw do bi ka *Meennaw ta Bunɗi. Na zeeda a gee-ak yaa icin kaawoy. ⁹ Kar *Yuudinna kuuk dakin gay tirig denjinco ho ɲu pooctu aamine do kaawata. Botol ta Rabbine Iisa, ɲu ginit ar maan kaak maala do uɲco ka geemir. Do

wer-ak, Pool amiltu in maajiray ho ɲa iyiig do lekkool ta gem rakki kaak ɲu koliig Tiranuus. Kun kawta, Pool garkiyiigu do wer-aka. ¹⁰ Garaan-at taaye, gin elgin seera. Paa ko, gee okiɲco kuuk goy do darre ta Aazi doriit kaaw ta Bunɗi, kuuk Yuudinna in kuuk Grekna oki.

Koogin peesira ku Skeebea

¹¹ Bun gina gamin kuuk ajbay aale min do Pool. ¹² Ampaa ko, ɲu iciig ɲanguunay wal zimillay, ɲu wakiy ziy ka Pool ho ɲu iyiico do gee kuuk raɗaw. Ek di gee-ak cooliyo ho aaridnico oki amiliy min do ziɲkico. ¹³ Do wer-ak, *Yuudinna daariɲ kuuk jaawa do darre geciy atke aaridna min do geemir in siɲ ku *Rabbin Iisa. Nu kaawiico do aaridna aman : « In siɲ ku Rabbin Iisa Masi kaak Pool kaawtu, nu diyiiko-aɲ : Yalla, amilon, ibinon werko ! » ¹⁴ Yuudinco rakki, ɲu kolaag Skeebea, ɲa tatkaw ka gay satkiner ho ɲa gin koogin miday peesira. Kooginay-ak oki atta in gee kuuk giniit riy-anta. ¹⁵ Kar yiriy rakki gay, min ɲu geciy atke aarid min do gemor, aarid-ak telkiico aman : « Iisa Masi, nu ibingiga ho Pool sa, nu dor ɲu kaawa biy. Kar kuɲkon gay, ku kuɲ waa kina ? » ¹⁶ Kar gem kaak gin aarid-ak teestu taasiɲin koogin-aku. Na gin gudurre pakgig ɲuur okiɲco. Na koociig ko kooce nam ɲu gadtu min do geriy. Min ɲu gadtu, ziɲkico mutay di ho kesuunco eer caak-caak nam ɲu gaay ɗake tukinka. ¹⁷ Min gee ku Epeez doriit kabarre-at, kolaw unjiico, *Yuudinna in Grekna okiɲco. Min ɲaar-ak, siɲ ku Rabbin Iisa jaaltu kuwa. ¹⁸ Hiyya, min gee kuuk aamine, dakina astu imilin kara gamin kuuk ɲu gintu jookumo. ¹⁹ Min ɲuur kuuk gina olgaw sa, dakina numiig katkidinco ho ɲu eriig do uɲco ka geemir. Katkidna-ak, tamminco* orok beey alip (50 000). ²⁰ Ampaa kat, in gudurre ta Rabbine, kaaw-at gaaya gaayen di ho ta totirtu do wer okinji.

Gee ku Epeez barjile

²¹ Min maanna-ak kuuniyту, Ruwwin ta Bunɗi ɲaamiig Pool a ɲaa ɓaawe Zeruzaleem. Ya ɲa ɓaawaw, ɲaa aaden ja min

* **19:19** 'tamminco' : Tamma rakki nec in gurus kaak gem gasiy do el ta riyor.

Maseduwaan ho min Akayi. Na diyiiico do gee kuuk aamin-ak aman : « Ya nu ot anner-ak, naa bire oki yoo Room. »
²² Min pa-ak, na naamtu ja do darre ta Maseduwaan gee seer kuuk gina riy baaci, Timote in Erast. Kar naar meenji gay goytu job Epeez, do kid ka Aazi.

²³ Do wiktin taar-at, wer barjil aale Epeez do saan ta Botol ta Iisa Masi. ²⁴ Gee ku Epeez pintu awalle ger tatik ka margico taat nu kolij *Artemis. Do wer-ak, gin garpo rakki nu kolaag Demetriyuus. Na garpa geray naada-naada† in poddine ar ger ka Artemis-anjka. In geenji ku riyor, nu gidiiig geray-aku ho nu iyiiico gurus dakina. ²⁵ Yiriy rakki Demetriyuus numiig geenji ku riyor ho in gee kuuk gina riy ar taar-ata. Na kaawiico aman : « Gee-an talon, in riy-an di gi gintu gay gamnar. ²⁶ Kar gay, ku talaag di ho ku doraag di maan kaak kuuniyaw-anjka. Gem kaak nu kolij Pool-an kaawa do geemir a margin kuuk gi siytu-an, nuur arro Bun kaak ka seener. Pool gedirco do gee dakina kuuk cokiya, Epeez do di nam yoo do kid ka Aazi okinji. ²⁷ Ya Pool kat wakila in riyoy taar-anta, riyte yaa nige. Na nigaado riy tanten di ho na nige oki ger ka Artemis, taar taat sinti alaw nam gee okinco ku Aazi in kuuk adiy ka kidar okinji sa abdiyaata. Din ku talaw, margite Artemis-an, riy ta Pool yaa cillin maala ho sinti sa yaa mate. » ²⁸ Min gee-ak dorit kaaw-at, nu dapintu ho nu teestu koole aman : « Artemis ta Epeeziyennar, sinti jaal kuwa ! »

²⁹ Min gee-ak teestu koole pa-ak, gee dakina kuuk do geeger okinji asiico num kaaco. Gin gee seer min Maseduwaan kuuk aadaag Pool do martuwiy, sinco Gaayuus in Aristaark. Min gee-ak taliigu, nu obiigu ho nu iyiiig do wer ka kanjir‡, nuuco gine seriine. ³⁰ Do wer-ak, zer Pool raka ice kaaw datik geemir, kar gee kuuk aamin gay todijji. ³¹ Gin gee aginda ku hokumiyaw kuuk min kid ka Aazi. Nu roynay ku Pool. Nu naamiiji kaawo aman : « Dak baanno do wer ka kanjir-aka ! » ³² Do

wer kaak Gayuus in Aristaark goyiy-ak, hawin dakina. Ay gem di koola anne-anne. Daarin gay koola kur ampa ho daarin pey koola ansi. Anuwco ta geemir ibanno maan kaak iyiiig do wer-aka. ³³ Min gee kuuk okinco-ak, Yuudinna ictu minninco gem rakki kaak nu kolaag Alekzandir. Nu taayiiiga, kar nu akiliig unda a naaco kaawe do geemir. Hiyya, Alekzandir jaaltu pisinji unco, naa ose biy. ³⁴ Kar gay, min gee ku Epeez taltu kadar na Yuudinco, nu pooctu cokiyinji. Nu obtu kuuri werco rakki di, aman : « Artemis ta Epeeziyennar, sinti jaal kuwa ! » Nu obiit kuurico paa di zuu-zuu-zuu, nam taay pat seera.

³⁵ Hiyya, ba aaro, gem rakki kaak gina riy ta siirindi do geegirdi uctu. Na gedirtu na bugumiig gee-aku ho na kaawiico aman : « Gee ku Epeez, gee okinco iban kadar ginte gooyaag ger ka Artemis taat sinti alaw in dambi kaak ar taara kaak gal min kuwa ka samaaner. ³⁶ Gem ke gediraado meele do bi naar-anjka. Hadi bugumon. Ya ku raka gine maanna, pakiron ja samaane kar kat kuu giniinji. ³⁷ Ku sakkiyiig gee-an anne, wala nu nig binjico in sin ku Artemis, wala in gerti. ³⁸ Ya Demetriyuus in eenji gay riyor kat raka sakkiye waanna-ak, gee ku seriiner goya. Nuu iyiiin gee-ak do unco do mena kuuk nu leetu ku seriiner. ³⁹ Ya ku gin kaaw ta pey, gi baa deen do unco ka gee kuuk iban *gaanuun. ⁴⁰ Yampa, binjite yaa gine gallo. Ya gi goyaado samaane, gee ku Room yaate diye a ginten di ginig kaawin-anjku. Ya nuur kat indaate do baat ta kaaw-anta, kar giico telke a maa ? » ⁴¹ Min gem-ak gaasiit kaawoy-at, na diyiiico do gee kuuk num-ak a nuu totire.

20

Martaw ta Pool do kid ka Maseduwaan in ka Grees

¹ Min kaawin kuuk Epeez-ak gaastu tak-tak, Pool numiig gee kuuk aamin do Iisa Masi ho na iskiig do imaanco. Na beriico ooya, kar na ictu botol ta Maseduwaan.
² Wiktin taat na jaawiy do darre-ata, na

† 19:24 'geray naada-naada' : Geray-ak ar ku kanjir, kar gee-ak iyiiig do geriico ho nu abdiyaagu ar marginco.

‡ 19:29 'wer ka kanjir' : In nassarinca, nu kolaag 'théâtre', Wer kaak gee numgiy dakina ho nu talgiy ay maanna. Wer ka kanjir ka Epeez nec ice gee orok seer in bijigi alip (26 000).

kaawiico dakina do gee ku aamine ho na iskiigu a nuu goye bombo do imaanco. Min naar-ak, na birtu do kid ka Grees. ³ Do wer-ak, Pool goytu koyin subba. Niyiney astu taat naa deete Siri. Na gaay ice markaba, kar kabarre galiiji kadar *Yuudinna deet ko kaawco a nuu obinji. Ampaa ko, na duwtu, na ictu botol ta Maseduwaan. ⁴ Gee kuuk naamaaga-ak kun Sopateer ronji ka Piruus min Beere, Aristaark in giji Sekonduus min Tesalonik, Gayuus min Derbe, Tisik in Tropim min Aazi, ho in Timote oki. ⁵ Nuur ogirinti, nu baani ere do geeger ka Trowaas. ⁶ Nin gay, ni iidiyit ja iidin ta mappa ka bal *gele do geeger ka Pilip. Kar kat, ni neptu markaba, ni deettu. Menuwni beey do amiydi, ni jorkiig kat Trowaas. Do wer-ak, ni dee suugin rakki.

Pool nooyig Etikuus min do muuti

⁷ Do wiktin taat ni goyiy misa Trowaas, in yiriy ta sabitdi*, ni numtu in maako ho ni deedtu mappa sawa.† Kar Pool teestu kaawe do gee kuuk num-aku. Na ictu niyine a naa deete ka kawtinti, ampaa ko, na kaawtu paa nam datik aandor. ⁸ Do wiktin taar-at, ni goy ka gusuurdi ho nu biy lampin dakina. ⁹ Gin dubil rakki nu kolaag Etikuus. Na goy do bi ka peneetirdi do gusuur ka subbinjar. Uudin taat Pool kaawiy kee-ak, na aayiig wey yarap. Tala kar na gaam bup min kuwa. Nu astu copilinji, kar sando, naar gay mat ko. ¹⁰ Pool gay paaytu min kuwa, na oniiji, na iciiga, na gogiyiiga, kar na kaawtu aman : « Yaman, dakoŋ barjilenno, na nooye. » ¹¹ Min naar-ak, Pool coktu pey ka gusuurdi. Na pirsiiig mappa ho na teetu. Min na teetu, na kaawiy pey paa nam wer waliiji. Hiyya, na beriico ooya ho na deettu. ¹² Min naar-ak, gee iyiiig dubil kaak nooy-ak do geriy in aapiye ho okinco gelbinco weytu.

Martaw ta Pool do geeger ka Mile

¹³ Min Trowaas, Pool deet in asinji do geeger ka Asoos. Nin gay neptu markaba ho ni ogiriiji do geeger-aka ar taat na rakiyo. ¹⁴ Min Pool gasinti ede-ak, na neptu

markaba in nini ho ni birtu do geeger ka Mitileen. ¹⁵ Min Mitileen, ni amiltu, kar ka kawtinti ni ottu do geeger ka Kiyo. Ka neginditi, ni ottu do geeger ka Samoos. Kar ta antar gay, ni ottu kat Mile. ¹⁶ Ni bal peye Epeez. Pool rakaado tanjile do kid ka Aazi-aka, asaan na raka ote kodok-kodok Zeruzaleem. Ya do tanji-at a naa hadire do iidin ta Pantekoot.

Ooy ta ba aaro do agindaw ku Egliz ka Epeez

¹⁷ Paa kat, wiktin ta ni goy misa Mile, Pool naamtu kaaw do agindaw ku *Egliz ka Epeez a nu asa gasinji. ¹⁸ Min nu asiiji, na ooyiico kar na kaawiico aman : « Cokiyon, min yiriy taat nu astu unko do kid ka Aazi, ku iban maman nu goytu in kunjo. ¹⁹ Nu gintu riy taat *Rabbin beriidu, bal ice ka zir. Zulinu min dakina. Nu taabiye do bi ka Yuudinnar kuuk dee kaawco a nuun obindu. ²⁰ Ku iban kadar nu balko cigile yoo maan rakki kaak yaako napkiyinjo. Nu gaarko ho nu bildinjo in gamin dakina do unco ka geemir ho do geriyko oki. ²¹ Nu kaawco do Greknar ho do Yuudinnar a nuu ibinin niginco do unji ka Bunji ho nuu aamine do Rabbinte Iisa Masi.

²² « Kar din gay, nu baa Zeruzaleem, asaan Ruwwin ta Bunji kat naamaanu a naa baawe. Kar gay, nu ibanno maan kaak yaadu ase annere. ²³ Illa gay, ay geeger kaak nu baawtu, Ruwwin ta Bunji minaanu a nuun obindu danayne, ho nuun taabiyyin dakina. ²⁴ Ya do tanto kin di-ak, goyindu nu balji gine hajine. Kar gay, maan kaak ta6 lotu-ak, illa naa gaasin ja riy taat Bun beriidu. Riy-at gay, taar gaare ka Kabarre ta Gala ta barkin ta Bunji.

²⁵ « Min nu goy datikko, nu gaarkon *Meennaw ta Bunji. Kar din gay, nu iban tam kadar ku talaanno pey tak-tak. ²⁶ Do bi naar-ak ko, nu kaawiico waran : ya minninko goy gem kaak tar ziy sa, nun isintudo, ²⁷ asaan nu kaawkon okintit taat Bun kaawtu. Nu balko cigile yoo maanna. ²⁸ Goyon godom, gooyon zinjiko ku maaniko ho gooyon gee ku Eglizdi kuuk Ruwwin

* **20:7** 'yiriy ta sabitdi in maako' : In siire ka daayum, nu siir in kaaw ta Grek a 'yiriy ta awalle in maako'. Do aadin ta Greknar a ta 'yiriy ta dumaasdi', Kar do aadin ta Yuudinnar gay a ta 'yiriy ta sabitdi'. † **20:7** 'deedtu mappa sawa' : Werin daarin, nu kaawa a 'ice ka kominiyon (sen-sen)'. Tee naar-ak moya satkin ta Iisa Masi taat ka etor.

ta Bunđi beriiko. Gooyon Egliz ka Bunđi ar gem kaak gooya tamgi. Dakon rawtenno kadar Egliz-ak, Bunđi gidiyiig in baar ku Ronji Iisa Masi.

²⁹ « Yampa, ya nun kat gin kawwi, nu iban kadar gee yaako ase do datikko ar pulkina† a nuu nigin Egliz, ³⁰ nam do datikko di oki asa amile gee kuuk asaako gaare kaawin ku raadiner. Yoo gee kuuk aamin din sa, asa aadınco. ³¹ Di njaar-ak, ucon kuwa ! Moyon do taat nu kaawiiko. Ta gin ko elgin subba, yiriyo, aando, nu taayaakon di nam zulinđu min do bi kanjo.

³² « Kar din gay, nu rasiņko in Bunđi ho in barkin ta kaawoy. Na gin gudurre taat njaako gaayinjo do imaanko, ho in njaar di, kuu gasin haginko taat nja bertu do gee okinco kuuk nja dođu kunji. ³³ Kar nun meendu gay, nu bal rake ice maan minninko, wala gurus, wala daabne, wala ke-suune. ³⁴ Asaan kun sa iban tam kadar nu gin riy in pisindu a naa gase maan kaak nun meendu naa tee bir yoo eendu. ³⁵ Do riy okintit taat nu gintu, nu gaarko botol taat maman gi gaayin pokirna. Ansii ko, gi rawtiitdo kaaw taat Rabbin Iisa kaawtu aman : “ Galal do gem kaak beraw, pakgit gem kaak obaw. ” »

³⁶ Hiyya, min njaar-ak, nu dersitu ho Pool salkiytu. ³⁷ Nuur okinco, nu teestu ale, nu baamiyiig Pool ho nu beriiji ooya ta ba aaro. ³⁸ Okinco, nu goytu aminda, asaan Pool kaawco a nu talaagdo pey tak-tak. Hiyya, min pa-ak, nu njaamiig yoo do markabar.

21

Pool yeep Zeruzaleem

¹ Min ni eertu min in gee-ak, ni neptu markaba ho ni birtu sak-sak do geeger ka Koos. Ka kawtinti, ni birtu Rood. Kar min ede-ak, ni birtu geeger ka Patara. ² Do wer-ak, ni gastu markab kaak 6aa do kid ka Penisi*. Hiyya, ni neptu ho ni deettu. ³ Ni rasiit Sipre† in nugila, kar ni birtu do kid ka Siri. Min ni ottu do geeger ka Tiir, ni paaytu. Do wer-ak ko, gee paayiig

gamin kuuk atta do markab-aka. ⁴ Tiir atta, ni gas gee kuuk aamin do Iisa Masi ho ni goytu in nuur mena peesira. Sando nuur gay, Ruwwin ta Bunđi mingu do maan kaak yaaji ase do Pool ho nu kaawiji aman : « Yaman, dak 6aanno Zeruzaleem ! » ⁵ Hiyya, min mena kuuk peesir-ak bire ho ni rakiy deete, sinja ku Tiir amiltu, daditco wala kooginco, nu naaminti yoo kara min do geegirdi. Do bi ka barrer, ni dersitu ho ni salkiytu. ⁶ Min ni gaastu in salaane, ni bertu ooy do zinini, kar ni neptu markaba, ni deettu. Kar gee kuuk aamin-ak yeptu do geriyco.

⁷ Min ni amiltu min do geeger ka Tiir, ni birtu Petolemayiis. Min ni ottu, ni gasiig sinja ho ni eeltu in nuura. ⁸ Ka kawtinti, ni neptu pey markaba ho ni birtu do geeger ka Sezare. Do wer-ak, ni paaytu do ger ka Pilip ho ni goytu. Pilip-ak gaara Kabarre ta Gala ho nja min gee ku peesira kuuk nu dođu awalle Zeruzaleem a nuu gaayin *paliinna. ⁹ Na gin gemsa poof kuuk bal obe misa. Gemsa-ak gaara kabarranna kuuk nu gasiy min do Bunđi. ¹⁰ Min ni taaytu ede-ak, nabiinco rakki kaak nu kolaag Agabuus astu min Zuude. ¹¹ Na asinti gasa, nja iciig karrabinco† ka Pool ho nja duuniig asinji in pisinji. Kar nja kaawtu aman : « An kaaw taat Ruwwin ta Bunđi kaawiyo : Mee karrabinco-an, nu asa duuniig Zeruzaleem ar kaak nun duuniig zir-anja. Kar nu asa iyin do gee kuuk ibanno Bunđi. »

¹² Min ni doriit kaaw-at, nini ho in sinja ku Sezare, ni deesji kaawe do Pool aman : « Yaman, dak 6aanno Zeruzaleem ! » ¹³ Kar njaar gay telkinti aman : « Maa di ku aliy ampa ? Ku raka yiimin gartar walla ? Ya nu duunaan Zeruzaleem, wala ya nu diyaan do bi ka *Rabbinte Iisa oki, nun ooy di. » ¹⁴ Min nja poocit kaawni, ni dakji wakallo pey kaawo. Ni kaawtu aman : « Di njaar-ak ta Rabbinten di unđa ! »

¹⁵ Min mena kuuk ni gintu Sezare nectu, ni ruytu, kar ni ictu botol ta Zeruzaleem.

† 20:29 'pulkina' : Werin daarin, nu kolaag a 'kulkina' wala a 'pilgay'.

* 21:2 'kid ka Penisi' : Geegirnay ku Tiir in Sidon goy do kid-aka. Gee ku Room numig kid ka Penisi sawa in ka Siri.

† 21:3 'Sipre' : Na kid kaak goy datik amiydi.

† 21:11 'karrabinco' : In nassarinca, nu kolaag a 'santir' (ceinture).

16 Gee kuuk aamine kuuk min Sezare iyinti do wer ka gem kaak nu kolaag Menason, ni paaytu do geriy. Gem-ak, naar min kid ka Sipre, ho min na aamintu do Iisa Masi-ak taay ko.

Pool ot Zeruzaleem wer ka Zaak

17 Min ni ottu Zeruzaleem, sin̄ta naaminti in̄ galal. 18 Kar ka kawtinti, Pool in̄ nini, ni baawtu kat talin̄ Zaak do geriy. Do wer-ak, ni gasiig agindaw ku *Eglizdi okin̄co n̄ume. 19 Pool ooyiico, kar na osiicot rakki rakki riy taat Bun̄ gintu in̄ naara do datik ta gee kuuk Yuudinnado. 20 Min agindaw ku Eglizdi doriit kaaw-at, okin̄co, nu deliiji barkin do Bun̄di. Kar nu diyiiji do Pool aman : « Ki talaw, gem kol sin̄te, *Yuudinna dakina aamin do Iisa Masi. Ya ki os-aagu, kii gase alpanna, ho okin̄co, gelbin̄co goy misa in̄ *gaanuun ka Muusa. 21 Njuur dor gee osiicin̄ a ki garkiyaag Yuudinna okin̄co kuuk goy datik ta gee kuuk ibanno Bun̄ a nuu pociin̄ gaanuun ka Muusa. Nu dor pey kadar ki kaawco do gee-ak a nu *dukumaado sel̄no do kooginco ho nuu rasiin̄ aadanna ku Yuudinnar. 22 Gee sa yaa doren̄ ko kur a kii ase. Ampa-an̄ gay, gii gine maman ? 23 Ya pa-ak gay, ooyit kaawni-anta. Anne, ni gin gee pood kuuk togil in̄ Bun̄. 24 Di naar-ak, iyiiig gee-ak in̄ kin̄ke do *ger ka Bun̄di. Siyon̄ zin̄kiko sellen̄ ar taat gaanuunte kaawtu. Kar kin̄ meen̄jin̄ kappiyig gurus ka *satkiner taat nuu oode kayco. Paa kat, gee okin̄co yaa ibine kadar kaawin kuuk nu osin̄ci-an̄, nuur ka seenerro, kar nuu ibine kadar kin̄ke oki karmiyaag gaanuun ka Muusa. 25 Do gee kuuk aamine kuuk Yuudinnado gay, ni ictu niyine ho ni siirco dak ko a nu teenno kum kaak nu satgiytu do bun̄niydi, nu teenno baar, nu teenno kum kaak patiis, ho nu baayenno mun̄jam. »

26 Pool ooyit kaaw ta aginiydi-ata. Kar ka kawtinti, na iyiiig gee ku pood-ak in̄ naara ho nu daktu siy zin̄kiko sellen̄ ar kaak gaanuun kaawtu. Min nu gaastu siye ka zin̄kiko, Pool un̄jitu do ger ka Bun̄di a naa inde yiriy ta moo, siye ka zin̄kar yaa peye ho nuuco gine satkine.

Nu obig Pool

27 Min mena kuuk peesira ku siye zin̄kar-ak gaay gaase, Pool yeeptu do ger ka Bun̄di. Do wer-ak, gin Yuudinna kuuk asa min kid ka Aazi. Wiktin taat nu taliig Pool do ger ka Bun̄di, nu isiniijig gee okin̄co ho nu obiiga. 28 Nu isiniijigu ho nu kooltu aman : « Gee ku Israyeel, jorkonni ! An̄ ko gem kaak nigaag sin̄te, in̄ gaanuunte, ho in̄ ger ka Bun̄te oki. Na gaara kaaw do ay wero do gee okin̄co. Din̄ na un̄jiig kuude gee kuuk Yuudinnado oki atta do ger ka Bun̄di. Ampa-an̄, maa na nigig ko kalcak-kalcak wer kaak *cawar-an̄ka. » 29 (Ka seener, awalle, nu talig Pool Zeruzaleem in̄ gem rakki kaak nu kolaag Tropim. Naar kaak asa min Epez ho do tan̄co-at a Pool iyiiig atta do ger ka Bun̄di.)

30 Hiyya, geeger okin̄ji barjiltu ho nu asi min ay wero. Min nu obiig Pool, nu imiliig kara, kar nu dibiriig botilay kodok-kodok. 31 Uudin taat nu rakiy deen̄ji, kabarre galiiji do tatkaw ka askirin ku Room a yaman Zeruzaleem okintit barjile. 32 Kodok di, na soktu askirna in̄ aginduwco, nu aaniyiig gee-aku in̄ gadco. Min gee kuuk koocaag Pool taliig tatkaw in̄ askirnay asaw-ak, nu peytu. 33 Do wer-ak, tatkaw-ak sin̄jiiji moota do Pool, kar na kaawiico do askirnay a nuu obin̄ji ho nuu duunin̄ in̄ jinzirin seera. Hiyya, na indiig gee-ak aman : « Gem-an̄, naar waa ho na nig maa ? » 34 Gee kuuk num ede-ak, ay gem di koola do koolin̄ji nam tatkaw-ak sa ibanno baat ta koriycu. Hiyya, min pa-ak, na kaawiico do askirnay a nuu iyiiin̄ Pool do ger ka tatik ka askirnar. 35 Min nu ottu do wer-aka, Pool naaltu asin̄ji ka gusuurdi a naa coke kuwa, kar gee gay akilaaga nam askirin asiig jaal kuwa. 36 Gee kuuk aadaaga-ak koola aman : « Daanga ! Daanga ! »

Pool osa biy do un̄co ka sin̄tay Yuudinna

37 Wiktin taat nu rakiy ko un̄jin̄ Pool do ger ka tatik ka askirnar, Pool indiig tatkaw ka askirnar-ak aman : « Baanu, beror botol, naan̄ kaawe dak sooda ? » Naar gay telkiiji aman : « Ki iban kaaw ta Grek walla ? 38 Naar kin̄ke-an̄ doo ko gem kaak min Meser coy kaawin un̄da-aka, naar kaak amil sawirnew do goosiner in̄ gee alip pood-aka ? » 39 Pool gay telkiiji aman : « Ha'a, na nunno. Nun Yuudin̄ce. Nu wentu Tars

do kid ka Silisi. Geeger naar-ak, sinji alaw. Baanu, beror botol, naaco kaawe do gee-anjku. » ⁴⁰ Ek di tatkaw-ak beriji botol ta kaawor. Hiyya, Pool uctu, na peytu do unji ka ger-aka. Na jaaltu pisinji a gee yaa bugume. Okinco, nu bugumtu, kar na kaawiico in kaaw ta Yuudinnar.

22

¹ Pool teestu kaawe aman : « Gem kol aginiyi, gem kol sintay, cokiyon taat naako kaawe dinjka, naa imile kaar. » ² Min nu doriig Pool kaawa in kaawco-ak, nu bugumtu dil. Pool gay, kaawiy deetiy in unji di. Na diytu aman : ³ « Nun *Yuudince, nu weentu Tars do kid ka Silisi. Kar nun maad anne Zeruzaleem di. Gamaliyeel gay garkiyintu maman naa ibine ta ⁶ *gaanuun ka aginiyte. Nu giniit riy ta Bunji in gelbin rakki ar kaak kunjo giniy riyoy yoo dinjka. ⁴ Gee kuuk aadaat botol ta *Rabbin Iisa, miday in daadi, nu taabiyyu, nu duuniig in jinzirrina, nu unjiig danjaayne, ho nu deegu. ⁵ *Mee satkiner ka tatko in aginay kuuk nume in naara, nuur yaadu rabile saadinnar. Nuur di kuuk berdu maktumne a naaco iye do sinta kuuk Yuudinna kuuk goy do geeger ka Damaas. Ya nu ot annere, naa obin gee kuuk aamin in Iisa Masi, naa iyyin Zeruzaleem, nuu taabiyyinco. »

Pool kaawa maman Iisa Masi koliiga (Akt 9.1-19, 26.12-18)

⁶ Pool gaayitit do kaawoy aman : « Wiktin taat nu amiltu Damaas in yiriyo, nu gaayiy ko ote, tala kar maan irintu cippit min kuwa ka samaaner paayiidu. ⁷ Min naar-ak, nu galtu bup. Dora kar gaay ar ta gemor kolaan aman : “ Sawuul, Sawuul, maa di ki taabiyyin ampa ? ” ⁸ Nun gay aman : “ Rabbine, kin waa ? ” Kar gaayat gay telkiidu aman : “ Na nun Iisa Masi kaak min Nazareet kat ki taabiyyin-anjka. ” ⁹ Gee kuuk aadaan-ak oki, talit portikaw-at samaane. Kar gay, nu bal dorin gaay taat kaawaadu-ata. ¹⁰ Hiyya, nu teestu pey inde aman : “ *Rabbine, di naa gine maman ? ” Rabbin gay telkiidu aman : “ Ucu, baa do geeger ka Damaas. Kar anner-ak, kii gase

waan yaan gaarin ay maan kaak Bun rakiy kii gine. ” ¹¹ Kar portikaw-at gay noolintu. Nu tallo tak-tak. Min pa-ak, eendu obiig pisindu, nu daanintu nam yoo Damaas.

¹² « Do wer-ak, gin gem rakki nu ko-laag Ananiyaas. Na gem sellen ho na obig bombo gaanuun ka aginiyte. Yuudinna okinco kuuk do geeger-ak ozilaaga. ¹³ Na asintu gasa, kar na kolintu aman : “ Sawuul, gem kol sinji, pilig odinan. ” Min kaawoy-at di, odinar piltu. Nu taliig karan na pey untu. ¹⁴ Kar na kaawiidu pey aman : “ Bun ka aginiyte do binjin min awalle a kii ibinin taat na rakiyo. Na do binjin a kii talin naar kaak sellen ho ki cokiye gaayay. ¹⁵ Na do binjin a kii gine saadiney ka Iisa do gamin okinco kuuk ki taltu ho ki dortu, kiico kaawin do geemir. ¹⁶ Kar din gay, ki era pey maa ? Ucu, diyit amaanen in sin ku Iisa Masi, nuun *batiziye ho naan saamiyin zunuubinnan. ” »

Pool osa maman nu naamiig do gee ku Yuudinnado

¹⁷⁻¹⁸ Pool kaawtu pey aman : « Min nu yeeptu Zeruzaleem, yiri rakki, nu unjitu do ger ka Bunji, nu salkiytu. Kar Rabbin Iisa Masi bayniidu ho na kaawiidu aman : “ Ucu, amal kodok-kodok min Zeruzaleem, asaan geenti rakaatdo kaaw taat ki kaawiy do bi kanto. ” ¹⁹ Nun gay telkiiji aman : “ Di Rabbine, maaniico iban tam kadar awalle, wiktin taat nu jaawiy do geray ku salaaner, nu koocgig gee kuuk aamin in kinje, nu obgiigu, ho nu unjigiig danjaayne. ²⁰ Esa do wiktin taat nu deeyig saadiney Etiyeen-ak, nun oki goya. In gee kuuk deega-ak, nin kaawni sawa, ho nun ko kaak gooyaat kesuunco. ” ²¹ Kar Rabbin gay deeliidu pey aman : “ Baa paa di, nu naamaacin serek, wer ka gee kuuk Yuudinnado. ” »

Pool in tatkaw ka askirin ku Room

²² Gee-ak cokiyig Pool nam wiktin taat na diytu a Bun naamig do gee kuuk Yuudinnado. Do wer-ak, nu teestu koole aman : « Daan gem-anj kara ! Dakon rasijidjo naa goye do kid-anjka ! » ²³ Min pa-ak, koolinco jaala jaalen di, nu soriit kesuunco ho nu ergiita, nu sokiy pey kida ho nu

* 22:23 ‘nu soriit kesuunco ho nu ergiita, nu sokiy kida ho nu dawiy kuwa’ : Do aadin ta Yuudinnar, sore ka kesuuner in dawe ka kidar gaara kadar nu dapin aale.

dawiy kuwa.* ²⁴ Hiyya, tatkaw ka askirin ku Room-ak diyiiico do askirnar aman : « Obon gem-an̄ka, unjon̄ atta ho koocon̄ in̄ kordingo. Paa kat, n̄aa kaawe seene ho naa ibine baat ta koriyco. » ²⁵ Ek di n̄u teestu duuniñji a n̄uu koocin̄ji. Do wer-ak, Pool diyiiji do tatkuwco aman : « Yaman, kawiyon̄, ya n̄u bal dukume misa serine, ku gin botol taat kuu kooce Roomin̄ce walla ? »

²⁶ Min gem-ak doriit kaaw-at, n̄a daktu ceer den̄gey ta tatkaw-aka. N̄a diyiiji aman : « Yaman, gem-an̄, n̄aar Roomin̄ce. Ansi-an̄, gii ginin̄ maman ? » ²⁷ Hiyya, tatkaw-ak asiig gas Pool, kar n̄a indiig aman : « Kaa-wor ja taḅ, kin̄ke Roomin̄ce walla ? » Pool gay telkiiji aman : « Hii, nun Roomin̄ce. » ²⁸ Kar tatkaw-ak kaawiiji pey aman : « Ki taliin nu ginit Roomin̄ce-an̄, esa nu kappiy gurus dakin ja. » Pool gay telkiiji aman : « Nun gay, min n̄u weentu, nu Roomin̄ce. » ²⁹ Kodok di, gee kuuk raka zer koocin̄ji-ak rasiiga. Meen̄ji tatkaw ka askirnar din sa, kolaw obga, asaan n̄a doodig Roomin̄ce in̄ jinzirre.

Pool do un̄co ka agindaw ku gay seriiner

³⁰ Tatkaw ka askirnar-at raka ibine baat ta kaaw taat Yuudinna diyiiji do Pool. Ampa ko, ka kawtinti, n̄a koliig agindaw ku gay satkiner in̄ ku seriiner okin̄co. Kar n̄a kiliig jinzirin ku Pool ho n̄a iyiiḡ do un̄co.

23

¹ Min n̄u iyiiḡ Pool do un̄co, n̄a taliig gay seriiner-ak yalaan̄, kar n̄a kaawtu aman : « Gem kol sintay, riy taat nu gintu do un̄ji ka Bun̄di yoo din̄ka, taar samaane. Do bi n̄aar-ak ko, gelbiner weytu. » ² Kar gay, *mee satkiner ka tatko kaak n̄u kolaag Ananiyaas diyiiico do gee kuuk goy moota in̄ Pool-ak aman : « Baason̄jiig biy-aka ! » ³ Min pa-ak, Pool kaawiiji aman : « Bun̄ meen̄ji di yaan̄ baase. Kin̄ kaak ar durdurre kaak n̄u ooyji maan portik min kara. Kin̄ goy annen doo di, kiidu dukume seriine ar kaak *gaanuun kaawiyo, kar kin̄ gay, maa di ki aaliig gaanuun, ki kaawiy a n̄uun baasindu-aka. » ⁴ N̄uur kuuk goy

moota in̄ Pool-ak kaawiiji aman : « Kin̄ke-an̄ di gedirgiy warin̄ mee satkiner ka tatko ka Bun̄di ! » ⁵ Pool gay telkiico aman : « Gem kol sintay, saamiyendu, nu ibanno kadar n̄a n̄aar ko mee satkiner kaak tatiko. Yampa, Kitamne kaawa aman : “ Dakon̄ warin̄do tatkaw ka darriko. ”* »

⁶ Pool iban kadar gay dukume seriiner-an̄, daarin̄co *Sadusiyenna ho daarin̄co gay *Pariziyenna. Do saan taar-at ko, n̄a jaaltu gaayay do un̄co aman : « Gem kol sintay, nun Pariziyen̄ce ho aginiydu sa Pariziyenna. Ya yiriyta ku tala n̄u dukumaadu seriine, n̄u ginaat asaan nu diy gelbiner kadar Bun̄ asa nooyin̄ gee ku mate. » ⁷ Min n̄u doriit kaaw-at, Pariziyenna in̄ Sadusiyenna teestu meele. Hiyya, gee kuuk num-ak astu eer werinco seera. ⁸ Ya ta Sadusiyennar, n̄uur diya a gee kuuk mate, n̄uur nooydo. Ho n̄u diya pey kadar *ḁubal ku Bun̄di ginno, in̄ ruwwin-nay oki. Kar ta Pariziyennar gay, a gamin n̄uur-ak goya. ⁹ N̄u meeliy kee nam hawinco jaal kuwa. Hiyya, Pariziyenna daarin̄ kuuk ḁilda gee in̄ gaanuun, uctu kaawe rada aman : « Talon̄, gem-an̄ ni balji gase oorne. Kin taa gine ruwwine, wala ḁubil ka Bun̄di kat kaawji sa, gi ibanno. »

¹⁰ Meelco raka bire maan kaak pey, nam tatkaw ka askirnar-ak din sa kolaw obga a pa n̄uu eerin̄ ziy ka Pool yarak-yarak. Do saan taar-at ko, n̄a kaawiiico do askirnar aman : « Paayon̄ ! Imilon̄ min datik ta geemir. Azbon̄ min do pisin̄co ho iyon̄ atta. » Hiyya, n̄u iyiiḡa. ¹¹ In̄ aando-at di, Rabbin bayniiji do Pool ho n̄a kaawiiji aman : « Zeedu, ki kaaw samaane anne Zeruzaleem do bi kanto. Nu raka ki deelin pey kaawon̄-an do geeger ka Room. »

Dee ka kaawor do bi ka Pool

¹² Ka kawtinti in̄ kawtira, Yuudinna daarin̄ numtu in̄ cigile ho n̄u togiltu in̄ Bun̄ aman : « Wala ni tiyaw, wala ni siyaw, illa ya Pool n̄u deeyig ja. » ¹³ Gee kuuk togil-ak pak orok pood. ¹⁴ *Yuudinna-ak ḁaawtu gasin̄ agindaw ku gay satkiner ho in̄ aginay ku darrer ho n̄u kaawiiico aman : « Nin-an̄ sa togil in̄ Bun̄. Illa ya Pool mat ja, kat ni tee ho ni see. ¹⁵ Ansi-ak, ni indaako in̄

* 23:5 Wer ka gase kaawor do Ekzood 22.27.

gay seriiner okiŋco aman : “ Indonj din di tatkaw ka askirnar, ŋaako ŋaamiŋ pey Pool. Kuuji kaawe kadar ku raka goyin pey kaawoy. ” Nin gay siy ko zinjini ya ŋu asa do botildi di, kar nii deenji. »

¹⁶ Kar ronj ka booy ta Pool gay dorit kaawata. Kodok di, ŋa birtu do ger ka tatik ka askirnar, ŋa unjitu, ho ŋa miniig Pool. ¹⁷ Do wer-ak, Pool koltu rakki min agindaw ku askirnar. Kar ŋa kaawiji aman : « Iyiig dubil-aŋ do tatkuwiŋ. ŋa gin kaaw ooma ŋaaji kaawe. » ¹⁸ Askirinŋe-ak toliytu in dubil-aka, ŋa iyiig do tatkuwiy. Kar ŋa diyiji aman : « Pool kaak goy do daŋaayner-aŋ kolintu kar ŋa diydu a naaŋ iyinji dubil-aŋka, ŋa gin kaaw ooma ŋaana kaawinti. » ¹⁹ Tatkaw-ak obiig pisinji ho ŋa imiliig dubil-ak kara. Kar ŋa indiig aman : « Ki gin maa kaawra kiidu kaawe ? » ²⁰ Naar gay osiji aman : « Yaman, Yuudinna dee kur kaawco a ŋuun inde a kii iyiin Pool kawta do unco ka gay seriiner. ŋuun kaawe a ŋu raka goyin pey kaawoy. ²¹ Kar kinke gay, dak amniyiŋcodo ! Gee pak orok pood isji guba nam ŋu togil in Bunj a ŋu tiyaado ho ŋu siyaado, illa ya ŋu deeyig ja Pool. Gee-aŋkur siy ko zinjico. Illa ŋu era ko tanjin di ya kii ooye. » ²² Min tatkaw doriit kaaw-at, ŋa diyiji do dubil-ak aman : « Yaman, dak imilinno kaaw-an tak-tak kara. » Kar ŋa rasiig, ŋa deettu.

Nu janjig Pool Sezare

²³ Tatkaw-ak koltu gee seer min agindaw ku askirnar ho ŋa kaawiico aman : « ŋumonj askirin miy pood maaya, in orok peesira dalŋay. Min ŋuur kuuk maay-ak, miy seer in gartico. Siyonj zinjico, in pat parrika ta aandor ku 6aa Sezare.† ²⁴ Imilonji oki pisay kuu iyinji Pool in aapiye do wer ka gubeneer Peliks. » ²⁵ Tatkaw-ak siirtu oki maktumne do gubeneer, ŋa kaawiji aman : ²⁶ « Gem kol gubeneer Peliks, nun Kilodiyuus Lisiyaas ooyjin dakina in karaamine. ²⁷ Yuudinna obig gem kaak ni ŋaamiin-aŋka. ŋu raka deenji. Wiktin taat nu dortu kadar ŋa Roominŋe, nu astu moginji‡ in askirnar,

nu jiliig min do pisinco. ²⁸ Nu raka ibine maman Yuudinna diyiji kaawo. Paa ko, nu iyiig do unco ka agindaw ku seriiner-aku. ²⁹ Min nu dorit kaaw ta agindaw-ak di, nu ibintu kadar ŋu diyiji kaawo do bi ka gaanuunco di. Kar gay, do gaanuun ka Room, ŋa bal nige maan kaak yaa iye muutuy, yoo do daŋaayner oki ŋu obaagdo. ³⁰ Kar min waan astu minintu kadar Yuudinna sooriya do gem-aŋ a ŋuu deenji, kodok di nu ictu niyine a naaŋ ŋaamiŋji. Kar nu kaawiico do ŋuur kuuk diyji kaaw-ak a ŋu 6aa sakkiyiŋ do werin. »

³¹ Askirna-ak giniit ar taat ŋa kaawiico. ŋu iyiig Pool in aando-at di nam do geeger ka Antipatriis. ³² Kar ka kawtinti, askirna ku maay-ak yeepu do werco Zeruzaleem. ŋuur dalŋay in Pool gay, birtu in unco yoo Sezare. ³³ Min ŋu ottu Sezare, askirna-ak beriit maktumne-at do gubeneer Peliks ho ŋu gaariijig Pool. ³⁴ Gubeneer-ak garkiyiit maktumne-ata, kar ŋa indiig Pool aman : « Ki asa min darre ta moo ? » Naar gay telkiiji aman : « Nu asa min darre ta Silisi. » ³⁵ Min ŋa dortu pa-ak, ŋa telkiiji aman : « Di yaa pa-ak, gee kuuk diyji kaaw-ak, ya ŋu as di, kar gi talin kaawon. » Hiyya, ŋa bertu izinne do askirnar, ŋuu iyiin Pool do ger kaak ŋu pintu do sultan *Herood.

24

Pool do unji ka gubeneer Peliks

¹ Min Pool ottu Sezare, mena beey bir ko, kar *Yuudinna daarin astu min Zeruzaleem : ŋuur Ananiyaas, *mee satkiner ka tatko, in gem rakki gay malol sinji Tertuluus, ho in agindaw daarin ku pey. ŋu astu do unji ka gubeneer Peliks ho ŋu sakkiyig Pool. ² Gubeneer-ak ŋaamtu gee a ŋu 6aa iyiin Pool. Min ŋu iyiiga, Tertuluus-ak ictu kaawo aman : « Gem kol Gubeneer, in barkin tanjin kat ni gasit aapiy do darre-anta. In ibine ka riyon, ki siyig goyinni ho ki gaayinti. ³ Ni delaajin barkine do gamin okiŋco kuuk ni gastu min locin ay wiktine ho do wer okinji. ⁴ Kar gay, nu tanjilaacinno dakina. Naar-ak baanu, berni

† 23:23 ‘Sezare’ : ŋa geeger tatiko. ŋa wer kaak askirna dakina ku Room goyiy do kid ka Zuuda. ‡ 23:27 ‘moginji’ : Werin daarin, ŋu kaawa a ‘sakuwinji’.

botol taat kiini cokiye sood di. ⁵ Yampa, ki talaw, gem-aŋ ŋaar gemno. Ŋa barjilij Yuudinna okiŋco kuuk goy do duniiner ho ŋa tatkuwco ka gee kuuk ŋu kolaag Nazariyenna. ⁶ Ŋa rak nigin *ger ka Buŋdi oki. Do bi ŋaar-ak ko, ni obiiga. [Ni rakaaji dukume seriine ar kaak *gaanuunni ka Yuudinnar kaawtu. ⁷ Kar tatkaw Lisiyaas gay, asinti gal atta. Ŋa imiliig Pool min do pisinni in rada. ⁸ Kar ŋa kaawinti a ni 6aa sakkiyin do unjin.]*^{*} Din kin meenjin guberneer indig gem-aŋka, kii gasin baati ta sakuunni taat ni sakkiyiiga. An di kaawor. » ⁹ Yuudinna okiŋco kuuk goy do wer-ak ooyit kaaw-ata ho ŋu kaawtu a ta do botilti di.

Pool osa biy

¹⁰ Min ŋaar-ak, guberneer jaaliiji pise do Pool a ŋaa kaawe. Ek di ŋa kaawtu aman : « Gem kol guberneerji Peliks, nu iban, ŋa kinke-aŋ ko mee seriiner ka darrer in elgina. Paa ko, in amaanner ta rakki, nu astu ose bir do unjin, naa imile kaar. ¹¹ Pakaado mena orok in seer di, nu astu Zeruzaleem a naa abdiye Buŋ do geriy. Kin meenji 6aa baray baati. ¹² Min nu ottu do wer-aka, ya nu goy do *Ger ka Buŋdi, ya nu goy do ger ka salaaner, wala do wer ka pey, nu meello in gee ho nu barjiligido. ¹³ Gee-ak, ŋu gediraado gaare seen ta kaawco, asaan kaaw-at ginno baati. ¹⁴ Kar nun gay raka naan kaawin kaaw-an waraŋ do unjin. Ka seener, nu aadaat Botol ta Iisa Masi taat ŋu kaawiy a ta samaanno. Kar gay, nun abdiya Buŋ ka aginiyte, nu aamina do makaatamna ku Muusa ho in ku nabiinnar oki. ¹⁵ Nu diy gelbiner in Buŋ a ŋaa nooye gee kuuk goy in botol in kuuk goydo in botol ar ŋuur maaniico oki diytu gelbinco pa. ¹⁶ Do saan taar-at ko, nu zeediy goye in gelbin kaak samaane do unji ka Buŋdi ho do unco ka geemir.

¹⁷ « Nu gin elgin dakina kara, kar nu yeeptu kat Zeruzaleem. Nu as iye gaayo do geendu ho naa gine *satkin do Buŋdi. ¹⁸ Wiktin taat ŋu gasin do ger ka Buŋdi, nu siy ko zinƙar ar kaak *gaanuunte kaawtu.

* **24:8** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Buŋdi kuuk ŋu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. † **24:27** 'Peliks bal imilin Pool min do danjaayner' : Gaanuun ka Roominar kaaw kadar ya gem ŋu obig danjaayne elgin seer ho ŋa ginno oorne, zer ŋuu pikiŋji.

Do wiktin taar-at, gee dakina ginno in nunu ho wer sa bal barjile. ¹⁹ Ya seen goya, zer Yuudinna kuuk min kid ka Aazi kat gasintu. Ya ŋu gin kaaw in nunu, zer ŋuur kat yaa ase ose binƙico do unjin. ²⁰ Wal gee kuuk ki taliy-aŋ, ŋuur ko kuuk hadire do wiktin taat ŋu sakkiyin do unco ka agindaw ku seriiner, ŋuudu gaarin maan kaak nu nigtu. ²¹ Ya do tanto-at, nu iban maan rakki di. Wiktin taat nu uctu datikco, nu kaaw in gaay tongo aman : « Nun aamina kadar Buŋ asa nooyin gee ku mate. » Wal do kaaw taar-an din ga, ŋu sakkiyintu anne ? »

²² Ŋaar Peliks, ŋu kaawiiji min awalle do bi ka Botol ta Iisa Masi. Ek di ŋa diyiico do gee kuuk sakkiyiig Pool-ak aman : « Ya yiriy taat tatkaw Lisiyaas as annen di, naa talin kaawko. » ²³ Kar ŋa beriiji izinne do tatkaw ka askirnar a Pool yaa goye do danjaayner di. Kar ŋu rasiig us yaaji gade dak sooda ho ŋu diyiico do geenji a ŋuu tale kaaci.

Pool goy elgin seer do danjaayner

²⁴ Gintu menaw, yiriy rakki, Peliks in daaciy Dursiil, ŋu astu talin Pool. Daaciy ta Peliks, taar *Yuudinca. Peliks ŋaamtu waan yaa iyin Pool ŋuu cokiynji, ŋaa kaawe do bi ka imaan taat do Iisa Masi. ²⁵ Min ŋu iyiga, ŋa ictu kaawo. Ŋa kaawiy do bi ka goye kaak sellen, do obe ka zinƙar ho do seriin ta Buŋdi taat yaa ase. Min Peliks doriit kaaw-at di, kolaw obiiga. Kar ŋa diyiiji do Pool aman : « Dinƙa-aŋ deettu, ho ya yiriy taat nu gas pisindu di, kar naan kole pey. » ²⁶ Do gelbiney gay, ŋa diy kaay oki a Pool yaaji iye gurus. Do saan taar-at ko, in menaw ŋa kolgig a ŋuu jammiye.

²⁷ Elgin kuuk seer birtu, Peliks paaytu ho Porsiyuus Pestuus gay makiiga. Kar Peliks bal imilin Pool min do danjaayner asaan ŋa raka a Yuudinna yaaco aawe gala.†

25

Nu iyig Pool do unji ka Pestuus

¹ Min Pestuus ottu Sezare, ŋa gin mena subba di, kar ŋa uctu ho ŋa deettu Zeruzaleem. ² Do wer-ak, min gee ku *Yuudinna,

agindaw ku gay satkiner, in aginay daarin ku pey astu do unji ka Pestuus a nuu sakkiyin Pool. Nu wakiliiji ³ inde aman : « Baanu, ni raka a kii janjin Pool anne Zeruzaleem. » Sando, Yuudinna gay dee kaawco a nuu deenji do botildi. ⁴ Kar Pestuus gay telkiico aman : « Pool, naar goy danaayne ta Sezare ho nun meendu sa gaay ko baawe. ⁵ Rason aginduwko yaan naamin Sezare, ho ya gem-an kat nige sa, kar nu sakkiyonga. » ⁶ Do wer-ak, Pestuus gintu mena orok kan porpodi, kar na yeptu Sezare. Min na ottu Sezare, ka kawtinti, na deettu do wer ka seriiner ho na bertu izinne a nuu iyin Pool ? ⁷ Min nu iyiiga, Yuudinna kuuk min Zeruzaleem leyig datikco ho nu diyiji kaawin dakina kuuk ooma. Kar gay, nu bal gedire gaare baat ta sakuunco. ⁸ Hiyya, Pool imiltu kaay aman : « Nun bal nige tak-tak : wala in *gaanuun ka Yuudinnar, wala in *ger ka Bunji, wala in sultan kaak tatik ka Room. »

⁹ Pestuus raka a Yuudinna yaaco aawe gala. Ek di na indiig Pool aman : « Ki raka baawe Zeruzaleem kat nu baan dukumin seriinen annere wal maman ? » ¹⁰ Pool gay telkiiji aman : « Ha'a, nun goy ko do unco ka gay seriiner ku sultan kaak tatiko. Annen di nuudu talin kaawor. Nun sa balco nige yoo maan rakki do Yuudinnar. Naar kin meenji oki iban tam. ¹¹ Ka seener, ya nu gin orne ho nigindu kaak nu nigtu kat nec iye muutur, naar-ak daan kara. Kar gay, ya kaawin kuuk nu diyidu-an kat in botilcodó, waan ginno botol taat naan iyin do unco. Di yaa pa-ak, naa kolin sultan kaak tatik ka Room. Nu raka anner kat naadu talin kaawor. » ¹² Hiyya, Pestuus deetu kaawco in gay taayinji, kar na kaawiji do Pool aman : « Min kin meenjin kat koliig ko sultan-aka, meenjin baa wer ka sultan. »

Pool do unji ka Agripa

¹³ Gintu menaw, sultan *Agripa in booy Bereniis astu Sezare a nu baaji ooye do Pestuus. ¹⁴ Ar taat nu astu gine menaw, Pestuus gaariijit baat ta kaaw ta Pool aman : « Peliks ras kar gem rakki do danaayner anne.

¹⁵ Wiktin taat nu goyiy Zeruzaleem, *aginay ku Yuudinna daarin astu talindu, minnino, daarin agindaw ku gay satkiner. Nu astu sakkiyin gem-aka ho nu indintu a taaji peye do kaay. ¹⁶ Kar nun gay telkiico a nin gee ku Room, ya waan sakkiyig gemo, ni numaag ja gem-ak in gee kuuk nu giniy kaawna kat naa imile kaay unco. Ya na bal imile kaay gay, ni rasaakongado kat bat. ¹⁷ Hiyya, agindaw ku Yuudinnar-ak astu anne in nunu. Kar ka kawtinti, nu bal taaye, nu baawtu do wer ka seriiner ho nu goytu do werir, kar nu naamtu a nuu iyin Pool do undu. ¹⁸ Min Yuudinna kuuk diyiji kaaw-ak astu, nun gay pakirtu a wal nu diyji kaaw ooma. Sando ta paado. ¹⁹ Nu meeltu in Pool do bi ka abaadinco tango ho do maan gemir pa nu kolaag Iisa. Naar mat ko, kar Pool gay a na nooye. ²⁰ Nun gay, kaaw ar taar-an patiy kaar, nu gediraado naa deen anne. Do saan taar-at ko, nu indiig Pool ya naa gedire baa Zeruzaleem kat nuu gaasin kaawoy. ²¹ Kar Pool gay pooce. Kar na inditu a na baa do unji ka sultan ka Room. Anner kat nuuji dukumin seriiney. Paa ko, nu diyico do askinnar, nuu gooyinji do danaayner nam wiktin yaa nece taat naa iyinji do unji ka sultan kaak tatik ka Room. » ²² Hiyya, Agripa kaawiji do guberner Pestuus aman : « Nun meendu oki raka cokiyin gem-anka. » Pestuus gay telkiiji aman : « Kawtan di ki dorinji-aka. »

²³ Ka kawtinti, sultan Agripa in Bereniis* istu gaminco ku sultinniidi ho nu baawtu do ger ka tatik kaak gee numgiyo. Wiktin ta nu unjitu do wer-aka, agindaw ku askinnar, in ajaawanna ku geegirdi aadiigu. Min gee-ak okinco nune, Pestuus naamtu gee a nuuco iyinji Pool. ²⁴ Min nu iyiiga, guberner Pestuus ictu kaawo aman : « Gem kol sultinji ho in kunko okinco kuuk as anne-anku, ku talaag gem-anka : Yuudinna okinco asdu kaaw biy. Nu kaawdu ja Zeruzaleem, kar nu asiidu pey anne. Kar kaawco gay, a illa nuu deenji. ²⁵ Yampa, nun gay, dakji gasdo orne taat nec iye muutuy. Min naar kat rak baawe do wer ka sultan kaak tatik ka Room-ak, nu bertu botol ta nuu iyinji. ²⁶ Kar gay, nu taliy paa,

* 25:23 'Bereniis' : Taar booy ta sultan Agripa.

nu ginno kaaw taat ta6 naaji siire do sultan do bi naar-aka. Ek di nu iyiig uncin kin meenji sultan Agripa in gee okinco kuuk num-an ku. Ya ku deejit kaawoy di, wal naa gase kat maan kaak naa siire. ²⁷ Asaan ya lotu-ak, ya nu bal gase baat ta kaawor, nu gediraado naa naamin Room. »

26

Pool osa biy do unji ka sultan Agripa

¹ Do wer-ak, sultan *Agripa diyiji do Pool aman : « Nu berji kaawo, imal kaan. » Hiyya, Pool jaaltu pisinji ho na teestu ose biy aman : ² « Gem kol sultinji, yiriyta-an galdu. Nu icy kaaw do unji do kaawin okinco kuuk Yuudinna diyidu. ³ Yiriyta galdu pey asaan nu iban kadar kin meenji ibingig samaane aadanna okinco ku *Yuudinnar yoo kaawinco ku meelol. Do bi naar-ak gay, ic subiraw ho cokiynu.

⁴ « Yuudinna okinco ibingig goyindu min nu dubile. Nu ibingin min nu uciy in geendu ho wiktin taat nu goyiy Zeruzaleem. ⁵ Nu aadig goye ka Pariziyennar. Goye naar-an rada, pakgig goye okinji ka abaadinte. Ya nu rakaw, gee-an nec kaawe bir asaan nu ibingin min daayum. ⁶ Kar din gay, ya nu talaat kaawor, nu talaat asaan nu diy gelbiner do kaaw taat Bunj kaawiico do aginiyte a naa gine. ⁷ Kaaw-at, Yuudinna okinco era a taa ase do werti. Tamba taat orok in seer ta gee ku Israyeel gina riy ta Bunji yiriyo aando do bi naar-aka. Gem kol sultinji, ki talaw, ya nu sakkiyaanu, nu sakkiyaan do bi ka kaaw-an di. ⁸ Kun Yuudinna, maa di ku kaawiy a Bunj gediraado nooyin gee ku mate ?

⁹ « Ya do tanto gay, awal nu bariy ay botol taat nu pociin lisa ka Nazareet. ¹⁰ Riy taar-at ko, nu teestu gine Zeruzaleem. Nu gas izinne min do agindaw ku gay satkiner ho nu meendu oki obtu gee ku Bunji dakina do dajaayner. Kar wiktin taat nu rakiy deenco sa, nu ooye. ¹¹ Nu baay do ay ger ka salaaner, nu taabiyigu a nuu rasin imaanco. In dapinkor taat aale loco, nu taabiyigu oki yoo do darrinay kuuk pey.

*Pool kaawa maman Bunj koliiga
(Akt 9.1-19,22.6-16)*

¹² « Do bi naar-ak ko, yiriy rakki agindaw ku gay satkiner beriidu izinne a naa baawe Damaas. ¹³ Gem kol sultinji, in yiriyo, wiktin taat nu baayiy do botildi, tala kar maan irintu cippit pak cir ku pati paayinti kaani min kuwa ka samaaner, in eendu kuuk ni baay marti. ¹⁴ Do wer-ak, okintini, ni sollitu keder. Dora kar gaay ar ta gemor kolaanu in kaaw ta *Yuudinnar aman : « Sawuul, Sawuul, maa di ki taabiyan ampa ? Kin kaan bombo ar berki kaak nu koocaaga, kar kaan ka bombinkaw-an maalan di. » ¹⁵ Nun gay aman : « *Rabbine, kin waa ? » Kar Rabbin gay telkidu aman : « Na nun lisa kat ki taabiyiyan-anka ! ¹⁶ Di naar-ak, uc kay asinjin. Nu bayniin-an a kii gine gay riyor kanto. Kii gine saadiner ho kiico kaawe do geemir a nu bayinjin yiriyta. Kar naan bayne pey ho naan gaare gamin ku pey kiico kaawe. ¹⁷ Naan naame do gee kuuk Yuudinna in kuuk Yuudinnado ho do werin-ak okinco, naan gooye. ¹⁸ Nu naamaacin loco a ki ba piliin odinco. Kii imilin min do gondikor, kii iyin do portikaw. Kii imilin min do pise ka *Seetanner, kii iyin do Bunji. Ya nu diyit imaanco lotu, nuu gase saamiye ka zunuubinnico ho nuu gase pey haginco in nuur kuuk Bunj dobtu. » »

Pool osa do riy taat na gintu

¹⁹ Kar Pool diytu pey aman : « Gem kol Sultinji *Agripa, nu bal pociin maan kaak bayindu min ka samaaner-aka. ²⁰ Kar gay, nu kaawco ja do gee ku Damaas in gee ku Zeruzaleem, kar nu deettu do gegir-nay okinco ku Zuude, ho ba aar gay, do darrinay kuuk geenco ibanno Bunj. Nu kaawiico a nuu ibinin niginco, nuu ase do Bunji ho nuu gine gamin kuuk gaara a ka seener nu ic goye ka pey. ²¹ Do saan taar-at ko, Yuudinna obintu min do *ger ka Bunji a nuun deendu. ²² Kar gay, yoo yiriyta, Bunj gooyintu. Nu goyiy saadiney, nu kaawiy seen ta Bunji do unco ka gee okinco, gee kuuk aginda in kuuk naada oki. Nu kaawiico do gamin kuuk Muusa in nabiinna kaawtu min daayum a nuu ase. Nu balco gaaye yoo maanna. ²³ Kaawinco-ak diya aman : « Masi kaak Bunj dobtu asa taabiye, naa mate ho na asa nooye awalle

min do gee kuuk mate. Naa gaare do gee ku Yuudinna in kuuk Yuudinnado portikaw taat yaa iyn do botol ta jilindi. » »

Pool kolaag sultan Agripa a naa aamine

²⁴ Wiktin taat Pool osiy biy-ak, Pestuus dukumiit kaawoy ho na jaaliit gaayay aman : « Pool, ki oliyo ! Ki garkiy dakina nam ki oliye ! » ²⁵ Pool gay yeepijiit aman : « Koonje, in karaamineñ, nu diyiiñ-an nun oliydo. Kaar kanto ho taat nu kaawiy-an ka seener. ²⁶ Nu kaawit kaaw-at do sultan *Agripa ho nu iban kadar na gin kabarre do gamin-an okinco. Do bi naar-an ko, nu imiliit taat do adir bal kolaw. Nu iban tam kadar ginno maan kaak begirji, asaan gamin-an bal ase in cigile. ²⁷ Hadi kinke sultan Agripa, an kat ki aamina do kaawin kuuk nabiinna kaawtu ? Ya lotu-ak, nu iban kadar kin kat aaminaaco ! » ²⁸ Do wer-ak, Agripa telkiiji do Pool aman : « Do tanjin-at a hiyya, kiin newsin ko kretiyeñce melen ansii di walla ? » ²⁹ Pool gay telkiiji aman : « Nu inda Bun locin, yiriyta wal neginda, ki asa gine ar nunu, bal jinzirrina-an ku ! Ho nu inda pey paa do bi ka gee okinco kuuk cokiyaan din ka. »

³⁰ Min Pool gaasiit kaawoy, Sultan Agripa uctu, in guberneer Pestuus, in Bereniis, ho in gee okinco kuuk goy in nuura. ³¹ Wiktin taat nu amiltu kara, nu kaawtu benannico aman : « Gem-an, na bal nige maan kaak yaa iye muutuy, yoo danaayne oki, nu obaagdo. » ³² Agripa gay diyiji do Pestuus aman : « Zer yaa gem-an kat bal sakkiye do wer ka sultan ka tatik ka Room-ak, pat-an gi pikga. »

27

Nu naamig Pool Room

¹ Guberneer Pestuus ictu niyine a nuuni iye in markaba do unji ka sultan ka tatik ka Room. Paa ko, nu koliig tatkaw ka askirnar rakki kaak nu kolaag Juliyuus ho nu beriiñig Pool do pisinji, in gee daarin ku pey kuuk goy do danaayner. Juliyuus gay min askirna kuuk ginaaji riy do sultan ho na gin askirna miya do aaroy. ² Ni neptu markaba kaak uca min geeger ka Adraamiit ho na baa

do kid ka Aazi. Do markab-ak, Aristaark kaak min Tesalonik do kid ka Maseduwaan sa goy in nini. ³ Ka kawtinti, ni ottu do geeger ka Sidon. Juliyuus naar gem sellen in Pool, ek di na beriji botol a na baa talin geenji yaaji bere gaayco. ⁴ Min ni amiltu min Sidon, us naamaani tongo. Ampaa ko, ni jagtu do kid ka Sipre kaak goy datik amiydi. Wer-ak, usuy sooda. ⁵ Min naar-ak, ni jarbitu min do kid ka Silisi in ka Pampili. Hiyya, ni ottu do geeger ka Mira do kid ka Liisi. ⁶ Min ni ottu, tatkaw ka askirnar-ak gastu markaba ka pey kaak asa min geeger ka Alekzandri ho na baa do kid ka Itali. Hiyya, na paayinti min do markaba kaak ni astu ho ni neptu ka pey.

⁷ Min ni deettu min Mira, ni sinjiy sood-sood. Ni gintu menaw dakina do amiydi, kar in taabine kat ni ottu do geeger ka Kiniid. Min do wer-ak, ni amiltu, kar us gay pey naamaani tongo nam na todintiit botol. Ek di ni jagtu pey. Ni kedirtu wer kaak nu kolaag Salmone do kid ka Kreet kaak goy datik amiydi. Hiyya, ni birtu moota in kid ka Kreet, wer kaak usuy sooda. ⁸ Do wer-ak, ni sinjiy sood-sood, ni birtu kee nam ni ottu do wer rakki nu kolaag « Bopoor* », moota in geeger ka Laaze.

⁹ Min ni ottu do wer-ak, ni taltu kadar martuwni taaya aale. Ya ni kondira in martuwni-anta, yaani gine rada. Asaan yiriy ta sayamner ta *Yuudinnar†, taar bir ko ho barre, amiyji yaa awke dakina. Do bi naar-ak ko, Pool miniig gee kuuk goy do markab-ak aman : ¹⁰ « Gem kol sinjay, nu tala kadar ya martuwte-an kat deeta in unti, markabte in gamnay yaa ide. Kar ginte maaniite oki, akuun amay yaate teente. » ¹¹ Kar gay, tatkaw ka askirnar pocit kaaw ta Pool ho na diy kaay in kaaw ta gem ka suugiya markaba ho in ta mee markabar. ¹² Nu kaawtu kadar wer ka ni goyiy-an kuuniyaado in menaw kuuk us diyaw. Do bi naar-ak ko, gee anuwco kaawtu a nuu deete min ede. Ya Bun ooy-ak, nu raka a nuu ote do bi ka barrer ka pey do kid ka Kreet kaak nu kolaag Peniks. Do wer-ak, in siteene oki, goyinji samaane. Us

* **27:8** 'Bopoor' : Kaaw-an kaawa a 'binjico ku barriniydi kuuk samaane'. † **27:9** 'yiriy ta sayamner ta Yuudinnar' : Ay elgo, ya wiktin ta sayamner ote, us teesiy abire dakina do wer-aka.

abarro dakina.† Nju pakira a ya nju ot ede, njuu eren ja wiktin taat ya us bire.

Kurumbiine akilaag markaba

13 Jammiy sooda, nju awa kar us sala-la-la-la min watiine teestu abire. Ampa-ak, gee ku markab-ak raka ko deete, nju pakira a martuwco-at yaa kuuniye. Min njaar-ak, nju teeniig hadinne kaak ooma nju duuniig markaba awalle, ho nju deettu. Nju aadtu moota inj kid ka Kreet. 14 Kar gay, jammiy sooda, kurumbiine taat nju koliy « Erakiloon§ » paayiy min ka dambinay ku Kreet. 15 Kurumbiin-at njaamiig markabni nam ni gedarro sinje unnda. Hiyya, ni aadiy ko wer ka us baay di. 16 Min pak-ak, ni birtu moota inj kid kapak kaak nju kolaag Koda kaak goy datik amiydi. Wer-ak, kurumbiin ool dak ko sooda. Markabni kaak tatko gin pey markab kapak kaak nju duunig do aaroy. Markab kaak kapak-ak, zer us gaay deetinji. Min us ool dak ko sooda, ni taabiyyit ja kee kat ni gediriiji do markab kaak kapak-aka. 17 Nju teeniig markab-ak, nju iciiga ho nju diyig kuwa do ka tatko. Kar nju zerdiig markab kaak tatko-ak inj mernan, pa nja dime. Nju gina kolaw paa nju solle do yir ka Sirt do kid ka Libi. Paa ko, nju duuntu maan aaro do amiydi yaa peyin markab-ak sood-sood. Hiyya, ni aadiy pey wer ka us baay di. 18 Ka kawtinti, us wakila paa di. Hiyya, nju teestu oriin gaminco do barrer. 19 Ka neginditi, gee ku markab-ak maaniico di oriin gamnay do barrer. 20 Mena kuuk baay inj unco, kurumbiin gay pook seene. Ni tallo tak-tak pato wala kaalna. Ba aaro, nin sa bal diye pey kayni a nii amile cewey.

21 Gee kuuk goy do markab-ak taay bal tee. Hiyya, Pool uctu datikco ho nja kaawico aman : « Gem kol sintay, ya ku ooyit kaawor-at sa, guna, zer gi amilaado min Kreet. Ya gi bal amile, taabine ho kasaarne-an asaakonno. 22 Kar diin gay, obon aditko, minninko rakki sa mataado. Illa markab di yaa ide. 23 Ka seener, inj aando, *Rabbiner Bunj kaak nu abdiyoyi njaamduug dubiley.

24 Kar dubil-ak kaawiidu aman : « Pool, dak ginenno kolaw. Njuun ginin seriinen do unji ka sultan kaak tatik ka Room. Kar pey Bunj, njaar sellen inj kinke. Ampa-ak, njaar jile inj gee okinco kuuk do markaba. »

25 Di gem kol sintay, obon aditko. Nun gin amaanaw do Bunji. Kaawoy sa yaa ase do botilti uudin taat nja kaawiidu. 26 Nu taliyan inj taate peye unnda do kid kaak datik barrer. »

27 Ni gin mena orok inj pood min kurumbiin-at teestu. Ta deetinti do barre kaak nju koliy Adriyatiik. Inj datik aador, gee kuuk gina riy ta markab-ak, pakirtu a wal ni gaay ko ote do kidar. 28 Do bi njaar-ak ko, nju ictu dambi kaak nju duuniig inj merno ho nju acciig do amiydi a njuu geeme baatin kuwiy. Baatin kuwiy gay nec orok subba inj peesira meetir. Ni sinjitu unnda sood, kar nju geemtu pey. Do wer-ak, nju gastu orok seer inj porpod meetir. 29 Nju geemiy pa-ak, asaan nju gina kolaw kadar markabco akuun yaa dooye inj dambay. Do bi njaar-ak ko, nju ortu hadinnina pood duun aaro a njuu peyin markaba, nam wer sa walgicodo kodoki.

30 Min njaar-ak, gee kuuk gina riy ta markabar paayiy markab kaak kapak-aka ho nju kaawtu a njuu baa duuniin hadinnina ku pey unnda. Kar nju raada di. Nju raka nere min do markabar, njuu rasiin eenco. 31 Kar Pool gay diyiji do tatkaw ka askirnar inj geenji aman : « Yaman, ya ku rasig gee-an kat paay min do markabar, ku pakaado tak-tak. » 32 Hiyya, askirna-ak dukumiig mernan kuuk nju duunit markab kaak kapak-aka, ho nju rasiin nja deettu do amiydi keeji.

33 Wiktin taat nju eriy wer yaa wale, Pool kaawico aman : « Talon ja, gin mena orok inj pood kat ku era eren di ho ku bal okume yoo maanna. 34 Dinjka-an okumo dak maanna, paa kat kuu gase gudurre kuu jile zinjiko. Nu kaawaako pey, Bunj yaa jile ay gemo minninte, nam durwey* rakki sa galaado. » 35 Min nja kaawico pa-ak, nja ictu mappa ho nja deltu barkin do Bunji do

† 27:12 Ya gem unja do bi ka barrer ka Peniks-ak, nja unja min njuil sood inj gale ka pati wala inj meeda sood inj gale ka pati. Ansii ko, inj siteene, us abarro pey dakin do wer-aka. § 27:14 'Erakiloon' : Nja us kaak abiraw. Do kid ka Kreet, ay elgo, nja uca min njuil sood inj coke ka pati. * 27:34 'durwey' : Werin daarin, nju kolaat a 'law ta kaar'.

uŋco okiŋco. Kar ɲa pirsiiɲa ho ɲu teestu tee. ³⁶ Hiyya, ɲuur okiŋco obtu gelbiŋco ho ɲu teetu. ³⁷ Okintini kuuk do markab-ak, ni nec gee miy seer iŋ orok peesira iŋ bijigiɲ (276). ³⁸ Min ɲu teetu, ɲu aaytu, teŋco kaak da-ak, ɲu oriig do barrer, paa kat, markab yaa da-ake cewey.

³⁹ Min wer waltu, ni taliig kid-aka, kar gee ku markab-ak bal ibiniŋji. Kar ni taltu wer rakki gin yiro. Paa ko, ɲu ictu niyine, ya taaco kuuniye, ɲuu iyiin markaba do wer-aka. ⁴⁰ Hiyya, ɲu dukumiig mernan ku hadinner kuuk peyig markab-aka, ɲu rasiig do amiydi. Kar ɲu ipiriig pey mernan min do atay kuuk seer kuuk turaag markaba. Kar ɲu duuntu zimilla berel do et ka uŋci. Paa kat, us akiliig yoo do yir-aka. ⁴¹ ɲu sinjiy paa di sood-sood nam markab-ak dooy iŋ yir kaak bayanno min do amiydi. Uŋji ka markabar orbitu do yiror ho ɲa gedarro ko sinje uŋda. Kar baay ka markabar gay, amay kuuk paka puk-puk-ak gay nam cirga.

⁴² Askirna ic niyine a ɲuu deen gee ku daŋaayner okiŋco. Paa kat, minniŋco rakki pakaado min do amiydi. ⁴³ Kar tatkaw ka askirnar gay rak jiliŋ Pool. Paa ko, ɲa todiico a ɲuu gineno riy taar-anta. ɲa kaawiico do ɲuur kuuk iban amay, ɲuu paaye awalle nam ɲu baayiy amile kara. ⁴⁴ ɲuur kuuk ibanno amay gay yaa obe sarpanje wala serpay ku markabar ho ɲu aadiŋco. ɲu gintu ar taat tatkaw-ak kaawtu. Paa ko, okiŋco, ɲu amiltu cewey min do amiydi.

28

Pool do kid ka Maalt

¹ Min okintini amil cewey, ɲu kaawinti a kid-aŋ sinji Maalt. ɲa goy datik amiydi. ² Gee ku darre-ak obinti samaane. Do wer-ak, us diyaw ho amay sa teestu noke. Paa ko, ɲu ɲaaminti ako ho ni ooriyo. ³ Pool soktu atay a ɲaa leŋco do aki. Kar wiktin ta ɲa leeyiigu, aal umiig do pisiŋji ho ɲa caaltu asaan ak cokiiji tonɲo. ⁴ Wiktin taat gee ku Maalt taliig aal kaak kaltuw do pisiŋji-ak, ɲu kaawtu benannico aman : « Gem-aŋ, ka seener, ɲaar daa gee. Min do amiydi diŋ sa

ɲa pake, kar seriin ta Buŋdi gay rasaagdo, ɲaa maten di ka. » ⁵ Do wer-ak, Pool ergiiɲ aal-ak do aki ho ɲa bal aawe yoo maanna. ⁶ Okiŋco ɲu era akuun pisiŋ yaa waase ho wal ɲaa galen ko bup di, ɲaa mate. ɲu yokiy paa, yoo maan sa gingigdo. Hiyya, ɲu ictu kaaw ta pey ho ɲu kaawtu aman : « Way, ɲaar-aŋ oki bun rakki ! »

⁷ Moota do wer-ak, gin gem rakki kaak ɲu kolaag Publiyuus. Min agindaw ku kid-ak, ɲaar di kaaco. ɲa obinti ar sintay iŋ gelbin rakki. Ni gintu mena subba do geriy. ⁸ Sando, takaŋ Publiyuus gay raɲaw. Ziŋkay tonɲo ho ɲa tennaw. ɲa weya ka danlil. Min Pool doriit kaaw-at, ɲa unjitu, ɲa leeyiiji pisiŋji do kaay ho ɲa salkiyiiji. Ek di gem-ak cooltu. ⁹ Min gee kuuk raɲaw ku pey doriit kabarre-at, ɲu asiig gas Pool ho ɲa cooligu. ¹⁰ Gee ku darrer-ak berinti horoomin dakina. Wiktin taat ni rakiy nepe markaba nii deete, ɲu berinti oki zaadin ta martuwni.

Pool ot do geeger ka Room

¹¹ Ni goytu do kid ka Maalt koyin subba, kar ni neptu markaba. Markab-ak gay, ɲu kolaag « Diyoskuur » ho ɲa min kid ka Alekzandri. ɲa goy wiktin ta siteener do kid ka Maalt. ¹² Min ni neptu markab-ak, ni birtu do geeger ka Siraakuuz. Min ni ottu do wer-aka, ni jammiytu mena subba. ¹³ Min ede, ni jarbitu moota iŋ kid-aka nam ni ottu do geeger ka Riggiyo. Ka kawtinti, us kaak asa min watiine teestu abire. Hiyya, ni amiltu min ede. Ni gin mena seer ja kat ni ottu Puuzol. ¹⁴ Do geeger ɲaar-ak, ni gastu gee ku aamin do Iisa indinti a nii goye mena peesira iŋ ɲuura. Min mena kuuk peesir-ak gaastu, hiyya, ni birtu kat Room. ¹⁵ Gee ku aamine ku Room gas kabarrini a ni asa do botildi. Paa ko, ɲu uctu a ɲuuni ɲaame. ɲu ɲaaminti do werin kuuk ɲu kolaag « Suugin ta Apiyuus » ho « Geray Subba ku Martir ». * Min Pool taliigu, ɲa deliiji barkin do Buŋdi ho ɲa denjirtu. ¹⁶ Min ni ottu Room, ɲu beriiji izinne a ɲaa goye ger keeji di. Do wer kaak ɲa goyiy gay, gin askiriŋce gooyaaga.

Pool gaara kaaw ta Buŋdi Room

* **28:15** Wer ka ɲumiŋco-ak serek pak kilomeetir orok beey min Room.

¹⁷ Gin mena subba, Pool koliig agindaw ku Yuudinnar ku Room a ŋuu ŋume do weriy. Min ŋu ŋumtu, ŋa kaawiico aman : « Gem kol sinṭay, nun kaak ku taliy-aŋ, ŋu obintu min Zeruzaleem ho ŋu sakkiyintu do uŋco ka gee ku Room kuuk goy annere. Ŋu obintu maalan di, wala nu nig in geente, wala nu nig aadanna ku aginiyte. ¹⁸ Min gee ku Room taliit kaawor, ŋu rak pikindu asaan ŋu bal gase oorin taat yaa iye muutur. ¹⁹ Kar Yuudinna gay pooce ho kaaw-at gindu rada. Ek di nu birtu sakkiye do wer ka sultan ka tatik ka Room. Kar sakkiyindu gay, nu rakaado loomayin ta sinṭa ku dar-rer. ²⁰ Do bi ŋaar-ak ko, nu kolinṭo gii ŋaame ho naako gaare baati. Kuŋ ibingig maan kaak gee ku Israyeel eriyo. Do saan taar-ak ko, ŋu doodintu in jinzirre. » ²¹ Kar agindaw ku Yuudinnar gay telkiiji aman : « Nin anne, ni bal gase yoo maktumne rakki min Zuude taat kaawa biŋ ho ginno sinṭi kaak as min annere kaak nig biy in kinṭe. ²² Kar nin gay raka cokiye taat kin meenji pakiriyo, asaan ni iban, ay wero, gee kaawa gallo do botol taat ki aadiy-anta. » ²³ Hiyya, ŋu diytu yiriy rakki taat ŋuu ŋume.

Min yiriy taar-at astu, Yuudinna dakina ŋumtu pey do weriy, pak ka awalle. Min kawtira yoo maako, Pool osiico kaawin dakina. Ŋa gaariico *Meennaw ta Buŋdi. Ho ŋa bariya pey botol taat ŋaaco gedire do bi ka Iisa Masi min do *gaanuun ka Muusa ho min makaatamna ku nabiinnar. ²⁴ Daariŋ ooyit kaaw-ata ho daariŋ gay poocta. ²⁵ Kaawco bal ŋume ho ŋu raka deete. Do wer-ak, Pool kaawiico pey aman : « Kaaw taat Ruwwin ta Buŋdi kaawiico do aginiyko min do bi ka nabi Ezaayi, taar ka seener. ²⁶ Ta kaawa aman :

“ Baa gasig gee-aŋku ho kaawco aman :
Kuu cokiye paa, kar ku ibinaado baati.
Kuu tale paa, kar ku talaado maanna.

²⁷ Asaan kayco ku geemir-aŋ bombo,
deŋginco amil lawa,
odinco, ŋu timingu,
pa ŋuu diye do gelbinco,
pa ŋuu dore in deŋginco,
pa ŋuu tale in odinco,

Ŋu pook jipte goyiŋco in nunu,
paa kat, nu baltu gedire cooliŋco. ”† »

²⁸ Kar Pool kaawiico pey aman : « Diyoŋ do kayko, Buŋ iyiit Kabarre ta Gala ta jile geemir do gee kuuk Yuudinnado. Gee ŋuur-ak kat yaa ooyin kaaw-ata. » ²⁹ [Min Pool gaasiit kaawoy, hiyya, *Yuudinna amiltu min do geriy ho ŋu teestu meele benan-nico.]‡

³⁰ Min ŋaar-ak, Pool goyту pey elgin seer karaat do ger kaak ŋa ajjirtu-aka. Do geriy-ak, ŋa obaag ay gem kaak asa talinṭi di.

³¹ Kar ŋa gaariicot Meennaw ta Buŋdi ho ŋa garkiyiigu do bi ka *Rabbin Iisa Masi bal kolaw. Ginno waan kaak todaaji.

† 28:27 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 6.9-10. ‡ 28:29 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daariŋ ku Buŋdi kuuk ŋu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

Roomen Maktumne taat Pool siirtu do gee ku Room Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do kretiyenna kuuk goy do geeger ka Room. Na siirit do wiktin taat na baayiy martaw ta subbin̄kar. Na raka iyin Kabarre ta Gala do darrico. Pool gaaraat garaaney a gee okin̄co kuuk do adiy ka kidar gin zunuubin̄na. Kar Bun̄ gay elgiigu, ya nu Yuudinna wala nu Yuudinnado. Ka seener, Iisa Masi mat do bi kan̄co. Ampaa ko, gee okin̄co kuuk aamin loci, Bun̄ yaa jilin̄co, naa ginin̄co nuu goye in̄ botol do un̄ji. Jile naar-ak, Bun̄ berig maala bal kapuune do geemir ho in̄ gudurre ta Ruwwin ta Bun̄di, nuu n̄ume in̄ Iisa Masi.

Ooy ta awalle

¹ Na nun Pool, gay riyor ka Iisa Masi kat siiraat maktumne-anta. Bun̄ ko kolintu a naa kuuniye *paliine ho na doḡintu a naa gaarin Kabarre ta Gala ta Bun̄di. ² Ta taar ko taat Bun̄ kaawtu min awalle in̄ bin̄ka ku nabiinnar a naate naaminti. Kaaw-at, nu siirit do Kitamner. ³⁻⁴ Ta kaawa do bi ka Ron̄ji Iisa Masi, naar ko *Rabbinte. Do bi ka ween̄ji kaak do duniiner, na min tamba ta sultan Dawuud. Kar in̄ Ruwwin ta Bun̄di gay, min na nooytu min do muuti, nu gaariig in̄ gudurre kadar na Ron̄ ka Bun̄di. ⁵ In̄ Iisa Masi, Bun̄ barkiyintu nu kuuniyту paliine a naa jaalin̄ sin̄ ku Iisa kuwa ho min do darrinay okin̄co, naa iyin̄ gee dakina kuuk yaa aamine loci ho yaa karmiyin kaawoy. ⁶ Kun̄ oki min gee-aku, kun̄ kuuk Bun̄* kolin̄ko a kuu gine geen̄ji ku Iisa Masi. ⁷ Nu siiraako do kun̄ kuuk goy do geeger ka Room, kun̄ okin̄ko kuuk Bun̄ elgiiko ho na kolin̄ko a kuu kuuniye geen̄ji. Tatte Bun̄ in̄ *Rabbinte Iisa Masi yaako barkiyin̄ko ho yaako iye aapiye.

* **1:6** 'kun̄ kuuk Bun̄ kolin̄ko' : Do Kitamne taat nu jiptitu in̄ nassarin̄ca, gee daarin̄ jiptit kaaw-an a 'kun̄ kuuk Iisa Masi kolin̄ko'. † **1:14** 'kayco pile' : Anne-an, Pool kaawa do bi ka Grekna in̄ kuuk Greknado. Awalle-ak, Grekna tala zin̄kico a nuur di gee kuuk iban̄ goye ka duniiner kaak taḡ. Kar gee okin̄co kuuk pey gay, nu talaagu ar nu geenno. ‡ **1:17** Wer ka gase kaawor do Habakuuk 2.4.

Martaw taat Pool rakiy 6aa Room

⁸ Awalle-ak, naa delen̄ ja barkin do Bun̄di in̄ sin̄ ku Iisa Masi do bi kan̄ko okin̄ko, asaan do duniin okintiti, gee kaawa do bi ka imaanko. ⁹⁻¹⁰ Ay wiktin taat nu inda Bun̄, nu rawatdo biko. Do taar-an, Bun̄ meen̄ji oki saadiner, naar kaak nu ginaaji riy ta gaare Kabarre ta Gala do bi ka Ron̄ji in̄ gelbin rakki. Na iban̄ kadar nu inda doo do salaaner a ya na ooye, naadu pile botol, nu baako talin̄ko. ¹¹ Ka seener, nu gin niyin dakina a nu baako talin̄ko. Ansi-ak, naako iyin̄ maan kaak Ruwwin ta Bun̄di beriidu a naako den̄rin̄ko do imaanko. ¹² Pak taar-an oki, nu rakiy 6aa talin̄ko-ak a paa kat, ginte iske benannite do imaan taat numinte okinte in̄ Iisa Masi.

¹³ Gem kol sin̄tay, nu raka kuu ibine do kayko kadar dees dakina, nu icgiy niyine a nu baako talin̄ko. Kar gay, yoo din̄ka, Bun̄ baldu pile misa botol. Nu raka kadar riyor taat naa gine do datikko-at yaa 6aa in̄ un̄ti ar kaak ta gintu do darrinay ku pey. ¹⁴ Riy taat Bun̄ beriidu-at a naa gaarin Kabarre ta Gala do gee okin̄co. Naa gaarin do nuur kuuk kayco pile† in̄ kuuk kayco dibire. Naa gaarin do nuur kuuk iban̄ gamna in̄ kuuk ibanno. ¹⁵ Do bi naar-ak ko, nu rakiy 6aa gaarin Kabarre ta Gala do kun̄ kuuk goy do geeger ka Room oki.

Gudurre ta Kabarre ta Gala

¹⁶ Nu gaara Kabarre ta Gala bal sokaḡ. Ka seener, taar ko gudurre ta Bun̄di taat na jiliy ay gem kaak aamin do Iisa Masi, nuur kuuk *Yuudinna ja, kar kat kuuk Yuudinnado oki. ¹⁷ Asaan in̄ Kabarre-at, Bun̄ gaara maman gee yaa goye in̄ botol do un̄ji. Nu goyiy in̄ botol-ak, illa in̄ imaan, min do teesindi yoo do gaasindi. Uudin taat nu siirtu do Kitamner aman : « Gem kaak jaawa in̄ botol yaa goye do saan ta imaanji. »‡

Zunuubin̄na ku gee kuuk Yuudinnado

¹⁸ Bun̄ gaarit dapin̄koy min kuwa ka samaaner do zunuubin̄na okin̄co ku

geemir in giniŋco kaak nu giniy bal botol. In gamin ku samaanno-ak, nu ticiit seen ta Bunđi. ¹⁹ Bun gaarit dapinƙoy loco, asaan ka seener, nu iban waraŋ gamin kuuk nuu gedire ibine do bi ka Bunđi. Gamin-ak, Bun meenji kat gaarcogu. ²⁰ Asaan min Bun kilgiyiit duniine, gamin ku Bunđi kuuk gee talgiŋdo ar gudurrey, Bunnuwiy, gee gedar ibiniŋco min do riy taat na giniyo ya nu pakiraaco. Naar-ak, gee ginno botol taat nuu imile kayco. ²¹ Nu ginno botol-ak, asaan in ibiniŋco kaak nu ibingig Bun-ak oki, nu pooji bere horoomine ho dele ka barkiner taat kuuniy loci. Kar gay, nu jage nam nu pakira do gamin kuuk gaaygiŋdo in maanna ho nu rasiit gondikaw unjitu do gelbinco kaak jookum-aka. ²² Ya loco-ak, nu gaara zinƙico do unco ka geemir a nu gin ilim. Kar sando, nu oliyay. ²³ Ampaa ko, nu rasiig abdiye ka Bun kaak matdo ho gin *darjine a nuu abdiye gamin kuuk maaniico di siytu. Gamin-ak, nu waya ar diidi, wal gamin kuuk asiŋco poodi, wal kuuk poypiya poypiye, wal gemo. Kar gem gay, naar asa maten di.

²⁴ Do saan taar-an ko, Bun rasiig nu giniy gamin ku ginindido uudin taat gelbinco rakiy di. Na rasiigu, nu nigtu zinƙico ku maaniico in gamin ku sokaŋ. ²⁵ Nu makit seen ta Bun in raadine. Nu rasig abdiye in gine ka riyor do Bun kaak kilgiyig gamin okiŋco, kar gay, nu abdiya gamin kuuk na kilgiytu di, ho nu gina riy loco. Kar sando, na Bun kat gee oziliy elgin in elgina ! *Aamin.

²⁶ Do saan taar-an ko, Bun rasiig nu giniy gamin ku sokaŋ kuuk gelbinco elgiyo : daadi weydo in miday, illa nu bariya zinƙico daadi. ²⁷ Miday oki gina pa, nu weydo in daadi. Gelbinco kaak samaanno naamiig a illa nuu bariye zinƙico miday. Nu gina gamin ku sokaŋ benannico ho ampaa ko, in gamin kuuk nu giniy-ak, nuur maaniico gasiit kat taŋco.

²⁸ Uudin taat nu poo ibiniŋ Bun, na rasiig in pikirrico taat jookum-ata ho an-sii ko, nu giniy gamin kuuk gee gingigdo. ²⁹ Gee nuur-ak, gelbinco miin in ay biyaw ta gamin ku gallo : gamin kuuk in botilcodo, kuuk samaanno, ele ka gamin ku geemir

ho motol. Gelbinco miin in hasuudinaw, dee ka geemir, giduwa, tee ka geemir in neendaw ho gamin ku pey kuuk arro. Nu diya raadin do geemir ³⁰ ho nu osa gee. Nu adin ku Bunđi, nu is binƙa, nu dapal ho nu dela gonjuminco. Nu imila gamin kuuk jookumo min do kayco kuuk gee bal talin yiriy rakki. Nu karmiygiŋdo aginiyco. ³¹ Pikirrico bal baati ho nu necgitdo kaawco. Nu ello gee ho nu tallo amindaw ta geemir. ³² Nu ibingit tam seriin ta Bunđi taat kaawa a gee kuuk ginaag gamin-an, taŋco-at, illa muutu. Kar in taar-at oki, nu goy di ginaag gaminco-aku, ho pey, nu ozilaag nuur kuuk gina gamin ar nuur-anƙu.

2

Dukume ka seriin ta Bunđi

¹ Kin kaak gina zin a ki gay dukume seriiner, ya ki waa oki, ki ginno botol taat kii imile kaan. Paa ko, wiktin taat ki dukuma seriin do gem ka pey, bin ka meenji di diyaacin, asaan kin oki gina jookumo ar naara. ² Gi iban kadar Bun dukumaaco seriin in botilti do nuur kuuk gina gamin kuuk jookum-aku. ³ Kin kaak dukuma seriin do geemir do gamin ku jookumo kuuk nu giniyo, kar kin meenjin oki ginaagu, ki pakira a kii pake min do seriin ta Bunđi walla ? ⁴ Sellinƙaw ta Bunđi taat dakina, ki ginaat bees walla ? Subirruwiy ho dalulluwiy, ki ginaag ar maan kaak maala walla ? Ki ibanno kadar Bun ginaaji sellinƙaw a kii ibiniŋ niginjin ho kii jipte goyinjin walla ? ⁵ Kar gay, denginan amil lawa ho ki poo jiptin goyinji. Paa ko, ki meenjin di iytu omaayin yaarko do kaan do yiriy taat Bun yaa gaarin dapinƙoy. Do yiriy taar-at, Bun yaaco dukume seriin do geemir in botilti ⁶ ho ay gem di, naaji kappiyin hagin ta riy taat na gintu. ⁷ Do nuur kuuk zeeda gine sellinƙaw a Bun yaaco bere *darjine, horoomine ho goye ka gaasdo gay, Bun yaaco berin goye-aka. ⁸ Kar gay, gee daarin bariya gamin kuuk galco di, ho ampaa ko, nu pociit seen ta Bunđi, nu rasiig zinƙico nu unjiy do gamin kuuk in botilcodo. Do gee nuur-ak, Bun yaa paayin dapinƙoy taat na dapiniico aale.

⁹ Ka seener, do njuur kuuk gina jookum gay, Bunj yaa taabiyn ko taabiye. Taabin taarat yaa gasin ja *Yuudinna, njuur kuuk dorit kaaw ta Bunji awalle, ho taa gasin njuur kuuk Yuudinnado oki. ¹⁰ Kar do njuur kuuk gina sellinkaw gay, Bunj yaaco bere darjine, horoomine ho njaaco iye aapiye. Gamin-an, Bunj yaa berin ja do Yuudinnar, njuur kuuk dorit kaaw ta Bunji awalle, ho njaac berin do njuur kuuk Yuudinnado oki. ¹¹ Asaan Bunj, njaac eerro gee.

¹² Gee okinco kuuk gina zunuubinna ho ibingigdo *gaanuun kaak Muusa siirtu yaa mate bal seriin taat gaanuun-ak yaaco dukume. Kar njuur okinco kuuk gina zunuubinna ho kuuk ibingig gaanuun gay, njuuco dukume seriin in gaanuun-aka. ¹³ Asaan gee kuuk cokiyaag gaanuun in denjingo di, Bunj talgigdo a nju goy in botol do unji, illa njuur kuuk karmiyaaga. ¹⁴ Gee kuuk Yuudinnado, njuur ibingigdo gaanuun ka Muusa. Kar sando, nju ibingig do gelbinco maan kaak kuuniy in gaanuun. Ampaa ko, werin daarin, nju giniy maan kaak gaanuun kaawtu, asaan gaanuun-ak goy do gelbinco. ¹⁵ Ampa-ak, nju gaara kadar maan kaak gaanuun kaawtu-ak, ar Bunj diyig do gelbinco. Pikirrico oki gaara pa, asaan ya nju gina taat jookumo, ta aditco ku maaniico di yaaco diye kaawo. Ho ya nju gina taat samaan gay, taar di oki yaa imilinco. ¹⁶ Gamin okinco-an yaa bayne do yiriy taat Bunj yaa dukume seriine. Uudin taat nu gaariy Kabarre ta Gala, do yiriy taar-at, Bunj yaa dukume seriin in botol ta Lisa Masi do gamin okinco kuuk gee cigiltu do gelbinco.

Yuudinna in gaanuun ka Muusa

¹⁷ Kar kin kaak kaawa a ki *Yuudince, ki diya gelbinen do *gaanuundi ho ki dapiliy a ki gem ka Bunji. ¹⁸ Do tanjin a ki ibingit taat Bunj rakiyo ho in bilde kaak ki gastu min do gaanuundi, ki iban dobe taat samaane. ¹⁹ Ki tala zin a ki nec daane noolna. Ki pakira a kin portikaw taat yaa ceerin njuur kuuk goy do gondikor. ²⁰ Ki pakira a ki nec bilde gee kuuk kayco dibire in njuur kuuk ar koogina do imaandi, asaan

kin pakira kadar in gaanuun, ki gin ibine kaak tab ho in seen ta Bunji okintiti. ²¹ Ansi-ak, kin bilda kat gee ku pey, kar maa di ki bildigiydo zin ka meenjin ? Kin di a « dakon kokinenno », kar maa di kin gay kokiniyo ? ²² Kin di a « mitko in daatko, nju kokinenno kara », kar maa di kin gay kokiniy daadi ? Kin yilaag bunjay, kar maa di ki kokiniy gamin kuuk nju bertu *satkin do geriyco. ²³ Kin dapilaw do bi ka gaanuun ka Muusa, kar maa di ki karmiygigdo gaanuun-aka ? Ansi-ak, ki nigig sin ku Bunji. ²⁴ Ka seener, do Kitamner, nju siir aman : « Do bi kanjon di, gee kuuk Yuudinnado nigiy binjico in Bunj. »*

²⁵ Ka seener, Bunj kaaw a kuu *dukume selno yaa gaare kadar ku geenji. Dukume ka selnol njaac-an samaane ya ku karmiyaag gaanuun. Kar ya ku karmiygigdo gay, ar nju balko dukume selno. ²⁶ Kar gay, do gem kaak karmiyaag gaanuun, ya nju balji dukume selno oki, Bunj yaa talin ar nja dukum ko selno. ²⁷ Ka seener, nju berkon gaanuun do pisinjo ho nju dukumko selno. Kar ya ku karmiygigdo gaanuun, njaac kaak nju balji dukume selno ho karmiyaaga-ak yaako dukume seriine. ²⁸ Asaan Yuudince kaak tab, nju ibingigdo min do gamnay kuuk gee talaagu, ho dukume ka selnol kaak tab oki, nju ibingigdo min do deley†. ²⁹ Kar Yuudince kaak tab, illa nju ibinaag min do gelbiny, ho dukume ka selnol kaak tab gay, njaac maan kaak Ruwwin ta Bunji giniy do gelbin ka gemor, yampa, nja njaarro kaak nju siirtu do gaanuundi. Yuudince kaak tab-ak gasdo ozile min do gemir, illa min do meenji Bunj.

3

¹ Ampa-ak, *Yuudinnaw gay, galilti maa ? Ho dukume ka selnol-ak gay, galiliy maa ? ² Ka seener, galilco dakina do ay maanna. Asaan awalle-ak, Bunj iyig ja kaawnay do Yuudinnar. ³ Ka seener, Yuudinna daarin bal necin kaaw taat Bunj kaawiico. Kar gay, taar-an yaaji tode do Bunji njaac necin tanji walla ? ⁴ Ha'a, todaajido ! Ya gee okinco kaawa raadine oki, Bunj, njaac gin seene. Ar kaak nju siirtu do Kitamner aman :

* **2:24** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 52.5. † **2:28** 'deley' : Werin daarin, nju kaawa a 'doloy'.

« Gem kol *Rabbiney, min do kaawon di,
gee ibinaacin a ki 6aa in botol

ho do wer ka seriiner, kin di nosiraw. »*

⁵ Naako gaare maman gee daarin pakiriyo. Gee-ak diya aman : « Ka seener, ni jag min botol taat samaane. Kar gay, jaginni-ak gaayaag gee a nuu tale waran kadar Bun gina ay maan in botiliy. Ya jaginni gaayaag gee, maa di Bun yaa paayin dapiñkoy kaani ? » Gee-ak gin botol taat nu kaawe ampa walla ? ⁶ Ha'a, ginno. Ya Bun ginno ay maanna in botiliy-ak, maman naa gedire dukume seriine do gee ku duniiner okinco ?

⁷ Kar gem ka pey yaa diye aman : « Ka seener, nu raade. Kar gay, raadindu-ak gaayaag gee a nuu talin waran seen ta Bun di. Ampaa ko, gee yaa ozilinji gaay in gaayo. Kar ya raadindu-ak kat naamaag gee nu oziliy Bun, maa di, seriin ta Bun di yaan obindu ar gem kaak gin zunuubinna ? » ⁸ Kar ya kaaw-an kat samaane gay, maa di gi kaawiydo aman : « Gininte gamin kuuk samaanno a nuur kuuk samaane yaa amile minninc ? » Ka seener, gee daarin osaan a nu meendu kat kaaw pa. Kar sando, nu raada di. Gee-ak, illa nuu gasin tango.

Ginno gem kaak 6aa in botol do unji ka Bun di

⁹ In taar-an gay, gii kaawe pey maa ? Ginte *Yuudinna, gi pakgig gee ku pey walla ? Ha'a, pakgigdo. Nu gaarko min awalle kadar gee okinco unje kayco do zunuubinnar, kuuk Yuudinna in kuuk Yuudinnado oki. ¹⁰ Ar kaak nu siirtu do Kitanner aman :

« Ginno gem kaak 6aa in botol do unji ka Bun di,
yoo rakki oki ginno.

¹¹ Ginno gem kaak gin pikirre ta ta6.

Ginno gem kaak bariya botol ta Bun di.

¹² Gee okinco amil min botol taat samaane ho okinco, pikirrico jag min seen ta Bun di.

Ginno gem kaak gina sellinkaw, yoo rakki oki ginno.†

¹³ Gee-ak, kaawin kuuk amila min do korkorinco‡ iya muutu.

Lesisco imila kaawin ku caacyindi ho bin kico gay amila kaawin kuuk ar kop ta aalol.§

¹⁴ Min bin kico-ak, amila suruupine in kaawin ku yuutu.*

¹⁵ In asinco kuuk caway-ak, nu gadgiy dee gee.

¹⁶ Do ay botol taat nu aadiy-at, nu iya taabine in nige ka werdi.

¹⁷ Nu bal ibinin botol ta aapiyer.†

¹⁸ Nu ginno kolaw bat do Bun di. »‡

¹⁹ Sando, gi iban kadar kaawin okinco kuuk nu siirtu do *gaanuundi, nu siirig do nuur kuuk gaanuun goy do kayco. Paa kat, yoo gemo gasiydo botol taat naa imile kaay. Seriin ta Bun di yaa obin gee ku duniiner okinco, asaan okinco, nu nig do unji. ²⁰ Ansi-ak, Bun talaado gemo a na goy in botol do unji asaan na karmiyaag gaanuun. Ka seener gay, gaanuun-ak, illa na gaayaag gee a nu ibinin zunuubinnico.

Bun giniig gee goyiy in botol do unji in imaan

²¹ Kar din gay, Bun gaarte maman na giniite gi goyiy in botol do unji. Na giniite ansi-ak, na balte gininte in botol ta gaanuundi. Taar-an ar kaak gaanuun ka Muusa in nabiinna kaawit ko min awalle. ²² Bun ginaag gee goyiy in botol do unji do bi ka imaanco taat do Iisa Masi. Na giniy ampaak do gee okinco kuuk aamin in naara. Gee okinco, nuur sawa di, ²³ asaan okinco, nu gin zunuubinna, ho okinco, datikco dukum in Bun ka *darjiner. ²⁴ Kar Bun gay, in barkiney, na ginaag gee goyiy in botol do unji, bal kapuune, in jile kaak Iisa Masi jiliig gee min do zunuubinnico. ²⁵⁻²⁶ Ar tamga kaak nu beriy *satkine do saamiye ka zunuubinnar, Bun berig Iisa a nuur kuuk aamin in naara yaa gase saamiye ka zunuubinnico. Ampaa ko, Bun gaartu a na ginaag ay maanna in botiliy. Awalle, na gin

* **3:4** Wer ka gase kaawor do Soom 51.6. † **3:12** Wer ka gase kaawor do Soom 14.1-3 ho 53.2-4. ‡ **3:13** 'korkorinco' : Werin daarin, nu kaawa a 'korlinco'. § **3:13** Wer ka gase kaawor do Soom 5.10 ho 140.4. * **3:14** Wer ka gase kaawor do Soom 10.7. † **3:17** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 59.7-8. ‡ **3:18** Wer ka gase kaawor do Soom 36.2.

riy in botilti wiktin taat na ictu subirraw ho na rasig gee kuuk gin zunuubinna bal seriine. Din gay, Bun gaaraat pey riyoy taat in botilti ho na ginaag naar kaak obit imaan taat do lisa Masi yaa goye in botol do unji.

²⁷ Ampa-ak gay, waa kaak yaa dapile ? Ginno yoo waanna ! Waan dapiliydo-ak, asaan taat tiyaw do unji ka Bun-di-at, ta riydo taat gi giniyo, kar gay, illa imaan taat gi aaminiyo. ²⁸ Maan kaak naa kaawean ko kaak ni kaawiy do geemir : gem kaak goy in botol do unji ka Bun-di, goy in botol ta imaan, yampa, na goydo do saan taat na karmiyaag gaanuun. ²⁹ Bun, naar ka *Yuudinnar di walla ? Ha'a, naar Bun ka gee okinco, kuuk Yuudinna in kuuk Yuudinnado oki. ³⁰ Asaan Bun, naar rakki di, ho gee kuuk Yuudinna, na ginaag a nuu goye in botol do unji do saan ta imaanco, ho kuuk Yuudinnado oki, na ginaag a nuu goye in botol-ak do saan ta imaanco. ³¹ Ya ni kaawa pa-ak, ni talaag gaanuun ar maan kaak maala walla ? Ha'a, talgigdo ! Kar seener, ni talaag gaanuun ar kaak Bun taliiga.

4

Maan kaak Ibraayim gaariyo

¹ Pakiron do goyinji ka tatte Ibraayim. Maa kaak asji ? Gii kaawe kat maa do bi kanji ? ² Bun ginig a na goy in botol do unji. Ya na ginig do bi ka riy taat na giniyo, zer na gin botol taat naa dapile. Kar do unji ka Bun-di gay, na ginno botol taat naa dapile. ³ Ka seener, Kitamne kaaw aman : « Ibraayim, naar diy gelbiney in Bun. Do bi ka imaanji-at ko, Bun taliig a na goy in botol do unji. »* ⁴ Ka seener, gem kaak gina riyo, nu kappiyaaji. Maan kaak nu kappiyiiji-ak, naar bere ka maalanno, naar maan kaak waaliyaaga. ⁵ Na Bun kat ginaag gay zunuubinnar, nu goyiy in botol do unji. Pa-ak, gem kaak bal gine riyo ho kaak aamin in naara, do bi ka imaanji-ata, Bun talaag a na goy in botol do unji. ⁶ Do bi ka gee kuuk bal gine riyo ho Bun taliig a nu goy in botol-ak, sultan Dawuud kaaw paa do bi ka barkin taat Bun beriico aman :

⁷ « Galal do nuur kuuk Bun saamiycog zunuubinnico
ho niginco sa, na imilcog tak-tak !

⁸ Galal do gem kaak *Rabbin Bun talaag zunuubinnay
ar nu ginno do kaay ka meenji gem-aka
! »†

⁹ Barkin-at, taar do *Yuudinnar di walla ? Ha'a, gee kuuk Yuudinnado oki yaa aaciye do barkin-ata. Uudin taat ni kaawtu dak ko awalle, do bi ka imaanji, Bun taliig Ibraayim a na goy in botol do unji. ¹⁰ Wiktin taat Bun taliig a na goy in botol-ak, nu *dukumji ko selno walla ? Ha'a, do wiktin taar-at, nu balji dukume misa ! ¹¹ Ba aaro, Bun kaawji a naa dukume selno. Naar-an maan kaak gaara kadar do bi ka imaanji, na goy in botol do unji min na bal dukume misa selno. Ampaa ko, Ibraayim kuu-niytu tacco ka gee okinco kuuk aamine bal dukume ka selnol. Gee-ak, do bi ka imaanco-at, nuur oki, Bun taliig a nu goy in botol do unji. ¹² Na tacco oki ka nuur kuuk, ya nu dukum selno oki, nu ic botol ta imaandi. Gee nuur-ak, goy in imaanco ar tatte Ibraayim min na bal dukume selno.

Goye kaak in botol do unji ka Bun-di

¹³ Bun kaawji do Ibraayim ho do koogin ku kooginay a naaco berin duniin loco. Ya Bun kaawji ampa-ak, na balji kaawe do bi ka karaaminey taat na karmiya *gaanuun. Na kaawiji pa-ak, asaan do bi ka imaanji, na taliig a na goy in botol do unji. ¹⁴ Ya gee kuuk karmiyaag gaanuun keeco di yaa gasin taat Bun kaawtu-at, gee kuuk aamin do Bun-di-ak, imaanco yaa gine maan ka maala ho maan kaak Bun kaawtu a naaco bere-ak oki, naar bal baay. ¹⁵ Ka seener, gaanuun-ak iya dapinko ta Bun-di do geemir. Kar do wer kaak gaanuun ginno gay, ginno nepide ka gaanuundi oki.

¹⁶ Do bi naar-ak ko, maan kaak Bun kaawtu a naa bere-ak, na kaawig do nuur kuuk aamin loci a nuu ibine do kayco kadar Bun beraag maanna-ak maala bal kapu-une do koogin ku Ibraayim okinco do saan ta imaanco. Na kaawaag maanna-ak do nuur kuuk aada gaanuun ho na kaawaag oki do nuur kuuk aamina do Bun-di ar

* 4:3 Wer ka gase kaawor do Zeneez 15.6. † 4:8 Wer ka gase kaawor do Soom 32.1-2.

Ibraayim, ñaar tatte okinte. ¹⁷ Uudin taat Kitamne kaawtu aman : « Nu giniñcin tacco ka gee ku darrinay dakina. » † Ña aamin in Bun ho diñ ña goy ar tatte do unji. Bun-ak, ñaar ko kaak nooyaag gee ho in kaawoy di, ña kilgiyiig gamin kuuk ginno awalle. ¹⁸ Ibraayim diy gelbiney in maan kaak Bun kaawtu ho ña aamin loci. Do wiktin taar-at, gee gay pakira a wal ña ginno botol taat ñaa gasin maan kaak ña eriy min do Bun di. Do bi ka imaanji-at ko, ña gintu tacco ka tamba dakina uudin taat Bun kaawiji aman : « Kooginañ asa gine dakin aale. » § ¹⁹ Min Bun kaawiji pa-ak, Ibraayim iban kadar ña za6 ko ho daacy Zaara oki mogina. Kar wiktin taat elginay gaay ko nece miya, ña ob di tirit do imaan. ²⁰ Do maan kaak Bun kaawiji a ñaaji bere-ak, imaanji bal arme. Kar gay, imaanji-at berji gudurre ho ña deltu barkin do Bun di. ²¹ Ña iban do kaay kadar Bun gin gudurre taat ñaa necin kaawoy. ²² Do bi ñaar-ak ko, Bun talig Ibraayim a ña goy in botol do unji. ²³ Wiktin taat ñu kaawtu do Kitamner aman : « Bun talig a ña goy in botol », ñu bal kaawe do Ibraayim keeji di. ²⁴ Kar gay, ta lote oki. Asaan do bi ka imaante, Bun talaate a gi goy in botol do unji. Ka seener, gi diy gelbinte in ñaar kaak nooyig Rabbinte Iisa min do muuti. ²⁵ Do bi ka zunuubinnite, Bun berig Iisa do pise ka geemir a ñuu deenji ho ña nooyig min do muuti a Bun yaate gininte gii goye in botol do unji.

5

Jile kaak Iisa Masi jiliite

¹ Ansii ko, Bun gininte gi goyiy in botol do unji do bi ka imaante, ho do saan ta *Rabbinte Iisa Masi ko, diñ gi goyiy do aapiyer in Bun. ² In Iisa ho do bi ka imaante, gi gin botol gii gase barkin min do Bun di, ho gi obtu tirit do barkin-ata. Ho maan kaak yaate ale gala-ak, ña diye kaak gi diytu gelbinte a gii gase hagin ta *darjin ta Bun di. ³ Min kaatiya, ya taabin gasinte oki, galte, asaan gi iban kadar taabin-at gaayaate gi iciy subirraw. ⁴ Ho ya gi ic subirraw, ta

gaayaate gi goyiy bombo do gecindi. Kar ya gi goy bombo do gecindi-ak, ta gaayaate gi eriy in gelbin rakki taat Bun kaawtu. ⁵ Ho ere kaak gi eriy-ak kacaatenno, asaan in Ruwwiney taat ña beriite, Bun gaarte kadar ña elgiite dakina.

⁶ Ka seener, do wiktin taat gi gedarro imile kayte, Iisa Masi mat do bi ka gay zunuubinnar. Muutuy-at, taar do wiktin taat Bun diytu. ⁷ Do duniiner, gi iban kadar gee sood di yaa ooye muutu do gaay ta gem ka pey. Akuun yaa goyen di gee kuuk yaa ooye mate do gaay ta ñaar kaak 6aa in botol wala kaak sellen. ⁸ Kar Bun gay gaarte maman ña elgiite : wiktin taat gi goy misa gay zunuubinnar, Iisa Masi astu mat do saan tante. ⁹ In muutuy taat ña mattu do saan tante, diñ Bun ginaate a gi goy in botol do unji. Ansi-ak, ibininte tak kadar Iisa Masi yaate jilinte min do dapin ko ta Bun di. ¹⁰ Awalle, wiktin taat gi goy misa adin ku Bun di, Bun amrinte in meenji in botol ta muut ta Ronji Iisa Masi. Ka seener, ya ña amrinte in muut ta Ronji-at, gi iban tak kadar ñaate jilinte oki in nooyinji. ¹¹ Min kaatiya, gi aaciyaw do unji ka Bun di do saan ta Rabbinte Iisa Masi kaak diñ amrinte in Bun.

Tatte Aadum in Rabbinte Iisa Masi

¹² In botol ta gem rakki di, zunuubinna unjitu do duniiner. Zunuubinna unje in gem kaak ñu kolaag Aadum ho zunuubinna-ak iya muutu. Muut-at astu do gee okinco, asaan gee okinco gin zunuubinna. ¹³ Ka seener, min Bun bal berin misa *gaanuun do Muusa, zunuubinna goy ko do duniiner. Kar gay, uudin taat gaanuun-ak ginno misa, Bun talaag zunuubinna-ak ar ñu ginno do kaay ka gemor. ¹⁴ Sando, min wiktin ta Aadum yoo ta Muusa, muut diyco pise do gee okinco. Aadum, ñaar pook karmiyin taat Bun kaawiji. Kar muut gay, taar diyco pise yoo do ñuur kuuk zunuubinnico sawado in ku Aadum.

Aadum gaara ñaar kaak as ba aaro, ñaar ko Iisa Masi. ¹⁵ Kar gay, barkin taat Bun beriy bal kapuune, taar pakgig nige ka

† 4:17 Wer ka gase kaawor do Zeneez 17.5. § 4:18 Wer ka gase kaawor do Zeneez 15.5.

Aadum serek. Ka seener, do bi ka nige ka gem rakki di, gee dakina mattu. Kar gay, bere kaak Bun beriite in gem rakki di-ak, pakgig serek. Bere-ak, Bun berig in Iisa Masi bal kapuune ho ta oyaw do gee dakina. ¹⁶ Talon kat maan kaak nige ka gem rakki iytu ho maan kaak barkin ta Bun di iytu ! Ka seener, seriin taat oba gee astu do duniiner in nige ka gem rakki di ho ta obiig gee dakina. Kar barkin ta Bun di gay, in nige kaak gee nigtu dakin-ak oki, ta iyaag gee dakina a nuu goye in botol do unji ka Bun di. ¹⁷ Ka seener, ya in gem rakki di ho in niginji kaak rakki di, muut diyu pise do gee ku duniiner, ibininte oki tak do kayte kadar in Iisa Masi kaak rakki di, gi gasiy bere ho in barkine min do Bun di, taat pakgig gamin okinco. Bere-ak, naar ko Bun giniite gi goyiy in botol do unji. Paa ko, gii gase goye kaak ta6 ho gii hokumiye in naara.

¹⁸ Ansii ko, uudin taat nige ka gem rakki di iyaag gee okinco a seriin ta Bun di yaa obinco, ampaa di oki, in riy taat in botol ta gem rakki di gintu, gee okinco nec imile kayco min do seriiner ho nuu gase goye kaak ta6. ¹⁹ Gem rakki di poc karmiyin taat Bun kaawiji ho gee dakina unjitu do zunubinnar, ampaa di oki, gem rakki di ooy karmiyit taat Bun kaawiji ho gee dakina Bun giniig nu goyiy in botol do unji.

²⁰ Min Bun berig gaanuun do Muusa, zunubinna ku geemir gaaya gaayen di. Kar do wer kaak zunubinna gaaya gaayen di gay, barkin ta Bun di oki goy dakin dakina pakgigu. ²¹ Awalle, zunubinna gaara gudurrico in muutu. Kar din gay, in *Rabbinte Iisa Masi, barkin ta Bun di gaara gudurriti in gine kaak Bun giniite gi goyiy in botol do unji ho in naar ko, gii gase goye ka gaasdo.

6

Barkin ta Bun di imilinte min do zunubinnar

¹ Naar-ak, gii kaawen kat maa ? Gee daarin kaawa a guna nuu gine zunubinna, paa kat, barkin ta Bun di yaa gine dakin gaay in gaayo. Kaaw-at do botilti walla ? ² Ha'a, ta do botiltido ! Ya gi

pakira do zunubinnar, gi ar gee kuuk mate, ho paa kat, zunubinna gediraado nuute diye pise. In taar-an gay, maman gii unje pey kayte do gine ka zunubinnar ? ³ Ku ibanno kadar ginte okinte kuuk nu *batiziyinte, gi num in Iisa Masi ho ansi-ak, gi num in muutuy oki. ⁴ In batem-ak, ar gi mate ho nu tiisinte in naara. Paa kat, ar kaak Tatte Bun nooyig Iisa Masi in gudurre ta *darjiney, ginte oki, gii goye goye kaak marbinto.

⁵ Ka seener, ya gi num in Iisa Masi in muut ar tanji, gii nume oki in naara in nooye kaak ar kanji. ⁶ Ibininte tak kadar goyinte kaak awalle-ak, nu doodig ka etor in Iisa Masi. Paa kat, goye naar-ak idtu jot ho gi giniydo pey berrin ku zunubinnar. ⁷ Gi giniydo pey berrina-ak, asaan gem kaak mate, naar imil ko kaay min do gudurre ta zunubinnar. ⁸ Sando, ya gi mat in Iisa Masi, gi iban ko tak kadar gii goye oki in naara. ⁹ Gi iban oki kadar Bun nooyig Iisa Masi min do muuti ho na mataado pey tak-tak. Muut bal gine pey gudurre loci. ¹⁰ Asaan muutuy-at, taar mena rakki di gaasiititi do bi ka zunubinnar. Kar din gay, na goya, ho goyinj-ak, naar do Bun di. ¹¹ Ampa-ak, kunjo oki, do unco ka zunubinnar, talon zinkiko ar ku mate, ho do unji ka Bun di, talon zinkiko ar ku goy mento in nume kaak ku numtu in Iisa Masi.

¹² Naar-ak, dakon rasenno zunubinna yaaco gedire do zinkiko kuuk goy ku muuti di. Dakon ooyenno nuuko naaminjo kuu aade galal ta zinkikon di. ¹³ Dakon berenno zinkiko do zunubinnar a *Seetanne yaa gine in nuur gamin kuuk in botilcodo. Kun ar gee kuuk mate ho din goy mento. Ampa-ak, beron zinkiko do Bun di a Bun yaa gine in nuur ay maanna in botiliy. ¹⁴ Naar-ak, zunubinna gediraakonno pey, asaan *gaanuun goydo pey do kayko, kar gay, ku goy do barkin ta Bun di.

Gine ka riyor kaak in botiliy

¹⁵ In taar-an gay, gi kaawe pey maa ? Ya gaanuun goydo do kayte ho gi goy do barkin ta Bun di, naar-an maan kaak beraate botol gii gine zunubinna walla ? Ha'a, ginno ! ¹⁶ Ku ibanno ga ? Ya ku ooy waan yaa

goye kaako a kuu karmiyinji ar berrinay, kuu gine berrinay ku ta6 ku naar kaak ku karmiyiyo. Ya ku karmiya zunuubinna kuuk iyaako do muuti, kuu gine berrinco, ho ya ku karmiya Buŋ kaak yaako gininjo kuu goye in botol do unji, kuu gine oki berrinay. ¹⁷ Naar-ak, ozilinten Buŋ, asaan awalle kuŋ berrina ku zunuubinnar ho din gay, ku obig bilde kaak nu bildinjo in gelbin rakki. ¹⁸ Din Buŋ imilinjo min do zunuubinnar ho ku gin ko berrin kuŋji a kuu gine riy taat in botilti. ¹⁹ Nu kaawaako in kaawin ku gamin kuuk kuuniya do duni-iner di, asaan pikirriko, taar ta geemir di. Awalle, ku ber zinjiko okinco a kuu gine berrin ku gamin kuuk *cawarro ho kuuk in botilcodó. Gamin-ak imilig gee min botol ta ta6. Kar din gay, beron zinjiko okinco a kuu gine berrin ku Buŋdi. Paa kat, kuu gedire gine riy taat in botilti ho kuu gedire goye cawar do unji.

²⁰ Wiktin taat ku goyiy misa berrin ku zunuubinnar, isgikonno taat kuu gine riy taat in botilti. ²¹ Kar din gay, gamin ku sokaŋ kuuk ku gintu awalle-ak iyko maa biidira ? Gamin-aŋ bal iye maanna, illa muutu. ²² Kar din gay, Buŋ imilinjo min do zunuubinnar, ku gin ko berrin kuŋji. Ansii ko, kuu goye *cawar do unji ka Buŋdi ho kuu gase goye ka gaasdo. ²³ Ka seener, gem kaak gina zunuubinna, maan kaak nuuji kappiye-ak, illa muutu. Kar bere kaak Buŋ beriite maalan gay, naar goye ka gaasdo in nume kaak gi numtu in *Rabbinte Iisa Masi.

7

Taayiika do bi ka gaanuundi

¹ Gem kol sintay, ku ibingig ko maan kaak naako kaawe-aŋka, asaan ku ibingig *gaanuun ka Muusa. Gaanuun-ak goy do kaay ka gemor, illa ya gem-ak goy misa in odinay. ² Naar-ak, ya daatik ob mitko, illa taa goye in mitti-aka nam menuwiy yaa gaase ar kaak gaanuun kaawtu. Kar ya mitti kat mat gay, ta imil kaati min do gaanuun kaak kaawa do bi ka obindi. ³ Yampa, ya mitti-ak goy misa in odinay

ho ta ob mitik ka pey, do unji ka Buŋdi-ak, ar ta kokina miday kara. Kar ya mitti-ak mat gay, ta imil kaati min do gaanu-undi. Ya ta raka obe ka pey oki, ta bal nige maanna. ⁴ Gem kol sintay, tanjo oki pa. In muut taat ku mattu in Iisa Masi, kuŋko oki, do unji ka gaanuun ar ku mate. Kar din gay, ku kuuniy geenji ku gem ka pey, naar kaak Buŋ nooyig min do muuti. Paa kat, gii gine gamin kuuk Buŋ rakiyo. ⁵ Ka seener, awalle, do wiktin taat gi teet duniin ar kaak gi rakiy di-ak, na gaanuun ko gaarten zunuubinna. Kar min galal ta zinjite talig zunuubinna-ak gay, ta naamaate a gi gininco ho zunuubinna-ak iyiite illa do muuti. ⁶ Kar din gay, in muut taat gi mattu in Iisa Masi, Buŋ imilinte min do gaanuun kaak obinte ar gi gay danjaayner. Buŋ imilinte-ak a gii gedire gine riy taat marbinto in gudurre ta Ruwwiney. Yampa, riy-at, gi ginaatdo ar awalle in karaamin ta gaanuun ka Muusa.

Gaanuun ho in zunuubinna

⁷ Naar-ak, gii kaawe kat maa ? Gaanuun in zunuubinna, nuur rakki walla ? Ha'a, nu rakkido ! Kar gay, in botol ta gaanuun ko, nu ibiniig zunuubinna. Ka seener gay, ya gaanuun dakdu kaawdo aman : « Dak elenno maan ka gijin »*, ta-aŋ, nu bal ibine baay ta nige ka ele naar-aŋka. ⁸ Kar gay, min gaanuun gaardu pa-ak, zunuubinna gastu botol taat nu unjiidu do gelbiner in ay ele ka gamin ku geemir. Yampa, ya gaanuun ginno-ak, zunuubinna, nuur ar maan kaak mate. ⁹ Awalle, min nu ibingigdo misa gaanuun-ak, nu goy mento. Kar min nu ibiniig gaanuun-ak gay, zunuubinna teestu gine riyco ¹⁰ ho nu rawtitu zir. Ansii ko, gaanuun kaak zer yaan iyiindu do goye ka gaasdo-ak, din na iyin do muuti. ¹¹ Asaan min nu ibiniig gaanuun-ak ko, zunuubinna gastu botol taat nu caacyintu ho nu iyin do muuti. ¹² Ansi-ak, gaanuun, naar ta6 ho kaaw taat amila minniney oki, taar ta6, ta do botilti ho ta samaane.

¹³ Pa-ak, maan kaak samaane kat iyintu do muuti walla ? Ha'a, na naarro !

* 7:7 Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.17, Deteronoom 5.21.

Maan kaak iyin do muut-ak, illa zunuubinna. Kar gay, zunuubinna ic maan kaak samaan-ak ko, nu iyiidu mutu. Ka seener, inj kaawin kuuk amila min do gaanuundi, gee ibiniy baaco ta zunuubinnar ho nu ibiniy oki waran kadar zunuubinna, nuur samaanno tak-tak.

Zunuubinna kuuk goy do zi ka gemor

¹⁴ Ka seener, gi iban kadar *gaanuun, naar asa min Ruwwin ta Bunđi. Kar nun gay, zir, naar ka gemor di ho na ginno gudurre. Zir-an ar nu gidiyiig berre ka zunuubinnar. ¹⁵ Ka seener, nu ibanno baay ta maan kaak nu giniyo. Nu gingigdo maan kaak nu rakiy gine. Kar maan kaak nu yilaag gay, nu ginaaga. ¹⁶ Kar ya nun kat gina maan kaak nu rakaado a naa gininji gay, naar-ak, nu ooy inj taat gaanuun kaawiyo ho nu ibin kadar gaanuun, naar samaane. ¹⁷ Naar-ak, maan kaak samaanno-ak, na nununno kat ginaaga. Kar gay, nu zunuubinna kuuk goy do zir. ¹⁸ Asaan nu iban kadar maan kaak samaane goydo inj nunu, na ginno do zir kaak ar ka geemir di. Ka seener, nu gin niyin taat naa gine taat samaane, kar gay, nu gedarro. ¹⁹ Nu gingigdo maan kaak samaan nu rakiy gine. Kar maan kaak samaanno nu rakaado gininji gay, nu ginaaga. ²⁰ Ya nun kat gina maan kaak nu rakaado-ak, na nununno kat ginaaga. Kar gay, nu zunuubinna kuuk goy do zir.

²¹ Do goyindu, nu tala maan asgiydu : do wiktin taat nu raka gine taat samaane, taat samaanno gay asgiydu melen. ²² Ka seener, do gelbiner, nu elgig gaanuun ka Bunđi. ²³ Kar gay, nu tala kadar gaanuun ka pey goy do zir ho na taasiṅaag naar kaak nu ibiniy do kaar kadar na samaane. Gaanuun kaak goy do zir-an ginintu ar nu berre ka gaanuun ka zunuubinna kuuk goy do zir. ²⁴⁻²⁵ Talon nun kaak aminda-anka ! Do pikirrer, nu berre ka Bunđi ho nu ooy naa aadin taat gaanuunji kaawtu. Kar zir gay naamiin a illa naa aade taat zunuubinna rakiy di. Waa kat yaan jilindu min do maan kaak iyaan do muut-anka ? Waan kaak yaan jilindu-ak, illa Bun, inj

botol ta *Rabbinte Iisa Masi. Ozilintenj sinji !

8

Goye kaak marbinto inj Ruwwin ta Bunđi

¹ Ampaa ko, dij seriin ta Bunđi obaagdo tak-tak nuur kuuk num inj Iisa Masi.* ² Ka seener, *gaanuun ka Ruwwin ta Bunđi, naar beraate goye kaak taḅ inj nume kaak gi numtu inj Iisa Masi ho naa jiliite min gaanuun ka zunuubinnar ho min do muuti. ³ Maan kaak gaanuun ka Muusa bal gedire gininji, Bun gay ginga. Gaanuun bal gedire gininji asaan zin̄ka ku geemir, gudurrico sooda. Kar Bun gay naamig Ronji ka meenji. Na naamig inj zi kaak ar zin̄ka ku gee kuuk gina zunuubinna. Ampaa ko, na idiit gudurre ta zunuubinnar taat gina riyti do zin̄ka ku geemir. ⁴ Bun gintu pa-ak a maan kaak gaanuun kaawtu yaa ase tak do weriy. Maanna-ak yaa ase do weriy inj ginte kuuk jaawdo ar kaak gi rakiy di, kar gay, kuuk jaawa ar kaak Ruwwin ta Bunđi rakiyo. ⁵ Ka seener, nuur kuuk gina taat zin̄kico rakiy di-ak, nuur diyaat pikirrico illa do galal ta zin̄kico. Kar nuur kuuk gina taat Ruwwin ta Bunđi rakiy gay, nuur diyaat pikirrico do maan kaak kuuniya inj Ruwwin ta Bunđi. ⁶ Nuur kuuk diyaat pikirrico do galal ta zin̄kico-ak, nuur ku muuti. Kar nuur kuuk diyaat pikirrico do Ruwwin ta Bunđi gay, Bun yaaco bere goye ho naaco iye aapiye. ⁷ Ka seener, nuur kuuk diyaat pikirrico do taat zin̄kico rakiy-ak, nuur adin ku Bunđi. Pikirre ta zin̄kar-at, taar iyigdo gee nuu karmiyin gaanuun ka Bunđi ho ta gedarro iyinco a nuu karmiyinji oki. ⁸ Nuur kuuk aadaat pikirre ta zin̄ka ku maaniico di-ak, nu gediraado yaaji bere galal do Bunđi.

⁹ Kar kun gay bal diyin pikirriko do galal ta zin̄ka ku maaniiko-ata, ku diyit inj taat Ruwwin ta Bunđi rakiyo, asaan Ruwwin-at goy do gelbinko. Ka seener, gem kaak ginno Ruwwin ta Iisa Masi do gelbiney-ak, naar ka Iisa Masido. ¹⁰ Ya Iisa Masi goy do gelbinko oki, zin̄kico, nuur yaa mate do bi ka zunuubinnar. Kar gay, Ruwwin ta Bunđi

* **8:1** Inj kaaw ta Grek, do makaatamna daarin kuuk awalle, nu gaay aman : « Gee kuuk num inj Iisa-ak, nuur aaddo galal ta zin̄kico, kar gay, nu aada taat Ruwwin ta Bunđi kaawtu. »

yaako bere goye asaan Bun talaako kadar ku goy in botol do unji. ¹¹ Kar ya Ruwwin ta Bun kaak nooyig Iisa Masi min do muuti kat goy do gelbinko, naar-ak, kuu ibine do kayko kadar kunko oki, naako bere goye. Ka seener, do zinkiko ku muut-aku, ku iban kadar naar kaak nooyig Iisa Masi-ak yaaco bere goye in gudurre ta Ruwwiney.

¹² Gem kol sintay, ampa-ak ar gi gin daana. Kar daana-at gay, gii kappiyin do waa? Gii kappiyin in goye kaak gi goyiy do galal ta zinkite walla? Ha'a. ¹³ Asaan ya ku goy do galal ta zinkikon di, naar-ak, ku goy ku muuti. Kar gay, ya in gudurre ta Ruwwin ta Bun, ku rasig tak-tak gamin kuuk jookumo kuuk bera galal ta zinkiko, kuu gase goye. ¹⁴ Njuur kuuk ooy aada botol taat Ruwwin ta Bun, gaariico, nuur-ak koogin ku Bun. ¹⁵ Ka seener, Ruwwin taat Bun beriiko-at, taar gingikonno berrina kuuk goy pey in koluwco. Kar gay, Ruwwin-at ginaako koogin ku Bun, ho ampa-ak, gi nec kolin Bun aman: « Baaba! Tanni! » ¹⁶ Ta meenti Ruwwin ta Bun, ko gaaraate kadar gi koogin ku Bun. Ampaa ko, gi ibiniy do kayte kadar gi kooginay. ¹⁷ Ka seener, gi kooginay. Pa-ak, gii gasin oki gamin kuuk Bun dummiytu a naa deede do geenji. Gamin-ak, gii gasin sawa in Iisa Masi, asaan ya gi taa'biya in naara, gii unje oki in naara do *darjiney.

Darjin taat yaa ase

¹⁸ Do tanto, taabin taat gi aawiy do menuwir-an, taar sood di ya gi tala *darjin taat Bun yaate bayne. ¹⁹ Gamin okinco kuuk Bun kilgiytu era in niyin rakki yiriy taat Bun yaa gaarin kooginay. ²⁰ Ka seener, gamin kuuk Bun kilgiytu-ak gal do pise ka maan kaak gin gudurre ho na bal baay. Naar-ak, in niyin ta maaniicodo, ta niyin ta naar kaak raka a taa kuuniye pa. Kar gay, gamin ku Bun, ak gin pey maan kaak gi diytu gelbinte: ²¹ yiriy rakki, Bun asa imilin gamin kuuk na kilgiytu min do gudurre ta idindi taat obig berrina. Paa kat, nuu gase horrinaw in koogin ku Bun, do yiriy taat nuu unje do darjiney. ²² Gi iban kadar yoo dinka, gamin okinco kuuk Bun kilgiytu-an neyaw ar daatik taat taa'biyaw

do wiktin ta weenti. ²³ Kar gay, ya gamin-ak neyaw, ginte kuuk gin Ruwwin ta Bun, do gelbinte ar barkin taat awalle min do barkin taat Bun yaa bere do kooginay, gi neyaw oki. Ka seener, neyinte amila min do gelbinte in erinte kaak gi eriy a gii kuuniye kooginay ku Bun, tak-tak do wiktin taat naate imilinte min do taabin-anta. ²⁴ Asaan Bun jilinte, kar gay, gi talgigdo misa maan kaak gi diytu gelbinte. Ka seener, ya gem talaag ko maan kaak na diytu gelbiney, naar-ak, na maa diyinda? Di pa-ak, waa yaa diye pey gelbiney do maan kaak na talaag ko in odinay? ²⁵ Kar ya gi diyaag gelbinte do maan kaak gi talgigdo misa gay, illa gii erin in subirraw.

²⁶ Ampaa di oki, in gudurrite taat sooda, Ruwwin ta Bun, asgiy gaayinte. Ka seener, gi ibanno inde Bun ar kaak na rakiyo. Kar meenti Ruwwin ta Bun, gay indiite Bun in neyinti kaak gem gedarro kaawe. ²⁷ Kar Bun, naar talaag gelbin ka geemir ho na ibingit taat Ruwwin ta Bun, kaawiyo, asaan taat Ruwwin-at indiy do saan ta gee ku Bun, ak kuuniy in taat na rakiyo.

²⁸ Gi iban kadar do ay maanna, Bun gina a gamin okinco yaa gine sellen do gee kuuk elgiga ho kuuk na koltu ar kaak na rakiy gine. ²⁹ Asaan nuur kuuk Bun dobig min awalle-ak, na ic ko niyine a naa giniinco nuu kuuniye ar Ronji. Paa kat, Ronji-ak yaa gine aawco ka sinta dakina. ³⁰ Njuur kuuk Bun dobtu min awalle-ak, na koltu oki. Ho nuur kuuk na koltu-ak, na ginig oki nu goyiy in botol do unji. Ho nuur kuuk goy in botol do unji-ak, na unjig oki do darjiney.

Ginno maan kaak pakgig ele ka Bun, di

³¹ Do taar-an, gii kaawe pey maa? Ya Bun kat in ginte-ak, waa kat yaa gine adinte? ³² Bun bal gooyin Ronji ka meenji, kar gay, na berig *satkine do saan tante okinte. Ya Bun gin pa-ak, maa di na beriitenno ay maanna in naara? Ka seener, in barkiney, naate berinji. ³³ Waa kat yaaco diye kaaw do gee kuuk Bun dobtu? Ginno yoo gemo, asaan Bun kat ginig nu goyiy in botol do unji. ³⁴ Waa kat yaaco gine a seriin yaa obinco? Ginno yoo gemo, asaan Iisa Masi, naar mate ho min kaatiya, Bun nooyig min

do muuti. Din, na goy do meeday ta Bunđi ho na indaag do saan tante. ³⁵ Maa kaak yaate eerinte min ele ka Iisa Masi? Ginno yoo maanna, wala taaβine, wala diigine, wala taaβin ta imaan, wala meya, wala pokirraw, wala duniin taat yaa ase kaate, wala muutu. ³⁶ Ar kaak Kitamne kaawtu aman:

« Gem kol *Rabbiney,
gee joriyaanin muut doo asaan ni
geenjij.

Nu talaani ar ni tamgi kuuk nu 6aa dap-
siyĩco. »†

³⁷ Kar gay, do gamin okĩco kuuk asaate kaate-an, nosirruwte paka in gudurre ta Iisa Masi kaak elgiite. ³⁸ Ka seener, nu iban tak kadar ginno maan kaak yaate eerinte min ele ka Bunđi: wala muutu wal goye, wala *dubal ku Bunđi wal aaridna ho nuur kuuk gin gudurre kuwa, wala gamin ku dinka wal nuur kuuk yaa ase neginda, ³⁹ wala maan kaak goy kuwa wal kaak goy baata. Min gamin okĩco kuuk Bun kilgiyitu, ginno tak-tak maan kaak yaate eerinte min ele kaak Bun gaariite in nume kaak gi numtu in Rabbinte Iisa Masi.

9

Bun in gee ku Israyeel kuuk na dobtu

¹ In nume kaak nu numtu in Iisa Masi, kaaw taat naa kaawe-an, taar ka seener, na raadenno. Pikirrer ho in Ruwwin ta Bunđi, nuur saadinnar kadar kaawor ka seener. ² Ka seener, adir nig ko nige ho gelbiner sa goy ko gelβinaan di. ³ Ya botol goya taat naa jilin sintar kuuk tambaani rakki, naa ooye a Bun yaan surpiyindu ho naan eerin min do Iisa Masi. ⁴ Sintar-ak, nuur gee ku Israyeel. Bun doβig a nuu kuuniye kooginay. Na gaarcot *darjiney. Na ob jamaw dees dakina in nuura. Na berco *gaanuun. Na gaarco maman nuu abdiyijni. Na kaawco a naaco bere gamna. ⁵ Aginiyco kuuk aginda, nuur min gee ku Israyeel, ho Masi oki, weenji, na min gee-aku. Naar goy kaaco ka gamin

okĩco. Na Bun kaak nuu ozilin elgin in elgina! *Aamin.

⁶ Naar-ak gaara kadar kaaw ta Bunđi uc maala walla? Ha'a, ta bal uce! Kar gay, gee okĩco kuuk min tatte Israyeel*, daarin, nuur gee ku Israyeeldo ku taβ kuuk Bun dobtu. ⁷ Kar gee okĩco kuuk min tatte Ibraayim, daarin, nuur kooginaydo kuuk taβ. Ka seener, Bun kaawji do Ibraayim aman: « Koogin kuuk nu kaawtu a naan bere-ak, nuur asa min Isaaka. »† ⁸ Ampaa ko, Bun kaawtu kadar koogin ku adiy ka Ibraayim, okĩco, nu koogin ku Bunđido, illa nuur kuuk Bun kaawiji a naaji bere-ak di. Nuur kuuk Bun kaawtu a naaji bere-ak, nuur koogin ku Bunđi kuuk taβ. ⁹ An ko kaaw taat Bun kaawiji do Ibraayim. Na kaawji aman: « Weeno‡, do wiktin-an di, naa yeepe ho naa gasin daacin Zaara wee mico. »§

¹⁰ Ta taar-anno di! Pakirinte oki do Rebeka, daacyi ta Isaaka. Ta weeji muusan. ¹¹ Kar gay, min koogin-an, nu bal ween misa ho min nu bal gine taat samaane wal taat samaanno di, Bun dobtu rakki ar kaak na rakiyo a maan kaak na ictu niyine a naa gine-ak, naa gininji. ¹² Ka seener, Bun doβiig gee ar taat na rakiy di, na tallo maan kaak nu giniyo. Paa ko, min Rebeka bal wee misan di, Bun kaawitit aman: « Aawke asa gine berre ka aaroy. »* ¹³ Kaaw taar-an as uudinti in taat do Kitamner aman: « Nu doβig Yakuub ho Ezaayu gay, nu pocga. »†

¹⁴ Naar-ak, gii kaawe pey maa? Gii kaawe a Bun gina taat in botiltido walla? Ha'a, na ginno! ¹⁵ Ka seener, Bun kaawji do Muusa aman: « Ya nu raka gine sellen do gemor, naaji gine, ho ya nu raka tale amindaw ta gemor oki, naaji tale. »† ¹⁶ Ansi-ak, ya Bun doβ gemo, na bal doβin in niyin ta gem-aka, wala in riy taat na gintu, illa in sellinkaw ta meenji Bun. ¹⁷ Do Kitamner, Bun kaawji do sultan ka Meser aman: « Nu darjiyincin sultan a in kinken di, naa gaarin gudurrer

† 8:36 Wer ka gase kaawor do Soom 44.23. * 9:6 'Israyeel': Nu sin kuuk Bun diyijni do tatte Yakuub. † 9:7 Wer ka gase kaawor do Zeneez 21.12. ‡ 9:9 'Weeno': Werin daarin, nu kaawa a 'zootira'. § 9:9 Wer ka gase kaawor do Zeneez 18.10. * 9:12 Wer ka gase kaawor do Zeneez 25.23. † 9:13 Wer ka gase kaawor do Malasi 1.2-3. ‡ 9:15 Wer ka gase kaawor do Ekzood 33.19. § 9:17 Wer ka gase kaawor do Ekzood 9.16.

ho sin̄du yaa ale dō adiy ka kidar okin̄ji.
»§ 18 Ansi-ak, Bun̄ gaara sellin̄kuwiy dō n̄aar
kaak n̄a rakiy di ho n̄aar kaak n̄a rakiy di, n̄a
ginaag kaay bombo.

*Dobe ka geemir kaak in̄ niyin ta meen̄ji
Bun̄*

19 Waan asaan di indindu a ya Bun̄ gaar
sellin̄kuwiy dō n̄aar kaak n̄a rakiy di, maa
di n̄a leesiy pey dō geemir ? Ginno waan
kaak yaa pocin̄ niyin ta Bun̄di wal maman
? 20 Kar kin̄ gem gay waa kina, kii meelin̄
Bun̄ ? Gem n̄aar-ak, n̄a ar parik kaak yaa
indin̄ gem kaak pinga aman : « Maa di ki
piniin̄ ansi ? »* 21 Ka seener, gay pinindi-
ak gin botol n̄aa gine maan kaak n̄a rakiy di
in̄ goln̄oy. Min goln̄oy kaak dō pisin̄ji-ak di,
n̄aa gedire pine maan kaak n̄uu gine riy ta
iidiner ho ka pey dō riy ta geero kun kawta.

22 Ya Bun̄ raka a gee yaa ibinin dapin̄koy
ho n̄a raka gaarin gudurrey, kuu kaawe
maa ? Kar gay, ya n̄a ic subirraw dak-
ina ho n̄a sosig n̄uur kuuk zer dapin̄koy
yaa paaye kaaco ho kuuk nec ku idindi-
ak, kuu kaawe pey maa ? 23 Bun̄ gintu
ansi-ak a n̄aa gaarin yaarkaw ta *darjiney.
Darjiney-at, n̄a gaaraat dō n̄uur kuuk n̄a
tala aminduwco ho n̄a siyig zin̄kico min
awalle a n̄uu hadire dō darjiney-ata. N̄aar-
ak, kuu kaawe pey maa ? 24 N̄uur kuuk
n̄a taliy aminduwco-ak, n̄a ginte kuuk n̄a
koltu. N̄a balte kolinte min gee kuuk *Yu-
udinna keeco di, kar gay, min gee kuuk
Yuudinnado oki. 25 Uudin taat dō Kitam-
ner, n̄u kaawtu dō maktumne ta nabi Ooze
aman :

« Gee kuuk awalle geendudo-ak,
din̄ naa kolin̄ a n̄u geendu.

Ho darrinay kuuk awalle nu elgigdo-ak,
din̄ naa kolin̄ a n̄u darrinay kuuk nu
elgiy dakina. »†

26 « Do wer kaak Bun̄ kaawiico dō geemir a
“ kun̄ geendudo ”,
eden di, n̄uu kolin̄ a n̄u koogin̄ ku Bun̄ kaak
goy mento. »‡

27 Do gee ku Israyeel, nabi Ezaayi kaaw
ko bico aman : « Ya gee ku Israyeel kat

gin dakina ar yir kaak dō bi ka barrer oki,
minn̄inco, gee sood di kuuk Bun̄ yaa jilin̄co.

28 Asaan kaaw taat Bun̄ kaawtu a n̄aa gine
dō kidar-at, kodok di n̄aa necinti. »§ 29 Ho ar
kaaw taat Ezaayi kaawtu min awalle aman
:
« Ya *Rabbin Mee Gudurri balte rase
koogina,
gii gine ar gee ku geeger ka Sodom
ho gii kuuniye ar gee ku geeger ka Gomoor.
»*

Goye kaak in̄ botiliy in̄ imaan

30 N̄aar-ak, gii kaawe pey maa ? Gee kuuk
Yuudinnado, n̄uur bal bariye botol taat Bun̄
yaa ginīnco n̄uu goye in̄ botol dō un̄ji. Kar in̄
taar-at oki, Bun̄ ginig a n̄uu goye in̄ botol dō
un̄ji dō saan ta imaanco. 31 Kar *Yuudinna
gay, in̄ *gaanuun, n̄u bariya goye kaak in̄
botiliy dō un̄ji ka Bun̄di, kar gay, n̄u bal
gasīnji. 32 Maa di n̄u baltu gasinti ? N̄u
baltu gasinti-ak, asaan n̄u bal bariye botol
ta imaan taat iyaag gee n̄u goyiy in̄ botol dō
un̄ji ka Bun̄di. N̄u pakira a n̄uu gedire goye
in̄ botol in̄ riy taat n̄u giniy di. Paa ko, n̄u
batkitu in̄ n̄aar kaak ar dambi† kaak solla
gee. 33 Uudin taat n̄u siirtu dō Kitamner
aman :

« Talon̄, nu diya dambi ka batkindi dō
geeger ka Siyon.

Do bi ka dambi-ak, gee yaa solle.
Kar waan kaak aamin loci gay,
sokan̄ diyaagdo tak-tak. »‡

10

1 Gem kol sintay, dō bi ka Yuudinnar,
maan kaak gelbiner rakiyo ho kaak nu
indiy Bun̄-ak, illa a n̄uu gase jile. 2 Yuudinna
zeeda gine riy ta Bun̄di, nun sa saadine. Kar
riyco gay, n̄u gingitdō in̄ ibine kaak ta6 ka
Bun̄di. 3 N̄u bal ibine baati taat maman Bun̄
ginīig gee n̄uu goye in̄ botol dō un̄ji ho n̄u
bariyiy botol ta maaniico di. Ampaa ko,
botol taat Bun̄ gintu-at, n̄u pociita. 4 Iisa
Masi gintu a *gaanuun ka Muusa goydo
pey kaate. Paa kat, n̄uur kuuk aamin in̄
n̄aara, Bun̄ yaa ginīnco n̄uu goye in̄ botol dō
un̄ji.

* 9:20 Wer ka gase kaawor dō Ezaayi 29.16 ho 45.9. † 9:25 Wer ka gase kaawor dō Ooze 2.25. ‡ 9:26 Wer ka
gase kaawor dō Ooze 2.1. § 9:28 Wer ka gase kaawor dō Ezaayi 10.22-23. * 9:29 Geegiray n̄uur-an̄, Bun̄ idig jot
(Ezaayi 1.9, Zeneez 19.23-28). † 9:32 'n̄aar kaak ar dambi' : Anne-an̄, n̄u kaawa dō bi ka Iisa Masi. ‡ 9:33 Wer
ka gase kaawor dō Ezaayi 8.14-15, 28.16.

Jile ka gee okiñco kuuk aamin do Iisa Masi

⁵ Do bi ka nuur kuuk bariya goye in botol do unji ka Bunji in *gaanuun, meenji nabi Muusa siir do Kitamner aman : « Gem kaak karmiyaag gaanuun okinji-ak yaa goye in naar di. »* ⁶ Kar gay, an kaaw taat nu kaawtu do bi ka *goye kaak in botol kaak min do imaandi. Kaaw-at a dak osenno do adiñ aman : « Waa yaa coone ka samaaner ? » Ya ampa-ak, ki pakira a Iisa Masi bal paaye misa walla ? ⁷ Dak kaawenno pey do adiñ aman : « Waa yaa paaye do bee kaak sugulgu, wer kaak gee ku mate goyiyo ? » Ya pa-ak, ki pakira a Iisa Masi bal nooye min do muuti walla ? ⁸ Kar gay, maan ka kaawindi-ak, na maa ? Kii kaawe taat nu siirtu do Kitamner aman : « Kaaw ta Bunji, taar as ko moota, ta goy do biñ ho do gelbinea. »† Ta taar-an ko kaaw taat do bi ka imaandi taat gi gaariy do geemir. ⁹ Ya ki pil biñ do unco ka geemir a Iisa Masi, naar *Rabbine, ho ya ki aamin do gelbinea kadar Bunj nooyig min do muuti, kii gase jile. ¹⁰ Asaan naar kaak aamin do gelbiney-ak, Bunj ginig a na goy in botol do unji, ho naar kaak pil biy do unco ka geemir-ak, Bunj yaa jilinji. ¹¹ Ka seener, nu siir do Kitamner aman : « Ay waan kaak aamin loci, sokañ diyaagdó tak-tak. »‡ ¹² Ansi-ak, gaara kadar *Yuudinna in gee kuuk Yuudinnado, nuur sawa di. Asaan okiñco, *Rabbinco rakki di. Naar ko kaak gina sellinkaw do ay gem kaak ala in sin kunjji. ¹³ Ka seener, nu siir do Kitamner aman : « Ay gem kaak ala in sin ku Rabbiner yaa gase jile. »§

¹⁴ Ka seener gay, maman nuu indinji ya nu bal aamine loci ? Maman nuu aamine ya nu bal dore ? Maman nuu dore ya waan balco gaare kaawo ? ¹⁵ Ho maman nuuco gaare kaawo ya waan balco naame gee ? Uudin taat nu siirtu do Kitamner aman : « Gee kuuk iya kabarranna ku samaane, nu miinaag adat ku geemir in galal. »* ¹⁶ Kar gay, min gee okiñco, daariñ di ooyit

* **10:5** Wer ka gase kaawor do Lebitik 18.5. † **10:8** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 9.4, 30.12-14. ‡ **10:11** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 28.16. § **10:13** Wer ka gase kaawor do Zowel 3.5. * **10:15** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 52.7. † **10:16** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 53.1. ‡ **10:18** Wer ka gase kaawor do Soom 19.5. § **10:19** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 32.21. * **10:21** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 65.1-2. * **11:2** 'caactu' : Werin daariñ, nu kaawa a 'mintu'.

Kabarre ta Gala. Uudin taat nabi Ezaayi siirtu do Kitamner aman : « Gem kol Rab-biney, ni gaarcot kaawon, kar waa di icta ? »† ¹⁷ Ansi-ak, gee kuuk aamine, imaanco asa min do kaaw taat nu dortu, ho kaaw taat nu dortu-at asa min gaare ka kaawor do bi ka Iisa Masi.

¹⁸ Naar-ak, nu gin pey inde : Kabarreat, nu bal dorin misa walla ? Ha'a, ka seener, nu dorit ko. Uudin taat nu siirtu do Kitamner aman : « Do kid okinji, nu dorit gaay ta gay gaare kaawor, ho kaawco-at, nu gaarit do duniin okintiti. »‡

¹⁹ Naar-ak, naa inde pey : Kaaw-an, Yu-udinna bal ibine baati walla ? An ko kaaw taat Bunj kaawtu min awalle in biy ka nabi Muusa. Na kaaw aman :

« Naako gininjo hasuudinay do gee kuuk kuntodo, ho naa gine kuu dapine in darre taat geenti ibanno maanna. »§

²⁰ Kar nabi Ezaayi zeedtu nam na kaawtu bal kolaw kaaw taat asa min do Bunji aman :

« Nuur kuuk bariyginno, gasintu, ho nuur kuuk indiginno yoo maanna, nu bayinco. »

²¹ Kar gay, do bi ka gee ku Israyeel, Ezaayi gaaytu pey aman :

« Min kawtira yoo maako, nu jaalaaco pise do geemir a nuudu ase, kar gay, nu karmiygitdo kaawor ho nu newsidu kopo. »*

11

Bun bal pociñ gee ku Israyeel

¹ Ansi-ak, nu gin pey inde : Bunj pociñ gee, gee ku Israyeel walla ? Ha'a, na bal pociñco. Ka seener, nun meendu oki min gee ku Israyeel, min kooginay ku Ibraayim ho min caar ka Benjamin. ² Bunj bal pociñ gee, gee kuuk na doftu min awalle-aku. Ku rawtit kaaw taat nu siirtu do Kitamner do bi ka nabi *Eli walla ? Do bi ka gee ku

Israyeel, nabi Eli caactu* do Buṇdi aman³ : « Gem kol *Rabbiney, gee-aṅ deeyig nabi-innaṅ ho ṅu eezig *wernaṅ ku satkiner. Kar dak ko nun keedu di kaak aadaaciṅ ho ṅu rakaan deendu oki. »⁴ Kar Buṅ gay telkiji maa ? Na telkiji aman : « Ha'a, kiṅ bal dake keejiṅ. Nu ras miday alip peesira (7000) kuuk aadaanu ho bal derse do unji ka maan buṅir kaak ṅu koliy Baal. »†

⁵ Ampaa ko, do wiktin ta diṅka-an oki, goy di gee job kuuk Buṅ doḅtu iṅ barkiney.

⁶ Gee-ak, Buṅ doḅig iṅ barkiney, na bal doḅiṅ iṅ riy taat ṅu giniyo. Yampa, ya na doḅig iṅ riyco, barkiney-at, siṅti barkinno.

⁷ Taar-an gay baati maa ? Taat gee ku Israyeel bariytu min do Buṅdi-at, ṅu bal gasinti. Gee kuuk gasta-ak, illa kuuk Buṅ doḅtu-ak di. Kar gee ku pey gay, kayco gin bombo. ⁸ Uudin taat ṅu siirtu do Kitamner aman : « Buṅ dibirig kayco, odinco tala purus-purus ho denḅinco ooma. »⁹ Sultan Dawuud oki kaaw do Buṅdi aman :

« Ginu a wer kaak ṅu teeyiy teṅco ka iidiner-ak yaaco kuuniye ar rece.

Ginu a ṅaaco kuuniye maan kaak ṅuu batke ho maan kaak Buṅ yaa taabiyoṅco.

¹⁰ Ginu a odinco yaa kirkile‡ nam ṅu taliyoḅo tak-tak.

Ginu a ṅuu koṅe korindon min oomiṅkaw ta taaḅiner. »§

¹¹ Naar-ak, naa inde pey : Ya *Yuudinna batke-ak, ṅu sollaw. Ka ya ṅu solle-ak, ṅu ucaw walla ? Hii, ṅu ucaw. Kar gay, do bi ka nige kaak ṅu nigtu-ak ko, botol ta jilindi piltu do gee kuuk Yuudinnado. Buṅ gintu ansi-ak, asaan na raka a Yuudinna yaaco gine hasuudinaw do gee-aku. ¹² Kar sando, ya nige ka Yuudinnar pilit botol a gee ku duniiner yaa gase barkin min do Buṅdi ho ya Yuudinnado gas gamin dakina wiktin taat Yuudinna jagtu min botol taat samaan-at oki, ka seener, wiktin taat gee ku Israyeel yeep do botol-ata, ṅuu gase barkin dakin aale !

Olibiye ka jineendi iṅ ka yeero

¹³ Diṅ nu newsa loko, do kuṅ kuuk Yuudinnado. Ka seener, nun *paliine ka

Buṅdi kaak na ṅaamtu do gee kuuk Yuudinnado. Adir portiko iṅ riy taat Buṅ beriidu-anta. ¹⁴ Nu giniy pa-ak a wal gee kuuk min tambaar-aṅ yaa gine hasuudinaw ho daariṅco yaa gase jile. ¹⁵ Ka seener, Buṅ leeyig *Yuudinna serpiya. Ampaa ko, gee ku duniiner gastu botol taat ṅuu amre iṅ Buṅ. Ya ta ampa-ak, do yiriy taat Buṅ yaa obiṅ pey samaane iṅ naara, taa kuuniye maaṅ ? Taa kuuniye ar gem kaak nooy min do muuti ho gas goye kaak taḅ.

¹⁶ Yampa, ya tee kaak nee awalle kat gi beraag do Buṅdi-ak, ka dak-ak sa, okiṅji do Buṅdi. Ho ya gi bera caar ku etor do Buṅdi-ak, leeginay sa, okiṅco loci. ¹⁷ Talon, gee ku Israyeel, ṅuur ar et kaak ṅu koliy olibiye kaak ṅu taattu do jineendi. Kar kuṅ kuuk Yuudinnado gay, ku ar olibiye ka yeero. Ar Buṅ dukumig leeginay daariṅ ku et kaak goy do jineendi, kar na iytu ku olibiye ka yeero ho na atiig do et ka jineendi-aka. Ansi-ak, kuṅ leegin kuuk ṅu attu ate-aku, ar ku siya amay kuuk samaane min do et kaak goy do jineendi kaak ṅu atinḅo-aka. ¹⁸ Ampa-ak, ku ginno botol taat kuu giniṅ bees leegin kuuk Buṅ dukumtu-aku. Kuu gediraado kuu dapile asaan na kuṅkonno kuuk gakig caari, illa ṅu caar kat gakiṅko.

¹⁹ Kar waan minninko yaadu kaawe aman : « ṅu dukumiig leegin min do et-aṅ a nun kat ṅuun atin do werco. » ²⁰ Kaawan ka seener. Kar gay, dak rawtenno, Buṅ dukumiigu-ak asaan ṅu bal aamine loci ho na atinḅiṅ ki goyiy do et-ak iṅ imaan taat ki aaminiy loci. Naar-ak, dak dapilenno do bi kaak ki icig werco. Kar gay, goy godom. ²¹ Yuudinna, ṅuur ar leegin kuuk taḅ. Kar ya leegin kuuk taḅ din sa Buṅ bal rasiṅ do werco, kiṅ kaak ar leeg taat ṅu attu aten di-at, naaṅ rase walla ? ²² Talu maaṅ Buṅ gaariit sellinḅuwiy ho tongukuwiy taat rada ! Na gaaraat tongukuwiy-at do ṅuur kuuk jag min do botildi, ho na gaaraat sellinḅuwiy lociṅ, ya ki goy bombo do sellinḅuwiy-ata. Kar ya ki goydo bombo gay, kiṅ oki, naaṅ dukume ar na dukumiig leegin awalle. ²³ Kar ya gee ku Israyeel kat rasig kaa ka bombinḅuwiy ho ṅu aamin do

† 11:4 Wer ka gase kaawor do 1 Ruwa 19.10, 18. ‡ 11:10 'kirkile' : Werin daariṅ, ṅu kaawa a 'korḅile'. § 11:10 Wer ka gase kaawor do Soom 69.23-24.

Bun̄di, ɲaa atin̄co do werco. Asaan Bun̄ nec atin̄ pey. ²⁴ Ka seener, kin̄ ar leeg taat ɲu dukumtu min do oliɓiye ka yeero, wer kaak ki coku. Bun̄ dukumiɲcin̄ min do oliɓiye ka yeero ho ɲa atin̄cin̄ do kaak goy do jineendi, wer kaak ki baltu coke. Bun̄ nec atin̄ leegin ku oliɓiye ka yeero do et kaak taḅ-aka. ɲaar-ak, ya ɲa raka yeepin̄ pey leegin ku et kaak taḅ-ak do werco, yaaji gine melen̄ di.

Jile ka gee ku Israyeel

²⁵ Gem kol sin̄tay, cokiyon̄ naako kaawe maan rakki kaak cigile. Naako gaarin̄ji-ak asaan ku gediraado ḁapile in̄ ilimko. Maanna-ak a min gee ku Israyeel, daarin̄, kayco gin bombo ho ɲuu goyen̄ ko paa di nam wiktin̄ taat gee kuuk Yuudinnado kuuk yaa aamine yaa necen̄ ja uudin taat Bun̄ rakiyo. ²⁶ Ansii kat, Bun̄ yaa jilin̄ darre ta Israyeel okintiti ar taat ɲu siirtu do Kitamner aman :

« Gay jile geemir yaa ase min Siyon.

Kar nige kaak gee kuuk min tamba ta Yakuub nigtu,
ɲaa imilin̄ tak-tak.

²⁷ Taar-an ko jamuwir taat naa obe in̄ ɲuura do wiktin̄ taat naa imilin̄ zunuubinnico tak-tak. »*

²⁸ Gee ku Israyeel, do bi ka pooce kaak ɲu poociit Kabarre ta Gala, ɲu gin adin ku Bun̄di. Ansi-ak, kun̄ kuuk Yuudinnado gasiig maan kaak samaan-aka. Kar gay, do bi ka doḅindi kaak Bun̄ doḅtu awalle, gee ku Israyeel-ak, ɲuur gee kuuk Bun̄ el-gig do saan ta aginiyco. ²⁹ Asaan, ya Bun̄ ber maan do gemor, ɲa icgigdo pey, ho ya ɲa kol gemo, ɲa yeepdo pey aar tak-tak. ³⁰ Kun̄ gee kuuk Yuudinnado, awalle ku poc karmiyin̄ Bun̄. Kar din̄ gay, Bun̄ tala aminduwko do bi ka Yuudinna kuuk poc karmiyin̄ji. ³¹ Ansii ko, gee ku Israyeel pooc karmiyin̄ Bun̄. Ampa-ak, ku gas botol a Bun̄ yaa tale aminduwko. Ho ɲuur oki, Bun̄ yaa tale aminduwco in̄ botol taar-at di. ³² Ka seener, do pooce kaak gee ku duniiner okin̄co poociit taat Bun̄ kaawtu, Bun̄ gintu a ɲuu kuuniye ar gay daɲaayner do poociɲco-aka. ɲa gintu pa-ak

* **11:27** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 27.9 ho 59.20-21. Wer ka gase kaawor do Zoob 41.3.

a ɲaa gedire gaare tale ka aminduwiy do gee okin̄co.

Tatkaw ta Bun̄di

³³ Talon̄ sellin̄kaw ta Bun̄di taat dakin aale-anta ! Talon̄ ilim ho ibine ka Bun̄di kaak ginno gaase tak-tak ! Ginno waan kaak yaa ibinin̄ pikirrey ho ginno waan kaak yaa ibine baay ta maan kaak ɲa rakiy gine. ³⁴ Uudin taat ɲu siirtu do Kitamner aman :

« Waa ibingit pikirre ta Bun̄di ?

Ho waa kaak nec taayin̄ji ? »†

³⁵ « Waa berji maan awalle ?

Ho waa kaak gin botol taat ɲa 6aayiy boode ? »‡

³⁶ Asaan gamin okin̄co asa min loci, ɲu goy in̄ gudurrey ho ɲu goyiy sa do saan tan̄ji di. Loci di *darjine, elgin in̄ elgina ! *Aamin.

12

Goye kaak marbinto in̄ Iisa Masi

¹ Gem kol sin̄tay, do bi ka sellin̄kaw ta Bun̄di taat dakin-ata, nu taayaako a kuu bere zin̄kiko mento ar *satkin taat taḅ do un̄ji ka Bun̄di. Satkin-at aawaaji gala ho taar ko abaadin ta taḅ kuu abdiyin̄ Bun̄. ² Dakon̄ icenno goye ka gee ku duniiner. Kar gay, rason̄ Bun̄ yaa jiptin̄ goyin̄ko ho ɲaako makin̄ pikirriko in̄ taat marbinto. Ansi-ak, kuu ibine maan kaak ɲa rakiyo : maan kaak samaane, kaak aawaaji gala ho kaak nec tak ar kaak ɲa rakiyo.

³ Do bi ka barkin taat Bun̄ beriidu, nu kaawa do ay gemo minninko a ɲaa jaalenno ziy. ɲaa talenno ziy pak taat Bun̄ diyiiiga. Kar gay, ay gem di yaa tale ziy ar kaak kuuniy in̄ gudurre ta imaan taat Bun̄ beriji. ⁴ Talon̄, zi ka gemor, ɲaar rakki di, kar gamnay gay dakina ho ay maan di in̄ riyoy. ⁵ Ansi-ak, ginte kuuk dakin-an̄ oki, okinte, gi ɲum do Iisa Masi ho gi kuuniy ar zi ka gem rakki di. Okinte, gi ɲum benannite ar gamin kuuk do zi ka gemor. ⁶ Okinte, Bun̄ berte bere keeji keeji uudin ta barkin taat ɲa bertu do ay gemo. Ya minninte goy gem kaak Bun̄ berji bere a ɲaa kaawe kaawin kuuk asa min do Bun̄di, illa ɲaa kaawin̄co uudin ta imaan taat Bun̄

† **11:34** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 40.13. ‡ **11:35**

berijji. ⁷ Ya ka pey, Buɗ berji bere a ɗaa gine riy do geemir, illa ɗaa ginguwinti. Waan kaak Buɗ berji bere a ɗaa ɓilde gee, illa ɗaa ɓildiguwiɗo. ⁸ Waan kaak Buɗ berji bere a ɗaa iske gee, illa ɗaa iskiguwiɗo. Waan kaak Buɗ berji bere a ɗaa bere gamin do geemir, illa ɗaa berguwiɗo in gelbin rakki. Waan kaak Buɗ berji bere a ɗaa tale kaaco ka geemir, illa ɗaa zeede ɗaa talguwe kaaco samaane. Waan kaak Buɗ berji bere a ɗaa gaaye gee kuuk aminda, illa ɗaa gaayguwiɗo in galal.

⁹ Dakoɗ elenno in biɗkikon di. Poocon nige tak-tak ho oboɗ tirit do sellinɗaw. ¹⁰ Elguwoɗ benanniko in gelbin rakki ar sinɗa kuuk tacco rakki ho zeedoɗ kuu karmiye benanniko. ¹¹ Zeedoɗ ho rason zegel. Ginoɗji riy do *Rabbiner in niyin rakki. ¹² Do bi ka maan kaak ku diytu gelbinko, aaciyon. Inoɗ subirraw do taabinko ho indiguwoɗ Buɗ bal ɓare*. ¹³ Do gee ku Buɗdi kuuk gamin arumco, gaayonɗu, ho oboɗ martiko samaane.

¹⁴ Indoɗco barkin ta Buɗdi do ɗuur kuuk taabiyaako. Indoɗco a ɗaa barkiyiɗo, yampa, dakoɗco indenno a ɗaa surpiyiɗo. ¹⁵ Aaciyon in ɗuur kuuk aaciyaw ho alon in ɗuur kuuk alaw. ¹⁶ Goyoɗ gala benanniko. Dakoɗ bariyenno a kuu gine riy taat gee yaako bere horoomin di, kar gay ooyon oki a kuu gine ay riyo, yoo taat gee talaat a ta bal baati.

¹⁷ Gem kaak nigaako, dakoɗji yeep-into. Zeedoɗ kuu gine gamin kuuk yaa ale gala do unco ka gee okiɗo. ¹⁸ Ya botol goya, zeedoɗ kuu gine ay maan kaak kuu gedire giniɗji a kuu goye do aapiyer in gee okiɗo. ¹⁹ Gem kol royin kuuk nu elgiyo, ya gem ginaako taat samaanno, dakoɗ kappiyenno. Kar gay, rason Buɗ kat yaa ibine baay. Asaan Rabbin Buɗ kaaw do Kitamner aman : « Na nun meendu kat yaa kappiyin taat ɗu nigiiɗu. Na nun meendu kat yaa yeepin taat ɗu giniɗu. »† ²⁰ Kar pey aman : « Ya adinen, mey diyaaga, beriy tee, ho ya ibin obga, beriy amay. Ya kin kat ginaaji pa-ak, sokaɗ yaa deenji ar ki

liyaaji ubal do kaay. »† ²¹ Dak rasenno taat samaanno yaan gedire. Kar gay, gedirti do taat samaanno-at in taat samaane.

13

Karaamin do agindaw ku darre

¹ Ay gemo yaa karmiyin agindaw ku darrer. Asaan ginno gem kaak yaa goye tatkaw ka darrer ya Buɗ bal diyinji. Ansi-ak, ɗuur kuuk agindaw ku darrer sa, ɗa Buɗ kat diyaagu. ² Ampaa ko, ɗaar kaak pooaat kaaw ta agindaw ku darrer, ɗa pooaag maan kaak Buɗ diytu. Ansi-ak, ɗuur kuuk pooaw, maaniico di iyaat seriin ta Buɗdi do kayco. ³ Ka seener, gee kuuk gina samaane, ɗuur ginno kolaw do gay dukume seriiner, illa ɗuur kuuk gina taat samaanno. Ya ki raka goye bal kolaw do agindaw ku darrer, gin taat samaane ho ɗuun ozile. ⁴ Asaan agindaw ku darrer-ak, ɗuur gay riyor ku Buɗdi a ɗuuko gine sellen. Kar ya kun kat gina taat samaanno gay, giniɗo kolaw. Asaan izinne taat ɗu gintu ta dukume seriiner-at, taar maalanno. ɗu gay riyor ku Buɗdi a ɗuu gaarin dapinkoy do ɗuur kuuk gina gamin kuuk samaanno. ⁵ Do saan taar-an, samaane kuu karmiyin agindaw ku darrer. Ya ku karmiyaagu, ku karmiyigido a paa dapinko-at yaako paaye do kaykon di, kar gay, ku karmiyaagu asaan ku iban do gelbinko kadar taar-at ko taat kuu gine.

⁶ Ampa-ak, illa kuu kappiye miiri. Asaan ɗuur kuuk ica miiri-ak, ɗuur gay riyor ku Buɗdi kuuk gina riyco di. ⁷ Beroɗ do ay gemo maan kaak waaliya : kappiyon miiri wal patanti do ɗuur kuuk icaw ho beroɗ horoomine in karaamine do ɗuur kuuk tur kuuco bere.

Ele ka gijin

⁸ Dakoɗ rasenno daana yaa goye do kayko, illa daan taat kuu ele benanniko. Gem kaak el giji-ak, ɗaar karmiyig ko tak *gaanuun ka Buɗdi okinji. ⁹ Ka seener, do Kitamner, ɗu siir gaanuun dakina : kun miday, dakoɗ kokinenno daad kara ho kun daad oki, dakoɗ kokinenno miday

* **12:12** 'ɓare' : Werin daarin, ɗu kaawa a 'ɓarniye'. † **12:19** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 32.35. ‡ **12:20** Wer ka gase kaawor do Proverb 25.21-22. * **13:9** Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.13-17, Deteronoom 5.17-21.

kara, okinjo, dakon deenno gee, dakon kokinenno gamna, dakon elenno gamin ku eenjo,* ho goy gaanuun ka pey oki. Kar gay, okinji, na num do gaanuun rakki di kaak kaawa aman : « Kii elin gijin ar zin ka meenjin. »† 10 Gem kaak elgig giji, naar niggijido. Ansi-ak, gem kaak el giji-ak karmiyaag gaanuun okinji.

Siye ka zinkar do yeepe ka Iisa Masi

11 Zeedon kuu giniñ gamin-an gaay in gaayo, asaan ku ibingit ko wiktin taat din gi goyiy-anta. Wiktin nece taat kuu niine. Ka seener, wiktin taat Bun yaate jilinte tak-tak as ko moota, pak wiktin taat gi aamintu. 12 Wer gaay ko wale ho pat sa gaay ko coke. Naar-ak, rasinten gamin okinjo kuuk gi giniy do gondikor ho sokinte garti, ginte taasine do portikaw. 13 Goyinte goye kaak tab ar gee kuuk goy do portikaw. Dakinte hadirenno do iidin taat gee gina gamin ku ginidido ho dakinte sakriyenno. Dakinte baayenno munjam ho dakinte goyenno jookumo. Yaman, goyinte godom min giduwa ho min hasuudinaw. 14 Kar gay, ar kaak ku sokiy garti ku taasinjar, icon *Rabbinte Iisa Masi ar gartiko. Dakon rasenno galal ta zinkiko yaako iyinjo kuu gine jookumo.

14

Gee kuuk imaanco sooda in kuuk tanco dakina

1 Obon samaane gem kaak imaanji sooda ho dakon meelinjido do bi ka maan kaak na pakiriyo. 2 Ampaa ko, gee daarin pakiriy a nuu gedire tee gamin okinjo. Kar daarin kuuk imaanco sood gay pakira a illa nuu tee tapar di. 3 Gem kaak tiya gamin okinjo-ak, illa naa giniñjido bees naar kaak taado gamin daarin. Kar naar kaak taado kum oki, illa na dukumaajido seriin do naar kaak tiyaag gamin okinjo. Asaan naar oki, Bun ooyga. 4 Yampa, kin gay waa kaak ki taliy zin ar ki gay dukume seriiner do gay riyor kaak kanjinno ? Gay riyor-ak, ya na goy bombo do riyoy wala ya na gale oki, illa tatkuwiy kat gin botol taat naaji kaawe. Ka

seener, naa goye bombo, asaan *Rabbin Bun gin gudurre taat naa gaayinji.

5 Gee daarin pakira a menaw daarin samaane pak eenjo do unji ka Bundi. Kar daarin gay a menaw-ak, okinjo sawa di. Naar-ak, ay gem di yaa ibine baay samaane ta maan kaak na pakiriyo. 6 Gem kaak pakira a yiriy ta rakki pakgig menaw kuuk daarin-ak, na pakiriy pa-ak asaan na rakaaji bere horoomin do Rabbiner. Gem kaak tiya gamin okinjo-ak rakaaji bere oki horoomin do Rabbiner, asaan na ozila Bun do bi ka teenji. Ho gem kaak taado gamin daarin-ak sa rakaaji bere horoomin do Rabbiner, asaan naar oki ozila Bun do bi ka teenji. 7 Ka seener, minninte-an ginno gem kaak goy do bi ka meenji di, ho muut sa, ginno gem kaak mata do bi ka meenji di. 8 Asaan ya gi goy-ak, gi goy a gii gine riy do Rabbin Iisa Masi, ho ya gi mataw oki, gi mata do saan ta riyoy. Naar-ak, ya gi goya wal gi mataw oki, gi geenji ku Rabbin Iisa Masi. 9 Do bi naar-ak ko, Iisa Masi mattu ho na nooytu min do muuti. Paa ko, na kuuniytu Rabbin ka gee kuuk mate in kuuk goya oki. 10 Kar kin gay, maa di ki dukumiji seriin do sinjin ? Maa di, ki giniig bees ? Okinte, gi baa do unji ka Bundi a naate dukume seriine. 11 Asaan, nu siir do Kitamner aman :

« Rabbin Bun kaaw aman :
“ Nu goy mento

ho nu kaawaako a
gee okinjo yaa derse do undu.

Okinjo, nuu ibine kadar nun Bun. ” »*

12 Ansii ko, minninte-an, ay gem di, Bun asa indin do taat na gintu.

Gamin kuuk kuuniya in imaan

13 Naar-ak, rasinten tak-tak dukume ka seriiner benannite. Kar gay, zeedon ku giniydo maan kaak yaa iyin sintiko nuu jage min botol ho nuu gale do zunuubinnar. 14 Do tanto, in Rabbin Iisa Masi, nu iban tak do kaar kadar do unji ka Bundi, maan kaak sinji tee-ak ginno kaak *cawarro. Kar gay, ya waan pakira do gelbiney a tee daarin cawarro, ka seener, loci di, na cawarro. 15 Ya ki niga adiy ka sinjin in maan kaak

† 13:9 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.18. * 14:11 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 45.23.

ki tiy-ak, ki rasig ele kaak Bunj rakiyo. Ka seener, Iisa Masi mat do bi ka sinjinj-aka. Ampa-ak, dak naaminjido sinjinj naa tare ziy do bi ka teendi di. ¹⁶ Dakonj berenno botol gee yaako osinjko do bi ka maan kaak talaako samaane. ¹⁷ Asaan gamin kuuk kuuniy inj *Meennaw ta Bunji gay, nuur *gaanuunno kaak kaawa do bi ka teendi inj ka seendi. Kar gay, nu gamin kuuk Ruwwin ta Bunji beriite : *goye kaak inj botol do unji ka Bunji, aapiye ho inj galal. ¹⁸ Gem kaak gina riy do Iisa Masi ar ansi-ak, aawaaji gala do Bunji ho gee sa yaa karmiyinji.

¹⁹ Ansi-ak, zeedinte gii gine gamin kuuk yaate iye aapiy benannite ho kuuk yaate gaayinte gii sinje do imaante. ²⁰ Do bi ka teendi-ak, dak nigintido riy ta Bunji. Ka seener, do unji ka Bunji, ginno tee kaak cawarro. Kar gay, ya do bi maan kaak ki tiy di, sinjinj yaa jage min botol ta Bunji, naar-ak, tee-ak di aayay. ²¹ Maan kaak samaan-ak, illa kuu rasiñ gamin okinco kuuk ja-gaag sijntiko min botol ta samaane : tee ka kumar, see ka maamar ho inj gamin ku pey oki. ²² Maan kaak ki pakiriy do gelbinea-ak, illa kii obin samaane do gelbinea do unji ka Bunji. Galal do gem kaak adiy osgijido kadar na nige do wiktin taat na ica niyine a naa gine maanna. ²³ Kar gay, gem kaak adiy osaw do bi ka teendi ho na tiya paa di-ak, seriin ta Bunji obig ko. Asaan maan kaak na giniy-ak kuunaydo inj imaan. Ka seener, gamin okinco kuuk kuunaydo inj imaan-ak, nuur zunuubinna.

15

Gine ka gamin kuuk aawa gala do geemir

¹ Nin kuuk bombo do imaandi, nii gedire sosin nuur kuuk imaanco sooda. Ni gedi-raado nii gine taat aawaani gala lonin di. ² Minninte-an, illa ay gem di yaa gine taat aawa gala do giji a naa gaayinji ho a naa denrinj do imaandi. ³ Ka seener, Iisa Masi bal gine taat aawa gala do meenji di. Kar gay, uudin taat nu siirtu do Kitamner aman

* **15:3** Wer ka gase kaawor do Soom 69.10. † **15:9** Wer ka gase kaawor do 2 Samiyeel 22.50 ho Soom 18.50. ‡ **15:10** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 32.43. § **15:11** Wer ka gase kaawor do Soom 117.1. * **15:12** 'Jeese' : Na takan sultan Dawuud. Kaaw-an, taar a sultan ka tatko yaa ase min tamba ta Dawuud ho naar ko Iisa Masi, sultan ka tatko kaak Bunj kaawtu a naa naame. † **15:12** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 11.10.

: « Bunju, wariy taat gee warinjin asdu do kaar. »* ⁴ Kaawin okinco kuuk nu siirtu min awalle do Kitamner, nu siirig a nuute bildinte. Ampaa ko, inj subirraw ho inj iske kaak gi gastu min do kaaw ta Bunji, gi gin maan kaak gi eriy inj imaante. ⁵ Nu inda Bunj kaak bera subirraw ho kaak iska gee a naako gaayinjo a pikirriko ho kaawko yaa gine rakki. Talonj goye ka Iisa Masi ho ginonj pa. ⁶ Ampaa ko, kuu obe kuuri okinjo, kuu gedire ozile Bunj, takan *Rabbinte Iisa Masi, inj gelbin rakki.

Ase ka Iisa Masi, naar do gee okinco

⁷ Obonj zinjiko samaane ar kaak Iisa Masi obinjo. Ansii kat, gee yaa ozilin Bunj. ⁸ Ka seener nu kaawaako, Iisa Masi as ar gay riyor ka *Yuudinnar a naa necin kaawin kuuk Bunj kaawiico do aginiyco. Naar-ak gaara kadar Bunj necit taat na kaawtu. ⁹ Na as oki a gee kuuk Yuudinnado yaa ozilin Bunj do sellinjuwiy uudin taat nu siirtu do Kitamner aman :

« Do saan taar-an ko, naan ozile do datik ta gee kuuk Yuudinnado,

ho naa riye a sinjinj yaa jaale. »†

¹⁰ Nu siir pey do Kitamner aman :

« Kunj gee kuuk Yuudinnado,

aacijonj inj nuur kuuk Rabbin doftu ! »‡

¹¹ Nu siir pey aman :

« Kunj okinjo kuuk Yuudinnado, ozilon Rabbin Bunj.

Illa gee ku duniiner okinco yaa ozilin sinji ! »§

¹² Nabi Ezaayi kaaw oki aman :

« Gem rakki min tamba ta Jeese* yaa ase.

Naa uce a naa tee meennaw

do darrinay ku gee kuuk Yuudinnado,

ho gee-ak gay yaa diye gelbinco loci. »†

¹³ Bunj beraate maan kaak gi eriy inj imaante. Ampaa ko, nu indii a naako bere galal dakina ho naako iye aapiy do gelbinko, asaan ku aamin loci. Ansii ko, inj gudurre ta Ruwwiney, kuu ibine gay inj gaayo kadar maan kaak ku eriy-ak yaa kuuniye.

Riy taat Bunj beriji do Pool

¹⁴ Gem kol sinṭay, nun meendu iban tak kadar ku gin sellinṭkaw dakina ho ku iban gamin okinṭco kuuk ku nec ibiniṭco. Ampa-ak, kuu gedire taaye benanniko. ¹⁵ Kar sando, werin daarinṭ do maktumner-an, nu siirko bal kolaw a kuu moyinṭ kaawin kuuk ku 6ilditu min awalle. Nu siirtu pa-ak, inṭ barkin taat Bunṭ beriidu ¹⁶ a naa gine gay riyor ka Iisa Masi do ṅuur kuuk Yuudinnado. Ampaa ko, riy taat nu giniy-at, nu ber zir okinṭji do gaare ka Kabarre ta Gala ta Bunṭ do gee kuuk Yuudinnado a ṅuu kuuniye ar *satkin taat aawaaji gala do Bunṭ. Ampaa ko, gee kuuk Yuudinnado yaa gine *cawar inṭ gudurre ta Ruwwin ta Bunṭ. ¹⁷ Do bi ṅaar-ak ko, inṭ ṅume kaak nu ṅumtu inṭ Iisa Masi, adir gintu portiko do riyor taat nu giniy do Bunṭ. ¹⁸ Kar ya nu kaawa bal kolaw, illa naa kaawe do bi ka riy taat Iisa Masi gintu inṭ nunu. Riy-at, ṅa iyig gee kuuk Yuudinnado a ṅuu karmiyinṭ Bunṭ. ṅa iyig a ṅuu karmiyinṭji inṭ kaawin kuuk nu kaawiyo, inṭ gamin kuuk nu giniyo, ¹⁹ ho inṭ ay gamin kuuk gaara gudurrey kuuk ṅa gintu do datikco. Gamin kuuk gaara gudurrey-ak, ṅuur gamin kuuk ajbay kuuk ṅa gintu inṭ gudurre ta Ruwwin ta Bunṭ. Ampaa ko, nu gaariit Kabarre ta Gala ta Iisa Masi min geeger ka Zeruzaleem yoo kidṭ ka Iliiri. ²⁰ Kar lotu-ak, nu raka a naa gaarin Kabarre ta Gala do werin kuuk yiriy rakki gee bal dore ṅu kaawa do bi ka Iisa Masi. Nu gintu pa-ak, asaan nu bal rake gine riy do wer kaak gem ka pey ginit ko. ²¹ Ta kuuniy inṭ taat ṅu siirtu do Kitamner aman :

« Gee kuuk ṅu balco kaawe biy yaa tale, ho ṅuur kuuk bal dore ṅu kaawa biy yaa ibine. »†

Martaw taat Pool rakiy 6aa Room

²² Nu raka 6aa gaarin Kabarre ta Gala do werin kuuk ṅu bal dorinti. ṅaar-anṭ ko maan kaak toḍdu dees dakina nu baltu 6aa talinṭko. ²³ Gin elgin dakina, nu gin niyin taat nu 6aayiyko talinṭko, kar nu bal gase kaar. Kar dinṭ gay, nu gaasit kat riyor taat do darrinay-anṭku. ²⁴ Nu raka a naako jage do wiktin taat ya nu 6aa do kidṭ ka España. Ka seener, nu gin niyin taat naako 6aawe

ho naa gine dak menaw inṭ kunṭko. Ansi-ak yaadu aawe gala ho yiriy taat nu deetaw, kuun gaayindu naa icin botilil.

²⁵ Kar dinṭ gay, nu 6aa ja Zeruzaleem a naa gaayinṭ gee ku Bunṭi kuuk goy ede-aku. ²⁶ Ka seener, sinṭa kuuk goy do kidṭ ka Maseduwaan inṭ ka Akayi ic niyin a ṅuu cape gurus ṅuu gaayinṭ gee ku Bunṭi kuuk tiya saaro kuuk goy do geeger ka Zeruzaleem. ²⁷ ṅuur maaniico di ic niyin a ṅuu gaayinṭco. Kar ka seener gay, ar ṅu tee daanco ho ṅuuco yeepinti. Asaan ṅuur kuuk Yuudinnado-ak gas barkin min do ṅuur kuuk *Yuudinna. Ampa-ak, illa gam-inco oki, ṅuu deedinṭ inṭ gee-aku. ²⁸ Wiktin taat nu bercog ko gurus kaak ṅu captu ho nu gaasit riy-anta, naako jagenṭ ja, kar naa biren di España. ²⁹ Ampa-ak, nu iban kadar wiktin taat nu ot do werko, naako ote inṭ barkin dakina ta Iisa Masi.

³⁰ Gem kol sinṭay, nu indaako inṭ sinṭ ku *Rabbinte Iisa Masi ho inṭ ele kaak Ruwwin ta Bunṭi beriite a kuu indiguwe Bunṭ do bi kanto. Inṭ inde ka ku indiyu, ṅumonṭ inṭ nunu a ginte taasiṭe do salaaner. ³¹ Indiguwonṭ Bunṭ a ṅaan gaayindu naa pake min do gee kuuk bal aamine kuuk goy do kidṭ ka Zuude. Indiguwonṭ oki a gee Bunṭi kuuk goy do geeger ka Zeruzaleem-ak yaa ooyin inṭ gelbin rakki gaay taat nu iyiico-anta. ³² Ampaa ko, ya Bunṭ ooye, naako 6aawe inṭ galal dakina ho naa jammiyen dak sood inṭ kunṭko. ³³ Bunṭ ka aapiyer yaa goye inṭ kunṭ okinṭko ! *Aamin.

16

Ooya inṭ taayiik ta ba aaro

¹ Nu ṅaamaakon boote Poobe taat gina riy do Bunṭi do *Egliz kaak goy do geeger ka Sanṭkerees. ² Ya ta 6aawko, obon samaane inṭ sinṭ ku *Rabbine ar kaak kuuniye do gee ku Bunṭi. Ya ta rak gaayko, gaayonta. Gaayonta, asaan taar oki ob wer do gee dakina ho ta gaayintu nun meendu oki.

³ Ooyonṭco do kunṭ Priska* inṭ mitti Aki-laas. ṅuur, ni gin riy sawa do Iisa Masi. ⁴ ṅu leeyig baarco do bulel do bi kanto. ṅa nun keedudo di kaak yaa ozilinṭco. Kar gay,

† 15:21 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 52.15. * 16:3 'Priska' : ṅu kolaat oki Prisil (Akt 18.1-2).

Eglizna okiŋco kuuk Yuudinnado oki yaa oziliŋco. ⁵ Ooyonco oki do gee ku Eglizdi kuuk numa gerco. Ooyonji do Epayneet, royar ka bitu. Min gee kuuk goy do kid ka Aazi, naar di aamin awalle do Iisa Masi. ⁶ Ooyonti do Mariyam taat ginko riy dakina. ⁷ Ooyonco do kun Andronikuus in Juniyaas kuuk jaamar ho nu obinti danjaayin sawa. Min paliinna okiŋco, nuur di gee ibingigu ho nu karmiyaagu. Min nu bal aamine misa do Iisa Masi di, nuur aamin ko. ⁸ Ooyonji do Ampliyatuus, royar ka bitu do numinni kaak ni numtu in Rabbine. ⁹ Ooyonji do Urbeen kaak ni giniy riy sawa do Iisa Masi ho do Stakiis kaak nu elgiyo. ¹⁰ Ooyonji do Apelees kaak gaar kadar na gin imaan ta ta6 do Iisa Masi. Ooyonco do gee kuuk goy do geriy ka Aristobuul. ¹¹ Ooyonji do Herodiyoon kaak jaamar ho do gee kuuk aamin do Rabbiner kuuk goy do geriy ka Narsiis. ¹² Ooyonco do kun Tripen in Tripoos kuuk gina riy do Rabbine ho ooyonti oki do baar Persiid taat nu elgiyo. Taar oki gin riy dakina do Rabbine. ¹³ Ooyonji do Rupuus kaak sinji ale do riy ta Rabbine ho do yaaco taat gaayintu ar nu ron ka adti. ¹⁴ Ooyonco do kun Asinikrit, Plegon, Hermees, Patrobaas, Hermaas ho do sinja kuuk numa in nuura. ¹⁵ Ooyonco do kun Piloloog in Juliy, Neere in booy ho do Olimpaas in do gee ku Bunji okiŋco kuuk numa in nuura.

¹⁶ Ooyon benanniko in gine ka cuud ar sinja kuuk tacco rakki. Eglizna ku Iisa Masi okiŋco ooyko dakina.

¹⁷ Gem kol sinjay, nu taayaako a kuu goye godom min gee kuuk poocaag bilde kaak ku gastu. Ka seener, in pociŋco-ak, nu eeraag gee kuuk aamine ho nu jaagag min botol taat samaane. Gee nuur-ak, cimon kayko minnino. ¹⁸ Gee ar nuur-an, nuur ginno riy do Rabbinte Iisa Masi. Nu as tee aditco di. In kaawinco kuuk gala ho pulus-pulus-ak, nu caaciyaag gee kuuk ibanno maanna. ¹⁹ Karaamin taat ku karmiyiig Rabbin-at, gee okiŋco ibingita. Ansii ko, adir gintu portiko do bi kanjo. Kar gay, nu raka kuu gine ilim taat kuu ibine taat samaane ho kuu etire serek min taat

samaanno a kuu kuuniye *cawar. ²⁰ Dak ko sood di, Bun ka aapiyer yaa riginin *Seetanne ho kuuji jaawe kaaci.

Barkin ta Rabbinte Iisa Masi yaa goye in kun okinjo !

²¹ Timote kaak ni giniy riy sawa, ooyko. Lisiyuus, Jaason ho in Sosipateer kuuk jaamar oki ooyko.

²² Ho nun Tertiyuus, gay siirindi ka Pool do maktumne-anta, nu ooyko in sin ku Rabbinte.

²³ Gayuus kaak nu goyiy do geriy-an sa, ooyko. Do geriy ko, Egliz okinji numiyo. Erast kaak dummiyaag malle ka geeger ho in sinje Kartuus oki, ooyko dakina.

²⁴ [Barkin ta Rabbinte Iisa Masi yaa goye in kun okinjo ! *Aamin.]†

Oziliik ta ba aaro

²⁵ Ozilinten Bun ! Uudin ta Kabarre ta Gala taat nu gaariy-anta, na gin gudurre taat nec yaako denrinjo do imaanko. Kabarre-at, ta kaaw taat do bi ka Iisa Masi ho ta baynaag maan kaak Bun rakiy gine, kaak cigil elgin in elgina. ²⁶ Kar din gay, Bun baynig ko waran in kaawin kuuk nabiinna siirtu a gee okiŋco yaa ibinin ar Bun kaak goy doo rakiyo. Paa ko, nuur kuuk ibinga-ak gin botol taat nuu aamine do Bundi ho nuu karmiyinji. ²⁷ *Darjin do Bun kaak keeji di gin ilim ! Darjin loci in Iisa Masi, elgin in elgina ! *Aamin.

† 16:24 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

1 Korentiyeen

Maktumne ta awalle taat Pool siirtu do gee ku Korent Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do kretiyeenna kuuk goy do geeger ka Korent. Do wiktin taar-at, geeger naar-ak, sinji ale ho geenji sa dakina. Na goy do biy ka barrer. Do wer-ak ko, nu iyiy gamin min aar barrer, nu taajiriyo. Inj tajirco-at ko, nu miintu inj malle. Ay gem di iciy pikirre inj abaadin taat na rakiy di ho dakina gina jookumo. Gee ku Eglizdi-ak eer benannico. Kar Pool gay leesaaco ho na raka numin werco rakki. Na rakaaco gaare maman nuu ice goye ka kretiyeennar do datik ta gee kuuk ibanno Bunj.

Ooy ta awalle

¹ Nun Pool kat siiraat maktumne-anta. Inj niyin ta meenji Bunj, na kolintu a naa kuuniye *paliine ka Iisa Masi. Inj sinje Sosteen, ² ni ooyaako kunj gee ku *Egliz ka Bunji ka Korent. Kunj num inj Iisa Masi ho do bi naar-ak ko, kuu kuuniye *cawar do unji. Na kolinjo a kuu kuuniye geenji. Ampaa di oki, na koliig gee okinjo kuuk ala inj sinj ku *Rabbinte Iisa Masi do ay wero. Naar ko Rabbin kanjo ho kante oki. ³ Tatte Bunj inj Rabbin Iisa Masi yaako barkiyinjo ho yaako iye aapiye.

Barkin taat Bunj beriy do geenji

⁴ Nu ozilaag Bunj doo do bi kanjo do barkin taat na beriiko min ku numtu inj Iisa Masi. ⁵ Do bi ka numinjo-ak ko, Bunj barkiyinjo do ay maanna, na barkiyig kaawin okinjo kuuk ku kaawiyo ho inj ibinjo oki. ⁶ Naar-ak gaara kadar wiktin taat nu kaawiiko do bi ka Iisa Masi, ku obit kaaw-at samaane do gelbinko. ⁷ Paa ko, min bere okinji kaak Bunj beriy do geemir, yoo rakki sa armaakonno loko, kunj kuuk yoka asinji ka Rabbinte Iisa Masi. ⁸ Naar ko yaako denrinjo kuu goye bombo yoo do gaase ka duniiner. Paa kat, do yiriy taat Rabbin Iisa Masi yaa yeepe-ak,

nu gasaakonno oorin tak-tak. ⁹ Bunj kaak kolinjo a kuu nume inj ronji Rabbinte Iisa Masi, na necaat tak taat na kaawiyo.

Eere ka gee ku Egliz ka Korent

¹⁰ Gem kol sintay, nu kaawaako inj sinj ku Rabbinte Iisa Masi a kaawko yaa gine rakki di nam eere sa goyaado datikko. Nu raka a gelbinko ho pikirriko yaa kuuniye rakki. ¹¹ Ka seener, gem kol sintay, nu kaawiiko ampa-ak asaan gee daarin min ger ka boote Kilowe kaawdu kadar kaawko bagdo. ¹² Nu kaawiit kaaw-an, asaan minninko, gee daarin diya aman : « Nin-an gee ku Pool », daarin a « Nin-an gee ku Apoloos », daarin a « Nin-an gee ku Piyer » ho daarin a « Nin-an gee ku Iisa Masi ». ¹³ Iisa Masi, naar rakki di. Ku pakira a gii gedire eerin gee kuuk num inj naara walla ? Na nun Pool kat kaak nu doodtu ka etor do bi kanjo walla ? Nu *batiziyinjo inj sinj ku meendu Pool walla ? Ha'a, paado ! ¹⁴ Nu dela barkin do Bunji do bi kaak nu bal batiziyee yoo waan minninko, illa Krispuus inj Gayuus di. ¹⁵ Naar-ak, waan gediraado kaawe a nu batiziyig inj sinj kunto. ¹⁶ Way, nu batiziyig oki Stepaan inj geenji kuuk goy do geriy. Kar gay, nu haraydo kadar nu batiziy waan ka pey. ¹⁷ Asaan Iisa Masi balnu naamindu a naa batiziyee gee. Kar gay, na naamintu a naa gaarin Kabarre ta Gala do geemir. Ya nu gaara Kabarre ta Gala, nu kaawa inj kaawin kuuk melen di, nu kaawdo inj kaawin kuuk gee yaa kaawe a nun kat gin ilim. Yampa, muutuy ta Iisa Masi taat ka etor yaa gine ar maan ka maala.

Iisa Masi ko gudurre ho ilim ta Bunji

¹⁸ Do gee kuuk tara zinjo, kaaw taat do bi ka muutuy ta Iisa Masi ka etor, taar ginno baati. Kar do ginte kuuk Bunj jilaate gay, kaaw-at, taar gudurre ta Bunji. ¹⁹ Asaan nu siir do Kitamner aman : « Nun, naa rawtin ilim ta gee kuuk iban kaawna ho naa pocij ibine ka gee kuuk iban gamna. »* ²⁰ Ampa-ak, gee ku duniiner kuuk iban kaawin-ak, moo kat nuura ? Moo nuur

* 1:19 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 29.14.

kuuk iban *gaanuun ka *Yuudinnar-aku ? Moo kat gay meelol-aku ? Buñ kat gaar kadar ilim ta duniiner-an, taar ar maan ka maala. ²¹ Ay maanna, Buñ ginaag in ilim ta meenji. Kar gee ku duniiner gay, in ilimco, ñu bal ibinin Buñ in ilimji. Do bi ñaar-ak ko, Buñ ictu niyine in ilim ta meenji a ñaa jilin gee kuuk aamin do kaaw taat gee ku duniiner talaat ar maan ka maala. ²² Yuudinna raka tale gamin kuuk ajbay ho Grekna gay bariya ilim ta duniiner. ²³ Kar nin gay, ni gaara kaawo taat a *Masi kaak Buñ dobtu, ñu doodig ka etor. Kaaw-an, Yuudinna a ñu dorintido ho Grekna gay talaat ar kaaw ta bal baati. ²⁴ Kar do ñuur kuuk Buñ dobtu a ñuu kuuniye geenji gay, ya ñu *Yuudinna wal Yuudinnado oki, Iisa Masi-ak ko gudurre ho ilim ta Buñdi. ²⁵ Asaan ya gee pakira a Buñ gin maan ka bal baay oki, maannay-ak pakgit ilim ta geemir serek. Ya gee tala kadar maan kaak Buñ ginny-ak ginno gudurre, in gudurrey taat ginno-at oki, ta pakgit ta geemir serek.

²⁶ Gem kol sintay, kun kuuk Buñ kolinjo, pakiron. Dakin minninko gin ilim do unco ka geemir walla ? Dakin minninko gin gudurre walla ? Dakin minninko baaco tiya meennaw walla ? Ha'a, ginno ! ²⁷ Kar gay, Buñ dobig ñuur kuuk ginno ilim do unco ka geemir a paa kat, ñuur kuuk gin ilim-ak yaa gaage maala. Buñ dobig ñuur kuuk ginno gudurre do unco ka geemir a paa kat, ñuur kuuk gin gudurre-ak, sokañ yaa deenco. ²⁸ Buñ dobig ñuur kuuk gee talaag ar maan ka maala, ñuur kuuk gee yilaagu ho ñuur kuuk masaakanna a paa kat, ñaa cillin goye ka geemir kaak ñu talaag ar ña ta6. ²⁹ Buñ gintu pa-ak, asaan yoo waan sa gediraado dapile do unji. ³⁰ Kar Buñ gay numinte in Iisa Masi ho in ñaar di, Buñ gaariite ilimji. In Iisa Masi ko, Buñ gininte a gii kuuniye sellen do unji, gii kuuniye geenji kunji ho ña jilaate min do zunuubinnite. ³¹ Ar taat ñu siirtu do Kitamner aman : « Ñaar kaak dapilaw-ak, illa ñaa dapile in maan kaak Rabbin gintu. »†

2

Gaare ka kaawor in gudurre ta Ruwwin ta Buñdi

¹ Gem kol sintay, wiktin taat nu asiiko a naako gaarin maan kaak cigile kaak Buñ bayniite-aka, nu bal gaarin in kaawin kuuk diya meya ho nu balko kaawe ar tatkaw kaak iban gamin dakina. ² Kar gay, wiktin taat nu goyiy in kunjo, illa nu ic niyine a naako kaawe do bi ka Iisa Masi di in muutuy taat ka etor. ³ Do wiktin taar-at, nu bal gine gudurre taat naa gine riy samaane ho kolaw unjidu nam nu aziraw. ⁴ In kaaw taat nu kaawiiko, nu balko gaarin kaawat in kaawin ku ilimdi a taa obin kayko. Kar gay, ta Ruwwin ta Buñdi kat gaarko gudurrity. ⁵ Ansi-ak, ta ilim ta geemirro kat ñaaminjo ku aamintu do Iisa Masi. Kar gay, ku aamintu-ak, asaan ku talit gudurre ta Buñdi.

Ilim ta Buñdi

⁶ Kar gay, nin oki, ya ni bilda gee kuuk darse do imaan, ni bildaag do bi ka ilimdi. Kar ilim-at gay, taar ta duniinerro ho ta asdo min agindaw ku duniiner. Agindaw-ak, ñuur asa ide. ⁷ Kar gay, ilim ta Buñdi taat ni kaawiy-an, taar ilim taat cigil awalle ho gee bal ibininti. Min Buñ bal kilgiyin misa duniin di, ña siyit ko ilim-ata a ñaate unjinte do *darjiney. ⁸ Min agindaw ku duniiner-an yoo rakki oki bal ibinin ilim-ata. Yampa, ya ñu ibinta, *Rabbin gay darjiner, ñu doodaagdo ka etor. ⁹ Kar gay, ar taat ñu siirtu do Kitamner aman :

« Maan kaak yiriy rakki gem bal talin in odoy,
 ña bal dorin in dengey
 ho ña bal pakirin do kaay,
 Buñ siyig do ñuur kuuk elgiga. »*

¹⁰ Sando, maan kaak cigile-an, Buñ baynintin in Ruwwiney. Asaan Ruwwin ta Buñdi, taar ibingig ay maanna, nam ka Buñdi kaak cigile oki. ¹¹ Ginno waan kaak ibingit pikirre ta gemor, illa ruwwin ta meenji. Ansi-ak, ginno waan kaak ibingit pikirre ta Buñdi, illa Ruwwin ta meenji Buñ. ¹² Gintey gay bal gase ruwwin taat asa min do duniiner-anta. Kar gay, gi gas Ruwwin taat asa min do Buñdi. Paa kat, gii

† 1:31 Wer ka gase kaawor do Zeremi 9.23. * 2:9 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 64.3.

ibiniñ maan kaak Buñ beriite in barkiney. ¹³ Gamin-an, ni kaawgigdo do geemir in bilde kaak asa min ilim ta geemir. Kar gay, ni kaawa in bilde kaak asa min Ruwwin ta Buñdi. Ansii kat, ni gaariy baat ta seen ta Ruwwin ta Buñdi do gee kuuk gasit Ruwwin-ata.

¹⁴ Gem keeji di gediraado gasin seen taat asa min Ruwwin ta Buñdi. Loci-ak, na talaat seen-at ar maan ka bal baay ho na gediraado ibininti. Gem yaa ibininti-ak, illa in Ruwwin ta Buñdi ja. ¹⁵ Gem kaak gin Ruwwin ta Buñdi nec ibine baaco ta gamin kuuk samaane in kuuk samaanno. Kar gay, ginno gem kaak nec gaase baay tanji. ¹⁶ Ka seener gay, nu siir do Kitamner aman :

« Waa ibingit pikirre ta Buñdi ?

Ho waa kaak nec taayinji ? »†

Kar ginte gay gin pikirre ta Iisa Masi.

3

Riy ta gay riyor ku Buñdi

¹ Gem kol sintay, wiktin taat nu 6aawiiko, nu bal gedire naako kaawe ar ku gee kuuk jaawa in Ruwwin ta Buñdi. Kar gay, nu kaawaako ar ku gee ku duniiner di. Do imaanko taat do Iisa Masi, ku ar koogin ku naada. ² Ansii ko, nu bildinjo in kaawin kuuk melen di ar see ka buwi. Nu balko bildinjo in kaawin kuuk rada ar tee ka ander, asaan ku gediraado ibiniñco. Yoo din oki ku gediraado misa, ³ asaan ku goy misa ar gee ku duniiner. Ka seener, ku hasuudinay ho ku kaasuma benanniko. Ampa-ak gaara kadar ku ar gee ku duniiner ho goyinjo sa ar ka geemir di wal maman ? ⁴ Ya gem rakki kaawa aman : « Nun gem ka Pool » ho ka pey aman : « Nun gem ka Apoloos », naar-ak gaarro kadar goyinjo ar ka geemir di walla ?

⁵ Ya ku bariya baaco, Apoloos kat waa, ho Pool gay waa ? Seertini, ni gay riyor ku Buñdi di. Buñ naaminti a kuu aamine do Iisa Masi. Ni gina riy taat Buñ berinti di.

⁶ Nun Pool, nu gaarkon kaaw ta Buñdi ar gem kaak taat eto. Apoloos gay, gaayaako in bilde ar gem kaak leegi amay do et kaak nu taattu-aka. Kar na Buñ kat maadga.

⁷ Ampa-ak, naar kaak taate ho naar kaak lee amay, seerco, nuur geen di. Illa Buñ keeji di tatiko, asaan naar di maadig et-aka. ⁸ Naar kaak taate in ka lee amay, nuur sawa di. Ay gem di, Buñ yaaji bere haginey uudin ta riyoy. ⁹ Asaan seertini, ni gay riyor ku Buñdi ho kun gay ar morgo kaak na gawniyo.

Pey, ku ar ger kaak Buñ piniyo. ¹⁰ Nun gay ar gem kaak gin ilim ho kaak iban pine geray. In barkin taat Buñ beriidu, nu teesiit baay ta gerdi do werko ho waan ka pey astu piniñ ger-aka. Kar gay, yaman ay gem di yaa pakire maman naa pine do baay ta ger-aka. ¹¹ Asaan baay ta gerdi, naar Iisa Masi ho waan gediraado diye ta pey. ¹² Nuur kuuk pina do baa ta ger-aka, daarin yaa pine in daabne, wal in poddine, wal in dambay kuuk kaalne ho daarin gay yaa pine in atay, wal in balgiga, wal in idam.

¹³ Yiriy taat Buñ yaa dukume seriine, ay gemo, riyoy yaa bayne waran. Yiriy taar-at yaa ase in ako ho ak-at yaa gaare riy ta ay gemo, ya ta samaane wal ta samaanno. ¹⁴ Ya waan pin do ger-aka ho wer kaak na pintu-ak kat ak taggigdo, Buñ yaaji berin haginey. ¹⁵ Kar ya ak-at teeyig gay, riyoy-at uc maala. Gem-ak, Buñ yaa jilinji. Kar gay, naa gine ar gem kaak dob kiyiw min do aki in pisinji ku orok.

¹⁶ Ku iban tam kadar kun ko *ger ka Buñdi ho Ruwwin ta Buñdi goy do gelbinko wal maman ? ¹⁷ Ya waan kaak nigaag ger ka Buñdi, Buñ yaa idinji oki. Asaan ger ka Buñdi, naar *cawar ho kun ko ger ka Buñdi-aka.

¹⁸ Dakon caaciyenno zinikiko : minninko-an, ya waan kaak pakira kadar na gin ilim do unjo ka gee ku duniiner, illa naa pocin ilim taar-ata. Paa kat, naa gase ilim taat ta6. ¹⁹ Asaan ilim ta gee ku duniiner, do unji ka Buñdi, taar bal baati. Ka seener, Kitamne kaaw aman : « Gee kuuk gin ilim, in neendaw ta maaniico di, Buñ yaa obin ar nu obiy kumin ku yeero in dada. »*

²⁰ Kitamne kaaw pey aman : « *Rabbin Buñ ibingit pikirrico ta gee kuuk gin ilim ho na iban kadar taar bal baati. »† ²¹ Ampa-

† 2:16 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 40.13.

* 3:19 Wer ka gase kaawor do Zoob 5.13.

† 3:20 Wer ka gase

kaawor do Soom 94.11.

ak, dakon pisiriyenno in sin ku gemor, asaan okinco-an, nuur kunjo : ²² nun Pool, Apoloos ho in Piyeer, okintini, ni kunjo. Duniine, goye, muutu, gamin kuuk goy dinka ho kuuk yaa ase neginda, okinco kunjon di. ²³ Kar kun gay, kun gee ku Iisa Masi ho Iisa Masi gay, naar ka Bunji.

4

Taayik ta Pool do gee ku Korent

¹ Nu raka a kuuni tale, nun Pool in Apoloos, ar gay riyor ku Iisa Masi, ar nuur kuuk Bun berco riyo a nuu imilin maan kaak na cigiltu awalle do geemir. ² Ya nu ber riy do gemor, illa naa gaare kadar na nec nu amniyinji. ³ Do tanto gay, ya kun kat dukumaadu seriine wal gay dukume seriiner oki, taar-at ginaadudo maanna. Nun meendu oki dukumaado seriine do kaar, ⁴ asaan adir osgitdo maan kaak nu nigtu. Kar gay, in taar-an oki, gaarro kadar nu goy goye kaak in botiliy do unji ka Bunji. Ka dukumaadu seriin-ak, naar *Rabbin Bun. ⁵ Do bi naar-ak ko, ya Rabbin Iisa Masi bal yeepe misa, dakon dukumenno seriine. Kar wiktin taat na yeepe, gamin kuuk cigil do gondikor, naa imilinco waran, in pikirre taat cigil do gelbin ka geemir oki. Ampaa ko, ay gem di yaa gase oziliikay min do Bunji.

⁶ Gem kol sijtay, do paydin ta maaniiko kat nu kaawtu do bi kanto in ka Apoloos a niiko gaare kun oki yaa gine pa. Nu raka a kuu ibine baati ta maliy taat gee ibingit-anta. Maliy-at aman : « Waan yaa amilenno kara min botol taat Kitamne gaartu. » Nu kaawiy ampa-ak, asaan nu rakaado kuu pisiriye aman : « Nun aada gem kaak tatik aale, kin gay aada ka maala. » ⁷ Maa di ki pakiriy a ki pakgig eenjin ? Gamin okinco kuuk ki gintu-an, waa berjingu ? Na Bun doo di ? Di ya pa-ak, maa di ki pisiriyiy ar nu baljin berin bere ?

⁸ Talon kate ! Ku pakira a ku ginig ko gamin okinco. Do botol ta Bunji, ku pakira a ku deet ko gay gamnar. Ku pakira a ku teet ko meennaw. Hey kunjo-an ! Ya ka seener, ku teet meennaw, nin paliinna oki yaa teen in kunjo. ⁹ Nu kaawiy ampa-ak, asaan nin kuuk paliinna-an, nu pakira

a Bun leenti aar ta geemir tak-tak. Ni ar gee kuuk nu obig a nuu deenco do unco ka geemir. Ampa-ak, gee ku duniiner okinco yaa talin taabinni nam *dubal ku Bunji oki yaa tale. ¹⁰ Ni oliyay do saan ta Iisa Masi, kar kun gay pakira a in Iisa Masi, ku gin ilim dakina ! Ni ginno gudurre, kar kun gay pakira a ku gin gudurre dakina ! Gee dakina pooaani, kar kun gay pakira a nu jaalaag sinjo ! ¹¹ Nin gay, yoo dinka mey diyaani, ibin sa obinti ho ni bal gine kesuune oki. Gee koocaani ho nu atkaani min ay wero. ¹² Ni gina riy in soriyni a nii gase tee ka binjini. Gee waraani ho nin gay barkiyaagu. Nu taabiyaani ho nin gay subira di. ¹³ Nu diyaani kaawin ooma ho nin gay telkaaco in taat ool di. Yoo dinka, gee yilaani pakgig gamin okinco kuuk Bun kilgiyту. Nu talaani ar maan kaak nu orig ka suusi.

¹⁴ Nu balko siirin kaawin-an a sokaan yaako deenjo. Kar gay, gem kol kooginay kuuk nu elgiyo, nu siirig a naako taayinjo. ¹⁵ Asaan ya ku gin gee dakina kuuk bildaako do bi ka Iisa Masi oki, takko naar rakki di. Wiktin taat nu iyiiko Kabarre ta Gala, nu gintu takko do goyinjo kaak do Iisa Masi. ¹⁶ Do bi naar-ak ko, nu taayaako a kuu ice botilil. ¹⁷ Paa ko, nu naamikon Timote. Naar ar rondu do imaan. Nu elgiga ho na gina riy ta Rabbine in botilti. Nu bildiig gee kuuk do *Egliznar okinco a maman nuu goye do botol ta Iisa Masi. Nu naamiig Timote a naako gaare pey maman nu garkiyig gee a nuu goye do botol-ata.

¹⁸ Gee daarin minninko pakira a nu asaakonno pey. Ampaa ko, nu dapiltu aale. ¹⁹ Kar gay, ya Bun kat pildu botol, kodok di naako baawe. Ya nu ot do werko, nu raka tale riy ta gee ku dapilaw-aku. Nu raka ibine ya ka seener, nu gin gudurre ta Bunji wala nu kaawa maalan di. ²⁰ Asaan do *Meennaw ta Bunji, kaawin kuuk maalan di-ak, nuur ginno werco, illa riy taat in gudurre ta Bunji. ²¹ Kar kun gay, ku raka maa ? Ku raka naako baa in ele ho in dalullaw, wal naako ice donkilo ?

5

Gee kuuk aamine in kuuk baaya munjam

¹ Ay wero, nu dora gee kaawa a ku gin maan kaak patiy kaa. Gem rakki minninko weya in daaciy ta tacco. Way, maan naar-an, gee kuuk ibanno Bun din sa gingigdo. ² In taar-an oki, ku dapiliy di-ak maman ? In maan kaak kuuniyaw-an, zer kuu gonde dakina ho kuu atkin gem-ak min do datikko. ³⁻⁴ Nun gay, ya nu serek minninko oki, ar nu goy do datikko ho kelmol sa in kunjon di. Naar-ak, nu dukumji ko seriin in sin ku *Rabbin Iisa Masi do gem kaak ginig maanna-anja. Kunjo oki, do wiktin taat ku nume ho kelmol goy in kunjo, dukumonjit seriin-an in gudurre ta Rabbin binte Iisa : ⁵ beron gem-ak do *Seetanner a ziy kaak goy kaak do zunuubinnar-ak yaa nige. Paa kat, do yiriy taat Rabbin binte Iisa Masi yaa yeepe, naa gedire gase jile ka ruwwiney.

⁶ Dapilinko-ak, naar ginno baay tak-tak. Ku ibanno ga ? Ya waan gina mappa, na liya gel sood di, kar okinji, na uciy gusus. ⁷ Gel-at, taar ar zunuubinna kuuk goy do datikko. Naar-ak, rason zunuubinna-ak serek a kuu kuuniye pey *cawar do unji ka Bunji. Ka seener, ku kuuniyitu ko cawar-ak, asaan Iisa Masi mat do bi kante ar ron tamgi kaak nu bertu *satkin awalle do iidin ta *Paakdi. ⁸ Do bi naar-ak, goyinte ar gee kuuk awalle iidiyitu iidin ta Paak in gelbin ka cawar ho in seene. Yampa, dakinte goyenno ar nuur kuuk iidiyiit iidin-at in zunuubinna ho in jookumuwo-ata.

⁹ Do maktumner taat nu siiriikon dak ko, nu taayinko a kuu goye serek min gee kuuk goyico jookumo. ¹⁰ Nu kaawiy ampa-ak, nu kaawdo do nuur kuuk jookumo ho bal aamine misa do Iisa Masi. Nu kaawdo a kuu goye serek tak-tak min gee-aku, nuur kuuk atka tamaanaw ta duniiner, kuuk kokinay, kuuk abdiya margina. Ya ampa-ak, illa kuu rasin duniine ! ¹¹ Nu kaawa do bi ka nuur kuuk kaawa a nu sintiko do Iisa Masi, kar goyico gay jookumo. Nu atka tamaanaw ta duniiner, nu abdiya bunay, nu wara gee, nu sakriyaw ho nu kokinay. Goyon serek min gee-aku ho dakon teenno bat in nuura. ¹²⁻¹³ Nuur kuuk bal aamine misa do Iisa Masi gay, na nunno kat yaaco

dukume seriine, illa Bun meenji. Kar do nuur kuuk aamin ko do Iisa Masi gay, ku gin botol taat kuuco dukume seriine. Asaan nu siir do Kitamner aman : « Atkon gem kaak jookumo min do datikko. »*

6

Sinta sakkiyaado enco do unco ka gee ku duniiner

¹ Kar ya minninko rakki gin kaaw in sinji, maa di na gediriy iyin do unco ka gee ku duniiner a nuuco talin kaawco ? Samaan-ak zer naa iyin do unco ka gee ku Bunji kat kuuk yaaco talinti. ² Ku ibanno kadar nu gee ku Bunji kat kuuk asaaco dukume seriin do gee kuuk do duniiner okinco walla ? Kar zer ya kun kat kuuk yaaco dukume seriin-ak, maa di ya ku gin kaaw kapak di, ku gediriydo talinti. ³ Ku ibanno ga ? Na ginte ko kuuk yaaco dukume seriin do *dubal ku Bunji. Kar zer ya ta ampa-ak, maa di gi gediriydo talin kaawin kuuk do duniiner-anta ? ⁴ Kar gay, ya ku gin kaawin ar nuur-anju, maa di ku iyig do nuur kuuk gee ku *Eglizdi talaagu ar maan ka maala ? ⁵ Soka daggonno walla ? Minninko-an kat ginno tak-tak gem kaak gin ilim ho nec talin kaawin ku sinta kuuk aamin do Iisa Masi walla ? ⁶ Kar kunjo, minninko rakki iyiy giji do unco ka gay dukume seriiner kuuk ibanno Bun-ak gay maa ?

⁷ Ka seener, do datikko, ku gin ko gee kuuk sakkiya sintico. Naar-ak gaara ko kadar binjiko gallo do unji ka Bunji. Ya gem gingikonno gamin kuuk in botilco, kuu subire guna min kuu iyin do unco ka gay seriiner. Ya gem soka gaminko oki, kuu rasin guna min ku sakkiyinji. ⁸ Kar sando, kun maaniikon gay gina gamin kuuk in botilcodo. In raade, ku tiyaag sintiko kuuk aamin do Iisa Masi ! ⁹ Ku ibanno ga ? Nuur kuuk gina gamin kuuk in botilcodo unjaado do *Meennaw ta Bunji. Dakon caaciyenno zinjiko ! Ibinon tam kadar gee kuuk baaya munjam, kuuk abdiya margina, kuuk kokina miday wal daad kara, kuuk delesinay, ¹⁰ kuuk kokinay, kuuk atka tamaanaw ta duniiner, kuuk sakriyaw, kuuk wara gee, kuuk gaama

* **5:12-13** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 17.7.

gamin ku geemir, okiŋco-aŋ unjaado do Meennaw ta Bun̄di. ¹¹ Ampaa ko, awalle minninko daariŋ gingiyo. Kar diŋ gay, ku gin ko *cawar do unji ka Bun̄di, ku gin ko geenji ho ku goy ko goye kaak in̄ botiliy in̄ siŋ ku *Rabbinte Iisa Masi ho in̄ gudurre ta Ruwwin ta Bun̄di.

Ziŋkite, ŋuur ku Bun̄di

¹² Gee daariŋ minninko kaawa aman : « Nu gin botol taat naa gine ay maan kaak nu rakiyo. » Kaaw-an ka seener, kar gay min gamin okiŋco-aŋ, daariŋ gaayaakonno. Nun oki, naa gedire kaawe aman : « Nu gin botol taat naa gine ay maan kaak nu rakiyo. » Kar gay, nu rasaado zir gamin-aŋ yaadu gedire. ¹³ Ku kaawa pey aman : « Tee, ŋaar ɓaa do adir ho ad sa, ŋaar yoka teen di. » Kaaw-an ka seener, kar gay, tee in̄ adi, Bun̄ yaa idiŋ seerco. Kar gay, Bun̄ bal giniŋ zi ka gemor a ŋaa ɓaaye munjam. Zi ka gemor, ŋaar do Rabbiner, ho Rabbin sa, ŋaar do zi ka gemor-aka. ¹⁴ Ka seener, Bun̄ kaak nooyig Rabbin Iisa Masi min do muuti yaate nooyinte, ginte oki, in̄ gudurrey ta meenji.

¹⁵ Ku ibanno ga ? Ziŋkiko, ŋuur ŋum in̄ zi ka Iisa Masi. Ampa-ak, ya waan wey in̄ azbiŋca, ar ŋa ic min zi ka Iisa Masi ho ŋa ŋumig in̄ kanti. Taar-at kuunaydo kat bat ! ¹⁶ Ku ibanno ga ? Gem kaak wey in̄ azbiŋca-ak, seerco, ŋu ŋum ar zi ka gem rakki. Ka seener, ŋu siir do Kitamner aman : « Seerco, ŋuu gine ar zi ka gem rakki. »* ¹⁷ Kar gay, gem kaak ŋum in̄ Rabbinte Iisa Masi, seerco, ruwwinco rakki.

¹⁸ Yaman, cimɔŋ kayko cat min ɓaaye ka munjam-aka. Zunuubinna okiŋco ku pey, ŋuur kara min do zi ka gemor. Kar gay, gem kaak ɓaaya munjam-ak, ŋaar gina zunuubinna do ziy ka meenji. ¹⁹ Ku ibanno ga ? Ziŋkiko, ŋuur ger ka Ruwwin ta Bun̄di. ŋaar Bun̄ kat berkonta ho ta goy do ziŋkiko. Ampa-ak, ziŋkiko, ŋuur kuŋkonno, ŋu ku Bun̄di. ²⁰ Bun̄ kappiy dakina a ku kuuniye geenji. ŋaar-ak, in̄ ziŋkiko-aŋ, zeedɔŋ kuu jaaliŋ siŋ ku Bun̄di kuwa in̄ ay maan kaak ku giniyo.

7

Taayiik ta Pool do bi ka obindi

¹ Diŋ naako yeepe kat do maan kaak ku siiriidu awalle aman : « Ya gem obaado daatik sa guna. » ² Kar gay, in̄ goye ka duniiner kaak jookum-aŋ, guna, ay gemo yaa obe daatik ta meenji ho ay geema yaa obe mitik ka meenti. ³ Ya ŋu obe, mitko newsaado kop do daaciy ho daatik sa newsaado kop do mitti. ⁴ Daatik gediraado gine maan kaak ta rakiy di in̄ zit ka meenti, asaan zit-ak, ŋaar ka mitti oki. Ho mitik sa gediraado gine maan kaak ŋa rakiy di in̄ ziy ka meenji, asaan ziy-ak, ŋaar ka daaciy oki. ⁵ ŋaar-ak, do danjilco, daatik pooaagdo mitti ho mitik sa pooaatdo daaciy. Kar gay, illa ŋuu deen ja kaawco a ŋuu deediŋ danjilco do wiktin sood di, ŋuu unje kayco do inde ka Bun̄di. Kar ya wiktin-at bire, ŋuu yeepe do danjilco. Yampa, ŋu gediraacodo do ziŋkiko, paa *Seetanne yaa gase botol taat ŋaa gecinco.

⁶⁻⁷ Do tanto gay, gee okiŋco yaa goye bal daadi ar nunu. Kar gay, nu kaawaakonno a kuu gine ampa. Kar ya ku raka gine pa, sokaŋ obaakonno. Ay gem di in̄ bere kaak Bun̄ beriiji : rakki, Bun̄ berji bere ka anka, ho ka rakki gay, ŋa berji bere ka pey.

⁸ Do ŋuur kuuk bal obe misa ho do murgilgal, nu kaawaaco a samaane ŋuu goye bal obe ar nunu. ⁹ Kar ya ku gediraakonno do ziŋkiko gay, ŋaar-ak, obonj. Ya ku ob-ak, guna min baykon di yaako deenjo.

¹⁰ Diŋ naaco kaawe do ŋuur kuuk ob ko. Maan kaak naa kaawe-aŋ (ŋa nununno di kaak kaawga, ŋa *Rabbin meenji) daatik rasaagdo mitti. ¹¹ Kar ya daatik rasig mitti gay, illa taa goye maala wal taa amre in̄ mitti, ho mitik sa, totiraatdo daaciy.

¹² Diŋ naaco kaawe do ŋuur kuuk pey. Kaaw-an (ŋa nunu kat kaawta, ŋa Rabbinno) ya siŋ rakki daaciy bal aamine misa do Iisa Masi ho ta ooy a ŋuu saaye, ŋaa totirintido. ¹³ Ampaa di oki, ya boo rakki mitti bal aamine misa ho ŋa ooy a ŋuu saaye, taa rasiŋjido. ¹⁴ Ka seener, mitik kaak bal aamine gay, do bi ka daaciy taat aamine, Bun̄ talaag ar ŋa mitti kaak taɓ do unji. Ampaa di oki, daatik taat bal aamine, do bi

* **6:16** Wer ka gase kaawor do Zeneez 2.24.

ka mitti kaak aamine, do unji ka Bunji, ta daaciy ta ta6. Pa-ak, kooginco oki, do unji ka Bunji, nu buuminno.

¹⁵ Kar gay, ya naar kaak bal aamine raka totiriika, naar-ak, nu totironj. Ampa-ak, nuur kuuk aamine, nu imil kayco. Kar gay, Bunj kolinjo a kuu goye do aapiyer.

¹⁶ Ku ibanno maan kaak yaa kuuniye. Kanj daatik taat aamin-anta, ka ibanno wal mitke yaa aamine ho naa gase jilej ga ? Kinj mitik kaak aamin-anja, ki ibanno wal daacin yaa aamine ho taa gase jilej ga ?

Goye ka gemor do unji ka Bunji

¹⁷ Do wiktin taat Bunj kolinjo, kunj goy goye kaak Rabbin Bunj weenjo. Ampa-ak, min kaaw taat nu kaawtu-anta, ay gemo yaa obin goyinji naar-aka. Naar-an ko taaye kaak nu taayig *Eglizna okinjo. ¹⁸ Ya gem kaak nu *dukumji ko selno do wiktin taat Bunj koliiga, illa naa goye paa di.*

Ya gem kaak nu balji dukume misa selno do wiktin taat Bunj koliiga, naa bariyenno botol bat ta nuuji dukume selno. ¹⁹ Ya nu dukumji selno wala nu balji dukume oki, ginaado maanna. Maan kaak samaan-ak, illa naa aade taat Bunj kaawtu do Kitamner.

²⁰ Illa ay gemo yaa obin goyinji kaak do wiktin taat Bunj koliiga. ²¹ Do wiktin taat Bunj kolinjin-ak, kinj berre walla ? Dak moyenno do taar-ata. Kar ya nu beraajin botol taat kii imile kaan-ak, ob baati.

²² Ka seener, berre kaak Rabbin Bunj koltu-ak, do unji ka Bunji, na imil ko kaay min berrinkaw. Kar naar kaak berredo do wiktin taat Rabbin Bunj koliiga, na berre ka Iisa Masi. ²³ Bunj kappiy dakina a kuu kuuniye geenji. Naar-ak, dakon ginenna berrin ku geemir. ²⁴ Ka seener, gem kol sintay, illa ay gemo yaa goye do unji ka Bunji ar goyinji kaak min Bunj koliiga.

Taayiika do nuur kuuk bal obe ho in murgilgal

²⁵ Do nuur kuuk bal obe misa, nu bal gine kaaw taat asa min do Rabbinte. Kar gay, in barkin taat Rabbin Bunj beriidu, naa taayinjo in kaaw taat nec nuu obin bombo.

²⁶ Do bi ka taabin taat dinj goy kaate-anta,

nu pakira a guna ay gemo yaa goye bal obe.

²⁷ Naar kaak gin ko daatko, naa totirintido. Naar kaak bal ginej gay, naa obenno. ²⁸ Kar ya ki ob gay, ki bal nige maanna do unji ka Bunji. Kar ya gemso kat obe, taar oki bal nige maanna. Kar nuur kuuk ob gay, taabinco yaa gine dakina do duniin-anta ho nu rakaado kuu aawin taabin-anta.

²⁹ Gem kol sintay, nu kaawiy ampa-ak, asaan wiktin taat Bunj beriite, taar sood di. Naar-ak min dinja, illa nuur kuuk gin daad-ak yaa gine riy do Bunji ar nu bal gine daadi. ³⁰ Nuur kuuk ala dinja, nuu gine ar nu allo. Nuur kuuk aaciyaw, nuu gine ar nu aacaydo. Nuur kuuk giduya gamna, nuu gine ar gamin-anj kunco.

³¹ Nuur kuuk atka tamaanaw ta duniiner, illa nuu atkenno tamaanaw-anta, asaan duniin taat dinj ku taliy-an, taar yaa bire.

³² Nu rakaado kuu ice kellimko. Naar kaak bal obe misa, naar ic kelmoy do gamin ku Rabbin Iisa ho na bariya botol taat naa gine maan kaak Rabbin rakiyo. ³³ Kar naar kaak ob daatik gay, naar ic kelmoy do gamin ku duniiner ho na bariya botol taat naa gine maan kaak daaciy rakiyo. ³⁴ Naar-ak ko, kelmoy deedu werin seera. Ampa ko, daatik taat bal gine mitko wala gemso oki, nuur ic kellimco do gamin ku Rabbin Iisa, asaan nu bariya botol taat nuu kuuniye geenji kunj in riyco ho in pikirrico. Kar daatik taat ob gay, taar ic kelimti do gamin ku duniiner ho ta bariya botol taat taa gine maan kaak mitti rakiyo.

³⁵ Nu kaawtu ampa-ak a naako gaayinjo, yampa, nu asiraakonno. Kar gay, nu raka a kuu gine maan kaak yaako kuuniyen di ho kaak yaako gaayinjo kuu aadin *Rabbin Iisa Masi in gelbin rakki.

³⁶ Ya waan minninko ogir gemso ho na taaya do obinti, kar na tala kadar ginit rada do gemso-ata wala na raka obinti asaan niyiney dakina do daatkuwti, naar-ak, illa naa obinti. Na bal nige maanna do unji ka Bunji. ³⁷ Kar gay, ya waan kaak ic niyin min do gelbiney a na obaado ho na wakaado gemsoy, ya nu bal asirinji ho na tala kadar naaji gedire do ziy, naar-ak,

* **7:18** 'nuu goye paa di' : Yuudinna daarin, ya nu dukumco selno, nu bariyiy pey botol taat nu giniy zinjico a gee yaa talin ar nu bal dukume selno. Nu giniy ansi-ak a nuu pocin abaadinco ho nuu ice ta pey.

na gin maan kaak samaane. ³⁸ Ansi-ak, waan kaak obit gemsoy-ak, gin maan kaak samaane, ho waan kaak bal obin tanji gay, gin maan kaak samaan paka.

³⁹ Daatik taat mitti goy in odinay, taar ginno botol taat taa obe mitik ka pey. Kar gay, ya mitti mate, naar-ak, ta gin botol taat taa obe mitik kaak ta rakiyo ya na gem ka Iisa Masi. ⁴⁰ Kar gay, do tanto, ya ta goy bal mitko, galilti yaa gine dakin paka ho nu pakira kadar kaawor-an asa min Ruwwin ta Bunji.

8

Taayiika do bi ka kum ka satkiner

¹ Din naako kaawe do bi ka kum kaak nu satgiytu do bunjiydi. Ka seener, ginte okinte, gi gin ibine. Ibine-ak naamaag gemo, na dapiliyo. Kar elen gay gaayaag gee, nu goyiy bombo do imaanco. ² Ya waan pakira a na iban maanna, naar-ak, na ibanno misa baay ta maanna-aka. ³ Kar naar kaak el Bunji gay, Bunji oki ibingig kadar na kanji. ⁴ Do bi naar-an, kum kaak nu satgiytu do bunjiydi-an, gi gin botol taat gii teenji wala kawwi? Gi iban kadar do duniiner-an, bunjiyay, nuur maan kaak maalan di, asaan Bunji, naar rakki di ho ginno ka pey. ⁵ Ka seener, gee kaawa a bunjiyay goy kuwa ka samaaner ho keder. Do gelbinco, nu abdiya bunjiyay dakina ho in rabbinnay oki. ⁶ Kar sando, loten gay, Bunji naar rakki di. Naar ko Tatte, na kilgiyig gamin okinco, ho do saan tanji ko, gi goyiyo. *Rabbinte oki, naar rakki di. Naar ko Iisa Masi. In naar di, gamin okinco goyiyo, ho in naar di oki, gi siikimiyo.

⁷ Kar gay, do datikko, goy gee daarin kuuk ibingitdo kaaw-anta. Yoo dinja, daarin, abdiye ka bunjiydi-ak goy di do kayco. Ya nu tiya kum ka *satkiner, nu pakira kadar kum-ak, nu dapsiyig do bunjiyay kuuk ka seener. Ansii ko, nu aawiy zinikico kadar nu *cawarro, asaan pikirrico sooda.* ⁸ Gamin ku teendi, nuur gaaydo gemo do unji ka Bunji. Ya gi taado, ginno maan kaak yaate arme, ho ya gi tiyaw oki, ginno maan kaak yaate gaayinte.

* 8:7 Gee nuur-ak, aditco osaw do maan kaak kuuniye do nuur kuuk aada botol ta Rabbini Iisa Masi.

⁹ Kun gin botol taat kuu teen gamin okinco kuuk ku rakiyo. Kar gay, yaman goyon godom, yampa, nuur kuuk bal gine gudurre do imaan yaa jage do saan tanjo.

¹⁰ Ka seener, ku gin ibine naar-anja. Kar ya gee kuuk pikirrico sooda talaako ku goy tee kum ka satkiner atta do ger ka marginar, nu pakiraado kadar nuur oki yaa tee walla? ¹¹ Ampa-ak, in ibininjo-ak ko, ku jagiig sintiko kuuk aditco seera, nu baay rawte. Kar gay, do saan tanjo ko, Rabbini Iisa Masi mattu. ¹² Naar-ak, ku gina maan kaak samaanno do sintiko-aku ho ku gurbiilit pikirrico taat sood-ata. Ansi-ak, ku gin zunuubinna do unji ka Iisa Masi. ¹³ Ampa-ak, ya tee kaak nu tiy di iyaag sindu na jagiy min botol ta Bunji, naar-ak, naa rasiin tee ka kumar tak-tak, asaan do saan tanto, nu rakaado sindu yaa jage min botol ta Bunji.

9

Hagin ta riy ta paliine

¹ Nun oki gin botol taat naa gine maan kaak nu rakiy di, wal maman? Nun *paliine ka Iisa Masi wal kawwi? Nu talig Rabbini Iisa Masi, wal nu bal talinji? Ya ku aamin in sin ku *Rabbini Iisa Masi-an wal in riy taat nu gintu do datikko doo di? ² Ya gee daarin pood ooye a nu paliine oki, lokon gay, nu paliine, asaan numinjo kaak ku numtu in Iisa Masi-ak gaara kadar ka seener, nu paliine.

³ Naako kaawe maman nu imiliy kaar do unco ka nuur kuuk diyaadu kaawo: ⁴ ni bal gine botol taat nii gase tee ho see in riy taat ni giniyo walla? ⁵ Ya waan minninko gin daatko ho ta aamine, na gin botol taat na jaawguwe riy in taara walla? Naar-an ko maan kaak paliinna kuuk pey ho in sintay ku *Rabbinte Iisa gintu ho Piyer oki. ⁶ Wal nunu in Barnabaas di kuuk yaa gase tee in soriyni walla? ⁷ Maa askirin cir kaak meenji di kappiya koyey? Maa gemir kaak taatgiy eto ho taado ronji? Maa gemir kaak gooyaw ho saado buwa?

⁸ Kaawor-an, taar pikirredo ta gemir di, *gaanuun ka Muusa oki kaaw pa. ⁹ Ka

seener gay, do gaanuun ka Muusa nu siir aman : « Berki kaak gina riy do morgor, dakon gootinjido biy a pa naa tee ganduulinna. »* Do pikirriko, Bunj kaawit kaawan do bi ka barkiydi walla ? ¹⁰ Ha'a, ya taabak, na kaawa do bi kani. Ka seener, naar kaak gawnaw ho naar kaak sedaw, seerco, nu diy kayco do maan kaak nuu gase. ¹¹ Ar gay luwor luwiy busumji do morgoy, nin oki gaarit kaaw ta Bunji do datikko. Naarak, ya ni pakira a nii gase maan minninko, ku talaag na dakin aale walla ? ¹² Ya gee ku pey gin botol do gaminko, naar-ak, nin gay gin paka, wal maman ? Kar in taar-an oki, nin balko indinjo a kuuni bere maanna. Kar gay, ni icit taabin okintiti a paa nii gine maan kaak yaa peyin Kabarre ta Gala ta Iisa Masi yaa sinje in unti.

¹³ Ku iban tam kadar nuur kuuk gina riy do ger ka Bunji gasa teenco min do riyco-at di ho nuur kuuk dapsiyaag malle kaak gee bertu *satkine sa gasaat haginco min do gamin kuuk nu bertu-ak di. ¹⁴ Paa ko, Rabbinte Iisa kaawtu oki a nuur kuuk riyco ta gaare Kabarre ta Gala, nuu gase teenco min do riyco-at di. ¹⁵ Kar nun gay, nu bal gine pa. Nu siirgitdo kaaw-an a kuudu naame maanna. Yampa, ya nu mata sa guna min naa inde maanna ! Ginno waan kaak yaa imilin maan kaak nu dapiliyanja. ¹⁶ Nu dapilaado do bi kaak nu gaara Kabarre ta Gala. Asaan Bunj berduut riy taat naa gaarin Kabarre-anta. Do gaayar ya nun kat gaargitdo Kabarre ta Gala-an do geemir. ¹⁷ Ya meendu kat dobit riy-anta, nu gin botol taat naa gase maan do koyer. Kar gay, na meendudo kaak dofta. Na Bunj kat berduut a naa gininti. ¹⁸ Naarak, maan kaak naa gase do koyer gay moo ? Maanna-ak, ta galal ta gaare Kabarre ta Gala maalan di. Ya nu gin botol taat naa gase maanna oki, nu boodaado do bi naaranja.

¹⁹ Nu gin botol taat naa gine maan kaak nu rakiy di. Kar gay, nu meendu ic niyine naa gine berre ka gee okinco a naa iye gee dakin aale, nuu aamine do Rabbin Iisa

Masi. ²⁰ Ya nu goy in *Yuudinna, nu ica goyinco a naa iyinco nuu aamine do Iisa Masi. Ya gaanuun baldi diye pise oki, wiktin taat nu goy datik ta gee kuuk gaanuun diyco pise, goyindu ar kanco a naa iyinco nuur oki yaa aamine. ²¹ Ya nu goy in gee kuuk aadgigdo gaanuun-ak sa, nu goy ar nuura a naa iyinco oki. Sando, ka seener gay, nu aadaag gaanuun ka Bunji, asaan nu karmiyaag gaanuun ka Iisa Masi. ²² Ya nu goy in gee kuuk bal gine gudurre do imaan sa, nu goy ar nuura a naa denrinco do imaanco. Ansii ko, nu goyiy in ay gemo ho nu giniy ay maanna a naa iyin daarin minninko a nuu gase jile. ²³ Riy okintit-an, nu ginaat a Kabarre ta Gala yaa sinje in unti. Ansii kat, naa gasin haginert taat ta kaawtu do unji ka Bunji.

²⁴ Ku iban tam kadar do kaasumindi, gee okinco gadaw kar gem rakki di yaa icin maan kaak nu diyico. Kunjo oki, gadon kuu icin maan kaak nu diyiko-aka. ²⁵ Gee okinco kuuk raka pakin eenco do gadir-ak, nuur taala zinjo ho nu gedirco do zinjo do gamin dakina. Nu giniy pa-ak a nuu icin maan kaak nu diyico. Sando, maanna-ak taayaado aale. Kar ginte gay, gi giniy pa-ak a gii icin maan kaak yaa goye doo. ²⁶ Ansii ko, do botol ta Bunji, nu gaddo munjam. Nun ar gem kaak kaasuma in kutpa ho menjido badam. ²⁷ Nu taabiyaag ko taabiye zir a naaji gedire. Yampa, nun meendu kaak gaarit kaaw ta Bunji do gee daarin-an oki, sinjo amilaado.

10

Gamin kuuk gee ku Israyeel gaariite

¹ Gem kol sintay, nu rakaado a ku ibinaado baay ta maan kaak kuuniy awalle do wiktin ta nabi Muusa. Do wiktin taarat, aginiyte okinco, Bunj diyco uce a taaco gaare botol, ho okinco, nu aaltu barre ka dindiko.* ² Okinco, nu gintu geenji ku nabi Muusa in *batiziye kaak nu batiziyig do ucer ho do barrer. ³ Nuur okinco tee tee kaak Bunj paayico min ka samaaner†, ⁴ ho okinco, nu see amay kuuk asa min do Bunji

* **9:9** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 25.4. * **10:1** Wer ka gase kaawor do Ekzood 13.21-22, 14.22-29. † **10:3** Wer ka gase kaawor do Ekzood 16.35. ‡ **10:4** Wer ka gase kaawor do Ekzood 16.4-35, Nombir 20.7-11.

oki. Amay-ak amila min do dambi kaak Bun beriico. Dambi-ak jaawa in nuura ho naar ko Iisa Masi.† 5 Kar anuwco gay, Bun dapin in nuura. Paa ko, nu mattu taruwsin do goosiner, do ay wer kaak nu baayiyo.§

6 Gamin kuuk asco do aginiyte-an yaate gaare botol taat samaane. Ampaa kat, gi diydo pey kayte do gamin kuuk samaanno ar aginiyte gingiyo. 7 Ampa-ak, dakon abdiyeno margina ar gee daarin minnino gingiy awalle. Ansii ko, nu siirtu do Kitamner aman : « Gee goyiy keder a nuu tee ho nuu see, kar nu uciy waare in daadi. »* 8 Dakinte baayenno munjam ar daarin minnino gintu. Min nu gintu paa di, do yiriy rakki di, gee orok seer in subba alip (23 000) mattu.† 9 Dakinte gecinjido *Rabbin Iisa Masi ar nuura. Gee daarin minnino gecga. Ek di aalin deeyiigu dakap.† 10 Dakinte gujumumenno do Bun di ar gee daarin minnino. Gee nuur-ak, *dubil ka Bun di gay dee geemir asiigu da.§

11 Gamin okinco kuuk asco-an yaate gaare botol taat samaane. Nu siirig do Kitamner a gii goye godom, asaan gi goy do wiktin taat ba aaro. 12 Ansii ko, gem kaak pakira a na pey bombo, illa naa goye godom pa naa gale. 13 Gece okinji kaak ku aawtu-ak, gee okinco aawaaga. Bun, naar kaawoy rakki di ho na ooyaado *Seetanne yaako gecinjo in gamin kuuk pakgit gudurriko. Kar do wiktin taat Seetanne geacaakon gay, Bun yaako bere gudurre a kuu gedirin gece-aka ho naako pile botol kuu imile kayko.

Peye min gamin ku marginar

14 Naar-ak, nu kaawaako gem kol sinjay kuuk nu elgiyo, abdiye ka marginar-an, rason serek. 15 Nu kaawaako ar nu kaawa do gee kuuk gin ilim. Kun maaniiko pakiron do kaawor-anta. 16 Pakirinte do tee kaak gi tiyo ho do see kaak gi siyo do wiktin taat gi num do bi ka Rabbin Iisa Masi. Ya gi nume, gi dela barkin do Bun di do bi ka *kordin ta barkiner. Wiktin taat gi siya min do

kordindi-ata, gi num in baar ku Iisa Masi ho wiktin taat gi deeda mappa gi tiyo oki, gi num in zi ka Iisa Masi. 17 Mappa, naar rakki di, kar ginten gay dakina. Tee ka mappar-ak gaara kadar ginte okinte ar zi ka gem rakki di.

18 Pakirinte oki do abaadin ta gee ku Israyeel. Ka seener, nuur kuuk tiya kum ka *satkiner kaak nu dapsiytu do wer kaak nu pintu in sin ku Bun di, nu num in Bun meenji. 19 Ka seener, ya nu num in Bun, naar-ak gaara kadar kum kaak nu bertu satkin do marginar wal margin maaniico, nuur oki gin paydine walla ? Ha'a, ginno ! 20 Kar gay, nu kaawaako, maan kaak nu beriy satkin do marginar, nu beraag do aaridnar, yampa do Bun dido.* Nun gay rakaado tak-tak kuu nume in aaridna. 21 Ku gediraado see kordindi ta Rabbin Iisa ho kuu see pey ta aaridnar. Ku gediraado kuu tee tee ka Rabbin Iisa ho kuu tee pey ka aaridnar. 22 Gi raka nige adiy ka Rabbinte walla ? Gi gin gudurre pakgiga walla ? Ha'a, kawwi !

Gine gamin kuuk yaaji bere darjin do Bun di

23 Gee daarin kaawa aman : « Nu gin botol taat naa gine ay maan kaak nu rakiyo. » Kaaw-an ka seener. Kar gay, min gamin okinco-an, daarin gaayaakonno. Gee-ak kaawa a nu ginit botol-ata, kar min gamin okinco-an gay, daarin gaayaakonno kuu sinje do botol ta Bun di. 24 Dakon pakirenno do maan kaak yaako gaayinjo kun maaniikon di. Kar gay, pakiron oki do maan kaak yaa gaayin eenjo.

25 Ku gin botol taat kuu tee kum okinji ka suuginer bal inde pa aditko yaa ose. 26 Ku gin botol, asaan nu siir do Kitamner aman : « Kida ho in gamin okinco kuuk goy do adiy, nuur ku Rabbin Bun. »†

27 Ya waan kaak bal aamine kolinjo a ku baa tee do geriy ho ku ooy kuu baawe, taan gamin okinco kuuk na beriiko bal inde, pa aditko yaa ose. 28 Kar gay, ya gem rakki

§ 10:5 Wer ka gase kaawor do Nombir 14.16. * 10:7 Gee-ak margico, nu siy berki ka daabner ho nu guniiji. Kar nu tiyo, nu siyo ho ba aar, nu waariy do unji ka margico-aka (Ekzood 32.6). † 10:8 Wer ka gase kaawor do Nombir 25.1,9. † 10:9 Wer ka gase kaawor do Nombir 21.5-6. § 10:10 Wer ka gase kaawor do Nombir 17.6-14. * 10:20 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 32.17. † 10:26 Wer ka gase kaawor do Soom 24.1.

kaawko aman : « Kum kaak ku tiy-an, ñaar gay marginar. » Ñaar-ak, dakonj teenno pey do saan ta gem kaak kaawaako ho in adiy kaak osaw-aka. ²⁹ Nu kaawtu pa-ak, asaan gem-ak adiy osaw, yampa nu kaawdo a aditko osa do bi ka kumar-aka.

Gee daarin yaa inde a ya ni gin botol taat nii tee tee kaak ni rakiy di-ak, maa di nii ice ta ñaar kaak adiy osaw-aka ho nii rasin ta maaniini ? ³⁰ Ya nu dela barkin do Bunji do tee kaak nu tiy-ak gay, maa di nuun osin pey do tee kaak nu dela ja barkine ?

³¹ Ampaa ko, ya ku tiyaw, wal ku siyaw, wal ku gina ay maanna oki, ginguwonj a kuu bere *darjin do Bunji. ³² Dakonj ginno tak-tak maan kaak yaa jage gee min botol ta Bunji, ya nu *Yuudinna, wal nu Yuudinnado, wal gee ku *Egliz ka Bunji. ³³ Goyonj ar nunu. Nu zeedaw a naa gine ay maan kaak yaa ajbiye ay gemo. Nu baraydo maan kaak yaan gaayin nun meendu di. Kar gay, nu bariya maan kaak yaa gaaye gee dakin aale a nuu gase jile.

11

¹ Iconj botol tanto ar nun oki ictu botol ta Iisa Masi.

Mitko in daatko do unji ka Bunji

² Nu ozilaako asaan ku pakira lotu do ay maanna ho ku karmiyaag taaye kaak nu taayinjo. ³ Kar gay, nu raka a kuu ibine maan rakki : Iisa Masi, ñaar goy kaay ka ay mitko. Mitko, ñaar goy kaati ka daatkor, ho Bunj gay, ñaar goy kaay ka Iisa Masi. ⁴ Do wiktin taat mitik inda Bunj wal ña kaawa kaawin kuuk asa min do Bunji, ya ña gootig kaay, ña karmiygigdo tatkuwiy Iisa Masi. ⁵ Kar gay, do wiktin taat daatik inda Bunj wal ta kaawa kaawin kuuk asa min do Bunji, ya ta bal gootin kaati, ta karmiygigdo ñaar kaak goy kaati. Ñaar-ak, sokañ yaa deenti ar kaati oode. ⁶ Ya daatik kat gootigigdo kaati gay, maa di duruwti oki ta dukumgitdo ? Kar ya daatik taat oode wal dukumit duruwti kat talaati sokiinda gay, illa ta gootguwinj kaati.

⁷ Ya mitik raka inde Bunj, ñaa isenno maan do kaay, asaan Bunj kilgiyig ar ñaara ho ña gaara *darjiney. Kar daatik gay, taar

gaara darjin ta mitkor. ⁸ Ka seener, Bunj bal kilgiyinj mitko min do daatkor, kar gay, ta daatik kat ña kilgiyiit min do mitkor. ⁹ Bunj bal kilgiyinj mitko do bi ka daatkor, illa daatik kat ña kilgiyit do bi ka mitkor.* ¹⁰ Ampaa ko, kaati ka daatkor-ak yaa goye goote. Ansi-ak gaara kadar ta karmiyaag kaak goy kaati ho *dubal ku Bunji oki yaa talinti.

¹¹ Taar-an ka seener. Kar gay, do goy-inte kaak in *Rabbin Iisa Masi, bal daatko, mitik goyaado, ho bal mitko, daatik sa goyaado. ¹² Asaan uudin taat Bunj kilgiyiit daatik min do mitkor, mitik oki, daatik kat weega ho okinjo, nu asa min do Bunji.

¹³ Kunj maaniiko pakironj ja. Do tanjo, ya daatik inda Bunj ho kaati bal goote-ak samaane walla ? ¹⁴ Ya ku talaat duniine, kuu ibine kadar mitik kaak rasit durwey bolok-ak, sokañ sa diyaaga. ¹⁵ Kar gay, daatik taat duruwti bolok-at, samaane, asaan Bunj bertit durwe bolok a taa goote kaati. ¹⁶ Kar ya gem kaak meeliit kaawan gay, ñaa ibine kadar do aadinni, nini wala *Egliz ka Bunji, ni rasgigdo daadi yaa abdiye bal goote ka kayco.

Tee ka Rabbiner

(Matiye 26.26-29, Maark 14.22-25, Luk 22.15-20)

¹⁷ Kar din do maan kaak naako kaawe gay, nu gediraado naako ozilinjo, asaan numinjo kaak ku numiy-ak iyaako nige kat dakina min siye. ¹⁸ Maan kaak awalle, nu kaawiidu-ak a ya ku nume, ku eera benanniko. Nu pakira kadar kaaw-an, seen oki yaa goye. ¹⁹ Ka seener, illa kuu eere benanniko, asaan ya ku erro-ak, manan gee yaa ibininj waranj nuur kuuk goy goye kaak in botiliy do imaanco ? ²⁰ Ansi-ak, do wiktin taat ku nume, tee kaak ku tiy-ak, dakonj diyenno a ña tee ka *Rabbin Iisa, ²¹ asaan do wiktin ta teendi-ak, ay gem di tiya maannay. Ansi-ak, gee daarin goyiy in meyco ho daarin gay sakriyaw. ²² Ku taado ho ku saado do geriyko walla ? Wal ku aanig *Egliz ka Bunji ? Ku raka sokañ yaa deenjo nuur kuuk bal gine maanna walla ? Di ku raka naako kaawe maa ? Naako

* **11:9** Wer ka gase kaawor do Zeneez 1.26-27, 2.18-23.

oziliŋko walla ? Ha'a, do bi ŋaar-aŋ, nu ozilaakonno tuk.

²³ Ka seener, an kaaw taat nu gastu min do Rabbinte Iisa Masi ho taat nu gaariiko awalle : Rabbinte Iisa Masi, do aando taat ŋuu berin do pise ka midir, ŋa ictu mappa, ²⁴ ŋa deltu barkin do Buŋdi, ŋa pirsiiiga ho ŋa kaawtu aman : « Ŋaar-aŋ zir. Nu beraakon loko. Ginguwoŋ paa kat kuu moyguwe bir. » ²⁵ Min ŋu teetu, ŋa ictu *kordindi ho ŋa kaawtu aman : « Kordindi-an gaara Jamaw ta marbinto taat Buŋ asiyo be in gee in baar kunto. Ay wiktin taat ku siyaata, ginguwoŋ paa kat kuu moyguwe bir. »†

²⁶ Ka seener, ay wiktin taat ku tiya mappa-aka, ho ku siya kordindi-ata, ku gaaraat muutuy ta Rabbin Iisa Masi do geemir. Ginguwoŋ paa nam yiriy taat ŋaa yeepe. ²⁷ Ampaa ko, gem kaak tiyaag tee ka Rabbin Iisa, ho siyaat kordindiy ar ŋu gamin ku maala, ŋaar-ak parik yaa zuŋke do kaay, asaan ŋa aaniig zi ho in baar ku Rabbin Iisa Masi. ²⁸ Ansi-ak, ya gem raka tee mappa-aka ho ŋaa see kordindi-ata, illa ŋaa pakireŋ ja do goyiŋji. ²⁹ Asaan gem kaak pakarro do zi ka Iisa Masi wiktin taat ŋa tiyaw ho ŋa siyaw gay, ŋaar-ak, ŋa meenji di zuŋkig parik do kaay. ³⁰ Do saan taar-an ko, minninko goy gee dakina kuuk raŋaw ho kuuk ziŋkico galcodo, ho daariŋ kuuk mate oki. ³¹ Ya ginte maaniite pakira do goyintek, Buŋ dukumaatenno seriine. ³² Kar gay, ya Rabbin Buŋ dukumaate seriine oki, ŋa taayaate a ŋaate diyinte do botildi a paa kat seriin taat yaa obin gee ku duniiner-at obiitenno.

³³ Ansi-ak, gem kol siŋtay, ya ku num do tee ka Iisa Masi-ak, yokon ziŋkiko. ³⁴ Ya gem kaak mey diyaaga gay, illa ŋaa teen ja do geriy. Paa kat, ya ku nune, parik zuŋkiydo do kayko. Kar kaawin kuuk daariŋ gay, wiktin taat ya Buŋ iyintu do werkon di, naako gaasiŋco.

12

Bere kaak Ruwwin ta Buŋdi beriy do geemir

¹ Gem kol siŋtay, nu raka naako kaawe do bi ka bere kaak Ruwwin ta Buŋdi beriy do geemir. Nu raka kuu ibinin seen taat do bi ka berindi-aŋka. ² Do wiktin taat ku bal aamine misa do Iisa Masi, ku iban maman ŋu daaniŋko nam ku abdiytu buŋnay kuuk kaawdo. ³ Do bi ŋaar-aŋ, nu kaawaako waraŋ : ya gem kaawa a Buŋ yaa surpiyiŋ Iisa Masi, ibinoŋ tam kadar Ruwwin ta Buŋdi ŋaamaagdo ŋaa kaawe ampa. Kar gay, ya gem kaawa a Iisa Masi, ŋaar *Rabbine, illa Ruwwin ta Buŋdi kat ŋaamaag ŋa kaawiy pa.

⁴ Bere ka Ruwwin ta Buŋdi, ŋaar biyuwji dakina. Kar Ruwwin ta Buŋdi gay, taar rakki di. ⁵ Riy taat gi giniy do Buŋdi, taar biyuwti dakina. Kar Rabbin Iisa Masi gay, ŋaar rakki di. ⁶ Goy oki botilay dakina kuuk gi giniig gamin-aŋku, kar Buŋ gay, ŋaar rakki di ho ŋaar bera gudurre do ay gemo a ŋaa gine ay maanna. ⁷ Buŋ beraag bere do ay gemo a ŋaa gaarin gudurre ta Ruwwin ta Buŋdi. Ŋa giniy ampa-ak a bere ŋaar-aŋ yaa gaayiŋ gee okiŋco. ⁸ Do gem rakki, Ruwwin ta Buŋdi berji bere a ŋaa kaawe in ilim, ho do ka pey gay, Ruwwin-at berji bere a ŋaa kaawe in ibine ka gamin ku Buŋdi. Kar Ruwwin ta Buŋdi gay, taar rakki di. ⁹ Do gem ka rakki, Ruwwin taar-at berji imaan taat bombo aale, ho do ka pey gay, Ruwwin taar-at di berji bere a ŋaa coole gee. ¹⁰ Do gem ka pey, Ruwwin-at berji bere a ŋaa gine gamin kuuk ajbay, ka pey gay gas bere a ŋaa kaawe kaawin kuuk asa min do Buŋdi, ka pey gay gas bere a ŋaa eerin ruwwin taat samaane in taat samaanno, ka pey gay gas bere a ŋaa kaawe kaawin kuuk gee ibingigdo ho ka pey gay gas bere a ŋaa gaariŋ kaawin-ak in kuuk gee ibingigu. ¹¹ Gamin okiŋco-aŋ asa min do Ruwwin taat rakki-an di. Ta beraag gamin-aŋ do ay gemo ar kaak ta rakiy di.

Egliz ka Buŋdi ar zi ka gemor

¹² Talon zi ka gemor. Ŋaar rakki di, kar ŋa gin gamin dakina. Gamin kuuk dakinak kuuniy zi ka gem rakki di. Geenji ku Iisa Masi oki ar zi ka gemor-aka. ¹³ Asaan Buŋ *baptiziyinte okinte in Ruwwiney taat

† 11:25 Wer ka gase kaawor do Ekzood 24.6-8, Zeremi 31.31-34.

rakki di a gii kuuniye ar zi rakki, ɲa zi ka Iisa Masi. ɲa ginig maanna-ak lote okinte : kuuk *Yuudinna in kuuk Yuudinnado, kuuk ɓerrina in kuuk ɓerrinno. Gem kaak see amay, amay-ak goy do adiy. Ampaa ko, ginte okinte, Buɲ diyte Ruwwiney taat rakki-an di, ho taar di taat goy do gelbinte.

¹⁴ Zi ka gemor, ɲaar gin gamin dakina. ɲa da kuunaydo in maan rakki di. ¹⁵ Kar ya asen kat kaawa aman : « Nun pisenno, isginno in zinƙa. » In taar-ata oki, ɲa amilaado kara min do zinƙa-aku. ¹⁶ Kar ya denge kaawa aman : « Nun oddo, isginno in zinƙa. » In taar-at oki, ta amilaado kara min do zinƙa-aku. ¹⁷ Kar ya zi ka gemor okinji, ɲa od di ho denge ginno, maman gem-ak yaa cokiye ? Kar ya zi ka gemor okinji, ta denge di ho ete ginno, maman gem-ak yaa nibe ? ¹⁸ Kar gay, Buɲ diyiig ay maanna do zi ka gemor-ak ar kaak ɲa rakiyo. ¹⁹ Yampa, ya zi ka gemor kat kuuniy in maan rakki di, ɲaar-ak wal ɲa zi ka gemor ! ²⁰ Ka seener, zi ka gemor, ɲaar rakki di, kar gamnay gay dakina.

²¹ ɲaar-ak, od sa gediraado kaawe do pise aman : « Nu rakaacinno. » Kaa sa gediraado kaawe do ase aman : « Nu rakaacinno. » ²² Kar gay, gamin ku zi ka gemor kuuk gee pakira a wal ɲu bal napaanco oki, ya ɲu ginno, gem gediraado goye. ²³ Gamin kuuk do zi ka gemor kuuk gi talaag ar maan kaak maalan di, gi beraaco horoomine. Kar ɲuur ku sokaɲ gay, gi beraaco horoomin paka. ²⁴ Gamin ku zinƙite kuuk gee talaagu-ak, ɲuur turro gico bere horoomin dakina. Kar gay, gamin ku sokaɲ-ak, Buɲ leeyig do zi ka gemor a ɲuu gase horoomin paka. ²⁵ Ansi-ak, eere goyaado do zi ka gemor. Kar gay, do zi-ak, gamin okinco-an yaa gaaye benannico. ²⁶ Do zi ka gemor, ya maan rakki aawa rada, ɲaar-ak, zi okinji oki aawaw ho ya ɲu bera horoomine do maan rakki, zi okinji aacyaw in ɲaara.

²⁷ Sando, kuɲ zi ka Iisa Masi ho ay gem di gin weriy. ²⁸ Ansii ko, Buɲ leetu gee kuuk yaa gine riy do *Eglizdi. Awalle, ɲa lee ja paliinna, ka seerinƙar, nabiinna, ho ka subbinƙar gay, ɲuur kuuk ɓilda gee in kaaw ta Buɲdi. Kar ba aaro, ɲa leetu ɲuur kuuk gina

gamin kuuk ajbay, ɲuur kuuk coola gee, ɲuur kuuk ɲa berco bere ka gaaye geemir, ɲuur kuuk tala kaay ka Eglizdi ho ɲuur kuuk kaawa in kaawin kuuk gee ibingigdo.

²⁹ Okinco, ɲu paliinna walla ? Okinco, ɲu nabiinna walla ? Okinco, ɲu ɓilda gee in kaaw ta Buɲdi walla ? Okinco, ɲu gina gamin kuuk ajbay walla ? ³⁰ Okinco, ɲu berco bere ka coole geemir walla ? Okinco, ɲu kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo wal ɲu gaaraag kaawin kuuk gee ibingigdo-ak in kuuk gee ibingigu walla ? Ha'a, taar-an taarro. ³¹ Kar kuɲ gay, bariyon bere kaak pakgig eenji.

Diɲ gay, naako gaare botol taat samaan paka.

13

Ele ka geemir

¹ Ya nu kaawa in kaawin ku geemir wal in kaawin ku *ɗubal ku Buɲdi, kar nu ello geen gay, ɲaar-ak, nu ar ale ka sindallel wal koril kuuk diya denƙina. ² Ya nu nec kaawe ar nabiinco, ho nu gin ibine okinji nam nu iban gamin okinco kuuk cigile, ya imaandu nec naa janƙin dambinay oki, kar nu ello geen gay, ɲaar-ak, nu ar maan ka maala. ³ Ya nu deedaag mallel okinji do pokirnar ho nu beraag zir a ɲuu accinji do aki oki, kar nu ello geen gay, ɲaar-ak, gamin okinco kuuk nu giniy-an yaa uce maalan di.

⁴ Gem kaak el geen gay, ɲaar ic subirraw ho ɲa gin sellinƙaw do geemir. ɲaar hasuudincedo, ɲa pisiraydo ho ɲa ɗapallo oki. ⁵ ɲa ginno gamin kuuk arro, ɲa baraydo do meenji di, ɲa dapaɲdo kodoki ho ɲa obdo kaawin do adiy. ⁶ ɲa aacyado do gamin kuuk in botilcodo, illa ɲa aaciya do ɲuur kuuk taɓ. ⁷ Do ay wiktine, ɲa saamiya do geemir, ɲa amniyaagu, ɲa diya kaay loco ho ɲa icaaco subirraw.

⁸ Ele, ɲaar gaasdo tak-tak. Kar gay, yiriy rakki, kaawin ku nabiinnar yaa bire, ɲuur kuuk kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo yaa bugume cit-cit, ho ɲuur kuuk gin ibine oki, ibiniinco yaa rawte. ⁹ Asaan ibine ka maaniite, ɲaar da necdo ho kaawin kuuk nabiinna kaawgite oki, ɲuur da necdo. ¹⁰ Kar gay, yiriy taat maan kaak samaan

aale-ak yaa ase, gamin kuuk da necdo-ak yaa bire tak-tak.

¹¹ Wiktin taat nu kapak, kaawor in pikir-rer ar ta micor. Kar wiktin taat nu gin ko tatik gay, nu rasiit kooginaw. ¹² Din gi talaag gamin purus-purus ar gi tala do sawwapa taat soygume. Kar yiriy rakki gay, gi asiy taliñ unte warañ. Din gay, ibinindu arumdu. Kar yiriy rakki gay, naa ibine tam ar Buñ ibinginu.

¹³ Din gin gamin subba kuuk gaasdo tak-tak : nuur ko imaan, ere kaak gi eriyo ho in ele. Kar kaak pakgig okinco-an gay, naar ele.

14

Barkin taat Buñ beriy do numindi

¹ Min gamin okinco-an, bariyon ja ele. Bariyon oki bere kaak Ruwwin ta Buñdi beriy do geemir. Min bere okinji-an, bariyon ja a kuu kaawe kaawin kuuk asa min do Buñdi. ² Gem kaak kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo gay, na kaawdo do geemir, illa do Buñ meenji. Ginno gem kaak ibingit kaawoy, asaan in gudurre ta Ruwwin ta Buñdi kat na kaawiy do bi ka gamin kuuk cigile. ³ Kar naar kaak kaawa kaawin kuuk asa min do Buñdi gay, na kaawa do geemir a naa denriñco do imaanco, naa iskiñco ho naa gaayinco nuu 6aa in unco. ⁴ Naar kaak kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo, denra meenji di. Kar naar kaak kaawa kaawin kuuk asa min do Buñdi gay, denraag gee ku *Eglizdi.

⁵ Kuñ okinco, nu raka a kuu kaawe kaawin kuuk gee ibingigdo-anku. Kar maan kaak nu rakiy samaan paka gay, nu raka a kuu kaawe kaawin kuuk asa min do Buñdi. Ka seener, gem kaak kaawa kaawin kuuk asa min do Buñdi-ak, pakgig naar kaak kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo, illa ya waan goy ja kaak nec gaarin do geemir in kaawin kuuk gee ibingigu a nuu denriñ gee ku Eglizdi. ⁶ Gem kol sintay, nu indaako, ya nu 6aawko ho nu kaawaako illa in kaawin kuuk gee ibingigdo-anku, paydinti gay maa ? Ha'a, ginno. Naar-ak, guna naako kaawe maan kaak Buñ bayniidu, naako gaare ibine wal kaaw taat asa min do Buñdi ho naako bildinco maan rakki.

⁷ Di pakiron do gamin ku palindinar, ar suraare wal gonko. Ya alinco kat bagdo samaane, maman gii ibinin riyinco ? ⁸ Ya gee 6aa garta, kat punne allo samaane, maman gee yaa ibine nuu siye zinico do gartar ? ⁹ Kuñko oki, ya ku kaawa in kaawin kuuk gee ibingigdo, maman nuu ibinin baat ta kaawko ? Naar-ak ar ku kaawa do us di. ¹⁰ Ka seener, do duniiner, gin biyaw dakina ta kaawnar ho ay geen di iban baat ta kaawco. ¹¹ Ya gem kaawaadu in kaawoy ho nu ibingitdo, naar-ak, na marte kaak asa min wer ka pey ho nun oki marte loci. ¹² Dakon ginenco ar gee kuuk kaawa in binico di anku. Kuñ kuuk bariya bere kaak Ruwwin ta Buñ beriy do geemir, bariyon ja bere kaak gaaya gee ku *Eglizdi yaa 6aa in unco.

¹³ Ampa-ak, ay gem kaak kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo-aku, illa naa inde Buñ a naaji bere pey bere kaak naa gaarin do geemir in kaawin kuuk gee ibingigu-aku. ¹⁴ Asaan ya nu inda Buñ in kaawin kuuk gee ibingigdo-aku, ka seener, nu inda Buñ do gelbiner, kar kaar gay icdo maanna. ¹⁵ Di ampa-an, naa gine maman ? Naa inde Buñ in kaawin ku Ruwwin ta Buñdi kuuk gee ibingigdo-aku ho in nuur kuuk gee iban baaco oki. Naa riye in riyin kuuk asa min Ruwwin ta Buñdi ho in nuur kuuk gee iban baaco oki. ¹⁶ Yampa, ya ku gin do datikko gem kaak as cokiye di ho ki dela barkin do Buñdi in kaawin ku Ruwwin ta Buñdi-aku, gem-ak ibinaado yoo maanti. Kar ya na ibanno gay, maman naa ooye a « *Aamin » do kaawon-ata ? ¹⁷ Ya ki del barkin do Buñdi in kaawin kuuk gala oki, in taar-at sa, ki bal gaayin gem-aka.

¹⁸ Nu dela barkin do Buñdi asaan nu kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo pakgiko kuñ okinco. ¹⁹ Kar gay, ya nu goy do Eglizdi, guna naa kaawe kaawin sood di kuuk gee iban baaco a naa filde gee, min naa kaawe kaawin dakin aale kuuk gee ibingigdo.

²⁰ Gem kol sintay, dakon talintido duniinan ar koogina. Do bi ka gaminti kuuk jookum gay, kuuniyon ar koogina. Kar do bi ka pikirre ta maaniikon gay, kuuniyon ar gee ku aginda. ²¹ Do Kitamner, Buñ kaaw aman :

« Naa kaawe do gee-an in gee kuuk kaawco nu ibingitdo.

Naaco kaawe in kaaw ta gee kuuk as min wer ka pey.

In taar-an oki, nu cokiyaado kaawor. »*

²² Ansii ko, bere kaak Ruwwin ta Bunđi beriy do gemor a naa kaawe kaawin kuuk gee ibingigdo, naar maan kaak gaara do nuur kuuk bal aamine misa. Yampa, na gaarro maanna do nuur kuuk aamine. Kar bere ka Ruwwin ta Bunđi beriy a gem yaa kaawe kaawin kuuk asa min do Bunđi gay, naar maan kaak gaara do nuur kuuk aamine. Yampa, na gaarro maanna do nuur kuuk bal aamine.

²³ Di talon, ya ku num do Eglizdi ho okinjo ku kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo ho gee kuuk as cokiye wal gee kuuk bal aamine misa unjiko, nu talaako ar ku oliyay. ²⁴ Kar gay, ya okinjo ku kaawa kaawin kuuk asa min do Bunđi in kaawin kuuk gee ibingigu ho gee kuuk as cokiye wal gee kuuk bal aamine misa unjiko, ampa-ak, kaawko yaaco unje ho nuu ibiniñ niginco. ²⁵ Nuu talin waran niginco kaak cigil do gelbinco. Do bi naar-ak, kodok di, nuu derse nam nuu noodin unjinco keder ho nuu abdiye Bun aman : « Ka seener, Bun goy in kunjko ! »

Gee yaa goye in karaamine do Eglizdi

²⁶ Di gem kol sintay, kuu gine maman ? Wiktin taat ku num do *Eglizdi, minninko, rakki yaako ice riye, rakki yaako bildinjo, rakki yaako kaawe gamin kuuk Bun bayni-iji, rakki yaako gaare kaawo in kaawin kuuk gee ibingigdo, ho rakki gay, yaako gaarinco in kaawin kuuk gee ibingigu. Gamin-an okinco, illa nuuko iskinjo do imaanko. ²⁷ Wiktin taat ku nune, ya gee daarin raka kaawe in kaawin kuuk gee ibingigdo, illa yaa gine gee seer wal subba di. Ay gem di yaa kaawe yaa rase do giji. Ya nu gaase, gem rakki yaa gaarin kaawinco-ak in kuuk gee ibingigu. ²⁸ Kar ya ginno gem kaak yaa gaarin kaawinco-ak gay, nuur kuuk raka kaawe in kaawin kuuk gee ibingigdo-ak, nuu pilenno binjico do Eglizdi. Illa nu inde Bun do aditco di. ²⁹ Kar do nabiinna gay, seer wal subba yaa

ice kaawo. Kar nuur kuuk pey gay, nuu cokiyoŋco ho nuu tale ya kaawco-at kat taŋ wala kawwi. ³⁰ Kar gay, ya wiktin taat gem-ak kaawa misa, ya Bun bayin maanna do gem ka pey, illa gem kaak kaawa-ak yaa bugume. ³¹ Ampa-ak, okinjo, ku gin botol taat kuu kaawe kaawin kuuk asa min do Bunđi ho kuu rase do eenjo. Ansii kat, ay gem di yaa gase bilde ho okinjo, kuu iske zinjiko. ³² Gem kaak kaawa kaawin kuuk asa min do Bunđi-ak, illa na gin gudurre taat naa subire do kaawoy. ³³ Asaan ka seener, Bun, naar Bun ka barjaalinerro, naar Bun ka aapiyer.

Ar kaak nu gingiy do Eglizna okinco ku gee ku Bunđi, ³⁴ daad yaa pilguwenno binjico wiktin taat ku num sawa. Asaan do numinjo, nuur ginno botol taat nuu kaawe. Illa nuu goye in karaamine ar kaak *gaanuun kaawtu. ³⁵ Ya nu raka inde maan kaak nu ibanno baay oki, illa nuu indiguwe midiyco geero. Yampa, daatik ginno botol taa ice kaawo do unco ka gee ku Eglizdi.

³⁶ Ku pakira a kaaw ta Bunđi tees min loko walla ? Wal ku pakira a kunj keekon di gasta ? ³⁷ Ya gem kaak pakira a na nabiinco wal na pakira a Ruwwin ta Bunđi bayinji maanna, illa naa ibine kadar kaaw taat nu siiriiko-an, ta kaaw ta *Rabbin Bun. ³⁸ Ya gem kaak cokiyoŋitdo kaaw-anta, Bun oki cokiyaagdo.

³⁹ Di naar-ak, gem kol sintay, bariyon bere ka Ruwwin ta Bunđi a kuu kaawe kaawin kuuk asa min do Bunđi. Kar gay, dakonco todenno do nuur kuuk kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo-aku. ⁴⁰ Kar gay, zeedon ku giniñ gamin okinco in botilco ho in karaamine.

15

Nooye ka Iisa Masi

¹ Gem kol sintay, nu raka pey din kuu pakire do Kabarre ta Gala taat nu gaari-iko awalle. Kabarre-at, ku ooyta ho ku obit samaane do gelbinko. ² In taar ko, Bun jiliiko ya ku obit kaaw-an bombo ar kaak nu gaariikonta. Yampa, imaanko uc maala. ³ Nu bildinjo min awalle maan kaak nu bildintu nun meendu. Maan kaak

* 14:21 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 28.11-12.

pakgig gamin okiṅco, ṅaar ko aṅka : Iisa Masi mat do bi ka zunuubinnite ar kaak ṅu siirtu do Kitamner, ⁴ ṅu unjig do maginer ho yiriy ta subbiṅkar gay, Buṅ nooyig min do muuti ar taat Kitamne kaawtu. ⁵ Min ṅa nooye, ṅa bayniiji do Piyer ho ṅa bayniico oki do paliinna daariṅ.* ⁶ Kar ba aaro, ṅa bayniico do maajirna dakin pak miy beey ṅum werco rakki. Min maajirna-ak, daariṅ mate, kar anuwco gay goya. ⁷ Min ṅaar-ak, ṅa bayniiji do Zaak, kar ṅa bayniico do paliinna okiṅco.

⁸ Kar min ṅa bayinco ja do ṅuur okiṅco, kar kat ba aar, ṅa bayniidu lotu, nun kaak ar mic kaak ṅu weeyig koynay bal nece. ⁹ Asaan min paliinna okiṅco-aṅ, nun di siṅdu allo tak-tak. Zer ya samaan-ak, nu bal nece ṅuun kolin a nu *paliine, asaan awalle, nu taaḅiyig ko taaḅiye gee ku *Egliz ka Buṅdi. ¹⁰ Kar in barkin ta Buṅdi gay, nu gintu ar kaak ku talin-aṅka. Barkin taat Buṅ beriidu-an bal uce maala. Ya taḅ gay, in taar ko, nu gintu riy dakin pak paliinna okiṅco. Kar riy taat nu giniyan, ṅa nununno kat ginaata, ta barkin ta Buṅdi taat goy in nunu. ¹¹ Ansi-ak, ya ṅa nun kat gaarkon Kabarre ta Gala wal ya ṅu paliinna kuuk daariṅ sa, kaawni rakki di. An ko kaaw taat ni gaariyo ho taat ku aamintu.

Nooye ka gee ku mate

¹² Ya ni kaawaako a Buṅ nooyig Iisa Masi min do muuti, maa di minninko, daariṅ diyyi a gee ku mate, ṅuur nooydo ? ¹³ Ya gee ku mate nooydo, ṅaar-ak, Iisa Masi sa bal nooye. ¹⁴ Ho ya ṅa bal nooye, kaaw taat ni gaariyan uc us maala, ho imaanko sa, bal baati. ¹⁵ Kar pey, ya ka seener gee kuuk mate ṅuur nooydo, ta-aṅ Buṅ oki bal nooyin Iisa Masi min do muuti. ṅaar-ak, ni raada in maan kaak Buṅ gintu, asaan ni kaaw waraṅ a ṅa nooyga. Kar ya kaaw taat ṅu kaawiy-an ka seener, ṅaar-ak, ṅa bal nooyinji. ¹⁶ Asaan ya gee kuuk mate kat nooydo, ṅaar-ak, Iisa Masi oki, Buṅ bal nooyinji. ¹⁷ Kar ya Buṅ bal nooyinji gay,

imaanko taat ku aamintu loci-at sa, taar us maala ho ku goy misa do zunuubinniko. ¹⁸ ṅaar-ak, ṅuur kuuk aamin do Iisa Masi ho mate, ṅuur-ak rawte ziṅkico. ¹⁹ Ya gi diy gelbinte do Iisa Masi do goye ka diṅ di, ṅaar-ak, min gee okiṅco, ginten di ṅuute talinte aminda paka.

²⁰ Kar ka seener gay, Buṅ nooyig Iisa Masi min do muuti. ṅa ṅaar ko nooy awalle a ṅaa gaare kadar botol pile a gee ku mate yaa nooye oki. ²¹ Ka seener, ar muut unjitu do duniiner in botol ta gem rakki di, ampa ko, nooye oki astu in botol ta gem rakki di.

²² Gee okiṅco mataw asaan ṅu koogin ku Aadum. Ansii ko, ṅuur kuuk ṅum in Iisa Masi, okiṅco yaa gase goye. ²³ Kar gay, ay gem di yaa yoke kamney : Iisa Masi, ṅaar ogirco do gee okiṅco do nooyindi, kar kat yaa ase geenji do wiktin taat ṅaa yeepe.

²⁴ Kar ba aaro, duniin yaa gaasen kate. Do wiktin taar-at, Iisa Masi yaa idiṅ ruwwin-nay kuuk jookumo okiṅco, in aginduwco okiṅco ho in ṅuur okiṅco kuuk gin gudurre do duniiner ho ṅaaji berin Meennaw do Tatte Buṅ. ²⁵ Asaan Iisa Masi yaa tee Meennuwiyy nam yiriy taat Buṅ yaaco nosire do adiney okiṅco, ṅuu gine wer ka lee asinji.†

²⁶ Adin kaak Buṅ asiyye ba aar-ak, taar muutu. ²⁷ Ka seener, ṅu siir do Kitamner aman : « Buṅ diyig Iisa Masi kaaco ka gamin okiṅco. »‡ Kar min gamin-aṅ gay, Buṅ meenji attanno, asaan ṅaar di kaak berji gudurre do Iisa do gamin-aṅku. ²⁸ Ka seener, wiktin taat Buṅ yaa diyin Iisa Masi kaaco ka gamin okiṅco, meenji Buṅ di yaa goye kaaci. Hiyya, Buṅ keeji di yaa goye tak-tak kaaco ka gamin okiṅco.

²⁹ Di talon, gee daariṅ kuuk gina batem do saan ta siṅtico kuuk mat bal batiziye.§ ṅu giniy pa-ak a ṅuu gase maa ? Ya gee kuuk mat nooydo-ak, maa di pey gee-ak giniy batem do bi kaṅco ? ³⁰ Kar nini gay, maa di ay wiktine, ni beriy ziṅkini do taaḅiner ? ³¹ Gem kol siṅtay, kun kawta, nu goy ko do taaḅin ta muuti di. Nu kaawaako, ya ka seener adir portiko in

* **15:5** 'paliinna daariṅ' : Do Kitamner, ya ṅu kaawa a orok in seer-ak, ṅu kaawa do bi ka paliinnar ya odinco bal nece oki. † **15:25** Wer ka gase kaawor do Soom 110.1. ‡ **15:27** Wer ka gase kaawor do Soom 8.7. § **15:29** 'gee daariṅ kuuk gina batem do saan ka siṅtico kuuk mat bal batiziye' : Pool kaawiy ansi-ak, ṅa kaawa do bi ka maan kaak gee daariṅ giniyo. Ampa-ak, ṅa rakaado kaawe a gee yaa gine pa.

kuŋko, asaan ku aamin in siŋ ku *Rabbinte Iisa Masi, kaaw taat nu kaawiy-an oki, taar ka seener. ³² Wiktin taat nu goyiy do geeger ka Epeez, ŋu taaɓiyin ko taaɓiye. Nu gintu ar nu taasina in kumin ku yeero. Ya nu taasina do bi ka gamin ku duniiner-an, naa gase maa ? Kar pey ya gee kat nooydo min do muuti, ŋaar-ak, gee kaawa seene wiktin taat ŋu kaawiy in kaaw agunuwa aman : « Taante ho saante, asaan kawta muut yokaate. »*

³³ Yaman, dakon caaciyenno zinƙiko ! Goye kaak in gee kuuk jookum-ak, ŋaar niga gemo. ³⁴ Ŋaar-ak, yeepon do pikirre taat samaane ho rason gine ka zunuubinnar tak-tak. Nu tala kadar minninko, gee daarin ibingigdo misa Bun. Nu kaawtu pak a sokaŋ yaako denko.

Zi ka gem kaak nooye

³⁵ Kar gay, wal gem yaa inde aman : « Maman gem ka mate nooygiyo ? Kar ya gem-ak kat nooye, ŋaa ice maa zirda ? »

³⁶ Talon kat gem kaak kaay kanjido-anƙa ! Ya ki luwaw, busumji zooddo di ŋu rocciyof walla ? ³⁷ Ko taat ki luwi-at, ya ŋa juuju wal ta meriya oki, ki luwa busumco di. Yampa, ki luwdo aarco. ³⁸ Kar busam kuuk ki luwi-ak gay, Bun giniig ŋu rocciyho ŋu maadiyo. Ay busum di in aaroy ar kaak meenji Bun rakiyo.

³⁹ Gamin okinco kuuk siikimaw, zinƙiko sawado. Zinƙa ku geemir, ku mallel, ku diidir ho in ku boosir sa, okinco, ŋu sawado.

⁴⁰ Gamin kuuk ka samaaner in ku keder, ŋuur sawado. Ŋuur kuuk ka samaaner, samaanuwco keetiti min ku keder. ⁴¹ Pato ceera keetiti ho koye ceera keetiti. Kaalna sa, ceerinco sawado, ay kaal di in ceerinji.

⁴² Ansii di oki, do wiktin taat gee kuuk mate yaa nooye, taa kuuniye pa. Momte kaak ŋu tiisig keder, ŋaar ar busum kaak ŋu luwga. Momte-ak yaa zoode. Kar min ŋa nooye, ŋa zoodaado pey tak-tak. ⁴³ Wiktin taat ŋu tiisig momte-ak, ŋa ka talinno. Kar min ŋa nooye, gee rawdo talinji. Wiktin taat ŋu tiisiiga, ŋa ginno gudurre. Kar min ŋa nooye, ŋa gin gudurre dakina. ⁴⁴ Wiktin

taat ŋu tiisiiga, ŋaar zi ka gemor di. Kar min ŋa nooye, ŋa gin zi kaak asa min Ruwwin ta Bun. Ya ŋa gin zi ka gemor, ŋa gin oki zi kaak asa min Ruwwin ta Bun.

⁴⁵ Ka seener, ŋu siir do Kitamner aman : « Aadum, ŋaar ko gem kaak awalle, Bun berji siikime. » † Kar Iisa Masi, ŋaar Aadum ka ba aaro. Ŋaar ruwwine taat bera goye do geemir. ⁴⁶ Ŋa zido kaak asa min Ruwwin ta Bun kat as awalle. Kar gay, ŋa zi ka gemor ja, kar kat astu zi kaak asa min Ruwwin ta Bun. ⁴⁷ Aadum kaak awalle, ŋaar Bun kilgiyig in kida. § Kar Aadum ka seerinƙar gay, ŋaar as ase min kuwa. ⁴⁸ Gee kuuk goy do duniiner-an, ŋuur ar ŋaar kaak Bun kilgiyitu in kida ho ŋuur kuuk goy ka samaaner gay, ŋuur ar ŋaar kaak as ase min kuwa. ⁴⁹ Uudin taat gi ariy gem kaak Bun kilgiyitu in kida, yiriy rakki, gi asiy are oki gem kaak as ase min kuwa. ⁵⁰ Gem kol siŋtay, cokiyon kaawor-anta : zi ka gemor in kumay ho in baariy unjaado do *Meennaw ta Bun, ho gamin kuuk yaa zooden sa, ŋuur hadiraado in kuuk zoodaado tak-tak.

⁵¹ Cokiyon, naako kaawe maan rakki kaak cigile : gi mataado okinte. Kar gay, okinte, zinƙite asa jipte ⁵² kodok di ar kooce ka columdi. Ŋuu jipte do wiktin taat perin ta ba aaro yaa aale. Ya ta aale, gee kuuk mate yaa nooye. Ŋuu nooye in zinƙa kuuk zoodaado tak-tak. Kar ginte okinte gay, zinƙite yaa jipte. ⁵³ Ka seener, zi kaak yaa zoode, ŋaa jipte in ŋaar kaak zoodaado tak-tak, ho zi kaak kawtan di yaa mate sa, ŋaa jipte in ŋaar kaak mataado tak-tak.

⁵⁴ Wiktin taat zi kaak yaa zoode-ak yaa jipte in kaak zoodaado, ho kaak yaa mate-ak in kaak mataado, ŋaar-ak, kaawin kuuk ŋu siirtu do Kitamner yaa ase kat do werco aman :

« Bun nosirtit tak-tak do muuti, muut ginno pey bat. »*

⁵⁵ « Way kanƙe muutu, di moon kat ka nosire ?

Way muut-anta, moon kat gudurrike ? » †

⁵⁶ Muutu, taar gin gudurre taat ta diyiy gee-ak min zunuubinna kuuk gee giniyo.

* 15:32 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 22.13. † 15:36 'rocciyho' : Werin daarin, ŋu kaawa a 'piciyo'. ‡ 15:45 Wer ka gase kaawor do Zeneez 2.7. § 15:47 Wer ka gase kaawor do Zeneez 2.7. * 15:54 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 25.8. † 15:55 Wer ka gase kaawor do Ooze 13.14.

Kar zunubinna gay, njuur gin gudurre taat nju sakkiiyig gee min do *gaanuun ka imila baaco. ⁵⁷ Ozilintey Bunte, njaar kaak be- raate gudurre taat giiti nosire do muuti in gudurre ta Rabbinte Iisa Masi.

⁵⁸ Ansi-ak, gem kol sinjay kuuk nu elgiyo, obonj tirit do imaanko ho yoo maan sa eeraakonno. Zeedonj kuu 6aa in unko do riy ta *Rabbin Bun, asaan ku iban tam kadar taa6in taat ku taa6iiyiy do ay maan kaak ku giniy in sinj ku Rabbiner, taar ucaado maala kat bat.

16

Gaayo do Egliz ka Zeruzaleem

¹ Do bi ka gaay taat ku capiy do gee ku Bunji kuuk goy do geeger ka Zeruzaleem, ginonj ar kaak nu kaawiico do *Eglizna kuuk goy do kid ka Galaasi. ² Dakonj yokeno a naa 6aanj ja kat kuu cape. Kar gay, min dinjka, ay yiriy ta dumaasdi, ay gem di yaa diye maan do geriy min gurus kaak na gasiyo. ³ Ya nu ot do werko, naa naaminj gurus-ak do pise ka gee kuuk kuu do6e, njuu iyinj Zeruzaleem. Ya nju 6aawaw, naaco bere makaatamna kuuk gaara kadar goyinco in botiliy do unji ka Bunji. ⁴ Kar ya taa kuuniye a nun oki yaa 6aawe, njaar-ak, nii obe asinni.

Martaw taat Pool rakiy 6aawe Korent

⁵ Nu 6aako talinjo, kar gay, naa aadenj ja min kid ka Maseduwaan, asaan nu ic niyin min awalle a naa aadenj ja min ede. ⁶ Ya nu otko, naa gine menaw minaw-minaw in kunjko wal naa gaasin siteen okinji sa, nu ibanno misa. Ampaa ko, wal kuun gaayindu di naa sinje in undu do martuwir do wer kaak nu 6aayiy di. ⁷ Asaan nu rakaado naako talinjo kay asindu di. Ya Bunj ooye-ak, nu raka gii taaye sawa do werko. ⁸ Kar dinj gay, naa goye anne do geeger ka Epeez nam iidin ta Pantekoot. ⁹ Nu raka goye anne, asaan Bunj pildu botol a naa gine riy dakina do geeger-anjka yoo adin goy dakina oki.

¹⁰ Ya Timote otko, obonj samaane. Paa kat, na gasiydo maan kaak yaaji unje kolaw, asaan njaar oki gina riy do *Rabbine ar nunu. ¹¹ Waan sa yaa aaninjido. Kar

gay, gaayonja do martuwiy, njae icin botiliy in aapiye nam na asiin gasindu, asaan nu yokaag anne in sinja.

¹² Do bi ka sinje Apoloos, nu iskig dees dakina a njaako 6aawe in sinja kuuk pey. Kar gay, na bal gine niyin tak-tak taat njaako 6aawe dinjka. Ya Bunj pilji botol di, njaako 6aawe-aka.

Taayika in ooy ta ba aaro

¹³ Goyonj mento ho obonj tirit do imaanko. Dakonj gineno kolaw ho goyonj bombo. ¹⁴ Eloj benanniko do gamin okinjo kuuk ku giniyo.

¹⁵ Gem kol sinjay, ku ibingig kunj Estepanaas in gee kuuk goy do geriy. Ku iban kadar do kid ka Akayi, njuur di kuuk aamin awalle do Iisa Masi ho nju unje kayco a njuu gine riy do gee ku Bunji. Njaar-ak, nu taayaako : ¹⁶ karmiyonj gee kuuk ar njuur-anjku ho karmiyonj oki njuur okinjo kuuk taa6iya do riyor in njura.

¹⁷ Adir portiko do asinjo kanj Estepanaas, Portunatuus ho in Akaykuus. Kunj goy serek. Kar ya nu talaag sinja-anj, ar nu talinjo ko kunjko oki. ¹⁸ Nju oolit gelbiner ar nju ooliig gelbinko. Njaar-ak, diyonj do kayko kadar gee ar njuur-anj iconj kuwa.

¹⁹ Gee ku Eglizna kuuk goy do kid ka Aazi ooyko. Akilaas in Priska* ho in gee ku Egliz kuuk numa gerco ooyko dakina in sinj ku Rabbin Iisa. ²⁰ Sinja okinjo ooyko dakina.

Ooyonj oki benanniko in gine ka cuud ar sinja kuuktacco rakki.

²¹ Nun meendu Pool kat siiriig kaawin ku ba aar-anj in pise ka meendu.

²² Ya gem kaak elgigdo *Rabbin-ak, Bunj, na surpiyga.

Gem kol Rabbinni, asu !

²³ Rabbin Iisa yaako barkiyinjo okinjo.

²⁴ Okinjo, nu elgiiko in sinj ku Iisa Masi. Nu ooyko dakina.

* **16:19** 'Priska' : Nju kolaat oki Prisil (Akt 18.1-2).

2 Korentiyan

Maktumne ta seerin^{kar} taat Pool siirtu do gee ku Korent Pile ka kaawor

Maktumne ta seerin^{kar}-an oki, na Pool kat siirta. Na siirit do kretiyenna kuuk goy do geeger ka Korent, asaan nu goy di eera benannico. Na siiriita-ak asaan minnincó, goy gee kuuk kaawa a na pali-inno ho daarin tiring den^{ginco} do bilde kaak samaane na bil^{diigu}. Do saan taar-at ko, na imiliy kaay un^{co}. Na gaariico maman na giniy riy ta paliinnar. Goyin^{ji} ho riyoy taat na giniyo, nuur ar kuuk Iisa rakiyo. Nu kuuniy^{tu} pa-ak, do saan ta gudurre taat Iisa beriji.

Ooy ta awalle

¹ Na nun Pool kaak kuuniy *paliine ka Iisa Masi in niyin ta Bun^{di} kat nu siiraakon maktumne-anta. In sin^{te} Timote, ni naamaat maktumne-an do *Egliz ka Bun^{di} kaak numa do geeger ka Korent ho do gee ku Bun^{di} okin^{co} kuuk goy do kid ka Akayi okin^{ji}. ² Tatte Bun^{ji} ho in *Rabbinte Iisa Masi yaako barkiyin^{ko} ho yaako iye aapiye.

Dele ka barkiner do Bun^{di}

³ Ozilinten^{ji} Bun^{ji}, naar ko Takan^{ji} Rabbinte Iisa Masi. Naar Tati kaak tala amindaw ta geemir ho na salaagu. ⁴ Naar ko kaak salaate do ay wiktin taat kaawin patiy kayte a paa kat ginte oki, in sale kaak gi gastu min do Bun^{di}, gii gedire salin^{co} nuur kuuk taabiya in ay kaawna. ⁵ Asaan in riy taat ni giniy do Iisa Masi do bi kaak ni num in naara, ni taabiya dakina ho in n^{ume}-ak oki, Bun^{ji} salaani dakina. ⁶ Ya ni moya do bi ka taabiner-ak, ni moya a Bun^{ji} yaako salin^{ko} ho naako jilin^{ko}. Ya Bun^{ji} salinti-ak, na salinti a kun^{ko} oki yaa gase sale kaak nec kuu gedire icin in subirraw, taabin taat ar nini oki aawiy-anta. ⁷ Ni diy kayni loko a ku goy bombo ho ni iban tam kadar Bun^{ji} salaako ar kaak na saliini, asaan kun^{ji} sa taabiya ar nin taabiyyin^{an}ka.

⁸ Gem kol sin^{ta}y, ni raka kuu ibine man ni taabi^{tu} do kid ka Aazi. Taabin-at patiy kayni ho gudurrini gaas tak-tak, nam ni ibanno kadar nii goye pey do duniiner. ⁹ Do wiktin taar-at, ni iban tam kadar nii yoka ko menuwni di. Ta kuuniy^{tu} pa-ak a ni diyaado kayni in ta maaniini di. Kar gay, illa nii diye kayni in Bun^{ji} kaak nooyaag gee min do muuti. ¹⁰ Bun^{ji} jilinti min do muut taat ar taar-anta ho naani jile pey. Ka seener, ni diy kayni loci a naani jilguwe pey. ¹¹ Kun^{ji} oki gaayaani in inde ka Bun^{di}. In inde kaak gee dakina indiy-ak ko, ni gasiy barkin min do Bun^{di}. Ampaa ko, gee dakina yaa dele barkine do Bun^{di} do bi kani.

Pool dak min do martuwiy ta Korent

¹² Maan kaak galni ho ni ibiniy do kayni, naar ko anka : do goyinni kaak do duniiner ho in kun^{ko}, ni goy in gelbinni kaak *cawar ho in goye kaak ta⁶ kaak Bun^{ji} rakiyo. Ni goy do in ilim ta maaniinin di, kar gay, ni goy in barkin ta Bun^{di}. ¹³⁻¹⁴ Ka seener, ni balko cigile yoo maanna. Gamin okin^{co} kuuk ni siiriiko-an, nuur kuuk kuu gedire garkiyin^{co} ho kuu gedire ibine baaco. Nu raka a kuu ibine tam kadar yiriy taat *Rabbin Iisa yaa yeepe, nii gase horoomin do bi kan^{ko} uudin taat kun^{ko} oki yaa gase horoomin do bi kani. Yoo din^{ka}, ku bal ibine baat ta kaaw-anta. Kar din^{ji} gay, nu raka a kuu ibinin tak-tak.

¹⁵⁻¹⁶ Nu ibina do gelbiner kadar ku pakira ampa. Ansii ko, nu ictu niyine a naa baan^{ji} ja do werko, kar kat naa bire do kid ka Maseduwaan. Do yeepindu oki, naa aade pey min do werko kar galilko yaa deele. Min pa-ak, kuun gaayindu naa baawe do kid ka Zuude. ¹⁷ Wiktin taat nu iciit niyin-an, nu bal pakire samaane walla ? Wal nu gina ar gee ku duniiner kuuk ooya kaawo, kar ba aar nu nakiriyo walla ? Ha'a, paado ! ¹⁸ Kaaw taat ni kaawiiko-at, taar rakki di, wala aaro wala un^{da}. Bun^{ji} meen^{ji} iban. ¹⁹ Kaaw taat do bi ka Iisa Masi, Ron^{ji} ka Bun^{di}, ni gaarkonta, nunu, Silaas ho in Timote. Kaaw-at, taar seerro, taar ko taat rakki-an di. ²⁰ Asaan in Iisa Masi kaak rakki-an di, kaawin okin^{co} kuuk Bun^{ji} kaawtu yaa nece do werco. Ampaa ko,

do bi ka Iisa Masi gi ooyiy « *Aamin » do Bunđi a giiji bere *darjine. ²¹ Ka seener, ɲa Bun meenji ko kaak deŋraani do botol ta Iisa Masi in kunjo oki. Bun meenji kat do binte do riyoy, ²² ɲa diyte maan ar tompo kaak gaara katar gi kuuniy geenji ho ɲa berte Ruwwiney do gelbinte. Ruwwin-at, taar maan kaak as awalle kaak gaara gamin kuuk yaa ase neginda.

²³ Bun oki saadiner, ya nu raada sa, ɲa daanu ! Nu bal baawe do werko Korent, asaan nu rakaado pey naako iye taabine. ²⁴ Kun ob ko tirit do imaandi. Naar-ak, ni rakaado niiko asirinko do maan kaak kuu aamine. Kar gay, ni raka a gi gine riy sawa yaako aawe gala.

2

¹ Ansii ko, nu ictu niyine a nu baado pey do werko pa aditko yaa nige pey ar kaak awalle ɲu nigtu. ² Asaan ya nun kat nigig aditko-ak, waa kaak yaadu bere pey galal ? Waan kaak nu nigig adiy-ak, ɲaa gedire ɲaadu bere galal walla ? Ha'a, beraadudo ! ³ Di talon, nu siiriiko awalle-ak asaan pa ya nu ot do werko, adir yaa nige in gee kuuk zer yaadu bere galal. Yampa, nu iban tam katar wiktin taat adir aawiidu gala, kunjo oki yaako aawe gala. ⁴ Wiktin taat nu siiriikon maktumne-at, gindu rad aale ho nu pakira dakina nam zulinđu sa miɲe. Asaan nu rakaado aditko yaa nige, kar gay, nu raka a kuu ibine maman nu elgiiko dakina.

Saamiye do gem kaak nige

⁵ Ya waan kaak niga adat ku geemir, ɲa nigdo ad kanto di, kar gay, ɲa nigaag aditko okinko. Nu jagumaado, asaan minninko, daarin, ɲa nigig aditco dakina ho daarin gay sood dak di. ⁶ Gem kaak niga adat ku geemir-ak, seriin taat gee kuuk dakina dukumiiji-at necig ko. ⁷ Ansii ko, diŋka-ɲ, kuuji saamiye ho kuu iskinji, yampa kaaw-at yaa patiyee kaay nam ɲaa tazziye* maala. ⁸ Naar-ak, nu raka kuuji gine gamin kuuk yaaji gaare katar ku elgiga. ⁹ Talon, nu rakaako gecinko ho naa tale ya ku karmiyaag taayindu wala kawwi. Ansii ko, nu ɲaamiikon maktumne-ata. ¹⁰ Gem

kaak ku saamiyji, nun oki saamiyji. Ya nun kat gin maan do adir kaak naaji saamiye, nu saamiyji a naako gaare kunjo oki yaa gine pa do unji ka Iisa Masi. ¹¹ Gininte ampa, paa kat, *Seetanne gasiydo botol taat ɲaate nosire, asaan ka seener, gi ibingit pikirrey tam.

Moye ka Pool do geeger ka Trowaas

¹² Wiktin taat nu ottu do geeger ka Trowaas a naa gaarin Kabarre ta Gala taat kaawa do bi ka Iisa Masi, nu ibintu katar Bun pildu botol berel taat naa gine riy ede. ¹³ Kar gay, gelbiner bal weye weriy rakki, asaan nu bal gasin sinje Tiit. Paa ko, nu beriico ooyar ta ba aaro do gee ku Trowaas ho nu ictu botol taat deeta do kid ka Maseduwaan.

Nosirraw taat in Iisa Masi

¹⁴ Ozilinten Bunte, ɲaar kaak beraate nosirraw doo in nime kaak gi numtu in Iisa Masi, ɲaar ko kaak ogiraate do ay maanna. ɲa ɲaamaate gi gaariy kabarrey do gee okinco. Kabarre-at, taar ar dee kaak gala kaak icaag wer okinji. ¹⁵ Wiktin taat gi gaariita, gi ar itir kaak Iisa Masi bertu do Bunđi a yaaji aawe gala. Itir-ak diya do gee okinco : do ɲuur kuuk Bun jilaagu ho do ɲuur kuuk tara zinƙico. ¹⁶ Do ɲuur kuuk tara zinƙico-ak, ɲa dee ka muuti kaak iya gee do muuti ho do kuuk daarin gay, ɲa dee ka goyindi kaak bera goye do geemir. Ansi-ak, waa nec ginin riy-anta ? ¹⁷ Ni arro gee dakina ku pey kuuk ber zinƙico do gaare ka kaaw ta Bunđi a ɲuu jalle gurus. Kar gay, ɲa Bun kat ɲaaminti. Ni kaawa in gelbin rakki do unji in nime kaak ni numtu in Iisa Masi.

3

Jamaw ta marbinto

¹ Maaniini di bariya pey botol taat nii gaare zinƙini walla ? Niiko bere makaatamna kuuk gaara katar goyinni in botiliy do unji ka Bunđi ar kaak gee daarin gingiyo walla ? Niiko indinjo kuuni bere makaatamna-aku walla ? ² ɲa kun maaniikon ko maktumnini taat Iisa Masi siirtu do gelbinni. Gee okinco yaa gedire ibininti ho ɲu garkiyinti. ³ Ka seener, ni

* 2:7 'tazziye' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'oole'.

iban tam kadar kuñ ko ar maktumne taat Iisa Masi siirtu ho ña nin kat kuuk iykonta. Ña bal siirin in añkir,* kar gay, ña siirit in Ruwwin ta Buñ kaak goy mento. Ña bal siirin do tariñcilnal ar ñu siiriig *gaanuun awalle, kar gay, ña siirit do gelbin ka geemir.

⁴ Ni kaawtu pa-ak, asaan in Iisa Masi ho do unji ka Buñdi, ni iban tak do kayni kadar kaaw-an ka seener. ⁵ Ni gediraado diye kayni do gudurre ta maaniinin di a nii gine riy ar taar-anta. Kar gay, ta gudurre taat asa min do Buñdi kat gaayinti ni gediriy ginin riy-ata. ⁶ Buñ kat gaayaani ni kuuniyту gay riyor a nii gaarin do geemir *Jamuwiy ta marbinto. Jamaw ta marbinto-at, ñu bal siirinti ar kaak ñu siirig gaanuun awalle, kar gay, ta Ruwwin ta Buñdi taat goy in ginte. *Gaanuun-ak, ñaar iyaag gee do muuti. Kar Ruwwin ta Buñdi gay bera goye ka gaasdo.

⁷ Gaanuun kaak iya gee do muut-ak, ñu siirig do tariñcilnal do wiktin ta nabi Muusa. Do wiktin taar-at ko, *darjin ta Buñdi bayniji do Muusa. Wijeeney irña cuu nam gee ku Israyeel gedarro taaye talinti.† Sando, ña irne kaak taaydo. ⁸ Ya gaanuun-ak bayin in darjine, riy ta Ruwwin ta Buñdi yaa gine darjin jaarik paka. ⁹ Ka seener, ya gaanuun kaak iya seriin ta Buñdi bayin in darjine, maan kaak ginaag gee a ñuu kuuniye sellen do unji ka Buñdi gay yaa gine darjin jaarik paka ! ¹⁰ Ansii ko, maan kaak awalle gin darjine-ak, diñ ar ña bal gine yoo darjin rakki, asaan darjin taat marbinto bayne ho ta pakgit taat awalle serek. ¹¹ Ya maan kaak taayaado din sa gin darjine, ñaar-ak, darjin ta maan kaak goy doo yaa gine jaarik paka !

¹² Ansii ko, ni kaawiy warañ do unco ka geemir asaan ni iban tam kadar gamin-añ ka seener. ¹³ Ni ginno ar Muusa kaak awalle gootaat wijeeney in zimilla a gee ku Israyeel talaagdo irne ka darjin taat sawlaw-ata.† ¹⁴ Kar gee-ak gay, kayco

dibire, yoo diñka oki, ñuur kuuk garkiyaag makaatamna ku Jamaw ta awalle-at, ar zimilla-ak goy di misa todaaco ibine. Ñu goyiy di misa-ak, illa in ñume kaak in Iisa Masi kat ñuu sawle. ¹⁵ Ka seener, yoo diñka, ya gee ku Israyeel garkiyaag makaatamna ku Muusa, ar zimilla-ak todaaco ibine. ¹⁶ Kar gay, ar kaak ñu siirtu do Kitamner aman : « Do wiktin taat gem yeepp do *Rabbiner, zimilla-ak, Buñ imiliigu. » § ¹⁷ Sando, Rabbin-ak gay, ñaar ko Ruwwin ta Buñdi. Do wer kaak Ruwwin ta Rabbin Buñ goyiy-ak, horrinaw sa goya. ¹⁸ Ñaar-ak, ginte okinte, wijeente pile ho ya gee talaate ar ñu tala darjin ta Rabbin Buñ. Buñ jiptaag goyinte a gii kuuniye ar ñaara. Gi bir min darjin taat kapak nam darjin taat jaarik paka. Taar-an riy ta Rabbin meenji giniyo, ñaar Ruwwin ta Buñdi.

4

Kabarre ta Gala ar maan kaak gasdo badam

¹ Buñ, in sellin kuwiy, ña berintin riy-anta. Ñaar-ak, nin oki tazziyaado bat. ² Ni pooçig gamin kuuk gee giniy in cigile ho kuuk iya sokañ. Ni taggigdo gee in neendaw ho ni welkigitdo kaaw ta Buñdi. Kar gay, ni kaawaat seen warañ a gee okinco yaa ibine tak do kayco kadar kaawni ka seener do unji ka Buñdi. ³ Gee kuuk tara zin kico do unji ka Buñdi gay ibingitdo baati ta Kabarre ta Gala taat ni gaariy-anta. Ñu talaat ar maan kaak ñu gootig in zimilla. ⁴ Gee-ak amnaydo do kaaw-ata asaan *Seetanne dibirig kayco dec. Seetan-ak, ñaar buñ ka duniin-anta* ho ña todco do geemir, ñu talgitdo portikaw ta Kabarre ta Gala taat kaawa do bi ka *darjin ta Iisa Masi. Ñuur kuuk talaag Iisa Masi ar ñu talaag meenji Buñ. ⁵ In kaawni taat ni gaariyo, ni kaawdo do bi kani, kar gay, ni kaawa do bi ka Iisa Masi, ñaar *Rabbine. Kar nini gay, ni tala zin kini ar ni gay riyko do bi ka Iisa Masi. ⁶ Wiktin taat Buñ kilgiyiit duniine,

* **3:3** 'añkir' : Ñu amay ku bikdi. † **3:7** Wer ka gase kaawor do Ekzood 34.29. ‡ **3:13** Wer ka gase kaawor do Ekzood 34.33. § **3:16** Wer ka gase kaawor do Ekzood 34.34. * **4:4** 'buñ ka duniin-anta' : Do duniin-an, Seetanne hokumiyaw ho ña gin gudurre dakina. Ñaar ko buñco ka gee kuuk ibingitdo Buñ kaak ta6. † **4:6** Wer ka gase kaawor do Zenez 1.3.

na kaawtu aman : « Do gondikaw-an, portikaw, ta caapu. »† Nā meenji Bun di oki kaak caapit portikuwiy do gelbinni a naani piliñ kayni, nii ibinin darjiney taat irna do wijeeneey ta Iisa Masi.

⁷ Kar gay, nin kuuk icig maan kaak gasdo badam-ak, ni ar gamin kuuk nu pintu pinen di. Ansi-ak a gee yaa ibine waran kadar gudurre taat ajbay-an asa min do Bun di yampa, ta min loninno. ⁸ Gee tiryinti ko tiryee ar miye ka saayar, kar nin gay bal deete burga. Ni ic kelimni, kar gay, ni bal tazziye. ⁹ Nu taaḍiyinti ko taaḍiye, kar Bun gay rasgininno bat. Nu orinti keder, kar nin gay bal mate. ¹⁰ Ar nu deeyig Iisa Masi, nu bariya botol taat nuuni dee nini oki. Kun kawta, ni icit muutuy ta Iisa meeda nugila, a goyiñji oki, gee yaa talinji waran in goyinni. ¹¹ Ya ni goy misa in odinni oki, gee bariya botol doo taat nuuni dee do bi ka Iisa Masi. Ampaa ko, in zinjini kuuk yiriy rakki asa mate oki, gee talaag waran goyiñji ka Iisa. ¹² Kun kawta, ni ooyaat muutu a kuu gase goye kaak taḍ.

¹³ Nu siir do Kitamner aman : « Nu aamin do kaaw ta Bun di, ampaa ko, nu kaawtu do biy. »‡ Imaanni taat do Bun di oki pa. Ni aamina do kaawoy, ampaa ko, ni kaawiy do biy. ¹⁴ Ka seener, ni iban kadar Bun kaak nooyig Rabbin Iisa Masi min do muut-ak yaani nooye oki in naara, ho in kunjo, Bun yaate iyinte okinte do unji. ¹⁵ Taaḍin okintit taat ni aawiy-an, ta do bi kanjo. Ampaa ko, barkin ta Bun di sinjiy nam nuur kuuk gasit kabarre-at wadiriy gaay in gaayo. Ansi-ak, gee kuuk ozila Bun sa, dakinuwco yaa gaaye oki. Gamin-an okinco bera darjin do Bun di.

Darjin taat eraate

¹⁶ Do bi naar-ak ko, gi tazziyaado bat. Ya do zinkite, gi aawa gudurrite arma sood-sood oki, do gelbinte, Bun gaayaate gudurre kun kawta. ¹⁷ Ka seener, *darjin taat eraate, taar yaarko ho ta goy doo. Ya gi pakira do darjine-at, ar taaḍinte taat dinjan, taar sood di ho taa biren di. Taaḍin-at siyaaten zinkite do darjin taat yaarko-ata. ¹⁸ Gi bal diye odte do gamin kuuk gee

talaagu, kar gay, do nuur kuuk gee talgigdo. Asaan gamin kuuk gee talaagu-ak, nuur taaydo, kar kuuk gee talgigdo gay, nuur goy doo.

5

¹ Ka seener, zinkite kuuk gi goyiy do duniiner-an, nuur ar kuraarne taat yiriy rakki asa nige. Kar gay, gi iban kadar Bun siyte ko zinka ku pey kuwa ka samaaner. Zinka-ak, nuur ar ger kaak Bun pintu, kaak yaa goye doo. Ger-ak, nu geenno kat pinga. ² Din gay, gi neya kat dis-dis, gi raka a illa Bun yaate ise pey zinka kuuk marbinto-aku. ³ Ansii kat, ya na iste zinka kuuk marbinto-ak, na gasaatenno pey tukinka*. ⁴ Wiktin taat gi goyiy in zinkite kuuk ar kuraarne do duniiner-ak, gi taaḍiyaw ar gi icil goro. Ka seener, gi rakaado rasiñ zinkite, kar gay, gi raka a Bun yaate bere zinka kuuk marbinto. Paa kat, zinka kuuk marbinto-ak yaa makinco nuur kuuk yaa maten di-ak in kuuk mataado tak-tak. ⁵ Na Bun meenji kat gininte a gii gasiñ zinka kuuk marbinto-anju. Na berte Ruwwiney ar maan kaak as awalle kaak gaara gamin kuuk yaa ase neginda.

⁶ Do bi naar-ak ko, doo gi gingiydo kolaw tak-tak. Gi iban kadar ya gi goy in zinkite-an di, naar-ak gi goy serek min wer kaak *Rabbin Iisa Masi goyio. ⁷ Ka seener, gi goydo in maan kaak gi taliig in odinte, kar gay, gi goy in imaan. ⁸ Gi ginno kolaw kat bat ho gi raka ko rasiñ zinkite-anju a gii baawe goye do serpey ta Rabbin. ⁹ Ya gi goy do zinkite-anju wala gi rasgu oki, gi raka gine maan kaak yaaji aawe gala. Maanna-ak, gi rakaag pak gamin okinco. ¹⁰ Asaan ginte okinte yaa baawe do unji ka Iisa Masi a naate dukume seriine ho ay gem di yaa gase haginey uudin ta riyoy taat do duniiner, ya ta samaane wal ta samaanno.

Bun amrig gee okinco in botol ta Iisa Masi

¹¹ Karaamin ta Rabbiner, ni ibingit tak. Paa ko, ni bariyiy botol taat a illa nii gaarin do geemir, nuur oki yaa ooyinti. Bun ibingini rakki rakki ho nu raka kadar kun

† 4:13 Wer ka gase kaawor do Soom 116.10.

* 5:3 'tukinka' : Tukinkin taar-an arro taat gi ibingiy-anta, taar ta ruwwiner.

maaniiko oki yaani ibine pa. ¹² Ni rakaado a maaniinin di yaa gaare pey zinjini loko. Kar gay, ni rakaako bere botol taat kuu dapile do bi kani. Paa kat, kuu ibine manman kuuco telke do nuur kuuk dapilaw in gamin ku duniiner kuuk gee taliy-an di ho isgigdo in kuuk atta do adir. ¹³ Ya ku talaani a ni oliyay ar kaak gee daarin kaawiy oki, oliykuwni-at asaan ni ber zinjini do riy ta Bunji. Kar ya kayni kat do werco gay, ampa-ak asaan ni rakaako gaayinjo. ¹⁴ Ka seener, ele ka Iisa Masi kat goyinti len-len†, asaan ni iban tak kadar gem rakki mat do bi ka gee okinjo. Ampaa ko, do unji ka Bunji-ak, ar gee okinjo-an mat in naara. ¹⁵ Naar mat do bi ka gee okinjo a nuur kuuk goy misa do duniiner-an goyaado goye ka maaniico di, illa nuu goye do bi ka naar kaak mate ho nooye do bi kanjo.

¹⁶ Naar-ak ko, min dinja, ni talaagdo pey gee ar nu geen di. Zer awalle-ak, Iisa Masi sa, ni talaag ar na gem di. Kar din gay, ni talgigdo pey pa. ¹⁷ Ya gem kaak num in Iisa Masi-ak, naar gem kaak marbinto. Goye kaak awalle-ak, baay bire. Dinja-an, goye kaak marbinto ase. ¹⁸ Gamin okinjo kuuk ni kaawiy bico-an, nuur asa min do Bunji kaak amrinte in naara in botol ta Iisa Masi ho din na berte riy a giico gaarin kaaw ta amrikar-an do geemir. ¹⁹ Ka seener, in Iisa Masi, Bunji amrig gee okinjo in naara ho na bal asirinjo nuu kappiye do bi ka niginjo. Ho din, na leenti a ni baa gaarin kaaw taat do bi ka amrikar-an do geemir.

²⁰ Do bi naar-an, ni gay tabiriikar ku Iisa Masi. Ka seener, in kaaw taat ni kaawiy-at, ar na meenji Bunji kat kaawaako. Ni wakilaako aman : « In sin ku Iisa Masi, ooyon a Bunji yaako amrinjo in naara. ²¹ Bunji gintu nam naar kaak bal gine zunuubinna tak-tak iciig zunuubinnite okinjo do kaay. Ansii ko, in botol ta Iisa Masi-ak, gi giniy sellen do unji ka Bunji. »

6

¹ Ampa-ak, uudin ni gina riy in Bunji, ni iskaako : dakon talintido barkin ta Bunji taat ku gastu-an ar maan ka maala. ² Ka seener, Bunji kaaw aman :

« Do wiktin taat nu diytu, nu cokiye alinjo. Ho do yiri ta jilindi, nu asinjo gaaya. »* Gem kol sintay, cokiye, taar-an ko wiktin taat Bunji diytu a naa gine sellinkaw ho naa jile gee.

³ Ni rakaado tak-tak a nii gine gamin kuuk yaa tode botol ta Bunji yoo do waan rakki oki, asaan ni rakaado gee yaani ose do riy taat ni giniyo. ⁴ Kar gay, do gamin okinjo kuuk ni giniyo, ni gaara zinjini kadar ni gay riyor ku Bunji kuuk ta6. Paa ko, ya ni taabiyaw, wal ni gin kaawna, wal ni moya dakina oki, ni icaag gamin-an do kayni in subirraw dakina. ⁵ Gee koocinti ho nu unjinti danayne. Nu isininti gee ho riy patiy kayni. Ni gasdo weyi ho ni gasdo tee. ⁶ Kar nin gay, ni gaara a ni gay riyor ku Bunji in *cawirkuwni, in ibininni, in subirruwni, in sellinkuwni, in gudurre ta Ruwwin ta Bunji ho in ele kaak ni elgig gee in gelbinni okinji. ⁷ Ni goy in kaaw taat ka seener ho in gudurre ta Bunji. Goye kaak in botiliy do unji ka Bunji gay, ni iciig ar garta taat nii taasine gee wala nii gooye zinjini. ⁸ Gee daarin beraani horoomine ho daarin gay gininti bees. Daarin ozilaani ho daarin gay waraani. Nu talaani ar ni gee kuuk raada, sando nin gay kaawa seene. ⁹ Nu talaani ar ni awraatina, sando nu ibingini tam. Nu talaani ar ni gee kuuk mataw, sando ni goy mento. Nu taabiyaani, kar gay, nu balni dee. ¹⁰ Nu ginaani ni taliy aminda, sando aditni gay doo portik di. Nu talaani a wal ni pokirna, sando in botol tani kat gee dakin giniy gay gamnar do unji ka Bunji. Nu pakira a ni bal gine yoo maanna, sando ka seener gay, ni gin gamin okinjo do pisinni.

¹¹ Gem kol sintay ku Korent, ka seener, ni kaawko waran ho ni elinjo in gelbin rakki. ¹² Ka seener, ni elinjo, kar kun gay poc elinni ar kaak nin elgiiko. ¹³ Naar-ak, nu kaawaako ar nu kaawa do koogin ku meendu : gaaronnin elinjo ar kaak nin elgiiko. Kunjo oki, elonni in gelbin rakki !

Tene ka denjer do bi ka jamaw

¹⁴ Dakon obenno jamaw in gee kuuk bal aamine. Ya ku obaw-ak, ku gina ar barkay

† 5:14 'goyinti len-len' : Werin daarin, nu kaawa a 'naamin ni-nuuk'.

* 6:2 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 49.8.

kuuk ñu diyco zuug. Yampa, maan kaak sellen in kaak jookumo, maa biidir kaak yaa numinco? Portikaw in gondikaw oki, maa biidir kaak yaa numinco? ¹⁵ Iisa Masi in *Seetanne, ñuu gedire dee kaawco walla? Gem kaak aamine in kaak bal aamine oki, maa biidir kaak yaa numinco? ¹⁶ *Ger ka Bunji in bunjay ku gee kuuk ibanno Bun, maa biidir kaak yaa numinco? Ka seener, ginte gay, gi ger ka Bun kaak goy mento. Ar kaak Bun meenji kaawtu aman :

« Nun, naa goye ho naa jaawe in ñuura, naa gine Bunco ho ñuu gine geendu. » †

¹⁷ Do bi ñaar-ak ko, *Rabbin Bun kaawiico do geenji aman :

« Gee kuuk jookum-ak, pikon botilco ho etiron minninc serek.

Dakon wakenno yoo maan kaak *cawarro ho nun gay yaako obinjo. » ‡

¹⁸ Rabbin Bun, mee gudurri diytu pey aman :

« Nun, naa gine takko

ho kun gay yaa gine kooginar. » §

7

¹ Gem kol royin ku bitu, Bun kaawte a ñaate berin gamin-an okinco. Naar-ak, acinte zin kite ho gelbinte min do gamin okinco kuuk cawarro. In karaaminte taat gi karmiyig Bun-ak, zeedinte gii goye cawar do unji.

Pool adiy portiko in gee ku Korent

² Gaaronni kadar ku elgiini do gelbinko ! Ni bal nige maan do gemor, ni bal jage yoo gemo min do imaanji ho ni bal tee yoo gemo in neendaw. ³ Dakon pakirenno do kaawor-an a naako diye kaawo. Kar gay, uudin taat nu kaawtu dak ko, ni elgiiko dakina. Ginno maan kaak yaate eerinte, wala do goyinte, wala do muutte. ⁴ Nu diy amaanner dakina loko ho ku berdu galal dakina. In taabin okintit taat ni taabiyo oki, nu bal tazziye tak-tak, galilil dakina.

⁵ Ka seener, wiktin taat ni ottu do kid ka Maseduwaan, ni bal gase kayni. Ay taabine, ni aawta. Gee pociinti seene in kaawna ho kolaw sa unjinti. ⁶ Kar Bun

kaak iskaag gee kuuk tazziy-ak gay, iskinti in asinji ka Tiit. ⁷ Maan kaak iskinti-ak, ña asinji ka Tiit do di, kar gay, ta kaawoy taat ña kaawinti a maman ku giniji gamin kuuk iskig do gelbiney. Ña kaawinti a ku gin niyin taat a illa kuun talin pey. Ña kaawinti oki kadar aditko nige do maan kaak kuuniye ho maman ku zeediy a kudu male. Ansii ko, galilil gintu pey dakin aale.

⁸ Do bi ñaar-an ko, ya maktumner taat awalle nu siiriiko nig aditko oki, nu kaawaado a ya nu bal siirinti oki guna. Ka seener, awalle, nu pakira a ya nu bal siirin maktumner-an sa guna, asaan nu tal maman ta nigig aditko. ⁹ Kar diñ gay, adir portiko. Adir portik-ak asaan aditko nige walla? Ha'a. Adir portiko asaan in nige kaak aditko nigtu-ak, ku ibiniig niginjo ho ku jiptiig goyinjo. Nige ka aditko-ak, Bun kat rake. Ampa-ak, ni balko nige yoo maanna. ¹⁰ Asaan nige ka adir kaak Bun rakiy-ak, ñaar iyaag gee a ñuu jipte goyinco. Jipte ka goyinco-ak pila botol ta jile geemir. Ampa-ak, ya gee-ak aditko nige oki, samaan di. Kar nige ka adir kaak asa min pikirre ta duniiner gay iyaag gee do muuti. ¹¹ Talon ja, in nige ka adir kaak Bun rakiy-ak gay, kuu gasen kat maa? Diñ ku zeeda a kuu gine maan kaak kuuniye. Ku karkiya* a kuu imile kayko. In maan kaak do botiliido, ku dapinaw ho ku gina kolaw do Bunji. Ku raka a illa kuun talindu. Ku ber zin kiko do riyor. Ya ku tala gem kaak nigaw, ku diyig do botildi. Do taar-an, ku gaar zin kiko kadar ku ginno oorin tak-tak do kaawin-anjo.

¹² Ansi-ak, nu balko siire do saan ta ñaar kaak nige wala do saan ta ñaar kaak ñu nigji. Kar gay, nu siiriiko-an, nu raka a kun maaniiko yaa ibine do unji ka Bunji maman ku elgiini. ¹³ Do bi ñaar-ak ko, min ni taliig maan kaak ku gintu-ak, kelimni weytu.

Ya kelimni weye oki, aditni gintu pey gal aale min ni taliit galal ta Tiit, asaan kunjo okinjo ko berji galal nam kelmoy weytu.

¹⁴ Ka seener, do unji ka Tiit, nu dapiltu do bi

† 6:16 Wer ka gase kaawor do Lebitik 26.12, Ezekieyel 37.27. ‡ 6:17 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 52.11. § 6:18 Wer ka gase kaawor do 2 Samieyel 7.14. * 7:11 'karkiya' : Werin daarin, ñu kaawa a 'yokaw'.

kaŋko. Ya nu ɗapilaw-ak, nu ginno sokaŋ. Kar gay, uudin taat ni kaawkon seen doo, ɗapile kaak ni ɗapiltu ɗo unji ka Tiit-at oki gaar kadar ŋa ɗo botiliy. ¹⁵ Ampaa ko, ya ŋa pakira ɗo karaamin taat ku karmiyiiga ho maman ku ŋaamiig in horoomine ho in kolaw, ele kaak ŋa elgiiko-ak, ŋaar dakina aale. ¹⁶ Nu aacyaw asaan naa gedire diye kaar in kuŋko ɗo ay maanna.

8

Gaayo ɗo Egliz ka Zeruzaleem

¹ Gem kol siŋtay, ni raka a kuu ibine man Bun gaarit barkiney ɗo *Eglizna kuuk ɗo kid ka Maseduwaan. ² Gee-ak taaɓiy ko taaɓiye. In taar-at oki ho in pokirruwco, galilco gaaya di nam ŋu beriig mallico oyaw ɗo riy ta Bunɗi. ³ Nun sa saadine, gee-ak, in niyin ta maaniico, ay gemo bertu ta gudurrey, kar ŋu bertu dakina nam pak ta gudurrico. ⁴ Ŋu wakiltu ko wakile a niico bere botol taat ŋuur oki yaa ŋaame gaayco ɗo gee ku Bunɗi kuuk ɗo geeger ka Zeruzaleem.* ⁵ Maan kaak ŋu gintu-an pakgig kaak ni pakiriyo. Ŋu ber ja ziŋkico ɗo Bunɗi, kar kat uudin taat Bun rakiyo, ŋu rastu ziŋkico loni. ⁶ Ampaa ko, ni kaawiji ɗo Tiit a ŋaa gaasin riy ta capindi taat ŋa teestu ɗo werko-ata. ⁷ Do botol ta Bunɗi, ku gay gamnar ɗo ay maanna. Imaanko dakina, ku gin ibine ka kaawor ho ku iban gamna. Do ay maanna, ku zeeda ɗo riyor in gelbin rakki. Ku elgiini dakina. Ampaa ko, ɗo bi ka gaay-an, gaaron oki a ku gee kuuk gina oyaw.

⁸ Do bi ka gaay-an, nu asirgikonno. Kar gay, nu raka kuu ibiniŋ maan kaak gee ku pey giniyo. Ampaa kat, kuu gedire gaare ka seener maman ku elgig eenko. ⁹ Asaan ku iban maman *Rabbinte lisa Masi gaariit barkiney : ŋaar kaak malle okiŋji ɗo pisiŋji, ŋa gin ziy pokiriŋce ɗo saan taŋko,† a paa kat in pokirruwi-at, ɗo imaanko, kuu gine gay gamnar.

¹⁰ Ampa-ak, nu taayaakon di, kuŋ kuuk ic niyin awalle ta geemir min alginda a kuu cape ɗo bi ka siŋtiko ho kuŋkon di oki kuuk tees awalle. ¹¹ Diŋ gaason riy-anta

in ta gudurriko. Uudin taat ku ictu niyin ku teesiita, zeedon oki in niyin taat kuu gaasinti. ¹² Ka seener, ya gi bera maan ɗo Bunɗi in gelbin rakki, Bun ooyaag bere-aka. Maan kaak gi beriy-ak, Bun tala min ɗo malle kaak gi gintu. Ya gi bal gine oki, Bun meenji iban.

¹³ Nu rakaado naako giniŋko pokirna tak-tak a kuu gaaye gee ku pey. Kar gay, nu raka a okiŋko kuu nece. ¹⁴ Diŋ kuŋ goy ɗo aayar ho kuu gedire gaayin ŋuur kuuk tee arumco. Ansii kat, yiriy taat tee arumko, ŋuur kuuk goy ɗo aayar-ak yaa gedire gaayin oki. Paa kat, okiŋko, kuu nece. ¹⁵ Uudin taat ŋu siirtu ɗo Kitamner aman :

« Ŋaar kaak sok dakina, ginno dakin aale. Ho ŋaar kaak sok sood gay, maan arumgiyido. »‡

Tiit in eenji

¹⁶ Nu zeeda a naako gaayin ko. Ozilinten Bun, asaan ŋa berji niyin ar taar-anta ɗo Tiit oki. ¹⁷ Ni kaawji ɗo Tiit a ŋaa ɓaawe ɗo werko ho ŋa ooye. Kar ka seener gay, ŋaar meenji oki ic niyin min awalle a illa ŋaako ɓaawe. ¹⁸ Ni ŋaamkon Tiit ho in siŋ rakki ka pey. Siŋ-ak, gee ku *Egliznar okiŋco ozilaaga ɗo riy taat ŋa giniyo ta Kabarre ta Gala. ¹⁹ Ta taar-anno di. Siŋ-ak, gee ku Egliznar kat doɓga a ŋaa ɓaa marti in nini, ŋaani gaaye ɗo deede ka gamin ku gaayor. Riy taat sellen-an yaaji bere *darjin ɗo meenji *Rabbine ho ta gaara oki kadar ni gin niyin taat nii gaaye gee.

²⁰ Ka seener, gurus kaak dakina gee capiy-ak yaa goye ɗo pisinni ho nin kat yaa tale kaaci. Ni zeedaw a ŋu osaaninno ɗo bi ka gurus-aka. ²¹ Ni zeedaw a nii gine sellen ɗo unji ka Rabbin Bun ho ɗo unco ka geemir oki.

²² Ni ŋaamko oki siŋni rakki ka pey in ŋuura. Siŋ-ak, ni ibintu kadar ŋa ber ziy okiŋji a ŋaa gine riy ɗo Bunɗi, asaan ŋa gaarintin niyiney dees dakina. Kar diŋ gay, ŋa zeeda dakin dakina ɗo riy-anta, asaan ŋa amniyiŋko tak-tak. ²³ Ampaa ko, ɗo bi ka Tiit, ŋaar gina riy ɗo Bunɗi in nunu a niiko gaayin ko. Kar ɗo bi ka siŋta kuuk

* **8:4** Wer ka gase kaawor ɗo Roomen 15.26. † **8:9** Wer ka gase kaawor ɗo Matiye 8.20. ‡ **8:15** Wer ka gase kaawor ɗo Ekzood 16.18.

gaayaaga-ak gay, ɲu Eglizna kat ɲaamgu. Riyco taat ɲu giniy-at beraaji darjin do Iisa Masi. ²⁴ ɲaar-ak, ginonco gamin kuuk gaara kadar ka seener ku elgiigu. Ansii kat, gee ku Egliznar kuuk ɲaamgu-ak yaa dore ho ɲuu ibine kadar kaawin kuuk ni kaawtu samaane do bi kanjo-an, ɲuur do botilco.

9

Buɲ el gem kaak bera in galal

¹ Nu ginno pey kaaw taat naako siire do bi ka gaay taat do gee ku Buɲdi kuuk goy do geeger ka Zeruzaleem, ² asaan ni iban kadar ku gin niyin ta berindi. Do unco ka gee ku goy do kid ka Maseduwaan*, nu dapiltu do bi kanjo ho nu kaawco aman : « Siɲta kuuk goy do kid ka Akayi siy ko ziɲkico min alginda do berindi. » Hiyya, min ɲu taliit niyinko, gee dakina minninc o unje piɲco. ³ Nu ɲaamaakon siɲta-an a kaawin kuuk nu kaawtu do bi kanjo ucaado maala. Nu raka a kuu siye ziɲkico do gaay-ata ar kaak nu kaawtu ko. ⁴ Yampa, ya ni baawko sawa in gee ku Maseduwaan ho ni gasinjo ku bal siye ziɲkico-ak, kayni yaa waase. ɲuu waase-ak, asaan ni kaawco kadar ku siy ko ziɲkico. Kar kayko kunjon gay yaa waase paka. ⁵ Ansii ko, nu pakirtu kadar samaane naaco kaawe do siɲta-an ɲuudu ogire do werko. ɲuur ko yaako gaayinjo do cape ka gaay taat ku kaawtu a kuu bere. Paa kat ya nu ote, nii gasin gaay-at ku capit ko. Ansi-ak, yaa gaare kadar ku berit in oyaw ho in gelbin rakki.

⁶ Ibinon samaane kadar gem kaak luwa busam sood-ak, ɲaa sede oki sooda, kar gem kaak luwa busam dakin-ak gay, ɲaa sede oki dakina.† ⁷ Ampaa ko, ay gem di yaa bere maan kaak ɲa pakiriy do kaay, bal gujumjume ho bal asire. Asaan Buɲ, ɲaar el gem kaak bera in galal. ⁸ Buɲ gin gudurre taat ɲaako bere gamin dakina yoo maan sa armaakonno. Ampaa ko, do ay wiktine ho in ay maanna, kuu gine maan kaak necinjo, in kaak paka oki a kuu gine ay riy taat samaane. ⁹ Ar kaak ɲu siirtu do Kitamner aman :

* **9:2** 'kid ka Maseduwaan' : ɲa kid kaak goy watiine min darre ta Grees. Egliz ka Pilip, ka Tesalonik in ka Bere goy do kid-aka. † **9:6** Wer ka gase kaawor do Proverb 22.8. ka gase kaawor do Ezaayi 55.10.

« ɲa gina oyaw dakina do pokirnar ho sellin kuwiy goy doo. »‡

¹⁰ Buɲ bera busam do gay luwor ho ɲa beraaco pey gamin ku teendi. § Loko oki, ɲaako bere busam, ɲaako wadirinco ho ɲaa maadinco a paa kat, sellin kuwko yaa gine gaay in gaayo. ¹¹ Ampaa ko, do ay maanna, Buɲ yaako bere dakina nam kuu gedire gine oyaw do ay wiktine. Ansi-ak, do bi ka gaayko taat niico iye-at ko, gee dakin yaa dele barkin do Buɲdi. ¹² Asaan riy ta capindi-an gaayaag gee ku Buɲdi ku Zeruzaleem ho ta iskaag pey gee dakina a ɲuu dele barkin do Buɲdi. ¹³ Ka seener, min ɲu taliit riy taat ku gintu-an, gee dakina yaa ozilin Buɲ asaan ku gaarit imaanko do Kabarre ta Gala ta Iisa Masi in karaamin taat ku karmiyiiga. ɲuu dele barkin oki do Buɲdi do bi ka oyuwko taat ku giniy loco ho do gee okinco. ¹⁴ Do bi ka barkin taat dakin aale Buɲ beriiko-at, ɲuu inde Buɲ dakina do bi kanjo. Ansi-ak, ɲuuko gaare kadar ɲu elgiiko dakina. ¹⁵ Barkin do Buɲdi do bere kaak ɲa beriite kaak pakgig gamin okinco.

10

Malo ta Pool do bi ka riyoy

¹ ɲa nun meendu Pool, nun ko kaak gee kaawiy bir a ya nu goy do datikko, nu dalulle ho ya nu serek minninkon gay, nu tongo. Ku iban kadar Iisa Masi gay, ɲaar sellen ho dalulle. In siɲ kunji, nu taayaako. ² Nu kaawaako a wiktin taat naa baawe do werko-ak, dakonnu asirindudo naa gine tongo. Ka seener, naa kaawe bal kolaw do ɲuur kuuk pakira a goyinni ar ka gee ku duniiner di. ³ Ka seener, ni gee ho goyinni oki ar ka geemir di. Kar gay, ni taasan do ar gee ku duniiner taasiɲiyo. ⁴ Asaan garti kuuk ni taasiɲiy-ak, ɲuur min do duniinerro. Gudurrice asa min do Buɲdi. Garti-ak gin gudurre taat ɲuu dimin werin kuuk bombo kuuk adin ku Buɲdi goyiyo. Ka seener, in garti-ak, nii nigin pikirre ta jookumo taat gee diyiy kayco ⁵ ho niico nosire do ɲuur kuuk jaala ziɲkico ho in gaminco kuuk ɲu todij do geemir a pa

‡ **9:9** Wer ka gase kaawor do Soom 112.9. § **9:10** Wer

nyuu ibiniñ Bunj. Kar gay, ni gaayaag gee a pikirrico okintiti yaa ase in pikirre ta gee kuuk karmiyaag Iisa Masi. ⁶ Ho wiktin taat ku gaar ko kadar ku karmiyaw-ak, nin gay siy ko zinjini a ni rasaagdo nyuur kuuk karmaydo.

⁷ Ibinon warañ seen ta gamnar ! Ya gem kaak pakira a na gem ka Iisa Masi-ak, illa naa diye do kaay kadar nin sa geenji ku Iisa Masi ar naara. ⁸ *Rabbin baldu bere izinne taat naa nigin imaanko, kar gay, na berdu izinne taat naako gaayinjo do imaandi. Ya nu dapila aale in izinne taat Rabbin beriidu-anta, sokañ sa diyaanno. ⁹ In makaatamna kuuk nu siiriiko-an, nu rakaado kuu pakire kadar nu rakaako ise kolaw. ¹⁰ Asaan gee daarin kaawa aman : « Do makaatamna kuuk Pool siirtu-an, na zeedaw ho na kaawa in mitkaw. Kar ya na goy do datikten gay, na oolo ho kaawnay sa ku kanjir. » ¹¹ Gem kaak kaawa pak-ak, illa naa diye do kaay kadar ya ni goy do datikko, goyinni yaa kuuniye tak-tak in maan kaak ni siirtu do wiktin taat ni goyiy serek minninko.

¹² Ka seener, gee daarin, maaniico di gaara zinjico. Wayya, nin-an sa gecaado a nii nece in nyuura wala nii kaasume in nyuura. Gee-ak maaniico di tala ya zinjico necgu ho nyuur maaniico di kaasuma zinjico. Naar-an ko maan kaak gaara kadar kayco jage ! ¹³ Nin-an gay gediraado jaale zinjini aale kara min riy taat Bunj berinti. Ya ni jaala zinjini, nii jaale illa in riy taat Bunj berinti ho kunjon sa atta do riy-anta. ¹⁴ Wiktin taat ni baawtu do werko, ni bal aalin riy taat Bunj berinti-anta. Nin di kuuk as awalle do werko ho iykon Kabarre ta Gala taat kaawa do bi ka Iisa Masi. ¹⁵ Ansi-ak, nii gediraado jaale zinjini in riy taat gee ku pey gintu. Kar gay, ni raka a imaanko yaa baa in unti. Ampaa ko, nii gedire gine riy taat ta6 do werko, kar in taar-ata oki, ni patiyaatdo taat Bunj berinti. ¹⁶ Paa kat, nii gedire nii iyin Kabarre ta Gala nam nii aalin gunjirko, nii baa do kidin kuuk pey. Ampaa ko, ni baayido gine riy do wer kaak gee ku pey gintu ko ho nii ozile zinjini in riyco-ata.

¹⁷ Kar gay, nyu siir do Kitamner aman : « Naar kaak dapilaw-ak, illa naa dapile in maan kaak *Rabbin gintu. »* ¹⁸ Ka seener gay, Bunj ooygigdo naar kaak ozila ziy, illa naar kaak gasa oziliik min do Rabbiner.

11

Pool in paliinna kuuk ginno seene

¹ Hadi, din ya kuu gedire kuu subirindu-ak, nun naa dapile do kaawor ar oliyo. Ka seener, ku subirintu ! ² Nun hasuudince do bi kanjo ho hasuudinuwir-at, taar asa min do Bunji. Nu berinjo do gem rakki di kaak yaa kuuniye mitikko, naar ko Iisa Masi. Nu rakaako gaarinjo do unji ka gem-ak ar gemso taat *cawar ho bal aawe mitik tak-tak. ³ Kar gay pakiron do yaate Hawwa. Ar aal caaciyit in neenduwi, nu gina kolaw a pa gee yaako unje pikirre taat jookumo ho nyuuko jaginjo kuu rasiñ obinjo kaak tirit ho cawar do Iisa Masi. ⁴ Ka seener, ya waan asko ho na gaaraako kaaw taat kaawa do bi ka Iisa ka pey min kaak ni gaariiko, ku subiriig di. Ho ya waan gaaraako ruwwine wala kabarre ta gala taat pey min taat ku gastu min loni, ku subiriig di oki. Hey kunjo-anju !

⁵ Kunj pakira a nyuur kuuk gaaraat kaawan, nyuur paliinna kuuk ta6 paka. Kar do tanto gay, nyu pakginno in maanna. ⁶ Ya nu bal gine ibine ka kaawor ar nyuur oki, nu ibingig tak maan kaak nu kaawiyo. Do ay maanna ho do ay wiktine, ni gaarko warañ kadar ni ibingig maan kaak ni kaawiyo.

⁷ Wiktin taat nu gaariikon Kabarre ta Gala ta Bunji, nu gaarkon maalan di. Ampaa ko, nu ontu zir a naako jaalinjo kuwa. Ansi-ak, nu nig maanna walla ? ⁸ Wiktin taat nu ginny riy do datikko, nyu *Eglizna daarin kat gaayintu in maanna. Ansii ko, nu ictu gurus minninc a naako gaayinjo. ⁹ Ampaa ko, wiktin taat nu goyiy do werko, nu bal oome yoo waanna do gamin kuuk arumdu, asaan sinja kuuk as min kid ka Maseduwaan iydu gamin okinjo kuuk nu rakiyo. Do wiktin taar-at, nu bal rake goye baako ho naa goyen ko paa di doo. ¹⁰ In seen ta Iisa Masi taat goy in nunu, nu kaawaako : do kid ka Akayi okinji, ginno

* **10:17** Wer ka gase kaawor do Zeremi 9.23, 1 Korentiyeen 1.31.

yoo waan kaak yaadu todiñ maan kaak adir gintu portik-an̄ka. ¹¹ Maa di nu kaawiy ampa ? Ku pakira a nu kaawiy pa-ak asaan nu elgiikonno walla ? Ha'a, paado. Buñ oki iban kadar nu elgiiko.

¹² Nun naa wakile pey, naa iciñ goyindu ka diñka-an̄ di. Paa kat, naa nigin pikirre ta ñuur kuuk bariya botol taat ñuun ðapile a ñuur oki gina riy ar nini. ¹³ Gee ñuur-ak, ka seener ñu paliinnado. Ñu gina ziñkico a ñu paliinna ku Iisa Masi, kar ka seener gay, ñu gay riyor kuuk caaciya gee. ¹⁴ Dakoñ ajbiyenno do bi ka kaawor-anta, asaan *Seetanne meenji oki gina ziy ar ña *ðubil ka Buñdi kaak irña wic-wic. ¹⁵ Ñaar-ak, ya ku talaag gay riyoy oki gina ziñkico ar ñu gin riy in̄ botol, dakoñ ajbiyenno. Kar gay, ba aar, ñuun gasin tañco uudin ta riyco.

Taañin ta Pool

¹⁶ Nu deelaakon pey kaaw-anta : nu rakaado gem yaan talindu a nu oliyo. Kar gay, ya ku pakira kadar nu oliy-ak, rasonnu nun oki, naa ðapilen dak sooda. ¹⁷ Kaaw taat naa kaawe-an̄ taar arro taat *Rabbin rakiyo, kar gay, nu kaawa ar oliyo in̄ ðapilindu. Ka seener, nu gin botol taat naa ðapile. ¹⁸ Gee dakina ðapila in̄ gamin ku duniiner di. Ñaar-ak, nun oki, naa ðapilen ðako. ¹⁹ Talon̄ ja ! Ku diya a ku gee kuuk gin ilim. Kar kodok di, ku maaniikon ooyig ñuur kuuk oliyay. ²⁰ Ya gee ginaako ar ðerrina, ya ñu teeko in̄ neendaw, ya ñu pokiriyaako, ya ñu isaako biñka ho ya ñu basaako oki, ku subira di. ²¹ Ni baltu gine ar ñuur-ak asaan ni bal gine gudurre walla ? Taar-an̄ di yaadu un̄je sokañ walla ? Ha'a, un̄jaadudo.

Gee daarin̄ ðapilaw, ñaar-ak, ya nu kaawa ar oliyo sa, nun oki yaa ðapile ar ñuura. ²² Ya ñu kaawa a ñu *Hebru, nun oki Hebrun̄ce. Ya ñu kaawa a ñu gee ku Israyeel, nun oki Israyeelin̄ce. Ya ñu kaawa a ñu min tamba ta Ibraayim, nun oki min tambaay. ²³ Ya ñu kaawa a ñu gay riyor ku Iisa Masi, ñaar-ak (nun naa kaawe ar oliyo) nu gay riyor ka Iisa Masi pakgig serek. Taañin taat nu taañiytu do riyor-at, taar dakin pakgigu.

Ñu obintu dañaaayne dees dakina pakgigu. Ñu koocintu dees dakina pakgig serek. Ho nu gal do taañiner ar naa mate dees dakina pakgigu oki. ²⁴ Dees beey, *Yuudinna koocin ko kooce, min kordiñ orok pood-ak illa rakki di kawwi.* ²⁵ Dees subba, gee koocintu in̄ don̄kilo ho yiriy rakki gay, ñu dawintu in̄ dambay a ñuun deendu. Dees subba, do barrer, markab nooriygiy in̄ nunu, ho yiriy rakki nu eeltu ho nu waltu do amiydi. ²⁶ Dees dakina do martuwir, duniin gasintu : balal gaay teendu ho nu gal do pise ka gay dukume botilniidi. Nu gas taañin min do siñtar kuuk Yuudinna ho min do gee kuuk Yuudinna do oki. Nu gas taañin do geegirniidi, do kalaaner ho do barrer. Nu gas taañine in̄ gee kuuk gina ziñkico a ñu siñta. ²⁷ Nu taañiy ko taañiye do riyor ho nu gasdo weyi. Mey deentu ho ibin obintu. Dees dakina, nu eela meya. Us deentu ho kesuun oki teedu saaro. ²⁸ Nu osaaikonno duniin taat gasintu okintiti. Kar gay, goy pey maan rakki : kelmol goy len̄-len̄ do *Eglizna okin̄co ho kun kawta, nu moya loco kon di. ²⁹ Ka seener, ya waan kaak ginno gudurre, ñaar-ak ar nunu oki aawa pa, ho ya waan kaak jag min do imaanji gay, nun sa adir radaanu.

³⁰ Wayya, ya nun kat ðapilaw-ak, naa ðapile in̄ gudurrer taat sood-anta. ³¹ Buñ, ñaar Takan̄ Rabbin Iisa Masi, ñaar ko kaak gee oziliy doo, ña iban kadar nu raaddo. ³² Wiktin taat nu goyiy do geeger ka Damaas, guberneer kaak ginaaji riy do sultan† kaak ñu koliy Aretaas leetu askirna do botilay ku geegirdi a ñuun obindu. ³³ Kar gay, siñta kuuk goy ede-ak saalintu do barner, ñu ñolpin min do pineetir ka durdurrer ho ñu paayin kara min do geeger-aka. Paa kat, nu paktu min do guberneer kaak rakaan obindu.‡

12

Gamin kuuk Buñ bayniiji do Pool

¹ Illa naa ðapile ðapilen di ya ñaar kat ginno paydiney oki. Kar gay, naa kaawe do bi ka gamin kuuk *Rabbin bayniidu ho ña

* **11:24** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 25.3. † **11:32** 'sultan' : Do darre ta Room, do wiktin taar-at, sultan, ñaar pakgig guberneer. ‡ **11:33** Wer ka gase kaawor do Akt 9.23-25. * **12:2** 'gem rakki kaak aamin do Iisa Masi' : Anne-an̄, Pool kaawa do bi ka meenji di.

gaariidu. ² Nu iban gem rakki kaak aamin do Iisa Masi.* Gin ko elgin orok in pood, Buñ coonig gem-ak kuwa ka samaan ka baay ka subbin̄kar. (Ya nu kaawa a Buñ coonga, nu ibanno ya ña coonig in ziy wala ya ña coon ruwwiney di, illa Buñ keeji di iban.) ³⁻⁴ Hii, nu iban kadar Buñ iyig gem-ak do janni. (Nu ibanno maman ña iyiiga, illa Buñ keeji di iban.) Min Buñ iyiiga, ña dortu kaawin kuuk gem gedarro kaawin̄co. Kaawin-ak, yoo waanna bal gine botol taat ñaa deelin̄co. ⁵ Naa dapile do bi ka gem-aka. Kar do tanto gay, naa dapile-ak illa in gudurrer taat sood-anta. ⁶ Ya nu raka dapile-ak, nu ginaado ka olay, asaan naa kaawe seen di. Kar gay, nu rakiydo dapile-ak, asaan nu rakaado gee yaa pakire kaawin kuuk pakgig gamin kuuk nu giniyo ho nu kaawiyo.

⁷ Ka seener, Rabbin gaardu gamin kuuk patiy kaa. Kar gay, ña rakaado a naa dapile in gamin-an̄ku. Paa ko, ña diyidu taabin ooma ar *Seetanne kat ñaamdu dubiley asiin koocindu a paa kat nu dapiliydo. ⁸ Dees subba, nu inditu Rabbine a ñaa etirin taabin-an serek minniner. ⁹ Kar ñaar gay telkiidu aman : « Barkinuwir necin̄cin ko. Ki aawaat gudurrer okintiti, illa do wiktin taat gudurren̄ gin ja sooda. » Naar-ak, naa dapile illa in gudurrer taat sood-ata a gudurre ta Iisa Masi yaan gooyindu. ¹⁰ Ampaa ko, nu aaciyiy in gudurrer taat sood-ata. Ya do bi ka Iisa Masi ko, ñu warintu, nu gastu kaawin ku duniiner, ñu taabiyintu ho pikirrer patiytu kaar oki, nu aaciya di. Asaan wiktin taat gudurrer gin sood-ak kat, nu bombo.

Pool ic kelmoy do Egliz ka Korent

¹¹ Ya nu kaawa ka olay, ña kun̄ kat asirintu nu kaawiy pa. Zer ña kun̄ kat kuuk yaan gaarin do geemir. Ya nu ar maan kaak maala oki, paliinninko kuuk ta6 paka-ak pakginno in maanna. ¹² Ku talig in odinko gamin kuuk gaara kadar ka seener nu *paliine : do taabin okintiti, Buñ berdu subirraw dakina, ho in nunu ko, Buñ gintu gamin dakina kuuk ajbay in kuuk gaara gudurrey. ¹³ Kaawondu ja, maa maannir kaak nu ginig do *Eglizna daarin̄ di ho lokoñ gay, nu balko ginin̄ji

? Illa nu iban maan rakki di : nu bal goye baako. Ya ku talaat kaawor-an kat do botiltido, ñaar-ak saamiyondu !

¹⁴ Talon̄, nu gaay ko baawe ka subbin̄kar do werko ho nu goyaado baako. Nu rakaado gaminko, illa kun̄ maaniko. Asaan ka seener, aginay kat rabbay kooginco, yampa koogin rabbaydo aginiyco. ¹⁵ Do tanto gay, galdu naa orin̄ ka pisindu ho naa berin̄ zir okin̄ji do saan tan̄ko. Ya nu elgiiko aal ansi-ak, kuun elindu sooda walla ? ¹⁶ Ku ooy kadar nu bal goye baako-aka. Kar daarin̄ gay a nu neenduwo ho nu teen̄ko in neendaw-ata. ¹⁷ Talon̄ ñuur okin̄co kuuk nu ñaamiiko-aku. Ku pakira a nu teen̄ko in gem rakki minninko walla ? ¹⁸ Nu kaawji do Tiit a ñaa baawe do werko ho nu ñaamko sin̄ rakki ka pey kaak ku ibingiy in ñaara. Tiit teen̄ko in neendaw walla ? Tiit in nunu, kaawni ho botilni rakkido walla ? ¹⁹ Ya ni kaawa ampa-ak, min awalle, ku pakira a wal ni bariya botol taat nii imile kayni un̄kon di walla ? Ha'a, imilaado ! In ñume kaak ni numtu in Iisa Masi, ni kaawa do un̄ji ka Buñdi. Gem kol royin ku bitu, gamin okin̄co-an̄, ni kaawaako a imaanko yaa baa in un̄ti. ²⁰ Asaan ya nu baawko, nu gina kolaw a wal adir ginaado gala in kun̄ko ya nu gasin̄ko ku goy goye kaak arro ho kun̄ko oki, aditko ginaado gala in nunu asaan naako leese. Nu gina kolaw a wal gidaw, wal hasuudinaw, wal dapin̄ko, wal eere ka zin̄kar, wal dukume ka geemir, wal ose ka geemir, wal dapile, wal gine ka gamin kuuk mun̄jam goy do datikko. ²¹ Nu gina kolaw a wal Buñ yaa onin̄ kaar do bi kan̄ko. Nu gina kolaw a wal zulin̄du yaa mine do bi ka gee dakina minninko kuuk wakila di gine zunuubinna ar kaak awalle ho kuuk bal rasin̄ gine ka gaminco kuuk *cawarro, in goyin̄co kaak jookumo in baayin̄co kaak mun̄jam-aka.

13

Taayiika in̄ ooy ta ba aaro

¹ Naar-an̄, nu siya zin̄kar a naa baawe pey ka subbin̄kar do werko. Ya nu otko, ta kuuniye ar kaak ñu siirtu do Kitamner aman : « Kaaw yaa mate in̄ saadinna seer

walla subba. »* ² Wiktin taat nu 6aawtu ka seeriŋkar do werko-ak, nu kaawit ko kaaw-anta ho yiriyta, ya nu ginno do werko oki, nu deelaakon pey. Nu kaawaat do njuur kuuk min awalle gin ko zunuubinna ho do njuur okiŋco ku pey : neginda, ya nu yeep pey do werko-ak, yoo waan sa nu rasaado. ³ Min ku raka tale maan kaak gaara kadar in nun ko, Iisa Masi kaawiy do geemir, njaar-ak, naako gaariŋji. Iisa Masi, njaar oollo unko, kar gay, nja gaaraat gudurrey do datikko. ⁴ Ka seener, wiktin taat nu doodiig ka etor, nja bal gine gudurre do ziy. Kar diŋ gay, nja goy in gudurre ta Buŋdi. Nin gay num in Iisa Masi. Kar in numinni-ak oki, ni ginno gudurre do ziŋkini. Kar gay, wiktin taat ya ni ot do werko, niiko gaare kadar ni goy in njaara in gudurre ta Buŋdi.

⁵ Pakiron ja do goyiŋko ka maaniiko, kuu tale ya ku goy do imaandi. Ya ku talaag goyiŋko gaara kadar ku goy do imaandi, kuu ibine tak kadar Iisa Masi goy do gelbinko. Kar ya goyiŋko gaarro imaankon gay, njaar-ak wal ku goy in njuur kuuk ginno imaan. ⁶ Kar nin gay, ni pakira a ku iban tam kadar ni gin gamin kuuk gaara imaanni-ata. ⁷ Maan kaak ni indiy Buŋ-ak a ku giniydo yoo maan kaak samaanno. Ni rakaakonno gaare kadar biŋkini gala. Kar gay, ya gee daariŋ pakira a biŋkini gallo oki, ni raka kuu gine gamin kuuk samaan di. ⁸ Ka seener, ni gediraado nii gine gamin kuuk toda seen ta Buŋdi, illa nii gineŋ ko riy tanti di. ⁹ Ya ni ginno gudurre, aditni portiko ya kuŋ kat gin gudurre. Do bi njaar-ak ko, ni indigiy Buŋ a kuu yeepe do botol taat samaan tak-tak. ¹⁰ Ampaa ko, gamin okiŋco-aŋ, nu siiraakonngu min nu goy misa serek. Nu siirig min diŋka-aŋ, asaan ya nu ot do werko, nu rakaado naako leese in izinne taat *Rabbin beriidu. Izinne-at, nja berduut a naako denriŋko, nja baldu berin a naako niginŋko.

¹¹ Hiyya, gem kol siŋtay, goyon kate ! Goyon do galal ho bariyon botol taat samaane taat yaako iyinŋko kuu kuuniye gee kuuk ta6. Iskon ziŋkiko, ginon kaawko yaa nume rakki ho goyon in aapiye. Ampaa ko, Buŋ kaak el gee ho kaak iya aapiye

yaa goye in kuŋko.

¹² Oyon oki benanniko in gine ka cuud ar siŋta kuuk tacco rakki.

Gee ku Buŋdi okiŋco ooyko dakina.

¹³ Barkin ta Rabbin Iisa Masi yaa goye in kuŋko okiŋko, in ele kaak asa min do Buŋdi, ho in nume kaak gi numtu rakki in Ruwwin ta Buŋdi. Nu ooyko dakina.

* **13:1** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 19.15.

Galaat Maktumne taat Pool siirtu do gee ku Galaasi Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do Kretiyenna kuuk do kid ka Galaasi. Gee-ak, nuur Yuudinnado. Kar gay, Yuudinna kuuk aamin do Iisa Masi barjilgu. Yuudinna raka a gee-ak yaa aade gaanuun ka Muusa nam nuu dukume selno oki. Naar-ak ko, Pool kaawaaco a paado. Nu gase jile-ak, illa in imaan taat do Iisa Masi.

Ooy ta awalle

1-2 Gem kol sijtay, nun Pool in sijta kuuk aamin okinco kuuk goy in nunu, ni siirit maktumne-an do gee ku *Eglizna kuuk goy do kid ka Galaasi. Nun *paliine ka Iisa. Nun, nu geenno kat diyintu paliine. Gemno ja kat kaawe kar nu gintu paliine. Kar gay, na Iisa Masi in Tatte Bunj kaak nooyig min do muuti kat kaawe, kar nu gintu paliine. 3 Nu indaako Tatte Bunj in *Rabbinte Iisa Masi, nuuko barkiyinjo ho nuuko iye aapiye. 4 Iisa Masi ber ziy do muuti, asaan Bunj yaate saamiyin zunuubinnite. Na beriig ziy pa-ak, asaan gamin kuuk samaanno kuuk do duniiner ginaatenno pey maanna. Na gintu pa-ak ar kaak Tatte Bunj rakiyo. 5 Ozilinten Bunje, dinja ho elgin in elgina. *Aamin.

Kabarre ta gala, taar rakki di

6 Goye kanjo-aj patiy kaar. Bunj kolinjo in barkin ta Iisa Masi, kar kunj gay, kodok di ku poociiga ho ku cokiya kabarre ta pey. Loko-ak a ta samaane. 7 Ka seener gay, ginno Kabarre ta Gala ta pey ar ta nu kaawiiko-anta. Nu kaawiiko pa-ak, asaan nu tala kadar goy gee daarin kuuk barjilaako. Nu raka makin Kabarre ta Gala taat kaawa do bi ka Iisa Masi. 8 Ya gem kaak iyko kabarre ta pey min tani-an, ya na nini wala ya na *dubil ka Bunji kaak asa min kuwa oki, do gaayay. 9 Ni kaawkonta ko, ho din nu deelaakon pey : ya gem iyko kabarre ta pey min taat ku dortu, do gaayay.

10 Ya loko-ak, nu siira asaan gee yaan ozilindu wala ? Ha'a ! Nu raka a Bunj kat yaan ozilindu. Ya loko-ak, ku pakira a nu gina gamin kuuk yaa aawe gala do geemir walla ? Ha'a ! Zer ya nu gina gamin kuuk yaa aawe gala do geemir-ak, nu gediraado naa gine gay riyor ka Iisa Masi.

Pool gaara maman na gintu paliine ka Iisa

11 Gem kol sijtay, nu raka kuu ibine kadar Kabarre ta Gala taat nu gaariiko-an, gem bal imilin min do kaay. 12 Nu bal dorin min do geemir ho gem baldu garkiyinti. Na Iisa Masi kat gaarduuta.

13 Ku iban di, do goyindu ka awalle, wiktin taat nu aadiy aadanna ku *Yuudinnar, nu taa6iyiig gee ku Bunji dakina. Zer, nu rak totirinco. 14 Min geenni kuuk ni maadtu sawa ho kuuk aada aadanna ku Yuudinnar, nun di pakgigu. Nun berig zir okinji do aadanna ku aginiyani.

15 Kar Bunj gay, wiktin taat nu balnu weendu misan di, na do6intu ko. Na kolintu in barkiney, naaji gine riyo. 16 Wiktinti astu, na gaariiduug Ronji, asaan naa gaarin Kabarre ta Gala do gee kuuk Yuudinnado. Do wiktin taar-at, nu bal 6aa inde taaye min do gemor. 17 Nu bal 6aa Zeruzaleem a naa talin paliinnay ku Iisa kuuk awalle. Kar gay, nu uctu kodok di, nu deettu do kid ka Arabi. Kar nu yeptu Damaas. 18 Min naar-ak, gintu elgin subba, kar nu 6aawtu Zeruzaleem a nu 6aayiy talin Piyer. Nu goytu in naar menaw orok in beey. 19 Nu bal tale *paliine ka pey ka Iisa. Illa nu tal Zaak di, sinji ka Rabbinte Iisa.

20 In Bunj-ajka, taat nu kaawiy-an ka seener. Nu raaddo.

21 Min naar-ak, nu uctu min Zeruzaleem ho nu deettu jaawe do kid ka Siri in ka Silisi. 22 Gee kuuk aamin do Iisa Masi kuuk goy do kid ka Zuude balnu talindu misa in odinco. 23 Illa nu dor gee kaawa bir di. Gee-ak diya aman : « Naar-aj gem kaak taa6iy gee awalle, din na newse nam na kaawa do bi ka imaan taat do Iisa Masi taat awalle na rak niginti. » 24 Wiktin taat nu doriit kaawor-at, nu teestu ozilin Bunj do bi kanto.

2

Pool num in eenji paliinna Zeruzaleem

¹ Goytu kee elgin orok in pood, nu yeepu Zeruzaleem in Barnabaas. Tiit sa aadinti. ² Nu baawtu anner-ak, asaan Bun kat diydu aman : « Baa Zeruzaleem. » Min ni ottu, ni numtu in agindaw keetini. Nu gaariicot baat ta Kabarre ta Gala taat nu kaawtu do gee kuuk Yuudinnado. Asaan lotu, nu rakaado a riyor taat nu gintu ho nu giniy diŋka yaa uce maala. ³ Kar gidu Tiit gay, naar Grekiŋce. Kar gay, nu balji diye a nuuji *dukume selno. ⁴ Gee daarin unje datikni, nu gina ziŋkico a nu siŋtini. Nu rakaaji dukume selno. Gee nuur-ak unje kokunuwda, nu raka tale baani a nin aaddo pey *gaanuun ka *Yuudinnar, asaan ni ic botol ta Iisa Masi. Nuur gay rakaani gine pey berrin ku gaanuun ka Yuudinnar. ⁵ Nin gay balco bere pijjin tak-tak. Ni raka kadar Kabarre ta Gala yaa goye do werti, kun sa yaa dorinti.

⁶ Gee talaagu daarin a nu aginda, kar nun gay isginno in aginduwco, asaan Bun, naar doodo gee min do wijeenco. Min nu gaariicot Kabarre ta Gala do agindaw-ak, nu baltit gaaye maanna. ⁷ Kar gay, nu ibin kadar Bun kat berduut Kabarre ta Gala-at uudin taat na berijit do Piyer. Lotu-ak, Bun diydu a naa gaarin do gee kuuk Yuudinnado. Do Piyer gay, na diyi a naa gaarin do Yuudinnar. ⁸ Asaan Bun ko darjiyig Piyer *paliine ho na naamiig do Yuudinnar. Nun sa, na naar di oki darjiyintu paliine. Na naamintu do gee kuuk Yuudinnado. ⁹ Gin agindaw kuuk siŋco alaw : kun Zaak, Piyer in Yaaya. Nu ibina kadar Bun kat berduut riyoy do pisindu. Hiyya, nu ooyinti in pise seertini in Barnabaas. Do wer-ak, ni deetu kaawni a nunu in Barnabaas yaa baawe gaare Kabarre ta Gala do gee kuuk Yuudinnado. Nuur gay yaa baa do Yuudinnar. ¹⁰ Illa gay, nu kaawinti kaaw rakki, aman : « Pakiron do siŋtiko kuuk pokirna kuuk goy Zeruzaleem. » Nun sa obit kaaw-at bombo do adir.

Leese ka Pool do Piyer

¹¹ Min naar-ak, Piyer baawtu do geeger ka Antiyoos. Wiktin taar-at, nu leesiji do unco ka geemir, asaan na nige. ¹² Min awalle

na tiya sawa di in gee kuuk Yuudinnado. Kar Zaak naamtu gee. Wiktin taat nu ottu, Piyer etirtu. Na bal tee pey in gee ku Yuudinnado. Na gina kolaw do geemir, nuur kuuk raka gee okiŋco yaa *dukume selno. ¹³ Siŋtay Yuudinna daarin sa pood tee ar Piyer. Barnabaas sa ictu baaco, na aadigu. ¹⁴ Wiktin taat nu taltu kadar nu bal jaawe samaane ar seene ta Kabarre ta Gala, nu diyiiji do Piyer do unco ka geemir aman : « Kiŋ Yuudiŋce, kar goyiŋin gay ar ka gee kuuk Yuudinnado. Ki bal aade gaanuun ka Yuudinnar. Di maman ki rakiy gee kuuk Yuudinnado yaa ice goye ka Yuudinnar ? »

Kabarre ta Gala taat Pool gaariyo

¹⁵ Nini, nu weenti *Yuudinna di. Nini atanno in gee kuuk ibanno Bun. ¹⁶ Kar gay, ni iban kadar Bun ke darjaydo gemo a na goy in botol do bi kaak a na aada *gaanuun ka Muusa. Na ibiniig a na goy in botol-ak, illa ya na ooyit kaaw ta Iisa Masi. Nin Yuudinna sa aamin in Iisa, Bun yaani ibine a ni goy in botol, wal a ni aada gaanuun ? Ha'a, asaan ni aamin in Iisa Masi. Ka seener, gem ke goyaado in botol do unji ka Bunji, asaan na aada gaanuun. ¹⁷ Ni raka goye in botol do unji ka Bunji, asaan ni diy gelbinni do Iisa Masi. Hadi, Yuudinna kaawa kadar ni gin zunubinna, asaan ni bal aadin gaanuunco. Ya taar-an gay, na Iisa kat iya gee do zunubinnar walla ? Ha'a, ta seenno kat bat. ¹⁸ Ya nu pociŋ gaanuun, kar ba aar, nu yeepiiji, naar-ak, nu nig kate.

¹⁹ Kar nun gay, do bi ka gaanuundi, nu goyaado pey ar ka gaanuundi. Ampaa ko, naa gedire goye tak do Bunji. Wiktin taat nu doodig Iisa Masi ka etor, nu mat in naar sawa. ²⁰ Goye kaak nu goyiy-an, nu meendudo kat goya, na Iisa Masi kat goy do gelbiner. Goyindu kaak nu goyiy do duniiner-an, nu berig gelbiner do Ron ka Bunji kaak elintu ho nu deeyig do bi kanto. ²¹ Nu poodatdo barkin ta Bunji. Ya gem gina ziy a na goy in botol do unji ka Bunji, asaan na karmiya gaanuun, naar-ak muutuy ta Iisa Masi, taar maan ka maala.

3

Maman Bun jiliy gemo

1 Gee ku Galaasi, kuŋ kayko jage. Ka seener, gem goya kaak rakaako rawtiŋko. Kar ku tal di, ŋu gaarko maman Iisa Masi, ŋu doodiig ka etor. 2 Naako indinŋon ja kaaw rakki : ya loko-ak, Ruwwin taat Buŋ beriiko-an, ŋa berkon asaan ku karmiya *gaanuun ka Yuudinnar walla ? Ha'a ! Buŋ berkon Ruwwiney asaan ku cokiyit Kabarre ta Gala ho ku aamin loci. 3 Kuŋ ke, kayko gintu ampa-aŋ kat maa ? Min awalle, ku diy gelbinko do Ruwwin ta Buŋdi, kar diŋ gay, maa di ku diyiy gelbinko do gudurre ta maaniikon di ? 4 Buŋ gaarko gamin dakina, kar ku taliig gamin-aŋ yaa bire maalan di walla ? Ha'a ! Nu biraado maala. 5 Buŋ berkon Ruwwiney ho ŋa gaarko gamin dakina kuuk ajbay. Ya loko-ak, asaan ku karmiya gaanuun ka *Yuudinnar walla ? Ha'a ! Asaan ku obit Kabarre ta Gala do aditko.

6 Naako kaawe : Pakiron do bi ka Ibraayim. Nu siir do Kitamner aman : « Ibraayim, ŋaar diy gelbiney in Buŋ. Do bi ka imaanji-at ko, Buŋ taliig a ŋa goy in botol do unji. »* 7 In taar-at ko, ya gee diy gelbinco do Buŋdi, ŋuu gine koo-gin ku Ibraayim. 8 Min daayum, ŋu siir do Kitamner a gee kuuk Yuudinnado yaa aamine do Buŋdi ho Buŋ yaa taliŋ a ŋu goy in botol do unji. Do bi ŋaar-ak ko, Ibraayim obiit kabarre ta gala bombo min awalle. Kabarre-at gay, Buŋ diyji aman : « Naa barkiyin tamba ta gee ku duniiner okinco do bi kanjin. »† 9 Hiyya, ar kaak daayum Ibraayim aamintu do Buŋdi ho Buŋ barkiyiiga, dinŋa-aŋ sa, Buŋ barkiyaag gee ku aamina loci.

10 Gi iban di kadar gee kuuk gina zinŋkico sellen do unji ka Buŋdi do saan ta a ŋu karmiya gaanuun, gee ŋuur-ak, do gaayico. Asaan ŋu siir do Kitamner aman : « Gee ku karmaydo gaanuun okinji doo, seriin ta Buŋdi eraagu. »‡ 11 Gi iban di oki kadar gem ke goyaado in botol do unji ka Buŋdi do saan ta gaanuundi di. Asaan ŋu siir do Kitamner aman : « Gem kaak jaawa in botol yaa goye do saan ta imaanji. »§

12 Kar gay, karmiye ka gaanuundi asdo min aamine kaak do Buŋdi. Ar taat ŋu siirtu do Kitamner aman : « Gem kaak karmiyaag gaanuun okinji, ŋaar di yaa gase goye ka gaasdo. »*

13 Do taar-at ko, seriin ta Buŋdi obiite, asaan gi bal karmiyin gaanuun okinji. Kar diŋ gay, Iisa Masi makinte. Seriin ta Buŋdi, ŋa icit do kaay. Paa ko, ŋa jiliite min do seriin ta gaanuundi. Ar taat ŋu siirtu do Kitamner aman : « Gem kaak ŋu zikidig ka etor, ŋaar di, seriin ta Buŋdi obga. »† 14 Do bi ka maan kaak Iisa Masi gintu-ak ko, gee ku Yuudinnado yaa gase barkin taat Buŋ kaawiji do Ibraayim. Do bi ŋaar-ak di oki, in imaan, gii gase Ruwwin ta Buŋdi taat ŋa kaawtu.

Maan kaak Buŋ diyiji do Ibraayim a ŋaaji bere

15 Gem kol sinŋay, naako ice kaaw rakki taat gi ginaat kun kawta. Ya gee seer kat deet kaawco ho ŋu ob jamaw, gem ginno kaak yaaco dukumin jamuwco. Waan ke gediraado yaati gaaye maan kaati. 16 Pakiron do maan kaak daayum Buŋ diytu a ŋaaji gine do Ibraayim ho do ronji. Do Kitamner, ŋu bal siire aman : « Maan kaak Buŋ yaaji gine do Ibraayim in kooginay kuuk dakina », kar gay, ŋu siir aman : « Do ronji rakki di. »‡ Ronji ŋaar-ak, ŋaar ko *Masi. 17 Cokiyon, an ko kaaw taat nu rakiiko kaawe : Buŋ, ŋaar ob jamaw in Ibraayim. Kar gin elgin miy pood in orok subba, kar kat *gaanuun amiltu. Do taar-at ko, gaanuun gediraado dukumin jamaw taat Buŋ obtu in Ibraayim. Kaaw taat Buŋ kaawiji do Ibraayim sa, gaanuun gediraado dukuminti. 18 Ya yiriy rakki, Buŋ yaa bere gamin do gee kuuk karmiya gaanuun di, ŋaar-ak, ŋa beraado maan kaak ŋa kaawtu a ŋaa gine. Ka seener gay, Buŋ barkiyig Ibraayim ar taat ŋa diyiji.

19 Kar di gaanuun gay gin pey maa ? Gaanuun gaara nige ka geemir, asaan gee yaa ibiniŋ niginco. Gaanuun-ak goytu kee nam ŋa ertu wiktin taat ronji ka

* 3:6 Wer ka gase kaawor do Zeneez 15.6. † 3:8 Wer ka gase kaawor do Zeneez 12.3. ‡ 3:10 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 27.26. § 3:11 Wer ka gase kaawor do Habakuuk 2.4. * 3:12 Wer ka gase kaawor do Lebitik 18.5. † 3:13 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 21.32. ‡ 3:16 Wer ka gase kaawor do Zeneez 12.7.

Ibraayim-ak astu, loci ko Bunj kaawtu do Ibraayim. Ya na as ko-ak, gaanuun bal gine pey gudurre. Wiktin taat Bunj paayiig gaanuun, na berig ja do dubilji. Dubal-ak gaariig ja gaanuun do Muusa ho nu goytu datikco, nu gaara gaanuun do geemir. ²⁰ Gem kaak jaawa datko, naar bal gine riyoy ya ta kaaw ta gem rakki di. Bunj gay, naar rakki ho meenji di kaawji do Ibraayim.

Riy ta gaanuun

²¹ Kar di ansi-ak, *gaanuun kat dukumiit kaaw taat Bunj kaawtu walla ? Ha'a, bal dukuminti. Bunj bal paayin gaanuun a naa bere goye do geemir, asaan naar-ak, gee sa yaa goye in botol do unji ka Bunji in botol ta gaanuundi. ²² Do Kitamner gay, nu siir a gee okinco goy do zunuubinnar di. Paa ko, Bunj yaa barkiyin gee okinco kuuk aamin do riy taat Iisa Masi gintu.

²³ Min awalle, gee bal gasin botol taat nuu aamine do Iisa. Wiktin taar-at, gaanuun, naar goy ar gem kaak gooya gee ku danjaayner. Gi karmiyiig kee nam Bunj gaariite botol taat gii aamine do Iisa Masi. ²⁴ Ansi-ak, gaanuun goyte ar gem kaak gooya koogina. Na gooyiite kee nam Iisa Masi astu. Do bi naar-ak ko, gi gintu gee kuuk goy in botol do unji ka Bunji, asaan gii aamin loci. ²⁵ Dinjka-an, gi gin ko botol ta gii aamine do Iisa. Gaanuun bal pey gine gudurre kaate.

²⁶ Do bi kaak ku aamin do Iisa Masi ko, ku gintu koogin ku Bunji. ²⁷ Kunj kuuk nu *batiziyinjo, ku gin rakki in Iisa Masi. Dinjka-an, ku ic ko goyinji kanji ar gem kaak is batik ta marbinto. ²⁸ Ya gem kaak Yuudincedo wala Yuudincedo, nu sawa di. Ya gem kaak berre wala berredo, nu sawa di. Miday in daadi, nuur sawa di. Okinjo, ku sawa di, asaan in Iisa Masi, ku gin ko ar gem rakki di. ²⁹ Kar ya in Iisa Masi, ku gin ko gem rakki di, naar-ak, okinjo, ku koogin ku Ibraayim. Barkin taat Bunj diytu a naaji bere do Ibraayim-at, kunj sa yaa gasinti.

4

¹ Cokiyon, naako kaawe kaaw rakki. Pakiron do kaaw ta micor. Wiktin taat na kapaki, na cokiya kaaw ta tacco. Do kaay, na iban kadar gamin ku tacco yaaji dake

loci, kar goyinji gay ar goye ka berrinar. ² Wiktin taat mic-ak goy misa kapak-ak, geen di tabiraaji ho nuur di gooyaag gaminay. Nu giniji ansii di kee nam naa are uudin taat tacco rakiyo. ³ Kaaw taar-an kaawaate lote oki. Wiktin taat gi bal gasin misa botol taat samaane, gi berrin kuuk aada gamin ku duniiner. ⁴ Kar ba aaro, wiktin ta Bunj diytu astu, na naamiiten Ronji kaak amil min do addi ka daatkor. Naar sa karmiyiig *gaanuun ka *Yuudinnar. ⁵ Ansi-ak, naa imilin gee kuuk goy do serre ta gaanuundi ho naate pile botol gii ginen ko koogin ku Bunji.

⁶ Asaan ku koogin ku Bunji. Ansii ko, Bunj naamiite Ruwwin ta Ronji goyiy do gelbinte ho taar ko koola aman : « Baaba ! Tanni ! » ⁷ Hiyya, ampa-ak, ku amil ko min do berrinaw ta gaanuundi. Ku gin ko koogin ku Bunji. Min ku gin ko kooginay-ak, naa gedire naako bere gamin okinco kuuk na kaawtu naa bere do kooginay.

Moye ka Pool do gee ku Galaasi

⁸ Awalle taat ku bal ibinin misa Bunj, ku goy berrin ku marginar. Margin-ak gay, do unji ka Bunji, nu maanno tak-tak. ⁹ Kar din gay, kunj ibingig ko Bunj, taat nu rakiy kaawe-an gay Bunj ibingitko. Hadi maa di ku rakiy yeepe pey aaro ? Margina, nuur tanço gaase, nu ginno gudurre. Maa di pey ku rakiy yeepe berrinco ? ¹⁰ Ku diya gelbinko do menaw daarin di, do koyin daarin, do wiktin daarin ho do elgin daarin. ¹¹ Goye kanjo-an unjidu kolaw. Akuun riyor taat nu giniyan yaa uce maala.

¹² Gem kol sintay, do wiktin taat nu goyiy in kunjko, nu ic goyinjo. Din, nu raka kunj sa yaa ice goyindu kaak nu poociig gaanuun ka Yuudinnar. Kunj baldu nige maanna. ¹³ Ku iban kadar wiktin taat nu gaariikon Kabarre ta Gala awalle-ak, nu radaw. ¹⁴ Do wiktin taar-at, ku taabiyo do bi ka raduwar. In taar-at din sa, ku balnu yilindu ho ku balnu ginindu maan ka maala. Kar gay, ku obintu ar *dubil ka Bunji wala ar Iisa Masi meenji. ¹⁵ Wiktin taar-at, galko kon di. Kar din gay maa asko ? Nu iban tam kadar do wiktin taar-at, zer nec kuudu imile odinko, kuudu bere. ¹⁶ Din gay, ku icintu adin-an

asaan nu kaawaako seen-anjka wal maman ?

¹⁷ Gee kuuk nu kaawiiko-ak, njuur rakaako iyinjo moota, sando do aditco, nu samaanno. Nu raka a kuudu newse kopo, kar kuu deete in njuur tak-tak. ¹⁸ Samaane kuu bere zinjiko doo do maan kaak gala. Ya gi goy sawa, wal ya nu serek minninko oki, nu raka kuu icin paa di. ¹⁹ Gem kol kooginay, zinjar oolintu ar daatik taat wiyaw. Zinjar ooliin ampa-ak, nam gee yaa tale goyinte ar goye ka Iisa Masi. ²⁰ Do tanto-ak, nu raka gii numen ja kat naa ibine maman naako gaarin gamin daarin. Yampa, dinjka-an, ta patiy kaar.

Pool ic bico kan Agaar in Zaara

²¹ Kaawondu ja ! Kun kuuk raka goye do serre ta gaanuundi, ku dorgitdo kaaw ta gaanuundi walla ? ²² Maan kaak nu siirtu do Kitamner-ak a Ibraayim gin koogin seera. Ka rakki, berrey ko weeyiiga, ho ka seerinjar gay, ka daaciy taat berredo. Berrey, sinji Agaar. Daaciy ta geer gay, sinji Zaara. ²³ Berrey, taar weeyig ronji ar ka eenti daadi. Kar Zaara gay, Bun diy ja min awalle a taa wee mico, kar kat ta weetu. ²⁴ In kaaw taat daad ku seer-an, Bun rakaate diye maa ? Na rakaate diye a daad ku seera gaara jamaw taat seer taat na obtu. Berre, taar gaara jamaw taat Bun obtu in Muusa ka damba taat nu kolij Sinayi. Kooginti ku Agaar, njuur ta weeyig berrina. ²⁵ Ya geen kat kaawa do bi ka Agaar-ak, nu kaawa do bi ka jamaw taat na obtu ka damba ta Sinayi do kid ka Arabi. Agaar gaara pey geeger ka Zeruzaleem kaak dinjka ho in geenji. Okinco, nu berrin ku gaanuundi. ²⁶ Kar gay, daaciy ta geer gay, taar ko gaara geeger ka Zeruzaleem kaak goy kuwa ka samaaner. Taar ko yaate. ²⁷ Nu siir do Kitamner aman : « Kanjke daatik taat mogina, adke yaa gine portiko. Kanjke taat bal aawe taabin ta weendi, yillu kon di. Asaan daatik ta mitti rasta, taa wee koogin dakin pak daatik ta geero. »*

²⁸ Kun gay, gem kol sinjay, ku gin ko koogin ku Bun di. Asaan naar kat diy min awalle a kuu gine kooginay. Ar Isaaka, yaaco weeyiiga, asaan Bun kat diy a taa weenji. ²⁹ Do wiktin taar-at, mic kaak nu weeyig ar ka eenji koogina, joriyaajit do naar kaak nuu weeyig in gudurre ta Ruwwin ta Bun di. Kar yoo yiriya, ta deeta ansii di. ³⁰ Kar kun gay pakiron do kaaw taat nu siirtu do Kitamner aman : « Atkit berre-an in ronji min geero. Paa ger-an yaaji dake do ronji ka berrer. Illa naaji dake do ronji ka daaciy ta geer di. »† ³¹ Kar gem kol sinjay, dinjka-an ginte koogin ku berredo. Taar daaciy ta geer kat weente.

5

Dakon rawtinno horrinuwko

¹ Iisa Masi imilinte min do berrinaw, ansi-ak, gi goyaado berrin tak-tak. Ampa-ak, obon zinjiko samaane ku yeepiydo pey berrina.

² Cokiyon samaane ! Nun Pool kat kaawaako. Ya ku raka a nuuko *dukume selno, naar-ak, maan kaak Iisa Masi gintu-an bir usu. ³ Nu diyaako pey a ya gem kaak nu dukumji selno-ak yaa karmiyin *gaanuun okinji. ⁴ Kar kun kuuk raka goye in botol do unji ka Bun di asaan ku karmiya gaanuun-ak, kunjo-ak jag ko min botol ta Iisa Masi ho ku parse ko min do barkin ta Bun di. ⁵ Nin gay, ni diy gelbinni do Bun di. Pa-ak, ya ni aamin loci, nii goye in botol do unji. Ta taar-an ko, ni eriy in gudurre ta Ruwwin ta Bun di. ⁶ Ya gem kat gin ko rakki in Iisa Masi-ak, ya na dukum selno wala na bal dukume oki, ginno kaawo. Maan kaak samaan-ak, illa gi aamin ko loci di. Aamine naar-ak akilaate gi elgiy zinjite.

⁷ Min awalle-ak, ku zeeda ko, kar din gay, waa todko a kuu icenno seene ? ⁸ Kaawin kuuk nu kaawiiko-ak, njuur bal amile min Bun kaak kolinjo. ⁹ Dakon rawtinno kaaw agunuw taat kaawa aman : « Gel sood di gossaag kurgal dakina. »* ¹⁰ Asaan ginte okinte, gi gin ko rakki in *Rabbinte Iisa Masi. Nu iban tam kadar kuu ase in tanto

* 4:27 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 54.1. † 4:30 Wer ka gase kaawor do Zeneez 21.10. * 5:9 In danja, gee kaawa a 'kanjka ak di nec erin damba okintiti'.

di. Gem kaak barjilaako gay, ya n̄aa gine waa oki, seriin ta Bun̄di eraaga.

¹¹ Gem kol siñtay, nu diya pey d̄o geemir a n̄uu d̄ukume sel̄no walla ? Ha'a. Ya nu kaaw ampa-ak, maa di n̄u rakiin taaḅiyindu ? N̄aar-ak, kaaw taat nu kaawiy d̄o bi ka muutuy ta Iisa taat ka etor-at, radaagd̄o pey. ¹² Gee kuuk barjilaako-añ, n̄uu ticiñco†.

¹³ Gem kol siñtay, kuñ Bun̄ kolin̄ko a kuu goye horrina. Ya ku horrina-ak, dakon̄ diyenno a kuu gine maan kaak ku rakiy di. Illa kuu ele zinj̄kiko ho kuu ginguwe riy benanniko. ¹⁴ Gaanuun okin̄ji, n̄aar n̄uma d̄o kaaw taat aman : « Kii elin̄ gijn̄ ar zin̄ ka meen̄jin̄. »‡ ¹⁵ Kar gay, ya ku goya ar gamin ku yeero kuuk uma zin̄kiko ho awra zin̄kiko, pakiron̄ yampa, kuu kirbiye zin̄kiko.

Goye kaak in̄ Ruwwin ta Bun̄di

¹⁶ Cokiyon̄, naako kaawe a rason Ruwwin ta Bun̄di yaako diyin̄ko d̄o botildi ho dakon̄ aadenno galal ta zin̄kikon̄ di. ¹⁷ Gamin kuuk ziy ka gemor rakiyo, n̄uur ḅagd̄o sawa in̄ gamin kuuk Ruwwin ta Bun̄di rakiyo. Ho gamin kuuk Ruwwin ta Bun̄di rakiy sa ḅagd̄o sawa in̄ gamin kuuk ziy ka gemor rakiyo. Gamin kuuk seer-añ, n̄uur eere. N̄aar-ak, ku gediraado kuu gine ta samaanno taat gelbinko rakiyo. ¹⁸ Ya Ruwwin ta Bun̄di kat diyin̄kon̄ ko d̄o botildi, n̄aar-ak gaanuun bal pey gine gudurre kaako.

¹⁹ Gi ibingig gamin okin̄co kuuk amila min d̄o gelbin̄ ka gemor. Gamin-ak, n̄uur ko-añku : gine ka gamin kuuk arro, ḅaaye ka mun̄jam, nige, ²⁰ margina, melem, ad-inaw, hasuudinaw, dapiñko, mackirraw, eere, ²¹ ele ka gamin ku geemir, see kaak aale, tee kaak aale, in̄ gamin kuuk pey ar n̄uur-añku. Nu kaawkon̄ ja ko min awalle ho din̄ nu ḅeelaakon̄ a gee kuuk ginaag gamin n̄uur-añ un̄jaado d̄o *Meennaw ta Bun̄di.

²² Kar maan kaak Ruwwin ta Bun̄di beriy gay, n̄aar maa ? Taar bera ele, galal, aapiye, subirraw, barkine, sellin̄kaw ho amaanne. ²³ Ta bera dalullaw, ki gediriiji d̄o zin̄. Kar

gaanuun gay, n̄aar bal tofin̄ gamin n̄uur-añku. ²⁴ Kar gee kuuk aadaag Iisa Masi, n̄uur rasig gamin kuuk samaanno kuuk goy d̄o gelbin̄co. N̄u gingigd̄o pey. ²⁵ Taar Ruwwin ta Bun̄di ko beraate goye. Ansii ko, ta jaawinte in̄ gudurre ta Bun̄di. ²⁶ Dakinte icenno zin̄kite, dakinte dapiñenno d̄o eente ho dakinte gineno hasuudinaw d̄o zin̄kite.

6

Gaaye ka zin̄kite

¹ Gem kol siñtay, ya ku gas gem kaak nigaw, kuñ kuuk Ruwwin ta Bun̄di gooyaako, diyon̄ga d̄o botol ta samaane. Kar gay, diyon̄ga in̄ dalullaw di. Nu diyaako okin̄ko, kuñ sa pakiron̄, dakon̄ nigenno d̄o bi ka gem-añka. ² Gaayguwon̄ zin̄kiko, kuu sos-guwe gor ta benanniko. Ya ku gina ansi-ak, ku ginig ko maan kaak Iisa Masi rakiyo. ³ Ya gem kat gina ziy tatiko, kar n̄a tatikd̄o, n̄aar-ak, n̄a ajimiya ziy di. ⁴ Ay gem di yaa tale goyin̄ji. Ya goyin̄ji kat ḅaa ko samaane, n̄aar-ak, riyoy taat n̄a gintu yaaji aawe gala. N̄a tala d̄o goye ta een̄ji. ⁵ Kar ay gem di yaa ginin̄ riyoy taat Bun̄ beriiji.

⁶ Gem kaak n̄u gaaraaji kaawin ku Bun̄di-ak yaa deedguwin̄co gamnay in̄ gem kaak bildaaga.

⁷ Ibinon̄ tam kadar gee kan̄jaado in̄ sin̄ ku Bun̄di. Busam kuuk gem luwtu di, n̄aa sede.* ⁸ Ya ki aada ta zin̄, saawin ta zin̄ yaan̄ ide. Kar gay, ya ki aada ta Ruwwin ta Bun̄di, Ruwwin ta Bun̄di yaan̄ bere goye ka gaasdo. ⁹ Zeed̄inte gininte oyaw, asaan ya gi rawd̄o gine oyaw, gi asa gasin̄ taat Bun̄ yaate bere ya wiktinti nece. ¹⁰ Do bi n̄aar-ak ko, din̄ka, min gi gin di wiktin̄-an, gininte oyaw d̄o gee okin̄co, kar oyaw taat dakin̄ gay gininten̄ d̄o siñtite kuuk aamin̄ in̄ Iisa Masi.

Leesiika in̄ ooy ta ba aaro

¹¹ Talon̄ mamin̄ din̄ nu siiriiko. Nu siiriiko aginda-aginda-añ in̄ pise ka meendu. ¹² Gee kuuk raka a kuuco *d̄ukume sel̄no-añ, n̄uur raka a gee yaa taliñco di. N̄u rakiyd̄o diye a muutuy ta Iisa Masi taat

† **5:12** 'ticiñco' : Werin daarin̄, n̄u kaawa a 'kircin̄co'. ‡ **5:14** Wer ka gase kaawor d̄o Lebitik 19.18. * **6:7** Wer ka gase kaawor d̄o Zoob 4.8, Proverb 22.8, Ooze 8.7.

ka etor-at yaa jile gee, asaan ŋu gina kolaw pa gee yaa taabiŋco. ¹³ Gee okiŋco kuuk ŋu dukumco selŋo-ak sa karmiygigdo *gaanuun okiŋji. Ŋu rakiy a kuu dukume selŋo-aŋ, asaan ŋuu dapile a ansi kat kuu ase iŋ taŋco. ¹⁴ Nun gay dapallo. Ya nu dapilaw, nu dapilaw iŋ et ka Iisa Masi kaak ŋa mattu. Do bi ka et-aŋka, nu mat min gamin ku duniiner. Do uŋco, nu gin ko ar gem kaak mat di. ¹⁵ Ya gem kaak ŋu dukumji selŋo wala ŋu balji dukumen sa, ginno kaawo. Taat samaan-at, gii gine ar ŋu weente marbinto. ¹⁶ Gee okiŋco kuuk ic botol ta marbinto-an, ŋuur ko geenji ku Buŋdi. Buŋ yaaco iye aapiye iŋ barkine.

¹⁷ Neginda-ak, gem yaan barjilindudo pey, asaan delin kuuk goy do zinŋar-aŋ gaara a nu gemoy ka Iisa.

¹⁸ Gem kol siŋtay, an di taat nu rakiiko siire. Barkin ta *Rabbinte Iisa Masi yaa goye do gelbinko. Nu ooyko dakina.

Epeziyen Maktumne taat Pool siirtu do gee ku Epeez Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do kretiyenna kuuk goy do geeger ka Epeez ho do kuuk do geegirnay kuuk moota. Na siirit do wiktin taat na goyiy danjaayne a njuu moye bilde kaak na bildiigu. Bildinji-ak a Iisa nooy min do muuti. Do saan taar-an ko, nu ictu goye kaak marbinto ho Egliz okinji gintu ar gem rakki do unji ka Bunji.

Ooy ta awalle

¹ Nun Pool kaak Bun dootu *paliine ka Iisa Masi kat siiraat maktumne-anta. Nu siiraakon do kunj gee ku Bunji kuuk obit kaaw ta Iisa Masi bombo ho kuuk goy do geeger ka Epeez. ² Tatte Bun ho in *Rabbin Iisa Masi yaako barkiyinjo ho yaako iye aapiye.

Sellinkaw taat Bun giniite pakgig gamin okinco

³ Delinte barkin do Bun kaak weeyig Rab-binte Iisa Masi. Na berte barkine ho in gamin kuuk asa min ka samaaner kuuk gaayaate do botol ta Bunji. Na gintu pa-ak, asaan gi num in Iisa Masi. ⁴ Awalle, min Bun bal kilgiyin misa kida, na doointe asaan ginte num ko in naara. Ampaa ko, gi goyiy *cawar, bal zunuubinna do unji. Do bi ka ele kaak na elgiite, ⁵ na ictu niyin min awalle a naate gininte ar kooginay do bi ka maan kaak Iisa Masi gintu. An ko maan kaak na raktu in sellinkuwi. ⁶ Do bi naara, ozilinte Bun do barkin taat dakina na beriite in Ronji kaak na elgiy dakina.

⁷ Ka seener gay, in *satkin ta Iisa Masi, gi gastu jile ho zunuubinnite sa, nu saamiyi-itenju. Ampaa ko, Bun gaariite barkin taat dakin-ata. ⁸ Ka seener, na berte barkin dakina. Ansi-ak, na gininte gee kuuk gin ibine in ilim dakina. ⁹ Na gaarten maan kaak cigil awalle na rakiy gine. Maan kaak cigile-ak, in sellinkuwi, na ictu niyine a naa ginin in Iisa Masi. ¹⁰ Maanna-ak, naa

giniinji ya wiktiney nec ja. Do wiktin-at, naa numin gamin okinco kuuk ka samaaner in ku keder. Naaji berin do Iisa Masi, asaan naar ko yaa goye tatkuwco.

¹¹ Gamin okinco, Bun ginig in niyin taat na ictu min awalle. Na ginig gamin-ak ar taat na rakiy di. Ampaa ko, in nume kaak gi numtu in Iisa Masi, na doointe min awalle a gii kuuniye geenji. ¹² Na doointe a gii ozile tatkaw ta Bunji, ginte kuuk min awalle diy gelbinte do Iisa Masi.

¹³ Kar kunjo oki, ku cokiyit seen ta Bunji, taar ko Kabarre ta Gala taat iyaako jile, ho ku aamintu in Iisa Masi. Paa ko, ar kaak Bun kaawtu awalle, na beriiko Ruwwiney, ar dele* taat gaara kadar ku geenji. ¹⁴ Ka seener, Ruwwiney-at gaara kadar gii gasin pey haginte do wiktin taat Bun yaate jilinte tak-tak. Ozilinten tatkaw ta Bunji !

¹⁵ In taar-at ko, nu oziliig Bun do bi kanjo, asaan nu dor kadar ku aamin in Rabbin Iisa ho nu kaawdu pey maman ku elgig gee ku Bunji. ¹⁶ Min nu dortu pa-ak, nu oziliig Bun gaay in gaayo. Ya nu inda Bun, nu rawatdo biko. ¹⁷ Nu indaag naar kaak naamig Rabbinte Iisa Masi, naar ko Tatte Bun kaak gin *darjine a naako bere ilim in gudurre ta Ruwwiney, ho naako gaare botol taat kuu ibinin samaane. ¹⁸ Nu indaag pey a naako piliin kayko kuu ibine waran maan kaak kuu ere in imaanko. Ka seener, Bun kolinjo a kuu gasin maan kaak ku eriy-aka. Nu indaag a naa piliin kayko kuu ibinin haginko taat dakin paka taat naa bere do geenji ku meenji. ¹⁹ Nu indaag pey a kuu ibinin oki gudurrey taat dakina aale. Gudurrey-at ko gaayaate, ginte kuuk aamin in naara, ho taar di, Bun gaarit okintiti ²⁰ wiktin taat na nooyiig Iisa Masi min do muuti ho na diyiiig do serpey ta meeda kuwa ka samaaner. ²¹ Do wer-ak, Iisa Masi goy kaaco ka gamin okinco : wala nuur kuuk gin izinne ka samaaner, wala nuur kuuk gin gudurre keder kuuk gee talgigdo, wala nuur kuuk goy dinja, wala nuur kuuk yaa ase neginda. ²² Bun berjig gamin okinco do pisinji. Na diyiiig tatkaw ka gamin okinco† ho tatkaw ka *Eglizdi

* 1:13 'dele' : Werin daarin, nu kaawa a 'dolo'. † 1:22 Wer ka gase kaawor do Soom 8.7.

oki. ²³ Egliz ka Buṅdi, ɲaar ko zi ka Iisa Masi. Iisa Masi goy do ay wero, kar gay, ɲa goy tak-tak in Egliz-aka.

2

Jile kaak gi gastu in barkin ta Buṅdi

¹ Awalle, do bi ka zunuubinniko ho gamin kuuk samaanno ku giniyo, ku goy ar gee kuuk mate do unji ka Buṅdi. ² Ku jaawiy ar gee ku duniiner di ho ku cokiyiy kaaw ta *Seetanner. Seetan-ak goy datik ta samaane in kida ho ɲa gina riy in ɲuur kuuk pociḡ Buṅ. ³ Awalle, ginte okinte sa ar ɲuur di. Do goyinte, gi gina gamin kuuk arro, kuuk zinḡkite rakiy di. Ampaa ko, do bi ka gelbinte kaak samaanno-ak, seriin ta Buṅdi eraate ar ɲuura.

⁴ Kar Buṅ gay tala aminduwte. Ho do saan ta ele kaak ɲa elgiite dakina, ⁵ wiktin taat gi goyiy misa ar gee kuuk mate do bi ka zunuubinnite, Buṅ berte goye kaak marbinto in Iisa Masi. Cokiyon, in barkin ta Buṅdi kat ku gastu jile. ⁶ In ɲume kaak gi numtu in Iisa Masi, Buṅ nooyinte min do muuti in ɲaara. Ampaa ko, gi gastu botol gii goye in ɲaara kuwa ka samaaner. ⁷ In sellinḡkuwiy taat ɲa gaariite in Iisa Masi-ak, ɲa raka gaare elgin in elgina, kadar barkiney, taar dakin paka ! ⁸ In barkin ta Buṅdi kat ku gastu jile, in botol ta imaandi. Jile-aḡ, ɲaar asdo min loko, ɲa bere kaak Buṅ beriite. ⁹ Na asdo min do riy taat ku giniyo. Ansii ko, waan sa gediriydo ozile ziy ka meenji. ¹⁰ Ka seener, ɲa Buṅ kat ginit riy in ginte. In ɲume kaak gi numtu in Iisa Masi, ɲa kilgiyinte a gii gine riy taat samaane. Gamin kuuk samaane kuuk gi giniy-ak, Buṅ siyiig min awalle a gii gin-guwiḡco.

Gee okinco num in Iisa ar zi ka gem rakki

¹¹ Kuḡ kuuk Yuudinnado, pakiron do goyiḡko kaak awalle ! *Yuudinna talaako a ku gee kuuk bal *dukume selno. Nu gina zinḡkico a ɲu gee ku Buṅdi, asaan ɲu dukum selno. ¹² Awalle, ku goy serek min Iisa Masi. Do datik ta gee ku Buṅdi, ku ar marti. Buṅ ob jamaw dakina in gee ku Israyeel-aku ho ɲa gaarco maan kaak ɲa asiico gine. Kar kuḡ gay attanno. Do adiy ka kidar, ku bal gine maan kaak kuu gedire ere

in imaanko ho ku ibingigdo Buṅ tak-tak. ¹³ Kar diḡ gay, in ɲume kaak ku numtu in Iisa Masi, kuḡ kuuk awalle goy serek min Buṅ, ku kuuniyту geenji do saan ta baar ku Iisa Masi. ¹⁴ Naar kaak iyaate aapiye, ɲaar ko meenji Iisa. Ka seener, Yuudinna in gee kuuk Yuudinnado, okinco, ɲa numig ar gee kuuk darrico rakki. Awalle, gin gunḡar datik ta Yuudinnar in gee kuuk Yuudinnado. Kar diḡ gay, min Iisa bertu ziy do muuti, ɲa tarwiliig gunḡar kuuk ginig gee awalle ɲu goyiy adine. ¹⁵ Ampaa ko, *gaanuun ka Yuudinnar kaak diya aman : « Ginon anta-anta », ɲa deeyiiga. Na gintu ansi-ak a ɲaa numin Yuudinna in gee kuuk Yuudinnado. Gee okinco-aḡ, ɲa numig in ɲaara, ampaa ko, ɲa iytu aapiye do datikco. ¹⁶ Wiktin taat ɲa mattu ka etor, ɲa numiig gee okinco werco rakki ho ɲa amriig in Buṅ. Ampaa ko, adinaw taat awalle goy datikco-at, ɲa imiliit tak-tak. ¹⁷ Na as do adiy ka kidar a ɲaa gaare Kabarre ta Gala taat iya aapiy do kuḡ kuuk goy serek ho ɲuur kuuk goy moota oki. ¹⁸ Do bi ka maan kaak ɲa gintu ho in gudurre ta Ruwwin ta Buṅdi taat rakki di, ginte okinte, gi gin botol taat gii unje do unji ka Tatte Buṅ.

¹⁹ In taar-at ko, diḡ kuḡ kuuk Yuudinnado, ku martido pey. Ku arro gee kuuk asa min mombina. Ku gin ko gee ku darrer. Ku atta in gee ku Buṅdi nam ku kuuniy gee kuuk adiy ka gerco rakki, ɲaar ko, *ger ka Buṅdi. ²⁰ Kuḡ ar dambay kuuk ɲu pintu gero. Kar baay ta ger-ak gay, ɲuur paliinna in nabiinna. Iisa Masi gay, ɲaar oki ar dambi. Kar ka dambi-ak, dambay ku pey oskitu kuwa. ²¹ In ɲaar ko, ger okinji peyiy bombo ho ɲa cooniyo nam ɲa neciy ger kaak *cawar ka *Rabbiner. ²² In ɲume kaak ku numtu in Iisa Masi, ku num in gee okinco kuuk aamin in ɲaara. Ampaa ko, kuu gine ar wer kaak Buṅ goyiy in Ruwwiney.

3

Riy taat Pool ginii do gee kuuk Yuudinnado

¹ Nu goy dajaayne do bi ka riy taat Iisa Masi beriidu. Riy-at a naa gaare Kabarre ta Gala do kuḡ kuuk Yuudinnado. Ampaa ko,

nu indiig Bunj do bi kanjo. ² Ka seener, Bunj in barkiney, na beriiduut riy-anta a naako gaayinjo. ³ Bunj gaarduug maan kaak cigil awalle. Do bi ka maan kaak cigile-ak, do maktumne-anta, nu siirkoj ja ko. ⁴ Ya ku garkiyaata, kuu ibine kadar ka seener, nu ibingig maan kaak cigil do bi ka Iisa Masi kaak Bunj naamtu. ⁵ Wiktin ta bire, Bunj bal gaarin maanna-ak do geemir. Kar din gay, in botol ta Ruwwiney, na gaarig do paliinnar ho do nabiinna kuuk na doftu do riyoy. ⁶ Maan kaak naa kaawe-an ko kaak cigil awalle : Do saan ta Kabarre ta Gala ho in nume kaak nu numtu in Iisa Masi, gee kuuk *Yuudinna in kuuk Yuudinnado num ar zi ka gem rakki ho nuu deedin sawa maan kaak Bunj kaawtu a naa bere do kooginay.

⁷ Bunj berdu barkine. Na iyintu do riyor a naa gaarin Kabarre ta Gala do geemir. Na ginig maanna-an in gudurrey. ⁸ Min gee ku Bunji okinco, nun di sinjo allo tak-tak. Kar in taar-an oki, Bunj berdu riyo a naa iye kabarre do bi ka Iisa Masi do gee kuuk Yuudinnado. Ka seener, kabarre-at, taar gal aale nam gee gedarro ibine baati. ⁹ Kar na berdu pey riyo a naa gaare do gee okinco maman Bunj yaa necin maan kaak na ictu niyin min awalle a naa gine. Maan kaak na rakiy ginen gay, na cigilig min odin ku geemir min kilgiye ka duniiner. Kar din gay, na imilig kara. ¹⁰ In gee ku *Eglizdi, na imilig a gamin kuuk hokumiya in kuuk gin gudurre kuwa ka samaaner yaa ibinin ilim ta Bunji in ay biyuwiti. ¹¹ Min Bunj bal kilgiyin misa duniine, na ictu niyine a naa ginin maanna-aka, kar na giniig in botol ta *Rabbinte Iisa Masi. ¹² In nume kaak gi numtu in Iisa Masi ho do bi ka imaante, gi gin botol taat gii unje bal kolaw do unji ka Bunji. ¹³ Ampaa ko, nu kaawiiko aman : « Zeedon a zinjkiko yaako oolinjonno do bi ka taabin taat nu taabiyyi do bi kanjo. Ya nu taabiya oki, taabin-an yaako iye *darjin taat kuu ere in imaanko. »

Maman Iisa elgiite

¹⁴ Ya nu pakira do maan kaak Tatte Bunj giniite, nu dursa do unji. ¹⁵ Naar ko, gee okinco kuuk goy ka samaaner wal do kidar

koliig in sinji. ¹⁶ Nu indaag naar kaak gin *darjin yaarko a naako denrin gelbinko in gudurre ta Ruwwiney. Nu indaag a kuu gase gudurre taat kuu goye bombo do imaanko. ¹⁷ Nu raka a Iisa Masi yaa goye do gelbinko do bi ka imaanko. Ho in ele kaak kuu elin Bunj ho kuu ele zinjkiko sa, nu raka a kuu goye ar atay kuuk caarco paay baata, wala ar ger kaak nu ecirig dulaayinnay baata. ¹⁸ Ansii ko, in gee ku Bunji okinco, kuu gedire ibinin ele ka Iisa. Ka seener, na elgiite dakina. Ya ku coona kuwa, wal ku ona baata, wal ku baa momo sa, elinji, naar dakin paka. ¹⁹ Ka seener gay, gem gediraado ibinin ele ka Iisa Masi, asaan na pkgig gamin okinco kuuk gi ibingiyoy. In taar-an oki, nu indaag Bunj a naa miinin gelbinko in barkiney taat dakin aale.

²⁰ Gudurre ta Bunji nec gine gamin kuuk pak ay maan kaak gi indiyoy ho gi pakiriy oki. Gudurre-at gina riy do datikte. ²¹ Gee ku *Eglizdi, beron darjin do Bunji. In sin ku Iisa Masi, ozilinten sinji ay wiktine, elgin in elgina. *Aamin !

4

Goyinte ar zi ka gem rakki

¹ Nun kaak goy do danaayner do bi ka riy taat *Rabbin beriidu, nu kaawaako a zeedon kuu goye goye kaak kuuniy in kole kaak Bunj kolinjo. ² Do ay maanna, kuuniyon dalullay, icon subirraw ho sosen benanniko in ele. ³ Ruwwin ta Bunji gaayaate, gi goyiy ar zi ka gem rakki in botol ta aapiyer. Ampa-ak, zeedon kuu goye in aapiye ar gee kuuk zico rakki do unji ka Bunji. ⁴ Ka seener, zi ka Iisa Masi, naar rakki di, ho Ruwwin ta Bunji oki, taar rakki di. Maan kaak Bunj kolinte a gii ere in imaante oki, naar rakki di. ⁵ Rabbinte sa, naar rakki di. Imaante, taar rakki di. *Batemte, naar rakki di. ⁶ Bunj sa, naar rakki di. Na Tacco ka gamin okinco, na gina riy in gamin okinco ho na goy do datik ta gamin okinco. ⁷ Kar gay, ay gem di, Bunj berji bere kaak kuuniy in riy taat Iisa Masi beriji. ⁸ Ampaa ko, nu siirtu do Kitamner aman : « Wiktin taat na coontu kuwa, na begiriico do adiney,

* 4:8 Wer ka gase kaawor do Soom 68.19.

ho ɲa bertu bere do geemir. »*

⁹ Kaaw taat ɲu siirtu a « ɲa coon kuwak », baati maa ? Ta raka kaawe a ɲa paay ja ko awalle baata min kida. ¹⁰ Gem kaak paay-ak, ɲaar di kaak coon ka Buɲdi a ɲaa miiniɲ werin okiɲco. ¹¹ ɲaar di oki kaak deeda bere do geemir. Gee daariɲ, ɲa berco bere ka paliinnar, daariɲ, ɲa berco bere ka nabiinnar, daariɲ, ɲa berco bere ka gaare ka Kabarre ta Gala, pey daariɲ, ɲa berco bere ka agindaw ku *Eglizdi, ho daariɲ gay, ɲa berco bere a ɲuu bilde gee iɲ kaaw ta Buɲdi. ¹² ɲa gintu pa-ak a ɲaa gaayiɲ gee ku Buɲdi ɲuu gine riyoy. Iɲ taar-at kat, gee ku Buɲdi yaa gine dakina. ¹³ Ansii di, do bi ka imaante, ginte okinte yaa nume ar zi ka gem rakki di iɲ ibine kaak gi ibiniɲ Roɲ ka Buɲdi. Ya gi gina ampa-ak, gii darse nam gii nece tak iɲ Iisa Masi ar taat Buɲ rakiyo. ¹⁴ Iɲ taar-at kat, gi goyiɲdo pey ar koogina. Paa kat, gee kuuk bariya botol taat ɲuu jagiɲ eenco iɲ raadin-ak, ɲu gediriɲdo ɲuute rawtinte min botol ta taɓ. Kar do wiktin taar-at, gi kuuniyaado pey ar maan kaak us yanɲaag anne-anne do amiydi. ¹⁵ Kar gay, wiktin taat gi gaara seen ta Buɲdi iɲ ele, gi maada iɲ ay maanna do Iisa Masi, ɲaar ko kaay ka Eglizdi. ¹⁶ Iɲ Iisa Masi di, zi okiɲji yaa gine rakki ho kaas okiɲco sa yaa nume ho ɲuu goye bombo. Kar wiktin taat ay maanna gin ko riy taat samaane, zi okiɲji yaa maade ho ɲaa gase gudurre iɲ ele ka ziɲkar.

Goye kaak awalle iɲ kaak marbinto

¹⁷ Yaman cokiyon kaaw taat nu kaawiiko-anta ! Iɲ siɲ ku Buɲdi, nu taayaako aman : dakoɲ goyenno pey ar gee kuuk ibanno Buɲ. Gee-ak, ɲuur aadaat pikirrico taat ginno baati. ¹⁸ ɲu pood ibine taat samaane. Goye kaak Buɲ beriite-ak, ɲuur attanno, asaan ɲu ibanno bat botol ta seener ho kayco bombo. ¹⁹ Iɲ gamin kuuk *cawarro kuuk ɲu giniyo, sokaɲ sa daggigdo. ɲu gina gamin kuuk jookumo, ho gamin-ak, ɲu ginaag kon di, ɲu rasgigdo. ²⁰ Kar kuɲ gay, ɲu balko bildiɲko pa do bi ka Iisa Masi. ²¹ Nu iban kadar ku dor ko ɲu kaaw biy. ɲu bildiɲko, kuɲ gee ku Buɲdi, maman kuu jaawe iɲ botol ta

seen ta Iisa Masi. ²² Pa-ak gay, illa kuu rasiɲ goyiɲko kaak awalle. Gamin kuuk jookumo kuuk awalle ku gingiy-ak, ɲuur rawtaako. Gamin-ak caaciyaako nam ku idiy ziɲkiko. ²³ Diɲ gay, illa kuu rasiɲ Buɲ kat yaa newsiɲ gelbinko iɲ pikirriko. ²⁴ Ho ar kaak gem isiy batik taat marbinto, kuɲko oki, kuuniyoɲ gee kuuk marbinto. Icoɲ goye kaak marbinto kaak Buɲ rakiy a kuu goye iɲ botol ho *cawar do unji. Goye ɲaar-ak ko iya seen ta Buɲdi.

²⁵ Ampa-ak, rasoɲ raade. Ay gem di yaa kaawe seene do eenji, asaan ginte okinte num ar zi ka gem rakki. ²⁶ Ya kuɲ kat dapiɲe, dakoɲ gineno zunubinna. Dakoɲ goyenno iɲ dapiɲkiko nam pat yaa gale. ²⁷ Dakoɲ raseno botol do *Seetanne ɲaa goye kaako. ²⁸ Gem kaak kokan, illa ɲaa rasiɲ kokinuwiɲ a ɲaa gine riy iɲ soriy ta meenji. Ampaa ko, ɲaa gase maan ka teendi ho ɲaa gine pey maan ɲaa bere do gee kuuk bal gine. ²⁹ Dakoɲ kaawenno kaawin kuuk yuutu. Kar gay, kaawoɲ kaawin kuuk gala, kuuk gaaya gee ho kuuk yaa denriɲ do imaanco. Kaawin-ak yaa gine gala do ɲuur kuuk cokiyaagu. ³⁰ Dakoɲ kaawenno kaawin kuuk samaanno, asaan kaawin-ak yaa dapiɲin Ruwwin ta Buɲdi. Ruwwin-at, taar maan kaak gaara kadar ku gee ku Buɲdi nam yiriy taat Buɲ yaako jiliɲko tak-tak. ³¹ Rasoɲ ad ka yuutiɲkaw, dapiɲko, gidaw, iɲ nige ka biɲkar. Motolan, rason tak-tak. ³² Kar gay, kuuniyoɲ sellen ho dalullay do eenko. Saamiyoɲ benanniko ar kaak Buɲ saamiyiko iɲ Iisa Masi.

5

Goye kaak do portikaw

¹ Kuɲ koogin ku Buɲdi. ɲa elgiiko dakina. Ampa-ak, ginon ar taat takko Buɲ giniyo.* ² Do goyiɲko kun kawta, elguwoɲ ziɲkiko. Pakiroɲ maman Iisa Masi elinte ho ginon ar ɲaara. ɲaar elinte nam ɲa bertu ziy *satkine do Buɲdi do bi kante. Satkin-at aawaaji gala do Buɲdi. ³ Kuɲ gee ku Buɲdi. Ampa-ak, dakoɲ kaawguwenno bat do bi ka baayindi, do bi ka gamin kuuk *cawarro ho do bi

* 5:1 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.2.

ka hasuudinaw. ⁴ Dakoŋ kaawguwenno kaawin munjam, kuuk ginno baaco ho kuuk arro. Kar gay, delguwoŋ barkin do Buŋdi. ⁵ Ibinon samaane kadar min gee kuuk baaya munjam, kuuk *cawarro ho kuuk gaama gamin ku geemir, ginno waan kaak yaa gase haginey do *Meennaw ta Buŋdi in ta Iisa Masi. (Ka seener, gem kaak gaama gamin ku geemir-ak gay, naar ar gem kaak abdiya margina, asaan na elgig gamin ku duniiner pak Buŋ.)

⁶ Dakoŋ rasenno zinŋkiko a gee yaako ajiminŋko in kaawin kuuk maala. Asaan gamin kuuk jookum-an ko nigaag adiy ka Buŋdi. Ansii ko, Buŋ dapinŋ in nuur kuuk karmiygitdo kaawoy. ⁷ Naar-ak, dakoŋ ginnenno ar gee nuur-aku. ⁸ Asaan awalle, kuŋ goy do gondikor, ho diŋ gay, min ku numtu in *Rabbine, ku goy do portikaw ta Buŋdi. Ampa-ak, jaawguwoŋ ar gee kuuk goy do portikaw-ata. ⁹ Gee kuuk jaawa do portikaw-at, nuu iye ay maan kaak sellen, kaak ba in botol ho kaak iya seene. ¹⁰ Zeeoŋ a kuu ibinin maan kaak aawaaji gala do Rabbinte. ¹¹ Dakoŋ unjiguwenno kayko in gee kuuk gina gamin do gondikor. Kar gay, imilon kara gamin kuuk jookumo nu giniy-aku. ¹² Gamin kuuk nu giniy in cigile-ak, gee gina sokaŋ taat nuu kaawe bico oki. ¹³⁻¹⁴ Ya baaco amile, gee yaa ibinin gamin kuuk nu giniy-aku, asaan maan kaak goy do portikaw-ak, naar goy waraŋ. Do bi naar-ak ko, nu diytu aman :

« Kiŋ kaak weyaw-an, niin kate !

Niin min datik ta gee ku mat-anŋku

a Iisa Masi yaa beenin portikuwiy kaaci. »

¹⁵ Naar-ak, pakiron do goyinŋko. Dakoŋ jaawguwenno ar gee kuuk oliyay, kar gay, jaawon ar gee kuuk gin ilim. ¹⁶ Do wiktin ta diŋka-an, gee gina gamin dakina kuuk jookumo. Naar-ak, ginguwoŋ riy taat samaane. Dakoŋ peyenko. ¹⁷ Do bi naar-ak ko, dakoŋ kuuniyenno ar gee kuuk oliyay. Kar gay, zeeoŋ kuu ibinin maan kaak Rabbinte eriy minninko. ¹⁸ Dakoŋ sakriyenno, asaan see kaak aale-ak niga gemo. Kar gay, rason gelbinko yaa miine in Ruwwin ta Buŋdi. ¹⁹ Deŋron zinŋkiko in riyin ku Buŋdi, riyin kuuk ozila Buŋ in kuuk gaayaako

do imaanko. Riyguwoŋ riyin do Rabbinte ho ozilguwoŋ sinji. Ginguwoŋ in gelbinko okinji. ²⁰ Do ay wiktine, ozilon Tatte Buŋ in sin ku Rabbin Iisa Masi do gamin okinŋo.

Daadi in midiyco

²¹ Kuŋ kuuk karmiyaag Iisa Masi, karmiyguwoŋ benanniko oki. ²² Kuŋ daad, ay geem di yaa karmiyguwe mitti ar taat Rabbin Iisa Masi rakiyo. ²³ Asaan ay mitko, naar tatkaw ka daacyi, ar Iisa Masi tatkaw ka *Eglizdi. Ka seener, Iisa Masi, na Gay Jilindi ka gee ku Eglizdi kuuk ar ziy. ²⁴ Ampaa ko, ar gee ku Eglizdi karmiyig Iisa Masi, daad oki yaa karmiye midiyco.

²⁵ Kuŋ miday oki, elguwoŋ daditko ar taat Iisa Masi elgig Eglizji. Na elig nam na bertu ziy bi kanji. ²⁶ Na bertu ziy do Eglizdi a Egliz-ak yaa kuuniye *cawar in amay ho in kaawoy. Na gintu pa-ak a Egliz-ak yaa necin tak maan kaak Buŋ rakiyo. ²⁷ Na raka a Egliz yaa kuuniye do unji ar gemso taat siy ziti ya ta ba do wer ka dubilti. Na raka a taa ase in samaanuwti, cawirkuwti ho bal orne. Taa ase pey ziti salaŋ-salaŋ, bal dele ho bal maan kaak samaanno ka pey. ²⁸ Naar-ak, miday oki, illa nu elguwin daditco ar kaak nu elgig zinŋkiko ku maanico. Gem kaak el daacyi-ak ar na el ziy ka meenji. ²⁹ Ginno gem kaak ello ziy. Kar gay, na beraaji tee ho na tala kaaci, ar taat Iisa Masi giniy do Eglizji. ³⁰ Asaan Egliz-ak, naar ko zi ka Iisa ho ginte okinte min do zika. ³¹ Ar taat nu siirtu do Kitamner aman : « Do bi naar-ak ko, gem yaa rasiŋ ger ka tacco in yaaco, na baayiy goye in daacyi ho nuu gine ar zi ka gem rakki di. »† ³² Kaawan gin seen taat cigil atta. Diŋ, nu kaawa do bi ka maan kaak awalle nu kaawiiko do bi ka Iisa Masi in Eglizji. ³³ Kaaw-an kaawa loko oki, illa ay mitko yaa ele daacyi ho ay daatko yaa karmiyin mitti.

6

Aginay in kooginco

¹ Do kuŋ koogina, karmiyon aginiyko. *Rabbin raka a kuu gine pa, asaan taar-an do botilti. ²⁻³ Ku iban kadar *gaanuun ka Muusa kaawa aman : « Ber horoomin do takko in yaako. » Ho do naar kaak karmiyig

† 5:31 Wer ka gase kaawor do Zeneez 2.24.

gaanuun-ak, ɲu siir do Kitamner aman : « Kii gase goye ka gala ho menuwiɲ kuuk do duniiner sa yaa gine dakina. »*

⁴ Do kuɲ aginay, dakonɲ dapiɲguwiɲcodɔ kooginko maala. Kar gay, taayguwonɲgu ho bildiguwonɲ do botol ta Rabbin Buɲ.

Berrina inɲ geenɔ

⁵ Do kuɲ berrina, karmiyonɲ geenɔko kuuk obinɔko. Karmiyonɲgu ho giniɲco kolaw. Giniɲco riy inɲ gelbin rakki ar taat ku giniy do Iisa Masi. ⁶ Dakonɲ ginenna riy samaane uɲco ar ku raka ɲuuko ozilinɔkon di. Kar gay, ar gay riyor ku Iisa Masi, ginguwonɲ riy taat Buɲ rakiy inɲ gelbin rakki. ⁷ Ginoɲ riy inɲ gelbin ka portiko ar ku ginaat riy-at do Buɲdi, yampa do geemirro. ⁸ Ibinonɲ kadar riy taat samaane ku giniy-at, ya ku berrina wala ku horrina oki, Buɲ meenɲi yaako kappiye.

⁹ Do kuɲ geenɔ ku berrinar, ginonɲ paa do berrinko oki. Dakonɲ ginguwiɲcodɔ rada. Ibinonɲ kadar inɲ berrinko, ku gin tatkaw rakki kaak goy ka samaaner ho tatkaw-ak, ɲaar eerro gee.†

Gamin ku taasiɲkar

¹⁰ Cokiyon gaasuw ta kaawor. Zeeɔonɲ a kuu gase gudurre inɲ ɲume kaak ku ɲumtu inɲ Rabbine ho inɲ gudurrey taat dakinata. ¹¹ Sokonɲ gamin ku taasiɲkar okiɲco kuuk Buɲ beriy do geemir. Ampaa ko, kuu peye bombo ya *Seetanne as a ɲaako gecinɔko inɲ neenduwiy. ¹² Asaan taasiɲkite, taar inɲ geenno. Kar gay, taar inɲ gamin kuuk goy kuwa ka samaaner ho kuuk gin gudurre. Gii taasiɲe inɲ kuuk hokumiya kuwa, inɲ kuuk gin gudurre do gondikor ho inɲ agindaw kuuk goy kuwa ka samaaner-aku. ¹³ Do bi ɲaar-aɲ, sokonɲ gamin kuuk Buɲ beriy ku taasiɲkar-aku. Paa ko, ya yiriy ta jookumo asaako oki, kuu peye bombo kuu taasiɲe inɲ adine. ¹⁴ Ansi-ak, siyonɲ zinɔkiko. Ar kaak gee duuniy karra-biɲce, duunguwon seen ta Buɲdi bombo do zinɔkiko. Ho ar kaak gee isgiy saapine, isguwon seriin taat inɲ botilti. ¹⁵ Ar kaak gee isgiy ɲugira, isguwon obe ka tirit do gaare ka Kabarre ta Gala ta aapiyer.

¹⁶ Ar kaak gee sokgiy darginan, icguwon imaan do ay wiktine, asaan imaan-at nec yaako gooyinɔko min do garti ku adiner. ¹⁷ Ooyonɲ pey jile ar kaak gee isgiy jakumne ta taasiɲkar ho iconɲ pey *seepin kaak Ruwwin ta Buɲdi beriiko. Seepin-ak, taar ko Kaaw ta Buɲdi. ¹⁸ Do ay maanna, indiguwonɲ Buɲ. Indiguwonɲ do ay wiktine ar taat Ruwwin ta Buɲdi gaariiko ho dakonɲ peyenno. Goyonɲ mento. Indiguwonɲ Buɲ do bi ka geenɲi okiɲco. ¹⁹ Indiguwonɲ oki do bi kanto a Buɲ yaadu bere kaawin kuuk inɲ botilco ho naa gedire gaariɲ bal kolaw maan kaak cigile ka Kabarre ta Gala. ²⁰ Do saan ta Kabarre ta Gala-at ko, Buɲ tabirintu. Ka seener, nun gay tabiriikar ka Buɲdi kaak ɲu doodig inɲ jinzirre. Ansi-ak, indiguwonɲ Buɲ a naa gaarin Kabarre-at bal kolaw ar taat kuuniy naa kaawe.

Ooy ta ba aaro

²¹ Nu raka kuu ibine maman nu goyiyo ho riy taat nu giniyo. Ampaa ko, siɲte Tisik kaak gi elgiyo ho gina riy inɲ ginte do *Rabbin Iisa yaako iyin kabarrer okintiti. ²² Nu ɲaamaaga a ɲaako iyin kabarrini ho ɲaako denɲinɔko. ²³ Tatte Buɲ ho Rabbin Iisa Masi yaako iye aapiye ho yaako bere ele inɲ imaan. ²⁴ Buɲ yaa barkiyinɲ okiɲco kuuk elgig Rabbinte Iisa Masi inɲ ele ka gaasdo tak-tak. Nu ooyko dakina.

* 6:2-3 Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.12, Deteronoom 5.16. † 6:9 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 10.17.

Pilipiyeen Maktumne taat Pool siirtu do gee ku Pilip Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do kretiyenna kuuk goy do geeger ka Pilip. Na siirit do wiktin taat na goyiy danjaayne. Na ozilaag do gaay taat na gastu minninco. Na taayaagu ho na denjaag do imaanco. Ya taa6in dakin ase oki, do ay wiktine, aditco yaa gine portiko asaan nu num in Iisa Masi.

Ooy ta awalle

¹ Nun Pool kat siiraakon maktumne-anta in gidu Timote. Nin kuuk gay riyor ku Iisa Masi, ni siiraat loko, kuñ gee ku Bunji kuuk goy do geeger ka Pilip do bi ka Iisa Masi. Nu siiraat ja do aginduwko in nuur kuuk gaayaagu, ho ba aar, loko okinjo. ² Tatte Bunj in *Rabbinte Iisa Masi yaako barkiyinjo ho yaako iye aapiye.

Inde ka Pool in oziliika

³ Kun kawta, ya nu pakira loko, nu ozilaag Bunj do bi kanjo, ⁴ ho ya nu inda Bunj do bi kanjo-ak, nu indaag in galal. ⁵ Nu indiy pa-ak, asaan ku gaayintu do totire ka Kabarre ta Gala min ku aamintu do Iisa Masi yoo dinja. ⁶ Nu iban tak kadar Bunj kaak tees gine riy do gelbinko yaa gaasinti oki. Riy-at yaa 6aa in unti di kee nam yiriy taat Iisa Masi yaa yeepe do duniiner.

⁷ Ya nu pakira loko ampa-ak, ta uudiinti di, asaan kelmol goy in kuñ okinjo. Nu kaawiy pa-ak, asaan ya nu gaara Kabarre ta Gala, wal nu kaawaaco kadar taar di taat ka seener, wala dinja ya nu goy do danjaayner sa, Bunj numinte sawa, kuun gaayindu do riy taat Bunj beriidu in barkiney. ⁸ Bunj iban kadar nu elgiiko okinjo in gelbin rakki ar kaak Iisa Masi elgiiko.

⁹ An ko maan kaak naa indiguwe Bunj do bi kanjo, nu indig a kuu elguwe zinjiko gaay in gaayo, paa kat, kuu ibinin pey Bunj paka ho kuu gedire kuuco girse do gamin kuuk samaane in kuuk samaanno.

¹⁰ Paa kat, kuu ibine maan kaak samaane kuu gine, ho yiriy taat Iisa Masi yaa ase,

gelbinko yaa gine portik kar, ho waan sa gediraado yaako karminjo. ¹¹ Nu inda pey Bunj a in barkin ta Iisa Masi, kuu gine riy dakina taat in botilti. Nu indiig pa-ak, asaan ya goy gee ku talaat riyko, nuu jaalin sin ku Bunji kuwa ho nuu ozilinji.

Kabarre ta Gala sinja in unti

¹² Gem kol sintay, nu raka kuu ibine kadar taa6in taat nu gastu-an, ber botol ta sinje Kabarre ta Gala. ¹³ Ampaa kat, askirin okinjo ku sultan ho in gee okinjo kuuk goy ede-ak ibintu kadar nu goy danjaayne do bi ka Iisa Masi. ¹⁴ Min sinja kuuk aamin in Iisa Masi talintu kadar nu goy do danjaayner-ak, dakina, imaanco taat do Rabbinte Iisa yaa gaaye pak ta awalle. Ansii kat, nuu gaare Kabarre ta Gala bal kolaw.

¹⁵ Ka seener gay, min gee kuuk gaara kaaw ta Iisa Masi, daarin giniy hasuudinaw, nu bariya meel di. Kar daarin gay gaarig Iisa Masi in gelbin rakki. Do tanco-at, nu raka a kaaw ta Bunji yaa totire. ¹⁶ Gee nuur-ak gay gaara kaaw ta Bunji in ele, asaan nu iban kadar ya nu goy do danjaayner sa, nu gaara do geemir a Kabarre ta Gala taar seene. ¹⁷ Kar nuur kuuk gelbinco pondik-ak gay, nuur gaaraat Kabarre ta Gala ta Iisa Masi in hasuudinaw, asaan nu raka a nuun pakindu di. Ya do pikirricocat, nu raka pey gaayin taa6iner taat do danjaayner-anta.

¹⁸ Kar gay, okintit-an ginaado maanna ! Ya nu gaara Kabarre ta Gala Iisa Masi in pikirrico taat samaane wal samaanno, Kabarre-at yaa totiren di ho adir yaa gine portiko. Adir yaa gine pey portik-ak, ¹⁹ asaan nu iban kadar ku inda Bunj do bi kanto ho Ruwwin ta Iisa Masi gaayinu. Ampaa kat, taa6iner-an uciydo maala do unji ka Bunji ho naan jilindu. ²⁰ Gin maan rakki kaak nu rakiyo ho nu yokiy in gelbin rakki. Maanna-ak a sokañ diyaanno tak-tak. Kar gay, min dinja 6aay in unti, kin asaadu muutu wala asaadudo, nu raka a gelbiner yaa goye bombo. Paa kat, gee yaa ozilin Iisa Masi do bi kanto.

²¹ Ka seener, ya lotu-ak, ya muut balin icindu sa, naa gine riy do Iisa Masi di. Kar ya nu mat oki, guna ! ²² Kar gay,

do goyindu, ya naa gedire gine riy taat samaane do lisa Masi, nu ibanno maan kaak naa ice : kin muutu wala pakiya !
²³ Min gamin kuuk seer-an, doŋinco yaadu gine rada. Ya lotu-ak, nu raka muutu guna, nu baay gasin Iisa Masi kuwa ka samaaner, naa goye in nara. ²⁴ Kar gay guna, naa goye anne in kunjko, naako gaayinjo. ²⁵ Asaan nu iban tak kadar taa kuuniye ansi, naa goye in kunjko, naako gaayinjo, kuu sinje in unjo, ho kuu gase galal ta pey do bi ka imaanko. ²⁶ Kar ya nu yeep ko in kunjkon gay, kuu ozilin Iisa Masi dakina do bi kanto.

Taayik ta Pool

²⁷ Ya ar maa oki, goyguwon ar gee kuuk aamin in Kabarre ta Gala do bi ka Iisa Masi. Ya nu yeepe wal ya nu bal yeepe oki, goyguwon pa naa doren di gee yaa kaawe biko kadar ku goy bombo, ku erro zinikiko ho ku gina riy taat rada sawa in gelbin rakki. Paa kat, Kabarre-at yaa sinje in unti. ²⁸ Dakon ginenna kolaw bat do gee kuuk taaŋiyaako. Kar ya ku gingicodo kolaw, naar-ak gaara kadar Bun yaako jilinjo, kunjko ho nuur gay, na asa idinco. Okintitan asa min do Bunji. ²⁹ Nu kaawiy pa-ak, asaan Bun berko botol kuu aamine in Iisa Masi ho kuu taaŋiye oki do bi kanji. ³⁰ Din, ku gina kaawin in gee kuuk pocit Kabarre ta Gala sawa-sawa ar kaawin kuuk nu gintu wiktin taat nu goyiy in kunjko. Ho ar taat ku ibingiy-at, din oki, do danayner anne, kaawin nuur goy di.

2

Dalullaw in nume ka gee ku Bunji

¹ Ku num ko in Iisa Masi, ansi-ak, gelbinko yaa goye bombo. Ku iban kadar na elgiiko, ansi-ak, gelbinko yaa weye. Ku num ko in Ruwwin ta Bunji, ku el zinikiko ho ku tala amindaw ta benanniko. ² Ampa-ak, adir yaa gine portik aale. Ya pikirriko kat gin rakki, kuu elguwe zinikiko ho ruwwinko in gelbinko yaa gine sawa. ³ Dakon ginenna maanna do unco ka eenjo a nuuko talinjo. Ho dakon talenna maan ka maaniikon di. Kar gay, kuuniyon dalullay ho talon eenjo ar nu kaalne pakgiko.

⁴ Waan ke bariyenno paydin ta meenji di, kar gay, naa bariye oki paydin ta eenji.

⁵ Ginon samaane do eenjo ar gee kuuk num in Iisa Masi.

⁶ Ka seener, Iisa Masi nec in Bun.

In taar-an oki, na obgijido tirit,

⁷ kar gay, na ooy rasin gamin okinco ku samaane
 kuuk goy kuwa ka samaaner
 ho na astu do duniiner.

Na gin ko ar gemo do datik ta geemir,
 ho gee ibinig ar gemo.

Na gintu ziy ar gay riyor di.

⁸ Na goy dalulle.

Na karmiyig Bun do ay maanna.

Na rasig ziy nam na ooytu muutu,
 muut ta eemner taat kuwa ka etor.

⁹ Do bi naar-ak ko, Bun nooyig min do muuti
 ho na diyig gem tatik pakgig gee okinco.

Na diyiji sin kuuk pakgig sin okinco.

¹⁰ Bun gintu pa-ak, asaan na raka a gamin kuuk siikimaw
 kuuk goy kuwa ka samaaner,
 kuuk goy keder in kuuk goy baata,
 okinco yaa derse do unji ka Iisa.

¹¹ Nuu ozilin Tatte Bun ho nuu diye do unco ka geemir okinco aman :
 « Iisa Masi, naar *Rabbine ! »*

Riy ta kretiyennar

¹² Kar gem kol sintay, kunj sa ar taat ku karmiyig Bun min awalle, zeedon kuu gaare in goyinjo kadar Bun jilinjon ko. Gaaron in dalullaw ho in karaamin ta Bunji. Ginon do wiktin taat nu goyiy in kunjko ho ginon pak taar-anta ya nu kawwi oki. ¹³ Asaan na meenji Bun kat gina riy do gelbinko. Naako gaayinjo kuu ele maan kaak na elgiyo, ho kuu gine maan kaak na rakiyo.

¹⁴ Ay maan kaak ku giniyo, ginon bal meelo ho bal gidaw. ¹⁵ Paa kat, kuu gine *cawar paka, waan ke diyaakonno kaawo, asaan ku koogin ku Bunji, ho ku ic goye kaak samaane, bal oorne do datik ta gee ku duniiner. Gee ku duniiner-ak gay, nuur gina gamin kuuk samaanno ho goyinco jookumo. Ya goyinjo samaane, kuu gine

* **2:11** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 45.23.

ar akinay kuuk caapit duniine min do gondikor, ¹⁶ ho kuuco gaare Kabarre ta Gala taat bera goye ka gaasdo. Ya ku gina ampa-ak gay, naa jaale zir kuwa do unji ka Bunji wiktin taat Iisa Masi yaa yeepe, asaan naa ibine kadar riy taat rad nu giniyan ucaado maala.

¹⁷ Imaanko, taar ar *satkine taat ku beriy do Bunji. Ho nun meendu gay, ya nu deentu sa, baarir yaa mine nuu gaaye do satkinko. Ya ta as ampa-ak, adir yaa gine portiko ho galilko yaa nece in tanto. ¹⁸ Aditko yaa gine portiko, ho okinte, galilte yaa gine sawa.

Naame kan Timote in Epaprodiit

¹⁹ Kar gay, nu raka naako naamin Timote kodok, ya Rabbinte Iisa pilji botol. Ansi-ak, naa gedire naadu iye kabarriko ho gelbiner yaa weye do bi kanjo. ²⁰ Naar keeji di kaak pikirrey as ar tanto ho kaak pakira dakina loko. ²¹ Nu kaawiy pa-ak, asaan gee okinco ku pey tala ko riy ta maaniico di, nu tallo riy taat Iisa Masi rakiy a nuu gine. ²² Kar Timote gay, ku iban kadar na gaar dees dakina a na gem sellen. Na gin riy in nunu do totire ka Kabarre ta Gala. Na gaayintu ar kaak mic gaayiytacco do riyor. ²³ Nu raka ja tale maan kaak yaadu ase anne, kar kat, naako naaminji. ²⁴ Kar gay, Rabbin berdu imaan kadar nu meendu baayiyko talinjo kodok.

²⁵ Kar do bi ka Epaprodiit gay, ku tabirduug ar manjikko naadu iye gaayko ya nu rak maanna. Na ar sinjo ka meendu kaak gin riy in nunu do gaare ka Kabarre ta Gala. Na ar askirinco kaak taasiina ba serper in adine. Kar din gay, nu pakirtu kadar naako naaminji. ²⁶ Naako naaminji-ak, asaan na raka pey a illa naako talinjo okinjo. Gelbiney weydo, asaan na iban kadar ku dor raduway. ²⁷ Ka seener, ku dor raduw sikig rada nam na gaay mate, kar Bun tal aminduwi, na cooliiga. Ho nun oki, Bun tal aminduwir wiktin taat na cooliiga, paa kat taabiner gaayido pey. ²⁸ Ampaa ko, nu uctu kodok a naako naaminji. Ansii kat, ya ku talga, aditko yaa gine portiko, ho nun gay, gelbiner yaa weye do bi kanjo. ²⁹ Paak, naamon in galal dakina, asaan kun sinja, ho Rabbinko rakki di. Karmiyonga in gee

okinco kuuk ar naara. ³⁰ Na ooyit muutu do riy ta Iisa Masi ho na leeyig baariy do bulel wiktin taat na iyidu gaayo. Gaay-at, kun maaniiko gediraado kuudu iyinti.

3

Diye ka amaanner do Iisa Masi

¹ Gem kol sintay, aditko yaa gine portiko do bi ka maan kaak *Rabbinte Iisa giniiko. Ginaadudo rada ya nu deelaat pey kaaw taat nu siiriiko min awalle, asaan nu iban kadar kaaw-at yaako gaayinjo. ² Goyon godom min do gee kuuk ar kan. Gee nuur-ak, aditko pondiko ho riyco sa samaanno. Nu min gee kuuk el *dukume selno kaak bal baay. ³ Nu kaawiy pa-ak, asaan ginte kat gee ku Bunji kuuk ta6. Ruwwin ta Bunji gaayaate, gi abdiyiy Bun ka seener. Aditte portiko, asaan gi num ko in Iisa Masi. Gi diy gelbinte in naar di ho gi attanno in gee kuuk ica zinjico a nu dukum selno.

⁴ Kar gay, ya goy gee kuuk ica zinjico asaan nu aada *gaanuun ka Yuudinnar, kanto gay pak kanjo. Ya waan goy kaak pakira kadar na gin seen dakina, nun gay pakgiga. ⁵ Min nu wentu, nu dukumiidu selno wiktin taat nu gintu mena porpod ar kaak Bun diyico do aginiyni. Nun min gee ku Israyeel, min tamba ta Benjamin. Aginiydu, nuur Yuudinna, nun oki Yuudinco. Awalle, nu atta in Pariziyenna ho nu aada ganuun ka aginiydi ar nuura. ⁶ Ganuun-ak, nu obiig bombo nam nu teesit taabiyn gee ku *Eglizdi dakina. Kar nu karmiyig ganuun okinji nam waan gediraado gase maan minniner kaak naan osindu.

⁷ Awalle, gamin-an, nu talaag ar nuun gaayindu do botol ta Bunji. Kar din gay, do bi ka Iisa Masi, nu tala kadar gamin-an gaayaanno do botol ta seener, nu gamin kuuk maalan di. ⁸ Gamin-an, nu pociig tak-tak, asaan din, nu iban maan kaak samaan paka kadar Iisa Masi, naar ko Rabbiner. Do bi naar-ak ko, nu pociig gamin-an okinco ho nu talaag gamin-an ar gamin kuuk ka suusi, asaan nu raka gine gem ka Iisa Masi ⁹ ho nu raka nume tak in naara. Ya Bun gina a gem yaa goye in botol do unji,

na gingigdo do saan ta a gem-ak karmiyaag gaanuun okinji, kar gay, do saan ta a na aamin do Iisa. Illa Bun di ginaag gemo na goyiy in botol do unji, ho na ginaag gem goyiy in botol-ak, illa naar kaak aamin in Iisa Masi. ¹⁰ Maan kaak nu rakiy-ak, illa naa ibinin Iisa Masi samaane ho naa aawin gudurre taat Bun gaartu wiktin ta na nooyiig Iisa min do muuti. Nu ooy taabine ar naar oki taabiitu. Nu ooyit oki muutu ar naar mattu. ¹¹ Ho nu diy kaar a Bun yaan nooyindu min do muuti ar naar nooytu.

¹² Nu rakaado diye kadar nu necit ko riyor, ho nu gediraado diye kadar nun ke bal gine oorin tak-tak. Kar gay, nu zeeda a naa obin maan kaak Iisa Masi kaawtu a naadu berē, asaan meenji kat do bintu ho na obintu wiktin taat nu goyiy misa do duniiner. ¹³ Gem kol sintay, nu iban kadar nu bal ote misa do wer kaak Bun rakiyo. Kar gay, maan rakki goya : nun pakarro tak-tak do gamin kuuk nu gintu min awalle, illa gay, nu zeeda do maan kaak goy untu. ¹⁴ Gay gadir, naar aatila gadiy nam na otiiy wer kaak na baay peye, kar kat, nu beriijit haginey. Ar taar-an di, naa sinje nam naa ote gase haginey taat Bun yaadu bere. Bun kolaate a naate bere haginte gi baay goye kuwa ka samaaner do bi ka maan kaak Iisa Masi giniite.

¹⁵ Ginte okinte kuuk gin ko aginda do botol ta Bun di, pikirrite kuuniya ansii. Ho ya ku gin pikirre ta pey gay, Bun yaako gaayin ko kuu gase pikirre taat do werti. ¹⁶ Ya ta6-ak, aadinten ko botol taat Bun gaariite-an di.

¹⁷ Gem kol sintay, okin ko icon goyindu. Ku talig goyindu wiktin taat nu goyiy way gerko. Naar-ak, aadon gee ku iciig goye naar-aka. ¹⁸ Nu kaawko min awalle, ho din gay, nu deelaakon pey in alindu : goy gee dakina kuuk goyino gaara kadar nu adiney ku Iisa Masi ho nu rakaado gee yaa dore kadar na mat ka etor. ¹⁹ Gee nuur-ak, Bun yaa idinco. Do goyino, nu bera galal do zin kico di. Ya nu gina gamin ku sokaŋ oki, galco di. Illa nu pakira ko do gamin kuuk gee talaag kaalne do duniiner di. ²⁰ Kar ginten gay, gi gee kuuk darrite duniinno. Darrite ta ta6 gay, taar kuwa ka samaaner, ho din gay gi

yokaag yeepinji ka Gay Jilinte, Rabbinte Iisa Masi. ²¹ Ya na yeepe, naate newsin zin kite kuuk ginno gudurre in zin ka ku pey kuuk gin gudurre. Zin ka nuur-ak yaa are zin ka kuuk na gastu wiktin taat Bun nooyiig min do muuti. Na gin gudurre taat na goyiy kaaco do gamin okinco, ho in gudurre-at ko, naa newsin zin kite.

4

¹ Gem kol sintay, do bi ka maan kaak nu kaawiiko-ak, goyon bombo do imaanko in *Rabbinte Iisa Masi ho karmiyonga. Kun sintar do imaandi ho nu elgiiko dakina. Nu rakaako talin ko. Ya nu pakira loko, adir galdu, asaan nu iban kadar riyor bal uce maala. Kun gaaraadu kadar nu nosir do riyor.

Bilde ka iye aapiyer

² Kan Ebodi in gaake Sintis, baanon, yaman goyon gala, asaan ku geenji ku Rabbin Iisa Masi. ³ Kar kin roy ka bitu, gaayig daad kuuk seer-an nu goye gala. Asaan nu goy ba serper, nu gaayintu do totire ka Kabarre ta Gala do bi ka Iisa Masi. Riy-an ginco rada. Daad-an, ni gin riy sawa, in Kilema ho in eendu okinco kuuk gaayintu. Okinco, Bun siirig sinco do Maktumne taat gin sin ku gee kuuk gas goye ka gaasdo.

⁴ Ay wiktine, aditko yaa gine portiko do bi ka Rabbinte Iisa Masi ! Nu deelaako pey, aditko yaa goye portiko !

⁵ Gaaron do unco ka geemir okinco kadar ku gee dalullay. Dakon rawtenno kadar Rabbinte Iisa Masi gaay ko yeepe. ⁶ Dakon moyenno tak-tak, kar gay, ya maan askon sa, indiguwon Bun do ay maan kaak ku rakiyo. Ho do wiktin taat ku inda Bun, ozilonga oki. ⁷ Bun yaako iye aapiye ho naako gaayin ko. Ya taabin gasin ko, aapiy ta Bun di yaako imilin koluwo in moyin ko oki, asaan ku geenji ku Iisa Masi. Kar aapiy taat Bun beriy-at, taar pakgig gamin okinco kuuk gee gasiyo.

⁸ Hiyya, din gay, gem kol sintay, pakiron do gamin ku seener, do gamin ku karmiyindi, do gamin kuuk samaane, do gamin kuuk goy do werco, do gamin kuuk ginno oorine, do gamin ku elindi, ho do gamin kuuk sinco alaw. Pakiron do gamin

kuuk gee talaag samaane do odor nam gee din sa ozilaagu. Gamin ar nuur-an ko, nu rakiy kuu obe baaco rikimit. ⁹ Dakon rasiñodo gamin okiñco kuuk ku bilditu min lotu ho ku ooytu. Ginon gamin okiñco kuuk ku dortu nu kaawtu, ho ku taltu nu gintu. Ansii kat, Bunj kaak iya aapiye yaa goye in kunjko.

Oziliig ta Pool do gee ku Pilip

¹⁰ Adir gintu portiko ho nu ozilaag Rabbinte Bunj, asaan ku pakira pey kaatu. Nu iban kadar awalle oki, ku pakir kaatu. Kar gay, ku bal gase pisiñko kaak kuudu iye gaayko. ¹¹ Nu kaawiy pa-ak, nu ceerro a nu raka maanna. Ka seener gay, ya arumdu maa oki, nu tala maan ka meendu di. ¹² Nu iban goye ka pokirraw ho nu iban oki goye ka gay gamnar. Nun usin goye do galal ay wiktine, ya maan asaadu ta maa, ya adir aaye wal mey diyaanno, ya nu goy do aayar wal do armikar. ¹³ Nu gedirtu giniñ gamin okiñco-an, asaan Iisa Masi kat berdu gudurre. ¹⁴ Kar gay, kunj gaar sellin kuwko, ku gaayintu wiktin taat nu goyiy do taabiner.

¹⁵ Kar gay, kunj gee ku Pilip, ku iban kadar min gee ku Bunji okiñco, kunj keekon di kuuk gaayintu ho naamdu gurus maala. Nun gaayin ko ho kunj oki gaayintu. Ku gaayintu wiktin taat ku teestu dore Kabarre ta Gala ho wiktin taat nu gaaytu deete do kid ka Maseduwaan. Do wiktin taar-at, kunj keekon di gaayintu. ¹⁶ Nu kaawiy pa-ak, asaan min wiktin taat nu goyiy misa do kid ka Maseduwaan, do geeger ka Tesalonik, ku iygiydu gaayko ya nu rak maanna. ¹⁷ Wala a gaayko taat ku naamiidu-an kat nu rakiyo, kar gay, nu raka a Tatte Bunj yaako barkiyin ko pey pak min taat ku gintu-anta. ¹⁸ Kar diñ gay, nu gasig kat gamin okiñco kuuk nu rakiyo, nu dakin aale. Maan armaadudo pey min Epaprodiit iyduut gaayko. Maan kaak ku gintu-an ar ku ginji *satkin taat diya gala do Bunji ho Bunj gay ooyta asaan satkin-an aawaaji gala.* ¹⁹ Ho do bi ka Iisa Masi, Bunji kaak gin gamin dakin kuuk ta6 yaako berin gamin okiñco kuuk arumko.

²⁰ Ozilinten Tatte Bunj in *darjiney elgin in elgina! *Aamin.

Ooy taat ba aaro

²¹ Oyoñco do gee ku Bunji kuuk goy in kunjko, in sin ku Iisa Masi. Sin tite kuuk goy in nunu oki ooyko dakina. ²² Gee ku Bunji okiñco kuuk goy do geeger-an ka, in gee kuuk gina riy do Sultan ka Room oki ooyko dakina.

²³ Barkin ta Rabbinte Iisa Masi yaa goye do gelbinko. Nu ooyko dakina.

* **4:18** Wer ka gase kaawor do Ekzood 29.18.

Koloosiyen

Maktumne taat Pool siirtu do gee ku Koloos

Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do kretienna ku Koloos wiktin taat na goyiy danjaayne. Na siirco asaan goy gee daarin kuuk jagaag min do botol taat samaane. Gee nuur-ak raka a nuu aadin Iisa ho nuu aade pey aadanna ku aginiydi. Do bi naar-an ko, Pool kaawiico a : Iisa Masi, naar goy mento ho ginno waan kaak yaa pakinji. Naar di, izinne okintit do pisinji ho naar di goy kaaco ka gamin okinco kuuk gin gudurre kuwa ho kefer. Naar di kaay ka Eglizdi ho kretienna gay yaa gine rakki ar ziy kanji.

Ooy ta awalle

1 Nun Pool kaak Bun doftu *paliine ka Iisa Masi kat siiraakon maktumne-anta. Sinthe Timote kaak goy in nunu oki ooyko dakina. 2 Nu siiraat do kun gee ku geeger ka Koloos kuuk Bun doftu a kuu gine geenji ho kuuk obit kaaw ta Iisa Masi bombo. Tatte Bun yaako barkiyin ko ho yaako iye aapiye !

Pool ozilaag Bun do bi ka gee ku Koloos

3 Kun kawta, ni inda Bun ho ni ozi-laaga do bi kan ko, naar kaak Takan *Rabbinte Iisa Masi.* 4 Ni ozilaaga asaan ni dor gee kaawa do bi ka imaanko taat do Iisa Masi ho in ele kaak ku elgig gee ku Bun di okinco. 5 Imaanko goy bombo asaan wiktin taat Kabarre ta Gala taat gaara seen ta Bun di astu awalle do werko, nu gaarkon maan kaak Bun dummiyiiko kuwa ka samaaner. Min naar-ak, kuu ere wiktin taat kuu gasinji. 6 Min yiriy taat ku doriit Kabarre ta Gala ho ku ooyiit seen ta barkin ta Bun di, Kabarre-at totirtu do werko. Ka seener, din Kabarre-at totir do adiy ka kidar okinji ar et kaak wiya ron dakina. 7 Gem kaak gaarkon kaaw-at, na Epapraas kaak gina riy in nini ho ni elgiy dakina. Naar ko icit riyi do werko ar

gay riyor kaak ta6 ka Iisa Masi. 8 Naar ko gaarkon ele kaak Ruwwin ta Bun di beriiko.

9 Do bi naar-ak ko, min yiriy taat ni doriit kabarrikon di, nin oki rawat do biko do salaanni. Ni indaag Bun a naako bere ibine in ilim taat asa min do Ruwwiney. Ni indaaga a naako bere ibine do ay maanna a kuu ibine karan maan kaak na rakiyo. 10 Paa kat, kuu ice goye kaak kuuniy in gee ku Bun di ho kuu ginguwe taat na rakiyo. In riyko okintiti, kuu gine ar et kaak wiya ron dakina ho ibinin ko do Bun di sa yaa gaaye. 11 Bun yaako gaayin ko in gudurrey taat asa min kuwa. Paa kat, kuu ice subirraw ho kuu pake min ay maan kaak yaako ase. In galal, 12 delon barkin do Tatte Bun, naar kaak pilkon botol a kuu gase haginko in nuur kuuk Bun doftu kuwa ka samaaner do wer kaak portikuwiye ceeriyo. 13 Na imiliite min do gudurre ta gondikor ho na iyiiite do meennaw ta Ronji. Ronji-ak, na elgig dakina. 14 In sin kunji, gi gas saamiye ka zunubinnite ho Bun imiliite min goye kaak samaanno.

Riy ta Iisa Masi

15 Waan bal talin Bun yiriy rakki.

Kar Iisa kat ar naara ho na gaarten ga.

Min gamin okinco kuuk Bun kilgiyту, naar di awalle ho na pakgigu.

16 In naar di, Bun kilgiyiig gamin okinco kuuk kuwa ka samaaner in kuuk kefer,

nuur kuuk gee talaagu in kuuk gee talgig do, nuur ruwwinnay kuuk gin gudurre

ho kuuk gin hokumnaw do pisinco.

In naar di, Bun kilgiyiig gamin okinco a nuu kuuniye kunji.

17 Min gamin okinco kuuk nu kilgiyту, naar goy ko min awalle,

ho in naar di, gamin okinco-an goyiy do werco.

18 Naar di goy kaaco ka gee okinco kuuk aamin loci.

In naar di, goye ka marbinto teestu.

Na nooy awalle min gee kuuk nooy min do muuti.

Ampaa kat, na ogiriico do gamin okinco.

19 Iisa naar ampa, asaan Bun kat ic niyine

* 1:3 'Takan Rabbinte Iisa Masi' : Iisa Masi, naar ar Aadum. Na bal gine gem kaak weega. Ampa-ak, na ginnotacco, illa Bun.

a gudurrey okintiti yaa goye in̄ ŋaara.
²⁰ Na gintu ampa-ak, asaan in̄ ŋaar di,
 ŋa rakiy amriŋ gamin okiŋco kuuk ŋa
 kilgiyту,
 keder ho kuwa.
 Ampaa kat, in̄ baar kuuk Ronji miŋtu ka
 etor,
 ŋa iytu aapiy do gamin okiŋco.

²¹ Awalle, kuŋ serek min Buŋ. In̄ gamin
 kuuk samaanno ku pakiriyo ho ku giniyo,
 ku gintu adiney. ²² Kar diŋ gay, in̄ muut
 ta Ronji taat ka etor, Buŋ amriŋko in̄ ŋaara.
 Paa kat, kuu gedire goye *cawar do un̄ji bal
 oorin tak-tak. ²³ Kar gay, goyon bombo ho
 obon imaanko samaane. Dakoŋ rasintido
 Kabarre ta Gala. Taar di taat ku dortu
 ho ku diytu gelbinko. Gay riyor ku Buŋdi
 gaarit do adiy ka kidar okiŋji ho nun Pool
 oki in̄ ŋuura.

Taaŋin ta Pool do bi ka Eglizdi

²⁴ Diŋ gay adir galdu do bi ka taaŋin
 taat nu taaŋiyiy do saan taŋko. Paa kat,
 in̄ zir ka meendu, nu awit taaŋin taat Iisa
 Masi taaŋiytu do bi ka *Eglizdi, ŋaar kaak
 ziy ka meenji. ²⁵ Nu gintu gay riyor ka
 Eglizdi ar taat Buŋ gaariidu a naa gine do
 saan taŋko. Na berdu riy taat naa gaare
 kaaw ta Buŋdi okintiti. ²⁶ Kaawoy-at, ŋa
 maan kaak Buŋ cigiltu awalle do aginiydi
 ho diŋ gay, ŋa baynig do geenji ku meenji.
²⁷ Na rak a ŋuu ibine baat ta kaaw ta taŋ
 taat yaa iye barkin dakina do gee kuuk
 Yuudinnado. Taar ko anta : Iisa Masi, ŋaar
 goy do gelbinko, paa ko, kuu ere yiriy taat
 kuu un̄je do *darjin ta Buŋdi. ²⁸ Na Iisa
 Masi ko kaak ni kaawiy biy. Ni minaag
 gee okiŋco ho ni garkiyaagu in̄ ibine okiŋji
 kaak Buŋ berinti. Paa kat, in̄ numiŋco
 kaak ŋuu n̄ume in̄ Iisa Masi, ŋuu darse do
 imaanco. ²⁹ Do bi ŋaar-ak ko, nu zeediy
 nu giniy riy samaane in̄ gudurre taat Iisa
 beriidu.

2

¹ Nu raka kuu ibine maman nu oosiy
 kaar do riyor do bi kaŋko, do bi ka siŋta
 kuuk goy do geeger ka Lawodiise in̄ ŋuur
 ku pey kuuk balnu talin tak-tak in̄ odinco.
² Nu inda Buŋ asaan kuu zeede duune ma-
 sisko, kuu ele ziŋkiko in̄ gelbin rakki ho
 kuu gase ibine kaak taŋ kaak asa min do

Buŋdi. Paa kat, kuu ibiniŋ maan kaak
 Buŋ cigiltu awalle, ŋaar ko Iisa Masi. ³ In̄
 ŋaar di, kuu gase ibine in̄ ilim kuuk gasdo
 badam. ⁴ Nu siiraako-aŋ asaan waan
 jagikonno in̄ kaawin ku raadiner. ⁵ Ka
 seener, ya nu kawwi datikko oki, gelbiner
 gay goy in̄ kuŋkon di. Adir galdu do goyiŋko
 kaak samaane ho do imaanko taat ku obtu
 bombo do Iisa Masi.

Goye ka geenji ku Iisa

⁶ Ansi-ak, ku ooy ko kadar Iisa Masi, ŋaar
 Rabbinko. Ampa-ak, zeedoŋ kuu goye ar
 gee kuuk num in̄ ŋaara. ⁷ Obon imaanko
 bombo taa paaye caari. Ginoŋ ar gem
 kaak pinig geriy bombo. Zeedoŋ imaanko
 yaa gaaye loci ar taat ŋu bildiiko. Ozil-
 guwoŋ Buŋ in̄ gelbin rakki. ⁸ Yaman,
 pakronco do gee kuuk yaako ase in̄ kaawin
 ku raadiner, paa ŋuuko jagiŋko. Gee ŋuur-
 ak, kaawinco asdo min do Iisa Masi. Nu
 asa min aadanna ku aginiyco in̄ bilde ka
 kaawin ku duniiner di. ⁹ Dakoŋ icenno
 kaawinco asaan in̄ Iisa Masi di, Buŋ ic
 zi ka gemor ho ŋa goy tak-tak in̄ ŋaar di.
¹⁰ Min ku num in̄ ŋaara, barkin okintiti, ŋaar
 kat berkonta. Na goyiy kaaco ka gamin
 kuuk gin gudurre kuwa ho keder. ¹¹ Ku
 iban kadar *Yuudinna dukuma selno do
 kooginco. Pa-ak gaara kadar ŋu kuŋco.
 Kar *dukume ka selnoŋ kaŋkoŋ gay, arro
 ta gee-aŋku. Naar dukume ka selnoŋ kaak
 taŋ ka Iisa Masi, kaak gaara kadar Buŋ
 imiliŋko min goyiŋko kaak samaanno ka
 awalle. ¹² Paa ko, min ŋu *batiziyiŋko do
 amiydi, ar ku mate ho ŋu tiisiŋko in̄ Iisa.
 Kar in̄ ŋaar ko ku nooytu min do muuti
 oki asaan ku aamin in̄ gudurre ta Buŋdi
 taat nooyiig min do muuti. ¹³ Awalle, ku
 goy ar gee ku mate do un̄ji ka Buŋdi do
 saan ta zunuubinniko, ho do saan taat a
 ku goy in̄ gee kuuk ibanno Buŋ, kuuk bal
 dukume selno. Kar diŋ gay, okinte, Buŋ
 berte goye kaak marbinto in̄ siŋ ku Iisa
 Masi. Naar ko saamiyten zunuubinnite
 okiŋco. ¹⁴ Saamiye ka zunuubinnite-ak,
 ar ŋu siirig zunuubinna-ak do maktum-
 ner, kar Buŋ gay sooyiig tak-tak. Paa ko,
 wiktin taat ŋu doodiig Iisa ka etor, gamin
 okiŋco kuuk nigaate do un̄ji ka Buŋdi ar
 ŋu doodgu in̄ ŋaara. ¹⁵ Ampaa ko, ŋa yiimiit

garta ta agindaw kuuk gin gudurre kuwa ho keder. Na eebiyigu do unco ka geemir ho na gaarco kadar Iisa begirco wiktin taat na mattu ka etor.

¹⁶ Ansi-ak, ya waan osaako do maan kaak ku tiyo wala ku siyo, do bi ka iidiner, do goye ka koyer, wala do yiriy ta sabitdi, dakon cokiyenno kaawoy. ¹⁷ Gamin okinco-an, nuur ar kelim ta maan kaak ta6 kaak yaa ase ba aaro. Kar maan kaak ta6-ak, na Iisa Masi meenji ho na as ko. ¹⁸ Goyon godom min gee kuuk gina zinikico dalullay, kuuk abdiya *dubal ku Bunji ho kuuk oba tirit do gamin kuuk nu sooniyo. Ya nu osaako, dakon cokiyenno kaawco. Gee nuur-ak, dapal asaan nu naal kayco in pikirrico ¹⁹ ho nu icdo botol ta Iisa kaak kaay ka *Eglizdi. Ka seener gay, Egliz naar zi ka Iisa, ho in naar ko, zi okinji goyiyo ho kaasi in caari numiyo. Kar in naar ko zi-ak maadiyo ar taat Bunji rakiyo.

Muutuy ta Iisa in nooyinji

²⁰ Ku mat ko in Iisa Masi ho ku amil ko tak-tak min bilde ka kaawin ku duniiner. Kar maa di pey ku giniy ar duniinan tanjo ho ku rakiy aade bilde ka kaawin ku duniiner-aku ? ²¹ Bilde naar-ak kaawa aman : « Dakon icenno maanna ! Dakon nelenno maanna ! Ho dakon wakenno tak-tak ! » ²² Gamin okinco kuuk nu bilditu-an, baaco yaa biren di. Gamin-ak, nuur ko bilde in gaanuun kuuk geen di imilig min do kayco. ²³ Ka seener, do pikirre ta gemor, gamin-an, nuur gin ilim dakina : nu abdiya Bunji keeco, nu gaariy zinikico ar nu dalullay ho nu taabiya zinikico. Kar sando, gamin-an bera galal ta zinikico di, yampa, nu gaaygido do unji ka Bunji.

3

¹ Kunj nooy ko in Iisa Masi. Pa-ak, zeedon kuu bariye gamin kuuk asa min kuwa do wer kaak Iisa goyiyo, do meeday ta Bunji. ² Pakronco do gamin-anju, dakon pakirenno do nuur kuuk goy keder. ³ Asaan do bi ka goye kaak do duniiner-an, ar ku mat in Iisa Masi, ho dij gay, goyinko kaak marbinto-ak, gee talgido misa, naar cigil in Iisa do unji ka Bunji. ⁴ Na Iisa Masi ko berkon goye kaak marbinto-aka. Kar

do wiktin taat naa asiy bayne in *darjiney, kunj oki yaa bayne in naara ho kuu aawin darjiney.

Goye ka awalle in ka dijka

⁵ Do saan taar-an, imilon min do gelbinko gamin kuuk samaanno ku duniiner. Gamin-ak, nuur ko anju : baaye ka munjam, gine ka gamin kuuk arro in kuuk *cawarro, pikirre taat samaanno ho tamaanaw. (Kar tamaanaw gay, taar gin ar margi). ⁶ Gamin nuur-an ko iya dapinko ta Bunji do nuur kuuk icdo kaawoy. ⁷ Awalle, kunj oki ic goye kaak ar kanco.

⁸ Kar dij gay rason gamin okinco kuuk samaanno. Nuur ko : dapinko, nige ka adir ho motol. Rason pey nige kaak ku nigiy binikiko in Bunji ho leesko taat amila gallo. ⁹ Dakon raadenno benanniko asaan kunj rasig ko goyinko ka awalle in aadannay kuuk jookum-anju ¹⁰ ho dij ku ic goye ka marbinto ar gem kaak is kesuun taat marbinto. Kar Bunji yaako gaayguwinko kuu are naara gaay in gaayo. Paa kat, kuu ibinin tak-tak Bunji kaak kilgiyinte. ¹¹ In goye ka marbinto-ak, ginno pey *Yuudinna wala kuuk Yuudinnado, ginno gee kuuk *dukum selno wala kuuk bal dukume, ginno awraatinna wala masaakanna, ginno berrina wala horrina. Naar kaak pakgig gee okinco-an, naar Iisa Masi, ho na goy do gelbin ka gee okinco kuuk aamin in naara.

¹² Bunji elinko ho na dobinjo a kuu gine geenji. Do saan taar-an, ginguwon gamin kuuk kuuniy do geenji. Gamin-an a kuu gine sellen do geemir, kuu tale amin-duwco, kuu icenno zinikico, kuu ice subirraw ho kuu kuuniye dalullay. ¹³ Soson zinikico. Ya rakki minninko kat gid in giji, saamiyon benanniko ar kaak *Rabbin Bunji saamiyiiko loko. ¹⁴ Do gamin okinco-an, ele ka zinikar di paka, asaan ele-an ko yaako numinko tak-tak kuu gine ar zi ka gem rakki. ¹⁵ Aapiy taat Iisa Masi iyiiko yaa goye do gelbinko. Do aapiy taar-at ko, Bunji kolinko, ku gintu ar zi rakki. Kar pey, ozilon Bunji doo. ¹⁶ Kaaw taat Iisa Masi gaariiko yaako goye do gelbinko in barkinuwti okintiti. In ibine okinji kaak ku gastu min do kaawoy-ata, taayguwon

ho bildiguwoŋ benanniko. Riyon riyin ku oziliikar in gelbin rakki ho in riyin okinco kuuk asa min Ruwwin ta Bunđi. ¹⁷ Ay maan kaak ku rakiy kaawe ho gine, ginon in sin ku Rabbin Iisa Masi, ho in sin kunjji, delonji barkin do Tatte Bun.

Maman gee ku Bunđi yaa obe zinjico

¹⁸ Do kunj daadi, karmiyon midiyko ar ku karmiygiy Rabbin Bun.

¹⁹ Kunj miday oki, elguwoŋ daditko ho dakonco imilenno odina.

²⁰ Do kunj koogina, karmiyon aginiyko do ay maanna. Taar-at ko taat Bun rakiyo.

²¹ Do kunj aginay, dakon nigenno adat ku kooginko, pa gartico yaa yiime.

²²⁻²³ Do kunj berrina, karmiyon geenko do ay maanna. Dakon gineno riy do unco di a nuuko ozilinjo. Kar gay, ginonco riy in gelbin rakki ar ku gina riy do Rabbin Bun meenji. Dakon gineno ar ku giniy do geemir di. Ampa-ak, ku gaara kadar ku karmiya Rabbin Bun. ²⁴ Diyon do kayko kadar Rabbin Bun asaako berin haginko taat na dummiytu do geenji. Tatkuwko kaak ta6 kaak ku giniiji riy, naar Iisa Masi. ²⁵ Kar gem kaak gina maan kaak samaanno gay, taaji peye do kaay asaan Bun eerro gee.*

4

¹ Kar do kunj geenco ku berrinar gay, obon berrinko samaane ar taat Bun rakiyo. Diyon do kayko kadar kunj oki gin Tatkuwko kaak goy kuwa ka samaaner.

Taayiik ta ba aaro

² Obon tirit do salaanko ho indiguwoŋ Bun in oziliika. ³ Wiktin taat ku inda Bun, dakonni rawtenno. Indon Bun a naani pile botol taat nii gaarin kaawoy. Ampa-ak, nii gedire kaawe do bi ka maan kaak cigil awalle kaak Bun gintu in Iisa Masi. Do bi ka maan kaak cigile-ak ko, nu obintu danaayin-anja. ⁴ Indondu Bun, naa gaarin kaaw-an waran do geemir a nuu ibinin samaane, asaan Bun kat berduut riy-anta.

⁵ In gee kuuk ibanno Bun oki, goyon in nuura in ilim taat asa min do Bunđi. Ay wiktin taat Bun beriikon di, kaawonco do

bi ka Iisa Masi. ⁶ Bun yaako gaayinjo kuu ibine telke do ay gemo ho kaawinko yaa gine gal ar yiime.

Ooy taat ba aaro

⁷ Sinthe Tisik kaak ni jaawiy sawa yaako iyin kabarrer okintiti. Ni elgiga ho na unje kaay in nini do riy ta *Rabbiner in gelbin rakki. ⁸ Nu naamaakonja a kuu gase kabarrini ho gelbinko yaa weye. ⁹ Nu naamaakon in sinthe Onezim. Naar oki ginaat riy in gelbin rakki ho ni elgiga. Naar min kanjon di. Ya nu otko, nuuko ose ay maan kaak kuuniy do werni.

¹⁰ Aristaark kaak goy do danaayner in nunu ooyko dakina ho in Maark oki kaak ron ka meercu ka takan Barnabaas. Nu kaawkon dak ko do bi ka Maark-aka. Ya na baawko, obon samaane. ¹¹ Iisa kaak nu kolij pey Zustus ooyko oki dakina. Min gee kuuk gina riy in nunu do bi ka *Meennaw ta Bunđi, nuur subba-an di min *Yuudinna kuuk aamine. Nu iskintu dakina. ¹² Epapraas oki ooyko dakina. Naar oki min kanjon di. Na gay riyor ka Iisa Masi ho na peydo inde Bun do bi kanjo in gelbin rakki a kuu goye bombo, kuu maade do imaanko ho kuu ibine tam maan kaak Bun rakiyo. ¹³ Nu imilaakon ta adir kadar na taabiya dakina do bi kanjo ho do sinthe kuuk do geeger ka Lawodiise in ka Hiyerapoliis. ¹⁴ Royte Luk kaak daptoor in Demaas oki berko ooyco.

¹⁵ Ooyonco do sinthe ku Lawodiise, in boote Nimpa ho do gee ku *Egliz kaak numgiy do gerti. ¹⁶ Ya ku garkiyiit maktumne-anta, naamon do Egliz ka Lawodiise, nuur oki yaa garkiyinti. Kar garkiyon oki taat nuuko naame min Lawodiise. ¹⁷ Kar kaawonji do Arsip aman : « Pakar do riy taat Rabbin beriijn, kii ginin in botilti. » ¹⁸ Nun meendu Pool kat siirig kaawin kuuk ba aar-anju : Dakon rawtenno kadar nu goy do danaayner. Bun yaako barkiyinjo. Nu ooyko dakina.

* 3:25 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 10.17.

1 Tesalonisiyen

Maktumne ta awalle taat

Pool siirtu do gee ku

Tesalonik

Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do kretienna kuuk goy do geeger ka Tesalonik. Geeger-ak do kid ka gee kuuk Yuudinnado. Menaw kuuk Pool gaarit Kabarre ta Gala do geeger-ak yaa nece ar suugin subba pa. Do menaw nuur-ak, Yuudinna kuuk goy do geeger-ak, daarin pooct kaawoy ho nu atkiga (Akt 17.1-10).

Kar ba aaro, Pool siircot maktumne-an asaan na raka pey gaaye do bildinji kaak na bildiigu do wiktin taat na goytu in nuura. Na aaciyaw asaan in taabin taat nu taabiyiigu do bi ka imaanco oki, gamin dakina baa samaane do werco. Na yeepaaco oki do kaawin kuuk nu inditu. Indinco-ak aman : daarin mataw ho Rabbin Iisa gay arig misa. Kar gee kuuk mata-an gay, maa yaaco ase? Kar ya Rabbin kat as kodok gay, nuu gine pey maa riyra?

Ooy ta awalle

¹ Na nun Pool, in Silben* ho in Timote kat siiraat maktumne-an do *Egliz kaak goy do geeger ka Tesalonik, do kun kuuk geenji ku Tatte Bun ho *Rabbinte Iisa Masi. Bun yaako barkiyinjo ho yaako iye aapiye.

Dele ka barkiner

² Do bi kanjo okinjo, ni ozilaag Bun doo ho ni rawitgikonno do salaaner. ³ Do unji ka Tatte Bun, ni pakirgiy doo do imaanko in elinjo kaak naamaako ku giniy riy dakina ho ere kaak ku eriy *Rabbin Iisa Masi in gelbin rakki. ⁴ Gem kol sijtay, ni iban kadar Bun elgiiko ho na dobinjo kuu gine geenji. ⁵ Ka seener, wiktin taat ni iyikon Kabarre ta Gala-an, taar arro kaaw ta maalan di, asaan Ruwwin ta Bun di gaayiini, ni ibintu tam kadar kaawni ka seener. Ampa-ak Kabarre-at asko in gudurre. Kun maaniiko iban maman ni goyiy in kunjo ho ku talinti ni obiiko wero. ⁶ Kar kun gay iciig goyinni

ho in ka Rabbin Iisa Masi, asaan in taabin taat gee taabiyiiko-an oki, ku obit samaane kaaw ta Bun di in galal. Galal-an taar asa min Ruwwin ta Bun di. ⁷ Paa kat, ku gaariy in goyinjo do gee ku Bun di okinjo kuuk do kid ka Maseduwaan in ka Akayi, maman nuur oki yaa goye. ⁸ Ampa ko, do werko, kaaw ta Rabbin bal peye do kid ka Maseduwaan in ka Akayi di. Kar gay, gee kuuk goy do wer okinji gas kabarre kadar ku aamin do Bun di. Ampa-ak, ya ni kaawaado pey biti sa ginaado maanna ⁹ asaan nuur maaniico osa maman ku obinti do werko, maman ku rasiig marginko ho ku newsitu abdiye Bun kaak goy mento ho ta. ¹⁰ Ho nu osa pey maman kuu yoke Ronji Iisa. Bun nooyiig Iisa min do muuti, na cooniig kuwa ho naa yeepe naate jilinte min dapinjo ta Bun di taat yaa paaye do kaaco ka gee kuuk bal aamine loci.

2

Riy taat Pool gintu Tesalonik

¹ Gem kol sijtay, kun maaniiko iban tam kadar asinni kaak ni astu do werko-an, naar maalanno. ² Ku iban kadar wiktin taat ni baayiy kat talin werko, ni uc min geeger ka Pilip ho min gee ku geeger-ak, daarin taabiyinti dakina ho nu warinti ko ware. In taabin taat ni gastu-at oki, min ni ottu do werko, Bun iskinti ni gaariikon Kabarrey ta Gala. ³ Ka seener gay, ya ni taaya gee a nuu aamine do Iisa, kaawni raadenno, gelbinni sa pondikdo ho ni ginno oki pikirre taat nii gale gemo. ⁴ Paado, Bun tal ja ta aditni, kar kat na dobinjo a nii gaare Kabarre ta Gala. Ampa-ak, ni baraydo botol taat yaaco ale gala do geemir, illa do Bun di. Naar kat ibingig gelbinni. ⁵ Ku iban tam kadar yiriy rakki ni bal kaawe kaawin ku pulus-pulus do geemir ho ni balko ase tak-tak in tamaanaw ta gurusdi. Bun kat saadinni. ⁶ Ni bal rake waan yaani ozile, wala kunjo, wala gee ku pey. ⁷ Yampa, nin paliinna ku *Masi yelee, nec nii gine taat ni rakiy di. Kar gay, min ni astu do werko, ni gin zinjini dalullay ar daatik taat tala kaaco do kooginti. ⁸ In ele kaak ni elgiiko dakin-an, ni gaarkon

* 1:1 'Silben' : Na naar ko nu koliy oki Silaas.

Kabarre ta Gala taat asa min do Bun̄di. In̄ ele ɲaar-an̄, ni ic kelimni aale loko ya waan indiini a nii bere zinjini oki, do bi kan̄ko, ni poocaado. ⁹ Gem kol sij̄tay, pakiron̄ ja do riy taat rada ni gintu do werko. Aando yiriyo, ni gina riy taat nii gase maan kaak nii okume. Paa kat, ni baltu goye ar gor taat ooma do rakki minninko do wiktin taat ni gaariiko Kabarre ta Gala taat asa min do Bun̄di.

¹⁰ Ni goy goye kaak *cawar ho in̄ botiliy in̄ kuɲ gee kuuk aamine, yoo oorin sa, ni bal gine. Do taar-an̄, kuɲ saadonna ho Bun̄ oki tale. ¹¹ Ku iban kadar ay waan minninko, ni taayig ar tati taayiy kooginay. ¹² Ni taayin̄ko, ni iskin̄ko ho ni wakillo kadar goyin̄ko yaa kuuniye ar kaak Bun̄ rakiyo. ɲaar ko kolin̄ko kuu un̄je do Meenuwiy ho do *darjiney.

¹³ Ni ozilaag Bun̄ doo asaan wiktin taat ni gaariiko kaawoy, ku cokiyta ho ku obta. Ku bal obinti ar kaaw ta gemor di, ku obit ar kaaw ta Bun̄di. Ka seener, taar kaaw ta Bun̄di ho do kuɲ kuuk aamine, ta gina riy do gelbinko. ¹⁴ Gem kol sij̄tay, gee ibiniiko kadar kaaw-at gina riy do gelbinko, asaan kuɲ maaniiko oki aad min botol ta *Eglizna ku Bun̄di kuuk goy do kid ka Zuude. Gee ku Eglizna-ak, ɲuur aamin do Iisa Masi ho *Yuudinna taaɓiyiig dakina. Kar kuɲko oki, gee ku maaniiko taaɓiyin̄ko dakina. ¹⁵ Aginiyco ku Yuudinnar kuuk taaɓiyiig gee-ak deeyig nabinna kuuk awalle. Goytu kee, pey daarin̄ deeyig *Rabbin Iisa. Pey wiktin tante astu, daarin̄ asinte taaɓay oki. Ansi-ak, ɲu ni-gaag adiy ka Bun̄di ho ɲu kuuniya adin ku gee okin̄co,* ¹⁶ asaan ɲu todaani gaare kaaw ta Bun̄di do gee kuuk Yuudinnado a ɲuu gase jile. Ansi-ak, zunuubinnico gaaya gaayen di nam ɲu nectu do werco. Ampa-ak, dapin̄ko ta Bun̄di paayco ko kaaco.

Pool raka yeepe Tesalonik

¹⁷ Gem kol sij̄tay, min gi totirtu, ni deet serek, kar gay kelimni goy in̄ kuɲkon di. Ni gin niyin tak-tak taat ni ɓaa pey talin̄ko. ɲaar-ak ko, ni zeediy a illa niiko ɓaawe. ¹⁸ Ni raka yeepe nam nii ote do werko. Nun

meendu Pool gec deele a naa ɓaawe, kar *Seetanne gay todinti botol. ¹⁹ Ni rakiy pey ɓaa talin̄ko-ak, asaan ni eriig Rabbinte Iisa in̄ galal do saan tan̄ko, ho wiktin taat ɲaa yeepe, nii jaale kayni kuwa ho nii gase hagin̄ni do un̄ji ar taat ɲu beriy do gee kuuk nosire. ²⁰ Ka seener, do saan tan̄kon̄ ko, ni jaaliy kayni kuwa ho ni aaciyiy dakina.

3

¹ Do bi ɲaar-ak ko, ni bal gedire pey nii goye bal kabarriko. Paa ko, ni ictu niyin taat ni daktu keetini do geeger ka Aten, ² ho sin̄te Timote gay, ni ɲaamiikon̄ga. ɲaar gina riy do Bun̄di ta gaare Kabarre ta Gala ta Iisa Masi. Ni ɲaamiikon̄ga-ak a ɲaako den̄rin̄ko ho ɲaako iskin̄ko do imaanko. ³ Paa kat, yoo waanna rasiitdo botiliy do taaɓin taat gasin̄ko-anta. Asaan kuɲ maaniiko oki iban kadar taaɓin ar taar-an̄ yaate ase. ⁴ Wiktin taat ni goyiy in̄ kuɲko, ni kaawkon̄ dak ko biti. Kuɲ maaniiko tal in̄ odinko kadar kaaw-an̄ as do werti. ⁵ Do saan taar-at ko, min nu bal gedire pey yoke kabarriko, nu ɲaamiig Timote a ɲaa iye kabarre ta imaanko, asaan nu gin kolaw a wal *Seetanne gecin̄ko ho ku rasit imaan. Ya ku rasta-ak gay, riy taat ni gintu do werko-an̄ uc usu.

⁶ Din̄ di Timote yeepti min do werko ho kabarre taat ɲa iyinti-an̄ gala. ɲa kaawinti do bi ka imaanko, do ele kaak ku elgiy zinjiko ho ɲa kaawinti a ku pakira samaane loni ho ku raka pey ɲaame in̄ nini ar taat nini oki rakiyo. ⁷ Ansii ko, gem kol sij̄tay, in̄ taaɓin taat ni aawiyo ho in̄ pooce kaak gee poocini oki, kabarre taat a ku goy in̄ imaanko berinti gudurre. ⁸ Din̄, goye ka duniiner gininti gala asaan ni dor kadar imaanko taat do *Rabbiner, ku obit bombo. ⁹ Ni ibanno maman nii gedire dele barkin do Bun̄di do bi kan̄ko ho galal okintiti taat ni aawiy do un̄ji ka Bun̄di do bi kan̄ko. ¹⁰ Aando yiriyo, ni inda Bun̄ in̄ gelbin rakki a ɲaani pile botol gi ɓaayiy dak ɲaame ho niiko ɓildin̄ko a imaanko yaa ɓaa in̄ un̄ji.

¹¹ Ni inda Tatte Bun̄ in̄ Rabbinte Iisa Masi yaani pile botol taat niiko ɓaawe.

* **2:15** 'ɲu kuuniyutu adin ku gee okin̄co' : Pool oki Yuudin̄ce. ɲa kaawdo do bi ka Yuudinnar okin̄co. ɲa kaawa do ɲuur kuuk todaaco gaare kaaw ta Bun̄di do gee kuuk Yuudinnado.

¹² Rabbin Iisa yaako gaayinjo a ele kaak kuu elgiy zinjiko ho ku eliy gee okinjo yaa 6aa in unji. Ni raka a kuu ele zinjiko ar kaak nin elgiiko. ¹³ Bun yaako denrinjo do imaanko. Ampaa kat, do wiktin taat Rabbinte Iisa yaa yeepe in geenji okinjo*, kuu gine *cawar ho bal oorne do unji ka Tatte Bun.

4

Goye kaak Bun rakiyo

¹ Ba aaro, gem kol sintay, ni taayaako ho ni indaako in sin ku *Rabbinte Iisa Masi a kuu zeede kuu 6aa in unjo ar kaak ku bilditu baani awalle. Ku bilde maman kuu goye goye kaak Bun rakiyo, ho din gay, ku icig ko goye naar-aka. Naar-ak, 6aan in unjo. ² Taayiik taar-an asa min do Rabbinte Iisa Masi ho ku ibingit ko min awalle. ³ Taat Bun rakiy-at, a kuu goye *cawar do unji ho kuu goye godom min 6aaye ka munjam. ⁴ Nu kaawaako okinjo, ay gem di yaa gedire do zinjay. Ampaa kat, kuu goye in horoomine, cawar do unji ka Bunji. ⁵ Dakon gineno ar gee kuuk ibanno Bun. Gee nuur-ak, galal ta zinjiko naamaag nu giniy gamin kuuk jookumo. ⁶ Ya gem kaak gina ampa-ak, na nigaag adiy ka sinji ho na taraaga. Naar-ak, dakon gineno pa. Ni kaawkon ko ho ni mininjo tak-tak do bi naar-anja, asaan gee kuuk gina ansi-ak, dapinjo ta Bunji yaa paaye kaaco. ⁷ Ka seener gay, Bun dakinte kollo do goye kaak cawarro. Na kolinte do goye kaak cawar do unji. ⁸ Naar-ak, gem kaak poocaa kaaw-anta, na poocdo kaaw ta gemor di, na poocaa kaaw ta meenji Bun kaak beraako Ruwwiney.

⁹ Gem kol sintay, ni ginno pey kaaw taat niiko siire do bi ka ele ka zinjiko. Asaan kun maaniiko, Bun meenji bildinjo man kuu ele benanniko. ¹⁰ Ku elgig gee ku Bunji okinjo kuuk goy do kidin ku Maseduwaan. Gem kol sintay, ni taayaako, zeedon pey kuu ele zinjiko gaay in gaayo ¹¹ ho kuu goye do aapiyer bal kaawo. Talon riy ta maaniikon di ho ginon riy in tingiko ar kaak ni kaawiiko. ¹² Paa kat, ku ociydo do gemir ho goyinjo yaa gine samaane do

unjo ka gee kuuk bal aamine misa in Iisa Masi.

Yeepe ka Rabbiner

¹³ Gem kol sintay, ni raka kuu ibinin maan kaak yaaco ase do gee kuuk aamine ho mate. Ansii kat, ku goyido aminda ar gee kuuk haraydo a nuu nooye min do muuti. ¹⁴ Gi aamin kadar Iisa mate ho Bun nooyig min do muuti. Ampaa ko, nuur kuuk aamin in Iisa ho mate, gi aamin kadar Bun yaa nooyinjo ho naa numinjo in naara.

¹⁵ Ka seener, ni kaawaako kaaw taat *Rabbin meenji kaawtu a : ginte kuuk goy mento do wiktin taat Rabbin Iisa yaa yeepe, gi ogiraacodo do nuur kuuk mat ko. ¹⁶ Gee yaa dore maan kaak gaara yeepe ka Iisa Masi, in gaay ta tatkaw ka *dubal ku Bunji ho in ale ka perner ta Bunji. Do wiktin taar-at, meenji Rabbin Iisa Masi yaa paaye min kuwa, ho nuur kuuk aamin do Iisa Masi ho mate-ak yaa nooye awalle. ¹⁷ Kar ba aaro, ginte kuuk goy misa mento gay, Bun yaate cooninte sawa in nuura do ucar a gii naame in Rabbin Iisa kuwa ka samaaner. Ansii ko, gii goye doo in naara. ¹⁸ Naar-ak, iskiguwon zinjiko in kaawin-anju.

5

¹ Gem kol sintay, do bi ka wiktiner in yiriy taat *Rabbin Iisa yaa yeepe, ni ginno pey kaaw taat niiko siire. ² Asaan kun maaniiko iban tam kadar yiriy ta Rabbiner, taar yaa ase ar kokin ka aador. ³ Yiriy-at yaa ase do wiktin taat gee kaawa aman : « Hay, aapiy as kat do darrer ho barjaalin sa ginno pey ! » Kar do wiktin taar-at di, tala kar omaayin di galco do kayco ar daatik taat enaw do weenti ho wer kaak nuu imile kayco sa ginno.

⁴ Gem kol sintay, gee kuuk goy do gondikor, yiriy ta Rabbiner yaaco soke yooma. Kar kun gay arro gee nuur-aku. ⁵ Asaan, okinjo, ku goy do portikaw ho ku gina gamin kuuk kuuniya yiriyo. Yampa, gi goydo do gondikor ho gi ginno gamin kuuk kuuniya aando di. ⁶ Do taar-at ko, dakinte weyenno ar nuura. Kar gay, goyinte mento ho gedirinte do zinjite. ⁷ Asaan gee

* **3:13** 'geenji okinjo' : Nuur dubal ku Bunji in nuur kuuk aamin in sin ku Iisa oki.

kuuk weyaw, n̄uur weya in̄ aando, ho gee kuuk sakriyaw sa, n̄uur sakriya in̄ aando. ⁸ Kar ginte, gee ku portikaw gay, gii gedire d̄o zinj̄kite. Imaan in̄ ele yaate gooyinte ar saapine d̄o zinj̄kite ho ere kaak gii ere jile yaate gooyinte ar jakumne ta taas̄in̄kar d̄o kayte.* ⁹ Gii gine ampa-ak, asaan Buñ balinte d̄o b̄inte a n̄aate taabiyinte in̄ dap̄inkoy. Kar gay, n̄a d̄o b̄inte a gii gase jile in̄ Rabb̄inte Iisa Masi. ¹⁰ N̄aar kat mat d̄o bi kante. Paa ko, ya gi mate wala gi goy mento sa, yiriy taat n̄aa yeepe-ak, gii goye sawa in̄ n̄aara. ¹¹ N̄aar-ak, iskiguwoñ ho den̄jirguwoñ zinj̄kiko d̄o imaanko ar kaak ku gingiyo.

Taayiika in̄ ooy ta ba aaro

¹² Gem kol sin̄tay, ni raka kuu karmiyin̄ gay riyor ku Buñdi kuuk gina riy in̄ kuñko. Asaan gee n̄uur-ak, Rabbin kat leeyig a n̄uu tale kaako ho n̄uuko taayin̄ko. ¹³ D̄o bi ka riy taat n̄u giniyo, elguwoñgu ho berguwoñco horoomin̄ dakina. Kar kuñ gay, dakon̄ gid̄enno benanniko.

¹⁴ Gem kol sin̄tay, nu kaawaako : leeson̄co d̄o gee kuuk zegilay, iskon̄ gee kuuk yiimit gartico, soson̄ gee kuuk ginno gudurre† ho icon̄ subirraw in̄ gee okin̄co. ¹⁵ Yaman, goyon̄ godom, ya rakki minn̄inko nigjin̄, dakiy yeepenno. Kar gay, ginguwon̄ sell̄en̄ benanniko ho d̄o gee okin̄co. ¹⁶ Goyon̄ doo in̄ galal. ¹⁷ Indiguwoñ Buñ, dakon̄ peyenno. ¹⁸ Ozilon̄ Buñ d̄o ay maanna. N̄uur-an̄ ko gamin̄ kuuk Buñ rakiy kuu gine d̄o goyin̄ko kaak in̄ Iisa Masi.

¹⁹ Ya Ruwwin ta Buñdi gina riyti d̄o gelbinko, dakonti todenno. ²⁰ Ya Buñ kaawko in̄ bin̄ka ku nabiinnar, dakon̄ pociñcod̄o kaawinco. ²¹ Kar gay, ibinon̄ ja baaco ta gamin-an̄ okin̄co, kar kat, kuu obe n̄uur kuuk samaane. ²² Cimon̄ kayko min ay maan kaak samaanno.

²³ Meen̄ji Buñ ka aapiyer yaako ginin̄ko kuu kuuniye *cawar d̄o goyin̄ko okin̄ji. Paa kat, ruwwinko, kelimko ho zinj̄kiko yaa goyen̄ ko paa di okin̄co bal oorne nam yiriy ta yeepin̄ji ka *Rabb̄inte Iisa Masi. ²⁴ N̄aar kaak kolin̄ko-ak, kaawoy rakki di, ho ka seener, n̄aa necin̄ taat n̄a kaawtu.

²⁵ Gem kol sin̄tay, indonni Buñ oki.

²⁶ Ooyon̄co d̄o sin̄ta dakina in̄ gine ka cuud ar sin̄ta kuuk tacco rakki.

²⁷ In̄ sin̄ ku Rabbiner, nu kaawaako : garkiyon̄ maktumne-an̄ d̄o un̄co ka sin̄ta okin̄co.

²⁸ Buñ yaako barkiyin̄ko in̄ barkin ta Rabb̄inte Iisa Masi ! Nu ooyko dakina.

* **5:8** Wer ka gase kaawor d̄o Ezaayi 59.17. † **5:14** 'gee kuuk ginno gudurre' : Anne-an̄ raka kaawe d̄o bi ka gee kuuk gudurricco wala imaanco sooda.

2 Tesalonisiyen

Maktumne ta seerɪŋkar taat Pool siirtu do gee ku Tesalonik Pile ka kaawor

Ɗa Pool kat siirit maktumne ta seerɪŋkar-an do kretiyenna ku Tesalonik. Pool deelaag kaawin daarin kuuk ɲa siirtu do maktumne taat awalle. Ɗa siiriico-ak, asaan ɲu barjile do bi ka yeepe ka Iisa. Daarin kaawa a ɲa yeep ko, daarin gay a ɲa gaay ko yeepe ho ɲu rasit riyco a ɲuu yokinji ja. Pool kaawaaco a ɲuu ice subirraw do gamin kuuk yaa ase neginda. Ya ɲu yokaag Iisa ho ɲa yeepdo kodok oki, ɲuu rasaatdo riyco. Ɗuu tale goyiŋco kaak ɓaa in unji.

Ooy ta awalle

¹ Ɗa nun Pool, in Silben* ho in Timote kat siiraat maktumne-an do *Egliz kaak goy do geeger ka Tesalonik, do kun kuuk geenji ku Tatte Bun ho ku *Rabbinte Iisa Masi. ² Tatte Bun ho Rabbin Iisa Masi yaako barkiyinjo ho yaako iye aapiye.

Pool iskaag kretiyenna ku Tesalonik

³ Gem kol sinjay, illa ni ozila Bun doo do bi kanjo. Ozilinni-ak do botiliy di, asaan imaanko sinja in unti ho ele ka zinƙiko sa gaaya gaayen di. ⁴ Do saan taar-an, galni ni kaawiy do bi kanjo do Eglizna ku Bun di. Asaan in taaɓin taat ɲu taaɓiyiiko ho in goyiŋko kaak rad-ak oki, ku ic subirraw ho ku ob tirit do imaanko.

⁵ Taar-an gaara kadar Bun dukuma seriin in botilti. Asaan in taaɓin taat ɲu taaɓiyiiko do bi ka Meennuwi-at oki, Bun yaako gininjo sellen kuu ture unje do Meennuwi-ata. ⁶ Ka seener gay, Bun dukuma seriin in botilti : ɲaaco peyin do kayco do ɲuur kuuk taaɓiyaako. ⁷ Kar kun kuuk taaɓiyaw-an gay, kuu jammiye in nini oki do wiktin taat Rabbin Iisa yaa yeepe min kuwa in dubilji. Dubilji-ak, ɲuur gin gudurre ⁸ ho ɲuu ase in ɲaara do portikaw taat ar ak taat oba bilim-bilim. Ɗaa taaɓiyinco ɲuur kuuk ibingigdo Bun

ho kuuk karmiygitdo Kabarre ta Gala ta Rabbinte Iisa Masi. ⁹ Gee ɲuur-ak, haginco ta taaɓiner, taar gaasaado tak-tak. Ɗuu goye serek min do Rabbinte ho min do gudurre taat gaara *darjiney. ¹⁰ Wiktin taat Rabbin Iisa yaa yeepe, yiriy taar-at, geenji yaa jaalin sinji kuwa ho gee okinco kuuk aamin in ɲaara yaa ozilinji dakina. Kun sa yaa goye in gee ɲuur-aku, asaan ku aamin do kaaw taat ni gaariiko.

¹¹ Do saan taar-an ko, ni indiy Bun doo do bi kanjo. Ni indaaga a ɲaako gaayinjo a ku tur goye kaak ɲa kolinjo do unji-aka. Ni indaag pey Bun, in gudurrey, ɲaako gaayinjo kuu gine gamin kuuk sellen kuuk ku rakiy gine, ho riy taat ku gingiy do bi ka imaanko oki yaa kuuniye samaan tak-tak. ¹² Ampaa kat, do bi kanjo, ɲuu jaalin sin ku Rabbinte Iisa kuwa, ho do bi kanji, ɲuu jaalin sin ku maaniiko oki. Okinco-an asa min barkin ta Bunte ho in ta Rabbinte Iisa Masi.

2

Gamin kuuk yaa ogire do yeepe ka Iisa

¹ Gem kol sinjay, nu rakaako kaawe do bi ka yiriy taat Rabbinte Iisa Masi yaa yeepe ho maman Bun yaate numinte in ɲaara. ² Ampaa ko, ya waan kaawaako a yiriy ta *Rabbiner taar as ko, dakon barjilenno kodok di. Ya waan kaawaako ar ɲa gin kaaw taat asa min do Bun di wala min loni, wala ɲa as in maktumne do pisinji ar ɲa nin ko berjiita oki, dakon ginenna kolaw. ³ Dakon rasenna zinƙiko ɲuuko jaginjo in ay maanna. Yiriy rakki yaa ase taat gee ku duniiner yaa pociŋ Bun tak-tak ho Gay nige duniiner yaa gaare ziy, ɲaar kaak Bun dukumji ko seriine. Nu kaawaako, ya gamin-an bal ase, yiriy ta Rabbine asaado misa. ⁴ Gem ɲaar-ak adine. Ɗaa jaale ziy a ɲaar di tatik min gamin okinco kuuk gee ku duniiner koliy Bun ho kuuk ɲu abdiyiyo nam meenji oki ɓaay unje do *ger ka Bun di ho ɲaa kaawe a ɲaar kat Bun.

⁵ Ku rawte ga ? Wiktin taat nu goyiy in kunjo-ak, nu kaawgiko do bi ɲaar-anja. ⁶ Kar din gay, kun ibingig maan kaak todaaji bayne do Gay nige duniiner-aka. Ɗa yoka wiktiney yaa ase. ⁷ Kar din gay, riyoy

* 1:1 Silben : Ɗa ɲaar ko ɲu koliy oki Silaas.

taat samaanno tees ko in cigile do duniiner. Kar na yoka wiktin taat naar kaak todaaji yaaji pile botol. ⁸ Do wiktin taar-at, Gay nige duniiner-ak yaa bayne waran. Kar ya Rabbin Iisa yeepe, naa idinji in ceere ka *darjiney, ho naa aayin yarap in us kaak amila min do biy. ⁹ Min Gay nige duniiner-ak goy misa do duniiner, naa gine riy in gudurre ta *Seetanner. Naa gale gee in ay maan kaak ajbay ho kaak gaara gudurrey. ¹⁰ Naa jagin in ay maan kaak jookumo, nuur kuuk 6aa do rawtinco. Nu 6aay rawte-ak, asaan nu bal obin seen taat zer yaa jilinc ho nu bal elinti. ¹¹ Paa ko, Bun yaaco naame gudurre taat yaa newsin pikirrico a nuu obe tirit do raadindi. ¹² Ampa-ak, okinco, Bun yaaco dukume seriine, nuur kuuk bal aamine do seener ho do galilco, nu giniy gamin kuuk in botilcodo.

Pool kaawaaco a nuu goye bombo

¹³ Gem kol sintay, Bun elgiiko dakina. Illa nii ozile Bun doo do bi kanke, asaan na do6inke min do teesindi a kuu gase jile. Ku gasiig jile naar-ak, asaan Bun gininke *cawar in Ruwwiney ho in imaanko taat ku aamintu do seeney. ¹⁴ Do jile naar-an ko, na kolinke in Kabarre ta Gala taat ni gaariiko. Paa ko, kuu gasin haginko ta *darjin ta Rabbinte Iisa Masi. ¹⁵ Do saan taaran, gem kol sintay, goyon bombo. Obon samaane bilde kaak ni bildinke in binikini, wala in makaatamna kuuk ni naamiiko. ¹⁶ Tatte Bun elinte ho in barkin tanji, na berte maan kaak iskaate doo ho in ere kaak gi eriy in galal. Ni indaaga ho ni inda oki meenji Rabbinte Iisa Masi ¹⁷ yaako iskinke ho yaako bere gudurre kuu gine sellinkaw in ay kaaw taat ku kaawiyo ho in ay riy taat ku giniyo.

3

Pool raka a nuuco inde Bun

¹ Ba aaro, gem kol sintay, nu raka a kuuni inde Bun. Indonga a kaaw ta *Rabbiner yaa totire kodok ho gee yaa karmiyinti ar kun karmiyiita. ² Indon oki Bun a naani imile min pise ka gee kuuk jookumo ho motilay. Asaan ka seener, min gee okinco kuuk cokiyyit Kabarre ta Gala-an, sando

goy di kuuk bal aamine. ³ Kar gay, Rabbin, naar kaawoy rakki di. Naako bere gudurre ho naako gooyinke min do *Seetanner. ⁴ Rabbin diyit do gelbinni a niko amniyinke kadar ku icig taaye kaak ni taayiiko, ho neginda oki, kuu ginguwe ampa. ⁵ Ni inda Rabbin yaako gaare a Bun elgiiko dakina ho naako gaayinke kuu ice subirraw ar meenji Iisa Masi ictu.

Pool leesaaco do zegilydi

⁶ Gem kol sintay, ni kaawaako in sin ku Rabbin Iisa Masi, goyon serek min sinta okinco kuuk gina zegel ho aadgigdo bilde kaak ni bildinke. ⁷ Kun maaniiko oki iban maman kuu gedire ice goyinni. Asaan do wiktin taat ni goyiy in kunke-ak, nin zegilaydo ⁸ ho ni bal goye do baa ta waanna nii tee maalan di. Kar gay, ni taabiye aando yiriyo, ni gina riy in soriyni. Paa kat, ni baltu oome yoo waan minninko. ⁹ Ka seener, ni gin botol taat zer kuuni gaaye. Kar gay, ni gintu pa-ak, ni rakaako gaare maman kuu ice goyinni. ¹⁰ Asaan do wiktin taat ni goyiy in kunke-ak, ni taayinke aman: « Gem kaak pocc gine riy-ak, illa naa pocco tee oki. »

¹¹ Sando, ni dor nu kaawa kadar minninko, gee daarin zegilay ho riyco a illa nuu saalen ko caram-caram do gamin ku geemir di. ¹² Do gee nuur-aku, ni kaawaaco ho ni taayaagu in sin ku Rabbin Iisa Masi a nuu gine riy bal kaawo, nuu tee tee ka soriy ta maaniico.

¹³ Kar kun sintay, ginon sellen ho dakon rawenno tak-tak. ¹⁴ Ya waan karmiygitdo kaawni taat do maktumne-anta, gaaronga do gee okinco ho dakon rakenno jamuwiyy tak-tak. Paa kat, sokaan yaa deenji. ¹⁵ Kar gay, dakon talinjido ar adine, leesonji ar sinjo.

Ooy ta ba aaro

¹⁶ Rabbin, naa goye in kunke okinco. Naar kaak iya aapiye do geemir, meenji yaako iyyin loko oki do ay wiktine ho do ay riy taat ku giniyo. ¹⁷ Ooy-an, nun meendu Pool kat siirit in pisindu. Naar-an ko maan kaak gaara kadar maktumne-an asa min lotu. Ampaa ko, nu siirgiy do ay maktumner. ¹⁸ Barkin ta Rabbinte Iisa Masi yaa goye in kunke okinco. Nu ooyko dakina.

1 Timote

Maktumne ta awalle taat Pool siiriiji do Timote

Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do Timote. Timote, naar yaaco Yuudiŋca ho ta aamin do Iisa Masi. Taar ko taayig do imaan. Kartacco gay Grekiŋce. Timote aamin do Iisa Masi ho do martuwiy ta Pool, werin daariŋ, Timote oki gaayaaga. Kar ba aar gay, na gaarji riy dakina. Riy-at ko taat kretiyenna leeyiy gamin ku Eglizdi in botilido. Do saan taar-an ko, Pool taayaagu a : illa nuu obe bombo do bilde kaak amila min do Kitamner, nuu peyenno min riy ta gaare Kabarre ta Gala, nuu indiguwe Buŋ sawa ho nuu dobe agindaw kuuk ta6.

Ooy ta awalle

¹ Na nun Pool kat siiraat maktumne-anta. Nun *paliine ka Iisa Masi in izinne ta Buŋ kaak jilaate ho ta *Rabbinte Iisa Masi, naar ko gi eriy in amaanne.

² Nu siiraat lociŋ do kiŋ Timote. In imaanji taat do Iisa Masi, kiŋ ar rondu kaak ta6. Tatte Buŋ ho in Rabbinte Iisa Masi, nuuŋ barkiye, nuu tale aminduwiŋ ho nuuŋ iye aapiye.

Taayiik ta Pool do bi ka gay raadindi

³ Do wiktin taat nu baay Masedowaan-ak, nu taayiiciŋ a kii goye do geeger ka Epeez di. Paa kat, kiico tode do gee daariŋ kuuk bilda gee in bilde kaak arro in imaan ta ta6. ⁴ Kiico kaawe a nuu rasiŋ maliyin kuuk aginiyco imiliy min do kayco di ho in ose ka siŋ ku tambaaco taat lidiib-ata. Nuur-ak iya meelo. Nu numno in maan kaak Buŋ rakiy gine. Maanna-ak gem gasiiga-ak, illa ya na aamin do Iisa Masi. ⁵ Taaye kaak nu taayiiciŋ-an, nu raka a nuu ele ziŋkico in ele kaak asa min gelbin ka *cawar, min pikirre taat samaane ho min imaan taat ta6. ⁶ Gee-ak jag min botol taat samaan-anta ho in meel taat bal baati di, nu ictu botol ta pey. ⁷ Nu gina ziŋkico ar nu agindaw ku *gaanuun ka Buŋdi. Nu bilda

gee ar nuur kat ibingig gaanuun, kar sando, nuur maaniico oki ibingitdo baat ta kaawco ho bilde kaak nu bildi in niyinco.

⁸ Gi iban kadar gaanuun kaak Buŋ diytu, naar samaane ya gi aadaag in botiliy. ⁹ Illa kuu diye do kayko kadar Buŋ bal diyiŋ gaanuun do gee kuuk sellen, na diyiŋ do nuur kuuk poc kaaw ta Buŋdi, do kuuk adiney ku Buŋdi, do kuuk motilay ho do kuuk jookumo. Buŋ diyiŋ gaanuun do nuur kuuk karmiygigdo, do kuuk nigaag gamin ku Buŋdi, do kuuk diyaag aginiyco ho do kuuk diya gee. ¹⁰ Na diyiŋ do nuur kuuk baaya munjam, do miday kuuk bariya ziŋkico ho daad oki kuuk gina pa, do gee kuuk taajira berrina, do gay raadindi, ho do nuur kuuk looga bal botol. Na diyiŋ do nuur okiŋco kuuk gina gamin kuuk jookumo kuuk arro bilde kaak ta6. ¹¹ Bilde-an, gi gasig min do Kabarre ta Gala. Buŋ kaak goy in *darjiney kat berduut Kabarre taat Gal aale-anta.

Pool ozilaag Iisa Masi

¹² Nu ozilaag *Rabbinte Iisa Masi asaan na talintu ar gem kaak tur gine riyoy ho na berdu gudurre taat naaji gininti. ¹³ Zer awalle, nu nig bir in naara, nu taabiyyig geenji ho nu warga. Kar Buŋ gay tal aminduwir, asaan nu bal aamine misa do Iisa Masi ho nu ibanno maan kaak nu giniyo. ¹⁴ Rabbinte paayduut barkiney dakin aale in imaan taat na diyiidu do gelbiner ho in ele kaak na beriidu. Nu gasiig gamin kuuk seer-an asaan nu num in Iisa Masi. ¹⁵ Ka seener, Iisa Masi as do duniiner a naa jiliŋ gee kuuk jookumo. Kaaw-at nec gee okiŋco yaa obin bombo. Kar min gee kuuk jookum-ak, nun gay jookum pakgig serek. ¹⁶ Kar gay, Buŋ tal aminduwir. Na taltu pa-ak asaan na raka kadar in nunu kaak jookum pakgig gee okiŋco-an ko, Iisa Masi yaa gaare subirruwiŋ okintiti do gee kuuk yaa aamine loci ho kuuk yaa gase goye ka gaasdo. In subirraw taat Buŋ ictu in nun kaak jookum pakgig gee okiŋco-an, nuu ibine kadar naaco saamiye loco oki.

¹⁷ Do Sultan kaak keeji di Buŋ, kaak ginno teesiŋji wala gaasiŋji, kaak matdo, kaak gee talgigdo,

loci ko horoomine in *darjine elgin in elgina ! *Aamin.

¹⁸ Gem kol ronji Timote, bilde kaak nu bildiicin-an aada kaawin kuuk nabiinna kaawtu awalle do bi kanji. Kaawin-an yaan bere gudurre kii gine riy taat Bun beriiji ar ki taasiina taasiinka taat ta6. ¹⁹ Do taasiinkar, obit imaanjin bombo ho taasan in pikirre taat samaane Bun rakiyo. Gee daarin pood icin pikirre taar-ata, paa ko, nu nigiiit imaanco tak-tak. ²⁰ Min do gee-ak, goy Himene* in Alekzandir†. Nu berig do pise ka Seetanner‡, paa kat, nuu diye do kayco kadar nu gediraado nige binjico in Bun.

2

Taayika do bi ka salaaner

¹ Min gamin okinco, maan kaak awalle nu rakiy gee yaa gine-ak a nuu indiguwe Bun do gee okinco, nuuco salkiyguwe in loklikinco ho nuu ozilguwinji do bi kanco. ² Salkiyguwon do sultinniidi ho do nuur okinco kuuk hokumiyaw. Paa kat, gii goye in aapiye, bal kaawo, ho do ay maanna, gii gaare in goyinte kadar gi karmiya Bun ho gii goye sellen do unco ka geemir oki. ³ Naar-an ko maan kaak sellen ho kaak samaane do unji ka Bun kaak jilaate. ⁴ Na raka a gee okinco yaa gase jile ho nuu ibinin seeney. ⁵ Ka seener, Bun, naar rakki di ho gem rakki di goy datik ta Bun in gee. Gem-ak, naar ko Iisa Masi. ⁶ Naar kaak ber ziy *satkine a naa jilin gee okinco. Naar-an ko maan kaak as do wiktiney kaak gaara kadar Bun raka jile gee. ⁷ Do bi naar-ak ko, Bun diyintu gay gaare kaawor ho *paliine. Nu raaddo, nu kaawa seene. Na diyintu a naa bildin gee kuuk Yuudinnado do bi ka imaan taat do Bun di ho do seeney.

Maman miday in daadi yaa goye do unji ka Bun di

⁸ Ampa-ak, do ay wero, nu raka miday yaa salkiyguwe, nuu jaalguwe pisinco* in gelbin kaak cawar†, wala dapinko wala meelo.

⁹ Nu raka oki a daadi yaa isguwe kesuun taat kuuniye do unji ka Bun di ho taat icaado odin ku midir. Nu siyaado zinjico in dee ka duruwco kaak arro. Nu isguwenno daabne do zinjico, wala duura, wala kesuun taat kaalin aale. ¹⁰ Kar gay, nuu gaarguwe samaanuwco in gamin kuuk samaane nu gingiyo kuuk tur do daad kuuk karmiya Bun. ¹¹ Do wiktin ta bildindi, daad yaa goyguwe in bugumco di ho nuu cokiuguwe in karaamine. ¹² Nu balco bere izinne do daatir taat nuu bilde miday wal nuu goye kaaco. Kar gay, illa nuu goye in bugumco di. ¹³ Nu kaawiy pa-ak asaan Bun kilgiyig ja Aadum, kar kat astu Hawwa. ¹⁴ Kar pey Aadum bal rase ziy *Seetanne yaaji unje berkile, kar daatik kat ras ziti, Seetanne unjiitit berkile ho ta nigtu do unji ka Bun di. ¹⁵ In taar-at ko, daatko-at yaa gase jile in weenti. Kar daad okinco gay yaa gase jile-ak ya nu ob tirit do imaanco, do elinco, ho do goyinco kaak *cawar ho kaak tur do unji ka Bun di.

3

Agindaw ku Eglizdi

¹ Kaaw taat naako kaawe-an nec kuu obin bombo : Ya gem kaak raka goye tatkaw ka *Eglizdi, na do6 riy taat samaane. ² Tatkaw ka Eglizdi-ak yaa kuuniye gem kaak ginno maan kaak nuuji diye kaawo. Na kuuniye gem kaak daaciy rakki ho na tala taar di. Na kuuniye gem kaak gedirco do zinjay ho kaak pikirrey in goyinji kuuniye do unji ka Bun di. Na kuuniye pey gem kaak oba marti ho kaak gedar bilde gee. ³ Na kuuniyaado gem kaak sakriyaw ho kaak adiy tongo. Kar gay, naa gine dalulle ho oola. Na kuuniyaado gem kaak yaa talenno gurus. ⁴ In horoomin taat kuuniye do tatkaw-aka, na gedirji do geriy ho kooginay sa karmiyaaga. ⁵ Ya gem kaak balji gedire do geriy ka meenji-ak, maman naa tale do kaay ka Egliz ka Bun di ? ⁶ Tatkaw ka Eglizdi-ak kuuniyaado gem kaak daabiney aamine, paa na jaale ziy ho seriin ta Bun di yaa obinji ar ta obiig

* **1:20** Wer ka gase kaawor do 2 Timote 2.17. † **1:20** Wer ka gase kaawor do 2 Timote 4.14. ‡ **1:20** Wer ka gase kaawor do 1 Korentiyen 5.5. * **2:8** 'jaalguwe pisinco' : Ya Yuudinna salkiyaw, nu jaala pisinco. † **2:8** Wer ka gase kaawor do Soom 134.2, Lamantasiyon 2.19.

*Seetanne. ⁷ Naa kuuniye gem kaak gee kuuk bal aamine oki kaawa samaane do bi kanji. Paa kat, waan nigaa do biy in gem-aka ho na galaado do wiktin taat Seetanne geacaaga.

Pool kaawa do bi ka diyaakirnar

⁸ Gay riyor ku Bun di kuuk nu koliy *diyaakirna oki yaa kuuniye gee kuuk gin horoomine ho kuuk kaawa seene. Nu kuuniyaado gee kuuk sakriyaw wala kuuk bariya gurus in botol taat jookumo. ⁹ In gelbin ka *cawar, nuu obin bombo seen taat Bun bayintu do bi ka imaan. ¹⁰ Gee-ak, nuu tale ja baaco. Ya nu balco gase maan kaak nuuco diye kaawo, nuu gine kat riy do Bun di ar diyaakirna. ¹¹ Daad sa yaa kuuniye kuuk gin horoomine. Nu osguwenno eenco. Nu gedirco do zin kico ho nec gee yaa amniyi nco do gamin oki nco. ¹² Ay diyaakiri nce yaa kuuniye gem kaak daaciy rakki ho na tala taar di. Naaco gedire samaane do kooginay ho do geriy oki. ¹³ Diyaakirna kuuk ginaat riyco samaan-ak, gee oki nco yaaco bere horoomine ho nuu obe tirit do imaanco taat do Iisa Masi bal kolaw.

Seen taat Bun bayintu

¹⁴ Nu pakira a naan 6aa kodok di. Kar gay, nu siiraajin carka* maktumne-anta, ¹⁵ asaan ya nu gediraado 6aa kodok oki, kaawin kuuk nu siirtu-an yaako gaare man kuu goye in gee ku Bun di ar gee kuuk adiy ka gerco rakki. Gee ku geer-ak, nu gee ku Egliz ka Bun di. Bun-ak, naar goy mento. Nu beraati gudurre do seen ta Bun di ar dulaayne taat peyaag gero. ¹⁶ Nu kaawaako, seen ta imaante taat awalle cigile, taar dakina ! Din gay Bun bayinta :
Iisa Masi ic zi ka gemor ho na bayintu do duniiner.
Ruwwin ta Bun di gaarig kadar na sellen do unji ka Bun di.
Naar kaak *dubal ku Bun di taltu.
Gee kaaw do bi kanji do gee ku duniiner oki nco.
Do kid okinji, gee dakina aamintu loci ho kuwa ka samaaner, Bun cooniig do *darjiney.

4

Pool minaag Timote do bi ka gay raadindi

¹ Ruwwin ta Bun di kaaw waran kadar do wiktin ta ba aaro, gee daarin yaa rasin imaanco a nuu aade ruwwinnay kuuk raada ho in bilde kaak asa min do aaridnar. ² Gee-ak rasaag gay raadindi jagiig in kaawinco. Gay raadindi-ak kaawa in bin kico di ho ta aditco gay keetiti. Nu ibanno do6e maan kaak samaane asaan pikirrico nig ar nu beesit in hadinne kaak nee dindik bun do aki. ³ Gee-ak bera bilde kaak toda obe ka daatir ho kaak toda tee daarin. Kar gay, Bun kilgiyig gamin ku teendi-ak a gee kuuk aamine loci ho kuuk ibingit seeney yaa teenco in dele ka barkiner do Bun di. ⁴⁻⁵ Gamin oki nco kuuk Bun kilgiyitu-an, nuur samaane. Kaaw ta Bun di kaawa a nu samaane ho in dele ka barkiner kat gi ooyiig a nu samaane. Pa-ak, ginno yoo tee rakki kaak gee yaa pooce. Illa gee yaa delen ja barkin do Bun di, kar kat, nuu tee.

Gay riyor kaak ta6 ka Iisa Masi

⁶ Gaarig gamin-an do sin tan. Paa kat, kii kuuniye gay riyor kaak ta6 ka Iisa Masi ho kii gaare kadar ki sin ja in unji do kaawin ku Bun di kuuk ki aamintu ho in bilde kaak sellen ki aadiy in gelbin rakki. ⁷ Dak cokiyenno maliyin kuuk gee imiliy min do kayco di ho kuuk arro in imaante. Kar gay, zeedu kii goye sellen do unji ka Bun di. ⁸ Ka seener, taale ka zin kar, naar samaane do gamin sood di. Kar waan kaak goyinji gaara kadar na karmiya Bun gay, in taarat ko, na ibiniy kadar na gas goye kaak ta6 din ka ho neginda oki. ⁹ Kaaw taat nec gee oki nco yaa obe bombo, taar ko anta :
¹⁰ ya gi oosa kayte do riyor ho gi sila do bi ka imaante, gi giniy ampa-ak asaan gi diy gelbinte in Bun kaak goy mento. Na jilaag gee oki nco, kar gay, illa gee kuuk aamin ja kat yaa gasin jile naar-aka.

¹¹ Taar-an kaaw taat kii taayguwe gee ho kii bildiguwinco. ¹² Waan ke anaacinno do saan taat a ki kapak. Kar gay, illa kii kuuniye gem kaak gee kuuk aamine yaa ice goyinji, elinji, imaanji, *cawirkuwin ho

* **3:14** 'carka' : Werin daarin, nu kaawa a 'jawka'.

ηuu kaawe ar kinke. ¹³ Kadar ta naa 6aawe, ber ziη do iskindi, do bildindi ho do garaan ta Kitamner do unco ka gee kuuk aamine. ¹⁴ Dak rawtinjido bere kaak Ruwwin ta Bunđi beriiijn. Maanna-an, ki gasig do wiktin taat nabiinna kaawtu do bi kanji ho agindaw ku *Eglizdi leetu pisiηco do kaan. ¹⁵ Ginig gamin-an okiηco do botilco, ber ziη okiηji do riy-anta. Ansi-ak, gee okiηco yaa tale kadar ki siηja in unji. ¹⁶ Ob ziη ho pakar do bildinji. Dak rasiηcodo bat. Ansii kat, Bun yaaη jile kinke in kuuk cokiyaacin oki.

5

Maman Timote yaa taaye gee

¹ Taayig gem ka za6e ar ηa takko. Dakiy zeedenno. Taayig d6ubal ar ηu sintaη. ² Taayig ajusinna ar ηu aginiyjin. Taayig oki gema ar ηu sintaη in gelbin kaak *cawar, bal rake ka daatkuwco.

Pool kaawa do bi ka murgilgildi

³ Do murgilgal kuuk ta6 ho ginno geenco, tal kaaco in horoomine. ⁴ Kar gay, ya murgil taat gin koogina wala koogin ku kooginti, illa ηuu 6ilde maman ηuu gaare ja imaanco min geero ho ηuu kappiyin oki taa6in taat aginiyco taa6iyiico. Taar-an ko taat Bun rakiyo. ⁵ Murgil taat ginno waanti tak-tak, taar diy kaati in Bun. Aando yiriyo, ta goy inda Bun ho ta loklikaaji a ηaa gaayinti. ⁶ Kar murgil taat bariya galal ta duniiner, ya ta jaawa kay asinti oki, ar ta mat di. ⁷ Taar-an ko kaaw taat kiico kaawe do murgilgal, ηuu goye bal oorne. ⁸ Gem kaak tallo kaaco ka jaamay wala ka aginiyji ku meenji-ak, pocit imaanji. Gem ηaar-ak, gem kaak bal aamine do Iisa Masi oki guna minniney.

⁹ Ya ηu siira siη ku murgilgildi, illa ηu tala ya elginti nec ja orok bijigiy ho taa kuu-niye daatik taat bal unje miday. ¹⁰ Daatko-at, ηuu ibinin ja do gamin okiηco kuuk samaane ta gintu : ta taayig kooginti, ta obig marti samaane, ta acig asiηco* ku gee

ku Bunđi, ta gaayig gee kuuk aminda ho ta gin ay riy taat samaane.

¹¹ Do murgilgal kuuk elginco bal nece orok bijigiy gay, dak siirin do siηco. Asaan ya saawin ta ziηkico kat jaaag min botol ta Iisa Masi ho ηu obiy pey miday, ¹² seriin ta Bunđi yaa obiηco asaan ηu rasit niyinco taat awalle ηu ictu do Iisa Masi†. ¹³ Kar pey, uudin taat ηu ginno riy taat ηuu gine-ak, ηu unjigiy gero in gero. Nu gina hawne, ηu kaawa kaawin kuuk kuunaydo ho ηu unja biηkico do kaawin kuuk isgid do. ¹⁴ Do bi ηaar-ak ko, nu rakiy a murgilgal ηuur-ak yaa obe pey miday, ηuu wee koogina ho ηuu obe geriyco samaane. Ansi-ak, adinte gasiydo botol taat ηuu nige biηkico in ginte. ¹⁵ Asaan goy ko murgilgal daarin kuuk jag min botol taat dalan ho ηu aadig *Seetanne. ¹⁶ Kar gay, ya geem taat aamine kat gin jaanti murgilgal, taa gaayinco. Ansii kat, *Egliz yaaji dake kaay ho ηaa gaayen ko murgilgal kuuk ta6 ho ginno geenco.

Agindaw ku Eglizdi

¹⁷ Agindaw kuuk gooyaag Egliz samaane, nec ηuuco bere horoomine in haginco. Nuur kuuk riyco ta gaare kaawor ho ta 6ilde geemir, taηco yaa pake ta eenco. ¹⁸ Asaan Kitamne kaaw aman : « Berki kaak gina riy do morgor, dakoη gootinjido biy pa ηaa tee ganduulinna »‡ ho pey, « Gay riyor oki gin botol taat ηaa gasin haginey. »§ ¹⁹ Ya ηu diyaaji kaaw do tatkaw ka *Eglizdi-ak, dak ooyenno, illa ya saadinna goy ja seer subba.* ²⁰ Ya waan dee jookumo, leesiy do unco ka geemir. Ansii kat, gee ku pey oki yaa gine kolaw.

²¹ Nu kaawaajin waran do unji ka Bunđi, do unji ka Iisa Masi ho do unco ka *d6ubal ku Bunđi kuuk ηa do6tu : karmiyig kaawin-an okiηco bal do6e ka geemir ho dak ginenco samaane do gee daarin di. ²² Ya ki raka lee pisiηjin do kaay ka gemor a ηaa gine riy ta Bunđi, yoku ya wiktinti as ja. Ya gee ku pey gina gamin ku jookumo, dak unjenno

* **5:10** 'acig asiηco' : Do darre ta Yuudinnar, ace ka asindi gaara obe ka martir kaak samaane (Yaaya 13.1-17).

† **5:12** 'ηu rasit niyinco taat awalle' : Awalle, ya daatik raka a ηuu siirin siηti in murgilgal-ak, taa ooye gine riy do Iisa Masi ho taa pooce obe mitik ka pey. ‡ **5:18** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 25.4. § **5:18** Wer ka gase kaawor do Matiye 10.10, Luk 10.7. * **5:19** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 19:15.

kaan. Kar gay, goy goye kaak *cawar do unji ka Bunđi.

²³ Do bi ka adiñ kaak tiyaaciñ kon di-ak, dak seenno amay keeco di, kar gay, saa oki maam soof ku *biñdi. Paa kat, ñuun deen adiñ kaak tiyaaciñ-aka.

²⁴ Gee daariñ zunuubinnico tala waraŋ min ñu balco misa dukume seriin di. Kar gee daariñ gay gina zunuubinna in cigile, ho gee ibingigdo illa ya ñu dukumco ja seriine. ²⁵ Gamin kuuk samaane oki pa. Daariñ, gee talaag waraŋ ho ñuur kuuk tallo misa sa goyaado ko cigil di, ñu asa bayne.

6

Karaamin ta berrinar do geenço

¹ Do bi ka berrin kuuk aamine, okiñco, ñuu karmiye geenço ho ñuuco bere ho-roomin dakina. Paa kat, ñu nigaado biñkico in siñ ku Bunđi ho ñu cillaagdo bildinji.

² Ya geenço kuuk ñu ginaaco riyo kat aamine, illa ñuu karmiyiñco. Ya ñu pooça karmiyiñco do saan taat a ñu siñta, pa-ak, ta bal ase. Ñuuco ginguwe riy dakin paka asaan gee kuuk gasa min do riyco-ak, ñuur gee kuuk aamin do Iisa Masi ho ñu siñta kuuk ñu elgiyo.

Bilde ka jookumo in ele ka malle

Naan gaare maan kaak kii bilde gee ho maman kii taayiñco. ³ Ya gem bilda gee in bilde ka pey ho ya ña jaga min kaawin kuuk ka seener ku *Rabbinte Iisa Masi in bilde ka arro ka imaante-ak, ⁴ ña dapila maalan di. Ña ibanno maanna. Ña el bariye meelo ho ña el gidaw do baaco ta kaawnar. Naar-añ ko maan kaak iya hasuudinaw, meelo, nige ka biñkar ho pikirre taat samaanno do gemor. ⁵ Ampa-ak, gee meela lagat-lagat in pikirrico taat ginno baati. Ñu ginno tak-tak seen ta Bunđi. Do tañco, ñu pakira a wal imaan ta do Bunđi-at, taar botol ta ñuu gase malle.

⁶ Ka seener, gem kaak gin imaan do Bunđi gin ko malle dakina, ya ña hamdiy in kaak Bunđi beriji. ⁷ Asaan gi bal iye yoo maanna do duniiner ho gi gediraado oki

ice yoo maanna minninti. ⁸ Naar-ak, ya gi tiyaw ho siyaw, ho gi isaw-ak di, necinten ko. ⁹ Kar ñuur kuuk raka gine gay gamnar gay, niyinco taat kuunaydo in botol ta Bunđi ñaamiig ñu galiy do pise ka *Seetan-ner. In ele ka gamin ku duniiner-ak, ñu idiy ziñkico ho ñu rawtiig goyiñco. ¹⁰ Ele ka malle-añ, ñaar ko baaco ta gamin okiñco kuuk jookumo. Gee daariñ diya kayco do bariye ka malle, ansii ko ñu jagtu serek min do imaan ho ñu iytu taañin dakina do kayco.

Obe ka tirit do imaandi

¹¹ Kar gay, kiñ kat gem ka Bunđi, goy serek min gamin-añku. Baray maman kii gine ay maanna in botiliy, kii gaare in goyiñji kadar ki karmiya Bunđi, kii obin imaanjiñ bombo, kii ele gee, kii ice subir-raw ho kii goye dalulle. ¹² Taasan taasiñka taat tañ do imaandi. Ob tirit do goye ka gaasdo. Goye ñaar-ak ko Bunđi kolinçin do wiktin taat ki piltu biñ do unço ka saadinna dakina a ki aamin do Iisa Masi. ¹³ In siñ ku Bunđi kaak bera siikime do ay maanna ho in siñ ku Iisa Masi kaak gaar imaanji do unji ka guberner Pilaat*, nu kaawaajin aman : ¹⁴ gin ay maan kaak Bunđi kaawiiñ in gelbin kaak *cawar ho bal oorne nam yiriy taat *Rabbinte Iisa Masi yaa bayne. ¹⁵ Bayniñji-ak yaa kuuniye do wiktin taat meenji Bunđi diytu.

Naar keeji di Sultan kaak tañ,

Galal tanji gaasaado tak-tak,

Ña Sultan ka sultinniidi

ho ña Rabbin ka rabbinniidi.†

¹⁶ Naar keeji di kaak matdo.

Ña goy do portikaw taat waan sa baatido moota.

Ginno waan kaak talga

ho ginno waan kaak yaa gedire taliñji.‡

Horoomine ho in gudurre loci doo !

*Aamin.

Taayiik ta Pool do gay gamnar

¹⁷ Do ñuur kuuk gay gamnar kuuk goy do adiy ka kidar-añ, kaawco a ñu jaalenna ziñkico. Kaawco a ñu diyenno kayco do malle kaak yaa uce us maala. Kar gay, ñuu diye gelbinco in Bunđi. Naar kat beraate

* **6:13** Wer ka gase kaawor do Yaaya 18.36-37, 19.11. † **6:15** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 10.17, Soom 136.3. ‡ **6:16** Wer ka gase kaawor do Soom 104.2, Ekzood 33.20, Yaaya 1.18.

ay maanna, ɲa beraate dakina, ampa kat gii aaciye. ¹⁸ Kaawco a ɲuu gine sellinƙaw, ɲuu kuuniye gay gamnar do gamin kuuk samaane ɲu giniyo, ɲuu gine oyaw ho ɲuu deedguwe gaminco in gee ku pey. ¹⁹ Ya ɲu gina pa-ak, ɲuu ɲume malle kaak samaane do unji ka Buɲdi ho kaak neginda ucaado usu. Ansii kat, ɲuu gase goye kaak taɓ.

Ooy ta ba aaro

²⁰ Gem kol ronji Timote, obig gamin kuuk Buɲ beriiɲ-an samaane do adin. Gooy zin min meel taat bal baati ho taat arro in imaan. Gooy oki zin min meel taat gee talaat ar ɲa ibine kaak taɓ, kar sando ta raadine. ²¹ Gee daarin icig ibine ɲaar-aka. Ampaa ko, ɲu jagtu serek min imaan.

Buɲ yaako barkiyinƙo okinƙo. Nu ooyko dakina.

2 Timote

Maktumne ta seerin^{kar} taat

Pool siirii^{ji} do Timote

Pile ka kaawor

Maktumne ta seerin^{kar}-an, na Pool di oki siirit do Timote. Na goy danaayne ho na iban kadar menuwi^y sa yaa gaasen di. Paa ko, na naamii^{ji} do Timote. Maktumne-an kaawa do bi ka goyiⁿji ka Pool, bildiⁿji kaak na bildiy gee ho taa^biney taat na taa^biy do saan ta Kabarre ta Gala. Pool taayaag a na ginⁿno kolaw do taa^bin taat yaaji ase. Illa naa gaare kaaw ta Bun^di in botilti. Do bildiⁿji, na amilaado kara min bilde ka Pool in kaak paliinna bilditu. Illa nuu aade ta Kitamner, asaan ay maktumne ta Bun^di, taar kaaw ta meen^{ji} Bun^d. Taar ta bilde seen ta Bun^di, ta gaayaag gee yaa ibiniⁿ nigiⁿco, nuu yeepe do botol taat samaane ho nuu goye goye kaak Bun^d rakiyo.

Ooy ta Pool

¹ Na nun Pool kat siiraat maktumne-anta. Nun *paliine ka Iisa Masi in niyin ta Bun^di, naa gaare kaawoy taat na kaawtu a naa bere goye ka gaasdo. Goye-ak, gee gasaag in n^ume kaak in Iisa Masi.

² Nu siiraat lociⁿ do kin Timote. Kin nu elgiciⁿ ar roⁿ ka meendu. Tatte Bun^d ho in *Rabbinte Iisa Masi yaan barkiye, nuu tale aminduwiⁿ ho nuuⁿ iye aapiye.

Pool ozilaag Bun^d do bi ka Timote

³ Nu ozila Bun^d kaak nu abdiyiy in gelbin kaak *cawar ar kaak aginiydu gintu awalle. Wiktin taat nu inda Bun^d, nu ozilgiyga do bi kan^{ji} ho aando yiriyo, nu rawatdo bin. ⁴ Nu moyig zuliⁿji kuuk wiktin taat gi totiriyo ho nu raka a illa gii naame kat adir yaa miine in galal. ⁵ Nun bal rawte maman ki aamintu do Iisa Masi in gelbin rakki. Imaan^{ji}-at ar ta yaako ta yaarko Loyiiz ho ta yaako Eenis gintu min awalle. Kar diⁿ oki nu iban tam kadar imaan taar-at di goy do gelbiniⁿ. ⁶ Do bi naar-ak ko, nu iskiiciⁿ a kii obin samaane bere ka Bun^di kaak na barkiyiⁿcin do wiktin taat nu leetu

pisindu do kaan. ⁷ Asaan Bun^d balte bere ruwwin taat unja kolaw, kar gay taat bera gudurre, ele ho in gedire do zin^{kar}.

⁸ Pa-ak, dak ginⁿno sokaⁿ ya ki kaawa do geemir do bi ka *Rabbinte. Nun nu obintu danaayne do bi ka Kabarre ta Gala. Naar-ak, dakor ginⁿno oki sokaⁿ tak-tak. Kar gay, ooyit taa^bine do bi ka Kabarre ta Gala in gudurre taat Bun^d beriijⁿ ar nun oki ooyiita. ⁹ Naar Bun^d kat jilinte ho do^binte a gii kuuniye geen^{ji}. Na balinte do^be do saan ta riy taat samaane gi gintu, kar gay, na do^binte in niyin ta meen^{ji} ho in barkin tan^{ji}. Na berten barkin-an in botol ta Iisa Masi min Bun^d bal kilgiyin misa duniine ¹⁰ ho na gaarten kat diⁿka in ase ka Iisa Masi, Gay Jilinte. Naar ko gedirtit do muuti, ho in gaare ka Kabarre ta Gala, na bayinteg waran goye ka gaasdo.

¹¹ Bun^d do^bintu *paliine, na berduut Kabarre ta Gala-at do pisindu a naa gaarinti ho naa bilde gee in taara. ¹² Do bi naar-ak ko, nu taa^biyiy do danaayner-an^{ka}. Kar gay, nu ginno sokaⁿ, asaan nu ibingig waan kaak nu aamintu loci ho nu iban tam kadar na gin gudurre taat naa gooyiⁿ maan kaak na beriidu* nam yiriy taat na asiy dukume seriin do geemir.

¹³ Kaawin kuuk ta^b nu bildiciⁿ-ak, obig do adiⁿ ho gaarig do geemir. Goy bombo do imaan ho do ele kaak Bun^d beriy do nuur kuuk num in Iisa Masi. ¹⁴ Bun^d berji amaanne taat ta^b. Dummiyit samaane in gudurre ta Ruwwin ta Bun^di taat goy in ginte.

Pool ozila Bun^d do bi ka Onesipoor

¹⁵ Ki iban kadar gee kuuk aamine kuuk goy do kid ka Aazi, okiⁿco rasintu. Minnino-ak goy oki Pigeel ho in Hermozeen. ¹⁶ Kar Onesipoor gay, Rabbin yaa barkiyiⁿ in geen^{ji}, asaan naa iskintu dakina. Na baldu gine sokaⁿ, nun kaak goy do danaayner, ¹⁷ kar gay, min na ottu do geeger ka Room di, na bariyin kee nam na gasintu. ¹⁸ Nu inda Rabbin naa tale aminduwi^y do yiriy taat na asiy dukume seriine. Ka seener, kin oki ibingit tam riyoy taat na gintu lotu do geeger ka Epeez.

* **1:12** 'maan kaak na beriidu': Maanna-ak, ta Kabarre ta Gala ta Iisa Masi.

2

Askirin kaak ta6 ka Iisa Masi

¹ Gem kol ronji, in barkin ta gi gastu min do Iisa Masi-an, zeedu kii goye bombo. ² Kaawin kuuk ki dortu amil min do bir do unco ka saadinna ku dakin-ak, gaarcog do gee kuuk nu amniyaagu, kuuk nec bilde gee ku pey.

³ Icit taa6in in nunu ar ki askirin kaak ta6 ka Iisa Masi. ⁴ Ya askirin raka a tatkuwiyy yaa ozilinji-ak, naa tale riyoy di ho isgigdo in riy ta gee kuuk askirnado. ⁵ Kar do gee kuuk kaasuma in gadi, naar kaak pakig eenji gasaatdo haginey ya na bal karmiyin *gaanuun ka gadi. ⁶ Gay gawnar kaak taa6iya jelket-jelket do morgoy, ya gamnay nee, illa meenji ja aawaag awalle. ⁷ Gem kol ronji, pakirit samaane kaaw taat nu kaawiijin-anta ho *Rabbin yaan gaaye kii ibine baati okintiti.

⁸ Kii pakirguwe do Iisa Masi. Uudin ta Kabarre ta Gala kaawtu, naar min tamba ta sultan Dawuud ho Bun nooyig min do muuti. Taar ko Kabarre taat nu gaariy-anta ⁹ ho do bi kanti ko, nu taabiyiy nam nu duuniig pisindu ar nu gem kaak jookumo. Kar kaaw ta Bun di gay, nu gedi-raado duuninti. ¹⁰ Ansii ko, nu iciit taa6in-an okintit do kaar do bi ka nuur kuuk Bun do6tu. Paa kat, nuur kuuk num in Iisa Masi, nuu gase jile ho in *darjin taat gaasdo tak-tak. ¹¹ Kaawin kuuk di naan kaawe-an, nuur nec gee okinco yaa obin bombo :

« Ya gi mat in Iisa Masi,
gii goye oki in naara.

¹² Ya gi ica subiraw do taabiner,
gii hokumiye in naara do meennuwiyy.
Kar ya gi poocaag gay,
naar oki yaate pocointe.

¹³ Ya gi gina maan kaak in botiliido,
naar gay ginaag doo in botiliyy.
Asaan na tatarro do maan kaak meenji
kaawtu. »

Gay riyor kaak Bun oziltu

¹⁴ Kii moyguwin gamin-an do gee kuuk aamine ho kiico kaawe waran in sin ku

Bun di a nuu gidenno do bi ka baaco ta kaawnar di. Gidaw, taar gaaydo gem in maanna, illa ta rawtaag nuur kuuk cokiyaata. ¹⁵ Zeedu, kii peye do unji ka Bun di ar gem kaak tur Bun yaa ozile ho ar gay riyor kaak ginno sokaan do riyoy ho kaak gaariit kaaw taat ka seener in botilti. ¹⁶ Dak unjenno kaan do kaawin kuuk bal baaco ho kuuk kuunaydo in imaan. Asaan gee kuuk gina ampa-ak, datikco yaa gine serek in Bun gaay in gaayo. ¹⁷ Gee nuur-ak, bildinco ar mut kaak gornaw. Min gee-ak goy oki Himene* ho in Pileet. ¹⁸ Nuur rasit botol ta ta6. Nu kaawa a Bun nooyig ko gee min do muuti.† Ansii ko, nu jagiig gee dakina min do imaanco. ¹⁹ Kar gay, gee kuuk aamin do Iisa Masi, nuur goy ar dulaayinna ku gerdi. Dulaayinna-ak, Bun kat pingu ho nu goyiy bombo. Dulaayinna-ak, nu siirco aman : « Rabbin Bun ibingig geenji ku meenji. »‡ Ho pey aman : « Naar kaak kaawa a na gem ka Bun di-ak, naa etire serek min do gamin kuuk in botilcodu. »

²⁰ Do ger ka gay gamnar, kii gase parkak dakina. Do yiriy ta iidiner, nu imila parkak ku daabner in ku poddiner. Kar yiriy ta maalan gay, nu imila parkak kuuk nu waytu waye wala kuuk nu pintu pine. ²¹ Ansi-ak, gem kaak cal ziy min gamin kuuk jookum-an, naar ar parkak ku iidiner-an ku. Na gin ko *cawar do unji ka Bun di. Na nec ko ginin riy ta tatkuwiyy do botilti. Ho na siy ko ziy naa gine ay riy taat samaane.

Gay riyor ku Bun di

²² Gem kol ronji, dak unjenno zin do dubilaw. Kar gay, zeedu kii bariye botol ta sellinkaw, ta imaan, ta elindi ho ta aapiyer in gee kuuk inda Rabbin Bun in gelbin kaak *cawar. ²³ Rasit oki meel taat maala, bal baati. Kin iban tam kadar meel, taar iya giduwa. ²⁴ Kar gay riyor ku Rabbin Bun gay, nuur gidu in gee. Illa gay, nuu ginguwe sellinkaw do gee okinco, nuu ibine bilde gee ho wiktin taat gee osaagu, nuu ice subiraw. ²⁵ Do gee kuuk ooydo kaawo, nuuco gaarin seene in kaaw taat oola. Paa

* **2:17** 'Himene' : Naar ko kaak Pool kaawtu bi do maktumne ta Timote taat awalle (1 Timote 1.20). † **2:18** 'Nu kaawa a Bun nooyinte ko' : Gay raadiner nuur-an kaawa a Bun nooyaa do zi ka gemor, illa na nooya kelim ta gemor do wiktin ta na aamin do Iisa Masi ho na gas goye kaak marbinto. ‡ **2:19** Wer ka gase kaawor do Nombir 16 : 5.

kat, wal Bun̄ yaaco gaaren di botol taat ŋuu ibiniñ nigiñco, ŋuu jipte goyiñco ho ŋuu ibinin seen ta Bun̄di. ²⁶ Paa kat, kayco yaa ase, ŋuu amile min do pise ka *Seetanner kaak obiig awalle ŋu giniy maan kaak ŋa rakiyo.

3

Menaw ku ba aaro

¹ Gem kol ronji, iban tam kadar do menaw ku ba aaro, wer yaa ase rada. ² Do wiktin taar-at, gee yaa tale adat ku maaniico di ho ŋu talenno gurus. Ŋuu kaawe do un̄co ka geemir a ŋuur di gee, ŋuu jaale ziñkico, ŋuu nige biñkico in̄ Bun̄ ho kaawco baado in̄ aginiyco. Ya waan beraaco maan sa, ŋu ozilaagdo ho ŋu karmiyaagdo gamin ku Bun̄di. ³ Ŋu tallo amindaw ta geemir, ŋu saamaydo, ŋu os gee, ŋu gedarro do ziñkico ho ya ŋu tala gee taabiyaw, ŋuur gay galco. Gelbinco rakaado tak-tak gamin ku samaane kuuk Bun̄ rakiyo. ⁴ Ŋu isan do geemir, ŋu gina gamin bal kayco. Do goyiñco a illa ŋuu jaalguwe ziñkico kon di. Ŋu el galal ta duni-ner pak Bun̄. ⁵ Ŋu gaar ziñkico ar ŋu gin imaan, kar do kayco gay, ŋu pakira kadar ta ar maan ka maala kaak ginno gudurre. Gee ŋuur-an̄, pik botilco serek. ⁶ Min gee-an̄ku, daariñco un̄jiy ko do geray ku geemir, ŋuu caaciyaag daad kuuk imaanco bal paaye caari a ŋuu ooye kaawco. Daad-ak, zunubinnico dakina. Ŋu aada ay galal ta ziñkico di. ⁷ Daad-ak el cokiye bilde ka marbinto, kar gay, ŋu gedarro ibinin seen ta Bun̄di. ⁸ Ŋuur kuuk caaciyaag daad-ak pocit seene uudin taat awalle Janees in̄ Jambirees* pociig kaawin ku Muusa. Gee ŋuur-ak, pikirrico jookumo ho imaanco sa yaa uce us maalan di do un̄ji ka Bun̄di. ⁹ Kar gee-ak gay, riyco baado in̄ un̄ti asaan gee okiñco yaa ibiniñ kadar ŋu gee kuuk bal gine kay, ar awalle ŋu ibiniig raade kan̄ Janees in̄ Jambirees.

Obig bombo bilde kaak ki gastu

¹⁰ Kar kin̄ gay, wiktin ta nu bildiy gee, ki cokiyyintu. Ki tal maman nu goyiyo,

gamin kuuk nu giniyo, imaandu, subir-ruwir, elindu, maman nu diyyi gelbiner do riyor, ¹¹ maman ŋu taabiyyintu ho maman nu taabiyyo. Ki ibingit taabin okintit taat asdu do geeger ka Antiyoos, ka Ikoniyooin̄ in̄ ka Listir. Maa taabinir taat nu bal aawinti! Kar *Rabbinte jilgiinu min ay taabine. ¹² Ka seener, ŋuur kuuk num in̄ Iisa Masi ho raka goye sellen̄ do un̄ji ka Bun̄di, ŋuu taabiyyiñco okiñco. ¹³ Kar gee kuuk jookumo ho caacay gee gay, jookumuwo-at yaa gaaye gaayen di. Ŋuur kuuk caaciya gee, goy oki kuuk yaa caaciyyiñco. ¹⁴ Kar kin̄ gay, ob tirit do bilde kaak ki gastu ho kaak ki ooytu in̄ gelbin rakki. Ki ibingig ŋuur kuuk bildiñcin̄. ¹⁵ Min ki kapak di, ki ibingig ko makaatamna ku Bun̄di. Ŋuur kuuk beraaji ilim kii gase jile kaak asa min imaan taat do Iisa Masi. ¹⁶ Ay maktumne ta Bun̄di, taar kaaw ta meenji Bun̄. Kaawat, taar ta bilde seen ta Bun̄di, ta gaayaag gee yaa ibiniñ nigiñco, ŋuu yeepe do botol taat samaane ho ŋuu goye goye kaak Bun̄ rakiyo. ¹⁷ Ampaa kat, gay riyor ka Bun̄di yaa kuuniye gem kaak siy ko ziñkay tak a ŋa nec gine ay riy taat samaane.

4

Taayik ta ba aaro

¹ Do un̄ji ka Bun̄di ho do un̄ji ka Iisa Masi, ŋaar ko yaa ase dukume seriin̄ do gee kuuk goya in̄ kuuk mate ho ŋaa tee *Meennuwiyy, cokay nu kaawaajin̄ waran̄ aman : ² Ya gee raka cokiye kaawnan̄ wala ya ŋu rakaado oki, wakal gaarit kaaw ta Bun̄di. Bildig gee ho iskiñ okiñco. Do ŋuur kuuk jaawa badam, kii gaarin̄ nigiñco ho kiico leese. Okintit-an̄, ginit in̄ subirraw dakina. ³ Asaan wiktin yaa ase taat gee ooyaagdo tak-tak bilde kaak taḡ-an̄ka. Illa ŋuu ele galal ta ziñkico ho ŋuu n̄ume gay bildindi dakina kuuk yaaco kaawe kaawin kuuk dora gala do den̄ger di. ⁴ Do wer-ak, ŋuu tiriñ den̄ginco do seen ta Bun̄di a ŋuu cokiye maliyin kuuk gee imiliy min do kayco di. ⁵ Kar kin̄ gay, gedar do zin̄ do ay maanna, icit taabin do kaan̄, ginit riy ta gaare Kabarre ta Gala, ho kuunay gay riyor ka Bun̄di kaak ginaat riyoy in̄ botilti.

* **3:8** Wer ka gase kaawor do Ekzood 7.11-12.

Pool, wiktiney nece

⁶ Kar nun gay, wiktin taat naa rasin duniine gaay ko. Nu ber ko zir ar *satkin do Bunji. ⁷ Nu taasiñ taasiñka taat ta6,* nu gaasig ko wer ka gadir ho nu ob baati ta imaan. ⁸ Min yiriyta, hagin taat nuu bere do nuur kuuk nosire eraan kuwa ka samaaner. Hagin-at, na kadumuul kaak Bun beriy do nuur kuuk goy goye kaak in botiliy, asaan *Rabbin Iisa Masi, naar gay dukume seriiner in botilti. Naar kat yaadu berinti do yiriy taat naa dukume seriin do geemir. Na beraaduutdo lotu di, kar gay, naa berin oki do nuur okiñco kuuk era asinji in gelbin rakki.

Kabarre ta Pool

⁹ Zeeđu, kii ase kodok-kodok kiin gasindu. ¹⁰ Nu rakiy kii ase-ak, asaan sinthe Demaas, naar el galal ta duniiner kat paka ho na rasintu, na deet do geeger ka Tesalonik. Kresans gay deet kar do kid ka Galaasi ho Tiit sa deet do kid ka Dalmasi. ¹¹ Anne-an dak ko Luk di in nunu. Ya ki asaw, iyig oki Maark, asaan na nec gaayindu dakina do riyor. ¹² Kar Tisik gay, nu naamig kar do geeger ka Epez.

¹³ Ya ki asaw, iyorduut batkor ta usi taat nu rastu wer kan Karpuus do geeger ka Trowaas. Iyig oki makaatamna. Dak rawtiñcodó kuuk nu siytu in zamam-aku.†

¹⁴ Alekzandir kaak garpo nigdu dakin aale. Rabbin yaaji yeepin uudin taat na gintu. ¹⁵ Kinke oki goy godom min naara, asaan naar pocig tak-tak bildinte.

¹⁶ Do wiktin taat awalle nu iyintu do unco ka gay dukume seriiner nu osiy bir, ginno gem kaak gaayintu. Okiñco, nu rasintu. Bun yaaco saamiye. ¹⁷ In taar-an oki, Rabbin goy in nunu. Na berdu gudurre nu gaariit Kabarre ta Gala do geemir nam okiñco kuuk Yuudinnado sa cokiya. Nun ar gem kaak Rabbin jilig min do biy ka boorir. ¹⁸ Rabbin yaan jilindu min do ay maan kaak jookumo ho naan iyindu do Meennuwiw kuwa ka samaaner. Locin di *darjine elgin in elgina ! *Aamin.

Ooy ta ba aaro

¹⁹ Ooyco do kun Priska† in mitti Akilaas ho in geenji ku Onesipoor. ²⁰ Erast, naar dak do geeger ka Korent ho Tropim gay, nu rasig do geeger ka Mile asaan na radaw. ²¹ Zeeđu kii ase kodok-kodok min us daado misa-anka.

Kun Ebuluus, Pudans, Linuus, Kilodiya ho in sintha okiñco kuuk aamine ooyji dakina.

²² Rabbin, naa goye in kinke. Naako barkiyin ko okiñko ! Nu ooyko dakina.

* **4:7** 'taasiñka taat ta6' : Taar-an kaawa do bi ka riy taat Pool gintu do Iisa Masi in gelbin rakki. † **4:13** Awalle, nu siya makaatamna in pardina wala in zamam, nu siiriico ho nu maliyiig maliye. Nuur kuuk nu siyiig in zamam-ak kaalne ho taayaw. ‡ **4:19** 'Priska' : Nu kolaat oki Prisil (Akt 18.1-2).

Tiit Maktumne taat Pool siiriiji do Tiit Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do Tiit. Na siirit do wiktin taat na goyiy danaayne. Min nu bal obin misa Pool danaayne, Tiit gaayig in riy ta gaare Kabarre ta Gala. Kar ba aaro, Pool gaarji riy do kid ka Kreet. Kid naar-ak goy datik amiydi. Riy ta Tiit-at a naa gaayin kretiyenna nu leeyin gamin ku Eglizdi in botilco. Pool taayig Tiit a maman na dobe agindaw ku Eglizdi. Na diyiji oki a naa taaye gee maman nuu goye goye kaak Buñ rakiyo, wala nuur kuuk zaŕe, wala dubal in gema, wala berrina.

Ooy ta awalle

¹ Nun Pool, berre ka Buñdi kat siirit maktumne-anta. Nun *paliine ka Iisa Masi a naa iyin nuur kuuk Buñ dobtu-ak a nuu obin imaanco bombo ho nuu ibinin samaane bilde kaak Iisa bildiigu. ² Hiyya, nuu diye do kayco kadar nu asa goye in naar tak-tak. Asaan awalle, min Buñ kilgiyiit duniine, na kaawco ko do geenji a nu asa gase goye ka gaasdo. Hadi ginte iban kadar Buñ, naar raaddo tak-tak. ³ Buñ dobtu wiktine a naa gaarin kaawoy do geemir in riyor taat nu giniyo. Ta taar-an ko riy ta jile geemir taat Buñ kaawiidu a naa gine ho na beriiduut do pisindu.

⁴ Kin Tiit, nu icinčin ar ki rondu ka meendu, asaan seerte gi aamin do Iisa Masi. Nu indaajin Tatte Buñ in Gay Jilinte Iisa Masi, nuun barkiye in nuun iye aapiye do gelbinen.

Dobe ka agindaw ku Eglizdi

⁵ Wiktin taat nu uctu min kid ka Kreet, nu indinčin a kii dake, kii gaasin riy taat dak annere. Riy taat nu rakiy ki gine gay, kii lee agindaw ku *Eglizdi do ay geeger ka Kreet. Wiktin taat nu goy in kinke nu taayinčin aman : ⁶ Tatkaw ka Eglizdi, naa goye godom. Naa obe daatik rakki di. Kooginay sa yaa aamine in Iisa Masi. Nuur sa yaa goye godom ho nuu

karmiyin aginiyco. ⁷ Buñ, naar berjit riyoy do tatkaw ka Eglizdi. Do taar-an ko, ay tatkaw ka Eglizdi yaa gine gem sellen. Naa ginenna gem kaak a tanji di yaa tee ho naa dapinenna munjam. Naa sakriyenna ho na koocenna eenji. Na ginenna gem kaak diya gelbiney do maan ka gemor. ⁸ Illa tatkaw-ak yaa gine gem kaak oba gee gerci ho naa gine gem kaak el gine riy taat sellen. Naa ginenna gem ka hallel. Na eerro gee. Naa nigenno ho na gedirji do ziy. ⁹ Amaanney ta taŕ taat gee gaariiji yaa goye bombo. Ansi-ak, naa gedire gaaye eenji in bilde ka seene ho naaco gedire do gee kuuk meelaw.

¹⁰ Nu diyiji ansi-ak, asaan gee dakina goy ku poca ice kaaw ta agindaw ku Eglizdi. Ka seener gay, gee nuur-ak goy datik ta nuur kuuk diya aman : « Gee kuuk amine, okinco yaa dukumen ja selno. » Gee nuur-ak bilda eenco in kaawin kuuk do botilcodo a nuu jagin min botol ta taŕ.

¹¹ Kar kin Tiit gay, todco nuu bildenna gee. Asaan ya nu bilda gee in kaawin kuuk do botilcodo-ak, nu niga geray ku geemir. Nu bildiy gee pa-ak, asaan nu rakiy gase minnincoco gurus. ¹² Taaye, gin nabiinco rakki min gee ku Kreet kaak kaaw aman : « Gee ku Kreet, nuur el raade, nu ar kumin ku yeero kuuk motilay, nu zegilay ho teenco gay teenno. » ¹³ Kaaw ta nabiinco-an do botilti. Hadi ya kaawoy-at kat goy di do botilti gay, kin, zeedu, leesco dakina asaan nuu aamine do kaawte. ¹⁴ Pey nu cokiyyenna kaawin ku *Yuudinna imiltu min do kayco ho nu aadiydo pey aadanna ku gee kuuk pocit kaaw ta seener. ¹⁵ Do gee kuuk bal nige do unji ka Buñdi, ginno maan kaak yaa niginco min kara. Kar do gee kuuk nigaw ho amnaydo do Iisa gay, min gamin kuuk nu giniyo, ginno maan kaak sellen. Kun kawta, nu pakira ko do gamin ku jookum di ho nu eergigdo gamin kuuk sellen in gamin kuuk jookumo. ¹⁶ Gee kuuk amil min do botildi-ak, nuur diya a nu ibingig Buñ, kar goyinco gay gaarro kadar nu ibingig Buñ ka seener. Gee yilaagu, nu karmaydo Buñ ho nu gedarro gine maan rakki kaak sellen oki.

Bilde kaak ta6

¹ Kar kinj Tiit gay, gaarco do geemir bilde kaak ta6. ² Kaawco do jaminnar a nuu gedire do zinkico, nuu goye godom ho nuu goye goye kaak gee yaa karmiyinco. Nuu obin pey imaanco bombo, nuu elguwe zinkico ho nuu icguwe subirraw. ³ In taar-an ko, kiico diye do ajusinna a nuu goye goye kaak Bunj rakiyo do gamin okinco kuuk nu giniyo. Diyco a nuu osenno eenco ho nuu peye min see kaak aale. Diyco a nuu taaye eenco in taaye kaak samaane. ⁴ In taar-an kat, nuu gaare do eenco daad ku cewey maman nuu goye. Nuuco gaare maman nuu elin midiyco in kooginco, ⁵ maman nuu goye godom ho nuu talen ko midiyco di. Maman nuu obe geriyco, nuu gine *cawar ho nuu karmiye midiyco. Paa kat, waan nigiydo biy in kaaw ta Bunji.

⁶ Do dubal in gemsaa oki, kondirco do leesindi a nuu goye goye kaak Bunj rakiyo ⁷ do gamin okinco kuuk nu giniyo. Kinj Tiit sa gin taat sellen asaan dubal in gemsaa yaa ice botilin. Ya ki bilda gee sa, bildig in bilde kaak in botiliy, paa kat, nuu karmiye. ⁸ Illa kaawon yaa ase do werti di. Waan gediraado yaan meelee. Ansi-ak, sokaan yaa deen adinte nu gediriydo gase maan kaak jookumo min lote.

⁹ Do berrinar, diyco a nuu ginin riyco taat geenco diyico a nuu gine. Ansi-ak, yaaco aawe gala. Nuu meelinco do geenco. ¹⁰ Nuu kokininco do. Illa nuu gine taat geenco yaa ozilinco. Ampa-ak, in goyinco, gee yaa karmiyin kaaw ta Bunji, Gay Jilinte.

¹¹ Asaan Bunj, naar gaarit barkiney taat naa jilin gee okinco. ¹² Taar ko gaaraate maman gii jipte goyinte, gii pociin gamin kuuk goy do duniiner. Ansii kat, gii ibine do goyinte ho gii goye goye kaak Bunj rakiyo ho sellen do unji ka Bunji. ¹³ In taar-an ko, gii diye do gelbinte do yiriy ta ta6 taat gi eriyoo. Yiriy taar-at kat, Iisa Masi kaak Bunje ho Gay Jilinte yaa yeepe in *darjiney. ¹⁴ Do bi kanten ko, Iisa Masi rastu ziy, nu deeyiiga asaan naate jilinte min do gamin kuuk samaanno ho naate acin zunubinnite. Ansi-ak, gii gine geenji, gii zeede gine taat samaane.

¹⁵ An ko kaaw taat kiico kaawe in zeede. Kiico leese ho kii gaayinco. Dak rasenno gee yaan gine ar maan ka maala.

3*Goye ka gee ku Bunji*

¹ Kinj Tiit, deelcot kaaw do gee ku Bunji a nuu karmiyin agindaw ku darrer yoo *gaanuunco. Deelco a nuu gine taat sellen do eenco. ² Diyco a nuu diyenno kaaw do eenco, illa nuu gine sellen benannico. Nuu goye dalullay in gee okinco. ³ Asaan awalle ginte oki gee kuuk oliyay, gi newsiji kop do Bunji, gi jag min botol taat samaane. Gi gin berrin ku gamin okinco ar ele ka maanni ho gamin kuuk bera galal. Gi el nigen di. Gi hasuudinay. Gi gina taat gi rakiy di. Gi ello zinkite. ⁴ Kar gay, Bunj kaak jilinte gaarte sellinkuwi in elinji lote okinte. ⁵ Na jilinte min do zunubinnar asaan na tal aminduwte. Na balte jilinte asaan gi gin taat in botilti. Bunj jilinte in Ruwwiney taat na beriite. Ta acten zunubinnite. Gi gintu gee kuuk marbinto ho gi ictu goye kaak marbinto. ⁶ Bunj miinten gelbinte in Ruwwin ta Iisa Masi kaak Gay Jilinte beriite. ⁷ Ansi-ak, Bunj in elinji, na gininte gi goyiy in botol do unji asaan gii gine kooginay kuuk yaa gase goye ka gaasdo kaak gi eriyoo. ⁸ Ka seener, kaaw-an do botilti.

Ansii ko, nu rakiy a kiiti wakile do kaaw-anta. Asaan nuur kuuk aamin do Bunji yaa zeede gine sellen. Kaaw taar-an yaa gaayin gee okinco. ⁹ Kar gay, kaway min gamin ku tambaar, kaway min gee kuuk el giduwa ho kuuk el meelo do bi ka gaanu-undi. Asaan gamin ar nuur-an bal gine paydinco. Nu gaaydo gee. ¹⁰ Ya goy gem kaak el eere gee, karumga, kar kiiji deele pey. Ya na icdo gay, kiiji newse kopo. ¹¹ Kinj iban kadar gem kaak gina ansi-ak, naar jag min do botol taat samaane. Ya na baa ansi di-ak, na tara ziy ka meenji.

Ooy ta ba aaro

¹² Nu rakaan naame gem rakki kaak baan make : Artemaas wala Tisik. Ya na ote, uc parak ki asiin gasindu kodok do geeger ka Nikopoliis asaan nun ic niyine, nu raka gaasin ribba ede. ¹³ Baanu, gaayig Zenaas gay dukume seriiner, in Apoloos.

Obco wero do martuwco. Nu rakaado maan yaaco arme. ¹⁴ Do siŋtite sa, illa ŋuu ibine kadar ŋuu gaaye gee kuuk ya gamin armaaco. Ansii kat, goye ka gee ku Buŋdi uciydo maala.

¹⁵ Siŋta okiŋco kuuk goy anne iŋ nunu ooyjiŋ dakina. Kiŋ sa, ni diyaajiŋ : ooyco do siŋtite kuuk elgiite kuuk goy annere.

Okiŋko, Buŋ yaako barkiyiŋko. Nu ooyko dakina.

Pilemon Maktumne taat Pool siiriiji do Pilemon Pile ka kaawor

Maktumne-an, ɲa Pool kat siirjit do Pilemon. ɲa siirit do wiktin taat ɲa goyiy daɲaayne. Pilemon, ɲaar aamin do Iisa Masi min awalle. Kar ɲa gin berre rakki, sinji Onezim. Onezim gay gadtu ho ɲa ɲaamtu in Pool. Wiktin taat Onezim goyiy in Pool, ɲaar oki aamintu do Iisa Masi. Kar ba aaro, Pool siirji do Pilemon a ɲaaji saamiye do Onezim ho ɲa ɲaamiiɲig in maktumne-anta. Pool indaag Pilemon a ɲa talaagdo pey Onezim ar berrey, kar gay, ɲaa obin ar sinjo.

Ooy ta awalle

¹ Maktumne-an, nun Pool in sinje Timote kat siirta. Nun, ɲu obintu daɲaayne asaan nu kaawa do bi ka Iisa Masi. Ni siirit loci, kin Pilemon. Ki roy ka bini ho ki gaayaani do riy ta Iisa Masi. Ni ooyjin dakina. ² Ooyti do boote Apiya. Ooyiy oki do sinje Arsip, ɲaar kaak zeeda in nini do totire ka Kabarre ta Gala. Do *Egliz kaak numa do gerin oki, ooyco dakina. ³ Tatte Bun ho *Rabbinte Iisa Masi yaako barkiyinjo ho yaako iye aapiye.

Dele ka barkiner do Bunji do bi ka Pilemon

⁴ Kun kawta, ya nu inda Bun, nu rawatdo bin. Nu dela barkin do Bunji do bi kanjin, ⁵ asaan gee kaawa do bi ka imaan taat ki gintu do Rabbinte Iisa Masi ho do ele kaak ki elgig gee ku Bunji. ⁶ Nu inda Bun a imaan taat numinte yaa sinje in unti. Ansii kat, kii ibinin ay maan kaak gi gintu in goye kaak gi goyiy in Iisa Masi. ⁷ Gem kol sinji, in ele kaak ki elgiy gee, adir miin in galal ho ki denrin dakina. Ka seener, ki denrig gelbin ka gee ku Bunji.

Pool indaag Pilemon a ɲaa obin Onezim samaane

⁸⁻⁹ Ka seener, nu gin botol naan kaawe do maan kaak kii gine. Kar gay, nu rakaado gine pa. Ansi-ak, nu indacin do saan ta elindi di. Nun Pool, ki iban kadar nu za6

ko ho ɲu obintu daɲaayne do bi ka Iisa Masi. ¹⁰ Kar din gay, nu indacin do bi ka Onezim kaak ar ron ka adir do daɲaayner-anja. ¹¹ Awalle, ɲa baljin gine riy samaane, kar din gay, ɲa obte wer seerte. ¹² Naar-ak, nu ɲaamaajinga, ɲaar kaak nu elgig min do adir.

¹³ Ka seener, nun goy do daɲaayner do bi ka Kabarre ta Gala. Nu raka ɲaa goye in nunu a ɲaan gaayindu do wiktin taat ki ginno. ¹⁴ Kar gay, nu gediraado gine maan bal kaawon, asaan nun asiraacinno, illa in niyin ta meenjin.

¹⁵ Tuuliy Bun imilig Onezim min do pisinjin do wiktin sood di, kar din gay, ɲaa yeepen ko, ɲaa goye tak-tak. ¹⁶ Dak talinjido pey ar berre. Naar pakgig ko berre serek, ɲaar sinjin do Iisa Masi. Nu elgig dakina, kar kin gay yaa elin pey paka. Kii elinji-ak asaan ɲa gem ar kinke ho asaan ɲa sinji oki do Iisa Masi.

¹⁷ Hadi, ya kin kat icintu ar royon, ya Onezim-ak ote, obig ar ɲa nun di. ¹⁸ Ya ɲa nigjin wala ya ki aadaag daana, diyduut do kaar. ¹⁹ Nun Pool ko siirjin kaawin-anju in pise ka meendu. Naan kappiye ay maan kaak ki giniiji do kaay ka Onezim. Kar gay, kinke sa, ki iban kadar nu aadaacin daana. Nu gaayinjin ki aamintu do Iisa Masi, taarat ko daanan. ²⁰ Gem kol sinji, in ele kaak ki elgig Rabbinte, nu raka ki ginin riy taat nu rakiy-anta. Ampa-ak, denrig gelbiner in sin ku Iisa Masi.

²¹ In siire kaak nu siiriijin-an, nu iban kadar kii gininti ho kii gine pak taar-anta oki. ²² Kar nu inda pey maan ka pey : kiidu bariye zuga, asaan nu iban kadar Bun yaa cokiyn indinjo. Naan imilin min do daɲaayner ho naako 6aawe.

Ooy ta ba aaro

²³ Epapraas sa, ɲu obig daɲaayne anne in nunu, asaan ɲa gaara kaaw ta Iisa Masi. Na ooyjin dakina. ²⁴ Eendu kuuk ni giniy riy ta Bunji, kun Maark, Aristaark, Demaas in Luk sa ooyjin dakina.

²⁵ Rabbinte Iisa Masi yaako barkiyinjo okinjo. Nu ooyko dakina.

Hebru Maktumne taat ɲu siirtu do gee ku Hebru Pile ka kaawor

Waan ibanno gem kaak siirit maktumne-anta. Kar gay, kaak siirta-an ibingig aadanna ku Greknar ho ɲa ibingig oki rakki rakki makaatamna ku Jamaw ta Awalle. Maktumne-an, ɲa siirit do Yuudinna kuuk aamin do Iisa Masi. Yuudinna-ak, ɲu kolaag oki a ɲu Hebru. Gee-ak oole nam daarin dakco ko sood di, ɲuu rasin imaanco asaan ɲu bal gase bilde kaak necgu. Ansii ko, ka siirit maktumne-an raka gaare bilde kaak ta6 ka Iisa Masi. Bildinji-ak a : Iisa, ɲaar keeji di mee satkiner do Jamaw ta Marbinto. ɲaar di kaak goy datik ta geemir in Bun ho ɲaa gedire ginin riy-anta asaan ɲaar di gemo ho Bun. Muutuy taat ka etor, taar satkin ta ta6 lote. Min taar-an, Bun rakaado pey satkine. Ansi-ak, ginte okinte kuuk num in Iisa, gii gedire sinje moota in Bun bal kolaw.

Bun kaaw in biy ka Ronji

¹ Awalle, in binka ku nabiinnar, Bun deesco kaawe do aginiyte in botilay dakina. ² Din gay, do wiktin ta ba aaro, ɲa kaawte lote in biy ka Ronji. In ɲaar ko, Bun kilgiyiit duniine in gamin okinco kuuk goy kuwa ho keder, ho ɲa rasijig okinco-an do pisinji. ³ In Ronj ɲaar-ak ko, gee taliy portikaw ta *darjin ta Bun di, ho in ɲaar ko, gee yaa ibinin Bun, ɲaar maman, asaan Ronj-ak ara ko ɲaar di tak. Gamin okinco kuuk kuwa ho keder-ak goy in gudurre ta kaawoy. Min ɲa piltu botol a gee yaa gine *cawar do unji ka Bun di, ɲa daktu goy ka samaaner do meeday ta ɲaar kaak gin gudurre pakgig gamin okinco. ⁴ Ampaa ko, Bun gaartu kadar Ronj-ak pakgig *dubal ku

Bun di serek. Do bi ɲaar-ak ko, ɲa diyiji oki sin kuuk pakgig kunco.

Ronj ka Bun di pakgig dubal ku Bun di

⁵ Ka seener, yiriy rakki, Bun bal kaawe do rakki min dubilji aman :

« Kinke-an ko Ronj du,
min yiriyta-an, ɲuu ibine kadar nun ko takko. »*

Ho ɲa bal kaawe tak-tak do bi ka rakki minnino aman :

« Nun, naa gine Tacco kanji

ho ɲaar gay yaa gine Ronj du kanto. »†

⁶ Kar gay, Ronj ka Bun di, ɲaar di kaaco ka gamin okinco.‡ Wiktin taat Bun rakiy ɲaamin Ronji do duniiner, ɲa kaawtu aman :

« Dubal ku Bun di okinco yaa abdiyinji. »§

⁷ Do bi ka dubilji-ak, Bun kaawtu aman :

« Dubal kunto, ɲuur ar usu

ho gay riyor kunto, ɲuur ar lesas ku aki. »*

⁸ Kar do Ronji gay, ɲa kaawji aman :

« Kinj kaak Bun, ki goy doo ka sees ka sultan.

Ki hokumiyaag gee in botol.

⁹ Ki el gamin kuuk in botilco

ho kuuk jookum gay, ki yilaagu.

Ampaa ko, kinj kaak Bun,

Takko Bun dobinjin a ki pakgig eenji

ho in sewe kaak ɲa etiliijin do kaan-ak,†

adin gintu portiko. »‡

¹⁰ Bun kaawtu pey aman :

« *Rabbine, do teesindi, ɲa kinjen di kilgiyig kida

ho samaan sa, ɲa kinjen di siyig in pisinjin.

¹¹ Gamin okinco kuuk ki kilgiytu-an yaa bire,

kar kinj gay goy doo.

Gamin kuuk ki kilgiytu-ak yaa zoode ar kesuun zoodiyo.

¹² Ar batik taat ɲu maliyiita, kii maliyin gamin-aku.

ɲu asiy makinco ar kaak gee makiy kesu-une.

Kar kinj gay makaado, ki goy uudinen di

* **1:5** Wer ka gase kaawor do Soom 2.7. † **1:5** Wer ka gase kaawor do 2 Samiyeel 7.14. ‡ **1:6** 'ɲaar di kaaco ka gamin okinco' : In kaaw ta Grek, ɲu kaawa a 'Ronji kaak ɲa weetu awalle'. Kar kaaw-an gay kaawdo kadar Bun gin koogin ku pey kuuk ɲa weeyig ba aaro. Ta kaawa a Iisa, ɲaar ar ronj kaak ɲu weetu awalle, asaan ɲaar di kaaco ka gamin okinco. § **1:6** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 32.43. * **1:7** Wer ka gase kaawor do Soom 104.4. † **1:9** 'sewe kaak ɲa etiliijin do kaan' : Do aadin ta Yuudinna, ya ɲu etila sewe do kaa ka gemor-ak gaara kadar ɲu darjiyaag sultan. ‡ **1:9** Wer ka gase kaawor do Soom 45.7-8. § **1:12** Wer ka gase kaawor do Soom 102.26-28.

ho menuwiñ gaasaado tak-tak. »§
 13 Yiriy rakki, Bun bal kaawe do rakki min dubilji aman :
 « As goy do meedar nam wiktin taat naaco gedire do adinen, njuu gine wer ka lee asinjin. »*
 14 Ka seener, *dubal ku Bun di okinco, nuur ruwwinnay kuuk gina riy do Bun di. Bun naamiig a njuu gaayin gee kuuk yaa gase jile.

2

Jile ka ta6 kaak Iisa iyiite

1 Do bi naar-ak, zeedinte gii obe tirit do kaaw taat gi dortu a gi jagaado min botol taat samaane. 2 Ka seener, kaaw taat *dubal ku Bun di iyiico do aginiyte, taar ic kat riyti. Naar kaak bal karmiyin kaaw-ata ho na aalta, na gasit tanji uudin ta niginji. 3 Ya nuur kuuk awalle bal karmiyin kaawo gasit tanco, maman gii imile kayte ya gi ginig bees jile kaak ta6-anka. Jile naar-ak, *Rabbin meenji ko gaarig awalle. Kar nuur kuuk cokiyig in denjinco gay diyte kadar kaaw-at ka seener. 4 Bun meenji gaay pey do kaawco in gamin kuuk na gintu do datikte : ay gamin kuuk ajbay, kuuk gaara gudurrey ho in bere ka Ruwwiner kaak Bun deediico ar kaak na rakiyo.

Iisa gaar botol ta jilindi

5 Ka seener, do bi ka duniin taat yaa ase taat gi kaawiy biti-an, Bun balco berin do pise ka dubilji. 6 Kar gay, nu siir do Kitamner aman :
 « Gem gay, naar waa kina, ki pakiriy kaaci ?
 Ron gemor gay, naar waa kina, ki taliy kaaci ?
 7 Do wiktin sood, ki ginig kapak nam dubal ku Bun di din sa pakgiga. Ki berji *darjine ho horoomin ar sultan ho gamin okinco, ki berjig do pisinji. »*
 Ya Bun berig gamin okinco do pisinji, naar-ak gaara kadar ginno yoo maanna kaak na balji berin do pisinji. Kar din gay, gi tallo misa kadar gamin okinco-an goy do pisinji. 9 Kar gay, maan kaak gii gedire ibine-ak,

naar ko anka : do wiktin sood, Iisa, Bun ginig kapak nam dubal ku Bun di din sa pakgiga. Kar din gay, nu berji darjine ho horoomin ar sultan, asaan na seet taabin ta muuti. Ansi-ak, in barkin ta Bun di, na icit muut do kaay do saan ta gee okinco.

10 Bun kilgiyig gamin okinco ho in naar ko, nu goyiyo. Bun raka iye gee dakina do darjiney ar kooginay in botol ta Iisa Masi. Ampaa ko, Bun gintu a Iisa, naar kaak yaa pile botol ta jile geemir, naa biren ja min do taabiner, kar kat, naa nece tak ar kaak Bun rakiyo. 11 Iisa ko pil botol a gee yaa gine *cawar do unji ka Bun di. Ampa-ak, Iisa ho in nuur kuuk cawar-aku, okinco, njuu gine ar gee kuuk tacco rakki. Do bi naar-ak ko, na kolaagu a sintar ho sokañ daggigdo. 12 Paa ko, na kaawtu do Bun di aman :
 « Naa kaawe do sintar do bi kanjin. Do wer kaak gee num dakina, naa ozilin sinjin. »†

13 Na kaawtu pey aman :
 « Nun, naa diye amaanner okintiti do Bun di. »‡
 Pey aman :
 « Nun ko anka in gee kuuk Bun beriidu ar kooginar. »§

14 Uudin taat koogin-an okinco, baarco ho zin kico, nuur ku geemir di, Iisa oki ic zi ar kanco ho goyinji sa ar ka geemir. Awalle, naar kaak gin gudurre ta muuti, naar *Seetanne. Kar Iisa gay, in muutuy, na imiliit gudurre ta Seetanner tak-tak 15 ho nuur kuuk do goyinco okinji, nu ar berrina asaan nu gina kolaw do muutat, na imiliit koluwco. 16 Asaan ka seener, asinji kaak do duniiner, na bal ase a naa gaaye dubal ku Bun di. Kar gay, na as gaaye tamba ta Ibraayim. 17 Do bi naar-ak ko, do ay maanna, illa naa are sintay. Ansii ko, naa kuuniye *mee satkiner ka tatko kaak tala amindaw ta geemir ho kaak gina riy ta Bun di in botilti. Ansi-ak, naa imilin zunuubinna ku geemir a naa amrin in Bun. 18 Uudin taat Iisa meenji seet taabine ta gecindi, na nec mogin* nuur kuuk goy do gecindi.

* 1:13 Wer ka gase kaawor do Soom 110.1. * 2:8 Wer ka gase kaawor do Soom 8.5-7. † 2:12 Wer ka gase kaawor do Soom 22.23. ‡ 2:13 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 8.17. § 2:13 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 8.18.
 * 2:18 'mogin' : Werin daarin, nu kaawa a 'sakuwin'.

3

Iisa pakgig Muusa

¹ Gem kol sinṭay, do saan taar-an, diyon pikirriko do Iisa Masi. Ka seener, ku kuu-niy gee ku Bunḍi ho na kolinḱo a ku baayiy goye ka samaaner. Dinḱ gay, pakironḱ do Iisa Masi, naar gay tabiriikar ka Bunḍi ho naar ko *mee satkiner ka tatko do imaan taat gi gaariyo. ² Awalle, uudin taat Muusa ginit riy taat gaara kadar Bunḱ nec amniyiḱji do geriy okinḱji, * Iisa oki gaar kadar Bunḱ kaak diyig do riyor-ak nec amniyiḱji. ³ Ka seener, ar kaak nu jaaliig sinḱ ku gem kaak pina gero pak ger meenḱji, Iisa oki, nuu jaalinḱ sinḱji kuwa pak Muusa. ⁴ Geray okinḱco gin gay piniḱco. Kar naar kaak pinig gamin okinḱco gay, na meenḱji Bunḱ. ⁵ Muusa gay, ka seener, naar nec a Bunḱ yaa amniyiḱji ar gay riyoy do *ger ka Bunḱ okinḱji. Riyoy-at ta gaare do geemir kaaw taat Bunḱ asiy kaawe neginda. ⁶ Kar Iisa Masi gay, naar nec a Bunḱ yaa amniyiḱji ar Ronḱ kaak goy do kaay ka ger ka Bunḱ. Kar geriy-ak gay, naar ginte, ya gi zeeda obe tirit do imaante ho do maan kaak gi eriyo. Maan kaak gi eriy-ak denḱraate gi kaawiy bal kolaw do unḱco ka geemir.

Jamiyne taat Bunḱ bertu do geenḱji

⁷ Do saan taar-an, uudin taat Ruwwin ta Bunḱ kaawiy aman :

« Yiriyta, ya ku cokiyaat gaay ta Bunḱ, »

⁸ dakonḱ tiriḱcodo denḱginko ar kaak aginiyko gintu do wiktin taat nu poociiga ho nu geciiḱ do goosiner.

⁹ Ka seener, Bunḱ kaaw a do menaw-ak, aginiyko talig gamin okinḱco kuuk nu gintu do elgin kuuk orok pood.

Kar inḱ taar-at oki, nu pociintu ho nu gecintu.

¹⁰ Ampaa ko, adir nigtu inḱ gee-aku ho nu kaawtu aman :

“ Gee-anḱ, pikirrico jaga jagen di.

Nu bal ibiniḱ maan kaak nu eriy minninco.

¹¹ Ansii ko, inḱ adir ka nige-ak, nu togiltu aman :

“ Nu unḱaado tak-tak do wer ka jamiyner kaak nu siyiico ! ” »†

¹² Gem kol sinṭay, goyonḱ godom, paa waan minninko adiy yaa gine pondiko nam na aaminiydo ho naaji newse kop do Bunḱ kaak goy mento. ¹³ Kar gay, kun kawta, iskiguwonḱ zinḱkiko. Ansii kat, yoo waan minninko, rasiydo zinḱkay a zunuu-binna yaa caaciyiḱji ho kaay yaa gine bombo. Ginguwonḱ pa do wiktin taat kaaw taat a « Yiriyta » goy tiya misa. ¹⁴ Ka seener, ya gi oba tirit yoo gaasuwa do imaan taat gi gastu, naar-ak, gi geenḱji ku Iisa Masi ko.

¹⁵ Ansii ko, nu siirtu do Kitamner aman : « Yiriyta, ya ku cokiyaat gaay ta Bunḱ, dakonḱ tiriḱcodo denḱginko

ar kaak aginiyko poocitu kaawoy. »‡

¹⁶ Naar-ak, nuur kuuk cokiyit gaay-ata ho poocit kaawoy, nu kunḱ waa ? Nu gee okinḱco kuuk Muusa imiltu min darre ta Meser.

¹⁷ Do elgin kuuk orok pood, Bunḱ, adiy nigtu-ak inḱ kunḱ waa ? Adiy nig inḱ nuur okinḱco kuuk gin zunuu-binna ho mat do goosiner.

¹⁸ Do wiktin taat Bunḱ togiltu aman : « Nu unḱaado tak-tak do wer ka jamiyner-ak », na togil do kunḱ waa ? Na togil do nuur okinḱco kuuk poocit kaawoy. ¹⁹ Ansii ko, gi ibintu kadar gee-ak bal unḱe do wer ka jamiyner-aka, asaan nu pooc aamniye do Bunḱ.

4

¹ Bunḱ kaaw a naa pile botol do geemir nuu unḱe do jamiyner-ata. Ho kaawoy-at, taar tiya yoo yiriyta. Ampa-ak, zeedinte a minninko, yoo waanna goyaado kaak yaa pakire a na as ba aaro ho na gediraado unḱe do wer-aka. ² Asaan gi dorit kabarre ta samaane taat kaawa do bi ka jamiyner-at ar kaak awalle nuur oki doriit do goosiner. Kar loconḱ gay, kabarre-at uc usu asaan nu bal ooyin inḱ imaan. ³ Kar ginte kuuk aamin gay, gii unḱe do jamiyner-ata. Do bi ka jamiyner-at, Bunḱ kaaw aman :

« Inḱ adir ka nige-ak, nu togiltu aman :

“ Nu unḱaado tak-tak do wer ka jamiyner kaak nu siyiico ! ”* »

* 3:2 ‘do geriy okinḱji’ : Ger ka Bunḱ okinḱji, anne-anḱ kaawa do bi ka gee ku Bunḱ okinḱco do wiktin ta nabi Muusa.

† 3:11 Wer ka gase kaawor do Soom 95.7-11. ‡ 3:15 Wer ka gase kaawor do Soom 95.7-8. * 4:3 Wer ka gase kaawor do Soom 95.11.

Kar sando, min Buñ gaasiit riyoy ta kiliiginer, wer ka jamiyner-ak, ñaar goy ko. ⁴ Ka seener, do bi ka yiriy ta peesirin̄kar, wer rakki do Kitamner ñu kaaw aman : « Buñ gaasit riyoy okintit in̄ mena bijigiy. Do yiriy ta peesirin̄kar gay, ña jammiytu. »† ⁵ Pey do wer kaak gi garkiyiy diñka-añka, Buñ kaaw aman : « Ñu un̄jaado tak-tak do wer ka jamiyner kaak nu siyiico. »‡ ⁶ Ñuur kuuk awalle dorit kabarre taat samaan-at baltu un̄je do wer jamiyner-ak, asaan ñu pood karmiyin̄ Buñ. Kar gay, goy gee kuuk yaa gedire un̄je do wer-aka. ⁷ Ansii ko, Buñ diytu pey wiktin taat gee yaa un̄je do wer-aka ho ñu koliit a « Yiriyta ». Do bi ñaar-ak ko, do Kitamner, Buñ kaawtu in̄ biy ka Dawuud aman :

« Yiriyta, ya ku cokiyaat gaay ta Buñdi, dakon̄ tiriñcodó den̄ginko. »§

⁸ Zer, ya ka seener, Zoozuwe iyii aginiyte bal kaawo do wer ka jamiyner-ak*, min taar-an, Buñ kaawaado pey do bi ka yiriy ta pey. ⁹ Ampaa ko, ar kaak Buñ jammiytu min do riyoy ta kiliiginer in̄ yiriy ta peesirin̄kar, botol ta jamiyner ar taar-an goya do gee ku Buñdi oki. ¹⁰ Ka seener, gem kaak un̄je do wer ka jamiyner kaak Buñ siytu-ak, ñaa jamiye min do riyoy ar Buñ jammiytu min tan̄ji. ¹¹ Ansi-ak, zeedinte gii un̄je do wer ka jamiyner-aka. Gininte in̄ ay botol pa waan minninte yaa aade ta aginiyte kuuk tar zin̄kico do wiktin taat ñu poodtu karmiyin̄ Buñ.

¹² Ka seener, kaaw ta Buñdi, taar ar maan kaak goy mento ho ta gina riyti in̄ gudurre. Ta ar *seepin kaak bin̄kay paad pakgig paade ka ay seepine. Ta un̄ja do gemor nam ta deediig gelbine in̄ ruwwine ho ta kiliig ñaamiik ta kaasir in̄ loolo.† Pikirre in̄ kaawin kuuk goy do adiy ka gemor oki, ta bayniigu ya ñu samaane wala ñu samaanno. ¹³ Min gamin okiñco kuuk Buñ kilgiyту, ginno kaak cigil do un̄ji. Kar do un̄ji ka Buñdi, ñaar kaak gii ose bin̄kiten̄ gay, gamin okiñco-añ, ña ibingig rakki rakki ho ña talaagu warañ.

Iisa mee satkiner ka tatko

¹⁴ Min gi gin ko *mee satkiner ka tatik pakgig gay satkiner okiñco, ñaar-ak obinte bombo do imaante taat gi gaariyo. Mee satkiner-ak coon ka samaaner. Ñaar ko Iisa, Ron̄ ka Buñdi. ¹⁵ Ka seener, gi gin mee satkiner ka tatko kaak nec adiy yaa radin̄ji do wiktin taat gudurrite sooda. Asaan in̄ gece kaak ñu geciiiga, ña aawit taañin̄ okintit taat gi aawiyo, kar gay, ña bal gine zunuubinna kat bat. ¹⁶ Ñaar-ak, sin̄jinte moota bal kolaw do wer kaak Buñ hokumiyiy in̄ barkiney. Eden̄ ko, Buñ yaa tale aminduwte ho ñaate bere barkiney-ata. Ampaa kat, ñaate jorkinte do wiktin taat ya duniin̄ gasinte.

5

¹ Ka seener, ay mee satkiner ka tatko, ñu dobig min datik ta geemir a ñaa gine riy ta Buñdi do bi kañco. Riy-at, ñaa iye gamin ku berindi do Buñdi ho ñaaji gine satkine do bi ka zunuubinna ku geemir. ² Gay satkiner-ak nec tale amindaw ta ñuur kuuk ibanno maanna ho jagaw, asaan ñaar meen̄ji oki aawaat gudurrey sooda do gamin dakina. ³ Do saan ta gudurrey taat sood-ata, illa ñaa ginen̄ ja *satkin do zunuubinna ku meen̄ji, kar kat do ku geemir. ⁴ Waan gediraado darjiye ziy a ña mee satkiner ka tatko. Illa Buñ kat kola gemo a ñaa gine riy-ata ar awalle, ña koliig *Haruun.

⁵ Iisa Masi oki, ña meen̄jido kat darjiy ziy a ña *mee satkiner ka tatko. Kar gay, ña Buñ kat darjiyga, wiktin taat ña diyiji aman :

« Kin̄ke-añ ko Ron̄du, min yiriyta-añ, ñuu ibine kadar nun ko takko. »*

⁶ Do wer ka pey, ñu siir do Kitamner aman : « Kin̄ gay satkiner kaak goy doo ar Melkisedek. »†

⁷ Wiktin taat Iisa goyту do duniiner, ña inditu Buñ ho ña loklikiji in̄ koriya ho in̄ zulañ oki. Ña indiig ñaar kaak nec jilin̄ min do muuti ho do bi ka karaamin taat ña karmiyiig Buñ, Buñ cokiyyiig alin̄ji. ⁸ Ña

† 4:4 Wer ka gase kaawor do Zeneez 2.2. ‡ 4:5 Wer ka gase kaawor do Soom 95.11. § 4:7 Wer ka gase kaawor do Soom 95.7-8. * 4:8 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 31.7 ho Zoozuwe 22.4. † 4:12 'lolo' : Werin daarin, ñu kaawa a 'lando'. * 5:5 Wer ka gase kaawor do Soom 2.7. † 5:6 Wer ka gase kaawor do Soom 110.4.

Ronj ka Bunđi. Kar inj taar-ata oki, ɲa bilde karaamin inj botol ta taabiner. ⁹ Inj goyinji, wiktin taat ɲa nectu ko tak ar kaak Bun rakiyo, ɲa piltu botol a gee okinco kuuk icit kaawoy yaa gase jile kaak goy doo. ¹⁰ Bun diyig mee satkiner ka tatko ar kaak ɲa diyig Melkisedek-aka.

Obe kaak bombo do imaandi

¹¹ Do bi ɲaar-aɲ, ni gin kaawin dakina kuuk niiko kaawe. Kar gay, gaarinco yaa gine rada, asaan dinj, kayko icdo kodok. ¹² Wiktin-an nec ko zer kuu garkiye gee. Kar sando, illa ɲuuko garkiyinjo pey inj gamin ku melen do bi ka kaaw ta Bunđi. Kunjo-aɲ ar koogin kuuk siya misa buwa, yampa, ande, ku gediraado teenji. ¹³ ɲaar kaak siya buwa-ak, ɲaar ar mic kaak ibanno misa maan kaak samaane inj kaak samaanno. ¹⁴ Kar ande gay, ɲaar do gee kuuk aginda kuuk usin ko eerin gamin kuuk samaane inj kuuk samaanno, asaan taar ko taat ɲu gingiy do goyinco.

6

¹ ɲaar-ak, rasinten gamin kuuk melen do bi ka Iisa Masi ho newsinte do gamin kuuk kuuniy do gee kuuk aginda. Gi yeepaado pey do kuuk melen-aku. Gamin-ak, ɲuur ko anku : ibine ho rase ka nigindi kaak iya gee do muuti, ice ka imaan taat do Bunđi, ² bilde do bi ka batemdi*, inj lee ka pisindi, nooye ka gee kuuk mate ho seriin taat Bun asiy dukume do geemir. ³ Sinjinte inj unte ! ɲaar-aɲ ko maan kaak gii gine ya Bun pilte botol.

⁴ Pakironj do ɲuur kuuk yeep do goyinco kaak awalle. Awalle, Bun pilig odinco inj portikuwiy, ɲu aawit sellinkaw taat asa min kuwa ho ɲu gas Ruwwin ta Bunđi. ⁵ ɲu elit kaaw ta Bunđi inj galilti ho ɲu aawit gudurre ta goye ka marbinto kaak inj imaan. ⁶ Kar inj taar-an oki, ɲu yeep do goyinco kaak awalle. Gee-ak, gi gediraado pey iyinco ka seerinjar a ɲuu jipte goyinco. Ya ampa-ak, ar ɲuur maaniico doodaag pey Ronj ka Bunđi ka etor ho ɲu iyaaaji sokaɲ do unco ka geemir.

* **6:2** 'bilde do bi ka batemdi' : Kaaw-an, inj kaaw ta Grek, ta kaawa a 'bilde kaak do bi ay biyaw ta batemdi'. Wal ta raka kaawe do bi ka ay biyaw ka batem kaak kretiyenna giniyo, wal do bi ka ay ace ka abaadiner. † **6:14** Wer ka gase kaawor do Zenez 22.16-17.

⁷ Ka seener, morig kaak aay amay ho niyaaco gamin samaane do ɲuur kuuk gawnaaga-ak, Bun barkiyga. ⁸ Kar gay, morig kaak amil pompal kuuk gin jamay wala rapinga-ak, ɲa ginno paydiney. Dakji sood di, ɲuu muwinji ho ɲuuji diye ako a ɲuu idin tak-tak.

⁹ Gem kol sinjay, ya ni kaawa ampa oki, ni iban tak kadar botol taat ku ictu-an samaane. Taar ko taat iya gee do jilindi. ¹⁰ Ka seener, Bun, ɲaar ginno gamin kuuk bal botol. ɲa rawtaatdo riyko ho ele kaak ku gaartu inj sinji ho ku gaariy yoo dinja do geenji. ¹¹ Kar maan kaak ni rakiy minninkonj gay, illa kuu zeede kuu obin imaanko yoo do gaasuwar. Ampaa kat, maan kaak ku eriy inj imaanko yaa ase tak do weriy. ¹² Yampa, dakon ginenna zegilay. Kar gay, icon botol ta ɲuur kuuk aamine ho ica subirraw. Gee-ak gasaag maan kaak Bun kaawtu a ɲaaco bere.

Maan kaak Bun kaawtu a ɲaa bere do geenji

¹³ Ku iban kadar wiktin taat Bun kaawiji do Ibraayim a ɲaaji bere maanna, ɲa togiltu inj sinj ku meenji. ɲa togiltu inj sinji-ak asaan ginno waan kaak tatik pakgiga. ¹⁴ ɲa togiltu aman : « Ka seener, naan barkiye dakina ho naa wadirin kooginan. »† ¹⁵ Min Bun togiltu pa-ak, Ibraayim subirtu kee nam ɲa gasiig maan kaak Bun kaawiji. ¹⁶ Ka seener, ya gee togilaw-ak, ɲu togila inj maan kaak tatik pakgigu. Ya ɲu togila ampa-ak, kaaw matiyo, ginno pey yeepe ka aaro. ¹⁷ Ampaa ko, wiktin taat Bun kaawtu do Ibraayim-ak, ɲa raka gaare waran do ɲuur kuuk yaa gasin maan kaak ɲa kaawtu kadar ɲa welkaatdo kaawoy. Ansii ko, ɲa gaayitit do kaawoy inj togiliika. ¹⁸ Ka seener, maan kaak Bun kaawtu ho inj togiliikay, seerco makaado tak-tak, asaan ɲa gediraado raade. Ampa-ak, do ginte kuuk rasig gamin okinco a gii obe tirit do maan kaak Bun kaawtu ho gi eriy, kaaw-an yaate iskinte dakina. ¹⁹ Do ginte gay, maan kaak gi eriy-ak gaayaate

gi goyiy bombo ar dambi kaak awkidó tak-tak. Inj maan kaak gi eriy-ak, gi nec aade min dó maan kaak ar zimilla ho gii unje dó wer kaak Bun goyiyo[†], atta dó wer kaak *cawar aale. ²⁰ Dó wer kaak cawar aale-ak ko, Iisa ogiriite, na unjitu dó bi kante. Ampaa ko, Iisa, Bun diyig *mee satkiner ka tatko kaak goy doo, ar kaak awalle, na diyig Melkisedek-aka.

7

Melkisedek sultan ho gay satkiner

¹ Awalle, Melkisedek-ak, naar sultan ka Saleem ho na gay satkiner ka Bun ka kuwa. Yiriy rakki, wiktin taat Ibraayim nosiriico dó sultinnay daarin ho na yeepiy min dó gartar, Melkisedek naamiiga ho na barkiyiiga. ² Dó wer-ak, min gamin okinco kuuk Ibraayim gaamtu min dó gartar-ak, na beriji zakaane dó Melkisedek. Min gamin kuuk orok, na beriji rakki rakki. Melkisedek, naar sultan ka Saleem. Sin kuuk Melkisedek-ak kaawa a « sultan kaak hokumiya inj botol, » ho kuuk a sultan ka Saleem-ak gay kaawa a « sultan ka aapiyer ». ³ Melkisedek-ak, dó Kitamner, nu bal kaawe a na gin tacco wal yaaco wal aginiyji ku aginda. Nu bal kaawe dó bi ka weenji wala dó bi ka muutuy. Na ar Ronj ka Bunji, na gay satkiner kaak goy doo.

⁴ Talon ja, tatkaw ta Melkisedek ! Na gem tatik nam tatte Ibraayim din sa berji zakaaney min gamnay kuuk na gaamtu min dó gartar. ⁵ Ka seener, koogin ku Lebi, nuur kuuk gina riy ta gay satkiner, inj *gaanuun ka Bunji, nu gin botol ta ice zakaaner min dó sijtico, gee ku Israyeel. Kar sando, nuur oki min tamba ta Ibraayim. ⁶ Melkisedek, naar min caar ka Lebidó. Kar gay, inj taar-at oki, Ibraayim berji zakaane. Kar pey min kaatiya, Melkisedek barkiyiig Ibraayim kaak Bun kaawtu a naaji bere maanna-aka. ⁷ Kar sando, gee iban tak kadar waan kaak barkiya gem-ak, naar pakgig kaak na barkiyiyo. ⁸ Koogin ku *Lebi kuuk ica zakaane min dó sijtico-aku, nuur oki mata ar geen di. Kar Melkisedek

kaak Ibraayim berji zakaaney-ak gay, naar goy inj odinay ar kaak Kitamne kaawiyo. ⁹ Kooginay ku Lebi kuuk ica zakaan-aku, wiktin taat Ibraayim beriit zakaaney dó Melkisedek, ta ar tacco Lebi oki berit ko tanji inj pise ka Ibraayim. ¹⁰ Ibraayim-ak, naar min aginiyji ku aginda ku Lebi ho Lebi gay goy misa dó maasoy wiktin taat Melkisedek naamiiga.

¹¹ Wiktin taat Bun beriico gaanuun dó gee ku Israyeel, nu koogin ku Lebi kat asa gine riy ta gay satkiner. Kar ya botol kat goya taat koogin ku Lebi-ak yaa necin tak riy taat Bun rakiyo, maa di Bun naamiy gay satkiner ka pey ? Gay satkiner ka pey-ak, naar aaddó botol ta *Haruun ar koogin ku Lebi, kar gay, na aada botol ta Melkisedek. ¹² Kar ya nu makaag gay satkiner inj kaak aada botol ta pey-ak, gaanuun oki, illa nuu makinji. ¹³ Ya ni kaawa ampa-ak, ni kaawa dó bi ka *Rabbinte. Kar naar gay min caar ka Lebidó, na min caar ka pey. Caar naar-ak, yiriy rakki, waanco bal gine riy ta gay satkiner. ¹⁴ Gee okinco iban kadar Rabbinte, naar min caar ka Zuuda. Dó bi ka caar naar-ak, yiriy rakki, Muusa bal kaawe a nu gina riy ta gay satkiner.

Gay satkiner kaak goy doo

¹⁵ Naar-an maan kaak gi talaag waran : gay satkiner kaak pey nu kaawiy-ak, naar ar Melkisedek. ¹⁶ Ya nu diyig gay satkiner, nu bal diyin dó saan ta gaanuun kaak kaawa dó bi ka tambaaco. Kar gay, nu diyig gay satkiner, illa inj gudurre ta goye kaak idaado tak-tak. ¹⁷ Ka seener, nu siir dó Kitamner aman :

« Kin gay satkiner kaak goy doo ar Melkisedek. » *

¹⁸ Ampa-ak, gaanuun kaak awalle, nu deeyiiga asaan na ginno gudurre ho na bal necin riyoy. ¹⁹ Ka seener, gaanuun ka Muusa bal nece iye gee a nuu nece tak ar taat Bun rakiyo. Kar din gay, nu gaarte maan ka erindi kaak samaan pak ka awalle ho maanna-ak gaayaate gi sinjiy moota inj Bun.

[†] 6:19 'maan kaak ar zimilla dó wer kaak Bun goyiyo' : Awalle, wiktin taat nu piniig ger ka Bunji, nu caaltu zimilla a nuu cigilin wer kaak cawar aale. Wiktin taat Iisa mattu ka etor, zimilla-ak eertu datko min kuwa yoo keder (Matiye 27.51). * 7:17 Wer ka gase kaawor dó Soom 110.4.

²⁰ Pakironj oki do togiliik ta Bunđi-ata. Gay satkiner ku awalle, nuur gin gay satkiner bal togiliik ar taar-anta. ²¹ Kar Iisa gay, nu diyiig gay satkiner in togiliika wiktin taat Bunj meenji togiliiji aman :
« Nun *Rabbin kat togile
ho nu yeepaado pey aaro :
kinj gay satkiner kaak goy doo. »†

²² Paa ko, in Iisa, gi iban tak kadar jamaw taat samaan pak ta awalle yaa ase do werti.

²³ Min kaatiya, gin maan ka pey : do jamaw taat awalle-at, gee dakina gin riy ta gay satkiner ho ay gem di rasiy do giji, asaan muut rasgigdo nuu ginin riyco doo.

²⁴ Kar Iisa gay, do bi ka goyinji ka gaasdo, naar gay satkiner kaak goy doo. ²⁵ Paa ko, nuur kuuk asa do Bunđi in sin kunjji, naa gedire jilin tak-tak. Ta kuuniyutu ampa-ak, asaan doo, na goy mento a naa inde Bunj do saan taŋco.

²⁶ Iisa kon di *mee satkiner ka tatik kaak kuuniyte. Naar goy *cawar, bal oorne do unji ka Bunđi. Na bal gine zunuubinna. Na goy serek min gay zunuubinnar ho Bunj coonig kuwa ka samaaner do wer kaak na goyiyo. ²⁷ Iisa, naar arro agindaw ku gay satkiner ku pey. Agindaw ku gay satkiner nuur-ak, kun kawta, illa nu gina ja *satkinkan do zunuubinna ku maaniico, kar kat, nu giniy do ku geemir. Kar Iisa gay, wiktin taat na bertu ziy satkine do bi kante, na ginit mena rakki di gaasiititi. ²⁸ Do gaanuun ka Muusa, nuur kuuk nu leeyig meennay ku satkiner ku aginda-ak, nuur gee kuuk ginno gudurre. Min gaanuun ka Muusa-ak, ta togiliik ta Bunđi kat as ba aaro. In togiliik-at, naar kaak na diytu doo mee satkiner ka tatko-ak, naar Ronji. Bunj ginig na necit tak riy taat Bunj rakiyo. Na necit mena rakki di gaasiititi.

8

Iisa mee satkinte ka tatiko

¹ Cokiyon, an baat ta kaawor : gi gin *mee satkiner ka tatko ar kaak gi kaawtu dak ko biy. Na daktu goy ka samaaner do meeday ta naar kaak gin gudurre pakgig gamin okinco. ² Do wiktin ta Muusa, nu siy *kuraarin ta Bunđi. Kar dinj gay, mee

satkiner ka tatko-ak gina riyoy do kuraarin ta ta6. Kuraarin taar-at, *Rabbin meenji kat siyta, yampa, nu geenno.

³ Ay mee satkiner ka tatko, nu diyig a naa iye gamin ku berindi do Bunđi ho naaji gine *satkine. Ampa-ak, kante oki, illa naa gine maan ka berindi. ⁴ Kar ya mee satkinte ka tatiko-ak kat goy do kidar, na ginaado tak-tak riy ta gay satkiner, asaan kuuk gina riy ta satkiner ar taat *gaanuun kaawtu-ak, nuur goy ko. ⁵ Ar gem taliy kelmoy do sawwapa, riy ta gay satkiner-ak sa, taar ar kelim ta riy ta ta6 nu giniy do wer kaak Bunj goyiyo. Naar-an ar maan kaak kuuniyji do Muusa do wiktin taat na siyiy kuraarin do Bunđi. Do wiktin taar-at, Bunj kaawji aman : « Ya ki siya kuraarne, zeedu kii siyin ar taat nu bayniiji ka dambar-aka. »* ⁶ Dinj gay, riy taat Bunj gaariiji do Iisa Masi-at, taar pakgit taat awalle serek. Kar jamaw taat nu diyig Iisa Masi datik ta geemir in Bunj gay, taar oki pakgit taat awalle serek. Asaan in jamaw-at, maan kaak Bunj kaawtu a naa gine pakgig naar kaak na kaawtu awalle do gaanuundi.

Jamaw ta awalle in ta marbinto

⁷ Ka seener, ya jamaw ta awalle-at kat necit ko riyti, maman Bunj yaa obe jamaw ta pey ? ⁸ Kar sando, Bunj leesco do geenji aman :

« Nun *Rabbin kat kaawaw :
do menaw kuuk yaa ase-aku,
naa obe jamaw ta marbinto
in gee ku Israyeel ho in ku Zuuda.

⁹ Jamaw taar-at arro taat nu obtu in aginiyco
wiktin taat nu imiliig min darre ta Meser
ho nu ogiriico.

Uudin taat nu bal karmiyin jamaw-ata,
nun Rabbin kat kaawaw, nun oki newsico
kopo.

¹⁰ Nu kaawa pey aman :

do jamaw taat naa obe in gee ku Israyeel-
an,

ya menaw nuur-ak bire,
naa unjin gaanuundu do kayco
ho naa diyin do gelbinco.

Naa gine Bunco
ho nuur gay yaa gine geendu.

† 7:21 Wer ka gase kaawor do Soom 110.4. * 8:5 Wer ka gase kaawor do Ekzood 25.40.

11 Yoo waan minninco ucaado inde giji wal sinji
a njaaji gaare botol taat njaan ibinindu.
Asaan okinco, nuun ibinindu,
min kuuk aginda yoo kuuk naada.
12 Naaco saamiyin niginco okinji
ho zunuubinnico gay, nu icaado pey bico
tak-tak. »†
13 Ya Buñ kolaat jamaw-at a ta marbinto,
njaar-ak, ar nja ginit taat awalle-at maan
kaak taay ko. Kar sando, maan kaak taaye
ho za6-ak, njaar baay gaay ko bire.

9

Abaadin ta awalle

1 Do jamaw ta awalle-at, Buñ ber *gaanuun kaak gaara maman gee yaa abdiyinji ho goy pey wer ka abaadiner kaak nu siytu. 2-3 Do wer ka abaadiner-ak, ta kuraarin taat dukum deelna seera in zimilla. Do deel taat bitta taat nu kolij « *wer kaak cawar », nu diy maan ka hadinner binjay peesira kuuk gin gindiski ho oba ako. Ta gin oki taabul kaak nu liyiy mappa kaak nu beriy satkin do Buñdi. Do deel taatta taat nu kolij « wer kaak cawar aale », 4 ta gin taabul ka daabner kaak nu onniy *dokkanne. Ta gin oki *sandumne taat gaara jamaw taat Buñ obtu in geenji. Sandumne-at, nu siyiit in atay ho aarti gay daabne. Do atti ka sandumne-at, nu diy parik ka daabner kaak gin tee kaak nu kolij « maan* » ho in kunjin ka *Haruun kaak imil booyaw. Nu lee pey tariñcilna kuuk Buñ siirtu gaanuunji ka jamaw ho nja berijiig do Muusa. 5 Do kaati ka sandumner, gin gamin seer kuuk nu siytu in daabne. Gamin-ak, ar *dubal ku Buñdi kuuk nu kolaag « seruubinna » ho nu gaara kadar Buñ goy do wer-aka. Kelim ta gezgirco gootaag kaati ka sandumne-ata.* Kar diñ gay, wiktin ginno taat naako osin kaawin-an rakki rakki.

6 Gamin okinco-an, nu leeyig in botilco do kuraarin taat nu siytu do Buñdi ho kun

kawta, gay satkiner unjigiy do wer ka bitta-aka a nuu gine riyco.† 7 Do deel taatta gay, illa mee satkiner kaak tatik di unja keeji, mena rakki di do elgol. Wiktin taat nja unja do wer-ak, illa nja iya baar kuuk nu gintu *satkin do Buñdi. Baar-ak, nja beriig do Buñdi do nige ka meenji ho in nige ka geemir kaak bal niyinco.‡ 8 In maanna-an, Ruwwin ta Buñdi gaariite kadar wiktin taat kuraarin taat nu siytu awalle goy misa, waan ginno botol taat nja unje do wer kaak *cawar aale kuwa ka samaaner. 9 Gamin-an gaara maan kaak kuuniya diñka : gee kuuk abdiyaag Buñ, nuur bera bere ho gina satkinkan do Buñdi. Kar gaminco-ak necaado ginin pikirrico tak ar taat Buñ rakiyo. 10 Gamin-ak, nuur ko kaawin kuuk do bi ka teendi ho ka seendi, in ay ace kaak nu aciyo. Kaawin-an, nuur do bi ka gamin kuuk gee talaagu di. Aadanna-ak, nuu goye kee nam wiktin taat Buñ asiy makin in kuuk marbintoŒ.

Masi ber ziy satkine do saan tante

11 Kar Iisa Masi gay bayin ar *mee satkiner ka tatko a njaate bere gamin kuuk samaane kuuk goy ko. Nja unje do kuraarin taat pakgit serek taar taat nu siytu keder ho taat nec tak ar taat Buñ rakiyo pakgita oki. Kuraarin taat nja unjitu-at, nu geenno kat siyta ho min gamin kuuk Buñ kilgiyitu do duniiner-an, taar ginno. 12 Masi unje mena rakki di do *wer kaak cawar aale-aka. Do wer-ak, nja bal iye baar ku awgir wala ku ajjalinnar a nja bere do Buñdi. Kar gay, nja ber baar ku meenji kuuk miñ do saan tante. Taar-an nec ko yaate jilinte tak-tak. 13 Do aadin ta *Yuudinnar, nu erga baar ku awgir in ku barkiydi do geemir a zin kico yaa gine cawar. Ampaa di, berka oki, nu eriita ho butti gay, nu kokiriy do geemir. Ya gamin-an kat nec giniñ zi ka gemor *cawar oki, 14 baar ku Iisa Masi gay pakgig serek ! Iisa Masi, in gudurre ta Ruwwin ta Buñdi taat goy doo, nja bertu ziy do Buñdi ar satkin taat nec tak ar taat Buñ rakiyo. Ampaa

† 8:12 Wer ka gase kaawor do Zeremi 31.31-34. * 9:5 'kaati ka sandumner' : Do aadin ta Yuudinnar, ay elgo, mee satkiner ka tatko unjigiy do wer kaak cawar aale-aka ho nja ergigiy baar do kaati ka sandumner-ata. Njaar-an maan kaak gaara kadar zunuubinna ku gee ku Israyeel, Buñ saamiycogu (Ekzood 25). † 9:6 Wer ka gase kaawor do Nombir 18.2-6. ‡ 9:7 Wer ka gase kaawor do Lebitik 16.2-34. Œ 9:10 'kuuk marbinto' : Anne-an kaawa do bi ka Jamaw ta marbinto taat Buñ obtu in gee in botol ta Iisa Masi.

ko, in baariy, pikirrite yaa gine cawar min gamin kuuk iya gee do muuti. Ansii kat, gii nece gine riy do Bunj kaak goy mento.

Jamaw taat Bunj duuntu in baar

¹⁵ Iisa Masi, do jamaw ta marbinto-at, naar ko goy datik ta geemir in Bunj. Na goy datikco a nuur kuuk Bunj koltu-ak yaa gase haginco min gamin kuuk Bunj kaawtu a naaco bere do geenji. Gamin-ak, nuur goy doo. Gee-ak gin botol taat nuu gasin haginco-at do saan ta muut ta Iisa. Asaan in muutuy-at ko, na jiliig gee min do niginco kaak nu nigtu do jamaw ta awalle. ¹⁶ Ya waan kat siirig malley okinji do katkitdi, wiktin taat nu raka deedin do kooginay-ak, illa nuu ibine ja kadar na mat ka seener. ¹⁷ Ka seener, maan kaak nu siirtu do katkitdi-ak, nu deedaagdo ya meenji goy misa in odinay, illa ya na mat ja. ¹⁸ Ansii ko, jamaw ta awalle ictu riyti-ak, illa in baar kuuk nu ergiy-aku. ¹⁹ Ka seener, wiktin taat awalle Muusa uctu do unco ka geemir, na garkiy cog ja ay maan kaak Bunj rakiy nuu gine. Min na garkiy coga, na ictu baar ku ajjalinnar in ku awgir, amay, law ku dindiko ho leeg ta pompil kaak nu koliig Isoop. Kar na ergiico baar do gee okinco ho na ergiitit oki do maktumne taat na siirig gaanuun-aka. ²⁰ Wiktin taat na ergiico, na kaawiy aman : « Nuur-an baar kuuk gaara jamaw taat Bunj obtu in kunjo a kuu karmiyinti. »* ²¹ Min Muusa ergitu baar do geemir ho do maktumner-at, na ergitu pey do kuraarin taat nu siytu do Bunji ho do gamin ku abaadiner okinco. ²² Ka seener, gaanuun kaawa a anuwco ta gamnar giniy *cawar-ak, illa in baar ja. Ansi-ak, bal mine ka baarir, yoo waan gasaado saamiye ka zunuubinnay.

Satkin ta Iisa Masi sooya zunuubinna

²³ Gamin kuuk goy do kuraarin taat nu siytu do Bunji kuuniytu *cawar-ak, illa in *satkine. Kar gay, ar taat gi kaawtu ko, gamin-ak, nuur ar kellam ku gamin kuuk goy kuwa-aku. Ya gamin kuuk keder kat kuuniy cawar-ak illa in satkin ja, maanico gamin kuuk kuwan gay yaa kuuniye cawar-ak, illa in satkin taat samaan pak

satkinkan kuuk nu giniy keder-aku. ²⁴ Ka seener, *Masi bal unje do kuraarin taat geen di siytu, taat ar kelim ta wer kaak kuwa-aka. Kar gay, na unje do taar ta ta6 kuwa-ata ho din na goyiy do unji ka Bunji do bi kante. ²⁵ Awalle, ay elgo, mee satkiner ka tatko unjigiy do wer kaak cawar aale in baar ku mallel. Kar Masi gay, tanji paado. Na bal unje ka samaaner dees dakina a naa bere ziy satkine. ²⁶ Yampa, ta-an na taa6iy taa6in ta muuti dees dakina min kilgiye ka duniiner. Ya ta6 gay, do wiktin ta ba aaro, na bayin mena rakki di a naa sooyin zunuubinna ku geemir in satkiney. ²⁷ Bunj gintu a gee okinco yaa mate mena rakki di, kar kat, naaco dukume seriine. ²⁸ Ampaa ko, Iisa Masi oki bertu ziy satkine mena rakki di a naa sooyin zunuubinna ku gee dakina. Wiktin taat naa bayne ka seerin kar, na asaado pey sooyin zunuubinna ku geemir, naa ase a naa jilin nuur kuuk eraaga.

10

Satkin ta Iisa Masi taat mena rakki di

¹ Ka seener, *gaanuun ka Muusa, naar ar kelimco di ta gamin kuuk yaa ase neginda. Kar gay, na arro sawa-sawa in gamin okinco kuuk goy kuwa-aku. Ampa-ak, ya gee gina *satkinkan nuur-ak di elgin in elgina, nuur kuuk bariya botol a nuu sinje moota in Bunj-ak, gaanuun necaado tuk, naa giniinco nuu nece tak ar taat Bunj rakiyo. ² Yampa, ya satkinkan-ak nec ko nuu kuuniye *cawar do unji ka Bunji-ak, nuu ibinin cawirkuwco ho nuu rasiin satkinkan-aku. ³ Ka seener gay, satkinkan-ak, illa nu iyaag gee ay elgo, nu moyig zunuubinnico. ⁴ Asaan baar ku awgir in ku barkiydi, nuur bal gine gudurre tak-tak taat nuu ace zunuubinna.

⁵ Do saan taar-an ko, wiktin taat Iisa Masi rakiy ase do duniiner, na kaawiji do Bunji aman :

« Ki bal rake a nuun gine satkine wala nuun iye bere,

kar gay, ki pinig zir.

⁶ Ki aacaydo in satkin ta mallel taat nu eriyjin wala in satkinkan kuuk nu gintu do bi ka zunuubinnico.

* 9:20 Wer ka gase kaawor do Ekzood 24.8.

7 Hiyya, nu kaawtu aman :

“ Bunḡdu ! Nun ko-aṅka.

Nu as gine maan kaak ki rakiyo.

Hii, nu as ar kaak ṅu siirtu ḡo bir ḡo Kitam-
ner. ” »*

8 Do wer-ak, ṅa teestu ja kaawe aman : «
Ki bal rake a ṅuun gine satkinkan, ṅuun
iye bere, ṅuun ere malle, ṅuun bere satkine
ḡo bi ka zunuubinnar. Kiṅ gay bal aaciye
iṅ gamin-aṅku. » Kar sando, gaanuun ka
Muusa kaaw a ṅuu giniṅ gamin-aṅ okiṅco.
9 Kar ba aaro, *Masi kaawtu pey aman : «
Bunḡdu ! Nun ko aṅka. Nu as gine maan
kaak ki rakiyo. » Wiktin taat ṅa kaawtu pa-
ak, ṅa as deen satkinkan kuuk awalle ho
ṅaa maṅ iṅ taṅji. 10 Ansii ko, iṅ niyin taat
Bun ictu, Iisa Masi bertu ziy satkine mena
rakki di gaasiititi a ṅaa aciṅ zunuubinnite,
gii gine cawar ḡo unji.

11 Kun kawta, gay satkiner ku *Yuudin-
nar okiṅco gingiy riyco iṅ ka peyiṅco.
ṅu gingiy satkinkan ṅuur-ak di doo. Kar
satkinkan-ak gay gedarro tak-tak imiliṅ
zunuubinna ku geemir. 12 Kar Iisa Masi
gay, satkiney taṅji, taar mena rakki di
gaasiititi ho ta goy doo. Min ṅa berig ziy
satkin ḡo zunuubinna ku geemir, ṅa daktu
diy baay ka samaaner ḡo meeday ta Bunḡdi.
13 Diṅ ṅa yoka a Bun yaaco nosire ḡo adiney,
ṅuu gine wer ka lee asiṅji.† 14 Ampaa ko, iṅ
satkiney taat mena rakki di-at, ṅa gintu a
ṅuur kuuk ṅa ginaag cawar-ak yaa nece tak
ḡo werco doo.

15 Taar-an ko taat Ruwwin ta Bunḡdi oki
kaawiite. Ta teestu ja kaawe aman :

16 « *Rabbin Bun kaaw aman :

“ Ya menaw ṅuur-ak bire, naa obe jamaw iṅ
ṅuura.

Do jamaw-at, naa unjiṅ gaanuundu ḡo
kayco

ho naa diyin ḡo gelbinco. ”

17 ṅa gaaytu pey aman :

“ Naaco saamiyiṅ nigiṅco okiṅji

ho zunuubinnico gay, nu icaaḡo pey bico
tak-tak. ” ‡ »

18 Ka seener, ya zunuubinnico kat ṅu
saamiycogu, satkinkan bal gine pey
galilco.

Diye ka gelbiner iṅ Bun

19 Ampa-ak, gem kol siṅtay, iṅ baar ku
Iisa kuuk ṅa bertu satkin-ak, gi gin botol
taat gii unje ḡo wer kaak *cawar aale-aka.

20 Iṅ ziy ka meenji, ṅa pilte botol taat gii
aade min ḡo maan kaak ar zimilla kuuk
gootig wer kaak cawar aale-aka. Botol taat
ṅa piltu-at, taar marbinto ho ta bera goye
kaak taḡ. 21 Ansi-ak, gi gin *mee satkiner
ka tatko kaak tala ḡo kaay ka *ger ka
Bunḡdi kaak kuwa ka samaaner. 22 Ampa-
ak, siṅjinte moota ḡo unji ka Bunḡdi iṅ gel-
bin rakki bal kolaw ḡo saan ta imaante.
Siṅjinte iṅ gelbin kaak ac min pikirre taat
jookumo ho iṅ ziṅka kuuk ac iṅ amay kuuk
cawar. 23 Obinte tirit ḡo maan kaak gi eriy
iṅ imaante ho gi gaariy-aka, asaan Bun
necaat tak taat ṅa kaawtu. 24 Bariyinte
botol taat gii iskiṅuwe ziṅkite a gii elṅuwe
benannite ho gii giṅuwe gamin kuuk
samaane. 25 Numinte kaak gi ṅumgiy-aṅ,
dakinte rasiṅjiḡo ar gee daariṅ rasiyo. Kar
gay, iskiṅte ziṅkite ḡo imaan ho gininte
gaay iṅ gaayo, asaan ku iban ko kadar yiriy
ta *Rabbiner, taar gaay ko.

26 Ya waan ibingit seen ta Bunḡdi kat
ṅa wakila gine zunuubinna iṅ niyiney,
ginno pey satkin ta saamiye zunuubinnar.

27 Waanna-ak, taat ḡakji-at, illa ṅaa ere iṅ
kolaw yiriy taat Bun yaa ḡukume seriine.
Yiriy taar-at, ak taat girzaṅ-at yaa idiṅ jot,
ṅuur kuuk newsiji kop ḡo Bunḡdi. 28 Naar
kaak nepidiḡ *gaanuun kaak Muusa siirtu,
ṅuu deenji bal kaawo ya saadinna seer
wal subba goya. § 29 Kar ḡo taṅkoṅ gay,
naar kaak yilaag Roṅ ka Bunḡdi, kaak talaag
baar ku Iisa ar ṅu maan kaak maala ho
kaak ginaat bees Ruwwin ta Bunḡdi taat
bera barkine, ku pakarro kadar taṅji-at
yaa gine raḡ paka wal maman ? Baar
ku Iisa, ṅu ṅuur ḡo di baar ku jamaw ta
marbinto kuuk ginig gee cawar-aku ? 30 Ka
seener, gi ibingig naar kaak kaaw aman :
« ṅa nun meendu kat yaa yeepin taat ṅu
nigtu. ṅa nun meendu kat yaa kappiyin
kaaco ḡo taat ṅu gintu. »* Kar ṅa diytu pey
aman : « *Rabbin Bun yaa ḡukume seriin

* 10:7 Wer ka gase kaawor ḡo Soom 40.7-9. † 10:13 Wer ka gase kaawor ḡo Soom 110.1. ‡ 10:17 Wer ka gase
kaawor ḡo Jereemi 31.33-34. § 10:28 Wer ka gase kaawor ḡo Deteronoom 17.6. * 10:30 Wer ka gase kaawor
ḡo Deteronoom 32.35.

do geenji. »† 31 Radji aale do naar kaak gal do pise ka Bunj kaak goy mento !

32 Kar gay pakironj do goyinjko kaak awalle wiktin taat Bunj piliig kayko. Do menaw nuur-ak, gee taabiyyinjko dakina ho inj taabin taat ginko dakin-at oki, kunj gay subire. 33 Werin daarin, nu warinjko ho nu taabiyyinjko do unco ka geemir. Kar werin daarin gay, ku galiy uciy inj nuur kuuk nu taabiyaag pa. 34 Ka seener gay, taabin ta nuur kuuk nu taabiyaag do danjaayner, ku aawaat do zinjiko ho wiktin taat nu sokiig gaminko, ku rascog inj aditko kuuk portiko. Aditko portik-ak asaan ku ibin kadar ku gin gamin kuuk samaan paka ho kuuk yaa taaye doo. 35 Ampa-ak, maan kaak ku eriy inj imaan-ak, dakonj rasiinjido. Asaan inj naar ko, kuu gasin haginko dakina. 36 Ya ku raka necin taat Bunj rakiyo ho kuu gasin maan kaak na kaawtu a naako bere-ak, illa kuu ice subirraw ho kuu goye bombo.

37 Kitamne kaaw aman :

« Pey dak mena sood di, sood tak-tak‡, ek di, naar kaak yaa ase-ak, yaa ase.

Na taayaado.

38 Gem kaak jaawa untu inj botol yaa goye do saan ta imaanji.

Kar naar kaak yeepa aar gay, adir ginaado gal inj naara. »§

39 Do tantej gay, gi attanno inj gee kuuk yeepa aaro ho baayiy tare zinjiko-aku. Kar gay, gi atta inj nuur kuuk diya gelbinco inj Bunj a nuu gase jile.

11

Imaan ta gee ku awalle

1 Inj botol ta imaan, gi gin ko maan kaak gi eriyo ho gi ibinig ko tak maan kaak gee talgigdo. 2 Do bi ka imaanco ta gee ku awalle ko, Bunj gaartu kadar adiy portik inj nuura.

3 Inj imaan ko, gi ibintu waranj kadar Bunj kilgiyig gamin okinco kuuk goy kuwa ho keder inj kaawoy. Ampaa ko, gi ibintu kadar gamin okinco kuuk gee talaagu asa min nuur kuuk gee talgigdo.

4 Inj imaan, Abeel bertu *satkin do Bunji taat pakgit ta Kayen. Do saan ta imaanji-at

ko, Bunj meenji ooyit satkiney ho na taliig a na goy inj botol do unji. Abeel, naar mate. Kar do bi ka imaanji taat na gintu-at, na kaawaate yoo dinjka.

5 Inj imaan, wiktin taat Henok goyiy inj odinay, Bunj cooniig kuwa inj naara. Ampaa ko, na pakiig min do muuti. Yoo waan sa bal gasinji, asaan na diyiig do serpey. Ka seener, min Bunj bal coonin misa, Kitamne kaaw a Bunj, adiy portik inj naara.*

6 Yampa, Bunj, adiy ginaado portik inj gem kaak ginno imaan. Ka seener gay, naar kaak raka sinje moota inj Bunj, illa naa ooye kadar Bunj goya ho kadar naaco gaarin selinjuwiy do nuur kuuk bariyaaga.

7 Inj imaan, Nowe iciig taaye ka Bunji do maan kaak yaa ase neginda ho kaak gee talgigdo misa. Ampaa ko, na siytu markab tatko a naa jilin geenji ku geriy. Inj maan kaak na gintu, na gaartu kadar gee ku duniiner, nuur jookumo. Ho inj botol ta imaanji, Bunj taliig a na gem kaak goy inj botol do unji.

8 Inj imaan, Ibraayim iciit kaaw ta Bunji wiktin taat na koliiga. Na uctu min darrey ho na deettu do darre taat Bunj kaawtu a naaji bere. Kar do deetinji, na ibanno wer kaak na baayiy. 9 Inj imaan, Ibraayim daktu goy ar awraatince do darre taat Bunj kaawtu a naaji bere. Na daktu goy do kuraarner. Isaaka inj Yakuub oki atta inj Ibraayim do maan kaak Bunj kaawtu a naaji bere-aka ho nuur sa goy inj kuraarnay di ar Ibraayim. 10 Kar Ibraayim gay era geeger kaak Bunj meenji pakirtu do piniinji ho na meenji Bunj kat kaak yaa piniinji. Geeger-ak bombo ho eezaado tak-tak.

11 Inj imaan, Zaara daaciy ta Ibraayim, ya ta mogina ho ta zaabe oki, ta weetu ho ta gintu atan geemir. Ta weetu-ak, asaan ta amniy tak-tak inj naar kaak kaawit kaawata. 12 Ansii ko, min gem rakki kaak zab ko tak-tak amiltu tamba dakina ar kaalna wal ar yir kaak do bi ka barrer ho gem gedarro osinji.

13 Gee-ak okinco obit imaan bombo yoo muutco. Kar gay, gamin kuuk Bunj kaawiico-ak, nu bal talin nu as do werco.

† 10:30 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 32.36. ‡ 10:37 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 26.10. § 10:38 Wer ka gase kaawor do Habakuuk 2.3-4. * 11:5 Wer ka gase kaawor do Zeneez 5.24.

Kar gay, ta ar ɲu talig ko gamin-ak min serek ho ginco gala. Paa ko, ɲu ibintu kadar ɲu goy ar awraatinna ho marti do duniiner. ¹⁴ Kar ya ɲu kaawa pa-ak gaara waraɲ kadar ɲu bariya darre ta maaniico. ¹⁵ Darre taat ɲu bariyy-at, ta darre taat ɲu rastudo-ata. Yampa, ta-aɲ ɲu yeepe. ¹⁶ Kar gay, darre taat ɲu bariyy-at, ta darre ta taɓ taat goy ka samaaner. Do bi ɲaar-ak ko, Buɲ ginno sokaɲ taat ɲu kolin a ɲa « Buɲco ».

¹⁷ In imaan, Ibraayim berig ronji satkin do Buɲdi wiktin taat Buɲ rakiy tale baay. In maan kaak awalle Buɲ kaawiji a ɲaaji gine oki, Ibraayim ooytu berin ronji kaak danjiro†. ¹⁸ Ka seener gay, min awalle, Buɲ kaawji aman : « In ronji Isaaka kat, baan yaa miine in koogina ar kaak nu kaawijin. » † ¹⁹ Kar Ibraayim gay pakirtu kadar Buɲ gin gudurre taat ɲaa nooye gem min do muuti. Do saan taar-an ko, Buɲ berijiig ronji ar ɲa yeejjig min do muuti.

²⁰ In imaan, Isaaka barkiyiig Yakuub in Ezaayu do bi ka maan kaak yaa ase neginda.

²¹ In imaan, Yakuub, do wiktin taat menuwiyy gaay gaase, ɲa barkiyiig kooginay ku Yuusup rakki rakki. Min ɲa barkiygu, ɲa denjirtu in donkiloy ho ɲa ontu abdiye Buɲ.

²² In imaan, Yuusup, do wiktin ta ɲa rakiy mate, ɲa kaawtu a gee ku Israyeel asa amile min darre ta Meser. Kar ɲa bertu izinne do maan kaak ɲuu gine in kaasiy. §

²³ In imaan, min Muusa ɲu weeyiiga, aginiyyi cigiliig nam koyin subba. ɲu gintu pa-ak, asaan ɲu tal samaanuwiy ho ɲu bal gine kolaw do taat sultan kaawtu.

²⁴ In imaan, min Muusa gin ko tatiko, ɲa rakaado a ɲuu kolin pey a ɲa ronji ka romoy ta Sultan ka Meser. ²⁵ ɲa icit taabin in gee ku Buɲdi. ɲa tal kadar taabin-at guna min galal ta duniiner taat do menuwir di ho taat iyaag gee do zunuubinnar. ²⁶ Kar do ta Muusa gay, ɲa icit taabine ar taat Iisa Masi asiy aawe ho ɲa talaat ar maan kaak pakgig malle ka Meser serek. Asaan ka seener, ɲa tala maan kaak Buɲ asiji bere neginda.

²⁷ In imaan, Muusa amiltu min Meser ho ɲa baltu gine kolaw do dapinco ta sultan. ɲa peytu bombo ar gem kaak talaag Buɲ kaak gee talgigdo. ²⁸ In imaanji, Muusa iidiyutu iidin ta *Paakdi ho ɲa kaawiico do gee ku Israyeel a ɲuu ooye baar do botilay ku geriyco. Ampaa kat, *dubil ka Buɲdi gay dee geemir baltu deen awaw ku miday ku gee ku Israyeel.

²⁹ In imaan, gee ku Israyeel aaliig barre ka Dindiko bal boose ka asinco. Kar min gee ku Meser raka aalen gay, amay teeyig okinco.

³⁰ In imaan, durdurre ka geeger ka Zeriko eeztu. Gee ku Israyeel jarbig* geeger-ak mena bijigiy, kar yiriy ta peesirin kar gay, wiktin taat ɲu jarbiy-ak, durdurre-ak eeztu dizic. ³¹ In imaan, azbinca rakki sinti Raab baltu mate in ɲuur kuuk newsiji kop do Buɲdi, asaan ta obig samaane ɲuur kuuk gee ku Israyeel ɲaamtu a ɲuu tale baat ta darrico.

³² Naa kaawe pey maa ? Wiktin ginno taat naako ose rakki rakki do bi ka Zedeyon, Baraak, Somsom, Zepte, Dawuud, Samiyeel ho nabiinna daarin oki. ³³ ɲuur oki, in imaan taat ɲu gintu, ɲu ictu darrinay, ɲu hokumiyiy in botol, ɲu gasit taat Buɲ kaawtu a ɲaaco bere ho ɲu sokumiig binjico ku boornar. ³⁴ ɲu deet ak ta oba bilim-bilim, ɲu waal min aside ka *seepiner, ya gudurricco arme oki, ɲu gas gudurre min do Buɲdi, ɲu gintu gee kuuk sinco alaw do gartar nam ɲu atik askirna dakina ku darrinay ku pey. ³⁵ In imaan, daad gasiig pey geenco kuuk mate do wiktin taat ɲu nooytu.

Kar daarin gay, ɲu gaarcot ko gaare nam ɲu mattu. Ya waan raka jilinco oki, ɲu pocaw, asaan ɲu raka gase maan kaak taɓ paka. Maanna-ak, ɲaar ko nooye kaak Buɲ asiy nooyinco. ³⁶ Pey daarin, ɲu ajimiyig ko ajimiye ho ɲu koocig in kordinco, kar daarin, ɲu duunig in jinzirre ho ɲu unjiig danjaayne. ³⁷ Pey daarin, ɲu zeerig in dambay nam ɲu deeyiigu, daarin, ɲu gerkidig gerkide nam ɲu dukumiig seera, ho daarin gay, ɲu deeyig in seepine.

† 11:17 'dangiro' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'kida di' wal 'rakki di'. † 11:18 Wer ka gase kaawor do Zeneez 21.12.

§ 11:22 Wer ka gase do Zeneez 50.24-25. * 11:30 'jarbe' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'kaare'.

Pey daarin bal gine geray, nu jaawa anne anne, kesuun teeco saaro nam nu duuna zamam ku awgir di. Gee-ak pokirna tak-tak, nu taabiyaagu ho nu gaaraacot ko gaare. ³⁸ Gee nuur-ak, sellinkuwco dakina nam duniin sa bal nece ooyinco ! Nu jaawa anne-anne do kalaaner, ka dambiniidi, do girpinyidi† ho do biddindi.

³⁹ Gee-ak, okinco, in imaanco taat ajbiyig Bun-ak oki, nu bal gasin maan kaak na kaawtu a naaco bere. ⁴⁰ Ka seener, Bun siyaate maan kaak samaan aale pakgig gamin okinco. Na raka a gee-ak yaa nece tak ar kaak na rakiyo. Kar gay, nu gedi-raado nece tak bal ginte.

12

Diye ka gelbiner in Iisa

¹ Talon ja imaan ta gee kuuk gi kaawtu dak ko bico-anku ! Nuur ar saadonna kuuk leyinte datko. Saadinnuwco-at, nu gaaraat in goyinco kaak samaane do botol ta imaandi. Do saan taar-an gay, rason gamin okinco kuuk todaate sinje do goyinte kaak do botol ta Bundi. Rason oki zunuubinna kuuk daanaate melen paa di ho zeedinte do gad kuuk Bun kaawiite. ² Pakirinte doo do Iisa, naar kaak durcit baat ta barar ta imaante ho kaak yaa ginti taa nece do werti. Ka seener, galal taat naa aawe do gaasindi-at, na ibinit min awalle. Gee talaat muut ta ka etor ar maan ka soka. Kar Iisa gay isgig do tuk. Ampaa ko, na ooyit muut-ata. Kar din gay, na diy baay do meeday ta Bundi, wer kaak Bun hokumiyo.

³ Talon ja maman Iisa ictu subirraw wiktin taat gay zunuubinnar taabiyaiga. Ampa-ak, zeedon ku rasiydo taabin yaa patiyee kayko nam imaanko yaa oole. ⁴ Asaan do taasinikiko taat ku taasiy in zunuubinna, ku bal taasiye misa yoo do muuti. ⁵ Ku rawtig ko taaye kaak Bun taayinco ar na taaya kooginay-aka walla ? Na taayinco aman :

« Gem kol ronji, ya *Rabbin diyaacin do botildi,

dak talinjidó taayinji-ak ar maan ka maala.

Ya na leesaajin oki, zinkan yaa oolenno.

⁶ Asaan naar kaak Rabbin diyiy do botildi-ak,

naar ko kaak na elgiyo

ho naar kaak na taabiyy-ak,

naar ko kaak na taliy ar ronji. »*

⁷ Icon subirraw do taabinko, asaan in taar ko, Bun diyiko do botildi ar kooginay. Yampa, na maa micir kaak tacco diyigig do do botildi ? ⁸ Ya Bun diyigikonno do botildi ar kaak gee okinco gingiy do kooginco, naar-ak gaara kadam ku kooginaydo, ku buumina.

⁹ Okinte, gi gin aginiyte kuuk weente. Nu diyaate do botildi ho gi karmiyaagu. Ya nuur din sa gi karmiyaagu, Tatte Bun ka kuwan gay, illa gii karmiyinji pak nuura. Paa kat, gii gase goye kaak ta. ¹⁰ Aginiyte diyaate do botildi do menuwir di ar taat nu rakiyo. Kar Bun gay diyaate do botildi a naate gaayinte gii kuuniye *cawar ar naara.

¹¹ Ka seener, ya nu diyaate do botildi, do wiktin taar-at awgitenno gala, illa ta rada adi. Kar ba aar gay, nuur kuuk nu diyig do botildi-ak gasiig maan kaak aadaag diye kaak do botildi-aka. Maanna-ak, naar ko weye ka gelbiner do bi ka *goye kaak in botol do unji ka Bundi.

Taayiika in mino

¹² Do saan taar-an ko, gem kol sintay, paanon kocingilinko kuuk oolaako ho denon gipiyko kuuk aziraw-aku.

¹³ Jaawon do botilay kuuk dalan a naar kaak oygaw, asinji bodiniydo, illa gay, naa gase aapiy ta ziy.

¹⁴ Zeedon kuu goye do aapiyer in gee okinco ho goyon goye kaak *cawar do unji ka Bundi. Naar kaak goydo ampa-ak talaagdo Rabbin Bun tak-tak. ¹⁵ Yaman, ginon yoo waan minninko yaa newsenno kop do barkin ta Bundi. Zeedon a maan yaa amilenno min do gelbinko ar et kaak caariy diya gee. Ya maan kaak samaanno-an amil minninko, naa barjile gee nam anuwko, naako niginco. ¹⁶ Ginon a waan minninko goyido kaak yaa baaye munjam

† 11:38 'do girpinyidi' : Werin daarin, nu kaawa a 'do pugurumnyidi'. * 12:6 Wer ka gase kaawor do Proberb 3.11-12.

ho kaak yaa kanje in gamin ku Bunji. Dakon gineno ar Ezaayu kaak berit aawnuwiy† do sinji do bi ka teendi di. 17 Ku iban kadar ba aaro, na bariytu botol taat tacco yaaji yeepin barkin taat nu beriy do aawo-ata, kar tacco gay pooce. In alinji, na loklikiji do tacco a wal naaji gedire din ga, kar gay, na bal gedire newsin gelbin ka tacco.

18 Kar kun gay, wiktin taat ku sinjitu moota in Bun, ta arro wiktin taat gee ku Israyeel sinjitu do damba Sinayi taat nec nuu wakinti. Do wiktin taat ku sinjitu-ak, ginno ak taat oba jilik-jilik, ginno uc pondiko, ginno gondikaw taat dulum ho ginno kurumbiin gidi-gidi-gidi. 19 Ku bal dore ale ka perner wala gaay ta Bunji. Kar gee ku Israyeel gay, min nu doriit gaayay, kolaw obiigu ho nu marmiltu a naaco kaawenno pey maan kaawra. 20 Nu marmiltu ampa-ak, asaan kaaw taat nu dortu-at patiy kayco. Kaaw-at aman : « Ya waan kaak wakit damba-an, nuu zeerin in dambay, nuu deenji ya na malle oki. » † 21 Gamin okinco kuuk Bun gaariico-ak isco kolaw aale nam meenji Muusa oki kaawtu aman : « Kolaw unjidu nam nu aziraw. » §

22 Kar kun gay sinje moota in damba taat nu kolyi *Siyon ho in geeger ka Bun kaak goy mento. Geeger-ak, ta Zeruzaleem taat goy kuwa ka samaaner do wer kaak *dubal ku Bunji num dil-dil in galal. 23 Ku sinje moota do wer kaak gee dakina kuuk aamine numtu, nuur kuuk nu siirig ko sinco do maktumne taat goy kuwa. Gee kuuk aamin-ak, ay gem di ar aaw ka Bunji. Ku sinje moota in Bun, naar kaak gay dukume seriiner do gee okinco, ho moota pey in gee kuuk goy goye kaak in botiliy ho mat taaye. Gee-ak, din nu ginig nam nu neciit tak taat Bun rakiyo. 24 Ku sinje moota in Iisa. Do jamaw ta marbinto, naar ko goy datik ta geemir in Bun. Ku sinje moota in baariy kuuk min ka etor. Baariy-ak pakgig

ku Abeel serek.*

25 Yaman, laan denginko samaane kuu cokiyn naar kaak kaawaako ! Ka seener, gee ku Israyeel pociig naar kaak minaagu keder ho nu bal pake min do seriiner. Kar ginton gay, ya gi newsaaji kop do naar kaak kaawaate min kuwa ka samaaner, tante-at yaa gine maman ? 26 Naar kaak gaayay azirig kid awalle-ak, din gay, na kaawaate pey aman : « Do menaw kuuk yaa ase, nu aziraagdo kid keeji di, kar gay, naa azirin pey kida in samaane oki. » † 27 Kaaw taat a « naa azire pey-at » gay gaara waran kadar gamin kuuk Bun kilgiytu ho kuuk yaa azire yaa sawle, illa nuur kuuk yaa dak-ak, kuuk azarro. 28 *Meennaw taat Bun yaate bere-an, waan gediraado azirinti. Do saan taar-an ko, delinte barkin do Bunji ho abdiyintenga in kolaw ho in horoomine ar taat na rakiyo. 29 Yampa, ya gi ginno ampa-ak, Bunte, naar nec yaate idinte ar ak taat tiyaw.

13

Goye kaak Bun rakiyo

1 Elguwon ziniko ar sinja kuuk tacco rakki. 2 Dakon rawtenno obe ka martir. Ka seener, in obe ka martir-ak, gee daarin ob *dubal ku Bunji ho nu ibingigdo. 3 Pakiron do gee kuuk nu obtu danaayne ho ginon ar kunjo oki, nu obinjo in nuura. Pakiron do gee kuuk nu taabiyaagu, ho kun oki, ginon ar nu taabiyaako.

4 Gee okinco, illa nuu bere horoomin do obindi. Do nuur kuuk ob gay, nu kaawaaco, illa nuu karmiyin obinco, nuu kokinenno kara. Yampa, Bun asaaco dukume seriin do gee okinco kuuk baaya munjam ho do nuur kuuk kokina daadi wal miday kara.

5 Do goyinjo, dakon elenno gurus aale. Hamdiyon in maan kaak ku gintu di. Asaan Bun meenji kaaw aman : « Nu rasaacinno keejin ho nu newsaajinno kop

† 12:16 'berjit aawnuwiy' : Do aadin ta Yuudinnar, aawo gasa barkin dakina min do tacco pakgig sinjay. ‡ 12:20

Wer ka gase kaawor do Ekzood 19.12-13, Deteronoom 5.23-25. § 12:21 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 9.19.

* 12:24 'Baariy-ak pakgig ku Abeel serek' : Baar ku Abeel, nuur ku kayar, asaan wiktin taat Kayen deeyiiga, Bun kaaw a baariy koola min keder a nu asa kappiyin kayay (Zenecz 4.10). Kar baar ku Iisa gay, nuur ku jilindi, asaan in muutuy taat ka etor, ya gem kaak aamin loci yaa gase jile. † 12:26 Wer ka gase kaawor do Aaze 2.6. * 13:5 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 31.6,8, Zoozuwe 1.5.

tak-tak. »* 6 Do saan taar-an ko, nii kaawe bal kolaw aman :

« *Rabbin Bun ko kaak gaayaanu.

Nu ginaado kolaw tak-tak.

Gem in odinay seer ar kunto di,

njaan ginin maman ? »†

7 Pakronco do aginduwko kuuk gaarkon kaaw ta Bun di. Talon ja maman nu goytu nam nu mattu ho icon imaan taŋco. 8 Iisa Masi makaado tak-tak, wala din ka, wala wiktin taat bire, wala taat yaa ase neginda. 9 Yaman, dakoŋ rasenno zin kiko nuuko jagin ko in ay filde kaak arro in imaanko. Ka seener gay, maan kaak samaan-ak, illa gelbinte yaa denre in barkin ta Bun di. Yampa, nu denraado in *gaanuun kaak kaawa do bi ka teendi. Gaanuun ar njaaran bal gaayinco in maanna nuur kuuk aadaaga.

10 Ka seener, gi gin wer ka satkiner. Kar gay, maan kaak nu bertu *satkin do wer-ak, gay satkiner ku *Yuudinnar ginno botol taat nuu teenji. 11 Ya ta6 gay, baar ku mallel kuuk nu bertu satkin do bi ka zunuubinnico-ak, mee satkiner kaak tatik iyiig do *wer kaak cawar. Kar kumco gay, nu eriig kara do kalaaner. 12 Ampaa ko, Iisa oki mattu kara min geeger ka Zeruzaleem a gee yaa kuuniye *cawar in baar ku meenji. 13 Ansi-ak, ginte oki amilinte kara do wer kaak na goyiyo ho ooyinten yile kaak gee yaate yilinte ar njaara. 14 Asaan din gi ginno wer ka goyindi kaak yaa taaye doo. Kar gay, gi bariya ka neginda. 15 In Iisa Masi ko, gi abdiyiy Bun ho gi oziliy sinji. Ampa-ak, gi bera doo satkin ta oziliikar do Bun di. 16 Dakoŋ rawtenno gine ka sellinkaw ho in gaay ta zin kiko. Asaan satkinkan nuur-an kat aawaaji gala do Bun di.

17 Karmiyon aginduwko ho onon unco. Ka seener, nuur di tala kaako doo ho neginda Bun asa indinco. Ginon a nuu gaasin riyco in galal bal niize. Yampa, ya nu niizaw-ak, kuu uce maala.

Inde ka Bun di

18 Gem kol sinjay, indiguwonni Bun. Ni iban do kayni kadar gelbinni *cawar,

† 13:6 Wer ka gase kaawor do Soom 118.6.

asaan do goyinni, ni ic niyin taat nii gin-guwe taat samaane ay wiktine. 19 Maan kaak paka nu rakiy minninko-ak, illa kudu inde Bun a njaadu pile botol naako yeepe kodok.

20 Bun kaak iya aapiye nooyig *Rabbinte Iisa min do muuti ho na gintu gay gooyindi kaak tatiko. In baariy kuuk mine, na duuniit jamaw taat Bun obtu in gee ho ta dukumaado tak-tak. 21 Bun yaako bere gudurre kuu gine ay riy taat kuuniy in niyiney. In botol ta Iisa Masi, njaate gaayinte gi necin ay maan kaak na rakiyo. Locin di *darjine elgin in elgina ! *Aamin.

Ooy ta ba aaro

22 Gem kol sinjay, kaawin kuuk nu naamiiko a naako iskin ko-an, obon samaane do aditko in subirraw. Asaan maktumner-an, taar kaawinti sood di. 23 Nu minaako kadar sinje Timote, nu imilig min danaayne. Ya na as kodok-ak, niiko baawe seertini.

24 Ooyonco dakina do aginduwko okinco ho do gee ku Bun di okinco. Nuur kuuk goy Itali oki ooyko dakina.

25 Barkin ta Bun di yaa goye in kun ko okin ko ! Nu ooyko dakina.

Zaak Maktumne taat Zaak siirtu Pile ka kaawor

Maktumne-an, ɲa Zaak kat siirit ɔo kretiyenna kuuk goy ɔo ay wero, ya ɲu Yuudinna wal Yuudinnado. ɲa taayaag maajirɲay ku Iisa okiɲco ɔo goyiɲco kaak ɲuu goyguwe kun kawta. Taayinji daarin, ɲa diy odoy ɔo gay gamnar. ɲa kaawa a gem kaak gin imaan ka seener, ɲu ibiniig min ɔo riy ta samaane taat ɲa giniyo. Kar ya riyoy samaanno gay, imaanji turro imaan ta ta6.

Ooy ta awalle

¹ ɲa nun Zaak, gay riyor ka Bunɔi ho ka *Rabbin Iisa Masi kat siiraat maktumne-anta. Nu ooyaako dakina, kun gee ku Bunɔi kuuk totir ɔo adiy ka kidar okinji*.

Ibine kaak Bunɔi beriyo

² Gem kol sintay, ɔo ay taabine, aaciyon dakina. ³ Asaan ku iban kadar ya ku kondira in imaan ɔo ay taabiner, kuu kuu-niye gee kuuk gin subirraw. ⁴ Kar zeedon kuu ice subirraw gaay in gaayo nam kuu nece tak ar taat Bunɔi rakiyo, bal oorne, ɔo unji ka Bunɔi ho imaanko sa, maan ar-maatido pey.

Inde ka ilimdi min ɔo Bunɔi

⁵ Ya minninko, gin gem kaak ilimji arme, illa ɲaa inde Bunɔi ho Bunɔi yaaji berinti. Asaan in sellin kuwiy, Bunɔi gina oyaw ɔo gee okiɲco bal kaawo. ⁶ Kar gay, illa gem-ak yaa inde in imaan, bal ose ka adir. Asaan gem kaak adiy osaw-ak, ɲaar ar amay ku barrer kuuk us yanɲaag meeda ɲugila. ⁷ Gem ta ɲaar-ak, ɲa diyenno kaay a Rabbin Bunɔi yaaji bere maanna. ⁸ Asaan adiy seer ho ɔo ay maan kaak ɲa rakiy gine, ɲa obgijido tirit.

Pokiriɲce in gay gamnar

⁹ Sin kaak pokiriɲce, illa ɲaa aaciye asaan Bunɔi jaalig sinji kuwa ¹⁰ ho ɲaar kaak gay gamnar oki, illa ɲaa aaciye asaan

Bunɔi cillig sinji. Ar booyaw kuuk salla ɔo kalaaner, gay gamnar sa taayaado. ¹¹ Tapar kuuk booye-ak, ya pat coke, ta giniy tongo ho tapar-ak aayiyo. Ya ɲu aaye, booyaw-ak solliyo ho samaanuwo rawtiyo. Paa ko, gay gamnar-ak asiy mate wiktin taat ɲa gina riyoy di.

Taabine in gece ka gemor

¹² Galal ɔo ɲaar kaak obit imaanji bombo ɔo taabiner. Asaan wiktin taat taabin-at gaase, ɲaa gase hagin taat ɲuu bere ɔo ɲuur kuuk nosire. Hagin-at, taar goye ka gaasdo kaak Bunɔi kaawtu a ɲaaco bere ɔo ɲuur kuuk elgiga.

¹³ Ya gelbin ka gemor ɲaamaag ɔo zunuubinnar, ɲa diyenno aman : « Bunɔi kat ɲaamintu ɔo zunuubinnar. » Asaan Bunɔi gediraado ɲaame gemo ɲaa gine maan kaak samaanno ho ɲaar meenji sa, waan gediraado ɲaaminji. ¹⁴ Kar gem kaak raka gine zunuubinna gay, taar niyin ta meenji di ɲaamig ɲa giniy taat samaanno ho ɲa galiy ɔo zunuubinnar. ¹⁵ Niyin taat samaanno taat goy ɔo gelbiner, taar ar daatik taat iciy adi ho ta wiyo. Ampaa di oki, niyin-at wiyiy zunuubinna. Kar wiktin taat zunuubinna-ak nec ɔo werco, ɲu iy muutu.

¹⁶ Gem kol sintay, dakoɲ rasenno zin kiko ɲuuko caaciyin ko. ¹⁷ Ay bere kaak samaane ho ay maan kaak nec tak ar kaak Bunɔi rakiyo, Bunɔi kat beraatenɲu. Gamin-an asa min Bunɔi kaak kilgiyig pato, koye in kaalna. Yiriyo maka in aando, kar Bunɔi gay makdo ho ɲa rasitenno ɔo gondikor ar kaak pat gingiyo. ¹⁸ In niyin ta meenji ho in kaawoy taat ka seener, Bunɔi beriite goye ka marbinto, paa kat, gii gine awallico min gamin okiɲco kuuk ɲa kilgiyitu.

Cokiye in karmiye ka kaaw ta Bunɔi

¹⁹ Gem kol sintay, moyon ɔo kaaw taat naako kaawe-anta : ya waan kaawaako, laan den ginko samaane kuu cokiye kaawoy, ho ya ku raka kaawe, pakiron ja kayco ho dakoɲ dapiɲguwenno kodok. ²⁰ Asaan gem kaak dapiɲe, ɲaar ginno maan kaak

* **1:1** 'gee ku Bunɔi kuuk totir ɔo adiy ka kidar okinji' : 'Do Kitamne taat in kaaw ta Grek, ɲu kaawa a 'tamba ta Israyeel taat orok in seera'. ɲuur ko gee ku Bunɔi. Kar gay, anne-an, tamba ta Israyeel taat orok in seer-at gaara gee okiɲco kuuk aamin ɔo Iisa Masi ɔo wiktin ta Zaak.

in botiliy do unji ka Bun̄di. ²¹ Do bi n̄aar-an̄, rason̄ gamin̄ okīn̄co kuuk jookumo ho in̄ kuuk nigaako do unji ka Bun̄di. Kar in̄ dalullaw, obon kaaw taat Bun̄ diytu do gelbinko, asaan ta nec yaako jilin̄ko.

²² Ya ku cokiya kaaw ta Bun̄di, dakon̄ cokiyyenno maalan di, kar gay ginon̄ ar taat ta kaawtu. Yampa, ku tara zin̄kiko ku maaniikon di. ²³ Asaan n̄aar kaak cokiyaat kaaw ta Bun̄di ho ginno ar kaak ta kaawtu-ak, n̄aar ar gem kaak tala wijeeneey ta meen̄ji do sawwapa. ²⁴ Min n̄a talta, n̄a deetiyo ho kodok di n̄a rawtiita. ²⁵ Kar gay, gem kaak bariya baay ta *gaanuun ka Bun̄di kaak imilaag zunuubinnite kuuk ginaate berrina, n̄a rasaagdo tak-tak. N̄a rawtaagdo kodok maan kaak n̄a cokiyytu ho n̄a gina ar taat gaanuun-ak kaawtu. Gem n̄aar-ak, Bun̄ yaa barkiyyin̄ji do ay maan maan kaak giniyo.

²⁶ Ya waan pakira a n̄a gay abaadiner, ho biy gay, n̄a gedirgijido, n̄a tara ziy ka meen̄ji ho abaadiney sa uc usu. ²⁷ Abaadin taat tāb ho taat bal oorin do unji ka Tatte Bun̄, taar ko tale do kaaco ka gollina in̄ murgilgal kuuk goy do taabiner†, ho taar ko ta gooye zin̄kar min gamin̄ okīn̄co kuuk nigaate do duniiner-anta.

2

Eere ka geemir n̄aar samaanno

¹ Gem kol sin̄tay, dakon̄ eerguwīncodo gee, asaan ta bal kuuniye in̄ imaanko taat in̄ *Rabbinte Iisa Masi, n̄aar gay *darjiner. ² Cokiyyon̄, gin kaaw rakki taat diya a ku num do wer rakki ho gee seer kat as do wer-aka. Ka rakki gay gamnar kaak is kesuune taat samaane, ho do kormoy oki, n̄a is korkid* ka daabner. Kar ka rakki gay, pokirin̄ce kaak is kesuun taat tiziw-tiziw. ³ Wiktin taat gay gamnar-ak un̄je, ku uciy ku ooyiiji, kar ku kaawiji aman : « Gem kol sin̄te, as goy anne, wer-an̄ kat kan̄jin̄. » Kar gay, wiktin taat pokirin̄ce-ak un̄je, ku talaag paa di ho ku kaawiji aman : « Kin̄ke-an̄ pey in̄ ka asin̄ji di wal baa goy keder anner di ! » ⁴ Ya ku gina ansi-ak, ku

eera zin̄kiko ho ku tala gee ar gay dukume seriiner kuuk aditco pondiko.

⁵ Gem kol sin̄tay, cokiyyon̄ samaane ! N̄uur kuuk gee talaag ar n̄u pokirna, Bun̄ gay dobig a n̄uu gine imaan dakina. Ampa-ak, n̄uu goye ar gay gamnar do un̄ji ho n̄aaco berin̄ haginco taat n̄a kaawtu a n̄aa bere do n̄uur kuuk elgiga. Hagin-ak, n̄aa un̄je kaak do *Meennuwiy. ⁶ Kar kun̄ gay, ku talaag pokirna-an̄ ar maan kaak maala ! Yaman pakiron̄, n̄uur kuuk taabiyaako ho kuuk sakkiyaako, n̄uur-ak kun̄ waa ? N̄uur gay gamnar-ak doo ko, wal maman ? ⁷ N̄u n̄uur di pey kuuk waraag sin̄ ku tāb kuuk Bun̄ diyiiko.

⁸ Ka seener gay, ya ku aada *gaanuun ka Meennaw ta Bun̄di ar kaak Kitamne kaawiy aman : « Kii elin̄ giji ar zin̄ ka meen̄jin̄ »,† n̄aar-ak, ku gina samaane. ⁹ Kar gay, ya ku eera gee, ku gina zunuubinna ho gaanuun-an̄ yaako gagire asaan ku nepidga. ¹⁰ Ka seener, gem kaak karmiyaag gaanuun okin̄ji, kar ka rakki di, n̄a nepidga, ar n̄a nepidig ko okin̄ji. ¹¹ Do gaanuun-ak, Bun̄ kaaw aman : « Kun̄ miday, dakon̄ kokinenno daad kara, ho kun̄ daad oki, dakon̄ kokinenno miday kara »‡, ho n̄a kaaw pey aman : « Dakon̄ deenno gee. »§ Ansi-ak, ya waan gooya ziy min do bariye ka daatir wala ka midir, kar n̄a dee gemo, n̄aar-ak, n̄a bal karmiyin̄ gaanuun. ¹² Ampa-ak, do ay kaaw taat ku kaawiy ho ay maan kaak ku giniyo, ginon̄ ar gee kuuk iban kadar Bun̄ yaaco dukume seriine in̄ gaanuun kaak imilaate min do zunuubinna kuuk ginaate berrina. ¹³ Ka seener, gem kaak tallo amindaw ta een̄ji, Bun̄ talaajido amindaw ya n̄a dukumaaji seriine. Kar n̄aar kaak tala amindaw ta een̄ji gay, n̄aa nosire wiktin ta seriiner.

Imaan in̄ riyti

¹⁴ Gem kol sin̄tay, ya waan kaawa a n̄a gin imaan, kar n̄a gaarro imaanji in̄ riyti gay, galilti maa ? Imaan taar-an̄ yaa jilin̄ji walla ? Ha'a, taa uce maalan di. ¹⁵ Cokiyyon̄, gin kaaw rakki taat diya a kuu gin sin̄ta

† 1:27 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 1.17. * 2:2 'korkid' : Werin daarin̄, n̄u kaawa a 'garaarin̄ce'. † 2:8 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.18. ‡ 2:11 Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.14, Deteronoom 5.18. § 2:11 Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.13, Deteronoom 5.17.

kuuk arumco tee in jise. ¹⁶ Ya ɲu ɓaawko oce ho ku ɲaamiigu aman : « Baan kate, Bun yaako bere maan kaak ku rakiyo. » Ya ku balco bere maanna, ansi-ak, galilti maa ? ¹⁷ Ampaa ko, in imaan oki. Ya ta keetit di ho bal riyti, taar us maalan di.

¹⁸ Gem rakki yaa kaawe aman : « Daarin gin imaan, kar daarin gay gin riy taat samaane. » Kar nun gay yaaji telke aman : « Gaarduut imaanji taat goy bal riyti tare ! Kar nun gay, naan gaare tanto in riyti taat samaane. » ¹⁹ Ki aamin kadar Bun ɲaar rakki di. ɲaar-ak samaane ! Aaridna oki aamina pa, nam kelimco amila min kolaw. ²⁰ Kin kaak kaan bombo-anƙa ! Ki raka tale maan kaak gaara a imaan taat bal riyti uca maala-anta walla ? ²¹ Kaawor ja, maman Bun taliig tatte Ibraayim a ɲa goy in botol do unji ? ɲa taliig a ɲa goy in botol do unji-ak wiktin taat Ibraayim ooytu berin ronji Isaaka satkine. ²² Tal kate, imaanji ɓaa sawa in riy taat samaane ɲa giniyo. In riy taat ɲa giniy-at ko, imaanji nectu tak in taat Bun rakiyo. ²³ Maanna-ak astu do botiliy ar taat Kitamne kaawtu aman : « Ibraayim, ɲaar diy gelbiney in Bun. Do bi ka imaanji-at ko, Bun taliig a ɲa goy in botol do unji. »* Paa ko, Bun koliig a ɲa royay.† ²⁴ Ku iban kadar Bun talgido gemo a ɲa goy in botol do unji in imaan keetit di, kar gay, ɲa talaat oki riyoy taat gaara imaanji.

²⁵ Pakirinte oki do geem rakki sinti Raab. Taar gay azbinca min awalle. Kar gay, do bi ka riy taat samaane ta gintu, Bun talit a ta goy in botol do unji. Riyti-ak, ta obiig samaane ɲuur kuuk gee ku Israyeel tabirtu‡, ho do deetinco, ta ɲolpiig in botol ta pey.

²⁶ Ka seener gay, gem kaak siikamno, ɲaar mate. Ho imaan taat bal riyti, taar oki mate.

3

Gedire do leaser

¹ Gem kol sintay, riy ta bilde geemir-an, gee dakina yaa bariyintido. Asaan ku iban kadar nin kuuk bilda gee-an, seriin tani yaani gine rad paka. ² Kar gay, okinte, gi

niga di do gamin dakina. Ya gem kaak gedirji do biy, ɲaar-ak nec tak ar kaak Bun rakiyo ho ɲa gedirji do ziy okinji. ³ Ya gi isaaco layumnay do pisiydi, gi gediriy joominco ho aaniyinco in botol taat gi rakiyo. ⁴ Pakiron pey do markab kaak tatiko. ɲu duunaaji zimilla kuwa ho us tongo kat akilaaga. Kar gay, ɲaar kaak suugiyaaga-ak aaniyiig wer kaak ɲa rakiyo in et kapak di ar denko. Markab-ak tatko ho et gay kapak di. ⁵ Lees ta gemor oki pa. Min do zi ka gemor, taar kapak, kar ya ta osa gay, taa gedire gine gamin kuuk gidim.

Pakiron do kan ka aki kaak nec erin et okinji kaak do kalaaner. ⁶ Leese, taar ar ako ho min loti ko amiliy kaawin dakina kuuk jookumo. Taar min gamin kuuk Bun leetu do zi ka gemor ho ta nigaag zi okinji. Leese, taar ar ak taat amila min ba oole ho taat eraag goyinte tak-tak. ⁷ Ku iban kadar gee nec iye kayco ku ay biyaw ta kumnar : ku yeero, kuuk zewaw, kuuk poypiyaw ho kuuk goy do amiydi. Ka seener, okinco, ɲu iy kayco. ⁸ Kar lees ta gemor gay, ginno waan kaak yaati gedire. Taar gallo ho ta goydo werti rakki. Taar gin kop taat diya gee. ⁹ In lees-at ko, gi oziliy Tatte Rabbin Bun, ho in taar di oki, gi surpiyiy gee kuuk Bun kilgiy ar ɲaara. ¹⁰ Min do binkite ɲuur-ak di, amila oziliika ho suruupine. Gem kol sintay, ampa-ak ta bal ase. ¹¹ Min od ta amiydi rakki di bokgiy amay kuuk gala in kuuk yuutu walla ? ¹² Gem kol sintay, yiriy rakki ku tal buguwa weetu coone walla ? Wala bayur weetu gapra ? Od ta amiydi oki pa, taat boka amay ku yuutu, bokdo pey kuuk gala !

Ilim taat Bun beriyo

¹³ Minninko gin gem kaak gin ilim ho kaay icaw walla ? Ya goya, illa ɲaa gaar-guwe in goyinji kaak samaane ho in riyoy taat ɲa giniy in dalulluwiy ho in ilimji. ¹⁴ Kar gay, dakon dapillenno ya gelbinko miin in hasuudinaw ho in kaasume ka eenko. Asaan ya ku dapilaw-ak, ku nigiiit seen ta Bunji. ¹⁵ Ilim taar-an asdo min do Bunji. Taar ta duniiner, geen di imilit min

* 2:23 Wer ka gase kaawor do Zeneez 15.6. † 2:23 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 41.8, 2 Kronik 20.7. ‡ 2:25 'ɲuur kuuk gee ku Israyeel tabirtu' : ɲu ɓaaw tale baat ta darrico ho ɲu asiy taasiinco (Zoozuwe 2).

do kayco ho ta asa min do aariddi. ¹⁶ Asaan wer kaak hasuudinaw in kaasume goy-ak, barjile oki goya in ay maan kaak jookumo. ¹⁷ Kar ilim taat asa min do Bunji gay, taar *cawar ja, kar ta iya aapiye, ta dalulle, ta amra gee, ta tala amindaw ta geemir ho ta gina riy taat samaane. Ta erro gee ho ta kaawdo in bit di ho ta adti keetiti. ¹⁸ Njuur kuuk iya aapiy do eenco, njuur ar gay gawnar. Busum kaak nu luwiy-ak, taar aapiye. Ho gamin kuuk nuu gaase gay, naar goye kaak in botiliy do unji ka Bunji.

4

Ele ka duniiner

¹ Yampa, giduwa ho taasiŋka kuuk be-nanniko, njuur asa min momo ? Njuur asa min pikirre taat samaanno taat taasiŋa do aditko. ² Do gelbinko, ku raka maanna, kar ku gasgigdo. Ampaa ko, ku diyiy gee, aditko miin in hasuudinaw, ku saariy motol, ku taasiŋiyo, kar ku gediraado gasin maan kaak ku rakiyo. Ku gasgigdo-ak, asaan ku indigigdo Bunj. ³ Zer ya ku indaw oki, ku gasaagdo, asaan ku inda in pikirre taat samaanno. Maan kaak ku inditu-ak, ku rakiy kanje in naar maalan di. ⁴ Talon ja gee kuuk aadgigdo Bunj ar taat na rakiy-anta ! Kunj ibanno kadar waan kaak el duniine, naar adin in Bunj walla ? Ka seener, naar kaak diy kaay in duniine, naar-ak adin ka Bunji. ⁵ Kitamne kaaw aman : « Ruwwin taat Bunj diytu do gelbinte, na ooygitido. » Kaaw-an, dakon talintido ar maan kaak maala. ⁶ Kar barkin taat Bunj beriite-at, taar dakin paka. Asaan Kitamne kaaw pey aman : « Njuur kuuk jaala kayco, Bunj yaa pociŋco. Kar njuur kuuk ona kayco gay, naa barkiyiŋco. »* ⁷ Ampa-ak, karmiyon Bunj, goyon bombo min *Seetanne ho naa gade serek minninko. ⁸ Sinjon moota in Bunj ho naar oki yaako sinje.† Kunj gay zunuubinnar, acon pisiŋko min do zunuubinniko ! Kunj kuuk aditko seera, ginon a gelbinko oki yaa kuuniye *cawar. ⁹ Ibinon a ku aminda do bi kaak ku goy do zunuubinnar, alon ho goyon ar gee

kuuk muut deegu. Sitiŋko yaa rafile ale ho galikon gay yaa rafile morke. ¹⁰ Onon kayko do unji ka *Rabbin Bunj ho naako jaaliŋko kuwa.

Ose ka geemir samaanno

¹¹ Gem kol sintay, dakon osenno ziŋkiko. Ya ku osaagu wala ku tala ziŋkiko ar ku gay dukume seriinco, ku niga biŋkiko in *gaanuun ka Bunji ho kunj maaniiko dukumaaji seriin do gaanuun-aka. Ya ku dukumaaji seriine, naar-ak gaara kadar ku karmiygigdo. ¹² Illa gay, na Bunj kat berig gaanuun do geemir. Naar keeji di ka dukuma seriiner. Naar di nec jile gee ho nec idiŋco. Kar kunjkon gay, ku pakira a ku kunj waa, ku giniy ziŋkiko ar gay dukume seriiner do eenko-aku ?

Jaale ka ziŋkar samaanno

¹³ Cokiyonnu ! Gee kuuk diya a yiriya wal kawta, nu baa do geeger rakki, nuu gine elgo, nuu taajire ede wal nuu gasen di gurus dakina. ¹⁴ Gee njuur-ak, taat yaa ase kawta, nu ibingita walla ? Ha'a, nu ibingitdo. Goye, naar ar mooy kuuk onnaw ho din di us totiriigu. ¹⁵ Zer kunj yaa kaawe aman : « Ya Bunj rakaw, gii goye ho gii gine maan ta anka wal anka. » ¹⁶ Ka seener gay, ku jaala ziŋkiko ho ku pisiriya maalan di. Gamin njuur-an samaanno. ¹⁷ Yampa, naar kaak iban di gine maan kaak sellen ho gingigdo, naar-ak unje ziy do zunuubinnar.

5

Taabine do gay gamnar

¹ Yaman, kunjko gay gamnar, cokiyon taat naako kaawe-anta ! Alon ho marmilon do taabin taat asaako ! ² Gaminko yaa zoode ho kesuunko sa, gujin yaa cokinti. ³ Daabniko ho poddinko, nadaane yaa obiŋco. Taar nadaan-at ko yaa imile baako* do yiriy ta dukume seriiner. Ta teen ziŋkiko ar ako. Kunj bariya malle di, ku baayiy in unko. Kar sando, duniin taar gaay gaase. ⁴ Njuur kuuk gin riy ta sefindi do morginko, ku todcog maan kaak waaliyaagu. Ansii ko, nu booda sa ar nu

* **4:6** Wer ka gase kaawor do Proverb 3.34. † **4:8** Wer ka gase kaawor do Zakariya 1.3, Malasi 3.7. * **5:3** 'taar nadaan-at ko yaa imile baako' : Kaaw-an kaawa a gee kuuk dummiyaag mallico nam na nigiy maala ho bergigdo do gee kuuk gamin arumco-ak, nu gina maan kaak samaanno do unji ka Bunji.

booddo nam boodiŋco-ak coon kuwa ka Bunđi, ñaar Mee Gudurri. ⁵ Do goyiŋko, ku teet duniine. Ku gina gamin kuuk ku rakiy di. Ku tiyaw ho ku siyaw nam ku neer 6irgiŋ-6irgiŋ ar barkay kuuk jazzaarinna dapsiyiyo. ⁶ Gee kuuk ginno oorŋe oki, ku diyco kaawo ho ku deeyiig maalan di. Njuur gay balko pile biŋkico.

Subirraw in inde ka Bunđi

⁷ Gem kol siŋtay, di pa-ak, icon subirraw nam yiriy taat *Rabbin Iisa yaa yeepe. Talon gay gawnar. Nju iciy subirraw kee nam amay ku kabun paayiyo ho ku ribbar peyiyo. Kar gaminco niyiyo ho ñu aaciyiy dakina in gamin kuuk ñu jallitu. ⁸ Kuŋko oki, icon subirraw pa ho ñuunon masisko, asaan yiriy taat Rabbin Iisa Masi yaa yeepe, taar gaay ko.

⁹ Gem kol siŋtay, dakon gujumjumenno benanniko, yampa, Bun yaako ñukume seriine. Talon, gay ñukume seriiner goy do botol ta geero. ¹⁰ Gem kol siŋtay, pakiron do nabiinna kuuk awalle. Nju kaaw in siŋ ku Bunđi, kar in taabin taat gasgu-at oki, ñu ic subirraw. Kuŋko oki, goyon pa. ¹¹ Ka seener, gi ozilaag nabiinna-ak asaan ñu goy bombo, ñu bal rasin botilco. Ku ibingit kaaw rakki taat kaawa do bi ka Zoob. Do taabiner, gem-ak ic subirraw kee, kar ba aaro, Rabbin Bun barkiyiig dakina. Ka seener gay, Rabbin Bun, sellin kuwiy dakina ho tale ka aminduwiyo oki pa.

¹² Gem kol siŋtay, naako kaawe maan rakki kaak kuu obe do kayko : dakon togilenno tak-tak, wala in Bun, wala in kiða, wala in maan ka pey. Ya ku ooy sa ooyon ho ya ku pooç sa pooçon. Paa kat, seriin ta Bunđi obiikonno.

¹³ Ya goy minninko waan kaak aawa taabine, illa ñaa indiguwe Bun. Ya goy minninko waan kaak adiy portik sa, illa ñaa riyguwe riyin ku oziliikar. ¹⁴ Ya waan kaak raðaw, illa ñaa kolguwe agindaw ku *Eglizdi. Njuuji inde Bun ho ñuuji etile sewe do kaay in siŋ ku Rabbin Iisa. ¹⁵ Inde ka Bunđi kaak in imaan-ak yaa jilinji. Rabbin Bun yaa copilinji ho ya gem-ak gin zunuubinna oki, ñaaji saamiyico. ¹⁶ Do

saan taar-an ko, kuu gaarguwiŋ zunuubin- niko benanniko ho ku indiguwe Bun do eenko. Paa kat, kuu coole. Ya gem kaak goyiŋji in botiliy kat inda Bun, indinji-ak gin gudurre dakina. ¹⁷ Ku ibingit kaaw rakki taat kaawa do bi ka *Eli. Njaar gem ar ginten di. Kar yiriy rakki, ña indiig Bun in gelbin rakki a amay ñokaado. Ek di amay peytu. Do kid-ak, ñu baltu ñoke nam elgin subba in koyin bijigiy. ¹⁸ Min pa-ak, ña indiig pey Bun, kar amay paaytu ho gamin amiltu, ñu neetu.†

¹⁹ Gem kol siŋtay, ya goy minninko waan kaak rasit botol ta seener ho waan ka pey yeepig do botol-ata, ²⁰ ibinon tak kadar ña jilig gem kaak rawte-ak min do muuti. Na yeepig gay zunuubinnar-ak min do botol taat samaanno ho Bun yaaji saamiyiŋ zunuubinnay kuuk dakin-aku.

† 5:18 Wer ka gase kaawor 1 Ruwa 17.1, 18.1, 18.42-45.

1 Piyer

Maktumne ta awalle taat Piyer siirtu

Pile ka kaawor

Maktumne-an, ɲa Piyer kat siirta. ɲaar min paliinna kuuk orok in seera. ɲa siirco ɔo kretiyenna kuuk ɲu taabiyaagu ɔo saan ta imaanco. ɲa siirco a ɲaa denrin ɔo imaanco ho ɲuu diye gelbinco ɔo maan kaak ɲu eriyo. ɲa iskaag a ɲuu goye goye kaak Bun rakiyo, asaan Bun kat ɔoɔgu. ɲa siirco kadar ya ɲu goyɔo ampa-ak, gee kuuk bal aamine yaaco diye kaawin maala.

Ooy ta awalle

¹ ɲa nun Piyer, *paliine ka Iisa Masi kat siiraakon maktumne-anta. Nu siiraat loko, kuɲ gee kuuk Bun ɔoɔtu kuuk totir ar awraatinna ɔo kid ka Pont, ka Galaasi, ka Kapadoos, ka Aazi, in ka Bitini. ² In niyin taat Tatte Bun gintu min awalle, ɲa ɔoɔinɲko. In Ruwwiney, ku gintu geenji. Paa kat, kuu karmiyin Iisa Masi ho ɲaako aciɲko in baariy a kuu kuuniye *cawar ɔo unji ka Bunɔi. Bun yaako barkiyinɲko ho ɲaako iye aapiye gaay in gaayo.

Ere ka taɔ

³ Ozilintej Bun, ɲaar Takan Rabbinte Iisa Masi ! ɔo bi ka aminduwiy taat dakin-at, ɲa weente pey wee kaak marbinto in nooye kaak ɲa nooyiig Iisa Masi min ɔo muuti. Ansi-ak, gi gin ere ka taɔ ⁴ kadar Bun ginaate gamin kuwa. Gamin ɲuur-ak, wala ɲu rawtaw, wala ɲu nigaw, ho samaanuwco sa rawtaado tak-tak. ɲa dummiyaakon gamin-an kuwa ka samaaner ⁵ ho kuɲ ko ɲa gooyiy in gudurrey in botol ta imaanko a kuu gase jile kaak gaay ko ɲuu gaarinji ɔo wiktin taat duniin gaay gaase.

⁶ ɔo bi ɲaar-an, ku gin botol taat kuu aaciye, ya din ɔo wiktin soɔd ku taabiya in ay taabine oki. Ya taɔ-ak, kuu taabiyeɲ ja ampa. ⁷ Taabin taat asko-an, taar ta tale baako ya ku gin imaan ta taɔ wala kawwi. Ku iban kadar daabne, ɲaar asa rawte. Imaanko gay, taar pakgig daabne

serek. Talon ja, daabne kaak asa rawte din sa, ɲu leeyiig ɔo aki a ɲuu tale ya ɲa taɔ wala kawwi. ɲaar-ak, imaanko oki, ɲuu talinti pa. Kar ya ta taɔ gay, ɔo yeepinji ka Iisa Masi, kuu gase ozile, *darjine ho ho-roomine ɔo unji ka Bunɔi. ⁸ Iisa kaak ku bal talin yiriy rakki sa, ku elgiga ho ya ku taligig ɔo oki, ku aamin in sinji. Paa ko, galilko gintu dakina nam ta kaaworro. ⁹ Galilko gintu dakina asaan ku gasaag maan kaak ku eriy in imaanko : ɲaar ko jile.

¹⁰ Jile ɲaar-an, min awalle, nabiinna bariy baay kuwa keɔer ho ɔo bi ka bere kaak Bun yaako bere-aka, ɲu kaawig min awalle. ¹¹ Ruwwin ta Iisa Masi goy in nabiinna-an ku ho ta gaarco taabin taat ɲa asiy taabiye ho in darjin taat ɲaa gase oki. Nabiinna-ak bariya botol taat ɲuu ibine wiktin taat gamin-an yaa ase ho maman ɲuu kuuniye. ¹² Bun bayincot ɔo nabiinna-ak kadar kaaw taat ɲu gastu-an, ɲu ɲuurro kat yaa talin a ta as ɔo werti, kar gay, ɲa kuɲko. Taar ko Kabarre ta Gala taat ɲu gaariiko dinɲa in gudurre ta Ruwwin ta Bunɔi taat ɲa ɲaamtu min kuwa. Maaniico *ɔubal ku Bunɔi sa raka ibiniɲ maan ɲaar-an ka.

Goye kaak sellen ɔo unji ka Bunɔi

¹³ ɔo bi ɲaar-an, siyon zinɲkiko ho gedironco, diyon gelbinko in maan kaak Bun yaako bere wiktin taat Iisa Masi yaa yeepe. ¹⁴ Ar koogin kuuk karmiyatacco, dakon yeepenno pey ɔo galal ta zinɲkiko taat awalle, ɔo wiktin taat odinko bal pile misa ɔo seen ta Kabarre ta Gala. ¹⁵ Bun kaak kolinɲko, ɲaar *cawar. Ampaa ko, kuɲko oki, illa goyinɲko yaa kuuniye cawar ar ɲaara. ¹⁶ Ka seener gay, ɔo Kitamner, Bun kaaw aman : « Goyon cawar asaan nun cawar. »*

¹⁷ Ya ku inda Bun, ku kolaag a ɲa Takko. Kar ɲaar gay, ɔo dukuma seriin ɔo ay gemo in riy taat ɲa giniyo ho ɲa erro gee. Ampaa ko, min ku siikima misa-an gay, illa goyinɲko yaa gaare kadar ku karmiya Bun. ¹⁸ Awalle, ku ic goye ka aginiyko kaak bal paydiney-aka. Kar Bun gay jilinɲko min goye ɲaar-aka in maan kaak kaalin aale. ɲa balko jilinɲko in maan kaak yaa rawte,

* **1:16** Wer ka gase kaawor ɔo Lebitik 19.2.

ar daabne wala poddine. ¹⁹ Kar gay, ña jiliŋko in baar ku Iisa Masi kuuk kaalin aale-aku. Iisa Masi, ñaar ber ziy *satkine ar roŋ tamgi kaak bal gine oorin tak-tak. ²⁰ Min Buŋ bal kilgiyin misa duniine, ña doŋig do saan taar-ata, ho do menaw-aŋ, do wiktin taat duniin gaay gaase, ña gaarig do saan taŋko. ²¹ In botol ta Iisa Masi, ku aamintu do Buŋdi. Ña nooyig Iisa Masi min datik ta gee kuuk mate ho ña darjiyga. Ansii ko, ku diyii imaanko do Buŋdi ho ku diyii gelbinko oki loci.

²² Wiktin taat ku ooyit seen ta Buŋdi, ku gintu cawar do unji a kuu ele sintiko in gelbin rakki. Ampa-ak, elguwoŋ ziŋkiko in gelbinko okiŋji. ²³ Asaan ya ñu weenŋko wee kaak marbinto-ak, ñu weenŋko in kaaw ta Buŋdi. Ñu balko weenŋko in maan kaak yaa rawte. Kar gay, kaaw ta Buŋdi-at, taar ar maan kaak goy mento ho ta goy doo. ²⁴ Ka seener, Kitamne kaaw aman :

« Gee okiŋco, ñuur ar gaŋo ho maan kaak jaalaag siŋco gay, ñaar ar booyaw.

Gaŋo, ñaar aayaw, ho booyaw, ñuur sollaw.

²⁵ Kar Kaaw ta Rabbin Buŋ gay, taar goy doo. »†

Kaaw-at, taar ko Kabarre ta Gala taat ñu gaariiko-ata.

2

¹ Ñaar-ak, gamin okiŋco kuuk naako kaawe-aŋ, rasonŋu : motol, raade, kaaw taat in biŋka di, hasuudinaw ho ose ka geemir. ² Kar gay, ar koogin kuuk daaŋinco wee ho ñu raka a illa ñu see buw ku aginiyco, kuŋko oki, bariyoŋ Kaaw ta Buŋdi. Kaaw-at, taar ar buw kuuk cawar kuuk gaayaako kuu maade do imaanko, paa kat, kuu gase jile. ³ Ka seener, Kitamne kaaw aman : « Ku aawit ko selliŋkaw ta *Rabbin Buŋ. »*

Gee ku Buŋdi ar dambay ku gerdi

⁴ Siŋjoŋ moota do Rabbin Iisa. Rabbin Iisa-ak, ñaar ar dambi kaak samaane ka pinindi, kar gay, ña goy mento. Awalle, gee pooçig ar dambi kaak maala. Kar Buŋ gay

doŋga ho ña kaalin aale do unji. ⁵ Kuŋko oki ar dambay kuuk goy mento. Ñaar-ak, ginon a kuu kuuniye ar dambay kuuk ñu soktu ho ñu piniig ger ka Ruwwin ta Buŋdi. Ampaa ko, kuu gine ar gay satkiner do unji ka Buŋdi, kuu ginin riyoy, ho do saan ta Iisa Masi, Buŋ yaa ooyin riy-ata. ⁶ Asaan Buŋ kaaw do Kitamner aman :

« Talon, aŋ ko dambi kaak nu doŋtu.

Nu diyaag do geeger ka Siyon.

Do dambi-aŋ ko, dambay ku pey yaa oske kuwa.

Waan kaak aamin loci, sokaŋ diyaagdo tak-tak. »†

⁷ Do kuŋ kuuk aamine, dambi ñaar-aŋ ar maan kaak kaalin aale. Kar do ñuur kuuk bal aaminen gay,

« Dambi-ak, gay pinindi acciga.

Kar gay, ñaar ko gin dambi ka pinindi

kaak pakgig eenji serek. »‡

⁸ Kitamne kaaw pey aman :

« Ña dambi ka batkindi.

Ñaar di oki kaak solla gee. »§

Gee kuuk bal aamine-ak batkiyo, asaan ñu pooç karmiyin kaaw ta Buŋdi. Taar-an ko taat eraagu.

⁹ Kar kuŋko gay, kuŋ tamba taat Buŋ doŋtu, kuŋ gay satkiner ku sultan, kuŋ darre taat geenti *cawar ho kuŋ ko gee ku Buŋdi. Ña imiliŋko min do gondikor ho ña iyiŋko do portikaw a kuu gaare gamin okiŋco kuuk ajbay ña gintu. ¹⁰ Awalle, ku gee ku Buŋdidó. Kar diŋ gay, ku gin geenji. Awalle, Buŋ bal tale aminduwo. Kar diŋ gay, ña tala aminduwo.

Goye ka gay riyor ku Buŋdi

¹¹ Gem kol roynay ku bitu, kuŋ kuuk ar awraatinna ho marti do kidar, nu kaawaako : goyoŋ godom min galal ta ziŋkiko taat nigaako do unji ka Buŋdi.

¹² Goyoŋ goye kaak samaane do datikco ta gee kuuk ibanno Buŋ. Ampaa ko, ya ñu osaako ho ñu talaako ar gee kuuk jookum sa, ya ñu talaat riy taat samaane ku giniyat, ñuu ibinin riy-ata ho ñuu ozile Buŋ do yiriy taat ñaa ase.

¹³ Do saan ta ele ka Rabbiner, karmiyon gee okiŋco kuuk hokumiyaako. Sultan

† 1:25 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 40.6-8. * 2:3 Wer ka gase kaawor do Soom 34.9. † 2:6 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 28.16. ‡ 2:7 Wer ka gase kaawor do Soom 118.22. § 2:8 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 8.14.

ka tatiko, karmiyonḡa asaan ḡa pakgig kuuk hokumiya okiḡo. ¹⁴ Guberneerna, karmiyonḡu asaan ḡa ḡaamgu a ḡuuco dukume seriin do ḡuur kuuk gina taat samaanno ho ḡuu ozilinḡ kuuk gina taat samaane. ¹⁵ Asaan ka seener, maan kaak Buḡ rakiy-ak, illa kuu ginguwe sellenḡ a paa kat kuu sokuminḡ binḡkico ku gee kuuk oliyay ho kuuk ibanno maanna-anḡku. ¹⁶ Dakonḡ goyenno ar berriin ku zunuubin-nar. Goyonḡ ar gee kuuk gas ko kayco. Kar gay, dakonḡ talinḡido gase ka kayko-ak ar maan kaak kuu cigilin oorinko. Illa gay, kuu gine ar gay riyor ku Buḡdi. ¹⁷ Ampa-ak, beronḡ horoomin do gee okiḡo, elguwonḡ sintiko, ginonḡ kolaw do Buḡdi ho karmiyonḡ sultan ka tatiko.

Botol taat Iisa Masi gaariite

¹⁸ Kuḡ kuuk gay riyor, karmiyonḡ geenḡko inḡ gelbin rakki. Dakonḡ karmiyenno ḡuur kuuk ginaako samaane ho elgiikon di. Karmiyonḡ oki ḡuur kuuk ginaako rada. ¹⁹ Ka seener gay, do bi ka karaamin ta Buḡdi, ya gem ic subirraw wiktin taat ḡu taabiyaag bal botol, ḡa gin maan kaak samaane. ²⁰ Ya ḡu taabiyaako asaan ku nig maanna-ak, waa yaako ozilinḡko? Kar gay, ya ku bal nige maanna ho ḡu taabiyaako, ya ku subir do wiktin-anta, taar-at ko samaane do unḡi ka Buḡdi. ²¹ Do taar-an ko, Buḡ kolinḡko. Asaan meenḡi Iisa Masi taabiḡ do saan tanḡko. Ansi-ak, ḡa gaarko botol a kuu aadinḡi.

²² Na bal gine zunuubinna

ho yiriy rakki, raadin bal amile min do biy.*

²³ Nu warga, kar gay, ḡa bal telke inḡ wariya.

Nu taabiyaaga, kar gay, ḡa balco kaawe a ḡuur oki asa aawe taabine.

Illa ḡa rasig inḡ Buḡ kaak dukuma seriin inḡ botilti.

²⁴ Kuwa ka et kaak ḡu doodiiga, ḡa icig zunuubinnite do kaay.

Na gintu ampa-ak a zunuubinna diyaatenno pey pise.

Ho gii goye goye kaak inḡ botiliy do unḡi ka Buḡdi.

Ka seener, inḡ mutiyji-ak ko, ku gastu aapiy tak-tak.

²⁵ Awalle, ku goy ar tamgi kuuk rawte. Kar dinḡ gay, ku gin ko gay gooyindi kaak tala kaako.

3

Daadi inḡ midiyco

¹ Kuḡ daad oki, karmiyonḡ midiyko. Paa kat, ya midiyko daarinḡ bal aamine misa do kaaw ta Buḡdi oki, inḡ goyinḡko kaak samaan-ak, ḡuu aamine. Ya ku balco kaawe yoo maanna oki, ² min ḡu talig goyinḡko kaak *cawar ho inḡ karaaminko, wal ḡuu aamine dinḡ ga? ³ Dakonḡ diyenno kayko do samaanaw taat kara : ar dee ka kayko kaak arro, ise ka gamin ku daabner ho kesuun taat kaalin aale. ⁴ Kar gay, bariyonḡ samaanaw taat cigil atta do gelbinko taat goy doo. Samaanaw-at, ḡuu talin inḡ dalulluwko ho inḡ oolinḡkuwko. Nuur-anḡ ko gamin kuuk kaalin paka do unḡi ka Buḡdi. ⁵ Taaye, gin elgina, daad kuuk karmiyaag Buḡ ho kuuk diyaag gelbinco inḡ ḡaara gingiy ampa. Daad-ak karmiyiig midiyco. ⁶ Ya ku talig goye ka Zaara, daaciy ta Ibraayim, ku tal maman ta karmiyiig mitti nam ta kolaag a « rabbiner* ». Ya ku gina sellinḡkaw ho ku rasdo yoo maanna yaako unḡe kolaw taat yaako barjilinḡko, kuu gine ar kooginti ku Zaara.

⁷ Kuḡ miday oki, ay gem di yaa goye gala inḡ daaciy. Ibinonḡ kadar gudurre tanḡo inḡ tanḡo, taar sawado. Beronḡo horoomine, asaan ḡuur oki yaa gase haginco, taar ko goye kaak Buḡ beriite inḡ barkiney. Ginguwonḡ ampa, paa kat, maan todiitido do salaanko.

Gine ka sellinḡkaw

⁸ Ba aar gay, ginguwonḡ a pikirriko ho kaawko yaa gine rakki di. Eloḡ benan-niko ar sinḡta, ginguwonḡ sellenḡ ho goyonḡ dalullay. ⁹ Ya waan ginko maan kaak samaanno, dakonḡi yeepinḡido. Ya waan waraako, dakonḡi yeepintido inḡ wariya, kar gay, barkiyonḡa. Asaan do taar-an ko, Buḡ kolinḡko, ho ampaa ko, kunḡko oki yaa gase barkin min do Buḡdi. ¹⁰ Ka seener, Kitamne kaaw aman :

« Gem kaak raka goye gala
ho raka tale mena ku galal sa,

* 2:22 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 53.9.

* 3:6 Wer ka gase kaawor do Zeneez 18.12.

illa n̄aa raadenno ho n̄aa warenno gemo.

¹¹ Gem-ak, illa n̄aaco newse kop do gamin kuuk jookumo

ho n̄aa gine taat samaane.

Illa n̄aa bariye botol ta aapiyer ho n̄aa aadinti.

¹² Asaan *Rabbin Buṅ diy odooy do n̄uur kuuk jaawa in botol

ho n̄a diyit dengey do salaanco.

Kar n̄uur kuuk gina taat samaanno gay,

n̄a newsaaco kopo. »†

¹³ Waa yaako gine maan kaak samaanno, ya ku zeeda gine taat samaane? ¹⁴ Ya ku gina maan kaak in botiliy ho n̄u taabiyaako do biy oki, aditko, n̄u ginon portiko. Dakon ginenna kolaw do waanna ho dakon barjilenno. ¹⁵ Kar gay, ibinon do gelbinko kadar Iisa Masi kaak Buṅ doḡtu-ak, n̄aar keeji di *cawar, ho n̄aar ko *Rabbin. Ay wiktine, siyon zinjiko kuu gedire telke ya n̄u indaako do bi ka maan kaak ku eriy in imaan. ¹⁶ Kar gay, kaawonco in dalullaw ho in taat ool di. Zedon a pikirriko yaa gine samaane. Ampaa kat, n̄uur kuuk osaako do bi ka goyinko kaak in Iisa Masi-ak, sokaṅ yaa deenco. ¹⁷ Ya ku taabiya do bi ka maan kaak samaane asaan Buṅ kat rake, n̄aar-ak, guna min kuu taabiye do bi ka maan kaak samaanno.

¹⁸ Ka seener gay, Iisa Masi meenji taabiy taabin ta muuti mena rakki di gaasiititi do bi ka zunubinna ku gee okinco. N̄aar kaak bal gine oorin tak-tak, n̄a mattu do bi ka kun kuuk gin orne a n̄aako iyinko do unji ka Buṅdi. N̄u deeg ziy, kar gay, Buṅ nooyig min do muuti in gudurre ta Ruwwin ta Buṅdi. ¹⁹ In gudurrity-at ko, n̄a baawtu gaare Kabarre ta Gala do n̄uur kuuk ba oole. ²⁰ N̄uur kuuk ba ool-ak, n̄uur ko kuuk awalle pook kaaw ta Buṅdi do wiktin ta Nowe. Do wiktin taar-at, nabi Nowe siya markab ka tatko ho Buṅ gay ic subirraw a gee-ak yaa ice kaawoy. Kar gay, gee sood di unjitu do markabar a n̄uu jile zinjiko min do amiydi. N̄uur kuuk unje-ak, n̄uur gee porpod di. ²¹ Amay kuuk do wiktin ta Nowe-ak, n̄uur gaara amay ku *batemdi kuuk jilaako din di. Batem kaak

taḡ gay, n̄aar ace ka tingorro. Illa gay, n̄aa ice ka niyiner do aade ka Buṅdi in pikirre taat cawar. Gamin okinco-an yaa ase do werco in nooye ka Iisa Masi. ²² Min n̄a nooye, n̄a coontu ka samaaner ho n̄a goytu do meeday ta Buṅdi. Do wer-ak, n̄a hokumiyaag *ḡubal ku Buṅdi. N̄a hokumiyaag oki gamin kuuk gin izinne ho in kuuk gin gudurre kuwa ho gee talgidoo.

4

Goye kaak marbinto

¹ Iisa Masi seet taabin do ziy. Paa ko, kunko oki, siyon zinjiko kadar taabin ar taar-an, kuu seenti oki. Ka seener, n̄aar kaak seet taabin do ziy-ak rasig ko zunubinna. ² Min dinka, menaw kuuk dak kuu goye do duniiner-an, illa kuu rasin galal ta zinjkar ho kuu goye goye kaak Buṅ rakiyo. ³ Ka seener gay, awalle, ku tankil zinjiko aale in gamin kuuk gee kuuk ibanno Buṅ giniyo : in baaye kaak munjam, in ele ka gamin ku eenko, in tee ho see kaak aale, in gine ka marginar ho in gamin ku pey ku sokaṅ. ⁴ Din gay, gee kuuk ibanno Buṅ-ak ajbiye asaan ku rasig gamin ku sokaṅ-aku. Paa ko, n̄u wariiko. ⁵ Kar gay, yiriy rakki, Buṅ asa di indinco, n̄aar kaak yaaco dukume seriine do gee kuuk goya in kuuk mate oki. ⁶ Do saan taar-an ko, Iisa gaaricot Kabarre ta Gala do gee kuuk ba ool-aku. Gee okinco, n̄uucco dukume seriine do goyinko kaak n̄u goyiy do duniiner. Kar gay, gee n̄uur-ak, Iisa gaarcot Kabarre-at a ya n̄u dukumco seriin do goyinko kaak n̄u goytu oki, din gay, in gudurre ta Ruwwin ta Buṅdi, n̄u pilco botol taat n̄uu gase goye kaak taḡ do unji ka Buṅdi.

Goye ka gee kuuk aamine

⁷ Duniin-an, taar gaay ko gaase. N̄aar-ak, goyon goye ka ilimdi ho gediron do zinjiko, paa kat, kuu gedire salkiye. ⁸ Maan kaak pak gamin okinco-an, illa kuu el-guwe zinjiko in gelbin rakki. Asaan in ele ka zinjkar-ak, goy gamin dakina kuuk niga adat ku geemir, kar kodok di, gee rasiigu. ⁹ Obguwon martiko samaane benanniko, bal gujumjume. ¹⁰ Minninko, ay gem di gin

† 3:12 Wer ka gase kaawor do Soom 34.13-17.

bere kaak Bun beriji a n̄aa gaayguwe eenji. Ya ku gina ampa-ak, kuu kuuniye ar gay riyor kuuk obig samaane ay bere kaak Bun beriico. ¹¹ N̄aar kaak gas bere ka gaare kaawor, illa n̄aa gaarguwe kaawin kuuk asa min d̄o Bun̄di. N̄aar kaak gas bere kaak gine ka riy d̄o geemir, illa n̄aa ginguwin riyoy in̄ gudurre taat Bun̄ beriji. D̄o gamin okin̄co-an̄, illa gee yaa bere *darjin d̄o Bun̄di in̄ sin̄ ku Iisa Masi. Locin di, darjine in̄ gudurre, elgin in̄ elgina ! *Aamin.

Taābin ta gee kuuk aamine

¹² Gem kol sin̄tay, dakon̄ ajbiyenno ya taābin ginko dakina. Dakon̄ pakirenno kadar n̄a maan kaak kuunayd̄o d̄o gee ku Bun̄di. Taābin-at yaa gaare ya ku aamin ka seener wala kawwi. ¹³ Kar gay, in̄ taābin-at, aaciyon̄, asaan ku gas botol ku hadirtu d̄o taābin ta Iisa Masi. Ampaa ko, wiktin taat n̄aa ase in̄ *darjiney, aditko yaa miine in̄ galal. ¹⁴ Ya n̄u waraako asaan ku aamin d̄o Iisa Masi, aditko yaa gine portiko, asaan Ruwwin ta Bun̄di, taar gudurr̄iti dakina ho ta goy in̄ kun̄ko ! ¹⁵ Ya waan minninko seet taābine, n̄a seentid̄o d̄o saan taat a n̄a dee gemo, wal n̄a kokine, wal n̄a gin maan kaak jookumo, wal n̄a un̄je kaay d̄o kaawin ku geemir. Gamin n̄uur-an̄ samaanno. ¹⁶ Kar gay, ya n̄a seet taābine d̄o saan taat n̄a kretiyen̄ce, n̄aa gin̄enno sokañ. Illa gem-ak yaa dele barkin d̄o Bun̄di asaan n̄a nec icin̄ sin̄-aku.

¹⁷ Ka seener, wiktin ase ta dukume seriner. Serin̄-at yaa teesen̄ ja min geen̄ji ku Bun̄di. Kar ya ta as ampa-ak, n̄uur kuuk poc aamine d̄o Kabarre ta Gala ta Bun̄di gay, tañco yaa gine maman ? ¹⁸ Ar taat Kitamne kaawtu aman :

« Ya gem kaak 6aa in̄ botol gas jile in̄ rada, n̄aar kaak karmayd̄o Bun̄

ho kaak goy in̄ zun̄ubinnay gay,

tan̄ji yaa gine maman ? »*

¹⁹ Ansii ko, n̄uur kuuk n̄u taābiyiyo asaan n̄u gina maan kaak Bun̄ rakiyo, illa n̄uu diye gelbinco d̄o n̄aar kaak kilgiygu ho n̄uu ginguwe sellin̄kaw. N̄aar kaak kilgiygu-ak, n̄aar pikgitd̄o kaawoy.

5

Tale ka kaar d̄o gee ku Bun̄di

¹ Nu gin oki taaye d̄o agindaw ku *Eglizdi kuuk goy datikko. Nun sa tatkaw ar n̄uura. Nu talit taābin ta Iisa Masi in̄ odinar ho naa gase oki hagner ta *darjiney taat yaa bayne. Taaye kaak naa kaawe-an̄ ko kaak nu taayiig agindaw-aku. ² Ar gay gooyin kuuk samaane, gooyon̄ gee kuuk Bun̄ amniyiiko. Dakon̄ gin̄enno ar n̄u asiraako asire, kar gay, gooyon̄ in̄ niyinko ar kaak Bun̄ rakiyo. Dakon̄ gin̄enno a kuu gase malle, illa gay, gooyon̄ in̄ gelbin rakki. ³ D̄o gee kuuk Bun̄ amniyiiko-aku, dakon̄ gin̄enno a tan̄kon di yaa tee. Illa gay, goyon̄ goye kaak samaane nam n̄uu ice goyin̄ko. ⁴ Paa kat, wiktin taat tatkaw ka gay gooyindi bayne, kuu gase kadumuul kaak gaara kadar ku nosire. Kadumuul-ak yaa goye doo.

⁵ Kar kun̄ d̄ubal oki, karmiyon̄ aginduwo. Kun̄ko okin̄ko, d̄o goyin̄ko kaak benanniko, onon̄ zin̄kiko. Asaan Kitamne kaaw aman : « Bun̄ newsiico kop d̄o kuuk jaala zin̄kico, kar gay, n̄a barkiyaag n̄uur kuuk ona zin̄kico. »* ⁶ Ampa-ak, onon̄ zin̄kiko d̄o un̄ji ka Bun̄di, n̄aar kaak gin gudurre. Paa kat, n̄aako jaalin̄ko ya wiktinti nece. ⁷ Rason pikirriko okintit taat barjilaako loci, asaan n̄aar ko tala kaako.

⁸ Gediron̄ d̄o zin̄kiko ho goyon̄ mento, asaan adinko *Seetanne jarba aarko ar boori kaak neyaw ho bariya waan kaak n̄aa tee. ⁹ Kun̄ gay, obon̄ imaanko bombo ho d̄uunon̄ masisko. Ibinon̄ kadar sin̄tiko kuuk d̄o adiy ka kidar okin̄ji taābiya ar kun̄ko. ¹⁰ Barkin okintit asa min d̄o Bun̄di ho n̄a kolin̄ko a kuu un̄je d̄o *darjiney taat goy doo in̄ n̄ume kaak ku numtu in̄ Iisa Masi. Ampaa ko, min kuu taābiye pey d̄o wiktin sood-ak, n̄aako yeepin̄ko d̄o werko, n̄aako bere gudurre, n̄aako den̄rin̄ko ho n̄aako gaayin̄ko kuu goye bombo. ¹¹ Locin di gudurre, elgin in̄ elgina ! *Aamin.

Ooy ta ba aaro

¹² N̄a sin̄te Silaas kaak tur n̄u amniyin̄ji kat gaayintu, nu siiriikon maktumne ta kapak-anta. Nu siiriikonta-an̄ a naako

* 4:18 Wer ka gase kaawor d̄o Proverb 11.31.

* 5:5 Wer ka gase kaawor d̄o Proverb 3.34.

iskinjo. Nu raka a kuu ibine tak kadar barkin ta Bunđi taat ku gastu-at, taar ta6.

¹³ Njuur kuuk Bun do6tu do geeger ka Babiloon ooyko dakina, inj ronđu Maark oki.

¹⁴ Ooyon benanniko inj gine ka cuud ar sinja kuuk tacco rakki.

Kun okinjo kuuk num inj Iisa Masi, Bun yaako iye aapiye. Nu ooyko dakina !

2 Piyer

Maktumne ta seerij^{kar} taat Piyer siirtu Pile ka kaawor

Do maktumner-an, ɲu kaaw kadar ɲa Piyer kat siirta. ɲa min paliinna kuuk orok in seera. ɲa siircot do kretiyenna okinco, asaan goy gee kuuk raka jaginco min Kabarre ta Gala. Gee-ak eeraag kretiyenna ho ɲu iyaag ɲuu gine gamin kuuk jookumo ar ɲuura. ɲa taayaagu a ɲuu goye goye kaak Buɲ rakiyo, asaan Buɲ kat doɓgu. ɲuu icenno kaaw ta gay raadindi, kar gay, ɲuu obe bombo do bilde kaak amila min do Kitamner. Ka seener, Rabbin Iisa Masi yaa yeepe. Illa ɲuu yokinji in aapiye ho in galal. ɲuu goye goye kaak Buɲ rakiyo.

Ooy ta Piyer

¹ Nun Simon Piyer, gay riyor ka Iisa Masi ho *paliiney. ɲa nun ko siirit maktumne-anta. Nu siirkon loko, kuɲ gee kuuk aamin do Iisa ar kaak nin aamintu. Imaante taat sellen-an, gi gasit min do Iisa Masi, ɲaar ko Buɲte ho Gay Jilinte. ɲaar ko gin ay maanna in botiliy. ² Buɲ yaako barkiyinjo ho ɲaako iye aapiye gaay in gaayo in ibine kaak taɓ ka Buɲdi ho ka *Rabbinte Iisa Masi.

Botol ta gee ku Buɲdi

³ ɲa Iisa Masi ko gaarten Buɲ kaak kolinte ho gi ibiniiga a gii unje do *darjiney ho gii ice goyinji kaak samaan paka. Ansi-ak, in gudurrey, ɲa berte gamin okinco. Paa kat, gii ice botiliy ho gii goye goye kaak Buɲ rakiyo. ⁴ In botol taar-at ko, ɲa beriite gamin kuuk aginda ho taɓ kuuk awalle ɲa diytu a ɲaate bere. Kar ya ku gasgu-ak, kuu pake min gamin ku jookum kuuk gee ku duniiner elgiyo ho kuu gine sellen ar Buɲ.

⁵ Do saan taar-an ko, kuɲ kuuk diy gelbinko do Iisa Masi, zeedon a kuu jaawe do botol taat samaane. Ya ku jaawa do botol taat samaan-at, ibinon maan kaak Buɲ rakiyo. ⁶ Ya ku ibinig maan kaak Buɲ rakiy-ak, gedironco do zinikiko. Ya ku

gedirco do zinikiko-ak, icon subirraw. Ya ku ic subirraw-ak, karmiyon Buɲ. ⁷ Ya ku karmiyig Buɲ-ak, karmiyon zinikiko ar sinja. Ya ku karmiyig zinikiko-ak, elguwon oki gee okinco. ⁸ Ya ku ginig ko gamin-anjo ho ku giniig gaay in gaayo, kuu ibinin pey *Rabbinte Iisa Masi pak ka awalle. Goyinjo yaa sinje in unji ho riyko sa, kuu necinti. ⁹ Kar ya gem kaak gingigdo gamin-anjo gay, ɲaar ar noolo ho ɲa tallo samaane. ɲa rawte kadar Buɲ saamiyig zunuubinnay kuuk awalle ɲa gintu.

¹⁰ Gem kol sinjay, uudin taat Buɲ kolinjo ho ɲa doɓinjo, zeedon pey a kuu necin gamin okinco. Ya ku gina pa-ak, ku rawtaatdo botol ta Buɲdi. ¹¹ In taar-an ko, Buɲ yaako pile botol kuu unje do Meennaw ta Rabbinte Iisa Masi Gay Jilinte. Do wer-ak, gii goyen ko tak-tak.

¹² Do bi ɲaar-ak ko, nu moyaakon pey gamin-anjo, kar gay, ku ibinig ko ho ku goy ko bombo do seen taat ɲu gaariiko. ¹³⁻¹⁴ Rabbinte Iisa Masi, ɲaar minintu a naa maten ko moota. Paa ko, ya lotu-ak, ta samaane nu moyiikon gamin-anjo dinja, min nu bal mate misa-anjo. ¹⁵ Nu zeediy pa-ak, asaan ku moyin gamin-anjo in menaw, ya nu mate.

Darjin ta Iisa Masi

¹⁶ Awalle, ni kaawko maman Rabbinte Iisa Masi astu in *darjiney. Do wiktin taar-at, ni osko kaawin kuuk maalan di kuuk geen di imiltu min do kayco walla? Ha'a, nin talit darjiney-at in odinni. ¹⁷ ɲa gasit darjiney-at min do Tacco Buɲ. Ni goya wiktin taat ɲa gaariita. Maanna-anjo kuuniy do wiktin taat ni doriig Buɲ kaak tatik paka kaawtu min kuwa. ɲa diytu aman: « ɲaar-anjo Rondu, nu elgig dakina ho adir miin in galal do bi kanji. » ¹⁸ Ni goy kuwa ka damba ta Buɲdi wiktin taat ɲa kaawit kaaw-anta. Do wiktin taar-at, ni dorig in denginni.

¹⁹ Ansii ko, ni aaminij dakin paka do kaaw taat nabiinna kaawtu-anta. Kuu diye denginko samaane do kaawco, asaan taar ar lampa taat beena* do gondikor. Laan denginko samaane nam pat yaa coke ho kaal ka Belbel sa yaa amile. Yiriy taar-at di, ku asiy tale wer waran. ²⁰ Kar gay, ibinon

* **1:19** 'beena': Werin daarin ɲu kaaw a 'beena'.

kaaw-an samaane : kaawin kuuk awalle nabiinna kaawtu ho ɲu siirtu do Kitamner, gem keeji gediraado gase baaco. ²¹ Kaawin ku nabiinnar, gem bal imiliɲ min do kaay ka meenji. Ta Ruwwin ta Buɲdi kat be-raaco botol, ɲu kaawit kaaw taat ɲu dortu min do Buɲdi.

2

Kaawo do bi ka gay raadindi

¹ Min awalle, nabiinna kuuk raada goy sawa in gee ku Buɲdi. Diɲ sa, gee ku bilda gee in raadine goy do datikko. ɲu asiy bilde gee in raadinc. Raade ɲaar-ak yaa idiɲ gee nam ɲu asiiji newse kop do *Rabbinte Iisa Masi kaak jiliig min do zunuubinnico. Do taar-an, dak ko sood di, Buɲ yaa taabiyoɲo dakina. ² Gee dakina asa ice botol taat jookumo. Do bi kaɲco ko, gee asiy nige biɲkico in botol ta seener. ³ Gee kuuk bilda in raadin-ak diy kaaco do gamin ku duni-ner. ɲu asiiko raade ɲuuko jagiɲko min do botildi. Gee ɲuur-ak, seriin ta Buɲdi eraagu. Dak ko sood di, ɲu asa idiɲco tak-tak.

⁴ Yoo *ɲubal ku Buɲdi kuuk nig awalle sa, Buɲ balco saamiye. ɲa sokiigu ho ɲa oriig ba oole. ɲuu goye in jinzirriɲco do wer kaak gondiko nam yiriy taat Buɲ asiy dukume seriine. ⁵ Yoo aginay kuuk awalle nige oki, Buɲ balco saamiye. ɲa paayiico amay kuuk teeyiig gee okiɲco kuuk icdo kaawoy. Illa ɲa jil Nowe di in eenji peesira ku pey, asaan ɲa taaya gee in botol. ⁶ Buɲ dapintu oki do geeger ka Sodom ho in ka Gomoor. ɲa idiig ram in ako, illa dak but di.* Ansi-ak, ɲaa gaartu maman ɲaa idiɲ gee kuuk karmiygido. ⁷ Do wiktin taar-at, ɲa jiliig Loot di, asaan ɲa goy in botol do unji ka Buɲdi ho ɲa taabiy dakina do nige kaak gee nigiji do Buɲdi.† ⁸ ɲa goy sawa in gee kuuk gina jookum-aku. ɲa talig gaminco kuuk ɲu giniyo. Kun kawta, ɲa talaagu, ɲa doraagu, ho maanna-an radaag adiy asaan ɲa gem kaak goy in botol do unji ka Buɲdi. ⁹ Maanna-an gaara maman Buɲ yaa jiliɲ gee kuuk ica kaawoy min do taabiner ho maman ɲaa gooyiɲ gee kuuk goydo in botol nam yiriy ta seriiner. ¹⁰ ɲaa

paaye taabin dakin paka do ɲuur kuuk aada galal ta ziɲkico ho kuuk pooaat izinne ta Buɲdi. Gee kuuk bilda gee in raadin-ak, ɲuur ica ziɲkico, ɲu ginno kolaw kat bat, ɲu karmiygido ɲuur kuuk gin *darjin kuwa ka samaaner ho ɲu waraagu oki. ¹¹ Yoo ɲubal ku Buɲdi kuuk bombo aale sa nigdo biɲkico in gee ɲuur-aku do unji ka Buɲdi.

¹² Kar gee kuuk bilda gee in raadin-ak gay gina ta kayco di. ɲu ar kumin ku yeero kuuk gee atikiyo. ɲu waraag gamin kuuk ɲu ibanno baaco. ɲuu deenco ar kaak gee diyiy kumin ku yeero. ¹³ Buɲ asa taabiyoɲco ar kaak ɲuur taabiyig eenco. In yiriy oki, ɲu el teen duniine. Ya ku goy sawa, ku tiyaw, goyiɲco rada, ho sokaɲ oki yaako deenko. Ya ɲu raadaako oki, galco di. ¹⁴ Odinco berel, ɲu rawdo gine zunuubinna. Ya gee kuuk imaanco sood-ak, ɲu jagiigu, ɲu unjiig do zunuubinnar. ɲu diyiy kaaco do gamin ku duniiner. Gee ɲuur-ak, seriin ta Buɲdi obig ko.

¹⁵ Gee-ak rasit botol ta Buɲdi, ɲu aada botol ta maaniico. ɲu ic botiliy ta Balaam, ronji ka Bosor. Gem-ak el ice gurus ho ɲa giniy jookum do geemir. ¹⁶ Yiriy rakki, Buɲ leesji asaan ɲa bal ice kaawoy. Yiriy taar-at, ɲurkul kaak kaawdo din sa nam pil biy ho ɲa kaawiji ar ka geemir. ɲa todiji botol do nabiinco-ak, pa ɲa giniɲ gamnay kuuk arro-aku.‡

¹⁷ Gee kuuk bilda gee in raadin-ak ar beenay kuuk amiyco ice. ɲu ar uc kuuk us jaawaagu anne-anne. Gee ɲuur-ak, Buɲ siyco ko wer kaak gondiko. ¹⁸ ɲu el kaawe dakina in gamin ku dapilindi kuuk bal baaco. Ansi ko, ɲu jagiig gee kuuk daabinco ic botol ta Buɲdi. ɲu raka a ɲuu yeepiɲco do goye kaak ɲu goyiy awalle in ɲuura, ɲuu gine gamin ku sokaɲ kuuk maaniico rakiyo. ¹⁹ ɲu raadaaco do geemir a ɲuuc bere horrinaw, kar sando maaniico gay berrin ku zunuubinnar. Ka seener, gem goyiy berre do ay maan kaak begirji. ²⁰ Ya goy gee kuuk aamin in *Rabbinte ho Gay Jilinte Iisa Masi ho ɲu amil ko min gamin kuuk *cawarro kuuk niga gee, kar pey, ɲu yeepiy ɲu ginaag gamin-aku nam

* **2:6** Wer ka gase kaawor do Zeneez 19.24. † **2:7** Wer ka gase kaawor do Zeneez 19.1-16. ‡ **2:16** Wer ka gase kaawor do Nombir 22.4-35.

gamin-ak gediriico, gee njuur-ak niginco yaa pake pey ka awalle. ²¹ Ansi-ak, ya nu bal ibinin botol ta seener sa guna min nu ibiniita ho nu rasiita, kar nu cokaydo pey kaaw ta Bunji taat nu bildiigu. ²² Giniñco-añ ar dele ka danjal taat diya aman : « Kañ jube, kar meenji yeepiy pey teen gamnay kuuk na jubtu-aku. » § Giniñco-ak pey ar dele ka danjal taat diya aman : « Ya kinziir nu acga, jammiiy sood di, na yeepiy pey tunjile do golji. »

3

Gaase ka duniiner

¹ Gem kol sijtay, an maktumne taat seerinkar taat nu siiriiko. Do taat awalle in taat dinka, nu moyaakon gamin-anju, asaan kuu gase pikirre taat ta6. ² Nu raka kuuco pakire do kaawin kuuk nabiinna kuuk Bunj dobtu kaawtu min awalle ho in kaaw taat *Rabbinte ho Gay Jilinte Iisa Masi kaawtu ho taat paliinna kuuk asko loko min do Bunji gaariikonta. ³ Nu raka kuu ibine kadar awalle min duniine yaa gaase, gee asa amile nuu gine taat nu rakiy di, nu asiiko yilinko ⁴ nam nu asiy diye aman : « Iisa Masi diy a naa yeepe, kar din gay na moo ? Aginduwte mate ho maan bal make, gee goy ar ka awalle-ak di uudin taat min Bunj kilgiyinte. » ⁵ Gee njuur-ak pood icin kaaw taat Bunj kaawtu awalle min do kilgiye ka duniiner. Na kilgiyig samaane in kida. Na deediig kida in amay. ⁶ In amay-ak di pey, Bunj idiig gee kuuk awalle. Na idiig gee kuuk do adiy ka kidar okinco, wiktin taat na paayiico amay do wiktin ta Nowe. ⁷ Bunj diy pey a samaane in kida kuuk gi taliy-an, Bunj asa rasiñ ansii di kee nam yiriy ta seriin ta ba aaro, kar na asiy erinco radindan. Gee kuuk bal ice kaawoy, naa idin jot.

⁸ Kar gay, gem kol sijtay, gin kaaw rakki, dakon rawtintido. Do Bunji-ak, yiriy ta rakki in elgin kuuk alip, njuur nec di. ⁹ Goy gee kuuk pakira a Rabbinte, naar ooma, na taaya aale. Sando, tanji gay ampaado. Na subiriy-ak do bi kanjo, na raka kadar ay gemo yaa jipte goyinji ho naa gase jile, na rawtaado.

¹⁰ Rabbinte Iisa Masi, naar yaa yeepen di ta6. Yiriy taat naa yeepe, gem ibinaatdo ar ase ka kokinor. Yiriy taar-at, gee asa dore hawin dakin pak awne ka bunji ho samaan asa sawle. Gamin okinco kuuk gi taliy kuwa ka samaaner, nu asa erinco tak-tak. Kida in gamin okinco kuuk do adiy asa ide jot.

¹¹ Hadi, ya gamin-an kat asa ide ansi-ak, kun gay pakiron do goyinjo. Goyon sellen do unji ka Bunji ho ginon uudin taat Bunj rakiyo. ¹² Kun yoka yiriy taat Rabbinte Iisa Masi yaa yeepe. Hadi, zeedon kuu gine ar taat ni kaawiiko, asaan naar yaa yeepe kodok di. Yiriy taar-at, samaane, nu asa erinji tak-tak, ho gamin kuuk kuwa ka samaaner sa asa relle okinco. ¹³ Bunj gay diyte a na asa siye samaane in kida kuuk marbinto. Do wer-ak, gamin okinco yaa goye do botilco do unji ka Bunji. An ko maan kaak gi diytu kayte.

¹⁴ Gem kol sijtay, do bi naar-an, nu diyaako a zeedon kuu jaawe do botol taat samaane, asaan kun yoka yeepe ka *Rabbinte. Ansi-ak, ya na yeepe, naako gasinjo sellen, bal oorne ho kuu goye in aapiye do unji. ¹⁵ Ibinon kadar maan kaak peyiig Rabbinte Iisa Masi min do yeepinji-ak, na raka gii gase jile. Sinte Pool, naar kaak gi elgiyo, naar sa siirko do bi naar-anja. Naar Bunj ko berji ibine, na siirtu. ¹⁶ Do makaatamnay okinco, ya na kaawaako do bi naar-ak, naar sa kaawa ko ar tanto-an di. Ka seener gay, goy kaawnay kuuk rada. Gee kuuk ibanno maanna ho obdo bombo makiig kaawnay ku Pool uudin taat nu makiig kaawin daarin ku Kitamner. Ansi-ak, nu rawtiy zinico.

¹⁷ Gem kol sijtay, kun gay, nun mininjon ko. Pakiron do goyinjo, asaan gee kuuk niga sin ku Bunji jagikonno min do botilko. Ansii ko, ku rawtiitdo botilko taat ku obtu bombo min awalle. ¹⁸ Zeedon a kuu aade Rabbinte Iisa Masi Gay Jilinte. Ek di naako barkiyinjo gaay in gaayo ho kun sa yaa ibinin pey pak ka awalle. Delintenji barkin min dinja ho elgin in elgina ! *Aamin.

1 Yaaya

Maktumne ta awalle taat Yaaya siirtu

Pile ka kaawor

Gee kuuk min awalle kat kaawe a ɗa Yaaya kat siirit maktumne-anta. Naar di oki siirit Kabarre ta Gala ho ɗa min pali-inna ku Iisa Masi. Na siirit do kretiyyenna kuuk goy do kid ka Aazi. Eglizna daarin barjile, asaan nu gas bilde kaak arro. Paa ko, Yaaya kaawiico karan a : Iisa, naar di Masi kaak Bun doftu ho naar di Ronj ka Bunɗi. Naar di oki ele ho portikaw. Gi ibinaag gamin-an in botol ta Iisa. Na saamiycog zunuubinnico in baariy a nuu gine cawar do unji ka Bunɗi. Gi ibinaag oki do bi ka Ruwwin ta Bunɗi taat gaarcoga. Kretiyyenna kuuk ta6 gay obit imaanco bombo ar taat nu gaariico min do teesindi. Bun gay elgig dakina, paa ko, na naamiig Iisa mattu do saan taŋco. Ya nuur kat elgiga, naar-ak, nuu bere oki zinƙico do eenco.

Iisa, naar Kaaw taat bera goye

¹ Ni kaawaako do bi ka naar kaak nu koliy Kaawo kaak goy min do teesindi ho kaak bera goye do geemir. Gem-ak, ni dorig in denginni, ni talig in odinni, ni pandiyga ho ni wakig in pisinni. ² Gem kaak bera goye-ak gaar ziy ho ni talga. Nin gay saadin-nay. Do bi naar-an ko, ni gaariiko goye ka gaasdo. Goye naar-ak, na goye kaak do serpey ta Tatte Bun, ho goye-ak bayinte waran. ³ Maan kaak ni taltu ho ni dortu-ak, ni gaaraakon loko oki. Ampaa ko, kuu nune in nini in nune kaak ni numtu in Tatte Bun ho in Ronji Iisa Masi. ⁴ Ni siirkon gamin-an a aditte yaa gine portiko.

Jiwi kuuk do portikaw

⁵ Bun naar portikaw, ginno gondikaw do weriy tak-tak. An ko kaaw taat ni dortu min do biy ka Iisa Masi ho ni gaaraakonta. ⁶ Ya gi kaawa a gi num in Bun, kar gi goy do gondikor gay, gi raada ho gi ginno seene. ⁷ Kar gay, ya gi jaawa do portikaw uudin taat Bun goyiy do portikaw-at, gi

num ko benannite ho baar ku Ronji Iisa Masi actenɗu ko zunuubinnite okinco, gi goyiy *cawar.

⁸ Ya gi kaawa a gi ginno zunuubinna, naar-ak, gi tara zinƙite ku maaniite ho gi ginno seene. ⁹ Kar gay, ya gi gaara zunuubinnite waran, naar-ak, Bun kaak nec gi amniyiŋji ho kaak gina ay maan in botiliy, naate saamiyiŋco a gii goye cawar, bal oorne do unji. ¹⁰ Ya gi kaawa a gi ginno zunuubinna-ak, naar-ak, gi diyaaji raadin do Bunɗi ho kaawoy sa ginno do gelbinte.

2

¹ Gem kol kooginay, nu siiraakon gamin-an a kuu unjengo do zunuubinnar. Kar gay, ya waan gin zunuubinna, gi gin gem kaak yaate male do unji ka Tatte Bun. Naar ko Iisa Masi kaak gina ay maan in botiliy. ² Naar ber ziy satkine a Bun yaate saamiyiŋ zunuubinnite. Bun gay, naar saamiyaatenno zunuubinnite kunten di, kar gay, naa saamiye oki ku gee ku duni-iner okinco.

Gem kaak ibingig Bun, naar cokiya kaawoy

³ Ya gi karmiyaat kaaw ta Bunɗi, ansi-ak gaara kadar ka seener gi ibingig Bun. ⁴ Ya gem diya a na ibingig Bun ho na karmiygitdo kaawoy, naar-ak, na raada ho na ginno seene. ⁵ Kar gem kaak karmiyaat kaaw ta Bunɗi gay, naar elgig Bun min do gelbiney. Pa-ak, gi iban tak kadar ginte in Bun, gi num rakki. ⁶ Ya gem kat diya a na num in Bun, naa goye ar kaak Iisa goyту.

⁷ Gem kol roynay, kaaw taat nu kaawiiko-an, taar kaawdo taat marbinto, kar gay, ta taar ko taat min awalle nu kaawiiko-at di. Kaaw-at, taar sawa di in taat ku dortu-ata. ⁸ Kar gay, kaaw taat nu siiriiko-an, taar marbinto. Goyinji ka Iisa, naar gaara kadar kaaw-an taar seene ho goyinjo kanjo sa gaaraw. Asaan gondikaw sa sawlaw, ho portikaw ta seener sa beena* ko.

⁹ Gem kaak diya a na goy do portikaw, kar na ello eenji, naar-ak goy misa do gondikor. ¹⁰ Kar gay, ya gem kaak elgig sinji, naar

* 2:8 'been'a' : Werin daarin, nu kaawa a 'been'a'.

goy do portikaw ho maan ginno do gelbiney kaak yaa naamin do nigindi. ¹¹ Kar gem kaak yila sinji gay, naar goy misa do gondikor. Na jaawa do gondikor-ata ho na ibanno wer ka na baayiyo, asaan in gondikaw-at, na ar noolo.

Diye ka kaar do gamin ku duniiner

¹² Gem kol kooginay, nu siiraakon gamin-an, asaan Bun saamiykon ko zunuubinniko in sin ku Iisa Masi. ¹³ Kun aginiydu, nu siiraakon gamin-an, asaan ku ibingig naar kaak min do teese ka duniiner di, naar goy ko. Kun dubal in gemsa oki, nu siiraako, asaan ku begirji do *Seetanner.

¹⁴ Gem kol kooginay, nu siirko pey, asaan ku ibingig Tatte Bun. Kun aginiydu, nu siirko, asaan ku ibingig gem kaak min do teese ka duniiner di, naar goy ko. Kun dubal in gemsa, nu siirko, asaan ku goy bombo, ku icit kaaw ta Bun di do gelbinko ho ku begirji do Seetanner.

¹⁵ Dakon diyenno kayko do gamin ku duniiner ho dakon elguwincodo. Ya gem kaak el gamin ku duniiner, ibinon kadar na elgigdo Tatte Bun. ¹⁶ Gamin ku duniiner gay, nuur ko : ele ka gamnar, diye ka kaar do gamin kuuk gee taliyo, ho ice ka zinjar do gamin kuuk gee giniyo. Gamin nuur-an, okinco, nuur ku duniiner di, nuur asdo min do Tatte Bun. ¹⁷ Ibinon kadar duniin-an, taar gaasa ko ho gamin okinco kuuk gee elgiy sa rawta ko. Kar ya gem gina taat Bun rakiy gay, naa gase goye ka gaasdo.

Adiney ka Iisa

¹⁸ Gem kol kooginay, dak sood di, duniin yaa gaase. Ku dor kadar adiney ka Iisa yaa ase. Ka seener gay, adiney dakin as ko. Asinco-an gaara kadar duniin gaasa ko. ¹⁹ Adiney-an, min awalle nu goy in ginte, kar gay, gi sawado, ho paa ko, nu amiltu minninte. Zer, ya gi sawa, nec nuu goye in ginte. Maanna-an gaara kadar ka seener, nu in gintenno.

²⁰ Kun gay, Iisa Masi berko Ruwwiney. Ansii ko, okinco, ku ibiniit seene. ²¹ Nu balko siire a ku ibingitdo misa seene. Kar gay, ku ibingit ko ho ku iban kadar min seen ta Bun di, ginno maan ka raadiner atta.

²² Ansi-ak, waa kaak raadaw ? Illa na gem kaak diya a Iisa, naar Masido kaak Bun naamtu. Gem naar-ak di raadaw. Gem kaak pocig Tatte Bun ho in Ronji, naar-ak ko adiney ka Iisa Masi. ²³ Ya gem kaak pocig Ronji ka Bun di, na pocig Tacco Bun oki. Kar gay, ya gem kaak ooyig Ronji, na ibingig Tacco Bun oki.

²⁴ Kun gay zeedon a kaawin kuuk ku dortu min awalle yaa goye do gelbinko. Ya gamin-an goy ko pa-ak, kun ko oki, gelbinko yaa gine rakki in Tacco Bun ho in Ronji. ²⁵ Iisa Masi, naar diya a naate bere goye ka gaasdo.

²⁶ Nu siirkon gamin-an do bi ka gee kuuk asaako gecinco kuu rawte. ²⁷ Kun gay, Ruwwin taat Iisa Masi beriiko, taar goy in kun ko. Do saan taar-an, ku yokaado pey gem ka pey kat asaako bildinco, asaan Ruwwin taar gaaraakon ko gamin okinco. Gamin kuuk ta gaariiko-an gay, nuur ka seener di. Raadin rakki sa, nu bal gine. Do bi naar-ak, icon kaaw taat Iisa Masi gaariiko ho goyon in gelbin rakki in naara.

²⁸ Gem kol kooginay, din gay, goyon in gelbin rakki in Iisa Masi a yiriy taat naa yeepe, gi goye bombo ho sokaon rakki sa diyaatenno do unji. ²⁹ Ku iban kadar Iisa Masi gin ay maan in botiliy. Paa ko, kuu ibine oki kadar gem kaak gina maan kaak in botiliy, naar oki ron ka Bun di.

3

Koogin ku Bun di

¹ Talon maman Tatte Bun elinte ! Na elinte nam na koliite a gi kooginay. Ka seener gay, ginte kooginay ! Paa ko, gee ku duniiner ibingitenno a gi koogin ku Bun di, asaan nu bal ibinin Tatte Bun.

² Gem kol roynay, din ka-an, ginte koogin ku Bun di ko. Taat gi asiy gine neginda gay, gi ibingitdo misa. Kar gay, gi iban kadar ya Iisa Masi yeepe, gi asa are ar naara, asaan gi asa talinji uudiney. ³ Gem kaak diy gelbiney do kaaw taar-an yaa gine *cawar ar kaak Iisa Masi gintu.

⁴ Gem kaak gina zunuubinnar-ak, naar poc karmiyin *gaanuun ka Bun di. Asaan gine ka zunuubinnar, naar ko pocco ka gaanuun ka Bun di. ⁵ Kar gay, ku iban di

kadar Iisa Masi, naar as do duniiner, naa ace zunuubinna ku geemir ho naar gay bal gine zunuubinna tak-tak. ⁶ Inj taar-an, ya gem goy inj Iisa Masi inj gelbin rakki, na ginno zunuubinna. Ya gem kaak gina zunuubinna-ak, naar bal talin Iisa Masi ho na ibingigdo.

⁷ Gem kol kooginay, gooyon zinjikiko min gale ka geemir. Gem kaak gina maan kaak inj botiliy, naar meenji goy inj botol do unji ka Bunji, uudin taat Iisa Masi goytu inj botol. ⁸ Gem kaak gina zunuubinna gay, naar asa min do *Seetanner, asaan Seetanne, naar gina zunuubinna min do teese ka duniiner di. Maan kaak iyiig Ronj ka Bunji do duniiner gay a naa peyin riy taat Seetanne giniyo.

⁹ Gem kaak Bunj weetuu gay, naar ginno zunuubinna, asaan maan kaak Bunj beriji goy inj naara. Ya Bunj kon di Tacco-ak, naar ginno zunuubinna. ¹⁰ Kar di, inj maman gi asiy ibine a nuur-an koogin ku Bunji, ho nuur-an ku Seetanner? Ya gem kaak ginno gamin kuuk inj botilco ho na ello sinji-ak, naar-ak gem ka Bunjido.

Ele ka zinjkar

¹¹ Kaaw taat ku dortu dak ko min awalle, taar kaawa a gii elguwe zinjikite. ¹² Ginte nigaado ar Kayen, asaan na amil min do Seetanner, na deeyiig sinji ka meenji. Maa di na deeyiig sinji Abeel? Na deeyiiga-ak, asaan riy taat Kayen gintu-an samaanno. Kar riy ta sinji Abeel gay, taar inj botilti.

¹³ Gem kol sintay, dakonj ajbiyenno ya gee ku duniiner yilaako. ¹⁴ Ginte iban kadar dinjka, gi pak min do muuti ho gi gas ko goye kaak ta6, asaan gi el sintite. Gem kaak ello sintay-ak, naar goy misa do muuti. ¹⁵ Gem kaak yila sinji-ak, naar ar gem kaak diya gee. Ku iban di kadar gem kaak diya gee-ak, naar gasaado goye ka gasdo.

¹⁶ Ansii ko, gii ibine maman gii elguwinj gee : Iisa Masi, naar ber ziy do bi kante. Ginte oki, gii bere zinjikite do bi ka sintite. ¹⁷ Ya gem kaak gin gamna, kar na talaag sinji kaak bal gine maanna ho na bal tale aminduwi, maman naa diye a na elgig Bunj? ¹⁸ Gem kol kooginay, ta botiltido ya gii elguwinj sintite inj binjiten di. Kar gay,

gii elguwinj ka seener ho giico berguwe pisinte.

¹⁹ Ya gi el zinjikite-ak, gi ibina kadar ginte goy inj seen ta Bunji. Ansi-ak, gelbinte portiko do unji. ²⁰ Ka seener, ya do gelbinte, gi pakira a gi nig sa, aditte portiko, asaan Bunj iban gamin pak taat gelbinte ibiniyo. Na iban ay maanna. ²¹ Gem kol roynay, ya ka seener, gi haraydo do gelbinte, ansi-ak, gii gine bombo ya gi inda Bunj. ²² Naar be- raate gamin okinco kuuk gi indiga, asaan gi karmiya kaawoy ho gi gina taat awaaji gala.

²³ Kaaw taat na kaawiite-an gay a gii aamine inj sinj ku Ronji Iisa Masi ho gii elguwe zinjikite ar taat na kaawtu. ²⁴ Gee kuuk karmiyaat kaaw ta Bunji, nuur inj Bunj, gelbinco rakki, ho Bunj oki goy inj nuura. Gi iban kadar Bunj goy inj ginte, asaan Ruwwiney taat na beriite gaaraatenga.

4

Ibine ka Ruwwin ta Bunji

¹ Gem kol roynay, gee dakina kuuk goy do adiy ka kidar, maaniico di diya a nu nabiinna. Do bi naar-an, dakonj amniyincodo okinco, gee kuuk diya a nu gin Ruwwin ta Bunji. Kar gay, ibinonj ja baaco, ya ruwwinco-at asa min do Bunji wal kawwi. ² Talonj maman kuu ibine kadar gem-an gin Ruwwin ta Bunji. Ku ibininji ya na kaawa bal cigile a Iisa Masi, naar wee ar ka geemir. ³ Kar gay, ya gem kaak bal ooye a Iisa Masi wee ar kaak geemir-ak, naar-ak bal gine Ruwwin ta Bunji. Gem naar-ak asa min Adin ka Iisa. Ku iban di kadar Adin ka Iisa asaw. Hadi, dinjka, naar as ko do duniiner.

⁴ Gem kol kooginay, kunj gay koogin ku Bunji, ku gedirco do nabiinna nuur-aku, asaan Ruwwin taat goy inj kunjko, taar pakgit ruwwin taat goy inj gee kuuk goy do duniiner. ⁵ Nabiinna nuur-ak kaawa do bi ka gamin kuuk goy do duniiner di, asaan nu asa min do duniiner. Ampa-ak, gee ku duniiner cokiya kaawco. ⁶ Gintey gay gee ku Bunji. Gem kaak ibingig Bunj, na cokiya kaawte. Gem ka ibingigdo Bunj gay cokaydo kaawte. Ampaa kat, gii ibinin Ruwwin ta seener ho ruwwin ta raadiner.

Ele kaak asa min do Bunđi

⁷ Gem kol roynay, elguwinte zinjite, asaan ele asa min do Bunđi. Ya gem kaak el eenji, naar ko ron ka Bunđi ho na ibingig Bun. ⁸ Kar ya gem kaak ello eenji gay, naar-ak ko kaak ibingigdo Bun, asaan Bun naar ele. ⁹ Ampaa ko, Bun gaartu kadar na elgiite : na naamiig Ronji ka dangiro* do duniiner a naate bere goye ka ta6. ¹⁰ Talon, ampaa ko ele : Bun, naar elinte awalle. Na naamiiten Ronji. Na bertu ziy *satkine, asaan Bun yaate saamiyin zunubinnite. Ansi-ak, na gintenno kat elig Bun awalle.

¹¹ Gem kol roynay, ya Bun elinten ko dakin ansi-ak, ginte oki, gii elguwe zinjite.

¹² Ginno gem kaak talig Bun. In taar-an oki, ya gi el zinjite, Bun goy in ginte, ho ele kaak na elinte-ak ot ko do weriy.

¹³ Ansi-ak, gi iban ko kadar Bun goy in ginte ho gi num ko in naara : gi ibintu-ak asaan Bun beriite Ruwwiney. ¹⁴ Tatte Bun naamiig Ronji a naa jile gee. Nin gay taliig maanna-an ka ho ni kaawa biy do geemir. ¹⁵ Ya gem kaawa bal cigile a Iisa, naar Ron ka Bunđi, Bun goy in naara, ho naar sa goy in Bun. ¹⁶ Ni iban kadar Bun elgiite ho ni amniy in kaaw taar-anta. Ele, naar asa min do Bunđi. Gem kaak gin ele, naar goy in Bun ho Bun sa goy in naara. ¹⁷ Maan kaak gaara kadar ele ot do weriy-ak, gii talin do yiriy taat Bun yaa dukume seriin do geemir. Ginte ginaado kolaw, asaan goyinte kaak do duniiner, naar ar goyinji ka Iisa. ¹⁸ Ya gem kaak el eenji, naar ginaado kolaw, asaan ele kaak ta6-ak, naar atkaat kolaw. Ka seener gay, gem giniy kolaw-ak ya na iban kadar seriin yaa pociinji. Do taar-an ko, gem kaak gina kolaw-ak, elinji bal ote misa do weriy.

¹⁹ Gi eliy zinjite-ak, asaan Bun kat elinte awalle. ²⁰ Ya gem diya a na elgig Bun, kar sinji gay, na elgigdo, naar-ak raada. Ka seener gay, gem kaak ello sinji kaak na ta-laaga, gediraado elin Bun kaak na talgigdo. ²¹ An ko kaaw taat Iisa Masi kaawiite : ya gem kaak elgig Bun, naa elguwin sinji oki.

* 4:9 'dangiro' : Werin daarin, nu kaawa a 'kida di' wal 'rakki di'.

5

Gedire do gamin ku jookumo

¹ Ya gem kaak aamin a Iisa, naar Masi kaak Bun naamtu, gem naar-ak ron ka Bunđi. Gem kaak elgig Tacco Bun, naar-ak elgig kooginay oki. ² Ya gi elgig Bun ho gi karmiyaat kaawoy, naar-ak, gi iban kadar gi elgig koogin ku Bunđi oki. ³ Ya ka seener, gi elgig Bun, naar-ak nec gi ginin taat na rakiyo. Maan kaak Bun rakiy gii gine-ak, naar oomno do kayte. ⁴ Asaan koogin ku Bunđi okinco, nuur pakgig gamin ku duniiner kuuk jookumo. Kar maman gi pakgig gamin-an ku ? Gi pakgig in imaante taat do Iisa. ⁵ Ginno waan kaak gedirco do gamin-an ku, illa naar kaak aamin kadar Iisa, naar Ron ka Bunđi.

Gamin kuuk gaara kadar Iisa, naar Ron ka Bunđi

⁶ Iisa Masi aste do duniiner. Na as aawin amay kuuk nu *batiziyiga ho na as mine baariy ku meenji do wiktin ta muutuy. Na bal ase in amay di, kar gay, na as in baariy oki. Ruwwin ta Bunđi kat diyaate kadar gamin-an, nuur ka seener, ho Ruwwin ta Bunđi, taar seene. ⁷ Ka seener gay, gin gamin subba kuuk kaawaate seene a Iisa, naar Ron ka Bunđi. ⁸ Gamin-an gay, nuur Ruwwin ta Bunđi, in amay kuuk nu batiziyiga ho in baariy kuuk mine. Gamin-an, okinco, kaawco rakki di. ⁹ Ya gee kaawa bico ka gamin kuuk nu taltu, gi ica kaawco. Kar kaaw ta Bunđi gay, taar pak tanco. Ho meenji Bun kaawko do bi ka Ronji. ¹⁰ Gem kaak aamin do Ron ka Bunđi, na iban do gelbiney kadar gamin-an, nuur ka seener. Gem kaak bal aamine do Bunđi gay, naar-ak diyaaaji raadin do Bunđi, asaan na bal ooyin kaaw taat Bun kaawtu do bi ka Ronji. ¹¹ Kaaw taat Bun kaawiten gay, taar a na berte goye ka gaasdo, ho goye-ak asa min do Ronji. ¹² Ya gem kaak gelbiney rakki in Ron ka Bunđi, gem naar-ak gasiig goye naar-aka. Kar gem kaak gelbiney seer in Ron ka Bunđi gay gasaagdo goye-aka.

Gaasuw ta maktumner

¹³ Nu siirkon maktumne-an loko, kuɗ kuuk aamin inɗ Ronɗ ka Buɗdi, kuuk diya do kayko kadar ku gasig ko goye ka gaasdo.

¹⁴ Gi iban tak kadar ya gi inda maan min do Buɗdi, ɗaate berinɗi ya ɗa ɗum inɗ maan kaak ɗa rakiyo. ¹⁵ Hadi, ya gi iban kadar ɗa cokiyaag indinte, ansi-ak, gi iban kadar maanna-an, ɗa bertenɗa ko.

¹⁶ Ya gem tala sinɗi gina zunuubinna kuuk iyaagdo do muuti, gem-ak yaaji inde Buɗ do bi ka sinɗi-aka, ho Buɗ yaaji bere goye. Taar-an do ɗuur kuuk gina zunuubinna kuuk iygigdo do muuti. Kar gay, goy zunuubinna kuuk iya gee do muuti. Do zunuubinna ɗuur-ak, nu bal kaawe a kuu indiguwe Buɗ do geemir. ¹⁷ Nige okinɗi, ɗuur zunuubinna do unɗi ka Buɗdi, kar gay, goy zunuubinna daarinɗ kuuk iydo gee do muuti.

¹⁸ Gi iban di kadar koogin ku Buɗdi, ɗuur ginno zunuubinna inɗ menaw, asaan Ronɗ ka Buɗdi gooyaagu, ho *Seetanne sa bal gine gudurre kaaco.

¹⁹ Gi iban kadar ginte gee ku Buɗdi. Kar gee ku duniiner gay, ɗuur ku *Seetanner.

²⁰ Gi iban kadar Ronɗ ka Buɗdi, ɗaar as do duniiner a ɗaate gaarinɗ gamin-anɗku. Ampaa ko, dinɗ, gi ibingig Buɗ ka seener. Gi ɗum ko inɗ Buɗ, asaan inɗ Ronɗi Iisa Masi sa, gi ɗume. ɗaar Buɗ ka seener ho ɗa beraate goye ka gaasdo.

²¹ Gem kol kooginay, goyonɗ godom min margina.

2 Yaaya

Maktumne ta seerinj^{kar} taat Yaaya siirtu Pile ka kaawor

Gee kuuk awalle kat kaawe a ɗa Yaaya kat siirit maktumne-an ɗo Egliz rakki. Na kaawaaco maman ɗuu ele zinjico. Ele-ak gaara kadar ɗu karmiyaat taat Buɗ kaawtu. Na kaawaaco oki a Iisa, ɗaar gemo ho ɗa Roɗ ka Buɗdi. Ya gem asco ho ɗa beraaco bilde kaak arro ar ɗaar-anjka, ɗuu icenno kaawoy.

Ooy ta awalle

¹ Nun tatkaw ka Eglizdi kat siirke loke, kan taat Buɗ doɗtu in kooginke kuuk nu elgiy min ɗo gelbiner. Kar gay, ɗa nunno di kaak elgiiko, gee okinco kuuk ibingit seen sa elgiiko. ² Ni elgiiko asaan okinte, gi gin seene, ho seen-at goy in ginte elgin in elgina. ³ Tatte Buɗ in Ronji Iisa Masi yaate barkiyinte. Nuur seerco yaate saamiye ho ɗuute oolin aditte. Ampaa ko, ginte kuuk aada seene, gii elguwe zinjite.

Ele ka zinjkar

⁴ Wer galdu dakina, asaan nu dor kadar kooginke daarin aada botol ta seener uudin taat Tatte Buɗ kaawiite. ⁵ Din gay, gem kol yaaco, ɗu diyaake aman : « Gii elguwe zinjite. » Kaaw taar-an, taar marbintodo, ta taar di taat gi dortu dak ko min ɗo teesindi. ⁶ Ya gi el zinjite, gii gine maan kaak Buɗ kaawtu. Kaaw taar-at ko taat ku dortu min ɗo teesindi.

Botol ta seener

⁷ Nu kaawiiko ansi-an, asaan gay raadiner dakina totir ɗo adiy ka kidar. Nu ooydo kadar Iisa Masi, ɗu weeyig ar ka geemir ho ɗa as ɗo duniiner. Ya gem kaak kaawa ansi-ak, ɗaar adiney ka Iisa Masi ho ɗa jaga gee. ⁸ Do taar-an, goyon mento, paa kat riy taat ku gintu-an ucaado maala, ho ku asiy gase maan kaak Buɗ diytu a ɗaako bere.

⁹ Ibinon kadar ya gem ic kaaw ta Iisa Masi, ho ba aar, ɗa jag min ɗo kaaw-anta ho ɗa jaguma kaawin ku pey, gem-ak kaawco

numaado in Buɗ. Kar gay, ya gem kaak icaag kaawin kuuk Iisa bilditu gee ho ɗa jagdo, ɗaar-ak ɗa num in Tatte Buɗ ho in Ronji oki, kaawco rakki. ¹⁰ In taar-an ko, ya gem baa ɗo werko, kar ɗa bilda gee in kaawin kuuk arro ku Iisa Masi, gem ɗaar-ak, dakon obinjido geero ho ooy sa, dakonji ooyenno. ¹¹ Ya gem kaak ooyji-ak unje ko ziy ɗo gamin kuuk samaanno kuuk gem-ak giniyo.

Ooy ta ba aaro

¹² Goy gamin dakin kuuk nu rakiiko siire, kar gay, nu rakaado siirin ɗo maktumne-anta. Nu raka baa talinjo, ansi-ak, gi baayiy kaawe bi in bi. Paa kat, aditte yaa gine portiko. ¹³ Gem kol booy taat Buɗ doɗtu, koogin ku booke ooyke. Nu ooyko dakina.

3 Yaaya

Maktumne ta subbi^{kar} taat

Yaaya siirtu

Pile ka kaawor

Gee kuuk awalle kat kaawe a maktumne-an, ɗa Yaaya kat siirta. Na siirit ɗo gem rakki ɗu kolaag Gayuus. Naar min agindaw ku Eglizdi. Na ozilaag ɗo bere kaak ɗa beriy ɗo kretienna kuuk 6aaw ɗo werco. Do Egliz ɗaar-ak, gin gem rakki oki ɗu kolaag Diyotreep. Naar gay obɗo sinɗa kuuk kretienna. Do saan taar-at ko, Yaaya leesiiji.

Ooy ta awalle

¹ Nun tatkaw ka *Eglizdi ko siirjin maktumne-anta. Nu siirit locin, kin royar Gayuus kaak nu elgiy ɗo gelbiner.

² Gem kol royay, nu raka kii goye cewey ay wero. Nu iban kadar goyinjin kaak ɗo unji ka Bunɗi, ɗaar ɗo botiliy. Nu raka aapiy ta zin oki. ³ Adir portiko, asaan goy sinɗa kuuk as min ɗo werko ho ɗu kaawa kadar ki gin seene ho ki aada botol ta seener. ⁴ Maan kaak berdu galal dakin-ak, nu dor kadar kooginar aada seen ta Bunɗi.

Gayuus gina taat Bun rakiyo

⁵ Gem kol royay, kin gem sellen ɗo riyon. Ki obaag sinɗan samaane yoo marti oki. ⁶ Sinɗan kuuk ki obtu-an asinti kaaw ɗo Eglizni a ki elgig dakina. Gee ɗuur-an, ya ɗu otji, nu raka ki gaayinco ar kaak Bun rakiyo. ⁷ Martuwco-an, taar ɗo bi ka Iisa Masi. ɗuur icɗo maan min ɗo gee kuuk bal aamine ɗo Iisa Masi. ⁸ Do taar-an ko, gii gaayguwin gee ar ɗuur-an^{ku}, asaan ginte oki unje pisinte ɗo riy taat ɗu giniy ɗo bi ka seener.

Diyotreep in Demetriyuus

⁹ Zer, nu siir maktumne ɗo *Eglizko, kar Diyotreep gay bal icin kaawor, asaan ɗa el gine ziy tatik ɗo unco ka geemir. ¹⁰ Neginda, ya nu 6aawe, nu 6aako gaarin gamin kuuk jookum kuuk ɗa gintu uudin taat ɗa nigig sinɗe. Pey min ɗuur-an, ɗa gina gamin kuuk samaanno paka. Na obɗo sinɗa kuuk aamin ɗo Iisa Masi ɗo geriy ho ya gee

kuuk obaag sinɗa-ak sa, ɗa toɗaaco ho ɗa atkaagu min ɗo Eglizdi.

¹¹ Gem kol royay, dak icenno botol ta gee kuuk jookum-an^{ku}, kar gay, ic botol ta gee kuuk sellen. Ya gem kaak gina gamin kuuk sellen, ɗaar gem ka Bunɗi. Kar gem kaak gina gamin kuuk jookum gay, ɗaar bal ibinin Bun misa.

¹² Demetriyuus gay, gee okinco ozilaaga. Goyinji sa gaara kadar ɗa gina gamin kuuk in botilco. Nin oki kaawa biy kadar ɗa mitko. Ho kin Gayuus oki iban kadar ni kaawa seene.

Ooy ta ba aaro

¹³ Goy gamin dakina kuuk nu rakiin siire, kar gay, nu rakaado siirin ɗo maktumne-anta. ¹⁴ Nu raka gii nume moota, gii kaawe bi in bi neginda ya nu 6aawjin ooye.

¹⁵ Bun yaan iye aapiy ɗo gelbinen. Roy-inte okinco kuuk goy anne ooyjin. Kin sa ooyco ɗo royinte okinco kuuk goy annere rakki rakki. Nu ooyko dakina.

Zuud Maktumne taat Zuud siirtu Pile ka kaawor

Gee kuuk awalle kat kaawe a maktumne-an, na Zuud kat siirta. Na siirit do kretiyenna, asaan do datikko, goy gee daarin kuuk bera bilde kaak arro : nu iyaag do goye kaak jookumo, nu eeraag gee ku Eglizdi, nu waraag dubal ku Bunji ho nu pooaag Iisa. Kar gay, Zuud kaawa a Iisa keeji di Tatkuwte ho Rabbinte. Do saan taar-an ko, do maktumne-an, Zuud taayaag kretiyenna do maan kaak yaaco ase neginda do gee kuuk jookum-anju. Na denraag gee ku Eglizdi a nuu obe tirit do imaanco, asaan Bunj nec gooyinco, nu galiydo do zunuubinnar.

Ooy ta Zuud

¹ Na nun gay riyor ka Iisa Masi kaak nu koly Zuud, sinji ka Zaak, kat siiraat maktumne-anta.

Nu siiraacot do nuur kuuk Tatte Bunj koltu, na elgiyo ho na leeyiy keeco do Iisa Masi.

² Nu inda Bunj a naa tale aminduwko. Nu indaag a kuu goye do aapiyer ho elinji sa yaa goye in kunjko gaay in gaayo.

Kaaw do bi ka gay raadiner

³ Gem kol roynay kuuk nu elgiy dakina, nun diy kaar tak a naako siire do bi ka jile kaak Bunj yaate jilinte okinte. Kar din gay, nu tala kadar illa naako iskinjo kuu obe tirit do imaanko. Imaan-at, taar Bunj berit tak-tak do geenji ku meenji. ⁴ Nu iskiiko-ak asaan nu iban kadar gee kuuk jookumo unje kokunuwda do datikko. Gee-ak, in goyinco kaak jookum-ak, nu nigiiit barkin ta Bunte. In barkin-at, nu pakira a nuu gedire gine gamin kuuk jookumo kuuk gelbinco rakiyo, asaan Bunj yaaco saamiyen di. Ansii ko, nu pociig Iisa Masi, naar keeji di Tatkuwte ho *Rabbinte. Do bi ka gee-ak,

Kitamne kaaw ko min awalle kadar seriin yokaagu.

⁵ Nu iban kadar kunj ibingig samaane kaawin okinco kuuk naako kaawe. Kar gay, nu raka kuu pakire maman Rabbin Bunj jiliig geenji ku Israyeel min darre ta Meser, kar ba aar gay, na deeyiig nuur kuuk bal icin kaawoy.* ⁶ Pakironj pey do *dubal ku Bunji daarin kuuk pociig goyinco kaak Bunj beriico ho nu rasig wer kaak na leeyiigu. Bunj obiigu, na duuniig in jinzirrina nu goyiy do wer kaak gondiko nam yiriy ta yaarko taat Bunj asiy dukume seriin do gee okinco. ⁷ Pakironj oki do geeger ka Sodom in ka Gomoort† ho in kuuk moota. Gee ku geegirnay-ak unje kayco do gamin kuuk jookumo ku ginindido‡ ar kaak dubal ku Bunji-ak gintu awalle. Din gee-ak gasit kat tanco do ak taat matdo tak-tak. Nuur-an gaara gamin kuuk yaaco ase do gee kuuk gina ar gee nuur-aku.

⁸ Kar in taar-an oki, gee kuuk cigil datikko-ak gina di gamin ar nuur-aku. Nu soona sooniik taat iyaag nu nigiy zinjkico in gamin ku ginindido-aku. Nu aaniit tatkaw ta Bunji ho nu wariig nuur kuuk goy ka samaaner in *darjinco. ⁹ Kar talonj tatkaw ka dubal ku Bunji kaak nu koly Miseel. Wiktin taat na meeliy in *Seetanne do bi ka zi ka Muusa din sa, na bal warinji. Illa na kaaw kaawen di aman : « Seriin ta Bunji yaan obe ! » ¹⁰ Kar gee-ak gay wara maan kaak nu ibingigdo ho maan kaak nu ibingiga-ak oki, nu ibiniig ar malle kaak pakarro. In ibininco-ak ko, pilaaco botol taat nu baayiy ide tak-tak. ¹¹ Do gaayiyco ! Nuur kuuk ic botol ta Kayen.§ Nu bariya gurus in gamin kuuk jookumo ar Balaam gintu.* Ho nu idiig zinjkico do barjilincot taat nu pociig Bunj ar Koore gintu.† ¹² Ka seener, ya ku nume ho ku tiya sawa in sinja, nuur gay nigaag goyinjo. Nu tiyaw ho nu siya dakin dakina, nu ginno soka. Nu pakira do adat ku maaniico di. Nuur ar uc kuuk aada wer kaak us baay di ho paaydo

* **1:5** Wer ka gase kaawor do Ekzood 12.51, Nombir 14.29-30. † **1:7** 'geeger ka Sodom in ka Gomoort' : Gee ku geegirnay-ak goy do wiktin ta Ibraayim. Bunj idiig geegirniico asaan goyinco jookum aale (Zeneez 19.24-28). ‡ **1:7** 'gamin kuuk jookumo ku ginindido' : Miday kuuk baaya zinjkico ho in gamin kuuk pey. § **1:11** Wer ka gase kaawor do Zeneez 4. * **1:11** Wer ka gase kaawor do Nombir 22 yoo 24. † **1:11** Wer ka gase kaawor do Nombir 16.

amay. Ho njuur ar pey atay kuuk waado in ribbi. Atay-ak yaa aaye tak-tak ar atay kuuk nu rotgu. ¹³ Gamin kuuk jookumo kuuk nu giniy-ak, njuur ar amay ku bar-rer kuuk aasa kurbulbul-kurbulbul ho paka toppiyo. Njuur ar pey kaalin kuuk gada tuuy-tuuy ho ibanno wer ka nu baayiyo. Kar Bun gay siyco wer kaak nuu goye doo do gondikaw taat dulum.

¹⁴ Do bi ka gee njuur-ak ko, gem kaak nu koliy Enok kaawtu min awalle. Enok gay min tamba ta Aadum taat baay ka peesirinjar. Na kaawtu ar nabiinca aman : « Talon, Rabbin[†] asa in dubal ku Bundi kuuk *cawar ho gee gedarro osinco. ¹⁵ Na asa dukume seriin do gee okinco kuuk do duniiner. Naaco peyin do kayco do gamin okinco kuuk jookumo nu gintu asaan nu pociig maan kaak Bun rakiy a nuu gine. Ho naa taabiyo do binjico kuuk amil gallo do saan tanji. »[§] ¹⁶ Njuur gee kuuk goy gujumjumaw di ho aditco portikdo tak-tak. Njuur aada ko galal ta zinjico di. Nu jaala zinjico ho nu kaawa kaawin ku gala a nuu gase maanna min do gemor.

Taayiika do gee kuuk aamin do Iisa

¹⁷ Gem kol roynay kuuk nu elgiy dakina, pakiron do kaawin kuuk *paliinna ku *Rabbinte Iisa Masi kaawtu min awalle do bi ka maan kaak yaa ase neginda. ¹⁸ Nu kaaw aman : « Do wiktin taat duniin gaay gaase, yaa amile gee kuuk samaatinay. Gee-ak yaa aade galal ta zinjico taat jookum-at di. » ¹⁹ Gee njuur-ak, riycu a illa nuu eere geen di. Pikirrico, taar ta geemir di, nu ginno Ruwwin ta Bundi do gelbinco. ²⁰ Kar kunj kuuk nu elgiy-an gay, zeedon imaanko taat Bun beriiko yaa baa in unti. Salkiyguwon in gudurre ta Ruwwin ta Bundi. ²¹ Goyon in ele ka Bundi. Diyon amaanniko do Rabbinte Iisa Masi. In sellin kuwiy, naako bere goye ka gaasdo.

²² Talon amindaw ta gee kuuk aditco osaw. ²³ Ya kuu gedire jilin min do aki, naar-ak jilongu. Do gee daarin gay, talon aminduwco, kar goyon godom min gee-aku. Yilon zunuubinnico ar gee yiliy ke-suun taat gin tingo zirid-zirid-ata.

Oziliik ta ba aaro
²⁴⁻²⁵ Ozilinte *darjin ta Bun kaak rakki di.
 Naar ko jilaate in botol ta Rabbinte Iisa Masi.
 Naar nec naako gooyinjo,
 pa kuu gale do zunuubinnar.
 Na nec naako unjinjo do darjiney,
 bal oorne ho in galal dakina.
 Locin di darjine, tatkaw, gudurre ho in izinne
 min awalle, dinja ho elgin in elgina !
 *Aamin.

[†] **1:14** 'Rabbin' : Nu kaawa bi ka Rabbin Iisa Masi. [§] **1:15** Wer ka gase kaawor do Zeneez 3.18, 21-24.

Apokalips Gamin kuuk Bun bayniiji do Yaaya Pile ka kaawor

Maktumne-an, na Yaaya kat siirta. Naar di oki siirit Kabarre ta Gala ho in makaatamna subba ku pey. Naar min paliinna ku Iisa Masi. Min Iisa Masi nu weeyiiga, gin ja elgin dakina kat Yaaya siiriit maktumne-anta. Do wiktin taarat, kretiyenna daarin taabiya do bi ka imaanco, daarin gay, gartico yiime, asaan Iisa asdo kodok. Paa ko, Yaaya iskiig gee kuuk aamine a nuu peye bombo, nuu yoke nosirraw taat Bun yaaco bere.

Do maktumne ta Apokalips, Yaaya siir makaatamna peesira. Na siirig do Eglizna kuuk peesira kuuk do kid ka Aazi (Turkiya). Kar ka seener gay, na raka kaawe do kretiyenna okinco kuuk do adiy ka kidar. Na gaara pey kadar Kabarre ta Gala ta Iisa Masi, taar do gee okinco.

Do maktumne-an, gin kaawin kuuk jarba jarbe ho in gamin kuuk gee talaagu tale : ar ose kaak peesira kaak gaara gamin kuuk nec sawa-sawa ho ose kaak bijigiy gay kaak gaara gamin kuuk bal nece misa. Maan kaak portiko gaara nosirraw, ka dindiko gaara motol. Barre, naar wer kaak aaridna okinco goyiyo. Maan kaak ar jona gaara aaridna okinco ho maan biida gay ginaaji riyo.

Kitamne kaawa in geeger ka Babiloon. Geeger naar-ak, meennuwiy jookumo. Ron tamgi kaak koollo gaara Iisa. Naar di kaak ber ziy do muuti. In muutuy-at ko, na nosirtu. Ba aaro, Bun yaa kilgiye geeger ka Zeruzaleem kaak marbinto kaak naa paaye min kuwa ar bere ka Bun di.

Teese ka kaawor

¹ An ko gamin kuuk Iisa Masi bayniico do geenji do taat yaa ase. Gamin-an, Bun berjig do Iisa Masi a naaco gaarin do gay riyoy okinco, kar naar gay naamiig

* 1:7 'uca' : Werin daarin, nu kolaag a 'goci'. † 1:8 'Alpa ho Omega' : In kaaw ta Grek, nu garti kuuk nu siiriyo (maan kaak nu kolij 'alphabet'). 'Alpa' ta garta taat awalle ar 'A' in nassarinca ho 'omega' gay taat gaasuwa ar 'Z'.

*dubiley do gay riyoy Yaaya a naaji gaarin loci. Gamin-ak taayaado di nuu ase. ² Meenji Yaaya kat kaawe kadar gamin kuuk na taltu-an, nuur kaawin kuuk asa min do Bun di ho ka seener, na Iisa Masi kat gaarjiigu. ³ Galal do naar kaak garkiyaat maktumne-anta. Galal oki do nuur kuuk cokiyaat kaaw ta nabiincer-ata. Galal pey do nuur kuuk obit bombo kaaw taat nu siirtu-anta, asaan wiktin, taar as ko moota.

Ooya do Eglizna kuuk peesira

⁴ Gem kol sintay, maktumne-an, na nun Yaaya kat siirkon loko, kun *Eglizna kuuk peesira kuuk goy do kid ka Aazi. Bun yaako barkiyin ko ho naako iye aapiye. Nu barkiyaako in sin ku Bun kaak goy min awalle, kaak goy din ka, ho kaak yaa ase. Nu barkiyaako pey in sin ku ruwinnay kuuk peesira kuuk goy do unji ka Bun di do wer kaak na hokumiyo. ⁵ Ho nu barkiyaako oki pey in sin ku Iisa Masi kaak meenji saadin kaak ta6, kaak nooy awalle min do gee kuuk mate, ho kaak goy kaaco ka sultinnay ku duniiner.

Do naar kaak elgiite ho jilinte min do zunuubinnite in *satkin ta baariy, ⁶ ho do naar kaak gininte ar gay satkiner kuuk sultinco rakki do unji ka tacco Bun, loci di *darjine ho gudurre elgin in elgina ! *Aamin.

⁷ Kocilon, na asa min ka samaaner in uca* ! Gee okinco yaa talin in odinco, nam gee kuuk waacig in waayine oki. Ho adiy ka kidar okinji yaa morke do saan tanji. Ka seener, maanna-an yaa ase uudiney ampa ! Aamin.

⁸ *Rabbin Bun kaak gudurre okintit do pisinji diy aman : « Nun ko Alpa ho Omega†, nun kaak goy min awalle, kaak goy din ka ho kaak yaa ase. »

Iisa Masi bayinji do Yaaya

⁹ Naar nun sin ko Yaaya. Gi rakki di in Iisa Masi : okinte gi unje do *Meennaw ta Bun di, taabin te sa sawa, ho in taabin-at oki, gi subira di. Nu obintu danayne do kid kaak nu kolij Patmoos datik barrer. Nu obintu do saan ta nu gaara kaaw ta Bun di

ho nu kaawa seen ta Iisa Masi. ¹⁰ Yiri rakki ta dumaasdi, Ruwwin ta Bunđi asintu miin tak ho nu dora maan aaror ar gaay ta gemor. Ta dora rada ar perne[†] ¹¹ aman : « Maan kaak ki taliy-an, ic maktumne ho siirig atta. Kar naamit maktumne-at do Eglizna kuuk peesira : Egliz ka Epeez, ka Ismiirn, ka Pergam, ka Tiyaatiir, ka Sardees, ka Piladelpi, ho in ka Lawodiise. »

¹² Min nu doriit kaaw-at, nu newsitu naa talin gaay taat kaawaadu-ata. Do werak, nu taltu lampin peesira ku daabner. ¹³ Kar datik lampinar-ak gay, gin waan ar gemo. Na is batko ho do gongumoy gay, na duun karrab ka daabner. ¹⁴ Kaay gay sopir portik kar ar nirne ho odinay sa gizig ar ubal. ¹⁵ Asinji gay, ar hadinne kaak mirgiti ho gaayay oki ar baal kaak asa gidi-gidi-gidi. ¹⁶ Gem-ak ob kaalin peesira do pisinji kaak meeda. *Seepiney bin kay seer paad nata-ta-ta amila min do biy. Kar wijeeneey gay, irna wic-wic ar pato.

¹⁷ Wiktin taat nu taliiga, nu galtu do unji ar gem kaak mate. Kar naar gay diyiduug pisinji ka meeda do kaar, kar na kaawiidu aman : « Dak ginenna kolaw. Na nun kaak awalle ho kaak ba aaro. ¹⁸ Nun kaak goy mento. Nu mattu kar din gay nu goy mento elgin in elgina. Nu gedirtit do muuti ho ba ool sa, nun di kaati. ¹⁹ Din di siirig okinco, gamin kuuk ki taltu, nuur kuuk goy din ka in kuuk yaa ase neginda. ²⁰ Naan gaare kat baaco ta kaalin ku peesir kuuk ki taltu do meedar ho in lampin ku peesir ku daabner. Kaalin kuuk peesir-ak, nuur dubal ku Bunđi ku Eglizna kuuk peesira. Lampin kuuk peesir-ak gay, nuur Eglizna kuuk peesira. »

2

Maktumne do Egliz ka Epeez

¹ « Siir maktumne do *dubil ka Bunđi ka *Egliz ka Epeez aman :

« Nun meendu kat kaawaako. Nun kaak obig kaalin kuuk peesira do meedar ho kaak jaawa datik lampin kuuk peesira ku daabner. ² Nu ibingit riy taat ku giniyo, in zeede kaak ku zeediyo, in subirraw taat

ku subiriyo. Ku gedarro sosin gee kuuk jookumo. Ku gecig gee kuuk gina zin kico paliinna kar sando, nu paliinnado. Ku maaniikon di imil bayco. ³ Ku gin subirraw. Taaŋinko gintu dakina do bi kanto ho ku balnu rasindu bat. ⁴ Kar gay, nu gidaako asaan ku rasig elin ko kaak awalle. ⁵ Pakiron min momo ku sollitu ! Jipton goyin ko ho ginon riy ar taat ku gintu awalle. Yampa, ya ku da jiptido goyin ko, naako baawe ho naa icin lampiko min do werti. ⁶ Kar gay, ku gin maan rakki kaak ajbiyintu : ku poccit riy ta gee kuuk nu koliy Nikolayiit ar nun pociita.

⁷ « Ya ku gin dengina, laan denginko samaane, kuu cokiye kaaw taat Ruwwin kaawiico do Egliznar.

« Do kuuk nosire, naaco bere botol taat nuu okide ho nuu tee min ron ku et kaak bera goye ka gaasdo kaak goy do janni. »

Maktumne do Egliz ka Ismiirn

⁸ « Siir maktumne do *dubil ka Bunđi ka Egliz ka Ismiirn aman :

« Nun meendu kat kaawaako. Nun kaak awalle ho kaak ba aaro. Nun ko kaak mate ho kaak nooye. ⁹ Nu ibingit taaŋinko ho pokirruwko. Kar do unji ka Bunđi gay, ku gay gamnar. Nu dorig ise ka bin kar ka gee kuuk gina zin kico a nu *Yuudinna, sando nu Yuudinnado, nuur gee kuuk num in sin ku *Seetanner di. ¹⁰ Dakon moyenno do taaŋin taat un ko. Seetanne yaako gecin ko, naa unje gee dakin minninko do danayner. Gece naar-ak yaa taaye ar mena orok pa. Ampa-ak, obon imaanko bombo yoo muutko. Do nuur kuuk nosire, naaco bere kadumuulco ka goye ka gaasdo.

¹¹ « Ya ku gin dengina, laan denginko samaane, kuu cokiye kaaw taat Ruwwin kaawiico do Egliznar.

« Do kuuk nosire, nuu aawaatdo muut ta seerin kar. »

Maktumne do Egliz ka Pergam

¹² « Siir maktumne do *dubil ka Bunđi ka Egliz ka Pergam aman :

« Nun meendu kat kaawaako. Nun kaak ob *seepine kaak bin kay seer paad nata-ta-ta-aka. ¹³ Nu iban kadar ku goy do wer

[†] 1:10 'perne' : Werin daarin, nu kolaat a 'parna'.

kaak Seetanne hokumiyo. Do wer-ak ko, ɲu deeyig Antipaas, saadiner kaak ta6. In taar-anta oki, ku aadiin nun di. Ku bal rasin imaanko. ¹⁴ Kar gay, nu gidaako do bi kaak ku gin gee minninko kuuk ica kaaw ta Balaam. Awalle gem-ak isinig Balaak, ɲaaco ise gu6a do gee ku Israyeel. ɲa raka a ɲuu tee kum ka marginar ho ɲuu 6aaye munjam.* ¹⁵ Goy pey gee datikko kuuk ica kaawin ku Nikolayit. ¹⁶ Jipton goyɲko, yampa naako 6aa kodok di, naa taasiɲin gee-ak in seepin kaak amila min do bir.

¹⁷ « Ya ku gin dengina, laaɲ denginko samaane, kuu cokiye kaaw taat Ruwwin kaawiico do Egliznar.

« Do kuuk nosire, naaco bere tee kaak cigile kaak ɲu koliy “ maan ”†. Ho naaco bere pey dambi portiko. Dambi-ak, ɲu siirji siɲ marbinto kuuk waan sa ibanno baaco, illa ɲaar kaak gasig dambi-ak di iban. »

Maktumne do Egliz ka Tiyaatiir

¹⁸ « Siir maktumne do *ɖubil ka Buɲdi ka Egliz ka Tiyaatiir aman :

« Nun meendu Roɲ ka Buɲdi kat kaawaako. Nun ko kaak odinar gizig ar ako ho asindu irɲaw ar hadinne kaak ɲu sokiya. ¹⁹ Nu ibingig gamin okiɲco kuuk ku giniyo : eliɲko, imaanko, riyko ho in subirruwko. Ho nu iban pey katar gamin kuuk ku giniy ba aar-aɲ pakgig kuuk awalle. ²⁰ Kar gay, nu gidaako do bi kaak ku balti tode do geem taat ɲu koliy Zezabeel‡ taat diya a ta nabiɲca. Geem-at jagiig gay riyor. Ta kaawiico a ɲuu 6aaye munjam ho ɲuu tee kum ka marginar. ²¹ Do geem-at, nu rastit wiktin taat taa jipte goyinti, kar taar gay pook rase azbinuwti. ²² Talon, naa accinti, taara in geenti kuuk ic botilti do daɲal ku diiginer, nam ɲuu rasin riy taat ta bildiigu. ²³ Naa deen maajirinti okiɲco kuuk aadaata. Paa ko, Eglizna okiɲco yaa ibine katar ɲa nun ko kaak ibingit pikirrico ho in taat gelbinco rakiyo.

* **2:14** Wer ka gase kaawor do Nombir 25.1-2, 31.16. † **2:17** ‘maan’ : ɲa tee kaak Buɲ beriiico do gee ku Israyeel wiktin taat ɲu amiltu min darre Meser ho ɲu goyiy do goosiner (Ekzood 16.13-16). ‘maan kaak cigile’ : ɲaar ko tee kaak marbinto kaak Buɲ beriite in Iisa Masi (Yaaya 6.48-51). ‡ **2:20** ‘Zezabeel’ : Ta geem taat abdiya margina (1 Ruwa 16.31, 19.1-2, 2 Ruwa 9.22-30). § **2:23** Wer ka gase kaawor do Soom 7.10, Zeremi 17.10, Soom 62.13. * **2:26-28** ‘parkak’ : Werin daariɲ, ɲu kolaag a ‘parki’.

Kar naaji kappiye do ay gemo do riyoy taat ɲa gintu. §

²⁴ « Kar kuɲ gee ku Tiyaatiir, nu kaawaako do kuɲ kuuk pookig bilde-aɲka ho kuuk pook ibiniɲ gamin kuuk cigile ku Seetanner-aɲku. Nu diyaakonno pey maan oom kaako, ²⁵ illa kuu obiɲ bombo maan kaak ku gastu-aɲ nam naa yeepe.

²⁶⁻²⁸ « Do kuuk nosire ho kuuk gina riyor nam do gaasinti, naaco bere hokumnaw do piɲco ar nun gasit min do Tanni. ɲuu tooriɲco gee ku duniiner in kuɲgin ka hadinner. ɲuu dimiɲco ar kaak ku dimiy parkak* ku golɲi. Kar naaco bere oki Bel-bel, kaal ka datik kawtira.

²⁹ « Ya ku gin dengina, laaɲ denginko samaane, kuu cokiye kaaw taat Ruwwin kaawiico do Egliznar. »

3

Maktumne do Egliz ka Sardees

¹ « Siir maktumne do *ɖubil ka Buɲdi ka *Egliz ka Sardees aman :

« Nun meendu kat kaawaako. Nun kaak gin ruwwinnay ku Buɲdi kuuk peesira in kaalin kuuk peesira. Nu ibingit riyko taat ku gintu. Nu iban katar gee taliiko a ku goy mento, sando gelbinko mate do unji ka Buɲdi. ² Niinon ho zeedon do imaanko, pa kuu mate tak-tak. Riy taat ku giniy-an ajbiygig do Buɲ. ³ Moyon ja do kaaw taat ku gastu awalle. Pakiron maman ku doriita. Obon kaaw-an bombo ho jipton goyɲko. Ya ku bal niine, naako ase ar kokino in wiktin taat ku ibingit do. ⁴ Yampa, minninko do geeger ka Sardees goy kuuk bal okiyin kesuunco. ɲuu ise kesuun portiko ho ɲuu jaawe in nunu, ginno pey maan kaak yaaco tode.

⁵ « Ampaa ko, ɲuur kuuk nosire yaa ise kesuun portiko. Do maktumne taat ɲu siirtu siɲ ku gee kuuk gas goye ka gaas do, nu sooyaag do siɲco tak-tak. Ho naa diye do unji ka Tanni ho do unco ka ɖubilji a ɲuur-aɲ gee kunto.

6 « Ya ku gin denjina, laan denjinko samaane, kuu cokiye kaaw taat Ruwwin kaawiico do Egliznar. »

Maktumne do Egliz ka Piladelpi

7 « Siir maktumne do *dubil ka Bunđi ka Egliz ka Piladelpi aman :

« Nun meendu kat kaawaako. Nun kaak Sellen ho kaak Ta6. Nun kaak obig kerle ka sultan Dawuud. Ya nun kat pilit botol, waan gediraado dibirinti ho ya nun kat dibirta oki, waan gediraado pilinti. 8 Nu ibingit riyko taat ku gintu. Nu iban kadar ya gudurriko sood oki, ku obit kaawor bombo ho ku balnu pocindu. Paa ko, nu piliiko botol taat waan gediraado dibirinti. 9 Talon gee ku *Seetanner kuuk gina zin kico a nu *Yuudinna, kar sando nu Yuudinnado. Gee nuur-ak, nu raada maalan di. Naa asirinco nuu derse do unko, nu asiy ibine kadar nu elgiiko. 10 Ar kaak kun obit kaawor bombo, nun oki naako gooyin ko min do taabin taat asa do duniin okintiti a taa gece gee ku adiy ka kidar. 11 Nun gaay ko yeepe. Obon bombo kaaw taat ku gastu. Paa kat, waan gediraado njaako nosire njaacin kadumuulko.

12 « Kuuk nosire, nuu goye ar dulaayne do *ger ka Bunđi kar nuu paaye caari. Naa siire sij subba do un ningo : sij ku tanni Bun, sijdu kuuk marbinto, in sij ku hellin ta Bunđu taat nja paaytu min kuwa ho taat nu kolij Zeruzaleem taat marbinto.*

13 « Ya ku gin denjina, laan denjinko samaane, kuu cokiye kaaw taat Ruwwin kaawiico do Egliznar. »

Maktumne do Egliz ka Lawodiise

14 « Siir maktumne do *dubil ka Bunđi ka Egliz ka Lawodiise aman :

« Nun meendu kat kaawaako. Nun kaak nu kolij *Aamin. Nun ko saadin kaak ta6 kaak kaawa seene. In nun ko, Bun kilgiyig gamin okinco. 15-16 Nu ibingit riy taat ku gintu. Riyko-an gaara kadar ku tongodo ho ku oollo oki. Wala ku tongo wala ku oola ! Nu rakaado kuu goye zoom ampa. Ya ku goy ampa-ak, naako picin ko kara !

* 3:12 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 62.2. † 3:19 Wer ka gase kaawor do Proverb 3.12. * 4:3 'irna cuu ar dambay kuuk gasdo badam' : In kaaw ta Grek, nja irne ka dambay kuuk nu kolij 'jaspe' ho 'sarduwaan'. † 4:3 'irna cuu balan ar dambay kuuk samaan-aku' : In kaaw ta Grek, nja irne ka dambay kuuk nu kolij 'emerood'.

17 Ku diya aman : « Ni denjir ko, ni deet ko gay gamnar, ni rakaado pey maanna. » Kar ka seener gay, ku aminda ho taabin sa rasgikonno. Ku ar noolna, pokirna ho tukinkin di. 18 Njaar-ak ason, naako taayin ko kuu gidiye min lotu daabne kaak nee do aki. Paa kat, kuu gine gay gamnar kuuk ta6. Kuu gidiye pey kesuun portiko kuu ise. Paa kat, waan talaado sokin ko. Kar kuu gidiye oki dawne kuu etile do odinko. Paa kat, kuu tale karan. 19 Gee okinco kuuk nu elgiyo, nu leesaaco ho nu taayaagu.† Njaar-ak gay, zeedon pey ho jipton goyin ko. 20 Talonnu ! Nu peya wer geero ho nu ooyaako. Ya ku dorig gaayar ho ku pilit botilko, naa unje gerko, gii tee sawa.

21 « Do kaak nosire, naaji bere botol njaasiy goye in nunu do wer kaak nu hokumiyo. Ar nun oki, min nu nosirtu, nu daktu goy in Tanni do wer kaak nja hokumiyo.

22 « Ya ku gin denjina, laan denjinko samaane, kuu cokiye kaaw taat Ruwwin kaawiico do Egliznar. »

4

Nu ozilaag Bun do wer kaak nja hokumiyo

1 Min njaar-ak, nu tala pey botol pil waakilak ka samaaner. Nu dortu pey gaay tongo ar perne taat kaawdu awalle. Ta kolintu aman : « As cok anne, naan gaarin maan kaak yaa ase neginda. »

2 Kodok di, Ruwwin ta Bunđi miinintu. Ek di nu taltu pey ka samaaner-aka, do wer-ak gin sees ka sultan. Sees-ak gay waan goyji kuwa. 3 Waanna-ak irna cuu* ar dambay kuuk gasdo badam. Ho do wer ka seesdi-ak, *darjin ta Bunđi irna cuu balan† ar dambay kuuk samaan-aku. 4 Nu taltu pey seesin ku sultan orok seer in pood leeyiig sees kaak waan goyji-aka. Seesin-ak gay, aginay orok seer in pood goyco kuwa. Aginay-ak is kesuun portiko ho in kadumuulna ku daabner. 5 Min do sees-ak, irne cippit-cippit, awne dindirim-dindirim ho hawin cayyi oki. Do unji ka sees kaak datko, gin akinay peesira. Akinay-ak gay,

nuur ko ruwwinnay ku Bunđi kuuk peesira.
⁶ Ho do unji ka sees-ak gay goy pey wer ar barre kaak yaraan ar gazzaza.

Gin pey gamin kuuk siikimaw pood leeyiig sees kaak waan goyji-aka. Unđa aaro, ziŋkico okiŋco gin odina. ⁷ Min gamin kuuk pood siikimaw-ak : ka awalle ar boori, ka seeriŋkar ar ijiliŋce, ka subbiŋkar wijeeneŋ ar ta gemor, ho ka poodiŋkar gay ar sersir† kaak zewaw. ⁸ Gamin kuuk pood-ak, okiŋco gin gezgir bijigiy bijigiy. Gezirco-ak anuwco odin di, min kara yoo atta oki. Aando, yiriyo, ŋu riya di. Riyinco gay aman :

« Sellen, sellen, sellen,
 Kiŋ *Rabbin Buŋ kaak gudurre okintiti do pisiŋji.

Ki goy min awalle, ki goy diŋka ho ki asa goye. »

⁹ Gamin kuuk pood siikimaw-ak, ŋu riyiyo ho ŋu oziliy Buŋ kaak goy ka seesji elgin in elgina. Ŋu karmiyaaga ho ŋu deliiji barkine. Ho ay wiktin taat ŋu tees riye-aka, ¹⁰ aginay kuuk orok seer in pood-ak gay, dersiyo do unji ka waan kaak goy ka seesji. Ŋu abdiyaag ŋaar kaak goy elgin in elgina. Kar ŋu ceepiig kadumuulinco ho ŋu leeyig do unji ho ŋu diy aman :

¹¹ « Rabbinni ho Buŋni,
 lociŋ di *darjine, oziliika, in gudurre.
 Kiŋken di kilgiyig gamin okiŋco.
 Kiŋ kat kilgiyig in saawin ta meenjin. »

5

Ron Tamgi nec pilin maktumne

¹ Kar waan kaak goy do sees ka sultan-ak, nu taliig ŋa gin maktumne maliye do pisiŋji kaak meeda. Ta siir do atti ho do aarti. Maktumne-at, ŋu ŋaarit werin peesira. ² Kar nu taltu pey *dubil ka Buŋdi kaak gin gudurre. Ŋa indigiy in gaay tongo aman : « Waa nec pirgin maktumne-anta ho ŋaa pilinti ? »

³ Kar gay, ginno bat waan kaak yaa gedire pilinti ho ŋaa taliŋ atti : wala kaak asa min kuwa, wala kaak min keder, wala kaak min ba oole. ⁴ Do wer-ak, zuliŋdu miŋtu dakina asaan ginno waan kaak nec yaa pirgin maktumne-anta ho ŋaa taliŋ

atti. ⁵ Hiyya, min aginay kuuk goy do wer-ak, rakki kaawiidu aman : « Bugam laa ziŋ, dak alenno. Talig ŋaar-an ko kaak begire. Ŋa boori* kaak asa min caar kaŋ Zuuda ho min caar kaŋ Dawuud. Maktumne taat ŋaar werin peesir-at, ŋaa gedire pirgiŋco ho ŋaa pilinti. »

⁶ Kar nu taltu pey waan pey datko do wer kaak Sultan goyiyo. Aginay in gamin kuuk siikimaw leyig datko. Ŋaar gay, *Ron Tamgi. Ziy tala ar ŋu deega. Kaay amil geepay peesira ho odinay sa peesira. Odinay-ak, nuur ruwwinnay ku Bunđi kuuk ŋa ŋaamiy ay wero do adiy ka kidar. ⁷ Hiyya, Ron Tamgi-ak siŋjitu do wer kaak Sultan goyiy-aka a ŋaa icin maktumne-at min do pisiŋji ka meeda.

⁸ Min ŋa iciita, aginay in gamin kuuk siikimaw-ak dersitu do unji. Ŋu gin maan ar kungine do pisiŋco in bajiŋgina ku daabner. Bajiŋgina-ak, aditco miin in *dokkanne. Dee ŋaar-ak, ta salaana taat gee ku Bunđi giniyo. ⁹ Do wer-ak, ŋu riytu riy taat marbinto aman :

« Kiŋ nec kii icin maktumne-anta,
 ki pirgin werin kuuk ŋaare.
 Asaan ŋu deŋciŋ ho in *satkin taŋjin kat
 ki iyig gee do Buŋdi,
 min ay tamba, min ay caaro,
 min ay kaawo, ho min ay darre.

¹⁰ Ki gingu ar gay satkiner kuuk sultinco rakki
 a ŋuu gine riy ta Buŋte.

Ŋuu hokumiye do duniin okintiti. »

¹¹ Kar nu taltu pey ho nu dortu *dubal ku Buŋdi dakina nam gem gedarro osiŋco. Ŋu leyig sees ka sultan, aginay in gamin kuuk siikimaw-ak datko. ¹² Ŋu riya rada aman :

« Ron Tamgi kaak ŋu deetu,
 ŋa nec gase gudurre, ibine, in izinne,
 oziliika, *darjine, in karaamine. »

¹³ Kar nu dortu pey gamin okiŋco kuuk Buŋ kilgiyitu kuuk goy ka samaaner, kuuk goy do adiy ka kidar, kuuk goy ba oole, ho kuuk goy do amiydi. Okiŋco, ŋu riy aman :
 « Ozilinteŋ ŋaar kaak goy ka sees ka sultan in ŋaar Ron Tamgi.

Oziliika, karaamine, darjine, gudurre okiŋco loci, elgin in elgina. »

† 4:7 'sersiro' : Werin daarin, ŋu kolaag a 'sarsiro'.

* 5:5 'boori' : Werin daarin, ŋu kolaag a 'buuri'.

14 Hiyya, gamin kuuk siikimaw-ak dıytu aman : « *Aamin ! » Kar aginay-ak gay ontu do ɲaar kaak goy ka sees ka sultan ho ɲu abdiyyiiga.

6

Ronj Tamgi pirgit maktumne

1 Min ɲaar-ak, nu taltu *Ronj Tamgi pirgiig wer rakki ka maktumne kaak ɲu ɲaartu min kuuk peesir-aku. Min ɲa pirgiiga-ak, nu dortu rakki min gamin kuuk siikimaw-ak kooltu in gaay taat ar buɲ kaak awɲaw aman : « Asu ! » 2 Wiktin taat nu elliyiyo, nu taltu pis portiko. Dalɲiy kaak ɲepga gin dempo* ho ɲu berji pey kadumuul. ɲa deettu in nosirraw ho ɲa birtu pey nosire unɲa.

3 Kar Ronj Tamgi-ak pirgiig wer ka seerɲkar kaak ɲu ɲaartu. Min ɲa pirgiiga, nu dortu min do gamin kuuk siikimaw-ak, ka seerɲkar kooltu aman : « Asu ! » 4 Min pa-ak, nu taltu pis ka pey astu amal. Pis-ak gay dindiko. Kar dalɲiy kaak ɲepig gay, ɲu berji *seepin tatko. Pey, ɲu berji izinne a ɲaa atkin aapiy min do duniiner, ɲaa gunɲin gee ɲuu taasine ho ɲuu dee ziɲkico.

5 Kar Ronj Tamgi-ak pirgiig wer ka subbiɲkar kaak ɲu ɲaartu. Min ɲa pirgiiga, nu dortu min do gamin kuuk siikimaw-ak, ka subbiɲkar kooltu aman : « Asu ! » Min pa-ak, nu taltu pis pondiko. Kar dalɲiy kaak ɲepig gay gin kilo ka geemindi do pisinji. 6 Min do gamin kuuk siikimaw-ak, nu dor gaay ar ta gemor amila minnincó. Ta kaawtu aman : « Gurus kaak ku gasiy do eel ta riyor, nec ko gidiye *kordin ta juujur. Kar ta meriyar gay, kordindi ar subba. Sewe in maam ku *biɲdi gay, tamannico yaa goye do werti. »

7 Kar Ronj Tamgi-ak pirgiig wer ka poodɲkar kaak ɲu ɲaartu. Min ɲa pirgiiga, nu dortu min do gamin kuuk siikimaw-ak, ka poodɲkar kooltu aman : « Asu ! » 8 Min pa-ak, nu taltu pis biidi. Kar dalɲiyiy gay, sinji Muutu ho ba oole gay aadaaga. ɲu deedig kid werin poodi ho ɲu berco izinne taat ɲu dee gee do wer ka rakki. Daariɲ, ɲu deenço in seepine, daariɲ in meya, daariɲ

in raduwnay, ho daariɲ gay, kumin ku yeer kat asa deenço.†

9 Kar Ronj Tamgi-ak pirgiig wer ka beeyɲkar kaak ɲu ɲaartu. Min ɲa pirgiiga, do baay ta wer kaak ɲu giniy *satkin do Bunɲi, nu taltu kellam ku gee kuuk ɲu deetu asaan ɲu ooyiit kaawoy ho ɲu gaariit bal kolaw do geemir. 10 Do wer-ak, kellam-ak kooltu rada aman : « *Rabbine, kiɲke kaak Sellen ho kaak Ta6, kimin kiico dukume seriin do ɲuur kuuk ic kayni do duniiner ? Kimin kiico peyin kaaco ? » 11 Do wer-ak, ɲu isiico kesuun portik kar ho ɲu kaawiico a ɲuu ice subiraw sood asaan wiktinti bal ase misa. ɲuu ere nam ɲuur kuuk ɲuu dee yaa nece karaat.

12 Kar Ronj Tamgi-ak pirgiig wer ka bigiyiɲkar kaak ɲu ɲaartu. Min ɲa pirgiiga, kid azirtu linic ho pat sa mattu pondiko ar batik ta morkindi. Kar koy gay newsitu dindik buɲ ar baar. 13 Kar kaalin sa sollitu min kuwa ar ronj ku etor kuuk bal nee misa solliyo ya us abira rada. 14 Samaan sa, maliy dal-dal-dal ar maliye ka argar. Dambinay okiɲco deet min do werinco in kid kaak datik amiydi oki. 15 Kar gee okiɲco kuuk goy do adiy ka kidar cigil do biddindi ho ka dambiniidi. Sultinnay, agindaw ku darrer, agindaw ku askirnar, gay gamnar, gee kuuk bombo, gee kuuk maala in 6errina, okiɲco gad cigile. 16 Do werco-ak, ɲu kolaag kat dambinay ho in kotat aman : « Sollonni do kayni ho gootonni. Paa kat, Sultan kaak goy ka sees-aɲ talaaninno ho *Ronj tamgi-ak sa dukumaaninno seriin in dapɲkoy.‡ 17 Asaan wiktin nec ko taat ɲaa dukume seriin do geemir ho yiriy taar-at, waa yaa gedire imile kaay ? »§

7

Dubil ka Bunɲi diyaaco tompo do gee ku Bunɲi

1 Min ɲaar-ak, nu taltu *dubal ku Bunɲi pood. ɲu pey do werin pood, do ay wer kaak us asiyo. ɲu peyiig usu, a paa kat, ɲa abiriydo tak-tak, wala do kidar, wala do barrer, wala do atiydi. 2 Kar nu taltu pey

* 6:2 'dempo' : Werin daariɲ, ɲu kolaat a 'deepo'. † 6:8 Wer ka gase kaawor do Ezekiyeel 14.21. ‡ 6:16 Wer ka gase kaawor do Ooze 10.8. § 6:17 Wer ka gase kaawor do Zowel 2.11.

dubil ka Bunđi kaak pey asa min coke ka pati. Do pisinji, ɲa ob tompo ka Bunđ kaak goy mento. Ɗa koliig rađa dubal ku Bunđi kuuk pood-aku. Dubal-ak, Bunđ berco botol taat ɲu nigin kiđa ho in barre. ³ Ɗa diyiico aman : « Yaman, dakonj nigenno maanna wala do kidar, wala do barrer, wala do atiydi, illa ya ni diyco ja tompo ka Bunđi do unjinco ku gee kuuk gina riy do Bunte. »* ⁴ Waan waawduug gee kuuk ɲu diyco ko tompo-aka. Nuur gay, nec miya in orok pood in pood alip gemo (144 000). Tambaaco gay asa min caar okinji ka Israyeel. ⁵ Min caar ka Zuuda, orok in seer alip. Min caar ka Ruben, orok in seer alip. Min caar ka Gaad, orok in seer alip. ⁶ Min caar ka Azeer, orok in seer alip. Min caar ka Neptali, orok in seer alip. Min caar ka Manaase, orok in seer alip. ⁷ Min caar ka Simeyon, orok in seer alip. Min caar ka Lebi, orok in seer alip. Min caar ka Isakaar, orok in seer alip. ⁸ Min caar ka Zabiloon, orok in seer alip. Min caar ka Yuusup, orok in seer alip. Kar min caar ka Benjamin, orok in seer alip.

Gee dakina asa min ay wero

⁹ Min ɲaar-ak, nu taltu pey gee dakin aale, nam waan gedarro osinco. Gee-ak gay, asa min ay darre, ay caaro, ay tamba, ho ay kaawo. Okinco, ɲu is kesuun portik kar ho ɲu ob cargo† do pisinco. Ɗu pey do unji ka sees ka Sultan ho do unji ka *Ronj Tamgi. ¹⁰ Ɗu kaawiy rađa aman : « Jile asa min do Bunte kaak goy ka sees ka Sultan ho in *Ronj Tamgi ! » ¹¹ Do wer kaak Sultan, aginay, in gamin kuuk siikimaw goyiy-ak, *dubal ku Bunđi okinco leyig datko. Ɗu dersitu do unji ka Sultan nam ɲu noodig unjinco keder, kar ɲu abdiyig aman :

¹² « Ka seener, taa kuuniye ansi. Berontenji do Bunte oziliika, darjine in ibine, barkine in karaamine, gudurre in bombinƙaw, elgin in elgina. *Aamin. »

* **7:3** Wer ka gase kaawor do Ezekiyeel 9.4-6. † **7:9** 'ɲu ob cargo do pisinco' : Gee ɲuur-ak, ya aditco portiko, ɲu soka cargo ho ɲu kaktiyiyo. * **8:1** 'nam serip ta pati' : In nassarinca, ɲu kaawa a 'demi-heure' wala a '30 minutes'.

¹³ Min ɲaar-ak, rakki min aginay-ak, indintu aman : « Gee kuuk kesuunco portik kar-an, ki ibingig ɲuur kuɲ waa ? Kar ɲu asa min momo ? » ¹⁴ Nun gay telkiiji aman : « Gem kol tacco, kin kat iban. » Kar ɲa telkiidu aman : « Nuur-an gee kuuk aawit diigin taat yaarko ho ɲu obit botol ta Bunđi bombo. Kesuunco, ɲu coopiit do baar ku Ronj Tamgi, kat ki taliy ɲu newsitu portik kar-an ku. ¹⁵ Do bi ɲaar-ak ko, ɲu peygiy do unji ka Bunđ kaak goy kuwa ka seesji. Yiriyo aando, ɲu abdiya ɲaar di do geriy. Kar ɲaar kaak goy do seesji-ak gay yaa tale kaaco. ¹⁶ Mey sa diyaagdo ho ibin sa diyaagdo. Pato in cirti sa, yaaco gine ool di ho tongaw sa eraagdo tak-tak. ¹⁷ Asaan Ronj Tamgi kaak goy moota in sees ka Sultan-ak, yaaco raɓile gay gooyinco. Ɗa iyinco do wer kaak gin odin ku amiydi kuuk bera goye ho Bunđ gay yaaco sudin zulinco. »

8

Ronj Tamgi pirgit maktumne ta ba aaro

¹ Kar *Ronj Tamgi-ak pirgiig wer ka peesirinƙar ka maktumner. Min ɲa pirgiiga, wer astu bugam dil ka samaaner nam serip ta pati*. ² Do wer-ak, nu taltu *dubal ku Bunđi peesira pey do unji. Ɗu berco perinna oki peesira.

³ Kar gin dubil ka Bunđi kaak pey astu ho ɲa peytu moota do wer kaak ɲu giniy *satkin do Bunđi. *Wer ka satkiner-ak, ɲu siyiig in daabne. Do pisinji, dubil-ak ob bajaran ka daabner. Ɗu berji *dokkanne dakina a ɲaa onne. Paa kat, mooyiy ho in salaan ta gee ku Bunđi yaaji coone min wer ka satkiner kaak goy do unji ka Bunđ kaak goy kuwa ka seesji. ⁴ Paa kat, mooy ku dokkanner in salaane ta geenji okinco yaaji coone min do pise ka dubil-aka. ⁵ Min pa-ak, dubil-ak iciig bajaran-aka, kar ɲa leeyiiji ubal min wer ka satkiner ho ɲa dawiiƙ keder. Min ɲa dawiiƙ di, bunđ irintu cippit ho ɲa awintu dindirim. Nu dortu hawin cayyi ho kid sa azirtu linƙ.

Paane ka perinnar kuuk bijigiy

⁶ Kar d̄ubal ku Buᅇdi ku peesira kuuk gin perinna d̄o pisiᅇco-ak siy ziᅇkico a ᅇuu paane.

⁷ D̄ubil kaak awalle paantu. Min ᅇa paantu di, kirido ho ako amse iᅇ baar ᅇoktu. Ek di ak teestu ere gamin dakina. Kida, wernay subba, weriy ka rakki ere. Atay, werinco subba, werco ka rakki oki ere. Ho gamin ku balan okiᅇco er tak-tak.

⁸ *D̄ubil ka Buᅇdi ka seeriᅇkar paantu. Min ᅇa paantu, ᅇu ictu maan tatik ar damba taat ob ako ho ᅇu acciᅇg d̄o barrer. Ek di barre, wernay subba, weriy ka rakki raᅇiltu baar. ⁹ Ho min gamin okiᅇco kuuk goy d̄o barrer-ak, werinco subba, werco ka rakki gamnay mattu. Ho min markabna okiᅇco, werinco subba, werco ka rakki oki nigtu.

¹⁰ D̄ubil ka Buᅇdi ka subbiᅇkar paantu. Min ᅇa paantu, kaal tatko ob ako galtu min kuwa ka samaaner. Min balal okiᅇco iᅇ odin ku amiydi okiᅇco, werinco subba, werco ka rakki, kaal-ak galco. ¹¹ (Kaal kaak gal min kuwa-ak, ᅇu kolaag Abisint, pa-ak a « yuutu ».) Amay d̄eedtu werin subba, werco ka rakki newsitu yuutu nam gee dakina kuuk see amay-ak mattu.

¹² D̄ubil ka Buᅇdi ka poodiᅇkar paantu. Min ᅇa paantu, pato, werinti subba, werti ka rakki gintu gondiko. Ho koye iᅇ kaalin sa, werinco subba, werco ka rakki gintu gondiko. Min ᅇaar-ak, ᅇu irand̄o ko samaane. Yiriyo ho aando, werinco subba, werco ka rakki goy gondik di.

¹³ Min ᅇaar-ak, nu taltu pey sersir kaak zewaw kuwa. Nu dortu ᅇa kooliy rad̄a aman : « Taaᅇine, taaᅇine ! Taaᅇin d̄o gee ku duniiner. Dak d̄ubal ku Buᅇdi subba, ya ᅇu paan ja, kar kat taaᅇin yaa asen̄ kate ! »

9

¹ D̄ubil ka Buᅇdi ka beeyiᅇkar paantu. Min ᅇa paantu, nu taltu kaal kaak gal min kuwa ka samaaner. ᅇu berji kerle kaak ᅇaa piliᅇ bee kaak sugulgu, wer kaak seetinnay goyiyo. ² Kaal-ak piliᅇg bee-aka. Min ᅇa piliᅇga, mooy astu amal min atta ar mooy ku baalel. Mooy-ak nam gootit pato. Ek di wer astu gondik dulum. ³ Min d̄o mooy-ak astu amal bagi. Bag-ak teriᅇtu d̄o adiy ka kidar okiᅇji. ᅇu berco gudurre

ar ta erindilel. ⁴ ᅇu kaawco a ᅇu teenno maan kaak balan, wala gaᅇo, wala atay, illa ᅇu atke gee kuuk Buᅇ balco diye tompo d̄o unᅇinco di. ⁵ Kar gay, ᅇu todco a ᅇuu deenno gemo, illa ᅇu kaawco a ᅇuu taaᅇiyiᅇ gee nam koyin beey. Taaᅇinco-at gay, ar rad̄e ka erindilel. ⁶ D̄o wiktin taar-at, gee aliit muut sa, ᅇu gasgitd̄o. ᅇu rakaat muutu ho taar gay gaᅇa serek minᅇinco.

⁷ Bagi-ak ar pisay kuuk ᅇaa garta. Do kayco ᅇu gin gamin ar kadumuulna ku daabner ho wijeenco gay ar ta geemir. ⁸ Duruwco bolok ar ta daatir ho saan̄co gay ar ku boorir. ⁹ Kar d̄o gonᅇuminco, ᅇu is saapinna ku hadinner. Kar gezgirco gay, ala ridi-di-di ar pisay kuuk daan̄a puusna ho ᅇu rees ᅇaa garta. ¹⁰ Bagi-ak aayico gin kope ar ta erindilel. Iᅇ aayico-ak gay, ᅇuu taaᅇiyiᅇ gee koyin beey. ¹¹ Meen̄co gay, d̄ubil rakki kaak goy tatkaw ka ᅇuur kuuk goy d̄o bee kaak sugulgu-aka. D̄ubil-ak, ᅇu kolaag « Abadon » iᅇ kaaw ta *Yuudinnar, ho iᅇ kaaw ta Grek gay « Apoliyoon ». Siᅇ-ak diya aman : « Ka nige wernar. »

¹² Taaᅇin taat awalle bire. Min taar-an diᅇgin seer asa pey aarti.

¹³ Min ᅇaar-ak, d̄ubil ka Buᅇdi ka biᅇiyiᅇkar paantu. Min ᅇa paantu, nu dortu gaay amila min d̄o geepay kuuk pood̄ kuuk goy *wer ka satkiner d̄o unᅇi ka Buᅇdi. ¹⁴ Gaay-at kaawtu d̄o d̄ubil ka Buᅇdi ka biᅇiyiᅇkar aman : « Pikᅇu d̄ubal ku Buᅇdi kuuk pood̄ kuuk ᅇu duuntu d̄o barre kaak ᅇu koliy Epraat. » ¹⁵ Hiyya, ᅇu pikiᅇgu. D̄ubal kuuk pood̄-ak, min daayum ᅇu era ya elgo-at, koy-at, yiriy-at ho pat-at yaa ase. ᅇu era a ᅇu ᅇaa dee gee ku duniiner : gee-ak werinco subba, ᅇu gas izinne a ᅇuu deen̄ wer ka rakki. ¹⁶ Kar nu taltu dalᅇay askirna astu. ᅇu kaawiidu a ᅇu miy seer maliyuun (200 000 000). ¹⁷ Dalᅇay-ak, nu tal ᅇu is saapinnay ku gartar. Saapinnay-ak dindik ar ako, balan cidit ar samaane ho mirgiti. Kar kay ku pisiyco gay ar ku boornar ho min d̄o biᅇkico amila ako iᅇ mooy iᅇ maan ar ak ta baruukiner. ¹⁸ Gamin kuuk amila min d̄o biᅇkinco-ak dee gee dakina : gee okiᅇco werinco subba, wer ka rakki ᅇu deeyigu. ¹⁹ Pisay-ak, gudurrico amila min d̄o biᅇkico ho min d̄o aayico oki. Aayico

gay ar ku aalnal. Nju gin kay ho nju umiy gee.

²⁰ Inj taaḅin taat asco-at oki, gee daarin goy di kuuk bal mate. Inj taar-an oki, nju bal jipte goyiṅco kaak samaanno. Nju bal pikin botol ta aariddi. Nju abdiya misa margin kuuk maaniico di siytu inj daabne, poddine, hadinne kaak mirgiti, dambay, wal inj atay. Margin-ak tallo, dorro ho jaawḁo. Kar gay, nju bal rase botilco. ²¹ Gee-ak rasḁo goyiṅco : dee ka geemir, olguwco, ḅaayiṅco kaak munjam, wala kokunuwco.

10

Dubil ka Buṅdi inj maktumne ta kapaki

¹ Min njaar-ak, nu taltu *ḁubil ka Buṅdi kaak pey paaya min ka samaaner. Na gin gudurre ho na goy ḁo ḁatik ucer. Kar arumban* gay leyig kaay. Wijeeney irna wic-wic ar pato ho asinji gay ar lesas ku aki. ² Na ob maktumne kapak taat nju pilit ko ḁo pisinji. Asinji ka meeda, na diyig ḁo barrer ho kaak nugila gay kara. ³ Kar na astu kool rada ar boori. Min na kooltu pa-ak, nu dortu awne ka buṅdi dindirimdindirim dees peesira. ⁴ Min nu doriig buṅ awiṅtu-ak, zer nu ḅaa siirin maan kaak nju kaawtu. Min pa-ak, nu dortu gaay ta pey min ka samaaner. Gaay-at kaawiidu aman : « Dak siirinjiḁo maan kaak awne ka buṅdi kaawtu ho dak imilinjiḁo kara oki. »

⁵ Min njaar-ak ḁubil ka Buṅdi kaak nu taltu paayig asinji ḁo barrer ho kara-ak jaaliig pisinji kaak meeda kuwa. ⁶ Do wer-ak, na togiltu inj sin ku Buṅ kaak goy elgin inj elgina, njaar kaak kilgiyig samaane, inj kiḁa, amay, ho inj gamin okiṅco kuuk goya. Na astu togal aman : « Maanna-an yaa kuuniye diṅ di. » ⁷ Kar na kaawtu pey aman : « Min awalle, Buṅ kaawco ḁo nabiinnay kuuk ginaaji riyo a na gin maan kaak cigile na asiy gine. Wiktin taat ya ḁubil ka Buṅdi ka peesirinjar paan ja kat maanna-ak yaa kuuniye. »

⁸ Gaay taat nu dortu min kuwa-at kaawdu pey aman : « Baa icit maktumne taat nju pilit ko min ḁo pisinji ka ḁubil ka Buṅdi kaak asinji ḁo barrer ho kara-aka. »

* **10:1** 'arumban' : Werin daarin, nju kolaag a 'sadik kaalo'.
 * **11:2** 'hoosine' : Werin daarin, nju kolaat a 'boor tanjiyar'.

⁹ Min nu ḅaawtu, nu kaawiji ḁo ḁubile-ak aman : « Berorduut maktumne ta kapak-anta. » Kar njaar gay telkiidu aman : « Icta kar eeymta. Taaṅ aawe ar yiime ḁo bin. Kar ya ki sidit gay, taaṅ radin adin. »

¹⁰ Hiyya, ḁubil-ak beriiduut maktumne-ata, nu eeymiita. Do bir, nu aawiit ta ar yiime. Kar min nu sidit gay, ta radaag adir.

¹¹ Kar nju kaawiidu pey aman : « Ki ḅaa pey gaarin maan kaak Buṅ kaawtu a njaagine ḁo gee dakina min ay tamba, ay darre, ay kaawo ho ay sultan. »

11

Saadinna kuuk seera

¹ Do wer-ak, nju beriidu et ka geemindi ho nju kaawiidu aman : « Uc ḅaa geemig *ger ka Buṅdi ho inj *wer ka satkiner. Kar osig gee kuuk salkiya atta-aku. ² Kar hoosin* ta ger ka Buṅdi gay, dak geemintido. Rasig wer-ak paa di, asaan Buṅ berig ḁo njuur kuuk abdiyigido. Gee njuur-ak yaa jaawe ḁo geeger ka Buṅdi koyin orok pood inj seera. ³ Nu naamiig saadinnar kuuk seera. Nju is kesuun ta morkindi kar njuu gaarin kaawor ḁo geemir mena alip inj miy seer inj orok bijigiy (1260). »

⁴ Saadinna kuuk seer-ak, njuur atay seer kuuk nju koliy olibiye inj lampin seer kuuk goy ḁo unji ka *Rabbin Buṅ kaak goy ḁo kaay ka kiḁar. ⁵ Ya waan kat rakaaco nige-ak, ak kon di amila min ḁo bin kico ho diyig adinco. Ka seener, ya gem kat rakaaco nige-ak di, na matiyo. ⁶ Wiktin taat nju teesit riyco yoo ḁo gasinti, nju gin gudurre taat njuu peyin amay kuuk nokaw. Nju gin pey gudurre taat njuu newsin amay baar, ho njuu taaḅiyin gee ku duniiner inj ay taabine ay wiktin taat nju rakiy di.

⁷ Kar gay, min nju gaastu gaare kaaw ḁo bi ka Buṅdi, kum ka yeer rakki yaa amile min ḁo bee kaak sugulgu-aka a njaa taasinṅco. Naaco begire ho njaa deenṅco. ⁸ Kar momtinco gay, nju rasiig ḁo geeger ka tatik ḁo wer kaak gee numgiyo. Geeger-ak, nju diyiji sin a Sodom wala Meser ho ḁo geeger-ak di oki, nju doodig Rabbinco kuwa ka etor. ⁹ Gee dakina astu talin momtin-aku nam mena

subba in serpe ho nu todco a nuu tiisincodo. Gee nuur-ak asa min ay tamba, ay caaro, ay kaawo, ho ay darre. ¹⁰ Gee ku adiy ka kidar alco gala asaan nu deeyig gee kuuk seer-aku. Nabiinna kuuk seer-anj taabiyig gee ku duniiner dakina. Do wer-ak, nu iidiytu ho nu deedu gamin benannico.

¹¹ Min mena kuuk subba in serpe-ak birtu, Bunj biyiriico us do etiniyco, ek di nu nooytu ho nu uctu kay asiico. Min nu taliig gee-ak kolaw obiigu tak-tak. ¹² Saadinnak dortu gaay rada min kuwa ka samaaner kaawaaco aman : « Coonoj kuwa anne ! » Ek di min do unco ka adinco, nu coontu ka samaaner datik ucar. ¹³ Wiktin taar-at di, kid astu azar lijic. Geeger-ak, wernay orok, wer ka rakki eez dizic ho gee alip peesira mattu. Kar kuuk pak gay, kolaw obiigu ho nu diytu aman : « Kinj ko Bunj kaak goy kuwa ka samaaner, ki gaarit gudurren ! »

¹⁴ Taa'in ta seerinjar taar bir ko ho ta subbinjar gay asaako-ata.

Paane ka dubil ka Bunji ka peesirinjar

¹⁵ Min naar-ak, *dubil ka Bunji ka peesirinjar paantu perney. Min na paantu, nu dortu gaayay kaawa rada min ka samaaner aman :

« Dinj duniin okintit goy do pisinji ka Rabbin Bunje

in *Masi kaak na dootu.

Naar kaak hokumiya elgin in elgina. »

¹⁶ Min nu gaasit kaawco, aginay kuuk orok seer in pood kuuk leyig sees ka Sultan-ak ontu do unji ka Bunji nam nu noodig unjinco keder, kar nu abdiyiga. ¹⁷ Nu kaawtu aman :

« *Rabbin Bunj, kinj kaak gudurre okintiti do pisinji.

Kinj Bunj kaak goye ho dinj sa ki goya.

Ni delaajin barkine

asaan in gudurre tanjin kat,

ki teet *Meennuwin.

¹⁸ Gee kuuk kunjido dapin dak ko in kinje, kar dinj gay, kinj yaa dapinen kat loco.

Wiktinti as kate

taat kii dukume seriin do gee ku mate,

kii oolin aditco ku nabiinna kuuk gay riyon,

kii oole oki aditco ku geenjin okinco ho kuuk karmiyaacin, kuuk aginda wala kuuk naada.

Kii idin kat gee kuuk niga kida ! »

¹⁹ Min na gaasiit kaawoy-ak di, *ger ka Bunji kaak kuwa ka samaaner astu pila. *Sandumne taat gaara jamaw taat Bunj duuntu in geenji bayintu waran atta do ger-aka. Do wiktin taar-at, bunj irintu cippit ho na awintu dindirim. Nu dortu hawin cayyi ho kid sa azirtu lijic, ho kirdo oki sollitu dakina.

12

Daatko in maan ar jona

¹ Min naar-ak, nu taltu maan kaak patiy kaa bayintu ka samaaner. Taar geema. Pat gay leyt ar kesuunti ho koy goy ba asinti. Kaalin orok in seer gay goy do keskes kaak ta istu do kaati. ² Daatko-at gin adi. Ta raka wee, kar atti taabiyaata nam ta koolaw.

³ Pey, maan kaak ajbay bayintu pey ka samaaner. Nu taltu maan ar jona* kaak tatik aale. Na gizig ar ako. Kayiy peesira, kadumuulinnay ar ku sultinniidi oki peesira, kar geepiyji gay orok. ⁴ Na daaniig kaalin in aayey ho na oriig keder : werinco subba, na oriig wer ka rakki. Kar jon-ak pey do unti ka daatik ta wiyaw-ata. Na yoka ya ta wee di, kar na teen ronji.

⁵ Daatko-at weetu mitko. Naa hokumiye darrinay okinco kuuk do duniiner, naa taabiyo in kunjiney ka hadinner. Min ta weeyig mic-ak di, nu iciiga, kar nu iyiig do unji ka Bunji do wer kaak na goyiyo. ⁶ Min naar-ak, daatko-at gadtu do goosiner do wer kaak Bunj siyiitit loti a taa goye ho naa tale kaati. Taa goye ede menaw alip in miy seer in orok bijigiy (1260).

⁷ Kar ka samaaner astu bayan garta. *Dubil ka Bunji kaak nu kolij Miseel gay taasinaw in jona kaak gizig ar ak-aka. Ay waan di gin dubilji do aaroy. ⁸ Kar Miseel in geenji gay begirco do kunj jona. Werco kaak nu goyiy kuwa ka samaaner sa, nu todcoga. ⁹ Nu atkiig jon-ak keder in dubilji okinco. Naar di aal kaak min awalle galiig gee ku duniiner okinco, naar ko nu kolij « *Seetanne », wal « Diyaabul ».

* 12:3 'jona' : Werin daarin, nu kolaag a 'maara'.

¹⁰ Kar nu astu dor gaay tonngo min ka samaaner. Ta diytu aman : « Hiyya, wiktin taat Bun yaa jilin gee as kate. Na gaarit gudurrey in Meennuwi. Din izinne goy do pise ka *Masi kaak na dobtu. Waan kaak sakkiyiig sintite-an, nu atkig min kuwa. Awalle, yiriyo aando, na sakkiyaag geente do unji ka Bunte. ¹¹ Kar sintite gedirji in baar ku *Ron Tamgi ho in kaaw ta Bun di taat nu gaartu do geemir. Nu bal ele zinkico nam nu ooyit muutu oki. ¹² Jon-ak, nu atkiig keder. Do bi naar-ak ko, kun kuuk goy kuwa ka samaaner-ak, aaciyon†. Kar kun kuuk goy keder in barre gay, talon taa bin-anta ! Seetanne goy-ak do datikko. Na dapin aale ho na iban wiktiney dak ko sood di. »

¹³ Wiktin taat jon-ak taltu nu atkiga ho na goyiy ko keder-ak, na teestu atkin daatik ta wee-ata. ¹⁴ Kar daatko-at gay, nu beriitit gezgir ar ku sersiri ho taa deete do goosiner do werti kaak Bun yaa tale kaati. Do wer naar-ak, ta goytu serek min do jon elgin subba in koyin bijigiy. ¹⁵ Min naar-ak, jon-ak astu pic amay dakina ar baala a paa kat, amay yaa naalinti. ¹⁶ Kar kid gay, jorkiit daatko-ata. Na astu doos cankuur ho amay kuuk amila min do biy ka jon-ak coltu atta. ¹⁷ Min jon-ak taliig maanna-ak, na dapintu. In dapinkoy taat in daatko-at, na yeeptu taasine in koogin ku kooginti. Koogin-ak gay, nuur kuuk karmiyaag *gaanuun ka Bun di ho kuuk ooyit seen taat lisa Masi gaariico.

¹⁸ Hiyya, jon-ak daktu pey do bi ka bar-rer.

13

Gamin seer kuuk badam

¹ Min naar-ak, nu taltu maan biida* amila min do amiydi. Maanna-ak kayiy peesira ho geepiyji gay orok. Ay geep di gin kadumuul ka sultan ho do kay kuuk peesir-ak gay, nu siirco kaawin ku ware Bun di. ² Maan biida-ak ar kerdew. Kar biy in asinji gay ar ku boorir. Jon-ak berjit gudurrey, seesji, in izinne dakina. ³ Min kay ku peesir-ak, rakki awirtu. Mut-ak ar yaa deenji deenji, kar na astu coola. Min gee taliig na coole, okinco, nu ajbiyitu ho nu

teestu aadin maan biida-aka. ⁴ Do wer-ak, gee okinco teestu abdiy in jon-aka asaan na berji gudurrey do maan biida-aka. Ho nu abdiya pey maan biida-ak aman : « Waa ar maan biida-an ka ? Waa yaa taas ininji ? »

⁵ Do wer-ak, nu beriji botol taat naa pisiriye ho naa nige biy in Bun. Na gastu gudurre taat naa gine paa di nam koyin orok poof in seer. ⁶ Ek di na teestu nige biy in Bun ho na warig sinji. Na warig pey wer kaak Bun goyiyo, in nuur kuuk goy kuwa ka samaaner. ⁷ Nu berji izinne taat na taasine in gee ku Bun di nam naaco nosire. Paa kat, naa goye kaaco ka gee okinco : gee kuuk min ay caaro, ay tamba, ay kaawo ho ay darre. ⁸ Gee kuuk goy do adiy ka kidar okinco yaa abdiy inji. Nuur okinco kuuk sinco ginno do maktumne ta gee kuuk yaa gase goye ka gaasdo. Min kilgiye ka duniiner, nu bal siirin sinco do maktumne ta *Ron Tamgi kaak nu deetu.

⁹ « Ya ku gin dengina, laan denginko samaane ! ¹⁰ Ya Bun kat kaawe kadar nuu obe gem danaayne, ka seener nuu obinji. Kar ya Bun kaaw kadar nuu dee gem in *seepine, ka seener nuu deen in seepine. Do bi naar-ak ko, gee ku Bun di yaa gaare subirruwco in imaanco. »

¹¹ Min naar-ak, nu taltu pey maan biida ka pey amila min keder. Maanna-ak gin geepay seer ar ku Ron Tamgi. Kar na kaawa ar maan kaak ar jon-aka. ¹² Na gin gudurre ar ta maan biida kaak amil awalle min do amiydi-aka ho na goyiy do unji. Na kaawiico do gee ku duniiner aman : « Illa kuu abdiye maan biida ka awalle kaak mutuy ar yaa deenji deenji ho cool-aka. » ¹³ Maan biida ka seer in kar gin gamin kuuk ajbay aale, nam na paay ak min ka samaaner do unco ka geemir. ¹⁴ In gamin kuuk ajbay kuuk na gintu do unji ka maan biida-aka, na galiig gee ku duniiner. Na kaawiico a nuu waye maan ar maan biida kaak awalle, naar kaak nu asidtu in seepine kar natke-aka. ¹⁵ Nu berji gudurre do maan biida ka seer in kar a maan kaak nu waytu-ak yaa teese siikime. Hiyya, na teestu kaawe ho naa dee ay gem kaak pook

† 12:12 'aaciyon' : Werin daarin, nu kaawa a 'dagino'. biidira'.

* 13:1 'maan biida' : Werin daarin, nu kolaag a 'maan

abdiyiñji. ¹⁶ Kar maan biida ka seeriñkar-ak kaawiico do gee okiñco a ñuu diye tompo do pisiñco ku meeda ho do unñinco, wala gee ku aginda wala ku ñaada, wala gay gamnar wala pokirna, wala 6errina wala horrina.

¹⁷ Nuur kuuk bal gine tompo-ak, ginno botol taat ñuu gidiye maanna ho ya ñu imil gamin ku gidiyir oki, ginno waan kaak yaaco gidiyiñco. Tompo ñaar-ak, ña gin siñ ku maan biida kaak awalle, siñ-ak, ose kaak kuuniy in siñji.

¹⁸ Goyon neenduway. Ya goy gem kaak neenduwo, ñaa ibine baaco ta siñ ku maan biida-aka. Ose kaak ñu osgiy-ak gaara pey siñ ku gemor. Ose ñaar-ak ko miy bijigiy in orok bijigiy in bijigiy (666).

14

Gee ku Buñdi riya riyin ku marbinto

¹ Min nu jaaliig pey kaar, nu tala *Ron Tamgi kuwa ka damba taat ñu kolij *Siyon. Nuur kuuk goy in ñaar gay, gee miya in orok pood in pood alip (144.000). Okinco, ñu diyco tompo do unñinco kaak gin siñji in siñ ku Tacco. ² Kar nu dortu pey gaay min kuwa ka samaaner. Gaay-at tongo ar amay kuuk asa gidi-gidi-gidi ho ar buñ kaak awñaw. Ta dora gala ar ale ka gonki. ³ Kar gee kuuk ñu diyco tompo ka Ron Tamgi do unñinco-ak, okinco, ñu riya riy ta marbinto do unji ka sees ka sultan, do aginiydi, ho do gamin kuuk pood siikimaw-aku. Riy taat ñu riy-at, waan gedarro riyinti, illa gee kuuk gin tompo ka Ron Tamgi-ak di gedar riyinti, ñuur kuuk Buñ jilig min do duniiner. ⁴ Gee ñuur-ak, zinjico *cawar. Yiriy rakki, ñu bal kanje in daadi. Nuu aadiig Ron Tamgi do ay wer kaak ña 6aayiyo. Gee ñuur-ak, Ron Tamgi in tacco Buñ jilig awalle min do adiy ka kidar a ñuu goye kunjin. ⁵ Nuu kaawdo raadine ho kaaw sa ñu diygicodo.

Dubal ku Buñdi subba

⁶ Min ñaar-ak, nu taltu pey *dubil ka Buñdi kaak zewa kuwa. Naa gin Kabarre ta Gala taat yaa goye tak-tak. Taar-at, ñaa gaarin do werin okinco, do ay darre, ay caaro, ay kaawo ho ay tamba. ⁷ Dubil ka

Buñdi-ak kaawtu rada aman : « Karmiyon Buñ ho beronji darjine. Kar wiktin taar nece taat ñaa dukume seriin do geemir. Abdiyon ñaar kaak kilgiyig samaane in kida, barre in odin ku amiydi ! »

⁸ Kar nu taltu pey dubil ka Buñdi ka seeriñkar. Naa diytu aman : « Nuu idta, ñu idta. Babiloon, hellin taat yaarko-an, ñu idta. Gee kuuk min darrinay okinco see aaye in 6aaye kaak munjam-anka. »*

⁹ Kar nu taltu pey dubil ka Buñdi ka subbiñkar. Naa diytu aman : « Talon ja ay gem kaak abdiya maan biida-aka in maan kaak ñu waytu ar ñaar-aka ! Talon ay gem kaak gas tompoy ka maan biida do unji wal do pisiñji. ¹⁰ Gem ñaar-ak yaa seen taabin taat asa min do Buñdi. Taabin taar-at ar dapinco ta Buñdi taat ña leeyit bal amse do *kordindir. Kar gem-ak, ñu accin do aki. Naa taabiye do wer ka aki in mooy ku baruukiner do unco ka *dubal ku Buñdi kuuk *cawar ho do unji ka *Ron Tamgi.

¹¹ Mooy ku taabinco-ak goy coona di elgin in elgina. Nuur kuuk abdiy maan biida in maan kaak ñu waytu, ho in ñuur kuuk gas tompo oki, ñu gasaado pey kayco taat ñuu jammiye. Yiriyo aando, ñu taabiya kon di. »

¹² Do bi ñaar-an ko, gee ku Buñdi kuuk karmiya kaawoy ho kuuk goy bombo do botol ta lisa Masi yaa gaare subirruwco.

¹³ Do wer-ak, nu dortu pey gaay min ka samaaner. Ta kaawiidu aman : « Siir aman : “ Galal min diñka do ñuur kuuk mat do bi ka riy ta Buñdi ! ” Kar Ruwwin ta Buñdi gay gaay aman : “ Hii, ka seener, galal loco. Rasongu, ñuu jammiye. Do jammiyiñco-an, riyco taat samaan ñu gintu-an ucaado maala. ” »

Wiktin ta sedindi

¹⁴ Kar nu taltu maan ka pey. Maanna-ak gay, ta uce portiko taat gin waan ar ron gemor kuwa. Waanna-ak maliy kadumuul ka daabner ka sultan, kar do pisiñji, ña ob gool paad nata-ta-ta. ¹⁵ *Dubil ka Buñdi ka pey amiltu min do *ger ka Buñdi, kar ña kaawiiji rada do ñaar kaak goy kuwa ka ucer-at aman : « Icit goolañ, 6aa sedu. Wiktin ta sedindi nec ko ho gamin kuuk keder oki nee ko. »† ¹⁶ Hiyya, waan kaak goy

* 14:8 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 21.9. † 14:15 Wer ka gase kaawor do Zowel 4.13.

kuwa ka ucer-at iciit gool-ata, ɲa ɖukumiig gamin kuuk keder nam ɲa gaasig kid okinji in sede.

¹⁷ Kar nu taltu pey ɖubil ka Buɗi ka pey. ɲaar oki amil min ɖo ger ka Buɗi ho ɲa gin gool ɖo pisinji kaak paad ɲata-ta-ta.

¹⁸ Kar ɖubil ka Buɗi ka pey kaak gin izinne ɖo aki amil min ɖo wer ka ɲu giniy *satkin ɖo Buɗi. Wer-ak, ɲa koliig giji kaak ob gool ɖo pisinji-aka ho ɲa diyiji aman : « Obiit goolaɲ-anta ho ɖaa sedu maan ar roɲ ku karumder-aku. ɲuur nee ko. » ¹⁹ Hiyya, ɖubil ka Buɗi-ak iciit goolay, kar ɲa birtu sede. Min ɲa gaas in sede, ɲa ɖaawtu ɖo wer kaak ɲu miyiigu ka dukitkar. Dukitka-at gaara dapiɲko ta Buɗi. ²⁰ Wer kaak ɲu miyiy roɲ-ak kara min ɖo helliner. Wiktin taat ɲu miyiigu-ak, baar kon di amilaw ho ɲu ɲaaliy ar amay ku baali. Baal-ak, bolikuwiy yaa nece miy subba kilomeetir† ho ya pis aala baal ka baarir-ak, baar-ak nam isaaji layumne.

15

Dubal ku Buɗi iyit taaɓin ta ba aaro

¹ Min ɲaar-ak, nu taltu pey maan tatko ho kaak ajbay ka samaaner. *Dubal ku Buɗi peesira iyaat taaɓin taat peesira taat asa ba aaro. Ya ta as ja kat Buɲ adiy yaa oole.

² Kar nu taltu pey maan ar barre kaak irɲa ɖarlin ho min ɖo barre-ak amila ako. Do wer-ak, nu taltu oki gee kuuk nosirco ɖo maan biida-ak in maan kaak ɲu waytu-aka, ho kuuk pood a ɲuuco diye tompo kaak gaara sinji. ɲuur gay pey ɖo bi ka barrer. Kar ɖo pisinco gay, Buɲ berco maan ar goɲko. ³ ɲu riyiy riy ta Muusa, gay riyor ka Buɗi, in ta *Roɲ Tamgi aman :

« *Rabbin Buɲ gudurre okintiti ɖo pisinji. Riy taat ki giniy-an taar dakina ho ta ajbay. Kinke ko Sultan ka darriniydi, gamin kuuk ki giniy-aɲ okinco ɲuur ɖo botilco ho ɲuur ka seener.

⁴ Maa gemir kaak gingijido kolaw loci ? Maa gemir kaak pooaajin bere darjine ? Kin keejin di sellen. Gee okinco ku darriniydi asa derse ɖo unjin.

ɲuu tale waraɲ riy taat ki giniy-an taar ɖo botilti. »

⁵ Min ɲaar-ak, ger ka Buɲ ka kuwa astu pil pey, in *kuraarin ta Buɗi taat ɲu koliy « tabernaakile ». ⁶ Kar nu taltu pey ɖubil ku Buɗi kuuk peesira kuuk iyiit taaɓin taat peesir-ata. ɲu amiltu min ɖo *Ger ka Buɗi. ɲu is kesuun samaane portik kar ho ɖo gonguminco gay, ɲu duun karrab ka daabner. ⁷ Min gamin kuuk pood siikimaw-ak, rakki ber *kordindi ta daabner ɖo ay ɖubil ka Buɗi. Kordindi-at miin in dapiɲko ta Buɗi, ɲaar kaak goy elgin in elgina. ⁸ Do wer-ak, mooy miiniig ger ka Buɗi. Mooy-ak gaara darjine in gudurre ta Buɗi. Waan unjaado ɖo ger ɲaar-aka, illa taaɓin taat peesira taat ɖubil ku Buɗi iytu-an yaa gaasen ja.

16

Kordindin ku peesira

¹ Min ɲaar-ak, nu dortu gaay tongo amila min ɖo *ger ka Buɗi. Gaay-at kaawiico ɖo *ɖubil ku Buɗi kuuk peesir-ak aman : « Baan, weeron keder *kordindin kuuk miin in dapiɲko ta Buɗi-ata. »

² Do wer-ak, ɖubil ka Buɗi ka awalle weeriit tanji keder. Ek di mutay gubiran ho rada amiltu min ɖo zinckico ku gee kuuk gin tompo ka maan biida-aka ho ku abdiya maan kaak ɲu waytu-aka.

³ Kar ɖubil ka Buɗi ka seerin kar weeriit tanji ɖo barrer. Ek di amay-ak raɓiltu ar baar ku gem kaak mate. Hiyya, gamin okinco kuuk goy ɖo amiydi-ak sa mattu.

⁴ Kar ɲaar ka subbin kar weeriit tanji ɖo baalildi ho ɖo odin ku amiydi. Ek di amay-ak raɓiltu oki baar. ⁵ Min ɲaar-ak, nu dortu ɖubil ka Buɗi kaak gin izinne ɖo amiydi kaawtu aman : « Kin di Buɲ ka sellen, kin kaak goy min awalle ho kaak goy din ka, kin kaak ɖukumit seriin in botilti. ⁶ Do gee kuuk min baar ku geenji ho ku nabiinnar-ak, pey ki berco baar ɲu seetu-an ku. Hadi din ɲu gasit kat taɲco ! » ⁷ Kar nu dortu pey gaay taat kaawa min wer kaak ɲu giniy *satkin-ak aman : « Ka seener, gem kol *Rabbin Buɲ, kin kaak gudurre okintiti ɖo

† 14:20 'miy subba kilomeetir' : Awalle, ɲu geema in maan kaak ɲu koliig 'estaad'. Estaad alip in miy bijigiy yaa nece ar kilomeetir miy subba.

pisiinji. Kin kaak dukuma seriin in botilti ho in seene. »

⁸ Kar dubil ka Bunđi ka poodinakar pakiit tanji do pati. Ampaa ko, pat tonguwti gaaytu nam ta eriig gee ar ako. ⁹ Tonjaw-at nodkiig gee nadak-nadak ho nu teestu nige binjico in Bunđi kaak iycot taaabin-anta. In taar-at sa, nu pooji bere darjine ho nu poo jipte goyinco oki.

¹⁰ Kar ka beeyinakar pakiit kordindiy do wer kaak maan biida-ak goyiy ka seesji. Ek di wer ka meennuwiy* gintu gondiko. Hiyya, gee kuuk ede-ak teestu umin binjico asaan taaabinco gin dakina. ¹¹ Min taaabinco ginco dakina ho mutiyco oki radaagu, pey nu niga binjico in Bunđi ka kuwa. In taar-at di oki, nu jiptigido goyinco.

¹² Kar ka bijigiyinakar weeriit kordindiy do barre kaak tatko nu koliy Epraat. Ek di barre-ak amiyji ictu. Paa kat, sultinnay kuuk asa min coke ka pati asiy bire melen ya nu baa garta. ¹³ Min naar-ak, nu taltu pey seetinnay subba. Njuur gay, ar kaltam. Rakki amiltu min do biy ka maan kaak ar jon-aka. Ka rakki amiltu min do biy ka maan biida-aka. Kar ka pey gay amiltu min do biy ka nabiincaer kaak raada-aka. ¹⁴ Njuur ruwwinnay ku aaridnar kuuk gingiy gamin kuuk abjay. Nju baaawiico do sultinnay ku duniiner okinco a nuu numinco nu baa garta. Garta taar-at yaa kuuniye yiriy taat yaarko. Yiriy taar-at ta meenji Bunđi kaak gudurre okintiti do pisiinji.

¹⁵ Kar *Rabbin Iisa gay diytu aman : « Yaman, nun naa ase ar kokino ! Galal do naar kaak goy mento ho do naar kaak sorro kesuuney. Paa kat, wiktin taat naa ase, nu gasaagdo tukinka ho sokañ sa diyaagdo. »

¹⁶ *Seetinnay-ak numiig sultinnay okinco do wer kaak nu koliy « Harmagedon » in kaaw ta *Yuudinnar.

¹⁷ Do wer-ak, dubil ka Bunđi ka peesirinakar pakiit kordindiy kuwa. Min na pakiit di, nu dortu gaay tongo amila min do sees ka sultan kaak goy do ger ka Bunđi aman : « Hiyya, din ta nec kate ! » ¹⁸ Min naar-ak bunđi irintu cippit ho na

astu awan dindirim. Nu dortu hawin cayyi ho kid sa azirtu linic. Min Bunđi kilgiyig gee yoo dinka, yiriy rakki, na bal azire ampa. ¹⁹ Min naar-ak, kid cirtu canjuur. Hellin taat yaarko deedtu werin subba ho hellinnan kuuk do darrinay okinco dim kamac-kamac. Bunđi bal rawtin hellin taat nu koliy Babiloon taat yaarko-ata. Na bertit see min kordindiy taat miin in dapinkoy ho na diytit aman : « Illa ka seenti. » ²⁰ Kid okinji kaak goy datik amiydi sawiltu baata ho dambinay sa sawiltu kiliw. ²¹ Kirdo aginda sollitu do kayco ku geemir. Rakki, oominjuwti yaa nece ar serip ta suwaal ta koor. Gee-ak niga pey binjico in Bunđi do bi ka taaabin taat rad aale-ata.

17

Azbinca ta yaarko

¹ Min naar-ak, rakki min *dubal ku Bunđi kuuk peesir-ak, astu kaaw aman : « As naan gaare maman Bunđi yaa taaibin azbinca taat yaarko-anta, taar taat goy do wer kaak amiyji dakina. ² Sultinnay kuuk do duniiner weyту in taara ho gee ku duniiner aay baayinti ar nu see aaye. »*

³ Min naar-ak, Ruwwin ta Bunđi miinintu ho dubil-ak iyin do goosiner. Do goosiner-ak, nu tal daatik rakki taat nep maan biida. Maan biida-ak dindik bunđi. Kayiy peesira ho geepiyji orok. Do ziy okinji, nu siir sin ku ware Bunđi. ⁴ Daatko-at gay is gamin kuuk kaalin aale. Ta is kesuune dindik bunđi, gamin dakina ku daabner, duurti in kaato. Do pisinti, ta ob *kordindi ta daabner. Kordindi-at miin in gamin kuuk samaanno kuuk ta giniy in azbinnuwti. ⁵ Kar sinti gay, nu siirig do unti aman : « Babiloon taat yaarko, yaaco ta azbinnar ho in gamin kuuk jookumo ku duniiner. » Sin-ak gay gee ibanno baaco. ⁶ Daatko-at, nu taltu kadar ta see aaye in baar ku gee ku Bunđi. Ta see baar ku gee kuuk nu deeyig asaan nu kaaw bal kolaw do bi ka Iisa Masi.

Min nu taliit pa-ak, nu ajbiyту. ⁷ Kar *dubil ka Bunđi-ak indintu aman : « Maa ginaacin ki ajbiyiy ampa-anka ? Cokay, naan imile baat ta daatko-anta ho in maan biida kaak ta neptu. Maan biida-ak kayiy

* 16:10 'meennuwiy' : Werin daarin, nu kaawa a 'minay'.

* 17:2 Wer ka gase kaawor do Zeremi 51.7.

peesira ho geepiyji orok. ⁸Maan biida kaak ki taltu-an, awalle na goy in odinay, kar din gay na mate. Yiriy rakki na asa di amile min bee kaak sugulgul-aka ho gee kuuk sinco ginno do maktumne taat bera goye ka gaasdo asiy ajbiye. Kar ya na amile oki, naa baayiy di mate. Do maktumne-at, Bunj siir min kilgiye ka duniiner sinj ku gee kuuk gas goye ka gaasdo. »

⁹ Kar na diyту pey aman : « Rasonj gee in ibiniŋco njuu ibiniŋ gamin-anjku. Maan biida-ak gin kay peesira. Kay ku peesir-ak, nu dambinay kuuk peesira in sultinnay kuuk peesira. Dambinay kuuk peesir-ak, daatko-at goyco kuwa. ¹⁰ Kar min sultinnay kuuk peesir-ak gay, beey paay ko, rakki tiya meennuwiy dinjka, ho ka rakki gay yaa ase misa. Kar ya kaak ba aar as coka oki, naa taayaado. ¹¹ Kar maan biida kaak goy awalle ho din mat-ak, na min sultinnay ku peesira ho naar di sultan ka porpodinjar. Gaasuway, illa iden di.

¹² « Kar geepay ku maan biida-ak, nu sultinnay kuuk orok kuuk bal coke misa. Njuu teen meennuwco sawa in maan biida-aka, kar nu taayaado. ¹³ Sultinnay kuuk orok, okinco, kaawco rakki di. In gudurico ho in izinnico, njuu gaayin maan biida-ak do ay maan kaak na rakiy gine. ¹⁴ Sultinnay-ak yaa taasinin *Ronj Tamgi, kar naar gay yaaco nosire, asaan naar di *Rabbin ka rabbinniidi ho Sultan ka sultinniidi. Naaco nosire in nuur kuuk na koltu ho na dobtu ho bal rase botiliy. »

¹⁵ Min naar-ak, dubil ka Bunji-ak kaawidu pey aman : « Amay kuuk ki taltu-an, wer-ak ko azbinca-at goytu do bico, nu gee kuuk min ay tamba, ay darre, ay kaawo ho ay wer kaak gee numiy dakina. ¹⁶ Kar geepay kuuk orok-aku in maan biida-ak gay, ba aaro, njuu yilin azbinca-ata. Njuu sokin gaminti okinco nam taa dake tukinka. Kar njuu obin njuu teenti. Kar gamin kuuk dak gay, njuuco naame ako. ¹⁷ Bunj kat diyit do gelbinco a njuu ginin maanna-an ar kaak na rakiyo. Paa kat, sultinnay-ak deet kaawco a njuu gaayin maan biida-ak do ay maanna nam gamin okinco kuuk Bunj kaawtu yaa kuuniye.

¹⁸ « Ya do daatik taat ki taltu, taar ko

hellin taat yaarko taat goy do kaaco ka sultinnay ku duniiner okinco. »

18

Bunj idit hellin ta Babiloon

¹ Min naar-ak, nu taltu pey *dubil ka Bunji ka pey asa min ka samaaner. Gudurrey dakina ho darjiney gay ceeriig kid okinji cuu. ² Na kooltu rada aman : « Nu idta, nu idta. Babiloon hellin ta yaarko-an, nu idta. Din gay, ta gin ger ka aaridnar. Aaridna kuuk gallo okinco goy ede. Diid kuuk gee taggido in kumin kuuk gee yilaagu sa, okinco goy eden di. ³ Do adiy ka kidar, gee okinco see min baayinti ho sultinnay sa baayit ko baaye. Kar taajirna ku duniiner sa gin gay gamnar in gaminti kuuk samaan paka. »

⁴ Min naar-ak, nu dortu gaay ta pey min ka samaaner aman : « Kunj geendu-anjku, amilonj kara min do hellin-anta, yampa, kunj sa yaa gine ar kaak nu giniy-anjka. Taa bin taat asa gale kaaco-an, yaako gale loko oki. ⁵ Amilonj asaan zunuubinnico nuur gaaye nam nu ot ka samaaner ho Bunj rawtaagdo gamin kuuk nu giniy in botilcodon-anjku. ⁶ Taa bin taat ta taabiyyig gee, yaati yeepe do kaati. Gaare kaak ta gaariit do geemir-ak, loti gay nuuti gaarin paka. See kaak yuutu ta bertu do geemir-ak, loti gay beronti see kaak yuut paka. Ya ta ber rakki, kunj gay deelonti seer. ⁷ Awalle, ta gas gamin dakina kuuk samaan paka, ho din gay taa bin kat yaa gasinti. Awalle, sinji ale, ho din gay sinji yaa cille maala. Ta kaawiy do atti aman : “ Nun gay ar sultaŋca. Nun murgillo ho morkej sa, nu aawaagdo tak-tak. ” ⁸ Do bi naar-ak ko, in yiriy rakki di, taa bin okintit yaati ase do kaati. Taa bin-at ta raduw taat diya gee, morke, meya ho ak kat yaa idinti. *Rabbin Bunj kaak yaati dukume seriin-at, naar gin gudurre ! »

⁹ Do adiy ka kidar, sultinnay okinco kuuk baay munjam in taara ho kuuk aawiig gaminti kuuk samaan paka-ak yaa tale mooy ku helliner taat eraw. Do bi kanti ko, zulinco yaa miŋe ho njuu morke. ¹⁰ Sultinnay-ak, min nu tal taa bin taat ta taabiyyo, kolaw yaaco unje ho njuu peye

serek minninti. Do wer-ak, ηuu koole aman : « Way duniine, way duniin-anta ! Talon kat hellin ta Babiloon taat sin̄ti alaw ho gin gudurre-an kobir ako. In̄ pat rakki di, Bun̄ dukumiitit seriine ! »

¹¹ Taajirna kuuk do duniiner okin̄co yaa mine zulin̄co ho ηuu morke do bi kanti, asaan waan sa ginno pey tak-tak kaak yaa gidiyin̄ gaminco : ¹² daabniico, pod-dinco, kaatinco, in̄ duurco. Waan gidaydo pey toobinco kuuk waskinco nelel-nelel, toobinco kuuk dindik muzgiram wala dindik bun̄, ho toobinco kuuk gin lawa nomook. Ho ηu gidaydo pey atiyco kuuk gasdo badam ho kuuk kaalne, gaminco kuuk ηu siytu in̄ saan̄ ku garyir, ηu garpitu in̄ hadinne ka mirgiti, wal ηuur kuuk ηu siytu in̄ atay wala in̄ dambay. ¹³ Waan gidaydo pey gaminco ar itirna, tapar kuuk diya gala, maam ku *bin̄di, sewe, koo, kurgal, barkay, tamgi, pisay, wal puus ka pisiydi. N̄uur kuuk gidiy berrina wala gee kuuk ηu obtu maala gasaado pey waan ka gidiyco. ¹⁴ Hiyya, taajirna-ak kaawiitit aman : « Gaminke okin̄co kuuk samaan paka-aku, ηu eriig do aki. Mallike okin̄ji kaak ka gintu-ak baay bire ho ka gasaagdo pey tak-tak. » ¹⁵ Do wer-ak, min taajirna kuuk gas malle in̄ suuginco min ede-ak talit taabin taat ta taabiyyo, kolaw yaaco un̄je ho ηuu peye serek minninti. Do wer-ak, ηuu mine zulin̄co ho ηuu morke. ¹⁶ N̄uu koole aman : « Way duniine, way duniin anta ! Talon hellin taat yaarko-an id dakumac. Ta duun zimilla waskinco nelel-nelel, in̄ toobin muzgiram wal dindik bun̄ ho pey ta is daabne, kaato in̄ duura. ¹⁷ In̄ pat rakki di, gaminti okin̄co idtu ! »

Gee okin̄co kuuk gina riy do amiydi oki yaa peye serek minninti, yoo ηuur kuuk gina riy in̄ markabin kuuk aginda in̄ aginduwco in̄ gee kuuk 6aa marti in̄ ηuura oki. ¹⁸ Gee ηuur-ak, min ηu taliit hellin-at er gaase, ηu kooltu aman : « Wayyayo, min do duniiner pey ginno hellin yaarik ar taar-anta. » ¹⁹ Kar ηu altu ko ale ho ηu morkitu nam ηu lee kid do kayco. Do alin̄co ηu diya aman : « Way duniine, way duniin-anta. Talon kat hellin taat yaarko-an ide. N̄uur

okin̄co kuuk gina riy in̄ markabna gasiig mallico minninti di ho din̄ sa ta ide in̄ pat rakki di. »

²⁰ Kun̄ kuuk goy ka samaaner, aaciyon̄ !

Kun̄ gee ku Bun̄di, aaciyon̄ !

Kun̄ *paliinna in̄ nabiinna, aaciyon̄ !

Bun̄ dukumtit seriin do gamin

kuuk samaanno ta giniiko.

²¹ Min ηaar-ak, dubil ka Bun̄di rakki kaak gin gudurre daktu ic dambi oom pakgig dukitka. Min ηa iciiga, ηa acciig durum do barrer, kar ηa diytu aman : « N̄u accin oki hellin taat yaarko ta Babiloon durum ampa. Hiyya, ηu talaatdo pey tak-tak. ²² Yaman, Babiloon, min loke, waan doraado pey tak-tak palindina, gon̄kinay, suraarnay, wala perinna, ho hawin ta eygir oki, waan doraatdo. Waan talaado pey gay panor, ²³ ho portikaw ta lampinar oki, waan talaatdo. Koriya wala yillika ta obindi oki waan doraado. Taa gine pa, asaan min do duniiner okintiti, taajirinke sin̄co ale min ηuur okin̄co ho ka tarig gee okin̄co ku darriniydi in̄ olguwke. »

²⁴ Do hellin ta Babiloon-at ko, baar ku nabiinnar in̄ ku gee ku Bun̄di naaltu, ηuur ko baar ku gee okin̄co kuuk ηu deetu do adiy ka kidar.

19

Riy ta nosiraw ka samaaner

¹ Min ηaar-ak, nu dortu hawin cayyi min ka samaaner ar ta gee dakina, ta kaawa aman : « *Alleluuya ! Ozilinten̄ Bun̄te ! N̄aar kaak gin jile, darjine, in̄ gudurre do pisin̄ji. ² Seriinay kun̄jin̄, ηuur ka seener ho do botilco. Bun̄ dukumtit seriin do azbin̄ca taat yaarko taat nigig kida in̄ azbin̄nuwti. Ho ηaati peyin do kaati do dee kaak ta deeyig gay riyor ku Bun̄di. » ³ Kar hawin-at kaawa pey aman : « Alleluuya ! Ozilinten̄ Bun̄te ! Mooy ku hellin taat yaarko-an coona di elgin in̄ elgina. » ⁴ Kar aginay kuuk orok seer in̄ pood-aku, in̄ gamin kuuk pood siikimaw-ak dersitu do un̄ji ka Bun̄ kaak goy ka seesji ho ηu diyiji aman : « *Aamin. Alleluuya ! Ozilinten̄ Bun̄te ! »

Tee ka iidin ta obe ka Ron̄ Tamgi

⁵ Nu dortu pey gaay amila min do sees ka Sultan aman : « Ozilinten̄ Bun̄te,

kuɲ okiŋko gay riyor ku Buɲdi kuuk karmiyaaga, kuɲ gee kuuk aginda iɲ kuuk ɲaada. » ⁶ Nu dortu pey hawin cayyi ar ta gee dakina, ta gidi-gidi-gidi ar balal kuuk miine ho ta dindirim-dindirim ar awɲe ka buɲdi. Ta diya aman : « *Alleluuya ! Ozilinteɲ Buɲte ! Ozilinteɲ *Rabbinte kaak gudurre okintiti do pisiɲji. Naar kaak icit Meennuwiɲ do pisiɲji. ⁷ Aaciyinte ho goyinte do galal. Berinteɲji *darjine. Yiriy ta obe ka *Roɲ Tamgi as ko ho gemsoy sa siy ko ziti. ⁸ Nu istit kesuun taat giteenti irɲaw, samaane, ho *cawar. » (Giteen-ak gaara gamin kuuk samaane gee ku Buɲdi giniyo.)

⁹ Kar *ɗubil ka Buɲdi-ak kaawiidu aman : « Siir aman : “ Galal do ɲuur kuuk ɲu koltu do iidin ta obe ka Roɲ Tamgi. ” » Kar ɲa kaawtu pey aman : « ɲuur-aɲ kaawin kuuk taɓ ku meenji Buɲ. »

¹⁰ Min ɲaar-ak, nu dersitu do unji a naa abdiyɲji. Kar ɲaar gay kaawiidu aman : « Kaway, dak ginenna pa. Nun oki gay riyor ar kiɲke iɲ siɲtaɲ kuuk obit bombo seen taat Iisa Masi gaartu. Illa Buɲ keeji di kii abdiye ! »

Kaaw taat Iisa Masi gaartu-an, taar ko baat ta kaaw taat nabiinna kaawtu.

Dalɲiy kaak pisoy portiko

¹¹ Min ɲaar-ak, nu taltu samaane pile ho pis portiko bayintu. Dalɲiyey gay sinji Sellen ho Taɓ. Na dukuma seriin iɲ botilti ho ɲa taasina oki pa. ¹² Odinay gizig ar ako ho ɲa maliy kadumuulna dakina ku sultinniidi. Nu siirji sin do ziy kuuk meenji di iban baaco. ¹³ Batkoy okiy iɲ baar. Naar ko kaak ɲu koliy « Kaaw ta Buɲdi ». ¹⁴ Askirna kuuk ka samaaner aadaaga iɲ pisay portikinay. Okinco, ɲu is kesuun taat giteenti samaane, portiko ho *cawar. ¹⁵ Min do biy amila *seepin kaak paad ɲata-ta-ta. Iɲ seepin-ak, ɲaa deen gee ku darriniydi. Naa toorinco iɲ koɲgin ka hadinner. Ar ɲu miyiy karumde ka dukitkar, ɲaa oryiɲ gee iɲ dapiɲko ta Buɲdi, ɲaar kaak gudurre okintiti do pisiɲji. ¹⁶ Nu siirig sinji ku pey do batkoy ho do tumkey aman : « Sultan ka sultinniidi ho Rabbin ka rabbinniidi. »

¹⁷ Kar nu taltu pey *ɗubil ka Buɲdi pey datik pati. Na koliiɲ rada okinco diid kuuk

zewaw kuwa, ɲa diytu aman : « Asoɲ kuu tee tee kaak asa min do Buɲdi. ¹⁸ Taan kum ka sultinniidi, ka agindaw ku askirnar iɲ ka askirinco, ka pisiydi iɲ ka dalɲiyco. Taan kum ka gee okinco : kuuk berrina iɲ kuuk horrina, kuuk aginda iɲ kuuk ɲaada. »

¹⁹ Kar nu taliig maan biida-ak numtu iɲ sultinnay ku duniiner iɲ askirinco. Nu ɓaay taasiniɲ dalɲiy kaak gin askirin do aaroy. ²⁰ Dalɲiy-ak iɲ askirnay obiig maan biida iɲ nabiinco kaak raada-aka. Nabiinco-ak, ɲa ɲaar ko kaak gin gamin kuuk ajbay do unji ka maan biida-aka. Paa kat, ɲa jagiig gee kuuk ɲu diyco tompo ka maan biida-aka ho kuuk abdiyiy maan kaak ɲu waytu-aka. Min ɲu obiig seerco, ɲu oriig mento di do ak ta baruukiner. ²¹ Dalɲiy-ak iɲ seepin kaak amila min do biy, ɲa deeyig okinco askirnay ku maan biida-aka. Hiyya, diid okinco paaytu, ɲu teetu ko tee kumco nam ɲu jubaw.

20

Elgin alip ku meennaw

¹ Min ɲaar-ak, nu taltu *ɗubil ka Buɲdi rakki paaya min ka samaaner. Do pisiɲji, ɲa ob kerle kaak ɲuu piliɲ bee kaak sugul-gul iɲ jinzirrina kukumac-kukumac. ² Na obig maan kaak ar joɲ-ak bombo. Naar ko aal ka daayum kaak ɲu koliy « *Seetanne », wal « Diyaabul ». Min ɲa obga, ɲa duuniig iɲ jinzirre a ɲaa goye elgin alip. ³ Hiyya, ɲa acciig do bee-aka ho ɲa dibiriig dec iɲ kerle ho ɲa ɲaariig min kuwa. Paa kat, do elgin kuuk alip-ak, ɲa gediriyo pey ɲaa jagiɲ gee ku duniiner. Kar gay, ya elgin-ak bir di, ɲu pikiɲ ɲaa jaawe dak sooda.

⁴ Ba aaro, nu taltu seesin ku sultan. Gee kuuk goyaaco gay, Buɲ berco izinne taat ɲuu dukume seriine. Kar nu taltu pey kellam ku gee kuuk ɲu deetu, asaan ɲu obit bombo kaaw ta Buɲdi iɲ seen taat Iisa Masi gaariico. Nu bal abdiye maan biida-ak iɲ maan kaak ɲu waytu ar ɲaara ho ɲu bal ooye a ɲuuco diye tompo ka maan biida, wala do unɲinco, wala do pisiɲco. Gee ɲuur-ak yaa nooye ho ɲuu teen meennaw iɲ Iisa Masi nam elgin alip. ⁵ Nooye ɲaar-ak ko, nooye ka awalle. Gee kuuk bal nooye-ak, ɲuur yaa yoke ya elgin kuuk alip-ak

bir ja. ⁶ Galal do kuuk hadir do nooye kaak awalle-aka ! Njuur geenji ku Bunđi ko ho muut ta seerinkar ginno pey gudurre kaaco. Njuu gine gay *satkiner ku Bunđi in ku Iisa Masi, ho juu teen meennaw sawa in Iisa Masi do elgin alip.

Bun nosirji do Seetanner

⁷ Ya elgin kuuk alip-ak bir di, juu imilin Seetanne min do danjaayner ⁸ ho na baay galiñ pey gee min darrinay kuuk do adiy ka kidar okinji, juur kuuk nu koliy Goog ho Magoog. Naa numinco a juu taasine. Dakinuwco yaa nece ar yir ka do baali. ⁹ Min nu numtu, nu terintu pey do adiy ka kidar okinji. Nu baayiy leyin wer kaak gee ku Bunđi goyiyo, taar-at ko hellin taat Bun elgiyo. Ya nu leyig di, ak yaa paaye min kuwa, taa idin okinco. ¹⁰ Naar Seetanne kaak jagiig gee-ak, juu accin do ak ta baruukiner. Do wer naar-ak ko, nu oriig maan biida in nabiince kaak raada-aka. Do wer-ak, juu taabiye yiriyo aando, elgin in elgina.

Seriin ta ba aaro

¹¹ Kar nu taltu sees tatik ka sultan. Sees-ak portiko ho waan goyji kuwa. Kida in samaane sawil kiliw min do unji ho waan sa talgigdo pey tak-tak. ¹² Kar nu taltu pey gee kuuk mate, ku aginda in ku naada, okinco, nu pey do unji ka sees ka sultan. Do wer-ak, nu piliig makaatamna. Kar nu pil maktumne ta pey, taar ko maktumne taat nu siirtu sin ku gee kuuk gas goye ka gaasdo. Bun dukumco seriin do gee kuuk mate do ay maan kaak nu gintu ho kaak nu siirtu do maktumner. ¹³ Gee kuuk amay teeyig sa, amay pakgu kara. Muut sa rasiig geenti ho ba ool sa imiliig kunti kara. Bun dukumco seriin do ay maan kaak nu gintu. ¹⁴ Muutu in ba oole gay, nu oriig do korig taat berel ta aki. Taar-an ko muut ta seerinkar. ¹⁵ Ya gem kaak nu bal siirin sinji do maktumne ta goye ka gaasdo, juu accin do korig-ata.

21

Samaane in kida ku marbinto

* 21:12 'figira' : Werin daarin, juu kaawa a 'bakar'.

¹ Kar nu taltu samaane in kida kuuk marbinto. Samaane in kida kuuk awalle-ak, juur sawle, yoo barre oki. ² Kar nu taltu hellin ta Bunđi, taar-at ko Zeruzaleem ta marbinto taat Bun paaytu min kuwa. Ta ar gemso taat siy ziti ya ta baa njaame in dubilti. ³ Nu dortu gaay rada taat asa min sees ka Sultan aman : « Dinka-an, Bun siy ko weriy datik geemir ho nja goye in juura. Njuu gine gee ku meenji ho Bun meenji sa, yaa goye in juura. ⁴ Naa suudin zulinco okinco. Muut sa goyaado pey, wala ale, wala morke, wala taa bine, asaan duniin taat awalle, taar bir ko. »

⁵ Hiyya, naar kaak goy ka seesji-ak ictu kaawo aman : « Cokiyon, din gamin okinco nu ginaag marbinto. » Kar na diytu pey aman : « Siirig kaawnar-anju, juur ka seener ho ginno raadin atta. »

⁶ Kar na diytu pey aman : « Dinka-an ta nece, nun ko Alpa ho Omega, ka teesindi ho ka gaasuwa. Ya kaak ibin diyaaga, naaji bere amay maalan di kuuk bera goye ka gaasdo. ⁷ Do gem kaak nosire, naaji bere haginey, naa gine Bunji ho naar gay yaa gine rondu. ⁸ Kar gay, do juur kuuk bal nosire, juu orinco do korig ta ak ta baruukiner. Gee juur-ak ko kuuk rasit imaanco, kuuk jookumo, kuuk imaanco oole, kuuk dee gee, kuuk baay munjam, gay olgil, gay marginar ho gay raadindi. Taar-at ko muut ta seerinkar. »

Zeruzaleem ta marbinto

⁹ Min *dubal ku Bunđi kuuk peesira kuuk obiig *kordindin kuuk peesira kuuk miin in taabin ta Bunđi-ak, rakki asiidu kaaw aman : « As ki talin daacyi ta *Ron Tamgi taat daabinti obe. »

¹⁰ Ruwwin ta Bunđi miinintu, ho dubil ka Bunđi-ak iyintu ka damba taat yaarko ho bolok. Kar na gaariiduut hellin taat *cawar, taar Zeruzaleem taat Bun paaytu min kuwa. ¹¹ Darjin ta Bunđi caapaata yoo hellin okintiti irna cuu nam diya odina ar dambi kaak kaalne nu koliy « jasje ». ¹² Hellin taar-at, nu pinig durdurriti bolok ho figira*. Botiliyti orok in seera ho dubal ku Bunđi orok in seera sa pey do botilay-aku. Do ay botol, nu siir sin ku caar ka

gee ku Israyeel kuuk orok in seera. ¹³ Do coke ka pati gin botilay subba. In gale ka pati gin botilay subba. Munsakne gin botilay subba ho watiine oki gin botilay subba. ¹⁴ Durdurre ka hellin taar-at gin dulaayinna orok in seer. Do dulaayinna-ak, nu siir sin ku paliinnay ku Ron Tamgi kuuk orok in seer-aku.

¹⁵ Dubil ka Bunđi kaak kaawdu-ak gin maan ka geemindi ka daabner do pisinji. Na geemiit hellin-ata in botiliiti ho in durdurriti. ¹⁶ Hellin-at, unti, aarti, meeda in nugila okinco sawa-sawa, ho bolokuwti, daatkuwti in tulliti oki sawa-sawa di. Dubil ka Bunđi-ak geemiig werin okinco ho ay wer, na geem orok in seer alip (12000) estaad†. ¹⁷ Dubil ka Bunđi-ak geemiig durdurre-aka. Durdurre-ak nec kocingil miya in orok pood in pood (144). ¹⁸ Nu pinig in dambay kuuk kaalne nu koliy « jasje ». Ho hellin-at, nu pinit in daabne kaak horre kaak irna cuu ar sawwapa. ¹⁹ Dulaayinna ku durdurre ka hellin-at, nu siirig in ay biyaw ta dambay kuuk kaalne. Dulaayin taat awalle, nu siirit in dambay kuuk nu koliy « jasje », ta seerinkar in « sapiir », ta subbinkar in « kalseduwaan », ta poodinkar in « emerood », ²⁰ ta beeyinkar in « sardoniks », ta bijigiyingkar in « sarduwaan », ta peesirinkar in « krizoliit », ta porpodinkar in « beril », ta parrinkar in « topaaz », ta orokinkar in « krizopraaz », ta orok in rakki in « hiyaasent », ho ta orok in seerinkar gay in « ametist ». ²¹ Botilay kuuk orok in seer-ak, nuur duur kuuk orok in seera. Ay botol di gin duure duure. Botol taat berel ta datik helliner, taar in daabne kaak horre kaak irna cuu ar sawwapa.

²² Do hellin-at, nu bal tale *ger ka Bunđi asaan meenji Bunđi kaak gudurre okintiti do pisinji goy do wer-aka in *Ron Tamgi. ²³ Hellin-at wala raka caape ka pati wala ka koyer, asaan darjin ta Bunđi caapaat ko. Kar gay, Ron Tamgi-ak ko ar lampiti. ²⁴ Gee ku darrinay okinco yaa jaawe do portikuwi ho sultinnay kuuk do adiy ka kidar yaa iyin mallico do hellin-ata. ²⁵ Botilay ku hellin-at dibiraado in yiriyo. Ho min

aando ginno-ak gay, nu dibiraagdo tak-tak. ²⁶ Nuuti iyin mallico in gamin okinco kuuk nu gintu do duniiner. ²⁷ Maan kaak gallo unjaado tak-tak do hellin-ata, wala gem kaak gina gamin kuuk jookumo, wala gay raadindi. Illa nuur kuuk sinco siir do maktumne ta goye ka gaasdo. Taar ko ta Ron Tamgi.

22

¹ Hiyya, *dubil ka Bunđi-ak gaariiduug barre kaak naala min do baay ta sees ka Bunđi in ka Ron Tamgi. Barre-ak, amiyji irnaw barlin ho bera goye ka gaasdo. ² Nu aadiy min botol taat berel taat datik helliner, kar barre-ak deed werin seera. Et kaak bera goye ka gaasdo goy datikco. Et-ak do elgol, na wiya dees orok in seera. Ay koy di, na wiyo. Kar tapirji gay coola gee ku darriniydi. ³ Suruupin sa goyaado pey tak-tak.

Sees ka Bunđi in Ron Tamgi di yaa goye do hellin-ata ho gay riyor ku Bunđi gay yaa abdiyingji. ⁴ Nu talin kat wijeene ho nuu siirin sin ku Bunđi do unjinco. ⁵ Do wer-ak, aando sa goyaado ho waan sa rakaado pey portikaw ta lampinar wala ta pati, asaan *Rabbin Bunđi yaa caapin portikuwi loco. Hiyya, nuu teen meennaw elgin in elgina.

Iisa gaay ko yeepe

⁶ Kar *dubil ka Bunđi-ak kaawiidu aman : « Kaawin-an, nuur ka seener, ginno raadine. *Rabbin Bunđi, naar ko berco Ruwwin do nabiinna, na naamiig dubiley a naaco gaarin do gay riyor maan kaak yaa ase neginda. »

⁷ Iisa Masi diya aman : « Cokiyon ! Nu gaay ko yeepe. Galal do kuuk obig bombo do aditco kaawin kuuk asa min do Bunđi kuuk siir do maktumne-anta. »

⁸ Nun Yaaya ko talig gamin-an in odinar ho nu dorig in denginar. Min nu doriigu ho nu taliigu, nu dersitu do unji ka dubil ka Bunđi-ak a naa abdiyingji. ⁹ Kar naar gay kaawiidu aman : « Kaway, dak ginnenno pa. Nun sa gay riyor ar kinke in sinjan kuuk nabiinna ho kuuk obig bombo kaawin kuuk do maktumne-anta. Illa Bunđi keji di, kii abdiye ! »

† 21:16 'orok in seer alip estaad (12000)' : Ya nece ar alip seer in miy pood (2400) kilomeetir.

¹⁰ Kar ɲa ɗiytu pey aman : « Imilig kara kaawin kuuk asa min ɗo Bunɗi kuuk siir ɗo maktumne-anta. Dak cigiliɗoɗo, asaan wiktin taar gaay ko nece. ¹¹ Ya gem gina gamin kuuk in botilɗoɗo, rasig ɲaa gine in unji. Ya gem gina gamin kuuk cawarro, rasig ɲaa ginen di. Ya gem gina sellen, rasig ɲaa gine ɗo sellin kuwiy. Ho ya gem goy *cawar ɗo unji ka Bunɗi, rasig ɲaa ɓaa in taar-at di. »

¹² Iisa ɗiytu pey aman : « Cokiyon ! Nu gaay ko yeepe. Naa kappiye ɗo ay gemo ɗo riyoy taat ɲa gintu. ¹³ Nun Alpa ho Omega, kaak awalle ho kaak ba aaro, ka teesindi ho ka gaasuwa. »

¹⁴ Galal ɗo gee kuuk acit kesuunco. Njuuco bere botol ɲu ɓaay tee ron ku et kaak bera goye ka gaasɗo ho ɲuuco rase pey botol ɲu ɓaay unje ɗo helliner. ¹⁵ Kar ɲuur kan kuuk maala, in gay olgil, gee kuuk jookumo, gay dee geemir, gay marginar, gee kuuk el raade ho gay raadiner, okinco, ɲu unjaado tak-tak !

¹⁶ « Naar nun Iisa Masi kat ɲaamig dubilel a ɲaako gaarin gamin-an ɗo kun kuuk goy

ɗo *Egliznar. Nun ko caar kaak amila min Dawuud. Na nun ko Belbel ka datik kawtira. »

¹⁷ Ruwwin ta Bunɗi in daaciy ta *Ron Tamgi kolaag aman : « Asu ! » Naar kaak dorig kaawin-an oki kolaag aman : « Asu ! »

Naar kaak ibin diyaag sa, ɲaa ase. Naar kaak raka see amay kuuk bera goye ka gaasɗo sa, ɲaa ase ɲaa see maalan di.

Gaasuw ta kaawor

¹⁸ Nun Yaaya ko kaawaako ɗo kun okinco kuuk dorig kaawin kuuk asa min ɗo Bunɗi kuuk siir ɗo maktumne-anta. Ya waan kaak gaayaati ɗo kaaw-anta, Bun yaaji gaayin taabin taat ɲu siirtu ɗo maktumner.

¹⁹ Ya gem kat imil maan min ɗo kaaw-anta, Bun yaa imilin haginey min ɗo et kaak bera goye ka gaasɗo ho ɲa unjaado ɗo hellin ta Bunɗi ar taat ɲu siirtu ɗo maktumner.

²⁰ Iisa Masi kaak gaarit seen-an diya aman : « Ka seener, nu gaay yeepe. »

Nun Yaaya gay ooy aman : « *Aamin, *Rabbin Iisa asu. »

²¹ Rabbin Iisa yaako barkiyinco okinco.